Bundel van de PS-vergadering van 11 november 2019

Agenda bijlagen

besluitenlijst PS 11 en 18 november 2019

notulen PS 11-11-2019 def

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

Gewijzigde agenda PS 11 november 2019 -met overzicht van spreektijden-

2.a Afscheid Statenleden fracties VVD en CDA.

2.b Installatie en beëdiging Statenleden VVD en CDA.

2.c Installatie en beëdiging duo-commissieleden VVD en CDA.

2.d Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

Aangemelde Actualiteit stikstof CDA

Overzicht ingediende moties Actualiteit Stikstof PS 11-11-2019

M57-2019 AANGENOMEN PvdA Aanpak stikstof

M50-2019 VERWORPEN CDA Geen kop op landelijk beleid

M51-2019 VERWORPEN CDA Opkoop bedrijven op basis van vrijwilligheid

M52-2019 VERWORPEN CDA Intern salderen

M53-2019 VERWORPEN CDA Drempelwaarde

M54-2019 VERWORPEN CDA Fosfaat en dierrechten niet koppelen aan ammoniak

M55-2019 VERWORPEN CDA geen uitbreiding soorten aan Natura 2000 gebieden

M56-2019 VERWORPEN CDA vergunde rechten en latente ruimte

M58-2019 VERWORPEN PVV Afzien van onteigeningsinstrument bij boeren voor natuur

M59-2019 VERWORPEN FvD Implementatie Duits rekenmodel

M60-2019 VERWORPEN FvD Niet tornen aan bestaande rechten

M61-2019 AANGEHOUDEN PvdD Goed stikstofbeleid door herstel per natuurgebied

M62-2019 AANGEHOUDEN PvdD Saneren veehouderij nabij natuurgebieden

M63-2019 AANGEHOUDEN SP Zuivel en natuur kunnen samen.

M64-2019 VERWORPEN CU Perspectief voor agrariërs

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

aanbiedingsbrief GS bij voordracht-besluit bekrachtiging geheimhouding

Voordracht 84-2019 Bekrachtiging geheimhouding Verzoek inzage WOB-documenten Formule 1 circuit Zandvoort

3.b Lijst geheimhouding PS.

lijst geheime stukken PS 11-11-2019 -gewijzigd, aangevuld t/m besluitenlijst GS van 5-11-2019-

4 Vaststelling notulen van de vergadering van 30 september 2019.

notulen PS 30-09-2019 def

5 Vaststelling Strategische Statenagenda.

StrA cie RWK voor PS 11-11-2019

StrA cie M&B december 2019

StrA cie EFB november 2019

StrA cie NLG 14-10-2019

6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

Lijst ingekomen stukken SEPTEMBER vanaf 19-9-2019

Lijst ingekkomen stukken OKTOBER t-m 28-10-2019

7 Voortgangslijst van moties.

Memo PS 11-11-2019 lijst aangenomen moties

Lijst aangenomen moties PS 11-11-2019

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

(Indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd.)

8.a Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland (VD-76).

Voordracht 76-2019 besluiten A+B wijziging Verordening werkgeverscommisssie Statengriffie

8.b Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep (VD-77) -nog niet behandeld-

Punt 8b is aan de bespreekstukken toegevoegd als punt 12a op uitloopdatum PS 18-11-2019.

Dossier 1022 voorblad

8.c Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD-78).

Dossier 991 voorblad

Brief GS aan PS zienswijzen 201 9 financiële stukken Piassenschap Loosdrecht

Aanbiedingsbrief Ontwerp Begroting 2020 en Ontwerp Jaarrekening 2018 LSD

Ontwerp Begroting 2020 Plassenschap Loosdrecht e.o.

Ontwerp Jaarrekening en -verslag 2018 Plassenschap Loosdrecht e.o.

Brief GS aan PS -Definitieve jaarrekening 2018 Plassenschap Loosdrecht

Toelichting op de wijzigingen in de jaarrekening 2018 Inhoud

DefinitiefJaarverslag en jaarrekening 2018- Inhoud document

Voordracht 78-2019 zienswijze 2019 Financiele stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.

8.d Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2019 (VD-79).

Bijlage bij Voordracht "Controleprotocol 2019"

Voordracht 79-2019 Protocol accountantscontrole jaarstukken 2019

Advies EFB 28 oktober 2019 bij voordracht ‘controleprotocol controle jaarrekening 2019

8.e Overeenkomst afsluiting "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen NNN" (VD-82).

Dossier 1029 voorblad

Brief GS aan PS Verkenningjaar biodiversiteit en NNN

Verkenningsjaar Eindversie overeenkomst verkenningsjaar

Verkenningsjaar Motie 126-2017

Verkenningsjaar Kaart pilotgebieden

Voordracht 82-2019 Verkenningsjaar biodiversiteits- en beheerdoelen NNN

Advies cie NLG Overeenkomst afsluiting Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen NNN

9 Voordracht Begroting 2020 (VD-73).

Dossier 840 voorblad

Brief GS aan PS inz. erratum Statenvoordracht begroting 2020 (ontwerp-instellingsbesluit reserve Klimaatadaptatie)

Brief GS aan PS inz. voordracht begroting 2020

Begroting 2020 PS

Brief GS aan PS inz. Memorie van antwoord bij de begroting 2020

Memorie van antwoord bij de Programmabegroting 2020

Voordracht 73-2019 begroting 2020 -inclusief erratum-

Advies/deelverslag cie NLG 14-10-2019 Begroting 2020 en Memorie van Antwoord

Advies/uittreksel concept-verslag cie RWK 14-10-2019 Begroting 2020

Advies/uittreksel verslag begroting 2020 cie M&B 28 oktober 2019

Advies/uittreksel verslag commissie EFB van 28 oktober 2019 vwb Begroting 2020 en Memorie van Antwoord

Brief GS aan PS inz. Beantwoording openstaande vragen begroting 2020

9.a Ingediende moties/amendementen

Overzicht ingediende moties - amendementen bij Begroting 2020 na 2e termijn

M68-2019 AANGENOMEN PvdD Bomen voor klimaat en stikstof

M69-2019 AANGENOMEN PvdD Urgenda maatregelen

M74-2019 AANGENOMEN PvdD Dierenwelzijn meenemen bij sponsoring evenementen

M83-2019 AANGENOMEN CU Fietsvriendelijkheid stoplichten

M91-2019 AANGENOMEN GL Vieren van seksuele en genderdiversiteit

M92-2019 AANGENOMEN D66 Groencertificaten

M93-2019 AANGENOMEN D66 Draagvlak voor voedselvisie

M94-2019 AANGENOMEN D66 Snelheidsverlaging op provinciale wegen

M96-2019 AANGENOMEN PvdA Leefbaarheidsmonitor

M98-2019 AANGENOMEN FvD Vergroting bekendheid NH burgers met provinciaal referendum burgerinitiatief en inspraak

M102-2019 AANGENOMEN 50+-PvdO Meer toiletten erbij maakt iedereen blij

M65-2019 VERWORPEN FvD Biomassacentrales in provincie Noord-Holland

M66-2019 AANGEHOUDEN CDA Verzoek tot verdubbeling subsidie Dorpswerk Noord-Holland

M67-2019 INGETROKKEN CDA Onderzoek naar lange termijn kosten NNN

M70-2019 INGETROKKEN PvdD Meerjarenraming Klimaat

M71-2019 AANGEHOUDEN PvdD Transitiecoach melkveehouderij

M72-2019 VERWORPEN PvdD Pop3-subsidies voor natuurinclusieve landbouw

M73-2019 VERWORPEN PvdD Inzetten op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen

M75-2019 VERWORPEN PvdD Brede groep burgers betrekken bij sponsoring evenementen

M76-2019 INGETROKKEN PvdD ruimtelijk-economisch beleid

M77-2019 VERWORPEN PVV Global cooling

M78-2019 VERWORPEN PVV Verkoop aandelen SolaRoad b.v.

M79-2019 INGETROKKEN SP RES-maatregelen - Jaag huurders niet op extra kosten

M80-2019 AANGEHOUDEN SP Bijdrage uit leefbaarheidsfonds tbv aanpak geluidsoverlast A8-west

M81-2019 VERWORPEN SP Invloed Formule 1 op vogels Natura 2000-gebied

M82-2019 INGETROKKEN CU Transitiefonds Landbouw

M84-2019 INGETROKKEN CU Groene paragraaf

M85-2019 VERWORPEN 50PLUS/PvdO Gemeente Amsterdam onder verscherpt toezicht

M86-2019 INGETROKKEN 50PLUS/PvdO Meer toiletten erbij iedereen blij - correcte versie

M87-2019 AANGEHOUDEN 50PLUS/PvdO Maximaal 500m loopafstand tot OV

M88-2019 AANGEHOUDEN 50PLUS/PvdO Meest ouderenvriendelijke provincie

M89-2019 VERWORPEN DENK KetiKoti

M90-2019 INGETROKKEN DENK Cultuureducatie met kwaliteit

M95-2019 INGETROKKEN D66 Snel weer bouwen

M97-2019 VERWORPEN FvD Garantie duurzame houtstook

M99-2019 VERWORPEN CU Transitiefonds Landbouw

M100-2019 VERWORPEN CU 2019 Stapsgewijze ophoging eigen risico faunafonds

M101-2019 VERWORPEN CU Overleg over terugdringen faunaschade en inzet op preventie

9.b Schorsing; vervolg van punten 10 t/m 17 op 18 november 2019.

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering	:	***11 en 18 november 2019***
Voorzitter	:	*dhr. A.Th.H. van Dijk*
Griffier	:	*mw. K. Bolt*
Vergaderstukken	:	online beschikbaar PS 11-11-2019

Punten 1 t/m 9 behandeld in PS van 11 november 2019.
Punten 10 t/m 17 behandeld in PS van 18 november 2019.

1. Opening en mededelingen.

Afwezig op 11 november 2019 is dhr. Baljeu (fractie Baljeu).
Mw. Er (GroenLinks) en dhr. Van den Berg (FvD) arriveren later.

De voorzitter neemt namens Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten tijdens de schorsing voor lunch een petitie in ontvangst van verschillende boerenorganisaties in Noord-Holland. Tevens neemt de voorzitter dan een manifest in ontvangst van het VNO-NCW.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- PS heeft ingestemd met het het verzoek om punt 8b (voordracht 77 inzake MRA) te behandelen als bespreekpunt 12a.
- PS heeft ingestemd met het behandelen van de ingediende actualiteiten over stikstof van fractie CDA. De actualiteit wordt behandeld bij agendapunt 2d.
- Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

De gewijzigde agenda is vastgesteld.

2a. Afscheid Statenleden fracties VVD en CDA.

Er is afscheid genomen van mw. Larson van fractie VVD en dhr. Bond van fractie CDA.

2b. Installatie en beëdiging Statenleden fracties VVD en CDA.

- mw. Van Geffen namens fractie VVD
- mw. Sanderse namens fractie CDA

hebben in handen van de voorzitter de eed afgelegd en zijn daarmee als Statenleden geïnstaleerd.

2c. Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties VVD en CDA.

- dhr. Roosendaal namens fractie VVD
- mw. Dekker namens fractie CDA

hebben in handen van de voorzitter de eed of belofte afgelegd en zijn daarmee als duo-commissieleden geïnstalleerd.

2d. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).
Totaal aanwezig 52 leden bij stemming moties M50 t/m M53.
Totaal aanwezig 53 leden bij stemming moties M54 t/m M64.
Afwezig mw. Er (GroenLinks) en dhr. Baljeu (fractie Baljeu); dhr. Voskuil (PvdA) afwezig t/m stemming motie M53-2019.

De door fractie CDA ingediende actualiteit inzake stikstof is behandeld.
Er zijn 15 moties ingediend en er is 1 motie aangenomen.

Motie M57-2019 fracties PvdA, D66, GroenLinks en VVD is aangenomen.
Voor 30 en tegen 23 stemmen. Tegen motie M57-2019 stemmen de fracties FvD, CDA, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie D66 met 1 stem tegen *(mw. Klaassen)* en 5 stemmen voor.
Dictum:
PS roept het College van GS op:
a. tot de vaststelling van het nieuwe landelijke beleidskader stikstof de beleidsregels voor heel Noord-Holland als enige kader te hanteren;
b. in gesprek te blijven met de sectoren die door de beleidsregels geraakt worden, zoals de agrariërs, de industrie en de bouw;
c. de effecten van de nieuwe landelijke beleidsregels na invoering, samen met de betrokken sectoren te toetsen aan de praktijk;
d. snel helderheid te verschaffen over integraliteit en effectiviteit van de maatregelen en daarover zo spoedig mogelijk aan PS te rapporteren;
e. elk kwartaal PS een voortgangsrapportage hierover te doen toekomen.

- Fractie CDA wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij missen hierin geen kop op landelijk beleid.

Motie M50-2019 fractie CDA is verworpen. Voor 17 en tegen 35 stemmen. Voor motie M50-2019 stemmen de fracties FvD, CDA, PVV, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO.

- Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor de motie te stemmen; zijn niet gelukkig met de formulering, maar interpreteren het zo dat bij de nieuwe uitrol van de beleidsregels er geen kop komt op landelijk beleid.
- Fractie VVD wenst aantekening tegen de motie te stemmen; wachten af of er landelijke consensus gaat komen per 1 december 2019 en op dat moment zullen zij beoordelen hoe zich dat verhoudt tot het coalitieakkoord met de kop op landelijk beleid.

Motie M51-2019 fractie CDA is verworpen. Voor 16 en tegen 36 stemmen. Voor motie M51-2019 stemmen de fracties FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie M52-2019 fractie CDA is verworpen. Voor 16 en tegen 36 stemmen. Voor motie M52-2019 stemmen de fracties FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie M53-2019 fractie CDA is verworpen. Voor 16 en tegen 36 stemmen. Voor motie M53-2019 stemmen de fracties FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie M54-2019 fractie CDA is verworpen. Voor 15 en tegen 38 stemmen. Voor motie M54-2019 stemmen de fracties FvD, CDA en PVV.

Motie M55-2019 fractie CDA is verworpen. Voor 13 en tegen 40 stemmen. Voor motie M55-2019 stemmen de fracties FvD, CDA en 50PLUS/PvdO.

Motie M56-2019 fractie CDA is verworpen. Voor 16 en tegen 37 stemmen. Voor motie M56-2019 stemmen de fracties FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie M58-2019 fracties PVV, 50PLUS/PvdO en FvD is bij hoofdelijke stemming verworpen. Voor 16 stemmen en tegen 37 stemmen. De hoofdelijke stemming volgt in de notulen van deze vergadering.
Motie M59-2019 fractie FvD is verworpen. Voor 12 en tegen 41 stemmen. Voor M59-2019 stemmen de fracties FvD, PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie M60-2019 fractie FvD is verworpen. Voor 16 en tegen 37 stemmen. Voor M60-2019 stemmen de fracties FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie 61-2019 fractie PvdD is aangehouden.
Motie 62-2019 fractie PvdD is aangehouden.
Motie 63-2019 fractie SP is aangehouden.

Motie 64-2019 fractie ChristenUnie is verworpen. Voor 4 en tegen 49 stemmen. Voor M64-2019 stemmen de fracties PvdD en ChristenUnie.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Op grond van artikel 25, derde lid van de Provinciewet, heeft GS op 5 november jl. geheimhouding opgelegd op de onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort. Onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019.
Deze documenten zijn onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029.

PS heeft de geheimhouding bekrachtigd bij voordracht en besluit nr. 84-2019.

3b. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 30 september 2019.
De notulen van 30 september 2019 zijn ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. **Vaststelling lijst Ingekomen stukken.**
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. **Vaststelling lijst moties.**
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. **Hamerstukken.**
Totaal aanwezig 53 leden.

8a. **Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland.**
Voordracht 76

8b. Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep (voordracht 77) is van de hamerstukken afgehaald en wordt behandeld als punt 12a.

8c. **Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.**
Voordracht 78

8d. **Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2019.**
Voordracht 79

8e. **Overeenkomst afsluiting "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen Natuurnetwerk Nederland (NNN)".**
Voordracht 82

- **Fractie PVV wenst aantekening tegen punt 8e te stemmen**; omdat de onder druk liggende agrarische doelen nog verder onder druk komen te staan. Zij zijn van mening dat nuchter naar biodiversiteit en de natuur gekeken moet worden en dat de agrarische sector gekoesterd moet worden, aangezien deze een belangrijke bijdrage levert aan de Noord-Hollandse economie en de voedselproductie.
- **Fractie PvdD wenst aantekening tegen punt 8e te stemmen**; voornamelijk omdat de doelen niet duidelijk zijn.
- **Fracties FvD en 50PLUS/PvdO wensen aantekening tegen punt 8e te stemmen.**

De besluiten van punten 8a en 8c t/m 8e zijn aangenomen en zijn bij het betreffende agendapunt op de website gepubliceerd.

9. **Begroting 2020.**
Voordracht 73-2019
Tevens afwezig bij de stemmingen van dit agendapunt: dhr. Hoogervorst (SP); aanwezig mw. Er (GL) vanaf deze stemmingen; totaal aanwezig 53 leden.
Bij motie 85-2019 onthoudt mw. Er (GL) zich van stemmen wegens mogelijke belangenverstrengeling.

Er zijn 38 moties ingediend en er zijn 11 moties aangenomen:

Motie M68-2019 fractie PvdD is aangenomen.
Voor 32 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO.
Dictum:
PS verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:
- de kansen voor klimaatbossen met locaties in beeld te brengen.

Motie M69-2019 fracties PvdD en GroenLinks is aangenomen.
Voor 28 en tegen 25 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.
Dictum:
PS roepen het college van GS op:
- de door Urgenda geïnventariseerde maatregelen serieus te nemen en per maatregel te bekijken waar de provincie actief mee aan de slag kan;
- PS zo snel mogelijk daarover te informeren.

Motie M74-2019 fracties PvdD, PvdA, GroenLinks en D66 is aangenomen.
Voor 35 en tegen 18 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, CDA, PVV, ChristenUnie en fractie FvD met 1 stem tegen *(dhr. Dekker)* en 7 stemmen voor.
Dictum:
PS roepen het college van GS op:
- dierenwelzijn mee te laten wegen in het beleid voor sponsoring van evenementen.

  - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen te stemmen; zij zijn tegen het sponsoringbeleid in het algemeen en willen geen extra criteria formuleren.

Motie 83-2019 fractie ChristenUnie is aangenomen.
Voor 49 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en DENK.
Dictum:
PS dragen GS op:
- te onderzoeken op welke kruispunten de doorstroming ten behoeve van fietsers geoptimaliseerd kan worden door verkeerslichtinstallaties aan te passen, zodat de doorstroming veiliger en sneller verloopt.

Motie 91-2019 fracties GroenLinks, D66, PvdA, PvdD, VVD en SP is aangenomen.
Voor 41 en tegen 12 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD, PVV en ChristenUnie.
Dictum:
PS verzoekt het college van GS:
- om samen met de andere provincies met een boot deel te nemen aan de Canal Parade 2020;
- hierover op korte termijn in overleg te treden met de andere provincies en de resultaten daarvan terug te koppelen aan PS.

  - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen de motie te stemmen; PS hebben een motie aangenomen waarin uitgesproken wordt dat de provincie een regenboog-provincie is en wordt uitgedragen dat iedereen zichzelf mag zijn, ongeacht seksuele identiteit, religie, afkomst of huidskleur. Zij vertrouwen erop dat het college daar een goede invulling aan kan geven en vinden de oproep in deze motie daarom niet nodig.

Motie 92-2019 fracties D66 en GroenLinks is aangenomen.
Voor 29 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, FvD, PvdD, PVV en DENK.
Dictum:
PS dragen Gedeputeerde Staten op om:

- te onderzoeken in hoeverre de aanleg van nieuwe natuur gefinancierd kan worden door de verkoop van groencertificaten aan bedrijven en inwoners die hun CO2 voetafdruk willen verlagen;
- Provinciale Staten over de resultaten hiervan te informeren.

Motie 93-2019 fracties D66, GroenLinks, PvdA, VVD en ChristenUnie is aangenomen.
Voor 35 en tegen 18 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD, CDA, PvdD en PVV.
Dictum:
PS verzoeken het college van GS:

- bij het opstellen van de voedselvisie belanghebbenden (*) actief te betrekken – in het verlengde van het totstandkomingsproces van de Omgevingsvisie;
  (*) dus ook inclusief burgers/inwoners;
- bij het opstellen van de voedselvisie aan te sluiten op de nieuwe visie van het Rijk.

Motie 94-2019 fracties D66, GroenLinks en PvdA is aangenomen.
Voor 33 en tegen 20 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, FvD en PVV.
Dictum:
PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
1) te onderzoeken:
- wat de (omgevings- en veiligheids-) effecten zijn van;
- en in hoeverre een bijdrage geleverd kan worden aan de oplossing van de stikstofproblematiek door;
  a) het verlagen van de snelheidslimiet binnen het provinciale wegennet van 100 km/u naar 80 km/u en;
  b) het (verder) verlagen van de snelheidslimiet op het gehele provinciale wegennet in de omgeving van Natura 2000 gebieden; bijvoorbeeld naar 70 of 60 km/u.

2) de bevindingen uit dit onderzoek op korte termijn (in 2019) te rapporteren aan PS.

Motie 96-2019 fracties PvdA en D66 is aangenomen.
Voor 38 en tegen 15 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD, CDA en PVV.
Dictum:
PS verzoeken het college van GS:

- in het kader van de uitwerking van de kaders van de leefbaarheidsfondsen een integrale provinciale leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen, waarin gebiedsgericht zoveel mogelijk factoren welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving worden meegenomen.

Motie 98-2019 fracties FvD, PvdD, CDA, 50PLUS/PvdO, PVV, SP en DENK is aangenomen.
Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemt de fractie PvdA.
Dictum:
PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
De volgende vier communicatie-uitingen die bekendheid in grote mate zouden versterken te organiseren en uit te voeren;

- de mogelijkheid tot het initiëren van een referendum, burgerinitiatief of inspraak opnemen in een (digitale) brochure en die onder Noord-Hollandse burgers verspreiden;
- het doen van (meer) uitingen hieromtrent op sociale media; te denken valt hierbij aan een aparte website, en gebruik van de sociale media Facebook, Twitter en Instagram;
- het opstellen en verspreiden van een infographic met wegwijzer over alle mogelijke manieren van inspraak en meedenken die Noord-Hollandse burgers t.a.v. het bestuur hebben;
- de informatie op de website toegankelijk en up to date houden.

    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor te motie te stemmen als enige oppositiepartij die de motie niet mee heeft ingediend.

Motie 102-2019 fractie 50PLUS/PvdO is aangenomen.
Voor 52 stemmen en tegen 1 stem. Tegen heeft gestemd fractie ChristenUnie.
PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- te inventariseren bij welke busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten (openbare) toegankelijke toiletten in onze provincie ontbreken;
- bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horecagelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de HogeNood- app; en waar geen horeca is, te kijken of een openbaar toilet te realiseren is.

Verworpen moties:

Motie M65-2019 fracties FvD en 50PLUS/PvdO is verworpen. Voor 17 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdD, SP en 50PLUS/PvdO.

Motie M72-2019 fracties PvdD en PvdA is verworpen. Voor 25 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, PvdD, SP, 50PLUS/PvdO, DENK en D66 met 3 stemmen voor *(dhr. Kanik, mw. Kapitein en dhr. Steeman)* en 3 stemmen tegen.

Motie M73-2019 fractie PvdD is verworpen. Voor 11 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, PvdD, SP, ChristenUnie en DENK.

- Fractie CDA wenst aantekening voor de motie te stemmen; zij kunnen zich niet vinden in veel van de overwegingen, maar wel wat door het college wordt gevraagd om alles in te zetten om faunaschade te voorkomen en dat kan ook op een diervriendelijke manier, waar mogelijk.

Motie 75-2019 fracties PvdD en SP is verworpen. Voor 5 en tegen 48 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

- Fractie FvD wenst aantekening tegen de motie te stemmen; vinden het wel een aardige motie qua participatie, maar er wordt eigenlijk gezegd, je mag zelf kiezen, maar dit niet, dit niet en dit niet, denken niet dat dit het doel van participatie bereikt.

Motie 77-2019 fractie PVV is verworpen. Voor 4 en tegen 49 stemmen. Voor stemmen de fracties PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie 78-2019 fracties PVV en SP is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, SP en 50PLUS/PvdO.

- Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij zijn niet erg enthousiast over SolaRoad over de manier waarop de afweging is gemaakt om in dit project te investeren. Vinden het een taak van de overheid om innovatieve projecten te ondersteunen en in de overwegingen wordt expliciet gezegd dat dat niet zo is.

Motie 81-2019 fractie SP is verworpen. Voor 15 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdD, SP en ChristenUnie.

Motie 85-2019 fracties 50PLUS/PvdO en FvD is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV en 50PLUS/PvdO. Mw. Er (GroenLinks) onthoudt zich van stemmen.

- Fractie VVD wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij herkennen de zorgen zoals genoemd in de motie, het gaat de fractie te ver om Amsterdam nu onder verscherpt toezicht te stellen.

Motie 89-2019 fracties DENK en PvdD is verworpen. Voor 15 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdD, SP en DENK.

- Fractie PvdA wenst aantekening tegen de motie te stemmen; hadden gehoopt fractie DENK te bewegen deze aan te houden, omdat het spijtig is tegen te moeten stemmen voor iets wat zij belangrijk vinden, waardoor er straks misschien een negatief besluit ligt, terwijl er met grote welwillendheid door de gedeputeerde over gesproken is. Alleen wat hier gevraagd wordt, kan simpelweg niet worden ingewilligd.
- Fractie D66 wenst aantekening tegen de motie te stemmen; het kan niet op deze manier worden gedaan. Het evenement moet zelf een aanvraag indienen en iedereen is heel welwillend. Anders gaan wij nu een uitspraak doen van niet en dat is niet in het belang van het evenement.
- Fractie CDA wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij vinden het een leuk festival, maar sluiten zich aan bij de vorige stemverklaringen dat dit niet de juiste route is. Zij zullen daarom tegen stemmen, maar dat zegt niets over het belang van dit onderwerp en de waardering die zij voor dit festival hebben.
- Fractie VVD wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij willen graag het proces volgen.
- Fractie FvD wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij houden niet zo van cultuursubsidies en vinden dat dit soort festivals vanuit de gemeenschap zelf kan worden georganiseerd.
- Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij staan zeer sympathiek tegenover dit evenement, het is heel belangrijk, maar er is een mooie toezegging gedaan door de gedeputeerde. Zij vinden het niet de juiste weg om op deze manier subsidies of sponsoring toe te gaan kennen.
- Fractie GroenLinks wenst aantekening voor de motie te stemmen; dringen nogmaals aan op intrekking van de motie, omdat zij denken dat het resultaat daarvan groter zal zijn.

Motie 97-2019 fractie FvD is verworpen. Voor 16 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.

Motie 99-2019 fractie ChristenUnie is verworpen. Voor 4 en tegen 49 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en ChristenUnie.

Motie 100-2019 fracties ChristenUnie en CDA is verworpen. Voor 6 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO.

Motie 101-2019 fracties ChristenUnie en CDA is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO.

Ingetrokken en aangehouden moties:
Motie 66-2019 fracties CDA en ChristenUnie is aangehouden.
Motie 67-2019 fractie CDA is ingetrokken.
Motie 70-2019 fracties PvdD en SP is ingetrokken.
Motie 71-2019 fractie PvdD is aangehouden.
Motie 76-2019 fractie PvdD is ingetrokken.
Motie 79-2019 fractie SP is ingetrokken.
Motie 80-2019 fractie SP is aangehouden.
Motie 82-2019 fractie ChristenUnie is ingetrokken.
Motie 84-2019 fractie ChristenUnie is ingetrokken.
Motie 86-2019 fractie 50PLUS/PvdO is ingetrokken.
Motie 87-2019 fracties 50PLUS/PvdO, FvD en PVV is aangehouden.
Motie 88-2019 fracties 50PLUS/PvdO, FvD en PVV is aangehouden.
Motie 90-2019 fractie DENK is ingetrokken.
Motie 95-2019 fracties D66, PvdA, VVD en GroenLinks is ingetrokken.

Voordracht 73-2019 is aangenomen.
Voor 41 en tegen 12 stemmen. Tegen voordracht 73 stemmen de fracties: FvD, PVV en 50PLUS/PvdO. Voordracht en besluit 73-2019 is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

10a. Heropening en mededelingen.
De voorzitter heropent de vergadering op 18 november 2019.
Afwezig op 18 november 2019 zijn dhr. Dekker (FvD), dhr. Everduim (DENK), dhr. Hoogervorst (SP) en mw. V/d Waart (GroenLinks).

Dhr. Van den Berg (FvD), dhr. Dulfer (GroenLinks), mw. Er (GroenLinks) en dhr. De Wit (VVD) arriveren later. Dhr. Klein (ChristenUnie) en mw. Sanderse (CDA) vertrekken eerder.

- PS stemt niet in met het ordevoorstel van fractie VVD om het stemmen uit te stellen na 15.00 uur.
- PS stemt niet in met het ordevoorstel om de spreektijd te verhogen naar 5 minuten bij fracties SP, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO.
- PS stemt niet in met het aanvullende ordevoorstel m.b.t. het schenken van 1 minuut spreektijd door fracties PvdA en D66 aan ChristenUnie en 1 minuut door fractie D66 aan CDA.

10b. Klimaatakkoord
Voordracht 80-2019.
Totaal aanwezig 50 leden.
Tevens afwezig vanaf dit punt: dhr. Klein (ChristenUnie).

Er zijn 11 moties ingediend en 4 aangenomen:

Motie 103-2019 fractie CDA is aangenomen.
Voor 27 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties D66, PvdA, FvD, PvdD en fractie Baljeu.
Dictum:
PS verzoekt het college van GS om:
- draagvlak voor de uitvoering van het energieakkoord als uitgangspunt te nemen wanneer keuzes over ruimtelijk ordening genomen moeten worden.

  - Fractie D66 wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij vinden dat de uitvoering een integrale afweging is, waar draagvlak een onderdeel van is.

Motie 104-2019 fracties PvdA, GroenLinks, PvdD en D66 is aangenomen.
Voor 29 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
Dictum:
PS roept het College van GS op:
- alles in het werk te stellen om samen met andere overheden en de netbeheerders de knelpunten in zowel wet- en regelgeving als fysiek, proactief op te lossen en de infrastructuur zo spoedig mogelijk op orde te brengen zodat het netwerk klaar is om de extra vraag vanuit de energietransitie aan te kunnen;
- hiertoe er bij de netbeheerders op aan te dringen om te beginnen met het verzwaren van de infrastructuur rond die gebieden in Noord-Holland die in potentie op korte termijn het meeste kunnen bijdragen aan de transitie naar duurzame energie;
- zich door P5 gesteund te weten bij het voortvarend realiseren van deze doelen.

  - Fractie VVD wenst aantekening tegen de motie te stemmen; de gedeputeerde heeft de motie ontraden, zeker als het gaat over de bullit waar netbeheerders alvast worden opgedragen om te beginnen met het verzwaren van het netwerk.

Motie 106-2019 fracties PvdD, SP en D66 is aangenomen.
Voor 38 en tegen 12 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
Dictum:
PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:
- Om met Energy Challenges in gesprek te gaan om te kijken waar de provincie komende jaren kan investeren in het initiatief binnen Noord-Holland.

  - Fractie PvdA wensen aantekening voor de motie te stemmen vanwege de uitleg gegeven door de gedeputeerde.

Motie 107-2019 fracties PvdD en ChristenUnie is aangenomen.
Voor 34 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD, CDA, PVV, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
Dictum:
verzoeken het college van GS om:

- met ecologen, natuurorganisaties en de bouw in gesprek te gaan over hoe natuurinclusief bouwen in Provincie Noord-Holland zo snel mogelijk gerealiseerd kan worden;
- de wens om natuurinclusief bouwen te betrekken bij de uitvoering van het Klimaatakkoord in te brengen bij IP0;
- dit ook te betrekken bij de verdere invulling van de taken van het Expertise Centrum Warmte (ECW), als kenniscentrum voor de uitdagingen op het gebied van de gebouwde omgeving.

  - fractie CDA wenst aantekening tegen de motie te stemmen; vinden het een sympathiek geheel en de uitleg van de gedeputeerde gaat daar ook een heel eind in mee, maar vinden de overweging toch te absoluut geformuleerd.
  - Fractie VVD wenst aantekening voor de motie te stemmen; zij kunnen met de uitleg van de gedeputeerde prima leven met deze motie.
  - Fractie PvdA wenst aantekening voor de motie te stemmen; zoals aangegeven door de PvdD en door de gedeputeerde kunnen zij daar in meegaan.

Verworpen en ingetrokken moties:

Motie 105-2019 fractie ChristenUnie is verworpen. Voor 15 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, PvdD en SP (fractie ChristenUnie afwezig bij deze stemming).

- Fractie GroenLinks wenst aantekening tegen de motie te stemmen; zij vermoeden dat dhr. Klein bij aanwezigheid de motie zou aanhouden, gezien het antwoord van de gedeputeerde dat de motie overbodig is omdat we dit al doen.

Motie 108-2019 Fractie PvdD is ingetrokken.

Motie 109-2019 fractie PvdD is verworpen. Voor 23 en tegen 27 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, FvD, PvdD, PVV en SP.

- Fractie FvD wenst aantekening voor de motie te stemmen; zijn van mening dat iedereen in deze markt vrij zou moeten zijn om mestvergisters te plaatsen, alleen zonder subsidie.

Motie 110-2019 fractie PvdD is verworpen. Voor 13 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdD en SP.

Motie 111-2019 fractie PvdD; stemmen staken. Voor 25 en tegen 25 stemmen. Deze motie wordt opnieuw in stemming gebracht tijdens volgende Statenvergadering op 16 december 2019.

Motie 112-2019 fractie SP is verworpen. Voor 22 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdA, FvD, PvdD, SP, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en PVV met 2 stemmen voor en 1 stem tegen *(dhr. Deen)*.

- Fractie PvdA wenst aantekening voor de motie te stemmen; zij vinden het belangrijk om

zeker te weten dat iedereen naar draagkracht mee kan doen. Of dit het juiste instrument is, weten ze niet, maar zien dit als een oproep aan GS om met deze gegevens te komen, landelijk of anderszins.

Motie 113-2019 fractie FvD is verworpen. Voor 14 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.

Voordracht 80-2019 is met hoofdelijke stemming aangenomen.
Voor 33 en tegen 17 stemmen. Tegen voordracht 80 stemmen de fracties FvD, PVV, PvdD, SP en fractie Baljeu. Voordracht en besluit 80-2019 is bij agendapunt 10b van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie SP wenst aantekening tegen de voordracht te stemmen; zij zijn wel voor maatregelen en onderschrijven daarmee ook zaken die in het Klimaatakkoord genoemd worden, maar willen iets terugzien voor de mensen met minder inkomen in de provincie, dat komt onvoldoende tot uitdrukking.
- Fractie PvdD wenst aantekening tegen de voordracht te stemmen; vinden dat dit beleid te weinig blijkt te zijn en het oude beleid steunt en daarmee ook vervuiling steunt wat tegen alle milieubeginselen in gaat.

11. Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2020-2027 (PMO).
Voordracht 81-2019.
Totaal aanwezig 49 leden.
Tevens afwezig vanaf dit punt: mw. Sanderse (CDA).

Er zijn vier moties ingediend en 1 aangenomen:

Motie 115-2019 fracties PvdD, SP en PvdA is aangenomen.
Voor 32 en tegen 17 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, CDA, PVV, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
Dictum:
PS verzoeken het college van GS:
- om een integrale visie op het beheer van wegbermen en oevers op te stellen, bevattende zowel maai- als zaaibeleid en deze in de aanbestedingen voor de gebiedscontracten mee te nemen.

- Fractie CDA wenst aantekening tegen de motie te stemmen; omdat hierin niet is opgenomen dat als er zaaibeleid wordt vastgesteld, dat ook effecten kan hebben voor naastliggende percelen.

Motie 114-2019 fracties SP en PvdD is verworpen. Voor 5 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

Motie 116-2019 fracties PvdD en SP is aangehouden.
Motie 117-2019 fracties PvdD, D66, GroenLinks, SP en PvdA is aangehouden.

Voordracht 81-2019 is unaniem aangenomen met 49 stemmen.
Voordracht en besluit 81-2019 is bij agendapunt 11 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening voor de voordracht te stemmen; behoudens dat zij vinden dat de provincie niet alleen wil bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2 doelstellingen, maar hierin zelfs voorop wil lopen. Vinden voorts dat de aandelen SolaRoad verkocht zouden moeten worden.

12. **Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2020-2024.**
Voordracht 83
Aanwezig 46 leden.
Tevens afwezig vanaf dit punt: mw. Koning (CDA) en dhr. Leerink (PvdA).
Mw. Klaassen (D66) onthoudt zich bij dit agendapunt van stemmen wegens mogelijke belangenverstrengeling.

Er zijn 2 amendementen en 5 moties ingediend die niet zijn aangenomen:

Amendement 17-2019 fracties CDA, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO is verworpen. Voor 13 en tegen 33 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, PVV en 50PLUS/PvdO.

- Fractie VVD wenst aantekening tegen het amendement te stemmen; verwijzen naar de inbreng die ze geleverd hebben in de commissievergadering; hebben veel sympathie voor de geest achter het amendement, maar achten het juridisch instrument wel nodig.

Amendement 18-2019 fractie PvdD is verworpen. Voor 5 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

Motie 118-2019 fracties D66 en GroenLinks is aangehouden.
Motie 119-2019 fractie PvdD is ingetrokken.
Motie 120-2019 fractie FvD is aangehouden.

Motie 121-2019 fracties FvD en PVV is verworpen. Voor 22 en tegen 24 stemmen. Voor de motie stemmen de fracties VVD, FvD, PvdD en PVV.

Motie 122-2019 Fracties FvD, PVV en CDA is verworpen. Voor 12 en tegen 34 stemmen. Voor de motie stemmen de fracties FvD, CDA en PVV.

Voordracht 83-2019 is aangenomen.
Voor 43 en tegen 3 stemmen. Tegen de voordracht stemt de fractie PVV.
Voordracht en besluit 83-2019 is bij agendapunt 12 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen de voordracht te stemmen; vinden dat het goede punten bevat, maar zijn het niet eens met de Brusselse bemoeizucht en de onrealistische ambities inzake NNN en vinden 19 Natura 2000 gebieden in Noord-Holland te veel, gezien de huidige woningnood en het belang van de agrarische sector.

- Fractie PvdD wenst aantekening voor de voordracht te stemmen; vinden het PNO niet goed genoeg, kunnen bijvoorbeeld niet instemmen met het beleid rond Schiphol waar ganzen worden doodgeschoten en vergast, net als de andere jacht die plaatsvindt, maar vinden dat er toch veel positieve punten zijn.

12a. Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep.
Voordracht 77
Aanwezig 47 leden.
De voorzitter verlaat de vergadering wegens andere verplichtingen; het voorzitterschap wordt overgenomen door de vicevoorzitter.

Motie 123-2019 fracties GroenLinks, D66 en SP is aangenomen.
Voor 39 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD en fractie Baljeu.

Voordracht 77-2019 is aangenomen.
Voor 44 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV. Voordracht en besluit 77-2019 is bij agendapunt 12a van deze vergadering op de website gepubliceerd.

13. Aanwijzen lid en plaatsvervangend lid uit PS en lid en plaatsvervangend lid uit GS voor het Algemeen Bestuur Recreatieschap Spaarnwoude.
Voordracht 74
Aanwezig 47 leden.

Voordracht 74-2019 is bij acclamatie aangenomen. Voordracht en besluit 74-2019 is bij agendapunt 13 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

14. Aanwijzen voorzitter commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid (M&B).
Voordracht 75
Aanwezig 47 leden.

Voordracht 75-2019 is bij acclamatie aangenomen. Voordracht en besluit 75-2019 is bij agendapunt 14 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

15. Vragenuur.
Er zijn geen mondelinge vragen ingediend.

16. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.
Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.

17. Sluiting.
De vicevoorzitter sluit de vergadering.

Notulen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	11 november 2019
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. D.J. van den Berg (FvD), dhr. M.N. Bolkestein (VVD), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), dhr. G.E.E. Everduim (DENK), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (FvD), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Kohler (FvD), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (FvD), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (FvD), mw. Z. Pels (GL), mw. M. Sanderse (CDA), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. I. Zaal (D66), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden	03
2.a.	Afscheid vertrekkende Statenleden fracties VVD en CDA	04
2.b.	Installatie en beëdiging Statenleden VVD en CDA	06
2.c.	Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties VVD en CDA	07
2.d.	Actualiteiten	07
3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	39
3.b.	Lijst geheimhouding PS	39
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 30 september 2019	39
5.	Vaststelling strategische Statenagenda	39
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	39
7.	Voortgangslijst van moties	40
8.	Hamerstukken	40
8.a.	Statenvoordracht 76 Wijziging Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland	40

	8.b.	Statenvoordracht 77 Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep (*vervallen als hamerstuk, zie agendapunt 12.a.)*	40
	8.c.	Statenvoordracht 78 Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.	40
	8.d.	Statenvoordracht 79 Protocol voor de accountantscontrole op de Jaarstukken 2019	40
	8.e.	Statenvoordracht 82 Overeenkomst afsluiting 'Verkenningsjaar Biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen Natuurnetwerk Nederland (NNN)'	40
	9.	Statenvoordracht 73 Begroting 2020	41
	10.	Schorsing	149

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. Ik verzoek u uw mobiele telefoons op stil te zetten. Ik verzoek u allen te gaan staan. Met groot verdriet hebben wij kennisgenomen van het overlijden van Cees Broekhoven in de leeftijd van 78 jaar. De heer Broekhoven was al geruime tijd ziek, ook tijdens zijn tijd als Statenlid al, maar hij wist telkens weer terug te komen. Tot 17 oktober jl. De heer Broekhoven is maar liefst drie perioden Statenlid geweest. Van 2003 tot 2015 heeft Cees Broekhoven als lid van PS namens de CDA-fractie de belangen van onze provincie met verve en grote inzet gediend. Hij was in deze twaalf jaar actief in verschillende Statencommissies, waaronder de commissies 'Ruimte & Milieu' en 'Water, Economie en Bestuur'. Met name zijn financiële inbreng werd gewaardeerd, gebaseerd op kennis en ervaring die Cees – ooit de jongste bankdirecteur van Nederland – gedurende decennia als bankdirecteur van de Rabobank opbouwde. En gedurende al die twaalf jaar als Statenlid stapte de sportieve Cees Broekhoven regelmatig op zijn fiets van zijn woonplaats Nieuw-Vennep naar Haarlem voor de Statenvergadering. Of hij verscheen in zijn onafscheidelijke Volvo. Ik en velen van u ongetwijfeld ook, herinneren zich Cees Broekhoven als een markant, betrokken en zeer deskundig Statenlid. Zijn inbreng werd door zijn collega's – ook van andere politieke partijen – op grote waarde geacht. Bij zijn afscheid in maart 2015 ontving hij terecht voor al zijn inzet een provinciale penning. Maar Cees Broekhoven heeft niet alleen als Statenlid de gemeenschap diensten bewezen, op verschillende manieren heeft hij met zijn betrokkenheid een bijdrage geleverd aan de maatschappij. Politiek zat in zijn bloed. Zo zat hij 16 jaar voor het CDA in de gemeenteraad van Haarlemmermeer. Wegens zijn grote verdiensten benoemde Hare Majesteit de Koningin hem in 2002 tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Dit onderstreept dat zijn maatschappelijke betrokkenheid, ook buiten de politiek, zeer bijzonder was. Wij wensen zijn familie sterkte dit grote verlies te dragen. Ik wil u nu vragen een minuut stilte in acht te nemen. Dank u wel.

Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Baljeu (Fractie Baljeu). De heer Van den Berg (FvD) en mevrouw Er (GL) zullen later in de middag arriveren. De heer Everduim (DENK) is op 21 september jl. in het huwelijk getreden, van harte gefeliciteerd namens ons allen. Vanmiddag zal ik namens uw Staten tijdens de schorsing voor de lunch een petitie en een manifest in ontvangst nemen. Verschillende boerenorganisaties uit Noord-Holland maar ook VNO-NCW, zullen met diverse brancheverenigingen actief in Noord-Holland een manifest aanbieden. Ik hoop dat u samen met ons mee naar buiten gaat om aanwezig te zijn bij het in ontvangst nemen. Voor de ontvangst van de boeren en het VNO-NCW hebben we vandaag de Johan Remkeszaal vrij gehouden tot 16.00 uur vanmiddag. Om de Statenleden tijdens de lunchpauze in de gelegenheid te stellen met de boeren en met VNO-NCW te spreken, staan er straks lunchpakketjes voor u klaar beneden in de ruimte bij de garderobe. U kunt de lunch uiteraard ook in uw fractieruimte nuttigen als u dat wilt. Na de schorsing voor de lunch worden alle fractieruimten opgeruimd. Het diner zal zoals gebruikelijk in de Johan Remkeszaal worden geserveerd.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Het vaststellen van de primus. Conform artikel 18 van ons reglement van orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden bij welk Statenlid bij een mogelijk hoofdelijke stemming wordt aangevangen. Dat is nr. 21, mevrouw Van der Waart (GL). Bij de vergaderstukken is een gewijzigde agenda gepubliceerd na het presidium van 4 november jl. Daarbij is het agendapunt met betrekking tot Natuurnetwerk Nederland aan de hamerstukken toegevoegd en is de vergaderduur aangepast naar 10 uur voor de gehele agenda. Wij hebben vandaag een volle agenda. Er kunnen vrijwel geen punten van deze agenda worden doorgeschoven naar de vergadering van december. Ik wil daarom proberen om toch zoveel mogelijk punten vandaag te behandelen en vlak voor schorsing van het diner zal ik met het presidium bespreken of we vanavond doorgaan of dat we de dan resterende punten doorschuiven naar de uitloopvergadering van 18 november. GL heeft aangekondigd het hamerstuk 8.b. als bespreekstuk te willen opvoeren. Het gaat om voordracht 77 Evaluatie MRA en MRA-Regiegroep. Gaat u akkoord met het onthameren van dit stuk? Ik zie een positieve knik. Agendapunt 8.b. wordt behandeld als agendapunt 12.a. Het CDA heeft een verzoek ingediend tot het houden van een actualiteit over de stikstofproblematiek conform artikel 48 van ons reglement van orde. Het presidium heeft daarover vanmorgen gesproken, het is positief geadviseerd maar er is wel flink over gediscussieerd en u kunt begrijpen waarom, want het grijpt in op de normale vergaderorde. Echter, gelet op de ontstane situatie en ook om ervoor te zorgen dat de boeren voor de spits weer naar huis kunnen gaan, hebben wij besloten om daarop positief te reageren, maar PS dienen in te stemmen met dit verzoek tot het houden van deze actualiteit. Verlangt iemand hierover het woord?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, wij hebben hard en lang nagedacht over het voorstel, zeker ook door uw inbreng daarop. Wij hebben besloten het voorstel niet te steunen, want het voldoet niet aan de voorwaarden van een actualiteit. De vergaderorde is de vergaderorde en deze dient niet om pragmatische redenen te worden aangepast.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot elektronische stemming nr. 1 over de actualiteit. Wij zijn met 53 Statenleden. Het verzoek wordt ingewilligd met 37 stemmen voor, 15 stemmen tegen, de actualiteit is aangenomen en wordt behandeld onder agendapunt 2.d. Ik wil u verzoeken om de moties over de stikstofproblematiek zoveel mogelijk bij deze actualiteit in te dienen en na de lunch gaan wij daarover stemmen. Er zijn geen mondelinge vragen ingediend en ook geen Moties vreemd aan de orde van de dag. Wenst iemand over de gewijzigde agenda het woord te voeren? Dat is niet het geval, dan is overeenkomstig het voorstel van het presidium de agenda aangepast en vastgesteld.

2.a. Afscheid vertrekkende Statenleden fracties VVD en CDA

De **VOORZITTER**: Twee Statenleden zullen vandaag afscheid nemen, dat is mevrouw Larson (VVD) en de heer Bond (CDA). Er zal straks in hun opvolging worden voorzien. Ik ga beide Statenleden kort toespreken. Wij nemen vandaag afscheid van een gewaardeerd Statenlid, mevrouw Larson (VVD), omdat zij wordt geïnstalleerd als burgemeester van de gemeente Wijdemeren. Van harte gefeliciteerd met uw benoeming. Op 28 maart dit jaar trad u pas aan als Statenlid, waarna u al

snel voorzitter werd van de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid. Ook was u lid van de commissie Economie, Financiën en Bestuur en van de agendacommissie. U staat bij eenieder bekend als een zeer betrokken en prettig persoon, zowel op het politieke als op het persoonlijke vlak. U staat open voor suggesties en denkt graag mee. Als voorzitter wist u de vergaderingen in goede banen te leiden en straalde u veel plezier uit. Ik wil u bedanken voor u inzet als Statenlid. Het is jammer dat wij u moeten laten gaan, maar ik ben er zeker van dat de gemeente Wijdemeren een betrokken en toegewijde burgemeester rijker is. Ik wens u veel succes in uw nieuwe rol. Ik wil u graag vragen naar voren te komen, dan overhandig ik u deze prachtige bos bloemen. Dat is het mooie als je commissaris bent, want volgende week zie ik mevrouw Larson weer als ik haar mag beëdigen als burgemeester. Het was fijn om u in ons midden te hebben. Beste Jaap, het moment is nu toch echt daar, alhoewel ik het gevoel had dat je tot de laatste seconde gewoon bezig bent gebleven met dit prachtige werk. Eind augustus namen we al uitgebreid afscheid van jou als gedeputeerde, vandaag zwaaien we het Statenlid Jaap Bond uit. Gedeputeerde was je van 2007 tot aan de zomer van dit jaar. Statenlid was je ervoor, sinds 1999, en daarna. Twintig jaar provinciale politiek, een schat aan ervaring, een enorme dossierkennis. Kortom: wij nemen afscheid van iemand die het klappen van de provinciezweep door en door kent. Dat is natuurlijk een figuurlijke uitdrukking. Voordat je in 2007 gedeputeerde werd, was je in de Staten fractievoorzitter van het CDA. In een afscheidsinterview zei je: 'Ik ben erin gerold. Ik had een mooie baan bij de politie en had helemaal niet de ambitie om gedeputeerde te worden.' Gelukkig werd je het wel en kon je je als Statenlid en als gedeputeerde manifesteren op het toneel van de provinciepolitiek. De mensen van de griffie – maar niet alleen zij – ervaren jou als aimabel en persoonlijk. Zo zul jij mensen niet gauw vergeten te vragen hoe het met ze gaat. En ja, soms vinden ze je wat breedsprakig. Dan kom je met allerlei voorbeelden aan om je zaak te verduidelijken, te ondersteunen. 'Jaap, mag het misschien ietsjes korter', was dan het verzoek van de griffie en van bestuursadviseurs. Je begrijpt, Jaap, ik schrijf deze verbale overvloed zonder meer toe aan jouw enthousiasme en aan jouw brede dossierkennis. Verder word je terecht gezien als inhoudelijk en constructief en bovendien als zeer gemotiveerd en overtuigend. Iedereen zag bovendien wel dat je een harde en gedreven werker bent. Als er een minder plezierige boodschap moest worden overgebracht, schrok jij daar niet voor terug. Je bent een verbinder die gemakkelijk contacten legt en onderhoudt. Je bent ruimhartig met tijd, want je gaf het iedereen. Jouw deur stond altijd voor eenieder open. Een kleine twee weken geleden, op donderdag 31 oktober, beleefde jij je laatste commissievergadering in Haarlem. Op de agenda stonden onder meer de stikstofproblematiek en de Formule 1, onderwerpen die breed leven en emoties oproepen. Kortom zoals ik al zei, tot het laatst Jaap, ben je doorgegaan met het Statenwerk. Tot slot. Je kent Noord-Holland door en door en je houdt van onze mooie provincie. Dat heb je ook altijd uitgedragen. Je bent een fantastische ambassadeur geweest, maar ik weet zeker dat je dat ook zult blijven. Na een dikke twintig jaar provinciepolitiek ga je iets anders doen. Inmiddels is duidelijk wat. Je wordt landelijk voorzitter van de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur, de KAVB, een van de clubs die je als gedeputeerde Landbouw uitgebreid hebt leren kennen. Als Statenlid word je opgevolgd door Marleen Sanderse. Zij was al actief als duo-Statenlid en ze heeft er veel zin in haar takenpakket uit te breiden. Ik wens jou, Jaap, heel veel succes in je nieuwe functie en ik dank je nogmaals voor je inzet en toewijding, en voor alles

wat je voor de provincie Noord-Holland hebt betekend. Jaap, het ga je goed! Ook voor jou een prachtige bos bloemen maar ook na twintig jaar een mooi cadeau.

2.b. Installatie en beëdiging Statenleden fracties VVD en CDA

De **VOORZITTER**: Overeenkomstig artikel 10 van ons reglement heb ik tot lid van de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven benoemd de heer Dulfer van GL, de heer Kohler van FvD en de heer Leerink van de PvdA. Ik geef het woord aan de voorzitter van de commissie, de heer Dulfer.

De heer **DULFER** (GL): Voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die de benoemd verklaarde leden, mevrouw Van Geffen en mevrouw Sanderse, aan uw vergadering hebben toegezonden. Het onderzoek heeft aangetoond dat blijkens de ingevolge artikel W7, tweede lid Kieswet, aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van leden van PS van Noord-Holland van 11 november 2019 tot lid van PS benoemd zijn verklaard mevrouw Van Geffen (VVD) en mevrouw Sanderse (CDA). Wij stellen u dan ook voor hen als lid van PS van Noord-Holland toe te laten.

De **VOORZITTER**: De commissie adviseert PS mevrouw Van Geffen en mevrouw Sanderse toe te laten als lid van PS. Verlangt iemand daarover het woord? Nee. Dan is unaniem door u besloten mevrouw Van Geffen (VVD) en mevrouw Sanderse (CDA) als lid van PS toe te laten. Ik ontbind de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden. De vertrekkende leden, mevrouw Larson en de heer Bond, hebben mij verzocht hen ontslag te verlenen conform artikel x2, tweede lid van de Kieswet en ik heb het ontslag inmiddels verleend. Het lidmaatschap wordt opgevolgd door mevrouw Van Geffen (VVD) en mevrouw Sanderse (CDA). Hun installatie is nu aan de orde. Ik verzoek de nieuwe Statenleden naar voren te komen in het midden van de zaal en ik verzoek iedereen te gaan staan. PS hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van PS. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed of verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Als ik straks uw naam noem verzoek ik u – indien u de eed wenst af te leggen – onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand mij na te zeggen: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig' of indien u de verklaring en belofte wenst af te leggen, uit te spreken de woorden: 'Dat verklaar en beloof ik'. Ik zal eerst de formule voorlezen. "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van PS benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of verklaar dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van PS naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Ik wens u beiden veel geluk met uw Statenlidmaatschap en voordat ik u persoonlijk ga feliciteren en bloemen overhandigen, komt eerst de beëdiging van de duocommissieleden.

2.c. Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties VVD en CDA

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitters van VVD en CDA hebben als duo-commissielid voorgedragen de heer Roosendaal (VVD) en mevrouw Dekker (CDA). Op grond van het bepaalde in artikel 61 lid 4 van ons reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies, dient een commissielid dat geen lid van PS is, in de vergadering van PS in handen van de voorzitter de eed en de verklaring en/of belofte af te leggen. Ik vraag de duo-commissieleden hier vooraan te komen staan. Ik zal de formule van de eed of verklaring en belofte voorlezen. Vervolgens noem ik uw naam en het commissielid wiens naam wordt genoemd, wordt verzocht om indien hij of zij de eed wenst af te leggen, onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig', of indien hij of zij de verklaring/belofte wenst af te leggen: 'Dat verklaar en beloof ik'. De voorgeschreven eed of verklaring/belofte luidt als volgt: "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciale bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw **DEKKER** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Ik wens u beiden veel geluk en succes met het duo-lidmaatschap. Ik schors de vergadering voor de felicitaties. De vergadering is heropend.

2.d. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Ik schat in dat wij hier ongeveer een uur voor uit moeten trekken. Conform artikel 48 van ons reglement van orde heeft het CDA een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend inzake stikstof. Zoals ik al bij de vaststelling van de agenda heb gemeld, verzoek ik u uw moties over de stikstofproblematiek zoveel mogelijk in te dienen bij deze actualiteit. Als u zich niet heeft aangemeld als spreker bij dit onderwerp maar u dat alsnog wenst, dan kunt u dat nu aangeven. Nee.

Mevrouw **KONING** (CDA): Geachte voorzitter, gedeputeerden, Statenleden en aanwezigen op de publieke tribune, waaronder agrarische ondernemers. 'Het stikstofdossier mag de samenleving en de agrarische sector niet verstikken', heb ik boven de actualiteit gezet. Ik hecht eraan om te melden dat wij eigenlijk deze inbreng bij de begroting wilden doen, maar op verzoek van diverse mensen en ook de CdK, hebben wij er een actualiteit van gemaakt. Op landelijk en provinciaal niveau wordt gezocht naar oplossingen in het stikstofdossier. Er liggen 18.000 projecten in Nederland stil, de bouwwereld staat stil, alles moet weer op gang gebracht worden. Wij kennen de voorbeelden inmiddels allemaal, woningbouw. dijkversterkingen, doorontwikkeling van bedrijven etc. Wij willen als CDA kaders meegeven aan gedeputeerde Rommel, juist omdat zij meedraait in de landelijke kopgroep en overleg voert met de minister en met alle provincies in IPO-verband en juist omdat zij beleid moet opstellen voor Noord-Holland. Wij zien dat gemeenten in Noord-Holland ongeduldig worden en met eigen stikstofwensen en -beleid komen. Sommige gemeenten nemen moties aan over stikstof zoals de motie 'trots op de boer' die op Texel is aangenomen. Wij horen veel ongenoegen vanuit de agrarische sector en de bouwwereld over het stikstofbeleid. Door de protesten vandaag zouden wij de acties in de bouw bijna vergeten. Afgelopen week werd bekend dat er 40% minder woningen gebouwd worden door de stikstof, dat is in Noord-Holland niet acceptabel. Wij hebben die woningen nodig. Het is alleen onterecht om de agrarische belangen en de woningbouwbelangen aan elkaar te koppelen. De woningbouw kan op gang komen door landelijke maatregelen, zoals een drempelwaarde en snelheidsverlaging op bepaalde wegen. De agrarische sector heeft naast de landelijke overheid, ook te maken met het provinciale Noord-Hollandse beleid. Het is ook niet zo dat de Formule I extra stikstofruimte krijgt en daarmee in tegenstelling is tot de landbouw, want de Formule I had al een vergunning en die willen wij hen niet afnemen, net zo min als dat wij vergunningen van agrariërs willen afnemen.

Er staan er op dit moment weer ruim 200 trekkers voor ons provinciehuis en er zijn vele agrariërs bij de vergadering aanwezig omdat zij zich ernstige zorgen maken over het beleid. Het lijkt er nog steeds op dat juist de boeren moeten gaan inleveren om uit de stikstofimpasse te komen. Waar liggen de pijnpunten voor de agrarische sector? De kern van de pijn zit in het feit dat de beleidsmaatregelen zoals die nu gelden in Noord-Holland, het toekomstperspectief van de boeren ontnemen. Nederland is agrarisch gidsland in de wereld op het gebied van dierenwelzijn, milieuvriendelijkheid en efficiëntie. De bedrijven zoals die nu bestaan, zijn bijna allemaal familiebedrijven die van generatie op generatie worden doorverkocht. De bedrijven zijn gekocht en betaald inclusief de bestaande vergunningen en rechten. Die vergunningen en rechten mag de overheid niet zomaar afpakken, dat levert grote financiële problemen op. Het mag bijvoorbeeld niet zo zijn dat bij vergunningverlening voor een emissiearme vloer of andere duurzame aanpassingen, de latente ruimte wordt ingenomen. Als die maatregel blijft bestaan, kunnen ondernemers nauwelijks meer investeren en is er nagenoeg geen toekomst voor hen. Om dat te voorkomen zullen we hierover een motie indienen. Het tweede grote pijnpunt is de achterliggende oorzaak voor het ontstaan van het stikstofprobleem. Een probleem dat is veroorzaakt door het aanwijzen van stikstofgevoelige planten in Natura2000-gebieden. Een voorbeeld. In de Eilandspolder groeien vele soorten veenmos en die doen het uitstekend. Nu blijkt er één soort te zijn die het moeilijk heeft en dat veroorzaakt enorme problemen. Als er 60 veehouderijbedrijven in de omgeving worden opgekocht en gesaneerd, is de stikstofdepositie

voor de Eilandspolder op papier nog steeds veel te hoog. Dit vindt het CDA een absurde situatie. Dit vraagt maatschappelijk zulke grote offers dat heroverweging voor die ene soort op zijn plaats lijkt te zijn. Dit kan aangepast worden bijvoorbeeld ook via toepassing van het zogenaamde Sweetmanarrest. Ook worden er vraagtekens gezet bij de berekeningen van stikstofuitstoot en depositie op Natura2000-gebieden. Het ammoniakbeleid is gebaseerd op berekeningen die afhankelijk zijn van modellen. Wij dienen over natuurdoelen in Natura2000-gebieden ook een motie in. De veehouderij heeft inmiddels al 65% van haar stikstofuitstoot gereduceerd sinds 1990 en werkt aan verdere reductie door bijvoorbeeld anders te voeren, de mest anders aan te wenden, andere vloeren en verdere innovaties. Geef de sector de tijd en voer nu geen overhaaste regels in die het toekomstperspectief voor de boeren ontnemen. Om op korte termijn ruimte te creëren in het dossier is het nodig om alles in het werk te stellen om een drempelwaarde voor stikstofuitstoot in te stellen zoals in andere landen ook mogelijk is.

De heer **ZOON** (PvdD): Hebt u het rapport van Remkes gelezen, Niet alles kan?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ja, dat heb ik gelezen.

De heer **ZOON** (PvdD): Hoe omschrijft u de rapportconclusies, want hierin staat duidelijk dat er iets moet gebeuren met de veehouderij en dat die ingekrompen moet worden. Ik hoor u zeggen dat alle ruimte nog steeds gegeven wordt aan de veehouderij en dat er niet gezocht wordt naar oplossingen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Daar kom ik net aan toe in mijn verhaal. De veehouderij heeft inmiddels al 65% van haar stikstofuitstoot gereduceerd sinds 1990 en werkt aan verdere reductie door bijvoorbeeld anders te voeren, de mest anders aan te wenden, andere vloeren en verdere innovaties. Daar gebeurt heel veel en de stikstof wordt gereduceerd. Geef de sector de tijd en voer nu geen overhaaste regels in die het toekomstperspectief voor de boeren ontnemen. Om op korte termijn ruimte te creëren in het dossier, is het nodig om alles in het werk te stellen om een drempelwaarde voor stikstofuitstoot in te stellen zoals in andere landen ook mogelijk is. Wij willen verder vastleggen dat als er bedrijven worden opgekocht, dit ten allen tijde op vrijwillige basis moet gebeuren en dus niet met onteigening. Denk niet dat opkoop van bedrijven een eenvoudige oplossing is. Een agrarisch familiebedrijf in het buitengebied dat vaak al eeuwen bestaat en in veel gevallen ook nog aan agrarisch natuurbeheer doet, is een met de natuur, met de dieren en met het land en gaat niet zomaar stoppen. Wij horen het tijdens de vele werkbezoeken. Boer zijn is meer dan een beroep, het is een levenswijze. Het vee is geboren op het eigen bedrijf. Boer en boerin houden van hun koeien. Ze lopen elke avond voor het slapen gaan nog een rondje om te kijken of het goed gaat met de dieren en dat geven zij niet zo maar op. Daarnaast zijn de bedrijven onmisbaar voor een vitaal platteland, zijn de gezinnen onmisbaar voor het voortbestaan van dorpsscholen en voorzieningen en zorgen zij ook nog voor kwalitatief hoogstaand voedsel. Gedeputeerde, wij roepen u op de huidige beleidsregel in Noord-Holland binnenkort te vervangen en in lijn te brengen met landelijk beleid. Als bekeken wordt wat er valt onder aanwezige stikstofruimte, dan gaat men landelijk uit van in oktober gerealiseerde stalcapaciteit en in Noord-Holland van aanwezige dieren. Dat verschil accepteren wij niet, dat is

een kop op landelijk beleid. Die stalruimte is immers al gebouwd en betaald. De coalitiepartijen in Noord-Holland hebben afgesproken geen koppen te willen zetten op nationaal beleid, dus wij vertrouwen erop dat zij het op dit punt absoluut met ons eens zijn en de motie tot herziening van beleidsregel gaan steunen. Ik lees nu het dictum van onze 7 moties voor.

Motie 50/11-11-19
Geen kop op landelijk beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan de huidige landelijke lijn;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie inneemt;*
- *Het sluiten van agrarische bedrijven grote invloed heeft op de vitaliteit van het platteland en het aanzicht van het landschap in Noord-Holland;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen, krimpen of veranderen;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich meebrengen.*

Verzoeken het college van GS om

- *Structureel in overleg te blijven met agrarische sector over het stikstofdossier;*
- *De beleidsregel in Noord-Holland op korte termijn aan te passen (meest logische moment is na bekendmaking van nieuwe landelijke richtlijnen rond 1 december 2019) en daarbij geen kop te zetten op landelijk beleid, dus geen strengere maatregelen in Noord-Holland dan landelijke lijn*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 51/11-11/19
Opkoop bedrijven op basis van vrijwilligheid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen,*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied innovatie wereldwijd een toppositie inneemt;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen of switchen;*
- *Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich meebrengen.*

Roepen het college op om:
Ervoor te blijven zorgen dat uitkoop of bedrijfsverplaatsing voor de reductie van stikstof te allen tijde gebeurt op basis van vrijwilligheid

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 52/11-11/19
Intern salderen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *Het verdienmodel van een bedrijf overeind moet blijven bij intern salderen;*
- *Het innemen van latente ruimte bij intern salderen de mogelijkheid en bereidheid tot het aangaan van duurzame investeringen vrijwel geheel teniet zal doen.*

Roepen het college op om:
Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat er geen latente ruimte wordt ingenomen bij interne saldering

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 53/11-11/19
Drempelwaarde

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het stikstofdossier ernstige problemen oplevert voor vergunningverlening in Nederland;*
- *Er circa 18.000 projecten stilliggen;*
- *De drempelwaarde van stikstofdepositie op natuurgebieden in diverse Europese landen zeer uiteenlopend is;*
- *Er onduidelijkheid is omtrent stikstofmetingen door RIVM in Nederland.*

Overwegende dat:

- *Er een systeem moet worden ingesteld waardoor activiteiten met een tijdelijke of een geringe uitstoot van stikstof eenvoudig mogelijk gemaakt kunnen worden;*
- *De aanleg van een woonwijk op enkele honderden meters van een natuurgebied een zeer kleine depositie van stikstof veroorzaakt, vergelijkbaar met 0,05 mol (minder dan 1 gram stikstof, oftewel 1 zakje pokon) per hectare;*
- *We moeten voorkomen dat we in een papieren werkelijkheid leven die ontwikkelingsmogelijkheden voor onze samenleving, voor woningbouw en voor ontwikkeling van bedrijven op slot zet;*
- *Bekeken moet worden of het juridisch haalbaar is om de drempelwaarde in Nederland te verhogen.*

Roepen het college op om:

Alles in het werk te stellen om een drempelwaarde voor stikstofdepositie in Nederland in te stellen
en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 54/11-11/19
Fosfaat en dierrechten niet koppelen aan ammoniak

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:
- *De agrarische sector de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren door onder andere het voerspoor en technische innovaties;*
- *Het reduceren van stikstofuitstoot door opkoop niet gekoppeld mag worden aan het verminderen van het aantal dieren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een topposition inneemt;*
- *Het sluiten van agrarische bedrijven grote invloed heeft op de vitaliteit van het platteland;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen of switchen;*
- *Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen.*

Verzoeken het college:
- *Structureel in overleg te blijven met de agrarische sector over het stikstofdossier;*
- *Geen uitwisseling toe te staan tussen agrarische en niet agrarische stikstof, in ieder geval totdat de gebiedsaanpak en gebiedsprocessen duidelijk zijn;*
- *Fosfaat- en dierrechten niet te koppelen aan ammoniak*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CDA

Motie 55/11-11-19

Geen uitbreiding soorten aan Natura2000-gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het stikstofdossier grote problemen teweegbrengt in Nederland;*
- *Dit met name wordt veroorzaakt door stikstofdepositie op Natura2000-gebieden.*

Overwegende dat:

- *Er geluiden zijn dat er binnen Natura2000-gebieden provinciale en nationale 'koppen' gezet zijn bovenop de minder vergaande verplichtingen onder de EU-natuurwetgeving;*
- *Habitattypes als actief hoogveen zijn toegevoegd op oneigenlijke gronden en zonder dat daartoe een verplichting uit Brussel gold. (Dat is bijvoorbeeld gebeurd bij Engbertsdijksvenen, waar omwille van die toevoeging nu landbouwbedrijven worden uitgekocht en onteigend.);*
- *In de eilandspolder volgens de becijferde aannames zelfs na het opkopen van 60 bedrijven in de omgeving er op papier nog steeds te veel stikstofdepositie zou zijn om een toegevoegd specifiek soort veenmos te laten groeien, terwijl andere soorten veenmos er nu al prima kunnen groeien;*
- *We ons kunnen afvragen of er in Natura2000-gebieden onhaalbare doelstellingen zijn neergelegd;*
- *De toevoegingen van habitattypes, onhaalbare doelstellingen en soorten en de aanmeldingen van gebieden op onterechte gronden ongedaan kunnen worden gemaakt en aangepast in Brussel. Dat kan de minister in overleg met de provincies doen.*

Roepen het college op:

- *Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat landelijk en provinciaal geen extra Habitats en soorten aan de Natura2000-gebieden worden toegevoegd, als aanvullende regels op het Europees beleid;*
- *Te onderzoeken of er in Noord-Holland gebieden zijn waar vrijwel onhaalbare doelstellingen gelden*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 56/11-11-19

Vergunde rechten en latente ruimte

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen of switchen;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie Inneemt;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen;*
- *Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag;*
- *Eigendomsrechten juridisch beschermd moeten worden en niet afgenomen mogen worden.*

Roepen het college op:
Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat vergunde rechten en latente ruimte niet worden ingenomen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Wat ons betreft en dat hebben wij straks ook duidelijk gemaakt, was deze actualiteit niet nodig geweest. Niet omdat wij de problematiek van de stikstof en de boeren niet serieus nemen, maar omdat je de oplossing van het probleem niet dichterbij brengt door drie keer hetzelfde debat met elkaar te voeren. Sterker nog, als je niet uitkijkt, wek je daarmee verkeerde verwachtingen. Wat ons betreft dus niet nodig. Er is een beleidskader vastgesteld zodat wij op korte termijn weer voorzichtig over vergunningverlening kunnen spreken. Er wordt over drie weken een nieuw beleidskader verwacht. Wij hebben daar allemaal input voor kunnen leveren in de eerdere debatten die wij hier hebben gehad. Het lijkt ons niet wijs om op dit moment aanvullende kaders te gaan voorstellen, zeker niet wanneer die

aanvullende kaders vanuit één sector worden geformuleerd, namelijk de agrarische sector. Dan kunnen wij voor de andere sectoren ook een aantal kaders gaan formuleren met elkaar, want het lastige van deze problematiek is dat het niet een sector betreft, maar dat het ook gaat om de bouw en natuur. Het gaat om een evenwichtige aanpak en wij dienen de discussie op dit moment niet door eenzijdig daar een aantal kaders aan toe te voegen, waarmee het werk voor het college nog lastiger wordt dan het al is.

Mevrouw **KONING** (CDA): Vindt u niet dat het lijkt dat de agrarische sector de enige sector is waar stikstof word weggehaald en dat daarom nu de moties gericht zijn op de agrarische sector? Bij andere sectoren wordt geen stikstof weggehaald.

De heer **LEERINK** (PvdA): Nee, dat vind ik niet, want wij weten allemaal dat er ook gesproken wordt over de maximumsnelheden en vervoer. Het gaat om een totaalpakket waar het kabinet mee komt en wat voor een deel provinciale en een deel Rijksmaatregelen zullen zijn. Wij hebben hier al uitgesproken dat voor de langere termijn alle sectoren aan bod moeten komen, ook de industrie. Dus nee, mijn antwoord op uw vraag, dat geldt niet. Wat ons betreft moet je de discussie niet aan de verkeerde kant beginnen door nu voor een sector harde kaders te formuleren, terwijl wij dat voor de andere sectoren niet doen, want dan komen wij er simpelweg niet uit. Als wij nu op dezelfde manier harde kaders gaan formuleren wat wij zouden willen met de woningbouw, wat willen wij minimaal overeind houden en wij doen het ook voor de natuur, dan komen we precies uit waar wij al zaten, namelijk bij de constatering dat niet alles kan. Kortom, wij vinden dat op dit moment niet slim en wij zijn nu het meest gebaat bij rust en duidelijkheid in deze fase. Daarom dienen wij een motie in.

Motie 57/11-11-19
Stikstofbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende:

- *Dat de neerslag van stikstof averechtse effecten heeft op de instandhouding van onze (Natura 2000) natuurgebieden en de biodiversiteit;*
- *Dat de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag is in NH met betrekking tot de Natuurbeschermingswet;*
- *Dat de Raad van State onlangs bepaald heeft dat de tot dan geldende techniek zoals samengevat in de PAS, niet rechtsgeldig is.*

Voorts overwegende:

- *Dat er sindsdien onder andere door IPO en Rijk gewerkt wordt aan een nieuw, landelijk beleidskader stikstof;*
- *Dat het nieuwe landelijke beleidskader rond 1 december gepresenteerd zal worden;*
- *Dat de provincie Noord-Holland beleidsregels heeft vastgesteld om de periode tot het nieuwe beleidskader te overbruggen;*

- *Dat het doel van deze beleidsregels onder andere is om de vergunningverlening voor bijvoorbeeld de woningbouw in de provincie weer vlot te trekken zonder de stikstofdepositie te laten stijgen.*

Roepen het college op:

- *Tot de vaststelling van het nieuwe landelijke beleidskader stikstof de beleidsregels voor heel Noord-Holland als enige kader te hanteren;*
- *In gesprek te blijven met de sectoren die door de beleidsregels geraakt worden, zoals de agrariërs, de industrie en de bouw;*
- *De effecten van de nieuwe landelijke beleidsregels na invoering, samen met de betrokken sectoren te toetsen aan de praktijk;*
- *Snel helderheid te verschaffen over integraliteit en effectiviteit van de maatregelen en daarover spoedig mogelijk aan PS te rapporteren;*
- *Elk kwartaal PS een voortgangsrapportage hierover te doen toekomen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdA, D66, GL, VVD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, onze fractie wil beginnen de vandaag aanwezig zijnde boeren van harte welkom te heten. Wij delen de grote zorgen die leven en ondersteunen de protesten dan ook van harte. Want al decennia worden we dag en nacht bestookt met het CO2-sprookje met alle gevolgen van dien, maar het kan nog erger, want sinds kort is er het stikstofsprookje bijgekomen. Door een uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 is stikstof ineens de aartsvijand van natuur, waardoor onder andere broodnodige woningbouwprojecten en de bedrijfsvoering van onze boeren onder grote druk komen te staan.
Zo blijkt uit een inventarisatie van gedeputeerde Rommel dat door de stikstofuitspraak de komende tijd 10.000 Noord-Hollandse huizen op de tocht staan. Dit aantal zal mogelijk nog hoger worden, aangezien uit schattingen van het Ministerie van Milieu en Wonen blijkt dat er bijna 40% minder woningen gebouwd dreigen te worden dan gepland in Nederland. Niet alleen een ramp voor de bouwsector, maar ook voor de vele woningzoekenden die een toekomst willen opbouwen. De nu al grote woningnood zal alleen maar toenemen. Bovendien blijkt uit cijfers van het RIVM en het CBS dat de emissies van stikstofoxiden en ammoniak al decennia fors dalen en dat in bijvoorbeeld Duitsland veel hogere uitstootwaarden worden gehanteerd. Onze fractie heeft dan ook op 1 oktober 2019 schriftelijke vragen gesteld en naar aanleiding van de beantwoording van het college, gisteren aanvullende vragen ingediend. De PVV is van mening dat onder andere onze hardwerkende boeren niet de dupe mogen worden van steeds meer regeltjes en doorgeslagen natuurbeschermingsdrang. Immers, boeren leveren een essentiële bijdrage aan onze voedselvoorziening en de Noord-Hollandse economie. Zij verdienen daarom onze steun en waardering. Daarom dienen wij de volgende motie in samen met FvD en 50PLUS/PvdO.

Motie 58/11-11-19

Afzien van onteigeningsinstrument bij boeren voor natuur

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Voor een aantal projecten ten aanzien van de realisatie van natuur door GS het besluit Is genomen om desnoods onteigening te zetten;*
- *Deze projecten nog niet zover zijn dat de administratieve onteigening opgestart is;*
- *Vaak gronden van boeren omgezet worden in natuur;*
- *Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onlangs ten aanzien van het stikstofdossier in de media aangaf dat boeren toch gedwongen kunnen worden om te stoppen met hun bedrijf, aangezien provincies de bevoegdheid hebben daartoe te besluiten.*

Overwegende dat:

- *Cijfers van het CBS en RIVM duidelijk aantonen dat de uitstoot van ammoniak en stikstofoxiden de laatste decennia enorm is afgenomen en in omringende landen veel hogere uitstootwaarden worden gehanteerd;*
- *Boeren een essentiële bijdrage leveren aan onze voedselvoorziening, regionale economie en werkgelegenheid.*

Roepen het college op om:

Af te zien van het onteigeningsinstrument om boerenbedrijven te laten stoppen ten bate van natuur

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV, 50plus/ONH, FvD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): En wij zouden graag een hoofdelijke stemming willen voor deze motie. Voorzitter, natuur is zeker belangrijk, dat zal de PVV nooit ontkennen, maar mag nooit en te nimmer ten koste gaan van essentiële zaken, zoals huisvesting, onze voedselproductie en welvaart. Uit onderzoek van ABN Amro komt namelijk naar voren dat de gehele economie een harde dreun krijgt door de stikstofuitspraak aangezien niet alleen de boeren en de bouwsector, maar ook de binnenvaart en vele andere sectoren zwaar getroffen zullen worden. De PVV verwacht dan ook dat het college alles op alles gaat zetten niet alleen in provinciaal beleid maar ook in haar overleggen met minister Schouten, om te bewerkstelligen dat sectoren kunnen blijven opereren en dat onze welvaart niet getroffen wordt door deze stikstofhype. Wij hopen dan ook dat het college richting minister Schouten haar steun uitspreekt voor de tijdelijke noodwet die onze fractie in de Tweede Kamer heeft ingediend en die moet resulteren in het niet laten gelden van de strenge stikstofregels voor woningbouw-, infrastructuur- en landbouwprojecten.

Tijdens het halfjaar dat de noodwet van kracht is, kan het kabinet in relatieve rust naar een definitieve oplossing zoeken.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Voorzitter. De situatie waarin wij zijn beland, kent zijn weerga niet. De vergunningverlening in Nederland ligt nu grotendeels stil, onze boeren zijn woedend, de bouwsector is laaiend, het kabinet zit met de handen in het haar en wij weten niet waar wij aan toe zijn. Mogelijk biedt het advies van de RvS over de algemene drempelwaarde voor de korte termijn een oplossing, maar voor de lange termijn hebben wij vooralsnog geen oplossingen en dat terwijl de PAS ervoor moest zorgen dat minder stikstof in de natuur terechtkwam. Het mooie van deze aanpak was dat het gelijktijdig ook economische ontwikkelingen mogelijk maakte. Een paar weken geleden sprak ik met een aantal boeren en toen kwam er een bepaald gevoel naar boven. Dat was dat zij meer inclusief benaderd wilden worden bij de cocreatie. Wij vinden dat boeren goed geïnformeerd moeten worden over reductiemogelijkheden en moeten gecompenseerd worden als bedrijven met hoge stikstofuitstoot dichtbij natuur geneutraliseerd moeten worden. Wij zijn niet voor het versoepelen van de stikstofnormen, wij zijn voor eenduidige regels. Zo vinden wij ook dat de wetenschap betrokken moet worden bij het vinden van goede oplossingen. Ik wil via u het kabinet adviseren om niet alleen aan eenvoudige oplossingen te denken, zoals de maximumsnelheid naar 100 km terug te brengen en een autoloze zondag in te voeren. Er zal juist breed nagedacht moeten worden over echte oplossingen. Maak bijvoorbeeld het OV fors goedkoper, zodat er meer gebruik wordt gemaakt van het OV. Duidelijk is dat we zijn beland in een zorgelijke situatie en wij zijn bereid mee te denken over de oplossingen.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Wij mogen ons opnieuw verheugen in grote publieke belangstelling. Dat is goed, want het gaat bij de stikstofdiscussie over maatregelen die diep kunnen ingrijpen in mensenlevens. Juist daarom zou je hopen dat men in Den Haag wat meer moed en besluitvaardigheid zou tonen, maar de werkelijkheid is dat wij vandaag hier nog weinig nieuws kunnen vertellen, laat staan kunnen besluiten. Ik begrijp intussen best dat het CDA een grote verantwoordelijkheid voelt voor deze stikstofellende en het dus weer opnieuw agendeert. Daarom is het zo jammer dat het CDA vooral met moties komt die zeggen wat wij niet moeten doen en niet met reële oplossingen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik wil u erop wijzen dat wij het bij de begroting wilden meenemen, maar dat wij op verzoek er een actualiteit van hebben gemaakt.

De heer **CARDOL** (GL): Ik heb er geen bezwaar tegen dat u er een actualiteit van hebt gemaakt. Ik zeg dat ik het begrijp. Voor ons is de werkelijkheid dat het slecht gaat met de Nederlandse natuur en overal op de wereld de biodiversiteit dramatisch achteruit holt. Dat is niet de schuld van boeren, noch van burgers. De oorzaak is een onhoudbaar systeem dat de aarde als roofgoed beschouwt in plaats van als de basis van ons leven. In de politiek leidt dat keer op keer tot mooie en nietszeggende woorden over een balans tussen landbouw en natuur. Dagblad Trouw van afgelopen zaterdag beschrijft de praktijk. Er werd keer op keer een list verzonnen waarin economische groei en natuurbehoud hand in hand gaan. In de praktijk legde de natuur het altijd

af. Dit soort listen horen wij nu weer. Daar moet een einde aan komen. De stikstofdepositie in natuurgebieden moet omlaag. Het gaat om een voortvarende aanpak in alle sectoren, industrie, bouw, mobiliteit en landbouw. Wij ontvingen afgelopen week een brief van GS over de aanpak in Noord-Holland. Dat is zeker niet het ultieme antwoord, want er wordt nog aan tal van vergadertafels over geknokt, maar de uitgangspunten in Noord-Holland zijn voorlopig bronmaatregelen in nauwe samenspraak met vertegenwoordigers uit alle relevante sectoren, intensivering van het herstelprogramma in kwetsbare natuurgebieden en in ieder geval op dit moment vasthouden aan de provinciale beleidsregels die voor alle sectoren gelden. Deze voornemens zullen – zo hopen wij – op korte termijn vanuit het Rijk en provincies verder worden ingevuld en dat wachten wij af. Dat betekent dat wij geen moties kunnen steunen van het CDA, en ook niet de motie van de PVV en anderen. Daarover is voor ons geen hoofdelijke stemming nodig. Wij hebben samen met de PvdA en andere collegepartijen een motie ingediend en die zullen wij uiteraard ondersteunen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Al wekenlang is Nederland is in de ban van stikstof. De stikstofuitstoot is te hoog. Door te veel stikstof in de lucht staan ook in Noord-Holland kwetsbare natuurgebieden onder druk. Dit zorgt niet alleen voor het uitsterven van soorten en planten, maar is ook een risico voor onze gezondheid. Een groot deel van deze uitstoot is afkomstig uit de landbouw. Het is niet voor niets dat er vandaag voor de derde keer boeren op bezoek zijn in Haarlem.

Mevrouw **KONING** (CDA): U zegt dat de uitstoot een gezondheidsrisico is, maar de uitstoot is al 65% verminderd. Hoe ongezond waren we dan in 1990?

Mevrouw **STRENS** (D66): Gelukkig weten wij steeds meer en zijn wij steeds beter in staat te zorgen voor een goede gezondheid. Het is echter niet de schuld van de boeren dat we in Nederland nu te maken hebben met deze stikstofcrisis. Door beleid van de overheid op alle niveaus zowel op Europees, landelijk als provinciaal, heeft de landbouwsector zich ontwikkeld tot waar zij nu staat en verkeert de natuur in zeer kwetsbare staat. Een onhoudbare positie waarin de natuur het onderspit delft. Hier moet verandering in komen. D66 pleit al geruime tijd voor de omschakeling naar kringlooplandbouw. Een landbouw die meer in balans is met de natuur en het klimaat, zorgt voor een gezonde bodem en waarbij boeren een eerlijke prijs krijgen voor hun producten. Deze transitie gaat stap voor stap en kan alleen slagen als alle partijen in gezamenlijkheid bereid zijn om afspraken te maken. Op dit moment wordt er door het Rijk en de provincies gezamenlijk hard gewerkt aan een nieuw landelijk beleidskader dat rond 1 december gepresenteerd zal worden. Duidelijkheid hier is cruciaal, niet alleen voor de boeren, maar voor alle sectoren waarin maatregelen genomen zullen moeten worden. Onze provinciale beleidsregels blijven wat D66 betreft, op dit moment ongewijzigd. Hierdoor is de vergunningverlening voor alle sectoren weer langzaam op gang gekomen en kunnen we eindelijk weer broodnodige vergunningen afgeven. Want niet alleen de boeren hebben hun stem laten horen, ook de bouwers hebben de noodklok geluid. De bouw ligt stil en de woningnood wordt alleen maar groter. Wij vragen het college vaart te blijven maken met het stikstofdossier, waarbij de gebiedsgerichte

aanpak en het substantieel verkleinen van de bestaande stikstofemissies het uitgangspunt blijven.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Laat ik beginnen met mijn dank en respect uit te spreken naar de hier aanwezige boeren in Haarlem. Dit drukt mij op het hart dat wij als Statenleden een bijzondere verantwoordelijkheid hebben. Wij maken namelijk beleid dat impact heeft op de gesprekken die aan de keukentafel bij ondernemers worden gevoerd of op het werk dat zij uitvoeren op het land of op andere terreinen. De hier aanwezige ondernemers hebben hun zorgen en frustraties en dat begrijp ik. Zij zien immers dat – sinds de uitspraak van de Raad van State – de vergunningverlening vrijwel is stilgevallen. Gelukkig komt er langzaam weer schot in de zaak, maar nog steeds staan woningbouwprojecten, infrastructurele en agrarische projecten stil. Om de vergunningverlening weer op gang te brengen, heeft het college in Noord-Holland in onze ogen een noodverband aangelegd met de beleidsregels. Daar zitten haken en ogen aan. Dat accepteren wij voorlopig, waarbij wij op meer duidelijkheid rekenen in de richting van 1 december uit het overleg van het ministerie en de provincies. Daarbij is het voor ons van groot belang dat er een landelijke consensus komt en dat in Noord-Holland de landelijke consensus als leidend geldt. In de woorden van ons coalitieakkoord: geen kop op landelijke regelgeving. Daarnaast hebben ons in de afgelopen weken voorbeelden bereikt van situaties die knellen in de huidige beleidsregels. Denk onder andere aan ondernemers die binnen hun bestaande vergunningruimte willen innoveren of een bedrijf willen overdragen aan hun kinderen. Daarom ondersteunen wij de net aangekondigde motie door de PvdA, waarin wij op basis van deze praktijkvoorbeelden in alle sectoren willen kijken wat de nieuwe beleidsregels straks gaan betekenen in de praktijk.

De heer **ZOON** (PvdD): Bent u het er ook mee eens dat we vooral moeten toetsen of ze juridisch houdbaar zijn? De stikstofproblematiek waar wij nu tegenaan lopen, komt voornamelijk door VVD-beleid van de afgelopen decennia met niet houdbaar stikstofbeleid.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil met name kijken naar een, de juridische haalbaarheid als het gaat om vergunningverlening en twee, bedrijfseconomisch perspectief waar het gaat om het op de lange termijn samenbrengen van natuur en bijvoorbeeld landbouw. Wij willen het stikstofprobleem dan ook structureel oplossen en daarbij staat voor ons een ding als een paal boven water. De bedrijfscontinuïteit van ondernemers dient gewaarborgd te zijn. Natuur en economie zullen in passend evenwicht zijn met ruimte voor economische ontwikkeling en innovatie. Daarbij benadruk ik het evenwicht. Wij willen geen sectoren tegenover elkaar zetten en bijvoorbeeld niet de agrarische sector opofferen om ruimte te maken elders. De structurele oplossing bevat drie belangrijke elementen: een heldere analyse per natuurgebied op de afwijkingen van de vereiste natuurkwaliteit en de oorzaken daarvan, waarbij metingen nodig zijn in plaats van alleen modelberekeningen, wij willen de samenwerking zoeken in de gebieden met alle daar actieve partijen, van ondernemers tot overheid, wij willen effectieve en efficiënte bron- en herstelmaatregelen nemen op basis van stimulering en innovatie die juridisch haalbaar zijn, maar ook ruimte geven aan nieuwe economische activiteiten. Stap voor stap willen wij deze aanpak doorlopen. Op dit moment hebben wij geen goed inzicht in de gebied specifieke

uitdagingen in het kader van stikstofdepositie. Wij willen niet langer in het luchtledige praten en zo snel mogelijk meer inzicht. Bovendien willen wij af van de eenzijdige focus op stikstofuitstoot. Met elkaar moeten wij oog hebben voor ook andere provinciale ambities, zoals het verbeteren van de landbouwkringloop en het meer natuurinclusief maken van ondernemerschap. De portemonnee van de ondernemer mag in deze kringloop echter nooit een open einde zijn. Het gaat om natuur en bedrijfseconomisch perspectief. Wij roepen het college nogmaals op aan de slag te laten gaan met die gebiedsgerichte aanpak en wij vragen het college dan ook hoever wij daarmee zijn en wat wij op korte termijn mogen verwachten. Wij willen benadrukken dat wij vooral willen wachten op de uitkomsten van de analyses per gebied en niet onomkeerbare beslissingen nemen voor die tijd. Ik rond af. Nederland is meer dan een land waarin stikstof wordt uitgestoten. Wij willen het stikstofprobleem in beschermde natuurgebieden samen oplossen, kijkend ook naar andere uitdagingen. Internationaal staan wij voor grote vraagstukken, denk aan het klimaat en de voedselvoorziening door de toenemende wereldbevolking waarbij de Nederlandse industrie en agrarische sector een voortrekkersrol kunnen spelen. Wij willen niet het kind met het badwater weggooien. Er is ons veel aan gelegen om de natuurkwaliteit in Nederland te vergroten, maar altijd met behoud van de vrijheid, veiligheid en welvaart van onze inwoners.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Mantel voor zijn maidenspeech.

De heer **MANTEL** (FvD): Voorzitter. Geboren en getogen in het mooie West-Friesland ben ik opgegroeid in het typisch Hollandse landschap, koeien, schapen, tulpen, bloemkool. Het is een vertrouwd gezicht, maar hoe ziet het mooie landschap er in de toekomst uit? Staan er dan nog steeds koeien in de wei of staan de weilanden dan vol met windturbines en zonnepanelen? In West-Friesland voel ik mij thuis, de nuchterheid, het gezonde boerenverstand, gelukkig bestaat het bij ons nog wel. Het ontstaan van deze zogenaamde stikstofcrisis is naar onze visie een boekhoudkundig probleem. Wij zijn van mening dat de normen die onze overheid stelt, veel te streng zijn. Ons land is klein en dichtbevolkt. De Natura2000-gebieden zijn voornamelijk kleine postzegels die ervoor zorgen dat ons land nu op slot zit. Sinds de start van deze impasse zijn wij enkele maanden verder en er is nog geen zicht op het doorbreken van deze impasse. Intussen stapelen de problemen zich op, niet uitsluitend voor onze agrariërs maar ook in de woningbouw nemen de onzekerheden toe. Niet alleen de daadwerkelijke opbouw, maar wat dacht u van elektriciens, stukadoors, schilders en hoveniers, de onzekerheid is er troef. Tijdelijke arbeidscontracten worden niet verlengd, laat staan het geven van aanstellingen voor onbepaalde tijd. Het is al vaker gezegd, de rekenmethode van het RIVM is dubieus, maar ook het zogenoemde AERIUS rekenmodel. Op 16 oktober jl. heeft in de Tweede Kamer een hoorzitting plaatsgevonden en toen hebben wetenschappers en juristen zich zeer kritisch opgesteld tegenover dit rekenmodel. Zij hebben geconcludeerd dat er geen juridisch haalbaar beleid op kan worden gebaseerd, maar toch wordt er door onze overheid vastgehouden aan dit model. Sinds het begin van de stikstofcrisis hebben wij veel ondernemers uit de agrarische sector gesproken. Zo is ons bijvoorbeeld verteld dat de dag voordat deze ellende begon, melkveehouders hun latente ruimte hals over kop hebben aangevuld. Zij maakten zich namelijk terecht zorgen dat hun verworven rechten worden afgepakt. Dat zou inbreuk maken op het rechtszekerheidsbeginsel, maar daarover later meer. Onze agrarische sector dreigt kind van de rekening te worden, maar

waarom? Deze sector is de beste van de wereld. Keer op keer weet deze sector grote prestaties te leveren waar de wereld versteld van staat. Men loopt voorop in het toepassen van de meest moderne en innovatieve technologie. Zij hebben de hoogste productiviteit en de laagste ecologische voetafdruk. Als dat niet genoeg is, waar willen wij dan naartoe? Welke visie heeft dit college over deze sector? Neem nou de Universiteit van Wageningen. Toonaangevend in innovatie en onderzoek in deze sector. Maar liefst een derde van de studenten komt uit de hele wereld naar ons land. Zij komen hiernaar toe omdat wij er zo goed in zijn. Deze studenten zullen naar hun thuisland terugkeren met kennis die zij gebruiken om de wereldwijde voedselproblemen aan te pakken. En wij dan? Willen wij straks vlees importeren uit Oost-Europa? Daar waar de controle op ons voedsel veel minder goed gewaarborgd is? Het is ons echt een raadsel. Ik rond af. Ik heb een vraag aan GS en dien daarna twee moties in. Kan bijvoorbeeld een bouwbedrijf, al dan niet tijdelijk en uitsluitend op vrijwillige basis, onbenutte latente ruimte van agrariërs overnemen om bijvoorbeeld de woningbouw vlot te trekken? Zo ja, zien GS hierin een gecoördineerde of voorwaarden scheppende rol? Dit kan worden afgedaan met een toezegging door de gedeputeerde en als hij dit niet kan toezeggen, waarom zien GS hierin geen rol voor zichzelf? Ik geef er een voorbeeld bij. Een melkveehouder heeft latente ruimte voor 20 koeien, maar voorziet de komende vijf jaar die ruimte niet te benutten. Kan deze latente ruimte voor vijf jaar worden verhuurd zodat dezelfde ruimte na vijf jaar weer terug kan worden gegeven aan de melkveehouders? Ik dien twee moties in.

Motie 59/11-11-19
Implementatie Duits rekenmodel

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het college met de beleidsregel intern en extern salderen van oktober 2019 heeft besloten om AERIUS voor te schrijven als het te gebruiken model met betrekking tot stikstofdepositie;*
- *Op 16 oktober 2019 in de Tweede Kamer een hoorzitting plaatsvond, waar wetenschappers en juridisch deskundigen concludeerden dat AERIUS zo onzeker is dat er geen juridisch houdbaar beleid op kan worden gebaseerd;*
- *Het college in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur handelt indien het desondanks beleid blijft baseren op AERIUS;*
- *Het college de bevoegdheid heeft om zelfstandig het rekenmodel aan te passen.*

Overwegende dat:
Het Duitse rekenmodel door deskundigen wel juridisch houdbaar wordt geacht omdat het rekening houdt met onzekerheidsmarges die inherent zijn aan de onderzoeksmodellen.

Verzoeken GS:
Om in goed overleg met de betrokken belanghebbenden maatregelen te treffen teneinde het Duitse rekenmodel in te voeren

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

Motie 60/11-11-19
Niet tornen aan bestaande rechten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
De stikstofproblematiek is veroorzaakt door onzorgvuldig tot stand gekomen beleid, waar de agrarische sector geen schuld aan heeft.

Overwegende dat:
- *Het onacceptabel is dat de agrarische sector hard dreigt te worden getroffen door de voorgestelde maatregelen, waarbij mogelijk zelfs getornd wordt aan bestaande rechten;*
- *Het tornen aan bestaande rechten inbreuk maakt op het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het eigendomsrecht.*

Verzoeken GS:
Bij de totstandkoming van nieuw stikstofbeleid niet te tornen aan bestaande rechten, zoals latente stalruimte, tenzij dit op basis van vrijwilligheid en in goed overleg met de betrokkenen gebeurt en in combinatie met een acceptabele compensatieregeling

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Jarenlang is het de Nederlandse overheid niet gelukt om de stikstofdepositie in kwetsbare natuurgebieden voldoende terug te brengen en inmiddels heeft de wal het schip gekeerd. De huidige stikstofcrisis raakt heel veel mensen direct, in het bijzonder werknemers in de bouwsector en agrariërs. Zij maken zich zorgen over het voorbestaan van hun bedrijf op de korte of de lange termijn. En die zorgen zijn heel terecht. Er staan ontzettend veel levens op de kop. Maar het is ook een probleem voor de overheid, nu duidelijk is geworden dat zij haar beleid en wetgeving niet op orde heeft. Wat we echter nu niet moeten doen, is halsoverkop oplossingen suggereren waarvan de consequenties niet goed doordacht zijn. Ideeën zoals die dit weekend door de PVV geopperd werden om via een noodwet alle bouw- en landbouwprojecten van dwingend maatschappelijk belang te verklaren, helpen ons van de wal in de sloot. Hetzelfde geldt voor het voorstel van Forum voor Democratie om latente ruimte van boeren te verhuren aan de industrie. Dit zorgt voor een toename van de stikstofuitstoot op korte termijn en is geen oplossing. Zoals de commissie Remkes heeft geadviseerd: de tijd van juridische trucjes is voorbij, het gaat nu om echte oplossingen. Het is daarom nu een moment om

een pas op de plaats te maken en oplossingen te zoeken die op de lange termijn de natuur en de samenleving ten goede komen. De regering heeft beloofd om samen met de provincies en in overleg met alle relevante partijen op 1 december te komen met een verdere uitwerking van de beleidsregels. Daar kijken wij hoopvol naar uit. Ook heeft de minister al aangekondigd om een drempelwaarde in te voeren zodat kleine projecten weer snel vergund kunnen worden. Wat ons betreft wachten we op de uitkomst van dit proces voordat we nieuwe stappen zetten. Laten we voorkomen dat we weer in de chaos van 11 oktober belanden. Wij willen wil wel de gelegenheid gebruiken om de gedeputeerde de volgende richtingaanwijzers mee te geven. Zorg dat de afspraken daadwerkelijk leiden tot afname van de stikstofdepositie op de natuurgebieden en dat die juridisch houdbaar zijn. Voorkom dat de agrarische sector "op slot gaat", maar zorg dat er ruimte komt voor agrariërs om zich te ontwikkelen richting de door ons gewenste landbouw, zeg maar de kringlooplandbouw. Ik hoor graag wat de gedeputeerde daarvan vindt, want ik overweeg in tweede termijn een motie in te dienen. Het oplossen van de problemen zal pijn doen, maar we vinden het van belang om de pijn van de te nemen maatregelen op een eerlijke manier te verdelen. Het kan niet zo zijn dat één sector verantwoordelijk wordt voor de oplossing van problemen die door veel meer factoren worden veroorzaakt. Vanwege die eerlijke verdeling zijn wij benieuwd hoe het gesteld is met de stikstofuitstoot van niet-agrarische bedrijven in Noord-Holland. Er is best reden om je daar zorgen over te maken. Uit een verkennend onderzoek van de provincie Noord-Brabant in 2018 is gebleken dat van de 95 geïnspecteerde niet-agrarische bedrijven zonder vergunning op basis van de Wet Natuurbescherming er 35 zo'n vergunning wel nodig zouden hebben. Die stoten meer uit dan zou mogen zonder vergunning. De conclusie was dat er geen goed zicht bestond op de stikstofuitstoot van niet-agrarische bedrijven in de provincie Noord-Brabant. Wij vragen ons dan ook af hoe dit is in Noord-Holland. Als het beeld uit onze provincie overeenkomsten vertoont met het beeld uit Noord-Brabant, is het dringend gewenst om daar zicht op te krijgen. Is er zicht op dit probleem? Mocht dit zicht onvoldoende zijn, is de gedeputeerde dan bereid om eenzelfde verkennend onderzoek uit te voeren zoals in Noord-Brabant? Wij horen graag uw reactie op deze vraag.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Het PAS kan onmogelijk losstaand besproken worden. Het valt samen met alle foefjes die de afgelopen jaren zijn gebruikt voor maximaal economisch gewin. Maar er is blijkbaar behoefte om de stikstofproblematiek niet in samenhang te bespreken en buiten de regels rond derogatie, CO2- en methaanuitstoot, waterkwaliteit en dierenwelzijn te houden. En blijkbaar is er ook geen behoefte om een samenhangend beleid op te stellen richting een duurzame landbouw, gericht op de toekomst. Later vandaag, tijdens de agendapunten begroting, klimaat en bij het programma natuur, zullen we daarom ook met moties komen. Het belangrijkste wat we over de PAS kunnen zeggen is: het moet anders. Er moet gestopt worden met foefjes. Eigenlijk conform de uitspraak van het eerste advies van Adviescollege Stikstofproblematiek onder leiding van de heer Remkes. Wat nodig is, is reductie van stikstofemissie en versnelde herstel- en verbetermaatregelen in de Natura2000-gebieden. We zouden kunnen zeggen, doe alles, maar dan andersom dan de moties van het CDA. Deze moties zijn immers weer gericht op drempelwaardes, schijnmaatregelen en het doorgaan op de oude voet. Onrealistisch. En daarom, voorzitter, twee wel realistische moties.

Motie 61/11-11-19
Stikstofbeleid door herstel per natuurgebied

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
Veel natuurgebieden een overschrijding hebben van de Kritische Depositie Waarde (KDW).

Overwegende dat:
- *Staatssecretaris Bleker in 2012 een PAS heeft bedacht die juridisch niet houdbaar is gebleken;*
- *Er op dit moment geen samenhangend plan is om de stikstofdepositie te verminderen;*
- *Het adviescollege Stikstofproblematiek onder leiding van de heer Remkes een geloofwaardig en aantoonbaar herstel van Natura 2000-gebieden adviseert.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
- *Om per natuurgebied inzichtelijk te maken hoeveel stikstofdepositie er is;*
- *Om per natuurgebied de grootste stikstofbronnen te benoemen;*
- *Per natuurgebied waarbij de KDW niet gehaald wordt, een plan op te stellen om te gaan voldoen aan de KDW;*
- *Hierbij vaart te maken en de resultaten terug te koppelen aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Motie 62/11-11-19
Saneren van veehouderij nabij natuurgebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
Veel natuurgebieden een overschrijding hebben van de Kritische Depositie Waarde (KDW).

Overwegende dat:
- *Staatssecretaris Bleker in 2012 een PAS heeft bedacht die juridisch niet houdbaar is gebleken;*
- *Er op moment geen samenhangend plan is om de stikstofdepositie te verminderen;*
- *Het advies 'Niet alles kan' oproept tot selectieve, gebied specifieke en doelgerichte reductie van de ammoniakemissies door verwerving of sanering van agrarische bedrijven nabij kwetsbare Natura2000-gebieden.*

Gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *Te inventariseren welke veehouderijbedrijven nabij kwetsbare Natura2000-gebieden in aanmerking zouden komen voor reductie van ammoniakemissies;*
- *Dit mee te nemen in de verdere uitwerking van de stikstofreductie*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Complimenten voor uw mooie kostuum.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Onze melkveehouders hebben het flink voor de kiezen gekregen de afgelopen jaren. Voordat de melkquotering werd opgeheven, werden ze met name door rechtse partijen gestimuleerd om hun bedrijf uit te breiden. Daarna kwam eerst het fosfaatplafond langs en vervolgens bleek ook de PAS niet te deugen. Ik was een van de medeplichtigen tijdens de wetsbehandeling in de Tweede Kamer. Ik vroeg toen aan de staatssecretaris van dienst, is deze wet Europaproef? Houdt hij het bij de Europese rechter? Het antwoord was ja, inmiddels weten wij beter. Daarom is deze korte bijdrage gericht op hoe kun je nou de zuivel, de melkveehouderijen in de provincie, de eisen die wij aan natuur stellen en de noodzaak om te investeren in natuur en biodiversiteit in deze provincie toch nog matchen. Wij hebben een motie met een vijfpuntenplan en die beoogt GS te helpen in de afwegingen die voorliggen.

Motie 63/11-11-19
Zuivel en natuur kunnen samen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
De Noord-Hollandse melkveehouders zwaar geraakt worden door het buiten werking stellen van het Programma Aanpak Stikstof.

Overwegende dat:
Oplossingen nodig zijn waarmee natuurdoelen worden gerealiseerd op een manier die voor de zuivelsector toch voldoende toekomst bieden.

Verzoeken het college het volgende vijfpuntenplan mee te nemen in haar beleidsafwegingen:
- *Becijfer het aantal uittreders tussen nu en 2030. Neem de dier- en fosfaatrechten in bij bedrijfsbeëindiging en compenseer de uittreders voor eventueel gederfd pensioen;*
- *Extensiveer de melkveehouderij in bufferzones rondom Natura-2000-gebieden; compenseer in de vorm van een landschapsbeheerfonds, waaronder ook investeringen in het natuurgebied zelf vallen; boeren zijn ondernemer, maar ook landschapsbeheerder;*

- *Extensiveer de melkveehouderij in de bodemdalingsgebieden, maar zet hier vooral op in nadat de verschillende technieken zijn getest volgens recept Veerman. Ook hier wordt de boer ondernemer + landschapsbeheerder;*
- *Een zekere mate van ruilverkaveling zal nodig zijn gedurende deze periode. Doe dit op zo'n manier dat het Natuurnetwerk Nederland in 2027 kan worden voltooid;*
- *Leg een en ander vast in de Omgevingsverordening en grijp pas bij blijvend conflict naar wettelijke instrumenten zoals onteigening*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Nog twee opmerkingen. Het is een groot probleem voor melkveehouders en voor boeren in zijn algemeenheid dat wij te weinig betalen voor ons voedsel. Ik zou GS willen vragen, zijn er op provinciaal niveau mogelijkheden om hier iets aan te doen of lopen wij toch steeds tegen mededingingswetgeving aan en Europese richtlijnen op dit gebied of zijn er mogelijkheden om via de achterkant toch iets te doen voor onze melkveehouders? Het tweede punt, er circuleert een motie over Formule I, maar daarvan heb ik het gevoel dat de stikstofuitstoot daarvan wel omhoog gaat en dat het in die zin niet fair is naar de boeren en de bouwsector, maar het is onder de rechter. Zolang er geen bodemprocedure is geweest, wil ik daar niets over zeggen. Als dat eenmaal achter de rug is, wil ik mijn collega's verzoeken na te denken of het via een rondetafelgesprek mogelijk is daar meer inzicht in te krijgen.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor overleg door het college over de moties. De vergadering wordt heropend.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Allereerst dank aan alle gasten die hiernaar toe zijn gekomen, welkom. Door de uitspraak van de Raad van State van 29 mei jl. dat de PAS juridisch niet houdbaar is, is er geen ruimte meer om extra stikstof uit te stoten en dat betekent dat er geen nieuwe vergunningen meer verleend konden worden. De provincies vonden dat onwenselijk en die hebben daarom in oktober een beleidsregel vastgesteld zodat er in ieder geval weer projecten vergund konden worden in alle sectoren, onder voorwaarde dat er geen extra stikstofuitstoot meer vrijkomt. Daardoor is het nu weer mogelijk om vergunningen aan te vragen en die hebben hun beperkingen. In Friesland hebben ze de beleidsregels niet vastgesteld. Daar kunnen geen vergunningen worden verleend. Het zal nooit meer worden zoals onder de PAS en zoals de minister-president zei, wij kunnen niet meer op de pof leven, we moeten iets doen. Wij snappen ook de zorgen van alle partijen. Banen staan op het spel, projecten vinden geen doorgang, bedrijven gaan failliet, huishoudens worden getroffen en dat is verschrikkelijk en wij als provincie willen dat niet. Daarnaast is onzeker wat in de toekomst mogelijk zal zijn. Nu kunnen alleen zaken die geen extra stikstofdepositie veroorzaken, doorgang vinden. Wij voelen ons verantwoordelijk voor zowel het instandhouden van de natuur als het zorgen voor een goed economisch klimaat, waarin ondernemers de ruimte krijgen om te ondernemen. Daarom pakken

wij het probleem op verschillende fronten aan, samen met PS en met alle sectoren, omdat die niet het probleem zijn maar een deel van de oplossing. Er kunnen vergunningen worden aangevraagd en projecten vinden ook nu al doorgang. Er zijn nog verschillen tussen het Rijk en de provincies en wij hebben samen afgesproken dat wij de specifieke situaties die worden aangedragen door de sectoren, gaan toetsen aan de regels. Ook hebben wij afgesproken dat wij voor 1 december gaan kijken waar de verschillen in zitten en welke oplossing wij kunnen bieden. Als er zaken uitkomen die onwenselijk zijn, worden de beleidsregels aangepast. Wij gaan dan kijken hoe wij dat gaan doen. Hiervoor nemen wij samen met het Rijk en alle provincies tot 1 december de tijd zodat wij kunnen laten zien waar de verschillen liggen. Intussen voeren wij gesprekken met de sectoren. Donderdag jl. was er een eerste constructief overleg met de boeren en collega's Van der Hoek en Stigter waren daarbij aanwezig en die hebben geluisterd. Wij snappen de zorgen echt heel goed. Het viel wel op dat er veel onduidelijkheid bestaat over wat er wel en niet meer kan en daardoor zijn er zorgen over het nu wel of niet aanvragen van vergunningen, past het wel, past het niet. Het is een nieuwe situatie die nog niet scherp is in wat het betekent. Ook daarin zullen wij helpen. Wij gaan de komende weken proberen ook die problemen weg te nemen. Ik heb zelf de afweging gemaakt om op donderdag de belangen van onze provincie te bespreken met de minister-president en minister Schouten en ook de andere provincies. Wij hebben de maatregelen en zorgen besproken om uit deze impasse te komen, ook de maatregelen en zorg over de latente ruimte. Voor 1 december zullen wij meer duidelijkheid hebben en dat is nog maar drie weken. Wij willen heel graag de rust en ruimte nemen om dit rustig en in overleg met alle sectoren te doen. Wij zijn ook al bezig in Natura2000-gebieden met de uitvoering van herstelmaatregelen. Daarnaast gaan wij aan de slag met de gebiedsgerichte aanpak. Wij bekijken per Natura2000-gebied welke maatregelen genomen moeten worden om de natuur te herstellen, dat doen wij samen met alle partijen, landbouw, bouw, infra, industrie en de natuurbeheerders. Op 11 december is er een startbijeenkomst waarbij wij de gebiedsgerichte aanpak met de vertegenwoordigers uit de sector willen bespreken en daar willen wij een adviesgroep uit vormen, zodat wij constant in gesprek kunnen blijven met de sectoren. Over de moties, wij zien uw betrokkenheid en de moties tonen heel veel sympathie voor alles wat er speelt en gebeurt. Ze beogen een mogelijkheid om tot op een oplossing te komen, maar op dit moment zijn wij keihard bezig om de problemen op te lossen en daarin worden deze kaders opgenomen en besproken, dus wij zijn er heel hard mee bezig. Alle moties beogen in feite hetzelfde, u bent ook zoekende naar oplossingen, zo snel mogelijk, het liefst gisteren en wij willen niet wachten. Toch wil ik u vragen de rust en de ruimte te behouden om dit gezamenlijk en in overleg met alle sectoren te doen. Motie 61 betreft al voor een groot deel wat wij doen. Ik geef dat als voorbeeld. Er is één procesmotie die op korte termijn het meest haalbaar is en ons voor 1 december nog zou kunnen helpen en dat is motie 57, stikstofbeleid. Wij gaan in overleg met de sectoren om de voorbeelden te toetsen. Mijnheer De Wit, bedrijfsoverdracht is geen probleem als de huidige vergunning wordt overgenomen en het project niet wijzigt. Forum, onbenutte latente ruimte kan op basis van de huidige beleidsregels niet extern worden gesaldeerd. Bij de nieuwe beleidsregel zullen wij dit wel toetsen hoe dat gaat werken. CU, wij hebben nog geen zicht op de bedrijven die nog geen vergunning hebben, maar in de komende maanden komt dat wel aan bod bij onze gebiedsgerichte aanpak. Ik zal contact opnemen met mijn collega in Brabant om te kijken hoe dat gegaan is. Of de afspraak tot een stikstofverlaging leidt, daar werken wij dus aan. SP, wij hebben

maar een belastingmaatregel en dat zijn de opcenten. Wij hebben geen instrument om u tegemoet te komen in uw vraag. Het is een complex probleem en wij begrijpen dat iedereen in onzekerheid leeft, maar wij moeten dit in zorgvuldigheid doen. In de komende maanden kom ik terug. Wij zitten vol in overleg en zullen dat goed met u communiceren en in overleg met u doen. Ik verzoek u de overige moties tot na 1 december aan te houden zodat u kunt zien wat wij allemaal gedaan hebben en als u ze toch indient – behalve motie 57 – dan ontraden wij die.

Tweede termijn

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij zijn het eens met alle partijen die aangeven dat heel veel sectoren lijden onder het stikstofdossier, het gaat vrijwel iedereen aan, ook jongeren die een huis zoeken, veel toeleverende bedrijven uit de bouwsector. Daar hebben velen al te maken met terugloop van opdrachten en financiële krapte. Het is een breed probleem voor vele onderdelen van de samenleving. De vergunningverlening moet echt goed op gang komen, daarvoor zijn verschillende maatregelen nodig. Wij hebben een aantal moties waarin wij de gedeputeerde punten meegeven voor het landelijk overleg, dus onze moties willen wij niet aanhouden, die brengen wij in stemming. Het mag niet zo zijn dat al die aandacht voor de andere sectoren een negatieve impact heeft op de landbouw, ook de landbouw moet toekomstperspectief houden en daar gaat een aantal van onze moties ook over. Het lijkt erop dat daar ruimte wordt weggehaald voor andere sectoren en dat willen wij dan weer niet. Onze belangrijkste motie is dat wij in de provincie geen kop willen hebben op het landelijk beleid en dat heb ik de heer De Wit van de VVD ook horen zeggen en daar zijn wij blij mee. De motie die de VVD mede indient, lijkt erg op die van het CDA, daarom willen wij onze motie 'geen kop op landelijk beleid' hoofdelijk in stemming brengen, zodat iedereen daar persoonlijk over kan beslissen. Wij roepen de coalitie op om in hun motie een zin toe te voegen, namelijk dat zij geen kop willen op landelijk beleid. Dan zouden wij die ook kunnen steunen. Motie 58 PVV, 50plus/PvdO en FvD, afzien van het onteigeningsinstrument bij boeren voor natuur komt overeen met onze motie dat opkoop altijd op vrijwillige basis moet geschieden, dus die kunnen wij steunen. De motie over het Duitse rekenmodel, dat vinden wij lastig omdat verzocht wordt om dat specifiek in Noord-Holland te implementeren en wij zouden willen vragen om die aan te passen en dat het een oproep wordt naar de landelijke politiek om dat model te onderzoeken om te kijken of dat in Nederland geïmplementeerd kan worden, want dat is landelijke regelgeving. De motie niet tornen aan bestaande rechten van FvD steunen wij. De moties van de PvdD steunen wij niet, want die zijn gedeeltelijk in tegenspraak met onze moties. In de motie van de SP zit een aantal goede denkrichtingen maar ook een aantal dingen die haaks staan op onze moties, dus die kunnen wij niet steunen. Wij zitten in de tweede termijn en wat ik nu heb gezegd, is nu ons voornemen en ik heb begrepen dat we in de lunchpauze zo meteen met de agrariërs kunnen spreken. In het debat probeer je elkaar te overtuigen en tot het moment van stemming kun je nog van mening wijzigen. Ik hoop dat ook de andere fracties bereid zijn om naar anderen te luisteren en hun mening te herzien.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Dank voor de beantwoording en dank aan de fracties voor de input en de goede suggesties en ideeën voor de voortgang van deze problematiek. Het is het

allerbelangrijkst om nu te zorgen voor rust en duidelijkheid en het college haar werk laten doen en te kijken hoe wij tot een goed nieuw beleidskader kunnen komen. Wij hebben al in een eerder stadium input gegeven en daar is vandaag nog het nodige aan toegevoegd. Wij vinden het niet wijs om wat voor motie dan ook als het gaat om de inhoud – het proces is iets anders – vaste kaders aan toe te voegen. Dat laat onverlet dat zodra het beleidskader er is, wij ervan uitgaan dat wij dat als PS kunnen bespreken en kunnen toetsen aan de randvoorwaarden die wij vooraf hebben meegegeven. Dat debat komt er wel degelijk en dat geldt voor eenieder. Wij gaan er dus vanuit dat als het beleidskader er straks is, wij daar als PS over gaan spreken en dat het niet gaat om een dichtgetimmerd geheel of voldongen feit. Wij steunen de motie die wij zelf mede hebben ingediend over het proces en wij steunen andere moties niet. Ik kan mij voorstellen dat een aantal moties wordt aangehouden tot het moment waarop wij inhoudelijk met elkaar spreken over het beleidskader.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Ik ben ook geboren in West-Friesland maar ben iets ouder dan de heer Mantel. Daarom is het niet zo vreemd dat ik mij een heel ander landschap uit mijn jeugd herinner dan het landschap waar de heer Mantel nu zo enthousiast over is. Ik herinner mij het landschap van de schoolplaten van Koekkoek, zelfs bijna van voor mijn tijd, maar toen had je slootjes, weidevogels, akkerbloemen, enzovoorts en die zie je nu nauwelijks meer in West-Friesland. Dus uw beeld daarvan is niet het mijne.

Mevrouw **KONING** (CDA): Bij interruptie. Bent u zich ervan bewust dat wij als provincie heel erg sturen op weidevogelbeheer en dat er veel subsidies voor zijn en dat er wel degelijk weidevogels zijn?

De heer **CARDOL** (GL): Uiteraard weet ik dat die subsidies er zijn en ook dat op sommige plekken er weer meer weidevogels zijn, maar toch is de weidevogelstand in Nederland en ook in Noord-Holland dramatisch ten opzichte van hoe die in de tijd van Koekkoek was.

De heer **MANTEL** (FvD): Ik denk dat de heer Cardol doelt op de periode voor de ruilverkaveling. Klopt dat?

De heer **CARDOL** (GL): Dat is deels voor de ruilverkaveling ja.

De heer **MANTEL** (FvD): U zegt dat die vogels er niet meer zijn. Hoe vaak komt u in het weidegebied?

De heer **CARDOL** (GL): Ik gaf net antwoord op mevrouw Koning en ik zei dat de stand van die vogels dramatisch achteruit is gegaan ten opzichte van de periode die ik mij herinner uit mijn jeugd. Nog twee opmerkingen. Over het verhaal van mevrouw Rommel. Zij zei “Het wordt nooit meer zoals het was onder de PAS”. Daar ben ik ontzettend blij mee, er zullen echt maatregelen genomen moeten worden om op een andere manier om te gaan met de relatie landbouw en natuur. Over de moties. Er zijn op de valreep nog moties door de PvdD en SP ingediend en ik sta hier sympathiek tegenover, maar ik steun de oproep van de gedeputeerde om die aan te houden

tot in ieder geval na 1 december wanneer wij hopelijk meer weten over hoe de regelingen er straks uit gaan zien.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Het is vandaag kennelijk de gewoonte om te refereren aan de West-Friese roots, dus ik sluit mij aan in dat rijtje en ik waardeer in de West-Friese mentaliteit het ondernemerschap en de creativiteit om er altijd met elkaar uit te komen. Daar hebben wij allemaal wat aan in deze discussie. Ik besef dat de mensen buiten na dit debat nog steeds niet de gewenste duidelijkheid en rust ervaren die ik ze graag zou willen geven, maar dit proces heeft tijd nodig en wij kijken uit naar wat er 1 december gaat komen aan gewijzigde landelijke consensus en ook zeker blij zijn dat wij daarmee ook in Noord-Holland aan de slag gaan met alle sectoren om de voorbeelden langs te lopen. Wij zijn blij dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat in veel moties nuttige inzichten en suggesties staan die wij kunnen meenemen in het landelijke overleg. Het wordt tijd voor de provincie om de praktische bril op te zetten om de natuur en economie met elkaar te kunnen blijven verbinden, dat staat voor mij nog steeds overeind, ook nu de PAS niet meer geldt, dat economie en natuur in een gepaste balans moeten zijn en dat het niet het een of het ander is. Laten wij elkaar daar vooral vinden. Dan de moties, waarbij ik mij aansluit bij de reactie van het college. De motie geen kop op landelijk beleid, in mijn bijdrage heb ik daar een heldere tekst over gesproken, dat wij afwachten wat er komt uit het landelijk overleg waar de provincies vertegenwoordigd zijn, dat wij nieuwsgierig zijn naar de uitkomsten en dat wij de landelijke consensus als basis zien voor het beleid in Noord-Holland. Daarom komt deze motie te vroeg, want ik zie dat het college suggesties zoals vandaag gedaan, meeneemt in het overleg aldaar. Laten wij daar vooral op wachten.

Mevrouw **KONING** (CDA): Zegt u nu dat u nu niet wilt uitspreken dat er nu geen kop op landelijk moet komen maar misschien mag het toch nog wel.

De heer **DE WIT** (VVD): Wij vinden het raadzaam om eerst te kijken wat er komt op papier, want wij weten het nu niet. In mijn bijdrage heb ik aangegeven hoe wij daarin zitten, dat is de lijn die wij voeren. Wij zullen zien wat er komt en als wij dan kijken hoe die tekst zich verhoudt tot hetgeen ik in mijn inbreng gezegd heb, namelijk dat het uitgangspunt is om op basis van een landelijke consensus in Noord-Holland op basis daarvan aan de slag te gaan. Moties die raken aan de vrijwilligheid opkoop bedrijven, voor de VVD is er nog geen enkel beleid over opkopen van bedrijven in relatie tot de stikstofproblematiek. Per gebied moeten wij een analyse maken van de problemen, waar de oorzaken liggen en kijken hoe je dit kunt oplossen. Dat inzicht ontbreekt nu volstrekt en dat wachten wij af. Wij hebben daar woorden over gehoord van de gedeputeerde dat er ook met de sectoren gesproken gaat worden in december ook al. Ik ga niet vooruitlopen op een mogelijk element in het beleid, er is nu geen beleid van de provincie om geforceerd bedrijven op te gaan kopen om de stikstofproblemen op te lossen. Laten wij afwachten wat er uit de gebiedsanalyses komt. De motie intern salderen, wij moeten ook hier afwachten wat er uit het landelijk overleg komt en wat het betekent voor de provincie. Hetzelfde geldt voor de motie drempelwaarde, waarover wij overigens willen zeggen dat wij veel sympathie hebben voor het idee van een drempelwaarde, te meer omdat dat een bepaalde mate van praktisch effect heeft op de degene die een vergunning aanvraagt, maar het is geen provinciale verantwoordelijkheid en

dat moet de komende weken duidelijk worden. Wij wachten dat met belangstelling af. Motie fosfaat en dierenrechten/ammoniak: op dit moment is in de huidige beleidsregels gezegd dat specifiek de veehouderij is uitgesloten van extern salderen waar dit betrekking op heeft. Op dit moment is het niet aan de orde. Het is wel een belangrijk punt voor de sector, want die wil niet dat agrarische activiteiten tegenover andere sectoren worden gezet en dat er een soort wedstrijd gaat ontstaan tussen sectoren, ook daarvan wachten wij de nieuwe regels af. Nu is extern salderen voor de agrarische sector niet aan de orde en daarom is de motie op dit moment niet nodig. Dezelfde lijn geldt voor de overige moties, want ik ga ze niet stuk voor stuk langslopen. Motie PVV over onteigening. Daar heb ik al iets over gezegd. De motie FvD, Duits rekenmodel: de Kamercommissie heeft hier een hoorzitting over gehad en de kritiek heb ik tot mij genomen. In de Tweede Kamer is een motie aangenomen om hiernaar te kijken en dat is de plek om er iets over te zeggen omdat het ministerie verantwoordelijk is samen met het RIVM om tot een rekenmodel te komen. Op dit moment vinden wij de motie niet relevant, maar kijken met belangstelling naar de landelijke ontwikkelingen.

De heer **MANTEL** (FvD): Voorzitter. Ik wil benadrukken dat wij er allemaal goed over moeten nadenken dat de landbouwsector de enige sector is die daadwerkelijk stikstof opneemt. Moties 50, 51, 52 en 53 steunen wij. Mevrouw Koning had een vraag over de landelijke implementatie van het Duitse rekenmodel. Het is goed voor de provincie om hiermee zo snel mogelijk aan de slag te gaan, want als wij iedere keer moeten wachten op Den Haag, dan gebeurt er niks en die tijd hebben wij niet omdat het nu vastloopt. Dat is het criterium waar wij tegenaan lopen, het zit hier nu vast en wij zijn hier gekozen door de inwoners van Noord-Holland, dus het zou mooi zijn als wij daarmee aan de slag kunnen.

De heer **DE WIT** (VVD): Hoor ik FvD zeggen om de onrust te vergroten in het land, in Noord-Holland een eigen rekenmodel te willen implementeren?

De heer **MANTEL** (FvD): Als dat naar het Duitse rekenmodel zou kunnen, dan zou dat prima zijn, want dan kunnen wij weer aan de slag. Er zitten veel verschillen tussen de provincies. Wij hebben een aantal kleine postzegels in onze provincie, waardoor de hele provincie op slot zit en die situatie is in andere provincies heel anders. Het zou mooi zijn als wij hier nu mee aan de slag kunnen gaan.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil erop wijzen dat het maken van een model niet in twee weken gebeurd is, daar is veel wetenschappelijk onderzoek voor nodig. Waarom zou de provincie die verantwoordelijkheid naar zich toetrekken, te meer omdat het tijdrovend is en wederom tot onduidelijkheid gaat leiden ten opzichte van landelijke modellen.

De heer **MANTEL** (FvD): Het landelijke model duurt veel te lang, dat duurt weken of zelfs maanden. Laten wij het daarom proberen om hier in te voeren om te kijken of het haalbaar is. Ik had antwoord gekregen van mevrouw Rommel over het eventueel verhuren van de latente ruimte, maar dat valt kennelijk onder extern salderen. Klopt het dat het college gaat toetsen of dat

mogelijk is? Kunt u misschien een tijdsindicatie geven en wordt het mondeling of schriftelijk toegezegd?

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de toezegging om het onderzoek naar vergunningen voor niet-agrarische industrie op te pakken en contact op te nemen met de provincie Noord-Brabant, dat is heel verstandig. Wij hebben eerlijk gezegd ongeveer hetzelfde oordeel als GS over de moties. Ze zijn eigenlijk vrij voorbarig, omdat ze nu al oproepen om allerlei implementatiekeuzes te maken waarover wij nu juist aan het nadenken zijn. Wij kunnen ons grotendeels vinden in het stemadvies van het college, maar niet helemaal. Motie onteigening CDA en FvD: wij zijn het ermee eens dat onteigening zeer ongewenst is, maar wij moeten oppassen dat wij nu grote woorden gaan spreken die wij later niet waar kunnen maken. Ik heb ongeveer dezelfde boodschap als mijn collega van de VVD over het Duitse rekenmodel. Het is op zich heel goed om ernaar te kijken, want wij moeten de feiten helder op tafel hebben en voorkomen dat er discussie ontstaat over cijfers, maar om nu al te concluderen dat het Duitse model beter is, kunnen wij niet. Daarom stel ik voor dit mee te nemen in onze expertmeeting die wij willen organiseren over de stikstofproblematiek. Wij kunnen ons vinden in de motie van de coalitie die zegt dat wij zorgvuldig moeten doorgaan waar wij nu al mee bezig zijn en daar kun je natuurlijk niet tegen zijn. Bij een motie wijken wij af van het advies van het college, dat is motie 61 PvdD, inzichtelijk maken van stikstofbronnen, die zullen wij steunen, want dat moeten wij sowieso gaan doen. Dat is onafhankelijk van de keuze die wij maken over de implementatie van de beleidsregels. Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag over de inzet van de gedeputeerde voor ruimte voor toekomstgerichte agrariërs. Wij moeten voorkomen dat de agrarische sector als geheel op slot gaat, maar juist ontwikkelingen in de goede richting mogelijk maken. Daarom een motie. Wellicht kan de gedeputeerde gewoon toezeggen dat ze dit meeneemt, anders moeten wij erover stemmen.

Motie 64/11-11-19
Perspectief agrariërs

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De vergunningverlening in het kader van de wet Natuurbescherming (Wnb) momenteel zeer beperkt mogelijk is vanwege onduidelijkheid over de consequenties voor de stikstofdepositie;*
- *De oplossing van de stikstofproblematiek veel gaat vragen van alle sectoren.*

Overwegende dat:

- *Op dit moment veel gesproken wordt over maatregelen die de agrarische sector treffen;*
- *Voorkomen moet worden dat de agrarische sector volledig "op slot gaat";*
- *Agrariërs perspectief moet worden geboden op een manier om hun bedrijf voort te zetten die in lijn is met de doelstellingen van de kringlooplandbouw.*

Dragen het college op:
In het overleg met het Rijk over de stikstofmaatregelen zich ervoor in te zetten dat binnen de kaders die nodig zijn om de stikstofdepositie in kwetsbare natuur terug te brengen, er ruimte komt voor agrariërs om zich te ontwikkelen richting een kringlooplandbouw

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Eerst een kleine correctie. De enige sector die stikstof opneemt, is natuurlijk de natuur. De natuur heeft ook veel last van alle stikstof van de landbouw.

De heer **MANTEL** (FvD): De natuur is de sector en die gaan met elkaar hand in hand. Bent u dat niet met mij eens?

De heer **ZOON** (PvdD): Nee, de natuur en de veehouderij gaan niet hand in hand helaas. Daar proberen we wel voor te zorgen dat die steeds meer hand in hand komt door natuurinclusieve landbouw, waar het wel hand in hand gaat, maar dat is nog steeds de minderheid helaas. Het verzoek om de moties aan te houden, is een probleem want dat betekent eigenlijk dat deze worden ingetrokken. Dat is niet ons doel. Je zou kunnen zeggen, we hebben de toezegging gehad dat de moties meegenomen worden, maar dat is het niet. Er wordt gezegd, wacht nou even rustig af, kijk naar wat er op 1 december gebeurd is en daarna zijn de moties misschien zinloos geworden, maar misschien ook niet. Dat weten wij niet. Dus wij zijn niet voornemens om ze aan te houden, maar wij hebben nog een lange lunch te gaan. Kop op landelijk beleid wordt door het CDA gezegd, het lijkt ons juist heel goed om een kop op landelijk beleid te hebben, juist omdat wij aan de slag gaan met een gebiedsgerichte aanpak, zou je juist als provincie de eigen rol moeten pakken en dat zou kunnen betekenen dat je een kop doet op het landelijke beleid. Motie 57, wij hebben er een probleem mee dat er getoetst wordt aan de praktijk. Wij hebben gezien toen de PAS werd gedaan, dat de Raad van State heeft gezegd, dit is misschien toch niet zo'n goed idee, ik kijk er nog eens goed naar. De Raad van State werd opzij geschoven. Wij willen zeggen dat er niet alleen getoetst wordt aan de praktijk, maar juist ook aan de Raad van State en dat dat advies dwingend meegenomen wordt.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Wij zullen onze motie aanhouden, maar hopen dat het college hier wel de goede dingen uithaalt. De motie is niet bedoeld om de kool en de geit te sparen, maar echt om vooruit te kijken naar 2030 wat sowieso een meetpunt is voor de klimaatdoelen. Het gaat niet alleen om of wij voor de natuur of de landbouw zijn, maar er ligt een groot ruimtelijk ordeningsvraagstuk, ook in onze provincie, en de motie is een beetje bedoeld om hier een bijdrage aan te leveren. Ik vraag mij af of mevrouw Koning op haar eigen congres is geweest dit weekend, want als ik haar moties zie, dan vrees ik van niet, want daar is een en ander besproken zo begrijp ik, waardoor je iets meer beweging richting natuur zou verwachten of in

ieder geval dat het rentmeesterschap waar het CDA vaak over spreekt, om dat meer in verbinding met landbouw en natuur te laten zijn. Ik zie toch nog veel old school CDA terugkomen in de moties en dat is uw goed recht, maar dat leidt er wel toe dat wij deze nu en in de toekomst niet kunnen steunen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Interruptie. Ik was inderdaad op het congres en daar is nadrukkelijk gezegd dat natuur en economische belangen en de agrarische sector hand in hand moeten gaan. En niet de een voor de ander maar samen.

De heer **SMALING** (SP): Ik heb een beetje de indruk alsof u alleen Annie Schreijer-Pierik had gesproken op het congres maar dat is niet zo. De motie van FvD is zinvol, maar ik sluit aan bij wat de collega's hebben gezegd, je zou eerst landelijk moeten kijken of dat gepast zou zijn voor Nederland. Op dit moment gaan wij daar niet in mee. Er zit een geitenpaadje in de coalitiemotie. Het eerste deel van het dictum van de coalitiemotie suggereert dat voordat er iets anders is verzonnen aan de Noord-Hollandse beleidsregels, te handhaven. Het lijkt mij niet verstandig om dat zo te formuleren. Dat geeft aan dat je iets anders gaat doen dan wat oorspronkelijk beoogd was. Wij houden liever de hand aan zoals het nu is afgesproken en in de toekomst zien wij het wel, maar het is niet verstandig om daarop nu te preluderen, daarom kunnen wij hem niet steunen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter, ik heb een vraag van FvD over extern salderen voor de landbouw met de veehouderij, deze regel is nog niet van toepassing. In het overleg met het Rijk en de provincies is dit deel van het onderzoek, kunnen wij dat niet loskoppelen. Daar zijn wij naar aan het kijken.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering tot 13.45 uur. Er staan lunchpakketten voor u klaar en wij zullen naar buiten gaan om samen met de boeren en VNO-NCW de petitie in ontvangst te nemen. De vergadering is heropend.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Van de VVD hebben wij begrepen dat zij helaas, helaas niet willen uitspreken dat zij geen kop willen op landelijke regelgeving, daarom is er geen hoofdelijke stemming meer nodig over onze motie. Die trekken wij in.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil niet steeds herhalen wat ik gezegd heb omwille van de tijd, maar ik wil toch wel benadrukken dat ik in mijn bijdrage dat ik het belangrijk vind dat er duidelijkheid komt…..

De **VOORZITTER**: Mijnheer De Wit, wij gaan niet een derde termijn starten. De hoofdelijke stemming is ingetrokken, maar de motie komt nog wel in stemming en dan kunt u een stemverklaring afgeven. Ik ga over tot de stemming over de eerste motie.

De heer **KLEIN** (CU): Ik heb nog geen reactie gehad van GS op de motie die ik in tweede termijn heb ingediend.

De **VOORZITTER**: Dat is de laatste motie die is uitgedeeld.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: In het dictum staan de uitgangspunten van het coalitieakkoord en die komen terug in het Rijksbeleid. Er staat letterlijk zorgen dat er ruimte komt en die ruimte is er volgens ons al. Wij ontraden de motie vanuit de optiek dat wij dit al doen.

De **VOORZITTER**: Aan de orde is de stemming over M50 CDA, geen kop op landelijk beleid. Als het goed is, zijn wij met 53 Statenleden, maar omdat de heer Voskuil er nog niet is, zijn wij met 52 leden.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij vinden de motie niet supergelukkig geformuleerd want er staat dat de beleidsregels op korte termijn moeten worden aangepast. Als ik hem zo interpreteer dat bij de nieuwe uitrol van de beleidsregels er geen kop komt op landelijk beleid, zullen wij hem ondersteunen.

De heer **DE WIT** (VVD): Wij wachten af of er landelijke consensus gaat komen per 1 december 2019 en op dat moment zullen wij beoordelen hoe zich dat verhoudt tot het coalitieakkoord met de kop op landelijk beleid.

De **VOORZITTER**: Wij gaan elektronisch stemmen, stemming nr. 2. De motie is verworpen met 35 stemmen tegen (GL, VVD, D66, PvdA, PvdD, SP, DENK) en 17 stemmen voor. Dan M51. Stemming nr. 3 is geopend. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 16 voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M52, stemming nr. 4. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 16 voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M53, stemming nr. 5. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M54, stemming nr. 6. De heer Voskuil is teruggekeerd, dus nu zijn er 53 Statenleden die gaan stemmen. De motie is verworpen met 38 stemmen tegen en 15 stemmen voor (FvD, CDA, PVV). M55, stemming nr. 7. De motie is verworpen met 40 stemmen tegen en 13 stemmen voor (FvD, CDA, 50plus/PvdO). M 56, stemming nr. 8. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M57, stemming nr. 9.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Deze motie lijkt heel erg op die van ons, maar wij missen hierin geen kop op landelijk beleid. Daarom kunnen wij hem niet steunen.

De **VOORZITTER**: De motie is aangenomen met 30 stemmen voor en 23 tegen (FvD, D66:1/stem, CDA, PvdD, PVV, SP en 50plus/PvdO). M58, stemming nr. 10. Mevrouw Bezaan (PVV) geeft aan hoofdelijke stemming te verzoeken. De griffier zal uw naam omroepen.

Van der Waart: tegen
Van Soest: voor
Kapitein: tegen
Strens: tegen

Jellema: tegen
Steeman: tegen
De Wit: tegen
1555 Doevendans: tegen
Van Meerten: tegen
Kanik: tegen
Hartog: tegen
Gringhuis: tegen
1560 Kohler: voor
Dekker: voor
Van Gilse: tegen
Kaamer van Hoegee: tegen
Terwal: tegen
1565 Mantel: voor
Nanninga: voor
Jensen: voor
Vastenhouw: voor
Bolkestein: tegen
1570 Klein: tegen
Deen: voor
Mw. Zaal: tegen
Kostic: tegen
Hollebeek: tegen
1575 Smaling: tegen
Van der Maas: tegen
Voskuil: tegen
Heijnen: voor
Van Geffen: tegen
1580 Van den Berg: voor
Kocken: tegen
Sanderse: voor
Kuiper: voor
Koning: voor
1585 Dessing: voor
Leerink: tegen
Dulfer: tegen
Hoogervorst: tegen
Bezaan: voor
1590 Kaptheijns: voor
Gielen: tegen
Van Wijnen: tegen
Everduim: tegen
Carton: tegen

De Vries: tegen
Cardol: tegen
Dhr. Zaal: tegen
Klaassen: tegen
Alberts: tegen
Zoon: tegen

De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor. M59, stemming nr. 10. De motie is verworpen met 41 stemmen tegen en 12 stemmen voor (FvD, VVD, 50plus/PvdO). M60, stemming nr. 11. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO).

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Wij houden moties 61 en 62 aan.

De **VOORZITTER**: Moties 61 en 62 zijn aangehouden. M63 is al aangehouden. M64, stemming nr. 12. De motie is verworpen met 49 stemmen tegen en 4 stemmen voor (PvdD, CU).

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er is een verzoek tot bekrachtiging van geheimhouding binnengekomen. Op grond van artikel 25, derde lid van de Provinciewet, hebben GS op 5 november jl. geheimhouding opgelegd op de onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort. Onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van GS van15 oktober 2019. Deze documenten zijn onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029. Wenst u over deze documenten te spreken dan dient dit in beslotenheid te gebeuren aan het einde van de vergadering. Zo nee, bekrachtigt u dan het besluit van GS om deze documenten als geheim vast te stellen? Dat is het geval.

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er zijn geen opmerkingen ontvangen door de griffie. Verlangt iemand daarover het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 30 september 2019

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen op- of aanmerkingen ontvangen. Ik stel voor om de notulen van de vergadering van 30 september 2019 goed te keuren. De notulen zijn vastgesteld.

5. Vaststelling strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand hierover het woord? Nee? Dan is daarmee de agenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen ontvangen. Verlangt nog iemand daarover het woord? Nee, dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Vanaf heden is de vormgeving van de lijst moties aangepast en toegankelijker gemaakt. Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. U kunt voortaan via de hyperlinks die op de lijst moties staan vermeld, naar de inhoud van de afzonderlijke moties navigeren. Daar kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. Als er een afdoeningsvoorstel voor een motie ligt, zal dat op de lijst worden aangegeven. Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand hierover het woord? Nee, dan stel ik voor de lijst als zodanig vast te stellen.

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 76 Wijziging Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland
8.b. Statenvoordracht 77 Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep (*is onthamerd, zie agendapunt 12.a.*)
8.c. Statenvoordracht 78 Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.
8.d. Statenvoordracht 79 Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2019
8.e. Statenvoordracht 82 Overeenkomst afsluiting 'Verkenningsjaar Biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen Natuurnetwerk Nederland (NNN)'

De **VOORZITTER**: Statenvoordracht 8.b. is onthamerd.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Ik wil een stemverklaring afleggen over 8.e. Ondanks dat dit agendapunt een hamerstuk is, willen wij een korte stemverklaring geven. Wij zullen tegen dit besluit stemmen omdat de nu al onder druk liggende agrarische doelen nog verder onder druk komen te staan. Wij zijn van mening dat veel nuchterder naar biodiversiteit en de natuur gekeken moet worden en dat de agrarische sector gekoesterd wordt, aangezien deze een belangrijke bijdrage levert aan de Noord-Hollandse economie en de voedselproductie.

De heer **MANTEL** (FvD): Voor ons geldt hetzelfde. Bij 8.e. wordt FvD geacht tegen te hebben gestemd in verband met het onteigenen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Wij worden ook geacht te hebben tegengestemd bij 8.e.

De heer **ZOON** (PvdD): Wij worden ook geacht tegen gestemd te hebben bij 8.e., voornamelijk omdat de doelen niet duidelijk zijn.

De **VOORZITTER**: Dan zijn de besluiten behorende bij 8.a., 8.c, 8.e en 8.d aangenomen.

9. Statenvoordracht 73 Begroting 2020

De **VOORZITTER**: Het is gebruikelijk dat wij een vaste sprekersronde hanteren, oppositie eerst in volgorde van grootte, dus dan geef ik eerst het woord aan de heer Dessing (FvD).

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, voor ons ligt de behandeling van de begroting voor 2020. Voordat ik inga op deze begroting, wil ik namens de fractie van Forum voor Democratie mijn dank uitspreken voor het vele werk dat is verricht om een leesbare begroting voor te bereiden. Ook onze dank en waardering voor het beantwoorden van de vele vragen die door de Statenfracties zijn gesteld waardoor wij de begroting beter konden duiden. Er zijn 4 thema's waar wij ons aan de hand van deze begroting op willen richten: Klimaat, Woningbouw, Mobiliteit en het provinciaal referendum. Voordat ik inga op deze 4 thema's in deze, wil ik eerst de grotere context schetsen. In de landelijke politiek is men op dit moment meer met zichzelf bezig dan met de problemen die zich op dit moment in de samenleving afspelen. Een samenleving die in grote onrust verkeert, omdat boeren, burgers en bouwers niet weten waar ze aan toe zijn met het huidige landelijke beleid als het gaat om bijvoorbeeld de energietransitie en de ridicule stikstofregels, gedicteerd door Brussel, die het land inmiddels lam leggen en de Nederlandse samenleving nu al miljoenen kosten. De landelijke politiek neemt geen regie, lijkt niet doelgericht bezig te zijn en is puur op zoek naar de administratieve en coalitie-behoudende uitweg die geen uitweg is. De landelijke coalitie is naar binnen gekeerd en negeert daarbij de stem en de mening van het volk. De coalitie in Noord-Holland is niet bij machte om deze onrust in de provincie het hoofd te bieden en kiest evenmin voor pragmatische oplossingen die duidelijkheid bieden voor de burgers en bedrijven in onze mooie provincie. Wat ons betreft kenmerkt deze begroting zich niet door visie, maar laat zich het beste kwalificeren als het "op de winkel passen". De provincie Noord-Holland gaat naar onze mening mee in de Haagse onzekerheid en kiest met haar duurzame agenda, waarbij 35,5 miljoen euro wordt geïnvesteerd in klimaat- en energiemaatregelen, voor een doodlopende weg. Wij nemen met nadruk afstand van deze post in de provinciale begroting. Mijn collega Van den Berg zal bij de behandeling van het Klimaatakkoord hier nader op ingaan. Een belangrijk deel van de klimaat- en energiedoelstellingen zou naast de bouw van windmolens en zonneweiden, moeten worden behaald door de inzet van biomassacentrales. Daar hebben wij als Forum voor Democratie grote bezwaren tegen. Het is voor iedereen duidelijk dat biomassacentrales veel meer CO2-uitstoot en luchtverontreiniging veroorzaken dan conventionele verbrandingscentrales. Zelfs steenkoolcentrales leveren minder CO2-uitstoot en minder luchtvervuiling op. Mondiaal worden bossen gekapt als brandstof voor biomassacentrales en ook de enorme bomenkapdrift in Nederland die moet zorgen voor voeding van deze biomassacentrales, is aan twee kanten fout: het is natuurvernietiging en het zorgt voor extra luchtvervuiling en CO2-uitstoot. Bovendien zorgt het voornemen van de provincie om alleen hout uit Nederland te gebruiken naar alle waarschijnlijkheid voor een hogere kostprijs van het hout en wat betekent dit voor de bossen in Nederland? Graag een antwoord van de gedeputeerde op deze vragen. Inmiddels is de scepsis breed gedragen, waarbij kamerlid Sienot van D66 onlangs op Radio 1 toegaf gas te prefereren

boven biomassa als energiebron. Voorzitter, daarom zullen wij een motie indienen met als doel om een moratorium op de verdere bouw en inzet van biomassacentrales in te stellen in onze provincie.

Motie 65/11-11-19
Biomassacentrales in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het verbranden van biomassa aantoonbaar schadelijk is voor de luchtkwaliteit en dus de volksgezondheid;*
- *Energie opgewekt uit verbranding van biomassa alleen rekenkundig schone energie oplevert.*

Overwegende dat:
Bij de energietransitie gekozen moet worden voor echte schone energie waarbij de volksgezondheid niet in het gedrang komt.

Verzoeken GS:
Ervoor zorg te dragen dat bij de uitwerking van de regionale energiestrategie (RES) geen ruimte wordt geboden aan biomassacentrales zolang niet bewezen is dat deze daadwerkelijk op duurzame wijze energie opwekken en duurzamere alternatieven mogelijk zijn om de doelstellingen te behalen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties FvD en 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, een voorbeeld van provinciaal beleid dat verder gaat dan de huidige restrictieve landelijke en Europese regels, is het creëren van nieuwe natuurgebieden die nodig worden geacht voor het koppelen van Natura 2000 gebieden, onder andere door het al dan niet verplicht uitkopen van boerenbedrijven. Wij zijn sterk tegenstander van dit beleid en zijn tegen de financiële reserveringen hiervoor in de begroting vanwege de schade die dit toebrengt aan de boerensector in het algemeen. Dan de post wonen. Wij lezen in de toelichting bij de begroting dat er zogenaamde aanjaagteams worden geformeerd om woningbouw te stimuleren. De bouw van meer dan 10.000 woningen en meer dan 600 projecten kunnen niet worden opgestart door de huidige stikstofcrisis. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: wat valt er eigenlijk nog aan te jagen als de bouw op slot is gezet? Kan de gedeputeerde zijn licht laten schijnen over hoe deze aanjaagteams nu moeten functioneren en heeft dit invloed op het gereserveerde budget hiervoor? Voor wat betreft dat deel van de begroting dat gaat over mobiliteit, een van de kerntaken van de provincie, kan onze fractie zeggen dat wij ons in deze begroting kunnen vinden

en dat de diverse programma's hiervoor op orde zijn. Deze zijn gedegen opgebouwd en kennen een goede mix van wegvervoer, openbaar vervoer en fietsinfrastructuur. Als potentiële coalitiepartij zouden wij in volle overtuiging onze handtekening hebben kunnen zetten onder dit deel van het coalitieakkoord. Wij zullen wel met speciale aandacht de ontwikkelingen blijven volgen op de voor ons belangrijke dossiers, zoals de aansluiting van Heiloo op de A9, de aansluiting A8/A9, het Duinpolderwegdossier, het doortrekken van de Noord-Zuidlijn en de ontsluiting van de kop van Noord-Holland op de weg en het spoor.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik hoor FvD zeggen dat zij als potentiële coalitiepartner veel hadden kunnen betekenen. Hoe reflecteert FvD op het coalitieproces dat zij in eerste instantie zelf hebben geleid wat na twee dagen wordt afgesloten?

De heer **DESSING** (FvD): De reflectie daarop is dat voor wat betreft de post mobiliteit, wij zeer zeker zaken hadden kunnen doen met de coalitie, maar dat vanwege het momentum toen de coalitieonderhandelingen plaatsvonden, al heel snel duidelijk was dat er geen coalitie kon worden gevormd waar FvD deel van uit zou kunnen maken in aantal.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij hebben aangegeven dat wij daar wel ruimte voor zagen, mede op het mobiliteitsdossier, maar de vraag is, hoe kan gesproken worden over een zorgvuldig coalitieproces in twee dagen tijd onder leiding van iemand die al heel snel met vakantie moest.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Van de kwalificatie van de vakantie neem ik afstand, daar kan ik niets over zeggen, maar het gaat erom dat wij een snelle en effectieve verkenning hebben gedaan en op basis daarvan was al heel snel duidelijk dat de coalitie op dat moment met de partijen die daar onderdeel van zouden uitmaken, niet kon rekenen op een getalsmatige meerderheid, waar wij onderdeel van uit zouden kunnen maken, hoe jammer wij dat op dat moment ook vonden. Daarom hebben wij dat helaas af moeten breken. Wel willen wij benoemd hebben dat de financiering van de post mobiliteit via de provinciale opcenten de aandacht behoeft. De claim dat Noord-Holland de laagste opcenten van Nederland heeft, is niet waar. De automobilist betaalt in Noord-Holland meer voor asfalt dan in andere provincies. Weliswaar is het tarief in percentage het laagste van Nederland (67,9%), maar de opbrengst hiervan is met 204,2 miljoen de op 3 na hoogste van Nederland na Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant. Dit komt door het hoge aantal voertuigen van ruim 1,2 miljoen stuks. Per kilometer aangelegde weg wordt er een bedrag geïncasseerd van 314.638 euro, het op 3 na hoogste bedrag, waar Friesland en Zeeland slechts zo'n 84.000 euro per kilometer aangelegde weg nodig hebben. Wij vinden dit een punt van aandacht voor de volgende begrotingen en pleiten voor een toekomstige verlaging van de provinciale opcenten. Wij horen graag van de gedeputeerde zijn zienswijze hierop. Dan het onderwerp referendum. Ondanks dat hier op dit moment geen post voor is gereserveerd, vinden wij dit een belangrijk onderwerp, omdat het hierbij gaat om een belangrijk participatie-instrument voor de bevolking. Dit is van belang in de huidige tijd waarbij de politiek te veel in zichzelf is gekeerd en de burger te weinig inspraak geeft, terwijl er belangrijke onderwerpen zijn waar de inwoners van Noord-Holland hun mening over zouden moeten kunnen geven. Denk hierbij aan de energietransitie of het bouwen van windmolens en zonneweiden. Het organiseren

van zo'n referendum zou volgens de beantwoording van onze vragen hieromtrent minimaal 5 miljoen euro moeten bedragen. Sinds wanneer hangt er zo'n duur prijskaartje aan democratie? Wij denken dat dit voor een veel lager bedrag moet kunnen en zullen de komende tijd besteden aan het verder uitwerken van plannen op dit gebied. Wij nodigen de andere partijen in de Staten van harte uit om hierin met ons mee te denken en wij zullen hier binnenkort op terugkomen. Maar wat ons wel is gebleken, is dat de bekendheid van het instrument provinciaal referendum bij de bevolking van Noord-Holland onvoldoende bekend is. Ook geeft de website van de provincie onvoldoende helderheid hierover. Wij vinden het belangrijk dat de informatievoorziening van de provincie hier duidelijk over is en zullen in dit verband in de tweede termijn met een motie komen met als thema het informeren van de inwoners van Noord-Holland over de diverse participatievormen waaronder het instrument provinciaal referendum. Samenvattend: wij vinden dat de enorme reserveringen voor de energietransitie in deze begroting gebruikt zouden moeten worden voor zaken die er volgens ons echt toe doen: het verder stimuleren van woningbouw, het behoud van gas als degelijke energiebron ter voorkoming van "wiebelstroom" door windmolens, zonneweiden en biomassa, het verder uitbreiden van mobiliteit, ademruimte voor de boeren, het stoppen met de financiering van identiteitspolitiek, financiële tegemoetkoming door versobering van de begroting en geld teruggeven aan de inwoners van Noord-Holland. Tot slot wil FvD een kijkje op de toekomst presenteren. Bij de huidige problemen rondom Schiphol zou het verplaatsen van onze nationale luchthaven naar een eiland in zee voor de provincie veel voordelen kunnen bieden in de steeds voller wordende Randstad: het scheppen van heel veel ruimte voor woningbouw, bedrijven en natuur, het drastisch verminderen van de overlast van geluid en (ultra) fijnstof emissie, het verbeteren van de gezondheid van de burgers in Noord-Holland door betere nachtrust en hierdoor verbetering van arbeidsproductiviteit, een enorme stimulans voor de werkgelegenheid in Noord-Holland. Ik rond af. Wat wij missen in deze begroting is visie en daadkracht om de huidige problemen daadwerkelijk aan te pakken en om echt werk te maken van de directe democratie die wij alle inwoners van deze mooie provincie zo gunnen. Ondanks de goede elementen in deze begroting zoals in dit betoog benoemd, is de conclusie voor de fractie van Forum voor Democratie dat wij deze begroting op onderdelen wel, maar als geheel niet kunnen steunen. Dank u wel.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. "Als er geen goede leiding is, loopt het slecht af met het land. Maar als veel mensen goede raad geven, is er redding." Voorzitter, wijsheden uit het verleden kunnen richting geven aan de toekomst. Wijsheden over bestuur, wijsheden over hoe we omgaan met ons land en onze provincie. Kern van deze spreuk is het hebben van een goede leiding. En wij vinden dat het daar in deze begroting aan ontbreekt. Dit is de coalitie van 'het komt eraan', maar eerst nog even een onderzoek, eerst nog even een beleidsplan maken, eerst nog even in gesprek, en nog een gesprek, maar dan, dan 'komt het eraan'. En dat is zorgelijk want problemen in onze provincie kunnen niet langer wachten. Het meest nijpende probleem is het steeds verder oplopende tekort aan betaalbare woningen. Jongeren kunnen niet op zichzelf gaan wonen of moeten verplicht verhuizen naar een dorp of stad waar ze niet willen wonen. Ouderen kunnen niet doorstromen. Stellen die zijn gaan scheiden, wonen nog maanden bij elkaar in omstandigheden waar ook de kinderen onder lijden. Dat is niet de samenleving die wij willen. Wij

willen een samenleving waar we zij-aan-zij staan, omkijken naar elkaar en kansen bieden. Een eigen huis waar je je veilig en thuis voelt, is daarvoor een cruciale eerste levensbehoefte.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Een van de belangrijkste redenen dat het nu even niet zo snel gaat met de woningbouw, is de stikstofproblematiek en ik heb uw collega vanmorgen horen zeggen dat het CDA liever de regels daarvoor niet wil invoeren. Dat betekent dat de woningbouw nog langer stil blijft liggen. Hoe ziet u dat?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat heeft mijn collega vanochtend niet gezegd, want er zijn heel veel andere redenen waardoor de woningbouw weer kan worden vlot getrokken als je de snelheid verlaagt en je voert een drempelwaarde in, wat wij overigens alleen maar landelijk kunnen doen, daar gaat de provincie niet over. Dan kan alle woningbouw weer op gang gebracht worden. Dus ik wil een verschil maken tussen waar wij als provincie over gaan en waar wij de landelijke overheid voor nodig hebben. Ons debat vanmorgen ging heel erg over, wat moet de provincie doen en dat raakt de boeren. Maar de woningbouw kan met het juiste landelijk beleid gewoon weer vlot getrokken worden, maar dan is mijn boodschap, zijn wij er nog lang niet, want er moet veel meer gebeuren als wij de stikstofproblematiek voor de woningbouw hebben opgelost. Nu al blijkt uit prognoses dat er op termijn een nog grotere behoefte is aan woningen dan eerder gedacht. De gedeputeerde geeft aan ruimte te zien. Alleen, zo zegt hij, moeten gemeenten de behoefte aan extra woningen aantonen, terwijl gemeenten geen idee hebben wat ze nog meer moeten doen om de noodzaak aan te tonen. Het sprookje van grootschalige extra woningbouw wordt zo keer op keer aan gemeenten voorgehouden. De verantwoordelijk gedeputeerde is als een vorst die woont in een prachtige ivoren hoge toren en er pas uit mag als er meer woningen zijn gebouwd. Iedere keer als de jonge gemeenteprinsen hem proberen te redden door locaties aan te dragen en te voorzien van wijze raad, stuurt hij ze weg. Ga nog een keer rekenen, zijn er geen alternatieven, doe nog maar een onderzoek, de nieuwe woningen ‘komen er dan aan’, roept hij steeds. Het lijkt wel of deze vorst niet gered wil worden uit zijn ivoren toren. Nu serieus: ik vraag de gedeputeerde: wat is zijn concrete aanvalsplan, wat zijn de extra maatregelen die hij neemt om de woningbouw echt te versnellen? En gevolg van het feit dat er veel te weinig woningen gebouwd worden in stad en platteland, is dat de leefbaarheid in de laatstgenoemde onder druk staat. Er is een instelling die zich daarvoor inzet en die onze steun verdient: Dorpswerk Noord-Holland. Dorpswerk ontvangt al subsidie van onze provincie, maar Dorpswerk heeft grote ambities, vooral op het gebied van duurzaamheid en de omgevingsverordening. Zo wil Dorpswerk dorpsraden adviseren over verduurzaming van dorpshuizen en dorpsraden in hun kracht zetten bij hun rol in de omgevingsverordening. Dit past helemaal in de filosofie van ‘lokaal wat kan, regionaal wat moet’. Deze ambitie kan alleen worden uitgevoerd met extra geld en daarom heb ik een motie die ik indien samen met de CU.

Motie 66/11-11-19
Verzoek tot verdubbeling subsidie Dorpswerk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Dorpswerk Noord-Holland begin 2017 op verzoek van de provincie is ontstaan uit een fusie van het Platform Dorpshuizen en de Vereniging van Kleine Kernen;*
- *Dorpswerk Noord-Holland goed werk verricht als ondersteuner van het vrijwilligerswerk op het platteland, als aanjager van vernieuwing, verbinder van burgerinitiatieven en als spreekbuis;*
- *Dit doelstellingen zijn die uitstekend passen bij de missie waarin Dorpswerk al jaren aantoont een uitstekende samenwerkingspartner te zijn voor de provincie Noord-Holland en gemeenten.*

Overwegende dat:

- *'Duurzaam doorpakken' ook een van de doelstellingen van Dorpswerk Noord-Holland is en zij graag samen met de provincie en de inwoners van de provincie streven naar een duurzaam, bereikbaar, leefbaar en innovatief Noord-Holland;*
- *Dorpswerk Noord-Holland meer wil inzetten op de ondersteuning van haar leden in de energietransitie en wil helpen bij het in gang zetten van duurzame stappen die kunnen leiden tot een grotere energiebesparing, bijvoorbeeld de aanleg van zonnepanelen op dorpshuizen;*
- *Het maken van een dorpsvisie die 'omgevingswetproef' is, een uitdaging vormt voor vele dorpsraden en dat Dorpswerk Noord-Holland inzet op het ondersteunen van dorpsraden, om de omslag in denken en handelen te kunnen maken;*
- *De halvering van de gezamenlijke subsidie naar € 60.000 Dorpswerk Noord-Holland parten speelt en de ambities van de organisatie in de weg staat.*

Verzoeken het college:

- *De provinciale begroting voor 2020 bij te stellen en Dorpswerk Noord-Holland voor 2020 en volgende jaren te ondersteunen met een bedrag van € 120.000 per jaar;*
- *De extra uitgaven van € 60.000 per jaar te vinden binnen de begroting Cultuur & Erfgoed waaruit Dorpswerk Noord-Holland nu reeds zijn subsidie ontvangt*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CDA, CU

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, het ontbreekt ook aan leiding in het mobiliteitsbeleid van dit college. Een ding is zeker, het wordt aardig overhoop gehaald. Minder asfalt, meer OV en fiets. En een leefbaarheidsfonds. Maar wat gaat er nu echt gebeuren met de A8/A9-verbinding? Een onderzoek, een beleidsplan, een gesprek, en nog een gesprek, maar dan, dan 'komt het eraan'. Zorgelijk, want de echte oplossing voor de gezondheid van de inwoners van Krommenie en Assendelft is niet het uitdelen van mondkapjes door middel van een leefbaarheidsplan, maar een structurele oplossing voor al het verkeer dat tussen hun dorpen rijdt. Daarvoor blijft de verbinding A8/A9 noodzakelijk.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): De A8/A9 is een probleem dat van de vorige periode is doorgekomen. Ook daar hadden wij al te maken met de moeilijkheden rondom het traject, die problemen proberen wij nu daadwerkelijk op te lossen en dat begint inderdaad met een onderzoek naar de mogelijkheden om nu stappen te gaan nemen. In hoeverre ziet de heer Heijnen deze mogelijkheden voor de A8/A9 en hoe zou hij ze anders willen oplossen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Er is in de vorige bestuursperiode een voorkeurstracé aangewezen en wat ons betreft, kan de weg op die route zo snel mogelijk aangelegd worden. Dit coalitieakkoord voegt extra onderzoeken toe aan de aanleg van die weg, waarmee ik de grote vrees heb – maar ik hoop dat u mij het tegendeel gaat bewijzen in de komende vier jaar – dat we over vier jaar niet verder zijn dan waar we nu zijn.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Laten wij het beestje dan bij de naam noemen en dat is dan de Stelling waar wij mee worstelen, dat is het probleem. Wij weten ook dat daarvoor een oplossing gevonden moet worden, ook vanwege de input die wij gehad hebben van ICOMOS, dat probleem lag er al en ligt er nog steeds. Wij komen niet toe aan het gewoon aanleggen van die weg. Waarom heeft het CDA het dan niet in de vorige periode voor elkaar gekregen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Omdat wij net als u, weleens een compromis moeten sluiten als je meedoet aan een coalitie. Wat ons betreft moet het tempo opgevoerd worden bij de aanleg van de A8/A9 en ik hoop echt dat wij over vier jaar stappen verder zijn, maar ik vrees met zoals de tekst er nu staat waarin meerdere onderzoeken zijn aangekondigd, dat wij niet opschieten met deze weg. Maar ik hoop ook dat u en de gedeputeerde mij het tegendeel gaan bewijzen vandaag. Hetzelfde geldt voor de Duinpolderwegverbindingen. Dit is zo'n gebied dat staat te trappelen om de eerder genoemde vorst te helpen met zijn woningbouwopgave. Maar de gedeputeerde mobiliteit – met welk sprookjesfiguur moet ik die vergelijken? – heeft veel minder geld. Om woningen te bouwen moet je er wel naartoe kunnen rijden, met fiets, auto of bus. Het is allemaal hoogst onzeker wat er nu wel wordt aangelegd in de provincie, nu Noord-Holland in de clinch ligt met de provincie Zuid-Holland over de financiering van het geheel. Graag een toelichting van de gedeputeerde. Voorzitter, ik ben halverwege, het is tijd voor een compliment want er is ook een thema waar ik wel leiding zie bij dit college en de coalitiepartijen. Er wordt niet afgeweken van de bestendige lijn dat zodra het circuit Zandvoort de F1 heeft binnengehaald, de provincie ondersteuning zal bieden. Er wordt maximaal meegewerkt aan spoedige vergunningverlening, zelfs zo maximaal dat na de vergunningenstop, weer direct vergunningen werden afgegeven voor het circuit. Ook draagt de provincie 2,3 miljoen euro bij aan de bereikbaarheid van het circuit per spoor. En ik weet dat sommige partijen in deze Staten niet echt zitten te wachten op de racewedstrijd, maar het gaat er komen. Laten we met elkaar kijken hoe we hier een feest van kunnen maken op z'n Nederlands. Met de fiets of trein naar het circuit, lunch mee in een circulair broodtrommeltje en genieten van een groot Nederlands sportman.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, een compliment moet je eigenlijk nooit onderbreken, want dan haal je de flow eruit en doe je er afbreuk aan, maar dat is zeker niet mijn bedoeling. Dank u

wel voor deze complimenten maar toch een kleine correctie dat het compliment misschien nog wel mooier maakt. Die 2,3 miljoen euro gaat niet over de bereikbaarheid van het circuit, maar van de kust. In het helaas misschien wat onwaarschijnlijke geval dat de F1 niet door zou gaan, gaat die bereikbaarheid nog steeds verbeterd worden door duurzame inzet. Het is niet alleen voor het circuit en daarom zou u het misschien nog mooier moeten vinden dan u het al vindt. Dank u wel voor de complimenten overigens.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik vind het prachtig dat het circuit de aanleiding is geweest om eindelijk geld te investeren in de bereikbaarheid van de kust en ook dat verdient een compliment en ik geef dat graag, ook aan de heer Voskuil. Dan de landbouw, daar is al veel over gezegd in het vorige debat. De sector staat onder druk en voelt zich vooral heel erg slecht begrepen. En wij delen die zorg, hoeveel van ons weten nog hoe het werkt op het boerenbedrijf? Helaas veel te weinig. Terwijl we daar ons voedsel vandaan halen, of je nu vlees eet, vegetariër of veganist bent, je hebt de boer nodig. En het doet pijn dat deze sector zich keer op keer genoodzaakt voelt om ons hier in Haarlem op te zoeken, omdat ze zich niet gehoord voelt. Petities worden aangenomen en er wordt geglimlacht. Maar wat wil dit college van GS nu echt met de Noord-Hollandse boeren? Er is een ding wat ik niet wil, en dat is de boeren in deze lastige tijd extra hard aanpakken. Want hoe de uitwerking van de stikstofproblematiek ook wordt, ook boeren zullen er naar verwachting hun steentje aan moeten bijdragen. De verhoging van het eigen risico op de faunaschade van 5% naar 20% vanaf 2020 is daarom volstrekt onterecht en ongepast. De argumentatie dat een boer een extra 'prikkel' nodig heeft om ganzen te verjagen, klopt niet, alsof een boer er lol aan heeft om zijn gewassen te laten aanvreten. Daarbij komt dat boeren niet meer kunnen doen dan dat ze nu al doen. Daarnaast is met de sector afgesproken dat de tegemoetkoming van de schade op het niveau van 95% blijft totdat het schadeniveau 2005 is gehaald. Boeren en provincie werken daar samen aan en nu zegt de provincie die afspraak eenzijdig op. Samen met de CU doe ik een dringend beroep op dit college van GS. Zie het maar als twee raadgevers in de nieuwe politieke verhoudingen. Haal die 20% nu van tafel en denk met ons na over het stapsgewijs uitvoeren van de verhoging van het eigen risico. Gebruik het komende jaar om in overleg met de agrarische sector gebiedsgerichte maatregelen uit te werken. Als boeren en provincie dan samen het schadeniveau van 2005 hebben bereikt, kan het eigen risico worden verhoogd naar 20%. Graag een reactie. Dit college heeft een forse ambitie op de aanleg van nieuwe NNN-gebieden. Het CDA plaatst vraagtekens bij de haalbaarheid van deze ambitie, maar heeft ook een andere zorg. Extra natuur moet ook worden onderhouden. Nu al bereiken ons signalen van wethouders en natuurbeheerorganisaties die melden dat ze onvoldoende middelen hebben voor adequaat natuurbeheer. Wordt dit niet alleen maar erger in de toekomst? Ik heb daarom een motie.

Motie 67/11-11-19

Onderzoek naar kosten lange termijn Natuur Netwerk Nederland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat

- *De provincie Fryslân in een onderzoeksrapport van 2018 inzicht heeft gekregen in de financiële consequenties van het Natuur Netwerk Nederland,*
- *Uit dit onderzoek blijkt dat de kosten op de langere termijn onbetaalbaar zijn voor deze provincie en de provincie Fryslân heeft aangegeven te weinig geld te hebben om hun doelstellingen te realiseren,*
- *Het rapport een aantal aanbevelingen heeft meegegeven waarvan sommigen een keus bevatten om te kiezen voor een afgeslankte versie of het niet aanleggen van NNN.*

Overwegende dat

- *In het huidige coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland is afgesproken 3000 hectare NNN te verwezenlijken;*
- *Voor de provincie Noord-Holland inzicht in de kosten van het beheren van het NNN ook van belang is;*
- *Inzicht in de kosten kan zorgen tot het op tijd bijsturen voor Noord-Holland voor het daadwerkelijk verwezenlijken van de plannen.*

Verzoeken GS om:
Een onderzoek in te stellen naar de kosten van het beheren van het NNN op langere termijn voor de provincie Noord-Holland en een analyse te maken of deze kosten op lange termijn te dragen zijn

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Tot slot een belangrijk punt voor mijn partij, het behoud van werk en economische kracht van onze provincie. De blijvende inzet voor de economie onder dit college is te prijzen. Het programma 'De Kop Werkt!' biedt veel kansen voor de regionale ontwikkeling, onder andere vormgegeven door Den Helder als marinestad. Ik weet dat er meerdere locaties in de race zijn voor de bouw van nieuwe onderzeeërs, waaronder Den Helder. Kan de gedeputeerde toelichten welke ondersteuning de provincie biedt om deze grote opdracht met veel banen voor de regio binnen te halen? Ook vraag ik naar de rol van de provincie bij het binnenhalen van datacenters, zoals ook staat omschreven in het coalitieakkoord. In juli dit jaar namen de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer het voorbereidingsbesluit om de bouw van datacenters in hun gemeenten tijdelijk stop te zetten. Wat is de inzet van de provincie voor deze belangrijke economische ontwikkeling? Ik rond af. Als er geen goede leiding is, loopt het slecht af met het land. Maar als veel mensen goede raad geven, is er redding. Met deze spreuk, in combinatie met wat vorsten en prinsen, wens ik het college veel wijsheid toe. Luister naar uw raadgevers, in de provincie en in deze Staten, want af en toe is het zo gek nog niet wat ze zeggen.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, heel fijn dat GS een begroting hebben opgesteld. Heel jammer dat het een economische begroting is en geen ecologische begroting. Deze is namelijk veel belangrijker. De economie kan niet zonder ecologie. Andersom is overigens geen probleem.

De ecologie bekeken door de bril van de econoom wordt tegenwoordig vaak vertaald in stikstof en koolstof. Beide hebben een behoorlijke impact op de begroting, want voor het klimaatakkoord, waar we het later vandaag in detail over gaan hebben, staat zo'n 35,5 miljoen euro in de begroting. Ter vergelijking, het vestigingsklimaat verbeteren, daar wordt in de begroting 46 miljoen euro voor uitgetrokken. Ik zal u vertellen wat de meeste impact heeft op mens en dier. Om Nederland leefbaar voor iedereen te houden, zullen we met z'n allen niet alleen stikstof en minder CO2 moeten uitstoten, maar we zullen het ook moeten vastleggen en hoe dat het beste kan, staat hier voor u, in bomen. Het Haarlemmerhoutkwartier is er goed mee gevuld. Daar waar CO2 en stikstof worden vastgelegd, verkoeling geven op hete dagen en beschutting op koude dagen, bossen om in te wandelen, maar ook hout ter vervanging van beton en staal in de bouw. Bomen lijken voor de provincie vooral een lastpost. Hoewel ze gezien worden als onderdeel van de natuur, een karakteristieke weg of een mooie plek voor een hotel, is de praktijk dat ze gekapt worden voor de verkeersveiligheid, voor busbanen en bij hotels maken ze plaats voor auto's en in de natuur worden ze gekapt om andere natuur te creëren. De minister heeft aangegeven dat we in het kader van CO2-opslag en de PAS-maatregelen terughoudend moeten zijn in die kap. Hoewel de 3.000 hectare die het college beoogt toe te voegen aan het Natuur Netwerk Nederland, de NNN, mooi is, is het te weinig. De natuur wordt aan allerlei kanten onder druk gezet. Er wordt geschoven met natuur of activiteiten als autoraces worden uitgebreid wat de natuur alleen op papier ten goede komt. Net als bij het Waddenfonds wordt geld voor natuur gebruikt voor economisch gewin en niet voor structurele bescherming van de intrinsieke waarde van natuur en ecologische compensatie voor wat kapot gemaakt is. Terug naar de bomen. In de afgelopen jaren is het areaal bos gedaald tot onder de 13.000 hectare in Noord-Holland. De provinciale verordening houtopstanden beschrijft het kappen en herplanten, maar nergens is er beleid voor meer bomen. Als onderdeel van het klimaatakkoord is wel afgesproken om tot een gezamenlijke bosstrategie te komen, maar deze strategie moet breder benaderd worden dan alleen klimaatverandering. Ook biodiversiteit zal daar onderdeel van moeten uitmaken. Nieuwe bossen die beheerd worden volgens een natuurlijk bossysteem, gericht op opslag van CO2, stikstof en versterking van biodiversiteit, want naast dat een boom in 50 jaar een ton CO2 uit de lucht haalt, legt deze ook een aantal kilo stikstof vast.

Motie 68/11-11-19
Bomen voor klimaat en stikstof

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat

- *Het Nederlandse bosareaal is afgenomen;*
- *Bomen middels C02-opslag een flinke bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van klimaatverandering;*

- *Mensen die in het groen wonen, blijer en gelukkiger en minder snel ziek worden.*

Overwegende dat:

- *Nederland wereldkampioen biodiversiteitsverlies is: nog maar 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit is aanwezig tegenover 70 procent wereldwijd;*
- *Bomen en bossen bijdragen aan het in stand houden of vergroten van biodiversiteit;*
- *De bevolking bos aanmerkt als een van de meest gewaardeerde landschappen om in te recreëren;*
- *Het Rijk klimaatbossen ondersteunt voor vastlegging van stikstof.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:
De kansen voor klimaatbossen met locaties in beeld te brengen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Terug naar het grootste probleem van dit moment. Nee, dat zijn niet de LTO-protesten of bouwend Nederland. Wereldwijd maar ook hier in NH is dat het klimaat. Het klimaatakkoord is maar een klein stapje. Wellicht verklap ik het alvast, maar het is te weinig en te beperkt. De Urgenda-rechtszaak tegen de overheid geeft ons tijd tot 2020 om actie te ondernemen. Op 1 november is nogmaals gebleken dat de Urgenda-doelen niet gehaald worden. Gelukkig heeft Urgenda een 40-punten plan gemaakt, waarvan bij 10 onderdelen de provincie direct acties kan ondernemen. Ik zou zeggen: duurzaam doorpakken, en daarom de motie, samen met GroenLinks.

Motie 69/11-11-19
Urgenda-maatregelen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Urgenda samen met 700 organisaties een pakket maatregelen heeft opgesteld waarmee de reductieverplichting van broeikasemissies voor 2020 kan worden behaald;*
- *Een soortgelijke motie in de Tweede Kamer is aangenomen.*

Overwegende dat:
Veel van de voorgestelde maatregelen provinciale uitvoering hebben.

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:

- *De door Urgenda geïnventariseerde maatregelen serieus te nemen en per maatregel te bekijken waar de provincie actief mee aan de slag kan;*
- *PS zo snel mogelijk daarover te informeren;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, GL

Nu stopt de klimaataanpak niet in 2020, helaas en ook niet in 2023 zoals in de begroting staat, maar lopen de plannen wel door tot 2050. En als de plannen doorlopen, dan moeten we ook een vergezicht hebben en een financiële raming. En daarom de motie, samen met de SP:

Motie 70/11-11-19
Meerjarenraming klimaat

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat
Het klimaatakkoord begroot tot 2023.

Overwegende dat:
- *De klimaatdoelstellingen in het klimaatakkoord tot 2030 en 2050 reiken;*
- *Bij grote meerjarenprogramma's, zoals het PMI, het al gebruikelijk is om een meerjarenraming op te stellen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:
Een meerjarenraming klimaat op te stellen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, SP

En we kunnen er niet omheen. Om methaan en stikstof te beperken zal er veel moeten veranderen in de landbouw en vooral in de melkveehouderij. De provincie moet deze sector helpen in de omschakeling om samen met boeren te kijken naar hoe hun bedrijfsvoering duurzaam kan. Deze omschakeling is groot en we moeten daar hulp bij aanbieden en daarom de volgende motie:

Motie 71/11-11-19
Transitiecoach voor melkveehouderij

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) constateert dat er een structurele verandering van het landbouw- en voedselsysteem nodig is;*
- *Gezien het stikstof- en klimaatprobleem er moeilijke tijden aankomen voor de melkveehouders en krimp in de lucht hangt;*
- *De provincie in het kader van Groen Kapitaal ook bodemcoaches heeft.*

Overwegende dat:

- *Boeren bij de transitie naar meer natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw hulp nodig zullen hebben;*
- *Een landbouwtransitiecoach ingesteld door de provincie, boeren kan helpen door bijvoorbeeld mee te kijken hoe een nieuw winstgevend bedrijfsmodel gericht op meer natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw kan worden opgesteld.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
Een transitiecoach aan te stellen voor hulp bij omschakeling van melkveehouders naar natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Een financieel stuurmiddel in de landbouw zijn de Europese POP3-gelden. De provincies hebben de uitvoering en dragen financieel mee. Om deze financiële middelen zo doeltreffend mogelijk in te zetten richting de toekomst, de volgende motie:

Motie 72/11-11-19
POP3-subsidies inzetten voor natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De provincie via het POP3 Europese en eigen middelen steekt in landbouw;*
- *Het Planbureau voor de Leefomgeving, de Gezondheidsraad, de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en het grootste onderzoek ooit op dit gebied van de Universiteit van Oxford constateren dat een ingrijpende verandering in het landbouw- en voedselsysteem nodig is om de lange termijn doelen van het klimaat-, natuur- en milieubeleid te halen;*
- *De milieudruk samenhangt met de grote oppervlakte die de landbouw bestrijkt en het grote aantal dieren dat gehouden wordt.*

Overwegende dat:

- *Natuurinclusieve kringlooplandbouw (i.e. landbouw met een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit) goed aansluit bij deze gevraagde ingrijpende verandering;*
- *Uit o.a. van onderzoek van Alterra en ARC2O2O is gebleken dat Europese landbouwsubsidies in het algemeen natuurverlies juist in stand houden en dus de doelen van een natuurinclusieve, kringlooplandbouw schaden;*
- *In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' staat dat de provincie investeert in natuurinclusieve en kringlooplandbouw;*

- *Het landbouwsysteem door een transitie heengaat en de boeren daar hulp bij nodig hebben;*
- *Het een vorm van kapitaalvernietiging is om te blijven investeren in de gangbare landbouw terwijl een transitie gaande is.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
POP3-subsidies waar mogelijk in te zetten om stappen te maken richting meer natuurinclusieve, diervriendelijke kringlooplandbouw en boeren daarbij te ondersteunen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, PvdA

Inderdaad voorzitter, ook diervriendelijker, daar waar de provincie geld besteedt, bepaalt het haar invloed het best. Niet direct "Wie betaalt, die bepaalt", maar "wie goed doet, goed ontmoet". Wij willen daar twee voorbeelden van geven. Het beleid tot faunaschade richt zich vooral op de jacht en de schadevergoeding. Beide onderdelen zijn uitvoerig beschreven in de begroting en verwijzen ook naar het rapport van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade. Dit rapport gebruikt de trits Voorkomen-Bestrijden-Betalen. Het voorkomen bespaart niet alleen geld, het scheelt ook de zinloze jacht op dieren. Het staat ook benoemd in de begroting, maar is niet aanvullend uitgewerkt. En daarom de motie:

Motie 73/11-11-19
Inzetten op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De provincie sinds dit jaar een portefeuille dierenwelzijn heeft;*
- *De provincie medeverantwoordelijk is voor het welzijn van dieren en een zorgplicht heeft.*

Overwegende dat:
- *Dieren een zeer belangrijke rol spelen in de provincie als medebewoners met intrinsieke waarden en belangen;*
- *Dieren kunnen lijden;*
- *Dieren recht hebben op leefruimte binnen onze provincie;*
- *Onder andere het advies 'Verbinden en vernieuwen, naar een nieuwe balans tussen preventie en vergoeding' ingaat op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:
meer onderzoek uit te voeren naar diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

Een ander voorbeeld dat ik wil aanhalen, is het sponsorbeleid van de provincie. De provincie zou geen geld moeten steken in topsport en al helemaal niet in activiteiten waar dieren bij gebruikt worden. Jumping Amsterdam en landbouwbeurzen voegen niets toe aan het welzijn van dieren, geven niet de juiste media-aandacht voor de provincie en geven niets aan terug aan de samenleving. En daarom twee moties:

Motie 74/11-11-19
Dierenwelzijn meenemen bij sponsoring evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De provincie tot en met 2023 elk jaar 600.000 euro aan evenementen sponsoring uitgeeft;*
- *De provincie medeverantwoordelijk is voor het welzijn van dieren en een zorgplicht heeft;*
- *De provincie de provinciale bescherming van dieren erkent en gewicht geeft door een portefeuille en gedeputeerde Dierenwelzijn in te stellen;*
- *Bij evenementen regelmatig dieren worden gebruikt;*

Overwegende dat:
- *Op dit moment de provincie wel bereid is duurzaamheidsvoorwaarden te stellen aan de sponsoring, maar geen voorwaarden over dierenwelzijn heeft gesteld;*
- *PS de kaders van dit beleid bepalen;*
- *Binnen de huidige kaders het sponsoren van evenementen waarbij bijvoorbeeld kerkuilen ingezet worden voor vermaak, blijkbaar toegestaan is, terwijl zulke shows volgens onder andere de Vogelbescherming dierenleed veroorzaken*
- *PS met de motie tegen het levend koken van kreeften en krabben bij evenementen al hebben aangegeven dierenwelzijn belangrijk te vinden bij evenementen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:
Dierenwelzijn mee te laten wegen in het beleid voor sponsoring van evenementen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, PvdA, GL, D66

En de motie, samen met de SP, met als dictum:

Motie 75/11-11-19
Brede groep burgers betrekken bij sponsoring evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De provincie tot en met 2023 elk jaar 600.000 euro aan evenementen sponsoring uitgeeft;*
- *De provincie wil groeien van een zendende organisatie naar een organisatie die continue gesprek met al haar inwoners en die ambitie ook bij evenementensponsoring wil oppakken.*

Overwegende dat:

- *Op dit moment mensen geen enkele inspraak hebben over de te sponsoren evenementen;*
- *Als de provincie burgers ten minste een evenement zelf laat bepalen, dat de betrokkenheid van burgers bij provinciaal beleid en bestuur zou versterken;*
- *PS de kaders van het evenementenbeleid bepalen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van PS op:

- *Zo snel mogelijk Noord-Hollanders de gelegenheid (bijvoorbeeld met inzet van sociale media) te geven om ten minste een te sponsoren evenement te bepalen binnen de kaders van respect voor natuur, milieu, dierwelzijn en leefomgeving;*
- *Verdere invulling van dit initiatief eerst voor te leggen aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, SP

Voorzitter, houterig bewegen we ons door de begroting en merken we op dat de omschakeling naar een ecologisch gedreven begroting tijd vergt en GS zelf aangeven nog bezig te zijn met de invulling van vele programma's. We zijn blij met de eerdere toezegging van de gedeputeerde Dierenwelzijn dat hij gaat kijken naar de invulling van zijn portefeuille, dat hij in gesprek gaat met diverse partijen en dat er geld beschikbaar is voor dierenopvang. We constateren dat dit eenmalig geld is en geen structureel geld. Dat is wel nodig, want dieren raken gewond in ons verkeer, raken in de problemen door landbouwgif en raken verstrikt in zwerfplastic, ook na 2021. Maar dat zal vanzelf blijken bij de verdere uitwerking van zijn onderwerp Dierenwelzijn de komende maanden. De kaderbrief komt weer snel. Om terug te komen op de belofte uit het begin, de impact van de economische begroting op mens en dier. Ik geef een opsomming: Jacht: 160.000 dieren dood per jaar in Noord-Holland, het niet halen van de 1,5 graden klimaat zorgt ervoor dat 20% tot 30% plant- en diersoorten met uitsterven bedreigd worden, door fijnstof leeft een Amsterdammer 13 maanden korter en vanuit de vee-industrie gaan er 1,6 miljoen kippen en 22.000 koeien in Noord-Holland per jaar naar de slacht. De econoom beschrijft dit in euro's. De ecoloog beschrijft dit in welzijn van mens en dier. Noem het de leefbaarheid van Noord-Holland. Provinciaal gezien gericht op de indeling van de ruimte. En daarom de volgende motie:

Motie 76/11-11-19

Ruimtelijk economisch beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In de begroting 2020 herhaaldelijk wordt gesteld dat er sprake moet zijn van een balans tussen economie en leefbaarheid;*
- *Economie daar aldus vanzelfsprekend deel van uitmaakt;*
- *Het begrip 'balans' suggereert dat er een evenwichtige situatie is tussen conflicterende en/of elkaar wederzijds beïnvloedende factoren;*
- *Nergens in de begroting 2020 sprake is van ruimtelijk leefbaarheidsbeleid of ruimtelijk ecologisch beleid;*
- *Er dit constaterende geen sprake is van balans tussen economie en leefbaarheid in het ruimtelijk beleid.*

Gehoord de discussie, verzoeken GS:
De term 'ruimtelijk economisch beleid' niet meer te gebruiken in haar beleidsdocumenten

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Dit alles doen wij om te zorgen dat de leefbaarheid voor mens en dier de ruimte krijgt. Daar staat de PvdD bij stil, zeker vandaag bij de begroting. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we de begroting 2020. De Noord-Hollandse burgers gaan de komende jaren veel voor hun kiezen krijgen van dit linkse college. Zo gaat ons dagelijks bestuur tientallen miljoenen euro's belastinggeld uittrekken om bij te dragen aan de energietransitie, waarbij flink zal worden ingezet op zonne- en windenergie. Een rampzalig scenario, aangezien zonnepanelen en windturbines niet aan de energievraag kunnen voldoen, werken op belastinggeld van burgers, het milieu ernstig vervuilen en het landschap verzieken. Tevens blijkt uit onderzoek dat windturbines zeer schadelijk zijn voor de gezondheid van omwonenden en met hun wieken vogels, vleermuizen en insecten doden. Bovendien zal de energietransitie uiteindelijk resulteren in veel hogere elektriciteitsprijzen, wat een dramatisch effect zal hebben op de koopkracht van onze burgers. Dit is namelijk ook gebeurd in Duitsland, waar de vele honderden miljarden euro's kostende "Energiewende" de afgelopen jaren heeft gezorgd voor bijna een verdubbeling van de elektriciteitsprijzen. En dit alles wordt gedaan voor een niet bestaand probleem: het redden van het klimaat. Het klimaat wordt namelijk beïnvloed door 1001 factoren en hoe deze exact werken, is vaak nog niet eens bekend. Zo stelt NASA dat de huidige klimaatmodellen geen voorspellingen kunnen doen, omdat de werking van wolken niet duidelijk is. CO2 is in ieder geval geen factor van betekenis. Want uit onder andere data van het IPCC blijkt dat er geen significante stijging is van de gemiddelde mondiale temperatuur in de

laatste 20 jaar en is de laatste jaren zelfs een temperatuurdaling zichtbaar, terwijl het CO2-gehalte in de atmosfeer fors is gestegen. Uit metingen blijkt dat er wereldwijd veel kouderecords worden gebroken en Chinese wetenschappers waarschuwen voor een periode van “Global Cooling” met alle gevolgen van dien. Omdat het huidige klimaatbeleid geen rekening houdt met de gevolgen van Global Cooling, maar wel gigantische sociaaleconomische, ruimtelijke en milieu gerelateerde gevolgen kan gaan hebben voor onze samenleving, wil de PVV een motie indienen.

Motie 77/11-11-19
Global Cooling

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Uit data van Hadcrut4 en het IPCC (AR5, 2018) blijkt dat er geen significante stijging is van de gemiddelde mondiale temperatuur in de laatste 20 jaar en de laatste jaren zelfs een temperatuurdaling zichtbaar is, terwijl het C02-gehalte in de atmosfeer fors is gestegen;*
- *Al jaren wereldwijd kouderecords worden gevestigd;*
- *Chinese en Russische wetenschappers waarschuwen voor een periode van Global Cooling met alle gevolgen van dien;*
- *Het huidige klimaatbeleid waar de energietransitie een belangrijk onderdeel van is, geen rekening houdt met de gevolgen van Global Cooling.*

Overwegende dat:

- *Het huidige klimaatbeleid gigantische sociaaleconomische, ruimtelijke en milieu gerelateerde gevolgen gaat hebben voor onze samenleving;*
- *Voorkomen moet worden dat nog meer belastinggeld wordt verspild aan beleid dat een niet bestaand probleem probeert op te lossen.*

Roepen het college op:

- *Bij het Rijk aan te geven dat het vastgestelde provinciale traject inzake de energietransitie niet zal worden doorlopen voordat er uitgebreid onafhankelijk onderzoek is gedaan naar de gevolgen van Global Cooling;*
- *Zo snel mogelijk onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de gevolgen van Global Cooling voor het provinciaal klimaatbeleid en op basis van de onderzoeksresultaten dit beleid aan te passen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV

Voorzitter, stel nou in het hele gekke geval dat de uitstoot van CO2 wel effect zou hebben op de gemiddelde mondiale temperatuur, dan moet het college ontzettend geschrokken zijn van het bericht uit de Telegraaf van 29 oktober jl. waaruit naar voren komt dat windturbines een extreem

krachtig broeikasgas lekken, genaamd SF6. Hierop graag een reactie van de gedeputeerde. Onze burgers zijn in ieder geval het kind van de rekening. Letterlijk en figuurlijk. Zo word je vandaag de dag bijna als een misdadiger gezien als je stamppot met rookworst wilt eten of met een dieselauto wilt reizen. Of nog erger, als je durft te vliegen. Vanaf vandaag mag er ook geen strooizout meer worden gebruikt, het houdt werkelijk niet op. En is je woning aangesloten op ons uitstekend werkend en betaalbare aardgas, dan heb je gewoon pech gehad. De PVV wil dat deze duurzaamheidswaanzin stopt en dat geen belastinggeld meer wordt verkwanseld aan beleid waar nut noch noodzaak voor is, want er wordt heel wat verkwanseld. Als we bijvoorbeeld kijken naar het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, het welbekende PDENH-fonds, hier ging de provincie bij meerdere, zogenaamd duurzame ondernemingen voor miljoenen euro's het schip in. Bij de onderneming Tocardo Tidal Power voor meer dan 2,6 miljoen euro en bij zonnepanelenfabriek Energyra zelfs voor 3 miljoen euro. Een ander pijnlijk voorbeeld is SolaRoad B.V., waarvan de provincie Noord-Holland 40% van de aandelen in handen heeft. Dit bedrijf heeft in zowel Noord- als Zuid-Holland een experimentele zonneweg aangelegd die moet bijdragen aan het versnellen van de energietransitie. Echter, beide wegen kregen al snel te maken met grote mankementen. Omdat er voor dit project geen enkele nut noch noodzaak was en het volgens onze fractie geen publieke taak is om projecten met Noord-Hollands belastinggeld te ondersteunen, wil de PVV samen met de SP en 50PLUS/PvdO een motie indienen.

Motie 78/11-11-19
Verkoop aandelen SolaRoad B.V.

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De zonnewegdekken van SolaRoad B.V. in zowel Zuid- als Noord-Holland te maken kregen met grote mankementen, waarbij het zonnewegdek bij Haarlemmermeer (N232) werd geconfronteerd met water onder de toplaag, waardoor preventief verkeersmaatregelen moesten worden genomen en het noodzakelijk was om rijplaten over het wegvak te leggen;*
- *De provincie Noord-Holland voor 40% aandeelhouder is van SolaRoad B.V. en de nominale waarde van de aandelen 400.000 euro bedraagt.*

Overwegende dat:

- *De provincie Zuid-Holland als launching customer heeft besloten het niet zinvol te vinden betrokken te blijven bij de huidige pilot en daardoor geen rol meer heeft in het proefproject;*
- *Het provinciaal bestuur verantwoord met belastinggeld van de Noord-Hollandse burgers dient om te gaan en daarom niet als aandeelhouder moet participeren in projecten als SolaRoad;*
- *Het geen publieke taak is om innovatieve projecten te ondersteunen in de fase voordat sprake is van een marktrijp product.*

Roepen het college op om:
Zo snel mogelijk de Noord-Hollandse aandelen in SolaRoad B.V. te verkopen en de opbrengst te storten in de algemene reserve.

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PVV, SP, 50plus/PvdO

Voorzitter, van CO2-crisis naar een stikstofcrisis. Door een uitspraak van de Raad van State op 29 mei 2019 is stikstof ineens de aartsvijand van natuur, waardoor onder andere broodnodige woningbouwprojecten en de bedrijfsvoering van onze boeren onder grote druk komen te staan. Zo blijkt uit de Telegraaf van 31 oktober jl. dat uit onderzoek van het Economisch Instituut van de Bouw (EIB) naar voren komt dat door de stikstofuitspraak de komende jaren 10.000 minder huizen zullen worden gebouwd. Niet alleen een ramp voor de bouwsector, maar ook voor de vele woningzoekenden die een toekomst willen opbouwen. De nu al grote woningnood zal alleen maar toenemen. Bovendien blijkt uit cijfers van het RIVM en het CBS dat de emissies van stikstofoxiden en ammoniak al decennia lang fors dalen en dat in omringende landen veel hogere uitstootwaarden worden gehanteerd. De PVV is dan ook van mening dat er helemaal geen stikstofcrisis is en dat onder andere onze hardwerkende boeren niet de dupe mogen worden van doorgeslagen natuurbeschermingsdrang. Immers, boeren leveren een essentiële bijdrage aan onze voedselvoorziening en de Noord-Hollandse economie. Natuurlijk is natuur ook belangrijk voor de PVV, dat zullen wij ook nooit ontkennen, maar mag nooit en te nimmer ten koste gaan van essentiële zaken, zoals huisvesting, onze voedselproductie en welvaart. Uit recent onderzoek van ABN Amro komt namelijk naar voren dat de gehele economie een harde dreun krijgt door de stikstofuitspraak, aangezien niet alleen de boeren en de bouwsector maar ook de binnenvaart en vele andere sectoren getroffen zullen worden. Wij verwachten dan ook dat het college alles op alles gaat zetten, niet alleen in provinciaal beleid maar ook in overleg met het Rijk om te bewerkstelligen dat alle sectoren in onze provincie zonder mitsen en maren kunnen blijven opereren en onze welvaart niet getroffen gaat worden door deze stikstofhype. De Nederlandse bevolking groeit en heel erg hard. Zo blijkt uit recente cijfers van het CBS dat in de eerste drie kwartalen van 2019 er in Nederland maar liefst 102.000 inwoners bijkwamen, ruim 23.000 meer dan in dezelfde periode vorig jaar en bijna net zoveel als in heel 2018. Dit legt niet alleen een enorme druk op onze veiligheid en sociale voorzieningen, maar ook op de woningvoorraad. Momenteel staan er al veel Noord-Hollanders jarenlang op een wachtlijst voor een sociale huurwoning. Zo blijkt uit eind 2018 gehouden onderzoek van RTL Nieuws dat Noord-Hollandse gemeenten helaas bovenaan het lijstje staan m.b.t. de wachttijd voor een sociale huurwoning. Die loopt in sommige gemeenten op tot meer dan 20 jaar. De wachtlijsten voor sociale huurwoningen zullen alleen maar langer worden door de gevolgen van het eerder genoemde stikstofsprookje en de nog altijd gaande asielzoekerscrisis. Dat vindt de PVV volstrekt onaanvaardbaar. Deze problematiek kan deels worden aangepakt door alle Noord-Hollandse gemeenten via een brief duidelijk te maken dat de door bijna alle gemeenten gehanteerde voorrangsregeling voor statushouders niet verplicht is en door aan te geven dat de provincie heel mild zal zijn inzake de interventieladder van het Rijk als taakstellingen niet worden gehaald. Vraag aan het college is ook of zij daartoe bereid is. Voorzitter, ik ga afronden. Het zal voor iedereen die vandaag aanwezig

is, geen verrassing zijn dat onze fractie onmogelijk deze begroting kan steunen, aangezien de Noord-Hollandse burgers hier sociaaleconomisch zwaar de dupe van gaan worden. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Spannend om dit voor de eerste keer te doen. Ik heb een aantal onderwerpen op papier staan en ik begin met het klimaat, dus ik houd me niet helemaal aan de volgorde der dingen in de agenda, maar dat duidt u mij vast niet euvel. Voor een klein land zonder bergen, maar met enorm veel mensen, dieren, auto's, vliegtuigen, schepen en industrie is het niet eenvoudig zo maar even die koolstofeconomie om te vormen, al helemaal niet in deze provincie. Daarbij dient goed gekeken te worden wat nú moet gebeuren en wat gefaseerd kan. In het debat merk je een soort nervositeit rond dit onderwerp met extremen van nu moet onmiddellijk de omslag op alle fronten worden gemaakt en aan de andere kant een aantal fracties die het gehele probleem in twijfel trekken, de PVV en FvD. Dat is ook goed, want daarvoor bedrijven wij politiek, maar het leidt tot een soort negatief gevoel over het onderwerp in het land – is mijn observatie – en daarom is het nuttig om hetgeen urgent is en je snel kunt doen, te onderscheiden van dingen die op de langere termijn kunnen. Het is voor ons duidelijk dat de maatschappij anders ingericht moet worden de komende tientallen jaren en ook anders ingericht gaat worden, dat wij afkomen van de verslaving aan fossiele koolstof en overstappen naar een maatschappij die duurzaam en circulair is ingericht en waar nog steeds heel veel banen en inkomen uit gegenereerd kan worden, alleen wel op een andere manier dan nu het geval is. Komt de zee morgen over de duinen? Nee, maar de gevaren van zoute kwel in deze provincie nemen wel toe en daar moet nu een programma op ingezet worden. De instabiliteit van het weer neemt toe en je ziet gebeurtenissen die elkaar versterken: de kurkdroge zomer van 2018 vergemakkelijkte het overschrijden van de 40 graden dit jaar. Dat moeten wij niet onderschatten, de zogenaamde positieve feedback, waardoor een gebeurtenis de jaren erna tot mogelijk catastrofale situaties leidt. Zo worden ook orkanen en bosbranden steeds gevaarlijker. Voor de lange termijn moet je kijken naar de ontwikkelingen bij Tata Steel. Als je Tata Steel zou sluiten dan scheelt dat in één keer een hoop CO2, maar het is wel het bedrijf dat internationaal hard trekt aan de verduurzaming van de staalproductie. Als het lukt om de komende tien tot twintig jaar alle staal te recyclen, dan kun je het het meest belastende deel van de productie uitfaseren. Dan heb je alsnog je CO2-winst, alleen moet je je horizon wat verder zetten dan dit of volgend jaar. De Hemwegcentrale dicht? Ja, dat is een goede zaak, maar alleen met een goed sociaal plan en met scholing, omscholing en bijscholing richting duurzame sectoren. Op die manier hou je de mensen er ook bij. Dan wil ik niet dat D66 daar met een bord staat van "Deze is gelukkig dicht". Van het gas af? Ja, zeker waar dat al kan bij nieuwbouw of in wijken waar de infrastructuur sowieso aan vervanging toe is, maar doe niet net of je binnen vijf jaar overal zonder gas kan, dat is niet reëel en het maakt mensen onnodig nerveus en negatief over de omwenteling die ons te wachten staat. Wat mij zorgen baart is dat op Twitter en in debatten veel mensen de rol van de wetenschap ter discussie stellen, dat mag, maar ook aanvechten op een manier, ja, de wetenschap is wel een anker in de maatschappij. Er zijn zoveel peer reviews en zelfregulering in de wetenschap, dat het hard aanvallen van het IPCC met 97% consensus over wat er aan de hand

is, van het RIVM op zijn modellen en andere wetenschappelijke instellingen, waarbij wetenschap wordt vervangen door meningen. Daar heb ik moeite mee, want het zijn geen instituten die zo maar wat doen of een verhaal ophangen. Die instituten zien – en dat is geen hogere wiskunde – dat wij sinds het begin van de industriële revolutie 1,5 tot 2 keer zoveel fossiele koolstof de lucht in hebben geschoten en dat dat tot een broeikaseffect leidt. Dat is zo klaar als een klontje. Tegelijkertijd noopt dit ons landsbestuur – en dus ook GS – meer dan ooit om helder en tijdig te communiceren en niet alleen te zenden maar ook te luisteren, dat is cruciaal om de mensen mee te krijgen. Het is voor mijn fractie cruciaal dat de lusten en de lasten van de energietransitie eerlijk worden verdeeld. Wat zijn de plannen van het college op dit punt, want die haal ik niet duidelijk uit de teksten die ik heb ontvangen. Kunnen GS bijvoorbeeld garanderen dat na woningisolatiemaatregelen de huurprijs niet zodanig wordt verhoogd dat bewoners per saldo slechter af zijn? Ik dien hiervoor een motie in.

Motie 79/11-11-19
Energiemaatregelen RES: jaag huurders niet op extra kosten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
De energietransitie van iedereen moet zijn.

Overwegende dat:
De lusten en lasten eerlijk verdeeld moeten worden op een manier die voor iedereen zichtbaar en tastbaar is.

Besluiten het college van GS te verzoeken:
In het kader van de RES erop toe te zien dat maatregelen om huurwoningen energiezuinig te maken, nooit zullen leiden tot huurstijgingen die groter zijn dan de daling van de energiekosten

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Verder zijn wij verklaard tegenstander van gesubsidieerde biomassabijstook als het om geïmporteerde houtpellets gaat. Wij volgen FvD in wat zij daarover heeft gezegd. Wij zijn niet tegen het hergebruik van biomassa zoals het opstoken van resthout of het gebruik van organisch afval uit de horeca, maar wel tegen het grootschalige transport van houtpellets vanuit Amerika of Oost-Europa. Dit is een totaal verkeerde inschatting geweest en heeft de burger al miljarden euro's gekost. Het is niet duurzaam en de investering hierin is bijna een parlementaire enquête waard. Ook dit vormt een reden voor burgers om geen geloof te hechten aan de noodzaak om de maatschappij duurzamer en soberder in te richten. In de Klimaatbrief komt het woord 'biomassa' echter niet voor. Wat gaan GS doen, wat is de rol van de provincie hierin of is het puur Rijksbeleid? Is Diemen nog te stoppen en hoe zit het met de andere voorgenomen centrales? Dan zijn er de RES'en, waarover wij al eerder spraken met de gedeputeerde. Wij hebben een motie

ingediend die ziet op participatie en draagvlak. De gedeputeerde is bereid om hiermee aan de gang te gaan om vormvaste participatie te bepleiten. Kan de gedeputeerde al iets meer zeggen hoe hij denkt dit concreet te gaan invullen het komende jaar? Een ander punt van zorg is de infrastructuur rondom duurzame energie inclusief het aan land trekken van duurzame energie van wind-op-zee en het verbruik van de datacentra en of dat allemaal in orde komt. Los van hun onooglijke voorkomen, wordt er nogal wat beweerd over werkgelegenheid en hergebruik van restwarmte, maar hoe zit dat nou precies? Hoeveel banen voor Noord-Hollanders zijn er tot nu toe bijgekomen en hoeveel hergebruik is er gerealiseerd? Wat mensen nu denken, is dat alle duurzame energie uit windmolens in de Wieringermeer of elders rechtstreeks die datacentra in verdwijnt. Dat is niet uit te leggen, zolang er geen duidelijke toegevoegde waarde tegenover staat. Graag een reactie. Mobiliteit en leefbaarheidsfonds. Wat betreft mobiliteit liggen er veel plannen, maar als je alles hebt gelezen, is het wel een beetje een spaghetti van programma's, agenda's, visies en samenwerkingsovereenkomsten en dat heeft wel als risico dat je het overzicht verliest, want eigenlijk moet je vanuit de ruimtelijke ordening denken. Ruimte zou ook op een hoger plan in de begroting moeten komen te staan, omdat veel onderwerpen daar in termen van schaal ondergeschikt aan zijn. Nu gaat het, hoe belangrijk ook, over weggetje A of bruggetje B en hangt de A8/A9 nog steeds boven de markt, terwijl er een majeure overstap nodig is van de auto naar het OV en de fiets, van het vliegtuig naar de trein en van de vrachtauto naar het binnenvaartschip. Dat is de opdracht voor de komende tien jaar. Vanuit Amsterdam moet richting Almere, Gooi, Schiphol-regio, Haarlem, Alkmaar, Zaanstad, Purmerend en Hoorn alleen nog gedacht worden in OV-oplossingen, maar ook richting Londen, Parijs en Berlijn om zo de groei van Schiphol de kop in te drukken. Anders wordt het echt niks met de klimaatdoelen. Het is een keer klaar met de groei van het asfaltoppervlak en het wagenpark. Het is ook te gek voor woorden dat de laatste jaren de kosten van gebruik van OV meer zijn gestegen dan de kosten van een auto. Alle ballen moeten op het OV en dan niet alleen de snelbussen, maar ook een fijnmazig netwerk van bus en tram, met een maximale afstand tot haltes, zodat iedereen toegang tot het OV heeft, dus niet alleen HOV's en moderniteiten als Mobility as a Service. Kunnen GS laten zien in hoeverre dit denkproces al is gevorderd? Kunnen de A8/A9 en de aansluiting bij Heiloo al van de agenda af en de gereserveerde middelen naar het OV? En wat zijn de plannen met het programma Goederenvervoer over Water, waaraan slechts vier zinnen in de begroting zijn gewijd. De naam Leefbaarheidsfonds belooft nogal wat. Het is jammer dat de contouren van dit fonds nog niet helder zijn. Wij hopen dat hier haast mee wordt gemaakt. Veel van onze inwoners zitten met smart te wachten op maatregelen om hun omgeving leefbaar te houden of leefbaarder te maken. Wij zijn onder de indruk van het verhaal van de inspreker in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid enkele weken geleden, die pleitte voor een bijdrage van de provincie om de geluidsoverlast voor bewoners langs de A8-west aan te pakken. Het Rijk wil, de gemeente Zaanstad wil en nu de provincie nog. Het Leefbaarheidsfonds biedt soelaas, althans: zo zou het toch moeten zijn. Daarom een motie.

Motie 80/11-11-19

Bijdrage uit het leefbaarheidsfonds t.b.v. aanpak geluidsoverlast A8-west

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken' een Leefbaarheidsfonds wordt aangekondigd;*
- *Dit Leefbaarheidsfonds in eerste instantie zal worden gevuld met € 13,1 miljoen;*
- *De kaders voor dit Leefbaarheidsfonds nog moeten worden vastgesteld;*
- *Het verkeer op de A8-west (gemeente Zaanstad) enorme geluidsoverlast veroorzaakt voor de bewoners langs dit wegvak en hierdoor de leefbaarheid onder grote druk staat;*
- *Zowel Rijk als gemeente Zaanstad bereid lijken financieel bij te dragen aan geluidswerende maatregelen langs dit wegvak, als ook de provincie een bijdrage levert.*

Overwegende dat:

- *De bewoners van de gemeente Zaanstad die langs de A8-west wonen al jarenlang actief streven naar een goede aanpak van de geluidsoverlast;*
- *De aanpak van de geluidsoverlast langs de A8-west een goede reden is om een beroep te doen op het Leefbaarheidsfonds;*
- *De aanpak van de geluidsoverlast een goede pilot is om de uitwerking van het Leefbaarheidsfonds te monitoren.*

Besluiten het college van GS te verzoeken:

- *De kaders voor het Leefbaarheidsfonds op zeer korte termijn ter bespreking en vaststelling voor te leggen aan PS;*
- *Deze kaders dusdanig op te stellen dat het mogelijk is een project als hier genoemd, mede te kunnen financieren met een bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds;*
- *Het project 'Aanpak van de geluidsoverlast langs de A8-west', in samenwerking met het Rijk en de gemeente Zaanstad van de grond te krijgen met behulp van een financiële bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds;*
- *PS op korte termijn te informeren over de stand van zaken van dit project*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Daklozen: de laatste tijd lezen en horen we veel over de toegenomen dakloosheid. Een verdubbeling vergeleken met vorig jaar. Een schande voor een rijk land als Nederland zegt dat het is. Tegenwoordig zijn het ook mensen die wel werk hebben en toch dakloos zijn. De gemeenten worden op zichzelf teruggeworpen om deze problematiek te tackelen, maar is het niet mogelijk dat de provincie ook eens kijkt of zij daar ook een rol in kan hebben? Per slot van rekening heeft de provincie ook een rol in huisvesting. Zijn daar raakvlakken en welke dan? Cultuur. Ik wil het ook nog even hebben over cultuur. Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst, het LKCA, heeft onderzocht wat de nieuwe GS-colleges investeren in cultuur. In de meeste provincies gaat het om enkele tientallen miljoenen, Gelderland staat aan kop met 70 miljoen euro. Noord-Holland bungelt in de onderste regionen met 11,3 miljoen, hoewel de begroting spreekt over 16,4 miljoen euro. Daar zit een discrepantie. Mijn

fractie vindt dat de provincie hier wel wat meer ambitie zou mogen tonen. Wij kijken bijvoorbeeld naar cultuureducatie, een belangrijk speerpunt voor de SP. Iedereen moet immers toegang hebben tot cultuur en de kans krijgen om ervan te leren genieten en te participeren. In het coalitieakkoord staan ronkende woorden over educatie, met name over het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit en over ProBiblio, maar in de brief van Plein C over cultuureducatie in de provincie van eerder dit jaar, klinkt juist een zorg door over hun ondersteuning door de provincie vanaf 2020. Wij delen die zorg, want in de budgettabel op pagina 130 zit cultuureducatie verborgen in het punt 'Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen' en zien wij niet hoeveel geld er nu daadwerkelijk naar cultuureducatie gaat. Graag een reactie. Dan nog iets anders. Op pagina 136 van de begroting wordt verheugd uitgekeken naar de mogelijke uitbreiding van het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie in 2020. Wij delen in die vreugde, maar die uitbreiding schept natuurlijk ook verplichtingen voor de provincie als 'siteholder'. Het verbaast ons dan ook hogelijk dat in de budgettabel op pagina 137 juist wordt uitgegaan van een forse daling in de investeringen op dit punt vanaf 2021. Graag horen wij hoe GS deze tegenstrijdigheid zien. In januari komt mijn fractie met een discussienota Archeologie en Erfgoed, waarin we zelf met voorstellen komen. Over natuur heb ik niet veel gezegd en dat betekent uiteraard niet dat wij het niet belangrijk vinden. Ik heb dit vanmorgen in het andere debat duidelijk aangegeven, met name dat natuurontwikkeling en melkveehouderijontwikkeling samen kunnen gaan. Over de Formule I zeg ik weinig, ik heb vanmorgen gezegd, dat komt wat ons betreft terug, maar op het juiste moment. Het enige wat ik hier wil doen, is pleiten voor de vogelstand in het Natura2000-gebied, Kennemerland-Zuid. Stel dat het evenement doorgaat, dan krijg je een cumulatie van allerlei soorten geluid, niet alleen van de bolides maar ook van het publiek, speaker, muziek enzovoorts. Er is weinig bekend van het effect op vogels en op broedende vogels. Daarom een motie.

Motie 81/11-11-19

Invloed Formule I op vogels Natura2000-gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In mei 2020 een Formule 1-evenement is beoogd op het Circuit Park Zandvoort en de intentie bestaat die in de twee jaren daarna te herhalen;*
- *Het circuit is omringd door het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid;*
- *Weinig bekend is over de invloed van een dergelijk evenement met cumulatieve geluidsbelasting op de vogelstand en het broedgedrag van vogels in dat gebied.*

Overwegende dat:

- *Circuit Park Zandvoort in het kader van de Wet Natuurbescherming een zorgplicht heeft m.b.t. het omringende Natura 2000-gebied;*
- *De provincie als bevoegd gezag daarop moet toezien*

Besluiten het college van GS te verzoeken:

Onderzoek uit te zetten naar de invloed van het Formule 1-evenement op de vogelstand en het broedgedrag van vogels in het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, indien het evenement daadwerkelijk plaatsvindt

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Mevrouw **ZAAL** (D66): Toch even over de Formule I. U zegt, ik zeg er hier niet zoveel over, maar u zegt er wel heel erg veel over in de kranten, onder andere dat u vindt dat er een hoorzitting moet komen waarin wij de vergunningverlening voor de Formule I over gaan doen, terwijl het bij de rechter ligt. Wat is nu precies uw standpunt daarin, een algemene hoorzitting op deze situatie? Vindt u dat wij een betrouwbare overheid zijn wanneer wij de Formule I vergunningverlening in een hoorzitting over gaan doen?

De heer **SMALING** (SP): Dat is een goede vraag. Ik schrijf niet de stukken in de krant, ik praat met journalisten maar dat doen wij allemaal en hoe dat in de krant komt, is niet mijn verantwoordelijkheid. In de komende periode zal dit onderwerp vele malen onder de rechter zijn, dat is nu zo, er komt nog een bodemprocedure op de gedingen, misschien komt er weer beroep en bezwaar, dan ligt het bij de bestuursrechter. Wat ik moeilijk vind, als PS hebben wij geen rol in dit gebeuren, want het provinciebestuur verleent vergunningen wel of niet. Ik vind dat lastig, want ik wil daar graag iets van vinden. Wij bestuderen alle stukken, de vergunning en de tekst van de Habitatrichtlijn heb ik bestudeerd om mijzelf beter te informeren over de grondslag van deze vergunningen en ontheffingen, dat wil ik vanuit de deskundigheid op dit terrein horen, hoe kijken jullie aan tegen deze vergunningverlening? Ik ga niet op de stoel van de rechter zitten, maar ik wil een verdieping die mij als Statenlid in staat stelt om te begrijpen waarom GS wel of niet tot vergunningverlening overgaan. Als ik dat niet kan omdat iets permanent onder de rechter ligt, dan kunnen wij ons werk niet goed doen. Dat staat helemaal los van of je nou wel of niet van autosport houdt. Dat is onze lijn, daarom vinden wij een hoorzitting op een bepaald moment in de toekomst nuttig en ik hoop u ook. Ten slotte, de begroting leest prettig en de uitgaven zijn ook goed te volgen. Complimenten daarvoor. Er staan nog wel veel onuitgewerkte voornemens in, maar dat zal in de loop der tijd concreter worden. Wij verwachten van deze coalitie, waarin het CDA is ingeruild voor GL, wel andere accenten dan de afgelopen vier jaar. We verwachten bovenal een provincie waar iedereen meedoet, waar de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, waar OV voor de auto gaat en waar klimaat en natuur minstens zo zwaar wegen als de economie. De provincie gaat natuurlijk niet overal over, maar kan in beleidskeuzes en in woord, gebaar en budget uitstralen dat dit de inzet is, van Hem tot Huizen en van Heemstede tot Hippolytushoef en onze mooie eilanden in het noorden.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Het is in verleden wellicht zo geweest dat de provincie wat onzichtbaar was, maar momenteel hebben we over aandacht voor onze bestuurslaag niet te klagen. Dagelijks haalt de provinciale overheid het nieuws en de publieke tribunes van onze

vergaderzalen zijn te klein. Je zou er spontaan van besluiten om het sponsorbeleid te beëindigen, want de provincie staat uitstekend op de kaart. Maar goed, op welke manier haalt de provincie dan zoal het nieuws? Dat is helaas niet altijd even positief. "Het probleem is dat je je eigen provincie niet meer kunt vertrouwen", stond laatst in een landelijk dagblad. En het ging over de provincie Noord-Holland. "Normaal gesproken heb ik echt vertrouwen in de rechtstaat, maar ik krijg toch het gevoel dat er met verschillende maten wordt gemeten" klonk vorige week uit de mond van een gerenommeerd Tv-journalist. Dat dit gevoel bestaat baart ons grote zorgen en ik wil deze beschouwingen dan ook beginnen met een oproep om alles in het werk te stellen om te laten zien dat de overheid te vertrouwen is. Om zorgvuldig, objectief en transparant te zijn, en om op een nette manier met termijnen om te gaan. Dan naar de begroting zelf. Wij zijn blij dat er een begroting ligt waaruit ambitie spreekt, ambitie om de energietransitie aan te pakken, ambitie om het openbaar vervoer te versterken en ambitie om zorgvuldig om te gaan met ons landschap. Wij zijn ook verheugd dat er binnen deze begroting nog veel ruimte is om mee te denken over de concrete invulling van deze thema's. Wij doen dat graag en zullen vandaag en in de komende tijd daar een aantal voorstellen voor doen. Deels doen we dat met moties, maar deels ook via discussienota's die we willen agenderen in de relevante commissie in de hoop dat het een breder gedragen plan kan worden. Voor nu beperk ik mij tot drie thema's in de begroting: een toekomstbestendige landbouw, voorrang voor fiets en OV in het mobiliteitsbeleid en tenslotte klimaat- en energie. Als wij deze begroting lezen, constateren wij dat de landbouw zich in de blinde vlek van dit college bevindt en dat is best opmerkelijk, want volgens ons is de transitie naar een toekomstbestendige landbouw een van de grootste uitdagingen waar wij als provincie voor staan. Voor veel van de doelen die wij willen realiseren in de provincie, moeten wij samenwerken met de boeren. Het gaat de gedeputeerden echt niet lukken – zelfs niet met hulp van al onze ambtenaren – om zelf voor ons landschap en de natuur te zorgen; boeren zijn daarvoor essentieel. We willen met elkaar een omslag maken naar een kringlooplandbouw. Wij willen boeren bevrijden uit de druk van het systeem dat vraagt om steeds grootschaligere manieren van produceren. Wij willen een agrarische systeem dat hand-in-hand gaat met natuurversterking en herstel van biodiversiteit. Wij willen een einde aan het onnodig slepen met voedsel over de hele wereld, maar meer aandacht voor regionale producten. Wij willen dat agrariërs een eerlijke prijs krijgen voor hun producten. Wij willen zorgen dat mensen weer zien waar hun voedsel vandaan komt. Hoe gaan we dit doen? Dat is nog erg onduidelijk. Ja, u gaat een Voedselvisie schrijven. Het zal een mooie eerste stap zijn, maar om deze transitie daadwerkelijk te realiseren zijn twee dingen nodig: een goede samenwerking met agrarische sector en voldoende financiële middelen. Aan beide lijkt het te ontbreken. Met de bezuiniging op het Faunafonds heeft u de agrarische sector een klap in het gezicht gegeven. In plaats van het nakomen van eerdere afspraken om de schade terug te dringen tot het niveau van 2005 en zolang de bestaande vergoeding in stand te houden, stelt u voor het eigen risico te vervierVoudigen. Bovendien negeert u daarbij het uitgebreide advies van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade, die expliciet voorstelde om eerst aan gezamenlijke, gebiedsgerichte oplossingen te werken en dan pas het drempelbedrag te verhogen. Door ook nog de middelen voor het deltaplan biodiversiteit expliciet te koppelen aan de bezuiniging op het Faunafonds, presenteert u het geld voor dit deltaplan als een sigaar uit eigen doos. Door dit alles verliest u veel goodwill. Wat een treurige start van de samenwerking met de sector rondom de transitie

naar een kringlooplandbouw. Laten wij een nieuwe start maken. Wij doen daarom samen met het CDA het dringende verzoek om de verhoging van het eigen risico uit te stellen en eerst met de sector in gesprek te gaan over gebiedsgerichte maatregelen die schade beperken. Daarmee kunt u wellicht dezelfde besparing realiseren als u nu voorstelt met de verhoging van het eigen risico. Graag horen we of GS daartoe bereid is. Dit ging over de eerste voorwaarde, de samenwerking met de agrarische sector; dan nu de financiële middelen. Het Rijk heeft inmiddels enkele honderden miljoenen beschikbaar gesteld om boeren te ondersteunen bij de komende veranderingen die we van hen vragen, mede ingegeven door de actuele problemen rondom stikstofuitstoot. Het is essentieel dat we boeren perspectief bieden en daarvoor ook geld reserveren. U heeft echter alleen wat procesgeld in de begroting staan. Wij willen daarom voorstellen om een Transitiefonds Landbouw in te stellen dat we kunnen gebruiken bij het gebiedsgericht aanpakken van de transitie. Ons voorstel is om de komende jaar 20 miljoen euro te reserveren. De dekking komt uit een minimale ophoging van de opcenten naar 69,6%, zeg maar een soort inflatiecorrectie voor het tarief dat al jaren niet gestegen is. Met dit tarief heeft de provincie nog steeds met afstand de laagste opcenten van Nederland, maar zijn we wel in staat om 5 miljoen euro per jaar te investeren in de landbouwtransitie.

Motie 82/11-11-19
Transitiefonds landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Agrariërs essentieel zijn voor onze voedselvoorziening maar ook voor de zorg voor het landelijke gebied;*
- *De landbouw voor een grote opgave staat om de transitie te maken naar een duurzame kringlooplandbouw;*
- *Een kringlandbouw bij kan dragen aan herstel van biodiversiteit, kortere ketens en het herstellen van de verbinding tussen burgers en boeren;*
- *De provincie een Voedselvisie vast gaat leggen wat nodig is om deze transitie te maken en wat de provincie daarin kan betekenen;*
- *De stikstofproblematiek zorgt voor extra uitdagingen in de landbouw en de inrichting van het landelijk gebied.*

Overwegende dat:

- *Het in het belang van ons allemaal is dat de landbouw in evenwicht komt met de draagkracht van de grond en de omgeving;*
- *Deze transitie geld kost en niet verwacht kan worden dat deze kosten alleen door individuele agrariërs gedragen kunnen worden;*
- *Agrariërs perspectief moet worden geboden op een manier om hun bedrijf voort te zetten waarbij ze een eerlijke prijs voor hun producten krijgen;*
- *De provincie nog geen geld heeft gereserveerd voor de kosten van de transitie;*

- *Andere overheden zich inmiddels voorbereiden op de kosten die gemaakt moeten worden voor deze transitie;*

Verzoeken het college:

- *Een Transitiefonds Duurzame Kringlooplandbouw vorm te geven, waarbij in dit fonds de komende 4 jaar 5 miljoen euro per jaar wordt gestort; deze kosten worden gedekt uit het verhogen van de opcenten naar 69,6%;*
- *Dit voorstel in de eerstvolgende begrotingswijziging te verwerken en aan PS voor te leggen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

Op het thema bereikbaarheid is de richting van de begroting goed: u zet in op het versterken van het OV. Tegelijk maken wij ons zorgen over de kwaliteit van het OV buiten de Randstad. Wij denken dat we niet voldoende inzicht hebben in de effectiviteit van het openbaar vervoer in die regio's. Wij hebben daarom een discussienota geschreven waarover we graag met u in de commissie Mobiliteit in gesprek gaan. De kern van deze nota is een voorstel is om een kaart van de provincie te maken waarop met kleur is weergegeven hoe goed de bereikbaarheid per OV is in vergelijking met de auto. Wanneer de reistijd minder is dan 1,5 keer de reistijd met auto kleuren gebieden groen; bij 1,5 tot 2 keer de reistijd oranje en bij meer dan 2 keer de reistijd per auto rood. De fiets is een ander belangrijk onderdeel van het mobiliteitsbeleid. Wij zijn blij met het extra geld voor doorfietsroutes. We verzoeken u ook om de oplossingen van de knelpunten op het routenetwerk, waar in de vorige periode mee gestart is, met vaart ter hand te nemen. Aanvullend daarop hebben we nog een ander voorstel, dat is de optimalisatie van de provinciale verkeerslichtinstallaties voor fietsers. Uit onderzoek is gebleken dat verkeerslichten hoog in het lijstje met belangrijkste barrières voor gemakkelijk doorfietsen staan. Er zijn volop kansen om te kijken hoe deze installaties geoptimaliseerd kunnen worden. Daarom een motie.

Motie 83/11-11-19
Fietsvriendelijkheid stoplichten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *PS het belangrijk vinden om het fietsverkeer te stimuleren;*
- *Verkeerslichtinstallaties op een effectievere manier kunnen worden ingezet om de doorstroming van fietsers te optimaliseren;*

Van mening dat:
Inwoners van Noord-Holland uitgedaagd moeten worden om de fiets te gebruiken omdat deze hen snel en veilig naar de bestemming brengt;
Het fietsgebruik onder de inwoners van Noord-Holland moet groeien;

Kleine aanpassingen bij verkeerslichtinstallaties (bijvoorbeeld eerder groen voor fietsers) een betere doorstroming van fietsverkeer met zich meebrengt en dat inwoners sneller de fiets pakken.

Dragen GS op:
Te onderzoeken op welke kruispunten de doorstroming ten behoeve van fietsers geoptimaliseerd kan worden door verkeerlichtinstallaties aan te passen, zodat de doorstroming veiliger en sneller verloopt

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

Klimaat en energie. Rondom duurzame energie is de provincie goed op dreef, maar er moet ook nog veel gebeuren. De ChristenUnie is ronduit blij met de 200.000 euro ten bate van pilots voor zonne-energie op water. Het is goed en noodzakelijk dat we verder kijken dan alleen windenergie en zon op landbouwgrond. Wij denken bijvoorbeeld aan een plan voor grootschalige plaatsing van zonnepanelen langs de Afsluitdijk. Als provincie zouden we dit kunnen coördineren, waarbij wij zorgen voor het realiseren van de aansluiting en het faciliteren van lokaal eigenaarschap. Bovendien kunnen we ervoor zorgen dat dit hand in hand gaat met het versterken van natuurwaarden. Het gaat voor nu te ver om daar uitgebreid op in te gaan, maar u kunt hierover in de komende periode een initiatief van de ChristenUnie verwachten om hierover met elkaar in gesprek te gaan. Ten slotte zien wij dat dit college duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan. Dat vinden wij belangrijk, want het gaat over de zorg voor de schepping. Het is belangrijk dat duurzaamheid zich niet beperkt tot enkele beleidsterreinen, maar integraal onderdeel is van alle afwegingen van PS. Daartoe hebben wij het voorstel om voortaan bij iedere voordracht die aan PS wordt voorgelegd, standaard een paragraaf op te nemen waarin kort een verantwoording wordt afgelegd van de effecten van het voorstel op klimaat en duurzaamheid, net zoals we dat standaard doen met het onderwerp “burgerparticipatie” en “financiën”. We dienen daarom samen met de SP en de PvdD graag een motie in.

Motie 84/11-11-19
Groene paragraaf

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Nederland het klimaatverdrag van Parijs heeft ondertekend;*
- *De provincie Noord-Holland zich het doel heeft gesteld om in 2050 klimaatneutraal te zijn;*
- *De stikstofcrisis tot grote onrust heeft geleid bij onder meer de agrarische sector en de bouwsector.*

Overwegende dat:

- *De recente stikstofcrisis verstrekkende gevolgen heeft voor tal van sectoren zoals de agrarische sector en de bouwsector;*
- *De poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor tal van bouwprojecten;*
- *Daarmee zowel de economische gevolgen (o.a. werkgelegenheid, woningbouw) als de effecten op natuur (o.a. biodiversiteit), milieu (o.a. fijnstof en ultrafijnstof) en klimaat (o.a. zeespiegelstijging en gevaar van verzilting van kostbare landbouwgrond) buitengewoon groot kunnen zijn.*

Van mening dat:

- *De gevolgen van ons handelen niet alleen in economische zin, maar ook qua impact op natuur en milieu meegenomen moeten worden;*
- *Het daarom belangrijk is om bij iedere voordracht voor PS rekening te houden met de eventuele gevolgen van het besluit voor natuur en klimaat;*
- *Er in het verleden besluiten zijn genomen waarbij de effecten op het natuur en milieu niet of onvoldoende mee zijn genomen in de afwegingen.*

Voorts overwegende dat:

- *Een precieze berekening van de effecten over het algemeen moeilijk te maken is;*
- *Veel beleidsbeslissingen van de provincie invloed hebben op genoemde problematiek;*

Voorts van mening dat:

- *Het vaak wel goed mogelijk is om bij de verschillende keuzemogelijkheden te bepalen welke opties meer of minder bijdragen aan de klimaatdoelen van de provincie;*
- *Het belangrijk is om deze afwegingen expliciet te maken bij het nemen van beslissingen.*

Dragen het college van GS op:

- *Bij iedere voordracht voor PS, waar relevant, een Groene Paragraaf op te neme, waarin kort en bondig wordt geschetst in welke mate de voordracht bijdraagt op het behalen van klimaatdoelen; welke gevolgen de voordracht heeft op andere aspecten van natuur en milieu, zoals bijvoorbeeld gifstoffen of stikstofdepositie; wat de invloed zou zijn geweest van alternatieven of andere opties; welke argumenten hebben geleid tot voorliggende keuze*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU, SP, PvdD

Dit is expliciet niet bedoeld om een nieuwe papierwinkel in het leven te roepen, maar juist om goede afwegingen te kunnen maken en daarmee kan met wijsheid worden omgegaan. Onze verdere ideeën over het onderwerp energie- en klimaat zullen we inbrengen bij de bespreking van het klimaatakkoord. Ik rond af. Ik begon mijn bijdrage met een oproep over vertrouwen. Wij moeten er alles aan doen om het vertrouwen in de overheid niet te beschamen. Ik op mijn beurt vertrouw op de inzet van het college bij het uitvoeren van beleid dat goed is voor de Noord-

Hollandse inwoners. Aan deze opmerkingen over vertrouwen voeg ik graag – net als het CDA – een wijze spreuk toe: "Wie goed luistert, zal het goed vergaan, wie op de Heer vertrouwt, is gelukkig." De fractie van de ChristenUnie wenst u een goede luisterhouding en vertrouwen toe.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter. Vandaag hebben wij het over de besteding van euro's die de inwoners van de provincie bijeen hebben gebracht, die wij voor hen gaan uitgeven in 2020. Alle partijen hebben zo vlak voor Sinterklaas hun wensenlijstje gemaakt om daar vandaag met elkaar over te discussiëren. De provincie staat voor grote uitdagingen: de stikstofcrisis beheerst al maanden het nieuws, verlamt de economie en zorg voor grote onzekerheid bij bouwers en boeren. Het raakt ons allemaal. Zzp'ers en mensen met een tijdelijk contract in de bouw zitten werkloos thuis en de broodnodige woningen worden niet gebouwd. Wij willen dat er zo snel mogelijk weer woningen worden gebouwd en dan vooral levensloopbestendig en in de sociale sector, want in deze sector is de balans helemaal zoek geraakt. De demonstrerende boeren hebben de weg naar het provinciehuis al meerdere malen gevonden. Ook vandaag zijn ze er weer en terecht. Zij zijn de ruggengraat van onze voedselketen en verdienen onze volledige steun. Het is meer dan onbehoorlijk dat deze sector van diverse kanten de zwarte piet krijgt toegespeeld via de stikstofcrisis. Jarenlang wegkijken, bizarre milieunormen hebben deze situatie gecreëerd. De hardwerkende boeren, boerenbedrijven die soms al tientallen jaren van generatie op generatie gaan, worden weggejaagd omdat er toevallig een Natura2000-gebied in de buurt van hun bedrijf ligt. Als u de hond uitlaat, stoot u al te veel stikstof uit. Waar zijn wij in vredesnaam mee bezig? Net als het PFAS, zijn de normen uit de lucht gegrepen. Welke normen worden er eigenlijk gehanteerd? Laat ik helder zijn, wij onderschrijven de doelstellingen van het Klimaatakkoord, maar zetten grote vraagtekens bij de huidige aanpak. De dringende noodzaak bestaat om op zoek te gaan naar alternatieven voor windmolens en om warmte op te wekken. Om met premier Rutte te spreken in zijn verkiezingsdebat: "Alles draait op subsidie". Een bedrijf als Vattenfall bijvoorbeeld hobbelt vrolijk achter de subsidiestromen aan en zet volop in op biomassacentrales. Deze centrales draaien echter op illusies. Ze wekken de indruk milieuvriendelijk te zijn, maar het tegendeel is waar. Zij zijn vervuilender en beschadigen het milieu. Wij zijn dus fel tegenstander van de biomassacentrales. De inzet is veel te eenzijdig gericht op windmolens. Ten eerste zien ze er niet uit. De opbrengst is ontoereikend en ze draaien – alweer – op subsidies in plaats van op wind. Denkt het college ook na over alternatieven zoals energie-eilanden op zee, eventueel in combinatie met onze nationale luchthaven Schiphol?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Bent u ervan op de hoogte dat de laatste tenders voor windmolens op zee zonder subsidie hebben plaatsgevonden?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Dat weet ik, maar ik ben er geen voorstander van en daar verschillen wij in. Durft het college de schaduw vooruit te werpen door hierover na te denken en met het kabinet in gesprek te gaan? Durft u bij de alternatieven ook na te denken over kerncentrales? Het woord is vandaag nog niet gevallen. Die zouden zo maar eens de oplossing

kunnen zijn voor alle problemen waar wij op dit moment tegenaan lopen. Over energie gesproken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben heel benieuwd waar volgens u de kerncentrale in Noord-Holland geplaatst moet worden.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Als we een heel creatief bestuur hebben, dan weten ze best een plekje te vinden.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Zoals u in het akkoord heeft gelezen, hebben wij op dit moment geen kerncentrales in de planning en u ziet dat kennelijk als het meest reële alternatief. Dan heeft u neem ik aan, ook een gemeente op het oog die die kerncentrale voor u moet gaan bouwen en ik wil graag weten welke gemeente dat in uw optiek zou moeten zijn.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Laten we beginnen om de centrales die er zijn, alsnog te gaan vernieuwen, dan hebben we in ieder geval een begin. Al die windmolens en zonnepanelen, weet u dat onder de zonnepanelen de grond helemaal doodgaat?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben op zich best bereid om met u te discussiëren over wat goede middelen zijn, maar u stelt hier dat wind en zon geen goed idee zijn, ook niet op zee, maar dat kerncentrales goed zijn. Dan vraag ik u dus, waar moeten die komen, want ik ken geen gemeente in Noord-Holland, in heel Nederland niet, waar ze zeggen, wij willen heel graag een kerncentrale, want onze gemeenschap wacht daarop. Waar zetten wij hem neer dan?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Daar moeten wij naar op zoek gaan met zijn allen, net zo goed dat wij nu plaatsen vinden voor windmolens op zee, waarom zouden we ze daar niet eventueel kunnen zetten? Weet ik veel, ik ben niet deskundig.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Een aanvullende vraag, hoe snel denkt u dat wij met kernenergie onze doelstellingen kunnen gaan halen en halen we daarmee de doelstellingen van het Klimaatakkoord? Even buiten het feit dat wij kernenergie in deze provincie al hebben uitgesloten, stond op het vorige presidium een van de uitgevoerde moties op de lijst. Hoe snel denkt u dat het gaat en denkt u dat kernenergie wel zonder subsidie kan?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): In eerste instantie was ik zelf ook nooit voor kernenergie, maar het blijkt de enige oplossing te zijn volgens de deskundigen. Daarom moeten wij daar op een gegeven moment over na gaan denken. Ik weet dat het tien jaar duurt voordat er een nieuwe gebouwd wordt, en zo weet ik nog wel meer, maar wij zijn op dit moment er voorstander van om het mee te nemen in de onderhandelingen om te kijken of kerncentrales de oplossing zouden kunnen zijn.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Even samenvattend. Wij hebben geen plek in Noord-Holland, het duurt te lang om de doelstellingen te halen, er is wellicht subsidie nodig, waarom is het dan een oplossing?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Waarom kunnen wij de centrale bij Petten niet vast vernieuwen?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): De verleiding is groot om te zeggen, omdat die in Petten geen opwekcentrale maar een onderzoekcentrale is, maar daar komt u nog achter. Arjan Lubach als expert aanvoeren – ik doe het soms ook want hij is soms intens geestig – maar ik weet niet zeker of dat overeind houdt. Ondertussen bestaat er in Nederland al heel lang wettelijk de mogelijkheid om nieuwe kerncentrales te vestigen maar niemand wil eraan vanwege de investering, draagvlak, maar ook omdat het uranium dat je nodig hebt om dat ding te laten draaien, van betrouwbare leverancierslanden komt zoals Kazachstan, Rusland en helaas moet ik tegenwoordig met enige frons in dat rijtje ook het Amerika van mijnheer Trump toevoegen, dus of je nou zeker weet of je de brandstof daar vandaan wilt halen om je energie te verduurzamen, ik zou er nog even over nadenken en niet alleen mijnheer Lubach citeren. Bent u met mij eens dat mijnheer Lubach geen expert is?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Laten we het bij de andere voorbeelden houden. Rijdt u weleens door Frankrijk of Spanje? Staan vol met kerncentrales. In Nederland moet men weer nodig vooroplopen, we moeten allemaal van het gas af en Duitsland zegt, gaan jullie alsjeblieft aan het gas.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ik rij en overigens bij voorkeur elektrisch dan wel hybride, met enige regelmaat in de zomer door zowel Frankrijk als Spanje en word dan vooral ontzettend blij van die wouden van windmolens die er staan, die ze aan het bouwen zijn om te voorkomen dat ze nog meer kerncentrales moeten bouwen. Frankrijk gaat het nog een keer proberen, maar die heeft een iets andere historie met deze dingen dan wij en dat stuit op heel veel verzet. Bent u nou echt van plan om te zeggen dat wij bij Petten of Hippolytushoef – tegenwoordig ook een vaak geciteerde plaatsnaam – of misschien in de Ring van Amsterdam een nieuwe kerncentrale moeten vestigen als oplossing voor het klimaatprobleem en dat dan ook nog binnen tien jaar te doen?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik kan niet op al die technische vragen ingaan, want ik ben niet deskundig op het gebied van kernenergie, maar ik werp alleen maar op, neem het mee in het onderzoek. Dat is mijn verzoek.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik ben het volledig met u eens dat wij onderzoek moeten plegen naar kernenergie, want dat moet onderdeel uitmaken van een gebalanceerde energiestrategie voor de toekomst. Daar kiezen wij op dit moment niet voor. Ik weet niet of Noord-Holland de juiste plek is, misschien ergens anders in Nederland, maar een onderzoek is een goed idee. Mijn steun heeft u om dat in ieder geval nationaal in te brengen. Gaat u dat doen?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik ben het helemaal met u eens. Vanuit Amsterdam kwam er eindelijk goed nieuws over het verbrandingsbedrijf AEB. De boel draait weer, er wordt weer geld verdiend en energie opgewekt. Verscherpt toezicht bij AEB blijft noodzakelijk. De Amsterdammers en ook het stadsbestuur weten niet hoe de stad ervoor staat, de informatievoorziening laat te wensen over. Daarnaast doet de gemeente aan creatief boekhouden met een greep uit het mobiliteitsfonds en dat is in tegenspraak met de huidige verordening. Omdat de provincie ook de boekhouding nakijkt van alle gemeenten, willen wij hier de aandacht voor vragen. Het lijkt erop dat de gemeente de grip op de financiën verliest en daar willen wij voor waken. De mensen in Amsterdam moeten kunnen rekenen op een betrouwbare overheid. Daarom de volgende motie.

Motie 85/11-11-19
Gemeente Amsterdam onder verscherpt toezicht

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De gemeente Amsterdam afstevent op een negatief rekeningenresultaat voor 2019;*
- *Voorzieningen voor risico's vooruit worden geschoven;*
- *Amsterdam in strijd met verordeningen het mobiliteitsfonds gebruikt voor evenwicht in de begroting.*

Overwegende dat:

- *De informatievoorziening over lopende risico's, zoals bij de noodlijdende afvalverwerker AEB te wensen overlaat;*
- *De focus op duurzaamheidsambities de gemeentefinanciën onder druk zet.*

Roepen het college van GS op om:

- *Te onderzoeken of de gemeente Amsterdam onder een verscherpt toezicht kan worden gesteld;*
- *Indien dit mogelijk is, dit toezicht ook uit te voeren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Net als in het coalitieakkoord, komt ook in de begroting het woord 'ouderen' nul keer voor. Het woord duurzaam daarentegen is bijna niet te tellen, want ook Noord-Holland wil binnen de energietransitie het beste jongetje van de klas zijn. Dit college is tevreden over het feit dat ze een sluitende begroting heeft gepresenteerd, maar het is wel een begroting die sluitend wordt gemaakt over de ruggen van de inwoners van Noord-Holland. Al dat geld wordt namelijk niet gestoken in gezondheidszorg, ouderenzorg en bereikbaarheid. Die belangrijke en diepmenselijke thema's mogen nooit lijden onder klimaatambities, want daar liggen de echte zorgen voor de mensen thuis. Inmiddels staat veel burgers die rond een of twee keer modaal verdienen, het

water tot de lippen. Ook de gepensioneerden zijn de dupe van alle belastingverhogingen en er dreigt voor hen ook nog een stevige korting van de pensioenen de komende jaren. Allemaal zaken waar je niet vrolijk van wordt. Heb je je altijd trots en hardwerkend ingezet voor de welvaart van dit land, word je op je oude dag daar nog eens voor gestraft. Wij willen bijvoorbeeld dat er meer openbare toiletten komen in de provincie. Er zijn in Nederland 2 miljoen buik- en 1,5 miljoen blaaspatiënten. Die moeten vaker en dringender naar het toilet. Wij willen niet dat deze mensen zich geremd voelen om de deur uit te gaan en vereenzamen. Daarom een motie:

Motie 86/11-11-19 of nummer 102?
Meer toiletten erbij maakt iedereen blij

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Mobiliteit, natuurbeheer en recreatie belangrijke kerntaken zijn van de provincie;*
- *Iedereen zo'n vijf tot acht keer per dag naar het toilet moet;*
- *Een op de tien Nederlanders af en toe tot vaak thuisblijft vanwege het ontbreken van openbare toiletten;*
- *Busstations, park&rides, natuurgebieden en toeristische overstappunten (TOP's) vaak (nog) geen toiletten hebben;*
- *Nederland het VN-Verdrag Handicap heeft ondertekend en geratificeerd, en zich daarmee verplicht de buitenruimte en het openbaar vervoer toegankelijk te maken voor iedereen;*
- *Steeds meer gemeenten, provincies en natuurorganisaties werk maken van openstelling van toiletten in hun eigen gebouwen en bij winkels en horeca in het centrum en/of investeren in openbare toiletunits, en deze aanmelden op de HogeNood-app.*

Overwegende dat:

- *Iedereen zich vrij zou moeten voelen om de deur uit te gaan;*
- *De wens is dat mensen de auto laten staan en vaker het openbaar vervoer of de fiets nemen als dat kan.*

Roepen het college van GS op om:

- *Te inventariseren bij welke busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten (openbare) toegankelijke toiletten in onze provincie ontbreken;*
- *Bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horecagelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de HogeNood-app;*
- *PS in het eerste kwartaal 2020 over de voortgang van de inventarisatie te informeren en eventuele financiële consequenties te betrekken bij de Voorjaarsnota 2020*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Haltes, lijnen, verbindingen en dienstregelingen zijn in sommige wijken volledig verdwenen. De SP sprak er ook al over. Waar is ons fijnmazige OV gebleven? Ouderen zijn daardoor geïsoleerd geraakt en raken vereenzaamd. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat er geen haltes meer verdwijnen? Wij willen dat alle mensen in onze provincie jong en oud een halte in de buurt hebben. Niet iedereen loopt of fietst zo maar even een kilometer naar de volgende halte. Mensen zijn voor werk of sociale afspraken afhankelijk van het OV. Daarom een motie.

Motie 87/11-11-19
Maximaal 500 meter loopafstand tot OV

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Verschillende inwoners van de provincie Noord-Holland op dit moment geen OV-haltes in hun wijk of buurt hebben;*
- *Er bij de inwoners grote zorgen zijn over de beschikbaarheid van OV in hun wijken en buurten.*

Overwegende dat:
- *Er veel haltes verdwenen zijn;*
- *Er wellicht nog meer haltes gaan verdwijnen;*
- *Dat eraan bij kan dragen dat veel inwoners een nog grotere afstand moeten overbruggen om bij een ov-halte te komen.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
- *Een overzicht aan te leveren van locaties met een loopafstand naar een OV-halte van meer dan 500 meter;*
- *Te herbevestigen dat de streefafstand tot OV-haltes niet groter is dan 500 meter*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Wij willen ook veilige fietsroutes voor ouderen en scholieren. Dat kan onder meer bereikt worden door meer verlichting langs de provinciale wegen en fietspaden. Kan het college haar licht hierover opsteken? Wij willen dat de provincie de meest ouderenvriendelijke provincie van Nederland wordt. Meer geschikte woningen, kleinschalige zorgwoningen, bereikbare gezondheidszorg in de buurt, bus- en tramhaltes op loopafstand en voldoende bankjes en openbare toiletten. Het aantal 65'plussers neemt in de hele provincie de komende jaren fors toe. Ouderen blijven steeds langer thuis wonen, ze willen graag thuis blijven wonen maar kunnen niet altijd. Daarom onze oproep voor geschikte woningen en kleinschalige zorgwoningen. Daarom de volgende motie:

Motie 88/11-11-19

Meest ouderenvriendelijke provincie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
Diverse Nederlandse steden zich aangesloten hebben bij de Age Friendly Cities van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)

Overwegende dat:
- *In de hele provincie het aantal inwoners boven 65 plus sterk toeneemt;*
- *Ouderen steeds langer thuis blijven wonen;*
- *Eenzaamheid een groot maatschappelijk probleem is;*
- *Veel ouderen zo lang mogelijk zelfredzaam en veerkrachtig willen zijn, ondanks toenemende kwetsbaarheid;*
- *Ouderen geconfronteerd worden met obstakels om deel te kunnen nemen en bij te kunnen dragen aan de samenleving;*
- *De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) een gestructureerd kader heeft opgesteld om inzicht te krijgen en te komen tot meer ouderenvriendelijke omgevingen.*

Van mening dat:
De provincie kan bijdragen aan het verbeteren van de fysieke en sociale omgeving van ouderen, zodat op een prettige en waardevolle manier langer zelfstandig kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de samenleving.

Roepen college van GS op om:
- *Te inventariseren in hoeverre de provincie Noord-Holland al invulling geeft aan het kader ouderenvriendelijke omgeving van de Wereldgezondheidsorganisatie, en waar de ontwikkelkansen liggen;*
- *In samenspraak met ouderenbonden te inventariseren welke knelpunten worden ervaren en deze te prioriteren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Ik ga afronden. Wij hopen van ganser harte dat GS de zoveel besproken energie ook daarin wil stoppen.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Voorzitter. Ik wil gezegd hebben dat ik vandaag hier sta in solidariteit met de bezorgde burgers van Kick Out Zwarte Piet. Afgelopen week hebben wij mogen ervaren dat racisme een sociaal gezwel is dat alleen verwijderd kan worden op het moment dat mensen zoals wij hier in de provincie, ons uitspreken en rekening houden met dat er een grote groep

Nederlanders omwille van hun huidskleur benadeeld worden in onze maatschappij met betrekking tot educatie, zorg, veiligheid, banen en de woningmarkt. Zij worden ook nog eens fysiek aangevallen wanneer zij gebruik maken van hun recht op vergadering of recht tot protest. Wat afgelopen vrijdag heeft plaatsgevonden in Den Haag, is niet alleen barbaars maar moet door eenieder hier worden veroordeeld, aangezien wij met zijn allen een voorbeeldfunctie hebben. Dit gezegd hebbende, ga ik over tot mijn constructieve kritiek richting de begroting 2020. Ik heb de afgelopen weken met mijn fractie deze begroting bestudeerd, bekeken en een x-aantal kritische kanttekeningen geplaatst bij het volgende. Wanneer de gedeputeerden spreken van doorpakken, kijk ik eerst de kat uit de boom, wij zouden samen kijken hoe wij invulling zouden geven aan de kaders bepaald door GS, de samenwerking met stakeholders, burgers en organisaties in de provincie zou worden gezocht. Dat is op bepaalde momenten zeker ook gedaan. We zouden ook een progressieve koers varen, anders dan de voorgaande jaren bij de samenwerking tussen PS en GS. Wij zouden meer naar elkaar luisteren. In mijn laatste betoog vanaf exact dezelfde plek adviseerde ik richting GS dat ik het coalitieakkoord niets anders vond dan een illusie van inclusie omdat ik het gevoel had bij bijvoorbeeld OV-armoede, dat er niet gedacht werd aan iedereen. De begroting 2020 doet exact de illusie van inclusie, maar dan cijfermatig. Wij zien in ieder geval een GS die consistent zijn in hun verhaal van doorpakken en zoals we van elke begroting verwachten, matcht het planmatige verhaal met het financiële verhaal. De provincie pakt zeker door, maar of dat positief is? Persoonlijk vind ik van niet. Het woord inclusiviteit komt slechts een keer voor en dan niet met betrekking tot etnische/culturele diversiteit, maar natuurdiversiteit. Het woord diversiteit komt ook alleen voor wanneer wij spreken van biodiversiteit. Het duurzaam doorpakken heeft alleen betrekking op het milieu en klimaat. Jammer genoeg niet op de duurzaamheid van culturele/monumentale inhoud. Het is toch van de dinosaurussen dat ik in deze begroting weinig tot geen mogelijkheden zie tot co-creatie, dat ik zie dat GS vanuit de begroting geld geven aan organisaties die wanneer ik inzoom op het bedrijfs- en personeelsbeleid en naar hun uitvoering kijk, 0,0% terugzie van culturele diversiteit. Ik zie een provincie die zich in beeldvorming maar ook in de uitvoering zich de illusie waant dat ons Noord-Holland een bijna Zweeds homogene samenstelling is. Ik wil GS wakker maken, het moment is aangebroken om de hand uit te reiken naar de burger, om op een laagdrempelige, constructieve en productieve doch simplistische manier de inwoner van Noord-Holland te laten zien dat wij er voor ze zijn, dat zij bij ons terecht kunnen en vooral dat wij een belangrijke politieke schakel zijn die onmisbaar is voor Nederland. Dat gezegd hebbende, dien ik twee moties in:

Motie 89/11-11-19
Keti Koti

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De provincie een sponsorbijdrage verleent aan publieksevenementen die een Noord-Hollands karakter, een bovenregionale uitstraling en een grote zichtbaarheid hebben;*
- *De provincie hierbij aansluit op haar kerntaken;*

- *De sponsorbijdrage zich bij voorkeur richt op het realiseren van een maatschappelijk doel, zoals verduurzaming of participatie;*
- *De provincie zich wil profileren bij doelgroepen met diverse culturele achtergronden.*

Overwegende dat:

- *Keti koti, een jaarlijks terugkerend evenement is waar stilgestaan wordt bij de afschaffing van de Trans-Atlantische slavernij, welke plaatsvindt in de provincie Noord-Holland en daarmee een regionaal karakter heeft;*
- *Keti Koti een evenement is waarbij de gehele Noord-Hollandse samenleving met haar diversiteit samenkomt om een gedeelde geschiedenis te herdenken en de afschaffing van het Trans-Atlantische slavernijverleden te vieren;*
- *Het sponsoren van het jaarlijks terugkerend evenement Keti Koti door de provincie Noord-Holland bijdraagt aan de profilering en positieve uitstraling van de provincie;*
- *Het sponsoren van het jaarlijks terugkerend evenement Keti Koti door de provincie Noord-Holland bijdraagt aan een bredere en versterkte culturele infrastructuur, voor zowel de provincie als diens bewoners met al haar diverse culturele achtergronden.*

Verzoeken het college van GS:

- *Het evenement Keti Koti een sponsorbijdrage toe te kennen die wordt verleend aan publieksevenementen, wegens het hebben van een cultuurhistorisch en regionaal karakter;*
- *Het jaarlijks terugkerende evenement Keti Koti mee te nemen in de jaarbegroting van 2020.*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie DENK, PvdD

Motie 90/11-11-19

Cultuureducatie met kwaliteit

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Cultuureducatie een kerntaak van de provincie is;*
- *De provincie te kennen heeft gegeven slechts een aanvullende rol te willen spelen in de beleidsdoelen vanuit het rijk en de gemeente;*
- *De provincie een duidelijkere en juist leidende rol kan vervullen, aangezien het een van haar kerntaken is;*
- *Het CmK vanaf 2021 een nieuwe koers gaat varen, er meer ruimte komt voor het inspelen op lokale behoeften, zoals aandacht voor het voortgezet onderwijs (VO) en daarmee dus ook het VMBO. Alsmede gelijke kansen voor elke burger in de provincie. Daarmee geeft de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap gehoor aan wensen uit de sector.*

Overwegende dat:

- *Onderwijs nu al gebaat is bij een samenwerking tussen P0 en VO. Het een gemiste kans zou zijn als de provincie vanuit haar kerntaak met betrekking tot cultuureducatie, het VO buiten de begroting laat;*
- *Het CmK in hun doelstelling wil bereiken dat kinderen worden opgevoed tot creatieve en kritische volwassenen, maar er amper rekening wordt gehouden met de culturele diversiteit en culturele inclusiviteit van de bewoners in de provincie.*

Verzoeken het college van de GS:
In de huidige begroting alleen bij te dragen aan CmK, wanneer daarin rekening wordt gehouden met de nieuwe koers van 2021-2024, waarbij de samenwerking wordt opgezocht tussen het PO-VO, ter bevordering van meer culturele diversiteit, culturele inclusiviteit en gelijke kansen voor elke burger in de provincie.

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie DENK

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter, de eerste begroting van dit college en mijn eerste algemene beschouwingen als fractievoorzitter van GL en wel vanuit de positie van coalitiepartij. Tjonge. Laat ik eerst maar eens duidelijk stellen dat ik hier vooral heel blij sta. De basis van deze begroting is te vinden in het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken', dat we afgelopen zomer sloten met de VVD, D66 en PvdA. In ons akkoord zit wat mij betreft veel vernieuwing, vergroening en verduurzaming. We gaan in Noord-Holland ambitieuzer aan de slag met de energietransitie, met het realiseren van het NNN, maken meer ruimte voor OV en fiets, we zoeken naar ruimte voor woningbouw én houden oog voor het open landschap. Ik dank daarvoor onze coalitiepartners, de VVD, D66 en de PvdA. We hebben gezocht naar ruimte en naar compromissen en dat is in de ogen van GL goed gelukt. Ik denk dat we allemaal uitkijken naar de realisatie van wat is vastgelegd. Ook een woord van dank richting het college en de ambtelijke organisatie, die voortvarend met het akkoord aan de slag zijn gegaan. Daar heb ik geen enkele twijfel over. Wel wil ik het college vragen wanneer wij de uitvoeringsagenda's tegemoet kunnen zien? Vanuit de Staten hebben we de behoefte en de taak u te kunnen controleren of aan te moedigen, u scherp te houden. Geef ons uw planning, dan hebben wij een goed ijkpunt. Maar voor nu: GL herkent zich in deze begroting, we zijn blij dat in de begroting de contouren van het nieuwe beleid te herkennen zijn, bijvoorbeeld in de verschuivingen in de bestemmingsreserves en het instellingsbesluit van de nieuwe reserves rond Gezonde Leefomgeving, het Groene Landschap en natuurlijk Klimaatadaptatie. GL staat voor een duurzaam, groen en sociaal Noord-Holland en deze begroting draagt daaraan bij. Vanuit financieel perspectief stel ik vast dat de provincie er gezond voorstaat en daar is het college voor te prijzen. De weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen zijn robuust en de structurele exploitatieruimte voor de komende jaren ziet er positief uit. Het college werkt hard aan programma financiële hygiëne waarmee de kwaliteit van de financiële verslaglegging wordt verbeterd. GL is daarbij ook zeer tevreden met de inzet

van de portefeuillehouder waar het gaat om meer transparantie in de uitputting van de bestemmingsreserves te krijgen. De directe koppeling van een reserve aan een doel is daarin een goede stap. GL verwacht ook veel van een heldere bestedingsplanning vanuit de reserves. In deze begroting wordt nog gewerkt met oude prestatie-indicatoren, zo zijn deze in het programma Ruimte nog geheel economisch ingestoken. GL denkt graag mee hoe we hier kwalitatieve indicatoren aan toe kunnen voegen om het coalitieakkoord ook hier tot zijn recht te laten komen. We gaan daarover graag met de gedeputeerde in gesprek, en horen graag of hij daartoe bereid is. Algemene beschouwingen. Er is een korte zin van drie woorden die we inmiddels allemaal goed kennen en die wat mij betreft een belangrijk uitgangspunt in de politiek verwoordt: 'Niet alles kan'. De titel van het advies van het Adviescollege Stikstofproblematiek o.l.v. Johan Remkes, onze voormalige CdK. Ik was, ik zeg het eerlijk, opgelucht en blij toen ik die titel en dat rapport las. Blij dat niet was gekeken naar hoe we onder de moeilijke conclusie uit zouden kunnen komen en toch weer door zouden gaan op de 'business as usual' weg. Kijk, in de optiek van mijn partij wordt het natuurlijk al veel langer als onvermijdelijk gezien om de conclusies te trekken die in dat rapport getrokken worden, maar het was toch goed om te lezen dat dat besef steeds meer 'mainstream' begint te worden. Want niet alles kan, zo is het precies. Te lang leven wij al zonder ons voldoende rekenschap te geven van de verborgen kosten – de steeds minder verborgen kosten moet ik zeggen – van ons handelen. Of het nu gaat om het klimaat of de natuur, we moeten onder ogen zien dat economische voorspoed alleen houdbaar is als die economie geen schade aanricht aan de wereld en haar bewoners. We weten inmiddels: we hebben gigantische uitdagingen op het vlak van duurzaamheid. De deadline van het akkoord van Parijs komt dichterbij en er is nog een extra dimensie bijgekomen nu de Raad van State een vernietigend oordeel over de PAS heeft uitgesproken. Dat zijn echt grote uitdagingen. Uitdagingen die vragen om dapper bestuur en wijze politici. Dapper omdat nieuw beleid weerstand oproept. Wijs omdat het complexe vraagstukken zijn. Dat vraagt om politici die luisteren, keuzes maken en koers houden. Want alleen dan ontstaat effectief, reëel beleid en die keuzes zullen we allemaal voelen; niet alleen de boeren. De maximumsnelheid zal omlaag moeten, grenzend aan kwetsbare gebieden zal woningbouw veel lastiger worden. Onderweg naar toekomstbestendige landbouw zal de consument moeten wennen aan hogere prijzen etc. Het zijn maar een paar gevolgen van waar wij nu zijn aangeland. GL is benieuwd of het college haar mening deelt dat er geen taboes zijn als wij naar oplossingen zoeken voor het stikstofvraagstuk en wij vragen aan het college om zo snel mogelijk een overzicht te presenteren met welke maatregelen er genomen zouden kunnen worden en wat ze opleveren. Graag een reactie van GS.

De heer **HEIJNEN** (CDA): U zei net, ik vind het belangrijk te luisteren voordat wij beleid opstellen. Wij zijn dat eens met elkaar, maar hoe beoordeelt u dan de snelheid waarmee de provincie de nieuwe beleidslijnen stikstof heeft neergelegd, waarvan breed wordt gezegd door allerlei partijen, er is helemaal niet naar ons geluisterd voor dit beleid is vastgesteld.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk dat wij nu in een tussenfase zitten waarin alleen Friesland heeft gekozen voor geen beleidsregels, het effect daarvan is dat in Friesland nu niks kan. De keuze die hier gemaakt is om wel beleidsregels af te spreken, betekent dat er ten minste sommige dingen kunnen. Dat betekent dat wij in een tussenfase zitten en straks iets anders moeten doen en zeker

voor de regels zoals wij het uiteindelijk gaan doen, moet naar iedereen geluisterd worden. Voor het tussenstuk wordt ook al de ruimte gemaakt om te luisteren naar iedereen die daarover graag zijn mening wil geven. Soms wordt men geconfronteerd met een werkelijkheid waar je direct iets mee moet en dan moet je als bestuur keuzes maken en ik ben heel blij dat dit bestuur er toen voor gekozen heeft de beleidsregels vast te stellen, zodat er ten minste iets kon en wij niet helemaal op slot zijn komen te staan maar een overbrugging maken naar beter beleid. Nu ik het over stikstof heb, wil ik graag van de gelegenheid gebruik maken om GS en met name de portefeuillehouder een compliment te maken voor haar rechte rug. Ik ben trots op ons college dat ondanks de sterke tegenwind, niet terugdeinst. Ik zei het al: luisteren, keuzes maken, koers houden, want niet alles kan. Het is eigenlijk heel logisch, maar voor sommige politici kennelijk toch niet. Ik denk soms aan mijn moeder, die tegen de tijd dat er gestemd mocht worden, met mij nog wel eens een stemwijzer wilde doorlopen. Dat ging dan ongeveer zo, Meer geld voor onderwijs: ja, meer geld voor gezondheidszorg: ja, meer geld voor veiligheid: ja, cultuur: ja, sport: ja, minima, ja, et cetera. En dan natuurlijk belastingen omhoog: nee. Het probleem is natuurlijk dat je alles bij elkaar opgeteld dan op een uitkomst uitkomt, die niet kan. Oftewel: Niet alles kan. Je kan dus niet zoals de PVV, jarenlang zeggen “Wij schaffen de bio-industrie af” en nu zeggen “Wij staan vierkant achter de boeren”. Dat is echt een zwaktebod, zo komen we echt geen stap verder bij een reële oplossing. Wat mij betreft dient de politiek verder te kijken dan vandaag en morgen en op basis realisme voor de langere termijn te handelen en niet steeds slechts de meest recente actiegroep te bedienen. De eerder onzichtbare, externe effecten van ons economisch handelen zijn zichtbaar geworden. We kunnen de prijs die de samenleving betaalt, niet meer negeren. There is no such thing as a free lunch. Ook niet als die veganistisch is trouwens. Ik roep u allen op het uitgangspunt niet alles kan tot u door te laten dringen en van daaruit hier het gesprek aan te gaan. En ja, het is misschien schrikken als een politicus van een middenpartij oppert om de veestapel te halveren. Maar zo’n ei van Columbus was het nou ook weer niet, althans niet voor mijn partij, en ik denk ook niet bij de PvdD. De veeindustrie wordt al jaren aangemerkt als iets dat niet in ongewijzigde vorm kan voortbestaan. Feitelijk is er natuurlijk geen veehouder die dit van D66 voor het allereerst hoorde. Dat het idee ‘mainstream’ wordt, dat is misschien wel schrikken, want de lobby van LTO en de hele agrarische industrie, is sterk en de meeste partijen waagden zich er lange tijd maar niet aan. Ik heb waardering en begrip voor de boeren die vechten voor hun toekomst, ook vandaag op deze plek. Maar hun toekomst zal echt een andere moeten zijn. Ik vertrouw erop dat de Noord-Hollander kan rekenen op een verstandige meerderheid die luistert, keuzes maakt en koers houdt. Ook als dat gevestigde belangen verstoort omdat niet alles kan. Laten we proberen die keuzes zo verstandig mogelijk te maken. We moeten het gesprek aangaan met iedereen, met alle betrokkenen, en we moeten proberen er samen uit te komen. Een duidelijk, eerlijk en open verhaal. Wij staan nog maar aan het begin van deze collegeperiode en we hebben nog een hoop te doen. Ik zie daar naar uit. En ik spreek hier nogmaals de hoop uit dat in een open debat met u allen te doen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik hoor u weer praten over het gesprek aangaan en luisteren en ik waardeer dat enorm, maar hoe denkt u dat een gesprek gaat lopen wanneer je binnenkomt en zegt, ik wil graag met je praten maar je veestapel moet door de helft.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Soms zijn de boodschappen heel naar, maar dat betekent niet dat er geen gesprek te voeren is. Ik kan mij goed voorstellen dat veel mensen door dat soort uitspraken op stang gejaagd zijn, maar daar mogen wij ons hier wat van aantrekken en dat mogen wij onszelf aanrekenen, want de politiek en dan kijken wij vooral naar Den Haag in dit geval, hebben regels gemaakt om de boeren veel langer in staat te stellen om onder de regels uit te komen. Mijn partij heeft nooit voor de PAS gestemd, omdat wij toen al verwachtten dat Europa en de rechter dit niet goed genoeg zouden vinden. De partijen die toen hebben gezegd doe maar, ga maar door, mogen zich achter de oren krabben want die hebben dit veroorzaakt, die hebben de boeren voortgestuurd op een weg waarvan ze wisten dat die vast zou lopen. Natuurlijk is dat een zuur gesprek, maar het moet wel gevoerd worden.

De heer **KLEIN** (CU): Ik zit deze discussie een beetje met verbazing aan te horen, want u begon met de opmerking over de halvering van de veestapel en daarna bleef u maar verdedigen dat het misschien een moeilijk gesprek is, maar dat wel gevoerd moet worden. Bent u het met ons eens dat wij niet moeten beginnen met een middel maar met een doel en dat wij in die gesprekken alle opties moeten openlaten om die doelen te bereiken zonder te focussen op een specifiek middel namelijk halvering van de veestapel?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan heb ik mij wellicht slecht uitgedrukt. Ik heb niet willen zeggen dat dat voor mij het uitgangspunt is, maar gevraagd naar hoe voer je een gesprek als iemand net zoiets heeft gehoord, kan ik alleen maar zeggen dat dat soort berichten de gesprekken wel gaan inleiden. Het is nu eenmaal zo dat wij een groot probleem hebben en er gaan grote offers gebracht moeten worden en wat mij betreft, niet alleen bij de boeren. Dat stel ik duidelijk voorop. Welke maatregelen wij moeten nemen, ik weet het werkelijk nog niet. Ik zie wel dat ze er zijn en dan zeg ik er ook maar bij, het kan niet zo zijn dat we zeggen, we gaan gewoon door met bouwen, de boeren kunnen gewoon voort, wij blijven lekker rijden. De F1 is ook geen probleem. Niets is een probleem, maar is wel een probleem. Wij moeten reëel zijn, er zullen keuzes gemaakt moeten worden.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben heel blij met de verbreding die u nu aanbrengt, want dat is heel belangrijk. Wij moeten het met elkaar oplossen en wij moet niet voorsorteren op een oplossing die toevallig door een iemand genoemd is in de krant.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat ben ik helemaal met u eens. Ik spreek hier nogmaals de hoop uit in een open debat met u allen naar die oplossingen te zoeken. We zijn blij dat het college leefbaarheid en gezondheid een prominente plaats geeft in de begroting. De industrie zal zich aan de regels en vergunningen moeten houden, de provincie zet zich in om de burgers te beschermen tegen overtredingen. Wij streven ernaar dat dat in overleg zal zijn met de industrie, maar uiteindelijk is de keuze wat GL betreft helder. Wij offeren de gezondheid van onze bevolking niet op omdat onze economie daarvan profiteert. Voorzitter, ik zal u bekennen dat het voor ons best wel even wennen is om de grootste coalitiepartij te zijn. Ik realiseer me terdege dat het voor de andere coalitiepartijen na een achtjarig huwelijk met het CDA, ook best even wennen is dat er nu een partij meebestuurt die toch wel even anders tegen de werkelijkheid aankijkt.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik hoorde u spreken over de gezondheid van de bevolking van Noord-Holland. Hoe kunt u zich verantwoorden als u biomassacentrales toestaat en windmolens met de bijbehorende geluidsoverlast en op die manier de gezondheid garanderen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Deze coalitie is helemaal geen voorstander van biomassacentrales, er is niemand in de zaal die daar nog heel hard voor gaat, een enkeling daargelaten – ik heb de inbreng van uw fractiegenoot zeker ook aangehoord – en wat mij betreft is een biomassacentrale vaak niet de goede oplossing. Het is wel zo dat als er vergunningaanvragen lopen, je niet zo maar middenin een proces de poot dwars kunt zetten, dus ik hoop dat wij snel over een kader beschikken dat dit college zal opstellen, over hoe wij daar in Noord-Holland tegenaan kijken en daar kijk ik met alle vertrouwen naar, want ik ga ervan uit dat daarin komt te staan dat wij dat zo min mogelijk willen. In die zin delen wij dezelfde zorgen. Ik kijk een beetje anders naar windmolens, dus ik verwacht niet dat ik daar snel met u op een lijn zal komen. Windmolens zijn geen ernstige bedreiging van de volksgezondheid.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik constateer dat het Participatiefonds duurzame economie in pelletkachels zit, ook een vorm van biomassa. Ik spreek mijn ernstige zorgen uit over de geluidsoverlast en de effecten op de gezondheid van onze burgers. Ik had verwacht dat u dat ook zou uitmaken, maar ik constateer dat dat niet het geval is.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat was geen vraag, maar een constatering.

De heer **DEEN** (PVV): Ik hoor mevrouw Kocken net kleine kritiek geven op de keuzes van de PVV. Zij spreekt over optimale gezondheidszorg, huizen die van het gas af moeten en andere kosten van de energietransitie. Wat mogen de kosten zijn voor een gemiddeld gezin om aan al die zaken te gaan voldoen? Per maand graag.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Goede gezondheidszorg zou ik ze graag bieden, maar daar gaan wij niet over. Ik weet niet precies wat u vraagt, of de opcenten dan toch omhoog moeten? Wat men in een normaal huishoudboekje aan verzekeringen betaalt? Ik snap uw vraag niet.

De heer **DEEN** (PVV): Wat mogen de zaken die u voorschrijft in het akkoord Duurzaam doorpakken de burger gaan kosten? Een hele simpele vraag.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voor mij niet zo duidelijk. In dit land betalen wij allemaal belastingen die worden gemeentelijk, provinciaal en landelijk geïnd en vervolgens komt daar een verdeelsleutel overheen en krijgt de provincie een budget. Dat wordt ook weer verdeeld. Ik heb geen idee wat u van mij verwacht. Of ik dat kan terugrekenen naar wat er op de provinciale begroting staat, hoeveel inwoners we hebben, hoeveel het dan omgeslagen wordt? Ik heb geen idee.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mag ik voorstellen dat het antwoord op deze vraag is, de opcenten gaan niet omhoog, dus het kost niets extra?

De heer **DEEN** (PVV): Mevrouw Kocken maakt het heel erg moeilijk, maar het is een hele simpele vraag. Wat mogen al die maatregelen die u voorschrijft, de burger gaan kosten? Wat mogen ze meer gaan betalen per maand om aan al die eisen te gaan voldoen?

De **VOORZITTER**: Deze vraag heeft u nou twee keer gesteld, dat lijkt mij wel voldoende. Hebt u daar een antwoord op?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik moet mijnheer Deen ernstig teleurstellen, maar ik denk dat de maatregelen van de overheid voor verschillende burgers verschillende gevolgen hebben en wat dat gemiddeld voor een gezin kost, dat ligt eraan. Als het op mijn manier gaat, dan gaan wij ook vliegen heel erg belasten. Als je dan nog steeds 100 keer wilt vliegen, dan wordt het heel erg duur. Het ligt er maar aan hoe je je leven inricht.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Daar kan ik gelijk op inhaken. Hoe ziet u in de toekomst een reis voor u van Europa naar de VS?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik neem aan dat u bedoelt of vliegen überhaupt nog nodig is in de toekomst. Ik hoop dat wij steeds schoner vliegen, maar wat mij betreft vliegen wij niet meer naar Brussel. Dat is onzin, geldt ook voor vliegen naar Parijs. Je kunt prima de trein nemen en daar moeten wij op inzetten, wanneer de treinverbindingen binnen Europa veel verbeteren, dan stimuleren wij mensen daartoe en dan kunnen wij de treinkaartjes goedkoper maken en de vliegtickets duurder en dan helpen we allemaal deze wereld een stukje vooruit. Als wij van Maastricht naar Luik blijven vliegen – dat duurt 9 minuten – dan gaan we zo hard achteruit, daar kan ik met mijn verstand niet bij.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik hoor geen antwoord op mijn vraag. Ik betwist helemaal niet dat vliegreizen van Amsterdam naar Brussel wellicht verspilling zijn, maar het gaat mij om de reizen die noodzakelijk met het vliegtuig gemaakt moeten worden. Ik zou graag willen horen hoe mevrouw Kocken dat voor zich ziet en hoeveel belasting erop geheven mag worden. Als ik het zo hoor, dan constateer ik dat vliegreizen iets wordt voor de elite en dat strookt in mijn optiek niet met uw partijlijn.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wat mij betreft, is vliegen niet een basisbehoefte en de kosten moeten betaald worden door degene die er gebruik van maakt en dat betekent dat iemand die naar de VS wil vliegen, daarvoor een belast ticket moet kopen, net zo goed dat als wij hier een treinkaartje kopen, dat belast is. Overigens betalen de minima die binnen Nederland reizen, wel belasting maar als wij hier allemaal heel sjiek op vakantie gaan, dan betalen we het niet. Ik ga verder met mijn betoog. Het doorbreken van de gesloten bestuurscultuur, een belangrijk punt van GL en eigenlijk van alle partijen, gelezen de brieven aan de informateurs bij de onderhandelingen, blijft een uitdaging en is natuurlijk ook niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Maar ik kan wel zeggen dat wij tevreden waren met de gang van zaken tijdens de afgelopen Statenvergadering. Diverse moties, met steeds wisselende partijen die zich daarachter schaarden, konden op een

meerderheid rekenen. Wat ons betreft is dat prachtig. Wij willen graag het debat en de uitwisseling van argumenten bevorderen, zowel binnen PS als tussen PS en GS. Het debat mag wat ons betreft vaker en in openheid worden gevoerd. Natuurlijk maak je als coalitie afspraken op hoofdlijnen en overleg je over gevoelige onderwerpen, maar buiten die coalitieafspraken kan en moet wat ons betreft vrije ruimte worden gevonden en benut voor het open debat en een gezonde dosis dualisme. En dat levert vast en zeker ook wel eens een misverstand, verbazing of ergernis op. Je was toch zo kritisch, en nu stem je toch in met de collegekoers? Of: hoe kan een collegepartij, nog wel de grootste, nou zo'n opstelling kiezen. We gingen dit toch samen doen? GL zoekt naar het evenwicht en nodigt alle Statencollega's uit mee te doen. Ik hoop dat u mij daar wat ruimte voor geeft. En ook bij een van de grootste opgaven waar Nederland en dus ook de provincie momenteel voor staat: het tegengaan van klimaatverandering, kan wat ons betreft een open debat gevoerd worden. Er is geen eenduidig spoorboekje opgesteld dat ons de weg wijst in de noodzakelijke energietransitie. En het klimaat is niet 'links' of 'rechts', het gaat iedereen aan. Maar dat debat is wel gebaat bij consensus over de feiten. Termen als nepnieuws en het in twijfel trekken van wetenschappelijke inzichten bevorderen het vinden van gedragen oplossingen niet. Er zijn genoeg vragen waarover we in en buiten PS het debat moeten voeren. De vraag of klimaatverandering een (acuut) probleem is, hoort daar echter niet meer bij. Wij vinden het zinloos om het debat aan te gaan met partijen die vanwege hun weerzin tegen het klimaatbeleid, wetenschappelijke consensus afdoen als 'ook maar een mening'. Wij zijn er stellig van overtuigd en baseren ons daarbij op de wetenschappelijke consensus onder klimaatwetenschappers, dat niets doen betekent dat we de volgende generatie met een schuld opzadelen die onacceptabel is. GL is dan ook blij dat het akkoord een integrale benadering van het klimaatprobleem ademt en dat wij dat ook terugzien in de begroting. In tal van dossiers zien we dat duurzaamheid een leidende principe is. Integraliteit van het klimaatakkoord, Klimaat is niet langer 'ook een onderwerp', het is een portefeuille-overstijgende kwestie. Dat vraagt van al onze gedeputeerden dat zij zich committeren aan de doelstellingen, niet alleen de gedeputeerde 'klimaat' maar evenzeer de gedeputeerde mobiliteit, of landbouw, of industrie etc. En ik ben zeer tevreden met wat ik van hen tot op heden zie: het besef dat duurzaamheid ook op die portefeuilles een (zware) toon meeblaast, is er. Hulde daarvoor aan dit college. Voor GL is het belangrijk dat we ons gezamenlijk als provincie realiseren dat het klimaatprobleem niet is opgelost met het alleen plaatsen van windmolens of zonnepanelen. We moeten inzetten op CO2-reductie, op slimme oplossingen op het gebied van warmte en er vooral alert op blijven dat we in gesprek blijven met elkaar en dat het geen eilandjes worden. Integraliteit voorop.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Mag bij dat onderzoek eventueel ook de kerncentrale meegenomen worden?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik dacht dat u mijn standpunt daarover net al had begrepen. Wat mij betreft hoeven wij daar geen onderzoek naar te doen want dat is op dit moment geen oplossing. Wij hebben een probleem dat wij de komende 20 tot 30 jaar moeten oplossen en voordat er nieuwe kerncentrales gebouwd zijn, locaties gevonden en business cases rond zijn nog los van of we het überhaupt zouden moeten willen, zie ik niet dat wij daar ons probleem mee oplossen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Denkt u alles met zonnepanelen en windmolens te kunnen oplossen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nee, ik heb net gezegd dat wij de CO2-uitstoot moeten terugdringen, energie besparen, wij moeten dit probleem op allerlei manieren te lijf gaan en alleen windmolens en zonnepanelen lossen het probleem niet op, dat is niet voldoende, maar het is wel een onderdeel van de oplossing.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik was even in gesprek met de griffie, dus ik heb iets van uw speech gemist. Mijn excuses daarvoor.

De heer **DEEN** (PVV): Naast windmolens en zonnepanelen, welke zaken ziet u nog meer voor zich die energie opwekken?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Windmolens en zonnepanelen zijn methoden die wij de afgelopen jaren hebben ontwikkeld die nu reëel zijn. in de komende tijd zullen wij wellicht nog andere middelen vinden. Er wordt momenteel veel onderzoek gedaan naar waterstof, het zou best eens kunnen dat wij daar op termijn iets aan gaan hebben. Op dit moment hebben wij die twee middelen. Daarnaast moeten wij zorgen dat de trias energetica het besparen, goed opwekken, het zijn allerlei onderdelen, het klimaatbeleid gaat niet alleen over windmolens, maar wat mij betreft is op dit moment de windmolen wel een van de beste opties die wij hebben.

De heer **DEEN** (PVV): U weet dat we daarmee niet aan de vraag gaan voldoen. Hoe kijkt u aan tegen biomassa?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): U was misschien ook even in gesprek met de griffie, maar ik heb net uw collega van FvD uitgelegd dat wij daar vrij dicht bij elkaar staan en niet alleen GL, wij hebben een collegeakkoord waarin vrij duidelijk is opgenomen dat niemand hier zit te wachten op heel veel biomassacentrales.

De heer **DEEN** (PVV): Heel weinig biomassacentrales.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ook dat heb ik net al gezegd, voor zover die binnen een lopende vergunning niet tegen te houden zijn. Het nieuwe beleid moet er wat mij en het college betreft op gericht zijn dat er geen….

De heer **DEEN** (PVV): Mevrouw Kocken heeft het steeds over CO2 maar is zij zich ervan bewust dat biomassa vele malen meer CO2 uitstoot dan wat anders dan ook, zelfs steenkool.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik wil geen biomassacentrales! Om allerlei redenen.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Kan mevrouw Kocken antwoord geven op de vraag waar de wetenschappelijke consensus dan uit bestaat?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): 97% van de klimaatwetenschappers, dus niet gewoon mensen die van alles wat verstand hebben of zoals ik, ik ben universitair opgeleid en heb overal een mening over, maar dat betekent niet dat ik moet oordelen of er wel of niet een klimaatprobleem is. Daarvoor verlaat ik mij graag op mensen die er verstand van hebben, die daarvoor gestudeerd hebben, klimaatwetenschappers en daaronder bestaat een consensus van 97% dat de mens de klimaatverandering veroorzaakt en dat dat een probleem is. Ik laat mij daardoor overtuigen. Als het 80% was, was ik ook al overtuigd. Als u aankomt met wetenschappers die in een andere discipline zitten, dan zegt mij dat niet zoveel. Iedereen hoort zich bij zijn leest te houden en ik vertrouw de klimaatwetenschapper. Daar haal ik mijn consensus vandaan.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik vond de opmerking over de universiteit mooi, maar ik ben toch wel benieuwd, wat hebben die 97% van de wetenschappers geconstateerd? Kent u het onderzoek van de heer Cook?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het onderzoek van mijnheer Cook? Nee, dat kan ik niet oplepelen. Ik kan alleen maar zeggen dat er brede consensus is onder klimaatwetenschappers en of ik daar alle bevindingen en waar de consensus exact op ziet, over kan oplepelen, nee, dat kan ik niet. Ik vertrouw erop dat als een rapport geschreven wordt, dat 97% – dat is bijna 100% – van de klimaatwetenschappers onderschrijft, dat ik daarop mag vertrouwen. Maar als u betere informatie heeft dan moet u mij dat vooral een keer aanreiken.

De heer **DEEN** (PVV): Is mevrouw Kocken ervan op de hoogte dat klimaat geen wetenschap is?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nee, daar ben ik niet van op de hoogte. Ik weet ook niet wie precies bepaalt wat wetenschap is. Wij zien dat universiteiten wetenschap bedrijven en daar zijn opleidingen geologie, aardwetenschappen en ook klimaatwetenschappen en daarop baseer ik de veronderstelling dat er iets is wat klimaatwetenschap heet.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Bent u het met mij eens dat als u op de wetenschap vertrouwt, dezelfde wetenschap laat zien dat de maatregelen die wij gaan uitvoeren, een uiterst verwaarloosbaar effect hebben op mondiale schaal? Kunt u zich daarin vinden?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het leek een beetje een dubbele ontkenning, dus als ik nee zeg, weet ik niet of ik u juist wel of niet bedien, maar ik kies mijn eigen woorden. Ik denk dat er geen gronden in de wetenschap zijn die mij ertoe brengen om te zeggen, laten wij maar wachten tot we allemaal in de afgrond liggen, nee.

De heer **SMALING** (SP): Ik vraag mij af of mevrouw Kocken suggesties heeft om dit soort onzin dat door deze twee fracties wordt gebezigd, te counteren. Hoe kun je dat communicatief het beste aanpakken zodat mensen in het land die onzin niet gaan retweeten en afgaan op hetgeen waar grote consensus over is? Blijkbaar is dat lastig want er stemmen veel mensen op deze partijen op gronden van wat zij nu te berde brengen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ja, dat heb ik geprobeerd aan de orde te stellen met, laten wij van feiten uitgaan en een open debat voeren. Het debat over is er wel zoiets als klimaatwetenschap en ik hoor al iemand roepen, nee, want de aarde is plat. We kunnen heel ver terug in de tijd. Ik weet het niet. Laten wij zoeken naar een manier of wij dit het hoofd kunnen bieden, want ik denk dat geen enkele burger – ook niet de burger die gestemd heeft op partijen die dat voortdurend ter discussie stellen – ermee geholpen zijn als wij de discussie daar niet voorbij weten te krijgen. Van de oorspronkelijke biodiversiteit is in Nederland nog maar 15% over. Is dat erg? Wel als je het aan ecologen vraagt. Een ecosysteem wordt door elke aantasting verstoort en dan, op zich is dat juist, ontstaat een nieuw evenwicht. Maar er is een kritieke grens en die is volgens de wetenschappelijke consensus inmiddels dicht genaderd. Daar kunnen we niet lichtzinnig over doen. Maar waar ik in de voorgaande bestuursperiode mij geregeld als een Cassandra voelde in deze zaal, ben ik nu hoopvol. Ik zie doordat wij een ambitieus groen akkoord hebben gesloten, dat er door Noord-Holland duidelijk een tandje wordt bijgezet. En er is naast klimaat natuurlijk nog meer wat voor GL belangrijk is. Wij zijn blij dat dit college inzet op het versterken van het OV, goed ook dat de bereikbaarheid van Den Helder aandacht krijgt. Wij misten in e prioriteitenlijst wel het onderzoeken van het doortrekken van de noord-zuidlijn naar Zaanstad en Purmerend, wij hopen de komende jaren meer te zien op dat dossier. Ik ben het met de SP eens dat wij voor de toekomst vooral op OV moeten inzetten. Ik hoop dat er de komende jaren op dat dossier beweging zal zijn. En ik hecht eraan te benadrukken dat GL niets ziet in het verplaatsen van Schiphol naar zee, simpelweg omdat het verplaatsingsscenario naar redelijke vermoedens alleen haalbaar is als de vliegbewegingen substantieel zullen toenemen en dat is, gelet op de klimaatcrisis waarin wij verkeren, voor GL onbespreekbaar. Wij kiezen voor het omgekeerde: de overheid moet vol inzetten op verbetering van het spoor. Voor internationale treinreizen tot 750 kilometer moet de trein meest aantrekkelijke optie zijn.

De heer **DESSING** (FvD): Is het niet zo dat het juist niet alleen gaat om een economisch model en natuurlijk kost verplaatsen van Schiphol naar zee geld, maar dat kunnen wij op dit moment gratis lenen. Het gaat om een visie voor de lange termijn waar bijvoorbeeld de pensioenfondsen staan te springen om in te investeren. Is dat juist niet een oplossing voor het gezondheidsprobleem en de geluids- en emissieoverlast?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Als u mij een business case kunt leveren waarin geen groei maar afname van de vliegbewegingen onderdeel is van uw plan, dan wil ik er best nog eens naar kijken, maar zolang dat nog niet het geval is en ik heb mij laten vertellen dat verplaatsing zodanig duur is dat dat alleen kan met die premisse erbij. Als u zegt, dat ziet u helemaal verkeerd, dan hoor ik dat graag een keer van u.

De heer **DESSING** (FvD): Ik wil er graag later een keer met u over in debat want er zijn zeker mogelijkheden. Daar moeten wij elkaar proberen te vinden, omdat het wederzijds problemen oplost. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben het in ieder geval met u eens dat zolang er reële oplossingen in het verschiet zijn, ik graag het gesprek aanga. Ik hoor graag van u wanneer wij het daar uitgebreider over gaan hebben, maar alleen onder het loslaten van de premisse dat er groei nodig is. Daarbij is GL blij met het instellen van het leefbaarheidsfonds. Wij roepen de gedeputeerde op de kaders voor dat fonds snel op te stellen, niet in de laatste plaats omdat vanuit verschillende hoeken als is ingesproken en gerefereerd wordt aan dat fonds. Kunt u ons aangeven wanneer wij dat kader tegemoet kunnen zien? Ook de doelstelling om de komende jaren de helft van de nog liggende opgave omtrent ontwikkeling/ontsluiting/afronding van het NNN te realiseren, stemt hoopvol. Deze periode zullen wij de helft van de nog resterende opgave waar gaan maken en daar ben ik blij om. GL is blij dat Noord-Holland op haar initiatief in de vorige bestuursperiode een regenboogprovincie is geworden en dat dat inmiddels voor bijna alle provincies geldt. Het is belangrijk dat de overheid laat zien dat er ruimte is voor iedereen, dat je mag zijn wie je bent, dat we blij zijn dat je er bent. Om dat geluid verenigd te laten horen, dien ik vandaag, samen met o.a. D66, PvdA, PvdD, VVD en SP een motie

Motie 91/11-11-19

Vieren van seksuele en genderdiversiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Elf van de twaalf provincies zich inmiddels hebben uitgeroepen tot Regenboogprovincie;*
- *Deze provincies actief beleid voeren ten aanzien van de emancipatie van LHBTIQ+ (Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender, Intersekse, Queer en andere vormen van diversiteit in gender, sekse en seksualiteit);*
- *Een aantal provincies de ambitie hebben om bij te dragen aan de zichtbaarheid van LH BTIQ+.*

Overwegende dat:

- *Er jaarlijks een groot festival wordt georganiseerd om te vieren dat je kunt zijn wie je bent en mag houden van wie je wil; de Pride Amsterdam, met als hoogtepunt de wereldberoemde en unieke Canal Parade;*
- *Deelname aan de Canal Parade een goede manier is om te laten zien dat de provincies staan voor inclusiviteit;*
- *De Canal Parade het moment bij uitstek is om samen met elkaar de diversiteit te vieren en de LHBTIQ+ gemeenschap een hart onder de riem te steken.*

Verzoeken het college:

- *Om samen met de andere provincies met een boot deel te nemen aan de Canal Parade 2020;*
- *Hierover op korte termijn in overleg te treden met de andere provincies en de resultaten daarvan terug te koppelen aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdA, VVD, D66, PvdD, SP

Voorzitter, ik ga afronden, concluderend kunnen we zeggen dat GL zeer tevreden is over de eerste stappen die in deze begroting gezet worden en dat wij reikhalzend uitkijken naar de vervolgstappen die gemaakt zullen worden. De begroting is immers slechts een middel om de uitvoering van beleid mogelijk te maken. Een beleid waarin we de eerste contouren zien van de beweging naar een gezondere leefomgeving, een toekomstbestendig klimaatbeleid, een betere bereikbaarheid voor alle vormen van vervoer, een meer circulaire economie, een groen landelijk gebied en een bestuurscultuur die dichter bij de mensen staat. Ik sluit graag af met de gedachte waarmee ik ook begon: niet alles kan, laten we hier over zaken open en eerlijk praten, met elkaar en met burgers.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij zullen de motie over de boot steunen. Ik zag de commissaris net al een dansje maken, dus ik neem aan dat wij in de motie kunnen vastleggen dat de CdK meevaart.

De **VOORZITTER**: Als u hem aanneemt, dan doe ik dat met plezier.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Een tweede punt van orde. Mij is opgevallen tijdens het debat dat FvD met twee woordvoerders werkt. Ik vraag mij af in hoeverre dat past binnen de orde. Wat wij hier vandaag doen, is ongelofelijk belangrijk. Wij hebben de boeren vandaag voor de poort gehad en daarmee tonen zij hun betrokkenheid en dat is ongelofelijk belangrijk voor wat wij hier doen. De provincie heeft grote invloed op het welzijn en welvaart in de provincie. Dat krijgt steeds meer aandacht bij de Noord-Hollandse bevolking. Het is daarom goed te constateren dat Noord-Holland een van de mooiste provincies van Nederland is, die vooruitloopt op het gebied van economische bedrijvigheid, waar veel aandacht is voor recreatie en waar het prettig wonen is. De positie is het resultaat van goed provinciaal beleid, dat tot stand gekomen is door nauwe politieke samenwerking in dit huis en met bestuurlijke partners, zoals gemeenten. Het is onze intentie die samenwerking te blijven zoeken op een constructieve, open en transparante manier, precies zoals het in het coalitieakkoord is opgenomen. Zoals iedereen weet, staat de afkorting VVD voor Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Dat is niet zo maar een naam, die staat voor de overtuiging van de wijze waarop wij de samenleving ingericht willen zien. Een liberale samenleving die voor iedereen openstaat, waarin iedereen gelijkwaardig is en waar iedereen binnen de democratische rechtsstaat in vrijheid het leven kan leiden zoals hij of zij dat wil. Het is belangrijk te constateren dat hier bepaalde afspraken bij horen. Zo eindigt de vrijheid van de een waar de vrijheid van de ander begint en is vrijheid nauw verbonden met het nemen van verantwoordelijkheid, als je verantwoordelijkheid krijgt om je leven te leiden, neem die dan ook voor zover je dat kunt. Daarnaast zijn wij verdraagzaam en is diversiteit met een referentie aan DENK een groot goed. Als laatste spreken wij met elkaar af dat iedereen dezelfde kansen verdient om zichzelf te ontplooien en dat wij sociale rechtvaardigheid nastreven. Dit is in het kort wat

bedoeld wordt met het liberalisme van de VVD, deze overtuiging is ons liberale DNA. Het is de lens die wij gebruiken om de provinciale plannen voor het komende jaar te beschouwen. Door deze lens zien wij dat het goede beleid van de voorgaande bestuursperioden voor een groot gedeelte voortgezet wordt. Dat beleid werd en wordt nog steeds gekenmerkt door realisme, door haalbaarheid en betaalbaarheid. Het beleid was gestoeld op een hoge mate van democratische legitimiteit, het kon rekenen op draagvlak en dat blijft voor ons ongelofelijk belangrijk. Voor het nieuwe beleid moeten de kenmerken hetzelfde zijn, dus realistisch, haalbaar, betaalbaar, in overleg en met draagvlak. De uitvoering van het beleid dient te gebeuren door te verleiden, te stimuleren, door te leren en te belonen en juist niet door te verplichten, te dwingen of te straffen. Ook mag dit beleid niet leiden tot extra lasten voor de burgers, de PVV heeft daar net een interruptie op gedaan en het is goed te constateren dat dit laatste al geborgd is in de coalitieafspraken en dat de opcenten gelijk en dus de laagste van Nederland blijven. Ik moet eerlijk zeggen dat ik uw rekensom niet kon volgen en ik ga ervan uit dat als ik als individuele automobilist nog steeds de laagste opcenten betaal, dat ook de laagste opcenten zijn.

De **VOORZITTER**: Het ordevoorstel werd net al even aangegeven, u heeft een andere woordvoerder in uw fractie. Het is gebruikelijk dat een woordvoerder per fractie het woord voert.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Punt van orde, naast de fractievoorzitter mag je een woordvoerder opvoeren en de fractievoorzitter mag altijd.

De **VOORZITTER**: In deze Staten is het een woordvoerder, het spijt mij. Ik heb net niet goed op zitten letten.

De heer **DESSING** (FvD): Punt van orde, ik ben de fractievoorzitter en dus de woordvoerder in dit debat. Excuses voor onze lichte onbekendheid met de regels. Het is niet zo dat wij per se de laagste opcenten hebben in de provincie, maar juist door het grote aantal voertuigen in de provincie is het per kilometer aangelegd asfalt veel duurder dan in andere provincies. Bent u dat met mij eens?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik kon uw berekening niet goed volgen, dus ik ben dat op voorhand niet met u eens. Ik zie dat de automobilist in Noord-Holland de laagste opcenten betaalt. Dat is mijn interpretatie en de manier waarop ik mijn verhaal heb opgebouwd. Ik vind het dan ook een mooi liberaal principe dat wij de laagste opcenten in Noord-Holland hebben. Dan over de plannen zelf. Allereerst een opsomming van de financiële randvoorwaarden zoals wij die zien. Wij willen een heldere begroting die over meerdere jaren sluitend is en die duidelijke prestatie-indicatoren heeft en die voldoende weerstandcapaciteit heeft om risico's op te kunnen vangen en vooralsnog zien wij geen aanleiding tot zorg. Bij de besteding van de middelen aan de beoogde doelen stellen wij prijs op een duidelijke verantwoording en dat betekent een gedegen effectrapportage. Dat is ook in het coalitieakkoord opgenomen. Daarnaast dienen verleende subsidies regelmatig getoetst te worden aan de kaders en dienen ze geëvalueerd te worden. Is het beoogde doel van de subsidie bereikt? Ook dienen subsidies voor zover van toepassing, een

einddatum te hebben zodat ze niet als vanzelf weer toegekend worden maar dat dit een bewuste keuze is.

De heer **ZOON** (PvdD): In hoeverre vindt u dat er überhaupt subsidies gegeven moeten worden en vindt u ook dat landbouwsubsidies daar niet onder vallen en afgeschaft zouden moeten worden?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij zien subsidies voor zover dat tot innovaties en in het maatschappelijk belang is, als een nuttig instrument. Ook dienen subsidies voor zover van toepassing, een einddatum te hebben zodat ze niet als vanzelf weer toegekend worden maar dat dit een bewuste keuze is. Wij vragen ons over de verbonden partijen af of er voldoende zicht en toetsing is en of zij voldoende en adequaat het maatschappelijk belang dienen en hoe dit zich verhoudt tot de financiële risico's. Wij kijken uit naar de nieuwe nota over verbonden partijen. Laat ik dan de plannen op het gebied van mobiliteit beschouwen. Zoals gezegd, staat vrijheid bij ons voorop en dat geldt ook voor de keuze voor de wijze van vervoer. Iedere inwoner, ondernemer en bezoeker moet zich snel, comfortabel en betaalbaar kunnen verplaatsen op de wijze die hem of haar past. Dat is en blijft ons uitgangspunt, maar wij zien dat er druk staat op mobiliteit door dagelijkse files en overvolle treinen. Ook zien wij in de toekomst nog extra druk ontstaan als gevolg van woningen en economische groei, daar moeten wij aan de slag, dat is voor ons duidelijk en noodzakelijk. Wij moeten dit niet doen door voor de ene of juist voor de andere vervoerwijze te kiezen, dat moeten wij doen door op alle mobiliteitsvormen in te zetten. Dus innovatieve plannen zoals smart mobility in combinatie met meer en beter asfalt om in de toekomst voldoende ruimte te geven aan de automobilist, OV en vrachtwagens. Ook denken wij aan meer snelfietspaden en aan meer vervoer over water voor de logistiek. Overigens zijn wij van mening dat naast de andere vervoersmodaliteiten tegelijkertijd een goed afgewogen busnetwerk moet worden onderhouden. Het is mooi om te zien dat het eerste succes van mobiliteit al gevierd kan worden, de bereikbaarheid van Zandvoort per spoor wordt sterk verbeterd en dat is een groot compliment aan GS waard, dat dat nu al gerealiseerd is, dat het reizen van en naar de Formule I en naar het strand straks sterk verbetert. Verder zal de aandacht moeten liggen op het verbeteren van de bereikbaarheid van Den Helder en 't Gooi en gaan wij onderzoek doen naar de uitbreiding van de Noord-Zuidlijn naar het noorden. Wij kijken ook naar een verbetering van de Houtribdijk. Daarnaast staat het aanleggen van een tweebaanstunnel bij Broek in Waterland op de rol en voor wat betreft deze tunnel, zien wij graag dat deze toekomstbestendig wordt aangelegd. Daarom verzoeken wij GS om te onderzoeken wat de gevolgen zouden zijn als er met het oog op de toekomstige ontwikkelingen, weliswaar nu twee banen aangelegd worden, maar alvast een vierbaansbak geplaatst zou worden. Wij nemen als voorbeeld de aanleg van de Spaarndammertunnel in Amsterdam-West. Die wordt nu tweebaans gebruikt, maar die kan zonder veel extra kosten uitgebreid worden. Overigens horen wij graag van GS hoe en wanneer het mobiliteitsprogramma verder concreet ingevuld gaat worden en welke stappen er op korte termijn genomen gaan worden. Zonder duidelijkheid over de besluitvorming binnen dit programma kunnen gemeenten geen invulling geven aan hun eigen plannen. Dat geldt specifiek voor de grote woningbouwopgave in Haarlemmermeer. Dan een laatste punt over mobiliteit. In de afgelopen vier jaar vielen er bijna 50 verkeersdoden en meer dan 1.000 gewonden op provinciale wegen. De slachtoffers en hun families zijn diep en blijvend geraakt. Ik heb zo'n situatie van

dichtbij meegemaakt, het maakt mij zeer triest en ik voel sterk met deze mensen mee. Wij zijn dan ook aan hen verplicht om er alles aan te doen om het aantal slachtoffers en de frequentie van ongelukken sterk terug te brengen. Het streven moet zijn om dat naar nul terug te brengen. Mijn vraag aan GS is: welke maatregelen kunnen extra genomen worden om een versnelling te realiseren in de verbetering van de verkeersveiligheid en het terugbrengen van het aantal slachtoffers op provinciale wegen? Dan de stikstofcrisis, daar hebben wij het al uitgebreid over gehad. Ik besteed er verder geen aandacht aan, behalve door te herhalen wat Bas de Wit al heeft gezegd: het gaat om zorgvuldigheid en balans, dat wij niet de ene sector slachtofferen voor de andere sector. Laten wij daar dan ook naar handelen. Dan de energietransitie en het Klimaatakkoord, dat onderwerp staat later op de agenda. Voor ons moeten de RES'en en het Klimaatakkoord uitgevoerd worden op basis van haalbaarheid, betaalbaarheid en vooral op basis van draagvlak en democratische legitimiteit. Dit laatste vereist dat gemeenteraden echt voldoende tijd krijgen om een gewogen afweging te kunnen maken. Meer daarover bij het agendapunt. Dan het tekort aan woningen. Voor ons is moeilijk te verteren dat mensen niet kunnen wonen daar waar zij willen. Dit verhoudt zich slecht tot de vrijheid voor eenieder om zijn leven op zijn of haar wijze in te richten en dus moeten wij hier hard mee aan de slag, bijvoorbeeld via woonakkoorden. Wij willen versneld stappen zetten en dat er ruimte wordt gecreëerd. Hoe kunnen wij als provincie voor die ruimte zorgen? Het coalitieakkoord geeft enkele duidelijke randvoorwaarden en die dienen als uitgangspunt. Wij zouden dat graag verder invulling geven door een meer pragmatische benadering. In plaats van per geval te moeten bepalen of er gebouwd mag worden, stellen wij voor dat wij als provincie een andere benadering overwegen. Kunnen wij aan de voorkant gebieden aanwijzen waarvan wij vinden dat er geen woningbouw plaats mag vinden, zoals in natuurgebied, maar daarnaast ook gebieden aanwijzen waar juist wel woningbouw mag plaatsvinden en waar wij de woningbouw gaan stimuleren. Laten wij deze duidelijkheid aan gemeenten en bouwers geven. De vraag is dan niet meer waarom de provincie geen toestemming en ruimte geeft, maar waarom gemeenten geen gebruik maken van de gegeven ruimte.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Doen wij dat niet al door aan te geven dat binnenstedelijk overal gebouwd mag worden en gestimuleerd?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik denk meer aan een geografische aanwijzing en niet alleen aan een algemene beschrijving.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Twee vragen, allereerst vindt u dat er nu voldoende gedaan wordt door dit college voor extra woningbouw. U komt met een plan om die gebieden aan te wijzen, maar wat dan als er kleine woonkernen zijn die geen ruimte meer hebben volgens uw plan, blijft daar maatwerk mogelijk? Volgens mij ook een liberaal principe.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mijn eerste uitgangspunt is om geografisch aan te geven daar waar wij het wel doen en waar wij het niet doen. Ik zou graag GS willen vragen om daar een plan voor te maken en met eventuele uitzonderingsgevallen rekening te houden, maar hoe dat moet gebeuren, dat wil ik graag van GS zien.

De heer **ZOON** (PvdD): Wilt u misschien een kaartje hebben met de OV knelpunten, want die zijn heel duidelijk geografisch gelokaliseerd en wij hebben afgesproken om daar juist woningbouw te laten plaatsvinden.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is min of meer hetzelfde antwoord zoals ik aan mevrouw Zaal heb gegeven. Het gaat mij om de geografische indeling, daadwerkelijk gebieden aanwijzen. Het OV knelpuntenbeleid staat in het coalitieakkoord en daar gaan wij verder op voortborduren. De vraag is dan niet meer waarom de provincie geen toestemming en ruimte geeft, maar juist waarom gemeenten geen gebruik meer maken van die gegeven ruimte. Dit kan een versnelling van de woningbouw opleveren. Hoe staan GS hierin? Het laatste onderwerp, het provinciale vestigingsklimaat. Hierbij denken wij aan de aantrekkingskracht van Noord-Holland op bedrijven. Wij zien bedrijvigheid en economische voorspoed als vereiste voor welvaart. Het is voor ons heel simpel, zonder bedrijven geen banen en zonder banen geen welvaart en zonder welvaart geen sociale ontwikkeling. Het gaat ons erom dat de provincie aantrekkelijk blijft voor bedrijven of eigenlijk nog aantrekkelijker wordt. Dat is een van onze belangrijkste overtuigingen, maar daar hebben wij wel zorgen over. Uit het bedrijfsleven horen wij geluiden over de toenemende regeldruk en spanning op ruimte om te groeien. Er zijn een aantal bedrijven die Noord-Holland om deze reden dreigen te verlaten. Is het een idee om in navolging van de Rijksoverheid zogenaamde schrapsessies te organiseren om overbodige regels af te schaffen? Dat gaat mogelijk helpen bij het verminderen van de regeldruk. Hoe zien GS dit?

De heer **DESSING** (FvD): Is de VVD het met mij eens dat de oorzaak van de regeldruk juist de PAS-problematiek is, dat dat bedrijven zou kunnen weerhouden om zich hier te vestigen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik ben het helemaal met u eens dat de PAS-problematiek tot een ravage heeft geleid. Dat ondervinden wij aan den lijve, dat is nou juist waarom regels simpel moeten zijn en waarom wij op zoek moeten gaan naar houdbaarheid van de regels en dat is wat de gedeputeerde aan het doen is. Ik zie uit naar die regels per 1 december.

De heer **DESSING** (FvD): Is het niet juist door de PAS-crisis dat wij pragmatische oplossingen moeten vinden en ons niet moeten vasthouden aan het groene Klimaatakkoord dat er nu ligt, en waar jullie samen met GL mee bezig zijn?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Als we het over de stikstofcrisis hebben, dan heb ik alle vertrouwen in de gedeputeerde om te komen met goede …. De huidige beleidsregels zijn een noodverband. Zij gaat aan de slag met dingen die vandaag aan haar zijn meegegeven en ik ben ervan overtuigd dat er een pragmatische goede benadering uitkomt die voor alle sectoren werkbaar zal zijn.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik heb uw hele betoog gehoord. Het is een liberale gedachte dat zoveel mogelijk mogelijk moet zijn. Vindt u dat alles kan?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat ik in ieder geval vind is uw jasje, mijn complimenten daarvoor, heel mooi jasje. Alles kan, in de wereld kan niet alles. Ik begon mijn verhaal door te zeggen dat de vrijheid van de een eindigt bij de vrijheid van de ander en daarmee impliceer ik dat niet alles kan. Maar wij moeten wel zoveel mogelijk vrijheid creëren voor eenieder om zijn leven te leiden en ook voor bedrijven om te kunnen ondernemen. Dus niet alles kan, maar Bas de Wit heeft ooit gezegd: de Nederlander kan wel alles.

De heer **ZOON** (PvdD): Dan ben ik toch benieuwd, wat kan dan niet? Ik hoor u over OV, auto's die ruimte moeten krijgen, meer woningbouw, over dat wij vooral nog geen keuzes moeten maken over meer of meer vee of andere dingen. Noemt u eens twee dingen die niet kunnen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Over vee heb ik het helemaal nog niet gehad. Wat ik niet vind kunnen, is dat de veestapel met de helft gehalveerd wordt. Dat vind ik niet kunnen. Het andere ding blijf ik u schuldig, daar kom ik bij u op terug. Ik ga terug naar mijn verhaal. Wij hebben recent gezien dat de leefbaarheid en bedrijvigheid tot grote problemen kunnen leiden, wij vragen hier nadrukkelijk aandacht voor. Daarbij gaat het niet alleen om straffen en beboeten daar waar de wet overtreden wordt. Nee, het moet juist om gaan om samen te werken met bedrijven om tot oplossingen te komen, dus in overleg en met begrip voor de situatie. Dat overleg moet zich niet alleen beperken tot bedrijven, ook de samenleving moet daarbij betrokken worden. Daar waar de leefbaarheid is aangetast, moeten er middelen vrijgemaakt worden om de leefbaarheid te verbeteren. Zo is het in het coalitieakkoord opgenomen. Om dit meer specifiek te maken, denken wij aan gerichte leefbaarheidsfondsen voor de IJmond en rondom Schiphol en dit kan in aanvulling op de plannen voor bevordering van de leefbaarheid met betrekking tot mobiliteit langs de A27 en bij Krommenie. Zo zijn er nog veel meer mogelijkheden tot verbetering van de leefbaarheid. Wij hebben eerder in deze vergadering al een idee gehoord van een andere partij, maar wat wij GS willen vragen, wanneer komt er een holistische integrale benadering van de leefbaarheidsfondsen? Tot slot, de VVD staat voor vrijheid, voor het nemen van verantwoordelijkheid, voor verdraagzaamheid, voor gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid. Alle plannen moeten realistisch, haalbaar en betaalbaar zijn, waarbij ze op draagvlak moeten kunnen rekenen. Dat zijn onze uitgangspunten en daarop zullen wij uiteindelijk alle plannen beoordelen. Laten wij aan de slag gaan, is onze oproep.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, het is tijd voor verandering. Verandering is nodig, want op deze manier kunnen we niet verder: de bodem daalt, de stikstofuitstoot is onhoudbaar en de woningnood stijgt. Deze problemen zijn zo groot dat een radicale doch redelijke verandering noodzakelijk is. We moeten meer gaan leven in balans met onze omgeving. En dat kan heel goed. De provincie als middenbestuur heeft daarbij een belangrijkere rol dan ooit. En voor D66 is de oplossing duidelijk: meer natuur en minder vleesproductie, meer en snel openbaar vervoer en fiets en minder auto's, meer hernieuwbare schone energie en minder fossiele brandstoffen. Dat is wellicht niet het meest populaire verhaal, maar wel het eerlijke verhaal. En wie eerlijk is, wint uiteindelijk het vertrouwen. De insteek van de provincie is daarom niet gericht op het ontkennen van het probleem of op het in standhouden van een bestaande situatie als die ongezond is. In Noord-Holland zijn we gericht op het meenemen van inwoners en ondernemers in die

verandering door goed onderwijs en het stimuleren van duurzaam ondernemerschap. Zo zorgen we ervoor dat men de transitie kan dragen en dat de lasten eerlijk verdeeld worden. Om de kansen te laten zien in plaats van angst te zaaien. Om zorgen weg te nemen in plaats van die te versterken. D66 kiest niet voor behoud, maar voor vooruitgang, zodat we weer woningen kunnen bouwen in een welvarende provincie, waar het goed en gezond wonen is. De provincie Noord-Holland moet vooropgaan in de verandering. En dat kan, het is de tijd ervoor. Een nieuwe PS met een nieuwe coalitie. Een begroting die duidelijk anders is dan de vorige. Met meer geld voor openbaar vervoer, dan voor wegen. Met scherpe keuzes voor natuur en klimaat. Maar ook met ruimte voor economie, innovatie en ondernemerschap. Wat D66 betreft, worden de middelen met deze begroting op de juiste wijze besteed. In die verandering is de natuur is cruciaal. Soms wordt gedaan alsof natuur een – veel te dure, linkse – hobby is, opgelegd door Europa maar dat is niet zo. Natuur is van levensbelang voor onze gezondheid, voor de biodiversiteit, voedsel en drinkwater, voor klimaatadaptatie en ontspanning. Deze coalitie maakt veel geld vrij voor het afmaken van het natuurnetwerk en heeft een stevige ambitie voor biodiversiteit. Het komt nu aan op de uitvoering. En dat zal niet makkelijk zijn want het laaghangend fruit is al geplukt en het wordt steeds lastiger. D66 pleit ervoor daar snel mee te gaan beginnen en zal daar bij de behandeling van het Programma Natuurontwikkeling (PNO) op terugkomen. Ook willen wij iedereen de kans krijgen om mee te werken aan een gezonde leefomgeving en een robuuste natuur. Daarom dienen wij met GL en PvdA een motie in.

Motie 92/11-11-19

Groencertificaten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In Noord-Holland nu 50.600 hectare natuur in het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) is gerealiseerd;*
- *In het coalitieakkoord is opgenomen dat het gehele NNN van Noord-Holland (56.400 hectare) in 2027 voltooid moet zijn;*
- *In de vorige bestuursperiode hierop al voortgang is geboekt, en regelingen & instrumenten zijn aangepast om het doel te bereiken;*
- *Dat hiervoor nu in de plannen is opgenomen dat in deze bestuursperiode 3.000 hectare nieuwe NNN gerealiseerd wordt;*
- *Hiervoor extra middelen zijn gereserveerd, maar niet duidelijk is of dit genoeg is;*
- *De natuuropgave van de provincie niet alleen een investering in ons landschap, de biodiversiteit en gezondheid is, maar ook een vorm is van C02-opslag.*

Overwegende dat:

- *In de provincie Noord-Holland veel bedrijven en inwoners bezig zijn hun C02 uitstoot te verlagen;*
- *De handel in C02-emissierechten (ETS) alleen is voorbehouden aan multinationals en MKB en particulieren hier geen gebruik van kunnen maken;*

- *Deze bedrijven en individuele Noord-Hollanders hun C02-uitstoot kunnen compenseren door middel van de aanleg van natuur;*
- *We de inzet en betrokkenheid van burgers en bedrijven bij nieuwe natuurgebieden graag willen intensiveren.*

Dragen GS daarom op om:

- *Te onderzoeken in hoeverre de aanleg van nieuwe natuur gefinancierd kan worden door de verkoop van groencertificaten aan bedrijven en inwoners die hun C02 voetafdruk willen verlagen;*
- *PS over de resultaten hiervan te informeren*

En gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, GL, PvdA

Ook het landschap buiten het natuurnetwerk moet versterkt worden. Het Planbureau voor de Leefomgeving publiceerde daartoe vandaag nog een oproep en rapport. Meer groen geeft schonere lucht, ontspanningsmogelijkheden en daardoor gezonde mensen. Ieder landschap is uniek en heeft zijn eigen beschermingsniveau nodig. D66 pleit daarom al jaren voor het gebruik van het instrument provinciale landschappen, dat de diversiteit van de verschillende gebieden omarmt. Hoe staat het daarmee, college? En ziet u – net als D66 – mogelijkheden om bepaalde gebieden aan te merken als nationaal park, opdat ook de economische kansen van natuur verzilverd kunnen worden? Met het landschapsfonds is een belangrijke wens van D66 in vervulling gegaan en ook deze Statenperiode zullen we ons weer vol inzetten voor bescherming en versterking van het open landschap.

De heer **DESSING** (FvD): Ik wil even ingaan op de keuzes die D66 maakt over ruimte, veel ruimte gaat naar de natuur. Er is in de provincie een groot ruimtegebrek dus er moeten keuzes gemaakt worden, dat staat ook in het coalitieakkoord. Is het niet zo dat daarom de benodigde ruimte voor woningbouw niet beschikbaar komt? Jullie maken daarin een andere keuze.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Zeker, wij pleiten al jaren voor binnenstedelijk bouwen, uit onderzoek volgt dat hiervoor nog genoeg ruimte is, zeker in Noord-Holland-Zuid. Je moet daar creatief in zijn, daar zijn mooie voorbeelden van. Zolang dat kan, moeten wij eerst die ruimte benutten en kunnen wij het kwetsbare groene landschap beschermen.

De heer **DESSING** (FvD): Is D66 van mening dat alle woningen gebouwd kunnen worden binnenstedelijk?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Uit onderzoek blijkt dat dat mogelijk is en daar heb ik vertrouwen in. Ik ga verder met de landbouwtransitie, misschien wel de meest urgente verandering. Het eerlijke verhaal is dat deze sector zorgt voor een groot deel van de stikstofuitstoot. Maar dat is niet het enige. We willen onze bodem niet langer uitputten en verantwoorde kringlooplandbouw om goed voedsel te produceren. We willen schoon water in de sloten en geen gebruik meer van gifstoffen.

En we willen boeren die niet gedwongen worden door een systeem om het anders te doen. Daar moet iets gebeuren, en snel ook. En natuurlijk ligt die verantwoordelijkheid niet alleen bij de boeren, maar juist ook bij de supermarkten, de banken, de consument, en de overheid. Samen met al die partijen moet een toekomstvisie geformuleerd worden, waarin Noord-Holland koploper wordt op het gebied van kringlooplandbouw, zodat nieuwe generaties boeren nog een eerlijke kans hebben om een gezond en toekomstbestendig bedrijf te hebben. En laten we niet vergeten dat er al veel goeds gebeurt in Noord-Holland. Niet alles kan, maar er kan van alles. Om dat te laten zien, geven wij u vandaag allemaal een zakje biologische bollen als symbool dat bollenteelt duurzaam kan. En om iedereen mee te nemen in die verandering dienen wij een motie in over het participatietraject bij de voedselvisie.

Motie 93/11-11-19
Draagvlak voor voedselvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het Rijk in juni een nieuwe visie op landbouw, natuur en voedsel heeft gelanceerd: Waardevol en Verbonden. Hierin staat een omslag naar kringlooplandbouw centraal;*
- *In het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" is afgesproken dat de provincie stappen wil zetten naar verduurzaming van de landbouw en de gewenste transitie daarvoor gaat beschrijven in een "Voedselvisie";*
- *De recente signalen uit de samenleving duidelijk maken dat de landbouwsector betrokken wil zijn bij de veranderingen en daar ook goed in kan meedenken (en een aantal agrariërs ook al laat zien dat natuurinclusieve bedrijfsvoering kan);*
- *De provincie Noord-Holland eerder proactief een participatietraject heeft geëntameerd voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie #NH2050, die samen met overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners tot stand gekomen is en waarin het ontwikkelen van natuurwaarden en een economisch duurzame agrarische sector centraal staat.*

Overwegende dat:

- *De Voedselvisie een grote maatschappelijke transitie teweeg gaat brengen;*
- *Inwoners deze transitie moeten gaan dragen en derhalve meegenomen moeten gaan worden in het veranderingsproces;*
- *De hele voedselketen betrokken moet worden bij het opstellen van de Voedselvisie opdat het weer een coproductie wordt van alle stakeholders - zoals de Omgevingsvisie #NH2050;*

Verzoeken het college:
Bij het opstellen van de voedselvisie belanghebbenden (dus ook inclusief burgers/inwoners) actief te betrekken in het verlengde van het totstandkomingsproces van de Omgevingsvisie;
Bij het opstellen van de voedselvisie aan te sluiten op de nieuwe visie van het Rijk

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdA, D66, VVD, CU

Naast de landbouw is ook een verandering naar duurzame infrastructuur nodig. Deze verandering wordt door deze coalitie ingezet. Er is nu meer geld voor openbaar vervoer en de fiets en er gaat minder naar de aanleg van wegen. D66 is daar trots op. Ook de snelheid moet naar beneden, vooral op provinciale wegen naast en door natuurgebieden. Om dat te onderzoeken dient D66 – samen met PvdA en GroenLinks – een motie in.

Motie 94/11-11-19
Snelheidsverlaging op provinciale wegen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) er toe geleid heeft dat talloze projecten, waaronder woningbouwprojecten, in Noord-Holland, zijn gestagneerd;*
- *Het Adviescollege Stikstofproblematiek in haar eerste advies de urgentie van het probleem benadrukt en diverse maatregelen voorstelt;*
- *Een van die maatregelen het naar beneden bijstellen van de snelheidslimieten op o.a. provinciale wegen betreft;*
- *De provincie verantwoordelijk is voor het bepalen van de snelheidslimiet op provinciale wegen;*
- *Volgens de ANWB een snelheid van ongeveer 80 km/u optimaal is voor de doorstroming en een lagere snelheid voorts een gunstig effect heeft op omgevingskwaliteit, waaronder begrepen de luchtkwaliteit, verkeersveiligheid en het klimaat.*

Overwegende dat:
- *Het omlaag brengen van de snelheidslimiet een maatregel is die enerzijds de stikstofuitstoot aanzienlijk kan terugdringen en anderzijds een maatregel is die snel kan worden ingevoerd;*
- *Er een grote urgentie is om maatregelen te nemen om de stikstofemissie te reduceren;*
- *Een lagere snelheid ook een verbetering kan bewerkstelligen voor de verkeersveiligheid.*

Van mening dat:
- *De provincie de aanbevelingen van het Adviescollege Stikstofproblematiek voortvarend ter hand dient te nemen;*
- *Het gelet op de nijpende krapte op de woningmarkt het belangrijk is dat woningbouwprojecten snel worden hervat;*

Verzoeken GS:

1) Te onderzoeken
wat de omgevings- en veiligheids-) effecten zijn van en in hoeverre een bijdrage geleverd kan worden aan de oplossing van de stikstofproblematiek door het verlagen van de snelheidslimiet binnen het provinciale wegennet van 100 km/u naar 80 km/u en het (verder) verlagen van de snelheidslimiet op het gehele provinciale wegennet in de omgeving van Natura2000-gebieden, bijvoorbeeld naar 70 of 60 km/u;
2) De bevindingen uit dit onderzoek op korte termijn (in 2019) te rapporteren aan PS

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, GL, PvdA

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Weet u welk percentage het verkeer bijdraagt aan de stikstofdepositie?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ja, dat is een paar procent.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Weet u hoeveel procent vermindering plaatsvindt door de verlaging die u voorstelt?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Het is juist de bedoeling om dat te gaan onderzoeken en als dat nihil blijkt, dan kunnen we op basis daarvan een goede afweging maken. Als dat een belangrijke bijdrage levert dan moeten wij het daar ook over hebben.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Daar is onderzoek naar gedaan en dat is 0,13%. Dus moeten wij dit onderzoek nog doen? Voor zover wij dat onderzoek al willen doen, is het niet veel beter om gewoon even te wachten wat er landelijk aan maatregelen voorgesteld worden voordat wij zelf beginnen met het verzinnen van allerlei regels?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik denk dat het goed is om daar zelf over te gaan, want je kunt het natuurlijk landelijk uitrekenen, maar het gaat hier om provinciale wegen langs natuurgebieden en het is goed om dat in kaart te brengen. Natuurlijk kunnen wij wachten op het Rijk, maar dit is een van de maatregelen die toch wel voor de hand liggen, het is hier al een aantal keren genoemd, ook door het CDA. Daarom vind ik het goed om in Noord-Holland onderzoek te doen en als het Rijk doorkomt met maatregelen, dan kunnen wij een goede afweging maken.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): U stelt dat het voor de hand ligt, dat is voor ons zeker niet zo. Wij denken dat aan bron- en herstelmaatregelen gedacht moet worden en dat dit te vroeg is.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik ben het daar niet mee eens. Met voor de hand bedoel ik dat het een veelgenoemde maatregel is, het komt uit het rapport van de commissie Remkes, het wordt hier door verschillende partijen genoemd. Het is goed om een breed onderzoek te doen, want u wilt niet de maatregelen voor de wegen, het CDA wil geen maatregelen voor de boeren, wij zullen toch echt iets moeten, want niet alles kan.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, wij staan als mede-indieners positief tegenover dit onderzoek, maar ik vraag mij af gehoord het debat van vandaag, of het niet zinvol is het onderzoek iets te verbreden, het is uw motie, dus u mag het aangeven, en niet alleen de stikstofdepositie mee te nemen, maar ook te kijken wat verlaging van de snelheid betekent voor de veiligheid op de provinciale wegen.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Als ik het goed heb, staat dat in het dictum, maar het lijkt mij goed om dat breder te doen. Als blijkt dat het leidt tot minder stikstof maar tot meer onveiligheid, dan moeten wij dat zeker in de afweging betrekken. Laten wij hier een breed onderzoek naar doen.

De heer **DESSING** (FvD): Ik wil nog even over een opmerking die gemaakt wordt, dat D66 duidelijk kiest voor minder asfalt en meer OV. Ik hoor net de VVD zeggen dat er evenveel asfalt als OV zou moeten komen. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Als u kijkt naar waar het geld voor infrastructuur in dit coalitieakkoord naartoe gaat, dan gaat er meer geld naar OV dan weginfrastructuur en dan weet ik dat een bus ook over de weg rijdt, maar dat is de verdeling. Ik heb de concrete bedragen niet paraat.

De heer **DESSING** (FvD): Het gaat mij om het principe. Dat D66 zegt dat er in principe minder wegen moeten zijn terwijl de VVD zegt dat het evenveel moet zijn als het aandeel OV.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik denk dat u iets heeft ontdekt waar wij het in de coalitie niet helemaal over eens zijn. Voor D66 investeren wij meer in OV en de fiets en minder in de auto. Het zou zo maar kunnen dat de VVD daar iets anders in staat, maar in het coalitieakkoord hebben wij een mooie balans gevonden, want wij investeren ook nog in wegen maar er gaat een heel groot bedrag naar OV.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mijn vraag is, of wij daarover van mening verschillen. Waar wij het nu hebben over minder wegen, is het niet zo zoals de heer Dessing lijkt aan te geven, dat wij asfalt gaan weghalen. Wij gaan er wel asfalt bijleggen maar in de woorden van mevrouw Zaal, gaat dat iets minder dan dat in eerste instantie gepland was. Dat is mijn vraag aan u.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik heb een vergelijking gemaakt met hoeveel geld ging er in de vorige periode naar nieuwe weginfrastructuur en OV en hoe zit dat in deze coalitie en dan zie je echt wel een bijzondere wijziging van koers waarbij er meer op OV is gericht. Natuurlijk, wij gaan geen asfalt weghalen. De afgelopen 8 jaar is er veel geïnvesteerd in infrastructuur, waardoor de weg er goed bijligt en het OV nog een beetje achterloopt en de fiets helemaal. Dat kunnen wij met deze coalitie rechttrekken en daar ben ik trots op. Door deze maatregelen kunnen we weer snel verder bouwen, zodat iedereen een passende en betaalbare woning kan krijgen. Wonen naar behoefte, binnenstedelijk en duurzaam is daarbij wat D66 betreft, nog steeds het uitgangspunt. De bouwwereld heeft het nu moeilijk, terwijl we ze straks – als bouwen weer mogelijk is – de bouwers hard nodig hebben. Daarom moeten zij geholpen worden door concrete maatregelen

voor de stikstofproblematiek, zodat vergunningen weer snel verleend kunnen worden. Het Rijk komt met maatregelen en daarbij aansluitend wil D66 dat de provincie ook alles op alles zet om de bouw weer aan de gang te krijgen, bijvoorbeeld door het vergunningenproces nog sneller te laten verlopen en de bouwambassadeur gericht in te zetten. Daarvoor dienen wij samen met de VVD en PvdA en GL een motie in.

Motie 95/11-11-19
Snel weer bouwen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Het coalitieakkoord middelen heeft vrijgemaakt voor versnelling van de woningbouw;*
- *Gemeenten worstelen met een enorme woningbouwopgave en stagnerende vergunningverlening door stikstof en PFAS problematiek.*

Overwegende dat:
De provincie kennis en ondersteuning kan leveren om de vergunningverlening te bespoedigen.

Verzoeken het college van GS om:
de middelen voor versnellen van de woningbouw snel gericht te zetten om de stagnerende woningbouw en vergunningverlening op te lossen met inzet van de flexibele schil en de Bouwambassadeur om vertraagde en vastgelopen projecten vlot te trekken

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, PvdA, VVD, GL

Voorzitter, het wordt een roerige tijd, waarbij heel Nederland over onze schouder meekijkt met dossiers als Tata Steel, Schiphol, Formule 1. Een tijd van protesten en rechtszaken. Een tijd van stevige debatten en het met elkaar oneens zijn. Een tijd van pijnlijke beslissingen, maar ook van nieuwe kansen. De provinciale politiek leeft en dat is goed, zolang we iedereen maar respectvol behandelen, mensen gelijke kansen geven en vooral het eerlijke verhaal vertellen, de wetenschap gebruiken en niet wantrouwen. Vandaag hebben wij weer een dieptepunt bereikt. De wetenschap heeft geen gelijk meer, bepaalde dingen zijn niet eens meer wetenschappelijk. Wij moeten stoppen met de trias politica onderuit te halen, tegenstanders niet wegzetten als gekken of criminelen, de feiten voorop stellen en niet het onderbuikgevoel. Echte verandering bereik je alleen samen. Laten we samen werken aan een mooie toekomst voor Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, complimenten aan de gedeputeerde Financiën en aan alle ambtenaren die hebben meegewerkt aan deze uiterst leesbare en toegankelijke begroting. Ik lees al enige tijd begrotingen en dit was echt een hele fijne. Het is dan ook niet uit ontevredenheid

daarover dat ik het in de rest van mijn betoog niet meer over geld ga hebben. Het geld dat wij in de begroting stoppen om beleid te maken, is heel belangrijk, maat uiteindelijk gaat het maar om een ding: onze inwoners. Klimaatverandering, energietransitie, de zorg, het onderwijs, stikstof, woningnood, zeespiegelstijging, bodemdaling, milieuverontreiniging, PFAS. Er komt nogal wat op onze samenleving af. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er onder onze inwoners veel onrust heerst en onzekerheid. Wat gaat dit allemaal voor mij betekenen? Hoe word ik geraakt door deze maatregelen? Is het nu echt allemaal wel zo nodig? Het zijn vragen die wij allemaal bijna dagelijks krijgen. Het simpele antwoord is: 'Ja'. Ja, iedereen wordt erdoor geraakt. Ja, het betekent ingrijpende en soms pijnlijke veranderingen. Ja, het is echt nodig. Al veel te lang leven wij op het krediet dat natuur en milieu ons gegeven hebben, maar de rek is eruit. We moeten op zoek naar een nieuwe balans tussen ecologie en economie, naar nieuwe zekerheid in een tijd van tumultueuze veranderingen. Voor de PvdA is het niet de vraag óf er wat moet veranderen, maar vooral hóe we dat gaan doen. Daarbij vinden wij het belangrijk hoe we gaan bouwen aan een duurzame toekomst waar de biodiversiteit en het milieu niet de rekening betalen voor economische groei en waar welvaart meer is dan een maat voor hoe vaak we op vakantie kunnen. Wij blinken in deze discussie uit in nieuw jargon, woorden die bestuurlijke handvatten bieden voor debat en beleid. Maar voor de meeste mensen werken die woorden niet. Inwoners van onze mooie provincie hebben geen boodschap aan depositiewaarden, aan transitie-instrumenten, aan saldering of woningbouwquota. Waar zoveel inwoners die wij spreken naar snakken, is simpelweg een beetje zekerheid, in onzekere tijden. Zij willen zeker zijn van een dak boven hun hoofd, betaalbaar, en het liefst goed geïsoleerd Zij willen zeker zijn dat zij aan het eind van de maand de energierekening kunnen betalen, ook als die energie duurzaam opgewekt wordt. Zij willen zeker zijn van schone lucht als zij naar buiten gaan, vrij van verontreiniging, zodat zij gezond kunnen blijven. Van goed onderwijs voor hun kinderen en warme zorg voor hun ouders als dat nodig hebben. Natuurlijk kunnen wij als provincie niet alle zorgen wegnemen, er is veel waar wij niet over gaan. Maar er is ook veel waar wij direct of indirect wél over gaan en op die gebieden moeten wij het goede voorbeeld durven geven. Het goede voorbeeld van het eerlijke verhaal, niet alleen over het probleem, maar juist ook over de oplossingen en hoe wij ervoor gaan zorgen dat de lasten en de lusten eerlijk verdeeld worden. Het goede voorbeeld van het durven kiezen voor noodzakelijke maar ingewikkelde en soms pijnlijke maatregelen zonder dat we degenen die hard geraakt worden, aan hun lot over laten. En het goede voorbeeld van niet in wanhoop achterom kijken of de kop in het zand steken alsof er niets aan de hand is, maar met optimisme en lef de uitdagingen van de toekomst tegemoet treden. Dat is waar de PvdA de komende jaren met deze coalitie aan blijft werken, samen met onze inwoners en ondernemers, op basis van het eerlijke verhaal. Deze begroting is een eerste echte financiële vertaling van het coalitieakkoord dat PvdA, GL, D66 en VVD eerder dit jaar sloten. Een coalitieakkoord dat volgens ons zijn basis vindt in die optimistische blik vooruit en het lef om ondanks de verschillen die er ontegenzeggelijk tussen onze partijen bestaan, gezamenlijk de uitdaging aan te gaan. Een paar onderwerpen wil ik hier nog nader aanstippen. Leefbaarheid is zo'n onderwerp, misschien zelfs wel het onderwerp. Als wij het in de politiek over leefbaarheid hebben, dan hebben wij het vaak over milieuzaken. Denk aan fijnstof, PAKs en NOx, termen die veel betekenen maar onze inwoners weinig zeggen. Wat zij willen, is zeker zijn dat zij schone lucht hebben en niet ziek worden van ademen. Wij willen graag horen wat GS gaat doen om de luchtkwaliteit die op plaatsen echt beroerd is, de komende tijd te

verbeteren. Maar leefbaarheid is veel meer dan milieunormen ter compensatie van en begrenzing van ons eeuwige streven naar economische groei. Leefbaarheid van steden en dorpen gaat ook over voldoende woningen, zodat kinderen als ze dat willen in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Over ondersteuning van mantelzorgers die voor hun ouders willen zorgen. Over het bestrijden van eenzaamheid die veel mensen voelen en het verwezenlijken van de wens naar verbinding. Over bereikbaarheid en goed OV, over werkgelegenheid in de regio, over voorzieningen, over overlast van te veel toeristen in Amsterdam en te weinig in Enkhuizen of Den Helder. Voor de PvdA is de toetssteen van beleid steeds weer de vraag: wat betekent dit voor de leefbaarheid, voor de kwaliteit van leven voor de mensen in onze dorpen en steden? En hoe maken we die beter. Omdat meten, weten is, dienen wij bij dit punt een motie in om een leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen.

Motie 96/11-11-19
Leefbaarheidsmonitor

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De leefbaarheid op een aantal plekken in onze provincie onder grote druk staat;*
- *Een gezonde en vitale leefomgeving voor de inwoners van al onze dorpen en steden van het allergrootste belang is;*
- *IN het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" is afgesproken de monitoring met betrekking tot een aantal aspecten van leefbaarheid te intensiveren.*

Overwegende dat:

- *De druk op de leefbaarheid in bepaalde gebieden binnen onze provincie door te verwachten ontwikkelingen de komende jaren alleen maar zal toenemen;*
- *Een gezonde en vitale leefomgeving een samenspel is van vele factoren en daarom een integrale aanpak vereist;*
- *Het de provincie aan een instrument ontbreekt om factoren welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving op gebiedsniveau, integraal te kunnen volgen en beoordelen;*
- *Het college werkt aan het opstellen van de kaders voor de leefbaarheidsfondsen in Noord Holland;*
- *Het van belang is om in dat kader een leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen om de verschillende factoren die van invloed zijn op de leefbaarheid, in beeld te brengen en de effectiviteit van het beleid te monitoren.*

Verzoeken het college:
In het kader van de uitwerking van de kaders van de leefbaarheidsfondsen een integrale provinciale leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen, waarin gebiedsgericht zoveel mogelijk factoren welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving, worden meegenomen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdA, D66, PvdD, SP

Leefbaarheid wordt ook beïnvloed door de gevolgen van de klimaatverandering. We zullen moeten leren omgaan met de gevolgen van steeds heftigere buien, bodemdaling en stijgende zeespiegels, zowel in de waterhuishouding als in het gebruik van de ruimte. Ruimtelijke adaptatie noemen wij dat in mooi jargon, maar wat de mensen willen, is zeker zijn dat ze droge voeten houden en dat hun huizen en bedrijven niet onderlopen iedere keer dat het regent. Samen met de waterschappen en de gemeenten kunnen wij daarvoor zorgen. Woonakkoorden, inbreidingslocaties, nieuwbouw of transformatie, binnenstedelijk of OV-knooppuntenbeleid, wij worden er allemaal opgewonden van, maar de mensen in Noord-Holland zegt het weinig. Zij willen gewoon zeker zijn van een dak boven hun hoofd, betaalbaar en het liefst in de buurt van hun familie of werk. De bouwopgave om dat mogelijk te maken, is aanzienlijk en ligt op dit moment door de stikstof- en PFAS-problematiek stil. Dat maakt de bouwambassadeur als aanjager nu en straks alleen maar belangrijker. Niet alleen in de uitwerking van de woonakkoorden, maar juist ook om nu al vastzittende of complexe bouwprojecten vlot te helpen trekken. In de begroting vinden we juist die provincie brede, verbindende schakel en belangrijke aanjaagfunctie niet terug. Graag horen wij van GS waar de bouwambassadeur in de begroting zit en wanneer wij met haar of hem kennis kunnen maken. Voldoende nieuwbouw is een, maar verduurzamen van zowel de nieuwe als de bestaande woningen is zeker zo'n grote opgave. Warmte speelt daarin een centrale rol. Warmte vasthouden door goede isolatie en warmte aanvoeren vanuit de verschillende beschikbare bronnen. Wat ons betreft, gebeurt dat trouwens niet uit biomassa of uit groen gas, dat respectievelijk niet zo bio en niet zo groen is. Wij zijn niet voor biomassa. Het belang van warmte wordt nog eens onderstreept door het warmtefonds dat het Rijk in het leven gaat roepen. Het zou te ver gaan om het warmtefonds hier met gebakken lucht te vergelijken, maar erg concreet is het nog niet. Wat kunnen GS doen om dit zo snel mogelijk concreet, inzetbaar en tastbaar te helpen maken? Nieuwe vormen van warmtewinning, zoals aquathermie en geothermie, bieden mogelijkheden om op duurzame manier warmte te produceren. Dan moeten we wel zien te voorkomen dat de onderzoeks- en winningsrechten in een bedrijfsmonopolie vallen. Wij staan voor een eerlijke verdeling van de warmte die onze aarde ons biedt. Wij zien nog weinig concreets terug in de begroting van de Geo-alliantie die hier aan moet bijdragen. Hoever staat het met de voorbereidingen daarvan? De PvdA is er trots op dat wij in deze periode nadrukkelijk inzetten op de versterking van duurzaam vervoer. Verbetering van het OV, veilige snelfietspaden en goede knooppunten helpen om mensen te laten kiezen voor OV en fiets. Mobiliteitsvraagstukken, Modal shift, kilometerheffing, flexvervoer, mooi jargon, maar wat onze inwoners willen is zeker zijn dat ze naar hun werk kunnen komen, naar familie en vrienden en weer naar huis. Wij kunnen daarvoor zorgen en dat gaan wij de komende periode doen. Tot besluit kan ik hier de duurzame opwekking van elektriciteit niet onbenoemd laten. Natuurlijk staan wij open voor zinvolle innovaties en nieuwe technieken. Initiatieven als het Zeewierlab dat helpt om nieuwe duurzame energiebronnen aan te boren en waar een paar jaar geleden nog niet aan gedacht werd, zijn mooi en goed. Maar wat de mensen willen, is gewoon zeker zijn dat er stroom uit hun stopcontact komt, betaalbaar en bij voorkeur duurzaam opgewekt. Laten wij daarop gaan inzetten. Op dit moment betekent dat vooral nog het inzetten

op zon- en windenergie. Daar is soms weerstand tegen, maar die weerstand neemt af naarmate er meer lokaal voordeel aan zit en wanneer de gekozen oplossingen beter passen in de omgeving. Wij dringen er bij GS op aan om spoedig te komen met een nieuw kader Wind op Land dat recht doet aan de afspraken in het coalitieakkoord en de ruimte laat voor lokaal maatwerk. Lokaal maatwerk en -voordeel dragen bij aan het onmisbare draagvlak om de energietransitie tot een succes te maken. Waterstof kan een prominente rol gaan spelen bij de opslag en het transport van duurzaam opgewekte energie. Wij zien hiervoor kansen in het NZKG, maar zeker ook in de Noordkop rond Den Helder. Over die laatste locatie horen wij helaas nog niet genoeg. Wat kunnen GS doen om deze impuls voor de werkgelegenheid en energietransitie in Noord-Holland-Noord te versnellen? Daarmee heb ik mijn belofte aan mevrouw Jellema ingelost, dat ik in iedere bijdrage de naam Den Helder zal noemen. Er zijn nog tal van andere onderwerpen maar ik rond af. De PvdA kan instemmen met deze begroting en de doelen die achter de cijfers schuilgaan. Bij de keuzes die gemaakt moeten worden, kiezen wij voor natuur en wonen en vooral voor de Noord-Hollanders, ongeacht levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, gender, leeftijd of seksuele identiteit. Zeker zijn van een duurzame provincie, een inclusieve provincie, waar iedereen mee kan doen en zichzelf mag zijn. Zeker nu.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Van de vier coalitiepartijen is de PvdA van oudsher de meest sociale, dus ik zou van u verwachten dat u het sociale karakter bewaakt. U zegt wel, we moeten het met de mensen doen, maar op een beetje vrijblijvende toon. Ik zou eigenlijk verwacht hebben dat u een aantal zaken die voornamelijk gericht zijn op mensen met weinig geld, in een sociale huurwoning, dat daar wat meer tekst over zou gaan en niet alleen over quota van het wonen van die mensen, maar ook wanneer die woningen worden verduurzaamd en dat de mensen niet op kosten worden gejaagd. Ik heb u daar niet erg veel over gehoord. Is dat niet de waarborgfunctie die de PvdA zou moeten hebben in deze coalitie?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Het doet mij deugd dat in deze coalitie die waakhond slechts gedeeltelijk noodzakelijk is, omdat wij alle vier overtuigd zijn van het belang van een sociale benadering en draagvlak voor de maatregelen die wij nemen. Als u goed had geluisterd, dan bent u in ongeveer iedere opmerking tegengekomen dat het zeker betaalbaar moet zijn, of het nou gaat over de opwekking van duurzame energie of over mobiliteit of wonen, meer woorden hadden de boodschap niet overtuigender gemaakt. Wij staan hier voor het sociale karakter en dank u voor het compliment. Wat ons betreft zal dat altijd betekenen dat de mensen met de smalste beurs ook gewoon mee moeten komen, of dat nou gaat om klimaatverandering, het kan niet zo zijn dat wij maatregelen gaan nemen, niet alleen in Noord-Holland maar landelijk, die alleen geschikt zijn voor de mensen die het kunnen betalen en dat de rest van de mensen wordt weggezet omdat ze niet meedoen. De grote zorg die er is over sociale huurwoningen, maar wat dacht u van gespikkelde wijken, van de mensen die een huis hebben gekocht en dat misschien net kunnen betalen, maar daarna niet meer kunnen investeren in de noodzakelijke verduurzaming? Daarvoor moeten oplossingen komen. Wij zijn het eens over wat wij op het sociale vlak allemaal willen gaan betekenen. Ik heb mij nu beperkt tot deze woorden, waarbij

betaalbaar voor de mensen de leidende vraag is geweest. Wees gerust, wij staan er nog steeds voor.

De heer **SMALING** (SP): Ik ben er bang voor dat de PvdA toch een beetje het boksballetje van de coalitie zal worden met drie toch liberaal georiënteerde partijen. Ik vind het belangrijk dat u dit zegt, maar ik benadruk nogmaals dat ik van u verwacht in deze periode dat het sociale karakter wordt geborgd en dat ervoor wordt gestreden met de vuist op tafel en niet alleen vrijblijvende zaken over het eerlijke verhaal en iedereen moet meedoen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Het zal de meeste mensen bekend zijn dat als er iets is waar de PvdA goed in is, dan is het het incasseren van klappen. Wij hebben er een paar gehad de afgelopen jaren, ik kan mij er zo 29 herinneren waar u volgens mij ook nog dicht in de buurt zat. Laat mij u geruststellen, wij zijn niet de boksbal, wij hebben een coalitie waar dingen ook als de meningsverschillen groot zijn, onderling worden uitgesproken en opgelost en waar oog is voor elkaars belangen en ja, ons belang, maar ook van de andere partijen, zij het soms vanuit een iet wat andere invalshoek, maar het zal altijd de mens zijn en wat ons betreft altijd die kwetsbare groep van mensen die het niet allemaal kunnen permitteren en dat zijn volgens mij dezelfde mensen als waar u voor opkomt, dus laten wij de handen in elkaar slaan en ervoor zorgen dat wij op dat vlak sociaal beleid maken.

De **VOORZITTER**: Het is nu 17.40 uur, er zijn 32 moties ingediend en er is even tijd nodig om die te beoordelen. Het eten staat nu klaar, dus ik stel voor dat u eerst het diner nuttigt en daarna met uw fractie of in het college de tijd benut om de beantwoording van de eerste termijn te gaan voorbereiden. Ik stel voor dat u om 19.00 uur terug bent in de Statenzaal. Ik schors de vergadering. De vergadering wordt heropend.

Gedeputeerde **PELS**: Voorzitter, dank voor uw input. Onze eerste gezamenlijke begroting deze coalitieperiode, dat is een mooi moment. Dank voor alle complimenten voor de leesbaarheid, daar hebben het college en de ambtenaren afgelopen zomer ontzettend hard aan gewerkt. Volgens mij kunnen wij stellen dat iedereen enthousiast is en aan het werk wil. Na de installatie half juni is deze begroting de afgelopen zomer opgesteld en daarna is het college volcontinu bezig met het tot uitvoering laten komen van het akkoord. Zoals u heeft kunnen lezen, vragen veel plannen uit het akkoord om verdere uitwerking samen met u. U geeft aan, kunt u misschien wat tempo maken, alleen maar plannen en onderzoek. Deze begroting laat juist zien dat wij lekker op stoom zijn, we zijn een paar maanden na de start en dat wij samen met u verder werken aan de uitvoering. Na de wijziging van de opzet van de begroting is het nu tijd om meer naar de inhoud te kijken. Er is een opmerking gemaakt over de beleidsindicatoren, dat werd ook al gezegd in de commissie. Daar heb ik de toezegging gedaan dat ik samen met mijn collega's zal kijken naar het beter maken van die beleidsindicatoren. Maar ik heb de opdracht ook een beetje teruggelegd, want wanneer u als PS beleid vaststelt, is het aan u om te kijken, zijn het de juiste doelen en indicatoren, want die vindt u terug in de begroting. Het wordt een belangrijke periode voor financiën, daar hebben wij in de commissie uitgebreid bij stilgestaan. Dat sla ik nu vanwege de tijd maar even over, maar ik weet zeker dat wij elkaar de komende tijd nog veel

zullen spreken over de financiën. Dan de moties. M67 en M70, die behandel ik samen. Dat betreft de motie over een onderzoek naar kosten lange termijn NNN en de motie meerjarenraming klimaat. Beide moties vragen in essentie om hetzelfde, maar voor twee verschillende onderwerpen. Ze vragen GS om eens goed te kijken naar de toekomst en of bijvoorbeeld incidentele uitgaven niet leiden tot structurele verplichtingen. Kijkt u eens goed naar die lange termijninspanning. Dat doen wij en dat heb ik toegelicht in de commissie waar ik heb aangegeven dat wij daar de komende periode en het komende jaar naar gaan kijken en goed kijken, wat is structureel? Wanneer noem je iets een structurele uitgave? Wanneer is iets incidenteel en moeten we goed opletten dat een incidentele uitgave misschien tot structurele lasten leidt. Ik doe dus een toezegging op iets wat ik al heb gezegd en dat is dat wij voor beide onderwerpen maar voor alle onderwerpen gaan kijken naar, wat is het effect op de langere termijn in de begroting en hebben wij dat voldoende in beeld. Ik ben het met u eens, daar zijn verbeterpunten. Wij voegen wel de gehele programmabegroting toe, dus wij gaan niet alleen naar deze twee deelonderwerpen kijken, maar omdat deze moties om een deelonderwerp gaan, raden wij ze beide af. Dan M76. Daarin wordt opgeroepen de term 'ruimtelijk economisch beleid' niet meer te gebruiken maar dat is erg lastig, want die term wordt ook door het Rijk gebruikt. Wij kunnen met u zeker verder kijken naar de woorden die wij gaan gebruiken, maar ik kijk liever niet naar de woorden die wij dan uitsluiten, dus deze motie wordt afgeraden. M84, de Groene Paragraaf. Wij zijn voornemens om een impactanalyse te maken. Hierin kijken wij naar de impact van ons beleid op sociaaleconomische factoren, maar ook op het klimaat en CO2, wij zijn op dit moment bezig om dat op te stellen. Dat een keer per jaar willen doen, ik heb toen in de commissie al gewaarschuwd, dat is een hele opgave. Daarom raden wij deze motie af omdat van de inspanning om dit elke keer in kaart te brengen, de winst maar heel erg beperkt is en wij dat liever een keer per jaar integraal met alle programma's meegewogen, aan u laten zien. M90, Cultuureducatie met Kwaliteit. Wij omarmen het doel van de motie om een oproep te doen bij het Rijk ter bevordering van culturele diversiteit, inclusiviteit en gelijke kansen, maar als wij deze motie zouden aannemen, dan kunnen wij in afhankelijkheid van het Rijk – want die levert een groot aandeel aan cultuureducatie met kwaliteit – alleen in cultuur en educatie voorzien als wij het Rijk zover krijgen om dit ook te ondersteunen en dat wij het anders helemaal niet doen. Als wij het Rijk niet op andere gedachten kunnen brengen, dat wij alle kinderen in Noord-Holland cultuureducatie ontzeggen. Ik doe de toezegging om dit mee te nemen in de gesprekken met IPO en Rijk bij de uitwerking van het nieuwe cultuureducatie met kwaliteit, maar om te voorkomen dat kinderen in Noord-Holland geen cultuureducatie meer krijgen, moet ik de motie afraden. M91, vieren van seksuele en genderdiversiteit. Dat is herkenbaar, ook gezien het regenbooginitiatief. Die laten wij aan PS. Dan de gestelde vragen. FvD vraagt of de opcenten niet naar beneden kunnen. Wij zijn gebonden aan het coalitieakkoord, dus de reactie van GS is nee. Dan de vraag over cultuureducatie en hoe wij nou moeten kijken naar de middelen. Plein C is enthousiast over de uitbreiding die wij nu hebben gerealiseerd in de begroting voor de komende periode, dus wij herkennen dat beeld niet. Wij zijn nog steeds druk bezig, ook samen met het Rijk en IPO voor de verdere uitwerking en de consequenties daarvan, want heel veel is nog niet duidelijk. Wij hebben de nieuwe regeling nog niet gezien. Ook werd gevraagd waarom lopen de middelen van het UNESCO siteholderschap af of het lijkt in ieder geval minder te worden. Het uitvoeringsprogramma loopt in 2020 af en kijken wij dan met u hoe wij dat

uitvoeringsprogramma opnieuw kunnen vormgeven. Er zijn in principe middelen beschikbaar in de reserve voor de Stelling van Amsterdam. Nog een. Er werd concreet gevraagd naar de uitvoeringsagenda. Wij zijn bezig met het uitwerken van het coalitieprogramma, dat vraagt nog enige tijd. Het werkprogramma voor intern is al wel aardig gevorderd en wij hopen snel een vertaling te kunnen maken naar de Strategische Agenda begin 2020.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Er is heel veel aandacht en belangstelling voor hoe wij omgaan met de stagnerende woningbouw. Er wordt vooral een appèl gedaan om deze weer op gang te brengen en te houden. Een aantal partijen vraagt hoe wij dat gaan doen. Er werd een vergelijking gemaakt met een vorst in de ivoren toren en ik ben blij, ik was toch op zoek naar met welk figuur aan het hof moet ik de heer Heijnen vergelijken en ik kwam niet verder dan de hofnar die de vorst de spiegel wil voorhouden om op basis van zijn inzichten en waarheid een beschrijving te geven over wat hij waarneemt. Hoewel wij vaak dezelfde beelden delen, slaat hij hier de plank mis. Wij zijn op dit moment bezig om hetgeen wij in de vorige periode in de omgevingsvisie met elkaar hebben opgebouwd en met een vertaling van het coalitieakkoord van hoe gaan wij nou verder en dat moet straks neerdalen in de Omgevingsverordening, die zal op niet al te lange termijn aan u toegezonden worden. Op dit moment zijn wij volop in overleg met wethouders, raadsleden, belangenorganisaties en marktpartijen over hoe je dat op een ordentelijke manier kunt doen. De VVD geeft een hele strakke voorzet, waarvan ik zeg, in de eenvoud daarin schep je heel veel duidelijkheid en tegelijkertijd moet je de ogen niet sluiten voor wat je in het veld ophaalt. Ik weet dat de VVD groot voorstander is om wat van onderop komt, zeer serieus af te wegen. Nog niet zolang geleden hebben wij campagne gevoerd, de heer Heijnen en ik, waarbij wij het op belangrijke onderdelen met elkaar eens waren en ik zal proberen om hetgeen wij hebben geleerd de afgelopen maanden, er een plek in te geven. Ik stel voor dat wij op een later tijdstip het gesprek aan het hof met elkaar verder voeren. Ik begrijp het belang en de urgentie om te zorgen dat wij wel stappen kunnen maken. Daarom hebben wij de versnellingsgelden die zijn bedoeld om de gemeenten te helpen bij waar zij tegenaan lopen. Dat is ook een vraag van GL en een aantal andere partijen. Kun je dit niet meer richten op de stikstofproblematiek? Als ik hem zo mag lezen, om even te kijken wat het verschil MRA en niet-MRA is en hoe moeten wij dat oplossen. Als u mij de ruimte geeft, zal ik in ieder geval in de geest van wat u vraagt dat op die manier proberen vorm te geven, om dat zo effectief mogelijk in te zetten. De vraag van FvD over het aanjaagteam, dat is harder nodig dan ooit. Er kan heel gericht gezegd worden, de vergunningen die al verstrekt zijn, wij hebben de categorie die nog vergund moet worden maar we hebben ook een hele categorie die al vergund is en dat wij juist die helpen dat die in uitvoering gebracht worden. Het beschikken in een vergunning is een, maar uitvoeren is twee en daar kan het aanjaagteam een hele belangrijke functie in hebben en het budget dat wij daarvoor hebben, is echt nodig om ervoor te zorgen om stoom op de ketel te kunnen houden. Er zijn veel goede suggesties gedaan, zoals over de bouwambassadeur. Ik was voornemens om de bouwambassadeur een rol en positie te geven in de woonakkoorden – waar wij over spreken in het coalitieakkoord – want sec een bouwambassadeur moet je een opdracht en missie meegeven, zodat die zijn of haar werk effectief en goed kan gaan doen. Dan de motie van het CDA over het dorpswerk. Het is een sympathieke motie, maar in het verzoek wordt gevraagd om weer een nieuw loket te openen om te helpen bij duurzaamheid, maar er zijn al veel loketten om

organisaties verder te helpen bij de transitie. Wij vinden Dorpswerk daar niet het eerste aangewezen loket voor, bovendien hebben wij het budget eerder aangepast en stellen wij voor, laten wij eerst kijken tot hoever ze komen voordat ze een nieuwe branche gaan aanboren, omdat er al veel loketten zijn. Deze willen wij ontraden. De PvdD had het over het Waddenfonds en passant. Dat was een leuke insteek, dank daarvoor, hoe coöperatief dat kan gaan. U zegt, het Waddengeld wordt gebruikt voor economie en dat zou niet moeten, het moet alleen voor natuur en ecologie zijn. Het is de wet die wij uitvoeren en de wet zegt 50/50 wat u daar ook van vindt. Destijds bij de overdracht van het Waddenfonds van het Rijk naar de provincies is in de Tweede Kamer bij motie of amendement besloten dat dit een 50/50-doelstelling werd en dat voeren wij gewoon uit naar beste eer en geweten. Een interessante van de PVV, over de wachtlijsten met name als het gaat over de statushouders. Ik snap dat als je heel lang op een wachtlijst staat en je bent aan de beurt en je huis wordt gevorderd en je moet weer wachten, dan is dat een hele vervelende situatie. Ik ben wethouder geweest en toen ben ik allerlei gevallen tegengekomen, maar het is een wettelijke taak voor gemeenten om statushouders te huisvesten, alleen de voorrangsregeling is vervallen. Zolang ik gedeputeerde ben en geacht word de wet uit te voeren, zal ik ervoor zorgen dat de wet wordt uitgevoerd en ik zal de gemeenten hierop aanspreken, op hun verantwoordelijkheid om hun portie daarin te doen. Het is artikel 160 b dat dat beschrijft. Dan de zonnepanelen op de Afsluitdijk, waar een vraag over gesteld is, dat is bekeken en daar speelt een paar problemen. Het eerste is, er ligt geen backbone, dus het Rijk moet een hoge investering doen om ervoor te zorgen dat de stroom wordt afgevoerd. Daarom is gekozen voor een zonnepark van 2,6 ha bij Den Oever te positioneren. Het zijn overwegingen van het Rijk en een andere afweging om op dit moment af te zien van zonnepanelen, is dat de grond onder de zonnepanelen en het effect op de graskwaliteit wat ook gelijk weer samenhangt met de stevigheid van de dijk, daarom is men erg terughoudend en heeft men vooralsnog niet gekozen om er op die manier voor te gaan. Wel wordt gekeken naar een drijvend zonnepark bij Breezand. De provinciale opstelling bij initiatieven zoals rond de energieverkenning IJsselmeergebied, om te kijken of er kansen zijn om natuurherstel door een initiatief à la Markerwadden maar dan gericht op zonneparken, dus dat je archipels creëert waarbij je in plaats van foerageergebied voor vogels, zonne-energie gaat oogsten, daar wordt heel serieus naar gekeken. Wij zullen de kansrijkheid daarvan volgen.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel voor dit inkijkje in waar jullie mee bezig zijn. Is dit de besteding van die 200.000 euro in de begroting voor dit onderwerp of zijn jullie met andere dingen bezig?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik reageer op de opmerking over zonnepanelen op de Afsluitdijk van u. Ik heb uitgelegd waarom er nu niet voor gekozen is en ik heb u een inkijkje willen geven in hoe wij uw opmerking eerder vertaald hebben en ook waar wij als provincie al mee bezig waren in het kader van de energieverkenning. Dat was tot nu toe en de middelen waar u aan refereert, is hoe wij nu verder gaan.

De heer **KLEIN** (CU): Ik begrijp dat alles wat nu beschreven is en waar u zich voor inzet, kon zonder die 200.000 euro en er is nu nog 200.000 euro over voor verdere stappen rond dit thema.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Naar mijn beste eer en weten wel, dit is het werk dat wij tot op heden al hebben gedaan. GL vraagt naar een aantal extra indicatoren. U beoogt om meer grip en inzicht te krijgen in wat er exact gebeurt, ook in het woondossier. Ik denk dat het goed is om met elkaar van gedachten te wisselen in de commissie over waar uw behoefte precies ligt en in hoeverre wij dat kunnen accommoderen, dan heeft het college een positieve grondhouding om dat verzoek in te willigen maar dan moet wel duidelijk zijn waar wij het over gaan hebben. D66 vraagt naar provinciale landschappen, dat moeten wij echt regelen in de Omgevingsverordening. Wij willen het beleid vereenvoudigen en wij gaan terug naar drie beschermingsregiems met een bijbehorend kader en dat komt terug in de Omgevingsverordening. De bouwambassadeur, wij zitten op dezelfde lijn over het versnellen en over de middelen. Als ik hem zo mag lezen, met aandacht en dat wij ook nog kijken naar hoe is dat in de provincie opgebouwd, dan vinden wij elkaar daar ook in. M95, daar heb ik al op gereageerd. Motie natuurinclusief bouwen PvdD. Hier worstel ik een beetje mee. Ik begrijp wat ze bedoelen, maar daar wordt voor een belangrijk deel al op ingezet om als je dan bouwt, te kijken of je weer ruimte kunt geven, dat je niet een betonnen doos neerzet waar niks tegenaan kan alleen tegenaan kunt vliegen en niet meer leven creëert alleen maar neemt. Dat is niet de bedoeling en dat wordt aangepakt met groenkapitaal met de natuurorganisaties en in het bijzonder met de vogelbescherming, bouwsector en gemeenten. Wij zijn aan het kijken hoe wij natuurinclusief kunnen bouwen en dat zou je ook een plek kunnen geven in de energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen en dat zou je ook een plek kunnen geven om te kijken hoe gemeenten daar zelf in staan, bijvoorbeeld in de woonakkoorden. Als ik hem zo mag lezen, zou ik hem op deze manier kunnen uitvoeren.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik ben ongelofelijk voor natuurinclusief bouwen, maar ik neem aan dat u de Urgendamotie bedoelt, dat het daar onderdeel van is.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik ben het even kwijt. Zit ik nou te antwoorden op een niet ingediende motie? Het schaamrood op de kaken! Dan weet u hoe ik het zou oppakken.

De **VOORZITTER**: Ware hij ingediend, dan was dit het antwoord geweest. Helaas is hij niet ingediend.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Ik hoop dat ik ze beter op een rijtje heb staan. Ik ga de partijen af zoals ze tot ons gesproken hebben en dan begin ik bij FvD over het referendum, ik ben het ermee eens dat dit een belangrijk onderwerp is. Burgers moeten hun mening kunnen geven, daarom hebben wij de referendumverordening. Een breed samengestelde werkgroep van PS is in de vorige periode hiermee aan de slag gegaan. Toen hebben wij hem aangepast en weer opnieuw vastgesteld. In die zin zou je bijna zeggen dat het meer een vraag aan PS dan aan GS is, want het is uw eigen instrument. U zegt, de bekendheid moet nog beter. Bij de website kan dat bijvoorbeeld plaatsvinden. Ik heb nog even gekeken, maar als je referendum op onze eigen website intoetst, dan begint hij bovenaan met de referendumverordening, dus hij is wel goed vindbaar, maar wij hebben ook andere manieren om te communiceren met onze inwoners. Wij hebben regelmatig een digitale provinciekrant. Ik kan u toezeggen om daar een keer als speciaal

item aandacht aan te schenken, want het is goed voor de inwoners om dat te weten. U hebt gesteld dat de kosten hoog zijn. GS hebben daar op 22 februari 2018 een brief over gestuurd en daarin hebben wij uitgelegd dat de aangegeven kosteninschatting gebaseerd is op onderzoek bij de Noord-Hollandse gemeenten, want de provincie zal bij een provinciaal referendum de kosten voor de stemprocedure, verzending van de oproepingskaarten en stembiljetten, huur van stemlokalen, meubilair, presentatiegelden van stembureauleden, stembussen en ambtelijke kosten aan de gemeenten moeten vergoeden. Het gaat dan om meer dan 2 miljoen kiesgerechtigden, dus daar komt de kosteninschatting vandaan. De PvdD, motie POP3, M72, dat zou eigenlijk anders moeten. M72 over de natuurinclusieve landbouw, u vraagt of het mogelijk is om dit in te zetten om stappen te maken richting meer natuurinclusief, diervriendelijk en kringlooplandbouw. Die ontraden wij omdat die breder in het kader van de POP3 gelden gezien moet worden, omdat wij alle sectoren van glastuinbouw tot veehouderij willen meenemen in de transitie en vooral de ruimte die Europa biedt, moeten benutten en niet strenger moeten zijn dan Europa voorschrijft. Technisch is het bij specifieke onderdelen, zoals innovatie van het POP3 mogelijk die wel te richten op bepaalde thema's, zoals genoemd in de motie, mits wij de cofinanciering ter beschikking stellen. Wij kunnen de focus leggen op de reikwijdte van de uitvoeringsregeling, echter POP3 kent verschillende onderdelen en niet voor alle onderdelen is het relevant die te richten op de doelen uit uw motie. Als voorbeeld noem ik de regelingen voor water of voor het programma Leader. Dat is gericht op een bredere plattelandsontwikkeling, een groot deel van de cofinanciering van POP3 komt van de waterschappen en gemeenten. Zij stellen als voorwaarde dat een project of regeling ook gericht is op hun doelen. Die doelen kunnen een andere focus hebben dan in de motie is gesteld, daarom ontraden wij die. Over dierenwelzijn zijn twee moties ingediend, dierenwelzijn opnemen in de sponsoring van evenementen. Die motie is ondersteunend aan bestaand beleid. Met het nieuwe accent op verduurzaming van evenementen in ons nieuwe sponsorbeleid, sturen wij al aan op duurzaamheid in brede zin, people, planet, profit in goed Nederlands, en wij vragen daarmee impliciet extra aandacht voor de verbetering van dierenwelzijn, vermindering van voedselverspilling, minder milieubelastend, et cetera. Die laat ik aan het oordeel van PS over. Motie 75, brede groep burgers betrekken bij de sponsoring van evenementen, die ontraden wij. Wij hebben immers al een flink aantal voorwaarden en doelstellingen die wij met de evenementen willen realiseren. Er is een beperkt aantal evenementen in Noord-Holland die hieraan zullen voldoen en op jaarbasis kunnen wij 5 tot 6 nieuwe evenementen sponsoren, waarbij wij een goede mix moeten realiseren van regionale en thematische spreiding en daarom kiezen wij zelf voor de evenementen. Daarbij komt dat bij sponsoring ook nog eens actief wordt gestuurd op onderhandelbare tegenprestaties, zoals het verkrijgen van publiciteit gekoppeld aan het provinciale beleid, hospitality rechten, stimuleren verduurzaming evenement en contact en interactie met de doelgroep van het evenement. Soms besluiten wij in die afwegingen met de evenementenorganisatie dat het binnen het evenement niet gaat lukken om de vereisten van de provincie te honoreren en dan gaan wij niet met elkaar verder. De vrijheid moet je dan blijven behouden om het uiteindelijk niet te sponsoren en dat kan niet bij een gekozen evenement. Dan het CDA, landbouw en de empathie, die is zeker bij deze portefeuillehouder aanwezig. Er was niet een specifieke vraag, maar ik wil het nog weleens benadrukken. Ik heb in de eerste maanden op deze portefeuille veel werkbezoeken gehouden, ook nu in het kader van de stikstof zit ik veel met ze om tafel, die zorgen zijn duidelijk, ik weet

wat het betekent voor de mensen thuis. Als u zegt, jammer dat men zich niet gehoord voelt, dan denk ik dat het vooral over de oplossingsrichting gaat, maar ik herken niet dat wij niet naar ze luisteren, maar dat zult u hopelijk ook niet bedoelen. Dat is echt wel aan de orde. Wij werken hard met het Rijk en met de sector aan duurzame bestendige oplossingen. U vraagt specifiek naar onderzeeërs en datacenters. Hoe brengen wij onder de aandacht dat de nieuwbouw van de onderzeeërs ook in Den Helder zou mogen dan wel moeten landen. Het is aan Defensie om daar een besluit over te nemen maar wij brengen natuurlijk via de geëigende kanalen de kansen van Den Helder en de inbedding van een vestiging in de regio onder de aandacht bij Defensie en ik zal niet nalaten dat te blijven doen. U vraagt wat wij doen aan de belangrijke ontwikkeling van datacenters. Wij werken samen met gemeenten, netbeheerders in Noord-Holland maar ook in de MRA, Flevoland, wij werken aan een regionale datacentrumstrategie naar het voorbeeld van de PLABEKA-strategie bij bedrijventerreinen. Wij kijken naar de verschillende onderdelen naar het effect van ruimte, energievraag, restwarmtebenutting en werkgelegenheid. Wat mij betreft is duidelijk dat het op regionale schaal moet plaatsvinden, ook vanwege de discussie op nationale schaal in de NOVI en ook omdat de datacenters op regionaal en nationaal niveau opereren. De SP vraagt naar de werkgelegenheid van datacenters en wat levert het nou op. Binnen de MRA ICT-sector is het aantal datacenters en de werkgelegenheid nu nog beperkt, 4%, ongeveer 3.400 banen maar de groeiprognose is nog 1.300 medewerkers erbij in de komende vijf jaar, dat is best behoorlijk. In 2018 werd de economische impact van de vestiging van Microsoft en Google in de Wieringermeer door The Dutch Data Association nog eens ingeschat, ik zal u die cijfers doen toekomen. Het gaat te ver om dat nu allemaal op te lepelen. Er zit dus groei in, voor de komende vijf jaar wordt voorzien dat wij voor Noord-Holland-Noord en de MRA toegaan naar zo'n 6.129 directe banen. Daarnaast zal dit ook doorwerken in de indirecte werkgelegenheid die wordt geschat op rond de 6.000 banen. Dan de CU die heeft gevraagd of landbouw een blinde vlek is, dat is zeker niet het geval. Wij moeten absoluut samenwerken en daarom hebben wij die overleggen. Daarom staat er een hele duidelijke richting in het coalitieakkoord over hoe wij met de landbouw, verduurzaming en transitie willen omgaan en ook staat er onder andere de voedselvisie genoemd. U heeft hem ook genoemd. U vraagt of wij voor een transitiefonds voor de kringlooplandbouw de opcenten kunnen verhogen, dat is motie 82. Eens dat de transitie naar kringlooplandbouw nodig is, dat staat zo in het coalitieakkoord. Er staan ook middelen beschikbaar voor de Voedselvisie, dat is 6,1 miljoen euro in deze coalitieperiode. Er is dus voorlopig voldoende geld, laten wij eerst aan de slag gaan met de uitwerking en dan verder zien. Los daarvan is ook de manier waarop u dit vraagt, bij motie technisch niet de manier om dat te regelen. 50plus/PvdO vraagt bij motie toezicht op het AEB, te onderzoeken of Amsterdam onder verscherpt toezicht kan worden gesteld en dat toezicht dan ook uit te voeren. Dat laatste lijkt mij logisch indien wij het zouden doen. Wij ontraden de motie, want het wettelijk criterium voor verscherpt financieel toezicht is het ontbreken van een evenwichtssituatie op de begroting, waarbij niet aannemelijk gemaakt kan worden dat die binnen afzienbare tijd en dat is drie jaar, kan worden hersteld. Die situatie is gelukkig voor Amsterdam op dit moment niet aan de orde. Een eerstvolgende toets vindt plaats in het kader van het reguliere toezicht na het toezenden van de begroting 2020, die moeten wij uiterlijk de 15e hebben ontvangen en dan kijken wij daarnaar. Dan de motie van DENK om een sponsorbijdrage aan Keti Koti toe te kennen. Het is een sympathieke motie en ik snap waarom u hem indient. Als je kijkt naar onze uitgangspunten,

maakt hij zeker een kans, maar u moet het op deze manier niet willen regelen. Wij hebben immers al een flink aantal voorwaarden en doelstellingen die wij met evenementen willen realiseren. Ik zei net al, het is een beperkt aantal evenementen, dus wij moeten goed kijken naar regionale en thematische spreiding. Daarom willen wij er graag zelf voor kiezen, zodat wij ook die doelstellingen tot realisatie kunnen laten komen. Wij zullen zeker ook in 2020 kijken of Keti Koti binnen het sponsorbeleid kan passen. De werkwijze is ook zo dat het evenement zelf om een sponsorbijdrage kan vragen en dan toetsen wij op onze criteria. De VVD vindt het provinciaal vestigingsklimaat goed en dat moet vooral behouden blijven. Dat ben ik helemaal met u eens, maar er is een toenemende regeldruk en u zegt zelfs, bedrijven dreigen de provincie te verlaten. Die geluiden ben ik nog niet tegengekomen als portefeuillehouder Economie maar als u die hoort, laat mij het absoluut weten. Die ontwikkelingen willen wij niet en ik ben graag op de hoogte en dan zou ik graag van die bedrijven willen weten waarom zij dat dan doen. U zegt dat een van de middelen om daar iets aan te doen, zou kunnen zijn zogenaamde schrapsessies te houden. Ze zonder meer houden, daar ben ik niet zo'n voorstander van, maar ik ben er wel voor om nog eens te bekijken waar zit nou op dit punt ook naar aanleiding van wat ik van u hoor, richting regelgeving die knelt voor de bedrijven, waarbij wij ons wel moeten blijven realiseren dat het vaak gaat om Rijks en Europees beleid. Ik spreek de bedrijven zelf ook en vorige week had ik nog VNO-NCW op bezoek om met elkaar de stand van zaken in Noord-Holland door te nemen. Daar heb ik dat signaal niet gekregen en als u zegt, er hindert iets, dan hoor ik het graag van u. D66, de landbouwtransitie is niet alleen een verantwoordelijkheid van de boeren – dat vind ik ook – maar ook van consumenten en inkoopcombinaties. M93 gaat over het opstellen van de Voedselvisie dat een participatief traject zou moeten zijn en dat ben ik helemaal met u eens. Niet een een-op-een kopie van de Omgevingsvisie, maar wel in lijn met, zo lees ik uw oproep. Dat was bij de Omgevingsvisie een uitstekend traject, om het maar op zijn Trump's te zeggen, dat was het beste participatietraject dat wij ooit in de provincie hebben gehouden, maar u hebt tegelijkertijd gezien dat er ook kosten aan verbonden waren. Ik wil even kijken naar de verhouding met het budget dat wij daarvoor beschikbaar hebben. Het sluit aan bij de overleggen met het Rijk die wij willen houden. Wij zijn voornemens het onderdeel te laten zijn van de agenda Vitaal landelijk gebied en wij zullen voor de agenda een participatietraject inzetten en daar maken wij een voorstel voor. De motie is een goede stimulans om te kijken naar wie wanneer daarover mee kan denken.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Ik loop eerst de bijdragen van de partijen langs. Ik heb met veel plezier geluisterd naar de bijdrage van de heer Dessing, met name over de mobiliteitsparagraaf van deze coalitie en daar kunnen wij ons heel snel in vinden. De heer Heijnen had vragen over de A8/A9 en de Duinpolderweg. Het vervolg van de A8/A9 komt heel snel uw kant op, maar waar ik minder tevreden over was en het valt mij ook wel een beetje tegen van de heer Heijnen, is het woordje mondkapjes over Krommenie Assendelft. Er luisteren mensen mee en het is echt een serieuze uitdaging. Wij zijn echt niet van plan om mondkapjes voor 11 miljoen euro aan te schaffen, maar u gaat binnenkort lezen dat wij dat serieus willen aanpakken, dat wij ook de buurt willen betrekken bij hoe het leefbaarheidsfonds specifiek voor Krommenie Assendelft eruit zou moeten gaan zien en dat gaat echt over meer dan alleen mondkapjes. Als er in maart geen verkiezingen waren geweest, was de A8/A9 de komende jaren nog steeds niet aangelegd en dat

wij toch zien dat er nu wel mensen zitten die daar een flinke leefbaarheidsuitdaging hebben en deze coalitie heeft besloten daar niet op te wachten, maar nu al heel snel samen met de omgeving maatregelen te nemen. Wij hebben het uitgebreid in de commissie gehad over de Duinpolderweg, daar kan ik u op dit moment nog geen specifieke datum geven, maar weet wel dat het Noord-Hollandse belang met name in de woningbouw zit. De brief van de gemeente Haarlemmermeer zullen wij heel snel beantwoorden. Daar kunnen wij elkaar snel vinden, mijnheer Heijnen. U had het over de spoorse maatregelen. U noemde een bedrag van 2,3 miljoen euro, nee, wij hebben als college gezegd dat wij bereid zijn om 1,45 miljoen euro bij te dragen aan de spoorse maatregelen en dat komt uit het potje dat de coalitie heeft vrijgemaakt voor de bereikbaarheid van de kuststreek ter grootte van 3,25 miljoen euro. Als de bestuursovereenkomst er is, stuur ik die naar PS om daarover met elkaar van gedachten te wisselen. M80, de geluidsoverlast A8 West. Ik ga herhalen wat ik in de commissie heb gezegd waar u niet bij was, maar wel de heer Hoogervorst en er was een inspreker bij. Ik vind het niet verstandig om het op deze manier te doen. U noemde al, waar is het eerlijke en sociale gezicht van deze coalitie. Nou, die staat hier onder andere. Ik vind het niet eerlijk ten opzichte van andere gebieden waar ook overlast en een leefbaarheidsprobleem is. Ik heb toen in de commissie gezegd dat ik dit fonds al 3 of 4 keer heb uitgegeven, iedere keer in de commissie is er een inspreker uit West-Friesland, rondom de A1, rondom de A27 en ik wil u echt verzoeken deze motie aan te houden, in ieder geval tot de kaders er zijn van het leefbaarheidsfonds en die komen uiterlijk Q1 2020 uw kant op. Dat is al vrij snel, maar ik wil u adviseren niet vooruit te lopen op iets waar nog geen kaders voor zijn. U trekt wel snel de portemonnee, want ik kan de toezegging hier ook in PS doen die ik ook al in de commissie heb gedaan, en dat is dat ik met de gemeenten en omgeving wil kijken om een lobby te starten ook richting het bevoegd gezag want dit is een Rijksweg, dat is de Tweede Kamer en de minister en dat is in het recente verleden niet zo vaak gebeurd, maar wij zijn bereid om dit te gaan doen. U vroeg naar de ambitie goederenvervoer over water, daarover hebben wij het uitgebreid gehad met de heer Hoogervorst in de commissie. Het klopt dat deze coalitie nog geen middelen heeft vrijgemaakt, maar wij hebben wel ambities die ook voortkomen uit onderzoek door mijn voorgangster waar ook een rapport over is verschenen, over welke mogelijkheden er zijn. Er speelt nu iets concreets rondom de regio Alkmaar, waarvan ik heb gezegd, laten wij dat afpellen met elkaar om te kijken op welke manier de provincie daar een bijdrage aan kan leveren. Zodra dat klaar is, dat hoeft niet zo lang te duren, dat gaat heel snel over een onrendabele top en financiën en in de commissie heb ik gezegd, ik kan twee dingen doen. Proberen het geld te vinden in mijn eigen begroting als je daar nog geen afspraken over hebt gemaakt of ik kan via de kaderbrief een aanvraag indienen. Ik weet nog niet hoe dat gaat uitpakken omdat ik in gesprek ben met de regio Alkmaar om te kijken of wij daar zo'n overslagpunt kunnen gaan realiseren. Dat is in die regio geen nieuw idee, dat speelt al enige tijd. Ik ben heel nieuwsgierig naar de notitie van de CU over het OV. Ik ga graag met u de discussie aan. Bij het PMO hebben wij een discussie gevoerd over de fietsknelpunten, is het niet verstandig om dat apart weg te zetten, zodat dat ook voor u inzichtelijk is. Ik heb u al toegezegd dat er straks een nieuwe PMI/PMO komt en daar zal de fiets een prominente plek in gaan krijgen, zodat voor iedereen inzichtelijk en duidelijk is wat wij op die gebieden doen. Wij doen nu twee dingen, de knelpunten, de oude afspraken, de financiën zijn geregeld door mijn voorgangster, en wij doen aanvullend wat in het coalitieakkoord staat op dit moment. Wij komen snel terug op het

onderzoek doortrekken Noord-zuidlijn, mevrouw Kocken. Het staat niet zo expliciet in deze begroting, maar die opdracht heb ik vanuit het coalitieprogramma en daar zal ik mij gewoon aan houden. Het kader van het leefbaarheidsfonds vroeg u net. Ik heb net geantwoord, Q1 2020 kunt u dat verwachten. Of het holistisch gaat gebeuren, mijnheer Van der Maas, ik ga mijn best doen. Broek in Waterland vind ik interessant, die wist ik nog niet. U gaf dat voorbeeld ook, die vierbaks nu al doen, dus die neem ik mee om te kijken of ik daar iets mee kan.

De heer **KLEIN** (CU): Wij hebben de vorige periode vrij intensief meegekeken met het participatieproces in Broek in Waterland en daaruit is gebleken dat de vierbaksvariant ook hele grote nadelen heeft. Neemt u die ook mee?

Gedeputeerde **TEKIN**: Mijnheer Van der Maas vloog hem iets anders aan dan u, u zit heel erg op de inhoud, maar de heer Van der Maas, als je daar nu al mee bezig bent, want het is ook een prioriteit uit het coalitieprogramma, probeer dan ook te realiseren dat er een toekomst is die wat verder ligt dan de nabije toekomst. Zo heb ik hem geïnterpreteerd, hij gaf daar nog een ander voorbeeld bij, die suggestie neem ik mee. Natuurlijk is dit niet een nieuw dossier, dit is al flink met de omgeving op een zorgvuldige en juiste manier gebeurd, maar ik wil de manier waarop de heer Van der Maas hem aanvloog, zeker meenemen en natuurlijk ook de gevoelens van de omgeving. Verkeersdoden, mijnheer Van der Maas. Ik weet niet of het 2017 of 2018 was, maar ik heb het al een keer eerder genoemd en daar ben ik heel erg van geschrokken, 81 verkeersdoden in een jaar in de provincie. De minister heeft de ambitie om in 2050 nul verkeersdoden, daar gaan wij als college ook voor om dat naar nul proberen te brengen, maar dat is al ingewikkeld, want je hebt te maken met gedrag en met infrastructurele maatregelen. Ik kom zeker begin van het jaar hierop terug wanneer de risicoanalyses van de regio's beschikbaar zijn en waar wij u zullen meenemen in hoe wij hierin denken verder te gaan, ook in relatie tot de ambities van het kabinet. Wij kijken ook met een bril van leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid naar de infrastructuur. U houdt daar terecht een mooi pleidooi voor. Onderzoek naar het verlagen van de maximumsnelheid van mevrouw Zaal. IPO heeft het RIVM gevraagd om een advies over de eventuele verlaging van de maximumsnelheid. Hier ontspon zich al een debat, wat voor effecten heeft dat. Wij verwachten ergens rond half december antwoord te krijgen. Wij gaan per gebied kijken welke maatregelen er zijn en deze hoort daar gewoon bij. In uw motie vraagt u einde van dit jaar, als ik hem iets ruimer mag interpreteren, wij hopen begin volgend jaar bij u terug te komen met een gedegen advies van het RIVM. De heer Voskuil had gevraagd hoe het college omgaat met de luchtkwaliteit, want u stelt dat iedere Noord-Hollander recht heeft op schone lucht. Dat klopt en dat is een ambitie van dit college. Wij blijven steeds werken aan verbetering van de luchtkwaliteit, dat is een continu proces. Voor ons zijn samenwerking en verbinding zoeken met verschillende partijen de sleutelwoorden om te komen tot een goed resultaat. Wij hebben een casus, Tata, waar wij verschillende sporen hebben, het gezondheidsonderzoek, Hollandse luchten waar wij samen met bewoners kijken naar hoe de lucht eruitziet, het terugbrengen van zeer zorgwekkende stoffen. Al dit soort elementen zult u straks in Q1, waar wij het net over hadden, het leefbaarheidsfonds of het programma gezonde leefomgeving, gaat u dit terugzien op welke manier wij de schone lucht in de hele provincie op een acceptabel niveau willen gaan krijgen. Het college moet zich nog buigen over het schone luchtakkoord waar deze

minister nu mee bezig is en waar wij ons zeker in zullen gaan roeren. Dan de moties. M80 heb ik al gedaan. Dan M83, CU over fietsvriendelijkheid stoplichten. Veel van deze dingen doen wij al, maar ik begrijp uw suggestie. Wel een maar, op de plekken waar oversteekbaarheid voor fietsers een probleem is en zeker binnen de aanpak doorfietsroutes zijn op sommige plekken de mogelijkheden binnen de VRI's uitgeput en ligt de oplossing vaak in een ongelijkvloerse oplossing voor fietsers. Wij staan niet negatief tegenover deze motie, maar met dat voorbehoud, als u zegt, u hebt hem aangenomen dus wij lossen het daarmee op, het probleem is iets diffuser dan u hier doet voorkomen. Dat is de winstwaarschuwing die ik u aan de voorkant meegeef. Dan mevrouw Van Soest, meer toiletten erbij maakt iedereen blij, dat klopt. Ik ben al met partijen in gesprek, zoals het ROCOV, om te kijken hoe wij nou meer sociale veiligheid na kunnen streven bij busstations. Daar ga ik over vanuit de mobiliteitsportefeuille. Wat mij betreft hoort hier ook de horeca bij en ook een openbaar toegankelijk toilet. Dat gesprek is net opgestart, deze portefeuille is nieuw voor mij, dus ik vraag u mij enige tijd te gunnen om u daarin mee te nemen. Tot voor kort had ik ook de portefeuille natuur en ik weet dat in de meeste natuurgebieden of bezoekerscentra waar ik kwam, dat daar gewoon een openbaar toegankelijk toilet is. U vraagt hier iets waarvan ik denk, is dat nu niet het geval? Ik denk zeker dat mijn collega's, want voor de meeste bezoekerscentra zijn wij verantwoordelijk of zijn wij medeverantwoordelijk, bij sommige zijn het de recreatieschappen, bij andere weer de gemeenten, maar mijn collega's die de recreatieschappen of natuur hebben, kunnen bij de deelnemende partijen onder de aandacht brengen dat dit verzoek er ligt. Om nu een uitgebreid onderzoek te doen en bij de kaderbrief met voortgang en financiële consequenties te komen, dat vinden wij nu nog een stap te ver. Vanuit mijn portefeuille kan ik u toezeggen want daar ben ik al mee bezig en ik ben al met partijen in gesprek, om mij enige tijd te gunnen.

Mevrouw **SOEST** (50plus/PvdO): Is het u bekend of er al een app bestaat? Wij zijn op dit moment bezig, ook in Amsterdam, om te kijken of wij de horeca zo ver kunnen krijgen dat zij mensen de gelegenheid geven om naar het toilet te gaan. Zij vinden dat daarvoor betaald moet worden. Wij vragen of u in overleg wilt gaan met de horeca om te kijken of zij die app zouden willen gebruiken om de mensen in de gelegenheid te stellen om naar het toilet te mogen, maar er moet vanuit de provincie contact gezocht worden met de horeca of andere gelegenheden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Mij is die app ook niet bekend, maar wij zullen dit verzoek meenemen naar de deelnemende partijen. Ik ga vanuit mobiliteit vragen of zij al bekend waren met deze horeca-app. Op deze manier ontraden wij de motie. M87, u roept het college op te herbevestigen dat de streefafstand tot OV-haltes niet groter is dan 500 m. Ik moet u teleurstellen want het is nooit 500 m geweest. In de huidige situatie zijn er drie concessies, Noord-Holland-Noord, Zuid-Kennemerland/IJmond en de derde is Gooi- en Vechtstreek. In NHN is de eis 600 tot 800 m, in Haarlem IJmond 400 tot 600 m en bij Gooi en Vecht is die harde eis losgelaten. Wij gaan kijken hoe dat in de praktijk gaat uitpakken, dat traject loopt nog. Daar ben ik ook heel nieuwsgierig naar. Ik vind hem in deze vorm niet verstandig, want dat heeft veel financiële consequenties, als je deze motie zou aannemen. Dat kunnen wij ook helemaal niet overzien, maar ik ben in gesprek met ROCOV en ik ben blij dat de concessiehouder een 7.8 heeft gekregen voor reizigerstevredenheid, dat de eis in NHN voor onze buurtbussen wat anders is dan in andere

gebieden. Dat onze buurtbussen vorig jaar 300.000 Noord-Hollanders hebben vervoerd en dat die met name in NHN 11 tot 12 lijnen rijden, dus wij zijn er mee bezig maar op een hele andere manier dan u wellicht zou willen. M96, leefbaarheidsmonitor. Dit past prima in de aanpak die ik net kort heb geschetst, dus het college heeft hier geen bezwaar tegen. Dan heb ik ze allemaal gehad.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Ook hier zien wij weer hoe graag u allemaal meedenkt. Het CDA en de faunaschade. Het ganzenakkoord loopt volgend jaar af, de provincie trekt zich dus niet eenzijdig terug. Wij zijn in overleg met een-op-een gesprekken met de diverse sectoren van het FPE, over hoe wij het ganzenakkoord vorm kunnen gaan geven en wat er nodig is. Er is een totaalpakket nodig en iedereen legt zijn wensen op tafel en zo proberen wij tot een ganzenakkoord te komen. Dat is ook een antwoord voor de CU.

De heer **ZOON** (PvdD): U bent met het FPE in gesprek over het ganzenakkoord, met welke partijen nog meer?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij starten op dit moment met de partijen van het FPE.

De heer **ZOON** (PvdD): En komen daar nog andere partijen bij?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is afhankelijk van hoe dit akkoord gaat lopen, wat voor vragen we nog meer hebben. De PvdD over de bomen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Hoe gaat zo'n gesprek nou als u zegt, alles goed en wel, maar het eigen risico gaat omhoog naar 20%. Ik heb er alle vertrouwen in u dat het gesprek een goede uitkomst heeft en dat u intensief met de sector overlegt, maar ik zou graag willen dat u niet gelijk van tevoren uw eisen op tafel legt, maar met elkaar en de sector zoekt hoe de faunaschade naar beneden kan. Dat is de inzet die wij proberen te plegen. Zou u ervoor openstaan om niet gelijk de eis van 20% op tafel te leggen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: De 20% staat in het coalitieakkoord, dat is niet hoe wij de gesprekken gestart zijn. Het belangrijkste is dat wij de schade naar beneden brengen. De schadevergoedingen kun je op alle getallen zetten, maar het gaat erom dat de schade naar beneden gaat, dat levert iets op. Daarover zijn wij in gesprek. Wij hebben een aantal vragen waarom dat nog niet gelukt is en wat ervoor nodig is. De partijen die wij gesproken hebben, zijn heel constructief, die komen al met antwoorden terwijl ik de vragen niet aan hen voorgelegd heb. Het is een mooi proces en ik hoop dat wij daar goed uit gaan komen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. U zegt dat die 20% in het coalitieakkoord staan en dat is zo, maar er staat geen jaartal bij. Het coalitieakkoord is voor vier jaar geschreven, omdat u denkt dat het college het zo lang volhoudt en het lijkt mij alleszins redelijk om daarvan uit te gaan. U heeft 4 jaar om deze maatregel goed vorm te geven. Nu gaat u in maand 4 van het college zeggen, zo

gaat het worden. Zou het niet verstandiger zijn om daar even meer tijd voor te nemen en eerst met de sector in gesprek te gaan en werk te maken van het terugbrengen van de schade?

Gedeputeerde **ROMMEL**: In het coalitieakkoord is het bedrag al opgenomen, dat er vanuit gegaan wordt dat vanaf volgend jaar wij die 20% gaan invoeren. Alleen wij nemen nu rustig de tijd om met alle partijen in gesprek te gaan en dat gaat op een hele constructieve manier. Ik heb daar alle vertrouwen in.

De heer **KLEIN** (CU): U zegt, de besparing is al opgenomen, dat heb ik gezien, maar dat is een besparing op het faunafonds. Die kan ook voortkomen uit een lagere schade, dus als u nu maatregelen gaat nemen om lagere schade te realiseren, kunt u alsnog die besparing realiseren. Klopt dat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is zeker de bedoeling, als het lukt om die schade naar beneden te brengen, dan zullen wij minder betalen. Daar is iedereen bij gebaat.

De heer **HEIJNEN** (CDA): U gaat nu uit van 2 miljoen euro als gevolg van de verhoging van het eigen risico van 5 naar 20%. Als het lukt om die schade naar beneden te brengen, dan kan de opbrengst nog wel veel hoger zijn. Dan is er minder uit te keren en houdt u nog meer over. Wij stellen voor om die 20% los te laten en te gaan werken aan het omlaag brengen van de totale faunaschade. Alles wat u overhoudt uit de pot van wat u zou moeten uitkeren aan schade, kunt u inzetten en dan kan dat bedrag in het coalitieakkoord van 8 miljoen euro voor het masterplan biodiversiteit nog veel meer worden. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Ik zou het fantastisch vinden als de faunaschade naar nul gaat en dat wij maatregelen kunnen nemen zodat de ganzen geen schade meer aanbrengen. Het allerbelangrijkste van de regeling is dat de boeren ontzettend veel pijn hebben van alle gewassen die zij weg moeten gooien, dat doet nog meer pijn dan het geld dat je daarmee weggooit, omdat je heel hard gewerkt hebt voor de oogst van groenten. Ik heb kroppen sla gezien en het is dramatisch als je dat als bedrijfsschade moet meenemen, dus moet incalculeren dat je dat niet kunt verkopen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik probeer het nog een keer. Bent u bereid om met ons mee te denken en te zeggen, ik laat die 20% voor het komende jaar los en ik bouw die langzaam op. Uiteindelijk heb ik na vier jaar wel die 8 miljoen euro opgehaald voor het doel, namelijk dat de totale faunaschade naar beneden gaat. Dat is eigenlijk wat wij vragen, bent u bereid om daarover met ons na te denken?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben nu aan het kijken en volgend jaar heb ik meer zicht op wat het betekent, daar kan ik nu geen toezegging voor doen. Ik wil eerst zien welke maatregelen nodig zijn om de schade te beperken. De PvdD, motie bomen voor klimaat en stikstof. Het Ministerie van L&V is bezig met een bosstrategie en er vinden overleggen plaats met de provincie, dus ik vind het een beetje te vroeg om hier met de motie te komen. U loopt eigenlijk op het proces

vooruit. Wij houden u op de hoogte, dus ik verzoek M68 aan te houden of anders ontraden wij die. M73, deze ligt een beetje in lijn van het coalitieakkoord, maar de innovatieve diervriendelijke maatregelen zijn natuurlijk belangrijk en het onderzoek daarnaar krijgt steeds meer aandacht. Bij BIJ12 waar de provincies in participeren, wordt het ook gedaan. Ik vind het een dermate ingewikkeld iets, doe dat gezamenlijk met alle provincies en niet als provincie alleen, want je hebt er hele specifieke kennis voor nodig. U kunt zelf ook onderzoeksvragen daar indienen, daarom willen wij deze motie ontraden omdat er al wel voldoende onderzoek is en de vraag daar neergelegd moet worden. De SP, Formule 1. De initiatiefnemer moet zelf voldoen aan de verbodsbepaling. In de natuurvergunning uit 2011 zijn drie jaar lang de geluidsbelasting en verstoring gemonitord en daarin zijn alle vogelsoorten meegenomen. Het was toen een natuurmonument en die geluidsbelasting wordt niet groter dan in 2011. Verder nog, het Natura2000-gebied is niet aangewezen op basis van de Vogelrichtlijn. Wat heel belangrijk is, het beste voor de bescherming van de vogels is om het gebied niet te betreden, want dat zorgt voor een veel grotere verstoring dan het geluid alleen. Daarom ontraden wij de motie. M92, D66.

De heer **SMALING** (SP): Ik was ook op de hoogte dat dit was gebeurd. Ik begrijp van de verzamelde vogelstichting Noord-Holland, dat zijn ornithologen, mensen die verstand hebben van vogels, dat met name de verschillende type geluiden tot en met helikopters aan toe, dat het een cumulatie van geluid teweegbrengt waar geen kennis op is. Zou het niet goed zijn om als die race er toch komt, dat je als gebaar dat wel onderzoekt. Zoveel geld gaat dat niet kosten. Dat is iets wezenlijks anders dan u net meldt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Naar mijn idee is dat niet anders, want als je dat wilt gaan toetsen, dan zul je het gebied in moeten en dat willen wij juist niet omdat wij de vogels niet willen verstoren. Ik zie geen mogelijkheid om dit te doen. Het is gebeurd in 2011, er zijn onderzoeken gedaan. Motie groencertificaten, D66. Het is een hele interessante gedachte, die groencertificaten. Wij vinden dat het op dit moment te vroeg komt. Wij zijn bezig met de uitwerking van de aanpak van de NNN-gebieden, waarover wij voor het einde van het jaar verwachten met een brief naar u toe te komen. Wij hebben op dit moment nog genoeg financiële middelen, een heel interessant idee maar ik wil u vragen deze aan te houden tot het PMO 2020 en laten wij dan kijken hoe het er dan voor staat.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Bijna alle bijdragen over de begroting hebben iets gezegd over klimaat en energie en daaruit spreekt het grote belang van dit onderwerp. De PVV vraagt over SF6, de zogenaamde zwavelhexafluoride, een koelstof die bij windmolens wordt gebruikt. Het heeft de pers gehaald dat dat stofje heel naar is en een veel groter broeikaseffect heeft dan CO2 en het is heel erg schadelijk. Het is goed dat de industrie bezig is om dat te verwijderen als koeling van windturbines, maar wij moeten het wel in perspectief houden, want dat stofje vergeleken met kolencentrales, dan stoten windmolens nog 70.000 keer minder CO2 of broeikasgas uit ondanks de stof die wordt gebruikt. Bij een windturbine zorgt dat stofje voor 1/1.000 van de CO2-opbrengst van de windmolens. Het nare stofje moet er zo snel mogelijk uit en daar worden nu alternatieven voor ontwikkeld, maar wij moeten het wel in perspectief houden met de CO2-reductie die de molen veroorzaakt. Een aantal vragen is gesteld door de zelf

benoemde sociale coalitie SP, PvdA, rondom warmte. Hoeveel is de restwarmte, waar wordt het gebruikt en waar komt dat terecht? De RES'en gaan daar voor een heel groot deel antwoord op geven, in de RES'en wordt geïnventariseerd waar de warmte beschikbaar is en waar de warmtebehoefte is en dan hopen wij dat bij elkaar te gaan brengen. De bedrijven met warmte gebruiken deze in toenemende mate zelf, dat is jammer omdat er minder restwarmte overblijft, maar het is goed nieuws dat de bedrijven daar zelf meer gebruik van maken. Hoe staat het met de Geo-alliantie? Deze is bedoeld om te voorkomen dat er warmtemonopolies gaan ontstaan. Dat is een belangrijk onderwerp en wij zijn nog steeds in gesprek met het Rijk, gemeenten en energiebedrijven om te kijken hoe de warmteordening zo goed mogelijk kan worden georganiseerd en daar wordt het in meegenomen. De Geo-alliantie is een middel met als doel om te komen tot een goed werkend stelsel van warmte. U vroeg naar het warmtefonds. Het kabinet heeft het warmtefonds gelanceerd en bedragen genoemd van 50 tot 80 miljoen euro per jaar. Dat is voor ons ook nog gissen, dat is een van de onderwerpen die wij nu samen met de gemeenten aan de orde stellen in de gesprekken die wij met het Rijk hebben over het klimaatakkoord om helderheid te geven over hoe het zit met het warmtefonds en waarvoor het bedoeld is en waarvoor het benut kan gaan worden. Dan vijf moties, M65 over biomassa van FvD onder andere. Deze moet ik ontraden, omdat wordt voorgesteld om biomassa uit te sluiten van de RES'en. Hij is overbodig omdat biomassacentrales geen onderdeel uitmaken van de RES'en, die gaan uit van de zoeklocaties voor nieuwe energie, elektriciteit, waarbij vooral gekeken wordt naar wind en zon en niet biomassa. Het coalitieakkoord heeft een heldere uitspraak gedaan over dat grootschalige nieuwe biomassacentrales zijn uitgesloten. Biomassa in zichzelf een belangrijk en breed vraagstuk, het raakt de energieopwekking, het gaat om circulair, in de landbouw wordt het veel toegepast, het raakt veel verschillende factoren, het komt van verschillende plekken vandaan en we zien het in verschillende verschijningsvormen. Er is een BOT gepland over biomassa in brede zin op 21 november. Op basis daarvan zullen wij ongetwijfeld nog vaak daarover met u in gesprek gaan. Daarom wordt de motie ontraden. De tweede motie van de PvdD over Urgenda, die moet ik in deze vorm ontraden. Urgenda is een belangrijke partij en zij hebben een 40-puntenplan gelanceerd ook naar aanleiding van de tekorten die ook de planbureaus constateren. Die 40 punten gaan voor een groot deel over zaken waar het Rijk en gemeenten over gaan. In de recente brief van de minister aan de Tweede Kamer waarin hij ingaat op het 40-puntenplan, loopt hij al die 40 maatregelen een op een af en een groot deel wordt overgenomen door het Rijk en een ander deel wordt niet overgenomen vanwege onuitvoerbaarheid of niet kosteneffectief. De combinatie dat het maar voor een klein deel gaat over vraagstukken waar de provincie over gaat en dat die analyse heeft plaatsgevonden, vind ik de Urgenda maatregelen die zij voorstellen, best interessant om te kijken of daar nog elementen in zitten die wij als provincie kunnen gebruiken, maar in zijn breedte om per maatregel te rapporteren, zou ik niet nodig vinden. Dan M77 PVV over global cooling ontraad ik. Normaal gesproken gaan wij in gesprek hierover en dan verwijs ik naar IPCC als grondslag voor het standpunt dat wij innemen. In dit geval gebruikt u zelf een IPCC rapport. Ik zou zeggen, er zit duidelijk progressie in onze gesprekken over klimaatverandering. Maar het bewuste rapport van IPCC – uit 2014 overigens, niet uit 2018 – constateert men dat in de specifieke periode die onderzocht is, te kort is om daar verregaande conclusies uit te trekken. De periode beslaat ongeveer 20 jaar en dat wordt niet gebruikt om daar de conclusie aan te verbinden dat sprake zou zijn van cooling. Sterker nog, er is helemaal geen sprake van cooling

ook niet in dat rapport, maar er is sprake van een verminderde opwarming ten opzichte van de periode die daarvoor heeft plaatsgevonden. In recentere IPCC-rapportages zie je dat ze nog steeds uitgaan van een trendmatige stijging van zo'n 1 graden van het aardoppervlak. In zijn algemeenheid zullen het kabinet, het college en alle partijen uit blijven gaan van IPCC als een soort wetenschappelijke bank van verschillende wetenschappers, inclusief de peerreviews die daarop van toepassing zijn. M78 van de PVV en SP ontraad ik. De pilot over de zonnewegdekken loopt nog, hoewel wij wel signalen krijgen dat er moeilijkheden zijn. Het is te voorbarig om als aandeelhouder – vanuit die invalshoek worden wij aangesproken – daarmee te stoppen en de aandelen te verkopen. M79 van de SP over de lusten en lasten van de energietransitie vinden wij sympathiek, want dit is een belangrijk onderwerp en een belangrijk uitgangspunt vanuit het IPO om het klimaatakkoord te beoordelen. Is dit uitvoerbaar, financieel, voor de overheden en de samenleving als geheel? De motie ontraad ik omdat de motie de RES'en betreft en die gaan niet over maatregelen aan huurhuizen.

De heer **DESSING** (FvD): Het is mij niet helemaal duidelijk waarom moties waar brede steun voor bestaat zoals over biomassa, ontraden worden omdat de RES hierin staat. Kunt u dat duiden?

Gedeputeerde **STIGTER**: Dat kan ik. Als u specifiek de RES bedoelt, dan roept de motie op om de biomassacentrales uit de RES'en te houden, zo heb ik de motie gelezen. In die zin is de motie overbodig, omdat in de opdracht aan de RES'en zoals ook in de startnotitie is vastgesteld die in deze kamer is aangenomen, is aangegeven dat biomassa daar geen onderdeel van uitmaakt. In die zin is hij overbodig of sluit niet aan bij het beleid aan en maakt daar gewoon geen onderdeel vanuit.

De **VOORZITTER**: Tien minuten schorsing? Dat geef ik graag. Alvorens ik de vergadering heropen, wil ik u even meenemen bij een huishoudelijke mededeling. Wij gaan zo beginnen aan de tweede termijn. Daar komt een reactie van het college en vervolgens gaan wij stemmen over de moties die er dan nog liggen. Dan ben ik voornemens deze vergadering af te sluiten en dan gaan wij naar de uitloopdatum van volgende week, dat is een reguliere vergadering vanaf 13.00 uur. Daar zal ook 's avonds een diner en hopelijk ook een borrel worden georganiseerd. Hier hebben wij ook een borrel na afloop van het begrotingsdebat, want ik hoop dat wij straks kunnen terugkijken op een hele mooie constructieve vergadering. Dat betekent dat wij na de begrotingsbehandeling de vergadering gaan schorsen en dan heropen ik hem volgende week om 13.00 uur. De vergadering is heropend.

Tweede termijn

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Ik wil aansluitend op de beantwoording van de gedeputeerde, eerst ingaan op de motie van de Biomassacentrale. Ik heb net een antwoord gekregen waarvan ik niet helemaal de diepe gronden begrijp. Ik heb toch eventjes gekeken in de schorsing in de RES Noord-Holland-Noord. Daarin komt een aantal keer de term verbranding van biomassa voor, dus ik begrijp toch niet helemaal het verhaal van de gedeputeerde die zegt dat biomassa geen onderdeel uitmaakt van de RES. Ik zou hier toch nog een nadere toelichting over willen. Daarom

houden wij de motie gewoon aan en brengen hem in stemming. Bovendien is een vrijwel identieke motie en dat wil ik toch meegeven, afgelopen week in de gemeenteraad van Amsterdam positief geadviseerd door het college en is ook aangenomen. Dat wil ik toch hier even vermeld hebben. Daarnaast, omdat ik toch niet voldoende antwoord op deze motie heb gekregen, willen wij een aanvullende motie indienen, omdat wij ons toch wat zorgen maken over de toezegging die eerder gedaan is over als je dan die biomassacentrales hebt en diegenen die er nu al zijn en zullen komen, niet meer terug te draaien zijn, hoe het zit met wat daar in die ovens verstookt gaat worden. Er is gezegd dat het gaat over geen geïmporteerd hout, maar daar hebben wij een motie voor.

Motie 97/11-11-19
Garantie duurzame houtstook

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *GS het onwenselijk achten dat er van elders ter wereld hout wordt geïmporteerd en gestookt in Nederlandse biomassacentrales;*
- *GS het onwenselijk achten dat er 'vies' hout wordt verstookt Nederlandse biomassacentrales;*
- *GS hebben toegezegd zorg te dragen voor het feit dat het hout dat wordt verstookt in Nederlandse biomassacentrales, uit Nederland afkomstig is en 'schoon' is.*

Overwegende dat:
PS hun controlerende taak naar behoren moeten kunnen uitvoeren.

Verzoeken GS:
Eens per zes maanden PS bewijsstukken aan te leveren dat het hout dat in Nederlandse biomassacentrales wordt verstookt 'schoon' hout is en tevens uit Nederland afkomstig is

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen en u heeft een interruptie.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ik vroeg mij af of de heer Dessing ermee bekend is dat dit bijna letterlijk is wat in het coalitieakkoord staat en dat u er dus vanuit mag gaan dat er tenminste vier partijen als een bok op deze niet geïmporteerde houten haverkist zullen blijven zitten om te zorgen dat het niet gebeurt. Dus ik vraag me even af wat de meerwaarde van deze motie is en ja die RES'en zijn buitengewoon complex. Ik kan u aanraden, er zijn allemaal RES-ateliers, woon er eentje bij, aanstaande woensdag is er eentje voor de IJmond, zeer educatief en leerzaam en u komt ook in gesprek met de mensen daar. Daar wordt het allemaal uitgelegd.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel. Wij hebben ook specialisten in de fractie die ook natuurlijk meer van dit onderwerp weten dan ik er op dit moment over kan aangeven. Wij zijn een leergierige partij die zich graag verder wil verdiepen in dit onderwerp. Ik denk dat het wel goed is om een vinger aan de pols te houden of wij met dat monitoringinstrument op regelmatige basis kunnen kijken dat daar geen gekke dingen gebeuren ondanks dat het college daar bovenop zit. Vandaar deze motie. Dan had ik u nog in deze tweede termijn een andere motie beloofd en aangekondigd. Dat is een motie die wij samen indienen met de PvdD, CDA, 50plus/PvdO, PVV SP en DENK.

Motie 98/11-11-19

Vergroting bekendheid van Nood-Hollandse burgers met provinciaal referendum, burgerinitiatief en inspraak

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *GS burgerparticipatie belangrijk vinden;*
- *Noord-Hollanders sinds 2018 het recht van initiatief tot een provinciaal referendum hebben, zoals neergelegd in de provinciale referendumverordening;*
- *Noord-Hollanders ook andere mogelijkheden tot participatie hebben, zoals die uit hoofde van 'Verordening burgerinitiatief en de 'Provinciale inspraakverordening';*
- *Uit contacten met en geluiden vanuit het Noord-Hollandse electoraat is gebleken dat Noord-Hollandse burgers in onvoldoende mate bekend zijn met deze instrumenten;*
- *Informatie op het inspraakgedeelte van de website van de provincie verouderd is, in het bijzonder het document: 'Leden commissies 2015-2019';*

Overwegende dat:

Het geboden en waardevol is om die bekendheid van zoveel mogelijk Noord-Hollandse burgers met het referendum te vergroten en zo de afstand tussen het bestuur en de Noord-Hollandse bevolking te verkleinen.

Verzoeken GS:

De volgende vier communicatie-uitingen die bekendheid in grote mate zouden versterken, te organiseren en uit te voeren: de mogelijkheid tot het initiëren van een referendum, burgerinitiatief of inspraak opnemen in een (digitale) brochure en die onder Noord-Hollandse burgers verspreiden; het doen van (meer) uitingen hieromtrent op sociale media; te denken valt hierbij aan een aparte website en gebruik van de sociale media Facebook, Twitter en Instagram; het opstellen en verspreiden van een infographic met wegwijzer over alle mogelijke manieren van inspraak en meedenken die Noord-Hollandse burgers t.a.v. het bestuur hebben; de informatie op de website toegankelijk en up to date houden

en gaan over tot de orde van de dag

Fracties FvD, PVV, DENK, CDA, PvdD, 50plus/PvdO, SP

Er is inderdaad wel wat te vinden over het referendum, maar het is een vrij beleidsmatig stuk. Dus wij hebben het hier met name ook over de toegankelijkheid.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Ik dank GS voor de antwoorden en ik dank ook vanaf deze plaats alle ambtenaren en al degenen die de afgelopen maanden hebben voorbereid aan de begroting, ook voor het beantwoorden van al onze vragen. Ik dank de griffier en u voor de uitstekende organisatie vandaag, ook met wat wij deze morgen bij ons langs hadden. Dan de hofnar. Wikipedia zegt daarover: “Een nar is iemand die soms door afwijkende geestelijke of lichamelijke eigenschappen onbewust de spotlust opwekte, soms een intellectueel die bewust spotte en politieke invloed had.” Ik ben dus of heel erg beledigd of ik zie het als een groot compliment. Ik ga maar uit van het laatste. Als het anders is, hoor ik dat graag van de gedeputeerde. Maar ik ben ook wel een beetje bezorgd, want ik hoor de gedeputeerde ook wel zeggen, wij zijn in overleg met partijen in het veld. Dit loopt al heel lang ook al onder uw voorganger, dus ik verwacht echt actie. De gedeputeerde dacht er in ieder geval hetzelfde over zoals ik hierover dacht. Ik hoop dat dat niet veranderd is en omdat wij hetzelfde dachten, kan ik ook heel snel beoordelen of u doet wat ik graag zou willen dat u doet, dat gaat over die politieke invloed, snapt u, dus actie en hopelijk zien wij dat snel terug. Dan wil ik nog naar twee moties van het CDA en allereerst de motie Dorpswerk. Daar wordt gezegd, dat past niet bij de organisatie. Dat past naar mijn inziens wel bij de organisatie en het lijkt in die zin ook een beetje op wat wij met Sportservice hebben afgesproken. Die hebben ook extra financiële middelen gehad, juist voor het verduurzamen van sportaccommodaties en dit gaat dan over verduurzaming van dorpshuizen. Volgens mij lijkt het in dat kader een heel goed idee. De andere motie die wij indienden over het NNN en over de beheerkosten, wij vragen specifiek aandacht voor dit punt omdat wij echt signalen krijgen dat het niet goed gaat, ook nu al niet. Ik heb de toezegging van de gedeputeerde gehoord, wij trekken de motie daarom in. Wij zien uit naar het totale pakket van maatregelen en verwachten daar een uitgebreide paragraaf over de beheerkosten van het NNN. Zo niet, dan komen wij weer bij u terug. Dan wil ik nog even ingaan op de Voedselvisie. Misschien dat mensen mij kunnen helpen maar het is mij helemaal niet duidelijk waarom wij nu bovenop de landelijke Voedselvisie in de provincie nog een Voedselvisie moeten inrichten. Mijn partij heeft een beetje zorgen over de kosten voor zo'n participatietraject. Dat was 1 miljoen euro bij de Omgevingsvisie. En wij vinden ook dat het zijn van boer ook een vak is. Het is wel goed om daar met andere mensen over te praten, maar het is net alsof je een groep mensen bij elkaar brengt en gaat vragen, hoe bak ik nu goed brood. Laten wij ook van de kennis van de boeren uitgaan, dus ik vraag mij af of zo’n participatietraject nou wel past in praten over wat een boer zou moeten doen. De motie over snelheidsverlaging, dat lijkt ons een uitstekend idee. Volgens mij helpt het ook om snel die woningbouw weer aan de gang te krijgen. Tot slot de faunaschade, dat vind ik toch echt jammer. Wij hebben geprobeerd om hier constructief na te denken met dit college om met dezelfde doelen binnen het coalitieakkoord, binnen de kaders die daar zijn, een andere uitwerking te vinden met vergelijkbare dekking, met vergelijkbare opbrengsten maar wel

een manier die het makkelijker maakt om het gesprek met die sector aan te gaan. U heeft daar niet positief op gereageerd, wij komen daarom met een motie en mijn collega, de heer Klein van de CU zal die indienen. Dit was het zonder interrupties. Ik kan nog even de kerncentrale noemen, maar dan komt u allemaal naar mij toe hollen, dus dat ga ik niet doen.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik zal als een eekhoorn door een boom heen springend alle punten afgaan. Motie 70, meerjarenraming klimaat. Het was een beetje wollig taalgebruik van de gedeputeerde, maar ik hoorde er iets van een toezegging in, dat zij ermee bezig waren. Wij zullen er scherp op toezien dat dat ook gaat komen, dat wij vooral zicht houden op die kosten, ook op langere termijn. Dus wij willen die motie intrekken. Motie 72, de POP3. Dat is precies de reden waarom wij het woord 'waar mogelijk' erin hebben gebruikt. Wij snappen ook wel dat wij in de motie niet alle regelingen van de POP3 daarin gaan zetten en welke precies waar verbeterd zouden kunnen worden om die natuurinclusiviteit te bevorderen. Dat is precies de reden dat die twee woordjes 'waar mogelijk' toegevoegd zijn aan die motie. Er is misschien ook wat verwarring ontstaan omdat in de woensdagversie er nog een iets ander dictum was dan dat wij uiteindelijk hebben ingediend. Wij zouden toch zeer sterk willen aanbevelen om wel in te stemmen met die motie, omdat ze juist alle kansen en ruimte biedt om het te verbeteren. De heer Loggen had het nog over het Waddenfonds. Ik heb de heer Loggen donderdag gesproken. Het is iets wat meer tijd nodig heeft. Wij zien inderdaad dat het Waddenfonds een 50/50-verdeling heeft tussen geld en ecologie. Dat is natuurlijk harstikke fout geweest toen het vanuit het Rijk naar de provincies ging om die regeling erop te leggen en ook nog een extra korting erop te leggen. Wij zien wel in de media dat een blacklight glow-golfbaan is aangelegd van het geld en dat nog steeds de biodiversiteit in de Kop ook nog onder druk staat. Dus wij zien wel die spanningsvelden en daar moeten wij echt nog een keer een verschuiving in gaan maken, dat gaan wij niet vandaag doen maar een andere keer. Motie 74, dank aan GS dat zij zeggen, het is aan u om over dierenwelzijn te gaan stemmen. Het is heel goed dat wij het geld dat wij hebben als provincie, in te zetten op een diervriendelijke manier. Dat hebben wij eerder gedaan, de kreeften bijvoorbeeld. Ik denk dat het ook in dit geval heel goed is om daar erg scherp op te zijn. De SP heeft het over een leefbaarheidsfonds gehad in combinatie met de A8-West. Dat is echt een groot probleem wat daar aan de hand is qua leefbaarheid en daar moeten wij wat mee. Ik denk dat wij als provincie daar ook iets mee kunnen doen maar ik hoor de gedeputeerde zeggen dat er eigenlijk nu al te weinig geld aanwezig is om voor al die problemen die wij hebben, een oplossing te bieden. Dan had ik eigenlijk willen zeggen, gedeputeerde, het was nu uw kans geweest om in de begroting juist extra geld hiervoor vrij te maken. Ik wil weten van de gedeputeerde hoe hij daarmee omgaat, met al die problemen die er zijn en al die kansen die er aan dat leefbaarheidsfonds kleven en die koppelingen die er mogelijk zijn. Motie 76, daar baart de balans tussen economie en leefbaarheid, ook wat in alle beleidsstukken staat van de provincie dat die balans zo belangrijk is en dat een ruimtelijk economisch woord wel steeds gebruikt wordt maar geen ruimtelijk leefbaarheidsbeleid is. U snapt ook wel dat deze motie een prikkeling was om duidelijk taalgebruik te gebruiken, wat wij ook mogen doen altijd, en om die reden zou ik de motie willen intrekken. Motie 78, bomen voor klimaat. Wij zijn te vroeg, maar volgens mij zijn wij veel te laat en wanneer wij eerder begonnen waren, hadden wij veel minder problemen gehad op dit moment. Ik snap ook wel wat de gedeputeerde zegt. Wij willen ook steeds benadrukken dat de

bosstrategie niet het enige moet zijn, volgens mij moeten wij veel meer gaan doen en dat Bomen voor klimaat op heel veel verschillende manieren heel veel positieve bijdragen kan leveren. Ik weet dat het oorspronkelijk niet bestaat, het aanhouden van een motie, maar wij zouden hem willen aanhouden en wij zullen er scherp op toe blijven zien. Had ik die mede ingediend met PvdA? Dat mag nog steeds, maar dat zullen wij dan een andere keer moeten doen helaas. Het is motie 68. Ik heb vertrouwen in de gedeputeerde op dat punt.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Het vertrouwen in het college van GS en onze voorzitter is natuurlijk bijna grenzeloos in mijn geval, maar een van de mooie eigenschappen van de meeste bomen is dat het groeien heel langzaam gaat en dat zij in die tijd heel veel CO2 opnemen. Lijkt het u niet verstandig om misschien de motie toch in te dienen zodat wij dat kiempje nu kunnen planten en over vier jaar misschien een mooi bos hebben?

De **VOORZITTER**: Ik zou zeggen, bij u begint het al aardig te groeien, maar dat mag ik natuurlijk zo niet zeggen.

De heer **ZOON** (PvdD): Het is natuurlijk zo, de beste boom die je kan planten, is 15 jaar geleden. Het ene beste wat je kunt doen is nu een boom planten. In dat geval, als ik zoveel positieve feedback krijg uit de Staten, dan gaan wij hem toch in stemming brengen. Dus hij wordt niet ingetrokken. Motie 73, diervriendelijke innovatie faunaschade. Ik vind het echt wel jammer natuurlijk. Wij moeten juist die faunaschade naar beneden krijgen. Ik snap heus wel dat daar pijn zit en dat wij daar innovatie, vernieuwing in moeten doen. Als dan de gedeputeerde zegt dat er voldoende onderzoek is, dan vertrouw ik dezelfde gedeputeerde weer niet eigenlijk. Volgens mij kunnen wij daar juist weer veel betere en grotere stappen maken en zijn wij nou niet de aangewezen persoon om ideeën aan te brengen, maar is het wel heel goed om dat in IPO-verband op te gaan pakken en door alle provincies daarover onderzoek te laten doen. Die houden wij niet aan, maar gaan wij juist in stemming brengen. Dan de Urgenda-motie, ik wil hem niet groter maken dan motie 69. Die wil ik echt niet groter maken dan dat hij is. Het is een vrij klein lijstje. Het Rijk heeft er al naar gekeken, heeft een brede steun gekregen in Den Haag. Ik denk dat wij dit vrij kort kunnen afdoen. Volgens mij als de gedeputeerde gaat kijken samen met een van de ambtenaren, welke punten zitten hierin en welke punten kunnen wij meenemen, dan kunnen wij hem ambtelijk vrij snel en goedkoop afdichten en dat dat heel veel positieve invloed kan hebben. Moties 71 en motie 75, volgens mij hebben wij daar geen advies gekregen vanuit GS.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter. Nog even een kleine vervolgvraag en twee opmerkingen. Ik hoor namelijk de heer Loggen zeggen dat de voorrangsregeling voor statushouders op zich niet meer hoeft te worden gehanteerd, maar de gemeenten hebben wel de verplichting om deze mensen te huisvesten. Wat is hier nou in de praktijk feitelijk het verschil? Kunt u dat nog wat nader duiden? Wat zijn dan eventueel ook de sancties als gemeenten hier gewoonweg niet aan kunnen voldoen? De heer Stigter zou ik nog even willen attenderen op het feit dat SF6 een 23.000 keer sterker broeikasgas is dan CO2. Met de snelheid waarmee dit college windmolens uit de grond stampt vind ik dat hij hier nogal laconiek mee omgaat, maar wij zullen zien waartoe dat gaat leiden. Nog

wachten met de verkoop van de aandelen SolaRoad omdat het project nog loopt, is nou precies waarom wij willen verkopen, want dan levert het nog iets op.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Een paar punten nog van onze kant. Gedeputeerde Pels heeft antwoord gegeven op wat vragen rondom cultuureducatie. Wat wij nog niet gehoord hebben en wat eigenlijk de vraag was, wat is nou het werkelijke budget voor cultuureducatie onder die paraplu, die bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen wordt genoemd in de begroting. Dat is het punt waar wij om vroegen en wat nu nog niet duidelijk is. Wat betreft de moties waar wij eerste indiener van zijn, motie 79, daar heeft gedeputeerde Stigter antwoord op gegeven. Dat gaat over de balans tussen huur en energiekosten, wij trekken hem in en wij gaan op zoek naar de juiste spelers die hier aan de knoppen zitten en dan komen wij ter zijner tijd wel met een andere vraag terug. Motie 80 over het leefbaarheidsfonds. Ik snap wel dat de heer Tekin bang is dat hij zijn geld al kwijt is voordat het leefbaarheidsfonds überhaupt vorm heeft gekregen. Op zich vind ik het niet zo gek dat ik zo'n vraag stel. Al jarenlang speelt dat daar bij Koog aan de Zaan. Dat varieert van het klepperen van de Coenbrug tot het vol zitten met fijnstof van de was die mensen in Koog aan de Zaan buiten hebben gehangen. Het Rijk levert nu voor een deel, de gemeente levert voor een deel, dus het is een wens van de regio dat dit wordt opgelost. Maar ik begrijp best dat de eerste contouren van dat fonds op papier moeten staan. Destijds toen ik in de Tweede Kamer zat, had je het meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport en daar werden ook de wegen allemaal uitgedeeld voordat eigenlijk dat geld alweer in dat meer terecht was gekomen. Ik denk wel dat enig begrip en coulance van de gedeputeerde nodig is, als dit soort wensen vanuit de provincie hier worden geuit. Wij zullen de motie aanhouden. Motie 81 over die vogels willen wij wel in stemming brengen want het gaat echt over een klein budget. Als ik dan gedeputeerde Rommel hoor zeggen, je moet dit gebied niet in want dat mag niet en je denkt dan aan die ongelofelijke klereherrie die je daar in mei gaat krijgen en waarvan ik hoop dat het niet gaat gebeuren, dat verschil is zo achterlijk en het gaat echt om 25 tot 30.000 euro. Dan weet je ten minste hoe die vogels reageren op dat soort geluidsoverlast. Als dat evenement zich jaarlijks gaat herhalen, dan is er alle reden voor om dit sympathieke en zeker niet dure voorstel te honoreren.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Dank voor de reactie op onze moties. Motie 84 over de groene paragraaf, als ik de woorden van de portefeuillehouder zo mag uitleggen dat jaarlijks een monitor gemaakt wordt over de impact van het provinciale beleid op onder andere de in de motie genoemde thema's, dan kunnen wij als indieners daar genoegen mee nemen en trekken wij die motie in. Motie 82, het transitiefonds over de landbouw zou ik graag in iets gewijzigde vorm willen indienen. Wat dat technisch betekent, mag u zelf bepalen. Het dictum is hetzelfde maar een van de overwegingen is iets anders geformuleerd. Wij hebben gezien dat u geld heeft gereserveerd voor de Voedselvisie, die vier keer 1,5 miljoen euro, maar gezien de actuele ontwikkelingen zien wij aankomen dat het niet voldoende is. Wij denken dat juist een begrotingsbehandeling het juiste moment is geld te reserveren voor de uitdagingen die op ons afkomen. U noemde ook nog dat het technisch misschien niet helemaal klopt, maar wij nemen aan dat u in staat bent om een technisch correct voorstel aan PS voor te leggen. Dat is ook de oproep die wij in de motie doen. Die houden wij graag in gewijzigde vorm in stand.

Motie 99/11-11-19
Transitiefonds landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Agrariërs essentieel zijn voor onze voedselvoorziening maar ook voor de zorg voor het landelijke gebied;*
- *De landbouw voor een grote opgave staat om de transitie te maken naar een duurzame kringlooplandbouw;*
- *Een kringlandbouw bij kan dragen aan herstel van biodiversiteit, kortere ketens en het herstellen van de verbinding tussen burgers en boeren;*
- *De provincie in een Voedselvisie vast gaat leggen wat nodig is om deze transitie te maken en wat de provincie daarin kan betekenen;*
- *De stikstofproblematiek zorgt voor extra uitdagingen in de landbouw en de inrichting van het landelijk gebied;*

Overwegende dat:

- *Het in het belang van ons allemaal is dat de landbouw in evenwicht komt met de draagkracht van de grond en de omgeving;*
- *Deze transitie geld kost en niet verwacht kan worden dat deze kosten alleen door individuele agrariërs gedragen kunnen worden;*
- *Agrariërs wiens bedrijfsvoering in de knel komt door de stikstofproblematiek perspectief moet worden geboden om hun bedrijf op een andere manier of een andere plek voort te kunnen zetten of om gecompenseerd te worden;*
- *De provincie nog geen geld heeft gereserveerd voor de kosten van de transitie;*
- *Andere overheden zich inmiddels voorbereiden op de kosten die gemaakt moeten worden voor deze transitie.*

Verzoeken het college:

- *Een Transitiefonds Kringlooplandbouw vorm te geven, waarbij:*
  o in dit fonds de komende 4 jaar 5 miljoen euro per jaar wordt gestort;
  o deze kosten worden gedekt uit het verhogen van de opcenten naar 69,6%;
- *Dit voorstel in de eerstvolgende begrotingswijziging te verwerken en aan PS voor te leggen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat motie 82 door u is ingetrokken en dat u een nieuwe motie transitiefonds Landbouw heeft ingediend.

De heer **KLEIN** (CU): Dat klopt.

De **VOORZITTER**: Dan maakt deze motie onderdeel uit van de beraadslagingen en motie 82 is ingetrokken.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, motie 83 de fietsvriendelijke stoplichten. Wij danken het college voor het positieve advies, althans zo interpreteer ik het en wij accepteren uiteraard de winstwaarschuwing. Dan nog over het Faunafonds, het is door mijn collega van het CDA al gezegd. Wij zijn erg teleurgesteld dat het college niet toe wil zeggen om een pas op de plaats te maken met de verhoging van het eigen risico, juist omdat wij in de toekomst nog zoveel stappen moeten zetten met de agrarische sector en juist ook omdat wij als twee oppositiepartijen zo ontzettend ons best hebben gedaan om met constructieve voorstellen te komen die passen binnen de lijntjes van het coalitieakkoord. Dat valt ons erg tegen. Wij dienen daarom nu twee moties in. Beiden gaan over de faunaschade.

Motie 100/11-11-19
Stapsgewijze ophoging eigen risico faunaschade

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De voorgenomen bezuiniging op het faunafonds door een verhoging van het eigen risico van 5% naar 20% door de agrarische sector als erg onrechtvaardig wordt ervaren;*
- *Het college van GS eerder heeft toegezegd met goedkeuring (26-09-16), dat de tegemoetkoming schade op niveau 95% blijft tot het schadeniveau 2005 is gehaald;*
- *Dit niveau nog niet is bereikt;*
- *De middelen voor het deltaplan biodiversiteit opgehaald worden door een verhoging van het eigen risico, waardoor slechts een beperkt aantal ondernemers hiervoor opdraait;*
- *De argumentatie voor de verhoging van het eigen risicopercentage ("een extra prikkel om ganzen te verjagen") volgens de sector geen recht doet aan de maatregelen die de sector neemt;*
- *Nu al veel kleine faunaschades niet worden gemeld vanwege uitgebreide administratieve procedures om voor schadevergoeding in aanmerking te komen.*

Overwegende dat:

- *Agrariërs zich uitermate inspannen om faunaschade te voorkomen;*
- *Biodiversiteit wordt beperkt wanneer ganzen een hectare land kaalvreten;*
- *In de begroting 2020 een opbrengst is opgenomen van 2 miljoen euro door het verhogen van het eigen risico van 5% naar 20%;*
- *Deze besparing niet zeker is omdat de werkelijke kosten afhankelijk zijn van de optredende schade;*
- *GS hebben aangegeven te willen vasthouden aan deze opbrengst.*

Dragen GS op om:

- *Het eigen risico nu niet te verhogen naar 20% maar stapsgewijs uit te voeren;*
- *Het eigen risico pas te verhogen naar 20% als het schadeniveau van 2005 is bereikt;*
- *De beoogde besparing op het Faunafonds te realiseren door in te zetten op preventie;*
- *Indien toch extra dekking nodig is voor het stapsgewijs verhogen van het eigen risico, deze te vinden binnen het programma Groen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU, CDA

Motie 101/11-11-19
Overleg over terugdringen faunaschade en inzet op preventie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De voorgenomen bezuiniging op het faunafonds door een verhoging van het eigen risico van 5% naar 20% door de agrarische sector als erg onrechtvaardig wordt ervaren;*
- *Het college van GS eerder heeft toegezegd met goedkeuring (26-09-16), dat de tegemoetkoming schade op niveau 95% blijft tot het schadeniveau 2005 is gehaald;*
- *Dit niveau nog niet is bereikt;*
- *De argumentatie voor de verhoging van het eigen risicopercentage ("een extra prikkel om ganzen te verjagen") volgens de sector geen recht doet aan de maatregelen die de sector neemt;*
- *Nu al veel kleine faunaschades niet worden gemeld vanwege uitgebreide administratieve procedures om voor schadevergoeding aanmerking te komen;*
- *De Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) een advies heeft uitgebracht waarin de nadruk ligt op het voorkomen van schade door gebiedsgerichte maatregelen.*

Overwegende dat:

- *Agrariërs zich uitermate inspannen om faunaschade te voorkomen;*
- *Biodiversiteit wordt beperkt wanneer ganzen een hectare land kaalvreten;*
- *Het beperken van het optreden van schade leidt tot een besparing op de uitgaven voor het Faunafonds.*

Dragen GS op om:

- *Het komende jaar in overleg te treden met de agrarische sector om gebiedsgerichte maatregelen uit te werken die gezamenlijk uitzicht bieden op de beoogde besparing op de uitgaven voor het Faunafonds termijn.*
- *Zich op de korte termijn in te zetten voor extra preventieve maatregelen met als doel de daadwerkelijk optredende schade te beperken naar het niveau van 2005*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties CU, CDA

De **VOORZITTER**: Beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Met betrekking tot motie Keti Koti, hoor ik van collega's dat er positief gereageerd is door de gedeputeerde en dat vond ik ook. Ik laat de motie toch staan met als reden dat wij toch in een huis zitten dat een oud koloniaal museum was en Keti Koti niet zomaar een evenement is, maar het is een herdenking en viering van de gedeelde geschiedenis die wij met elkaar hebben. Ik vind het een gemis dat de provincie daar fysiek niet aanwezig is, maar ook financieel niet aanwezig is. De sponsoring is juist een mooie mogelijkheid om met zijn allen te laten zien dat wij die gedeelde geschiedenis belangrijk vinden. Ik zal er dus ook op blijven hameren. Met betrekking tot de motie van het CMK heb ik een ongelukkig woordje gebruikt van 'alleen'. Dus ik trek die motie terug, want ik ga ervan uit dat gedeputeerde Pels er op zal toezien dat CMK gaat voldoen aan de inclusiviteitseis.

De **VOORZITTER**: Motie 90 is ingetrokken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Ik zal proberen het kort te houden. In mijn eerste termijn heb ik gevraagd om de uitvoeringsagenda's, dat had ik niet aan iemand specifiek gevraagd, maar ik vraag het aan u allemaal, wanneer krijgen wij uw uitvoeringsagenda's. Dat zou ik toch wel graag willen weten. Mijn collega van de PvdD heeft al de Urgenda-motie ingediend, die nu wat te veel gewicht krijgt omdat het te ingewikkeld wordt uitgelegd. Dat is een overzichtelijke lijst en ik wil hem in de lucht houden. U kunt hem prima doorlopen en er is al gezegd, dat hoeft helemaal niet een dik rapport te worden. Misschien kan het anders in de commissie nog eens terugkomen welke u daar kansrijk in vindt en daar nog eens van gedachten over te wisselen en dat was het. Ik zie niet in waarom dat onmogelijk zou moeten zijn, dus ik hoop dat daar steun voor is. Ik hoorde gedeputeerde Mobiliteit over de tunnel in Broek in Waterland. Nou dacht ik dat het in dit kader wel goed is om ten eerste even onder de aandacht te brengen dat er in Broek in Waterland helemaal geen behoefte aan is, althans niet aan de verbreding daarvan. De tweebaansweg wel maar niet om daar opeens vier van te maken. Volgens mij is daar ook geen geld voor, maar dat is iets anders. Ik hoorde u ook zeggen dat u de gevoelens van de VVD daarin meeweegt. Dan vraag ik u ook de gevoelens van mijn partij daarin mee te wegen. Wij hebben daar totaal geen behoefte aan.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Voorzitter. Ik besef heel goed dat wij op weg zijn naar de borrel en dan moet je het nooit te lang maken, is mij ooit gezegd. Dus dat ga ik zeker niet doen. Ik ben heel blij met de toezegging van gedeputeerde Tekin over Krommenie en wat ermee gaat gebeuren en dat hij dat zeer serieus neemt en mee aan de slag gaat. Ook zijn toezegging op het gebied van de verkeersveiligheid is heel goed geland bij ons. Wij sporen hem vooral aan om actie te gaan nemen en alles in kaart te brengen wat ervoor nodig is, voor die extra maatregelen. Wij zijn heel blij met het antwoord van gedeputeerde Loggen over de geografische aanwijzing van gebieden en dat hij daarmee aan de slag gaat. Dat hij daar mogelijkheden ziet om inderdaad de woningbouw te versnellen, dat is heel fijn. Ik heb ook nog een opmerking gemaakt over het

draagvlak wat betreft het klimaatakkoord. Ik geloof niet dat daarop teruggekomen is, maar dat is niet zo erg want wij gaan het daar volgende week toch over hebben. Ik stel voor dat wij dat nu ook niet gaan doen. Dan de fietsvriendelijke stoplichten van de CU, die landt heel goed bij ons in de fractie, zeker met de uitleg van de gedeputeerde. Dus wij overwegen om die toch echt wel te steunen, hij is zeer sympathiek.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Ook ik ga het kort houden. Laat ik beginnen met de mededeling dat ik het vandaag een erg goede begrotingsbehandeling vond in tegenstelling tot vorige perioden. Er is veel geïnterrumpeerd, toverwoorden waren biomassa, kernenergie en halveren. Ik heb even nagedacht om in de tweede termijn voor te stellen dat wij ook het aantal auto's halveren, maar toen werd ik al direct teruggefloten door de fractie. Ik heb ook een fractievoorzitter van een oppositiepartij horen smeken of zij alstublieft een motie in wilde dienen. Dat is ook nieuw en een VVD die ook graag een motie steunt. Wij trekken de motie over snel weer bouwen in, omdat de gedeputeerde daar een iets andere uitleg aan geeft, maar die kunnen wij ook omarmen. Als mijn mede-indieners dat goed vinden, gaan wij voor de toezegging van de gedeputeerde. De groencertificaten, daar zit ik iets anders in want dat is natuurlijk iets heel nieuws. Ik hoor ook hier en daar in de Staten dat mensen dat toch wel een aardig idee vinden, dus mijn voorstel zou zijn dat wij de motie wel indienen om gewoon het idee te polsen. Ik begrijp heel goed wat de gedeputeerde zegt dat er genoeg te doen is op dit moment en dat dat misschien wat snel is. Dus mijn voorstel zou zijn, wij gaan hier gewoon even peilen of mensen het een goed idee vinden om groencertificaten uit te geven. Vervolgens geven wij GS voldoende tijd om dat verder uit te werken, te onderzoeken en wat daar verder nog voor nodig is. Ik hoop dat dat ook kan worden gesteund. Verder gaan wij de motie over Urgenda steunen en fietsvriendelijke stoplichten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik wil iets vragen over uw motie Groencertificaten, want het is al een motie naar het onderzoek en u maakt er een peiling van. Ik zou hem graag willen steunen maar heb niet helemaal helder wat ik ga steunen als u hem straks gaat indienen. Ik suggereer u wellicht als het nou echt iets anders is dan wat er staat in de tekst, om een gewijzigde motie in te dienen.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Nee, wij geven alleen GS voldoende tijd om het onderzoek te doen omdat zij een hele grote ambitie hebben en net begonnen zijn. Wat ik niet zo goed begreep, is uw bijdrage over de Voedselvisie. Ik was ook zelf zo verward dat ik niet kon interrumperen. Wij willen de boeren betrekken, dat was volgens mij vandaag de hele dag uw standpunt. Nu dienen wij een motie in om niet alleen de boeren maar ook iedereen die misschien medeverantwoordelijk is om dit probleem op te lossen, uitgebreid te betrekken bij de nieuwe Voedselvisie, bij een nieuwe visie op landbouw en dan zegt, u dat lijkt mij geen goed idee. Dat vind ik jammer.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Omdat ik uit die tekst nergens ophaal dat er ook boeren aan tafel zitten. Er wordt alleen maar gesproken over inwoners van de provincie. Het leek mij dus juist goed om daar boeren en belangenbehartigers allemaal bij aan tafel te krijgen. Ik las uw motie wellicht te beperkt, dus ik ben blij dat u daar nog wat toelichting op kunt geven.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Dat is uitdrukkelijk de bedoeling.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Zaal even voor de zekerheid. Dat betekent dat u de motie over Snel weer bouwen, motie 95 en ik kijk naar de mede-indieners, dat zijn PvdA, VVD en GL of die daar mee instemmen, intrekt.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ik wil er graag zo meteen nog iets over zeggen want wij waren iets minder content. Als u hem nu niet intrekt, dan doe ik dat zo.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Be my guest.

De **VOORZITTER**: Motie 95 is ingetrokken.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Laat ik maar meteen beginnen met motie 95. Versnelling van de bouw is ontzettend belangrijk en wij zijn gedeeltelijk tevreden met het antwoord van de gedeputeerde. Op één punt willen wij toch weer terugkomen en dat is dat weer de koppeling werd gemaakt nadrukkelijk tussen de bouwambassadeur en de woonakkoorden. Wij hebben nou juist ook in ons coalitieakkoord gezegd dat die bouwambassadeur juist ook bedoeld is om projecten die stroef lopen, lastig van de grond komen, complex zijn, ook in de MRA van de grond te krijgen, vlot te trekken, aan te jagen en de flexibele schil bij in te zetten, terwijl die woonakkoorden nou juist veel meer zien op Noord-Holland-Noord. Als de gedeputeerde kan toezeggen dat die bouwambassadeur zich ook actief gaat bezighouden met het aanjagen van wat er in de MRA gebeurt – waarvoor die ooit bedacht en bedoeld was – dan kunnen wij motie 95 intrekken. Anders kunnen wij hem misschien ook wel intrekken maar dan komen wij op een ander moment er nog op terug dat die bouwambassadeur echt een bredere rol heeft dan alleen in de woonakkoorden. Dat was de aanvulling op motie 95, waarom ik hem nog graag even wilde aanhouden en waar ik het antwoord van de gedeputeerde daarop ga afwachten. Ik zal het in iets andere bewoordingen doen, maar ik ben het wel heel erg eens met mevrouw Kocken ten aanzien van de tunnel in Waterland niet in de laatste plaats, omdat het heel raar is om een vierbaansbak aan te leggen als je hebt afgesproken dat er een tweebaansweg weg doorheen komt. Ik ken de VVD niet als een partij die lege tunnelbakken aanlegt. Dus ik zou dat vooral niet willen doen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Bij interruptie. Maar ik neem aan dat u de VVD wel kent als een partij die nadenkt over de toekomst en ook nadenkt over de ontsluiting van die wijk en die luistert naar de bewoners. Die zeggen, help ons nu al vast, als het nu goedkoop kan om een vierbaansbak aan te leggen en doe dat dan. Wat vindt u daarvan?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Ik ken de VVD zeker als een partij die nadenkt over de toekomst, maar ook eentje die dat al op een vroeg moment doet, bijvoorbeeld ten tijde van onze onderhandelingen toen wij dit ook besproken hebben, toen hebben wij gezegd die tweebaansweg moet genoeg zijn voor dat gedeelte. Als u het daarover wilt gaan hebben, dan denk ik dat wij daar een andere gelegenheid voor moeten uitzoeken. Ik zou het nu even niet doen, wat ons

betreft is die tweebaansbak en de afspraak die erover staat, prima. Ik had het u aangegeven, ik zeg het in iets andere woorden dan mevrouw Kocken maar ik ben het wel heel erg met haar eens. Als u mij toestaat zou ik meteen wat willen zeggen over de nieuwe moties. Motie 97 van FvD, garantie duurzame houtstook. Wij hebben er geen enkele behoefte aan, wij vertrouwen erop dat er wordt vastgehouden aan de afspraak die gemaakt is en wij hoeven niet elke zes maanden een soort verklaring van goed gedrag van GS te gaan krijgen daarvoor, dus die zullen wij niet steunen. Motie 98 die heel breed gesteund wordt en ingediend wordt door de oppositie, volgens mij bijna compleet, die verbaast ons ernstig. Wij hebben twee jaar geleden een commissie ingesteld die zich precies met dit onderwerp gaat bezighouden, de verhouding tussen PS en GS, de werkwijze, de manier waarop wij onze inwoners beter kunnen betrekken. Daar zit dit allemaal in en om dit nu aan te nemen terwijl dit misschien wel heel valide is, en dan een commissie er nog een keer naar te laten kijken, lijkt ons de omgekeerde volgorde. Dus mijn voorstel zou zijn, houd u deze aan. Ik meen mij te herinneren maar ik kan mij vergissen, dat u de heer Dekker heeft voorgedragen voor die commissie, maar het kan ook een andere fractiegenoot zijn. Laten wij deze intentie meenemen in de uitwerking, zodat wij een echt pakket burgerparticipatie hebben en niet dit ene element eruit lichten. Mijn voorstel zou zijn aanhouden al was het maar omdat wij hem niet gaan steunen, maar dat hoeft voor u geen overweging zijn om hem niet in te dienen. Transitiefonds landbouw, in gewijzigde vorm waarin het dictum hetzelfde is gebleven. Ja, dat is wel interessant want wij zijn niet per definitie…

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wat ik nou een beetje jammer vind, is dat bijna de volledige oppositie komt met een motie, een onderwerp waarmee u het eigenlijk ook inhoudelijk eens bent. Nou doet u aan nieuwe politiek, nou doet u aan het betrekken van de Staten bij uw overwegingen. Waarom komt u nou met zo'n procedureel antwoord, terwijl u ook kunt zeggen, nou wat goed dat u aan de oppositiezijde zich zo heeft verenigd over dit belangrijke onderwerp. Ik zie het als steun voor wat wij al doen en ik vind het een fantastische motie, want dat is echt nieuwe politiek en nu gaat u toch weer een beetje wij-zij gevoel creëren. Zonde.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Ik vind ieder wij-zij gevoel zonde, want ook de PvdA staat voor inclusiviteit en dat iedereen mee kan doen. Wij-zij is een verdeling dus ik heb het liever over wij. Wij Statenleden waar oppositie en coalitie bij elkaar horen, hebben met elkaar in de commissie afgesproken om dingen te bespreken. Dan vind ik het heel fijn en ben ik heel blij dat de oppositie zich heeft weten te verenigen achter een motie, maar het verbaast mij wel dat zij een motie indienen over een onderwerp waar ze net hebben besloten in een commissie te gaan zitten om het echt uit te werken en niet op één onderdeel, dus ontzettend blij met uw gezamenlijke inspanning maar misschien is het wel handig om onszelf ook serieus te nemen en dit in een commissie uit te werken en met een alomvattend plan voor burgerparticipatie te komen. Dus wat dat betreft gaan wij hem nog steeds niet steunen. Motie 99 over het transitiefonds Landbouw. Transitiefonds Landbouw, kringlooplandbouw vinden wij ontzettend interessant. Of deze bedragen voldoende zijn, ik durf het niet te zeggen, het zou best eens meer kunnen zijn. In alle eerlijkheid, de PvdA heeft niet eens moeite met het dekkingsmiddel, maar de PvdA is ook een partij die zijn afspraken nakomt. Mijn handtekening staat onder een coalitieakkoord waarin staat dat wij deze periode de opcenten ongemoeid laten. Dan zal ik ook

voor deze periode de opcenten ongemoeid laten, want dat heb ik afgesproken. Dus de motie qua strekking is ons zeker niet onwelgevallig, maar op deze manier kunnen wij hem niet steunen. Voor de volgende motie Stapsgewijze overgang eigen risico. Die is strijdig met het coalitieakkoord en zullen wij dus ook niet doen. Motie 101, de andere Faunaschade motie die net is ingebracht, daar wachten wij even het preadvies af. Ik heb niet heel hooggespannen verwachtingen over het feit of wij deze wel of niet gaan steunen. Dan rest mij nog op niet alle, maar wel enkele van de ingediende moties in te gaan, omdat daar soms iets meer in zit dan een stemverklaring, bovendien het aantal stemverklaringen wel heel hoog wordt. Motie 65, Biomassacentrale in de provincie Noord-Holland. Ik heb er geen enkele twijfel over laten bestaan dat de PvdA tegen biomassacentrales is. Echter zoals hij hier wordt uitgevoerd, kan het inderdaad niet of slaat het nergens op qua RES verhouding. Dat bedoel ik minder onaardig dan het misschien klinkt, want ik ben wel heel erg blij met deze motie omdat in deze motie FvD en 50plus zo volmondig en van ganser harte de duurzame wijze van energieopwekking omarmen en daar kan ik niet anders onder verstaan dan windmolens en zonnepanelen, dus dank u daarvoor. Motie 72, sluit ik mij aan bij de opmerking die de heer Zoon al had gemaakt. Er staat 'waar mogelijk' en dat gaat over de POP3-subsidies. Onder 'waar mogelijk' verstaan wij precies die domeinen waarvan de gedeputeerde aangaf dat het eventueel wel zou kunnen, dus wat dat betreft sluiten zij bijna naadloos aan. Motie 86 50plus mevrouw van Soest. Er wordt vaak wat lacherig gedaan over poep en pies, dat heb ik ook graag gedaan wat langer geleden, maar dit is een ontzettend belangrijk onderwerp dat u aansnijdt. Zoals u het hier neerzet, zitten er een paar dingen in die lastig zijn om uit te voeren en dat vind ik jammer want het onderwerp verdient echt nadrukkelijke aandacht. Ik zou u willen vragen of het mogelijk is om het derde beslispunt, derde bullet, die begint met PS eerste kwartaal 2020 eruit te halen en ik zou u ter overweging willen meegeven om misschien aan het onderzoek toe te voegen om op die plekken waar geen horeca is, te kijken of er niet een openbaar toilet kan komen. Goede beschikbaarheid – en mijn fractie heeft mij gevraagd daarbij op te merken zeker voor dames maar ook voor heren – van het openbaar toilet, maar dat u niet denkt aan zo'n mooie Amsterdamse krul want daar hebben de dames niet veel aan, is buitengewoon belangrijk en wij vinden dat daar meer aandacht voor mag zijn. U ziet, er wordt al weer gelachen om poep en pies. De motie Keti Koti, het is echt een heel belangrijk onderwerp. Bewustwording hiervan, bewustwording van ons verleden, het leren van de lessen uit het verleden en vooral om te zorgen dat het allemaal nooit meer gebeurt, het werken aan een inclusieve samenleving waarvoor iedereen een plek is, is een onderwerp dat voor de PvdA en mede ook dankzij mijn fractiegenote mevrouw Doevendans, al jaren echt bovenaan met stip aan de agenda staat bij alle onderwerpen. Wat dat betreft vinden wij het een beetje jammer dat die toch wordt ingediend en het misschien niet gaat halen, omdat in zijn beantwoording de gedeputeerde wel gelijk had. Dus alstublieft, mijnheer Everduim, ik vraag u heel vriendelijk er nog even over na te denken of u echt een negatief besluit wilt hebben of dat u hem aanhoudt en met de welwillende woorden van de gedeputeerde voor de organisatie, u vraagt een verzoek in te dienen en dat verzoek zal in ieder geval bij ons in goede aarde vallen, alleen wij gaan niet over subsidietoekenningen, dat doen GS. Echt een belangrijk onderwerp, weet wat je niet krijgt. Nog een motie van DENK, de nuanceringen die u aanbracht ten aanzien van de uitspraken van mevrouw Pels vind ik al heel fijn. Toch kunnen wij hem niet steunen, maar het is wel een onderwerp waar wij heel graag, oh hij is ingetrokken, dat is mooi want dan hoef ik alleen de

opmerking te maken wat dan misschien meer een vraag is aan mevrouw Pels. Lang niet alle BO-scholen in Noord-Holland maken gebruik van dit instrument, terwijl cultuureducatie wel ongelofelijk belangrijk is. Zou u ons iets kunnen doen toekomen over in hoeverre er op dit moment gebruik van wordt gemaakt en wat wij kunnen doen om dit nader te stimuleren omdat cultuureducatie echt een heel belangrijk onderwerp is, zeker voor die kinderen die niet in het weekend gezellig met hun ouders naar het Rijksmuseum of het Singer in Laren gaan. Dit waren onze opmerkingen, dat betekent niet dat wij alle andere moties niet steunen, maar je moet iets overhouden voor de stemmingen.

De **VOORZITTER**: Gelet op het feit dat er een paar nieuwe moties zijn ingediend, schors ik even 10 minuten voordat wij luisteren naar het college voor een reactie op de tweede termijn. Ik heropen de vergadering.

Mevrouw VAN SOEST (50plus/PvdO): Voorzitter. Op advies van de PvdA willen wij graag een gewijzigde motie indienen en dan hopen wij op steun van iedereen. Motie 86.

De **VOORZITTER**: Dan trekt u dus motie 86 in en u dient hierbij een nieuwe motie in. Kunt u het dictum even voorlezen voor de Statenleden?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Inventariseren bij welk busstations, natuurgebieden, bezoekerscentra, snelfietsroutes, toeristische overstappunten toegankelijke toiletten in deze provincie ontbreken; bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabij gelegen horecagelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de hoge nood-app; waar geen horeca is te kijken of een openbaar toilet te realiseren is.

Motie 102/11-11-2019
Meer toiletten erbij maakt iedereen blij

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Mobiliteit, natuurbeheer en recreatie belangrijke kerntaken zijn van de provincie;*
- *Iedereen zo'n vijf tot acht keer per dag naar het toilet moet;*
- *Een op de tien Nederlanders af en toe tot vaak thuisblijft vanwege het ontbreken van openbare toiletten;*
- *Busstations, park&rides, natuurgebieden en toeristische overstappunten (TOP's) vaak (nog) geen toiletten hebben;*
- *Nederland het VN-Verdrag Handicap heeft ondertekend en geratificeerd, en zich daarmee verplicht de buitenruimte en het openbaar vervoer toegankelijk te maken voor iedereen;*
- *Steeds meer gemeenten, provincies en natuurorganisaties werk maken van openstelling van toiletten in hun eigen gebouwen en bij winkels en horeca in het centrum en/of investeren in openbare toiletunits en deze aanmelden op de HogeNood-app.*

Overwegende dat:

- *Iedereen zich vrij zou moeten voelen om de deur uit te gaan;*
- *De wens is dat mensen de auto laten staan en vaker het openbaar vervoer of de fiets nemen als dat kan.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
Te inventariseren bij welke busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten (openbare) toegankelijke toiletten in onze provincie ontbreken; Bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horeca- gelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de HogeNood- app; en waar geen horeca is, te kijken of een openbaar toilet te realiseren is

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties 50plus/PvdO, FvD, PVV

De **VOORZITTER**: Dan maakt deze motie onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik had hem ingediend samen met FvD en de PVV.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij verder met de reactie van het college in de tweede termijn.

Gedeputeerde **PELS**: Voor mij zijn er nog drie vragen. Twee over cultuureducatie en een over de planning. Om met dat laatste te beginnen, in eerste termijn heb ik aangegeven dat wij op dit moment bezig zijn met een intern werkprogramma en dat wij dat begin 2020 hopen te vertalen naar uw strategische agenda. Dus dan krijgt u ook te zien wanneer u wat kan verwachten. Dan de vraag over cultuureducatie van de SP en de PvdA. De SP vroeg, wat is nou het werkelijke budget. Op dit moment in de termijn die nu nog loopt, is het 250.000 euro per jaar. In de nieuwe termijn, dus dat is nieuw vanuit het coalitieprogramma, is dat 750.000 euro per jaar. Dus dat is maar liefst drie keer zoveel. Het beeld dat u schetst over dat het verschilt per provincie, klopt, maar het hangt er wel vanaf wiens lijstje u gebruikt. Wij komen op een aantal lijstjes sinds het coalitieakkoord een stuk hoger uit. De PvdA maakt zich zorgen over het gebrek aan cultuureducatie in onze provincie en of alle scholen wel meedoen. Nu is het zo dat scholen niet verplicht zijn en gemeenten ook niet, om mee te doen met cultuureducatie met kwaliteit. Het kan nog steeds – ook al doen zij niet mee – betekenen dat er voldoende cultuureducatieaanbod is in de gemeente of op die school, maar wij willen net als de PvdA wel diezelfde zekerheid hebben. Dus wij zijn al gestart binnen de evaluatie van de huidige periode CMK om te kijken naar zijn er witte vlekken en zo ja hoe zouden wij die mogelijkerwijs wel kunnen betrekken, dus dat onderzoek is reeds gestart.

Gedeputeerde **LOGGEN** : Voorzitter. Met betrekking tot de hofnar, dat was natuurlijk het tweede mijnheer Heijnen. Ik dacht dat ik al in mijn eerste termijn had gezegd dat de hofnar altijd op een luchtige en intelligente wijze de vorst toch confronteert met zijn handelen. Ik kom nog even

terug op uw motie Dorpswerk en volgens mij is het verstandig om eerst eens in overleg te gaan met wat zij nou precies beogen, wat voor plan zij nou precies hebben, alvorens nou daar gelijk de knip voor te trekken. Als u mij die ruimte geeft om eerst in overleg te gaan, even af te tasten wat zij nou precies bedoelen, dan probeer ik dat op een redelijk termijn vorm te geven en dan rapporteer ik terug wat daaruit gekomen is. Ik denk dat dat een verstandigere wijze is dan zomaar te zeggen van goh er moet meer geld komen en daar gaan wij in beschikken. Dan ben ik, mevrouw Van Soest, tot mijn spijt vergeten uw motie 88 te becommentariëren. Nou hebben wij in onze provincie beleid voor alle doelgroepen, maar misschien is het goed dat wij samen eerst eens even een kopje koffie drinken om verder af te tasten wat u nou precies beoogt en wat u eventueel tekort komt alvorens wij gelijk tot de motie overgaan. Als u mij toestaat u daarover uit te nodigen om daar met elkaar van gedachten over te wisselen wat wij al doen en te kijken wat ik daar in zou kunnen betekenen zonder dat wij dan heel specifiek één groep er helemaal uitlichten, want wij maken beleid voor alle doelgroepen. Dan zou ik zeggen houd u die motie nog even aan. Dan de bouwambassadeur, die is er voor de hele provincie. Wij moeten wel even kijken van wat de toegevoegde waarde is en het instrumentarium wat wij al hebben en hoe kunnen wij hem zo effectief en zo gericht mogelijk inzetten. Wij hebben niet alleen de woonakkoorden maar ook nog de woonagenda, dus laten wij hem goed positioneren, zodat hij ook doorzettingskracht heeft om zijn werk waarvoor wij hem zullen aanstellen, ook waar te kunnen maken. Ik kom daar zo spoedig mogelijk bij u op terug. De opmerkingen van de PVV met betrekking tot de statushouders. Voorheen moesten de statushouders met voorrang geplaatst worden, die voorrangsregel is er vanaf gehaald, maar de gemeenten hebben nog steeds de verplichting om statushouders te huisvesten, of zij dat willen of niet, of zij dat leuk vinden of niet, het staat gewoon in de wet en die wet hoort uitgevoerd te worden. De uiterste consequentie is dat de provincie als toezichthouder dan in de plaats treedt van de gemeente zelf en dan gaat de provincie het doen op kosten van zo'n gemeente. Dat is een project dat niet maar zo doorlopen wordt, daar zit een heel lang uitvoerig proces aan met monitoring of taakstelling. Het gaat bij een hele hoop gemeenten goed, bij sommige gemeenten gaat het minder goed en dat komt altijd terug in de gesprekken tussen de verantwoordelijke wethouder en de verantwoordelijke gedeputeerde en in deze periode ben ik dat en deze gedeputeerde voert de wet uit zoals dat hoort.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Ik begin met de ingediende motie van FvD samen met nog een aantal andere partijen over het vergroten van de bekendheid van het referendum. Op zich een motie waar het college mee kan leven, alleen het eerste dictum vinden wij wat lastig. Als ik het als volgt mag lezen, dat wij een digitale brochure maken en die op onze website zetten en vervolgens ook via Social Media verspreiden, dan kunnen wij daaraan voldoen. Waar het mij triggert, is die huis-aan-huis-suggestie die erin zit, onder Noord-Hollandse burgers verspreiden. Dat zou echt tot extra kosten leiden. Dan ga je naar een papieren versie die leidt tot een budget wat er niet is en zou bovendien ook niet duurzaam zijn. Daar waar het gaat als wij dat zo mogen lezen, om echt een digitale brochure die wij ook met een actieve campagne op de Social Media gaan verspreiden, dan kan het college deze motie op die manier overnemen, anders zou de eerste bullet eruit moeten want dan achten wij hem niet uitvoerbaar, maar dan hebben wij nog

steeds geen moeite met de laatste drie. Het CDA zei nog iets over de Voedselvisie, maar volgens mij is dat net al gewisseld.

De heer **DESSING** (FvD): Ik denk dat wij met een wat ruimere interpretatie van het begrip 'verspreiden' zonder andere partijen hierover te consulteren, zouden kunnen leven. Misschien dat wij daar nog op een later moment over in gesprek kunnen gaan.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik heb net aangegeven hoe het college dat verspreiden ziet. Nogmaals, een digitale brochure maken, dus geen papieren, die op de website zetten. Voor de rest doen wij ook de aanpassingen aan de website waarop wij duidelijk maken hoe die brochure te vinden is. Hij komt denk ik ook nog bij u in het traject langs waarbij de Staten ook nog gaan kijken naar de burgerparticipatie en brengen wij hem daarna breed onder de aandacht. Zo willen wij hem interpreteren. De Voedselvisie waar het CDA over de participatietraject zei, u bent de boer toch niet vergeten, zo heb ik het verstaan en trok daarbij de vergelijking met het broodbakken. Nee, zeker zijn wij die niet vergeten. Alleen bij broodbakken om die vergelijking maar vast te houden, gaat het niet alleen maar om de boer maar ook om alle aspecten van het brood. Wie maalt het meel, wie levert het meel, hoe wordt dat verbouwd, wie eet dat brood. Kortom de hele keten, zo breed willen wij hem ook aanvliegen en daar horen zeker ook de boeren bij. Motie 71 heb ik in eerste instantie blijkbaar over het hoofd gezien, dus daar zal ik graag nog op ingaan. Ik hoop dat u mij goed verstaat, op dit moment ontraadt het college de motie. Het beleid van vitaal landelijk gebied is nog in ontwikkeling. De transitiecoach kan een instrument zijn dat goed past in de transitieacademie, maar het is wat ons betreft nog net te vroeg omdat er nog geen sprake is van vastgesteld beleid. Motie 75 heb ik al toegelicht wat het college daarvan vindt. Ik dacht dat er een vraag was om dat nog een keer te doen of heeft u het niet meegekregen. Niet meegekregen? Dan wil ik het nog wel een keer herhalen. Wij ontraden die motie en wij hebben al een flink aantal voorwaarden en doelstellingen die wij met evenementen willen realiseren. Er is een beperkt aantal evenementen in Noord-Holland dat eraan kan voldoen. Op jaarbasis kunnen wij er vijf of zes sponseren waarbij wij ook een goede mix willen op regionale en thematische spreiding. Bovendien heb ik gezegd, er wordt ook bij sponsering geacteerd op onderhandelbare tegenprestaties, zoals publiciteit, hospitalityrechten, het stimuleren van verduurzamingen. Als je op dat soort voorwaarden er niet uitkomt met een eventueel te sponsoren evenement, dan moeten wij ook het recht kunnen hebben om te zeggen dan gaan wij dat niet doen. Dat zou lastig zijn als je aan de voorkant aan de burgers vraagt moet deze het worden, ja en dan moet je uiteindelijk nog nee zeggen. Motie 82 van de CU, u zegt het is gewijzigd, maar het dictum is nog hetzelfde. Dan blijft ook het college bij het standpunt dat wij die ontraden. Dan kom ik bij DENK over Keti Koti. In het kort, wij hebben gezegd het is sympathiek maar doe het niet met een motie de sponsoring regelen, maar laat hen de aanvraag indienen. Er is ook de overweging gegeven om hem aan te houden met hetzelfde doel, laat de organisatie het indienen en dan kunnen wij via een transparant kader daarop toetsen. Zou u zo'n motie nu aannemen, dan neemt dat nog steeds niet weg dat wij op basis van de criteria zo'n aanvraag moeten toetsen, dus laat zij het indienen en dan kijken wij er welwillend naar. Los daarvan, u zei in uw bijdrage ook iets over de aanwezigheid van GS bij de herdenking en dat die ook gewenst zou zijn, daar heeft u geen motie voor nodig, ik zeg u toe dat bij de volgende

herdenking ook in ieder geval GS namens de provincie aanwezig zijn. De Voedselvisie wat betreft de vraag van GL, kunt u nog wat planningen aangeven. De Voedselvisie in ieder geval is bij ons gepland om die eind 2020 bij u aan te bieden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Voor mij een drietal onderwerpen. Ik begin met de heer Smaling om te bedanken voor zijn begrip en coulance om de motie aan te houden. De heer Zoon vroeg aan mij, weet u nu al of u te weinig middelen heeft. Ik weet nog niks maar weet wel één ding dat ik nu al drie regio's hier op bezoek heb gehad die dus een claim leggen op een fonds waarbij wij nog steeds bezig zijn om de kaders daarvan op papier te zetten. Dus ik zou u ook willen zeggen in Q1 2020 gaat het uw kant op en wat het college betreft zit daar ook een eis van een stuk cofinanciering bij, ook vanuit de gemeenten die daar een verzoek voor gaan indienen. Dan zijn er nog enige opmerkingen geplaatst over Broek in Waterland. Laat ik daar heel helder in zijn en geen enkel misverstand daarover hebben. Ik heb de vraag van de heer Van der Maas zo geïnterpreteerd van, hoe toekomstbestendig is het nou als je daar nu toch bezig gaat, gelet ook op de verstedelijkingsstrategie ten noorden en ten zuiden van Broek in Waterland. Dat vind ik een interessante gedachte. Ik zeg u ook, het denken staat niet stil, ook niet bij dit collegelid, maar het wil nog helemaal niet zeggen dat we bij een vierbaansbak uitkomen. Dat hebben wij ook niet met elkaar afgesproken, maar ik heb het verzoek wat ruimer geïnterpreteerd van de heer Van der Maas, dus daar geen misverstand over. Dan de Hoge Nood motie die bijzonder is. Ik kan u al zeggen dat er twee mensen in deze zaal zijn mevrouw van Soest, die de Hoge Nood app hebben gedownload, dat ben ik en de provinciesecretaris. Van de provinciesecretaris begrijp ik ook dat dit gebouw nog niet is aangemeld bij de Hoge Nood app en dat ze dat wel van plan is om dat te gaan doen. Het lijkt mij heel erg verstandig en wij kunnen ons vinden in de gewijzigde motie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter: Ik heb hem al behandeld, motie 73 van de PvdD, maar ik wilde nog wel wat toevoegen. Wat ik nog niet genoemd had, eind oktober 2019 is de nieuwe onderzoeksagenda voor 12 faunazaken 2020-2021 vastgesteld, die is ook te vinden op de website van BIJ12. Een van de zeven onderzoeksonderwerpen is het onderzoek naar niet dodelijke verjagingsmiddelen. Motie 92 van D66, als ik het zo mag uitleggen dat ik de ruimte krijg om dit op het juiste moment op een ordentelijke wijze uit te voeren, dan laat ik het verder aan de Staten om zelf te beslissen wat zij daarvan vinden. Ten aanzien van de nieuwe moties 100 en 101. Ik waardeer het zeer en dat heb ik ook al gezegd in de eerste termijn, dat u allen met het college meedenkt en blijf dat vooral doen, daar gaat het niet om, maar wij zijn nu in overleg met FPE-leden, ook met de agrarische sector. Wij willen dit proces niet verstoren, dus wij ontraden de moties 100 en 101.

De heer **KLEIN** (CU): Ik probeer te begrijpen waarom u denkt dat het proces verstoord raakt als u een motie aanneemt waarin wij oproepen om met de organisaties in overleg te treden over dit soort maatregelen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Omdat in het coalitieprogramma staat dat wij 20% moeten korten op de schadevergoeding en dat wij hebben afgesproken met de FPE's dat wij naar alles gaan kijken, naar het totaalpakket van waar iedereen tegenaan loopt. In die zin wil ik dat niet verstoren.

De heer **KLEIN** (CU): Dat snap ik voor de eerste motie, maar snap ik niet voor motie 101. Dat is een motie waar geen bloed uitvloeit. Daar vragen wij om in te zetten op preventie en in gesprek te gaan over gebiedsgerichte maatregelen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik geef net aan dat wij in gesprek zijn, dus daar gaan wij gewoon mee verder. Ik wil het hele totaalpakket gaan bekijken. Dus we zijn op hele korte termijn in gesprek, wij komen er op korte termijn ook mee terug. Wij willen dat er voor het huidige ganzenakkoord afloopt een nieuwe ligt en wij doen dat met alle partijen, wij doen al wat u daarin zegt.

De heer **STIGTER**: Voorzitter. Ik heb in de commissie al toegezegd dat ik begin 2020 zal komen met een samenhangend actieprogramma waarbij wij de verschillende actielijnen uit het Klimaatakkoord, coalitieakkoord en een aantal lopende zaken bij elkaar brengen in samenhang met elkaar. In dat kader zeg ik toe dat wij ook zullen kijken naar de aanbevelingen die Urgenda heeft gedaan. Dat lijkt mij een goed moment om te kijken of wij toch nog dingen zijn vergeten. Ten aanzien van SF6. Ik wil daar helemaal niet luchtig over doen, dat werd even gesuggereerd. Broeikasgas SF6 is 23.000 keer erger qua broeikaseffect dan CO2. Alleen de uitstoot van een windturbine is nihil te noemen waardoor je kunt zeggen dat de schade van 1 windmolen dat veroorzaakt wordt door FS6, is 0,001% ten opzichte van de winst die een windturbine haalt qua CO2-uitstoot. Dus ik neem het niet luchtig, maar het is op het totaal wat een windmolen oplevert niet noemenswaardig meer. Kom nog terug op de moties van FvD ten aanzien van biomassa. Een korte toelichting op motie 65. In de RES en het is ook helder verwoord in de verslagnotitie, het primaire doel van de RES'en is om te komen tot 35 terrawattuur aan opgewekte duurzame elektriciteit. Laten wij daar klip en klaar in zijn, daar maakt biomassa geen onderdeel vanuit. In de doelstelling van de RES'en zit geen biomassa. Wat daarnaast wel is gevraagd aan de RES'en is om in kaart te brengen waar de warmtebronnen zijn in dat gebied. Warmtebronnen kan alles zijn, kan een biomassacentrale zijn, kunnen bedrijven zijn en dat is gevraagd in kaart te brengen zonder dat het onderdeel uitmaakt van de doelstelling. Ten aanzien van de nieuwe motie 97 biomassa zou ik die willen ontraden. Wettelijk is vastgesteld waaraan biomassa moet voldoen om in aanmerking te komen voor de SDE-subsidie. Daarvoor moeten certificaten overlegd worden. Daar kunnen wij zelf niet op sturen als de provincie, wij hebben geen zicht op waar het vandaan komt en waar het uit bestaat, dan baseren wij ons op de wettelijke criteria die ten grondslag liggen aan de SDE-regeling. De Diemencentrale is een bijzonderheid omdat wij daar een convenant hebben getekend, maar in algemene zin kunnen wij niet aan die motie voldoen omdat wij daar niet over gaan. Wij hebben overigens wel samen met de gemeente Amsterdam een brief gestuurd naar de minister om een keer goed te kijken naar de criteria die daaraan ten grondslag liggen, omdat er indicaties zijn dat het allemaal nog wel wat scherper kan. Daarover gaan wij graag in gesprek met het Rijk. Overigens als wij kijken naar de import van de biomassa in 2018, is die nihil te noemen ten opzichte van de biomassa die uit Nederland komt en die vooral bestaat uit restafval.

De **VOORZITTER**: Dan concludeer ik dat wij de reactie van GS hebben gehad op de tweede termijn.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op de motie Bouwversnelling. Naar aanleiding van de beantwoording van de gedeputeerde over de bouwambassadeur, waarbij hij nadrukkelijk aangaf dat die voor de hele provincie geldt en dat hij binnenkort komt met een notitie over hoe die wordt ingezet, moet ik even kijken naar de mede-indieners GL en VVD of zij bereid zijn deze in te trekken? Dat is de motie 95 Bouwversnelling die al even was ingetrokken door D66 en toen weer niet en nu weer wel door iedereen. De motie over de toiletgebouwen dienen wij graag mede in.

De **VOORZITTER**: Dus motie 95 is bij deze ingetrokken. Zijn er nog meer spontane intrekkingen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Niet zo spontaan, er is goed over nagedacht. Met dank aan de woorden en toezegging van de heer Loggen om in gesprek te gaan met Dorpswerk Noord-Holland over hun rol en ambities en wat daar dan eventueel bij hoort, houden wij motie 66 aan en zien wij uit naar de terugkoppeling van de gedeputeerde op dit punt.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Die transitiecoach, motie 71 vinden wij echt heel erg van belang. Ik ben blij dat GS ook aangeven dat zij die van belang vinden, alleen dat het nu nog te snel is. Wij willen die graag aanhouden zodat wij die verder kunnen gaan uitwerken en waarschijnlijk met zijn allen, als ik het zo hoor.

Mevrouw van **SOEST** (50plus/PvdO):Voorzitter. Wij willen motie 88 aanhouden. Ik ga eerst koffie drinken met de gedeputeerde en dan komen wij erop terug.

De **VOORZITTER**: Wij gaan stemmen over de moties. M65, stemming nr. 13. Wij zijn met 53 Statenleden. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 17 stemmen voor (FvD, PvdD, SP, 50plus/PvdO). M66 is aangehouden. M67 is ingetrokken. M68 wordt in stemming gebracht. Stemming nr. 14. De motie is aangenomen met 32 stemmen voor en 21 stemmen tegen (VVD, FvD, PVV, 50plus/PvdO). M69, stemming nr. 15. De motie is aangenomen met 28 stemmen voor en 25 stemmen tegen (VVD, FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M70 is ingetrokken. M71 is aangehouden. M72, stemming nr. 16. De motie is verworpen met 28 stemmen tegen en 25 stemmen voor (GL, D66, PvdA, PvdD, SP, 50plus/PvdO, DENK). M73, stemming nr. 17.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wij kunnen ons niet vinden in veel van de overwegingen, maar wel wat door het college wordt gevraagd, namelijk om alles in te zetten om faunaschade te voorkomen en dat kan natuurlijk ook op een diervriendelijke manier, waar mogelijk. Wij zullen deze motie steunen.

De **VOORZITTER**: De motie is verworpen met 42 stemmen tegen en 11 stemmen voor (CDA, PvdD, SP, CU, DENK). M74, stemming nr. 18.

De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn tegen het sponsoringbeleid in het algemeen en wij gaan geen extra criteria formuleren, dus wij zullen tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: De motie is aangenomen met 35 stemmen voor en 18 tegen (VVD, FvD: 1 zetel, CDA, PVV, CU). M75.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Wij zullen tegen deze motie stemmen. Wij vinden het wel een aardige motie qua participatie, maar dan zegt u eigenlijk, je mag zelf kiezen wat wel heel vrolijk is, maar dit niet, dit niet en dit niet. Wij denken niet dat dit het doel van participatie bereikt.

De **VOORZITTER**: Stemming 19 is geopend. De motie is verworpen met 48 stemmen tegen en 5 stemmen voor (PvdD, SP). M76 is ingetrokken. M77, stemming nr. 20. De motie is verworpen met 49 tegen en 4 stemmen tegen (PVV, 50plus/PvdO). M78, stemming nr. 21.

De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn op zich niet erg enthousiast over SolaRoad, maar dat gaat over de manier waarop de afweging is gemaakt om in dit project te investeren. Wij vinden het echter wel een taak van de overheid om innovatieve projecten te ondersteunen en in de overwegingen wordt expliciet gezegd dat dat niet zo is. Daarom stemmen wij tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: De motie is verworpen met 39 stemmen tegen en 14 stemmen voor (FvD, PVV, SP, 50plus/PvdO). M79 is ingetrokken, M80 is aangehouden. M81, stemming nr. 22. De motie is verworpen met 38 stemmen tegen en 15 stemmen voor (GL, PvdD, SP, CU). M82 is ingetrokken. M83, stemming nr. 23. De motie is aangenomen met 49 stemmen en 4 tegen (PVV, DENK). M84 is ingetrokken. M85, stemming nr. 24.

De heer **TERWAL** (VVD): Als fractie en als partij die staat voor financiële degelijkheid, zowel in Noord-Holland als in Amsterdam, herkennen wij ons in de zorgen zoals genoemd in de motie. Alleen om Amsterdam nu onder verscherpt toezicht te stellen, gaat ons nu nog te ver, dus wij steunen deze motie niet.

Mevrouw **ER** (GL): Ik werk voor de gemeente Amsterdam, dus ik stem niet mee.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat er 52 stemmen worden uitgebracht. Stemming nr. 24 is geopend. De motie is verworpen met 40 stemmen tegen en 12 stemmen voor (FvD, PVV, 50plus/PvdO). M86 is ingetrokken. M87.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter, ik heb de gedeputeerde gehoord en ik wil mijn motie aanhouden om te kijken of wij hem gewijzigd kunnen indienen.

De **VOORZITTER**: Motie 87 is aangehouden, M88 is ook aangehouden. M89, stemming nr. 25.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Voorzitter. Ik vind het een heel belangrijk onderwerp, dus ik vraag om een hoofdelijke stemming.

De **VOORZITTER**: De griffier zal alle namen opnoemen. Stemverklaringen?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, ik wil mijn stemverklaring gebruiken om een allerlaatste poging te doen om de fractie van DENK te bewegen deze aan te houden, want het is heel spijtig dat wij anders tegen moeten stemmen voor iets wat wij ongelofelijk belangrijk vinden, waardoor er straks misschien een negatief besluit ligt, terwijl er met grote welwillendheid door de gedeputeerde over gesproken is. Alleen wat hier gevraagd wordt, kan simpelweg niet worden ingewilligd. Laat hem zelf komen met een voorstel.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wij zullen de motie wel steunen, maar dringen nogmaals aan op intrekking omdat ik denk dat het resultaat daarvan groter zal zijn.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, voor ons geldt hetzelfde als de PvdA. Wij kunnen dit niet op deze manier doen. Het evenement moet zelf een aanvraag indienen en iedereen is heel welwillend. Anders gaan wij nu een uitspraak doen van niet en dat is niet in het belang van het evenement.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Inderdaad een leuk festival, waar ik een keer per ongeluk beland ben, maar het was hartstikke leuk. Ik sluit mij aan bij de vorige stemverklaringen dat dit niet de juiste route is. Wij zullen daarom tegen stemmen, maar dat zegt niets over het belang van dit onderwerp en de waardering die wij voor dit festival hebben.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik zou bijna voor stemmen omdat ik begrijp dat Keti Koti ook openstaat voor hofnarren. Omdat ik graag het proces wil volgen, zullen wij tegen stemmen.

Mevrouw **NANNINGA** (FvD): Voorzitter. Wij zullen tegen stemmen, ook in een aangehouden versie, want wij houden niet zo van cultuursubsidies en wij vinden dat dit soort festivals prima vanuit de gemeenschap zelf kunnen worden georganiseerd. Dus of het nu of later wordt voorgesteld, wij stemmen tegen.

De heer **KLEIN** (CU): Wij staan zeer sympathiek tegenover dit evenement, het is heel belangrijk, maar er is een mooie toezegging gedaan door de gedeputeerde, maar het is niet de juiste weg om op deze manier subsidies of sponsoring te gaan toekennen. Wij zullen tegen stemmen als de motie ingediend wordt.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Ik wil een hoofdelijke stemming.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot hoofdelijke stemming.

Van der Waart: voor
Van Soest: tegen
Kapitein: tegen
Strens: tegen
Jellema: tegen
Steeman: tegen

De Wit: tegen
Doevendans: tegen
Van Meerten: tegen
Kanik: tegen
Hartog: tegen
Gringhuis: voor
Kohler: tegen
Dekker: tegen
Van Gilse: tegen
Kaamer van Hoegee: tegen
Terwal: tegen
Mantel: tegen
Nanninga: tegen
Jensen: tegen
Vastenhouw: tegen
Bolkestein: tegen
Klein: tegen
Deen: tegen
Mw. Zaal: tegen
Kostic: voor
Hollebeek: voor
Smaling: voor
Van der Maas: tegen
Voskuil: tegen
Heijnen: tegen
Van Geffen: tegen
Van den Berg: tegen
Er: voor
Kocken: voor
Sanderse: tegen
Kuiper: tegen
Koning: tegen
Dessing: tegen
Leerink: tegen
Dulfer: voor
Hoogervorst: afwezig
Bezaan: tegen
Kaptheijns: tegen
Gielen: voor
Van Wijnen: voor
Everduim: voor
Carton: voor
De Vries: tegen

Cardol: voor
Dhr. Zaal: voor
Klaassen: tegen
Alberts: voor
Zoon: voor

De **VOORZITTER**: De motie is verworpen met 38 stemmen tegen en 15 stemmen voor. M90 is ingetrokken. M91.

De heer **KLEIN** (CU): In ons verkiezingsprogramma staat dat iedereen van evenveel waarde is en dat wij ons inzetten voor een samenleving waarin mensen aandacht hebben voor elkaar. Wij komen op voor hen die niet voor zichzelf op kunnen komen. PS hebben met steun van ons een motie aangenomen waarin wij uitspreken dat de provincie een regenboogprovincie is en uitdragen dat iedereen zichzelf mag zijn, ongeacht seksuele identiteit, religie, afkomst of huidskleur. Wij vertrouwen erop dat het college daar een goede invulling aan kan geven en vinden de oproep in deze motie daarom niet nodig.

De **VOORZITTER**: Stemming nr. 25 is geopend. De motie is aangenomen met 41 stemmen voor en 12 tegen (FvD, PVV, CU). M92, stemming nr. 26. De motie is aangenomen met 29 stemmen voor en 24 stemmen tegen (VVD, FvD, PvdD, PVV, DENK). M93, stemming nr. 27. De motie is aangenomen met 35 stemmen voor en 18 stemmen tegen (FvD, CDA, PvdD, PVV). M94, stemming nr. 28. De motie is aangenomen met 33 stemmen voor en 20 stemmen tegen (VVD, FvD, PVV). M95 is ingetrokken. M96, stemming nr. 29. De motie is aangenomen met 38 stemmen voor en 15 stemmen tegen (FvD, CDA, PVV). M97, stemming nr. 30. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M98, stemming nr. 31.

De heer **KLEIN** (CU): Omdat wij de enige oppositiepartij zijn die de motie niet mee heeft ingediend, lijkt het ons goed om in ieder geval voor te stemmen.

De **VOORZITTER**: De motie is aangenomen met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen (PvdA). M99, stemming nr. 32. De motie is verworpen met 49 stemmen tegen en 4 stemmen voor (PvdD, CU). M100, stemming nr. 33. De motie is verworpen met 47 stemmen tegen en 6 stemmen voor (CDA, CU, 50plus/PvdO). M101, stemming nr. 34. De motie is verworpen met 39 stemmen tegen en 13 stemmen voor (FvD, CDA, CU, 50plus/PvdO). M102, stemming nr. 35. De motie is aangenomen met 52 stemmen voor en 1 stem tegen (CU). Dan gaan wij stemmen over de begroting 2020, voordracht 73. Stemming nr. 36. De begroting 2020 is aangenomen met 41 stemmen voor en 12 stemmen tegen (FvD, PVV, 50plus/PvdO). Voordat ik de vergadering schors, wil ik u complimenteren met een prachtig begrotingsdebat, ik wil het college feliciteren met haar eerste begroting maar ik wil vooral de griffie en de ambtenaren bedanken die al het werk hebben verricht om vandaag dit debat te kunnen voeren.

De vergadering is geschorst tot 18 november 2019.

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Agenda PS-gewijzigd-

Datum vergadering	:	11 november 2019
Vergaderlocatie	:	Statenzaal, Dreef 3, 2012 HR Haarlem
Aanvangstijd	:	**10.00 uur**
Voorzitter	:	dhr. mr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Telefoonnummer/e-mail	:	(023)5144755 statengriffie@noord-holland.nl

- *Mogelijk zal de vergadering na het diner van 11 november a.s. nog verder gaan. Ook kan het nodig zijn dat de uitloopdatum van 18 november a.s. (aanvang 13.00 uur) wordt gebruikt voor het vervolg van deze vergadering. Houdt u daar a.u.b. alvast rekening mee in uw agenda.*

- *Het presidium van 4 november jl. heeft de vergaderduur voor de gehele vergadering (inclusief eventuele uitloop) gesteld op **10 uur**. De aanpaste spreektijden zijn in deze gewijzigde agenda opgenomen.*

1. Opening en mededelingen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
2a. Afscheid vertrekkende Statenleden fracties VVD en CDA.
2b. Installatie en beëdiging Statenleden fracties VVD en CDA.
2c. Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties VVD en CDA.
2d. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
3b. Lijst geheimhouding PS.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 30 september 2019.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

7. Voortgangslijst van moties.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk (indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het stuk als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd):

8a. Wijziging verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland.
Voordracht 76
Presidium
8b. Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep.
Voordracht 77
Commissie RWK

8c. Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.
Voordracht 78
Commissie NLG

8d. Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2019.
Voordracht 79
Commissie EFB / Rekeningencommissie

8e. Overeenkomst afsluiting "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen Natuurnetwerk Nederland (NNN)".
Voordracht 82
Commissie NLG

9. Begroting 2020.
Voordracht 73
Alle commissies

10. Klimaatakkoord.
Voordracht 80
Commissie RWK

11. Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2020-2027.
Voordracht 81
Commissie M&B

12. Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2020-2024.
Voordracht 83
Commissie NLG

13. Aanwijzen lid en plaatsvervangend lid uit PS en lid en plaatsvervangend lid uit GS voor Algemeen Bestuur Recreatieschap Spaarnwoude.
Voordracht 74
Presidium

14. Aanwijzen voorzitter commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid (M&B).
Voordracht 75
Presidium

15. Vragenuur.
(Het Statenlid dat tijdens dit vragenuur mondelinge vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk een werkdag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter met een afschrift aan de statengriffier.)

16. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

17. Sluiting.

Spreektijdverdeling

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling voor de Statenvergadering van **11 november** te baseren op **10 uren** vergaderen (inclusief eventuele uitloop op 18 november a.s.)

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Voor de vergadering van 11 november 2019 wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	**Spreektijd PS 11-11-2019** *(inclusief evt. uitloop)*
GroenLinks	46 min.
VVD	46 min.
Forum voor Democratie	41 min.
D66	34 min.
PvdA	34 min.
CDA	26 min.
Partij voor de Dieren	22 min.
PVV	22 min.
SP	22 min.
ChristenUnie	14 min.
50PLUS/Partij van de Ouderen	14 min.
DENK	14 min.
Fractie Baljeu	5 min.
Totaal PS	*340 min.*
Spreektijd GS	136 min.
Technische tijd	124 min.
Totaal	**600 min.**

Provincie Noord-Holland

ACTUALITEIT*

* Actualiteiten kunnen tot uiterlijk vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk worden ingediend bij de griffie. (statengriffie@noord-holland.nl). Zie verder artikel 48 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.

Voor de Statenvergadering van 11 november 2019

Onderwerp Stikstof

Toelichting

De stikstofcrisis houdt Nederland flink bezig. De provincie heeft een grote rol in dit dossier en heeft maatregelen genomen in het beleidskader stikstof. Daarnaast overlegt de gedeputeerde milieu via het IPO met het kabinet over nieuwe/vervangende maatregelen. Gezien het belang van dit onderwerp en de impact op de samenleving dient dit onderwerp wat ons betreft te worden besproken tijdens de algemene beschouwingen.

Op donderdag 7 november werd duidelijk dat er tijdens de Statenvergadering van 11 november opnieuw een grootschalig boerenprotest zal plaatsvinden. Vanwege hun verzoek het debat over stikstof te volgen is het voor de vergaderorde behulpzaam de ‘stikstofproblematiek’ als eerste en separaat te bespreken te opzichte van de rest van de algemene beschouwingen. Op verzoek van de voorzitter van de Staten – de Commissaris van de Koning – dient het CDA daarom dit verzoek in tot een actualiteit.

Reden van spoedeisendheid :

De minister heeft aangegeven in overleg te zijn met provincies en rond 1 december te komen met nieuwe stikstofmaatregelen. Het CDA NH wil richtinggevende uitspraken doen (deels via moties) die de gedeputeerde kan meenemen naar het overleg. De Statenvergadering van 11 november is daarvoor de enige mogelijkheid.

Indiener (naam/namen invullen) Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Dennis Heijnen (CDA)

Motie / Amendement	Voor	Tegen
M50-2019 CDA Geen kop op landelijk beleid		
M51-2019 CDA Opkoop bedrijven op basis van vrijwilligheid		
M52-2019 CDA Intern salderen		
M53-2019 CDA Drempelwaarde		
M54-2019 CDA Fosfaat en dierrechten niet koppelen aan ammoniak		
M55-2019 CDA geen uitbreiding soorten aan Natura 2000 gebieden		
M56-2019 CDA vergunde rechten en latente ruimte		
M57-2019 PvdA Aanpak stikstof		
M58-2019 PVV Afzien van onteigeningsinstrument bij boeren voor natuur		
M59-2019 FvD Implementatie Duits rekenmodel		
M60-2019 FvD Niet tornen aan bestaande rechten		
M61-2019 PvdD Goed stikstofbeleid door herstel per natuurgebied		
M62-2019 PvdD Saneren veehouderij nabij natuurgebieden		
Aangehouden M63-2019 SP Zuivel en natuur kunnen samen		
M64-2019 CU Perspectief voor agrariërs		

PS7/11-11-2019

PvdA Noord-Holland D66 noord-holland GROEN LINKS NOORD-HOLLAND VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE

AANGENOMEN

Motie Stikstofbeleid

Provinciale Staten N-H, gehoord de beraadslagingen,

overwegende

1. Dat de neerslag van stikstof averechtse effecten heeft op de instandhouding van onze (Natura 2000) natuurgebieden en de biodiversiteit;
2. Dat de Provincie Noord-Holland het bevoegd gezag in NH is met betrekking tot de Natuurbeschermingswet;
3. Dat de Raad van State onlangs bepaald heeft dat de tot dan geldende techniek zoals samengevat in de PAS niet rechtsgeldig is;

voorts overwegende

4. Dat er sindsdien onder andere door IPO en Rijk gewerkt wordt aan een nieuw, landelijk beleidskader stikstof;
5. Dat het nieuwe landelijke beleidskader rond 1 december gepresenteerd zal worden;
6. Dat de Provincie Noord-Holland beleidsregels heeft vastgesteld om de periode tot het nieuwe beleidskader te overbruggen;
7. Dat het doel van deze beleidsregels onder andere is om de vergunningverlening voor bijvoorbeeld de woningbouw in de provincie weer vlot te trekken zonder de stikstof depositie te laten stijgen;

Roept het College van GS op

a. tot de vaststelling van het nieuwe landelijke beleidskader stikstof de beleidsregels voor heel Noord-Holland als enige kader te hanteren;
b. In gesprek te blijven met de sectoren die door de beleidsregels geraakt worden, zoals de agrariërs, de industrie en de bouw;
c. De effecten van de nieuwe landelijke beleidsregels na invoering, samen met de betrokken sectoren te toetsen aan de praktijk;
d. Snel helderheid te verschaffen over integraliteit en effectiviteit van de maatregelen en daarover zo spoedig mogelijk aan PS te rapporteren;
e. Elk kwartaal PS een voortgangsrapportage hierover te doen toekomen;

En gaat over tot de orde van de vergadering

Fractie PvdA N-H
Gert-Jan Leerink

Fractie D66
Amélie Strens

M 50/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: Geen kop op landelijk beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd,
- De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan de huidige landelijke lijn,
- Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in stikstofdossier,

Overwegende dat:

- De agrarische sector de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen,
- de stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd,
- Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren,
- De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie inneemt,
- Het sluiten van agrarische bedrijven grote invloed heeft op de vitaliteit van het platteland en het aanzicht van het landschap in Noord-Holland,
- De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zomaar kunnen stoppen, krimpen of veranderen,
- Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen,

Verzoekt het College van GS om

- Structureel in overleg te blijven met agrarische sector over het stikstofdossier,
- De beleidsregel in Noord-Holland op korte termijn aan te passen, (meest logische moment is na bekend making van nieuwe landelijke richtlijnen rond 1 december 2019) en daarbij geen kop te zetten op landelijk beleid, dus geen strengere maatregelen in Noord-Holland dan landelijke lijn.

En gaat over tot de orde van de dag,

CDA Noord-Holland, Willemien Koning

M51/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: Opkoop bedrijven op basis van vrijwilligheid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd,
- De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid,
- Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in stikstofdossier,
- De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof,

Overwegende dat:

- De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen,
- Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren,
- De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd,
- Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren,
- De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie inneemt ,
- De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zomaar kunnen stoppen of switchen,
- Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag.
- Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen,

Roept het college op om betreffende het stikstofdossier:

- Ervoor te blijven zorgen dat uitkoop of bedrijfsverplaatsing voor de reductie van stikstof ten allen tijde gebeurt op basis van vrijwilligheid.

En gaat over tot de orde van de dag,

CDA Noord-Holland, Willemien Koning

VERWORPEN

M 52/ 11-11- 2019

Motie Intern Salderen

Vergadering Provinciale Staten 11-11-2019

Constaterend dat:

- De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd.
- De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid
- Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in stikstofdossier
- De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof

Overwegende dat:

- De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen
- Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren
- Het verdienmodel van een bedrijf overeind moet blijven bij intern salderen
- Het innemen van latente ruimte bij intern salderen de mogelijkheid en bereidheid tot het aangaan van duurzame investeringen vrijwel geheel teniet zal doen

Roept het college op om betreffende het stikstofdossier:

- Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat er geen latente ruimte wordt ingenomen bij interne saldering.

En gaat over tot de orde van de dag, CDA Noord-Holland, Willemien Koning

M53/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: Drempelwaarde

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- Het stikstofdossier ernstige problemen oplevert voor vergunningverlening in Nederland,
- Er circa 18.000 projecten stilliggen,
- De drempelwaarde van stikstofdepositie op natuurgebieden in diverse Europese landen zeer uiteenlopend is,
- Er onduidelijkheid is omtrent stikstofmetingen door RIVM in Nederland.

Overwegende dat:

- Er een systeem moet worden ingesteld waardoor activiteiten met een tijdelijke of een geringe uitstoot van stikstof eenvoudig mogelijk gemaakt kunnen worden,
- De aanleg van een woonwijk op enkele honderden meters van een natuurgebied een zeer kleine depositie van stikstof veroorzaakt, vergelijkbaar met 0,05 mol (minder dan 1 gram stikstof, oftewel 1 zakje pokon) per hectare,
- We moeten voorkomen dat we in een papierenwerkelijkheid leven die ontwikkelingsmogelijkheden voor onze samenleving, voor woningbouw en voor ontwikkeling van bedrijven op slot zet,
- Bekeken moet worden of het juridisch haalbaar is om de drempelwaarde in Nederland te verhogen,

Roept het college op om betreffende het stikstofdossier:

- Alles in het werk te stellen om een drempelwaarde voor stikstofdepositie in Nederland in te stellen.

En gaat over tot de orde van de dag,

CDA Noord-Holland, Willemien Koning

M54/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: Fosfaat en dierrechten niet koppelen aan ammoniak

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd,
- De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid,
- Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in stikstofdossier,
- De Gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof,

Overwegende dat:

- De agrarische sector de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen,
- Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren,
- de stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd,
- Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren door onder andere het voerspoor en technische innovaties,
- Het reduceren van stikstofuitstoot door opkoop niet gekoppeld mag worden aan het verminderen van het aantal dieren,
- De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie inneemt,
- Het sluiten van agrarische bedrijven grote invloed heeft op de vitaliteit van het platteland.
- De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zomaar kunnen stoppen of switchen,
- Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag.
- Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen,

Verzoekt het College van GS om

- Structureel in overleg te blijven met agrarische sector over stikstofdossier
- Geen uitwisseling toe te staan tussen agrarische en niet agrarische stikstof, in ieder geval totdat de gebiedsaanpak en gebiedsprocessen duidelijk zijn.
- Fosfaat- en dierrechten niet te koppelen aan ammoniak.

En gaat over tot de orde van de dag, CDA Noord-Holland, Willemien Koning

M55/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: geen uitbreiding soorten aan Natura2000 gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- Het stikstofdossier grote problemen teweeg brengt in Nederland,
- Dit met name wordt veroorzaakt door stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden.

Overwegende dat:

- Er geluiden zijn dat er binnen Natura 2000 gebieden provinciale en nationale 'koppen' gezet zijn bovenop de minder vergaande verplichtingen onder de EU-natuurwetgeving.
- Habitattypes als actief hoogveen zijn toegevoegd op oneigenlijke gronden en zonder dat daartoe een verplichting uit Brussel gold. (Dat is bijvoorbeeld gebeurt bij Engbertsdijksvenen, waar omwille van die toevoeging nu landbouwbedrijven worden uitgekocht en onteigend.)
- In de eilandspolder volgens de becijferde aannames zelf na het opkopen van 60 bedrijven in de omgeving er op papier nog steeds te veel stikstofdepositie zou zijn om een toegevoegd specifieke soort veenmos te laten groeien, terwijl andere soorten veenmos er nu al prima kunnen groeien.
- We ons kunnen afvragen of er in Natura 2000 gebieden onhaalbare doelstellingen zijn neergelegd.
- De toevoegingen van habitattypes, onhaalbare doelstellingen en soorten en de aanmeldingen van gebieden op onterechte gronden ongedaan kunnen worden gemaakt en aangepast in Brussel. Dat kan de minister in overleg met de provincies doen.

Roept het college op om:

- Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat landelijk en provinciaal geen extra Habitats en soorten aan de Natura2000 gebieden worden toegevoegd, als aanvullende regels op het Europees beleid.

- Te onderzoeken of er in Noord-Holland gebieden zijn waar vrijwel onhaalbare doelstellingen gelden.

En gaat over tot de orde van de dag,

CDA Noord-Holland, Willemien Koning

M156/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: vergunde rechten en latente ruimte

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd.
- De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid,
- Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in stikstofdossier,
- De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof,

Overwegende dat:

- De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen,
- Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren,
- De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zomaar kunnen stoppen of switchen,
- De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd,
- Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren,
- De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie inneemt,
- Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen,
- Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag.
- Eigendomsrechten juridisch beschermd moeten worden en niet afgenomen mogen worden,

Roept het college op:

- Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat vergunde rechten en latente ruimte niet worden ingenomen.

En gaat over tot de orde van de dag, CDA Noord-Holland, Willemien Koning

M58/11-11-2019

VERWORPEN

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

50 PLUS

Forum voor Democratie

Afzien van onteigeningsinstrument bij boeren voor natuur

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 11 november 2019,

Constaterende dat:
- Voor een aantal projecten ten aanzien van de realisatie van natuur door GS het besluit is genomen om desnoods onteigening in te zetten;
- Deze projecten nog niet zover zijn dat de administratieve onteigening is opgestart;
- Vaak gronden van boeren omgezet worden in natuur;
- Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onlangs ten aanzien van het stikstofdossier in de media aangaf dat boeren toch gedwongen kunnen worden om te stoppen met hun bedrijf, aangezien provincies de bevoegdheid hebben daartoe te besluiten.

Overwegende dat:
- Cijfers van het CBS en RIVM duidelijk aantonen dat de uitstoot van ammoniak en stikstofoxiden de laatste decennia enorm is afgenomen en in omringende landen veel hogere uitstootwaarden worden gehanteerd;
- Boeren een essentiële bijdrage leveren aan onze voedselvoorziening, regionale economie en werkgelegenheid.

Roept het College op om:
- Af te zien van het onteigeningsinstrument om boerenbedrijven te laten stoppen ten bate van natuur.

En gaan over tot de orde van de dag.

I. Bezaan	**W. van Soest**	**I.J.M. Mantel**
PVV N-H	**50PLUS**	**FvD**

VERWORPEN

M 59/11-11-2019

Forum voor Democratie

Motie
Implementatie Duitse rekenmodel

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem, ter behandeling van de Actualiteit Stikstof.

Constaterende dat:

- het college met de Beleidsregel intern en extern salderen van 10 oktober 2019 heeft besloten om AERIUS voor te schrijven als het te gebruiken model met betrekking tot stikstofdepositie[1]
- op 16 oktober 2019 in de Tweede Kamer een hoorzitting plaatsvond, waar wetenschappers en juridisch deskundigen concludeerden dat AERIUS zó onzeker is, dat er geen juridisch houdbaar beleid op kan worden gebaseerd,[2]
- het college in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur handelt, indien het desondanks beleid blijft baseren op AERIUS,
- het college de bevoegdheid heeft om zelfstandig het rekenmodel aan te passen,

overwegende dat:

- het Duitse rekenmodel door deskundigen wél juridisch houdbaar geacht wordt, omdat het rekening houdt met onzekerheidsmarges die inherent zijn aan de onderzoeksmodellen,[3]

Verzoekt Gedeputeerde Staten, om in goed overleg met de betrokken belanghebbenden maatregelen te treffen teneinde het Duitse rekenmodel in te voeren,

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Ivo Mantel
Forum voor Democratie

---

[1] Artikel 5 (Rekenmodel) van de Beleidsregel intern en extern salderen.
[2] 'Kabinetsbeleid stikstof juridisch onhoudbaar, Kamer in verwarring', *NOS* 16 oktober 2019.
[3] L. Boerema, 'Het stikstofdoolhof: Wat als de PAS omvalt?', *JFf* 2014, afl. 1, p. 11 (online publiek raadpleegbaar)'.

VERWORPEN

M60 / 11-11-2019

Forum voor Democratie

Motie
Niet tornen aan bestaande rechten

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem, ter behandeling van de Actualiteit Stikstof.

Constaterende dat:
- de stikstofproblematiek is veroorzaakt door onzorgvuldig tot stand gekomen beleid, waar de agrarische sector geen schuld aan heeft,

Overwegende dat:
- het onacceptabel is dat de agrarische sector hard dreigt te worden getroffen door de voorgestelde maatregelen, waarbij mogelijk zelfs getornd wordt aan bestaande rechten,
- het tornen aan bestaande rechten inbreuk maakt op het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het eigendomsrecht,

Verzoekt Gedeputeerde Staten, bij de totstandkoming van nieuw stikstofbeleid niet te tornen aan bestaande rechten, zoals latente stalruimte, tenzij dit op basis van vrijwilligheid en in goed overleg met de betrokkenen gebeurt en in combinatie met een acceptabele compensatieregeling,

Ondertekening,

Ivo Mantel
Forum voor Democratie

AANGEHOUDEN

M61/11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Goed stikstofbeleid door herstel per natuurgebied

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de actualiteit over PAS;

constaterende, dat:

- veel natuurgebieden een overschrijding hebben van de Kritische Depositie Waarde (KDW);

overwegende dat:

- staatssecretaris Bleker in 2012 een PAS heeft bedacht die juridisch niet houdbaar is gebleken;
- er op dit moment geen samenhangend plan is om de stikstofdepositie te verminderen;
- het adviescollege Stikstofproblematiek onder leiding van dhr. Remkes een geloofwaardig en aantoonbaar herstel van Natura 2000-gebieden adviseert;

gehoord de discussie,

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- om per natuurgebied inzichtelijk te maken hoeveel stikstofdepositie er is;
- om per natuurgebied de grootste stikstof bronnen te benoemen;
- per natuurgebied, waarbij de KDW niet gehaald wordt, een plan op te stellen om te gaan voldoen aan de KDW;
- hierbij vaart te maken en de resultaten terug te koppelen aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon

Partij voor de Dieren

AANGEHOUDEN

M 62/ 11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie saneren van veehouderij nabij natuurgebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de actualiteit over PAS;

constaterende, dat:

- veel natuurgebieden een overschrijding hebben van de Kritische Depositie Waarde (KDW);

overwegende dat:

- staatssecretaris Bleker in 2012 een PAS heeft bedacht die juridisch niet houdbaar is gebleken;
- er op dit moment geen samenhangend plan is om de stikstofdepositie te verminderen;
- het advies "Niet alles kan", oproept tot selectieve, gebiedspecifieke en doelgerichte reductie van de ammoniakemissies, door verwerving of sanering van agrarische bedrijven (..) nabij kwetsbare Natura 2000-gebieden;

gehoord de discussie,

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- te inventariseren welke veehouderijbedrijven nabij kwetsbare Natura 2000-gebieden in aanmerking zouden komen voor reductie van ammoniakemissies;
- dit mee te nemen in de verdere uitwerking van de stikstofreductie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon

Partij voor de Dieren

AANGEHOUDEN

M63/11-11-2019

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 11 november 2019
agendapunt 9 – Begroting 2020 (VD-73)

Zuivel en natuur kunnen samen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- De Noord-Hollandse melkveehouders zwaar geraakt worden door het buiten werking stellen van het Programma Aanpak Stikstof.

Overwegende dat:

- Oplossingen nodig zijn waarmee natuurdoelen worden gerealiseerd op een manier die voor de zuivelsector toch voldoende toekomst biedt.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten het volgende 5-punten plan mee te nemen in haar beleidsafwegingen:

1. Becijfer het aantal uittreders tussen nu en 2030. Neem de dier- en fosfaatrechten in bij bedrijfsbeëindiging en compenseer de uittreders voor eventueel gederfd pensioen.
2. Extensiveer de melkveehouderij in bufferzones rondom Natura-2000 gebieden. Compenseer in de vorm van een landschapsbeheerfonds, waaronder ook investeringen in het natuurgebied zelf vallen. Boeren zijn ondernemer, maar ook landschapsbeheerder.
3. Extensiveer de melkveehouderij in de bodemdalingsgebieden, maar zet hier vooral op in nadat de verschillende technieken zijn getest volgens recept-Veerman. Ook hier wordt de boer ondernemer + landschapsbeheerder.
4. Een zekere mate van ruilverkaveling zal nodig zijn gedurende deze periode. Doe dit op zo'n manier dat het Natuurnetwerk Nederland in 2027 kan worden voltooid.
5. Leg een en ander vast in de Omgevingsverordening en grijp pas bij blijvend conflict naar wettelijke instrumenten zoals onteigening.

Eric Smaling
SP

M 64/11-11-2019

VERWORPEN

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

Motie Perspectief agrariërs

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019 te Haarlem;

constaterende dat:

- de vergunningverlening in het kader van de wet Natuurbescherming (Wnb) momenteel zeer beperkt mogelijk is vanwege onduidelijkheid over de consequenties voor de stikstofdepositie;
- de oplossing van de stikstofproblematiek veel gaat vragen van alle sectoren;

overwegende dat:

- op dit moment veel gesproken wordt over maatregelen die de agrarische sector treffen;
- dat voorkomen moet wordt dat de agrarische sector volledig "op slot gaat";
- agrariërs perspectief moeten worden geboden op een manier om hun bedrijf voort te zetten die in lijn is met de doelstellingen van de kringlooplandbouw;

draagt het college op:

- in het overleg met het Rijk over de stikstofmaatregelen zich ervoor in te zetten dat binnen de kaders die nodig zijn om de stikstofdepositie in kwetsbare natuur terug te brengen er ruimte komt voor agrariërs om zich te ontwikkelen richting een kringlooplandbouw;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr mr. T.C. Leemans

CZ/JZ

Telefoonnummer +31235144932

leemanst@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 6 NOV. 2019

Kenmerk

1256089/1310882

Uw kenmerk

Betreft: Ter inzage leggen documenten Wob-verzoek circuit Zandvoort

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het volgende besluit van ons college ter kennis:

> De documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort, zoals die door GS in het kader van de Wob gedeeltelijk openbaar zijn gemaakt, onder geheimhouding voor PS volledig ter inzage te leggen op grond van artikel 25, tweede lid, Provinciewet, met dien verstande dat de geheimhouding zich beperkt tot die passages die in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur zijn geweigerd bij besluit van 15 oktober 2019.

Wij leggen deze documenten voor u ter inzage bij de Statengriffie voor de duur van vier weken met ingang van 6 november 2019.

Veel van deze documenten zijn opgesteld voor intern beraad en bevatten persoonlijke beleidsopvattingen. Om die reden hebben wij voorlopige geheimhouding opgelegd. Wij zijn van mening dat openbaarmaking van dergelijke informatie de vrije gedachtewisseling tussen bestuurders en ambtenaren onderling kan schaden.

Wij verzoeken u om de geheimhouding te bekrachtigen conform bijgevoegd ontwerpbesluit en voort te laten duren tot 5 november 2029. Gekozen is voor een periode van tien jaar om te voorkomen dat

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

de bestuurders en ambtenaren die bij dit dossier betrokken zijn zich belemmerd voelen bij hun werkzaamheden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

C.J. Loggen

Bijlage: voordracht met ontwerpbesluit

Provincie Noord-Holland

2019 | 84

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 5 november 2019

Onderwerp: Verzoek om inzage in Wob documenten Formule 1 circuit Zandvoort

Kenmerk: 1256089

Bijlagen: geen

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit. Voor de toelichting verwijzen wij u naar de brief van 5 november, kenmerk 1256089/1310882.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th. H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 84-2019

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelet op het verzoek van Gedeputeerde Staten (brief d.d. 5 november, kenmerk 1256089/1310882),

Gelet op artikel 25, derde lid, Provinciewet,

Besluiten:

De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 (kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.

Haarlem, 11 november 2019

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Lijst geheime stukken PS 11 november 2019 (bekrachtiging geheimhouding in PS)

(bijgewerkt t/m GS-besluitenlijst van 05-11-2019 en PS-vergadering van 30-09-2019)

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2019-84 *(nr. PS-besluit)*	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd (nr. 1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 - kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.	Ter inzage legging voor PS; geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029.	Tot 5 november 2029	5-11-2019	11-11-2019	
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Dit document is onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort gedurende het bestaan van SolaRoad B.V.	Gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	04-12-2018	10-12-2018	
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy& (1083186/1083817).	Geheimhouding duurt voort totdat de exploitatie van de Pallas-reactor is beëindigd, waarbij elke tien jaar wordt beoordeeld of de geheimhouding al dan niet dient voort te duren.	Gedurende exploitatie Pallasreactor; elke 10 jaar beoordelen; 1e	29-05-2018	11-06-2018	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
			beoordeling in 2028.			
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken “wonen en vliegen” (910083/1064974).	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023).	Tot april 2023	10-04-2018	23-04-2018	
2018-02	SSK-raming (Standaard Systematiek voor Kostenramingen) en andere ingeschatte kosten voor Variant I binnen project N236 Franse Kampweg (1027121/1027124).	De geheimhouding duurt voort totdat het project N236 is afgerond.	Totdat project N236 is afgerond.	30-01-2018	12-02-2018	
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12-02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar.	Gedurende looptijd lening, tot 2027	09-01-2018	12-02-2018	
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV-concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Concurrentiegevoelige informatie. Niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en de WOB.		28-11-2017	18-12-2017	
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Geheimhouding duurt voort totdat besluitvorming over het project heeft plaatsgevonden. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe kunnen leiden dat de deelnemers aan de vergadering niet langer vrijuit hun	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	16-05-2017	29-05-2017	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		gedachten willen uitspreken.				
2017-05	Geheimhouding op **bijlage 3** (930794-939942) bij Vaststellingsovereenkomst (930794-940884) met Heijmans over de N23. *(Geheimhouding van Vaststellingsovereenkomst en bijlage 1 (930794-939935) Heijmans N23 is komen te vervallen per 1 maart 2018 (930794-940884) besluit GS 30-01-2018, PS 12-02-2018)*	De geheimhouding van **bijlage 3** dient voort te duren omdat openbaarmaking van deze bijlage de positie van Heijmans zou kunnen schaden. Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob.	Geheimhouding van **bijlage 3** dient voort te duren totdat de werkzaamheden volledig zijn afgerond.	18-04-2017	29-05-2017	
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	15-09-2015	28-09-2015	
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON (375176/537299).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	03-02-2015	02-03-2015	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij.				
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	25-11-2014	02-02-2015	
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, bescherming persoonlijke levenssfeer. Het gaat om gespreksverslagen over functioneren van bestuurder/directeur. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhouding op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de randstedelijke rekenkamer. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	
2014-02	Het onderzoeksrapport “notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry” kenmerk 311187/312241.	Artikel 10, tweede lid, sub g en sub e, Wob Het is een intern stuk met persoonlijke beleidsopvattingen. Het dossier is nog steeds niet helemaal afgerond. Openbaarmaking zou gevolgen kunnen hebben voor de interne advisering.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is	28-01-2014	03-02-2014	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		Ambtenaren zouden zich niet langer vrij voelen advies uit te brengen.				
2012-20	De juridische bijlage 2 van 10-12-2012 bij nota GS en de brief van Pels Rijcken van 10-12-2012, met als onderwerp Second Opinion juridische analyse Vos & Vennoten (18404/123180).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Er lopen nog juridische procedures, vroegtijdige openbaarmaking kan deze procedures frustreren.	01-01-2019	11-12-2012	17-12-2012	
2012-19	De brief van Pels Rijcken van 22-11-2012, met als onderwerp onderzoek risicoanalyse (81404/111663).	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	27-11-2012	17-12-2012	
2012-15	De bijlagen 1, 2 en 3 bij de Risico-analyse Wind op Land (81404-83688).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Deze documenten bevatten informatie over projectrisico's, openbaarmaking kan de financiële en economische belangen van de provincie schaden. Er lopen nog procedures.	In 2019 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	04-09-2012	24-09-2012	
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob. De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	12-06-2012	25-06-2012	
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Arhi procedure is gestart. Vroegtijdige openbaarmaking kan leiden tot onnodige vertraging en financiële en economische schade toebrengen aan betrokken partijen.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	04-04-2012	07-05-2012	
2012-4	Geheimhouding opgelegd	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob.	01-01-2020 of	31-01-2012	05-03-2012	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	t.a.v. 2 bijlagen (2012-1145): • bijlage "lijst van projecten met initiatiefnemers/uitvoerders, geraamde kosten per project" • bijlage "vervaldata betaling bijdragen van de samenwerkingsovereenkomst Ruimtelijke kwaliteit zwakke schakels".	Projecten zijn nog niet afgerond en er lopen nog juridische procedures. Vroegtijdige openbaarmaking kan de financiële en economische belangen van de provincie schaden, mede gelet op aanbestedingsprocedures.	zoveel eerder als daartoe aanleiding is.			
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	31-05-2011	27-06-2011	
2010-9	Bijlage 5 "werkplan en begroting Pallas" behorende bij de openbare voordracht "behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage".	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	25-05-2010	27-09-2010	
2010-5	Notitie over Eikenrode	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens	01-01-2035 of	16-03-2010	12-04-2010	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	(kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	zoveel eerder als daartoe aanleiding is.			
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	24-11-2009	07-12-2009	
2009-10	Businesscase SADC.	Artikel 10, eerste lid, sub c, Wob. Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179).	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	18-8-2009	28-09-2009	
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob In deze stukken komt het functioneren van medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	14-04-2009	15-06-2009	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		langere tijd vastgelegd.				
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3. De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De documenten bevatten privacy gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035	Door onderzoeks-commissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS	Besluitdatum PS	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	(beheerder dossier: statengriffie)					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund (2008-53600).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. Het fonds is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Het gaat om concurrentiegevoelige informatie.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	03-02-2009	16-03-2009	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.	01-01-2035	Door GS aan te geven	22-09-2008	

Notulen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	30 september 2019
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. D.J. van den Berg (FvD), dhr. M.N. Bolkestein (VVD), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (FvD), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Kohler (FvD), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), mw. C.R. Larson (VVD), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (FvD), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (FvD), mw. Z. Pels (GL), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. I. Zaal (D66), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. J. Bond (CDA), dhr. G.E.E. Everduim (DENK), mw. N.M. van der Waart (GL)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden	04
2.a.	Installatie en beëdiging duo-commissieleden FvD, PVV en PvdD	14
2.b.	Actualiteiten	15
3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	32
3.b.	Lijst geheimhouding PS	32
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 8 juli 2019	32
5.	Vaststelling strategische Statenagenda	33
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	33
7.	Voortgangslijst van moties	33
8.	Hamerstukken	33
8.a.	Statenvoordracht 66 Tijdelijke benoeming plaatsvervangend griffier voor Statenvergadering	33
8.b.	Statenvoordracht 72 Vergaderschema PS en commissies 2020	33
8.c.	Statenvoordracht 69 Tweede Actualisering Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2019-2025	33

8.d.	Statenvoordracht 68 Derde begrotingswijziging 2019	33	
8.e.	Statenvoordracht 71 Wijziging Verordening nazorgheffing stortplaats Provincie Noord-Holland 1999		33
9.	Statenvoordracht 65 Startnotities Regionale Energiestrategieën	34	
10.	Statenvoordracht 70 Uitbreiding fondsvermogen, voorstel tot scope wijziging, Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH)	55	
11.	Statenvoordracht 67 Benoemen nieuw jurylid Ribbius Peletier Penning	65	
12.	Vragenuur	65	
13.	Indien aan de orde, stemming moties Vreemd aan de orde van de dag	69	
14.	Sluiting	74	

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. Ik verzoek u uw mobiele telefoons op stil te zetten. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer J. Bond (CDA), de heer G.E.E. Everduim (DENK) en mevrouw N.M. van der Waart (GL). Gedeputeerde Van der Hoek heeft verplichtingen elders en is vandaag niet aanwezig. Hij zal worden vervangen door gedeputeerde Rommel en/of Tekin. Ik moet de vergadering om 15.45 uur verlaten omdat ik het koningspaar zal vergezellen bij een afspraak in Amsterdam. Mevrouw Kocken zal mij als vicevoorzitter vervangen, waarvoor mijn dank. U ziet een camera, de afdeling Communicatie is bezig met het maken van een zogenaamde corporate video, wat doet de provincie. Het is ook een beetje een wervingsvideo en vandaag worden opnamen gemaakt van de Statenvergadering. Sinds enige tijd kennen wij het principe van Gasten van de Staten en vandaag zijn het college en de gemeenteraad van Uithoorn aanwezig in het kader van Gasten van de Staten, omdat op 1 oktober 2019 de gemeente 200 jaar bestaat en daarom is het een feestjaar. Ik heet de gasten van harte welkom. Op 1 oktober 1819 werden De Kwakel en Uithoorn bij de grensbepaling tussen de provincies Holland en Utrecht aan de provincie Holland overgedragen. Het is ook 200 jaar geleden dat zij onderdeel zijn gaan uitmaken van onze mooie provincie, die in 1840 Noord-Holland is gaan heten. Op 10 februari 1820 werden de gemeenten Thamen en Uithoorn samengevoegd tot de gemeente die wij nu kennen en dat zijn de dorpen De Kwakel, Thamen en Uithoorn, vanaf 10 februari 1820 een gemeente. Dat wordt gevierd, de gemeenteraad en het college hebben een mooie rondleiding gekregen en het wordt een mooi feestjaar. Ik geef burgemeester Heiliegers van Uithoorn de gelegenheid om u toe te spreken en volgens mij wil hij u ook nog wat aanbieden.

De heer **HEILIEGERS**: Voorzitter, laat ik formeel beginnen met geachte Statenleden, geachte Commissaris en gedeputeerden, dames en heren, een volle zaal hier en dat is mooi want de provincie doet ertoe. U hoort het, ik begin niet met: “Edelgrootachtbare heren” want in het midden van de 19e eeuw sprak men op deze toon, ook in deze zaal. Ik dank u voor de gelegenheid en gastvrijheid die u mij biedt. De gemeenteraad en het college van Uithoorn feliciteren u en ik kom daar zo meteen nog op terug, maar eerst toch even een correctie. Voor onze gemeente start een heel belangrijk jubileumjaar, want op 10 februari 1820 – volgend jaar dus – is het 200 jaar geleden dat Thamen en Uithoorn werden samengevoegd. De dorpen Uithoorn, Thamen en De Kwakel zijn dan een gemeente zoals wij die nu kennen. Dat is een belangrijk feit en dat willen wij graag vieren met inwoners en ondernemers. Op 12 oktober a.s. gaan wij vast starten met het feestjaar, de gemeente Uithoorn 200 jaar. Waarom zijn wij ook hier? Zo’n 200 jaar geleden is er een andere belangrijke bestuurlijke verschuiving geweest. Ik neem u even mee terug in de tijd. Toen Nederland deel uitmaakte van het eerste Franse keizerrijk waren de dorpen Thamen, Uithoorn en De Kwakel in 1812 samengevoegd tot een gemeente. Ten tijde van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden werd Thamen in 1818 weer afgesplitst van Uithoorn. En per 19 september werd Uithoorn bij de provincie Utrecht gevoegd. Deze situatie duurde kort. 1 oktober 1819, morgen dus precies 200 jaar geleden, ging Uithoorn weer deel uitmaken van de provincie Holland – na 1840 provincie Noord-Holland – en wij zijn er trots op om aan de zuidflank van onze provincie dan ook de grens te zijn. Als je op deze manier jubileert,

dan vier je dat meestal met cadeaus en als dank krijgt u als Statenlid allemaal een pentekening, ingelijst dorps- en landschapsgezicht uit ons gebied en een roos uit het kassengebied van De Kwakel. Dank u wel. (*applaus*) Symbolisch overhandig ik de eerste set aan de Commissaris.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, burgemeester. Het is een mooi jubileum. Ik wil de Statenleden eraan herinneren dat als u tussentijds vertrekt, u dat even meldt bij de griffie ten behoeve van het elektronisch stemmen wat wij straks zullen gaan doen. Het systeem is weer getest, want bij de laatste stemming in de laatste vergadering ging het even fout. Als het nu fout mocht gaan, als het knopje blijft hangen, dan komt een van de bodes bij u langs en die zal kijken of het opgelost kan worden. Maar als het goed is, moet het goed functioneren vandaag. In het presidium van 9 september is ook afgesproken dat wij voortaan twee exemplaren van de uitgedeelde moties en amendementen krijgen, zodat de fractievoorzitter een exemplaar aan de woordvoerder kan geven, dat is ook op verzoek van de fractievoorzitters dat wij dat gedaan hebben. Ik ga even staan, want tot slot nog een mededeling namens de Statenleden aan iemand die voor ons heel bijzonder is en die hier vandaag voor de laatste keer zal acteren. Dat is onze bode en huismeester Frans Bergman. Zoals u weet, dit is de laatste Statenvergadering waar Frans zal assisteren, want morgen op 1 oktober gaat hij genieten van een welverdiend pensioen, om in jouw termen te blijven, je hebt een homerun gelopen met 40 jaar en dat is echt een enorme prestatie. Als je 40 jaar lang bij de provincie hebt gewerkt en sinds 2013 als bode ondersteuning hebt geboden bij Staten- en commissievergaderingen, maar eigenlijk – en dat geldt ook voor jouw collega's – zien wij jullie overal waar iets te doen is om ons te ondersteunen en soms is dat onzichtbaar, maar wij weten als geen ander hoe belangrijk het is dat jullie je werk op een goede manier vervullen. Dit is de laatste dag en het zou niet goed geweest zijn als we dat zo voorbij hadden laten gaan. Namens iedereen hier aanwezig ontzettend bedankt. Je hebt op 3 oktober nog je eigen afscheid en dan zal er zeker gespeecht worden en zul je persoonlijk van mensen afscheid nemen. Maar dat je dat 40 jaar met volle inzet hebt gedaan, namens iedereen dank je wel. Ik heb een bosje bloemen en een mooi cadeau.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Misschien wat ongebruikelijk, maar voordat u de agenda vaststelt, zou ik graag even een schorsing willen. Er is iets niet goed afgehecht en als wij dat nu niet doen, dan is straks iemand of boos of verdrietig en dat zou ik vervelend vinden.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor vijf minuten. Ik heropen de vergadering.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Hartelijk dank, probleem verholpen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Het vaststellen van de primus. Conform artikel 18 van ons reglement van orde wordt voor aanvang van de vergadering bepaald indien wij overgaan tot hoofdelijke stemming, waar de stemming zal gaan plaatsvinden, bij welk Statenlid. Dat is nr. 20, de heer Kaptheijns (PVV). Er zijn twee verzoeken tot het houden van een actualiteit ingediend conform artikel 48 van ons reglement van orde. Door het CDA over de aanpak stikstofproblematiek en de SP over de

Formule I. Het presidium adviseert positief over de actualiteit aanpak stikstof, negatief over de actualiteit Formule I, maar het is aan PS om daarover te beslissen. Verlangt iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan open ik nu de elektronische stemming. Op de schermen ziet u stemming nummer 1, de actualiteit van het CDA over aanpak stikstofproblematiek. Door plus of min in te drukken stemt u voor of tegen. De stemming is gesloten. Alle fracties hebben voor gestemd en daarmee is het verzoek voor deze actualiteit aangenomen. De volgende actualiteit betreft het verzoek van de SP over de Formule I. Op het scherm ziet u stemming 2. De stemming is geopend, ik sluit de stemming. Het verzoek is afgewezen met 27 stemmen tegen en 25 voor, maar wij hebben een vijfde van de stemmen van PS nodig om een actualiteit aan te nemen en dat betekent dat ook de actualiteit Formule I is aangenomen. De PvdD heeft mondelinge vragen gesteld over het circuit Zandvoort en de Formule I en de fractie zal deze aanvullend bij de behandeling van de actualiteit aan de orde stellen. Dan zijn er mondelinge vragen ingediend door de PvdD over Tata Steel en de rivierkreeften. De vragen over Formule I gaan naar de actualiteiten toe. Dan de moties Vreemd aan de orde van de dag. Als u een motie Vreemd heeft, dan moet u hem nu indienen, want later in de vergadering kan dat niet meer. GL heeft een motie Vreemd aangekondigd over het klimaat.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat was waar de schorsing net voor nodig was. Wij zullen hem indienen bij het agendapunt RES, omdat die daar thematisch goed bij past.

De **VOORZITTER**: Dan de PvdD die een motie Vreemd heeft over krabben en kreeften.

INES KOSTIC (PvdD): Voorzitter. Ongeacht onze verschillen, weet ik zeker dat iedereen hier pijn en lijden van andere dieren wil voorkomen. Dit is geen discussie over wel of niet eten van dieren of over ons exotenbeleid. Dat is voor een ander moment. Met deze motie doen we slechts een dringend appèl op het gevoel van mededogen van elk Statenlid hier. In de zomer bleek dat de provincie een event had gesteund waarvoor mogelijk dieren (in dit geval Amerikaanse rivierkreeften) levend zijn gekookt. We kunnen niet uitsluiten dat de provincie ook in de toekomst activiteiten en events zal ondersteunen waarvoor dieren zoals kreeften en krabben, levend worden gekookt. Daarom eerst vier voorbeelden uit de wetenschap over kreeften en krabben. 1.Wist u dat ze soms hun eigen klauw amputeren als ze zichzelf zo kunnen redden uit een pan met kokend water? 2. Wist u dat kreeften meer complexe gevoelens zoals angst kunnen ervaren, zelfs als de directe aanleiding voor die angst al weg is? Een kreeft die angstig is, gaat zich terugtrekken op een rustige plek. Lang dachten we dat alleen zoogdieren die complexere emoties konden ervaren. Sommige mensen krijgen antidepressiva om angstige gevoelens weg te nemen. Precies diezelfde antidepressiva blijken ook angstgevoelens van kreeften weg te nemen. Zo bleek uit Frans onderzoek gepubliceerd in Science. 3. Wanneer andere dieren, waaronder mensen, extreme pijn ervaren, kan hun zenuwstelsel ermee stoppen. Als een soort coping-mechanisme. Zoölogen hebben ontdekt dat kreeften en andere schaaldieren door hun zenuwstelsel niet in staat zijn om in zo'n 'shock' te raken, dus wanneer ze worden blootgesteld aan wrede procedures (zoals levend worden gekookt) wordt hun lijden alleen maar verlengd.
4. Kreeften hebben een erg goed ontwikkelde tastzin en zijn gevoelig voor temperatuurveranderingen. Ze detecteren temperatuurverschuivingen van élke graad. Dit plaatst

een dood in een pot kokend water wat meer in perspectief. Etholoog Frans de Waal laat zien dat we dieren jarenlang hebben onderschat en dat emoties en intelligentie niet voorbehouden zijn aan de mens. En dat geldt volgens hem ook voor kreeften die we levend koken. De Waal laat zien: als we vermoeden dat kreeften en krabben angst, pijn, verdriet en empathie kennen, wordt het des te gruwelijker wat we ze aandoen. Hij noemt het een 'woordeloze pijn'. In het Verenigd Koninkrijk hebben o.a. de grootste dierenwelzijnsorganisatie van het land (RSPCA), neurowetenschappers en dierenartsen in een brief gevraagd om een verbod op het levend koken van schaal- en schelpdieren. In Zwitserland en Nieuw Zeeland is het al verboden. Volgens wetenschappelijk onderzoek voldoen kreeften en krabben aan belangrijke criteria voor pijnbeleving, het is alleen nog niet te zeggen hoe ze de pijn beleven. En aangezien we zelf geen kreeften en krabben zijn, zullen we dat ook nooit 100% weten. Maar dat hoeft ook niet. We hoeven het volgens de Wet dieren alleen redelijkerwijs te vermoeden. Die zegt immers dat "een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor dieren worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten". Dit is cruciaal: als er steeds meer aanwijzingen zijn dat een dier lijdt, is het absurd om dan te zeggen: "Ah! Maar we weten het nog niet 100% zeker, dus laten we doorgaan met de kwelmethoden." Nee, dan geldt het omgekeerde: we hebben aanwijzingen dat het dier pijn lijdt, angst en stress ervaart. Laten we stoppen met de kwelmethode, een simpel voorzorgsbeginsel. Ons alleen beroepen op achterhaalde nationale lijnen rond dit onderwerp, is het weigeren van het nemen van eigen morele verantwoordelijkheid. De provincie kan bij het besteden van haar middelen eigen keuzes maken. Ik rond af. Met het levend koken van kreeften en krabben wordt een morele ondergrens overschreden. De huidige informatie over de pijn- en stresservaring van deze dieren geeft meer dan genoeg reden om "redelijkerwijs te vermoeden" dat de dieren kunnen lijden. Laten we vandaag in ieder geval als provincie het goede voorbeeld geven en het dictum van onze motie steunen. Laten we niet dezelfde fout maken die we eeuwenlang hebben gemaakt, door dieren alleen barmhartigheid te gunnen als ze op ons lijken. Of zoals de bioloog Midas Dekkers het zo eloquent verwoordt: "Dit is de eerste stap richting beschaving. We moeten stoppen met levende beesten in heet water te flikkeren."

Motie Vreemd aan de orde van de dag 36/30-09-2019

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

- *De provincie in mei een 'exclusieve Masterclass Rivierkreeften' heeft ondersteund, waarvoor mogelijk rode Amerikaanse rivierkreeften levend werden gekookt;*
- *De projectleider en adviseur van de provincie Noord-Holland toen aangaf dat deze masterclass een opmaat zou zijn naar een groot festival aan het einde van het seizoen, waaraan de provincie gaat bijdragen;*
- *De provincie overweegt in te zetten op vermarkten van de Amerikaanse rivierkreeft, waarbij de mogelijkheid bestaat dat ook in de toekomst mede met hulp van de provincie deze dieren levend gekookt worden;*

- *Nu niet uitgesloten is dat er provinciaal geld kan gaan naar andere activiteiten waarbij kreeften en krabben levend worden gekookt.*

Overwegende dat:

- *In Zwitserland het vanaf 1 maart 2018 verboden is om kreeften nog langer levend te koken. Daarnaast is het niet langer toegestaan levende kreeften te vervoeren op ijs of in ijswater en dienen de kreeften in een natuurlijke omgeving gehouden te worden. Dit met als reden dat dierenwelzijn bij zulke praktijken in het geding is. Ook in Nieuw-Zeeland geldt een vergelijkbaar verbod;*
- *In Nederland kreeften vaak nog wel levend in een pan kokend water worden gegooid, maar daar steeds meer weerstand tegen is. 58 procent van de Nederlanders vindt dat er een verbod moet komen op het levend koken van de schaaldieren;*
- *Het levend koken van schaal- en schelpdieren volstrekt onnodig is en het dier blootstelt aan grote en langdurige stress. De doodsstrijd kan drie minuten duren waarbij het dier probeert te ontsnappen. Kreeften gaan spartelen en al hun spieren aanspannen als ze in een bak kokend water terechtkomen;*
- *Volgens wetenschappelijk onderzoek kreeften en krabben aan belangrijke criteria voor pijnbeleving voldoen, maar is niet te zeggen hoe ze de pijn beleven. Zo is bijvoorbeeld aangetoond dat kreeften en krabben een morfine-achtige stof aanmaken als een van hun poten wordt afgeknipt en vermijden krabben en heremietkreeften een hokje waar ze een schok krijgen;*
- *In het Verenigd Koninkrijk hebben o.a. de RSPCA, de grootste dierenwelzijnsorganisatie van het land, neurowetenschappers en de belangenvereniging voor dierenartsen een brief ondertekend waarin ze vragen om een verbod op het levend koken van schaal- en schelpdieren;*
- *Steeds meer koks aangeven dat het levend koken van dieren zoals kreeften volstrekt onnodig is;*
- *Ook de minder aaibare dieren respectvolle behandeling verdienen;*
- *Zelfs als nog niet zeker is dat dieren lijden, mogelijke pijn moet worden voorkomen (voorzorgsbeginsel).*

Verzoeken het college:
Geen middelen meer te steken in evenementen waarbij niet uitgesloten kan worden dat kreeften en krabben levend worden gekookt

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, CU, FvD, DENK, GL

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik verzoek u de volgende keer graag ietsje korter, ik zal niet zo streng zijn vandaag, maar in het vervolg moeten wij in acht nemen dat wij een toelichting op een motie Vreemd aan de orde van de dag kort doen. De volgende motie zal ingediend worden door FvD over monumenten.

De heer **KOHLER** (FvD): Voorzitter. Ik sta hier voor het eerst, dus het is mijn maidenspeech, maar u mag mij gerust onderbreken en vragen stellen, wat niet gebruikelijk is bij een maidenspeech, want het is een onderwerp wat mij nogal aan het hart gaat en tijdens het Statenweekend vorige week heb ik gemerkt dat het meerdere mensen aan het hart gaat, eigenlijk ons allemaal, dus niet alleen Forum en mijn persoon. Suzanne en Mariëtte ben ik dankbaar want zij hebben het Statenweekend georganiseerd en zij hebben mij geïnspireerd om hier vandaag te gaan staan over dit onderwerp. Ik heb van u begrepen dat u vandaag coulant bent wat betreft de tijd en voor de maidenspeech.

De **VOORZITTER**: U bent met uw maidenspeech bezig, iedereen is vandaag coulant, maar alleen vandaag kan ik u verzekeren.

De heer **KOHLER** (FvD): Mijn collega heeft ook al gezegd dat ik alle leuke dingen eruit moet houden, maar er staat nog het een en ander in. In 2011 heeft de provincie besloten om zich vooral te richten op het behoud en ontwikkelen van monumenten die bepalend zijn voor de identiteit van Noord-Holland. Als gevolg van dit besluit is de lijst met provinciale monumenten van 620 naar 500 teruggebracht. In de toelichting wordt vermeld dat de laatste gemeente Hollands Kroon betrof waar 21 van de 56 provinciale monumenten uit het provinciale Erfgoedregister werden geschrapt. Hollands Kroon heeft momenteel nog geen gemeentelijk erfgoedregister, vooralsnog blijft Hollands Kroon steken op een vissershuisje aan de Afsluitdijk. Hollands Kroon is niet de enige, want Koggenland, Beemster, Medemblik hebben ook geen register. In die gemeenten liggen oude walvisplaatsjes als Kolhorn, maar ook de in Noord-Holland zeer zeldzame kop-rompboerderijen, zoals de Maria en Jacobahoeve aan de Middenweg 433 in Heerhugowaard. Deze trots van Heerhugowaard is in particuliere handen, maar de gemeente leidt er graag gasten rond. De oude bewoonster is niet in staat om de boerderij te onderhouden. Via de loodsbestemmingsregeling wordt met externe financiering geprobeerd de boerderij te redden. Dan komt de provincie zich ermee bemoeien, het is een moeizaam proces. Dit in tegenstelling tot het naastgelegen stukje kennelijk waardeloze akkergrond waar in een recordtempo – roept uitbater Ecorus kortgeleden – de gigantische ongeveer 12 voetbalvelden grote gezichtsbepalende zonneweide De Vaandel verrees. Met het steunpunt Monumenten en Archeologie ondersteunt de provincie een prima organisatie. Ook hulde aan de duidelijke wegwijzers op de website van de provincie. Dat hebben wij beter voor elkaar dan elke andere provincie, maar wij hebben dan ook veruit de meeste monumenten binnen onze provincie, zelfs twee UNESCO monumenten waarvan wij de Stelling van Amsterdam zelfs fors willen gaan uitbreiden tot de hele Hollandse Waterlinie. Daar voorzie ik nog wel wat problemen met de uitbreiding A8/A9. Dan past het niet om te bezuinigen zoals in de begroting. Nou ja, de Rijksmonumenten en UNESCO kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een provinciale pot van ongeveer 5 miljoen euro. Dat is vreemd, voor gemeenten is een dergelijke pot er niet. Die moeten het zelf regelen of kunnen eventueel een beroep doen op een ander potje, een uitvoeringsregeling voor het toekennen van een andere bestemming. En ze zijn inmiddels ook verantwoordelijk voor het toezicht op alle monumenten. Lees hiervoor de beantwoorde vragen van de commissie CFB bij de derde begrotingswijziging. Echter, zonder regiefunctie en zonder dat er extra geld voor beschikbaar wordt gesteld. U woont in de buurt, dus hou het maar een

beetje in de gaten. UNESCO bezuinigt steeds meer op het World Heritage Fund en wij zien het Rijk steeds meer taken afstoten naar gemeenten. Tegelijk gaat de provincie het Rijk steunen en dat getuigt niet van goed rentmeesterschap, laat het Rijk zelf zijn broek ophouden. Onze provincie heeft dus nog maar 500 monumenten in Noord-Holland, het Rijk 14.000 en gemeenten 10.000 waarvan 6.600 in Amsterdam. Nu sla ik een stukje over, want dat is een stukje Amsterdam bashing en dat ga ik niet doen, maar dat kunt u allemaal in de kranten lezen en misschien dat mijn collega Nanninga daar zo direct nog wat over vertelt. Ik noem AEB, metrolijnen, maar historische bruggen worden verboden voor vrachtverkeer in Amsterdam en kades storten in. Waar liggen de prioriteiten? Zorgelijker is de situatie in andere gemeenten in de provincie, die krijgen er de laatste jaren steeds meer taken bij. Het gevolg is gemeentelijke fusies om zo meer geld te krijgen uit Den Haag, er ontstaan gemeenten met rare a-historische namen, waar bewoners zich helemaal niet in thuis voelen. Wij raken zelf ook de draad kwijt gezien enkele vragen in de recente quiz voor Statenleden waarin om gedateerde antwoorden werd gevraagd. Er is inmiddels dikke ruzie tussen Alkmaar en Heerhugowaard over wie fuseert met Langendijk? Wij komen een half miljard tekort, zucht de VNG. Buurthuizen verdwenen al uit de kernen, de bibliotheken werden vervangen door bussen, onderhoudsgevoelige plantsoenen worden bestraat. Een ander kind van de rekening is het eigen erfgoed. In mijn rondleiding door Bergen tijdens het Statenweekend liet ik een paar bijzondere objecten zien. Een daarvan was het prachtig gerestaureerde Meerhoek, het pareltje van de Amsterdamse School in park Meerwijk te Bergen. De betrokken liefhebber heeft blijkbaar genoeg vermogen om het bij te houden, maar andere bewoners – zou je bijna zeggen – die de pech hebben in een monument te wonen, hebben het geld niet voor onderhoud, laat staan voor verfraaiing. De gezichtsbepalende ruinekerk in Bergen, ook in dezelfde rondleiding, moet elk jaar een bedelronde starten, tragisch en uitzichtloos, vooral als je bedenkt dat Bergen na Amsterdam de meeste gemeentelijke monumenten heeft, maar Bergen heeft geen geldboompjes zoals Amsterdam die wel heeft. Als je beseft dat de werkelijke gezichtsbepalende monumenten in Noord-Holland juist een woonfunctie of een gecombineerde functie hebben en je houdt de huidige erfgoedregeling ertegen aan, dan staat onze provincie een ramp te wachten, vooral omdat uit een recente rapportage blijkt dat wij flink achterstallig onderhoud hebben. Daarmee staan wij op de laatste plaats in Nederland. Nu de moties.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 37/30-09-2019

Terugdraaien bezuinigingen Cultureel Erfgoed Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Kennis genomen hebbende van:

Het voornemen van GS om verder te bezuinigen op Noord-Hollands cultureel erfgoed - meer specifiek monumentenzorg - zoals neergelegd in de begroting 2020, in het bijzonder onder het punt 'investeren in behoud en herbestemming monumenten' van de begroting.

Constaterende dat:

- *Van de Noord-Hollandse monumenten slechts 28% in goede conditie verkeert, 48% in redelijke conditie, 19% in matige conditie en 5% in slechte conditie, en dit staat tegenover een landelijk gemiddelde van 41% dat in goede conditie verkeert; 42% in redelijke conditie, 14% in matige conditie en 4% in slechte conditie;*
- *In de begroting extra gelden zijn uitgetrokken voor het financieren van vergaande, controversiële klimaattransitieprojecten en 'inclusiviteitsbeleid'.*

Overwegende dat:

- *Monumenten, cultuurhistorische schatten en archeologische bezittingen van een land en in dit geval de provincie, van onschatbare waarde zijn;*
- *De Noord-Hollandse monumenten in slechtere staat verkeren dan het landelijk gemiddelde, hetgeen zorgelijk is en juist meer gelden voor monumentenzorg zou rechtvaardigen;*
- *Monumentenzorg prioriteit verdient boven controversiële klimaatpolitiek, zeker in de provincie Noord-Holland, het Nederlandse visitekaartje voor toerisme.*

Van mening zijnde dat:
Het niet verantwoord is dat in de begroting gelden worden uitgetrokken voor controversieel, voorbarig beleid dat ten koste gaat van monumentenzorg;
Dat er niet bezuinigd moet worden maar juist meer geld beschikbaar moet worden gesteld voor behoud van Noord-Hollandse monumenten, te meer nu de staat hiervan onder het landelijk gemiddelde ligt.

Verzoeken GS:

- *De bezuinigingen zoals aangekondigd in de begroting 2020 op monumentenzorg en cultureel erfgoed, terug te draaien en deze te handhaven op het niveau 2018;*
- *Deze te financieren vanuit de extra uitgave (€19 mln) binnen het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

Motie Vreemd aan de orde van de dag 38/30-09-2019
Ontwerp Uitvoeringsregeling Ondersteuning Onderhoud Gemeentelijk Erfgoed ("URGE")

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Kennis genomen hebbende van:
De problematische staat van Noord-Hollandse monumenten, de onduidelijkheid ten aanzien van het monumentenbeleid binnen de provincie en de urgentie van de huidige situatie.

Constaterende dat:

- *Noord-Hollands monumentenbeleid voor gemeenten op het moment op punten onduidelijk is en dikwijls vragen oproept;*
- *Het gemeenten ook niet altijd duidelijk is wat hun financiële positie is, en wat de (financiële) mogelijkheden zijn die voortvloeien uit de wet WABO en het provinciale monumenten-beleidskader.*

Overwegende dat:

- *Het de Noord-Hollandse gemeenten — en de provincie in algemene zin — ten goede zou komen als er op de bovenstaande twee punten helderheid wordt verschaft door het implementeren van een uitvoeringsregeling 'ondersteuning onderhoud gemeentelijk erfgoed';*
- *Deze regeling provinciebreed bestaande onduidelijkheden in het monumentenbeleidskader weg kan nemen evenals het verbeteren van efficiënt monumentenbeleid en zo ook het versoepelen van provinciaal bestuur*

Van mening zijnde dat:
Noord-Hollandse gemeenten en de provincie in brede zin aldus gebaat zijn bij een dergelijke regeling.

Verzoeken GS:
Een ontwerp voor een 'uitvoeringsregeling ondersteuning onderhoud gemeentelijk erfgoed' te maken die helderheid schept in het monumenten-beleidskader

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

Motie Vreemd aan de orde van de dag 39/30-09-2019
Aanleggen Erfgoedregisters Noord-Hollandse gemeenten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Kennis genomen hebbende van:
Het Noord-Hollandse monumentenbeleid dat op verscheidene punten te wensen overlaat, zoals ook beschreven in andere aanhangige moties van Forum voor Democratie.

Constaterende dat:
Verschillende Noord-Hollandse gemeenten momenteel geen erfgoedregister hebben, waaronder de gemeenten Hollands Kroon, Koggenland, Beemster en Medemblik.

Overwegende dat:

- *Gemeenten zonder erfgoedregister het risico lopen om gebrekkig(er) erfgoedbeleid te voeren, onvoldoende overzicht hebben en mogelijk financiën mislopen, althans het risico lopen deze niet goed te kunnen beheren;*

- *Het aanleggen van erfgoedregisters in Noord-Hollandse gemeenten bovenstaande problematiek weg kan nemen.*

Van mening zijnde dat:
Er simpelweg geen gedegen erfgoedbeleid gevoerd of monumentenzorg verleend kan worden zonder het aanleggen van erfgoedregisters.

Verzoeken GS:
De Noord-Hollandse gemeenten zonder erfgoedregister op te roepen om een erfgoedregister aan te leggen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voorzitter. De vorige maand stond ik hier ook al en toen hebben wij een jeugdwerkgroep ingesteld voor jeugdparticipatie. Toen bleek doordat wij plannen gaan maken voor de periode 2020 – 2023 dat er een gat valt bij de jeugdparticipatie dit jaar. Wij hebben de afgelopen periode succesvol programma's gedraaid met NJR over de provinciestrijd, waarin door middel van de provinciestrijd onze Noord-Hollandse jongeren werden geselecteerd voor het nationale jeugddebat in de Tweede Kamer. Dat dreigde bijna te mislukken, ware het niet dat intern Communicatie zo vriendelijk was om het deze keer eenmalig vanuit het eigen budget te doen. Daarom een motie.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 40/30-09-2019
Uitvoering 'Provinciestrijd' 2019

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:
- *Er in de vorige periode een succesvolle pilot gedraaid is ten behoeve van jeugdparticipatie in Noord-Holland;*
- *De 'Provinciestrijd' van de NJR erg succesvol was en bijdroeg aan het informeren, raadplegen en mee laten beslissen van Noord-Hollandse jongeren aangaande provinciale uitdagingen;*
- *Tijdens de 'Provinciestrijd' Noord-Hollandse jongeren worden geselecteerd voor de nationale jeugddebatten in de Tweede Kamer;*
- *De ingestelde werkgroep jeugdparticipatie samen met de communicatieafdeling een activiteiten- en communicatieplan opstelt over de periode 2020-2023;*
- *De 'Provinciestrijd' dreigt in 2019 niet uitgevoerd te worden en daarmee de kans dat Noord-Holland geen deelnemers bijdraagt aan de nationale jeugddebatten.*

Overwegende dat:
De provincie Noord-Holland staat voor het motiveren, informeren, adviseren, raadplegen en waar mogelijk mee laten beslissen van de Noord-Hollandse jeugd.

Verzoeken GS om:
Namens de provincie Noord-Holland steun uit te spreken dat er vanuit de communicatieafdeling eenmalig financiën worden vrijgemaakt zodat de 'Provinciestrijd' in november 2019 georganiseerd kan worden en er Noord-Hollandse jongeren geselecteerd kunnen worden voor de nationale jeugddebatten in de Tweede Kamer

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdA, CDA, GL, D66, PvdD, CU

Mevrouw **NANNINGA** (FvD): Voorzitter. Ik hou het kort, ik ben niet zo goed bij stem, vast tot plezier van jullie allen, maar wat mij betreft wordt het een rustige middag. Ik wil wel een motie indienen die gaat over AEB en de brief van gedeputeerde Tekin van 6 augustus en de vraag eerder gesteld door de heer Deen (PVV). Dit is een heel hoog risicodossier. As we speak is het afvalenergiebedrijf vooral een geldverbrandingsoven, er gaat een half miljoen per dag doorheen en met iedere dag tikt de klok verder naar een faillissement. Wij zijn er in Amsterdam ook al een wethouder op verloren. De gevolgen van het falen en het eventueel faillissement van AEB voor de provincie is ons niet geheel duidelijk. Met deze motie willen wij verzoeken de financiële positie van AEB te onderzoeken in relatie tot een kostenraming. Wij hebben in de begroting ook geen reservering of what if-plan hiervoor gezien.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 41/30-09-2019
Breng kosten faillissement AEB voor provincie Noord-Holland in kaart

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:
- *AEB in grote financiële problemen verkeert;*
- *Er tot op heden geen vooruitzicht is op verbetering van de financiële situatie bij het AEB door het afketsen van verschillende overnamepogingen;*
- *Uit de brief van gedeputeerde Tekin van 6 augustus 2019 blijkt dat betrokken overheden verantwoordelijk worden voor de kosten die gemoeid zijn met het verwijderen van het achterblijvende afval en saneren van eventuele verontreinigingen van de grond;*
- *In welke mate of in welke omvang deze gevolgen ook de provincie Noord-Holland raken afhankelijk is van wat op het terrein van AEB aanwezig is en achterblijft;*
- *De provincie Noord-Holland in alle gevallen als bevoegd gezag te maken kan krijgen met de kosten die zij en/of de OD NZKG maken voor intensivering van toezicht en handhaving en mogelijke juridische procedures.*

Overwegende dat:

- *De financiële positie van AEB dagelijks met 500.000 euro verslechtert en daarmee de kans op een faillissement iedere dag groter wordt;*
- *Het daarom wenselijk is de financiële risico's voor de provincie Noord - Holland in kaart te brengen.*

Verzoeken GS:
Om een grove kostenraming te maken voor de provincie Noord-Holland bij een faillissement van AEB

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Over de moties wordt gestemd aan het einde van de vergadering nadat GS een advies hebben gegeven.

2.a. Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties PvdA, CDA, PvdD

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitters van FvD, PVV en PvdD hebben als duo-commissielid voorgedragen de heer Kerklingh namens FvD, de heer Van den Born namens PVV en de heer Mosmuller namens de PvdD. Op grond van het bepaalde in artikel 61 lid 4 van ons reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid van PS is, in de vergadering van PS in handen van de voorzitter de eed en de verklaring en/of belofte af te leggen. Ik vraag de duo-commissieleden hier vooraan te komen staan en ik verzoek de overige Statenleden te gaan staan. Ik zal de formule van de eed of verklaring en belofte voorlezen. Vervolgens noem ik uw naam en het commissielid wiens naam wordt genoemd, wordt verzocht om indien hij of zij de eed wenst af te leggen, onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden: Zo waarlijk helpe mij God almachtig of indien hij of zij de verklaring/belofte wenst af te leggen: Dat verklaar en beloof ik. De voorgeschreven eed of verklaring/belofte luidt als volgt: "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciale bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **KERKLINGH** (FvD): Dat verklaar en beloof ik.

De heer **VAN DEN BORN** (PVV): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **MOSMULLER** (PvdD): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik wens u allen veel geluk en succes met het duo-lidmaatschap. Ik schors de vergadering voor de felicitaties. De vergadering is heropend.

2.b. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Ik geef mevrouw Koning (CDA) het woord om de actualiteit van de aanpak van de stikstofproblematiek aan de orde te stellen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Dank dat wij deze actualiteit aan de orde kunnen stellen. De aanpak van de stikstofproblematiek houdt velen in de samenleving bezig. Er leven grote zorgen. Hoe bouwen wij de huizen die wij zo hard nodig hebben? Hoe beschermen wij onze natuur en hoe houden wij Nederland bereikbaar en hoe leggen wij dijken aan om ons te beschermen tegen het water? Afgelopen woensdag kwam de commissie Remkes met de eerste aanbevelingen en volgend jaar mei komt de commissie met aanbevelingen voor de lange termijn. Het Rijk moet zich er nog over buigen, maar het is duidelijk dat de provincie een belangrijke rol gaat spelen bij de aanpak van de stikstofproblematiek. Er leven ontzettend veel vragen en er zijn veel belangen mee gemoeid. Wij vinden het belangrijk dat er zo snel mogelijk meer duidelijkheid komt en dat de informatievoorziening helder is. Wij zien de woningnood en begrijpen de zorgen van gemeenten en bouwondernemingen die aan de slag willen met hun projecten. Wij verbazen ons over dijkversterkingen die stilliggen. Infrastructurele projecten die oplossingen moeten bieden voor de doorstroming en verkeersveiligheid en leefbaarheid liggen stil. Wij zien ondernemers die zich het hoofd breken over de toekomst van hun bedrijf doordat ruimte die er eerst binnen de PAS wel was, nu opeens is ingeperkt. Dat is economisch niet lang vol te houden. Wij zien verontruste agrariërs/ondernemers/familiebedrijven die soms onder zware druk staan, die zorgen voor voedsel voor de samenleving en nu geconfronteerd worden met nieuwe eisen en inperkingen voor hun bedrijven. Zij lijken weer te moeten inleveren, terwijl ze voor de fosfaatreductie al veel dieren hebben ingeleverd en inmiddels ook al 67% stikstofreductie hebben gerealiseerd. Daarnaast zijn er vele andere bedrijven die in de problemen komen zoals de bouwsector, weg- en waterbouw omdat geplande projecten on hold zijn gezet. De complexiteit van het geheel vraagt om een goed en gedegen plan van aanpak. Balans tussen daadkracht en voorkomen dat een sector de dupe wordt. Voorkomen dat er te snel onomkeerbare stappen worden gezet die achteraf misschien niet nodig blijken te zijn geweest.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik hoor u zeggen dat de voedselproductie in gevaar komt. Klopt dat?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik zeg dat wij bedrijven zien die zorgen voor voedsel, die nu bedreigd worden met nieuwe inperkingen.

De heer **ZOON** (PvdD): Weet u welk percentage – want wij praten over het algemeen over de melkveehouderij – van de melkveehouderij voor Nederland produceert? Ik zal meteen antwoord geven, dat is 65% van wat wij in Nederland produceren aan melk, is niet voor de Nederlandse consumptie. Wat vindt u daarvan?

Mevrouw **KONING** (CDA): Mijn betoog gaat niet over percentages en over een sector, ik had het over de hele agrarische sector, dus dat betekent ook andere bedrijven. Ik heb die percentages op dit moment niet voorradig. Er moet nu gekeken worden waar ruimte zit en hoe die op korte termijn uitgedeeld kan worden. In onze tweede termijn zal ik ingaan op de brief die GS ons vrijdag hebben doen toekomen over de stikstofaanpak, maar nu vinden wij het eerst belangrijk om onze vragen te stellen die wij bij de actualiteit hebben ingediend. Dat zijn 10 vragen en die zijn al gedeeld met iedereen. Daarom denk ik niet dat het nodig is om ze voor te lezen, tenzij daar behoefte aan bestaat. Anders kunnen GS dat in de beantwoording meenemen. De laatste vraag over communicatie heeft voor ons zeker prioriteit en afhankelijk van het antwoord van GS, zullen wij in tweede termijn een motie indienen.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Leerink en die houdt zijn maidenspeech.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Uiteraard hebben wij het rapport van de commissie Remkes met grote belangstelling gelezen. Zelden zal een rapport door zoveel mensen zo snel zijn gedownload en bekeken, denk ik. Het CDA heeft een aantal vragen gesteld over het vervolg, voor een belangrijk deel procesvragen en voor een deel zijn die beantwoord in het antwoord van het college. Voor een deel wachten wij de antwoorden met belangstelling af. Hoewel het logisch is dat het college even tijd nodig heeft om op een adequate manier aan te kunnen geven wat dit rapport in haar ogen gaat betekenen voor de provincie, geven wij het college graag een aantal van onze overwegingen mee. Voor ons is het belangrijk dat er nu echt wordt doorgepakt. Wij willen zonder mitsen en maren recht doen aan dat wat wij hebben afgesproken over de bescherming van onze natuur en leefgebieden. Niet nog meer stikstof en andere schadelijke stoffen in de lucht. Wij zijn blij dat de commissie Remkes niet op zoek gegaan is naar een nieuwe truc, list of uitzondering maar voor reële oplossingen pleit. Waar schade is opgetreden, zal die moeten worden hersteld, als er extra stikstof wordt uitgestoten in de buurt van Natura2000-gebieden zal dat direct en aantoonbaar moeten worden gecompenseerd. Dit betekent wat ons betreft niet dat de provincie op slot gaat. Wel dat er scherpe keuzes zullen moeten worden gemaakt. Als wij het dan hebben over de scherpe keuze, wij zullen naast natuurherstel en bescherming bovenal zo snel mogelijk doorgaan met het bouwen van duurzame woningen in de provincie. Te veel mensen wachten al te lang op een fatsoenlijk huis. Wij beseffen dat deze nadrukkelijke keuze voor natuur en wonen consequenties kan hebben voor andere beleidsterreinen, ook als het gaat om de prioritering van het door de provincie ingestelde PAS-team. Niet alles kan en niet alles kan tegelijk. Wij horen graag binnenkort van het college of zij onze prioriteitstelling deelt en zo ja, hoe zij denken deze handen en voeten te geven. Afgelopen zaterdag vond de eerste Roel de Witlezing plaats en die werd uitgesproken door Berno Strootman, landschapsarchitect en Rijksadviseur voor de Leefomgeving, u was daarbij. Hij merkte op dat wij geneigd zijn al onze grote opgaven te formuleren in ‘moeten’, wij moeten nog een miljoen huizen bouwen, wij moeten Parijs halen, wij moeten ons van de Raad van State aan Europese afspraken houden. Hij merkte vervolgens op dat er al een wereld gewonnen zou zijn als wij die toch wat negatieve agenda van moeten, moeten, moeten zouden weten om te zetten in een positieve agenda van willen en kunnen. Het zou mij een lief ding waard zijn als wij die omslag van moeten naar willen en kunnen ook in het stikstofdossier zouden weten te maken.

De **VOORZITTER**: Mijnheer Leerink, gefeliciteerd met uw maidenspeech. Voor alle duidelijkheid, u ziet een klok lopen. Wij hebben ongeveer een half uur per actualiteit.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Wij kunnen het vandaag heel kort houden. Wij hebben op 18 september 2019 in het kader van de begroting 2020 een tweeledige technische vraag ingediend en wij wachten het antwoord rustig af. Wel zijn wij van mening dat er momenteel een heksenjacht gaande is op stikstof en hopen dat er geen uitruil gaat plaatsvinden tussen allerlei projecten. Immers, uit cijfers van het CBS en RIVM blijkt dat de afgelopen decennia de uitstoot van stikstofoxiden een dalende trend vertoont.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Afgelopen woensdag heeft de commissie Remkes in haar tussenadvies verteld wat we eigenlijk allemaal al wisten: we moeten daadwerkelijk de stikstofuitstoot terugdringen en extra inspanning plegen om de Natura 2000-gebieden te versterken. Als dat gebeurt, kunnen we duidelijkheid bieden over de ruimte voor nieuwe activiteiten. Op die duidelijkheid zitten velen met smart te wachten. Agrariërs met activiteiten die onder de drempelwaarde zaten en nu plotseling in onzekerheid verkeren, ondernemers die willen weten of ze hun bedrijf uit kunnen breiden op de plek waar ze nu zitten of inwoners die hopen op een woning in een gepland bouwproject. De commissie adviseert een gebiedsgerichte aanpak en de provincie heeft daarin logischerwijs een grote rol. Onze beleidskeuzes zijn daarom heel belangrijk. Wij willen daarom het college van GS alvast het volgende meegeven dat relevant is voor de uitwerking van het beleid. 1. Als u bij PS komt met een verzoek om extra geld, omdat de oplossingen geld kosten, dan zijn wij bereid daarover na te denken. 2. Wij willen u vragen om naast de agrariërs te gaan staan. In deze discussie is een enorme polarisatie aan het optreden en dat is niet goed. Laten wij samen gaan werken aan een manier om de landbouw circulair te maken en te laten passen bij de draagkracht van het gebied. 3. In aansluiting op het rapport van Remkes willen wij u vragen om als eerste de kleine knelpunten op te lossen. De situaties waar vroeger een melding voldoende was. 4. Wij willen u vragen, kijk waar het echt schrijnt. Maak een inventarisatie van schrijnende gevallen, bijvoorbeeld ondernemers die door de uitspraak van de Raad van State in financiële problemen zijn gekomen en geef prioriteit aan het oplossen van deze situaties. 5. Benader de oplossing integraal, kijk naar de totale effecten, denk ook na over wat het betekent voor het klimaat en voor onze economische transitie. 6. Geef projecten voorrang die mede bijdragen aan de oplossing van het stikstofprobleem. Denk bijvoorbeeld aan OV-verbindingen die ervoor zorgen dat er minder auto gereden gaat worden. 7. Wees heel terughoudend met extern salderen. Het moet niet zo zijn dat wij straks overal in de provincie situaties krijgen waar boerderijen worden opgekocht omdat er ergens verderop een weg wordt aangelegd of waar bos gekapt wordt omdat er elders stallen worden aangelegd. Laten wij zoveel mogelijk proberen dat ieder nieuw project intern oplossingen probeert te vinden voor de stikstofuitstoot die dat zou veroorzaken. Wij hopen dat u deze input wilt meenemen bij de uitwerking van het beleid en wij danken u vast voor de toezegging in uw brief om op 14 oktober om met ons in gesprek te gaan over het verdere proces.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, de adviescommissie vermeld dat bij intern salderen er de mogelijkheid is dat een depositietoename gaat plaatsvinden. Denkt u echt dat een interne saldering de oplossing is voor dit probleem?

De heer **KLEIN** (CU): Die zin heb ik niet gelezen, dus daar mag u mij straks even over bevragen. Ik heb juist gelezen dat de commissie zegt, laten wij zorgen dat alle latente vergunningsruimte wordt ingetrokken en laten wij zorgen dat de afroming plaatsvindt van alles wat wij intrekken. Ik zie niet in hoe dat samen kan gaan met een toename, maar wellicht heeft u meer informatie.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Ook wij hebben afgelopen woensdag kennis genomen van het rapport van de commissie Remkes en dank voor de brief van GS, waarin zij aangeven dat zij langs drie lijnen willen kijken hoe wij met dit complexe dossier verder gaan. Als eerste de reductie van de stikstofdepositie, als tweede herstelmaatregelen voor de natuur en als derde het verantwoord opstarten van de vergunningverlening. Bij punt 1 willen wij het college met name meegeven dat wij het van belang vinden dat goed gekeken wordt naar de Natura2000-gebieden in onze provincie, dat er een gedegen analyse wordt gemaakt per gebied van de kritische depositiewaarden en welke bronnen er in de omgeving zijn om de reductie te beperken, zodat wij als wij in de commissie op 14 oktober in gesprek gaan, weten welke maatregelen welk effect sorteren en dat wij niet in een keer zeggen, wij gaan allemaal massaal voor het een of het ander kiezen, het is een complex dossier dat nauwkeurige afwegingen vraagt. Als het gaat over ontwikkelingen, welke ontwikkelingen geef je voorrang of niet? De heer Klein heeft het ook al gezegd, er zijn veel ontwikkelingen die wachten op een uitspraak of het nou gaat over woningbouw, dijkherstel en zelfs soms natuurontwikkelingsprojecten die nu stilliggen vanwege de PAS. Laten wij goed kijken hoe wij met name met die ontwikkelingen verder gaan die in de toekomst zorgen voor een afname van stikstofreductie en die laten prevaleren boven andere ontwikkelingen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Dat rapport van de commissie Remkes 'Niet alles kan' is niet door iedereen unaniem omarmd. Sommigen vonden dat de conclusies te ver gingen, bijvoorbeeld de veestapel terugdringen of de snelheid op wegen verlagen, anderen vonden de conclusies juist vaag en vonden ze niet ver genoeg gaan, dus er is nogal wat discussie over het rapport, maar feit is dat er een gigantische opdracht ligt. Naast de vragen die het CDA stelde, wil ik er namens de SP de volgenden aan toevoegen. Zijn GS het met de SP eens dat door de invoering van PAS ruimte is gegeven die ons in de huidige situatie heeft gebracht? Delen GS de mening dat een dergelijk programma PAS niet in een soort van aangepaste vorm weer moet worden doorgezet? Kunnen GS alvast een doorkijkje geven van hoe zij in deze wedstrijd zitten: gaat u de grenzen opzoeken van wat nog kan of zegt u nou juist, de grenzen, nee, wij moeten nu echt meters maken en zorgen dat de stikstofreductie toeneemt, want er zou bijvoorbeeld een versoepeling van de ADC-toets kunnen komen die ons misschien niet eens verder gaat helpen, of wel verder, maar in de problematiek waar wij mee zitten.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik denk dat wij hier even de tijd voor moeten nemen, want het is een groot probleem. Afgelopen jaren zijn alle signalen en adviezen ter zijde geschoven. In

2010 heeft de PvdD al melding gemaakt van de stikstofproblemen en de oplossingsrichting daarvan. Dat was nog voordat de heer Remkes hier Commissaris van de Koningin werd. Maar we hebben het in de jaren die volgden, herhaald en herhaald. Dit adviesrapport kan dus voor niemand een verrassing zijn. De adviescommissie Remkes focust echter op de impact voor industrie, mkb, agrarische sector en overheden, maar het echte probleem is de aantasting van de natuur. Natuur is niet de oorzaak, maar het kind van de rekening van de ongeremde economische groei. De huidige stop komt omdat de ecologische grenzen niet gerespecteerd worden. De huidige situatie wordt als complex beschreven, maar het is zo simpel. Heel Noord-Holland ligt onder een deken van stikstof. Alle natuurgebieden hebben daar last van en vrijwel overal wordt de Kritische Depositie Waarde overschreden. Dat is het maximum dat een natuurgebied kan hebben zonder verder achteruit te gaan. Dus eerst moet die depositie van stikstof omlaag en daarmee de uitstoot. De grootste oorzaak van stikstof is de veeindustrie. De tijd van foefjes is voorbij. We zullen politieke keuzes moeten maken en die is of de veeindustrie laten doorrommelen ten koste van mens, dier en natuur of we vinden al het andere belangrijker en we gaan de grens van deze veeindustrie herbepalen en kiezen voor natuurherstel, schone lucht en woningbouw. De PvdD kiest al jaren voor dat laatste.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, u praat over eenvoud. Kunt u zich eens verplaatsen in de mensen die een boerenbedrijf hebben, aan de keukentafel zitten en krantenkoppen lezen waarin staat dat de veestapel zou moeten worden gehalveerd? Kunt u ook eens kijken naar mensen die al een aantal jaren een woning zoeken en nu ingeschreven zijn voor een woningproject dat stilstaat. Hoe complex denkt u dat dat is voor die mensen hetgeen u hier allemaal vertelt?

De heer **ZOON** (PvdD): Dat is ongelofelijk complex en ik zie die zorgen heus wel qua woningbouw en ik zie heus wel de zorgen van de veeindustrie. Je ziet heel duidelijk dat bij het loskoppelen van het melkquotum er weer een stijging is gekomen in de ammoniakuitstoot van de veeindustrie. Dus je ziet dat als wij geen paal en perk stellen aan de groei van de veeindustrie en die verkleinen en weer gezond maken, zij het probleem gaan zijn en ook gaan worden, juist ook voor andere projecten of woningbouw.

De heer **DE WIT** (VVD): Dat is precies wat ik bedoel met dat het toch allemaal niet zo eenvoudig is. Ik hoor u een aantal analyses maken die tamelijk complex zijn, niet alleen voor mij, maar ook voor de mensen aan de keukentafel. Het zou mij een lief ding waard zijn als u afstand zou nemen van de woorden dat het een eenvoudige oplossing vergt om het probleem op te lossen. Ik vind het een zeer complex probleem met een zeer complexe oplossing. Ik zou u willen vragen daar ook recht aan te doen.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik neem er geen afstand van, want het rapport van Remkes is vrij duidelijk. Daarin staat dat 46% afkomstig is van de landbouw en een groot deel van het buitenland. Ik weet niet wat wij hier in de provincie kunnen doen aan het buitenland, daar kunnen wij niet veel aan doen en als je dat wegstreept, dan heeft de provincie maar een knop waar wij aan kunnen draaien en dat is de veeindustrie.

Mevrouw **KONING** (CDA): Hoor ik u nu zeggen dat u van het buitenland niks vraagt, maar wel van de agrarische sector in Noord-Holland? Vindt u dat reëel of vindt u dat er ook in het buitenland wat moet gebeuren?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik vind zeker dat er wat in het buitenland moet gebeuren, maar ik zie ook in dat wij als provincie daar niet veel invloed op hebben.

Mevrouw **KONING** (CDA): Vindt u dan niet dat wij via het IPO en het Rijk wel een oproep moeten kunnen doen dat het buitenland ook moet leveren?

De heer **ZOON** (PvdD): Wij hebben nu een crisis, wij moeten nu echt iets gaan doen, dat zegt het rapport ook. Wij kunnen niet door blijven discussiëren en praten en verder overleggen om te kijken of wij ergens anders de problemen kunnen oplossen. Nee, de problemen moeten wij hier nu in de provincie gaan oplossen. Daar hebben wij maar een mogelijkheid voor en dat is reductie van de veestapel. Het RIVM rapporteert zelfs een stijging van de ammoniakemissie in de afgelopen jaren, met name veroorzaakt door de rundveehouderijen. Rundvee, dát onderdeel waar we in Noord-Holland zo veel van hebben. Dat onderdeel dat ligt nabij Veenmosrietland, daar waar wij ook last hebben van bodemdaling met CO2-uitstoot. Daar waar we ook problemen hebben met de Kaderrichtlijn Water door uitspoeling van stikstof en fosfor. Tevens zoeken we nog uitbreiding van natuur. Wij zien heel veel mogelijkheden in hetzelfde gebied. Radicale keuzes betekenen niet doormodderen met potdichte stallen, koeien uit de wei en luchtwassers. Dit zijn technische foefjes die de randen van de veehouderij opzoeken. Einde aan de foefjes. In de brief van GS wordt ingegaan op salderen en de ADC-toets, maar geen van deze maatregelen lost het onderliggende probleem op en het gebruiken van foefjes ligt ook hier weer op de loer. Bij de spreadsheetbenadering worden vervuiling en herstel onder de streep verrekend. Het is zelfs ook maar de vraag in hoeverre het “afromen van reductie” voor nieuwe vervuiling juridisch houdbaar is. Zolang de Kritische Depositie Waarde van een gebied overschreden wordt, zal eerst de neerslag naar beneden moeten tot onder de grens van het toelaatbare. De substantiële verkleining van bestaande emissies door bronmaatregelen zal pijn doen. Die pijn kan de overheid verzachten door hulp te bieden bij de omschakeling. En als de motie van het CDA daarover gaat, zullen wij die motie steunen. De overheid mag niemand in de kou laten staan. Ook ontvangen we signalen dat gemeenten hulp zoeken en nu aanvragen loskoppelen van de Wet natuurbeschermingsvergunningen om door te kunnen gaan. Dat lijkt ons een verkeerde aanpak. We adviseren GS om ook deze gemeenten te betrekken bij de omschakeling.

De **VOORZITTER**: De heer De Wit houdt zijn maidenspeech.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Ik zal ervan genieten dat ik niet onderbroken word en ik hoop u ook, als ademloos toehoorder. Opgegroeid in een ondernemersfamilie heb ik geleerd dat alles kan, als je er je best voor doet en duidelijke keuzes maakt over wat je wel en niet doet. Dat betekent voor mij bijvoorbeeld dat ik mijn werk thuis voor het bedrijf en mijn studie goed kon combineren met mijn vrijwilligerswerk bij de voetbalvereniging en mijn activiteiten in de politiek. Aan de andere kant zat een zorgeloze studententijd en een onvergetelijke vakantie er voor mij

niet in. Toch was dit voor mij de manier om mezelf te ontdekken en bij te dragen aan zaken die ik belangrijk vind en samen met mij nog velen. Een optimistische levensovertuiging die mij veel heeft gebracht. Vorige week hebben wij echter moeten lezen dat niet alles meer kan in Nederland. Het land raakt vol. Hoe komt dat eigenlijk, was de vraag die ik mij stelde. Ik denk omdat wij in het mooiste land ter wereld leven, een land dat wij samen veroverden op de natuur in onze eeuwige strijd tegen het water, een land waarin slimme en hardwerkende mensen hun ideeën en ambities omzetten in wereldwijde toegevoegde waarde en een land waarin wij altijd met elkaar de balans weten te vinden tussen diverse belangen. Toen was daar opeens het einde van de PAS. Wij troffen een land aan in rep en roer. Bouwprojecten staan stil, ondernemers leven in onzekerheid en lange wachtlijsten op de woningmarkt blijven bestaan. Met een flinke dosis overmoed polariseren sommigen dat nog verder door hun persoonlijke hobbyprojecten in de discussie te brengen, maar wat ons betreft laten wij deze hobbyprojecten links liggen en focussen wij op het oplossen van de crisis op de woningmarkt, het verbeteren van de bereikbaarheid in Noord-Holland en behoud van het goede ondernemersklimaat. In onze dichtbevolkte provincie zal dat balanceren zijn met de natuurbelangen. Wij accepteren deze uitdaging en geloven dat wij met onze typisch Hollandse ondernemerschap en innovatiekracht dat tot een goed einde kunnen brengen. Voor ons is de eerste prioriteit om het vergunningsaanvraagproces weer hervat te krijgen. Dat vraagt een 'can do'-mentaliteit, ook bij de overheid. Wij vragen het college dan ook hoeveel capaciteit er is om het vergunningsproces weer aan de praat te krijgen, wanneer wij mogen verwachten dat dat het geval is en wat daar verder nog voor nodig is. Ook vragen wij aandacht voor de relatief kleine projecten, beperkt uitstoot genererend met de oproep, geef aanvragers duidelijkheid. Daarnaast vinden wij dat wij meer inzicht moeten hebben in de specifieke problemen in de Noord-Hollandse Natura2000-gebieden. In welke gebieden spelen de problemen en welke factoren dragen daaraan bij? Zijn er concrete metingen beschikbaar of komen deze beschikbaar? Zijn er andere factoren die de natuurkwaliteit beïnvloeden naast de stikstofuitstoot en hoe moeten wij dit probleem zien in internationaal perspectief? Met de antwoorden op deze vragen op zak willen wij inzetten op een gebiedsgerichte aanpak, want wij onderschrijven het advies van Remkes dat generieke maatregelen geen oplossing kunnen zijn. Wij willen inzicht in de oplossingsmogelijkheden per gebied, kijkend naar de effectiviteit en doelmatigheid van de maatregelen. Hoe kunnen GS ons dit inzicht geven, zodat wij goed geïnformeerd soms moeilijke besluiten kunnen nemen? Laat een ding helder zijn, wij zullen geen permanente besluiten nemen met verstrekkende gevolgen voor onze inwoners en ondernemers zonder deze informatie. Bovendien willen wij deze besluiten niet alleen nemen in het kader van de PAS-discussie, maar juist in samenhang met andere uitdagingen, ik denk aan de grote klimaatopgave waar wij voor staan, samenhangend bijvoorbeeld met de toename van de wereldbevolking en de voedselvoorziening voor dezelfde bevolking. Kijk dus integraal en zie ook dat de Nederlandse industrie en agrarische sector juist bij deze vraagstukken een grote rol spelen, wellicht zelfs een voortrekkersrol. Het is een kwestie van kiezen en wij kiezen voor de mensen, hun vrijheid, veiligheid en welvaart, want het zijn juist die mensen geweest die alles waar wij hier in dit land trots op zijn, hebben opgebouwd, van ondernemerschap, natuur tot ons poldermodel. Wij zijn dan misschien een land waarin niet alles meer kan, wij hebben wel mensen die alles kunnen.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Wijnen, die haar maidenspeech uitspreekt vandaag.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Voorzitter. Na de vorige maidenspeech is die van mij buitengewoon kort en bondig. Ik denk dat die daarom niet aan duidelijkheid verliest. Het houdt ons al maanden bezig, dus goed dat wij hier als eerste stap er kort met elkaar over spreken, hoewel wij inmiddels bijna bij de tijd van de actualiteit zitten. Vorige week is het langverwachte rapport van Remkes c.s. uitgekomen, dat is de reden van deze actualiteit, dus daar wil ik kort op focussen, hoewel het rapport en het onderwerp zeker om een bredere bespreking roepen. Wij zijn blij dat er in het rapport nadrukkelijk gevraagd wordt om een integrale afweging van de stikstofproblematiek, natuurontwikkeling, energietransitie, verduurzaming in brede zin. Dat is een aanpak die wij al jaren voorstaan en die wat ons betreft noodzakelijk is om alle uitdagingen die voor ons liggen, op te kunnen lossen. De heer Leerink zal blij zijn dat ik het woord 'moeten' hierin heb vermeden. Wij willen betaalbaar en goed wonen hier zeker bij betrekken. Wij erkennen de ingewikkelde spanning die uit het rapport blijkt om zowel snel als zorgvuldig te zijn, snel omdat belangrijke projecten niet verder vertraging mogen oplopen en zorgvuldig, omdat wij al een te groot voorschot genomen hebben op de toekomst van natuurontwikkeling. Ook wordt duidelijk dat de politieke betrokkenheid onmisbaar is, welke keuzes moeten wij gaan maken, waar zijn die op gebaseerd, hoe gaan wij toezicht houden op versnelde toepassing van innovatieve technieken, de inzet op natuurbeheer of de uitvoering van landelijke systematiek. GS hebben in hun brief als reactie op deze actualiteit een tijdpad geschetst voor de komende week. Wij als GL en als Staten willen nauwkeurig geïnformeerd en nadrukkelijk betrokken zijn bij hoe dit verder loopt. De bespreking van GS in het IPO volgende week kan mooi als basis dienen voor een uitgebreidere commissiebespreking op 14 oktober a.s.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Ik ben wel blij met deze actualiteit, want het laat uw betrokkenheid goed zien en dat u hierover nadenkt, want dat doen wij ook in GS, in IPO-verband en landelijk en daar zijn wij hard mee bezig. U krijgt vandaag nog stukken over de beleidslijn waar de regering aan gaat denken. Daar is overleg over met IPO, want wij zijn heel hard bezig om als provincie aan de lijn te staan om mee te denken met het Rijk. Morgen hebben wij een overleg in GS waar wij een concept gaan bespreken. Morgen is er een IPO-overleg en morgenmiddag is er een overleg met alle gedeputeerden uit Nederland met dit onderwerp in hun portefeuille. Ik zit zelf in de kopploeg en dat zijn drie gedeputeerden die op 3 oktober met de minister gaan praten. Geloof mij, er zijn nog veel dingen die wij nog gaan bespreken. Op 8 oktober willen wij het dan weer in GS hebben. Op 4 oktober is er een ministerberaad, vanavond coalitieoverleg, dus u ziet dat wij er allemaal heel hard mee bezig zijn. Het voorstel om u in de commissievergadering van 14 oktober mee te nemen, ik hoop en denk dat dat wel overgenomen wordt, want dan kunnen wij weer een stap verder gaan bespreken. Vergunningverlening en natuurherstel staan voorop en daar moet een goede balans zijn. Eerst de vragen van het CDA. U vraagt, moet daarvoor op korte termijn een budget beschikbaar worden gesteld? De begroting houdt rekening met herstelmaatregelen die wij snel willen oppakken. Wij kunnen niet precies overzien wat er nog meer van ons gevraagd wordt. Het werd al genoemd, de gebiedsgerichte aanpak, het lijkt dat de provincie een hele grote rol krijgt bij de gebiedsgerichte aanpak. Wij moeten nog een eigen

inventarisatie gaan maken nadat wij de interbestuurlijke afspraken hebben gemaakt. Ook kennen wij nog niet de bijdragen van het Rijk voor de verschillende maatregelen die uiteindelijk genomen moeten worden. Dan zegt mevrouw Koning, PS informeren, zeker, wij blijven u informeren en wij willen het thema regelmatig agenderen en naar u luisteren. Daarom het voorstel van 14 oktober. Vraag 5, de gebiedsgerichte benadering en het in kaart brengen van de Natura2000-gebieden. Diverse partijen hebben daarom gevraagd. Dat is een heel belangrijk punt en ik wil toezeggen dat wij komen met een overzicht van de kwetsbare gebieden, waarbij wij bijvoorbeeld de uitstoot, de depositie en hoeveel een gebied aan stikstof kan hebben in kaart brengen. Wij hebben dat nog niet direct op orde omdat AERIUS vorige week is losgekomen en daar moeten wij ook mee werken, maar dat gaan wij zeker doen. Wanneer kunnen wij een eerste plan van aanpak rond alle aanbevelingen uit het rapport ''Niet alles kan'' verwachten? Wij zijn dit nog aan het bestuderen maar wij kennen allemaal de urgentie en wij nemen de maatregelen heel serieus. Wij overleggen ook met het Rijk over hoe het Rijk dit ziet en wat wij als provincie als standpunten innemen. Dat werd ook gevraagd in de commissie van 14 oktober, ik hoop al wel een richting te kunnen aangeven, maar omdat de Tweede Kamer op 17 oktober vergadert, is het niet echt mogelijk om precies aan te geven welke maatregelen wij gaan nemen en daar wil ik u als Staten graag in meenemen. De vergunningverlening, daar praten wij nu over met het IPO, over hoe wij zo snel mogelijk de vergunningverlening weer kunnen hervatten. In ieder geval is dit het eerste stukje, dat je kleine zaken wel kunt opstarten, het grote geheel komt nadat Remkes in mei met zijn verdere rapport komt met de langere termijnregeling. Er is nog veel onzekerheid bij ons en bij u en bij alle partijen Nederland-breed, maar wij werken er hard aan. Vraag 10, de helpdesk. Er zijn al veel informatievoorzieningen, maar ik kan mij goed voorstellen dat u vraagt, hoe neemt u dan Noord-Holland mee? Nederland, wij hebben BIJ12.nl en de omgevingsdiensten die informatie moeten geven maar hoe nemen wij dan Noord-Holland mee. Ik heb zelf even gekeken naar aanleiding van uw vragen, hoe staat het op onze site vermeld? Ik wil daar goed naar kijken, dat wij dat heel helder vindbaar hebben op onze website. Ik heb begrepen dat er vandaag al een aanpassing is gedaan, zodat het makkelijker vindbaar is, maar ik moet u wel meegeven dat veel vragen bij de omgevingsdienst liggen en als wij als tussenportaal naar de omgevingsdienst vragen en antwoorden moeten doorgeven, het moet wel praktisch uitvoerbaar zijn. Ik wil u aanbieden dat wij gaan kijken hoe wij de informatievoorziening zo goed mogelijk kunnen verstrekken en doorgeven en dat het gemakkelijk vindbaar is voor iedereen in Noord-Holland. De CU sprak over kleine projecten, net zoals de VVD, of die misschien snel kunnen komen. Wij nemen deze mee in onze overleggen, want wij vinden het ook belangrijk ook met de projecten die uiteindelijk een stikstofreductie geven en nu in eerste instantie een deductie geven, dus dat we ook kijken naar projecten die goed zijn voor de stikstofreductie, of we daar iets mee kunnen doen. Ik begrijp heel goed, het moet allemaal juridisch haalbaar en uitvoerbaar zijn, daarop worden al onze plannen getoetst. Dan kom ik meteen bij de SP, die zei, wordt het een aangepaste vorm van PAS? Daar wordt niet aan gewerkt, wij zijn juist bezig om te kijken hoe wij de reductie kunnen bewerkstelligen en op welke wijze met behoud van de natuur. De andere vraag van de SP of GS het ermee eens zijn dat bij de invoering van PAS ruimte is gegeven. De Raad van State heeft juist aangegeven dat de onderbouwing van het systeem onvoldoende was. Een doorkijkje van wat wij gaan doen, dat is helaas nog niet mogelijk, dat heb ik net ook al gezegd en ik hoop dat u daar begrip voor heeft, want het is een heel complexe zaak en daar hebben wij nog tijd voor

nodig. Ik kijk ernaar uit om op 14 oktober met u in overleg te gaan. De heer De Wit, hoeveel capaciteit is er? Er is al extra capaciteit geregeld en wij houden de vinger aan de pols voor de vergunningen die komen. Wanneer is het mogelijk om weer vergunningen te gaan verlenen? Wij verwachten nadat het beleid is voorgesteld, dat de vergunningverlening weer op gang kan komen. De gebieden waar het speelt, ik heb al toegezegd dat wij met een kaart van de gebieden waar het speelt, zullen komen. Er zijn ook veel vragen gesteld over internationaal perspectief en ook in het land zijn hier vragen over gesteld. De commissie Remkes heeft aangegeven hier in het vervolgadvies naar te zullen kijken.

De **VOORZITTER**: Dank voor deze uitgebreide beantwoording, wij zijn aardig door de tijd heen. Ik kijk nog even naar mevrouw Koning die aan had gegeven wellicht in tweede termijn nog iets te willen doen. Op 14 oktober is er een belangrijke commissievergadering, dan is er volgens de gedeputeerde meer bekend. Op veel vragen is nog niet een duidelijk antwoord gegeven, dat heeft ook te maken met landelijk beleid.

Mevrouw **KONING** (CDA): Mogen wij een korte schorsing?

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor drie minuten. De vergadering is heropend.

Tweede termijn

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de antwoorden en blij dat bijna alle partijen inbreng hebben geleverd voor deze actualiteit. Dat geeft wel aan dat het een heel belangrijk onderwerp is. Onze vraag of het PAS-team nu groot genoeg is, is nog niet beantwoord volgens mij, die leeft nog. Wij hadden gezegd, afhankelijk van het antwoord zullen wij een motie indienen. Bij onze vraag 10 hebben wij gevraagd om een centraal provinciaal informatiepunt in te stellen, een soort helpdesk en die toezegging heb ik niet gehoord van de gedeputeerde. Zij geeft wel aan dat de website nu is aangepast en dat men ermee bezig is om de informatievoorziening goed te hebben, maar nog steeds wordt verwezen naar BIJ12.nl en naar de OD. Wij vinden dit zo'n belangrijk onderwerp dat de provincie het zelf in de hand moet houden. Natuurlijk kunnen bij de helpdesk de mensen van de OD ook een rol spelen, maar wij vinden dat het een eigen provinciale helpdesk moet zijn. Je kunt ook nog zeggen, nu is nog helemaal niet bekend wat de opdracht is van de provincie, dat wordt nu uitgewerkt, maar wij vinden het principe dat zo'n informatiepunt wordt ingesteld, dat willen wij nu duidelijk hebben dat het ook echt gebeurt. Daarom dienen wij toch de motie in en dan kan er op 14 oktober in de commissie verder inhoudelijk over gesproken worden. Dan kunnen wij ook verder spreken over de motie.

Motie 42/30-09-2019
Verzoek tot instellen provinciaal informatiepunt Aanpak Stikstofproblematiek

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

Rondom de aanpak van de stikstofproblematiek en de gevolgen voor de woningbouw, wegen, dijkversterking, landbouw en andere dossiers in Noord-Holland veel zaken onduidelijk zijn. De provincies volgens het Adviescollege Stikstofproblematiek een regierol hebben in de te treffen maatregelen en toekomstige vergunningverleningen.

Overwegende dat

- *De provincie in beleid en uitvoering van de aanpak stikstofproblematiek een cruciale rol gaat spelen en gebiedsgericht aan het werk moet gaan en daarover ook zelf zal moeten communiceren naar inwoners, bedrijven en gemeenten;*
- *De provincie mede gezien haar regierol de informatieverstrekking over dit dossier zelf in de hand moet houden omdat het zo'n verstrekkend item is;*
- *Gemeenten en Rijksoverheid ook informatie kunnen verstrekken, maar op een ander niveau;*
- *De provincie een lijst van stilliggende projecten heeft waar veel vragen over leven;*
- *Belanghebbenden adequaat door de provincie moeten worden geïnformeerd en ondersteund aangaande de vragen die zij hebben over de aanpak stikstofproblematiek;*
- *Er voorlopig nog veel vragen zullen zijn omdat de aanpak stikstofproblematiek in diverse fasen gaat gebeuren en er landelijke wetgeving in aankomst is die ook weer zijn uitwerking zal krijgen in de provincie.*

Verzoeken het college van GS
Een centraal informatiepunt/helpdesk, specifiek voor Noord-Holland, in te stellen voor vragen met betrekking tot de aanpak Stikstofproblematiek

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CDA, 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Die vragen leven nu, dus er moet gewoon op korte termijn een informatiepunt zijn. Dan wil ik nog wat punten meegeven, omdat er morgen al overleggen zijn.

De heer **DESSING** (FVD): Ik heb een vraag voor het steunen van deze motie. Hebben jullie nagedacht over de dekking voor het inrichten van het loket?

Mevrouw **KONING** (CDA): Wij hebben er geen specifiek voorstel voor, maar in onze vragen hebben wij gevraagd naar de kosten van de gehele aanpak stikstofproblematiek en ik neem aan dat het daarin wordt meegenomen. Dat is dan het voorstel. De gedeputeerde gaf aan dat het nog niet helemaal duidelijk is en dat daar verder naar gekeken moet worden, dus de kosten van een informatiepunt moeten daarin meegenomen worden. Dat hoort daar nadrukkelijk bij. Wat wij mee willen geven is, probeer de belangrijkste vergunningen op korte termijn vlot te trekken. Onze kinderen moeten ook kunnen wonen. Kijk door de aanpassing van de AERIUS welke woonprojecten door kunnen gaan en breng dat in beeld, zodat wij daar inzicht in hebben. De

prioriteiten die de commissie Remkes in de aanbevelingen meegeeft, zijn een goede start, vul die aan met maatwerk voor specifieke gevallen en knelpunten. Laat de lasten niet alleen bij ondernemers terechtkomen. Het kan ook niet zo zijn dat buitenlandse emissie ongehinderd doorgaat, terwijl de Nederlandse bedrijven en bevolking in moeten leveren. Kijk ook wat daar mogelijk is. Kijk naar de mogelijkheid van drempelwaarden die ecologisch en juridisch goed onderbouwd zijn, die worden ook in de naburige landen gehanteerd. Kijk of dat ook in Nederland mogelijk is en in Noord-Holland. Neem in de eerste fase geen rigoureuze drastische maatregelen die onomkeerbaar zijn en waarvan misschien in de tweede fase blijkt dat ze niet nodig waren. Houd er rekening mee dat de agrarische sector al veel heeft ingeleverd. Verplicht opkopen van bedrijven is zeer ingrijpend en heeft niet onze voorkeur. Doe dat op basis van vrijwilligheid. Weeg alle belangen zorgvuldig tegen elkaar af en zorg er met de helpdesk voor dat inwoners en bedrijven en alle belanghebbenden goed geïnformeerd en ondersteund worden.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Wij vinden het idee van de motie sympathiek, maar het idee moet nog verder vorm krijgen en is het nu net iets te vroeg om er op dit moment iets over te zeggen. U zei net zelf dat het nuttig zou zijn om daar in de commissievergadering over door te spreken. Daarom het verzoek om de motie aan te houden – nog voor u hem heeft ingediend – zodat wij over het idee wat wij sympathiek vinden, kunnen doorspreken in de commissievergadering. Dat zou mijn suggestie zijn.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Voorzitter. Ik sluit mij hierbij aan.

De **VOORZITTER**: U kunt straks ook een stemverklaring afleggen bij de stemming.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Ik heb de motie nog niet helemaal kunnen lezen, dus daarom graag even een schorsing. Ik zal de vraag over het PAS-team wel beantwoorden. In het PAS-team van de provincie zitten voldoende mensen en wij zien er echt op toe dat er voldoende mensen blijven.

De **VOORZITTER**: De vergadering is kort geschorst voor overleg door GS over de ingediende motie. Ik heropen de vergadering.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Wij hebben kort even overleg gehad. GS willen u graag vragen de motie aan te houden, zodat wij op 14 oktober met een voorstel kunnen komen over hoe wij de helpdesk vorm kunnen geven, hoe dit eruit zou kunnen zien.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik beluister uit uw woorden dat u toezegt dat u een helpdesk wilt inrichten en dat wij op de 14e over de inhoud gaan praten.

De **VOORZITTER**: Dat heb ik niet helemaal gehoord. Volgens mij heeft de gedeputeerde aangegeven dat zij graag met u en de Staten verder wil praten op 14 oktober over wellicht de mogelijkheid om tot de instelling van een dergelijke helpdesk te komen. Gaat u de motie aanhouden of breng ik hem in stemming?

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij brengen hem in stemming .

De **VOORZITTER**: Goed. Ik heb voor mij liggen M42, verzoek tot het instellen van een provinciaal informatiepunt aanpak stikstofproblematiek. Wenst iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring?

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Wij hadden graag gehoopt dat de motie was aangehouden, dan hadden wij er beter over kunnen praten. Wij waren van plan om hem te steunen als er een toezegging was geweest. Wij vinden het nu te vroeg om er nu over te stemmen, dus wij zullen tegen deze motie stemmen om deze reden.

De heer **DE WIT** (VVD): Wij sluiten ons hierbij aan.

Mevrouw **STRENS** (D66): Het wordt een beetje eentonig, maar wij gaan ook graag eerst het gesprek in de commissie aan en stemmen daarom tegen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Wij vinden dit net iets te vroeg, hoewel ik weet dat wij haast hebben. Op 14 oktober praten wij verder, dus wij stemmen nu tegen.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Wij sluiten ons hierbij aan. Een sympathiek idee, maar nu te vroeg.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter. Het is normaal gebruikelijk dat je even overleg pleegt met je mede-indiener, dat is even niet gebeurd, sorry. Maar wij wilden dit wel even gezegd hebben. Wij zullen tegen stemmen, want ik had graag voor uitstel gestemd.

De heer **KLEIN** (CU): Wij vinden een centraal informatiepunt, een helpdesk heel belangrijk, dus wij zien dat GS gaan nadenken over hoe dit vorm te geven en aanbieden om met ons te overleggen, dus wij vinden het iets te vroeg.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij stemmen over M42. De stemming is geopend. Ik sluit de stemming. De motie is verworpen met 43 stemmen tegen en 9 voor (CDA, PVV, PvdD). De tweede actualiteit gaan wij proberen in een half uur af te ronden.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Ik denk dat wij in deze zaal allemaal van sporten houden, voetbal – Bas de Wit is zelfs scheidsrechter, dus die houdt zeker van voetbal – tennis en autosport hoort daar ook bij. Veel mensen in mijn partij houden van autosport en kijken graag naar de Formule I. Die brede liefde voor sport is een belangrijk facet in ons leven. De reden voor deze actualiteit is het feit dat zich de afgelopen weken twee zaken hebben voorgedaan die mogelijkerwijze GS in een andere positie brengen ten aanzien van het dossier, daarom heb ik het geagendeerd. Ten eerste, het stikstofarrest van de Raad van State. Het organiseren van een Formule I-evenement is iets anders dan er alleen van te houden. Het heeft veel voeten in de aarde, het is een sport die beslag legt op klimaatruimte, het heeft een hoeveelheid overlast voor

de omgeving tot gevolg, maar daar is bijgekomen en daar zit de stapeling in, dat het stikstofarrest er nu ligt. Mijn vraag aan GS is, hoe beoordeelt u de situatie van het stikstofarrest bovenop de andere kwesties die het organiseren van dit evenement moeilijk maken? Het tweede punt is meer nog de actualiteit waard en dat is de rol van de andere overheden. De gemeente Zandvoort komt blijkbaar momenteel miljoenen tekort om haar aandeel van dit evenement te kunnen financieren. Gaan GS dat bijlappen, wat ik niet hoop? Het andere punt is opvallender. Vorige week zondag was minister Bruins van Volksgezondheid en Sport te gast bij WNL op zondag en die toonde zich daar een fervent supporter van de Formule I en dat mag natuurlijk, maar de man is wel minister en ministers spreken met een mond en zij vormen samen de regering. Je kunt uit de bijdrage van minister Bruins en de vraagstelling die Rik Nieman op hem losliet, opmaken dat het kabinet een list gaat verzinnen zodat op 3 mei 2020 in heel Nederland vroem! te horen is. De uitwisseling tussen de interviewer en de minister vond ik een beetje klinken als een via de televisie verstuurde aanwijzing aan de lagere overheid, in dit geval de provincie, om toch vooral te zorgen dat dit doorgaat en dat andere projecten als gevolg van het stikstofarrest spaak lopen, dat moest ondergeschikt gemaakt worden aan het doorgaan van de Formule I. Dat vind ik een politiek feit, ik heb gewacht tot afgelopen dinsdag om te kijken of de Tweede Kamer dat in het vragenuur zou behandelen. Als dat het geval was geweest, had ik hier nu niet gestaan. Dat is niet gebeurd en omdat het ons toch erg raakt en ik vind dat PS heel nauwkeurig moeten volgen hoe GS met dit evenement omgaan, wil ik het hier agenderen. Nogmaals, ik heb niks tegen autosport, hoewel het geen schone sport is. Ik denk dat schoonspringen eigenlijk de meest duurzame sport is, dan sta je met je potentiële energie op die toren en dan donder je met kinetische energie het zwembad in en dat zou een hele duurzame sport zijn. Misschien kan dat georganiseerd worden, mochten GS om een of andere reden besluiten om de Formule I niet door te laten gaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Op 25 september jl. hebben wij schriftelijke vragen ingediend waarvan wij de beantwoording afwachten. Onze insteek is glashelder, stikstof wordt net als CO2 gebruikt als boeman met alle gevolgen van dien. Zoals bij de vorige actualiteit al aangegeven, kan uit cijfers van het CBS en RIVM duidelijk worden opgemaakt dat de afgelopen decennia de uitstoot van stikstofoxiden een dalende trend vertoont. Wat ons betreft stopt het stikstofgeneuzel en laten wij het race-evenement niet dwars zitten door beroepsactivisten. Vroem!

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Het is een politiek beladen onderwerp, dan zien wij in het bijzonder aan de uitspraak van de minister, maar dat zien wij ook in de stapel met schriftelijke vragen van diverse partijen die op dit moment nog onbeantwoord zijn. Toch zijn wij benieuwd naar de uitspraak van GS van 27 mei dit jaar in het kader van natuur en geluid. De gedeputeerde zegt: “Het circuit maakt gebruik van de vergunningen die zijn afgegeven”, maar in hoeverre klopt deze uitspraak nog? Want er blijkt ondertussen een ontheffing te zijn verleend en er zullen natuurvergunningen nodig zijn. Zodra die vergunningen worden aangevraagd, gaat de provincie deze toetsen. Bij vergunningen is er een onderscheid tussen een eenmalige vergunning en herhalende vervuilende activiteiten. In het achtergrondrapport Haalbaarheid Formule I staat de eis dat het circuit elk jaar verandert, hiermee is het geen eenmalige verstoring, maar zal het elk

jaar weer zijn. In hoeverre wordt dit dan meegenomen bij de afweging van de vergunningsaanvragen? In hetzelfde rapport wordt gesproken over 150 tot 175.000 bezoekers die nodig zijn om uit de kosten te komen en financieel rendabel te zijn. Het huidige genoemde bezoekersaantal is 150.000, je kunt dus zeggen dat het niet bedrijfseconomisch rendabel is zoals op dit moment berekend wordt. Hoeveel bezoekers vinden GS nog verantwoord voor de aangrenzende natuur en wordt dit meegenomen in de verdere beoordeling van de vergunningaanvragen? Want laten wij wel wezen: niet alles kan.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter, enkele maanden geleden is de keuze gevallen op Zandvoort als locatie voor de Dutch Grand Prix van de Formule I, een keuze die historisch misschien te verklaren is maar qua logistiek en natuur bijzonder ongelukkig. Verschillende overheden hebben desondanks enthousiast gereageerd op de keuze en aangeboden om graag mee te helpen aan de realisatie. Hoewel wij vinden dat wij dat aanbod niet hadden moeten doen, vinden wij het vanzelfsprekend dat de provincie ieder verzoek om een vergunning of ontheffing zorgvuldig beoordeelt, zo ook de vergunningen die nodig zijn voor deze race. Door al die enthousiaste reacties van verschillende overheden, het juichende persbericht van de provincie, het vroem van de minister, gaat toch een beetje de indruk ontstaan dat de vergunningverlening een formaliteit is en zo'n indruk schaadt het vertrouwen in de overheid. Wij verzoeken GS daarom om maximaal transparant te zijn over het proces van vergunningverlening en daar schort het tot nu toe aan. Wij hebben op 26 juni 2019 vragen gesteld over de vergunningsplichtigheid van activiteiten rondom deze race in het kader van de PAS. Wij hebben drie maanden moeten wachten op antwoord en dat was: wij weten het nog niet. De antwoorden kwamen bovendien een week later dan toegezegd. Recent moesten wij uit de krant vernemen dat er nog helemaal geen vergunningsaanvraag zou zijn ingediend. Ons eerste verzoek aan GS is daarom om ons en de inwoners transparant te informeren over het hele vergunningsproces via een speciale pagina op de provinciale website waar precies staat welke vergunningen zijn aangevraagd en wat de status daarvan is. Aanvullend hebben wij nog twee vragen die ook in onze schriftelijke vragen stonden, maar we zijn nu twee weken later, dus misschien heeft u betere antwoorden dan 'wij weten het nog niet'. U antwoordde namelijk dat momenteel gekeken werd voor welke activiteiten in het kader van de stikstofdepositie een toestemmingsbesluit nodig is en dat momenteel ook bekeken wordt voor welke wijzigingen aan de inrichting van het circuit een vergunning nodig is. Kunt u ons wellicht een update geven? Ten derde, welke vergunningen zijn er op dit moment aangevraagd en welke verwacht u dat er nog komen? Een afsluitende opmerking, ik hecht eraan te zeggen dat het duidelijk moet zijn dat wij niet willen dat het vergunningstraject ingezet wordt om een race te traineren. Zoals ook opgemerkt door de PVV, wij vinden dat de overheid zo snel als redelijk mogelijk is duidelijkheid moet geven over vergunningsaanvragen, maar het moet voor iedereen kraakhelder zijn dat dit objectief en zorgvuldig gebeurt om te kijken of het past binnen de regels.

De **VOORZITTER**: De heer Zaal houdt zijn maidenspeech.

De heer **ZAAL** (GL): Voorzitter, een maidenspeech over Zandvoort, dan kun je niet van tevoren bedenken. Toen ik gisteren aan mijn dochter Nina – zij is 16 – vertelde dat ik het vandaag op een kritische manier over de Formule I race zou hebben, zei zij: hoe leg je dat uit aan Piet, de vader

van een goede vriendin. Piet is een fervent voorstander van de Formule I die ook achter Max Dorp over de wereld reist. Die heb ik in mijn achterhoofd bij wat ik nu ga zeggen. De race gaat heel veel mensen heel veel plezier geven als hij doorgaat, maar u zult niet verbaasd zijn dat het voor ons vooral gaat om de risico's voor milieu en natuur en overlast. Mijn eerste stuk hoef ik eigenlijk niet te herhalen, dat werd door de heer Klein al goed gedaan, want ik zou bijna dezelfde woorden hebben gebruikt als het gaat om de rol van de provincie bij de vergunningverlening en het belang om daar heel open en transparant over te zijn waar wij staan. Dat is uitstekend verwoord. Ik wil voor een ander aspect aandacht vragen en dat is de te verwachten verkeersoverlast. Ondanks de extra spoorvoorzieningen die in de maak zijn, wordt er toch in de regio, de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer wel met angst en beven gekeken naar de mogelijke verkeersoverlast die er nog steeds zal zijn, hoogstwaarschijnlijk ondanks de verbeterde OV-mogelijkheden. Hebt u vertrouwen in de aanpak van de gemeente Zandvoort en de Formule I organisatie dat dat goed onder controle is en bent u bereid om net als bij de vergunningen PS actief te informeren over de aanpak van de verkeersproblematiek, de voortgang en eventuele knelpunten? Want het zou heel jammer zijn als in een laat stadium provinciale besluiten over vergunningen of bezwaren tegen vergunningen tot verrassingen leiden, niet alleen voor de organisatie of mensen die in de omgeving wonen, maar ook voor mensen die zich verheugen op de race, bijvoorbeeld Piet. Ik was wel blij met de suggestie van de heer Smaling, mocht die race niet doorgaan, dan zal ik Piet zeker in overweging geven om zich te verdiepen in het schoonspringen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Ik doe de mobiliteitskant en gedeputeerde Rommel beantwoordt de overige vragen. De heer Zaal en de heer Zoon vroegen naar het mobiliteitsplan. Voor de zomer heb ik al gevraagd vanuit mijn verantwoordelijkheid voor mobiliteit om een mobiliteitsplan dat nu in concept gereed is. Daar is de hele zomer hard aan gewerkt, dat doen wij niet alleen maar samen met de VRA, de vervoersregio die ook wat capaciteit heeft vrijgesteld, die wat meer ervaring heeft met dit soort grootschalige evenementen, de gemeenten Haarlem en Zandvoort en het circuit. Zodra dit mobiliteitsplan klaar is, zal ik dit actief met u delen, naar verwachting in de commissie van december dat het uw kant op komt. Daar moeten wij natuurlijk ook iets van vinden en u zegt terecht, die maatregelen aan het spoor helpen daarbij om te kijken wat wij er aan de andere kant aan doen, maar het lijkt mij goed u daarover in de breedte te informeren. Ik kan er nu inhoudelijk nog weinig over zeggen, maar wat u ook heeft gehoord en dat houden wij ook in ons achterhoofd, is dat toen het circuit hiermee begon, zij de ambitie heeft uitgesproken dat het een van de meest duurzame races ter wereld zou moeten zijn, ook qua mobiliteit, het aantal toeschouwers en de mensen die daar naartoe vervoerd moeten worden, dus vanuit die blik kijken wij er ook naar. En er zit ook nog een hele andere kant aan, namelijk de openbare orde en veiligheid en nood- en hulpdiensten, dat heeft zijn eigen spoor. Wij moeten er alles aan doen dat de mobiliteit in ieder geval in goede banen wordt geleid.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Het begon in eerste instantie met de uitlating van minister Bruins en onze reactie daarop. Deze uitlatingen zijn inmiddels teruggetrokken, maar het Rijk gaat niet over een groot deel van de vergunningen die nodig zijn. Voor alle helderheid, het circuit is een bedrijf dat 365 dagen in het jaar echt een bedrijf heeft. Er worden slipcursussen gegeven en

evenementen georganiseerd en de Formule I is daar onderdeel van. GS hebben gezegd dat voor de race op zichzelf een soort geluidsvergunning, BUO-dagen, van toepassing is. Daarvan hebben zij gezegd, die wisselen wij in voor de jumbodagen. Voor de overige werkzaamheden moet het circuit vergunning aanvragen, net zoals ieder ander bedrijf en de OD die daarvoor door ons gemandateerd is, gaat de vergunningtoets uitvoeren. Ik kijk even naar de vragen. De eerste vraag heb ik al beantwoord, dat de bestaande vergunningen gebruikt kunnen worden voor de race zelf, de 12 dagen. De vraag dat de eisen van het circuit elk jaar veranderen en hoe gaat dat dan? Als er wezenlijke aanpassingen aan het circuit plaatsvinden, zal getoetst moeten worden of bij de huidige regelgeving er opnieuw een vergunning aangevraagd moet worden voor W en B. Ook werd gevraagd om een update te geven over de vergunningsaanvraag zelf. Op 25 september jl. is een vergunning aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming voor de aanpassing van het circuit. De OD toetst of de vergunning verleend kan worden. De ingediende aanvragen die zijn geweest en ik lees ze even op, is de ontheffing Wet natuurbescherming voor ruimtelijke ingrepen, dat is een soortenbescherming, die is afgegeven door de OD op 23 augustus 2019. De aanvraag vergunning Wet natuurbescherming voor gebieden is op 26 september 2019 door het circuit bij de OD ingediend. Wat wij kunnen bedenken dat er nog aan mogelijke aanvragen zouden kunnen komen, maar dat weten wij niet, omdat zij nog niet zijn ingediend, kan bijvoorbeeld zijn een aanvraag voor helikoptervluchten of voor het graven in een aardkundig monument. Dat zijn de plannen van het circuit en die moet dat zelf aangeven.

De heer **KLEIN** (CU): Dank voor dit overzicht, maar bent u bereid om dat op een provinciale website pagina te melden en te updaten zodat het voor iedereen inzichtelijk is?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik wil ernaar kijken maar ik vind het wel heel erg ingewikkeld. De OD gaat hierover en op vragen zal de OD antwoord geven. Ik heb met de OD overlegd en daarin vanwege de laatste aanvraag ook gezegd, laten wij daarin gewoon vertellen dat die aanvraag er is zonder dat de mensen daar zelf naar moeten kijken, maar of dat op onze website moet, daar moet ik naar kijken of dat de handigste manier is. Ik kan ook de commissie informeren tijdens de vergadering, daar wil ik graag naar kijken.

De heer **KLEIN** (CU): Het gaat mij deels om de commissie, maar ook om de inwoners. Het is belangrijk dat iedereen ziet wat de status is, want er wordt heel veel over geschreven en er worden allerlei dingen over geroepen. Als wij laten zien wat de status is, welke aanvragen wij hebben gekregen en welke wel of niet gehonoreerd zijn, dan geeft dat iedereen veel duidelijkheid in het proces en komt het vertrouwen ten goede. De OD doet dat in opdracht van de provincie, dus ik zou het niet zo gek vinden als wij de informerende rol op ons nemen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Vindt u het goed dat ik dit meeneem en er in de commissievergadering op terugkom wat een handige manier is?

De heer **KLEIN** (CU): Dat vind ik goed.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter, dank voor de antwoorden, maar het zijn wel een beetje business as usual antwoorden. In mijn vragen lag ook wel besloten, Is er niet een nieuwe situatie ontstaan door het stikstofarrest? Is er niet een soort drang door de uitspraken van de minister van 'gij zult racen', want dat is wat de minister min of meer te melden had op de televisie. Mijn vraag aan GS is, hebben die twee zaken niet tot een heroverweging van het hele project geleid?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dit is een project dat een bedrijfsmatige uitvoering is. Ik kan begrijpen dat u zegt, het zijn antwoorden business as usual, maar dat komt ook omdat het een juridische aanvraag is die bij de OD ligt en die toetst dat. Verder hebben wij daar niets mee van doen. Wij hebben goede contacten met het circuit, dat wel, maar dat hebben wij met alle bedrijven.

De heer **SMALING** (SP): Het punt is, er is al een datum geprikt en door het stikstofarrest staan veel vergunningverleningen on hold, en dat geldt eigenlijk ook hiervoor, want je hebt te maken met een van de mooiste en meest kwetsbare Natura2000-gebieden, Kennemerland-Zuid, wat nu ook een rol speelt. Dan zou ik verwachten ook gezien de deadline, dat je kunt heroverwegen van, moeten wij dit wel doen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: De deadline is wat het circuit gesteld heeft en om die deadline te halen, is het hun eigen project en verantwoordelijkheid om daar de vergunningaanvragen voor te doen. Verder past het binnen het bedrijf en wordt er dus gekeken bij iedere nieuwe vergunning, die aangevraagd wordt, hoe het staat met de stikstofdeductie.

De heer **ZOON** (PvdD): Maar wij zijn als provincie toch de natuurbeschermers en zou je niet – en ik quote nu de VVD – over de vergunningsaanvragen duidelijkheid moeten geven en moeten zeggen van, wij zien dit niet mogelijk worden.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Om aan te geven, de OD toetst de vergunningen en daar gaan wij verder niet over.

De **VOORZITTER**: Een duidelijk antwoord, mevrouw Rommel. Is er nog behoefte aan een tweede termijn? Ik zie geen vingers, dan sluiten wij hierbij de actualiteit over circuit Zandvoort, Formule I.

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er zijn geen stukken ter bekrachtiging van geheimhouding binnengekomen.

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er zijn geen opmerkingen ontvangen door de griffie. Verlangt iemand daarover het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 8 juli 2019

De **VOORZITTER**: Er zijn op verzoek van mevrouw Kapitein (D66) een tweetal correcties aangebracht in haar betoog onderaan bladzijde 26.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, op pagina 4 van de notulen staat dat de heer Terwal (VVD): "Voorzitter, ik wil mij onthouden van stemmen. Kan dat?" Dat was na uw uitleg over elektronisch stemmen. Nou moet dat zijn of er de mogelijkheid is om me te onthouden van stemmen. Het is op zich een hele intelligente vraag, maar het tweede is, de intelligente vraag kan niet aan mij worden toegeschreven, maar aan de heer Steeman van D66.

De **VOORZITTER**: Dat passen wij aan in de notulen. Nog andere opmerkingen? Nee. Ik stel voor om de gewijzigde notulen van de vergadering van 8 juli 2019 goed te keuren.

5. Vaststelling strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand hierover het woord? Nee? Dan is daarmee de agenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen ontvangen. Verlangt nog iemand daarover het woord? Nee, dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand hierover het woord? Nee, dan stel ik voor de lijst als zodanig vast te stellen.

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 66 Tijdelijke benoeming plaatsvervangend griffier voor de Statenvergadering

8.b. Statenvoordracht 72 Vergaderschema PS en commissies 2020

8.c. Statenvoordracht 69 Tweede Actualisering Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2019-2025

8.d. Statenvoordracht 68 Derde begrotingswijziging 2019

8.e. Statenvoordracht 71 Wijziging Verordening nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999

De **VOORZITTER**: Het presidium heeft geadviseerd in te stemmen met de hamerstukken. Verlangt iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring?

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Wij geven aan dat bij wij bij agendapunt 8.d. tegen de begrotingswijziging stemmen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. Over agendapunt 8.c, tweede actualisering PMI, wij zijn van mening – en dat is ook gebleken tijdens de commissie M&B van 16 september – dat er nogal wat schort aan de actualisering en de wens voor meer overzicht op kredietwijzigingen en meer invloed daarop van PS, apart aandacht voor fietsinfrastructuur en meer duidelijkheid over de effecten van de PAS-uitspraak, werden vanuit de commissie breed ingebracht, naast nog enkele andere dingen. Omdat wij er alle vertrouwen in hebben dat de gedeputeerde deze zorgen deelt en dat hij zich volledig zal inzetten om deze wensen uit te dragen en uit te voeren in het mobiliteitsbeleid, zullen wij voor de eerste keer instemmen met de actualisering van het PMI.

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand hoofdelijke stemming, stemverklaringen of aantekening? Dan kunnen wij met inachtneming van het feit dat in de notulen wordt opgenomen dat bij agendapunt 8.d., voordracht 68, derde begrotingswijziging 2019, de FvD tegen heeft gestemd en dit verder als hamerstuk afdoen.

9. Statenvoordracht 65 Startnotities Regionale Energiestrategieën

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. Ruim 40 jaar geleden stond mijn vader hier ook, al was hij toen voorzitter van de PvdA-fractie in PS. Ik heb nooit gedacht dat ik in navolging van hem hier ook zou staan. En dan ook nog over zo'n belangrijk onderwerp als de energietransitie. Dit was voor mij een van de belangrijkste punten om nu de politiek in te gaan. Een groot gevoel van urgentie is mijn drijfveer op dit punt. Wij kunnen niet blijven consumeren en produceren in de mate en op de wijze zoals wij dat nu doen. De aarde overleeft ons wel, maar willen wij ook nog op deze aarde kunnen leven, dan zal er iets moeten veranderen. Dat laten wij niet aan onze kinderen over, die nu massaal de straat op gaan en ons vragen om actie te ondernemen. De opdracht is helder en de urgentie is hoog en wat ons betreft, gaan wij daarnaar handelen waarbij wij alle Noord-Hollanders meenemen. Tot mijn vreugde constateer ik dat de provincie de opdracht al heeft opgepakt. Wij zijn heel blij met de systeemstudie infrastructuur energietransitie. Dit is een belangrijk instrument om daadkrachtig en efficiënt de RES'en te vertalen naar oplossingen. Dank aan alle betrokkenen bij deze studie. Wat betreft de conceptstartnotities, dit is een stevige opdracht voor de regio's. De provincie heeft daarin een serieuze rol als ondersteuner qua kennis, coördinator en aanjager. De opdracht van 49% minder CO2-uitstoot is hierbij leidend, zo benadrukte ook de gedeputeerde in de commissievergadering. Voor ons staat voorop dat er vanaf het begin een heldere en zorgvuldige communicatie is over de te nemen stappen en maatregelen, ook met de inwoners die misschien niet zo snel hun vinger zullen opsteken. Draagvlak voor de plannen is essentieel. Het belang van betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van de maatregelen is vanzelfsprekend. Het tijdig consulteren van de netwerkbeheerders zodra plannen concreet worden, is cruciaal, zeker als knelpunten in de elektra-infrastructuur van invloed zijn op de oplossingen. Wij vragen de gedeputeerde met spoed een vervolg te geven aan de aanbevelingen uit de systeemstudie, de urgentie van de aanpak van de verduurzaming en de afspraken rond de RES'en leggen de focus daarbij stevig op bewezen technieken, zoals zon en wind en dat is begrijpelijk. In een parallel traject zullen wij daarnaast echter moeten blijven inzetten op nieuwe technieken, zoals biothermie en winnen van brandstof uit zeewier. In de conceptstartnotities staat biomassa onder de voorwaarde dat het duurzaam is,

dat is immers Rijksbeleid. De gedeputeerde heeft naar aanleiding van de commissievergadering een verdiepende sessie over biomassa aangekondigd voor Statenleden, zodat dan voor iedereen helder is waarover wij praten en waar wij al dan niet mee instemmen. Wij staan heel kritisch tegenover biomassa als alternatief, dat is helder. Tot slot wil ik vragen hoe GS zullen acteren als gemeenten en regio's niet leveren in het kader van de RES'en. In de tweede termijn kom ik terug op de diverse moties die zijn ingediend.

De **VOORZITTER**: Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter. Het onderwerp RES raakt aan een van de redenen om mij aan te sluiten bij FvD. Klimaat en energie. Ik heb behalve een bancaire ook een geologische achtergrond, daarom vrees ik de Noord-Hollandse wiebelstroomcrisis, maar daarover later meer. De onderwerpen klimaat en energie zijn in de hedendaagse discussie sterk met elkaar verbonden waar zij dat in het verleden niet waren. Over klimaat en de vermeende relatie tussen klimaat en energie valt veel te zeggen. Dat zal ik nu niet doen, laat ik nu volstaan met de opmerking dat er in mijn ogen op klimaatgebied voorlopig geen crisis in zicht is. De energiemaatregelen die in dit verband niettemin worden genomen, zijn niet alleen vaak absurde verspilling, ze kunnen tevens ernstige risico's inhouden. Bij dat laatste doel ik op het gebruik van energiebronnen als windturbines en zonneakkers zoals die breed gepromoot worden. Ook in onze provincie zijn de RES'en op de inzet van dit soort installaties gebaseerd. Critici vermelden vaak het landschapsverstorende karakter, de lage rendementen, de hoge kosten en enorme subsidies, maar het belangrijkste bezwaar van windmolens en zonnepanelen is het intermitterende karakter. Zij produceren wiebelstroom. Afhankelijk van het weer en dus volledig buiten onze invloed, geven ze veel, weinig of helemaal geen stroom. En let op, deze wiebelstroom gaat met voorrang ons elektriciteitsnet op. Dat is de regel, een oneerlijke voorrangsregel. Als er wiebelstroom wordt geleverd, moet de gewone centrale snel terugschakelen om overbelasting van het elektriciteitsnet te voorkomen. Als de wind wegvalt of er komen wolken voor de zon en de wiebelstroom stokt, moet de centrale meteen weer opschakelen om ons elektriciteitsnet op niveau te houden. Dit is voor de centrales voortdurend start en stop als een auto die in een drukke stad rijdt. De centrale werkt op die manier een stuk minder efficiënt met meer CO2-uitstoot als gevolg. De stroom wordt per kWh afgerekend. De onbetrouwbare wiebelstroom krijgt daarbij dezelfde prijs als de stroom van de betrouwbare centrale. Dat is de regel, maar op de wereldenergiemarkt is de stroom zonder leveringszekerheid geen cent waard. De prijs is zelfs vaak negatief, omdat het op- en terugschakelen van centrales geld kost. Dit is veruit de belangrijkste subsidiestroom en die wordt vaak over het hoofd gezien. Wiebelstroom is geen geld waard, het kost geld. Geen enkel huishouden kan op wiebelstroom draaien. Zolang de wiebelstroom minder dan ca. 5% van de totale stroomvoorziening beslaat, zijn deze regels oneerlijk en verspillend maar nog niet gevaarlijk. De reguliere energiecentrales en het elektriciteitsnetwerk kunnen het op- en afschakelen nog wel aan, maar zodra de wiebelstroombronnen substantieel worden – en daar gaan wij nu naartoe – komt de stabiliteit van de stroomvoorziening in gevaar. Het belang van leveringszekerheid van elektriciteit wordt onderschat, misschien omdat het als vanzelfsprekend wordt ervaren.

De **VOORZITTER**: Sorry, ik moet u even onderbreken. Wij hebben het even nagekeken en er was geen geel streepje bijgezet, maar mijnheer Dekker is toch echt bezig met zijn maidenspeech, dus ademloos luisteren wij verder.

De heer **DEKKER** (FvD): Dank u wel. Misschien omdat de leveringszekerheid als vanzelfsprekend wordt ervaren, maar een black-out in de provincie zou al snel een catastrofe kunnen worden. Na korte tijd ontstaan er al chaotische toestanden, verlichting, verwarming, betalingsverkeer, communicatie en transport vallen uit en na een paar dagen worden ook de gemalen, de drinkwater- en rioleringsvoorziening ernstig verstoord. Onze hele moderne samenleving is volledig gebaseerd op leveringszekerheid van elektriciteit. In onze provincie staan wij bij een black-out van een paar dagen al snel onder water. Stelt u zich die ramp eens voor, een stuk realistischer, gevaarlijker en dichterbij dan de veelbesproken klimaatverandering. Een groeiend aandeel van wiebelstroom brengt de leveringszekerheid serieus in gevaar. De elektriciteitsvraag in onze provincie is volgens de recent door CE Delft uitgebrachte systeemstudie tot 2050 minstens verdubbeld tot verviervoudigd, onder andere door de massaal geplande inzet van warmtepompen. Het belang van een betrouwbare stroomvoorziening gaat dus belangrijk toenemen. Volgens de plannen zal het aandeel van wiebelstroom in dezelfde periode bijna vertienvoudigen. Het wiebelige karakter van onze stroomvoorziening wordt op deze manier enorm verergerd met een theoretisch aandeel tot bijna 100%, dat ook bij het wegvallen van wind of bij wolken weer naar nul kan terugvallen. Het netwerk van de provincie kan dit soort situaties niet aan, dit soort gewiebel. De basiscentrales trouwens ook niet. Ik sluit af met een conclusie en wil graag een motie indienen. Wij vinden de ongebreidelde groei van intermitterende en wiebelige energiebronnen in onze provincie een onverantwoord risico voor de leveringszekerheid van elektriciteit. Daarom willen wij een moratorium op de verdere installatie van windturbines en zonneakkers in onze provincie totdat wij landelijk bevredigende oplossingen beschikbaar hebben die dit risico mitigeren. Anders voorzien wij grote problemen die wij nu nog met zijn allen kunnen voorkomen, nu nog wel.

Motie 43/30-09-2019
Moratorium Wiebelstroom Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:
Uit de systeemstudie energie-infrastructuur Noord-Holland blijkt dat er in Noord-Holland op grote schaal knelpunten zullen ontstaan op twee niveaus:
1. Hoogspanningsnet: In NH-Noord en rond Amsterdam ontstaat er op korte termijn al bij 37% van de bestaande 150 kV-stations een capaciteitsknelpunt en dat loopt in 2050 op naar 90-95%. Ongeveer 85% van die stations kampt in 2050 met een vraagknelpunt (door lokaal te hoge consumptie) en afhankelijk van het toekomstscenario kampt 50 tot 95% met een aanbodknelpunt (door lokaal te veel aanbod van zonne-/windenergie). Tenminste 50% van de stations heeft in 2050 zowel een aanbod- als vraagknelpunt, op verschillende momenten in het jaar. Ook een deel

van de 150 kV-verbindingen (TenneT) vertoont knelpunten in de scenario's, met name verbindingen die de toe- en afvoer van elektriciteit naar en van NH-Noord verzorgen.
2. Midden- en laagspanningsnet: Ook de Liander-netten van 50 kV en lager vertonen op grote schaal capaciteitsknelpunten in de scenario's. Afhankelijk van het toekomstscenario vertoont 35-50% van de circa 200 onderverdeelinstallaties in 2050 een capaciteitsknelpunt. Dat geldt daarnaast voor 60-80% van de circa 11.500 midden- spanningsruimtes.

Overwegende dat:

- *De ongebreidelde groei van intermitterende en wiebelige energiebronnen in onze provincie een onverantwoord risico vormt voor de leveringszekerheid van elektriciteit;*
- *Grote delen van Noord-Holland in de problemen kunnen komen wanneer er ongebreideld en zonder visie en kennis van zaken zonne- en windparken worden aangesloten op het huidige stroomnet;*
- *Bij eventuele herhaaldelijke stroomstoringen ten gevolge van het overladen van het stroomnet dit de economie in Noord-Holland niet ten goede komt en de aantrekkingskracht voor bedrijven zich in Noord-Holland te vestigen zal afnemen en bestaande bedrijven zou kunnen wegjagen;*
- *In het uiterste geval de grootschalige aansluiting van intermitterende bronnen kan leiden tot 'black-outs' met potentieel catastrofale gevolgen.*

Verzoeken GS:
Tot nader order geen nieuwe vergunningen voor wind- en zonneparken te verlenen totdat er landelijk bevredigende oplossingen beschikbaar zijn die dit risico mitigeren

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank voor uw maidenspeech.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter, wij zijn content met de toezegging van de portefeuillehouder om duidelijk oog te houden voor de lokale insteek om bureaucratisering te voorkomen. Lokale corporaties en andere initiatieven, dat is waar draagvlak is. Wij hebben in de voorbereiding van de RES'en zorgen uitgesproken over de kaders. De portefeuillehouder heeft op 9 september aangegeven dat ten aanzien van wind voor NHN geldt dat het huidige regiem van toepassing is en dat in de regio zuid ruimte wordt gegeven. Het is van belang om in het proces van de RES duidelijkheid te hebben over kaders zonder dat zij dromen en lef in de weg staan. Is dit nu ook voor alle gemeenten duidelijk? De gedeputeerde heeft aangegeven in de commissie dat de Statenleden worden uitgenodigd voor de regionale sessies. De raden en Staten worden betrokken bij de concept-RES, dat vinden wij prettig. De gedeputeerde geeft aan dat hij zal nagaan wat er precies over kernenergie in het nationale programma staat, dat lijkt ons verstandig. Verder lijkt het ons goed om op een gegeven moment geothermie toe te voegen aan de RES'en. Tot slot, deze RES zadelt gemeenten op met een behoorlijk stevige opdracht. Waar tot nu toe misschien

een initiatief al veel stof deed opwaaien, moet het nu nog veel meer worden. Kunt u toezeggen dat de provincie de gemeenten zowel bestuurlijk als ambtelijk ter zijde staat, meedenkt over hoe de processen het beste kunnen verlopen, begrip voor tegenstand, meedenkt en zoekt naar oplossingen? Deze rol zien wij voor de provincie weggelegd. Kunt u zich daar ook in vinden?

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Meer een opmerking, want volgens mij hoeft de heer Stigter niet iets op te zoeken over kernenergie, want wij hebben in dit huis de uitspraak gedaan dat wij geen nieuwe kerncentrale meer willen in Noord-Holland.

Mevrouw **KONING** (CDA): Maar toch zijn wij blij met de toezegging die hij in de commissie heeft gedaan.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we de startnotitie Regionale Energiestrategieën voor Noord-Holland-Noord en -Zuid en u zult begrijpen dat onze fractie verre van enthousiast is. Zo is de basis van deze energiestrategieën het Nationaal Klimaatakkoord dat op haar beurt weer drijft op de volstrekt ridicule internationale klimaatafspraken van Parijs die ook nog eens niet bindend zijn. De grootste vervuilers blijven buiten schot. De PVV vindt dit onderwerp te belangrijk om als hamerstuk te laten passeren. We willen vandaag extra duidelijk maken wat onze bezwaren hiertegen zijn. Daarnaast hebben we een aantal vragen aan de gedeputeerde. Op 29 juni 1989 verzekerden de Verenigde Naties ons dat we nog tot het jaar 2000 hadden om de planeet te redden. Het was 2 voor 12. Wij zijn nu 30 jaar verder en we horen nog steeds mensen zeggen dat het 2 voor 12 is. Dit komt de geloofwaardigheid niet ten goede. De klimaatalarmisten doen bij voortduring voorspellingen waarvan tot op heden nog geen enkele is uitgekomen, ook dit is niet positief van invloed op de geloofwaardigheid van de doemscenario's. Zo zouden Vanuatu, Tuvalu en andere eilanden inmiddels geheel of gedeeltelijk onder de zeespiegel moeten zijn verdwenen. Deze liggen in de Stille Oceaan. Niet gebeurd. Vanaf 2013 zou de Noordpool in de zomer ijsvrij zijn. Ook niet gebeurd. De PVV is tegen vervuiling van het milieu die plaatsvindt bij de productie van de neodymiummagneten in de kop van windmolens. Honderden tonnen chemisch afval per windmolen die worden gedumpt in de natuur. Daar groeit geen grasprietje meer, moet dat groene stroom voorstellen? De PVV is tegen vernieling van landschap en natuur. Vogels, vleermuizen en insecten worden massaal geslacht. Ook de aanleg van windmolens op zee verstoren het zeeleven. Gezondheidsaantasting van mensen die in de nabijheid van windmolens wonen door infrasoon geluid – zoals uit Duits onderzoek blijkt – vinden wij ongewenst. Zowel de kop van windmolens als de wieken zijn zeer lastig of niet te recyclen. Wat is daar duurzaam en groen aan? Gaarne een toelichting. Zonnepanelen hebben een beperkte levensduur – niks duurzaams aan – en zijn ook lastig op economische wijze te recyclen. Bomen die er tientallen jaren over doen om te groeien, in enkele minuten verbranden lijkt ons niet duurzaam. Dit gaan de bomen niet bijhouden. Aangezien bomen voor verkoeling zorgen, werkt dit ook nog eens contraproductief. Gas is goedkoop en nog voor honderden jaren voorradig. De Nordstreamleiding ligt er al en de bijbehorende infrastructuur ook. Het lijkt erop dat duurzaam beslist duur moet zijn en elke goedkope oplossing wordt afgewezen. De stroomprijs in Frankrijk – met kerncentrales – is ongeveer de helft van het tarief in Duitsland waar men uitgebreide energiearmoede kent. Armoede die bijvoorbeeld

in het Verenigd Koninkrijk al tot vele duizenden extra winterdoden heeft geleid door onderkoeling. Energietransitie naar bronnen waar je niet op kunt rekenen heeft altijd back-up nodig, extra kosten waar de burger voor mag opdraaien. Waar men dit tegen hoge kosten het meest fanatiek heeft geprobeerd. is het op een regelrechte mislukking uitgelopen. Kan de gedeputeerde uitleggen wat we in Noord-Holland anders gaan doen teneinde de mislukkingen in Duitsland en Australië niet te reproduceren? Vernieling van landschap en natuur, milieuvervuiling en gezondheidsproblemen, veel kosten zonder baten. Het ontbreken van aansluiting tussen vraag en aanbod. Andere partijen zien daar geen probleem in. Waar men wel een probleem in ziet: draagvlak. Hoe krijgen we de PVV zover dat zij dit ondersteunen? Wij bevelen aan om daar geen energie meer in te steken. In de voordracht valt op bladzijde 4 te lezen dat maatschappelijk draagvlak zeer belangrijk is in het RES-proces. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties in de regio – wordt betrokken bij het opstellen van de RES, waarbij het gaat om raadplegen, adviseren en coproductie. Dat is heel mooi en aardig, maar wat als bijvoorbeeld bewoners helemaal geen zin hebben in overlast gevende en landschap verziekende windturbines in hun omgeving? Of wat als bewoners helemaal geen zin hebben om afgesloten te worden van het perfect werkende aardgasnetwerk? Wat als er steeds meer burgers zijn die maling krijgen aan de geïnstitutionaliseerde hoon die criticasters van de energietransitie vaak ten dele valt in de media, het onderwijs, de politiek en noem maar op? Hoe wordt die kritiek dan gewogen? Graag een reactie van de gedeputeerde. Ik sluit af met een motie die nogal oplossingsgericht is. Wij zouden het namelijk zeer kortzichtig vinden om innovaties uit te sluiten waar onze provincie juist bij gebaat is.

Motie 44/30-09-2019

Thoriumkernenergie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

- *Weersafhankelijke energiebronnen zonder leveringszekerheid altijd back-up nodig zullen hebben met extra kosten tot gevolg, alsmede het landschap aantasten en het milieu vervuilen;*
- *Kernenergie al decennialang een stabiele, betrouwbare en betaalbare energievoorziening is;*
- *Welvaart en toegang tot betaalbare energie hand-in-hand gaan;*
- *Klassieke kernenergie zich ontwikkeld heeft tot een zeer veilige energievoorziening, maar thoriumkernenergie zelfs nog veiliger is, aangezien thoriumcentrales niet kunnen ontploffen en bij eventuele calamiteiten zichzelf kunnen uitschakelen zonder menselijk ingrijpen;*
- *Reeds volgend jaar in China twee (proef) centrales operationeel zullen zijn;*
- *In Petten momenteel al kleinschalige proeven worden gedaan met thorium;*
- *De TU Delft veel expertise in huis heeft op het gebied van thorium.*

Overwegende dat:

- *In voorliggende voordracht geen aandacht is voor (thorium) kernenergie;*
- *De Staten van de provincie Friesland op 25 september 2019 akkoord zijn gegaan met een voorstel om de ontwikkeling van kerncentrales met een thoriumreactor te volgen en er jaarlijks over te rapporteren aan Provinciale Staten;*
- *Een meerderheid van de Tweede Kamer ook geïnteresseerd is in thoriumkernenergie.*

Roepen het college op om:
Kerncentrales met een thoriumreactor als energievoorziening niet uit te sluiten m.b.t. de Regionale Energiestrategieën, de ontwikkelingen inzake thoriumkernenergie op de voet te volgen en daar jaarlijks aan de Staten over te rapporteren

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik moet uw vergadering om 15.33 uur verlaten vanwege koninklijke verplichtingen elders. Fijne vergadering die ik graag overgeef aan de vicevoorzitter mevrouw Kocken. Overigens voor de stemming is het zo dat mevrouw Kocken als Statenlid vanaf deze stoel kan meestemmen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Ik zou mijn resterende spreektijd graag willen gebruiken om te proberen de PVV over te halen, maar misschien gaat het niet lukken, maar toch een poging, en ook de collega's van FvD. Energie is ontzettend belangrijk in onze moderne samenleving en daarom subsidieert onze overheid al decennialang de energievoorziening. Deze jaren nog in deze tijd gaat er 7,6 miljard euro per jaar aan subsidie naar fossiele brandstoffen en het is goed dat wij dat steeds meer ombuigen naar subsidies voor duurzame energie, want dan zijn wij minder afhankelijk van gas uit Rusland en van olie uit het Midden-Oosten en bovendien stoten wij minder CO2 uit. En wat hebben wij gelukkig voortgang geboekt in de afgelopen jaren. Stroom uit wind op zee is al net zo goedkoop als voorheen kolenstroom en dankzij innovaties in de opslag en dynamisch gebruik, kunnen wij steeds beter omgaan met die intermitterende energiebronnen – een mooi woord dat u gebruikte – en zon en wind vullen elkaar heel goed aan, in de zomer zon en in de herfst en winter wind. De afgelopen vier dagen zelfs stonden alle Nederlandse kolencentrales uit omdat het voldoende waaide en de zon voldoende scheen.

De heer **DEKKER** (FvD): Waar ik op gedoeld heb en waar u nu overheen stapt, is het feit dat intermitterende stroom niet betrouwbaar is en je er daardoor niet op kunt bouwen, wat niet wegneemt dat het af en toe werkt, maar je kunt er niet op vertrouwen in de toekomst.

De heer **KLEIN** (CU): Ik snap heel goed wat u bedoelt, maar de afgelopen dagen hebben wij gezien dat er vier dagen lang voldoende stroom wordt geleverd door alle duurzame bronnen, zodat de kolencentrales uit staan – er staan nog wel gascentrales aan, daar heeft u een punt – en dat is juist het bewijs – hoewel je een individuele windmolen en zonneveldje niet kunt vertrouwen – dat als je dat op voldoende schaal doet, het heel betrouwbaar wordt. Op de ene plek schijnt wel de zon en op de andere plek niet en op de ene plek waait het wel en op de andere niet en juist met

de grote energiekabels die wij aanleggen naar Noorwegen en Duitsland, zijn wij steeds meer voorbereid om de verschillen in vraag en aanbod per locatie goed te verdelen over heel Europa.

De heer **DEKKER** (FvD): Ik zou graag 365 dagen stroom hebben en niet 4.

De heer **KLEIN** (CU): Dat ben ik geheel met u eens. Wij gaan met de RES'en een heel belangrijk traject in, want samen met gemeenten gaan wij plannen maken die bij elkaar voldoende duurzame energie moeten opwekken, zodat het doel van het akkoord van Parijs in zicht blijft. We beperken de opwarming van de aarde tot ruim beneden de 2 graden. Het is spannend want wij weten niet waar wij uitkomen. Wij zijn bij met de toezegging van de gedeputeerde in de commissie voor de startnotitie Noord-Holland-Noord om aandacht te vragen voor het uitgangspunt te streven naar 50% lokaal eigenaarschap, want voor het halen van de doelen en voor het draagvlak is het essentieel dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedenken en meedelen in dit proces. De startnotitie biedt voldoende basis om de plannen in de regio's te gaan maken, maar wij maken ons zorgen of het nou echt gaat lukken om dat gezamenlijke doel te realiseren. Daarom roepen wij de gedeputeerde op zijn invloed maximaal aan te wenden dat het aanbod van de RES'en meer dan voldoende wordt.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter. Vandaag stellen wij de startnotitie over de RES'en vast en dat is een belangrijke eerste stap in het proces dat ons te wachten staat, want ook deze week is weer gebleken dat het ontzettend belangrijk is dat we haast maken met de energietransitie. Het IPCC, het u vast wel bekende klimaatpanel van de VN, vertelt ons dat de zeespiegel nog sneller stijgt dan al gedacht. De temperatuur stijgt verder dan gedacht en het point of no return komt steeds dichterbij. Daar maak ik mij zorgen om en vele mensen met mij, over deze ontwikkelingen.

De heer **DEKKER** (FvD): Ik wil even corrigeren, het IPCC-rapport over de versnelde zeespiegelstijging is ingetrokken wegens verkeerd statistisch gebruik.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Bent u het met mij eens dat het IPCC een vrij vooraanstaande factor is op het gebied van klimaatbeleid en onderzoek daarnaar?

De heer **DEKKER** (FvD): Het IPCC is een coördinerend lichaam van de VN en dus een politiek lichaam.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Het zou u sieren dat als u het IPCC als de autoriteit bij uitstek beschouwt, daarop vertrouwt, dat zij inmiddels al tientallen publicaties hebben moeten intrekken omdat het gewoon niet klopt. Dan gaat de mainstream media ermee aan de haal, jullie hebben blijkbaar nog niet door gehad dat die publicatie al is ingetrokken.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Er zijn verschillende IPCC-publicaties en ik vertrouw hen daar uitstekend op. Daarnaast is er in de verdere wetenschap ruime consensus over de klimaatcrisis waar wij in zitten. Ik maak mij zorgen om die ontwikkelingen en met mij maken zich heel veel mensen zich zorgen over de klimaatcrisis. Dat bleek deze week en vorige week tijdens de wereldwijde acties

die plaatsvonden en ik kan niet anders dan er hier even bij stilstaan, want het beleid dat wij hier maken, heeft invloed. Afgelopen vrijdag liepen ruim 30.000 mensen door Den Haag om te laten zien dat het tijd is voor ambitie voor een beter klimaatbeleid. Wereldwijd waren dat miljoenen mensen want overal worden de gevolgen van de klimaatcrisis zichtbaar en overal doen mensen de oproep aan de politiek om aan de slag te gaan. In New York verwoorde Greta Thunberg, inspiratiebron en activiste, de oproep aan de politiek het allerbeste: Alle mensen op straat zouden niet nodig moeten zijn, de wetenschap ligt er namelijk al. En wij als politiek moeten die oproep serieus nemen en dus ook als provincie, want ook in de provincie moeten wij luisteren naar de oproep die al die mensen die de straat opgaan, verkondigen. Daarom een motie.

Motie 45/30-09-2019

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

- *Klimaatverandering volgens ruime consensus in de wetenschap wordt veroorzaakt door menselijk toedoen en er dus ruime wetenschappelijke consensus is over de oorzaak van klimaatverandering;*
- *Het IPCC constateert dat eind deze eeuw de zeespiegel 84 centimeter zal zijn gestegen en dat dat 10 centimeter hoger is dan gedacht;*
- *Noord-Holland volop de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs onderschrijft.*

Overwegende dat:

- *Er afgelopen week wereldwijd miljoenen mensen de straat opgingen om de urgentie van het klimaatprobleem kenbaar te maken;*
- *Er in Nederland afgelopen vrijdag ruim 30.000 mensen aanwezig waren bij de klimaatstaking in Den Haag en er dus breed draagvlak blijkt onder de bevolking voor de urgentie van klimaatverandering;*
- *De provincie Noord-Holland zelf bepaalt hoe zij de ambities (gaat) invullen om aan het Klimaatakkoord van het Parijs te gaan voldoen.*

Spreken uit dat:
De wereld een groot klimaatprobleem heeft.

Verzoeken het college om:
In het licht van het actieprogramma "Klimaat en gevoel van urgentie" een duidelijk communicatietraject te ontwikkelen en dit voor te leggen aan PS

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie GL, PvdA, SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Misschien kunt u de motie nader toelichten want in het kader van de RES'en zijn de gemeenten vooral aan zet voor de communicatie naar hun inwoners. Het Rijk neemt een campagne op zich. Wat is dit middel, wat voegt het toe, wat is onze rol hierin?

Mevrouw **GIELEN** (GL): Als provincie is het heel belangrijk om duidelijk en helder te hebben dat wij het over hetzelfde hebben en dat wij als provincie de urgentie van het klimaatprobleem duidelijk maken, ook in het kader van de RES.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik zou graag een toevoeging willen doen op de motie. Jij sprak over ambitieus klimaatbeleid, of er misschien een toevoeging gedaan kan worden voor ambitieus milieubeleid, gezien de rotzooi die dezelfde demonstraten afgelopen vrijdag hebben achtergelaten. Dus niet alleen op klimaat richten, maar ook op milieu.

De **VOORZITTER**: Sorry, mijnheer Van den Berg, het is gebruikelijk dat er maar een woordvoerder interrumpeert, en aangezien uw fractiegenoot dat al gedaan heeft, is het u eigenlijk niet toegestaan, maar de vraag is nu gesteld. Misschien wil mevrouw Gielen daar evengoed antwoord op geven, maar hier blijft het wel bij.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Ik was afgelopen vrijdag op de Koekamp en ik weet niet over welke rotzooi u het heeft. Maar goed. Misschien lijkt het nu een grote stap, nog een interruptie.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Mevrouw Gielen spreekt over 'klimaaturgentie' maar in Haarlem, Amsterdam en Utrecht onder andere is ook een motie aangenomen die spreekt van de klimaatcrisis. Dat is toch de term die landelijk ook gebruikt wordt, omdat men vindt dat de klimaatverandering niet duidelijk genoeg is en richting aangeeft. Uw partij GL was indiener in Haarlem, in Amsterdam en in Utrecht heeft GL in ieder geval voor gestemd. Ik zie de andere coalitiepartijen PvdA en D66 ook overal of indienen of voor zijn. Waarom gaan wij die term dan zo afvlakken? Laten wij gewoon duidelijk zijn en gewoon één term hanteren. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **GIELEN** (GL): Het gaat niet om een afvlakking, ik denk dat de strekking van de motie compleet hetzelfde is. Het gaat erom dat wij als provincie nogmaals aangeven dat de urgentie van het klimaatprobleem hier is.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Maar bent u het niet met mij eens dat het gewoon duidelijker is om gewoon een term te kiezen en die te blijven hanteren? Als wij allemaal verschillende termen gaan gebruiken, dan hebben wij het toch niet meer over hetzelfde? Dat wordt lastig.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Het gaat om de strekking van de motie en het idee daarachter en niet om welk woord wij gebruiken. Misschien lijkt het een grote stap van massale demonstraties naar het vaststellen van deze startnotities, maar ook juist met het vaststellen van de startnotities en voornamelijk met het ambitieniveau dat wij straks laten zien in de RES, maken wij verschil. Het is goed dat wij aan de slag gaan met bewezen technieken, zon en wind, om de klimaatcrisis de baas

te worden. Het lijkt mij dus ook uitermate onwenselijk om daarin biomassa per definitie als oplossing mee te nemen en het lijkt mij goed om dat zoals afgesproken, binnenkort nog eens in de Staten als onderwerp te bespreken. Laten wij in de RES'en vooral aandacht geven aan het democratische proces, want ik ben heel blij dat het proces nu bottom-up is ingericht en ik hoop dat de verschillende deelregio's deze regie dan met beide handen aan zullen pakken. Tegen hen zou ik willen zeggen, grijp je kans en neem de verantwoordelijkheid en kom met een ambitieus bod. Nu is de kans daar om invloed te hebben en pak die kans. Ik kijk uit naar het proces dat wij nu aangaan en ik hoop dat raden, Staten en inwoners daarin zoveel mogelijk zullen worden meegenomen. Ik begon mijn bijdrage met de oproep die afgelopen weken door de straten galmde, dus laten wij daar ook mee afsluiten: laten wij aan de slag gaan.

De **VOORZITTER**: De heer Van Gilse houdt ook zijn maidenspeech.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter. Het college vraagt ons om in te stemmen met de startnotitie voor de RES'en NHN en NHZ als logisch uitvloeisel van het klimaatakkoord en Parijs. Wij staan voor een stevige opdracht. Voor ons staat een rationeel klimaatbeleid voorop. Wij willen de klimaatambities op een haalbare en betaalbare manier aanpakken en vooral zorgen voor draagvlak. Zinnige dingen doen en geen maatregelen nemen alleen voor het goede gevoel, uit emotie of voor het goede voorbeeld en zeker niet zonder dat draagvlak bij de inwoners. Over het laatste is het coalitieakkoord terecht glashelder. Wij gaan de komende 25 jaar noodgedwongen grote littekens in het landschap aanbrengen en dat kan niet zonder brede steun en begrip. Wij willen in Noord-Holland immers geen Drentse toestanden. In de commissie hebben wij reeds onze zorgen geuit over de beperkt beschikbare tijd voor inspraak en met name lokale besluitvorming. Er komt een proces van scenariobijeenkomsten, werkateliers, tafels, dat is allemaal prima voor de professionals, de activisten en de belangengroepen. Maar hoe gaat de gedeputeerde ervoor zorgen dat bij al deze bijeenkomsten representativiteit gewaarborgd is? Wij moeten ons geen illusies maken. De gemiddelde Noord-Hollander zal niet in grote getalen naar deze bijeenkomsten komen, die zal het moeten hebben van de lokale volksvertegenwoordigers. Er is tegen de RES geen beroep mogelijk, dus dat stelt extra hoge eisen aan participatie. Daarom vragen wij van GS de toezegging dat de gemeenteraden voldoende mogelijkheid zullen krijgen om een goede afweging te maken over het eindresultaat inclusief eventuele amendering, dus niet aan het eind van het proces alleen maar de keuze tussen 'take it or leave it'. Wij hebben begrepen dat als de doelstelling van 35 terrawattuur niet wordt gehaald, er uiteindelijk bestuurlijk juridische maatregelen genomen worden na een escalatieladder, zoals de gedeputeerde dat noemde. Dat zou kunnen uitmonden in bijvoorbeeld provinciale inpassingsplannen. Mogen wij aannemen dat het college ook dan draagvlak als leidend principe blijft hanteren? Wij gaan er zonder tegenbericht vanuit dat tussen de 30 regio's een evenredige verdeling van de doelstelling zal plaatsvinden. Een andere zorg is de eenzijdige focus op zon en wind, ook bij de inwoners gaat dit tot onbegrip leiden. Het Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën is duidelijk. De deadline van 2030 is dichtbij, waardoor op korte termijn slechts gekozen kan worden voor bewezen technieken van grootschalige zon en wind op land, dat snappen wij. Het risico is echter groot dat de aandacht volledig op het behalen van deze doelstelling komt te liggen, terwijl wij juist meerdere en andere energieplannen hard nodig

hebben, zeker met de doorkijk naar 2050. Wind en zon zijn geen betrouwbare bronnen voor wat betreft leveringszekerheid – de heer Dekker noemde het wiebelstroom – ze zijn beperkt in de totale bijdrage aan de energievraag en zij tasten het landschap aan. Wij zullen dus ook moeten inzetten op innovatie en nieuwe technieken – in de commissie hebben wij daar al wat over gezegd – om recht te doen aan de ambities in het coalitieakkoord dat innovatie ziet als wezenlijk onderdeel van de energietransitie. Daarvoor dienen wij een motie in.

Motie 46/30-09-2019
Andersoortige energietechnieken

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

- *De beide RES'en gezien de deadline van 2030, voor wat betreft de duurzame elektriciteitsopwekking slechts inzetten op de bewezen technieken (grootschalige) wind op land en zon op land;*
- *Het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken' innovatie als een wezenlijk onderdeel van de energietransitie ziet;*
- *Vanuit de belanghebbenden uit de regio's volgens de startnotitie nadrukkelijk is gevraagd om innovatie en eigen initiatief als uitgangspunt te nemen;*
- *Inspanningen voor andersoortige energieplannen meegenomen kunnen worden in een inhoudelijke onderbouwing in de RES'en.*

Overwegende dat:

- *Nieuwe technieken mogelijk minder ruimtelijke nadelen hebben dan de huidige technieken;*
- *De RES'en niet alleen tot 2030 zijn, maar ook een doorkijk geven naar 2050;*
- *Richting 2050 alle zeilen bijgezet moeten worden om de doelstellingen te behalen;*
- *Ook voor 2030 de context reeds kan veranderen, blijkens het voorzien in een tweejaarlijkse evaluatie;*
- *De regio's ervoor kunnen kiezen andersoortige energieplannen binnen de RES sen inzichtelijk te maken, en waar mogelijk aan te jagen en op te schalen.*

Dragen het college op:

- *Ook voor andersoortige energietechnieken (zoals innovaties, CO2 transport en -gebruik, waterstof, getijdenenergie, superkritischwatervergassing, aquathermie etc.) de mogelijkheden gelijktijdig in kaart te brengen en ze te stimuleren;*
- *Deze andersoortige technieken ook nadrukkelijk naast de RES'en inzichtelijk te maken*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie VVD, D66, PvdA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Wij waarderen het dat de Statenleden op deze manier betrokken worden bij de totstandkoming van de RES'en. Het is een uitdagend proces dat wij met elkaar ingaan, lokaal opgebouwd nog zonder hele duidelijke doelstelling waar wij naartoe werken. De provincie heeft daarbij verschillende rollen, wij zijn kaderstellend, wij zien onszelf als partner en natuurlijk hebben wij ook een eigen verantwoordelijkheid. Dat vraagt om een heel actieve inzet van ons allemaal. Wij zijn vooraf helder over wat voor ons belangrijk is waar de RES'en straks uiteindelijk aan zullen moeten voldoen. Uiteraard is daar de doelstelling. Wij willen echt toetsen of dat recht gaat doen aan ons verbruik, zo staat het ook verwoord in de startnotitie en wij hebben er alle vertrouwen in dat het college zich daar vol op gaat inzetten. Natuurlijk is er het draagvlak, dat ook door vele andere Statenleden is genoemd. Is er een goed proces doorlopen? Konden de mensen op voldoende momenten van gedachten wisselen met elkaar? Zoals wij nu al zien, worden de Statenleden op verschillende momenten uitgenodigd en kunnen wij ook daar onze inspiratie en ons oor te luisteren leggen over het draagvlak. Ik roep iedereen op om daar naartoe te gaan en mee te kijken en mee te luisteren. Daarnaast is er de haalbaarheid en de betaalbaarheid, ook daarover praten wij verder in de commissie. Daarnaast herkennen wij ons in een groot aantal kaders in de startnotitie. Genoemd zijn de Omgevingsvisie, aandacht voor landschappelijke kwaliteit, bescherming NNN en natuurlijk de mogelijkheid van lokaal eigenaarschap in de projecten, allemaal wezenlijke punten in de RES waar wij straks het college op gaan toetsen. Tot slot hebben wij ook in de laatste commissievergadering benadrukt dat een Integrale benadering van de inspanningen op het gebied van industrie, mobiliteit en landbouw zeer relevant zijn. Wij hebben er natuurlijk vertrouwen in dat het college deze uitdagingen in samenhang bekijkt en kansen pakt waar deze zich aandienen. Wij zien dat al door de verankering van de energiebesparing bij de industrie in het coalitieakkoord, maar er moet ook nog gedacht worden aan een toekomstvisie over alle elektrische auto's die straks in onze provincie gaan rijden. Met de voedselvisie wordt straks ook richting gegeven aan de gewenste en noodzakelijke transitie in de landbouw. Zo ziet u maar, wij werken op al die terreinen en wij zijn overal aan de slag. Ook levert Noord-Holland haar bijdrage op het gebied van innovatie. Het is zojuist door mijn collega van de VVD al benoemd. Wij zijn actief om te ontdekken wat de mogelijkheden van de toekomst zijn. Natuurlijk, het gaat nu om bewezen technieken, maar wij moeten ook vooruitkijken en op dat moment voorbereid zijn. Het zou daarom goed zijn om deze ontwikkelingen naast de RES goed in beeld te krijgen en te stimuleren, te stimuleren zoals wij dat nu doen met verschillende subsidiefondsen die wij daarvoor al hebben. Daarom de motie die de VVD mede namens ons en de PvdA heeft ingediend. Dit college is net begonnen, wij kijken uit naar de eerste resultaten van de concept-RES en zullen GS scherp houden op de bovengenoemde punten.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. De startnotitie voor de Regionale Energiestrategieën (RES-sen), hoe diep moet ik daar nou op ingaan? Het lijkt er vooral op dat de echte klimaatwinst elders moet worden behaald, want de opgave voor mobiliteit, industrie en agrarisch wordt niet uitgewerkt tot een strategie. De RES'en lijken slechts over de opwekking van energie te gaan. Volgens de Statenvoordracht is een uitgangspunt hierbij dat er gebruik gemaakt wordt van bewezen technologie. In de startnotitie zelf wordt daarop aangevuld dat het hierbij om zonne- en

windenergie gaat. In dat kader bevreemdt het ons ten zeerste dat in de leidende principes wordt gesteld dat biomassa onder voorwaarden duurzaam is. Er is een vijftal redenen waarom wij deze stellingname ietwat voorbarig vinden. 1. Provinciale Staten moeten het complexe biomassavraagstuk nog bespreken, zoals ook aangegeven door Gedeputeerde Staten. 2. Het onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) naar de voorwaarden waaronder biomassa duurzaam is, loopt nog. 3. De Sociaal Economische Raad (SER) moet hierover ook nog advies uitbrengen. 4. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) waarschuwde in 2018 voor extra (fijn)stof in de lucht door energieproductie door middel van houtige biomassa. 5. Het RIVM riep in april 2019 op om naast onderzoek naar de duurzaamheid, door het PBL/SER ook onderzoek te doen naar de gezondheidsaspecten ervan. Gezien de onduidelijkheid over de duurzaamheid en invloed op de luchtkwaliteit vinden wij het te voorbarig om nu al iets over biomassa als onderdeel van “leidende principes” van het RES-proces te zeggen. Helemaal wanneer men beseft dat biomassa geen onderdeel lijkt uit te maken van de opgave voor energieopwekking. Laten we als provincie nou toch eindelijk eens een voortrekkersrol op ons nemen en écht duurzaam doorpakken met écht schone energiebronnen. Het duurt minstens 20 jaar voordat een nieuwe boom de hoeveelheid CO2 op kan slaan, die verloren gaat bij het verbranden van een vergelijkbare boom. Bovendien werkt de markt nog altijd zo dat vraag aanbod creëert, zodat er altijd genoeg hout moet worden aangevoerd om de centrales rendabel te laten draaien. Betekent dit dat we onze bomen en struiken massaal gaan opofferen, nu men het erover eens lijkt dat hout importeren ongewenst is? Men ziet deze tendens al op veel plekken in Nederland, waar overal struikgewas verdwijnt om plaats te maken voor ecologische woestijnen van kale zwarte aarde of gras met hier een daar een boom als een stukje straatmeubilair. Hoewel wij de RES als een eerste kleine (te klein) stapje zien in de goede richting, kunnen wij de voordracht in de huidige vorm niet steunen wegens te veel onzekerheid en te weinig duurzaamheid omtrent een van de leidende principes.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. In de commissievergadering van een paar weken geleden al een goed gesprek gehad met de nieuwe gedeputeerde die over dit onderwerp gaat. Er is veel langs gekomen wat ik hier niet ga herhalen. Ik ben de laatste spreker en er is al veel gezegd wat ik zou kunnen herhalen, dus dat doe ik niet. Ik beperk mij tot twee onderwerpen. Er wordt een nieuwe structuur met 30 RES’en ingericht en er wordt een heel lichaam omheen gebouwd dat moet toezien op de uitvoering van deze plannen. De momenten waarop wij als PS die plannen kunnen controleren en daar een ja of nee aan geven, zijn mij niet duidelijk. Ik zou het erg op prijs stellen om van de gedeputeerde te horen op welke momenten en op welke onderdelen van de RES’en PS kunnen ingrijpen en zeggen van, dit doen wij wel of niet, anders krijg je er weer een organisatievorm bij, waarvan de bevolking zich afvraagt, wie gaat nou eigenlijk over deze interventies die vaak raken aan de private levenssfeer van mensen? Punt twee is draagvlak en participatie, daarover is door mijn collega van de VVD al veel zinvols gezegd, waar ik bij zou willen aansluiten. Ik zou er nog wat verder in willen gaan. Ik heb de afgelopen weken wat veldwerk gedaan en je ziet dat mensen vrij gauw in onzekerheid raken als de innovaties niet voldoende zijn uitgelegd. Het moet echt helemaal naar binnen gaan voordat mensen de stap durven te zetten. Er was een wijk in Landsmeer waar huizen zijn gerenoveerd naar nul op de meterwoningen. De huizen zien er prima uit op zich, maar als je naar binnengaat, dan hoor je

allerlei klachten, gebrek en onbegrip ook, gebrek aan informatie. Mensen melden je dingen waarvan je op grond van je kennis kunt zeggen, dat is niet waar, maar zo simpel gaan dingen niet. Mensen moeten ook het vertrouwen hebben dat het nuttig en betaalbaar is en dat het ergens toe dient. Ik was in West-Friesland, een regio waar veel datacenters worden neergezet en mensen maken zich daar zorgen over het feit dat al die duurzaam opgewekte energie dan regelrecht die datacentra ingaat en dat de bevolking meedoet aan iets wat alleen maar in die dozen belandt. Het is belangrijk dat dat wordt uitgelegd, dus ik zou de gedeputeerde willen uitnodigen om daar ook nog aandacht aan te schenken, dan kan ik dat ook weer teruggeven aan die mensen in Bovenkarspel. Ik heb daarom een motie over draagvlak en participatie.

Motie 47/30-09-2019

Draagvlak en participatie in de Regionale Energiestrategieën (RES)

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

In de startnotities voor de Regionale Energiestrategieën (RES) begrippen als 'draagvlak' en 'participatie' meerdere keren voorkomen.

Overwegende dat:

- *Deze begrippen dikwijls slecht zijn gedefinieerd en daardoor politiek en juridisch moeilijk te toetsen zijn;*
- *Een zo groot mogelijk draagvlak en een zo uitgebreid en zorgvuldig mogelijk uitgevoerde participatie van groot belang zijn voor het succes van de uitwerking van de RES.*

Besluiten het college van GS te verzoeken:

- *De begrippen 'draagvlak' en 'participatie' zorgvuldig te definiëren volgens een werkbaar toetsingskader;*
- *Te onderzoeken of de begrippen vormvast kunnen worden opgelegd bij interventies in het fysieke domein die voortvloeien uit de RES*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik ziet dat meerdere mensen mij aankijken om de vergadering te schorsen voor een bezoek aan de toiletten. Nu krijg ik weer een andere suggestie en wordt voorgesteld om de schorsing te baat te nemen om de moties Vreemd in GS en wellicht ook in de fracties te bespreken. Ik schors de vergadering voor overleg van het college over de moties voor 20 minuten. De vergadering is heropend.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Net als bij de bespreking van de startnotitie RES in de commissie is de betrokkenheid van PS overweldigend en dat belooft wat voor de komende jaren, want dit was nog maar een processtuk over hoe gaan wij het de komende tijd doen. Het

inhoudelijk enthousiasme van de Staten is in ieder geval bemoedigend voor de portefeuillehouder Klimaat en Energie. Ik zal proberen het grote aantal vragen en de opmerkingen die zijn gemaakt aan het begin, te beantwoorden. Dan geef ik ook al een duiding mee van hoe ik aankijk tegen de verschillende moties. Even vooraf, de provincie is een van de partners, partijen van de RES, dus alle oproepen en opmerkingen die ik van u heb meegekregen, zal ik in het proces inbrengen richting de overleggremia waarin ik er met mijn partners over spreek. De provincie is niet de enige partij die in zijn eentje kan beslissen over de RES'en althans. De RES gaat ook over de duurzame opwekking van elektriciteit en daar is een doelstelling aan verbonden van 35 terrawattuur die wij in het land moeten gaan opwekken. Dat gaat niet over warmte of andere vormen en daarmee zeg ik niet dat de warmte en de warmtepotentie die zit in de bodem, water of het riool of allerlei andere vormen waar wij energie kunnen opwekken, niet van belang zijn, maar dat maakt geen onderdeel uit van de optelsom die moet uitmonden in de 35 terrawattuur die de RES'en moeten gaan opwekken. Omdat er ook een stevige tijdsdruk zit op de zogenaamde opwekking van duurzame elektriciteit in de RES'en is ook aangegeven en dat is ook de opdracht die wij van het Rijk meekrijgen en waar wij ons als provincies aan hebben gebonden, dat het vooral moet zijn gebaseerd op aantoonbare energie die binnen de komende vijf jaar vergund kan worden, namelijk de energie uit windmolens en zonnepanelen. Daarnaast zijn wij als provincie heel actief als het gaat om het in kaart brengen wat de potentie is van aardwarmte, waterstof, dus wij doen veel meer dan dat, maar voor de RES'en baseren wij ons op duurzame energieopwekking uit wind en zon. Er zijn veel vragen gesteld over de leveringszekerheid en de kwetsbaarheid van het netwerk en de infrastructuur die eraan ten grondslag ligt. In de commissie heb ik aangegeven dat dit voor mij een heel belangrijk onderwerp is, als een soort onderlegger voor de hele beweging die wij aan het maken zijn bij deze energietransitie, want je kunt je niks ergers voorstellen dan dat wij energie aanboren in de samenleving om hiermee aan de slag te gaan, energie aanboren om al dan niet met een eigen corporatie met een plan te komen en vervolgens af worden gewezen, omdat er onvoldoende capaciteit is op het netwerk. Daarmee verlies je de energie in de samenleving, dus ik zie de hele energietransitie als een heel belangrijk goed en de energie-infrastructuur die daarvoor nodig is, als een hele belangrijke randvoorwaarde om daarmee aan de slag te kunnen gaan. Gelijktijdig om de leveringszekerheid te garanderen. Tegelijkertijd, in de systeemstudie die voorligt nu, is onderkend dat dit een vraagstuk is dat nodig is om de leveringszekerheid te garanderen, om ook te voldoen aan een aantal economische ontwikkelingen binnen de provincie, dus de systeemstudie moet er aan een kant voor zorgen dat wij de energietransitie kunnen dragen en aan de andere kant ervoor zorgen dat wij ons economisch handelen kunnen verrichten de komende tijd. Daarom wordt in de systeemstudie een aantal oplossingsrichtingen voorgesteld die niet eendimensionaal zijn in de zin van, ga alleen elektriciteitsleidingen aanleggen. In de systeemstudie wordt aangegeven, versterk op een aantal punten in de provincie het net, dat voorkomt dat je straks echt in de problemen komt, maar zorg ervoor dat er ook andere dragers komen, zoals waterstof bijvoorbeeld een alternatief zou kunnen zijn, zorg ervoor dat er opslag komt voor energie en dat je hiermee in de ruimtelijke planning rekening houdt en nog een aantal maatregelen. Het totaalpakket moet ervoor zorgen dat de leveringszekerheid geborgd is in deze provincie. Om dat extra te waarborgen in het RES-proces, zitten de netbeheerders er bovenop op samen met de provincie en met de gemeenten, om te kijken welke oplossingsrichtingen op termijn relevant zijn voor de hele energie-infrastructuur en

zijn wij samen met de directe partners aan de slag om snel vervolg te geven aan de systeemstudie. Een belangrijk onderwerp dat ik een aantal van u heb horen zeggen, is de betrokkenheid van de raden en Staten bij het participatietraject. In de commissie heb ik gezegd dat PS uiteraard aan bod zijn bij de vaststelling van een definitieve RES, dus in die zin is de betrokkenheid van PS geborgd bij de vaststelling van het RES-traject, maar lijkt het mij gezien het hele voortraject om te komen tot het bod vanuit de provincie, wel goed om te kijken hoe betrokkenheid op een andere manier geborgd en georganiseerd kan worden. In de commissie van oktober zal ik daarvoor een voorstel voorleggen, maar dat zal er in ieder geval uit bestaan om ook te kijken hoe de Statenleden kunnen worden uitgenodigd en betrokken bij ateliersessies en andere bijeenkomsten die plaatsvinden, samen met de raadsleden op locatie om uiteindelijk de wisselwerking tussen het provinciale en lokale niveau tot uitdrukking te brengen en gaan wij ook kijken hoe wij PS kunnen betrekken bij de concept-RES die er volgend jaar moet liggen. Waar ik moeite mee heb in het verzoek van de heer Smaling rondom de participatie, is dat wij vanuit de provincie gaan bepalen hoe gemeenten het draagvlak in het participatieproces precies gaan vormgeven. Er is geen discussie dat het participatie- en draagvlakproces van heel groot belang is om te komen tot een RES, maar wij zien nu al dat Amsterdam dat op haar manier doet, voor haar inwoners, wat afwijkt van de manier waarop gemeenten in het Gooi gaan samenwerken, omdat ze het koppelen aan het energiebesparingstraject voor de woningbouw. In West-Friesland koppelen ze het aan het Klimaatpact wat ze in regionaal verband doen en gekoppeld aan een aantal ruimtelijke keuzes die eraan vastzitten. Het gaat wat ver om daar als provincie in vorm of op een andere manier aan te geven hoe dat zou moeten. Wij zien wel dat het een belangrijke uitdaging is ook voor gemeenten, en daarom hebben wij een handreiking aangeboden met heel veel voorbeelden en inspiratie hoe gemeenten hier gebruik van zouden kunnen maken en worden de gemeenten ondersteund vanuit het bureau om maximaal daar gebruik van te maken.

De heer **SMALING** (SP): De motie die hierover gaat, vraagt nadrukkelijk om dit te onderzoeken, niet om het te doen, maar om te onderzoeken om het enigszins vormvast te krijgen. Dus u kunt het ook lezen als, inventariseer op 56 niveaus in de provincie hoe men het doet en probeer met succesvolle manieren de participatie echt handen en voeten te geven omdat meer te veralgemeniseren en daardoor een sterkere positie in het hele proces te geven.

Gedeputeerde **STIGTER**: Als ik dan de motie zo mag interpreteren dat de verschillende goede voorbeelden in het land ter beschikking worden gesteld aan gemeenten die hier primair mee aan de slag moeten gaan, dan kan ik hem ondersteunen. Als wordt gevraagd om te komen tot een sluitende definitie van de manier hoe gemeenten hun participatie moeten gaan inrichten, dan zal ik hem afraden.

De heer **SMALING** (SP): Dat onderzoeken heb ik er speciaal ingezet om u die ruimte te geven.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dan ga ik een zeer brede definitie van onderzoeken hanteren en dan kan ik hem overnemen.

De heer **VAN GILSE** (VVD): In aanvulling daarop, ik heb met name ruimte gevraagd ook voor de raden als representatieve vertegenwoordiging om aan het einde voldoende tijd te hebben om een afweging te maken inclusief amenderen en dat soort zaken. Neemt u dat mee in dat voorstel?

Gedeputeerde **STIGTER**: In de startnotitie is aangegeven hoe de gemeenteraden en Staten worden betrokken, omdat net als PS ook de gemeenteraden uiteindelijk de RES moeten vaststellen, inclusief de mogelijkheid om daar iets van te vinden. Dat zal altijd wel in een gesprek moeten plaatsvinden, omdat er niet een partij is die over de andere partijen heen kan zeggen dat iets niet acceptabel is daarin. Dat zal altijd een inbreng zijn wat wij voeren op RES-niveau om te kijken als daar vanuit PS of de gemeenten wordt gezegd, mijn raad of mijn Staten hebben hier moeite mee, om dat met elkaar verder te brengen daarin. De betrokkenheid van de raden is geborgd bij het definitief vaststellen van de RES, maar evenzeer aan de voorkant met de ateliers die nu plaatsvinden, dat is juist bedoeld om de representatieve lichamen daarin te laten participeren, echt aan de voorkant voordat is ingetekend, maar meer hoe vanuit verschillende scenario's bepaalde opties in beeld kunnen worden gebracht. Dat is de waarborg van de betrokkenheid van de raden en Staten van het begin tot het eind.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ik probeer hem nog iets duidelijker te krijgen. Het gaat erom dat het aan het eind voor de gemeenteraden niet alleen take it of leave it is, maar dat er ruimte is dat die nog een keer in een ronde terug kan komen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Er is geen sprake van take it or leave it, dit proces doe je met elkaar inclusief de betrokkenheid van de verschillende bestuurders van de gemeenten en het is aan hen de raden mee te nemen in het proces. Er is een aantal opmerkingen gemaakt over de biomassa en of die wel of niet duurzaam is. Voor alle helderheid, biomassa maakt geen onderdeel uit van de doelstelling van de RES'en. Het telt ook niet op of af van die 35 terrawattuur die erin zit. Het is meer een gegeven dat het op dit moment onderdeel uitmaakt van onze energievoorziening. Ik stel voor dat wij biomassa buiten deze startnotitie houden met de aankondiging die ik al eerder in de commissie heb gedaan, om over biomassa in brede zin het debat hier nog goed te gaan voeren, omdat wij niet alleen moeten gaan kijken naar de energievoorziening, maar ook naar andere toepassingsvormen van biomassa, dan zullen wij met elkaar zien dat het een genuanceerd debat dreigt te worden. Richting de PvdD, de opgave van de RES'en is inderdaad 35 terrawattuur, maar dat is een gigantische opgave, kijkend naar de totale opgave voor het klimaatdebat, dat is 49 megaton dat moet worden geleverd en bijna de helft ervan moet komen uit de RES'en. Dus het gaat niet over alles en dat komt omdat mobiliteit en de gebouwde omgeving en industrie eigenstandige opgaven hebben daarin.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. Hoor ik u nu zeggen dat u de biomassa vooralsnog uit de startnotitie laat?

Gedeputeerde **STIGTER**: De manier waarop het nu geformuleerd staat, is op zijn minst wat ongemakkelijk omdat je er allerlei dingen in kunt gaan lezen. Maar ik zeg het duidelijk, biomassa maakt geen onderdeel uit van de opgave van de 35 terrawattuur van de RES'en. Er is een aantal

malen gevraagd hoe het proces eruitziet en wat er gaat gebeuren als die RES'en uiteindelijk niet tot die 35 terrawattuur gaan optellen en hoe ik mij als gedeputeerde ga opstellen. Wij zijn dit begonnen en zo staat het ook helder in de startnotitie, als een gezamenlijk traject met gemeenten, waterschappen en andere maatschappelijke partijen. Het is niet een partij die dat in zijn eentje kan doen, dit kun je alleen met elkaar doen en daar geloof ik ook heilig in, want ik ben ervan overtuigd dat het ook ten goede komt aan het draagvlak dat nodig is voor de transitie. Wij zijn daar een van de partijen in, zeker met een heldere ambitie in het coalitieakkoord en opdracht van PS, daarom voel ik mij wel verantwoordelijk dat wij uiteindelijk komen tot een ruimtelijk samenhangende RES die goed past bij het ruimtelijk beleid van de provincie. Het is een duidelijke opdracht dat wij uiteindelijk met een goede ambitie een RES-aanbod moeten gaan doen daarin. Mocht blijken dat er in een deel van de provincie of bij gemeenten geen bereidheid is om daarover te praten, dan begint dat niet van bovenaf sturend, maar dat begint met het goede gesprek. Ik weet niet hoe dat bij u thuis is, maar als mijn vriendin zegt "Wij moeten eens praten", dan betekent dat meestal niet heel veel goeds. Ik hoor een lach van herkenning. Ik meen het serieus, ik vind wel dat je zo het gesprek zou moeten gaan voeren op dat punt. Een tweede stap is dat wij binnen Noord-Holland met twee RES'en met een bod komen en dat daarnaast nog 28 andere RES'en in ontwikkeling zijn en dat alles bij elkaar moet gaan optellen tot 35 terrawattuur. Om dat proces te faciliteren, mocht dat niet spontaan leiden tot 35 terrawattuur of meer, lopen wij een route 35 traject waarin wij samen met de andere bestuurlijke partners, de gemeenten via de VNG en de waterschappen via de Unie van Waterschappen, in kaart aan het brengen zijn wat die vervolgstappen dan gaan worden daarin. Wij hebben heel bewust tegen het Rijk gezegd, mochten de concept-RES'en niet tot het aanbod komen, dan gaan wij eerst zelf aan de slag voordat het Rijk daar weer op gaat interveniëren want dat hebben wij liever niet. Route 35 is net gestart, daar kan ik nog niet zo heel veel over zeggen. Uiteindelijk moeten de RES'en neerslaan in het ruimtelijk instrumentarium dat wij kennen, de Omgevingsvisie en -verordening en de omgevingsplannen van de gemeenten. Het Huis van Thorbecke blijft ook met de Omgevingswet overeind, om daarop te interveniëren indien nodig, maar wel even in die volgorde. Dan is aan de orde dat daar beroep tegen mogelijk is. De RES is op zich vormvrij, bestaat ook niet in het juridische instrumentarium, dat is een afspraak die je met elkaar maakt, maar uiteindelijk tegen de indaling van de RES in het ruimtelijk instrumentarium, staat het reguliere beroep en bezwaar open. Dan heb ik een groot deel van de vragen en opmerkingen geadresseerd. Nog even over de leveringszekerheid, het is een palet aan maatregelen en wij gaan ook niet wachten tot wij die systeemstudie hebben uitgevoerd, totdat wij met een stevige ambitie beginnen rondom het opwekken van duurzame energie. Nee, wij starten nu met die RES'en, met het vinden van locaties voor duurzame energie, met grote betrokkenheid van de netbeheerders en tegelijkertijd gaan wij aan de slag met alle betrokken partijen om het systeem in staat te stellen om dat ook te dragen met een veelheid aan verschillende oplossingen. Mevrouw Koning van het CDA gaf aan dat de kaders voor windenergie niet veranderen. Even heel precies, wij hebben gezegd dat de RES'en voor Noord-Holland-Noord leidend zijn daarin en binnen dat kader zou het kunnen zijn dat een aantal dingen knelt met de huidige kaders en dan gaan wij daarover het gesprek aan. Zo hebben wij dat met elkaar geformuleerd. Kernenergie komt een aantal malen terug, met thorium als ultimo oplossing voor heel veel vraagstukken. Ik herhaal maar even wat ook in de vorige periode een aantal keren aan bod is geweest, daar gaat de provincie niet over, nog even los van dat het

niet mijn voorkeursoptie zou zijn en al helemaal niet als je dat voor 2030 zou willen realiseren. Het is niet in beeld gebracht voor de RES'en, het doet er ook niet toe, want het Rijk is daarvoor aan bod en dat wachten wij even af. Wat dat betreft is ook het punt hoe het college aankijkt tegen kernenergie. De heer Kaptheijns heeft veel bezwaren aangegeven bij hoe hij kijkt naar het voorstel dat er nu ligt en de heer Klein heeft hier een helder antwoord op gegeven.

De heer **KLEIN** (CU): Ik denk dat u echt behoefte heeft aan interactie, als ik u zo beluister. De eerste keer was het niet gelukt, maar dit keer, ik denk dat u niet recht doet aan onze fractie als u deze bewoordingen gebruikt.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik doe niet helemaal recht aan uw fractie, ik weet dat u mij de komende tijd heel scherp zult gaan houden op een aantal onderwerpen, maar ik doel met name op de urgentie van dit vraagstuk en de kansen die het biedt voor het bedrijfsleven en innovatie. Dat zou ik voor de PVV willen benadrukken, dat het niet alleen maar zorgen geeft, maar ook heel veel kansen biedt voor het bedrijfsleven om daar goed op te boeren. De heer Klein vroeg mij met kracht mijn invloed aan te wenden om te zorgen dat het aanbod meer dan voldoende is. U snapt dat als vertegenwoordiger binnen het IPO-bestuur het een schande zou zijn als Noord-Holland niet haar bijdrage zou leveren, dus daar kunt u van op aan. Dan de moties langslopen. Motie wiebelstroom, die term wiebelstroom krijgt de prijs voor originaliteit, maar ik kan hem niet ondersteunen, want wij moeten nu aan de slag met de energietransitie op dit vlak en de leveringszekerheid is een belangrijk uitgangspunt daarin, ook voor de economie. Dat hebben wij op allerlei manieren geborgd, onder andere door de betrokkenheid van de netbeheerders en wij gaan aan de slag met de leveringszekerheid en de energie-infrastructuur, maar niet in die volgorde. De motie over thorium kan ik niet ondersteunen, dat mag helder zijn. Kernenergie is nu niet aan de orde voor deze periode en valt ook buiten de bevoegdheid van de provincie. Dan de motie van GL die oproept om steviger aan de slag te gaan met het klimaat, omdat het een urgent vraagstuk is en dat te verbinden aan een communicatietraject. Dat wil ik heel graag omarmen, want het coalitieakkoord heeft stevige ambities op het vlak van klimaat en energie. Er liep ook al heel veel binnen de provincie. Het klimaatakkoord is daar bovenop gekomen, dus er wordt veel gevraagd van de provincie. Op dit moment brengen wij dit in kaart, zodat er een samenhangend programma kan ontstaan om de samenhang tot uitdrukking te brengen in de verschillende sporen. Ik vind het een heel goed idee om aan dit programma een communicatietraject te verbinden om aan te geven hoe en op welke wijze de burgers worden betrokken bij de uitvoering van dat programma. De motie van de VVD over andersoortige energietechnieken. Naast de RES is de provincie actief bezig met het stimuleren van andersoortige energietechnieken, zoals geothermie en waterstof dat daar voorbeelden van zijn en dat zullen wij blijven doen, omdat wij in het brede palet actief willen zijn in de energietransitie. Als ik hem zo mag uitleggen dat wij dit buiten de RES'en sterk zullen benadrukken en ondersteunen, dan beschouw ik de motie als ondersteuning van het beleid. De laatste motie van de SP over draagvlak en participatie. Met de brede definitie van onderzoek zou ik hem wel willen omarmen, maar met nadruk op de brede definitie.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Dan gaan wij nu stemmen over de moties, te beginnen met M43, moratorium wiebelstroom. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Dat is niet het geval. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Wij zitten op dit moment met 50 mensen in de zaal. De motie is verworpen met 38 stemmen tegen en 12 stemmen voor (FvD, PVV, 50plus/PvdO, fractie Baljeu).
Dan gaan wij stemmen over M44, thorium kernenergie. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Dat is niet het geval. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Inmiddels zijn er 51 mensen aanwezig. De motie is verworpen met 27 stemmen tegen en 24 voor (VVD, FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO, fractie Baljeu). Dan gaan wij stemmen over M45 zonder titel, ik noem hem klimaat en gevoel voor urgentie. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Gedeputeerde Stigter heeft er ook al een en ander over gezegd. Wij zien dat probleem meer als een uitdaging, dat geeft ook zeker kansen en een goede communicatie voor draagvlak lijkt ons heel goed, dus wij zullen voor stemmen.

De heer **KLEIN** (CU): Wij steunen de intentie van de motie van harte, maar denken dat die ons niet veel verder brengt. Wij overtuigen elkaar namelijk niet door het doen van stevige uitspraken, maar door met elkaar in gesprek te gaan op basis van feiten en overtuigingen. Wij hebben ervoor gekozen deze motie niet mee in te dienen, maar wij zullen hem met deze kanttekening wel steunen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, ik sluit mij bij de CU aan, met de kanttekening dat wij het heel belangrijk vinden dat er een stap in de goede richting gezet wordt, maar toch liever voor een iets consequentere woordkeuze hadden gekozen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Je lost het klimaatprobleem niet op door uit te spreken dat het een probleem is. Wij zijn meer van realistisch haalbaar en betaalbaar. Wij horen dat het actieprogramma nog helemaal ingericht moet worden en het is voorbarig om daar nu al een communicatietraject voor in te richten. Wij steunen de motie niet.

De **VOORZITTER**: De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 37 stemmen voor (GL, VVD, D66, PvdA, PvdD, SP, CU, fractie Baljeu) en 14 stemmen tegen.
Dan gaan wij stemmen over M46, andersoortige energietechnieken. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Wij gaan voor stemmen, omdat wij veronderstellen dat ‘et cetera’ ook slaat op thorium.

De heer **DEKKER** (FvD): Wij gaan ook voor stemmen omdat wij denken dat ‘et cetera’ ook slaat op kernenergie in brede zin.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Wij zullen deze steunen in de stellige overtuiging dat 'et cetera' niet slaat op kernenergie.

De **VOORZITTER**: De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 48 stemmen voor (GL, VVD, FvD, D66, PvdA, CDA, PVV, SP, CU, 50plus/PvdO, fractie Baljeu) en 3 stemmen tegen. Dan gaan wij stemmen over M47, draagvlak en participatie RES'en. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Het gaat om regionaal maatwerk. Per gemeente moet gekeken worden wat werkt. Door de uitleg van de gedeputeerde kunnen wij de motie volgen.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Wij kunnen deze motie steunen in lijn van de brede definitie van het onderzoek zoals de gedeputeerde aangaf.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voor ons geldt hetzelfde.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Ik sluit mij aan bij de woorden van de PvdA, vooral ruimte bieden voor maatwerk en geen vormvaste manier van draagvlak opleggen.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Het is goed om te horen dat gedeputeerde Stigter het eens is met dat draagvlak belangrijk is en hoe mooi zou het dan zijn als de provincie middels een referendum toetst hoeveel draagvlak er is. Het blijkt toch een heel belangrijk onderwerp te zijn dat mij referendabel lijkt en bij deze een oproep aan de burgers, laat uw stem horen!

De **VOORZITTER**: Dit is niet wat normaal gesproken een stemverklaring inhoudt. Ik zal niet bij alles direct ingrijpen, maar ik wil u wel allemaal verzoeken om niet al te veel de ruimte te zoeken in welke mogelijkheden u allemaal ziet om van alles te communiceren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 48 stemmen voor (GL, VVD, FvD, D66, PvdA, PvdD, PVV, SP, CU, 50plus/PvdO, fractie Baljeu) en 3 stemmen tegen. Dan gaan wij stemmen over de voordracht. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik vind het nog steeds een moeilijk punt maar de houding van de gedeputeerde heeft ons overtuigd dat hij van mening is dat het biomassaverhaal niet helemaal daar op zijn plaats is. Wij vertrouwen erop dat hij dit zal uitdragen in het vervolg van het traject. Wij gaan mee.

De **VOORZITTER**: De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De voordracht is aangenomen met 41 stemmen voor (GL, VVD, D66, PvdA, CDA, PvdD, SP, CU, 50plus/PvdO, fractie Baljeu) en 10 stemmen tegen.

10. Statenvoordracht 70 Uitbreiding fondsvermogen, voorstel tot scopewijziging, Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH)

De **VOORZITTER**: Nu volgt de maidenspeech van de heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, vanwege het oprukkende populisme ben ik in 2009 lid geworden van D66. Als een product van twee culturen – mijn vader is Turks, m'n moeder is Nederlands – kon ik niet langer lijdzaam toezien hoe er pertinente onzin werd uitgekraamd over mij en een gedeelte van mijn familie. Ik sloot me dus aan bij, destijds de enige partij die daar tegenwicht aan bood, D66. Echter, alleen lid zijn was al heel snel niet genoeg meer en ik werd al heel snel politiek actief. Binnen een maand ongeveer deed ik mee aan de campagne voor de Europese verkiezingen. Dat resulteerde uiteindelijk in het toetreden tot de gemeenteraad in Zaanstad in 2010. Helaas heb ik die periode niet af kunnen maken, omdat ik met mijn vrouw in 2012 naar Zuid-Korea, haar geboorteland, vertrok. De intentie was om niet meer terug te komen. Jullie raden het misschien al, dat is niet helemaal gelukt. Vijf jaar lang hebben we het volgehouden en ondertussen twee kinderen gekregen en het is vanwege de toekomst van deze twee kleintjes dat we weer in Nederland zijn. Zuid-Korea kampt namelijk met een enorm luchtvervuilingsprobleem. Het land ligt naast China waarvandaan grote hoeveelheden fijnstof naar Korea overwaaien. Daarnaast heeft Zuid-Korea een reeks rechts-conservatieve regeringen gehad die een hoop kolencentrales hebben laten bouwen, om maar zo goedkoop mogelijk energie te produceren voor een alsmaar groeiende economie. Dit resulteert in een bijna constante deken van fijnstof over het land, waar wij onze kinderen niet in op wilden laten groeien. Dus zijn we eind 2017 teruggekomen. En wat constateerde ik bij terugkomst? Er werd niet alleen nog steeds onzin uitgekraamd over mij en mijn familie, maar daarbij werd ook nog de klimaatverandering ontkent en gezegd dat we daarom daar vooral geen maatregelen tegen hoeven te nemen. U begrijpt het vast al, het vliegtuig was nog maar net op Schiphol geland en ik ben meteen maar weer politiek actief geworden. En waar beter dan hier in de provincie Noord-Holland, waar we het meest te maken hebben met de energietransitie en het overgaan van een lineaire naar een circulaire economie. Dat is dan meteen een mooi bruggetje naar het PDENH, want daarin investeert de provincie in bedrijven die juist daarin willen innoveren. Het was ook D66 die het PDENH initieerde en dat is dan nog een teken dat ik nog steeds bij de juiste partij zit. Op dit moment worden er hele mooie dingen gedaan op het gebied van duurzaamheid met de leningen uit dit fonds. Zo wordt er bijvoorbeeld vloeistofkoeling ontwikkeld om datacenters klimaatonafhankelijk en duurzaam te laten functioneren, een 3D-printtechnologie ondersteund waarbij complexe stalen constructies op een duurzame manier gefabriceerd worden en daarmee een significante materiaalbesparing gerealiseerd wordt, en maritieme batterij- en energieopslagsystemen ontwikkeld waardoor binnenvaartschepen volledig emissieloos kunnen varen. Tegenover al dat positieve zijn er ook projecten die we bij voortschrijdend inzicht niet meer met dit fonds willen ondersteunen. De D66-fractie is het dan ook eens met de scopewijziging die het college voorstelt om houtige biomassa te beperken. Desalniettemin vindt onze fractie het nodig dat een overheid ondernemers ondersteunt in het innoveren op gebied van duurzaamheid en circulaire economie. Het geloof in de mythe dat de markt dit alleen kan oplossen delen wij niet, maar we zijn zeker ook niet voor centralistische vijf-jaren-plannen zonder initiatief van het bedrijfsleven. Het is juist de wisselwerking tussen overheid en bedrijfsleven waarbij de mate van innovatie het hoogste is en onderzoek toont dat dan ook aan.

Hogere overheidsinvesteringen in onderzoek en ontwikkeling leiden ook tot hogere investeringen van het bedrijfsleven op dat vlak, constateert de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) in het rapport Wederzijdse versterking uit 2018. We zijn dan ook verheugd dat we inmiddels bij het vrijgeven van deel twee van de derde tranche zijn aanbeland en ondersteunen dat van harte. Dit geeft aan dat er werkelijk behoefte is aan de leningen die wij verstrekken om innovatie in Noord-Holland te stimuleren, maar het roept bij onze fractie ook de vraag op of het genoeg is. Wanneer bespreken we de toekomst van dit fonds en welke mogelijkheden zijn er om het duurzaam te continueren als het een goede bijdrage levert aan onze doelen? Ik hoor dat graag van het college.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, de PVV kan kort zijn op dit agendapunt, aangezien onze inbreng in de commissie M&B op 16 september jl. glashelder was. Onze fractie is van mening dat het verstrekken van financiële middelen voor behoeftige ondernemers geen taak van de overheid is, maar van de markt. Daar zijn we altijd heel duidelijk over geweest. Dat is niet alleen vanwege de duurzaamheidsaspecten die ten grondslag liggen aan dit fonds, maar ook vanwege de financiële risico's voor de provincie en dus voor de Noord-Hollandse belastingbetaler. Want deze risico's, zijn er. Zo gaf onze fractie tijdens de genoemde commissievergadering al het voorbeeld van zonnepanelenfabrikant Energyra dat begin 2019 failliet ging, waardoor het Participatiefonds ongeveer 3 miljoen euro belastinggeld zag verdampen. Over de voorgestelde scopewijziging kan de PVV ook kort zijn. De kritiek op houtige biomassa ondersteunen we, maar wat onze fractie betreft wordt volledig afgezien van investeringen in alle vormen van biomassa en als er al gekeken moet worden naar eventuele investeringen in alternatieve bronnen van energieopwekking, dan moet de focus wat ons betreft liggen op onderzoek naar thorium, zoals mijn fractiegenoot zojuist al heeft verduidelijkt. Ik hoorde zojuist dat ze daar in Zuid-Korea heel verstandig mee omgaan. Dat, gecombineerd met ons uitstekend werkende aardgasnetwerk, is oog hebben voor onze energiebehoefte en welvaart in de toekomst. Gezien de wagonladingen nadelen die kleven aan zon, wind en biomassa, kan onze fractie het college alleen maar oproepen om de tunnelvisie op deze bronnen van energieopwekking te laten varen. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Wij stemmen tegen de voordracht.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Voorzitter en beste burgers van Noord-Holland, want voor hen staan wij hier. Vanochtend was ik nog aan het mijmeren over welk Bijbels verhaal ik vandaag zou gaan vertellen, maar goed, dat zal ik jullie vandaag besparen. Waar dan wel over? Waterstof, ineens dacht ik eraan, waterstof, waar hebben wij dan mee te maken? Het lijkt soms alsof de politiek iets geweldigs heeft uitgevonden, het ei van Columbus, de heilige graal misschien? Wie kan mij een succesverhaal vertellen over de magische eigenschappen van waterstof? Ik nodig iedereen van harte uit voor een interruptie. Ik ben oprecht benieuwd. Kennelijk zijn er geen succesverhalen. Waterstof, behoorlijk wat politici dichten het magische eigenschappen toe. Wil je een volstrekt onbetrouwbare energievoorziening op basis van zon en wind, geen probleem, waterstof vangt alle tekorten en overschotten op. Wil je graag elektrisch vervoer om benzine en diesel uit te bannen, waterstof helpt je op weg. Of wil je onze aardgasinfrastructuur slopen ondanks de zeer hoge rendementen van onze cv-ketels? Waterstof, het heeft voor elk gat een spijker en voor ieder probleem een oplossing. Ik heb mij oprecht zitten verbazen over hoeveel

partijen zo vol kunnen zijn over dit goedje. Laten wij alsjeblieft ophouden met deze ongein en word wakker van links tot rechts. Het moge duidelijk zijn dat voor een omschakeling naar een volledig elektrische economie er gigantische hoeveelheden energie nodig zijn. Het stoken door middel van aardgas vervangen door warmtepompen, wat gigantische hoeveelheden elektriciteit zal eisen, alle benzine, diesel en lpg vervangen door batterijen, de cijfers zijn bijna astronomisch. Maar het wordt nog veel erger dan dit alles door te verwarmen en te vervoeren met waterstofgas. Voor uw perspectief, mochten wij 8,5 miljoen personenauto's laten overschakelen naar batterijen, dan heeft ons land ongeveer een kwart meer elektriciteit nodig dan nu. Zouden wij kiezen voor waterstof om de auto's te laten overschakelen, dan hebben wij – schrik niet – meer dan de helft meer elektriciteit nodig dan dat wij nu jaarlijks in geheel Nederland verbruiken, 63 miljard, 112,5 kWh om precies te zijn. Laat het even op u inwerken. Om nog niet eens te spreken over de gigantische hoeveelheden die nodig zijn voor het verwarmen van woningen of het sprookjesachtige moleculengoed, wat niet meer dan een bypass is om knelpunten te verdoezelen. Het is waanzin. Dat waterstof komt niet zomaar uit de lucht vallen. Door middel van elektrolyse wordt van elektriciteit waterstof geproduceerd, het moet getransporteerd worden, er volgt compressie, nog eens omzetten terug in elektriciteit et cetera. Je praat al snel over 60 tot 90% verlies aan energie. Als je alles optelt, dan kun je deze energie gemakkelijk opwekken. Vier kern- of thoriumcentrales zouden hiervoor voldoende zijn, maar daarover later meer. Als we het meerverbruik van waterstof ten opzichte van bijvoorbeeld batterijen moeten opwekken met windmolens, dan zullen er 5.300 windmolens bijgebouwd moeten worden. Voor de beeldvorming, dat zal onze bevolking tussen de 32 en 48 miljard euro kosten. Voor deze waanzin kan geen mens, geen bevolking, geen partij of volksvertegenwoordiger zijn. Nog hogere kosten en het hard verdiende geld van onze burgers wordt hier verkwist. Ik ga geen oordeel vellen over wie goed of fout is, maar laten wij met zijn allen verstandig zijn. Intussen vraag ik mij wel af hoeveel CO2 de reis naar Korea heeft gekost voor de heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik vind het een mooi verhaal over waterstof, maar u heeft nog steeds niet verteld wat u met PDENH wilt. Komt u met een motie of amendement om PDENH waterstofvrij te maken?

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Als u nog 30 seconden wacht, dan kom ik daarop. Daarom wil ik graag een motie indienen die het gebruik van waterstof uitsluit uit het PDENH, zolang de efficiëntie niet eerst acceptabele vormen aanneemt.

Motie 48/30-09-2019
Geen investeringen vanuit het PDENH in waterstof voor mobiliteit

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

- *Er bij waterstof als energiedrager, met de rekenmethode van 'Well to Wheel' (W2W), relatief veel energie verloren gaat. In perspectief: mochten wij de 8,5 miljoen personenauto's in Nederland laten overschakelen naar batterijen, dan heeft ons land*

ongeveer een kwart meer elektriciteit nodig dan nu. Mochten wij dezelfde personenauto's laten overschakelen op waterstof, dan hebben wij meer dan de helft meer elektriciteit nodig dan nu;

- *Bij implementatie van waterstof in personenauto's, met de rekenmethode van 'Well to Wheel', 78% aan energie verloren gaat (22% efficiency). In perspectief, bij elektrisch rijden gaat er met de rekenmethode van 'Well to Wheel, 27% aan energie verloren (73% efficiency).*

Overwegende dat:

- *Het efficiënt en zuinig omgaan met energie een nobel streven is;*
- *Het onwaarschijnlijk is dat waterstof binnen afzienbare tijd een bruikbaar alternatief wordt voor mobiliteit op fossiele brandstoffen en/of accu's;*
- *Investeringen in waterstofprojecten daardoor aanzienlijk grotere financiële risico's met zich meebrengen dan in andere duurzame projecten vanwege de lage efficiency van waterstof in relatie tot mobiliteit.*

Verzoeken GS:
Om projecten waarbij wordt ingezet op de ontwikkeling van waterstof voor mobiliteit uit te sluiten van steun vanuit het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland tot het energieverlies van 'Well to Wheel' is teruggebracht naar minimaal 40% (dus 60% efficiency)

en gaan over tot de orde van de dag
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

INES KOSTIC (PvdD): Voorzitter, ter verduidelijking. Wij hebben onlangs een cursus gehad van Liander, die had allemaal mooie plannen en die had het inderdaad over waterstof en ik heb expliciet gevraagd, wat denkt u, kunnen wij bij PDENH het beste inzetten op waterstof in plaats van biomassa? Ja, zei zij volmondig. Wilt u nou Liander tegenspreken?

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ja, absoluut. Liander is een openbaar instituut, die wordt gefinancierd door de overheid en dus door de bevolking en die heeft dit beleid uitgestippeld, dus dat wil ik zeker tegenspreken. Er zijn talloze nadelen die ook Liander gaat ervaren, het gasnetwerk is niet zo maar een-op-een over te zetten op waterstof. Wij vragen en zij draaien, over de kosten konden zij ook geen uitsluitsel geven.

INES KOSTIC (PvdD): Als je het over de kosten hebt, dan wil ik ook graag dat u een overzicht geeft van wat het kost om de status quo te behouden en uw voorstellen uit te voeren ten opzichte van waterstof en andere echt duurzame initiatieven.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Kijk, je hebt batterij elektrisch vervoer, dat is een ding. Dat wil niet zeggen dat wij er per se voor zijn, maar als er gekozen moet worden, dan ben ik daar nog liever

voor dan voor waterstof in de zin van mobiliteit, omdat je daarmee twee tot drie keer zoveel energie voor nodig hebt en ik denk dat niemand het daarmee eens kan zijn. Over kosten van een andere energievoorziening, daar zal ik PS niet mee vermoeien, dat wil ik graag persoonlijk toelichten.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. Wij zien PDENH als een goed instrument om de ontwikkeling van nieuwe innovatieve technieken in de energie en economietransitie een financiële ondersteuning te geven. Het feit dat dit een fonds is, is voor ons belangrijk. Bij succesvolle interventies komt het verstrekte geld ook weer terug om daarmee nieuwe interventies mogelijk te maken. Wij begrijpen uiteraard dat er aan de financiële component van dit fonds altijd een risico zit. Bij niet succesvolle interventies bestaat de kans dat het fonds het geïnvesteerde bedrag kwijt is en daarmee verzwakt uiteindelijk de financiële buffer van het fonds. Denk aan het fiasco met Energyra, mijn collega van de PVV noemde dat al. Wordt die verloren 3 miljoen euro overigens zonder slag of stoot weer toegevoegd aan het fonds? De provincie neemt dus een risico met geld van ons allemaal, geld van de belastingbetaler. Voor alle duidelijkheid, dat wisten wij bij de oprichting van het fonds. Er wordt door meer en meer bedrijven een beroep gedaan op het fonds en daarmee wordt ook het risico op fondsverlies groter. Wij zeggen overigens niet per definitie dat het nemen van risico's verkeerd is, maar omdat wij te maken hebben met provinciaal geld, vinden wij dat er open en transparant moet worden omgegaan met de financiële middelen van het fonds. In een vorige bespreking voor het zomerreces stelde de gedeputeerde klip en klaar dat openheid en transparantie niet mogelijk of niet wenselijk zijn – vult u maar in – vanwege bedrijfsgevoelige informatie bij bedrijven die een beroep doen op het fonds. Wat ons betreft komen GS daar niet mee weg. Het is provinciaal geld en elke burger heeft het recht te weten wat hiermee gebeurt. Bovendien, als bedrijven deze informatie niet willen prijsgeven, kunnen zij net zo gemakkelijk naar de bank stappen voor een lening om onderzoek naar innovatieve technieken mogelijk te maken. Lenen uit ons PDENH zou moeten betekenen, wij delen met de burger wat wij met hun geld hebben gedaan. Daarom een motie.

Motie 49/30-09-2019
Transparantie binnen het financiële kader PDENH

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 30 september 2019

Constaterende dat:

- *Het Participatiefonds Duurzame Energie Noord-Holland een goed instrument is om (financiële) ondersteuning te geven aan de ontwikkeling van innovatie technieken binnen de energietransitie;*
- *Het financieel vermogen na deze Statenvergadering zal zijn gemaximaliseerd tot € 85 miljoen.*

Overwegende dat:

- *Het PDENH in principe gevuld is met provinciaal geld, geld dat is opgebracht door de belastingbetaler of in elk geval ter beschikking is gesteld door de Noord-Hollander;*

- *Het verstrekken van een financiële bijdrage niet altijd per definitie succesvol is, maar dat er een onzekere mate van risico bestaat dat het geïnvesteerde geld in een project niet terugkomt in het fonds;*
- *De burger van Noord-Holland recht heeft om te weten in welk project geld wordt geïnvesteerd.*

Besluiten het college van GS te verzoeken:

- *Te komen met een voorstel tot verregaande transparantie in het verstrekken alsmede terug ontvangen van bedragen in het kader van de werking van het PDENH;*
- *Een dergelijk voorstel op korte termijn, doch uiterlijk 1-1-2020, aan PS voor te leggen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Daarmee hopen wij op steun van onze collega-fracties. GS hebben in de opzet van het fonds het mandaat om het investeringsreglement te wijzigen. Wij willen GS complimenteren dat men zo snel na de vorige behandeling van het fonds komt met de vraag naar input om eventueel de scope te wijzigen. Wij kunnen hier kort over zijn, voorlopig totdat nader onderzocht is wat de uitwerking en effecten zijn van verbranding van biomassa, willen wij GS adviseren het reglement dusdanig te wijzigen dat activiteiten met biomassa geen kans maken op een deel van het fondsvermogen.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voorzitter. In de vorige periode waren wij ook voorstander en mede-indiener van dit fonds. Het feit dat wij bij de laatste tranche zijn aangeland, wil ook zeggen dat het gewoon een succesvol initiatief is. Wij kunnen dan ook meestemmen met de scopewijziging en het vrijgeven van de laatste tranche. Ik begrijp dat niet alle partijen in de Staten het hiermee eens zijn en ik denk dat wij dat ook niet zullen worden met sommige partijen. Toch als wij kijken naar afgelopen vrijdag toen meer dan 35.000 mensen de straat op zijn gegaan en het doel voor 2050, zelfs als je er niet in zou geloven dat het nodig is, is het nogal een grote gok. Ik ben in 2050 60 jaar als ik het mag worden. Ik denk, er zijn er een aantal jonger, er zijn er een aantal ouder, ik denk dat wij niet kunnen gokken met de toekomst van ons en zeker niet van onze kinderen en kleinkinderen. Wij stemmen in met het vrijgeven van de rest van het fonds.

De **VOORZITTER**: Dan houdt de heer Gringhuis nu zijn maidenspeech, dus er wordt niet geïnterrumpeerd.

De heer **GRINGHUIS** (GL): Voorzitter. Dit is mijn kans om mijn kortste maidenspeech sinds mensenheugenis te houden. De vraag die voorligt, is namelijk een simpele ja/nee-vraag. Willen wij een laatste storting in PDENH doen? Toch ga ik u vragen nog wat langer naar mij te luisteren. De doelen van dit fonds steunt mijn fractie ten volle, maar toen ik daar nog eens goed over nadacht, dacht ik ook hoe goed dit fonds eigenlijk past bij de coalitie. Het is een groen fonds

omdat het de duurzame innovatieve initiatieven ondersteunt, het is een links fonds omdat het innovaties financiert die niet door de markt worden gefinancierd, het is een liberaal fonds omdat er met deze leningen ook nog eens geld kan worden verdiend. Ik zie de VVD lachen, die zal er heel blij mee zijn. U begrijpt dat dit fonds onze steun verdient en daarom stemmen wij in met de laatste storting.

INES KOSTIC (PvdD): Voorzitter, mijn complimenten aan iedereen hier voor hoe fijn wij hebben samengewerkt rondom de hele scopewijziging en het scherper stellen van de kaders van PDENH. Wij zijn heel blij met provinciaal geld voor echte duurzaamheidsmaatregelen maar wij kunnen dat geld niet verspillen aan schijnoplossingen, zoals pelletkachels. Wij kunnen constateren dat er momenteel provinciaal geld naar de business van pelletkachels gaat. Dat gebeurt in ieder geval via investeringen van PDENH in Volgroen, een bedrijf dat duurzame projecten heeft, maar ook het leasen van pelletkachels aan andere bedrijven mogelijk maakt en dat als duurzaam beschrijft. Wij kunnen ook niet uitsluiten dat via andere wegen provinciaal geld naar de business van pelletkachels op dit moment gaat. Dit gebeurt terwijl landelijk in het kader van het schone luchtakkoord, ISDE-subsidie, juist is besloten niet meer in te zetten in pelletkachels. Dit omdat uit onderzoek bleek dat de nadelen groter zijn dan de eventuele voordelen en dat de CO2 reductie niet opweegt tegen de negatieve milieueffecten. Ook RIVM en het Longfonds willen een stop op de financiële steun van de business van pelletkachels, omdat deze bijdragen aan luchtverontreiniging. Minister Van Veldhoven heeft namens het kabinet van VVD, D66, CDA, CU helder aangegeven, wij weten steeds meer hoe slecht luchtvervuiling is voor de gezondheid, wij zien steeds meer dat de pelletkachels toch veel fijnstof opleveren. Daar willen wij in ieder geval geen subsidie meer aan geven. Aangezien alle genoemde partijen hier in zowel oppositie als coalitie zitten, en wetenschappelijk onderzoek en advies van onder andere RIVM vast serieus nemen, gaan wij ervan uit dat er verder niet veel discussie hoeft te worden gevoerd over de wenselijkheid van pelletkachels. Is de gedeputeerde het met ons eens dat het onwenselijk is om provinciaal geld in die business te stoppen? De vraag is alleen of de huidige scopewijziging garandeert dat er echt geen geld naar de business van pelletkachels gaat. Volgens ons biedt het die garantie niet. De enige eisen in de nieuwe scope zien op het soort hout, die kennen wij, resthout en categorie A afvalhout en het mag geen importhout zijn. Maar als binnenlandse houtkachels die wel voldoen aan onze houteisen, worden gebruikt voor pelletkachels, dan mag het nog steeds gewoon gebruikt worden in de pelletkachels binnen de huidige scope. Klopt dat? Graag een heel helder antwoord. Waar het ons om gaat, wij willen zeker weten dat er geen provinciaal geld meer gaat naar de business van pelletkachels. Welk soort hout daarin gaat, is dan niet eens meer van belang omdat juist het verbrandingsproces van pelletkachels niet goed is voor het milieu en onze leefomgeving. Kan de gedeputeerde bevestigen dat er geen provinciaal geld zal gaan naar de business van pelletkachels? Wij zien ook geen reden om daar langer op te wachten, aangezien landelijk heel helder is gemaakt dat pelletkachels niet bij onze duurzaamheidsambities passen. Het is ongewenst als de provincie maatregelen neemt om de luchtkwaliteit te verbeteren en dat is hard nodig, want wij hebben ook een zeker aantal ambities richting WHO-normen, maar tegelijkertijd geld steekt in pelletkachels die bijdragen aan de luchtverontreiniging. Nu wij de klimaatcrisis of urgentie hebben uitgeroepen, hebben wij de plicht aan onze burgers om het geld in echt duurzame initiatieven te steken en daar passen

pelletkachels echt niet bij. Wij hebben een motie klaar voor de tweede ronde, als de gedeputeerde ons onvoldoende kan verzekeren dat er echt geen geld meer gaat naar de pelletkachels.

De **VOORZITTER**: Prima, gaat uw gang. Ja, dat doet u misschien in tweede termijn. Er is dus nu nog geen motie, die is misschien bij mevrouw Pels wel al bekend, want volgens mij is die gewoon rondgemaild, maar die is nog niet ingediend.

Gedeputeerde **PELS**: Voorzitter. Zoals al is gezegd, is het een mooi fonds waarmee wij zowel de verduurzaming als de gehele transitie kunnen versnellen en een mooie manier om samen te werken met de markt, want het is niet zo dat wij alleen instappen maar wij werken samen met de markt om initiatieven mogelijk te maken. Daarom moeten wij wel scherp blijven en vandaar de scopewijziging, dat wij moeten kijken naar wat is duurzaam en wat niet. Wat ik wel mooi vond want wij moeten natuurlijk grotendeels de dag toekijken, was de discussie over de grote onderwerpen bij dit punt, maar dat betekent ook dat het alle kanten opgaat en dat het niet meer altijd over het fonds gaat. Als u het niet erg vindt, dan houd ik mijn beantwoording wel bij het fonds. Jammer? Oké. Voor de borrel, goed? De eerst de vragen van D66. Wanneer bespreken wij de toekomst van het fonds en hoe ziet die eruit. We kunnen allerlei opties verzinnen die geld kosten, dat is de korte beantwoording, maar het lijkt mij goed om dat te bespreken als wij alweer even op weg zijn zodat wij de tijd hebben om te evalueren, ook wat de huidige investeringen nou doen en wat wij er daarna eventueel mee zouden willen. Het fonds is ook revolverend, dus uit zichzelf kan er weer geld in komen en heel veel investeringen hebben een lange termijn. Als wij nu al snel gaan besluiten wat wij willen doen, dan kunnen wij dat onvoldoende meenemen, dus mijn voorstel is om als het fonds 50% van de laatste tranche heeft uitgekeerd, ik met een aantal opties naar de Staten kom wat wij dan kunnen bespreken. Dan de motie FvD geen investeringen vanuit PDENH in waterstof voor mobiliteit. Het fonds an sich is gericht op innovatie en ook als een techniek nog niet perfect is, willen wij juist graag dat die techniek kan innoveren, dus helaas moet ik uw motie ontraden, want wij denken wel dat waterstof een kans biedt.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik wil toelichten dat wij innovatie van harte ondersteunen, maar er zijn talloze initiatieven die waterstof ondersteunen vanuit de markt. Ik denk niet dat PDENH daar een waardevolle toevoeging voor zou zijn. Het is ontzettend inefficiënt, dus die middelen kunnen veel beter besteed worden. Ik vraag u ook om dat te doen.

Gedeputeerde **PELS**: Zoals gesteld, wij willen graag investeren in innovatie en dan moet je volgens mij niet vooraf zeggen, wij denken niet dat dit gaat werken en moet je juist kijken naar wat kan er misschien wel gaan werken. Misschien is er nu een techniek waarvan wij denken, nou echt? En uiteindelijk blijkt dat enorme winst op te leveren, daarom willen wij het niet uitsluiten.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik ben toch wel erg benieuwd, heeft u op dit moment kennis van enige techniek die zich gaat ontwikkelen dat er een substantiële efficiencyverbetering bereikt kan worden? Dat vraag ik mij af.

Gedeputeerde **PELS**: Nu gaan wij hetzelfde doen als wat ik net zei, dan gaan wij weer buiten de discussie om. Ik heb gereageerd op uw voorstel en welke technieken er allemaal zijn, die zijn dan misschien voor bij de borrel of voor een ander moment. Dit is niet het moment om breed alle vormen van duurzame energie te bespreken, maar ik zie u staan, dus misschien wilt u een suggestie meegeven?

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik verzoek u om te sturen op innovatie voor efficiencyverbetering. Dat zou mijn suggestie zijn, dat die substantieel rendementsverbetering kan krijgen boven de 50%.

Gedeputeerde **PELS**: Dan de opmerkingen en vragen van de SP. De eerste vraag was, wordt er extra geld toegevoegd? Nee, er is geen bijstorting gedaan. Dat geld zit nu minder in het fonds, maar wij vullen het niet aan wanneer er een niet succesvolle uittreding is geweest. Wij hebben het hierover ook al in de commissie gehad al voor het reces en ik zal proberen het nu nog beter uit te leggen en de toezeggingen die ik toen al heb gedaan, maar die zijn misschien niet duidelijk genoeg overgekomen. Dat ga ik nu nogmaals doen. Ons standpunt over bedrijfsgevoelige informatie komt niet alleen van ons vandaan dat wij iets niet zouden willen delen, dat is juist omdat wij samenwerken met marktpartijen, met banken en die zeggen, jullie mogen dat niet zo maar delen, want daarmee beïnvloed je de positie van die bedrijven waarmee wij investeren, dat is informatie die ook de partijen zelf niet willen delen. Dat is wel een voorwaarde waarop wij dit fonds zijn aangegaan. Wij hebben in de commissie al toegezegd dat op het moment dat PDENH zelf bekend maakt in welke bedrijven er geïnvesteerd is – want dat doen ze zo af en toe – dat wij dat ook zullen doen en dat met u zullen delen, dat geldt ook voor succesvolle en niet succesvolle uittredingen. Die toezegging staat nog steeds en ik hoop dat ik nu voldoende aan uw overwegingen toekom, want verder moeten wij helaas vanwege de wijze waarop het fonds is ingericht, de motie ontraden. De PvdD heeft de suggestie gewekt of wij nu investeren of dat nu voorligt dat wij gaan investeren in pelletkachels. Dat is niet zo, er is in het verleden een investering gedaan in een bedrijf dat zich vooral richt op onder andere ledverlichting en ook pelletkachels, maar die investering is reeds gedaan en daar kunnen wij nu niets meer aan doen. Om u gerust te stellen, in onze ogen voldoet de huidige scopewijziging wel, omdat wij aangeven dat wij niet willen investeren in bedrijven gericht op houtige biomassa in de vormen zoals beschreven en daar zou dit dan dus ook onder vallen. Wat u misschien ook helpt – voordat u opstaat – GS krijgen elke investering te zien. Als ik u nu de toezegging doe dat wanneer wij een initiatief voor een pelletkachel ontvangen, wij ten eerste zullen zeggen tegen PDENH, goh, hier hadden wij toch een afspraak over, dit is niet conform de scope en als tweede zullen zeggen, dat gaan wij dus niet doen, want dat past niet bij de scope die wij hebben. U gaf aan rondom schone lucht dat u het daarom niet zou willen en rondom biomassa en ik raad u van harte aan ook die discussie te voeren op een moment waar die het beste past, want ook schone lucht is geen onderdeel van PDENH nu.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er geen tweede termijn nodig is. Wij gaan over tot stemming over de moties. Wij beginnen met M48, geen investeringen vanuit PDENH in waterstof voor mobiliteit. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Dat is niet

het geval. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Wij zijn nu met 50 mensen, want mevrouw Kaamer van Hoegee zit niet op haar plek, misschien komt die nog terug. De motie is verworpen met 40 stemmen tegen en 10 stemmen voor (FvD, PVV). Dan M49, transparantie binnen het financiële kader PDENH. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Wij ondersteunen deze motie van harte, wel met de kanttekening dat zo'n ontwikkelingsfonds volgens ons niet zou hoeven te bestaan en dat de markt deze leegte prima kan opvullen. Maar als het dan toch bestaat, graag transparantie.

De **VOORZITTER**: Wij gaan nu weer met 51 mensen een stem uitbrengen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 33 stemmen tegen en 18 voor (FvD, PvdD, PVV, SP, 50plus/PvdO, fractie Baljeu). Dan stemmen wij over de voordracht. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De voordracht is aangenomen met 40 stemmen voor (GL, VVD, D66, PvdA, CDA, PvdD, SP, CU, 50plus/PvdO) en 11 stemmen tegen.

11. Statenvoordracht 67 Benoemen nieuw jurylid Ribbius Peletier Penning

De **VOORZITTER**: Wij gaan bij acclamatie stemmen over de voordracht. Het betreft twee kandidaten, mevrouw S.M. Dekker als voorzitter van de jury en mevrouw C. van Rooij als nieuw jurylid. Stemt u hiermee in? Dan is dat bij deze gebeurd. De voordracht is unaniem aangenomen.

12. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Conform het gestelde in artikel 46 van het Reglement van Orde zijn tijdens het vragenuur geen interrupties toegestaan en er kunnen geen moties worden ingediend. Bij de mondelinge vragen wordt een spreektijd gehanteerd van 3 minuten in de eerste termijn en 1 minuut in de tweede termijn. In de tweede termijn krijgt de vragensteller eerst de gelegenheid om te reageren en daarna worden andere leden van PS ook in de gelegenheid gesteld nadere vragen te stellen indien daar behoefte aan is. De PvdD heeft twee mondelinge vragen ingediend. Omdat mevrouw Rommel eerder weg moet, zal zij in haar beantwoording van de vragen ook preadviseren op de motie Vreemd die pas later in stemming wordt gebracht. Wij gaan beginnen met de mondelinge vragen over de rivierkreeften.

INES KOSTIC (PvdD): Voorzitter. Op 28 mei 2019 stelde de PvdD Statenvragen over het provinciaal beleid rondom de Amerikaanse rivierkreeft. Op 2 juli 2019 kregen we een aantal antwoorden en wij gebruiken deze gelegenheid om een aantal daarvan uit te lichten om een verduidelijking te krijgen. Op onze vraag of GS het met ons eens is dat "het absurd is om juist exoten – waarvan de provincie zegt dat ze niet in onze streek horen – te marketen als 'streekproduct' ", kregen we een ontkennend antwoord. GS beweerden zelfs: "De rivierkreeft wordt, juist omdat deze over land migreert, regelmatig in het gebied waargenomen en kan daardoor als streekproduct worden betiteld." Wij hebben navraag gedaan over landelijk beleid rondom streekproducten en de regels

rondom het benoemen van de Amerikaanse rivierkreeft als ‘streekproduct’. Wij kregen het volgende antwoord van het ministerie van LNV: “De Amerikaanse rivierkreeft heeft geen keurmerk Erkend Streekproduct. Om in aanmerking te komen voor het keurmerk moet een product aan een aantal eisen voldoen. Gezien het feit dat de Amerikaanse rivierkreeft een invasieve exoot is die wijdverspreid is in Nederland en de nodige problemen met zich meebrengt, is het niet aannemelijk dat de Amerikaanse rivierkreeft zich zal kunnen kwalificeren als Erkend Streekproduct.” Dit gaat dus regelrecht in tegen de antwoorden van GS. Daarom een aantal vragen: 1. Waren GS op de hoogte van deze regels rond streekproducten? 2. Hoe rijmt u het antwoord van LNV met uw antwoorden op onze vragen als het gaat om het mogelijk vermarkten van de Amerikaanse rivierkreeft als ‘streekproduct’? 3. Bent u het met ons eens dat het onwenselijk is verwarring te scheppen over wat echte streekproducten zijn en dat het gebruik van het woord ‘streekproduct’ door de provincie daarom te allen tijde moet voldoen aan landelijke regels voor streekproducten? Dit ook om de devaluatie van het keurmerk streekproduct te voorkomen. 4. Gaat u stoppen met het beweren dat de Amerikaanse rivierkreeft als ‘streekproduct’ kan worden betiteld? 5. In een antwoord op onze vragen stelt u ook: “Mocht het wegvangen echter een goede beheermaatregel zijn, dan is vermarkten in plaats van vernietigen een optie die nader overwogen zal worden. “ Gaat u, nu u de regels van LNV kent, uw onderzoek naar het vermarkten van de Amerikaanse rivierkreeft als ‘streekproduct’ staken?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Het moge duidelijk zijn dat hier twee begrippen in verwarring staan. Een streekproduct is in de normale bewoording een product uit de streek of een lokale delicatesse. Daarnaast bestaan er erkende streekproducten met een keurmerk. Dat is met de rivierkreeft niet het geval en dat is ook niet nodig en dat is ook niet iets wat wij willen, het is gewoon een product dat uit een lokale omgeving komt door een lokale sportvisser op het menu van een lokale kok. Dat is wat wij hierover kunnen zeggen. Zoals de motie nu verwoord is, is deze eigenlijk onuitvoerbaar voor ons, maar als wij deze zo mogen lezen dat wij zeggen dat wij geen evenementen of activiteiten sponsoren die direct tot gevolg hebben dat kreeften en krabben levend worden gekookt, dan willen wij dat aan PS meegeven om over te stemmen. En anders zouden wij het afwijzen.

De **VOORZITTER**: Dan is ook M36 Vreemd aan de orde van de dag nu gepreadviseerd. Voor de tweede termijn van uw mondelinge vragen heeft u 1 minuut de tijd.

INES KOSTIC (PvdD): Voorzitter. Dank voor de antwoorden door de gedeputeerde, maar helaas zijn mijn vragen helemaal niet beantwoord. Er is slechts een vaag iets van een definitie gegeven die blijkbaar de gedeputeerde heeft verzonnen en een volksmonddefinitie gebruikt. Maar een van de vragen nummer 3, bent u het met ons eens dat het onwenselijk is, juist voor de provincie die een voorbeeldfunctie heeft, zo’n naam met allerlei positieve connotaties zoals streekproduct, te gebruiken juist omdat er duidelijke landelijke regels voor bestaan. Dat lijkt mij bijzonder onwenselijk. Daar verwacht ik nog een antwoord op en anders bespreken wij dat weer op een later moment.

De **VOORZITTER**: U vroeg net, moet of mag ik nog iets zeggen in reactie op het preadvies op de motie en ik zei dat we dat dan buiten die minuut zouden doen, dus als u wilt, bent u in de gelegenheid om daar nog kort een vraag over te stellen als u dat nodig vindt. Dat hoeft niet, u kunt ook bij het in stemming brengen van de moties aangeven of u hem handhaaft, maar dan volgt er geen nadere toelichting meer.

INES KOSTIC (PvdD): Dank u wel voor deze gelegenheid. Het is mij een beetje onduidelijk wat precies het verschil is met wat wij al hebben ingediend. De gedeputeerde zegt, wij willen het wel zo steunen als het gaat om het vermijden van het levend koken van kreeften en krabben. Ik begrijp nog niet zo goed hoe het afwijkt van onze motie. Daarom graag een verduidelijking.

De **VOORZITTER**: Dan is nu eerst de gelegenheid voor andere Statenleden die hierover wellicht ook nog een vraag zouden willen stellen, over de mondelinge vragen en niet over de motie, hoewel dat allemaal dicht bij elkaar ligt. Dat is niet het geval.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Wij zien de verwarring niet, want bij een erkend streekproduct met een keurmerk zit er daadwerkelijk een keurmerk op het product. Bijvoorbeeld bij het Groene Hart heb je een erkend keurmerk voor streekproducten die daarvoor aangemerkt zijn. Een streekproduct zoals wij dat zien, is een product uit de streek of een lokale delicatesse. Over de motie hebben wij gezegd, als wij bijvoorbeeld direct – ik noem maar wat – een kreeftenfestival sponsoren waar kreeften en krabben levend worden gekookt, dan willen wij wel opnemen dat wij daar ons geld niet in stoppen. Maar het kan wel zo zijn dat als wij SAIL sponsoren en er worden aan boord kreeften levend gekookt, dat kunnen wij niet garanderen of uitzoeken. Daarom zeggen wij, dat is niet uitvoerbaar.

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn wij aan het einde gekomen van de eerste mondelinge vraag. Dan gaan wij over naar de tweede mondelinge vraag over Tata.

INES KOSTIC (PvdD): Voorzitter. Tata Steel stoot minstens 20% meer CO2 uit dan het bedrijf officieel rapporteert. Tot die conclusie komt een gepensioneerde luchtdeskundige van de provincie Noord-Holland, die 25 jaar lang alle milieurapportages van alle installaties van Tata heeft beoordeeld. Dit is 2,5 miljoen ton CO2 per jaar en al jarenlang. Als dit klopt, brengt dit zelfs het Klimaatakkoord in gevaar. Er zijn twee methoden om te bepalen hoeveel CO2 er vrijkomt bij het productieproces: berekenen en meten. Tata Steelt hanteert de berekeningsmethode: het verschil in koolstof in de te verbranden grondstoffen (als steenkool en gas) en in het eindproduct, in dit geval staal. De gepensioneerde luchtdeskundige hanteert de meetmethode: meten in de schoorstenen wat er daadwerkelijk aan koolstof wordt uitgestoten. Op zich zijn beide methoden toegestaan, maar ze zouden wel ongeveer dezelfde uitkomst moeten geven. Daarbij is de berekeningsmethode goed toepasbaar bij bijvoorbeeld een energiecentrale. Die verbrandt kolen of aardgas en dat is het. Maar bij een staalbedrijf is het plaatje complexer. Voor de uitkomst van de berekening is een enorme hoeveelheid data nodig. Daarover een aantal vragen die ik niet allemaal ga voorlezen want dat gaat allemaal van mijn spreektijd af, maar de gedeputeerde heeft ze tijdig kunnen lezen. Voor de zomer bespraken we het onderzoek van het

RIVM rond de grafietregens. De resultaten van de risicobeoordeling laten zien dat voor de metalen lood, mangaan en vanadium de geschatte blootstelling zodanig hoog is dat dit ongewenst is voor de gezondheid. Maar uit onderzoek van RIVM blijkt ook dat er vóór die grafietregens al sprake was van ernstige vervuiling. Door de hoeveelheid aanwezige PAK's, kwam zelfs voor de grafietregen (bij het eerste veegmonster) naar voren dat het extra kankerrisico boven het verwaarloosbare ligt. Ofwel, er is een structureel probleem, dat breder is dan alleen de grafietregens. We hebben voor de zomer de gedeputeerde al gevraagd wat hij gaat doen om dat extra kankerrisico weg te nemen. Hij verwees toen naar het advies voor vervolgonderzoek van RIVM, dat eind juli zou verschijnen. Daar hebben wij nog niet veel gehoord en daarover heb ik ook nog twee vragen gesteld.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Om met het laatste te beginnen, Statenlid Kostic zegt, daar hebben wij niets meer over gehoord, maar ik heb u in de vorige commissie geïnformeerd dat wij druk bezig zijn met het RIVM om de vragen op te stellen over de tweede onderzoeksopzet. Wij doen nu ook een ronde langs alle partijen, gemeenten, GGD, alle relevante partijen worden gehoord in de onderzoeksopzet en ik ben van plan om in de commissie van november daar nader met u over door te praten. Wij gaan gewoon de koninklijke route volgen en ik wil het samen met de gemeenten doen, dus de gemeenten hebben zelf ook tijd nodig om hun colleges en gemeenteraden te consulteren. Omdat wij wel in de herfst zijn aangekomen, is er wel een fase nul en dat betekent met name de stikstofdeposities opnemen in de herfst, daar willen we heel snel mee beginnen en daarmee willen wij niet wachten op een totaalakkoord van alle partijen, anders zouden wij deze herfstperiode missen. U kunt ervan uitgaan dat wij daar heel serieus mee bezig zijn en dat heb ik u ook al in de vorige commissie verteld. Dan over de NEA, De Nederlandse Emissieautoriteit. CO2 is eigenlijk de portefeuille van mijn collega Stigter, alleen om nou steeds twee gedeputeerden te hebben op dit onderwerp, hebben wij afgesproken dat ik die beantwoording ook doe. Zoals u weet, zijn wij het bevoegd gezag voor de VTH-taken, maar de controle op juistheid van de aangeleverde cijfers over CO2-uitstoot valt daar niet onder. Deze taak ligt bij de NEA en die heeft desgevraagd aan ons laten weten dat het artikel in De Groene een onjuiste conclusie bevat en dat het artikel is gebaseerd op niet geverifieerde aannames die afwijken van de gegevens die Tata aanlevert bij de NEA. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de aannames juist zijn, de NEA ziet in het onderzoek van De Groene geen reden om zelf een nader onderzoek in te stellen. Deze gegevens zijn ook al bij het bevoegd gezag terechtgekomen, dat is in dit geval de minister en het is volgens mij aan de Tweede Kamer en de minister om hierin verdere stappen in te zetten. U hebt het zelf allemaal overgeslagen, maar u hebt een negental vragen waarvan ik er al een of twee heb beantwoord. Op 14 oktober gaan wij de verdieping in met de commissie over hoe het vergunningenstelsel in elkaar zit. Ik hoop dan een paar van uw vragen die u heeft gesteld, te kunnen beantwoorden. U heeft lood eruit gehaald en het voorbeeld gedaan van 2010. Dat heb ik ook moeten constateren, 9 jaar na dato dat zij meer hebben uitgestoten dan die 28.000, dat was 29.800. Dan kan ik twee dingen doen, de archieven induiken en heel veel tijd en aandacht eraan besteden of vooruitkijken en ik zie ook dat de loodemissies zijn teruggebracht naar 2,3 ton op dit moment. Ik kan ook vooruitkijken en dat zit hem met name in het actualiseren van de best beschikbare technieken en daar gaan wij u op 14 oktober nader in meenemen, maar ook de hele operatie rondom de zeer zorgwekkende stoffen.

Daar hebben wij wel wat meer tijd voor nodig, maar dat zal op 14 oktober ook terugkomen om daar de tijd voor te nemen om deze vergunningen allemaal te actualiseren. Ik heb u al eerder een bijlage meegestuurd bij het debat in juli dat wij hier in de Statenzaal hadden met een actualisatie van sommige vergunningen, dus die heeft u ook al. Daar zijn wij druk mee bezig, maar soms kost het enige tijd en daar wil ik op 14 oktober wat meer over zeggen. Volgens mij heb ik de meeste vragen hiermee beantwoord.

INES KOSTIC (PvdD): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de antwoorden. Toch nog twee vragen. Op de vragenlijst gaat het mij vooral om vraag 5. Daarin heeft de OD NZKG uitspraken gedaan die rechtstreeks ingaan tegen wat u nu zegt en wat NEA zegt en wat Tata zegt. Daar wil ik graag nog een reactie op. U zegt, u wilt vooruitkijken en dat willen wij ook en liefst wat sneller dan in het verleden. Juist daarom is vraag 8 gesteld over 2010 dat er toen veel meer is uitgestoten dan volgens de belachelijk lage eisen van de vergunning mocht, dat ze toen al over de schreef zijn gegaan. Ik ben gewoon benieuwd, hoe gaan jullie dan te werk? Hoe handhaven jullie dan? Dat is belangrijk om te weten.

De **VOORZITTER**: Is er nog iemand anders die misschien aanvullende vragen heeft? Dat is niet zo.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. De laatste vraag is een terechte, die houdt mij ook bezig. De OD bestaat nu vijf jaar en daarvoor zat het in eigen huis. Ik moet dan echt de archieven induiken, ik moet dan echt met mensen proberen te praten over hoe dat precies is gegaan, 9 tot 10 jaar geleden. Ik denk dat dat ondoenlijk is, als ik dat nu had geweten dan had ik in eerste instantie een pittig gesprek gehad met Tata en een pittig gesprek wat u dan met mij heeft, van hoe heeft dit nou kunnen gebeuren en kunnen wij alle feiten op tafel krijgen. Ik denk dat het na bijna 10 jaar ook in verband met de gewijzigde situatie nu met een OD – daarvoor deden wij dat zelf – lijkt het mij vrij ondoenlijk. De vraag over de informatie van de OD, het is terecht dat u daarop terugkomt. Wat ik heb meegekregen is dat die informatie die de OD aan De Groene heeft gegeven, verkeerd is weergegeven. De OD heeft in haar reactie aan De Groene aangegeven dat bij een aanvraag voor een vergunning wordt uitgegaan van de verwachte uitstoot. Nadat de installatie is gebouwd, worden relevante emissies gemeten om maximale emissies vast te leggen in de vergunning. Het bedrijf moet daarna via metingen aantonen dat zij de maximale emissies niet overschrijdt. Blijkbaar bestaat daar een interpretatieverschil tussen wat de OD heeft aangeleverd en wat De Groene heeft geconcludeerd en opgeschreven.

De **VOORZITTER**: Daarmee ronden wij het vragenuur af.

13. Indien aan de orde, stemming moties Vreemd aan de orde van de dag

De **VOORZITTER**: M36 is reeds door mevrouw Rommel gepreadviseerd. De overige moties worden nu gepreadviseerd.

Gedeputeerde **PELS**: Dat ga ik voor de meesten doen op een na, die is voor gedeputeerde Tekin. M37, terugdraaien bezuinigingen cultureel erfgoed Noord-Holland. Ik ben ontzettend blij dat wij

in de FvD als college een medestander hebben gevonden in het beschermen van onze monumenten en ons unieke werelderfgoed, volgens mij hebben wij mooie jaren voor de boeg met elkaar. U rept over een bezuiniging en wij hebben goed gezocht, maar wij konden alleen de bezuiniging van het Rijk vinden die wij grotendeels compenseren, omdat het Rijk heeft besloten veel minder te investeren in Rijksmonumenten en daarover heeft de coalitie besloten om dit grotendeels te compenseren. Dus mogelijk is sprake van een misverstand. Ik praat er graag met u over verder. Wij vullen de bezuiniging van het Rijk aan, eerst volledig en daarna wat minder, omdat er daarna ook minder nodig is, want wat wij zien, wij hebben heel erg veel Rijksmonumenten in de provincie en dat maakt dat het inlopen van de achterstand minder snel gaat dan in andere provincies, maar het heeft onze volledige aandacht. Ik raad u aan om met ons verder te spreken in de komende commissie of anders de motie aan te houden tot de bespreking van de begroting, omdat als u dan nog steeds hetzelfde standpunt heeft, dit de beste plek is om de motie te bespreken.

De heer **KOHLER** (FvD): Ik heb in de wandelgangen begrepen dat het beter is om deze motie aan te houden en dat doe ik ook.

De **VOORZITTER**: M37 is aangehouden.

Gedeputeerde **PELS**: Dan M38, URGE, dat vond ik een goede vondst. Monumenten krijgen al erg veel aandacht van ons en in uw motie stelt u dat er onduidelijkheid is in onze verordening. Dat vind ik heel vervelend, maar als u het zelf wilt opzoeken, als u gaat naar noord-holland.nl en op onderwerpen klikt, is het eerste onderwerp cultuur en erfgoed, dan is het eerste kopje monumenten en daar kunt u alles terugvinden over ons beleid. Als er nog onduidelijkheid resteert, dan kunt u vragen stellen in de commissie, zodat wij die onduidelijkheid kunnen wegnemen. Wij gaan over provinciale monumenten en het college en de coalitie hebben besloten om een deel van de bezuinigingen van het Rijk voor Rijksmonumenten te compenseren, maar gemeentelijke monumenten en het financieren van het onderhoud is echt wel een taak van de gemeenten. Wat wij wel doen is via het steunpunt Monumenten en Archeologie gemeenten structureel informeren over wat zij zouden kunnen doen en daarnaast communiceren wij proactief over de verschillende subsidiemogelijkheden van de provincie en daarom ontraden wij deze motie ook. Dan M39, aanleggen erfgoedregisters Noord-Hollandse gemeenten. Een gemeente hoeft geen erfgoedregister te hebben om een goed erfgoedbeleid te hebben. Maar ik deel een deel van uw zorgen wel over een aantal gemeenten waar wij ook met archeologie wat problemen hebben gezien, wat ook de SP al eerder heeft aangekaart. Ik zeg u graag toe dat wanneer ik een gesprek heb met een wethouder van een gemeente die geen erfgoedregister heeft, daarover het gesprek te voeren met die wethouder. Daarmee kunt u of de motie aanhouden of intrekken, want u heeft hierbij mijn toezegging. Dan M40, uitvoering provinciestrijd 2019. Het college beaamt volledig dat jeugdparticipatie heel erg belangrijk is en wij willen de provinciestrijd dit jaar absoluut door laten gaan. Daarom omarmen wij deze motie.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. M41. Mevrouw Nanninga doet mij altijd verrassen, maar deze keer in positieve zin. Zij begon haar verhaal en daaruit zou je kunnen concluderen dat wij

aandeelhouder zijn, maar wij zijn geen aandeelhouder, mevrouw Nanninga schudt ook nee, wij zijn het bevoegd gezag voor AEB, niets meer en niets minder. In de brief namens het college hebben wij aangegeven dat wij nog uitdagingen voorzien met name in de grond en de bodem. Het is dus een terechte vraag van mevrouw Nanninga om hier op dit moment aandacht voor te vragen, maar ik neem u mee in onze positie daarin. Zoals u weet staat AEB op gemeentegrond van Amsterdam. In het kader van de Wet bodembescherming is de gemeente Amsterdam bevoegd gezag voor de bodemtaken net zoals Zaanstad, Haarlem en Alkmaar dat zijn. Op dit moment hebben wij voor de bodemsaneringstaken geen bemoeienis, echter met ingang van de Omgevingswet is de provincie Noord-Holland-Noord het bevoegd gezag voor de BRZO en gelijktijdig de bodemtaken hierbij. Indien AEB voor 2021 failliet zou gaan, dan zouden er geen risico's of financiële gevolgen voor de provincie zijn voor zover ons nu bekend, maar daarna eventueel wel. Ik kan u wel toezeggen – want ik wil deze aap niet op mijn schouder krijgen als wij deze motie aannemen op dit moment – is om zodra ik iets meer weet over deze situatie, ik u hierover actief zal gaan informeren. Op dit moment ontraden wij de motie, want die is echt nog te prematuur.

Mevrouw **NANNINGA** (FvD): Ik dank de gedeputeerde voor de toezegging en ik wil de motie graag intrekken.

De **VOORZITTER**: M41 is ingetrokken. Dan gaan wij stemmen over M36, over rivierkreeften. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde. Ik begrijp heel goed dat er situaties zijn waarin het heel moeilijk is om na te gaan of er bij een evenement – en ze noemde terecht SAIL – er zo'n controle kan zijn, maar het is een goed begin om in ieder geval zelf geen activiteiten te ontplooien waarin deze praktijken worden gebezigd. Ik ga in ieder geval mee met deze motie.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij zijn van mening dat kreeften wel gegeten mogen worden, maar wij denken dat er betere manieren voor de dieren zijn van bereiding dan levend koken. Daarom zullen wij voor stemmen.

De heer **KOHLER** (FvD): Wij kunnen ons heel goed vinden in de toelichting van de gedeputeerde, maar wij zijn sowieso altijd tegen het steunen van culinaire evenementen met gemeenschapsgeld. In de discussie in het open vragendeel van mevrouw Kostic kwamen ook nog de Amerikaanse rivierkreeften uitdrukkelijk aan de orde, of dat wel of geen streekproduct kan zijn. Dat kan nooit een streekproduct worden….

De **VOORZITTER**: Sorry dat ik u interrumpeer, deze stemverklaring gaat nu over deze motie en een eventuele discussie over wat wel of niet een streekproduct is, was onderwerp van de mondelinge vragen, dus als u daarover nog iets hadden willen vragen aan de gedeputeerde, had u dat zojuist moeten doen en dat valt buiten deze stemverklaring. De stemverklaring gaat over deze motie en een toelichting op of u voor of tegen stemt. Ik wil echt dat u zich daartoe beperkt.

De heer **KOHLER** (FvD): Dan wil ik alleen nog zeggen dat de rode Amerikaanse rivierkreeft op een EU-lijst staat als invasieve exoot en niet verhandeld, vervoerd of wat dan ook mag. Daar laat ik het bij.

De **VOORZITTER**: Daar laat u het bij.

De heer **KLEIN** (CU): Ik dank de gedeputeerde voor haar toezeggingen en daarom zal ik voor stemmen.

De **VOORZITTER**: De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 34 stemmen voor (GL, FvD, PvdA, CDA, PvdD, PVV, SP, CU, 50plus/PvdO, fractie Baljeu) en 17 stemmen tegen. Binnen de PvdA is verdeeld gestemd, 4 stemmen voor en 2 stemmen tegen. Dan gaan wij stemmen over M38, URGE. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Hoewel wij de intentie van FvD best kunnen steunen, vinden wij het dictum niet echt heel helder en wat er uiteindelijk beoogd wordt met deze motie, dus ondanks alle goede bedoelingen kunnen wij deze motie met deze formulering helaas niet steunen.

De heer **KANIK** (D66): Wij zullen tegen stemmen, omdat wij de woorden van de gedeputeerde dat dit al bekend is, genoeg vinden.

De **VOORZITTER**: De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Er zijn 51 stemmen uitgebracht. M38 is verworpen met 40 stemmen tegen en 11 stemmen voor (FvD, PVV, 50plus/PvdO). Dan gaan wij stemmen over M39, aanleg erfgoedregister Noord-Hollandse gemeenten. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter. Eigenlijk is deze motie een beetje overbodig vanwege de toezegging van de gedeputeerde. Desalniettemin vinden wij hem erg sympathiek en zullen wij voor stemmen.

De **VOORZITTER**: De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 27 stemmen voor (FvD, D66, CDA, PvdD, PVV, SP, 50plus/PvdO, fractie Baljeu) en 24 stemmen tegen. Dan gaan wij stemmen over M40, uitvoering provinciestrijd 2019. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening?

De heer **DESSING** (FvD): Wij stemmen voor deze motie met de aantekening dat wij voor stemmen enkel vanwege het eenmalige karakter van deze motie en niet dat wij hier een continu mandaat in zien.

De **VOORZITTER**: De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is met 51 stemmen unaniem aangenomen.

14. Sluiting

De **VOORZITTER**: Ik sluit voor het eerst de vergadering als uw vicevoorzitter. U bent voor de volgende Statenvergadering op 11 november uitgenodigd en deze start om 10.00 uur. Beneden staat er helaas geen eten, maar wel een borrel met hapjes klaar. Als u de borrel wilt overslaan, dan mag dat natuurlijk, maar vergeet dan niet om het geschenk van de gemeente Uithoorn op te halen, want dat ligt voor u allemaal klaar. Fijne avond verder.

***

Strategische Statenagenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat voor PS
11-11-2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2019 (Q)				2020(Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie R&W	**09-09**	**14-10**	**17-10**	**25-11**	**1e**	**2e**			
Ruimte									
MRA agenda							Van Dijk		De MRA maakt met enige regelmaat rondes langs de Raden en Statenleden. In het najaar vindt het MRA Congres plaats. PS kunnen tweemaal per jaar reageren op de stukken die in de MRA regiegroep worden besproken.
Concept-agenda MRA							Van Dijk		Concept-agenda MRA
Wonen									
Vervolgactiviteiten Waterlands wonen							Loggen		De commissie wordt geïnformeerd als daar aanleiding voor is.
Woningbouw							Loggen		Technische briefing Bevolkingsprognose en monitor Woningbouw
Omgevingsverordening									
Omgevingsverordening							Loggen		21-11-2019 BOT-overleg Omgevingsverordening Planning GS, conform antwoorden Statenvragen 52-2019: Vaststelling (concept) ontwerp Omgevingsverordening NH2020 in GS: begin november 2019 - Bespreken (concept) ontwerp Omgevingsverordening NH2020 in PS-commissie (bagenda): november 2019 - Vaststelling (definitief) ontwerp Omgevingsverordening NH2020 in GS: december 2019 - Start terinzagelegging ontwerp Omgevingsverordening NH2020 december 2019 *(nb, in* *de termijn wordt rekening gehouden met de kerstvakantie)* - Vaststelling Statenvoordracht Omgevingsverordening NH2020 en nota van beantwoording in GS: maart/april 2020 - Behandeling voordracht in PS-commissies: april/mei 2020 - Vaststelling Omgevingsverordening NH2020 in PS: mei/juni 2020
Klimaat									
Klimaatakkoord							Stigter		07-10-2019 technische briefing en expertmeeting Klimaatakkoord 17-10-2019 Klimaatakkoord in cie. RWK
Energie									
Regionale Energiestrategiën							Stigter		09-09-2019 startnotities RES in cie. RWK 30-09-2019 startnotities RES in PS; 17-10-2019 voorstel betrekken Provinciale Staten bij de RES-sen
Biomassa							Stigter		21-11-2019 18.30 uur BOT-overleg Biomassa

Strategische Statenagenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat voor PS
11-11-2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Strategische Statenagenda Commissie M&B december 2019

Beeldvorming (fase 1, bijvoorbeeld dmv een benen-op-tafeloverleg of technische briefing)

Oordeelsvorming (fase 2, dmv bespreking in de commissie)

Besluitvorming (fase 3, dmv een voordracht die voorgelegd wordt aan PS)

									PFH	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie M&B	**26/11**	**21/1**	**11/2**	**16/9**	**28/10**	**2/12**					
Bereikbaarheid Broek in Waterland									**Tekin**		9 mei 2016 Tijdens en extra vergadering van de commissie 9 mei 2016 is een technische toelichting gegeven op de variant van de Dorpsraad. Bereikbaarheid Broek in W aangegeven dat de variant van de Dorpsraad tot een vergelijkbaar niveau uit te laten werken als de Stuurgroep varianten. Begin 2017 worden de resultaten verwacht va 13 oktober 2016 Voorstel aan commissie om begin november een informeel overleg te houden over het participatieproces studie Broek in Waterland. 7 november 2016 Op 10 november 2016 informeel overleg. 2 februari 2017: in overleg met de dorpsraad is besloten de komende ateliers en inloopavonden uit te stellen. GS komen begin 2017 met een nieuwe planning. 26 nov 2018 besproken in commissievergadering M&F (B-agendapunt) Besluit reconstructie N247, passage Broek in Waterland. De gedeputeerde veronderstelt dat voor stuk worden opgesteld voor de stuurgroep, het college en Provinciale Staten. Van de zijde van Provinciale Staten zal dan aangegeven moeten worden of ze bereid zijn o beschikbaar moest komen, maar in het coalitieakkoord is dat geen waarheid geworden. 4 maart 2019 PIP N247 vastgesteld, er loopt nu een beroepsprocedure.
Smart Mobility									**Tekin**		5 maart 2017 BOT-overleg gehad 30 november 2017 uitvoeringsprogramma besproken in cie. Inmiddels is een Uitvoeringsprogramma Smart Mobility beschikbaar. Zie B-agenda 27 november 2017. 12 juni 2018 De commissie M&F heeft een BOT overleg gevoerd over het Smart Mobility . Afgesproken is dat hier een vervolg aan wordt gegeven. In overleg met de afd Juli 2018 brief ontvangen Planstudie autonome voertuigen, daarin de vraag of er behoefte is aan technische briefing. Dit is in okt 2018 aan de commissie M&F voorgele 6 dec 2018 Koers Smart Mobility besproken (B-agendapunt) in de commissievergadering M&F. Er is behoefte aan een BOT-overleg. Deze wordt georganiseerd op 21 jan 21 januari 2019 BOT-overleg Smart Mobility Er wordt jaarlijks gerapporteerd over de activiteiten in het Uitvoeringsprogramma.
Voorkeursalternatief Verbindingsweg A8-A9									**Tekin**		Juni 2019 Dit onderwerp maakt deel uit van het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken”: *De huidige voorkeursvariant van de verbinding A8-A9 zal verder onderzocht worden. Om het landschap te sparen zal gekeken worden of het mogelijk is de weg verdiept of in een tunnel aan te leggen. In dit onderzoek worden ook klimaatadaptatie en de aansluiting van Krommenie en Assendelft op openbaar vervoer meegenomen. Leidend bij de definitieve keuze voor een voorkeursvariant is het behoud van de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam. Om op korte termijn iets te doen aan de grote overlast voor de omwonenden van de N203 bij Krommenie investeren we in de leefbaarheid, bijvoorbeeld in maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren.* 11 feb 2019 besproken op B-agenda van commissievergadering 8 okt 2018 interpellatieverzoek 9 juli 2018: Bespreken besluit in PS 21 juni 2018- GS (Post) geeft aan dat uitkomst onderzoek landschapsplan in januari 2019 komt 21 juni 2018: Bespreken bovengenoemd besluit in commissie M&F 29 mei 2018: GS-besluit voorkeursalternatief 26 april 2018: In brief 1067127/1067134 doen GS verslag van hun gesprek met het ministerie en over het vervolg daarop. GS willen voor zomer 2018 een besluit nemen een startnotitie voor de te volgen planologische procedure. Na het ICOMOS-advies in de cie van 30 nov te hebben besproken, heeft de ged. toegezegd met het ministerie in gesprek te gaan over het vervolg. Zodra het vervolgproc 13 september 2017: in de commissie van 11 september is de stand van zaken en de PlanMER besproken. Besluitvorming over voorkeursalternatief wordt eind 2017/beg 2016 in commissie. Ligt dan ook ter inzage voor zienswijzen(wellicht rol burgerparticipatie). Na 3 oktober 2016 start de planuitwerkingsfase (deze is naar verwachting e minister inzake opstelterrein sprinterterreinen komt richting commissie(s). 2 februari 2017: Planstudie Verbinding A8-A9: voorkeursontwerpen voor Nulplus-, Golfbaan- en Heemskerkalternatief staat op 13 februari 2017 op de B-agenda 5 juli 2016 Besluit GS over toevoegen Golfbaanvariant 9 mei 2016 is in de commissie gesproken over de stand van zaken. Twee varianten worden nader onderzocht. Wanneer na afronding van de aanvullende onderzoeken h
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek									**Tekin**		Juni 2019: dit onderwerp staat in het coalitieakkoord “duurzaam doorpakken” : *Bereikbaarheid BollenstreekAlle Noord-Hollandse belanghebbenden zullen opnieuw gehoord worden over de voorkeursvariant. Naar aanleiding van deze gesprekken zal, op basis van het Noord-Hollandse belang, opnieuw gesproken worden met de provincie Zuid-Holland over de verdere realisatie van de*

Strategische Statenagenda Commissie M&B december 2019

Beeldvorming (fase 1, bijvoorbeeld dmv een benen-op-tafeloverleg of technische briefing)

Oordeelsvorming (fase 2, dmv bespreking in de commissie)

Besluitvorming (fase 3, dmv een voordracht die voorgelegd wordt aan PS)

									PFH	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie M&B	**26/11**	**21/1**	**11/2**	**16/9**	**28/10**	**2/12**					
(voorheen Duinpolderweg)											*weg en de voorkeursvariant.* 26 november 2018: bespreken gevolgen PS besluit DPW Zuid-Holland ---Schuift door naar 21 januari 2019 17 september 2018: Bespreken GS-besluit voorkeursalternatief in de commissie 3 september 2018: gezamenlijke Hoorzitting (NH&ZH) 20 april 2018: Werkbezoek Duinpolderweg (georganiseerd door Zuid-Holland) Besproken in cie 25 januari 2018 GS heeft besluit over voorkeursalternatief genomen op 19 december en gepubliceerd op 20 december. 22 Januari zal dit besluit besproken worden in de cie. 3 februari 2017: verwachting GS-besluit circa december 2017
Integrale studie bereikbaarheid Den Helder									**Tekin**		Maart 2019: deze studie is afgerond. Op 12 maart een brief van GS aan PS hierover ontvangen, Het rapport 2x2 Bereikbaarheid Den Helder is beschikbaar Voor de integrale studie bereikbaarheid Den Helder is in 2016 is een kwartiermakersfase gestart en is gewerkt aan een plan van aanpak voor een gebiedsgerichte integr ook het Rijk (RWS) betrokken. September 2017 is een onderzoeksvoorstel besproken met de betrokken bestuurders uit de kop gemeenten waarna de onderzoeken zijn overleg in mei 2017 met de betrokken gemeenten van de kop en RWS zijn de eerste resultaten van de uitgevoerde onderzoeken besproken en afspraken gemaakt over verbetering van de bereikbaarheid van, naar en door Den Helder. Voor de verbetering van de bereikbaarheid van Den Helder op lange termijn zijn met de gemeenten en
OV Toekomstbeeld									**Tekin**		najaar 2019 komt er technische briefing / BOT-overleg Op 5 juli 2018 Het OV toekomstbeeld is een samenwerking tussen alle gemeenten, Provincie Flevoland, Almere en Lelystad. Vanuit de regio wordt het OV Toekomstbee 21 juni 2018: vervolgoverleg over verschillende netwerkscenario's. 5 maart 2018 Technische briefing 29 mei 2017: de evaluatie van begin 2017 was de eindevaluatie van de uitvoeringsregeling die liep t/m 2015.
Voortgangsrapport Westfrisiaweg N23									**Tekin**		Komt regelmatig ter kennisgeving terug in de cie.
Voortgangsrapport HOV in 't Gooi									**Tekin**		Januari 2019 Nota van Uitgangspunten bespreken in commissie M&F 26 november 2018 BOT-overleg (Vervolg op 15 okt 2018) 15 okt 2018 BOT overleg Naar verwachting januari 2019 nota van uitgangspunten / maart 2019 programma van eisen / voor zomerreces nota van zienswijzen Komt regelmatige ter kennisgeving terug in de cie.
Voortgangsrapportage HOV Velsen									**Tekin**		Komt regelmatige ter kennisgeving terug in de cie.
PIP N241 trajectbenadering									**Tekin**		Medio 2019: ligt nu bij Raad van State 11 feb 2019 besproken in commissie M&F (B-agenda) Startnotitie ontvangen op 20 december. PIP wordt eind 2018 verwacht.
Bijpraatmoment ROCOV											Volgende bijeenkomst najaar 2019 1 of 2x per jaar is er een bijeenkomst met de leden van de commissie voorafgaand aan een vergadering. Aan de hand van een presentatie door ROCOV, vindt dan een di
Jaarlijks overleg met cie A'dam en Vervoersregio									**Tekin**		Eens per jaar is er een bijeenkomst met de leden van de commissie, leden van de raadscommissie verkeer van Amsterdam en de Vervoerregio. Eerstvolgende datum Najaar 2019
Initiatiefvoorstel Modernisering Tankstationbeleid									**Tekin**		Begin 2019 brandstoffenmixbeleid gereed. Op basis daarvan wordt een nieuw tankstationbeleid opgesteld.
Programma centrale bediening kunstwerken									**Tekin**		Er is een voortgangsrapportage aangeleverd voor de commissievergadering van 18 juni 2019

Strategische Statenagenda Commissie M&B december 2019

Beeldvorming (fase 1, bijvoorbeeld dmv een benen-op-tafeloverleg of technische briefing)
Oordeelsvorming (fase 2, dmv bespreking in de commissie)
Besluitvorming (fase 3, dmv een voordracht die voorgelegd wordt aan PS)

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

						GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EFB	**28-10-19**	**2-12-19**	**20-1-20**	**24-2-20**	**23-3-20**			
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Van der Hoek)								
Gevolgen Brexit voor N-H								Behandeld in EEB 22-1-2018 Toezeggingen gedaan bij de behandeling: • In de volgende notitie zal breder worden ingezet op de Brexit waarbij ook de bereikbaarheid en mobiliteit – ook op provinciale wegen – arbeidsplaatsen en personeelstekorten aan de orde komen. Vergadering EEB19/2/2018: rondvraag hr. Tekin: Mw. Lagerveld (VVD) refereert aan de door de staatssecretaris aangekondigde werving van 930 extra douanebeambten vanwege het tekort aan douanespecialisten dat ontstaat bij handels- en productiebedrijven ten gevolge van de Brexit. Ook Inspectie- en controle-instanties moeten extra mensen gaan aannemen en opleiden. Kan de werkambassadeur inzichtelijk maken in welk vakgebieden extra mensen nodig zijn en om hoeveel fte het gaat? Kan hij aangeven of hierbij ondersteuning van de provincie en/of overheid nodig is? Gedeputeerde Tekin meldt dat de werkambassadeur een flinke werkagenda heeft en bovendien niet fulltime werkt. Daarom is het niet eenvoudig om de werkambassadeur ook nog hiervoor in te zetten. In de notitie over de Brexit van dhr. Loggen staat een aantal vervolgacties van het college vermeld en de vragen van de VVD vallen binnen dit kader. De gedeputeerde zegt toe de vragen van de

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

								VVD voor te leggen aan dhr. Loggen, die tevens verzocht zal worden aan te geven wanneer de notitie voor PS beschikbaar komt.
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/Dashboard								26 november 2018 is de 2e voortgangsrapportage behandeld in EEB (incl. voortgang PIM en andere MKB instrumenten). - In de nieuwe Statenperiode zal een expertmeeting worden georganiseerd.
Pallas								In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van €80 mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie - fase 2 en 3 - privaat te financieren. Uit de brief van GS aan PS (zie C-agenda 16-9-2019; 11.1.b) blijkt dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders.
HIRB								EEB 20 maart 2017 behandeling Uitvoeringsprogramma toekomstbestendige werklocaties en Evaluatie HIRB:.

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

								Hr. Bond zegt toe: - De rol van de ambassadeur en aanjager parkmanagement wordt meegenomen in de volgende evaluatie - Op verzoek van dhr. Hietbrink wordt leegstand gemonitord en een 0 meting uitgevoerd - Het onderdeel glasvezel wordt bij breedband meegenomen (zie C-agenda EEB 11-9-2017: Brief GS inz. Wijziging Uitvoeringsregeling toekomstbestendige werklocaties N-H 2017 - Er wordt een overzicht gestuurd met bedrijventerreinen die zijn geherstructureerd (zie: http//www.nhwerklocaties.nl) Evaluatie HIRB na 2 jaar (na verkiezingen 2019).
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').								
Voorstel herstructurering Winkelgebieden								Komt voort uit de afgedane motie 45 van 9 november 2015: pilot herstructurering, herverkaveling of transformatie winkelstraat of buurtwinkelcentrum. De uitvoeringsregelingen (tkn) en evaluatiecriteria zijn op 24 mei 2018 in de commissie behandeld: Hr. Bond zegt toe: - de aanvragen voor duurzaamheid als evaluatiepunt toe te voegen; - Gedeputeerde Bond antwoordt dat PS het beleid hebben vastgesteld om subsidies kleiner dan 5.000 euro niet toe te kennen, omdat deze meer

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

								geld kosten dan opbrengen. Hij zegt toe deze aanvragen mee te nemen in het project en in de evaluatie na te gaan of sprake is geweest van dergelijke aanvragen voor kleinere bedragen; -Het meten van de meerwaarde van de provinciale inzet en na te gaan of de projecten tot stand waren gekomen zonder deze regeling, wordt toegevoegd als evaluatiecriterium
Continuering regionale economische samenwerking NHN								23 maart 2017 in commissie EEB behandeld. Hr. Bond zegt toe: - Halverwege de 7 jarige overeenkomst zal een tussenevaluatie worden uitgevoerd waarbij de inzet van ieders rol wordt geëvalueerd om zo de gerealiseerde effecten te kunnen meten
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid								
Sponsering								Uitgangspunten zijn behandeld in commissie EFB van 28 oktober 2019. Commissie heeft opmerkingen meegegeven aan ged. Van der Hoek voor vervolg en gevraagd het eventueel aangepaste stuk weer aan de commissie voor te leggen. De hr. Van der Hoek zal dit in GS bespreken.
Evaluatie behandeling Europadossier in commissie								Commissie EFB 16-9-2019: afgesproken in om geen COE in te stellen. Halverwege de collegeperiode zal de nu gekozen werkwijze geëvalueerd worden.

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)								
Notitie en actieprogramma duurzaam inkopen								
Voortgang Social Return								Reguliere voortgangsrapportage voorjaar 2020
Legesverordening:								Cie EFB: 2 december 2019 PS: 16 december 2019

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Financiële Verordening								Cie EFB: 2 december 2019 PS: 16 december 2019
Wijziging verordening grondwaterheffing 2010								Cie EFB: 2 december 2019 PS: 16 december 2019
Laatste begrotingswijziging 2019								Cie EFB: 2 december 2019 PS: 16 december 2019
Kaderbrief 2021								Rekeningencommissie - maandag 8 juni 2020 PS 29 juni 2020 Reguliere commissies - maandag 8 juni 2020 (NLG en RWK - maandag 15 juni 2020 (EFB en M&B)
Jaarstukken 2019								Rekeningencommissie - maandag 8 juni 2020 PS 29 juni 2020 Mondelinge technische vragenronde donderdagavond 4 juni 2020

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

								Reguliere commissies - maandag 8 juni 2020 (NLG en RWK - maandag 15 juni 2020 (EFB en M&B)
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken								In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken.
1e begrotingswijziging 2020								Cie EFB: 20 januari 2020 PS: 3 februari 2020
2e begrotingswijziging 2020 (voorheen Zomernota)								- maandag 28 september 2020 EFB
Laatste begrotingswijziging 2020								cie EFB :30 november 2020 PS :14 december 2020
Provinciale Begroting 2020								Cie EFB 28 Oktober 2019 PS : 11 november 2019

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Provinciale begroting 2021								– maandag 19 oktober 2020 (NLG en RWK) PS 9/16 november 2020 – donderdag 26 2020 oktober (EFB en M&B)
Nota Verbonden Partijen								Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen zal in het eerste kwartaal van 2020 aan EFB/PS worden aangeboden.
Concept profiel nieuwe dienstauto's								
Afdoening motie 39-2019 Aanleggen Erfgoedregisters Noord-Hollandse Gemeenten								
Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed								

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Sligter)								
IPO begroting 2020								OVB: Cie EFB: 2 december 2019 PS: 16 december 2019
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)								
Voordracht fractiebijdragen								EFB : 2 december PS 16 december
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2021								Mei/juni 2020

Strategische Statenagenda Commissie EFB

November 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Strategische Statenagenda Commissie NLG 14 oktober 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2019 (d.d.)						GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLWM	**25 feb**	**20 Mei (Interim)**	**11 juli (extra)**	**Medio 2019**	**Eind 2019**	**Q1 2020**			
Natuur									
Programma Natuurontwikkeling (PNO)							Rommel	Jaarlijks vast te stellen/ BOB	Onderwerp komt jaarlijks terug (september/oktober 2019)
Programma Groen Kapitaal en Biodiversiteit							Rommel	Geen Bob model, GS besluiten	11-1-16 BOT-overleg op locatie. In februari 2016 zal een eerste discussiestuk ter bespreking worden voorgelegd aan de Statencommissie NLM. Met medeneming van de uitkomsten daarvan zal het e.e.a. verder worden vormgegeven. 15-05-2017: Bespreking Rapport biodiversiteit in Noord-Holland Biodiversiteit is onderdeel van de expertmeeting over NNN op 12 oktober November 2017: Doorlopend programma met regelmatig bijeenkomst en informatie voor commissie via C-agenda
Groene Hart Visie							Rommel	Gedeeltelijk BOB, 3 provincies	Medio 2019 na de Statenverkiezingen komt mogelijk een vervolg.
Collectief agrarisch natuurbeheer / NNN begrenzing							Rommel		November 2017: Motie aangenomen in PS 13-11 voor een verkenningsjaar (M126-2017).
Toekomst Recreatieschappen Wijziging PRV, WKW NNN-gebieden (EEB/NLWM)							Vd Hoek	BOB	De discussie over de toekomst van de recreatieschappen en de natuurwaarden in deze recreatiegebieden wordt gezamenlijk opgepakt door de commissies EEB en NLWM. Wordt na PS verkiezingen vervolgd.
Milieu									
Zienswijzen op financiële stukken Omgevings-diensten				08-07-2019 PS			Tekin		Jaarlijks ontvangen PS de financiële stukken van de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten voor zienswijzen op de Jaarrekening * bestemmingsresultaat en op de (meerjaren)Begroting. Voorjaar 2020 worden deze geagendeerd in de commissie NLG. Het gaat om: - Omgevingsdienst IJmond - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied - Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland noord - Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek Het VTH-jaarverslag 2019 wordt rond juni 2020 in GS/PS gebracht
Bodem							Tekin		Briefing na Bodemberaad, overdracht bodemtaken naar gemeenten Bestuurlijk bodemberaad is op 20 november 2019 en indien gewenst kan voorafgaand aan de commissie NLG van 25 november een technische briefing worden gegeven over de stand van zaken overdracht bodemtaken naar gemeenten.
Grafietregen Tata							Tekin		Komt regulier terug in commissie

Strategische Statenagenda Commissie NLG 14 oktober 2019

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2019 (d.d.)						GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLWM	**25 feb**	**20 Mei (Interim)**	**11 juli (extra)**	**Medio 2019**	**Eind 2019**	**Q1 2020**			
Landbouw/ Fauna									
Pilot Natuurinclusieve landbouw							V/d Hoek		N.a.v. in PS aangenomen motie. Er is een BOT-overleg op 16 november 2017. Op basis daarvan vervolg voor uitvoering motie. 25-06-2018: Bespreken op de B-agenda 'Programma Natuur-inclusieve landbouw' en voorstel afdoen motie 40-2017. Eind 2018 organiseert GS een conferentie over de stand van zaken geweest waar ook PS voor is uitgenodigd.
Water									
Ruimtelijk programma Markermeerdijken							Loggen	Geen BOB-model	VVGB is door PS vastgesteld in oktober 2018
Implementatie Kaderrichtlijn Water	TB 25-2-2019						Loggen		PS worden in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang **Toezegging gedeputeerde Loggen om een technische briefing te organiseren. Een eerste in ieder geval nog voor de PS-verkiezingen van maart 2019**
Verdroging/ Bodemdaling							Rommel		Najaar 2018 is het vervolg over programma Bodemdaling besproken in NLWM. Vervolg na PS-verkiezingen
Stand van zaken Watervisie							Loggen		
Initiatiefvoorstel PvdD Welzijn van vissen							Vd Hoek		
Algemeen									
Jaarstukken							Heel GS		Juni 2019
Kaderbrief							Heel GS		Juni 2019
Begroting							Heel GS		Oktober 2019
Klimaatakkoord		Tech. briefing 20-05-2019					Heel GS	BOB	Alle commissies B-agenda Vervolg na PS verkiezingen (verwachting najaar 2019)

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken SEPTEMBER (vanaf 19-9) voor PS 11 november 2019

Nr.	Omschrijving
1	**Economie: Brief GS evaluatie Uitvoeringsprogramma Herstructurering Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen 2017-2019 en Monitor werklocaties (C-agenda EFB 28-10-2019)** Het uitvoeringsprogramma Herstructurering Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen 2017-2019 is een programma ter bevordering van de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen en kantorenlocaties. De werking van de subsidieregelingen die daaronder vallen is geëvalueerd. De Monitor Werklocaties 2019 geeft informatie over feitelijke ontwikkelingen op bedrijventerreinen, kantoorlocaties en gemengde locaties. De werklocatiemarkt is in evenwicht, de kantorenleegstand is verder gedaald en er zijn meer bedrijfskavels uitgegeven.
2	**EFB: Brief GS aan PS inz. Beantwoording vragen naar aanleiding van commissie EFB 16-9-2019 (C-agenda EFB 28-10-2019)**
3	**Gezondheid: Vooronderzoek Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij Tata Steel en Harsco (B-Agenda NLG 14 oktober 2019)**
4	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inzake Wob verzoek project brug Ouderkerk (C-agenda M&B 28-10-2019)** Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob
5	**Mobiliteit: Brief Klacht connexxion buslijn 346 en 244 (C-agenda M&B 28-10-2019)**
6	**Mobiliteit: Halfjaarrapportage HOV in 't Gooi - februari t/m juli 2019 (C-Agenda M&B 28-10-2019)** De provincie Noord-Holland investeert in R-net, een betrouwbaar openbaar-vervoer-netwerk. Onderdeel van dit netwerk is de hoogwaardige openbaarvervoerverbinding (HOV) in 't Gooi tussen Huizen en Hilversum. De regio krijgt hierdoor een frequente, snelle en betrouwbare openbaar-vervoer-verbinding met Amsterdam, Schiphol en Almere. Daarnaast worden binnen het project HOV in 't Gooi maatregelen genomen om het leefklimaat te verbeteren, de verkeersveiligheid te vergroten en de natuur van bijvoorbeeld Anna's Hoeve te versterken. Met Provinciale Staten is afgesproken dat zij ieder half jaar een voortgangsrapportage ontvangen.
7	**Mobiliteit: Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2020-2027 (A-agenda M&B 28-10-2019)** De provincie beheert 645 km wegen, 384 km fietspaden, 50 km busbanen, 246 km vaarwegen en is eigenaar van 590 bruggen, sluizen, tunnels en faunapassages. In het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) staan de onderhoudsprojecten die de provincie in voorbereiding en uitvoering heeft. Het programma wordt jaarlijks

	geactualiseerd. Op basis van deze actualisatie vragen GS aan PS om de benodigde kredieten voor de vervangingsinvesteringen beschikbaar te stellen.
8	**MRA Agenda en stukken 18 oktober 2019 (A-agenda RWK 14-10-2019)**
9	**Beantwoording openstaande vragen cie M&B inzake PMI (PS 30-09-2019)**
10	**Brief GS Stand van zaken stikstofdossier (PS 30-09-2019, actualiteit)**
11	**Erratum Statenvoordracht begroting 2020 (hoort bij agendapunt voordracht begroting dat in oktober op alle a-agenda's van de vakcommissie komt)** Er wordt een tekstuele correctie doorgevoerd in het ontwerp-instellingsbesluit van de reserve Klimaatadaptatie dat als onderdeel van de Statenvoordracht bij de begroting 2020 aan Provinciale Staten is voorgelegd.
12	**Inkoop: Brief GS aan PS inz. afdoen initiatiefvoorstel "Echt Groene Stroom voor de provincie N-H (C-agenda EFB 28-10-2019)**
13	**Landschap: Informatiebrief Naarden Buiten de Vesting**
14	**(Archief) Brief GS aan PS inz. Archieftoezicht 2018 (c-genda EFB 28-10-2019)** Conform de archiefverordening 2014 dient de provinciearchivaris jaarlijks rapport uit te brengen aan GS over het uitgevoerde toezicht op de provinciale archieven. Bijgaand verslag betreft de archiefinspectie over het jaar 2018.
15	**(Cultuur) Brief GS aan PS inz. Regionale samenwerking cultuur (vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie stimulering regionale samenwerking cultuur Noord-Holland 2019) (c-agenda EFB 28-10-2019)** De provincie zet zich in voor een goed regionaal bereikbaar en toegankelijk cultureel aanbod in Noord-Holland. Hierbij is regionale afstemming belangrijk. Met de Uitvoeringsregeling subsidie stimulering regionale samenwerking cultuur Noord-Holland 2019 ondersteunen wij gemeenten en culturele instellingen om regionaal samen te werken op het gebied van cultuur.
16	**Mobiliteit: Wob-verzoek Uitbestedingsovereenkomst bediening kunstwerken PNH (C-agenda M&B 28-10-2019)** Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.
17	**Klimaat/Energie: Handreiking Positionering volksvertegenwoordigers in de RES (C-agenda RWK 14-10-2019)**
35	**Rapport Evaluatie Convenant Samenwerking Waddeneilanden (C-Agenda Commissie NLG 14 oktober 2019)** Op 2 maart 2015 ondertekenden bestuurders van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de provincies Fryslân en Noord-Holland, het samenwerkingsverband De Waddeneilanden en de gemeenten Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland het Convenant samenwerking Waddeneilanden. Twynstra Gudde heeft dit convenant geëvalueerd. Het evaluatierapport is binnenkort te vinden op de website van de provincie Noord-Holland bij ingekomen stukken Provinciale Staten.

36	**Mobiliteit: Brief ontwikkelbeeld mobiliteit regio Alkmaar (C-agenda M&B 16-09-2019)**
37	**Recreatieschap Spaarnwoude - Beantwoording zienswijzen op financiële jaarstukken**
38	**Idee voor Buitenluchtzuivering met mailwisseling TATA steel (C-agenda NLG 9 september 2019)** De mailwisseling vindt u in het besloten gedeelte van iBABS op de lijst ingekomen stukken met NAW.
39	**Mobiliteit: Aandachtspunten van het Gemeentelijk Netwerk voor Mobiliteit en Infrastructuur voor de ontwikkeling van het OV (C-agenda M&B 16-09-2019)**
40	**NIeuwsbrief OD NZKG (C-agenda NLG 9 september 2019)**
41	**Ter informatie brief van Vrienden van 't Gooi over ontwerp-bestemmingsplan Speelpark Oud-Valkeveen (C-agenda NLG 9 september 2019)**
42	**Initiatief voor een "groene long " in Hilversum busremise (C-agenda commissie RWK 9 september 2019)**
43	**Initiatief "Ruim je afval op!" Landelijke site voor afvaltarieven (C-agenda cie NLG 9 september 2019)**
44	**Nieuwsbrief Omgevingsdienst NHN (C-agenda 9 september 2019)** Wilt u deze nieuwsbrief in het vervolg ontvangen? Meld u dan aan via nieuwsbrief@rudnhn.nl
45	**Videofilm als aanvulling op Reactie op kamerbriefvan Minister Schouten over Bossenstrategie (C-agenda cie NLG 9 september 2019)**

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken OKTOBER (t/m 28-10) voor PS 11 november 2019

Nr.	Omschrijving
1	**Formule 1: Reactie Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN)IJmuiden (Toegevoegd aan dossier F1 Cie NLG 31 oktober 2019)**
2	**Recreatieschappen: IVN zorgen mbt ambitiedocument t Twiske (C-agenda commissie NLG 25 november 2019)**
3	**Recreatieschappen: Stichting Hart voor het twiske, reactie op ambitiedocument Twiske (C-agenda commissie NLG 25 november 2019)**
4	**Formule 1: Inspraakreactie Formule 1 Stichting Duinbehoud (Toegevoegd aan dossier F1 Cie NLG 31 oktober 2019)**
5	**Stikstof: Inspraakreactie agractie over stikstofproblematiek (C-Agenda NLG 25 november 2019)**
6	**Bodem: Voortgang uitvoering Convenant bodem en ondergrond (C-Agenda Cie NLG 25 november 2019)** In het "Convenant bodem en ondergrond 2016-2020" hebben Provincies, Rijk, waterschappen en gemeenten afspraken gemaakt over bodem - en grondwaterverontreiniging. Jaarlijks rapporteert de provincie aan het Rijk en Provinciale Staten over de voortgang van de uitvoering van de convenantafspraken.
7	**Gezondheid: Vervolgonderzoek gezondheid IJmond BEL/OMB-BELKOM (C-Agenda Cie NLG 25 november 2019)** Naar aanleiding van het eerder uitgevoerde onderzoek naar de grafietregens heeft het RIVM een voorstel uitgebracht voor een mogelijk vervolgonderzoek.
8	**Water: Antwoordbrieven over Programmatische Aanpak Grote Wateren** De ministers van I&W en LNV hebben aan de betrokken provincies en overige partners in de betreffende gebieden een brief gestuurd over de financiering van maatregelen voor de grote wateren in Nederland, waaronder het IJsselmeer- en het Waddengebied. Het Rijk stelt hiervoor landelijk € 248 miljoen beschikbaar en vraagt de regio's deze maatregelen te versterken met een regionale inzet. Voor het IJsselmeergebied sturen Gedeputeerde Staten van Noord-Holland een brief mede namens de colleges van Flevoland, Fryslân en Overijssel aan de ministers met de inzet uit de regio IJsselmeergebied. Voor het Waddengebied stuurt de Stuurgroep Waddenprovincies een brief aan de ministers met de inzet uit het Waddengebied.
9	**Audit: Brief GS aan PS inz. bijstelling auditjaarplan 2019 - 2020 GS (c-agenda EFB 28-10-2019)** Interne Audit stelt een wijziging voor van het onderzoek dat in 2019 in opdracht van GS zal worden uitgevoerd.

10	**Formule 1: Wob-verzoek Formule 1 (Toegevoegd aan dossier F1 Cie NLG 31 oktober 2019)** Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob. Daar staan ook alle documenten die in het kader van Wob-verzoeken zijn verstrekt.
11	**Mobiliteit: Brief gemeenteraad Haarlemmermeer Voortgang project Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek (C-agenda M&B 28-10-2019)**
12	**Mobiliteit: Jaarverslag 2018 concessies Openbaar Vervoer NH (C-agenda 28-10-2019)** Jaarlijks worden de belangrijkste resultaten en prestaties gepubliceerd van het openbaar (bus)vervoer in de concessies Gooi en Vechtstreek, Haarlem/IJmond en Noord-Holland Noord. De Provincie Noord-Holland is opdrachtgever van de hiervoor genoemde concessies. In positieve zin vallen de hoge waarderingcijfers van reizigers op en tevens het hoge stiptheidspercentage van de bussen. In negatieve zin is het gebruik gedrukt door de stakingen. De vergoeding voor de uitgevallen ritten gedurende de stakingsdagen wordt besteed aan acties ten gunste van de reizigers.
13	**Natuur: GS nota Erratum Programma Natuurontwikkeling 2020-2024 kaart 1 Beheertypenkaart (Toegevoegd aan dossier PNO 31 oktober cie NLG)** Het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024 (PNO) waarin het Natuurbeheerplan 2020 inclusief kaarten is opgenomen, dat aan Provinciale Staten ter vaststelling is aangeboden, behoeft een kleine kaartcorrectie. Met het erratum wordt de digitale kaart 1 Beheertypenkaart gecorrigeerd. Aan PS wordt gevraagd het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024 vast te stellen inclusief het erratum.
14	**Tweewekelijkse informatievoorziening inzake Tata Steel en Harsco Metals d.d. 15 oktober 2019 BEL/OMB-ROOIJEN (C-Agenda cie NLG 25 november 2019)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert, ter uitvoering van motie M22-2019, Provinciale Staten tweewekelijks over de ontwikkelingen inzake het dossier Tata Steel en Harsco Metals.
15	**Energie: Bestedingsplan geothermie 2019-2021 (C-Agenda RWK 25-11-2019)** In de algemene middelen is voor 2019 een bedrag van € 3,1 miljoen gereserveerd voor geothermie. Door vertraging start de uitvoering pas in 2020. Om de € 3,1 miljoen beschikbaar te houden voor geothermie, is het voorstel om het budget vanuit algemene middelen te storten in de Reserve Energietransitie. Ter onderbouwing is een Bestedingsplan geothermie 2019-2021 opgesteld.
16	**Energie: provinciaal inpassingsplan 150 kV-netverzwaring Beverwijk-Oterleek (C-Agenda RWK 25-11-2019)**
17	**Wonen: Wobverzoek woonwijk Delversduin - Egmond aan den Hoef (C-Agenda RWK 25-11-2019)**

18	**Aanpak stikstofproblematiek: Ingezonden stuk HAJK inzake stikstofmaatregel (Commissie NLG 14 oktober)**
19	**Aanpak Stikstofproblematiek: Vergunningverlening zonder PAS, vaststelling beleidsregel (C-Agenda NLG 14 oktober 2019)** Het college heeft dinsdag 8 oktober 2019 de nieuwe beleidsregels voor vergunningverlening op grond van de Wet Natuurbescherming met betrekking tot stikstof vastgesteld. Alle 12 provincies stellen de beleidsregels tegelijkertijd vast. De beleidsregels gaan in op 11 oktober 2019. Met het vaststellen van de nieuwe beleidsregels is een belangrijke stap gezet om het proces van toestemmingsverlening op gang te brengen. Kern van de nieuwe beleidsregel is dat niet alle ruimte voor nieuwe stikstofgerelateerde activiteiten wordt vrijgeven. Eerst wordt die ruimte – vooral bij extern salderen – afgeroomd, zodat de belasting door stikstof niet stijgt en in veel gevallen feitelijk afneemt.
20	**Recreatie/toerisme/mobiliteit: Mail van raadslid Sige Bart van de Levendig Gezond Velsen met ideeën om recreatie en toerisme richting Velsen te spreiden (c-agenda NLG nov. 2019 en M&B 28 oktober 2019)**
21	**Recreatie/milieu: beantwoording rondvraag Cardol commissie NLG 9 september jl. (algemene agendadocumenten cie NLG 14 oktober 2019)**
22	**Aanpak Problematiek Stikstof: Inspreektekst en voorstel st. Bloemendaal en Vrienden van het Midden Duin (Commissie NLG 14 oktober)**
23	**Bodem en Water: Verlengen openstelling Uitvoeringsregeling subsidie Kennisontwikkeling Bodem en Water Noord-Holland 2017** De Uitvoeringsregeling subsidie Kennisontwikkeling Bodem en Water Noord-Holland 2017 is een onderdeel van het programma Bodem en Water. Met de uitvoeringsregeling kunnen studieprojecten en coaches gesubsidieerd worden die bijdragen aan de kennisopbouw en bewustwording bij agrariërs. Zo worden zij gestimuleerd om maatregelen te nemen die de kwaliteit van bodem en water en de zoetwaterbeschikbaarheid verbeteren. De huidige openstellingsperiode wordt verlengd en het subsidieplafond wordt verhoogd.
24	**Bodem: Advies GS gewijzigd opslagplan Bergermeer (C-agenda NLG)** In het kader van de Mijnbouwwet is de provincie gevraagd om advies uit te brengen over de aanvraag van het bedrijf TAQA om de opslagvergunning voor het gasveld Bergermeer te wijzigen. Het advies is opgesteld door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.
25	**Bodem: Beleidsregel klein grondverzet Noord-Holland (C-agenda NLG 14 oktober 2019)** Door de onderhavige beleidsregel klein grondverzet Noord-Holland kunnen meldingen voor relatief kleine en simpele grondwerkzaamheden eenvoudiger en doelmatiger worden afgedaan, zodat de mogelijkheid voor overheidstoezicht wordt bevorderd.
26	**Energie: oproep Democratisch Energie Initiatief (DEI) aan PS voor democratisch besluitvormingsproces RES (betrekken bij B-Agenda RWK 17-10-2019)**
27	**Gezondheid: Datarapporten luchtkwaliteit 2018 IJmond Havengebied van Amsterdam en Haarlemmermeer**

	In de IJmond, het havengebied van Amsterdam (Westpoort) en de Haarlemmermeer is ook in 2018 op alle meetlocaties voldaan aan de Europese wettelijke grenswaarden voor luchtkwaliteit. De trendanalyse laat bovendien zien dat vanaf 2009 de concentraties fijnstof (PM10, PM2.5) en NO2 in alle drie de regio's dalen. Dit staat in het datarapport luchtkwaliteit 2018 dat is opgesteld in opdracht van de provincie Noord-Holland.
28	**GS nota incidentele subsidie afzet biologische bloembollen uit Noord-Holland** Een (incidentele) subsidie te verlenen ter bevordering van de afzet van biologische bloembollen afkomstig uit Noord-Holland. Het doel van de provincie Noord-Holland is om de tuinbouw (i.e. ook de bollenteelt), akkerbouw en (melk)veehouderij in 2030 natuurinclusief te laten zijn. Dat wil zeggen dat de grondgebonden landbouw bijdraagt aan het behouden en versterken van biodiversiteit, bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit in en om haar landbouwbedrijven. Om die reden willen we goede voorbeelden stimuleren en anderen uitdagen om een bijdrage te leveren door te leren van de goede voorbeelden.
29	**Water: overeenkomst 'Ecologische doelen overige wateren' (C-Agenda NLG 14 oktober 2019)** Voor oppervlaktewater dat in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water is begrensd stelt de provincie in overleg met het waterschap elke zes jaar ecologische kwaliteitsdoelen vast. De overeenkomst 'Ecologische doelen overige wateren provincie Zuid-Holland en provincie Noord-Holland' voorziet in afspraken om ook voor het water buiten deze begrensde wateren ecologische doelen af te leiden en vast te stellen. Voor Noord-Holland betreft het de overige wateren in de beheergebieden van de waterschappen Amstel Gooi en Vecht en Rijnland. Voor het beheergebied van Hollands Noorderkwartier wordt een ander traject gevolgd.
30	**Circulaire economie: Brief GS aan PS inz. Faillissement deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) (C-agenda M&B 28-10-2019)**
31	**Luchtvaart: Zienswijze Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) op Notitie & Reikwijdte Luchtruimherziening (C-agenda M&B 28-10-2019)** Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt een herziening van het Nederlandse luchtruim voor. Voor deze herziening wordt een plan-Milieueffectrapportage (planMER) geschreven. Om vooraf te bepalen op welke onderwerpen deze zich moet richten en met welke diepgang die onderwerpen behandeld dienen te worden, is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau Luchtruimherziening (NRD) opgesteld. Deze NRD ligt nu ter inzage voor. De Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) – een samenwerkingsverband van gemeenten en provincies binnen het werkingsgebied van Schiphol – is gezamenlijk tot een zienswijze gekomen op de NRD. Het college van GS heeft kennis genomen van deze zienswijze en biedt deze ter informatie aan Provinciale Staten aan.
32	**Ruimte en Energie: brief Democratisch Energie Initiatief over zienswijze ontwerp-NOVI en PlanMER (C-agenda RWK 14-10-2019)**
33	**Energie: Voorstel betrekken PS bij de RES-sen (B-agenda cie. RWK 17-10-2019)**

	Tijdens de Statencommissie RWK is gesproken over het betrekken van Provinciale Staten bij de Regionale Energiestrategieën. Formeel hebben Provinciale Staten een rol aan het begin van het proces (vaststellen startnotitie) en aan het eind van het proces (vaststellen RES 1.0 met projectlocaties voor zon en wind op land). Gezien het belang van het onderwerp en de gevoeligheid in samenleving willen Provinciale Staten ook graag tussentijds betrokken zijn. Hiervoor is een voorstel gemaakt dat ter bespreking verstuurd wordt aan Provinciale Staten.
34	**Tweewekelijkse informatievoorziening Harsco/Tata Steel 1 oktober 2019 BEL/OMB-VERVAART** Het college van Gedeputeerde Staten informeert, ter uitvoering van motie M22-2019, Provinciale Staten tweewekelijks over de ontwikkelingen inzake het dossier Tata Steel en Harsco Metals.
35	**Bestuur: geanonimiseerde mail aan CdK inz. Alkmaar petitie (fusie Heerhugowaard-Langedijk) en brief Dorpsraad St. Pancras over dit onderwerp (C-agenda EFB 28-10-2019; B-agenda EFB 15 juni 2020)** De niet geanonimiseerde mail vindt u op de besloten ingekomen stukken lijst burgers met NAW gegevens.
36	**Algemeen: Brief minister BZK over openbaarmaking nevenfuncties en neveninkomsten GS (Presidium 14-10-2019)**
37	**Mobiliteit: Reactie op zienswijzen PvE OV-concessie Zaanstreek Waterland (C-agenda M&B 28-10-2019)**
38	**Mobiliteit: Brief GS aan bewoners inzake gelijkvloerse oversteek Velsen-Noord (C-agenda M&B 28-10-2019)**
39	**Brief GS aan PS inz. Memorie van antwoord bij de begroting 2020 (wordt toegevoegd aan voordracht begroting 2020 commissies oktober)** In de memorie van antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten de schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting 2020 hebben gesteld.
40	**Energie: Afdoen initiatiefvoorstel "Echt Groene Stroom voor Provincie Noord-Holland (C-agenda 14-10-2019)**
41	**Gezondheid: Tweewekelijkse informatievoorziening inzake Tata Steel en Harsco Metals d.d. 17 september 2019** Het college van Gedeputeerde Staten informeert, ter uitvoering van motie M22-2019, Provinciale Staten tweewekelijks over de ontwikkelingen inzake het dossier Tata Steel en Harsco Metals.
42	**Klimaat en Energie: Statenvoordracht Klimaatakkoord (A-agenda RWK 17-10-2019)** Alle provincies besluiten dit najaar over de ondertekening van het Klimaatakkoord. GS van Noord-Holland willen het Klimaatakkoord met positief advies voorleggen aan PS. PS besluiten hierover op 11 november. De provincies zijn belangrijk voor de uitvoering van het Klimaatakkoord vanwege hun verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening, verstedelijking en mobiliteit, regionale economie, landbouw en natuur. GS geven aan dat het Klimaatakkoord goed aansluit bij het coalitieakkoord Duurzaam doorpakken en dat

	veel van wat nodig is, zoals de ontwikkeling van de Regionale energiestrategieën, al in gang is gezet.
43	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inzake Intentieverklaring doorfietsen Gooi en Vechtstreek (C-agenda M&B 28-10-2019)** Gedeputeerde staten ondertekenen een intentieverklaring met de regio Gooi en Vechtstreek en de gemeenten Hilversum, Gooise Meren, Wijdemeren, Huizen, Weesp, Laren en Blaricum, waarin deze partijen zich gezamenlijk inzetten op de realisatie van een hoogwaardig fietsnetwerk en betaalt voor de helft mee aan de vervolgstudie naar de realisatie van dit netwerk. In de brief aan PS vind u een uitgebreide toelichting.
44	**Natuur: GS-nota technische correctie begrenzing Natuurnetwerk Nederland (C-agenda Cie NLG 14 oktober 2019)** Volgens artikel 43 van de PRV zijn Gedeputeerde Staten bevoegd om fouten op de kaarten die bij de Provinciale Ruimtelijke Verordening horen te herstellen. In dit besluit maakt GS van deze bevoegdheid gebruik om enkele geconstateerde fouten in de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland te wijzigen. Het betreft onder andere aanpassingen in de Gooi en Vechtstreek en de gemeente Waterland.
45	**Natuur: Openstellingsbesluit natuurbeheer 2020 (C-agenda Cie NLG 14 oktober 2019)** Paragraaf 2 Toelichting voor de openbare besluitenlijst: De provincie subsidieert het natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer (meerjarige subsidie) via het Stelsel Natuur en Landschap (SNL). In dit openstellingsbesluit hebben wij de aanvraagperiodes, de tarieven en de subsidieplafonds vastgesteld voor het beheer van (agrarische) natuur- en landschapselementen en voor het verbeteren van de kwaliteit van natuur en voor functieverandering.
46	**Natuur: Overeenkomst afsluiting "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen NNN" (A-Agenda commissie NLG 14 oktober 2019)** De provincie werkt aan het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Binnen het NNN is een flink aantal percelen waarop nog agrarische productie plaatsvindt, soms met een subsidie voor agrarisch natuurbeheer. Op deze percelen is een verandering nodig om de natuur te realiseren. De overeenkomst “Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het Natuurnetwerk Nederland” wordt aangegaan met vier agrarische collectieven, LTO-Noord, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland en is ter afsluiting van het verkenningsjaar en is de basis om in drie pilotgebieden aan de slag te gaan om het NNN af te maken. Hierbij kunnen zowel bestaande instrumenten worden toegepast (omschakelen naar natuurbedrijf, verkoop van gronden aan de provincie, bedrijfsverplaatsing), als nieuwe instrumenten worden ingezet, zoals ontpachting en duurzaam agrarisch natuurbeheer met aanvullende natuurafspraken. De overeenkomst is binnenkort te vinden op de website van de provincie Noord-Holland en bij de ingekomen stukken Provinciale Staten.

47	**Natuur: Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2020-2024 (A-agenda commissie NLG 14 oktober 2019)** Met het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2020-2024, inclusief het Natuurbeheerplan 2020, brengen wij de grote samenhang tussen verwerving, inrichting en beheer van natuur beter én compacter tot uitdrukking, en geven we een samenhangend overzicht van de instrumenten die wij hiervoor inzetten. Het PNO wordt jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. Het ontwerp-Natuurbeheerplan 2020 heeft ter inzage gelegen in de periode van 30 mei 2019 tot en met 10 juli 2019.
48	**Ruimte en Wonen: Zienswijze op Ontwerp-NOVI (Nationale Omgevingsvisie) (C-agenda RWK 14-10-2019)** Van 20 augustus t/m 30 september ligt de Ontwerp-NOVI (Nationale Omgevingsvisie) ter inzage en bestaat de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze. De voorgestelde zienswijze is op hoofdlijnen, waarin waardering voor de NOVI wordt uitgesproken, enkele belangrijke punten worden aangestipt en wordt benadrukt om de bestaande samenwerking voort te zetten en te verdiepen met de NOVI als uitgangspunt. De passage over de MRA is afgestemd met de regio.
49	**Water: Voortgangsrapportages Regionale Waterkeringen 2018 (C-agenda commissie NLG 14 oktober 2019)** Op grond van de Waterwet zijn provincies belast met het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor beheer, onderhoud, toetsing en verbetering van deze waterkeringen. De drie waterschappen in Noord-Holland presenteren elk jaar een voortgangsrapportage over de toetsing en verbetering van de regionale waterkeringen.

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Telefoonnummer +31235144186
mulderv@noord-holland.nl

Bijlage: overzicht openstaande aangenomen moties

Betreft: lijst aangenomen moties PS 11 november 2019

Memo

31 oktober 2019

Inleiding:
Bijgevoegd treft u aan een overzicht van alle openstaande aangenomen moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Op bijgevoegde lijst kunt u via de hyperlinks naar de afzonderlijke moties navigeren en kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. Dat kan uiteraard ook in iBabs bij “overzichten / moties / amendementen”.
In de kolom “Voorstel voor PS/Presidium” op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel:
In te stemmen met het afdoeningsvoorstel bij de volgende motie:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M46-2018	12-11-2018	Geen nieuwe kerncentrale in Noord-Holland. D66	**Voorstel Presidium:** Bij de bespreking van de voordracht RES in cie RWK van september is door GS nogmaals bevestigd dat er niet ingezet wordt op Kernenergie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 11 november 2019.

Toelichting m.b.t. aangehouden moties:
De aangehouden moties verschijnen met ingang van de nieuwe Statenperiode op een aparte lijst. De lijst met aangehouden moties wordt 4 maal per jaar in het Presidium aan de orde gesteld.

Lijst aangenomen moties PS 11 november 2019

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M47-2019	30-09-2019	Draagvlak en participatie in de Regionale Energiestrategieën (RES). SP	
M46-2019	30-09-2019	Andersoortige energietechnieken. VVD	
M45-2019	30-09-2019	Klimaat en gevoel van urgentie. GroenLinks	
M40-2019	30-09-2019	Uitvoering 'Provinciestrijd' 2019. PvdA	
M39-2019	30-09-2019	Aanleggen Erfgoedregisters Noord-Hollandse Gemeenten. FvD	
M36-2019	30-09-2019	Geen provinciale steun voor het levend koken van kreeften en krabben. PvdD	
M34-2019	08-07-2019	Werkgroep Jeugdparticipatie. PvdA	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS, alsmede vanuit het Presidium gepubliceerd.
M30-2019	08-07-2019	OV-frequentie Oostzaan en Landsmeer. PvdD	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS gepubliceerd.
M23-2019	17-06-2019	Stop de grafietregens. GroenLinks	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS gepubliceerd.
M22-2019	17-06-2019	Tweewekelijkse informatie-voorziening aan de Staten inzake Tata Steel/Harsco Metals. CDA	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS, alsmede vanuit de commissie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M19-2019	27-03-2019	Oprichting vereniging van oud-Statenleden provincie Noord-Holland. PvdA	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS, alsmede vanuit het presidium gepubliceerd.
M18-2019	04-03-2019	Provinciaal Actieplan Weidevogels. CU-SGP	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS gepubliceerd.
M11-2019	04-03-2019	Maatwerk in ruimtelijk beleid voor zonne-energie in landelijk gebied. D66	
M08-2019	04-02-2019	Motie windmolens op land. PvdD	
M56-2018	12-11-2018	Verduurzaming wegaanleg en -onderhoud. PvdA	
M46-2018	12-11-2018	Geen nieuwe kerncentrale in Noord-Holland. D66	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Bij de bespreking van de voordracht RES in cie RWK van september is door GS nogmaals bevestigd dat er niet ingezet wordt op Kernenergie. Voorstel: motie afdoen.
M45-2018	12-11-2018	Grootste duurzame waterstofcluster van Europa. VVD	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS gepubliceerd.
M35-2018	08-10-2018	MRA (Metropool Amsterdam) begroting en werkplan 2019. VVD	
M13-2018	11-06-2018	Onderzoek naar luchthaven in Noordzee. 50PLUS	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M126-2017	13-11-2017	Overlegjaar agrarisch natuurbeheer. D66	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS gepubliceerd. Het voorstel Presidium volgt na de PS-vergadering van 11 november a.s.
M109-2017	06-11-2017	Begroting 2018: opvolging rapport waterbestendig Westpoort. D66	Er is in augustus/september een nieuwe actualisatie vanuit GS gepubliceerd.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 11 november 2019

Onderwerp: Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland

Kenmerk: 1267224/1267226

Bijlagen:
1. ontwerpbesluit
2. ontwerpverordening ;
3. toelichting bij ontwerpverordening (algemeen en artikelsgewijs)

1. Inleiding

Op 1 januari 2020 treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking. Ambtenaren gaan dan van het bestuursrecht naar het privaatrecht over. Een gevolg hiervan is dat ambtenaren geen aanstellingsbesluit meer ontvangen, maar een arbeidsovereenkomst met de provincie aangaan. In dit kader dient de terminologie van deze verordening op onderdelen aan de Wnra aangepast te worden. In deze Verordening is nu vastgelegd dat de werkgeverscommissie bevoegd is om arbeidsovereenkomsten met medewerkers van de statengriffie aan te gaan. Voor het overige is de verordening inhoudelijk niet gewijzigd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Provincie is de werkgever van de ambtenaren die werkzaam zijn bij de provincie. Provinciale Staten en gedeputeerde staten vullen dit werkgeverschap in. Provinciale staten zijn daarbij het bevoegd gezag van de griffie en het college voor zijn ambtelijke organisatie. Gelet op de publieke taken, de grootte en de samenstelling van provinciale staten is in 2011 een commissie ingesteld voor de feitelijke invulling van het werkgeverschap. De delegatie ziet op het nemen van personele beslissingen op grond van de artikelen 25 en 104e tweede lid van de Provinciewet.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Geen.

4. Proces en procedure

Na vaststelling door PS zal de verordening worden gepubliceerd in het Provinciaal Blad op www.overheid.nl. Inwerkingtreding is voorzien op 1 januari 2020.

Met de inwerkingtreding van de nieuwe verordening wordt de huidige Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland 2011 ingetrokken.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het Presidium van Provinciale Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. E. Krijgsman, griffier.

Bijlage 1:

Ontwerpbesluit nr. 76A van Provinciale Staten van Noord-Holland van 11 november 2019 tot vaststelling van de Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Overwegende dat Provinciale Staten de werkgeverscommissie hebben ingesteld en aan de werkgeverscommissie bevoegdheden met betrekking tot het werkgeverschap jegens de op de statengriffie werkzame ambtenaren hebben overgedragen;

Overwegende dat het naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren wenselijk is om de verordening te actualiseren en hernieuwd vast te stellen;

Gelet op de artikelen 81 en 152 van de Provinciewet;

Besluiten vast te stellen:

de Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland overeenkomstig bijlage 2.

Haarlem, 11 november 2019

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Bijlage 2:

Ontwerpbesluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 11 november 2019 tot vaststelling van de Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 11 november 2019 nr. 76B, tot vaststelling van de Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Overwegende dat Provinciale Staten de werkgeverscommissie hebben ingesteld en aan de werkgeverscommissie bevoegdheden met betrekking tot het werkgeverschap jegens de op de statengriffie werkzame ambtenaren hebben overgedragen;

Overwegende dat het naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren wenselijk is om de verordening te actualiseren en hernieuwd vast te stellen;

Gelet op de artikelen 81 en 152 van de Provinciewet;

Besluiten vast te stellen:

Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland

Artikel 1 Instelling
Er is een werkgeverscommissie die de invulling van het werkgeverschap uitoefent ten aanzien van de griffier en de overige op de griffie werkzame functionarissen die met de provincie een arbeidsovereenkomst zijn aangegaan.

Artikel 2 Taken en bevoegdheden werkgeverscommissie

1. Provinciale Staten dragen de bevoegdheden op grond van de Ambtenarenwet, de cao provinciale sector, de daaraan gerelateerde uitvoeringsregelingen en de provinciale personeelsregeling of protocollen en op grond van de artikelen 25, en 104e tweede lid, van de Provinciewet over aan de werkgeverscommissie;
2. Tot de bevoegdheid van de werkgeverscommissie behoren ook de voorbereiding en uitvoering van de overige tot het werkgeverschap van Provinciale Staten behorende beslissingen en regelingen;

Artikel 3 Samenstelling werkgeverscommissie
1. De werkgeverscommissie is een politiek breed samengestelde commissie en bestaat uit vier leden uit provinciale staten.
2. De werkgeverscommissie kiest uit haar midden een voorzitter en zijn vervanger.

3. De leden van de werkgeverscommissie worden door Provinciale Staten uit hun midden benoemd voor de duur van de zittingsperiode van provinciale staten.
4. Het lidmaatschap van de werkgeverscommissie eindigt:
   a. op eigen verzoek; het lid doet daarvan schriftelijk mededeling aan provinciale staten; het ontslag gaat in als de opvolger door de Provinciale Staten is benoemd;
   b. indien het lid aftreedt als lid van de provinciale staten;
   c. indien Provinciale Staten van oordeel zijn dat het lid niet langer geschikt is de functie van lid van de werkgeverscommissie te vervullen.
5. De voorzitter van Provinciale Staten kan worden uitgenodigd om in de vergadering van de werkgeverscommissie aanwezig te zijn om daarin een informerende en adviserende rol te vervullen.

Artikel 4 Taken voorzitter

De voorzitter draagt in ieder geval zorg voor:
a. het tijdig en periodiek bijeenroepen van de werkgeverscommissie;
b. het leiden van de vergaderingen;
c. het doen naleven van deze verordening;
d. het ondertekenen van de stukken en de besluiten die van deze commissie uitgaan, alsmede het zorg dragen voor de uitvoering van de besluiten van de werkgeverscommissie,
e. het fungeren als schakel tussen de werkgeverscommissie en de griffier als eerstverantwoordelijke voor de personele en organisatorische zaken van de griffie.

Artikel 5 Ondersteuning van de commissie

1. De griffier staat de werkgeverscommissie terzijde en maakt met het Gedeputeerde Staten of de provinciesecretaris afspraken over ondersteuning.
2. De griffier of een door de griffier aan te wijzen functionaris draagt zorg voor het secretariaat.

Artikel 6 Besluitvorming

1. Besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen, uitgebracht door de leden zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid.
2. Besluiten worden alleen genomen indien in de vergadering meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is.
3. Bij een gelijk aantal voor- en tegenstemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

Artikel 7 Verslaglegging

De griffier draagt zorg voor het opstellen van een besluitenlijst van elke vergadering. De besluitenlijst wordt in de eerstvolgende vergadering van de werkgeverscommissie definitief vastgesteld.

Artikel 8 Beslotenheid van vergaderingen

1. De vergaderingen van de werkgeverscommissie worden in het belang als bedoeld in artikel 10, tweede lid, onder e of f van de Wet openbaarheid van bestuur in beslotenheid gehouden.

2. De agenda, de stukken en de besluitenlijst zijn openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, hierop of een deel daarvan geheimhouding moet worden gelegd.
3. Indien een statenlid de stukken als bedoeld in het tweede lid wil inzien, kan hij daartoe een verzoek indienen bij de voorzitter van de werkgeverscommissie. De voorzitter weigert een dergelijk verzoek slechts als sprake is van strijd met het belang als bedoeld in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 9 Vergaderfrequentie
De werkgeverscommissie vergadert tenminste tweemaal per jaar en voorts zo vaak als door de voorzitter of één van de leden nodig wordt geacht.

Artikel 10 Verantwoording
De werkgeverscommissie brengt met inachtneming van het bepaalde in artikel 8, jaarlijks verslag uit aan Provinciale Staten van haar werkzaamheden en bevindingen.

Artikel 11 Intrekking
De Verordening Werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland 2011 wordt ingetrokken.

Artikel 12 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2020.

Artikel 13 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland.

Haarlem, 11 november 2019

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, statengriffier

Bijlage 3:

Toelichting verordening werkgeverscommissie statengriffie Noord-Holland

Algemeen

De Provincie is de werkgever van de ambtenaren die werkzaam zijn bij de provincie. Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten vullen dit werkgeverschap in. Provinciale staten zijn daarbij het bevoegd gezag van de griffie en het college voor zijn ambtelijke organisatie. Gelet op de publieke taken, de grootte en de samenstelling van Provinciale Staten ligt het voor de hand dat zij voor de feitelijke invulling van het werkgeverschap een commissie instellen waaraan zij deze taak delegeren. Gelet op de artikelen 81 en 152, eerste lid van de Provinciewet ligt de instelling van een bestuurscommissie het meest voor de hand. De verordening voorziet daarin. De delegatie ziet alleen op het nemen van personele besluiten.

Artikelsgewijs

Artikel 1 Instelling werkgeverscommissie

Op grond van artikel 81 van de Provinciewet kunnen provinciale staten een werkgeverscommissie instellen. Deze commissie neemt zoveel mogelijk de werkgeversrol van Provinciale Staten over.

Artikel 2 Taken en bevoegdheden werkgeverscommissie

In artikel 2 wordt verwoord dat de werkgeverscommissie vrijwel alle bij het werkgeverschap horende taken en bevoegdheden vervult. Er is een aantal bevoegdheden dat gelet op zijn aard niet door Provinciale Staten overgedragen kan worden aan een werkgeverscommissie. Te denken valt aan het aanwijzen (van de vervanging) van de griffier, het vaststellen van de instructie voor de griffier, het vaststellen van een organisatieverordening voor de griffie en het nemen van een (voorgenomen) reorganisatiebesluit.

Naast het nemen van personele besluiten, kan deze commissie te maken krijgen met bijvoorbeeld het te voeren HRM-beleid, integriteitbeleid (o.a. gedragscode, ambtseed, vertrouwenspersoon) en bereidt zij de voorstellen aan provinciale staten voor die voortvloeien uit het werkgeverschap. Andere voorbeelden die horen tot de werkgeverstaak zijn het voeren van overleg met de griffier over de voortgang van de werkzaamheden van de griffie, het voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken met de griffier en het doen van voorstellen over de inrichting van de griffie. Het gaat dan bijvoorbeeld over een voorgenomen besluit tot reorganisatie, een plan van aanpak voor de reorganisatie, een inrichtingsplan e.d. De werkgeverscommissie zal bij die voorbeelden moeten bezien welke besluiten zij kan nemen en welke besluiten voorbehouden zijn aan Provinciale Staten en zij met haar advies ter besluitvorming zal voorleggen aan provinciale staten.

Artikel 3 Samenstelling werkgeverscommissie

Uit artikel 81 van de Provinciewet vloeit voort dat de commissaris van de Koning geen lid kan zijn van de werkgeverscommissie. Dit is volledig in de lijn met het feit dat provinciale staten het bevoegde gezag zijn van de statengriffie. De commissaris van de Koning is weliswaar voorzitter van Provinciale Staten maar heeft in de vergaderingen van provinciale staten geen stemrecht.

De commissaris van de Koning is technisch voorzitter van de Provinciale Staten en zal in die hoedanigheid vaak een beroep doen op de griffier. Tegen die achtergrond vervult de commissaris van de Koning een informerende en adviserende rol bij de werkgeverscommissie.

Artikel 4 Taken voorzitter

Gelet op de taken van de voorzitter van de werkgeverscommissie kan het goed zijn om voor de invulling van dit voorzitterschap een voorzittersprofiel op te stellen, waardoor provinciale staten kunnen oordelen of de beoogde voorzitter aan dit profiel voldoet. Ook is het wellicht van belang om als Provinciale Staten aan de voorzitter (en de leden) van de werkgeverscommissie scholing aan te bieden op het specifieke terrein waarop deze commissie zich begeeft.

Artikel 5 Ondersteuning van de commissie

De ondersteuning waarover in dit artikel wordt gesproken is deel afkomstig van de statengriffie en deels afkomstig van het ambtelijk apparaat van gedeputeerde staten. Dit laatste kan worden geregeld doordat de griffier bij de secretaris een verzoek indient voor ambtelijke bijstand of doordat de griffier met de secretaris een dienstverleningsovereenkomst aangaat. Voor het kunnen aangaan van deze overeenkomsten is het wel noodzakelijk dat gedeputeerde staten hun bevoegdheid tot het aangaan van een privaatrechtelijke rechtshandeling aan de griffier mandateert. Mandaat aan een niet-ondergeschikte is door de wetgever mogelijk gemaakt in artikel 10:4 van de Algemene wet bestuursrecht. Daarnaast moet de commissaris van de Koning aan de griffier de volmacht geven om overeenkomsten te kunnen ondertekenen.

Artikelen 6 en 7 Besluitvorming en Verslaglegging

De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Artikel 8 Beslotenheid van vergaderingen

Wanneer in vergaderingen van de werkgeverscommissie personele aangelegenheden aan bod komen en hetgeen hier wordt besproken niet bedoeld is om aan derden kenbaar te maken, ligt het voor de hand dat hierover in beslotenheid wordt vergaderd. De agenda, de stukken en de besluitenlijst zijn in beginsel wel openbaar, tenzij de werkgeverscommissie beslist dat op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, hierop of een deel ervan geheimhouding moet worden gelegd.

De werkgeverscommissie is op grond van artikel 7, tweede lid van deze verordening en in lijn met artikel 91, tweede lid van de Provinciewet, bevoegd de geheimhouding op te heffen. Vanzelfsprekend kunnen provinciale statenleden wel inzage krijgen in de stukken etc., aangezien provinciale staten het oorspronkelijk bevoegde orgaan zijn.

Artikel 10 Verantwoording

Provinciale Staten hebben sinds de dualisering van het provinciebestuur een eigen secretaris gekregen, de griffier. Daarnaast hebben Provinciale Staten ook vaak een griffie ingericht om hem, zijn organen en de griffier te ondersteunen. Daardoor hebben Provinciale Staten er formeel een taak bij gekregen, de invulling van het werkgeverschap.

Het is van belang dat Provinciale Staten inzicht krijgen en houden wat hieronder moet worden verstaan. De verantwoording door de werkgeverscommissie van haar werkzaamheden en bevindingen kan hieraan bijdragen.

Ook uit het oogpunt dat het Provinciale Staten zijn die de arbeidsvoorwaardenregelingen vaststellen, waarop de werkgeverscommissie de personele beslissingen baseert, is een belangrijk argument om deze verantwoording te regelen.

Uitgegeven op *

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

R.M. Bergkamp, provinciesecretaris.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	1022
Extern Zaak ID	921516
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 november 2019
Agendapunt	8.b
Omschrijving	Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep (VD-77) -nog niet behandeld-
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Geagendeerd	Vergaderdatum
PS-vergadering	**11 november 2019**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2019
PS-vergadering	18 november 2019

Toelichting

Op 18 oktober 2019 zal de halfjaarlijkse vergadering plaatsvinden van de MRA-Regiegroep. Aan de Colleges van B&W en GS van de betrokken overheden wordt gevraagd om de vergaderstukken te agenderen in raden en Staten.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	991
Extern Zaak ID	804913
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 november 2019
Agendapunt	8.c
Omschrijving	Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o. (VD-78).
Organisatieonderdeel	BEL/GRN

Geagendeerd	Vergaderdatum
PS-vergadering	**11 november 2019**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2019

Toelichting

De samenwerking van gemeenten en provincies om recreatiegebieden in stand te houden is vastgelegd in gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap Loosdrecht e.o. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen worden de deelnemende partijen in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen op de concept jaarrekeningen, concept begrotingen en -begrotingswijzigingen. Voor de provincie is dit van belang vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. S. Koycu
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143469
koycus@noord-holland.nl

Verzenddatum

11 SEP. 2019

Kenmerk
804913/1268460

Uw kenmerk

Betreft: zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het indienen van zienswijzen op de financiële stukken van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

4 bijlage(n)

aanbiedingsbrief Plassenschap Loosdrecht, ontwerp begroting 2020, ontwerp jaarrekening 2018, PS voordracht met ontwerp besluit.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

TELEFOON
030 297 40 00

POSTADRES
Postbus 8058
3503 RB Utrecht

BEZOEKADRES
Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

ONLINE
www.recreatiemiddennederland.nl
info@recreatiemiddennederland.nl

FINANCIEEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan de deelnemers van Plassenschap Loosdrecht
e.o.: *de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Stichtse Vecht, Utrecht en Wijdemeren en de staten en het college van de provincies Noord-Holland en Utrecht.*

Ons kenmerk: UIT-195017 / Z-192733
Referentie: Helga Hijdra
E-mailadres: h.hijdra@recreatiemiddennederland.nl
Bijlage(n): 2
Onderwerp: Ontwerp Begroting 2020 en Ontwerp Jaarrekening 2018

Utrecht, 4 juli 2019

Geachte deelnemer aan Plassenschap Loosdrecht e.o., geachte heer, mevrouw,

Bijgevoegd ontvangt u de Ontwerp Jaarrekening 2018 en de Ontwerp Begroting 2020 die door het dagelijks bestuur in de vergadering van 27 juni jl. zijn opgesteld. U ontvangt deze stukken later dan gebruikelijk – zoals wij u op 19 april jl. per brief hebben laten weten – omdat we in de eerste helft van 2019 werden geconfronteerd met een aantal knelpunten en uitdagingen binnen onze uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN).

Deze knelpunten en uitdagingen hebben gevolgen voor de realisatie van de ambities van het Plassenschap als vastgesteld in de ‘Kadernota 2020’ die u begin dit jaar voor zienswijze heeft ontvangen. De begroting van het Plassenschap bestaat namelijk voor een belangrijk deel uit een doorbelasting van RMN. Het personeel dat werkzaam is voor ons Plassenschap is immers in dienst bij RMN.

RMN staat – als uitvoeringsorganisatie voor Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden (de schappen) – voor de knelpunten en uitdagingen:

- Vanwege de reorganisatie van RMN (2016-2018), als gevolg van de liquidatie van recreatieschap Utrechtse Heuvelrug Vallei- en Kromme Rijngebied (UHVK), is de bedrijfsvoering van RMN onder grote druk komen te staan. Met name de financiële functie is ontoereikend: het financiële systeem is niet goed ingericht en de koppelingen tussen systemen ontbreken waardoor de financiële positie niet gemonitord kan worden.

- Het preventief begrotingstoezicht over boekjaar 2018 en de implementatie van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) heeft veel extra inzet gevraagd waardoor niet alleen een achterstand is ontstaan in het opstellen van de planning & control producten, maar waarbij ook fouten zijn geconstateerd in voorgaande begrotingen. Wijzigingen in formatie en indexatie zijn niet goed verwerkt, waardoor RMN structureel te weinig middelen heeft om de personeelslasten voor de schappen te kunnen dekken. Dit is in de begrotingen van 2020 gecorrigeerd.

- Recreatie staat de laatste jaren weer wat hoger op de politieke agenda en de bestuurlijke betrokkenheid bij het schap is vergroot. De deelnemers van de schappen zien namelijk in dat recreatie van groot belang is voor de aantrekkingskracht van de regio en willen hier o.a. via het schap aan bij blijven dragen. RMN – de uitvoeringsorganisatie van de schappen – gaat deze uitdaging graag aan, maar moet

daarvoor transformeren van een budget-gestuurde beheerorganisatie die zich richt op het uitvoeren van taken naar een professionele programma-gestuurde organisatie die zich richt op het realiseren van doelen. Enkel de begroting en de jaarrekening dienen momenteel als basis voor sturing en verantwoording, maar deze documenten bieden onvoldoende handvatten om te kunnen sturen op de realisatie van ambities en geven te weinig inzicht in de realisatie en prestaties. Hier hebben zowel de deelnemende gemeenten en provincies, als de schappen én RMN last van.

Ontwerp Begroting 2020

Deze ontwikkelingen leiden tot een tekort in de begroting van RMN. Dit tekort moet worden doorbelast aan de schappen. Binnen de begroting van het Plassenschap is echter geen ruimte om dit tekort op te vangen. De deelnemersbijdrage zou daarom met 15% verhoogd moeten worden om deze kosten te dekken. Het dagelijks bestuur heeft in haar vergadering d.d. 13 juni echter aangegeven dat deze verhoging onacceptabel is en heeft RMN verzocht nog eens kritisch naar geplande onderhoudswerkzaamheden en vervangingsinvesteringen te kijken om te bezien of temporisering mogelijk is om de verhoging van de deelnemersbijdrage te beperken. Op 27 juni jl. heeft het dagelijks bestuur bijgevoegde begroting opgesteld waarin de deelnemersbijdrage met 6% wordt verhoogd. De volgende werkzaamheden zijn verschoven:

- De beschoeiing Kalverstraat is naar 2022 verschoven.
- Werkhaven Rimboe (beschoeiingen, bedrijfsgebouw en bestrating) is verschoven naar 2021 (50%) en 2022 (50%).
- De dekking voor de bijdrage aan het OVP is bijgesteld van €83.000 naar €70.914, waarmee de marge voor onvoorziene gevallen is verdwenen.
- De post onvoorzien in van 0,5% naar 0,1% aangepast.

Daarnaast is in de Ontwerp Begroting 2020 een incidenteel Transitiebudget RMN opgenomen dat vooralsnog op PM staat.

Begrotingswijziging 2019

Bovengenoemde ontwikkelingen hebben niet alleen gevolgen voor de begrotingen 2020, maar zullen ook leiden tot een begrotingswijziging 2019. Naar verwachting wordt de begrotingswijziging in september opgesteld en met u gedeeld.

Afwijking Kadernota 2020

Ten aanzien van de doorbelaste personeels- en apparaatskosten wijkt de voorliggende Ontwerp Begroting 2020 af van de uitgangspunten in de Kadernota 2020. De voorgenomen ambities om meer in te zetten op toezicht en handhaving zijn niet in de Begroting 2020 verwerkt. Dit zou het tekort verder doen oplopen.

Perspectief

Het dagelijks bestuur verwacht dat Recreatie Midden-Nederland in de komende periode stappen gaat zetten om orde op zaken te stellen, vooral ten aanzien van de financiële administratie. Er moeten maatregelen worden getroffen om de continuïteit voor de korte termijn te waarborgen. Daarnaast wordt na het zomerreces gestart met de verkenning van een toekomstperspectief voor de lange termijn. In dit proces zullen ook de deelnemende gemeenteraden en Provinciale Staten betrokken worden.

Ontwerp Jaarrekening 2018

De accountantscontrole is op het moment van verzenden nog niet afgerond. Zodra de controle is afgerond wordt de (goedkeurende) accountantsverklaring zo spoedig mogelijk nagezonden.

Zienswijze

In overeenstemming met de Wet gemeenschappelijke regelingen wordt u in de gelegenheid gesteld een zienswijze kenbaar te maken op de Ontwerp Begroting, voordat deze ter vaststelling wordt geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur.

Graag ontvangen wij uw (voorgenomen) zienswijze vóór 1 oktober 2019, zodat het algemeen bestuur uw zienswijzen kan betrekken in de besluitvorming.

Informatiebijeenkomst

Wij realiseren ons dat de geschetste situatie tot vragen leidt. Om die reden organiseren wij, voorafgaand aan de beraadslaging in uw raden en staten, een informatiebijeenkomst voor (de vertegenwoordigers in) de deelnemende gemeenteraden en Provinciale Staten.
Deze informatiebijeenkomst wordt gehouden op **10 september van 19 tot 21 uur** (locatie en programma volgen z.s.m.). Tijdens deze bijeenkomst maken wij u graag deelgenoot van onze uitdagingen en knelpunten en kunt u vragen stellen om tot een weloverwogen zienswijze te komen.

Met vriendelijke groet,
namens het dagelijks bestuur

Sofie Stolwijk
Secretaris

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

ONTWERP BEGROTING 2020

25 JUNI 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
1.1 Algemeen 4
1.2 Uitgangspunten 4
1.3 Ontwikkelingen 5
1.4 Procedure 5
1.5 Leeswijzer 5
2. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen? 6
2.1 Ontwikkelingen 6
Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen 6
Regelgeving, ontheffingverlening en handhaving 6
Terreinen Plassengebied 6
Terreinen Veenweidegebieden 7
Vervangen beschoeiingen 7
2.2 Beheer en Onderhoud 7
Nieuw beheersysteem en plannen voor beheer & onderhoud 7
Meerjaren onderhoudsplan (MJOP) 7
Groot en dagelijks onderhoud 8
2.3 Toezicht & Handhaving 9
3. Wat mag het kosten? 10
3.1 Financiering 10
3.2 Financiële uitgangspunten (ontwerp)begroting 2020 10
Taakvelden 10
Investeringen 10
Overhead 10
Rente 11
Vergelijkbaarheid van cijfers voorgaande jaren 11
4. Paragrafen 12
4.1 Treasury paragraaf / financiering 12
Beleidsuitgangspunten 12
Mutaties in de leningenportefeuille 12
EMU saldo 13
BBV en rentetoerekening 13

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 14
Risicobeheersing 14
Weerstandsvermogen 15
4.3 Financiële Kengetallen 16
Beoordeling kengetallen algemeen 17
Beoordeling kengetallen Plassenschap Loosdrecht 17
4.4 Bedrijfsvoering & personeel 18
Bedrijfsvoering 18
Overhead en toerekening personeelskosten 18
4.5 Onderhoud kapitaalgoederen 18
4.6 Verbonden partijen 19
Recreatie Midden Nederland (RMN)(prog. 1) 19
4.7 Lokale heffingen 19
5. (Ontwerp)begroting 2020, meerjarenbegroting 2020 – 2023 21
5.1 Overzicht van de baten en lasten 2020 21
5.2 Toelichting op overzicht van baten en lasten 21
Lasten 21
Baten 22
5.3 Overzicht incidentele baten en lasten 22
5.4 Toelichting op de financiële positie 22
6. Balans 23
6.1 Geprognosticeerde balans 2019 – 2023 23
6.2 Toelichting op de geprognosticeerde balans 23
Bijlage 1 Overzicht reserves en voorzieningen 24
Bijlage 2 Meerjarige investeringsplanning 25
Bijlage 3 Overzicht van geldleningen 27
Bijlage 4 Baten en lasten op taakveldniveau 28
Bijlage 5 Deelnemersbijdrage 2020 29

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Voor u ligt de Ontwerp Programmabegroting Plassenschap Loosdrecht e.o. 2020, opgesteld in opdracht van het dagelijks bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. door zijn bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN).

Plassenschap Loosdrecht e.o. is een gemeenschappelijke regeling (GR) op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze GR werken de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht, Utrecht en de Provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan beheer en ontwikkeling van toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio.

Plassenschap Loosdrecht e.o. zet zich in voor openluchtrecreatie en zorgt voor het behoud van natuur, landschap en de cultuurhistorische elementen die bepalend zijn voor de kwaliteit het recreatiegebied. Daarnaast zorgt het Plassenschap voor het nautisch- en vaarwegbeheer van het openbaar water binnen het werkgebied.

Het werkgebied van Plassenschap Loosdrecht e.o. omvat alle wateren van de Loosdrechtse Plassen, de legakkergebieden, moeras- en rietlanden en aangrenzende veenweidegebieden. Het recreatiegebied en de verschillende terreinen bieden mogelijkheden voor ontspanning, rust, beweging en plezier voor inwoners én bezoekers van de regio.

Het Plassenschap heeft de uitvoering van zijn werkzaamheden - Beheer & Onderhoud, Toezicht & Handhaving, Ontwikkeling, Exploitatie, Bedrijfsvoering en Bestuursondersteuning - belegd bij RMN. RMN is dé uitvoeringsorganisatie voor Plassenschap Loosdrecht e.o., Recreatieschap Stichtse Groenlanden en Routebureau Utrecht.
De helft van de uitgaven van het Plassenschap bestaan dan ook uit kosten voor RMN.

RMN is ‘under construction’. Momenteel werkt RMN aan een plan van aanpak om de benodigde verbeteringen in de bedrijfsvoering te realiseren. Er worden verschillende scenario’s verkend waarvan de financiële consequenties nog niet bekend zijn. Plassenschap Loosdrecht e.o. heeft voor 2020 geen concreet transitiebudget geraamd, maar wel een PM post opgenomen voor de te verwachte kosten.

1.2 Uitgangspunten

De door de Plassenraad (het algemeen bestuur) vastgestelde Kadernota 2020 dient als algemeen beleidskader en uitgangspunt voor het opstellen van de programmabegroting. De kadernota is in het dagelijks bestuur van 21 november 2018 vastgesteld en voor zienswijze aangeboden aan de deelnemers. Tijdens het opstellen van de Kadernota werd uitgegaan van een verhoging van de deelnemersbijdrage van 1,5% (als gevolg van loon- en prijsindexatie), inmiddels is duidelijk geworden dat een verhoging van 6% noodzakelijk is. Dit wordt veroorzaakt door:

- Een structureel hogere doorbelasting van Recreatie Midden-Nederland omdat de loonkosten hoger zijn dan eerder geraamd. Sinds de reorganisatie in 2016 – als gevolg van de liquidatie van recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied – zijn er fouten gemaakt in de formatieramingen en het verwerken van de loonindexatie als gevolg van cao-wijzigingen.
- De groot onderhoud- en investeringsplannen van Plassenschap Loosdrecht e.o. zorgen meerjarig voor extra kosten in de rente en afschrijvingen.

1.3 Ontwikkelingen

Voor het begrotingsjaar 2020 zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

- Eind 2019 wordt het Programma Loosdrechtse Plassen ter vaststelling voorgelegd aan het dagelijks en algemeen bestuur. Hierin zijn de visie en strategische doelen vastgelegd en worden de benodigde inspanningen voor 2020 en verder uiteengezet. Duurzaamheid en circulariteit zullen nadrukkelijke aandacht krijgen in het programma. Ten tijde van het opstellen van deze begroting zijn nog niet alle inspanningen geprogrammeerd. Eind 2019 wordt tegelijkertijd met de vaststelling van het programma een begrotingswijziging aan het bestuur voorgelegd.
- Vanaf 2020 zal Plassenschap Loosdrecht e.o. jaarlijks een financiële bijdrage betalen voor deelname aan het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Deze bijdrage is verwerkt en zichtbaar gemaakt in deze begroting.

1.4 Procedure

Het dagelijks bestuur biedt deze ‘Ontwerp Programmabegroting 2020’ voor zienswijze aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan provinciale staten van de deelnemende provincies aan. Met inachtneming van eventuele zienswijzen stelt de Plassenraad de ‘Programmabegroting 2020’ vast.

1.5 Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk heeft u de algemene uitgangspunten voor het opstellen van deze programmabegroting kunnen lezen. Het tweede hoofdstuk is het programmaplan 2020. In dit hoofdstuk worden de strategische doelstellingen van het Plassenschap Loosdrecht beschreven. Hoofdstuk drie beschrijft wat het gaat kosten en hoofdstuk vier bevat de paragrafen die nader ingaan op risico’s en weerstandvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering en bedrijfsvoering. Hoofdstuk vijf bevat de exploitatiecijfers voor 2020 en een toelichting op de ontwikkeling van deze cijfers en er wordt een beeld geschetst van de meerjarige ontwikkeling van de exploitatie. Ten slotte geeft hoofdstuk zes een beeld van de financiële positie van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

2. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

2.1 Ontwikkelingen

Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is mede ondertekenaar van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Het Plassenschap is daarmee een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000 en heeft hiervoor een bestemmingreserve gevormd. De totale bijdrage dient volgens een vastgesteld kasritme te worden bijgedragen in de periode 2017-2028. Het Plassenschap betaalt met name voor uit te voeren baggerwerkzaamheden. Vanaf 2020 wordt rekening gehouden met een jaarlijks te financieren bedrag van € 70.914,00. In het laatste jaar van het Gebiedsakkoord wordt het resterende deel van de bijdrage verrekend.

Regelgeving, ontheffingverlening en handhaving

Verordening Plassenschap Loosdrecht

De Plassenraad heeft in 2018 de nieuwe Verordening Plassenschap Loosdrecht vastgesteld. Op basis van deze verordening dient het dagelijks bestuur nadere (beleids)regels vast te stellen voor onder meer commerciële activiteiten op het water, overgangsrecht voor verleende pleziervaartuigontheffingen en hondenlosloopgebieden. De verboden, voor zover er geen ontheffing is verleend, vragen om toezicht en handhaving. Voor de bestuurlijke handhaving dient de hoogte van de dwangsommen te worden geactualiseerd.

Besluit Motorboten

Het dagelijks bestuur heeft in 2018 besloten om de evaluatie van het Besluit Motorboten uit te stellen in verband met de ‘Campagne Snelvaren’ die in de zomer 2018 is gehouden en ook in de zomer van 2019 zal plaatsvinden. Na de Campagne Snelvaren 2019 – die zich richt op het beperken van overlast door snelvaren d.m.v. een betere samenwerking met politie, gemeente en brandweer – wordt het snelvaarbeleid geëvalueerd. Mogelijk leidt dit tot een wijziging van het Besluit Motorboten (waarin het snelvaarbeleid is vastgelegd) in 2020.

Evaluatie Paalkamperen

Het Plassenschap heeft in 2018 het zogeheten ‘paalkamperen’ mogelijk gemaakt op 2 eilanden: Meent en Markus Pos. Het bestuur zal in de tweede helft van 2020 het paalkamperen evalueren. In 2021 worden mogelijke wijzigingen in het beleid rond paalkamperen doorgevoerd.

Digitale ontheffingverlening

RMN wil in 2019 verkennen hoe de ontheffingverlening gedigitaliseerd en geautomatiseerd kan worden, met als doel het verstrekken van ontheffingen eenvoudiger te maken voor de recreant en tegelijkertijd de administratieve last voor de bedrijfsvoering te verminderen. Met ingang van 2020 wordt het uitgeven van snelvaarontheffingen zoveel mogelijk automatisch en digitaal uitgevoerd.

Terreinen Plassengebied

Herinrichting Werkhaven Rimboe

In 2019 wordt een ontwerp voor de herinrichting van werkhaven ‘Rimboe’ opgesteld. Uitgangspunt is om het terrein zo in te richten dat deze niet alleen als werkhaven kan dienen, maar ook voor recreatiedoeleinden kan worden gebruikt. Rimboe is namelijk één van de weinige plekken waar openbare toegankelijkheid naar het plassengebied voor recreanten gerealiseerd zou kunnen worden. Het voorlopige ontwerp en de benodigde investering wordt in de tweede helft van 2019 ter

besluitvorming voorgelegd aan het dagelijks bestuur. In 2020 wordt hiervoor de planologische procedure doorlopen en in 2021 kan worden gestart met de uitvoering.

Herziening Erfpacht recreatiecentrum Mijnden

Naar verwachting bereiken Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatiecentrum Mijnden in 2019 overeenstemming over de herziening van de erfpacht (voorwaarden en hoogte van de canon) als gevolg van de uitbreidingsplannen van Recreatiecentrum Mijnden, die sinds de wijziging van het bestemmingsplan in 2017 mogelijk zijn. De hogere inkomsten uit de erfpacht worden na ondertekening van de overeenkomst opgenomen in de begroting.

Terreinen Veenweidegebieden

Plassenschap Loosdrecht e.o. verkent de mogelijkheden voor passende recreatieve ontwikkeling bij de terreinen – Bosdijk, Zwaan, de Aa, de Geer, Oukoperdijk – in het westelijk weidegebied in de gemeente Stichtse Vecht (Breukelen). Ontwikkelingen zijn gericht op het verhogen van de recreatieve meerwaarde en het beperken van de kosten voor het beheer & onderhoud van deze terreinen.

Vervangen beschoeiingen

Het algemeen bestuur heeft eind 2018 het herijkte investeringsplan 2019-2024 voor het vervangen van beschoeiing vastgesteld. Inzet is om de opgelopen achterstand in het vervangen van de beschoeiingen versneld in te lopen conform de door het dagelijks bestuur vastgestelde planning. De beschoeiingen worden aan het einde van de levensduur vervangen door duurzame beschoeiingen. Het vervangen van de beschoeiingen heeft de komende jaren nadrukkelijk de aandacht.

2.2 Beheer en Onderhoud

Nieuw beheersysteem en plannen voor beheer & onderhoud

Het beheer is in beweging. Tot op heden vindt de aansturing van beheer & onderhoud plaats via budgetten die gebaseerd zijn op een theoretisch model. In 2015 is ervoor gekozen om over te stappen naar een systeem waarbij gestuurd kan worden op kwaliteit. Hiervoor is het systeem GeoVisia eind 2015 aangeschaft en in 2016 is gestart met de inrichting van het systeem. In 2016 en 2017 zijn de terreinen en arealen ingemeten en verwerkt. In 2018 is een begin gemaakt met het invoeren van gegevens om de technische beheermaatregelen te kunnen doorrekenen. De jaren 2019, 2020 en 2021 staan in het teken van het complementeren van de benodigde beheergegevens. Door middel van inspectierondes wordt de technische staat van alle elementen in de beheergebieden in kaart gebracht zodat er een gedetailleerd inzicht in de huidige staat en onderhoudsbehoefte ontstaat.

In 2019 worden nieuwe beheerplannen opgesteld. Deze plannen geven een actuele beschrijving van de (beeld)kwaliteit per beheergebied. Hierin wordt ook de verhouding tussen de gerealiseerde kwaliteit en de beheerkosten getoetst. De beheerplannen maken het mogelijk om in 2019 met de deelnemers van het Plassenschap in gesprek te gaan over de uitgangspunten van het beheer, de huidige beheerkeuzes en of de gerealiseerde kwaliteit overeenkomt met de wensen en verwachtingen van de deelnemers.

Meerjaren onderhoudsplan (MJOP)

Naast de jaarlijkse begroting voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden heeft het Plassenschap een meerjaren onderhoudsplan (MJOP) 2019-2029. Dit MJOP geeft invulling aan de wettelijke verplichtingen en laat zien waar de komende periode groot onderhoud aan de paden en recreatieterreinen of objecten gepland staat.

Momenteel is het MJOP nog gebaseerd op een theoretische model dat uitgaat van de technische levensduur. In 2021 verwacht RMN GeoVisia volledig te hebben ingericht en wordt het MJOP herijkt

op basis van de daadwerkelijke staat. Vanaf dat moment is het mogelijk om jaarlijks een nauwkeuriger beeld te geven van de te verwachten werkzaamheden en de te maken kosten voor de periode 2021-2045. In 2021 wordt de input voor het beheersysteem volledig gemaakt om per 2022 volgens de nieuwe methodiek te kunnen werken.

Groot en dagelijks onderhoud

Wegen

Jaarlijks worden wegen geïnspecteerd. Acties hierop worden planmatig aangepakt en in de meerjarenbegroting opgenomen. Gaten in de half-verharde parkeergedeelten en paden op de recreatieterreinen worden jaarlijks gevuld, net als gaten in het asfalt van toegangswegen en fietspaden.

Het periodiek aanbrengen van een nieuwe slijtlaag of deklaag bij de diverse (half)verhardingen behoort tot het groot onderhoud.

Mede omdat een aantal recreatieve voorzieningen al “oud” is, moet rekening worden gehouden met een stijging van de kosten van groot onderhoud. Dit wordt niet gecompenseerd door vermindering van afschrijvingen op de recreatieve voorzieningen. De aanlegkosten van bijna alle voorzieningen zijn in het verleden voor 50 tot 100% gesubsidieerd; op het gesubsidieerde deel is niet afgeschreven.

Gebouwen en riolering

Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het periodiek schilderen van het houtwerk, het repareren van kapot sanitair en het verhelpen van storingen.

Watergangen en oevers

Bij de najaarsschouw wordt de oever- en watervegetatie van de watergangen in het plassengebied gemaaid volgens het slotenbestek. De rietvegetatie wordt gemaaid. Het dijkje langs de Westelijke Drecht (t.o. Mijnden) wordt kort gehouden om uitspoelgaten en lekkages tijdig te kunnen ontdekken. Voor het bestrijden van de overmatige waterplanten is het project “bestrijden van exoten” binnen het gebiedsplan OVP gestart. Binnen het gebiedsplan OVP is voor bestrijding budget geraamd. Het Plassenschap neemt deel aan de projectgroep. Scheisloten worden in het najaar van 2020 opnieuw gesloot.

Vanaf 2015 worden beschoeiingen van eilanden en vaarwegen waar nodig vervangen door een duurzame combi damwand beschoeiing of wordt waar nodig groot onderhoud uitgevoerd. Dit project loopt door in 2020 waarbij het project volgens huidige planning doorgang vindt.

Het schap beheert ca. 14 kilometer legakkers in de Noordelijke en Zuidelijke Kievitsbuurt en langs de Muyeveldse Wetering. De laatste jaren zijn beschoeiingswerkzaamheden uitgevoerd aan de Kalverstraat (ca 1/3e deel), de Westelijke Drecht en de ‘s-Gravelandse vaart (het onbeschoeide gedeelte langs de weg).

Sluizen

Het Plassenschap heeft 4 sluizen in bezit. Het beheer en onderhoud van deze vier sluizen is middels een driejarig bestek ondergebracht (2018-2020) bij een aannemer. Deze aannemer voert storingsopvolging uit en tevens het reguliere en groot onderhoud.

Groen: beplantingen

Op de eilanden en terreinen wordt een beheer gevoerd van middenbos. Bij de herinrichting van De Strook is op delen een struikenbeplanting aangebracht.

Op de legakkers in de Kievitsbuurten en de Muyeveldse Wetering wordt een hakhoutbeheer gevoerd. Het gaat om ca. 2 kilometer te snoeien akker. Op het terrein Bosdijk worden, in verband met essentaksterfte, de plantvakken heringericht en de essen vervangen door andere boomsoorten, het advies is omvormen naar Elzenbroekbos.

Groen: grasvegetaties

Op de eilanden zijn de gazons allemaal ingericht voor intensief recreatief gebruik, op de terreinen veelal extensiever. Gedurende het seizoen wordt het gras met grote regelmaat gemaaid.

Schoonhouden en vuilafvoer

Dit betreft het schoonhouden van de terreinen, de gebouwen en de watergangen.

Terreininventaris

Onder terreininventaris valt het beheer en onderhoud van onder andere terreinmeubilair, speelvoorzieningen, afzettingen, kunstwerken en installaties. Terreinmeubilair dient veilig, onderhoudsarm en vandalismebestendig te zijn. Bij de picknicksets en –banken beperkt het onderhoud zich tot schilderwerk en het vervangen van kapotte onderdelen (maar meestal de hele set). Dat geldt ook voor de op recreatieterreinen aangebrachte beheerborden, verordeningenborden, steigers en dergelijke. Deze zijn uitgevoerd in kunststof, zodat het onderhoud bestaat uit het vervangen van kapotte onderdelen en het eventueel verwijderen van graffiti.

De speelvoorzieningen zijn uitgevoerd in hout, staal, aluminium of kunststof. Het onderhoud bestaat uit het vervangen van kapotte onderdelen en het frezen van de ondergrond om te voldoen aan de veiligheidseisen (val-dempende waarde) vanuit het Wet Attractiebesluit. Elk jaar worden alle speeltoestellen op veiligheid beoordeeld door een gecertificeerd instituut. De hieruit voortkomende acties worden planmatig opgelost en tevens in de meerjarenbegroting opgenomen.

Op de recreatieterreinen zijn robuuste vuilnisbakken geplaatst, die tegen een stootje kunnen. Het onderhoud beperkt zich tot het vervangen van vernielde bakken. Aan terreininventaris wordt alleen dagelijks onderhoud gepleegd totdat deze aan vervanging toe is. Meubilair dat is geschonken aan het schap wordt niet vervangen of hersteld.

Materieel

Materieel betreft het onderhoud aan de onderhoudsvoertuigen, aanbouwmachines, ed. zoals werkboten met hydraulische kraan, trekkers, veegmachine, maaimachine, werkboten, etc. Jaarlijks wordt het materieel gekeurd door een gecertificeerd bedrijf. Het onderhoud bestaat uit dagelijks onderhoud zoals, doorsmeren, vervangen filters, schoonmaak en het herstellen van storingen. Na afschrijving (de technische levensduur) wordt het materieel vervangen.

2.3 Toezicht & Handhaving

De overlast van onder meer gevaarlijk vaargedrag, te snel varen en het aanleggen op plaatsen waar dit niet is toegestaan, neemt toe. Daarom is er behoefte aan meer toezicht en handhaving door BOA’s van RMN en andere toezichthoudende instanties op het water. RMN wil ook de veiligheid van de BOA’s verbeteren, onder meer door te voorkomen dat een BOA alleen en zonder collega nautisch toezicht houdt. Dit gebeurt momenteel regelmatig en dat is in strijd met de Arbo-wetgeving.

Plassenschap Loosdrecht e.o. wil in de komende jaren, samen met zijn partners in het veld, meer gaan handhaven op het naleven van de ‘eigen’ regelgeving. Dit vraagt om inzet op bestuurlijke handhaving (zo nodig intrekken verleende ontheffingen / opleggen van dwangsommen) naast de strafrechtelijke handhaving, die gebruikt wordt voor het beboeten van snelvaarovertredingen. Hiermee wordt het verantwoordelijke bestuur richtinggevend in plaats van het openbaar ministerie. Bestuurlijke handhaving krijgt daarom een structurele plek in de begroting, Recreatie Midden-Nederland zorgt ervoor dat er voldoende capaciteit beschikbaar is voor de interne afhandeling van geconstateerde overtredingen van de schapsverordeningen en juridisch advies.

3. Wat mag het kosten?

3.1 Financiering

De Ontwerpbegroting 2020 wordt volgens de financiële verslaggevingsregels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgesteld. Het BBV is onlangs gewijzigd met als gevolg dat de begroting er voortaan anders uit komt te zien. Deze stelselwijziging geschiedt budgetneutraal, maar de begrotingsopbouw wijzigt ten opzichte van voorgaande begrotingen. Enerzijds technisch, doordat de wijze van rentetoerekening en overhead wijzigt. Anderzijds in de presentatie, omdat een aantal verplichte overzichten aan de huidige begroting (meerjarig) wordt toegevoegd. Daarnaast dienen rente, het begroot rekeningresultaat en overhead in een apart programma financiën gepresenteerd te worden. Tot slot zal door toepassing van het vernieuwde BBV het financiële kader (financiële verordening en mogelijk ook de GR) geactualiseerd moeten worden.

3.2 Financiële uitgangspunten (ontwerp)begroting 2020

Door de invoering van het BBV ziet de begroting er op onderdelen anders uit dan u gewend bent. De commissie BBV doet in het kader van deze ontwikkeling zogenaamde “stellige uitspraken” en “aanbevelingen”. De stellige uitspraken dienen opgevolgd te worden en zijn verwerkt in deze nieuwe programmabegroting. De aanbeveling over de rentetoerekening over eigen vermogen en reserves is verwerkt.

Doordat de gemeenschappelijke regeling in de cyclus van ontwerpbegrotingen zit is de begroting in een relatief kort tijdsbestek opgesteld. De consequentie hiervan is dat we op een aantal punten keuzes hebben moeten maken onder tijdsdruk die ertoe (kunnen) leiden dat er, op basis van nader onderzoek in 2019, wijzigingen worden voorgesteld ten opzichte van de interpretatie zoals die nu is opgenomen in de programmabegroting.

Taakvelden

Om de vergelijkbaarheid en transparantie tussen decentrale overheden te vergroten zijn er taakvelden voorgeschreven die voor elke gemeente (als deelnemer in de GR) en gemeenschappelijke regeling hetzelfde zijn. Het bestaande programma en producten zijn intact gelaten om de lokale identiteit en herkenbaarheid te behouden. Dit omdat er sprake is van een gemeenschappelijke regeling die specifieke taken uitvoert voor haar deelnemers. Hierdoor is het aantal taakvelden beperkt. Ter illustratie circa 46% van het totaal aan begrote lasten valt onder het taakveld 5.7 openbaar groen en (openlucht) recreatie.

Investeringen

Investeringen dienen netto geactiveerd te worden. Tot 2018 werden investeringen bruto geactiveerd en ontvangen subsidies, die golden als bijdragen, in een bestemmingsreserve gestort. Jaarlijks viel dan een deel van de bestemmingsreserve vrij ter afdekking van (een gedeelte van) de kapitaallasten. Onder het BBV is dit een bijdrage van derden in activa en dient dit rechtstreeks in mindering gebracht te worden op actief. Dit is het zogeheten netto activeren. Deze wijziging is in de begroting verwerkt. Daarnaast wordt met afschrijven gestart na gereedkomen van het actief. Hierbij is de keuze gemaakt om de afschrijving te starten het jaar volgend op gereedkomen van het actief. Over een actief dat in 2019 wordt gerealiseerd wordt in 2020 met afschrijven gestart.

Overhead

Overhead dient apart inzichtelijk gemaakt te worden. De overhead komt vanuit de doorbelaste personeels- en apparaatslasten uit de bedrijfsvoeringsorganisatie RMN. Hiertoe is binnen de

personeelsbegroting van RMN een verdeling naar taakvelden op persoonsniveau gemaakt. De apparaatslasten zijn volledig als overhead aan te merken. Tussen RMN en de schappen zijn historisch afspraken gemaakt tegen welke vaste percentages kosten doorbelast worden. Deze percentages zijn ongewijzigd toegepast in deze begroting, zij het dat deze kosten nu verdeeld zijn naar de verschillende taakvelden.

Rente

In het BBV zijn spelregels opgenomen met betrekking tot de wijze waarop rente wordt toegerekend. Zoals gezegd hebben we de aanbeveling van het BBV opgevolgd met betrekking tot de rente over het eigen vermogen en reserves. Dit vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie. Hoewel zeer beperkt van omvang vindt er dus geen vermogensopbouw meer plaats over deze posten. Er wordt een rekenrente toegepast waarbij de begrote rentelasten worden afgezet tegen de integraal gefinancierde activa.

Vergelijkbaarheid van cijfers voorgaande jaren

Door vorenstaande wijzigingen is de vergelijking met voorgaande jaren minder goed mogelijk. Dat heeft tot gevolg dat we geen vergelijkende cijfers van de voorgaande begroting hebben opgenomen. Daarnaast is de definitieve jaarrekening 2018 nog niet beschikbaar op het moment dat de begroting opgesteld wordt en is uitgegaan van de ontwerp jaarrekening.

4. Paragrafen

4.1 Treasury paragraaf / financiering

Beleidsuitgangspunten

Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Risicobeheer

De Wet financiering decentrale overheden vermeldt twee normen. Het doel is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij aanzienlijk hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het schap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

Kasgeldlimiet

In de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden (UFDO) geeft het ministerie aan tot welk bedrag gemeenschappelijke regelingen mogen financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage van het totaal van de begroting, zijnde momenteel 8,2 %. Als de gemeenschappelijke regeling deze kasgeldlimiet structureel overschrijdt, dient ze de kortlopende schuld om te zetten in een langlopende schuld. Met name bij korte financiering is er sprake van een renterisico. Van de ene kant voorkomt de GR grote fluctuaties in de rentelasten door deze financieringsvorm in te kaderen. Van de andere kant is het schap sinds de invoering van de Wet FIDO flexibeler en krijgt ze grotere vrijheid om het cashmanagement vorm te geven.

De verwachte kasgeldlimiet voor 2020 kan als volgt worden weergegeven: Totaal van de lasten begroting 2020 € 2.489.100. De verwachte limiet is 8,2% zijnde € 204.106.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal, met als doel het beperken van de gevolgen van een stijgende rente op de rentelasten van het schap. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen.

De verwachte renterisiconorm voor 2020 kan als volgt worden weergegeven:

Totaal van de lasten begroting 2020 € 2.489.100. De verwachte limiet is 20% zijnde € 497.820.

De begrote aflossingen voor 2020 zijn € 292.868 zodat deze binnen de limiet van € 497.82078.020 passen.

Mutaties in de leningenportefeuille

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Stand per 1 januari	4.572.257	5.174.389	5.475.271	6.540.729
Nieuwe leningen	895.000	602.500	1.352.500	-
Reguliere aflossing	292.868	301.618	287.043	311.143
Stand per 31 december	**5.174.389**	**5.475.271**	**6.540.729**	**6.229.586**

Het uitgangspunt is dat in deze begrotingsperiode in totaal € 2.850.000 aan nieuwe leningen wordt opgenomen. Dit is met name ter afdekking van de investeringen in beschoeiingen en bedrijfsgebouw Rimboe.

EMU saldo

	Omschrijving	2019 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2019, aangevuld met raming resterende periode	2020 x € 1000,- Volgens begroting 2020	2021 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-191.700	-50.100	-83.100
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	2.599.336	621.834	-42.140
3.	Mutatie voorzieningen	-87.100	-172.800	-24.050
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		**-2.878.136**	**-844.734**	**-65.010**

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,5% voor de rijksoverheid en 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt evenwel op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomst in het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMUsaldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeenschappelijke regeling daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

BBV en rentetoerekening

Het nieuwe BBV bevat voorschriften met betrekking tot de rentetoerekening. De interne rentetoerekening is afhankelijk van de verhouding netto rentelasten afgezet tegen de integraal gefinancierde activa. Het schap heeft geen grondexploitaties zodat een aparte renteberekening hiervoor buiten beschouwing kan worden gelaten. Projectfinanciering is eveneens niet van toepassing. De interne rentetoerekening loopt via het taakveld 0.5 treasury. Conform historie wordt er geen renteresultaat begroot en worden de netto rentelasten 100% doorverdeeld naar de activa. Over reserves, voorzieningen en eigen vermogen wordt geen rente toegerekend.

Volgend schema geeft nader inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend.

Renteschema:			*bedrag in €*	
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering			€ 132.500	
b. De externe rentebaten (idem)			€ -	-/-
Saldo rentelasten en rentebaten			€ 132.500	
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	0	-/-		
c2. De rente van projectfinanciering die aan				
het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	-/-		
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken				
(= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend.	0	+/+		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			€ 132.500	
d1. Rente over eigen vermogen -en reserves	-	+/+		
d2. Rente over voorzieningen	0	+/+		
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			€ 132.500	
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			132.500	-/-
f. renteresultaat op het taakveld Treasury			0	
Renteomslagpercentage			2,1%	

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het beleidsmatig uitgangspunt is dat het weerstandsvermogen van de gemeenschappelijke regeling (GR) voldoende moet zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de continuïteit van de GR in gevaar komt.

Bij het opstellen van de begroting wordt jaarlijks een risicosessie belegd waarin risico's worden benoemd. Hierin wordt onderscheid gemaakt in kwantificeerbare en niet kwantificeerbare risico's. De kwantificeerbare risico's worden opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risicobeheersing

De risico's kunnen als volgt schematisch worden weergegeven:

nr	omschrijving	risico bedrag 2020	risico bedrag 2021	risico bedrag 2022	risico bedrag 2023
1	Erfpacht en huur	10.435	10.539	10.645	10.751
2	Schutgelden mijndense sluis	15.000	15.000	15.000	15.000
3	Uitgifte snelvaartheffingen	25.000	25.000	25.000	25.000
4	Bestrijding overmatige waterplanten	40.000	40.000	40.000	40.000
5	Rente	55.000	55.000	55.000	55.000
6	Klimaatverandering	40.000	40.000	40.000	40.000
7	Aantrekkende markt	PM	PM	PM	PM
	Totaal aan geindentificeerde risico's	**185.435**	**185.539**	**185.645**	**185.751**
	Buffer voor opvangen onvoorziene risico's				
8	met een geringe impact	50.000	50.000	50.000	50.000
	Totaal aan benodigd weerstandsvermogen	***235.435***	***235.539***	***235.645***	***235.751***
		90%	90%	90%	90%
		211.892	**211.985**	**212.080**	**212.176**

De geïdentificeerde risico's kunnen als volgt nader toegelicht worden:

1. Erfpacht en huur

De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 208.700. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 10.435 structureel.

2. Schutgelden Mijndense Sluis

De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in het afgelopen jaar aanzienlijk hoger dan geraamd in de begroting vanwege het aanhoudende mooie weer in 2018. Bij normale weersomstandigheden is de raming echter realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst lager dan begroot zijn uitvallen. Het gemiddelde risico bedraagt € 15.000.

3. Uitgifte snelvaarontheffingen

De afgelopen jaren zien we dat de populariteit van de snelvaarontheffingen varieert. Het aantal uit te geven ontheffingen is maximaal 800. De werkelijke afgifte, met name van de dagontheffingen, is variabel en markt -en weersafhankelijk. Dit risico is ingeschat op maximaal € 25.000.

4. Bestrijding overmatige waterplanten

Binnen het Gebiedsplan OVP is er door de projectgroep "bestrijding exoten" een plan van aanpak voor de bestrijding van "overmatige begroeiing door waterplanten" opgesteld. Het uitgangspunt is zeker niet dat alle kosten voor rekening van de overheid c.q. het Plassenschap komen. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten in wateren die in eigendom van c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Het is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we een bedrag van € 40.000.

5. Renterisico

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is voor 2020 e.v. geraamd op 2,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Een rente van 1,0% hoger dan deze verwachting resulteert in extra lasten van € 55.000 jaarlijks.

6. Klimaatveranderingen

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- langer groeiseizoen (waardoor extra maaibeurten nodig zijn, die extra kosten met zich meebrengen);
- wateroverlast (beschadiging van oevers, beschoeiingen en beplanting);
- ontwikkeling van ziektes en exoten (buiten de apart vernoemde overmatige waterplanten, rode Amerikaanse rivierkreeft en ganzen).
- Extra schade door stormen, windstoten en andere extreme omstandigheden.

Dit risico is voorzichtig ingeschat op € 40.000.

7. Aantrekkende markt

Door een aantrekkende markt kan uit een aanbesteding een hoger bedrag komen dan begroot. Dit risico is PM opgenomen omdat in ramingen voor werken deels een bedrag voor onvoorzien zit alsmede een bedrag onvoorzien is opgenomen binnen de begroting. Betreft het een investering dan dient, alvorens tot uitvoering over te gaan, een aanvullend investeringskrediet aangevraagd te worden.

8. Onvoorziene risico's

Naast bovengenoemde grote risico's heeft onze gemeenschappelijke regeling te maken met kleinere risico's, zoals het illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, niet verhaalbare vernielingen en wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjaren termijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 50.000.

We gaan er vanuit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt een percentage van 90% berekend over het totaal berekende risicobedrag. Dat brengt het totaal benodigd weerstandsvermogen 2020 op € 211.892.

Weerstandsvermogen

Bovenstaande risico's dienen afgezet te worden tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

Deze kan schematisch als volgt worden weergegeven:

nr	Reserve	2020	2021	2022	2023
1	Algemene reserve	641.074	661.874	649.674	638.274
2	bestemmingsreserve	-	-	-	-
3	post onvoorzien	2.500	2.600	2.600	2.600
4	begrotingsruimte	20.800	-12.200	-11.400	14.500
5	stille reserves	-	-	-	-
	Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**664.374**	**652.274**	**640.874**	**655.374**

De weerstandscapaciteit kan op een 5-tal posten bepaald worden:

1. Algemene reserve:

De algemene reserve is vrij inzetbaar en dient ter afdekking van risico's. In het verloop is de toevoeging vanuit het exploitatieresultaat per 2020 (en niet het mogelijke resultaat in de jaren 2018 en 2019) meegenomen waardoor de algemene reserve in deze presentatie een voorzichtige raming is.

2. Bestemmingsreserve:

De bestemmingsreserves hebben een bestemming gekregen van het bestuur. Indien het bestuur nog vrij kan besluiten over de bestemming van het geld, dan kan dit deel worden ingezet voor de beschikbare weerstandscapaciteit. Voorzichtigheidshalve nemen we dit deel van de bestemmingsreserves niet mee. De voorkeur gaat er naar uit dat indien bestemmingsreserves niet ingezet worden deze vrij vallen ten gunste van de algemene reserve.

3. Post onvoorzien:

Meerjarig is circa 0,1% van de begrote lasten (circa € 2.500) als onvoorzien opgenomen. Deze post is vrij besteedbaar en derhalve als weerstandscapaciteit meegenomen.

4. Begrotingsruimte:

In de stand van de algemene reserve is het jaarlijkse overschot en tekort vanuit de meerjarenexploitatie meegenomen.

5. Stille reserves:

Er is geen sprake van stille reserves. Derhalve dat deze niet meegenomen zijn. De voorkeur gaat er naar uit dat, indien er sprake is van stille reserves, deze vrijvallen ten gunste van de algemene reserve.

Onbenutte belastingcapaciteit:

Omdat de GR Loosdrechtse plassen geen belastingen heft, is de onbenutte belastingcapaciteit buiten beschouwing gelaten bij de berekening van het weerstandsvermogen.

Beoordeling weerstandsvermogen:

Beoordeling weerstandsvermogen	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Beschikbare weerstandscapaciteit	664.374	652.274	640.874	655.374
benodigd weerstandsvermogen voor risico's	211.892	211.985	212.080	212.176
Restant weerstandsvermogen	**452.483**	**440.289**	**428.794**	**443.198**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruimschoots voldoende is om de gekwantificeerde risico’s af te dekken. In voorkomende gevallen zal in eerste instantie een beroep gedaan worden op de post onvoorzien en als deze niet toereikend is op de algemene reserve om tegenvallers op te vangen, zeker voor de grotere financiële tegenvallers.

Mocht de algemene reserve niet toereikend zijn dan staan de deelnemende partijen in de GR garant.

4.3 Financiële Kengetallen

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van de horizontale controle door het bestuur op de financiële positie van de GR. Hiertoe is een verplichte basis set van 5 financiële kengetallen opgesteld. Aangezien deze GR geen grondexploitatie heeft en geen belastingen heft zijn deze kengetallen niet opgenomen.

Kengetallen	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023
Netto schuldquote	219%	212%	244%	257%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	219%	212%	244%	257%
Solvabiliteitsratio	20%	19%	16%	14%
Structurele exploitatieruimte	1%	0%	0%	1%

Beoordeling kengetallen algemeen

Uit de beschrijving van de verschillende kengetallen blijkt dat een afzonderlijk kengetal nog weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat die schuld weer wordt afgelost. Het is dus niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie.

Beoordeling kengetallen Plassenschap Loosdrecht

Kijkend naar de kengetallen van Plassenschap Loosdrecht kan worden geconcludeerd dat de verhoging van de deelnemersbijdrage met 6% ervoor zorgt dat schuldquote en solvabiliteitsratio meer in evenwicht zijn. Echter, de schuldquote blijft hoog en de solvabiliteitsratio is structureel aan de lage kant. De meerjarige exploitatieruimte is neutraal/positief waardoor problemen met de schuldquote en solvabiliteitsratio niet in de lijn der verwachting ligt.

Beoordeling netto schuldquote

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de GR ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Normaal bevindt de netto schuldquote zich ergens tussen de 0% en 100%, een gezonde situatie. Afhankelijk of er grote investeringen zijn gepleegd is de schuldquote hoger of lager.

Boven de 100% wordt de situatie zorgwekkend, boven de 130% zeer zorgelijk aangezien er dan sprake is van een zeer hoge schuld. Dit laatste is bij Plassenschap Loosdrecht aan de hand en dient nader toegelicht te worden.

Bij Plassenschap Loosdrecht is er sprake van forse investeringen in beschoeiingen en plannen voor bedrijfsgebouw Rimboe waarover nog een bestuursvoorstel moet komen. Bij de jaarafsluiting 2018 circa € 1,9 mln. in lopende investeringen, 2019 € 1,4 mln. en 2020 € 0,9 mln. Totaal deze periode afgerond € 4,3 mln. Voor de exacte bedragen zie het meerjarig investeringsprogramma in de bijlage. Door deze investeringen nemen de leningen met een ongeveer evenredig bedrag toe en waardoor de afschrijvings- en rentelasten stijgen.

Solvabiliteitsrisico

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de GR in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en bestemmingsreserves) hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter de weerbaarheid van de GR. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de GR. Hoe hoger het percentage hoe beter de organisatie is toegerust om verplichtingen na te komen. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% kan gesteld worden dat de solvabiliteit te laag is. Met een begroot percentage van 16% Plassenschap Loosdrecht voldoet momenteel niet aan deze minimale norm, dit leidt echter niet tot directe problemen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Vanuit de reserves worden alleen de onttrekkingen ter afdekking van de kapitaallasten als structureel aangemerkt. Bij de GR zijn alle onttrekkingen uit de reserves als incidenteel aan te merken. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij de structurele

baten en lasten in evenwicht zijn. Bij een ratio van 0% zijn de structurele baten gelijk aan de structurele lasten. Dit kengetal is meerjarig licht positief bij het Plassenschap Loosdrecht e.o.

4.4 Bedrijfsvoering & personeel

In de begroting van het schap is geen apart programma bedrijfsvoering opgenomen. Dit komt omdat de bedrijfsvoering inclusief al het personeel is ondergebracht binnen de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden Nederland (RMN). Hiertoe worden de personeels- en apparaatskosten binnen de begroting van RMN opgesteld en via vaste percentages doorbelast naar de schappen waar RMN werkzaamheden voor verricht. Voor het Plassenschap Loosdrecht is dit percentage 31%.

Bedrijfsvoering

Recreatie Midden-Nederland is de uitvoeringsorganisatie van Plassenschap Loosdrecht e.o. Naar aanleiding van de liquidatie van het Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug Vallei- en Kromme Rijn (UHVK) is de organisatie gereorganiseerd. Sinds de reorganisatie in 2016 zijn er fouten gemaakt in de formatieramingen, het verwerken van de loonindexatie als gevolg van cao-wijzigingen en de gevolgen voor de doorbelasting aan het Plassenschap. Deze fouten zijn in voorliggende ontwerp begroting gecorrigeerd.

RMN is ‘under construction’. Momenteel werkt RMN aan een plan van aanpak om de benodigde verbeteringen in de bedrijfsvoering te realiseren. Er worden verschillende scenario’s verkend waarvan de financiële consequenties nog niet bekend zijn. Op verzoek van het dagelijks bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. is er voor 2020 geen transitiebudget maar een PM post opgenomen.

Overhead en toerekening personeelskosten

In de vorige begrotingen werden de doorbelaste personeels- (3a) en apparaatskosten (3c) vanuit RMN als zijnde 2 posten in de programmabegroting gezet. Overeenkomstig het nieuwe BBV dienen de kosten van overhead verantwoord te worden op een afzonderlijk daarvoor aangewezen taakveld. Dit betreft enerzijds (een percentage van) de personele kosten zoals directeur, afdelingshoofden en medewerkers van ondersteunende afdelingen. Anderzijds betreft het apparaatskosten zoals ICT en huisvesting.

Direct toewijsbare personeels- en apparaatskosten dienen op het taakveld verantwoord te worden waar deze betrekking op hebben. De verdeling op taakveldniveau is in bijlage 4 van deze begroting opgenomen.

De (doorbelaste) overhead voor de begroting 2020 is bepaald op € 739.737 waarvan € 434.537 personeelslasten. De overige kosten van overhead bestaan uit de doorbelaste apparaatslasten vanuit RMN.

De totale (doorbelaste) personeelslasten bedragen € 1.091.400. De overhead uitgedrukt in een percentage van de totale personeelskosten is dan afgerond 44%.

4.5 Onderhoud kapitaalgoederen

In 2019 is de nieuwe update van het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) vastgesteld in het dagelijks bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. In dit MJOP is de nieuwe dotatie voor Groot Onderhoud gepresenteerd en de koppeling gelegd tussen de dotatie en de verschillende uitgaven per jaarschijf.

Vanuit het meerjaren investeringprogramma (zie bijlage 2) zijn de gewenste investeringen geraamd voor de komende jaren. Dit zijn vervangingsinvesteringen en de investeringen voorzien van een bestuursbesluit.

4.6 Verbonden partijen

Kenmerk voor een verbonden partij is dat er zowel financiële als bestuurlijke zeggenschap is. Gezien de GR Recreatie Midden Nederland de bedrijfsvoeringstaken voor het schap uitvoert en er bestuurlijke en financiële zeggenschap is, is er sprake van een verbonden partij. De details kunnen als volgt worden weergegeven:

Recreatie Midden Nederland (RMN)(prog. 1)	
Visie	Missie: buiten recreëren, binnen handbereik. RMN is dé uitvoeringsorganisatie voor Plassenschap Loosdrecht e.o., recreatieschap Stichtse Groenlanden en Routebureau Utrecht.
Doel / openbaar belang	De GR BVO RMN is “getroffen met het oog op het belang van de recreatieschappen bij een centraal ondergebracht personeelsbeheer, alsmede bij het indien gewenst voorbereiden van gemeenschappelijk beleid.” (artikel 3 GR) De werkzaamheden van RMN bestaan uit taken op het gebied van: bestuursondersteuning, bedrijfsvoering (hieronder vallen de zgn. PIOFACH-taken, oftewel: personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting), beheer & onderhoud, toezicht & handhaving, exploitatie (& ontheffing verlening), ontwikkeling (d.m.v. programmamanagement).
Financieel belang	Bijdrage 2020: € 1.396.600
Vestigingsplaats	Utrecht
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in het bestuur
Bijdrage aan programma	Bijdrage aan recreatie (taakveld 5.7 openbaar groen en overige (openlucht) recreatie)
Risico’s / financieel en beleidsmatig	RMN is “under construction”. Het transitiebudget is mogelijk onvoldoende om de basis op orde te krijgen en scenario’s voor de toekomst uit te werken. De huidige organisatiestructuur is te complex, veroorzaakt aanzienlijke bestuurlijke drukte en kent een (te) forse administratieve last voor de schaal van de organisatie. De organisatie is kwetsbaar voor arbeidsverloop en uitval met het risico op verlies van specifieke kennis en kunde en een minder efficiënte bedrijfsvoering.
Ontwikkelingen	In 2020 dient de reorganisatie van UHVK afgerond te zijn.

4.7 Lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleent ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Plassenschap Loosdrecht e.o., het Besluit Motorboten, Voorrangsregeling Mijndense sluis en de Woonschepenverordening. De tarieven voor het in behandeling nemen en verstrekken van ontheffing worden geheven op grond van de tarieventabel behorende bij de Legesverordening Plassenschap Loosdrecht e.o. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast aan het gestegen prijspeil. Beoogd wordt de tarieven zodanig vast te stellen dat de totale kosten die veroorzaakt worden door de behandeling van ontheffingsaanvragen worden gedekt. De belangrijkste vergoedingen en rechten zijn:

	2019	**2020**
Rechten snelvaaronheffingen particulieren	€ 256.000	€ 258.000
Rechten motorbootvaren en pleziervaartuigen	€ 12.900	€ 13.029

Overige ontheffingen	€ 1.000	€ 1.010
Voorrangsrecht Mijndense sluis	€ 2.500	€ 2.525
Totaal	€ 272.400	€ 275.124

Ten opzichte van 2019 zijn de tarieven voor 2020 met 1% geïndexeerd.

5. (Ontwerp)begroting 2020, meerjarenbegroting 2020 – 2023

5.1 Overzicht van de baten en lasten 2020

	Begrotingspost	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
3a	**Doorbelaste personeelskosten**	€ 943.900	€ 1.091.400	€ 1.113.200	€ 1.135.500	€ 1.158.200
3c	**Doorbelaste apparaatskosten**	€ 294.400	€ 305.200	€ 311.300	€ 317.600	€ 323.900
5	**Inhuur personeel derden**	€ 31.600	€ 31.900	€ 32.200	€ 32.600	€ 32.900
7	**Rente en afschrijvingen**	€ 617.000	€ 421.400	€ 455.900	€ 456.600	€ 431.200
9	**Huur en pachten**	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
11	**Bestuurs- en apparaatskosten**	€ 41.700	€ 32.000	€ 32.300	€ 32.700	€ 33.000
13	**Belastingen en verzekeringen**	€ 25.900	€ 26.200	€ 26.400	€ 26.700	€ 27.000
15	**Energie- en waterkosten**	€ 26.900	€ 27.200	€ 27.400	€ 27.700	€ 28.000
17	**Onderhoud en vuilafvoer**	€ 427.300	€ 428.900	€ 433.200	€ 435.600	€ 439.900
19	**Voorziening groot onderhoud**	€ 105.000	€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000	€ 115.000
21	**Publiciteits- en overige kosten**	€ 7.300	€ 7.400	€ 7.400	€ 7.500	€ 7.600
	Transitiebudget RMN		PM			
	Onvoorzien (0,1% van lasten)	€ -	€ 2.500	€ 2.600	€ 2.600	€ 2.600
	Totaal lasten	**€ 2.521.000**	**€ 2.489.100**	**€ 2.556.900**	**€ 2.590.100**	**€ 2.599.300**
2	**Opbrengsten van eigendommen**	€ 316.700	€ 322.900	€ 326.200	€ 329.400	€ 332.700
4	**Rechten**	€ 272.400	€ 275.100	€ 277.900	€ 280.700	€ 283.500
6	**Rente**	€ 2.400	€ -	€ -	€ -	€ -
8	**Overige baten**	€ 80.400	€ 81.200	€ 82.000	€ 82.800	€ 83.700
12	**Dekkingsmiddelen**	€ 1.657.400	€ 1.759.800	€ 1.787.700	€ 1.814.900	€ 1.843.000
	Deelnemersbijdrage	€ 1.381.400	€ 1.460.700	€ 1.482.700	€ 1.504.900	€ 1.527.500
	Transparantie BTW	€ 276.000	€ 299.100	€ 305.000	€ 310.000	€ 315.500
	Totaal baten	**€ 2.329.300**	**€ 2.439.000**	**€ 2.473.800**	**€ 2.507.800**	**€ 2.542.900**
	Totaal lasten en baten	**€ -191.700**	**€ -50.100**	**€ -83.100**	**€ -82.300**	**€ -56.400**
	Mutatie reserve BIJ	€ 201.700	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900
	Mutatie reserve AF	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	SALDO	**€ 10.000**	**€ 20.800**	**€ -12.200**	**€ -11.400**	**€ 14.500**

5.2 Toelichting op overzicht van baten en lasten

Lasten

De doorbelasting van de personeelskosten vanuit RMN naar het Plassenschap (post 3a) is opgehoogd naar reële doorbelasting onder de laatst bekende indexaties van de CAO Provincies.

De rente en afschrijvingen zijn bijgewerkt en conform wet- en regelgeving berekend. Dit heeft een flinke daling tot gevolg vanwege de eliminatie van subsidies en de afschrijving hierop. Meerjarig loopt deze post weer op onder invloed van investeringen en bijbehorende leningen.

De daling van € 10.000 op de ‘Bestuurs- en apparaatskosten’ is een overeengekomen bijdrage aan het Masterplan OVP welke onderdeel was van de begroting 2020 maar geen verdere dekking heeft.

De bijdrage aan het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP), welke opgenomen is onder post 17, van € 70.900 wordt gedekt door een mutatie uit de reserve.

De voorziening Groot Onderhoud is opnieuw bepaald en bijgesteld. In de komende jaren zal deze voorziening jaarlijks worden herijkt, vanaf 2021 volgens de nieuwe methodiek.

Conform BBV is er een extra post ‘Onvoorzien’ opgenomen waar een percentage van 0,1% van de verdere lasten aan is toegekend.

Baten

De deelnemersbijdrage is verhoogd met 6% om meerjarig in een positief sluitende begroting te voorzien. Een overzicht van deelnemersbijdrage is opgenomen onder bijlage 5. De verdere baten zijn geïndexeerd conform kadernota.

5.3 Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten -en lasten

Prog. En Omschrijving	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
Structurele lasten	€ 2.418.200	€ 2.486.000	€ 2.519.200	€ 2.528.400
Incidentele lasten	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900
Totaal van de lasten	***€ 2.489.100***	***€ 2.556.900***	***€ 2.590.100***	***€ 2.599.300***
Waarvan incidenteel:				
	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900
Totaal incidentele lasten	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900	€ 70.900
Structurele baten	€ 2.439.000	€ 2.473.800	€ 2.507.800	€ 2.542.900
Incidentele baten	-	-	-	-
Totaal van de baten	***2.439.000***	***2.473.800***	***2.507.800***	***2.542.900***
Waarvan incidenteel:				
In de huidige begroting zijn geen incidentele baten opgenomen.				
Totaal incidentele baten	-	-	-	-
Structurele stortingen in reserves		-	-	
Incidentele stortingen in reserves				
Totaal stortingen in reserves	-	-	-	-
Waarvan incidenteel:				
Algemene reserve				
Totaal incidentele stortingen in reserves	-	-	-	-
Structurele onttrekkingen uit reserves	-	-	-	-
Incidentele onttrekkingen uit reserves	70.900	70.900	70.900	70.900
Totaal ontrekkingen uit reserves	***70.900***	***70.900***	***70.900***	***70.900***
Waarvan incidenteel:				
Algemene reserve	0			
Masterplan oostelijke vechtplassen	70.900	70.900	70.900	70.900
Totaal inc. onttrekkingen uit reserves	***70.900***	***70.900***	***70.900***	***70.900***

5.4 Toelichting op de financiële positie

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
Saldo van baten en lasten	-50.100	-83.100	-82.300	-56.400
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	70.900	70.900	70.900	70.900
Begrotingssaldo na bestemming	***20.800***	***-12.200***	***-11.400***	***14.500***
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-	-	-	-
Structureel begrotingsaldo	**20.800**	**-12.200**	**-11.400**	**14.500**

6. Balans

6.1 Geprognosticeerde balans 2019 – 2023

Bedragen per einde begrotingsjaar

ACTIVA	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
Immateriële vaste activa	103.201	82.134	61.067	40.000	20.000
Materiële vaste activa	6.084.541	6.727.442	6.706.368	7.484.166	7.834.930
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	**6.187.742**	**6.809.576**	**6.767.435**	**7.524.166**	**7.854.930**
Uitzettingen	243.400	243.400	243.400	243.400	243.400
Liquide middelen	50.300	50.300	50.300	50.300	50.300
Overlopende activa	10.900	10.900	10.900	10.900	10.900
Totaal vlottende activa	**304.600**	**304.600**	**304.600**	**304.600**	**304.600**
Totaal generaal activa	**6.492.342**	**7.114.176**	**7.072.035**	**7.828.766**	**8.159.530**

PASSIVA	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
Eigen vermogen	1.445.196	1.395.082	1.311.968	1.229.654	1.173.240
Voorzieningen	375.370	202.570	178.520	171.220	147.970
vaste schulden	4.021.475	4.844.509	4.967.653	5.854.235	6.239.623
Totaal vaste passiva	**5.842.041**	**6.442.161**	**6.458.141**	**7.255.109**	**7.560.833**
vlottende schulden	628.200	437.014	378.894	338.657	363.697
overlopende passiva	235.000	235.000	235.000	235.000	235.000
Totaal vlottende passiva	**863.200**	**672.014**	**613.894**	**573.657**	**598.697**
Totaal generaal passiva	**6.705.241**	**7.114.176**	**7.072.035**	**7.828.766**	**8.159.530**

6.2 Toelichting op de geprognosticeerde balans

Deze geprognosticeerde balans is in het kader van het BBV een verplichte bijlage in de begroting. In de meerjarige balansprognose zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt.

- Afschrijvingen op activa
- Mutaties op activa vanwege nieuwe investeringen
- Mutaties op reserves en voorzieningen
- Aflossing op vaste geldleningen

In 2018 zijn de posten materiele vaste activa en eigen vermogen geactualiseerd en verwerkt in de beginstand begroting 2019. Dit in het kader van de BBV eis dat activa niet langer bruto maar netto geactiveerd dienen te worden. Bijdragen van derden worden nu rechtstreeks in mindering gebracht op het te activeren actief.

De overige activa en passiva niet meerjarig geactualiseerd zijn gebaseerd op de standen jaarrekening 2017. Dit aangezien de programmabegroting 2020 en jaarrekening 2018 gelijktijdig worden opgesteld.

Bijlage 1 Overzicht reserves en voorzieningen

Programma	Omschrijving reserve	Rekening per 31-12-2018	Storting 2019	Ontrekking 2019	Begroting per 31-12-2019	storting 2020	Ontrekking 2020	Begroting per 31-12-2020	Storting 2021	Ontrekking 2021	Begroting per 31-12-2021	Storting 2022	Ontrekking 2022	Begroting per 31-12-2022	Storting 2023	Ontrekking 2023	Begroting per 31-12-2023
1	Algemene reserve	663.238		139.500	523.738		-	523.738			523.738			523.738			523.738
1	Rekeningresultaat	117.336			117.336	20.800	-	138.136		12.200	125.936	-	11.400	114.536	14.500		129.036
	Totaal algemene reserve	***780.574***	-	***139.500***	***641.074***	***20.800***	-	***661.874***	-	***12.200***	***649.674***	-	***11.400***	***638.274***	***14.500***	-	***652.774***
1	Zichtwerk diverse terrreinen	44.057			44.057			44.057			44.057			44.057			44.057
1	Masterplan (vh Businesscase)	22.665			22.665			22.665			22.665			22.665			22.665
1	Veenslib veendijk	250.000		-	250.000		-	250.000		-	250.000			250.000			250.000
1	Oostelijke Vecht en Plassen	-	362.400		362.400		70.914	291.486		70.914	220.572		70.914	149.658		70.914	78.744
1	Zichtwerk 2	125.000			125.000			125.000			125.000			125.000			125.000
	Totaal bestemmingsreserves	***441.722***	***362.400***	-	***804.122***	-	***70.914***	***733.208***	-	***70.914***	***662.294***	-	***70.914***	***591.380***	-	***70.914***	***520.466***
	TOTAAL RESERVES	**1.222.296**	**362.400**	**139.500**	**1.445.196**	**20.800**	**70.914**	**1.395.082**	-	**83.114**	**1.311.968**	-	**82.314**	**1.229.654**	**14.500**	**70.914**	***1.173.240***
1	Voorziening groot onderhoud	462.470	108.000	195.100	375.370	115.000	287.800	202.570	115.000	139.050	178.520	115.000	122.300	171.220	115.000	138.250	147.970
	Totaal voorziening groot onderhoud	***462.470***	***108.000***	***195.100***	***375.370***	***115.000***	***287.800***	***202.570***	***115.000***	***139.050***	***178.520***	***115.000***	***122.300***	***171.220***	***115.000***	***138.250***	***147.970***
	TOTAAL VOORZIENINGEN	**462.470**	**108.000**	**195.100**	**375.370**	**115.000**	**287.800**	**202.570**	**115.000**	**139.050**	**178.520**	**115.000**	**122.300**	**171.220**	**115.000**	**138.250**	***147.970***
	TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	**1.684.766**	**470.400**	**334.600**	**1.820.566**	**135.800**	**358.714**	**1.597.652**	**115.000**	**222.164**	**1.490.488**	**115.000**	**204.614**	**1.400.874**	**129.500**	**209.164**	***1.321.210***

De reserves: Masterplan (vh Businesscase), Veenslib Veendijk en Oostelijke Vecht en Plassen moeten worden samengevoegd tot 1 reserve: GA OVP (Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen).

Bijlage 2 Meerjarige investeringsplanning

Er is sprake van een stelselwijziging BBV. Hierdoor mag pas met de afschrijving gestart worden bij gereedkomen van het actief. Hiertoe zijn de lopende investeringen opnieuw beoordeeld. Zolang een investering niet wordt uitgevoerd blijft het krediet openstaan. Derhalve wordt vanaf deze begroting de systematiek gebruikt dat investeringen die langer dan 2 jaar openstaan worden afgesloten. Indien deze in een later begrotingsjaar uitgevoerd worden, is de systematiek dat het oorspronkelijke begrotingsjaar eerst wordt afgesloten en vervolgens de oorspronkelijke investering in het nieuwe begrotingsjaar wordt opgevoerd.

Derhalve worden onderstaande niet benutte kredieten afgesloten:

(Begrotingsjaar) Investering	Afschrijvings termijn	Begroot /resterend krediet	Handhaven/Afsluiten	Toelichting	Bedrag aan Afschrijving
2015: Beschoeing eilanden	40	€ 216.000	Afsluiten	Geactualiseerd in MIP zie beschoeiingen eilanden	€ 5.400
2015: Beschoeiing Drecht/Muyeveldse vaart	40	€ 277.864	Afsluiten	Geactualiseerd in MIP zie beschoeiingen vaarwegen	€ 6.947
2016: Beschoeing eilanden	40	€ 216.000	Afsluiten	Geactualiseerd in MIP zie beschoeiingen eilanden	€ 5.400
2016: Beschoeiing Drecht/Muyeveldse vaart e	40	€ 327.959	Afsluiten	Geactualiseerd in MIP zie beschoeiingen vaarwegen	€ 8.199
2017: Beschoeiing Drecht/Muyeveldse vaart e	40	€ 270.591	Afsluiten	Geactualiseerd in MIP zie beschoeiingen vaarwegen	€ 6.765
2017: Mijndense sluis: vervangen betondekse	10	€ 13.000	Afsluiten	Niet uitgevoerd	€ 1.300
2017: Schiessing houtversnipperaar	6	€ 40.000	Afsluiten	Niet uitgevoerd	€ 6.667
2017: Deutz-Fahr trekker	10	€ 60.000	Afsluiten	beoordelen 2019, vervangen in 2020	€ 6.000
2017: Vervangen beschoeing Strook	40	€ 216.000	Afsluiten	Geactualiseerd in MIP zie beschoeiingen eilanden	€ 5.400
2018: Rimboe: herinrichting beschoeing	40	€ 50.000	Afsluiten	Wordt opgevoerd en gepland in 2021/2022	€ 1.250
2018: Rimboe: herinrichting bestrating	25	€ 65.000	Afsluiten	Wordt opgevoerd en gepland in 2021/2022	€ 2.600
2018: Rimboe: herinrichting bedrijfsgebouw	40	€ 340.000	Afsluiten	Wordt opgevoerd en gepland in 2021/2022	€ 8.500
2019: Beschoeiing vaarwegen	40	€ 120.000	Afsluiten	Geactualiseerd in 2019 zie beschoeiingen vaarwegen	€ 3.000
Totaal af te sluiten investeringskredieten		**€ 2.212.414**		**Totaal aan vervallen afschrijvingen**	**€ 67.427**

Lopende investeringen betreft de investeringen die in uitvoering zijn. Deze kredieten zijn in voorgaande begrotingen gevoteerd. Deze zijn weergegeven als lopende investeringen waarbij het jaar in de omschrijving het begrotingsjaar betreft waarin de investering is gevoteerd. De lopende investeringen worden geactiveerd na gereedkomen van het actief. Afschrijving vindt plaats vanaf het jaar volgend op gereedkoming.

(begrotingsjaar) Omschrijving	Afschrijvings-termijn	Lopende Investeringen	Begroting 2019	Meerjarenbegroting 2020	2021	2022	2023	Bedrag aan afschrijving
Lopende investeringen								
2017: Plassenschap 3 (tankboot) uit 2016	20	€ 47.000						€ 1.880
2017: Motor Plassenschap 3	10	€ 23.000						€ 920
2017: Generator Plassenschap 6	8	€ 5.000						€ 200
2017: Mercedes bestelauto	8	€ 45.000						€ 1.800
2017: Vervangen toiletgebouw Markus Pos	25	€ 80.000						€ 3.200
2017: Steiger Geitekaai / De Meent	25	€ 25.000						€ 1.000
2018: Bandhooier	6	€ 3.500						€ 140
2018: Eilanden: beschoeiing (Meent)	40	€ 216.000						€ 8.640
2018: Marcus Pos: steiger	40	€ 150.000						€ 6.000
2018: Vaarwegen: beschoeiing	40	€ 1.340.000						€ 53.600
2018: Vuilcontainers	10	€ 7.000						€ 280
2018: Afmeerpalen	40	€ 15.000						€ 600
Nieuwe investeringen								
Recreatieve verbindingen Oostelijk vechtplassengebied (OVP)			€ 40.600					
Kapitaaloverdracht recreatieve verbindingen			€ -40.600					
Proces en onderzoek Oostelijk Vechtplassengebied (OVP)			€ 19.000					
Kapitaaloverdracht Oostelijk Vechtplassengebied			€ -19.000					
Vervangingsinvesteringen								
Beschoeingen vaarwegen Muyenveldsevaart	40		€ 490.000					€ 12.250
Beschoeingen vaarwegen 's Gravenlandsevaar	40		€ 420.000					€ 10.500
Beschoeingen vaarwegen Kraaiennestersluis	40		€ 130.000					€ 3.250
Beschoeingen vaarwegen Kalverstraat	40					€ 800.000		€ 20.000
Rimboe: voorbereiding	5		€ 100.000					€ 20.000
Rimboe: herinrichting beschoeing	40				€ 50.000	€ 50.000		€ 2.500
Rimboe: herinrichting bestrating	40				€ 32.500	€ 32.500		€ 1.625
Rimboe: herinrichting bedrijfsgebouw	40				€ 170.000	€ 170.000		€ 8.500
Beschoeiingen eilanden (Meent)	40		€ 216.000					€ 5.400
Beschoeiing Eiland Geitekaai	40						€ 275.000	€ 6.875
Beschoeiing Eiland Markus Pos	40						€ 325.000	€ 8.125
Beschoeiing Eiland de Weer	40			€ 50.000				€ 1.250
Beschoeiing Eiland Strook	40			€ 790.000				€ 19.750
Beschoeingen afmeerpalen	40		€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000		€ 375
Hulpstuk voor Mulcher	4		€ 4.500					€ 1.125
Romeco Kiepwagen	10		€ 4.000					€ 400
Saris PK40 aanhangwagen	10		€ 8.000					€ 800
Deutz-Fahr trekker	10			€ 60.000				€ -
Totaal Investeringsbedrag		**€ 1.956.500**	**€ 1.387.500**	**€ 915.000**	**€ 267.500**	**€ 1.067.500**	**€ 600.000**	**€ 200.985**

Bijlage 3 Overzicht van geldleningen

Bank	Ingangs-datum	Oor-sponkelijk bedrag	Loop-tijd	O, S, R	Datum laatste aflossing	Rente-per-centage	Aflossingen tot en met 1-1-2019	Saldo begin 2019	Opgenomen 2019	Aflossing 2019	Aflossing handmatig 2019	Rente 2019	Saldo eind 2019	Opgenomen 2020	Aflossing 2020	Aflossing handmatig 2020	Rente 2020	Saldo eind 2020	Opgenomen 2021	Aflossing 2021	Aflossing handmatig 2021	Rente 2021	Saldo eind 2021	Opgenomen 2022	Aflossing 2022	Aflossing handmatig 2022	Rente 2022	Saldo eind 2022	Aflossing 2023	Aflossing handmatig 2023	Rente 2023	Saldo eind 2023
BNG (II)	02-12-1998	453.800	20	S	02-12-2018	4,69%	453.800																									
BNG (III)	16-12-1998	499.200	20	S	16-12-2018	4,70%	499.200																									
BNG	15-07-1999	589.900	20	S	15-07-2019	5,24%	560.385	29.515		29.515		826																				
BNG	14-07-2000	544.500	20	S	14-07-2020	5,95%	489.875	54.625		27.225		2.496	27.400		27.225		880	175		175		6										
BNG	12-02-2001	320.000	20	S	12-02-2021	5,50%	272.000	48.000		16.000		1.861	32.000		16.000		984	16.000		16.000		104										
BNG	13-12-2001	450.000	20	S	13-12-2021	5,02%	382.500	67.500		22.500		3.330	45.000		22.500		2.203	22.500		22.500		1.074										
BNG	28-10-2002	600.000	20	S	28-10-2022	4,93%	480.000	120.000		30.000		5.653	90.000		30.000		4.178	60.000		30.000		2.699	30.000		30.000		1.220					
BNG	30-03-2004	500.000	20	S	30-03-2024	4,32%	350.000	150.000		25.000		5.663	125.000		25.000		4.586	100.000		25.000		3.506	75.000		25.000		2.426	50.000	25.000		1.346	25.000
BNG	07-09-2005	200.000	20	S	07-09-2025	3,86%	130.000	70.000		10.000		2.579	60.000		10.000		2.194	50.000		10.000		1.808	40.000		10.000		1.422	30.000	10.000		1.036	20.000
BNG	17-12-2009	500.000	20	S	17-12-2029	4,30%	225.000	275.000		25.000		11.781	250.000		25.000		10.709	225.000		25.000		9.634	200.000		25.000		8.559	175.000	25.000		7.484	150.000
BNG	19-07-2018	2.000.000	35	S	19-07-2053	1,58%		2.000.000		57.143		31.091	1.942.857		57.143		30.193	1.885.714		57.143		29.293	1.828.571		57.143		28.393	1.771.429	57.143		27.493	1.714.286
Geldinst	01-07-2019	***2.000.000***	25	S	01-07-2057	2,50%			2.000.000			25.205	2.000.000		80.000		48.997	1.920.000		80.000		46.997	1.840.000		80.000		44.997	1.760.000	80.000		42.997	1.680.000
Geldinst	01-07-2020	***895.000***	25	S	01-07-2043	2,50%								895.000			11.218	895.000		35.800		21.929	859.200		35.800		21.034	823.400	35.800		20.139	787.600
Geldinst	01-07-2021	***602.500***	25	S	01-07-2044	2,50%													602.500			7.511	602.500		24.100		14.760	578.400	24.100		14.158	554.300
Geldinst	01-07-2022	***1.352.500***	25	S	01-07-2045	2,50%																		1.352.500			16.860	1.352.500	54.100		33.134	1.298.400
Geldinst	01-07-2022		25	S	01-07-2046	2,50%																										
		11.507.400					**3.842.760**	**2.814.640**	**2.000.000**	**242.383**		**90.485**	**4.572.257**	**895.000**	**292.868**		**116.143**	**5.174.389**	**602.500**	**301.618**		**124.560**	**5.475.271**	**1.352.500**	**287.043**		**139.672**	**6.540.729**	**311.143**		**147.788**	**6.229.586**

Bijlage 4 Baten en lasten op taakveldniveau

Baten -en lasten op taakveld

Omschrijving	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
0.1 Bestuur	73.901	75.011	76.140	77.288
0.4 Overhead	739.737	754.532	769.623	785.015
0.5 Treasury	132.210	173.650	166.787	160.455
0.8 Overige baten en lasten	11.900	12.500	12.500	12.400
1.2 Openbare orde en veiligheid	122.605	125.057	127.558	130.109
2.3 Recreatieve Havens	289.510	286.529	306.939	320.966
2.4 Economische havens en vaarwegen	21.103	20.858	20.613	20.367
3.4 Economische promotie	3.636	3.672	3.709	3.746
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.236.114	1.236.114	1.236.114	1.236.114
Totaal van de lasten	***2.630.715***	***2.687.923***	***2.719.982***	***2.746.460***
0.5 Treasury	-132.210	-173.650	-166.787	-160.455
2.3 Recreatieve Havens	-96.556	-97.522	-98.497	-99.482
2.4 Economische havens en vaarwegen	-3.030	-3.060	-3.091	-3.122
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.339.484	-2.373.085	-2.406.241	-2.440.234
Totaal van de baten	***-2.571.280***	***-2.647.317***	***-2.674.616***	***-2.703.293***
Saldo van lasten en baten	**59.436**	**40.606**	**45.366**	**43.167**
0.10 mutaties reserves (stortingen)	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves (onttrekkingen)	225.914	70.914	70.914	70.914
Totaal resultaat van baten -en lasten	**285.350**	**111.520**	**116.280**	**114.081**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	42.513	**-44.433**	**-9.536**	39.540
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**

Bijlage 5 Deelnemersbijdrage 2020

Deelnemersbijdrage LSD		2019 Deelnemersbijdrage	2020 Deelnemersbijdrage	Verschil	Transparantie BTW
		€ 1.381.400	€ 1.388.473		€ 299.100
Gemeente Utrecht	Indexatie 4%	€ 176.813	€ 183.886	€ 7.073	€ 38.283
		€ 1.204.587	**€ 1.204.587**		**€ 260.817**
Provincie Utrecht	14,8%	€ 177.677	€ 188.337	€ 10.661	€ 38.470
Provincie Noord-Holland	33,6%	€ 404.500	€ 428.770	€ 24.270	€ 87.582
	48,3%	**€ 582.177**	**€ 617.108**		**€ 126.053**
Gemeente Wijdemeren	31,3%	€ 377.156	€ 399.786	€ 22.629	€ 81.662
Gemeente Stichtse Vecht	20,4%	€ 245.254	€ 259.969	€ 14.715	€ 53.102
	51,7%	**€ 622.410**	**€ 659.755**		**€ 134.764**
		€ 1.381.400	**€ 1.460.748**	**€ 7.073**	**€ 299.100**

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

ONTWERP JAARREKENING EN -VERSLAG

12 JUNI 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

1. Jaarverslag 4

1.1 Wat hebben we bereikt? 4

1.1.1 Handhaving en gezamenlijke handhavingsactie snelvaren 4

1.1.2 Kapitaallasten 4

1.1.3 Uitstel intrekken Woonschepenverordening 4

1.2 Wat hebben we gedaan 5

1.2.1 Terreinen veenweidegebied 5

1.2.2 Terreinen Plassengebied 5

1.2.3 Eilanden en aanlegplaatsen 5

1.2.4 Overige producten 6

1.2 Wat heeft het gekost? 7

2 Paragrafen 8

2.1 Lokale heffingen 8

2.2 Investeringen 8

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 9

2.3.1 Risico’s 9

2.3.2 Kengetallen 11

2.4 Onderhoud kapitaalgoederen 11

2.4.1 Wegen 12

2.4.2 Gebouwen en riolering 12

2.4.3 Watergangen en oevers 12

2.4.4 Sluizen 12

2.4.5 Groen: beplantingen 12

2.4.6 Groen: grasvegetaties 12

2.4.7 Schoonhouden en vuilafvoer 12

2.4.8 Terreininventaris 13

2.4.9 Materieel 13

2.5 Financiering 13

2.5.1 Risicobeheer 13

2.5.2 Kasgeldlimiet 13

2.5.3 Renterisiconorm 13

2.6 Bedrijfsvoering 13
2.7 Grondbeleid 14
3 Jaarrekening 15
3.1 Balans per 31 december 2018 (Bedragen in Euro's) 15
3.1.1 Activa 15
3.1.2 Passiva 16
3.2 Overzicht van baten en lasten 17
3.2.1 Lasten 17
3.2.2 Baten 18
Toelichtingen 19
3.2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 19
3.2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2018 21
3.2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 29
4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector 32
4.1 Bezoldiging topfunctionarissen 32
Bezoldiging topfunctionarissen 2018 32
Bezoldiging topfunctionarissen 2017 33
4.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT 33
4.3 Leden en plaatsvervangende leden en secretaris van het bestuur Plassenschap Loosdrecht e.o. 34
5 Bijlagen 37

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening van het Plassenschap Loosdrecht e.o. over het jaar 2018.

Gedurende het (vaar) seizoen 2018 werden totaal 76 warme dagen gemeten met een maximumtemperatuur van 20 °C of hoger, waarvan 37 zomerse en 8 tropische dagen, tegen respectievelijk 60, 21 en 4 dagen normaal. Hiermee was het de warmste zomer ooit in de afgelopen drie eeuwen (bron: KNMI). Ondanks de grote drukte is het seizoen voor het Plassenschap goed verlopen en waren er geen ernstige incidenten.

In 2018 is ‘Higher Grounds’ tot stand gekomen, de verbeteragenda van Recreatie Midden-Nederland (RMN). Als onderdeel daarvan is gestart met programmatisch werken. Voor het Plassenschap is een programma-manager aangesteld die belast is met het integrale gebiedsbeheer. Medio 2019 zal de programmamanager een meerjarig ontwikkelplan gaan opstellen. Hiermee wordt een impuls gegeven aan de recreatieve bestemming van de Loosdrechtse Plassen. Door het veranderende gebruik, de verstedelijking en de klimaatverandering komt het gebied in toenemende mate onder druk te staan.

De jaarrekening (en het jaarverslag) worden na de voorlopige vaststelling door het bestuur voorgelegd aan de accountant voor een onderzoek. Op basis van dat onderzoek kan het definitieve jaarverslag en de jaarrekening worden bijgesteld. Het definitieve document wordt na vaststelling door het bestuur ter kennisname aangeboden aan de deelnemers en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

1. Jaarverslag

1.1 Wat hebben we bereikt?

1.1.1 Handhaving en gezamenlijke handhavingsactie snelvaren

In mei 2018 zijn extra controles uitgevoerd op de Loosdrechtse Plassen. Er werd onder andere gecontroleerd op vaarsnelheid, snelvaarontheffingen, vaarbewijzen en registratiebewijzen van motorvaartuigen. Bij slechts een kwart van de gecontroleerde vaartuigen bleek alles helemaal in orde en volgens de regels. Er werden meer dan twintig waarschuwingen uitgedeeld en één proces-verbaal uitgeschreven. Met name jeugdige watersporters werden regelmatig betrapt op te snel varen en het veroorzaken van overlast voor andere recreanten.

In juli en augustus 2018 heeft een gezamenlijke handhavingscampagne plaatsgevonden, naar aanleiding van een grote hoeveelheid klachten over snelvaren. De campagne had als doel: het meer zichtbaar zijn van handhaving en een betere samenwerking tot stand brengen tussen politie, brandweer, gemeente, jeugdpunt en het Plassenschap. Er is een meldpunt toezicht ingesteld (www.meldpunttoezicht.nl) waar iedereen melding kon maken van verdachte of gevaarlijke situaties en niet-spoedeisende calamiteiten, waaronder mogelijke overtredingen van de regels voor het snelvaren op de Loosdrechtse Plassen. In de evaluatie die in het najaar is uitgevoerd bleek dat het gezamenlijk optreden een succes was en dat ingezet wordt om het gezamenlijk optreden ook in het seizoen 2019 voort te zetten.

1.1.2 Kapitaallasten

Niet alle geraamde investeringen zijn gerealiseerd, daarom zijn hiervoor extra acties in de tweede helft van 2018 in gang gezet:

- De voorbereiding van het vervangen van de beschoeiing van de Muyeveldsevaart en ’s-Gravelandsevaart-zuid zijn voorbereid en worden uitgevoerd in 2019.
- Het meerjaren investeringsplan is voor het vervangen van de beschoeiingen aangepast met een nieuwe planning en raming.
- Aan het werkschip Plassenschap 6 is groot onderhoud uitgevoerd en er is een nieuwe kraan geplaatst.
- De investering in Rimboe is uitgesteld. In 2019 wordt een aangepast ontwerp opgesteld om de werkhaven te verduurzamen, circulair te maken en deels open te stellen voor recreanten, waarna het planologisch traject gestart kan worden.

1.1.3 Uitstel intrekken Woonschepenverordening

De Plassenraad heeft 28 juni 2018 besloten de intrekking van de Woonschepenverordening uit te stellen tot het moment waarop de “Wet verbeteren huurbescherming voor huurders van ligplaatsen” in werking is getreden. De vigerende overgangsregeling is verlengd met de twee kalenderjaren. Aan leges heeft dat een totaalbedrag opgeleverd van 305 x € 234 = € 71.370.

1.2 Wat hebben we gedaan

1.2.1 Terreinen veenweidegebied

Plas Zwaan
Voor de herinrichting van Plas Zwaan zijn mogelijkheden verkend om de onderhoudskosten te verlagen, de recreatieve functie en natuurwaarden te vergroten en meer inkomsten te genereren. De verdere ontwikkeling van Plas Zwaan wordt meegenomen in het Programma Loosdrechtse Plassen, dat eind 2019 gereed zal zijn.

1.2.2 Terreinen Plassengebied

De Strook
De opstalrechtovereenkomst met de horecaondernemer wordt één keer per 5 jaar verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Deze verhoging is in 2018 doorgevoerd.

Recreatiecentrum Mijnden
Mijnden heeft de gezamenlijke opdracht tot taxatie ingetrokken omdat men het niet eens was met de wijze van taxeren (tegen marktwaarde). Er hebben in het najaar diverse gesprekken plaatsgevonden om uit deze impasse te komen, dit heeft begin 2019 geleid tot een nieuwe opdracht van het Plassenschap voor een taxatie gebaseerd op zowel de marktwaarde als de methode waarop het object in 2011 getaxeerd is.

Rimboe
Rimboe is de zeer intensief gebruikte werkhaven van het Plassenschap. Een nieuwe duurzame en zo mogelijk circulaire inrichting is op korte termijn noodzakelijk om beter aan de moderne eisen (Arbowet) en de milieueisen te kunnen voldoen. Daarnaast is geconcludeerd dat de Rimboe nog de enige openbare gelegenheid is om op de plassen te komen. Besloten is om in 2019 te onderzoeken in hoeverre een openbare functie gerealiseerd en gecombineerd kan worden met de werkfunctie.

1.2.3 Eilanden en aanlegplaatsen

Beschoeiingen en steigers
In de meerjarenraming worden structureel bedragen geraamd voor het herstel c.q. vervangen van de beschoeiingen van de eilanden en de aanlegplaatsen.

Robinson Crusoë
Op Robinson Crusoë is Sailwise (Stichting Watersport Gehandicapten Nederland) actief. Deze Stichting staat voor het bevorderen van het maatschappelijk welzijn, de fysieke en mentale onafhankelijkheid en de integratie van mensen met een handicap. Het Plassenschap heeft met Sailwise een erfpachtovereenkomst gesloten voor een symbolisch bedrag van € 1,--. In mei 2018 liep de huidige overeenkomst af en is met de stichting overeengekomen dat de overeenkomt weer voor 10 jaar verlengd wordt. De onderhoudslasten van het eiland komen geheel voor rekening van Sailwise.

Legakkers
Onder de vlag van het Gebiedsplan OVP is het Ontwikkelperspectief Duurzaam Legakker-landschap opgeleverd in februari 2018. Het Ontwikkelperspectief biedt nog onvoldoende handvatten voor aanpassingen. Daarom is in 2018 aan een inventarisatie gewerkt van de onderhoudssituatie van alle legakkers in de Noordelijke en de Zuidelijke Kievitsbuurt. Naar verwachting is de inventarisatie gereed in het voorjaar van 2019 en zullen de gevolgen voor het beheer van de legakkers van het Plassenschap later in dat jaar worden geagendeerd.

Vaarwegbeheer
Vanaf 2015 tot en met 2021 zijn er aanzienlijke bedragen geraamd voor het duurzaam beschoeien van de onder verantwoording van het schap vallende vaarwegen.

’s-Gravelandsevaart
De onbeschoeide ’s-Gravelandsevaart (westzijde) is gereedgekomen door verplaatsen van de helft van de natuuroever aan de weilandkant naar de zijde van de weg waarbij de nieuwe rietoever met een lichte beschoeiing is beschermd. Het zuidelijke deel van de ’s-Gravelandsevaart moet eveneens hersteld worden. Dit werk is in de tweede helft van 2018 voorbereid en zal in 2019 in uitvoering gaan.

Muyeveldsevaart
De beschoeiing van deze hoofdvaarweg is aan vervanging toe. Daarbij hoort ook een deel van eiland De Muyen en het remmingwerk van de pont naar eiland De Muyen. Dit werk is eveneens in de tweede helft van 2018 voorbereid en zal in 2019 in uitvoering gaan.

Kalverstraat
Het noordelijke gedeelte dient opnieuw beschoeid te worden. In verband met de opgelopen achterstand uit voorgaande jaren is in de aangepaste planning in het meerjaren investeringsplan dit werk doorgeschoven naar 2019.

Sluizen

Het beheer en onderhoud van de vier sluizen was via een driejarig bestek (2015-2017) ondergebracht bij een aannemer. Vanaf 2018 is opdracht gegeven voor een nieuw driejarig bestek t.b.v. het uitvoeren van het reguliere en groot onderhoud en het verhelpen van storingen. Gemiddeld vinden er 20.000 sluispassages per jaar in de Mijndense Sluis plaats, maar dankzij het gunstige seizoen waren dat in 2018 26.906 passages. Dit heeft wel extra druk gelegd op de personele bezetting tegen hogere kosten.

1.2.4 Overige producten

Regelgeving en handhaving
Het DB heeft besloten tot het instellen van een eigen publicatieblad. Besluiten van het Plassenschap Loosdrecht die algemeen verbindende voorschriften inhouden, kunnen hiermee efficiënter en effectiever gepubliceerd worden in plaats van publicatiebladen van de vijf deelnemers afzonderlijk. Als gevolg van het instellen van een eigen publicatieblad heeft de Plassenraad besloten de deelnemers te vragen in te stemmen met het laten vervallen van artikel 10 lid 4 van de GR Plassenschap Loosdrecht e.o.
Er is een nieuwe verordening Plassenschap Loosdrecht. De toezichthouders hebben ook een cursus AWB gevolgd. De bijbehorende bebording wordt in het eerste kwartaal van 2019 vervangen.

1.2 Wat heeft het gekost?

OMSCHRIJVING LASTEN	REKENING 2017	BEGROTING 2018	BEGROTING 2018 NA WIJZIGING	REKENING 2018
Doorbelaste personeelskosten en personeel van derden	853.300	956.200	900.000	955.997
Afschrijvingen en rente	373.500	592.900	932.300	915.264
Onderhoud kapitaalgoederen	1.533.600	445.500	520.800	569.765
Overige kosten	481.400	385.700	543.600	566.144
Totaal lasten	**3.241.800**	**2.380.300**	**2.896.700**	**3.007.170**

OMSCHRIJVING BATEN	REKENING 2017	BEGROTING 2018	BEGROTING 2018 NA WIJZIGING	REKENING 2018
Opbrengsten van eigendommen	260.700	316.700	280.000	288.595
Rechten	292.200	262.200	300.000	304.360
Overige inkomsten	1.105.700	92.000	66.400	169.167
Transparantie BTW	425.600	260.500	260.500	311.385
Deelnemersbijdragen	1.306.400	1.319.400	1.319.400	1.319.400
Totaal baten	3.390.600	2.250.800	2.226.300	2.392.907
Resultaat voor bestemming (positief saldo is een tekort)	**148.800**	**-129.500**	**-670.400**	**-614.265**
AF: Mutaties subsidies	112.800	112.600	647.100	647.118
AF: Mutaties reserves	23.300	0	119.600	42.891
Gerealiseerd resultaat	**284.900**	**-16.900**	**96.300**	**75.744**

DEELNEMERSBIJDRAGEN	BEGROTING 2018	REKENING 2018
Deelnemersbijdragen incl. BTW	1.579.900	1.630.785
Deelnemersbijdragen excl. BTW	1.319.400	1.319.400
Transparantie BTW	260.500	311.385
Reguliere bijdrage		
Gemeente Utrecht (vast)	*165.300*	*165.300*
Provincie Utrecht (14,74%)	*170.114*	*170.114*
Provincie Noord-Holland (33,58%)	*387.547*	*387.547*
Gemeente Wijdemeren (31,32%)	*361.464*	*361.464*
Gemeente Stichtse Vecht (20,36%)	*234.975*	*234.975*

2 Paragrafen

2.1 Lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleent ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Bescherming Plassengebied, Eilandverordening, Strookverordening, Voorrangsregeling Mijndense Sluis, Woonschepenverordening en het Besluit Motorboten. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast. De belangrijkste rechten, die worden geheven in het Loosdrechts plassengebied betreffen:

LOKALE HEFFINGEN	BEGROTING 2018	REKENING 2018
Jaarontheffingen snelvaren	229.800	266.597
Dagontheffingen snelvaren	16.000	9.400
Wachtlijst motorbootontheffing	0	640
Overige ontheffingen	16.400	16.570
Totaal	**262.200**	**293.207**

Snelvaren particulieren (jaar, dag en wachtlijst)
De ontheffingen om te kunnen snelvaren op de 1e t/m 4e plas en de waterskibaan op de 5e plas worden verleend op grond van het Besluit Motorboten. Er zijn maximaal 800 ontheffingen verleend aan natuurlijke personen die in het bezit zijn van een vaarbewijs, ook werden circa 21 ontheffingen verleend aan bedrijven en verenigingen voor het kunnen proefvaren, het geven van waterskilessen en het begeleiden van zeilwedstrijden. Het tarief bedroeg in 2018 € 317 (2017 € 317). Er is al jaren een wachtlijst voor een ontheffing, om hierop te staan wordt een bedrag gevraagd van € 14.
De tarieven worden jaarlijks door het bestuur vastgesteld. De geraamde baten overschrijden de ter zake geraamde lasten niet. Er is geen kwijtscheldingsbeleid.

2.2 Investeringen

In 2018 zijn investeringen gedaan voor het vervangen van beschoeiingen. Daarnaast zijn er investeringen gedaan in vervoermiddelen, toiletgebouw, aanlegsteiger en buispalen. Zie onderstaande tabel voor een nadere uitsplitsing.

INVESTERING	AANSCHAFWAARDE
Beschoeiingen (MA)	
Bosdijk – beschoeiing	116.779
Zwaan - vervangen damwand	14.565
Meent – beschoeiingen	6.051
Muyeveldse Vaart – beschoeiingen	15.388
's Gravelandse Vaart Noord - beschoeiingen	401.365
's Gravelandse Vaart Zuid – beschoeiingen	2.677
Weersluis – damwand	4.218

INVESTERING	AANSCHAFWAARDE
Vervoermiddelen (EC)	
Honwave - 2x opblaasboot incl. buitenboordmotor	7.590
Plassenschip 6 - Atlaskraan 145.2V-A13	45.801
Plassenschip 6 – Bomengrijper	5.500
Bouwkundige werken (MA)	
De Meent – aanlegsteiger	1.643
Bedrijfsgebouwen (MA)	
Marcus Pos toiletgebouw	3.816
Overige materiele vaste activa (MA)	
De Meent - 12 stuks buispalen	6.160
Totaal investeringen (per saldo)	**631.553**

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.3.1 Risico's

Risico's zijn het gevaar voor schade of verlies als gevolg van interne en externe omstandigheden. Hierbij wordt gedacht aan bodemverontreiniging, vandalisme, rente en dergelijke.

Uit inventarisatie zijn enkele risico's naar voren gekomen, die met name betrekking hebben op de baten zoals schutten bij de sluis, vermindering aantal snelvaarontheffingen en eventueel faillissement van erfpachters en/of huurders. M.b.t. de kosten is een explosie van de zogenaamde overmatige waterplanten een risico. Oplopende rente kan bij de financiering van investeringen een risico zijn.

OMSCHRIJVING	RISICO	WANNEER	FREQUENTIE
Erfpacht en huur (niet kunnen nakomen verplichtingen)	10.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Schutgelden Mijndense Sluis	6.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Uitgifte snelvaarontheffingen	16.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Bestrijding overmatige waterplanten	160.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Rente	27.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Klimaatveranderingen	100.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Aantrekkende markt	9.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Totaal	**328.000**		

Erfpacht en verhuur

De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 200.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 10.000.

Schutgelden Mijndense Sluis

De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in de afgelopen 3 jaar gemiddeld nagenoeg conform de in de begroting geraamde bedragen. Bij normale weersomstandigheden is de raming realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst € 10.000 lager uitvallen. Het gemiddelde risico bedraagt € 6.000.

Uitgifte snelvaarontheffingen

De afgelopen jaren is er een duidelijke trend zichtbaar waarbij de populariteit van de snelvaarontheffingen afneemt. In 2018 zijn desalniettemin circa 800 ontheffingen uitgegeven.

Bestrijding overmatige waterplanten (Bron: rapport Waternet)
Waternet, gemeente Wijdemeren en lokale ondernemers hebben een plan van aanpak voor de bestrijding van “overmatige begroeiing door waterplanten” opgesteld. Het uitgangspunt is zeker niet dat alle kosten voor rekening van de overheid c.q. het Plassenschap komen.

Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten in wateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Het is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we, op basis van de cijfers uit het hiervoor genoemde plan van aanpak, evenals in 2017, een bedrag van € 160.000.

Renterisico

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is voor 2018 en 2019 geraamd op 2,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Een rente van 1,0% hoger dan deze raming resulteert in extra lasten van € 27.000 per jaar. Dit risico heeft zich in 2018 niet voorgedaan.

Klimaatveranderingen

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatsveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- langer groeiseizoen (er zullen extra maaibeurten nodig zijn, dat levert extra kosten op);
- wateroverlast (bijvoorbeeld op parkeerterreinen en door beschadiging van beplanting);
- ontwikkeling van ziektes en exoten (op dit moment is het schap belast met kosten van de bestrijding van essentaksterfte (kap + herplanting) en de steeds eerdere ontwikkeling van blauwalg).

Aantrekkende markt

Aannemers zullen in de toekomst meer vragen voor het uit te voeren werk. In 2018 en 2019 zijn er nieuwe bestekken aanbesteed die duurder uit zijn gevallen dan de vorige bestek periode.

Weerstandsvermogen

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin het Plassenschap Loosdrecht e.o. in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat de uitvoering van het programma onder druk komt te staan. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover het schap kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en de risico’s waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit het beschikbaar weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen wordt gevormd door de algemene reserve. Het batige saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Het is de bevoegdheid van het bestuur om te bepalen hoe zij de algemene reserve wil aanwenden. De algemene reserve bedraagt per ultimo 2018 € 663.238 (voor resultaatbestemming).

Het weerstandsvermogen is toereikend in relatie tot de risico’s.

2.3.2 Kengetallen

De kengetallen geven inzicht in de financiële positie van LSD.

KENGETALLEN	2017	2018
1a Netto schuldquote	47%	80%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	80%
2 Solvabiliteitsratio	44%	23%
3 Structurele exploitatieruimte	12%	?%
4 Belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishoudens	n.v.t.	n.v.t.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het LSD ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal drukt het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen uit. Hoe hoger het percentage hoe beter LSD in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat gekeken wordt naar de structurele baten en de structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

2.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Het schap beheert en onderhoudt een groot aantal dagrecreatievoorzieningen waarvan een deel ouder is dan dertig jaar. Het beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de bestaande voorzieningen. Daarbij moet de voorziening in een voldoende staat van onderhoud verkeren; schoon en veilig bruikbaar zijn en voldoen aan de wettelijke eisen. Het in stand houden van de recreatieve voorzieningen is een permanente zorg en vraagt grote financiële bijdragen van de deelnemers van het schap.

Het beheer bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud en investeringen. Voor het groot onderhoud is op basis van het meerjaren-onderhoudsplan de jaarschijf 2018 opgesteld. En zijn de werkzaamheden in afstemming met de opzichters voorbereid en uitgevoerd.

In de begroting 2018 was een onttrekking uit de voorziening Groot onderhoud geraamd van € 93.700. In werkelijkheid is een bedrag van € 56.787 besteed. Er is een verschil tussen de geraamde onttrekking 2018 en de uitgaven in 2018. De uitvoering van de werkzaamheden loopt niet synchroon met het boekhoudkundige jaar. Daarnaast is het mogelijk dat werkzaamheden vanwege de te verwachten overlast voor de recreant, niet in het recreatieseizoen worden uitgevoerd, maar naar een rustigere periode worden verschoven. Zo zijn er in 2018 ook projecten uitgevoerd die aanvankelijk voor 2017 gepland stonden en zijn werkzaamheden voor 2018 doorgeschoven naar begin 2019.

Met het oog op een efficiëntere beheer en onderhoudscyclus is eind 2015 het ICT-systeem GeoVisia aangeschaft. In 2016 en 2017 is dit systeem ingericht. In 2018 is een start gemaakt met de planning van de cyclische inspectierondes. Met de gegevens die vanaf 2019 worden binnengehaald ontstaat er een actueel inzicht in de staat van onderhoud van alle beheerde gebieden. De verwachting is dat eind 2021 een volledig beeld gevormd kan worden van alle beheergebieden. Vanaf dat moment is het mogelijk om een nieuw MJOP op te stellen op basis van de actuele staat van onderhoud.

2.4.1 Wegen

Jaarlijks worden wegen geïnspecteerd. Acties hierop worden planmatig aangepakt en in de meerjaren- begroting opgenomen. Gaten in de half-verharde parkeergedeelten en paden op de recreatieterreinen worden jaarlijks gevuld, net als gaten in het asfalt van toegangswegen en fietspaden.

2.4.2 Gebouwen en riolering

Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het periodiek schilderen van het houtwerk, het repareren van kapot sanitair en het verhelpen van storingen.

2.4.3 Watergangen en oevers

Bij de najaar schouw wordt de oever- en watervegetatie van de watergangen in het plassengebied uitgemaaid volgens het slotenbestek. De rietvegetatie wordt gemaaid. Het dijkje langs de Westelijke Drecht wordt kort gehouden om uitspoelgaten en lekkages tijdig te kunnen ontdekken. Voor het bestrijden van de overmatige waterplanten is geen budget geraamd, maar budget is wel in de risicoparagraaf opgenomen.

Zoals aangegeven in het hoofdstuk 3 loopt het proefproject Legakkerherstel. En is er in 2018 een start gemaakt met de werkvoorbereiding van diverse beschoeiingsprojecten. De projecten zijn begin 2019 aanbesteed en worden in 2019 uitgevoerd.

2.4.4 Sluizen

In 2018 is er in de zelfbedieningssluizen een nieuwe computerkast geplaatst, het is nu mogelijk om op afstand uit te lezen wat er aan de hand is bij een storingsmelding. Daarnaast is er per sluis een nieuwe handleiding opgesteld. Met beide maatregelen is de verwachting dat de kosten voor het oplossen van storingen naar beneden gaat en dat de recreanten vlotter de sluis kunnen bedienen en beleving van de recreant positief wordt bevorderd.

2.4.5 Groen: beplantingen

In 2018 zijn, in verband met Essentak sterfte, de lanen met Essen langs parkeerterreinen gekapt en zijn er zwarte Elsen teruggeplaatst.
Daarnaast zijn extra acties uitgezet op het gebied van boomveiligheid. Er is advies gevraagd voor de landterreinen over hoe nu verder te gaan met omvorming van essen naar een meer bestendige beplanting. De nieuwe beplantingen, als vervanging voor de uitgevallen Essen, hebben door de zeer droge zomer meer aandacht nodig gehad. Er is veel extra water gegeven aan de vers geplante bomen, met onverwachte meerkosten tot gevolg.

Ook de eikenprocessierups heeft in 2018 tot extra inzet geleid. De rupsen worden opgezogen, met name op de Meent was extra inzet noodzakelijk.

Met financiering vanuit de zichtgeld reserve is het laatste stuk van De Meent vrijgesteld van dichte beplanting. Het resultaat is een opener karakter en een gebruiksvriendelijker recreatiegebied. Ook is er nieuw zand aangebracht op het strand om een bijdrage te leveren aan een betere waterkwaliteit.

2.4.6 Groen: grasvegetaties

Op de eilanden zijn de gazons ingericht voor intensief recreatief gebruik, op de terreinen veelal extensiever. Gedurende het seizoen wordt het gras met grote regelmaat gemaaid.

2.4.7 Schoonhouden en vuilafvoer

Dit betreft het schoonhouden van de terreinen, de gebouwen en de watergangen. Met het oog op de slechte waterkwaliteit zijn er extra schoonmaakacties uitgevoerd.

Daarnaast zijn er, in verband met het lange en goede recreatieseizoen, extra vuilophaalrondes en schoonmaakrondes voor de toiletvoorzieningen noodzakelijk geweest. Met name op De Strook heeft het drukke seizoen geleid tot veel overwerk en meer vuilafvoer. Daar staat tegenover dat de terreinen aanzienlijk meer recreanten hebben mogen verwelkomen.

2.4.8 Terreininventaris

Terreinmeubilair moet veilig, onderhoudsarm en vandalismebestendig zijn. Elk jaar worden alle speeltoestellen op veiligheid beoordeeld door een gecertificeerd instituut. Aan terreininventaris wordt alleen dagelijks onderhoud gepleegd totdat het aan vervanging toe is.

2.4.9 Materieel

Materieel wordt jaarlijks gekeurd en waar nodig vervangen. Kunstwerken worden door een extern inspectiebureau geïnspecteerd. De hieruit voortkomende acties worden in de meerjarenbegroting opgenomen. Het onderhoud aan installaties (zoals pompen) en de onderhoudscontracten vallen hieronder. Ook het toezicht van de BOA's en werkvoorbereidingen en planning van de opzichter worden hier verantwoord.

2.5 Financiering

In het treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelatie en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

2.5.1 Risicobeheer

Binnen de Wet FIDO zijn twee normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het Plassenschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

2.5.2 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt € 150.000. In de praktijk is in 2018 geen kasgeld opgenomen.

2.5.3 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm was en is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. De renterisiconorm bedraagt over 2018 € 560.000. Op de vaste geldleningen is een bedrag afgelost van € 232.870. Renteherziening op vaste schuld heeft niet plaatsgevonden.

2.6 Bedrijfsvoering

Het onderhoud en beheer, de ontwikkeling, de bedrijfsvoering en handhaving en toezicht van het schap wordt uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling (GR) Recreatie Midden-Nederland (RMN). Naast het uitvoeren van taken door RMN in eigen beheer worden veel externe partijen ingeschakeld voor de uit te voeren opdrachten als (groot)onderhoud en het verrichten van investeringen. Het recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL) en het Plassenschap Loosdrecht e.o. zijn deelnemer in RMN. De exploitatiebaten en lasten van RMN worden volledig doorberekend aan de betalende deelnemers. In verband met het uittreden van recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied en de fusie tussen SGL en Vinkeveense Plassen is RMN gereorganiseerd.

In 2018 had het Plassenschap Loosdrecht e.o. een belang van 28,38% in de bedrijfsvoering organisatie RMN.

2.7 Grondbeleid

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. bezit totaal 660 hectare grond en water binnen het werkgebied.

Deze bezittingen zijn op hoofdlijnen onder te verdelen in dagrecreatieterreinen (eilanden, Strook, Bosdijk etc.), de legakkers (Zuidelijke Kievitsbuurt e.d.), oeverlanden, sluizen, water en het recreatiecentrum Mijnden. Het schapsbeleid is er op gericht zijn terreinen zoveel mogelijk gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant.

Ruiling van percelen die tot verbetering van het algemeen nut zullen leiden, worden overwogen.

Aankoop van grond is alleen aan de orde als verwerving ervan van belang is voor uitvoering van een project. De bestemming die de gemeenten, tot nog toe, aan de gronden hebben toegekend, biedt geen ruimte voor commerciële exploitatie.

Alleen de grond waarop het recreatiecentrum Mijnden is gevestigd, is voor een periode van minimaal 50 jaar in erfpacht uitgegeven aan een exploitant. Op het terrein de Strook zijn twee opstalrechten verleend aan een horecaondernemer. Deze opstalrechtovereenkomsten worden één keer per 5 jaar verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook.

3 Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2018 (Bedragen in Euro's)

Hierna wordt via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting de financiële verantwoording afgelegd over het in jaar 2018 gerealiseerde beleid.

3.1.1 Activa

ACTIVA		31-12-2018		31-12-2017
VASTE ACTIVA		**3.588.406**		**3.816.123**
Immateriële vaste activa		4.268		5.335
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	4.268		5.335	
Materiële vaste activa		3.584.138		3.810.788
Investeringen met een economisch nut (grond)	407.753		407.753	
Investeringen met een economisch nut (overig)	331.113		309.879	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.845.272		3.093.156	
VLOTTENDE ACTIVA		**1.625.939**		**304.570**
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar		1.475.994		243.316
Vorderingen op openbare lichamen	49.092		176.556	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rent typische looptijd korter dan één jaar	1.356.662		2.571	
Overige vorderingen	70.240		64.189	
Liquide middelen		143.123		50.374
Kassaldi	10.290		735	
Banksaldi BNG	123.698		39.156	
Banksaldi Rabobank	9.135		10.483	
Overlopende activa		6.822		10.880
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren	6.822		10.880	
TOTAAL GENERAAL		**5.214.345**		**4.120.693**

3.1.2 Passiva

PASSIVA		31-12-2018		31-12-2017
VASTE ACTIVA		**4.457.624**		**3.257.544**
Eigen vermogen		1.180.705		1.794.969
Algemene reserve	663.238		378.338	
Bestemmingsreserves	441.723		1.131.731	
Resultaat boekjaar	75.744		284.900	
Voorzieningen		462.470		415.257
Voorziening egalisering onderhoudskosten	462.470		415.257	
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		2.814.449		1.047.318
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	2.814.449		1.047.318	
VLOTTENDE PASSIVA		**756.721**		**863.149**
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		587.111		628.208
Overige schulden	587.111		628.208	
Overlopende passiva		169.610		234.941
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	32.288		25.791	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	137.322		209.150	
TOTAAL GENERAAL		**5.214.345**		**4.120.693**
Verstrekte borg- en garantstellingen		**NIHIL**		**NIHIL**

3.2 Overzicht van baten en lasten

3.2.1 Lasten

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018
Doorbelaste personeelslasten	853.300	956.200	900.000	955.997
Overige doorbelaste kosten	206.200	244.900	297.000	315.848
Personeel en diensten van derden	56.900	41.100	60.300	54.532
Afschrijvingen & rente	373.500	592.900	285.200	268.146
Extra afschrijving subsidies	-	-	647.100	647.118
Huren en pachten	300	-	100	-
Bestuurs- en apparaatskosten	168.100	35.900	125.800	135.883
Belastingen en verzekeringen	21.600	26.500	26.500	24.095
Energie- en waterkosten	18.200	29.700	19.000	20.766
Onderhoud en vuilafvoer	1.430.600	341.500	416.800	465.765
Voorzieningen	103.000	104.000	104.000	104.000
Overige lasten	2.900	7.600	5.100	4.835
Nagekomen lasten	7.200	-	9.800	10.187
Onvoorzien - Calamiteitenfonds	-	-	-	-
Totaal lasten	**3.241.800**	**2.380.300**	**2.896.700**	**3.007.172**

3.2.2 Baten

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018
Opbrengsten van eigendommen	260.700	316.700	280.000	288.595
Rechten	292.200	262.200	300.000	304.360
Rente	-	2.400	-	-
Overige baten	1.104.100	89.600	64.000	166.654
Nagekomen baten	1.600	-	2.400	2.513
Dekkingsmiddelen	1.732.000	1.579.900	1.579.900	1.630.785
Dekkingsmiddelen:				
Deelnemersbijdragen	*1.306.400*	*1.319.400*	*1.319.400*	*1.319.400*
Deelnemersbijdrage doorschuif BTW	*425.600*	*260.500*	*260.500*	*311.385*
Subtotaal dekkingsmiddelen	*1.732.000*	*1.579.900*	*1.579.900*	*1.630.785*
Totaal baten	**3.390.600**	**2.250.800**	**2.226.300**	**2.392.907**
Saldo van baten en lasten	**148.800**	**-129.500**	**-670.400**	**-614.265**

Mutaties reserves				
Af: Vrijval subsidies	112.800	112.600	647.100	647.118
Af: Vrijval reserves	23.300	-	119.600	42.891
Positief gerealiseerd resultaat	**284.900**	**-**	**96.300**	**75.744**
Negatief gerealiseerd resultaat	**-**	**16.900**	**-**	**-**

Toelichtingen

3.2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn opgemaakt conform de voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. De vergelijkende cijfers over 2017 zijn dienovereenkomstig aangepast. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Materiele vaste activa

Volgens artikel 59 BBV dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die verhandelbaar zijn en/of op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Niet relevant daarbij is of de investering geheel kan worden terugverdiend.

Per 1-1-2018 is een stelselwijziging toegepast doordat de specifieke investeringsbijdragen van derden op de desbetreffende investering verplicht in mindering gebracht moeten worden.

Materiële vaste activa met maatschappelijk en economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, rekening houdend met de ingeschatte restwaarde. Indien ingebruikname plaatsvindt vóór 1 juli, vindt afschrijving plaats over het gehele boekjaar. Indien ingebruikname plaatsvindt ná 1 juli vindt de eerste afschrijving plaats in het eerstvolgende boekjaar.

Afschrijvingspercentages

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

ACTIEF	AFSCHRIJVINGSTERMIJN
Grond en water	geen afschrijvingen
Bouwkundige werken	5 tot 40 jaren
Bedrijfsgebouwen	12 tot 40 jaren
Vervoermiddelen	5 tot 30 jaren

ACTIEF	AFSCHRIJVINGSTERMIJN
Machines, apparaten en installaties	5 tot 20 jaren
Onderzoek en voorbereiding	5 jaren
Overige materiële vaste activa	5 tot 20 jaren

Bij bouwkundige werken is een uitzondering: In de praktijk is op een tweetal posten een afwijkende afschrijvingstermijn toegepast.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Algemene en bestemmingsreserves

Het resultaat van enig jaar wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de algemene reserve. Bestemmingsreserves worden ingesteld door het bestuur.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbaar verlies. Het Plassenschap kent alleen een voorziening voor het uitvoeren van groot onderhoud. De dotatie en onttrekking aan deze voorziening vindt plaats op basis van een plan groot onderhoud.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2018

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen investeringen in onderzoek en ontwikkeling. In 2018 is € 0 geïnvesteerd en dit bedrag wordt in 5 jaar afgeschreven. De verloopstaat is opgenomen in bijlage 1.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling		
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€ 53.600	€ 48.265
Afschrijving tot en met 2017	€ 48.265	€ 48.265
Boekwaarde per 1-1-2018	€ 5.335	€ -
Bij: Investering	€ -	€ 5.335
Af: Afschrijving 2018	€ 1.067	€ -
Balans per 31-12-2018	€ 4.268	€ 5.335

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa omvat bezittingen van het schap, zoals terreinen, grond- en waterbouwkundige werken en machines en apparaten. De boekwaarde per 31-12-2018 is € 3.584.138. In 2018 is € 631.553 geïnvesteerd in vervoermiddelen (€58.891), bouwkundige werken en bedrijfsgebouwen (€ 5.459), beschoeiingen (€ 561.043) en overige vaste activa (€ 6.160). De reguliere afschrijvingen over 2018 bedragen € 207.486. De verloopstaat is opgenomen in bijlage 1.

Per 1-1-2018 is een stelselwijziging toegepast doordat de specifieke investeringsbijdragen van derden op de desbetreffende investering verplicht in mindering gebracht moeten worden. Dit houdt in dat de bestemmingsreserve subsidies ten behoeve van kapitaalslasten (647.118) in 2018 in mindering is gebracht op de boekwaarde van de diverse activa.

Materiele vaste activa	*31-12-2018*	*31-12-2017*
Investeringen met een economisch nut (overig)	€ 407.753	€ 407.753
Investeringen met een economisch nut (grond)	€ 331.113	€ 309.879
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	€ 2.845.272	€ 3.093.156
Totaal materiële vaste activa	€ 3.584.138	€ 3.810.788

Investeringen met een economisch nut (grond)

Grond en water

Aanschafwaarde per 1-1-2018	€ 407.753	€ 407.753
Balans per 31-12-2018	**€ 407.753**	**€ 407.753**

Investeringen met een economisch nut (overig)

Bouwkundige werken

Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	192.225	€	192.225
Afschrijving tot en met 2017	€	144.368	€	142.502
Boekwaarde per 1-1-2018	€	47.857	€	49.723
Af: Afschrijving 2018	€	1.867	€	1.866
Balans per 31-12-2018	**€**	**45.990**	**€**	**47.857**

Bedrijfsgebouwen

Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	58.906	€	58.906
Afschrijving tot en met 2017	€	53.015	€	50.070
Boekwaarde per 1-1-2018	€	5.891	€	8.836
Af: Afschrijving 2018	€	2.946	€	2.945
Balans per 31-12-2018	**€**	**2.945**	**€**	**5.891**

Vervoermiddelen

Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	474.499	€	443.181
Afschrijving tot en met 2017	€	281.717	€	277.174
Boekwaarde per 1-1-2018	€	192.782	€	166.007
Bij: Afschrijvingen desinvesteringen	€	44.904	€	9.244
Bij: investeringen 2018	€	58.891	€	42.061
Subtotaal	€	296.577	€	217.312
Af: Desinvesteringen 2018	€	48.504	€	10.744
Af: Afschrijving 2018	€	19.950	€	13.787
Balans per 31-12-2018	**€**	**228.123**	**€**	**192.781**

Machines, apparaten en installaties

Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	166.966	€	166.966
Afschrijving tot en met 2017	€	109.867	€	101.515
Boekwaarde per 1-1-2018	€	57.099	€	65.451
Af: Afschrijving 2018	€	7.808	€	8.352
Balans per 31-12-2018	**€**	**49.291**	**€**	**57.099**

Overige materiële vaste activa

Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	46.867	€	46.867
Afschrijving tot en met 2017	€	40.616	€	39.128
Boekwaarde per 1-1-2018	€	6.251	€	7.739
Af: Afschrijving 2018	€	1.487	€	1.488
Balans per 31-12-2018	**€**	**4.764**	**€**	**6.251**

	31-12-2018	31-12-2017
Investeringen in de openbare ruimte uitsluitend met een maatschappelijk nut		
Grond en water	€ 549.721	€ 549.721
Bouwkundige werken	€ 1.086.549	€ 1.844.180
Bedrijfsgebouwen	€ 48.749	€ 57.399
Machines, apparaten en installaties	€ 3.881	€ 5.308
Beschoeiing	€ 1.044.930	€ 497.668
Overige vaste activa	€ 101.056	€ 111.124
Routes	€ 10.386	€ 27.756
Balans per 31-12-2018	**€ 2.845.272**	**€ 3.093.156**

Grond en water		
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€ 976.331	€ 976.331
Afschrijving tot en met 2017	€ 426.610	€ 426.610
Balans per 31-12-2018	**€ 549.721**	**€ 549.721**

Bouwkundige werken		
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€ 7.945.442	€ 7.945.442
Afschrijving tot en met 2017	€ 6.101.262	€ 5.851.167
Boekwaarde per 1-1-2018	€ 1.844.180	€ 2.094.275
Bij: De Meent - aanlegsteiger	€ 1.643	-
Af: Desinvesteringen - vrijval subsidie	€ 631.478	-
Af: Afschrijving 2018	€ 127.796	€ 250.095
Balans per 31-12-2018	**€ 1.086.549**	**€ 1.844.180**

Bedrijfsgebouwen		
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€ 381.341	€ 381.341
Afschrijving tot en met 2017	€ 323.942	€ 311.476
Boekwaarde per 1-1-2018	€ 57.399	€ 69.865
Bij: Marcus Pos - toiletgebouw	€ 3.816	-
Af: Afschrijving 2018	€ 12.466	€ 12.466
Balans per 31-12-2018	**€ 48.749**	**€ 57.399**

Machines, apparaten en installaties		
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€ 43.981	€ 43.981
Afschrijving tot en met 2017	€ 38.673	€ 37.246
Boekwaarde per 1-1-2018	€ 5.308	€ 6.735
Af: Afschrijving 2018	€ 1.427	€ 1.427
Balans per 31-12-2018	**€ 3.881**	**€ 5.308**

		31-12-2018		31-12-2017
Beschoeiing				
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	502.892	€	183.579
Afschrijving tot en met 2017	€	5.224	€	461
Boekwaarde per 1-1-2018	€	497.668	€	183.118
Bij: Investeringen 2018	€	561.043	€	319.312
Af: Afschrijving 2018	€	13.781	€	4.763
Balans per 31-12-2018	**€**	**1.044.930**	**€**	**497.667**
Overige materiële vaste activa				
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	252.042	€	228.626
Afschrijving tot en met 2017	€	140.918	€	125.591
Boekwaarde per 1-1-2018	€	111.124	€	103.035
Bij: Meent - 12 stuks buispalen	€	6.160	€	23.416
Af: Afschrijving 2018	€	16.226	€	15.326
Balans per 31-12-2018	**€**	**101.056**	**€**	**111.125**
Routes				
Aanschafwaarde per 1-1-2018	€	39.651	€	39.651
Afschrijving tot en met 2017	€	11.895	€	7.930
Boekwaarde per 1-1-2018	€	27.756	€	31.721
Af: Desinvesteringen - vrijval subsidie	€	15.639		-
Af: Afschrijving 2018	€	1.731	€	3.965
Balans per 31-12-2018	**€**	**10.386**	**€**	**27.756**

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	€	49.092	-	
Deelnemersbijdragen	-		€	176.556
Uitzettingen in 'rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	€	1.356.662	€	2.571
Overige vorderingen	€	70.240	€	64.189
Balans per 31-12-2018	**€**	**1.475.994**	**€**	**243.316**

Vorderingen openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen: bestaan met name uit nog te ontvangen transparantie BTW vierde kwartaal van de deelnemers.

Uitzettingen in ’s rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Dit betreft het saldo van de middelen die in de schatkist worden aangehouden. Het overschot op de lopende rekening wordt automatisch afgeroomd door het ministerie van Financiën voorvloeiend uit het verplichte ‘schatkistbankieren’.

Schatkistbankieren

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er is echter een aantal uitzonderingen, zoals het drempelbedrag. Dit is een minimumbedrag afhankelijk van de omvang van de organisatie dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor het Plassenschap was dat voor 2018 € 250.000. De drempel is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. De drempel is echter nooit lager dan € 250.000. Het schap heeft met de BNG de afspraak gemaakt dat het saldo boven de € 250.000 op de reguliere betaalrekening automatisch dagelijks wordt afgeroomd naar de schatkist.

In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2018 is geweest:

SCHATKISTBANKIEREN	Q1	Q2	Q3	Q4
Drempelbedrag	250.000	250.000	250.000	250.000
Kwartaalcijfers buiten 's rijks schatkist	154.101	124.850	191.720	115.412
Ruimte onder het drempelbedrag	95.899	125.150	58.280	134.588
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Overige vorderingen

Overige vorderingen zijn openstaande bedragen van diverse debiteuren. Het schap heeft een vordering opgenomen in verband met een bijdrage van omwonenden aan het proefproject Veenslib € 60.000. Het overige betreft diverse kleine openstaande debiteurenfacturen.

Liquide middelen

Betreft het saldo bij de Bank Nederlandse Gemeenten, de Rabobank (in verband met het geldverkeer inzake de Mijndense Sluis) en in kas bij de sluiswachters.

Liquide middelen	*31-12-2018*	*31-12-2017*
B.N.G. rekening courant	€ 123.698	€ 39.156
Rabobank rekening courant	€ 9.135	€ 10.483
Kassen Mijndense Sluis	€ 10.290	€ 735
Totaal	**€ 143.123**	**€ 50.374**

Overlopende activa

Overlopende activa bestaat uit vooruitbetaalde bedragen en nog te ontvangen bedragen. Op de vooruitbetaalde bedragen staat een bedrag van € 4.063 van de belangenvereniging Loosdrechtse Plassen in verband met het proefproject Veenslib, alsmede de vooruitbetaalde kosten voor de sluiskaarten 2019. Opgenomen onder nog te ontvangen bedragen is de eindafrekening van een sluiswachter Mijndense sluis €780)

Overlopende activa	*31-12-2018*	*31-12-2017*
Vooruitbetaalde bedragen	€ 6.042	€ 4.279
Nog te ontvangen bedragen	€ 780	€ 6.601
Totaal	**€ 6.822**	**€ 10.880**

Eigen vermogen

De algemene reserve bedraagt per ultimo 2018 € 663.238. Het resultaat boekjaar over 2017 is door het bestuur toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserves

Reserves	*31-12-2018*	*31-12-2017*
Algemene Reserve	€ 663.238	€ 663.238
Bestemmingsreserve zichtwerk	€ 44.058	€ 86.948
Bestemmingsreserve masterplan	€ 22.665	€ 22.665
Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en Plassen	€ 250.000	€ 250.000
Bestemmingsreserve zichtwerk 2	€ 125.000	€ 125.000
Resultaat boekjaar	€ 75.744	
Subsidies ten behoeve van kapitaallasten	€ -	€ 647.118
Totaal	**€ 1.180.705**	**€ 1.794.968**

Algemene Reserve

Reserves		
Algemene reserve (w.o. weerstandsvermogen)	€	378.338
Bij: Resultaat 2017	€	284.900
Subtotaal	€	663.238
Af: Bestemming	€	-
Totaal	**€**	**663.238**

Bestemmingsreserve zichtwerk

Dit betreft een reserve voor de uitvoering van een snoeiplan voor de diverse terreinen. In 2018 is € 42.891 ten laste van deze reserve gebracht.

Balans per 1-1-2018	€	86.948
Bij: Onttrekking aan Algemene reserve	€	-
Af: Uitvoering werk	€	42.891
Totaal	**€**	**44.058**

Bestemmingsreserve masterplan

Dit betreft een reservering van de aanloopkosten voor het proefproject Legakkerherstel en het gebiedsplan Oostelijke Vechtplassen. In 2018 zijn er geen kosten ten laste van deze reserves gebracht.

Balans per 1-1-2018	€	22.665
Bij: Onttrekking aan Algemene reserve	€	-
Af: vrijval reserve	€	-
Totaal	**€**	**22.665**

Bestemmingsreserve Oostelijke Vechtplassen
De naam van de bestemmingsreserve veenslib zoals opgenomen in de jaarrekening 2017 is in 2018 veranderd in bestemmingsreserve Oostelijke Vechtplassen. De bijdrage die het schap levert aan het gebiedsplan is met name voor de baggeropgave Loosdrechtse Plassen.

Balans per 1-1-2018	€	250.000
Bij: Onttrekking algemene reserve	€	-
Af: Onderzoek	€	-
Totaal	**€**	**250.000**

Bestemmingsreserve zichtwerk 2
Dit betreft een reserve gericht op vernieuwingen die direct bijdragen aan de beleefbaarheid en aantrekkelijkheid van de voorzieningen op diverse terreinen. Het gaat hier om zichtwerk voor het eiland Meent (€85.000) en sanitaire voorzieningen de Strook (€ 40.000). Er zijn in 2018 geen kosten ten laste van deze reserve gebracht.

Balans per 1-1-2018	€	125.000
Bij: Dotatie	€	-
Af: Onderzoek	€	-
Totaal	€	125.000

Subsidie ten behoeve van kapitaalslasten
Per 1-1-2018 is een stelselwijziging toegepast doordat de specifieke investeringsbijdragen van derden op de desbetreffende investering verplicht in mindering gebracht moeten worden. Dit houdt in dat de subsidies ten behoeve van kapitaalslasten (647.118) in 2018 in mindering zijn gebracht op de boekwaarde van de diverse activa. De vrijval van deze bestemmingsreserve is in het overzicht van baten en lasten verantwoord onder de post Vrijval subsidies.

Balans per 1-1-2018	€	647.118
Bij: subsidie veenslib	€	-
Af: Onttrekking aan subsidie	€	647.118
Totaal	**€**	**-**

Voorziening egalisering onderhoudskosten
In 2018 is een bedrag gedoteerd (€ 104.000) aan de voorziening egalisering onderhoudskosten op basis van het meerjaren onderhoudsprogramma. De uitgaven € 56.787 zijn conform de onderhoudsplanning. De stand van de voorziening per ultimo 2018 bedraagt € 462.470.

Voorziening groot onderhoud		
Balans per 1-1-2018	€	415.257
Bij: Dotatie aan voorziening groot onderhoud	€	104.000
Af: Aanwending van de voorziening	€	56.787
Totaal	**€**	**462.470**

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer
In 2018 is een bedrag van € 232.870 afgelost. Het saldo per ultimo 2018 bedraagt € 2.814.449.
Zie ook bijlage 3.

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
Totaal geldleningen per 1-1-2018	€	6.657.389
Af: aflossingen tot en met 2017	€	5.610.070
Balans per 1-1-2018	€	1.047.319
Bij: nieuwe vaste geldlening	€	2.000.000
Subtotaal leningen	€	3.047.319
Af: aflossingen geldleningen 2018	€	232.870
Totaal	**€**	**2.814.449**

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden	*31-12-2018*	*31-12-2017*
Schulden aan openbare lichamen	€ 180.374	€ 189.191
Rekening courant met niet financiële instellingen	€ 323.500	€ 77.890
Belastingen	€ -	€ -
Overige schulden	€ 83.237	€ 361.127
Balans per 31-12-2018	€ 587.111	€ 628.208

Overlopende passiva

Overlopende passiva	*31-12-2018*	*31-12-2017*
Vooruit ontvangen bedragen	€ 90.670	€ 209.150
Vooruit ontvangen subsidie	€ 46.652	€ -
	€ 137.322	€ 209.150
Nog te betalen bedragen	€ 32.288	€ 25.791
Balans per 31-12-2018	€ 169.610	€ 234.941

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Er is een meerjarig contract afgesloten voor het onderhoud van de sluizen voor de periode 2018 tot en met 2021. De totale waarde van de verplichtingen bedraagt € 105.873. Daarnaast is er een driejarig beeldbestek voor 2018 – 2021 met betrekking tot Uitweg Portengen e.o. inzake terreinonderhoud. Contractwaarde € 183.157. Er is ook een driejarig contract afgesloten voor onderhoud aan de brede watergangen Loosdrecht met een contractwaarde van € 47.400.

In 2017 heeft het Plassenschap het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, waaraan het Plassenschap deelneemt voor een bedrag van ruim € 900.000.

Op verzoek van de BELP is het schap voornemens om de strook langs de Veendijk te baggeren. Het project loopt uit vanwege logistieke problemen met de afvoer van het slib. De uitloop van dit project zal naar verwachting niet leiden tot het opnemen van een voorziening.

3.2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Transparantieregeling (Doorschuif BTW)
Het Plassenschap werkt met het BTW Compensatiefonds. Dit betekent dat de omzetbelasting, die in rekening wordt gebracht door derden over niet-ondernemersactiviteiten van het schap worden doorgeschoven naar de deelnemers op basis van de zogenaamde transparantieregeling. De lasten in deze rekening zijn hoofdzakelijk bruto, dus inclusief omzetbelasting, verantwoord. Met uitzondering van de posten 7. Afschrijvingen en rente en 19. Voorzieningen. De verkoop van sluiskaartjes en de vuilnisophaaldienst particulieren is een ondernemersactiviteit en daarom vindt over dat deel van de lasten en baten aangifte omzetbelasting plaats.

De hierop betrekking hebbende bedragen zijn netto weergegeven. Het totaal van de doorschuif BTW die in de exploitatie is verdisconteerd, wordt apart verantwoord als onderdeel van de deelnemersbijdragen. De transparantieregeling is van toepassing op formele deelnemers van het schap.

Personele kosten/inhuur
De personeelskosten bestaan uit doorbelaste uren van RMN aan het Plassenschap. In 2018 zijn meer uren geschreven dan geraamd. Inclusief overhead en inhuur van derden overschrijden de totale kosten de raming.

Afschrijvingen & rente
De kosten van afschrijving en rente blijven achter bij de begroting, doordat investeringen ten bedrage van € 3 miljoen met name in de beschoeiingen, eilanden en Strook nog niet zijn afgerond.

Bestuurs- en apparaatskosten, accountant en advies
De kosten van advies zijn hoger uitgevallen in verband met de baggeropgave langs de Veendijk.

Belastingen en verzekeringen
Door de zeer warme zomer van 2018 zijn de kosten voor elektriciteit en water hoger uitgevallen. Er is door de drukte ook meer brandstof verbruikt door de schepen.

Onderhoud en vuilafvoer
Onder de post onderhoud zijn ook de kosten ad € 43.382 meegenomen voor het legakkerherstel veenslib. Deze kosten worden gedekt in de overige baten door een vrijval van de subsidie veenslib. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt door essentaksterfte en de bestrijding van de processierups.

Nagekomen lasten
De nagekomen lasten betreffen facturen voor Waterschapsbelasting die betrekking hebben op de jaren 2016 en 2017

Rechten
De opbrengsten inzake rechten pleziervaartuigen zijn in 2018 hoger dan begroot en ook de opbrengsten voor snelvaarvergunningen zijn hoger dan begroot.

Overige baten
Onder de overige baten is een vrijval subsidie veenslib opgenomen voor een bedrag van € 94.266. De kosten inzake legakkerherstel veenslib (€ 43.382) en de advieskosten voor verkenning veenslib (€ 50.884) zijn respectievelijk verantwoord onder de post onderhoud en vuilafvoer en de bestuurs- en apparaatskosten. De vrijval subsidie is niet in de begroting over 2018 opgenomen.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Lasten	**Rekening 2018 - (afgerond op 100)**	
Bestuurs- en apparaatskosten (11)		
Advies Kievitsbuurt	€	1.700,00
Advies fusie	€	2.000,00
Advies Mijnden	€	5.700,00
Advies veenslib	€	17.400,00
Advies archief	€	8.000,00
Advies legakkerherstel	€	9.600,00
Advies Zwaan	€	4.400,00
Advies Veendijk	€	14.800,00
Onderhoud (17)		
Kosten in het kader van schade werkschip	€	12.900,00
Totaal incidentele lasten	**€**	**76.500,00**
Baten	**Rekening 2018 - (afgerond op 100)**	
Overige baten (8)		
Schade-uitkering werkschip	€	3.000,00
Totaal incidentele baten	**€**	**3.000,00**

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid
Hiervoor is reeds ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers voor en na wijzigingen. Bij deze worden aanvullend nog de volgende toelichtingen gegeven:

Analyse van begrotingsafwijkingen

OMSCHRIJVING LASTEN	BEGROTING NA WIJZIGING	REKENING 2018	BEGROTINGS AFWIJKING
Doorbelaste personeelslasten	900.000	955.997	-55.997
Overige doorbelaste kosten	297.000	315.848	-18.848
Personeel en diensten van derden	60.300	54.532	5.768
Afschrijvingen & rente	285.200	268.146	17.054
Extra afschrijving subsidies	647.100	647.118	-18
Huren en pachten	100	-	100
Bestuurs- en apparaatskosten	125.800	135.883	-10.083
Belastingen en verzekeringen	26.500	24.095	2.405
Energie- en waterkosten	19.000	20.766	-1.766
Onderhoud en vuilafvoer	416.800	465.765	-48.965
Voorzieningen	104.000	104.000	-
Overige lasten	5.100	4.835	265
Nagekomen lasten	9.800	10.187	-387
OMSCHRIJVING BATEN			
Opbrengsten van eigendommen	280.000	288.595	-8.595
Rechten	300.000	304.360	-4.360
Overige baten	64.000	166.654	-102.654
Nagekomen baten	2.400	2.513	-113
Dekkingsmiddelen	1.579.900	1.630.785	-50.885
Mutaties reserves			
Af: Vrijval subsidies	647.100	647.118	-18
Af: Vrijval reserves	119.600	42.891	76.709
Positief gerealiseerd resultaat	**96.300**	**75.744**	**20.556**

4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het schap van toepassing zijnde regelgeving: Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor het schap is € 189.000 inclusief onkosten en pensioenbijdrage. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Het Plassenschap Loosdrecht heeft geen eigen personeel in dienst en heeft dus geen topfunctionarissen. Het Recreatieschap is deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden-Nederland, die de uitvoeringsorganisatie van de recreatieschappen is. De diensten worden afgenomen van de eigen uitvoeringsorganisatie (verplichte winkelnering). Bij RMN was in 2018 sprake van één topfunctionaris. Het belang van het Plassenschap Loosdrecht was in 2018 28,38%. Onderstaand zijn de WNT gegeven van de topfunctionaris bij RMN opgenomen.

4.1 Bezoldiging topfunctionarissen

Bezoldiging topfunctionarissen 2018

bedragen x € 1	A.M. ROESSEN	P.D. KOTVIS
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01/31-03	01-04 / 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8 fte	1,0 fte
Dienstbetrekking	Nee	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 32.663	€ 91.327
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -
Subtotaal	€ 32.663	€ 91.327
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 47.250	€ 141.750
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ -	€ -
Totale bezoldiging	€ 32.663	€ 91.327
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017		
bedragen x € 1		
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 / 31-12	-
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8 fte	-

Dienstbetrekking	Nee		-
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	114.800	-
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-	-
Subtotaal	€	114.800	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	144.800	-
Totale bezoldiging	€	114.800	-

Bezoldiging topfunctionarissen 2017

BEDRAGEN X € 1	A.M. ROESSEN
Functie	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,18
Gewezen topfunctionaris	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Nee
Individueel WNT-maximum	32.900
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	26.100
Beloningen betaalbaar op termijn	-
Subtotaal	26.100
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	26.100
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.
Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 – 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	0,18
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	26.100
Beloningen betaalbaar op termijn	-
Totale bezoldiging 2016	26.100

4.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Er zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er is in 2018 geen ontslaguitkering betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

4.3 Leden en plaatsvervangende leden en secretaris van het bestuur Plassenschap Loosdrecht e.o.

Het hoogste uitvoeringsorgaan van het schap is het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur is gekozen uit de leden van het algemeen bestuur. Het individueel WNT-maximum van de voorzitter bedraagt € 27.150, voor de overige leden bedraagt dit maximum € 18.100. Evenals in 2016 is er in 2017 geen dienstverband tussen de leden en de plaatsvervangende leden en het Plassenschap. De op de volgende pagina genoemde personen zijn in 2017 lid of plaatsvervangend lid van het bestuur geweest. Aan deze lijst is toegevoegd de secretaris van het bestuur.

De bestuursleden hebben geen beloning (brutosalaris), belastbare onkostenvergoeding, dan wel een beloning “betaalbaar op termijn” ontvangen.

WNT overzicht over 2018

DEELNEMER	BESTUURDER	FUNCTIE	PERIODE
Gemeente Wijdemeren	Dhr. F. Ossel	Voorzitter DB en AB	Heel 2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.J. de Kloet	Lid DB en AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.J. de Kloet	Lid AB en adviseur DB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. F. van Liempdt	Lid DB en AB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. L.J. van Dort	Lid DB en AB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Utrecht	Dhr. K. Geldof	Lid DB en AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Utrecht	Mw. L. van Hooijdonk	Lid DB en AB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Utrecht	Mw. L. van Hooijdonk	Lid AB	Tot 4-7-2018
Provincie Utrecht	Mw. M. Pennarts	Lid DB en AB	Heel 2018
Provincie Noord-Holland	Dhr. A. Tekin	Lid DB en AB	Heel 2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. G. Zagt	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. N.W.M. Roosenschoon	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. S. Poels	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. D. van Enk	Lid AB	Heel 2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. H.J. Veldhuisen	Lid AB (plv)	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.H. Boermans	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J. Klink	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P.G. Paul	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. W.M.M. Hoek	Lid AB (plv)	Heel 2018

Gemeente Stichtse Vecht	Mw. G.J.A.N. Rijsterborgh-Plomp	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. J. Helling	Lid AB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. D.T. Verwoert	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. E.J. Zeldenrust	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P. van Rossum	Lid AB	Vanaf 4-7-2018
Provincie Utrecht	Dhr. W. Ubaghs	Lid AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	Mw. P.E. Kirch-Voors	Lid AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	dhr. J.H.M. Bond	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018
Provincie Noord-Holland	mw. C. Weemhoff	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018
Recreatie Midden-Nederland	Mw. S. Stolwijk	Secretaris	Heel 2018
Recreatie Midden-Nederland	Mw. L. van den Hoek	Secretaris (plv)	Vanaf 12-12-2018

WNT overzicht over 2017

DEELNEMER	BESTUURDER	FUNCTIE	PERIODE
Gemeente Wijdemeren	Dhr. M. Smit	Voorzitter DB en AB	Tot mei 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. F. Ossel	Voorzitter DB en AB	Vanaf mei 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.J. de Kloet	Lid DB en AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P.F. de Groene	Lid DB en AB	Heel 2017
Gemeente Utrecht	Dhr. K. Geldof	Lid DB en AB	Heel 2017
Provincie Utrecht	Mw. M. Pennarts	Lid DB en AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	Dhr. A. Tekin	Lid DB en AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. G. Zagt	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. N.W.M. Roosenschoon	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. S. Poels	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. D. van Enk	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. H.J. Veldhuisen	Lid AB (plv)	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P.G. Paul	Lid AB	Heel 2017

Gemeente Stichtse Vecht	Mw. W.M.M. Hoek	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. G.J.A.N. Rijsterborgh-Plomp	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. L.J van Dort	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. D.T. Verwoert	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. E.J. Zeldenrust	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Utrecht	Mw. L. van Hooijdonk	Lid AB	Heel 2017
Provincie Utrecht	Dhr. W. Ubaghs	Lid AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	Mw. P.E. Kirch-Voors	Lid AB	Heel 2017
Recreatie Midden-Nederland	Mw. S. Stolwijk	Secretaris	Vanaf mei 2017
Recreatie Midden-Nederland	Mw. A.M. Roessen	Secretaris	Tot mei 2017

5 Bijlagen

STAAT VAN GEACTIVEERDE KAPITAALUITGAVEN

No.	Omschrijving	Aanschaf-waarde 1-1-2018	Vermeer-deringen 2018	Vermin-deringen 2018	Aanschaf-waarde 31-12-2018	Afschrij-vingen t/m 1-1-2018	Afschrij-vingen 2018	Afschrijv. desinv. 2018	Totaal afschrijvin-gen t/m 2018	Boek-waarde 1-1-2018	Boek-waarde 31-12-2018
001	(E) Grond en water	407.753	0	0	407.753	0	0	0	0	407.753	407.753
002	(E) Bouwkundige werken	192.225	0	0	192.225	144.368	1.866	0	146.235	47.857	45.990
003	(E) Bedrijfsgebouwen	58.906	0	0	58.906	53.015	2.945	0	55.961	5.891	2.945
004	(E) Vervoermiddelen	474.499	58.891	48.504	484.887	281.717	19.950	44.904	256.763	192.782	228.123
005	(E) Machines, apparaten en installaties	166.966	0	0	166.966	109.867	7.808	0	117.675	57.099	49.291
006	(E) Overige activa	46.867	0	0	46.867	40.616	1.488	0	42.104	6.251	4.764
	Totaal mat.vast activa (E)	**1.347.215**	**58.891**	**48.504**	**1.357.603**	**629.583**	**34.057**	**44.904**	**618.737**	**717.632**	**738.866**
011	(M) Grond en water	976.331	0	0	976.331	426.610	0	0	426.610	549.721	549.721
012	(M) Bouwkundige werken	7.945.442	1.643	631.478	7.315.607	6.101.262	127.796	0	6.229.058	1.844.180	1.086.549
013	(M) Bedrijfsgebouwen	381.341	3.816	0	385.157	323.942	12.466	0	336.408	57.399	48.749
014	(M) Machines, apparaten en installaties	43.981	0	0	43.981	38.673	1.427	0	40.100	5.308	3.881
015	(M) Beschoeiing	502.892	561.043	0	1.063.935	5.224	13.781	0	19.005	497.668	1.044.930
016	(M) Overige vaste activa	252.042	6.160	0	258.202	140.918	16.228	0	157.146	111.124	101.056
017	(M) Routes varen,fp,wp	39.651	0	15.639	24.011	11.895	1.731	0	13.626	27.756	10.386
	Totaal mat.vast activa (M)	**10.141.680**	**572.662**	**647.118**	**10.067.224**	**7.048.524**	**173.430**	**0**	**7.221.953**	**3.093.156**	**2.845.272**
020	Immateriele vaste activa	53.600	0	0	53.600	48.265	1.067	0	**49.332**	5.335	4.268
A	**Totaal**	**11.542.495**	**631.554**	**695.621**	**11.478.427**	**7.726.372**	**208.554**	**44.904**	**7.890.022**	**3.816.123**	**3.588.406**

Bijlage 7.2: STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve of voorziening	Saldo aan het begin van het dienstjaar 01-01-2018	Vermeerderingen wegens bijboeken van rente 2018	Overige vermeerderingen 2018	Verminderingen (beschikking over en bijdragen uit reserves en/of voorzieningen	Saldo aan het einde van het dienstjaar 31-12-2018
1	5	6		8	9
Weerstandsvermogen	€ 663.238			€ -	€ 663.238
Resultaat 2018			€ 75.744		€ 75.744
Bestemmingsreserves:					
Zichtwerk diverse terreinen	€ 86.948			€ 42.891	€ 44.058
Masterplan (vh businesscase)	€ 22.665			€ -	€ 22.665
Oostelijke Vecht en Plassen (Veenslib 100002)	€ 250.000				€ 250.000
Zichtwerk 2	€ 125.000				€ 125.000
Totaal reserves	**€ 1.147.851**	**€ -**	**€ 75.744**	**€ 42.891**	**€ 1.180.705**
Verkregen uit subsidies:					
(MA) Subsidie bouwkundige werken	€ 631.478	€ -	€ -	€ 631.478	€ -
(MA) Subsidie routes	€ 15.639	€ -	€ -	€ 15.639	€ -
Subtotaal rubriek subsidies	**€ 647.118**	**€ -**	**€ -**	**€ 647.118**	**€ -**
Bestemmingsreserves	**€ 1.131.731**	**€ -**	**€ -**	**€ 690.008**	**€ 441.723**
Voorzieningen:					
Groot onderhoud (dotatie en onttrekking)	**€ 415.257**	**€ -**	**€ 104.000**	**€ 56.787**	**€ 462.470**
Totaal generaal	**€ 2.210.226**	**€ -**	**€ 179.744**	**€ 746.795**	**€ 1.643.175**

STAAT VAN ONDERHANDSE LENINGEN, AFLOSSINGEN EN RENTE

Naam van de geldgever		Oorspronkelijk bedrag van de geldlening of het overschot	Datum besluit van bestuur	Nummer geldlening	o, s of r	Jaar van de (laatste) aflossing en datum	Rentepercentage	Restant-bedrag van de geld-lening of het overschot per 01-01-2018	Bedrag van de in de loop van 2018 opgenomen geldleningen	Bedrag van de rente of het rente-bestanddeel	bedrag van aflossing of het aflossings-bestanddeel	Restant-bedrag van de geldlening of het voorschot per 31-12-2018
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
BNG	1998	€ 453.780	29-10-1998	40.89068	s	02-12-2018	4,69	€ 22.689	€ -	€ 978	€ 22.689	€ -
BNG	1998	€ 499.158	29-10-1998	40.89069	s	16-12-2018	4,70	€ 24.958	€ -	€ 1.124	€ 24.958	€ -
BNG	1999	€ 589.914	24-06-1999	40.90182	s	15-07-2019	5,24	€ 58.992	€ -	€ 2.378	€ 29.496	€ 29.496
BNG	2000	€ 544.536	19-06-2000	40.91267	s	14-07-2020	5,95	€ 81.680	€ -	€ 4.113	€ 27.227	€ 54.453
BNG	2001	€ 320.000	24-01-2001	40.91971	s	12-02-2021	5,50	€ 64.000	€ -	€ 2.740	€ 16.000	€ 48.000
BNG	2001	€ 450.000	27-11-2001	40.94021	s	13-12-2021	5,02	€ 90.000	€ -	€ 4.462	€ 22.500	€ 67.500
BNG	2002	€ 600.000	17-10-2002	40.95833	s	28-10-2022	4,93	€ 150.000	€ -	€ 7.136	€ 30.000	€ 120.000
BNG	2004	€ 500.000	30-03-2004	40.98976	s	30-03-2024	4,32	€ 175.000	€ -	€ 6.747	€ 25.000	€ 150.000
BNG	2005	€ 200.000	07-09-2005	40.100731	s	07-09-2005	3,86	€ 80.000	€ -	€ 2.966	€ 10.000	€ 70.000
BNG	2009	€ 500.000	17-12-2009	40.104808	s	17-12-2029	4,30	€ 300.000	€ -	€ 12.861	€ 25.000	€ 275.000
BNG	2018	€ 2.000.000	19-7-2018	40.112062	s	19-7-2053	1,575	€ -	€ 2.000.000	€ 14.088	€ -	€ 2.000.000
Totaal		€ 6.657.389						€ 1.047.319	€ 2.000.000	€ 59.593	€ 232.870	€ 2.814.449

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

INGEKOMEN - 9 OKT. 2019

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr S. Koycu
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143469
koycus@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 8 OKT. 2019

Kenmerk
804913/1288017

Uw kenmerk

Betreft: definitieve jaarrekening 2018 Plassenschap Loosdrecht e.o.

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u als aanvulling op eerder aangeleverde stukken, bij de statenvoordracht met onderwerp 'zienswijzen financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.', de definitieve jaarrekening 2018 van het Plassenschap en de toelichting daarover. De behandeling van de Statenvoordracht is geagendeerd voor de vergadering van de Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid op 14 oktober 2019.

De definitieve jaarrekening wijkt af van de ontwerp jaarrekening die eerder is aangeleverd door het Plassenschap. Naar aanleiding van de bevindingen van de accountant heeft het Plassenschap een vijftal afzonderlijke mutaties doorgevoerd welke leiden tot de totale wijziging van € 75.744 positief naar € 13.926 negatief. Dit tekort wordt ten laste van de algemene reserve van Plassenschap gebracht. In de bijlage treft u een toelichting over de betreffende mutaties in de jaarrekening aan.

Deze definitieve jaarrekening heeft verder geen gevolgen voor de door ons voorgestelde besluiten en zienswijzen in de Statenvoordracht.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

C.J. Loggen

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

2 bijlage(n)

- Definitieve jaarrekening 2018 Plassenschap Loosdrecht e.o.
- Toelichting op definitieve jaarrekening.

INGEKOMEN - 9 OKT. 2019

Toelichting op de wijzigingen in de definitieve jaarrekening 2018 Plassenschap Loosdrecht e.o. t.o.v. ontwerp jaarrekening

Inleiding
Op 26 juni 2019 heeft het dagelijks bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de jaarrekening en het jaarverslag 2018 aan te bieden aan de deelnemers van het Plassenschap. Zoals vermeld in de aanbiedingsbrief is de beschikbaar gestelde versie onder voorbehoud van accountantscontrole en hieruit volgende wijzigingen verstuurt. Gedurende de accountantscontrole zijn er diverse wijzigingen doorgevoerd met gevolgen voor het resultaat welke nadere toegelicht vereisen.

Wijzigingen in de definitieve jaarrekening
Het jaarrekeningresultaat van Plassenschap Loosdrecht e.o. in de concept-jaarrekening 2018 kwam uit op een winst van € 75.774. Hierop hebben de volgende correcties plaatsgevonden:

Startbedrag (IST)	€ 75.744
Correctie RMN aanbesteding kantoorautomarisering	-20.471
Kasverschil Mijndense sluis	-2.684
Correctieboeking subsidie BELP/Veenslib	-8.304
Inspectie-uren uit voorziening Groot Onderhoud	-32.701
Meerwerk accountants	-25.510
Resultaat (SOLL)	€ -13.926

Correctie RMN-aanbesteding kantoorautomatisering
In 2017 is RMN gestart met de voorbereidingen op de aanbesteding van de nieuwe kantoorautomatisering welke in 2018 is afgerond. In de administratie is ervan uit gegaan dat de implementatiekosten als investering op te voeren zouden zijn en over 5 jaar afgeschreven konden worden. Dit is niet het geval waardoor de totale implementatie voor rekening van boekjaar 2018 komt. Voor de jaren 2019-2023 betekent dit dat de afschrijvingskosten niet worden doorbelast.

Kasverschil Mijndense sluis
In de eindafrekening op de Mijndense sluis is een kasverschil aangetroffen. Er heeft nader onderzoek plaatsgevonden maar de oorzaak is niet achterhaald. Bijkomstige complicatie is de langdurige afwezigheid van de vaste sluiswachter waardoor er extra personeel is ingehuurd. Elektronisch betalen lijkt de voornaamste maatregel om dit in de toekomst te voorkomen.

Correctieboeking subsidie BELP/Veenslib
In de verwerking van het proefproject veenslib heeft een foutieve boeking gezeten. Dit project is gecontroleerd door een andere accountant, de verschillen worden nog geanalyseerd en teruggelegd bij beide partijen.

Inspectie-uren Groot Onderhoud
Het was de verwachting dat de uren voor de inspectie van achterstallig onderhoud uit de voorziening Groot Onderhoud kon worden gefinancierd. Deze redenering is niet gevolgd door de accountant hetgeen resulteert in een toevoeging van inspectie-uren aan het resultaat.

Meerwerk accountant
Helaas is de eindafrekening van de accountant flink hoger dan gebudgetteerd. De meerkosten op de jaarrekening van LSD is direct geboekt onder bestuurs- en apparaatskosten.

Financiën
De algemene reserve heeft voldoende middelen om dit tekort te dekken.

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

INGEKOMEN - 9 OKT. 2019

BUITEN RECREËREN BINNEN HANDBEREIK

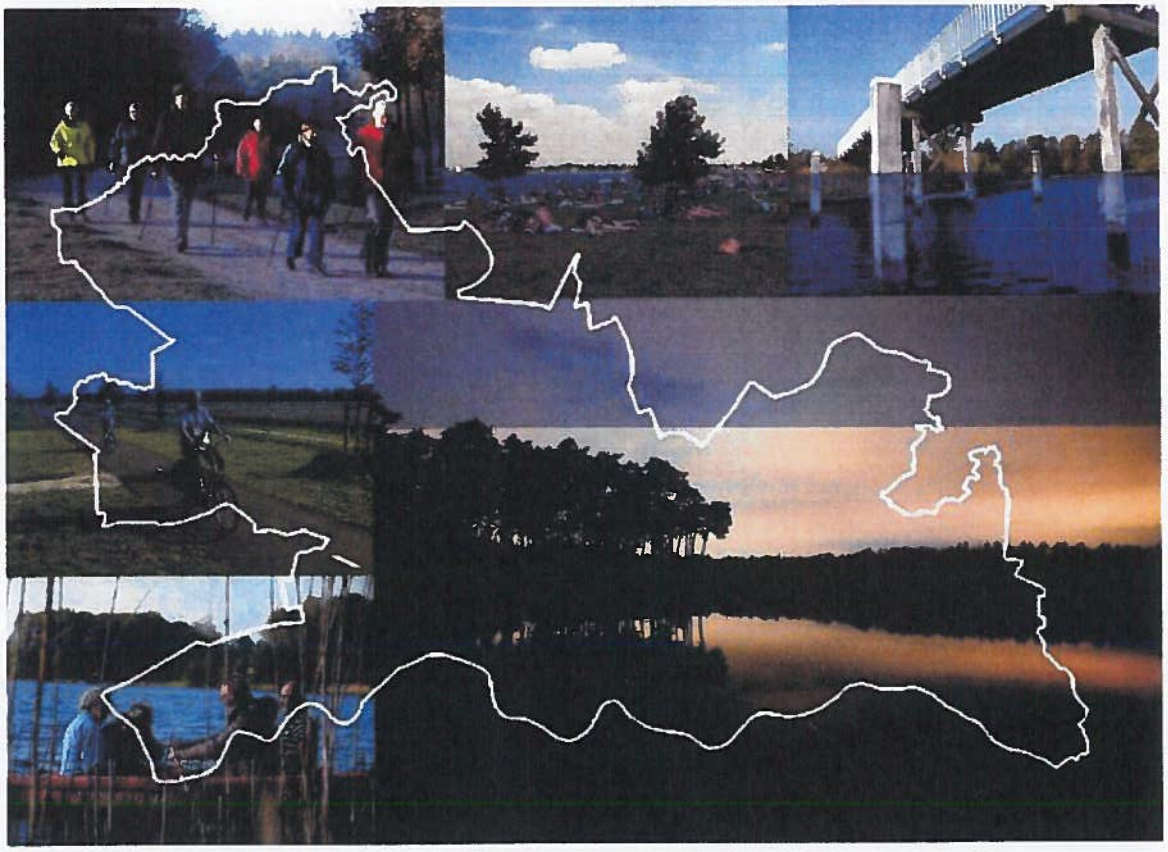

JAARVERSLAG EN JAARREKENING 2018

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT E.O.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. behartigt de belangen van de openluchtrecreatie, natuur- en landschapsbescherming en is nautisch beheerder van het openbare water in het Loosdrechts plassengebied.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum 30-09-19

Inhoud

2 Voorwoord 1

3 Jaarverslag 2

Programmaverantwoording 2

3.1 Wat hebben we bereikt? 2

3.1.1 Handhaving en gezamenlijke handhavingsactie snelvaren 2

3.1.2 Kapitaallasten 2

3.1.3 Uitstel intrekken Woonschepenverordening 2

3.2 Wat hebben we gedaan? 3

3.2.1 Terreinen veenweidegebied 3

3.2.2 Terreinen Plassengebied 3

3.2.3 Eilanden en aanlegplaatsen 3

3.2.4 Overige producten 4

3.3 Wat heeft het gekost? 5

Paragrafen 6

3.4 Lokale heffingen 6

3.5 Investeringen 7

3.6 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 7

3.6.1 Risico's 7

3.6.2 Kengetallen 9

3.7 Onderhoud kapitaalgoederen 10

3.7.1 Wegen 10

3.7.2 Gebouwen en riolering 10

3.7.3 Watergangen en oevers 11

3.7.4 Sluizen 11

3.7.5 Groen: beplantingen 11

3.7.6 Groen: grasvegetaties 11

3.7.7 Schoonhouden en vuilafvoer 11

3.7.8 Terreininventaris 12

3.7.9 Materieel 12

3.8 Financiering 12

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 oog 19
datum

3.8.1 Risicobeheer 12
3.8.2 Kasgeldlimiet 12
3.8.3 Renterisiconorm 12
3.9 Bedrijfsvoering 12
3.10 Grondbeleid 13
3.11 Verbonden partijen 13
4 Jaarrekening 15
4.1 Balans per 31 december 2018 15
4.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 17
4.3 Toelichtingen 19
4.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 19
4.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2018 21
4.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 30
4.4 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld 33
5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector 34
5.1 Bezoldiging topfunctionarissen 34
5.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT 35
5.3 Leden en plaatsvervangende leden en secretaris van het bestuur Plassenschap Loosdrecht e.o. 35
6 Bijlagen 38
6.1 Bijlage 1 - STAAT VAN GEACTIVEERDE KAPITAALUITGAVEN 38
6.2 Bijlage 2 - STAAT VAN ONDERHANDSE LENINGEN, AFLOSSINGEN EN RENTE 39

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

2 Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening van het Plassenschap Loosdrecht e.o. over het jaar 2018.

Gedurende het (vaar) seizoen 2018 werden totaal 76 warme dagen gemeten met een maximumtemperatuur van 20 °C of hoger, waarvan 37 zomerse en 8 tropische dagen, tegen respectievelijk 60, 21 en 4 dagen normaal. Hiermee was het de warmste zomer ooit in de afgelopen drie eeuwen (bron: KNMI). Ondanks de grote drukte is het seizoen voor het Plassenschap goed verlopen en waren er geen ernstige incidenten.

In 2018 is een Higher Grounds tot stand gekomen, de verbeteragenda ten behoeve van de RMN organisatie. Als onderdeel daarvan is gestart met programmatisch werken. Voor het Plassenschap is een programma-manager aangesteld die belast is met het integrale gebiedsbeheer. Medio 2019 zal de programmamanager een meerjarig ontwikkelplan gaan opstellen. Hiermee wordt een impuls gegeven aan de recreatieve bestemming van de Loosdrechtse Plassen. Door het veranderende gebruik, de verstedelijking en de klimaatverandering komt het gebied in toenemende mate onder druk te staan.

Vastgesteld door het bestuur bij besluit van ... oktober 2019.

Dhr. F. Ossel	Mevrouw S. Stolkwijk
Voorzitter	Secretaris

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

3 Jaarverslag

Programmaverantwoording

3.1 Wat hebben we bereikt?

3.1.1 Handhaving en gezamenlijke handhavingsactie snelvaren

In mei 2018 zijn extra controles uitgevoerd op de Loosdrechtse Plassen. Er werd onder andere gecontroleerd op vaarsnelheid, snelvaarontheffingen, vaarbewijzen en registratiebewijzen van motorvaartuigen. Bij slechts een kwart van de gecontroleerde vaartuigen bleek alles helemaal in orde en volgens de regels. Er werden meer dan twintig waarschuwingen uitgedeeld en één proces-verbaal uitgeschreven. Met name jeugdige watersporters werden regelmatig betrapt op te snel varen en het veroorzaken van overlast voor andere recreanten.

In juli en augustus 2018 heeft een gezamenlijke handhavingscampagne plaatsgevonden, naar aanleiding van een grote hoeveelheid klachten over snelvaren. De campagne had als doel: het meer zichtbaar zijn van handhaving en een betere samenwerking tot stand brengen tussen politie, brandweer, gemeente, jeugdpunt en het Plassenschap. Er is een meldpunt toezicht ingesteld (www.meldpunttoezicht.nl) waar iedereen melding kon maken van verdachte of gevaarlijke situaties en niet-spoedeisende calamiteiten, waaronder mogelijke overtredingen van de regels voor het snelvaren op de Loosdrechtse Plassen. In de evaluatie die in het najaar is uitgevoerd bleek dat het gezamenlijk optreden een succes was en dat ingezet wordt om het gezamenlijk optreden ook in het seizoen 2019 voort te zetten.

3.1.2 Kapitaallasten

Niet alle geraamde investeringen zijn gerealiseerd, daarom zijn hiervoor extra acties in de tweede helft van 2018 in gang gezet:

- De voorbereiding van het vervangen van de beschoeiing van de Muyeveldsevaart en 's-Gravelandsevaart-zuid zijn voorbereid en in 2019 is een opdracht verstrekt om dit werk uit te voeren.
- Het meerjaren investeringsplan is voor het vervangen van de beschoeiingen aangepast met een nieuwe planning en raming.
- Op het werkschip Plassenschap 6 is een nieuwe kraan geplaatst.
- De investering in Rimboe is uitgesteld. In 2019 wordt een aangepast ontwerp opgesteld om de werkhaven te verduurzamen, circulair te maken en deels open te stellen voor recreanten, waarna het planologisch traject gestart kan worden.

3.1.3 Uitstel intrekken Woonschepenverordening

De Plassenraad heeft 28 juni 2018 besloten de intrekking van de Woonschepenverordening uit te stellen tot het moment waarop de "Wet verbeteren huurbescherming voor huurders van ligplaatsen" in werking is getreden. De vigerende overgangsregeling is verlengd met de twee kalenderjaren.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

3.2 Wat hebben we gedaan?

3.2.1 Terreinen veenweidegebied

Plas Zwaan

Voor de herinrichting van Plas Zwaan zijn mogelijkheden verkend om de onderhoudskosten te verlagen, de recreatieve functie en natuurwaarden te vergroten en meer inkomsten te genereren. De verdere ontwikkeling van Plas Zwaan wordt meegenomen in het Programma Loosdrechtse Plassen, dat eind 2019 gereed zal zijn.

3.2.2 Terreinen Plassengebied

De Strook

De opstalrechtovereenkomst met de horecaondernemer wordt één keer per 5 jaar verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Deze verhoging is in 2018 doorgevoerd.

Recreatiecentrum Mijnden

Mijnden heeft de gezamenlijke opdracht tot taxatie om de grondwaarden en de canon voor de erfpacht vast te stellen ingetrokken omdat men het niet eens was met de wijze van taxeren (tegen marktwaarde). Er hebben in het najaar diverse gesprekken plaatsgevonden om uit deze impasse te komen, dit heeft begin 2019 geleid tot een nieuwe opdracht van het Plassenschap voor een taxatie gebaseerd op zowel de marktwaarde als de methode waarop het object in 2011 getaxeerd is.

Rimboe

Rimboe is de zeer intensief gebruikte werkhaven van het Plassenschap. Een nieuwe duurzame en zo mogelijk circulaire inrichting is op korte termijn noodzakelijk om beter aan de moderne eisen (Arbowet) en de milieueisen te kunnen voldoen. Daarnaast is geconcludeerd dat de Rimboe nog de enige openbare gelegenheid is om op de plassen te komen. Besloten is om in 2019 te onderzoeken in hoeverre een openbare functie gerealiseerd en gecombineerd kan worden met de werkfunctie.

3.2.3 Eilanden en aanlegplaatsen

Beschoeiingen en steigers

In de meerjarenraming worden structureel bedragen geraamd voor het herstel c.q. vervangen van de beschoeiingen van de eilanden en de aanlegplaatsen.

Robinson Crusoë

Op Robinson Crusoë is Sailwise (Stichting Watersport Gehandicapten Nederland) actief. Deze Stichting staat voor het bevorderen van het maatschappelijk welzijn, de fysieke en mentale onafhankelijkheid en de integratie van mensen met een handicap. Het Plassenschap heeft met Sailwise een erfpachtovereenkomst gesloten voor een symbolisch bedrag van € 1,--. In mei 2018 liep de huidige overeenkomst af en is met de stichting overeengekomen dat de overeenkomt weer voor 10 jaar verlengd wordt. De onderhoudslasten van het eiland komen geheel voor rekening van Sailwise.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

Legakkers
Onder de vlag van het Gebiedsplan OVP is het Ontwikkelperspectief Duurzaam Legakker-landschap opgeleverd in februari 2018. Het Ontwikkelperspectief biedt nog onvoldoende handvatten voor aanpassingen. Daarom is in 2018 aan een inventarisatie gewerkt van de onderhoudssituatie van alle legakkers in de Noordelijke en de Zuidelijke Kievitsbuurt. In het voorjaar 2019 is deze inventarisatie afgerond en de gevolgen voor het beheer van de legakkers van het Plassenschap worden later in 2019 geagendeerd.

Vaarwegbeheer.
Vanaf 2015 tot en met 2021 zijn er aanzienlijke bedragen geraamd voor het duurzaam beschoeien van de onder verantwoording van het schap vallende vaarwegen.

's-Gravelandsevaart
De onbeschoeide 's-Gravelandsevaart (westzijde) is gereedgekomen door verplaatsen van de helft van de natuuroever aan de weilandkant naar de zijde van de weg waarbij de nieuwe rietoever met een lichte beschoeiing is beschermd. Het zuidelijke deel van de 's-Gravelandsevaart moet eveneens hersteld worden. Dit werk is in de tweede helft van 2018 voorbereid. In 2019 is een opdracht verstrekt om dit werk uit te voeren

Muyeveldsevaart
De beschoeiing van deze hoofdvaarweg is aan vervanging toe. Daarbij hoort ook een deel van eiland De Muyen en het remmingwerk van de pont naar eiland De Muyen. Dit werk is eveneens in de tweede helft van 2018 voorbereid. In 2019 is een opdracht verstrekt om dit werk uit te voeren.

Kalverstraat
Het noordelijke gedeelte dient opnieuw beschoeid te worden. In verband met de opgelopen achterstand uit voorgaande jaren is in de aangepaste planning in het meerjaren investeringsplan dit werk doorgeschoven naar 2019.

Sluizen
Het beheer en onderhoud van de vier sluizen was via een driejarig bestek (2015-2017) ondergebracht bij een aannemer. Vanaf 2018 is opdracht gegeven voor een nieuw driejarig bestek t.b.v. het uitvoeren van het reguliere en groot onderhoud en het verhelpen van storingen. Gemiddeld vinden er 20.000 sluispassages per jaar in de Mijndense Sluis plaats, maar dankzij het gunstige seizoen waren dat in 2018 26.906 passages. Dit heeft wel extra druk gelegd op de personele bezetting tegen hogere kosten.

3.2.4 Overige producten

Regelgeving en handhaving
Het Dagelijks Bestuur heeft besloten tot het instellen van een eigen publicatieblad. Besluiten van het Plassenschap Loosdrecht die algemeen verbindende voorschriften inhouden, kunnen hiermee efficiënter en effectiever gepubliceerd worden in plaats van publicatiebladen van de vijf deelnemers afzonderlijk. Als gevolg

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

van het instellen van een eigen publicatieblad heeft de Plassenraad besloten de deelnemers te vragen in te stemmen met het laten vervallen van artikel 10 lid 4 van de GR Plassenschap Loosdrecht e.o.
Er is een nieuwe verordening Plassenschap Loosdrecht. De toezichthouders hebben ook een cursus AWB gevolgd. De bijbehorende bebording is in het eerste kwartaal van 2019 vervangen.

3.3 Wat heeft het gekost?

Omschrijving lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begr.wijz. 2018	Rekening 2018
Doorbelaste personeelskosten	853.300	956.200	900.000	955.997
Afschrijving en rente	373.500	592.900	932.300	915.264
Onderhoud kapitaalgoederen	1.533.600	445.500	520.800	602.466
Overige kosten	481.400	385.700	543.600	620.430
Totaal lasten	**3.241.800**	**2.380.300**	**2.896.700**	**3.094.157**

Omschrijving baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begr.wijz. 2018	Rekening 2018
Opbrengsten eigendommen	260.700	316.700	280.000	285.911
Rechten	292.200	262.200	300.000	304.360
Overige inkomsten	1.105.700	92.000	66.400	169.167
Transparantie BTW	425.600	260.500	260.500	311.385
Deelnemersbijdragen	1.306.400	1.319.400	1.319.400	1.319.400
Totaal baten	**3.390.600**	**2.250.800**	**2.226.300**	**2.390.223**
Resultaat voor bestemming (positief saldo is winst)	**148.800**	**-129.500**	**-670.400**	**-703.934**
AF: Mutaties reserves (subsidies)	112.800	112.600	647.100	647.117
AF: Mutaties reserves	23.300	-	119.600	42.891
Gerealiseerd resultaat (positief saldo is winst)	**284.900**	**-16.900**	**96.300**	**-13.926**

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum 30 augustus

DEELNEMERSBIJDRAGEN	BEGROTING 2018	REKENING 2018
Deelnemersbijdragen incl. BTW	1.579.900	1.630.785
Deelnemersbijdragen excl. BTW	1.319.400	1.319.400
Transparantie BTW	260.500	311.385
Reguliere bijdrage		
Gemeente Utrecht (vast)	*165.300*	*165.300*
Provincie Utrecht (14,74%)	*170.114*	*170.114*
Provincie Noord-Holland (33,58%)	*387.547*	*387.547*
Gemeente Wijdemeren (31,32%)	*361.464*	*361.464*
Gemeente Stichtse Vecht (20,36%)	*234.975*	*234.975*

Paragrafen

3.4 Lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleent ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Bescherming Plassengebied, Eilandverordening, Strookverordening, Voorrangsregeling Mijndense Sluis, Woonschepenverordening en het Besluit Motorboten. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast. De belangrijkste rechten, die worden geheven in het Loosdrechts plassengebied betreffen:

LOKALE HEFFINGEN	BEGROTING 2018	REKENING 2018
Jaarontheffingen snelvaren	229.800	266.597
Dagontheffingen snelvaren	16.000	9.400
Wachtlijst motorbootontheffing	0	640
Overige ontheffingen	16.400	16.570
Totaal	**262.200**	**293.207**

Snelvaren particulieren (jaar, dag en wachtlijst)
De ontheffingen om te kunnen snelvaren op de 1e t/m 4e plas en de waterskibaan op de 5e plas worden verleend op grond van het Besluit Motorboten. Er zijn maximaal 800 ontheffingen verleend aan natuurlijke personen die in het bezit zijn van een vaarbewijs, ook werden circa 21 ontheffingen verleend aan bedrijven en verenigingen voor het kunnen proefvaren, het geven van waterskilessen en het begeleiden van zeilwedstrijden. Het tarief bedroeg in 2018 € 317 (2017 € 317). Er is al jaren een wachtlijst voor een ontheffing, om hierop te staan wordt een bedrag gevraagd van € 14.
De tarieven worden jaarlijks door het bestuur vastgesteld. De kosten voor deze activiteit worden niet volledig gedekt door de opbrengsten. Er is geen kwijtscheldingsbeleid.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-04-19
datum

3.5 Investeringen

In 2018 zijn investeringen gedaan voor het vervangen van beschoeiingen. Daarnaast zijn er investeringen gedaan in vervoermiddelen, toiletgebouw, aanlegsteiger en buispalen. Zie onderstaande tabel voor een nadere uitsplitsing.

INVESTERING	AANSCHAFWAARDE
Beschoeiingen (MA)	
Bosdijk – beschoeiing	116.779
Zwaan - vervangen damwand	14.565
Meent – beschoeiingen	6.051
Muyeveldse Vaart – beschoeiingen	15.388
's Gravelandse Vaart Noord - beschoeiingen	401.365
's Gravelandse Vaart Zuid – beschoeiingen	2.677
Weersluis – damwand	4.218
Vervoermiddelen (EC)	
Honwave - 2x opblaasboot incl. buitenboordmotor	7.590
Plassenschip 6 - Atlaskraan 145.2V-A13	45.801
Plassenschip 6 – Bomengrijper	5.500
Bouwkundige werken (MA)	
De Meent – aanlegsteiger	1.643
Bedrijfsgebouwen (MA)	
Marcus Pos toiletgebouw	3.816
Overige materiele vaste activa (MA)	
De Meent - 12 stuks buispalen	6.160
Totaal investeringen (per saldo)	**631.553**

3.6 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.6.1 Risico's

Risico's zijn het gevaar voor schade of verlies als gevolg van interne en externe omstandigheden. Hierbij wordt gedacht aan bodemverontreiniging, vandalisme, rente en dergelijke.

Uit inventarisatie zijn enkele risico's naar voren gekomen, die met name betrekking hebben op de baten zoals schutten bij de sluis, vermindering aantal snelvaarontheffingen en eventueel faillissement van erfpachters en/of huurders. M.b.t. de kosten is een explosie van de zogenaamde overmatige waterplanten een risico. Oplopende rente kan bij de financiering van investeringen een risico zijn.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 aug 19
datum

OMSCHRIJVING	RISICO	WANNEER	FREQUENTIE
Erfpacht en huur (niet kunnen nakomen verplichtingen)	10.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Schutgelden Mijndense Sluis	6.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Uitgifte snelvaarontheffingen	16.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Bestrijding overmatige waterplanten	160.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Rente	27.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Klimaatveranderingen	100.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Aantrekkende markt	9.000	2019 e.v.	Jaarlijks
Totaal	**328.000**		

Erfpacht en verhuur
De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 200.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 10.000.

Schutgelden Mijndense Sluis
De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in de afgelopen 3 jaar gemiddeld nagenoeg conform de in de begroting geraamde bedragen. Bij normale weersomstandigheden is de raming realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst € 10.000 lager uitvallen. Het gemiddelde risico bedraagt € 6.000.

Uitgifte snelvaarontheffingen
De afgelopen jaren is er een duidelijke trend zichtbaar waarbij de populariteit van de snelvaarontheffingen afneemt. In 2018 zijn desalniettemin circa 800 ontheffingen uitgegeven.

Bestrijding overmatige waterplanten (Bron: rapport Waternet)
Waternet, gemeente Wijdemeren en lokale ondernemers hebben een plan van aanpak voor de bestrijding van "overmatige begroeiing door waterplanten" opgesteld. Het uitgangspunt is zeker niet dat alle kosten voor rekening van de overheid c.q. het Plassenschap komen.

Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten in wateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Als risico voor het schap ramen we, op basis van de cijfers uit het hiervoor genoemde plan van aanpak, evenals in 2017, een bedrag van € 160.000.

Renterisico
Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is voor 2018 en 2019 geraamd op 2,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Een rente van 1,0% hoger dan deze raming resulteert in extra lasten van € 27.000 per jaar. Dit risico heeft zich in 2018 niet voorgedaan.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

Klimaatveranderingen
Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatsveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- langer groeiseizoen (er zullen extra maaibeurten nodig zijn, dat levert extra kosten op);
- wateroverlast (bijvoorbeeld op parkeerterreinen en door beschadiging van beplanting);
- ontwikkeling van ziektes en exoten (op dit moment is het schap belast met kosten van de bestrijding van essentaksterfte (kap + herplanting) en de steeds eerdere ontwikkeling van blauwalg).

Aantrekkende markt
Aannemers zullen in de toekomst meer vragen voor het uit te voeren werk. In 2018 en 2019 zijn er nieuwe bestekken aanbesteed die duurder uit zijn gevallen dan de vorige bestek periode.

Weerstandsvermogen
Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin het Plassenschap Loosdrecht e.o. in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat de uitvoering van het programma onder druk komt te staan. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover het schap kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit het beschikbaar weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen wordt gevormd door de algemene reserve. Het batige saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Het is de bevoegdheid van het bestuur om te bepalen hoe zij de algemene reserve wil aanwenden. De algemene reserve bedraagt per ultimo 2018 € 663.238 (voor resultaatbestemming).

Het weerstandsvermogen is toereikend in relatie tot de risico's.

3.6.2 Kengetallen

De kengetallen geven inzicht in de financiële positie van LSD.

	Kengetallen	2017	2018
1a	**Netto schuldquote**	**47,4%**	**83,8%**
1b	**Netto schuldquote voor alle verstgrekte leningen**	**47,4%**	**83,8%**
2	**Solvabiliteitsratio**	**43,6%**	**21,1%**
3	**Structurele exploitatieruimte**	**10,4%**	**1,1%**
4	**Grondexploitatie**	**nvt**	**nvt**
5	**Belastingcapaciteit woomlasten meerpersoonshuishoudens**	**nvt**	**nvt**

Netto schuldquote
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het LSD ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal drukt het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen uit. Hoe hoger het percentage

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/05/19
datum

hoe beter LSD in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Het percentage laat een daling zien als gevolg van de stelselwijziging waarbij de investeringsbijdragen van derden nu onder de vaste activa zijn verantwoord en voorheen onder de bestemmingsreserves. Tevens is er een nieuwe lening bij de BNG opgenomen waardoor dit ratio verder omlaag gaat.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat gekeken wordt naar de structurele baten en de structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

3.7 Onderhoud kapitaalgoederen

Het schap beheert en onderhoudt een groot aantal dagrecreatievoorzieningen waarvan een deel ouder is dan dertig jaar. Het beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de bestaande voorzieningen. Daarbij moet de voorziening in een voldoende staat van onderhoud verkeren; schoon en veilig bruikbaar zijn en voldoen aan de wettelijke eisen. Het in stand houden van de recreatieve voorzieningen is een permanente zorg en vraagt grote financiële bijdragen van de deelnemers van het schap.

Het beheer bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud en investeringen. Voor het groot onderhoud is op basis van het meerjaren-onderhoudsplan de jaarschijf 2018 opgesteld. En zijn de werkzaamheden in afstemming met de opzichters voorbereid en uitgevoerd.

In de begroting 2018 was een onttrekking uit de voorziening Groot onderhoud geraamd van € 93.700. In werkelijkheid is een bedrag van € 24.086 besteed. Er is een verschil tussen de geraamde onttrekking 2018 en de uitgaven in 2018. De uitvoering van de werkzaamheden loopt niet synchroon met het boekhoudkundige jaar. Daarnaast is het mogelijk dat werkzaamheden vanwege de te verwachten overlast voor de recreant, niet in het recreatieseizoen worden uitgevoerd, maar naar een rustigere periode worden verschoven. Zo zijn er in 2018 ook projecten uitgevoerd die aanvankelijk voor 2017 gepland stonden en zijn werkzaamheden voor 2018 doorgeschoven naar begin 2019.

Met het oog op een efficiëntere beheer- en onderhoudscyclus is eind 2015 het ICT-systeem GeoVisia aangeschaft. In 2016 en 2017 is dit systeem ingericht. In 2018 is een start gemaakt met de planning van de cyclische inspectierondes. Met de gegevens die vanaf 2019 worden binnengehaald ontstaat er een actueel inzicht in de staat van onderhoud van alle beheerde gebieden. De verwachting is dat eind 2021 een volledig beeld gevormd kan worden van alle beheergebieden. Vanaf dat moment is het mogelijk om een nieuw MJOP op te stellen op basis van de actuele staat van onderhoud.

3.7.1 Wegen

Jaarlijks worden wegen geïnspecteerd. Acties hierop worden planmatig aangepakt en in de meerjaren-begroting opgenomen. Gaten in de half-verharde parkeergedeelten en paden op de recreatieterreinen worden jaarlijks gevuld, net als gaten in het asfalt van toegangswegen en fietspaden.

3.7.2 Gebouwen en riolering

Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het periodiek schilderen van het houtwerk, het repareren van kapot sanitair en het verhelpen van storingen.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 oglig
datum

3.7.3 Watergangen en oevers

Bij de najaar schouw wordt de oever- en watervegetatie van de watergangen in het plassengebied uitgemaaid volgens het slotenbestek. De rietvegetatie wordt gemaaid. Het dijkje langs de Westelijke Drecht wordt kort gehouden om uitspoelgaten en lekkages tijdig te kunnen ontdekken. Voor het bestrijden van de overmatige waterplanten is geen budget geraamd, maar budget is wel in de risicoparagraaf opgenomen.

Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 loopt het proefproject Legakkerherstel. Er is in 2018 een start gemaakt met de werkvoorbereiding van diverse beschoeiingsprojecten. De projecten zijn begin 2019 aanbesteed en worden in 2019 uitgevoerd.

3.7.4 Sluizen

In 2018 is er in de zelfbedieningssluizen een nieuwe computerkast geplaatst, het is nu mogelijk om op afstand uit te lezen wat er aan de hand is bij een storingsmelding. Daarnaast is er per sluis een nieuwe handleiding opgesteld. Met beide maatregelen is de verwachting dat de kosten voor het oplossen van storingen naar beneden gaan en dat de recreanten vlotter de sluis kunnen bedienen en beleving van de recreant positief wordt bevorderd.

3.7.5 Groen: beplantingen

In 2018 zijn, in verband met Essentak sterfte, de lanen met Essen langs parkeerterreinen gekapt en zijn er zwarte Elsen teruggeplaatst.
Daarnaast zijn extra acties uitgezet op het gebied van boomveiligheid. Er is advies gevraagd voor de landterreinen over hoe nu verder te gaan met omvorming van essen naar een meer bestendige beplanting. De nieuwe beplantingen, als vervanging voor de uitgevallen Essen, hebben door de zeer droge zomer meer aandacht nodig gehad. Er is veel extra water gegeven aan de vers geplante bomen, met onverwachte meerkosten tot gevolg.

Ook de eikenprocessierups heeft in 2018 tot extra inzet geleid. De rupsen worden opgezogen, met name op de Meent was extra inzet noodzakelijk.

Met financiering vanuit de zichtgeld reserve is het laatste stuk van De Meent vrijgesteld van dichte beplanting. Het resultaat is een opener karakter en een gebruiksvriendelijker recreatiegebied. Ook is er nieuw zand aangebracht op het strand om een bijdrage te leveren aan een betere waterkwaliteit.

3.7.6 Groen: grasvegetaties

Op de eilanden zijn de gazons ingericht voor intensief recreatief gebruik, op de terreinen veelal extensiever. Gedurende het seizoen wordt het gras met grote regelmaat gemaaid.

3.7.7 Schoonhouden en vuilafvoer

Dit betreft het schoonhouden van de terreinen, de gebouwen en de watergangen. Met het oog op de slechte waterkwaliteit zijn er extra schoonmaakacties uitgevoerd.

Daarnaast zijn er, in verband met het lange en goede recreatieseizoen, extra vuilophaalrondes en schoonmaakrondes voor de toiletvoorzieningen noodzakelijk geweest. Met name op De Strook heeft het

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

drukke seizoen geleid tot veel overwerk en meer vuilafvoer. Daar staat tegenover dat de terreinen aanzienlijk meer recreanten hebben mogen verwelkomen.

3.7.8 Terreininventaris

Terreinmeubilair moet veilig, onderhoudsarm en vandalismebestendig zijn. Elk jaar worden alle speeltoestellen op veiligheid beoordeeld door een gecertificeerd instituut. Aan terreininventaris wordt alleen dagelijks onderhoud gepleegd totdat het aan vervanging toe is.

3.7.9 Materieel

Materieel wordt jaarlijks gekeurd en waar nodig vervangen. Kunstwerken worden door een extern inspectiebureau geïnspecteerd. De hieruit voortkomende acties worden in de meerjarenbegroting opgenomen. Het onderhoud aan installaties (zoals pompen) en de onderhoudscontracten vallen hieronder. Ook het toezicht van de BOA's en werkvoorbereidingen en planning van de opzichter worden hier verantwoord.

3.8 Financiering

In het treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelatie en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

3.8.1 Risicobeheer

Binnen de Wet FIDO zijn twee normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. Het doel van deze normen Is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het Plassenschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

3.8.2 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt € 195.000. In de praktijk is in 2018 geen kasgeld opgenomen.

3.8.3 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm was en is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. De renterisiconorm bedraagt over 2018 € 560.000. Op de vaste geldleningen is een bedrag afgelost van € 232.870. Renteherziening op vaste schuld heeft niet plaatsgevonden.

3.9 Bedrijfsvoering

Het onderhoud en beheer, de ontwikkeling, de bedrijfsvoering en handhaving en toezicht van het schap wordt uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling (GR) Recreatie Midden-Nederland (RMN). Naast het

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

uitvoeren van taken door RMN in eigen beheer worden veel externe partijen ingeschakeld voor de uit te voeren opdrachten als (groot)onderhoud en het verrichten van investeringen. Het recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL) en het Plassenschap Loosdrecht e.o. zijn deelnemer in RMN. De exploitatiebaten en lasten van RMN worden volledig doorberekend aan de betalende deelnemers. In verband met het uittreden van recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied en de fusie tussen SGL en Vinkeveense Plassen is RMN gereorganiseerd.

In 2018 werd 28,38% van de kosten van bedrijfsorganisatie RMN doorbelast aan het Plassenschap Loosdrecht e.o..

3.10 Grondbeleid

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. beheert totaal 660 hectare grond en water binnen het werkgebied.

Deze bezittingen zijn op hoofdlijnen onder te verdelen in dagrecreatieterreinen (eilanden, Strook, Bosdijk etc.), de legakkers (Zuidelijke Kievitsbuurt e.d.), oeverlanden, sluizen, water en het recreatiecentrum Mijnden. Het schapsbeleid is er op gericht zijn terreinen zoveel mogelijk gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant.

Ruiling van percelen die tot verbetering van het algemeen nut zullen leiden, worden overwogen.

Aankoop van grond is alleen aan de orde als verwerving ervan van belang is voor uitvoering van een project. De bestemming die de gemeenten, tot nog toe, aan de gronden hebben toegekend, biedt geen ruimte voor commerciële exploitatie.

Alleen de grond waarop het recreatiecentrum Mijnden is gevestigd, is voor een periode van minimaal 50 jaar in erfpacht uitgegeven aan een exploitant. Op het terrein de Strook zijn twee opstalrechten verleend aan een horecaondernemer. Deze opstalrechtovereenkomsten worden één keer per 5 jaar verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook.

3.11 Verbonden partijen

Het recreatieschap is deelnemer aan de bedrijfsvoering organisatie RMN, de uitvoeringsorganisatie voor twee recreatieschappen. RMN heeft totaal drie programma's waaronder programma 1: Het bieden van een op de behoefte van de recreatieschappen afgestemd uitvoeringsapparaat en het vervullen van de daarmee samenhangende rol van werkgever, alsmede het bevorderen van de onderlinge afstemming tussen de recreatieschappen van de uit te voeren werkzaamheden.

De exploitatiebaten en lasten van RMN worden volledig doorberekend aan de betalende deelnemers. In verband met het uittreden van Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied is de bedrijfsvoering organisatie gereorganiseerd. In 2019 en 2020 zal nog sprake zijn van boventalligheid. De daarmee gepaard gaande kosten worden waar mogelijk gedekt door een bestemmingsreserve afkoopsom UHVK welke bij RMN in de jaarrekening is verantwoord.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

De kosten in RMN worden in boekjaar 2018 doorbelast aan het Recreatieschap Loosdrechtse Plassen voor totaal 28,38%.

Begin 2018 was het eigen vermogen van RMN € 825.114. In 2018 zijn de kosten ad € 607.116 voortkomend uit de reorganisatie van RMN ten laste van deze reserve gebracht. Per ultimo 2018 is het eigen vermogen van RMN € 217.998. Het financieel resultaat over 2018 van RMN is € 0.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum 30-09-19

4 Jaarrekening

4.1 Balans per 31 december 2018

Hierna wordt via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting de financiële verantwoording afgelegd over het in jaar 2018 gerealiseerde beleid (bedragen in euro's).

ACTIVA		31-12-2018		31-12-2017
VASTE ACTIVA		**3.588.406**		**3.816.123**
Immateriële vaste activa		4.268		5.335
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	4.268		5.335	
Materiële vaste activa		3.584.138		3.810.788
Investeringen met een economisch nut (grond)	407.753		407.753	
Investeringen met een economisch nut (overig)	331.113		309.879	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.845.272		3.093.156	
VLOTTENDE ACTIVA		**1.579.934**		**304.570**
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar		1.432.673		243.316
Vorderingen op openbare lichamen	60.727		176.556	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rent typische looptijd korter dan één jaar	1.356.662		2.571	
Overige vorderingen	15.284		64.189	
Liquide middelen		140.439		50.374
Kassaldi	7.606		735	
Banksaldi BNG	123.698		39.156	
Banksaldi Rabobank	9.135		10.483	
Overlopende activa		6.822		10.880
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren	6.822		10.880	
TOTAAL GENERAAL		**5.168.340**		**4.120.693**

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

PASSIVA		31-12-2018		31-12-2017
VASTE PASSIVA		**4.400.654**		**3.257.544**
Eigen vermogen		1.091.034		1.794.969
Algemene reserve	663.238		378.338	
Bestemmingsreserves	441.722		1.131.731	
Resultaat boekjaar	-13.926		284.900	
Voorzieningen		495.171		415.257
Voorziening egalisering onderhoudskosten	495.171		415.257	
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		2.814.449		1.047.318
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	2.814.449		1.047.318	
VLOTTENDE PASSIVA		**742.175**		**863.149**
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		619.216		628.208
Overige schulden	619.216		628.208	
Overlopende passiva		148.470		234.941
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	57.800		25.791	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	90.670		209.150	
TOTAAL GENERAAL		**5.168.340**		**4.120.693**
Verstrekte borg- en garantstellingen		**NIHIL**		**NIHIL**

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/05/19
datum

4.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Lasten

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018
Doorbelaste personeelslasten	853.300	956.200	900.000	955.997
Overige doorbelaste kosten	206.200	244.900	297.000	336.319
Personeel en diensten van derden	56.900	41.100	60.300	54.532
Afschrijvingen & rente	373.500	592.900	285.200	268.146
Extra afschrijving subsidies	-	-	647.100	647.118
Huren en pachten	300	-	100	-
Bestuurs- en apparaatskosten	168.100	35.900	125.800	169.697
Belastingen en verzekeringen	21.600	26.500	26.500	24.095
Energie- en waterkosten	18.200	29.700	19.000	20.766
Onderhoud en vuilafvoer	1.430.600	341.500	416.800	498.466
Voorzieningen	103.000	104.000	104.000	104.000
Overige lasten	2.900	7.600	5.100	4.834
Nagekomen lasten	7.200	-	9.800	10.187
Totaal lasten	**3.241.800**	**2.380.300**	**2.896.700**	**3.094.157**

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

Baten

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018
Opbrengsten van eigendommen	260.700	316.700	280.000	285.911
Rechten	292.200	262.200	300.000	304.360
Rente	-	2.400	-	-
Overige baten	1.104.100	89.600	64.000	166.654
Nagekomen baten	1.600	-	2.400	2.513
Dekkingsmiddelen	1.732.000	1.579.900	1.579.900	1.630.785
Deelnemersbijdragen	1.306.400	1.319.400	1.319.400	1.319.400
Deelnemersbijdrage doorschuif BTW	425.600	260.500	260.500	311.385
Subtotaal dekkingsmiddelen	1.732.000	1.579.900	1.579.900	1.630.785
Totaal baten	3.390.600	2.250.800	2.226.300	2.390.223
Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten	148.800	-129.500	-670.400	-703.934
Mutaties reserves				
Af: Mutaties reserves (subsidies)	112.800	112.600	647.100	647.117
Af: Mutaties reserves	23.300	-	119.600	42.891
Positief resultaat	**284.900**	-	**96.300**	-
Negatief resultaat	-	**16.900**		**13.926**

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

4.3 Toelichtingen

4.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn opgemaakt conform de voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Materiele vaste activa

Volgens artikel 59 BBV dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die verhandelbaar zijn en/of op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Niet relevant daarbij is of de investering geheel kan worden terugverdiend.

Per 1-1-2018 is een stelselwijziging toegepast doordat de specifieke investeringsbijdragen van derden, welke waren opgenomen als bestemmingsreserve, op de desbetreffende investering verplicht in mindering gebracht moeten worden.

Materiële vaste activa met maatschappelijk en economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, rekening houdend met de ingeschatte

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

restwaarde. Indien ingebruikname plaatsvindt vóór 1 juli, vindt afschrijving plaats over het gehele boekjaar. Indien ingebruikname plaatsvindt ná 1 juli vindt de eerste afschrijving plaats in het eerstvolgende boekjaar.

Afschrijvingspercentages

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

ACTIEF	AFSCHRIJVINGSTERMIJN
Grond en water	geen afschrijvingen
Bouwkundige werken	5 tot 40 jaren
Bedrijfsgebouwen	12 tot 40 jaren
Vervoermiddelen	5 tot 30 jaren
Machines, apparaten en installaties	5 tot 20 jaren
Onderzoek en voorbereiding	5 jaren
Overige materiële vaste activa	5 tot 20 jaren

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Algemene en bestemmingsreserves

Het resultaat van enig jaar wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de algemene reserve. Bestemmingsreserves worden ingesteld door het bestuur.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbaar verlies. Het Plassenschap kent alleen een voorziening voor het uitvoeren van groot onderhoud. De dotatie en onttrekking aan deze voorziening vindt plaats op basis van een plan groot onderhoud.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 aug 19
datum

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

4.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2018

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa betreffen investeringen in onderzoek en ontwikkeling. In 2018 is € 0 geïnvesteerd en dit bedrag wordt in 5 jaar afgeschreven. De verloopstaat is opgenomen in bijlage 1.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling	**2018**	**2017**
Aanschafwaarde per 1-1	€ 53.600	€ 48.265
Cumulatieve afschrijving	€ 48.265	€ 48.265
Boekwaarde per 1-1	€ 5.335	€ -
Bij: Investeringen	€ -	€ 5.335
Af: Afschrijving boekjaar	€ 1.067	€ -
Balans per 31-12	**€ 4.268**	**€ 5.335**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa omvat bezittingen van het schap, zoals terreinen, grond- en waterbouwkundige werken en machines en apparaten. De boekwaarde per 31-12-2018 is € 3.584.138. In 2018 is € 631.553 geïnvesteerd in vervoermiddelen (€58.891), bouwkundige werken en bedrijfsgebouwen (€ 5.459), beschoeiingen (€ 561.043) en overige vaste activa (€ 6.160). De reguliere afschrijvingen over 2018 bedragen € 207.486. De verloopstaat is opgenomen in bijlage 1.

Per 1-1-2018 is een stelselwijziging toegepast doordat de specifieke investeringsbijdragen van derden op de desbetreffende investering verplicht in mindering gebracht moeten worden. Dit houdt in dat de bestemmingsreserve subsidies ten behoeve van kapitaalslasten (647.118) in 2018 in mindering is gebracht op de boekwaarde van de diverse activa.

Materiele vaste activa	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Investeringen met een economisch nut (grond)	€ 407.753	€ 407.753
Investeringen met een economisch nut (overig)	€ 331.113	€ 309.879
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	€ 2.845.272	€ 3.093.156
Totaal materiële vaste activa	**€ 3.584.138**	**€ 3.810.788**

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

Investeringen met een economisch nut (grond)

Grond en water		**2018**		**2017**
Aanschafwaarde	€	407.753	€	407.753
Balans per 31-12	**€**	**407.753**	**€**	**407.753**

Investeringen met een economisch nut (overig)

Bouwkundige werken		**2018**		**2017**
Aanschafwaarde per 1-1	€	192.225	€	192.225
Cumulatieve afschrijving	€	144.368	€	142.502
Boekwaarde per 1-1	€	47.857	€	49.723
Af: Afschrijving boekjaar	€	1.867	€	1.866
Balans per 31-12	€	45.990	€	47.857

Bedrijfsgebouwen		**2018**		**2017**
Aanschafwaarde per 1-1	€	58.906	€	58.906
Cumulatieve afschrijving	€	53.015	€	50.070
Boekwaarde per 1-1	€	5.891	€	8.836
Af: Afschrijving boekjaar	€	2.946	€	2.945
Balans per 31-12	€	2.945	€	5.891

Vervoermiddelen		**2018**		**2017**
Aanschafwaarde per 1-1	€	474.499	€	443.181
Cumulatieve afschrijving	€	281.717	€	277.174
Boekwaarde per 1-1	€	192.782	€	166.007
Bij: Afschrijvingen desinvesteringen	€	44.904	€	9.244
Bij: Investeringen	€	58.891	€	42.061
Subtotaal	€	296.577	€	217.312
Af: Desinvesteringen	€	48.504	€	10.744
Af: Afschrijving boekjaar	€	19.950	€	13.787
Balans per 31-12	€	228.123	€	192.781

Machines, apparaten en installaties		**2018**		**2017**
Aanschafwaarde per 1-1	€	166.966	€	166.966
Cumulatieve afschrijving	€	109.867	€	101.515
Boekwaarde per 1-1	€	57.099	€	65.451
Af: Afschrijving boekjaar	€	7.808	€	8.352
Balans per 31-12	€	49.291	€	57.099

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

Overige materiële vaste activa	2018	2017
Aanschafwaarde per 1-1	€ 46.867	€ 46.867
Cumulatieve afschrijving	€ 40.616	€ 39.128
Boekwaarde per 1-1	€ 6.251	€ 7.739
Af: Afschrijving boekjaar	€ 1.487	€ 1.488
Balans per 31-12	€ 4.764	€ 6.251

Investeringen in de openbare ruimte uitsluitend met een maatschappelijk nut		
Grond en water	€ 549.721	€ 549.721
Bouwkundige werken	€ 1.086.549	€ 1.844.180
Bedrijfsgebouwen	€ 48.749	€ 57.399
Machines, apparaten en installaties	€ 3.881	€ 5.308
Beschoeiing	€ 1.044.930	€ 497.668
Overige vaste activa	€ 101.056	€ 111.124
Routes	€ 10.386	€ 27.756
Balans per 31-12-2018	€ 2.845.272	€ 3.093.156

Grond en water	2018	2017
Aanschafwaarde per 1-1	€ 976.331	€ 976.331
Cumulatieve afschrijving	€ 426.610	€ 426.610
Balans per 31-12	€ 549.721	€ 549.721

Bouwkundige werken	2018	2017
Aanschafwaarde per 1-1	€ 7.945.442	€ 7.945.442
Cumulatieve afschrijving	€ 6.101.262	€ 5.851.167
Boekwaarde per 1-1	€ 1.844.180	€ 2.094.275
Bij: Investeringen (De Meent – aanlegsteiger)	€ 1.643	-
Af: Bijdrage van derden	€ 631.478	-
Af: Afschrijving boekjaar	€ 127.796	€ 250.095
Balans per 31-12	€ 1.086.549	€ 1.844.180

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

		2018		2017
Bedrijfsgebouwen				
Aanschafwaarde per 1-1	€	381.341	€	381.341
Cumulatieve afschrijving	€	323.942	€	311.476
Boekwaarde per 1-1	€	57.399	€	69.865
Bij: Investeringen (Marcus Pos – toiletgebouw)	€	3.816		-
Af: Afschrijving boekjaar	€	12.466	€	12.466
Balans per 31-12	€	48.749	€	57.399

Machines, apparaten en installaties		2018		2017
Aanschafwaarde per 1-1	€	43.981	€	43.981
Cumulatieve afschrijving	€	38.673	€	37.246
Boekwaarde per 1-1	€	5.308	€	6.735
Af: Afschrijving boekjaar	€	1.427	€	1.427
Balans per 31-12	€	3.881	€	5.308

Beschoeiing		2018		2017
Aanschafwaarde per 1-1	€	502.892	€	183.579
Cumulatieve afschrijving	€	5.224	€	461
Boekwaarde per 1-1	€	497.668	€	183.118
Bij: Investeringen	€	561.043	€	319.312
Af: Afschrijving boekjaar	€	13.781	€	4.763
Balans per 31-12	€	1.044.930	€	497.667

Overige materiële vaste activa		2018		2017
Aanschafwaarde per 1-1	€	252.042	€	228.626
Cumulatieve afschrijving	€	140.918	€	125.591
Boekwaarde per 1-1	€	111.124	€	103.035
Bij: Investeringen)Meent - 12 stuks buispalen)	€	6.160	€	23.416
Af: Afschrijving boekjaar	€	16.226	€	15.326
Balans per 31-12	€	101.056	€	111.125

Routes		2018		2017
Aanschafwaarde per 1-1	€	39.651	€	39.651
Cumulatieve afschrijving	€	11.895	€	7.930
Boekwaarde per 1-1	€	27.756	€	31.721
Af: Bijdrage van derden	€	15.639		-
Af: Afschrijving boekjaar	€	1.731	€	3.965
Balans per 31-12	€	10.386	€	27.756

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar		**31-12-2018**		**31-12-2017**
Vorderingen op openbare lichamen	€	60.727	€	176.556
Uitzettingen in 'rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	€	1.356.662	€	2.571
Overige vorderingen	€	15.284	€	64.189
Totaal	**€**	**1.432.673**	**€**	**243.316**

Vorderingen openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen: bestaan met name uit nog te ontvangen transparantie BTW vierde kwartaal van de deelnemers.

Uitzettingen in 's rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Dit betreft het saldo van de middelen die in de schatkist worden aangehouden. Het overschot op de lopende rekening wordt automatisch afgeroomd door het ministerie van Financiën voorvloeiend uit het verplichte 'schatkistbankieren'.

Schatkistbankieren

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er is echter een aantal uitzonderingen, zoals het drempelbedrag. Dit is een minimumbedrag afhankelijk van de omvang van de organisatie dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor het Plassenschap was dat voor 2018 € 250.000. De drempel is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. De drempel is echter nooit lager dan € 250.000. Het schap heeft met de BNG de afspraak gemaakt dat het saldo boven de € 250.000 op de reguliere betaalrekening automatisch dagelijks wordt afgeroomd naar de schatkist.

In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2018 is geweest:

SCHATKISTBANKIEREN	Q1	Q2	Q3	Q4
Drempelbedrag	250.000	250.000	250.000	250.000
Kwartaalcijfers buiten 's rijks schatkist	154.101	124.850	191.720	115.412
Ruimte onder het drempelbedrag	95.899	125.150	58.280	134.588
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Overige vorderingen

Overige vorderingen zijn openstaande bedragen van diverse debiteuren.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

Liquide middelen

Betreft het saldo bij de Bank Nederlandse Gemeenten, de Rabobank (in verband met het geldverkeer inzake de Mijndense Sluis) en in kas bij de sluiswachters.

Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2017
B.N.G. rekening courant	€ 123.698	€ 39.156
Rabobank rekening courant	€ 9.135	€ 10.483
Kassen Mijndense Sluis	€ 7.606	€ 735
Totaal	€ 140.439	€ 50.374

Overlopende activa

Overlopende activa bestaat uit vooruitbetaalde bedragen en nog te ontvangen bedragen. Op de vooruitbetaalde bedragen staat een bedrag van € 4.063 van de belangenvereniging Loosdrechtse Plassen in verband met het proefproject Veenslib, alsmede de vooruitbetaalde kosten voor de sluiskaarten 2019. Opgenomen onder nog te ontvangen bedragen is de eindafrekening van een sluiswachter Mijndense sluis €780)

Overlopende activa	31-12-2018	31-12-2017
Vooruitbetaalde bedragen	€ 6.042	€ 4.279
Nog te ontvangen bedragen	€ 780	€ 6.601
Totaal	€ 6.822	€ 10.880

Eigen vermogen

De algemene reserve bedraagt per ultimo 2018 € 663.238. Het resultaat boekjaar over 2017 is door het bestuur toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserves	31-12-2018	31-12-2017
Algemene Reserve	€ 663.238	€ 378.338
Bestemmingsreserve zichtwerk	€ 86.948	€ 86.948
Bestemmingsreserve masterplan	€ 22.665	€ 22.665
Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en Plassen	€ 250.000	€ 250.000
Bestemmingsreserve zichtwerk 2	€ 82.109	€ 125.000
Resultaat boekjaar	€ 11.585	€ 284.900
Subsidies ten behoeve van kapitaallasten	€ -	€ 647.118
Totaal	€ 1.116.545	€ 1.794.969

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 oog 19
datum

Algemene Reserve

Algemene reserve (w.o. weerstandvermogen)

Balans per 1-1-2018	€	378.338
Bij: Resultaat 2017	€	284.900
Subtotaal	€	663.238
Af: Bestemming	€	-
Totaal	**€**	**663.238**

Bestemmingsreserve zichtwerk diverse terreinen

Dit betreft een reserve voor de uitvoering van een snoeiplan voor de diverse terreinen. Er zijn in 2018 geen kosten ten laste van deze reserve gebracht.

Balans per 1-1-2018	€	86.948
Bij: Onttrekking aan Algemene reserve	€	-
Af: Uitvoering werk	€	0
Totaal	**€**	**86.948**

Bestemmingsreserve masterplan

Dit betreft een reservering van de aanloopkosten voor het proefproject Legakkerherstel en het gebiedsplan Oostelijke Vechtplassen. In 2018 zijn er geen kosten ten laste van deze reserves gebracht.

Balans per 1-1-2018	€	22.665
Bij: Onttrekking aan Algemene reserve	€	-
Af: vrijval reserve	€	-
Totaal	€	22.665

Bestemmingsreserve Oostelijke Vechtplassen

De naam van de bestemmingsreserve veenslib zoals opgenomen in de jaarrekening 2017 is in 2018 veranderd in bestemmingsreserve Oostelijke Vechtplassen. De bijdrage die het schap levert aan het gebiedsplan is met name voor de baggeropgave Loosdrechtse Plassen.

Balans per 1-1-2018	€	250.000
Bij: Onttrekking algemene reserve	€	-
Af: Onderzoek	€	-
Totaal	**€**	**250.000**

Bestemmingsreserve zichtwerk 2

Dit betreft een reserve gericht op vernieuwingen die direct bijdragen aan de beleefbaarheid en aantrekkelijkheid van de voorzieningen op diverse terreinen. Het gaat hier om zichtwerk voor het eiland Meent (€85.000) en sanitaire voorzieningen de Strook (€ 40.000). In 2018 is € 42.991 ten laste van deze reserve gebracht.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

Balans per 1-1-2018	€	125.000
Bij: Dotatie	€	-
Af: Uitvoering werk	€	42.891
Totaal	€	82.109

Subsidie ten behoeve van kapitaalslasten

Per 1-1-2018 is een stelselwijziging toegepast doordat de specifieke investeringsbijdragen van derden op de desbetreffende investering verplicht in mindering gebracht moeten worden. Dit houdt in dat de subsidies ten behoeve van kapitaalslasten (647.118) in 2018 in mindering zijn gebracht op de boekwaarde van de diverse activa. Hiervoor is ook een éénmalige afschrijvingslast opgenomen. De vrijval van deze bestemmingsreserve is in het overzicht van baten en lasten verantwoord onder de post vrijval subsidies.

Balans per 1-1-2018	€	647.118
Bij: subsidie veenslib	€	-
Af: Onttrekking aan subsidie	€	647.118
Totaal	€	-

Voorziening egalisering onderhoudskosten

In 2018 is een bedrag gedoteerd (€ 104.000) aan de voorziening egalisering onderhoudskosten op basis van het meerjaren onderhoudsprogramma. De uitgaven € 24.086 zijn conform de onderhoudsplanning. De stand van de voorziening per ultimo 2018 bedraagt € 495.171.

Voorziening groot onderhoud		
Balans per 1-1-2018	€	415.257
Bij: Dotatie aan voorziening groot onderhoud	€	104.000
Af: Aanwending van de voorziening	€	24.086
Totaal	€	495.171

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

In 2018 is een bedrag van € 232.870 afgelost. Het saldo per ultimo 2018 bedraagt € 2.814.449. In 2018 is een nieuwe lening aangetrokken van € 2.000.000 ter financiering van de uitgaven voor de vervanging van beschoeiingen. Zie ook bijlage 2 voor nadere informatie.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 augustus
datum

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
Totaal geldleningen per 1-1-2018	€	6.657.389
Af: aflossingen tot en met 2017	€	5.610.070
Balans per 1-1-2018	€	1.047.319
Bij: nieuwe vaste geldlening	€	2.000.000
Subtotaal leningen	€	3.047.319
Af: aflossingen geldleningen 2018	€	232.870
Totaal	**€**	**2.814.449**

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

		31-12-2018		31-12-2017
Schulden aan openbare lichamen	€	180.374	€	189.191
Rekening courant met niet financiële instellingen	€	355.606	€	77.890
Belastingen	€	-	€	-
Overige schulden	€	83.236	€	361.127
Totaal	**€**	**619.216**	**€**	**628.208**

De schulden op openbare lichamen betreft met name een schuld aan de Provincie Noord-Holland voor € 175.482. De rekening courant schuld heeft volledig betrekking op Recreatie Midden Nederland.

Overlopende passiva

		31-12-2018		31-12-2017
Vooruit ontvangen bedragen	€	90.670	€	209.150
Nog te betalen bedragen	€	57.798	€	25.791
Totaal	**€**	**148.468**	**€**	**234.941**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Er is een meerjarig contract afgesloten voor het onderhoud van de sluizen voor de periode 2018 tot en met 2021. De totale waarde van de verplichtingen bedraagt € 16.545. Daarnaast is er een driejarig beeldbestek voor 2018 – 2021 met betrekking tot Uitweg Portengen e.o. inzake terreinonderhoud. Contractwaarde € 183.157. Er is ook een driejarig contract afgesloten voor onderhoud aan de brede watergangen Loosdrecht met een contractwaarde van € 47.400.

In 2017 heeft het Plassenschap het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, waaraan het Plassenschap deelneemt voor een bedrag van ruim € 900.000 over de periode 2017 t/m 2027.

Op verzoek van de BELP is het schap voornemens om de strook langs de Veendijk te baggeren. Het project loopt uit vanwege logistieke problemen met de afvoer van het slib. Het project wordt in 2019 afgerond.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-04-19
datum

4.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Deelnemersbijdrage

De deelnemersbijdrage is nader verdeeld onder de deelnemers.

Deelnemer	Bedrag		Deelnemers%
Gem. Stichtse Vecht	€	234.600	17,78%
Gem. Wijdemeren	€	360.900	27,35%
Provincie Utrecht	€	169.900	12,88%
Provincie Noord-Holland	€	387.000	29,33%
Gem. Utrecht	€	167.000	12,66%
	€	**1.319.400**	

Transparantieregeling (Doorschuif BTW)

Het Plassenschap werkt met het BTW Compensatiefonds. Dit betekent dat de omzetbelasting, die in rekening wordt gebracht door derden over niet-ondernemersactiviteiten van het schap worden doorgeschoven naar de deelnemers op basis van de zogenaamde transparantieregeling. De lasten in deze rekening zijn hoofdzakelijk bruto, dus inclusief omzetbelasting, verantwoord. Met uitzondering van de posten 7. Afschrijvingen en rente en 19. Voorzieningen. De verkoop van sluiskaartjes en de vuilnisophaaldienst particulieren is een ondernemersactiviteit en daarom vindt over dat deel van de lasten en baten aangifte omzetbelasting plaats.

De hierop betrekking hebbende bedragen zijn netto weergegeven. Het totaal van de doorschuif BTW die in de exploitatie is verdisconteerd, wordt apart verantwoord als onderdeel van de deelnemersbijdragen. De transparantieregeling is van toepassing op formele deelnemers van het schap.

Personele kosten/inhuur

De personeelskosten bestaan uit doorbelaste uren van RMN aan het Plassenschap. In 2018 zijn meer uren geschreven dan geraamd. Inclusief overhead en inhuur van derden overschrijden de totale kosten de raming.

Afschrijvingen & rente

De kosten van afschrijving en rente blijven achter bij de begroting, doordat investeringen ten bedrage van € 3 miljoen met name in de beschoeiingen, eilanden en Strook nog niet zijn afgerond.

Bestuurs- en apparaatskosten, accountant en advies

De kosten van advies zijn hoger uitgevallen in verband met de baggeropgave langs de Veendijk alsmede meerwerkkosten accountant.

Belastingen en verzekeringen

Door de zeer warme zomer van 2018 zijn de kosten voor elektriciteit en water hoger uitgevallen. Er is door de drukte ook meer brandstof verbruikt door de schepen.

Onderhoud en vuilafvoer

Onder de post onderhoud zijn ook de kosten ad € 43.382 meegenomen voor het legakkerherstel veenslib. Deze kosten worden gedekt in de overige baten door een vrijval van de subsidie veenslib. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt door essentaksterfte en de bestrijding van de processierups.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30-09-19
datum

Nagekomen lasten

De nagekomen lasten betreffen facturen voor Waterschapsbelasting die betrekking hebben op de jaren 2016 en 2017

Rechten

De opbrengsten inzake rechten pleziervaartuigen zijn in 2018 hoger dan begroot en ook de opbrengsten voor snelvaarvergunningen zijn hoger dan begroot.

Overige baten

Onder de overige baten is een vrijval subsidie veenslib opgenomen voor een bedrag van € 94.266. De kosten inzake legakkerherstel veenslib (€ 43.382) en de advieskosten voor verkenning veenslib (€ 50.884) zijn respectievelijk verantwoord onder de post onderhoud en vuilafvoer en de bestuurs- en apparaatskosten. De vrijval subsidie is niet in de begroting over 2018 opgenomen.

Staat van incidentele baten en lasten

Lasten	rekening 2018 (afgerond op 100)
Afschrijving en rente	
Extra afschrijving subsidies	647.100
Bestuurs- en apparaatkosten	
Advies Kievitsbuurt	1.700
Advies fusie	2.000
Advies Mijnden	5.700
Advies archief	8.000
Advies legakkerherstel	9.600
Advies Zwaan	4.400
Onderhoud	
Kosten in het kader van schade werkschip	12.900
Totaal Incidentele lasten	**691.400**

Baten	rekening 2018 (afgerond op 100)
Overige baten	
Schadeuitkering werkschip	3.000

Mutatie reserves	rekening 2018 (afgerond op 100)
Vrijval subsidies	647.100

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 oglig
datum

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Hiervoor is reeds ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers voor en na wijzigingen. Bij deze worden aanvullend nog de volgende toelichtingen gegeven:

Begrotingsafwijkingen

Omschrijving lasten	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018	Begrotings afwijking
Doorbelaste personeelslasten	900.000	955.997	-55.997
Overige doorbelaste kosten	297.000	336.319	-39.319
Personeel en diensten van derden	60.300	54.532	5.768
Afschrijvingen & rente	285.200	268.146	17.054
Extra afschrijving subsidies	647.100	647.118	-18
Huren en pachten	100	-	100
Bestuurs- en apparaatskosten	125.800	169.697	-43.897
Belastingen en verzekeringen	26.500	24.095	2.405
Energie- en waterkosten	19.000	20.766	-1.766
Onderhoud en vuilafvoer	416.800	498.466	-81.666
Voorzieningen	104.000	104.000	-
Overige lasten	5.100	4.834	266
Nagekomen lasten	9.800	10.187	-387
Omschrijving baten			
Opbrengsten van eigendommen	280.000	285.911	-5.911
Rechten	300.000	304.360	-4.360
Rente	-	-	-
Overige baten	64.000	166.654	-102.654
Nagekomen baten	2.400	2.513	-113
Dekkingsmiddelen	1.579.900	1.630.785	-50.885
Af: Mutaties reserves (subsidies)	647.100	647.117	-17
Af: Mutaties reserves	119.600	42.891	76.709
Positief resultaat	96.300	-	96.300
Negatief resultaat	-	13.926	-13.926

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30 aug '19
datum

Analyse begrotingsrechtmatigheid

BEGROTINGSAFWIJKING	CONCLUSIE: ONRECHTMATIG MAAR TELT NIET MEE VOOR HET OORDEEL	CONCLUSIE: ONRECHTMATIG EN TELT MEE VOOR HET OORDEEL	MOTIVERING VAN DE CONCLUSIE
Doorbelaste personeelskosten	-55.997		Hogere doorbelasting vanuit RMN.
Overige doorbelaste kosten	-39.319		Hogere doorbelasting vanuit RMN.
Bestuurs- en apparaatslasten	-43.897		Hogere advieskosten project veenslib en meerwerk accountant.
Energie- en waterkosten	-1.766		Hogere brandstofkosten omdat aan het eind van het jaar de opslagtanks voor brandstof schepen zijn volgetankt.
Onderhoud en vuilafvoer	-81.666		Deze kosten worden grotendeels gedekt vanuit de afname reserve zichtwerk en de subsidie veenslib.

4.4 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden per programma	Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
	Baten	*Lasten*	*Saldo*	*Baten*	*Lasten*	*Saldo*	*Baten*	*Lasten*	*Saldo*	*Baten*	*Lasten*	*Saldo*
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.250.800	1.175.686	1.075.114	2.226.300	1.388.225		2.390.223	1.454.389	935.834	-163.923	-66.164	-97.759
0.4 Overhead		803.064	-803.064		1.034.334			1.143.028	-1.143.028		-108.695	108.695
0.9 Vennootschapsbelasting		-	-		-			-	-		-	-
1.2 Openbare orde en veiligheid		289.643	-289.643		342.004			358.304	-358.304		-16.300	16.300
2.3 Recreatieve havens		68.022	-68.022		80.319			84.147	-84.147		-3.828	3.828
0.1 Bestuur		43.885	-43.885		51.819			54.289	-54.289		-2.470	2.470
0.10 Mutatie reserves		-112.600	112.600		-766.700			-690.008	690.008		-76.692	76.692
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		-16.900	16.900		96.300			-13.926	13.926		110.226	-110.226
Totaal	2.250.800	2.250.800	-	2.226.300	2.226.300	-	2.390.223	2.390.223	-	-163.923	-163.923	0

Uitgangspunten:

- Geen taakvelden begroot in 2018 en 2019; vanaf 2020 pas in de begroting opgenomen;
- Voor boekjaar 2018 verdeling naar taakvelden gemaakt op basis van beste inschatting (personeelskosten is op basis van het aantal FTE; de overige lasten onder overhead verantwoord);
- Vanaf boekjaar 2019 is de administratie ingericht voor taakvelden doordat de verbijzonderingscode per kostenplaats aan een taakveld is gekoppeld.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het schap van toepassing zijnde regelgeving: Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor het schap is € 189.000 inclusief onkosten en pensioenbijdrage. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Het Plassenschap Loosdrecht heeft geen eigen personeel in dienst en heeft dus geen topfunctionarissen. Het Recreatieschap is deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden-Nederland, die de uitvoeringsorganisatie van de recreatieschappen is. De diensten worden afgenomen van de eigen uitvoeringsorganisatie (verplichte winkelnering). Bij RMN was in 2018 sprake van twee topfunctionarissen. Het belang van het Plassenschap Loosdrecht was in 2018 28,38%. Onderstaand zijn de WNT gegeven van de topfunctionaris bij RMN opgenomen.

5.1 Bezoldiging topfunctionarissen

Bezoldiging topfunctionarissen 2018

bedragen x € 1	A.M. ROESSEN	P.D. KOTVIS
Functiegegevens	Directeur	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1–31/5	1-4 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,7	1,0
Dienstbetrekking?	nee	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€43.933	€78.306
Beloningen betaalbaar op termijn	0	€12.027
Subtotaal	*€43.993*	*€90.333*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€55.125	€141.750
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€43.993	€90.333
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
bedragen x € 1	A.M. ROESSEN	P.D. KOTVIS
Functiegegevens	Directeur	n.v.t
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 – 31/12	n.v.t
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8	n.v.t
Dienstbetrekking?	nee	n.v.t
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€114.800	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	-	n.v.t.
Subtotaal	*€114.800*	*n.v.t*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€144.800	n.v.t.
Totale bezoldiging	**€114.800**	**n.v.t**

5.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Er zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er is in 2018 geen ontslaguitkering betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

5.3 Leden en plaatsvervangende leden en secretaris van het bestuur Plassenschap Loosdrecht e.o.

Het hoogste uitvoeringsorgaan van het schap is het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur is gekozen uit de leden van het algemeen bestuur. Het individueel WNT-maximum van de voorzitter bedraagt € 28.350, voor de overige leden bedraagt dit maximum € 18.900. Evenals in 2017 is er in 2018 geen dienstverband tussen de leden en de plaatsvervangende leden en het Plassenschap. De op de volgende pagina genoemde personen zijn in 2018 lid of plaatsvervangend lid van het bestuur geweest. Aan deze lijst is toegevoegd de secretaris van het bestuur.

De bestuursleden hebben geen beloning (brutosalaris), belastbare onkostenvergoeding, dan wel een beloning "betaalbaar op termijn" ontvangen.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

WNT overzicht over 2018

DEELNEMER	BESTUURDER	FUNCTIE	PERIODE
Gemeente Wijdemeren	Dhr. F. Ossel	Voorzitter DB en AB	Heel 2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.J. de Kloet	Lid DB en AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.J. de Kloet	Lid AB en adviseur DB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. F. van Liempdt	Lid DB en AB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Utrecht	Dhr. K. Geldof	Lid DB en AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Utrecht	Mw. L. van Hooijdonk	Lid DB en AB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Utrecht	Mw. L. van Hooijdonk	Lid AB	Tot 4-7-2018
Provincie Utrecht	Mw. M. Pennarts	Lid DB en AB	Heel 2018
Provincie Noord-Holland	Dhr. A. Tekin	Lid DB en AB	Heel 2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. G. Zagt	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. N.W.M. Roosenschoon	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. S. Poels	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. D. van Enk	Lid AB	Heel 2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. H.J. Veldhuisen	Lid AB (plv)	Tot 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.H. Boermans	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J. Klink	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P.G. Paul	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. W.M.M. Hoek	Lid AB (plv)	Heel 2018
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. G.J.A.N. Rijsterborgh-Plomp	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. J. Helling	Lid AB	Vanaf 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. D.T. Verwoert	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. E.J. Zeldenrust	Lid AB	Tot 4-7-2018
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P. van Rossum	Lid AB	Vanaf 4-7-2018
Provincie Utrecht	Dhr. W. Ubaghs	Lid AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	Mw. P.E. Kirch-Voors	Lid AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	dhr. J.H.M. Bond	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018
Provincie Noord-Holland	mw. C. Weemhoff	Lid AB (plv)	Vanaf 4-7-2018

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

WNT overzicht over 2017

DEELNEMER	BESTUURDER	FUNCTIE	PERIODE
Gemeente Wijdemeren	Dhr. M. Smit	Voorzitter DB en AB	Tot mei 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. F. Ossel	Voorzitter DB en AB	Vanaf mei 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. J.J. de Kloet	Lid DB en AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P.F. de Groene	Lid DB en AB	Heel 2017
Gemeente Utrecht	Dhr. K. Geldof	Lid DB en AB	Heel 2017
Provincie Utrecht	Mw. M. Pennarts	Lid DB en AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	Dhr. A. Tekin	Lid DB en AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. G. Zagt	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. N.W.M. Roosenschoon	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. S. Poels	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. D. van Enk	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Wijdemeren	Dhr. H.J. Veldhuisen	Lid AB (plv)	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. P.G. Paul	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. W.M.M. Hoek	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. G.J.A.N. Rijsterborgh-Plomp	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. L.J van Dort	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Dhr. D.T. Verwoert	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Stichtse Vecht	Mw. E.J. Zeldenrust	Lid AB	Heel 2017
Gemeente Utrecht	Mw. L. van Hooijdonk	Lid AB	Heel 2017
Provincie Utrecht	Dhr. W. Ubaghs	Lid AB	Heel 2017
Provincie Noord-Holland	Mw. P.E. Kirch-Voors	Lid AB	Heel 2017

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

6 Bijlagen

6.1 Bijlage 1- STAAT VAN GEACTIVEERDE KAPITAALUITGAVEN

No.	Omschrijving	Aanschaf-waarde 1-1-2018	Vermeer-deringen 2018	Vermin-deringen 2018	Aanschaf-waarde 31-12-2018	Afschrij-vingen t/m 1-1-2018	Afschrij-vingen 2018	Afschrijv. desinv. 2018	Totaal afschrijvin-gen t/m 2018	Boek-waarde 1-1-2018	Boek-waarde 31-12-2018
001	(E) Grond en water	407.753	0	0	407.753	0	0	0	0	407.753	407.753
002	(E) Bouwkundige werken	192.225	0	0	192.225	144.368	1.866	0	146.235	47.857	45.990
003	(E) Bedrijfsgebouwen	58.906	0	0	58.906	53.015	2.945	0	55.961	5.891	2.945
004	(E) Vervoermiddelen	474.499	58.891	48.504	484.887	281.717	19.950	44.904	256.763	192.782	228.123
005	(E) Machines, apparaten en installaties	166.966	0	0	166.966	109.867	7.808	0	117.675	57.099	49.291
006	(E) Overige activa	46.867	0	0	46.867	40.616	1.488	0	42.104	6.251	4.764
	Totaal mat.vast activa (E)	**1.347.215**	**58.891**	**48.504**	**1.357.603**	**629.583**	**34.057**	**44.904**	**618.737**	**717.632**	**738.866**
011	(M) Grond en water	976.331	0	0	976.331	426.610	0	0	426.610	549.721	549.721
012	(M) Bouwkundige werken	7.945.442	1.643	631.478	7.315.607	6.101.262	127.796	0	6.229.058	1.844.180	1.086.549
013	(M) Bedrijfsgebouwen	381.341	3.816	0	385.157	323.942	12.466	0	336.408	57.399	48.749
014	(M) Machines, apparaten en installaties	43.981	0	0	43.981	38.673	1.427	0	40.100	5.308	3.881
015	(M) Beschoeiing	502.892	561.043	0	1.063.935	5.224	13.781	0	19.005	497.668	1.044.930
016	(M) Overige vaste activa	252.042	6.160	0	258.202	140.918	16.228	0	157.146	111.124	101.056
017	(M) Routes varen,fp,wp	39.651	0	15.639	24.011	11.895	1.731	0	13.626	27.756	10.386
	Totaal mat.vast activa (M)	**10.141.680**	**572.662**	**647.118**	**10.067.224**	**7.048.524**	**173.430**	**0**	**7.221.953**	**3.093.156**	**2.845.272**
020	Immateriële vaste activa	53.600	0	0	53.600	48.265	1.067	0	49.332	5.335	4.268
A	**Totaal**	**11.542.495**	**631.554**	**695.621**	**11.478.427**	**7.726.372**	**208.554**	**44.904**	**7.890.022**	**3.816.123**	**3.588.406**

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
datum

6.2 Bijlage 2 - STAAT VAN ONDERHANDSE LENINGEN, AFLOSSINGEN EN RENTE

Naam van de geldgever		Oorspronkelijk bedrag van de geldlening of het overschot	Datum besluit van bestuur	Nummer geldlening	o, s of r	Jaar van de (laatste) aflossing en datum	Rentepercentage	Restant-bedrag van de geld- lening of het overschot per 01-01-2018	Bedrag van de in de loop van 2018 opgenomen geldleningen	Bedrag van de rente of het rente-bestanddeel	bedrag van aflossing of het aflossings-bestanddeel	Restant-bedrag van de geldlening of het voorschot per 31-12-2018
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
BNG	1998	€ 453.780	29-10-1998	40.89068	s	02-12-2018	4,69	€ 22.689	€ -	€ 978	€ 22.689	€ -
BNG	1998	€ 499.158	29-10-1998	40.89069	s	16-12-2018	4,70	€ 24.958	€ -	€ 1.124	€ 24.958	€ -
BNG	1999	€ 589.914	15-07-1999	40.90182	s	15-07-2019	5,24	€ 58.992	€ -	€ 2.378	€ 29.496	€ 29.496
BNG	2000	€ 544.536	13-07-2000	40.91267	s	14-07-2020	5,95	€ 81.680	€ -	€ 4.113	€ 27.227	€ 54.453
BNG	2001	€ 320.000	12-02-2001	40.91971	s	12-02-2021	5,50	€ 64.000	€ -	€ 2.740	€ 16.000	€ 48.000
BNG	2001	€ 450.000	13-12-2001	40.94021	s	13-12-2021	5,02	€ 90.000	€ -	€ 4.462	€ 22.500	€ 67.500
BNG	2002	€ 600.000	28-10-2002	40.95833	s	28-10-2022	4,93	€ 150.000	€ -	€ 7.136	€ 30.000	€ 120.000
BNG	2004	€ 500.000	30-03-2004	40.98976	s	30-03-2024	4,32	€ 175.000	€ -	€ 6.747	€ 25.000	€ 150.000
BNG	2005	€ 200.000	07-09-2005	40.100731	s	07-09-2025	3,86	€ 80.000	€ -	€ 2.966	€ 10.000	€ 70.000
BNG	2009	€ 500.000	17-12-2009	40.104808	s	17-12-2029	4,30	€ 300.000	€ -	€ 12.861	€ 25.000	€ 275.000
BNG	2018	€ 2.000.000	19-7-2018	40.112062	s	19-7-2053	1,575	€ -	€ 2.000.000	€ 14.088	€ -	€ 2.000.000
Totaal		€ 6.657.389						€ 1.047.319	€ 2.000.000	€ 59.593	€ 232.870	€ 2.814.449

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
30/09/19
datum

Accountants

bakertilly

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Papendorpseweg 99
Postbus 85007
3508 AA Utrecht

T: +31 (0)30 258 70 00
F: +31 (0)30 254 45 77

utrecht@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

Aan het bestuur van
Plassenschap Loosdrecht e.o.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o.

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het controleprotocol Accountantscontrole 2017-2019 Plassenschap Loosdrecht e.o.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2018;
2 het overzicht van baten en lasten over 2018;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol Accountantscontrole 2017-2019 Plassenschap Loosdrecht e.o. dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 13 december 2017 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf 30/09/19
datum

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 30.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan de algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 10.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- het voorwoord;
- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- bijlage 1: staat van geactiveerde kapitaaluitgaven;
- bijlage 2: staat van onderhandse leningen, aflossingen en rente.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
3 oktober
datum

C Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en de algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het controleprotocol Accountantscontrole 2017-2019 Plassenschap Loosdrecht e.o..

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol Accountanscontrole 2017-2019 Plassenschap Loosdrecht e.o. dat is vastgesteld door de algemeen bestuur op 13 december 2017, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 30 september 2019

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

G.J. van Luyk AA

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
voor
waarmerkingsdoeleinden
paraaf
datum 30 okt 19

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 10 september 2019

Onderwerp: zienswijzen financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.

Kenmerk: 804913/1268460

Bijlagen: -

Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincie in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen over de concept begrotingen en concept begrotingswijzigingen van de desbetreffende gemeenschappelijke regeling. De jaarrekeningen worden ter kennisname aangeboden (artikel 58b Wgr).

Uw Staten hebben op 8 juli 2019 de financiële stukken van een viertal recreatieschappen behandeld. Daar zaten de stukken van het Plassenschap Loosdrecht e.o. niet bij. Zoals in de aanbiedingsbrief van 4 juli jl. van het Plassenschap Loosdrecht wordt aangegeven, ontvangt u deze stukken later dan gebruikelijk omdat het recreatieschap in de eerste helft van 2019 werd geconfronteerd met een aantal knelpunten binnen de uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN). Daarom worden de financiële stukken van dit recreatieschap u in deze voordracht separaat aangeboden.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel in de gemeenschappelijke regelingen van vijf recreatieschappen:
- Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
- Recreatieschap Groengebied Amstelland,
- Recreatieschap Spaarnwoude,
- Recreatieschap Twiske- Waterland,

- Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

De recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. heeft de uitvoerende taken uitbesteed aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden Nederland (RMN). Alle andere recreatieschappen, hebben hun uitvoerende taken via een raamcontract uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (RNH).

Tot de uitvoerende taken van RMN behoort ook het opstellen van jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen. RMN offreert jaarlijks voor een totaalpakket aan diensten voor de recreatieschappen die zij bedient. De door het algemene bestuur van het recreatieschap goedgekeurde offerte vormt vervolgens de basis voor de begroting.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

De jaarrekeningen 2018 ontvangt u als bijlage bij deze voordracht. De resultaten komen ten laste van de algemene reserve ofwel worden daaraan toegevoegd. Het recreatieschap heeft het jaar 2018 positief afgesloten met een gerealiseerd resultaat van € 75.744,-.

De ontwerp begroting 2020 van Plassenschap Loosdrecht e.o is gebaseerd op door het dagelijks bestuur op 27 juni 2019 vastgestelde financiële uitgangspunten.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de RMN-recreatieschappen tot 15 oktober 2019 uitstel verleend voor het indienen van de financiële stukken ten opzichte van de wettelijk verplichting dit vóór 1 augustus te doen. Reden voor deze uitstel is geweest dat RMN in de eerste helft van 2019 met een aantal knelpunten en uitdagingen binnen eigen uitvoeringsorganisatie werd geconfronteerd. Hierdoor konden de ontwerp jaarrekening 2018 en ontwerp begroting 2020 niet op tijd bij de deelnemers werden aangeleverd. In de aanbiedingsbrief heeft RMN de knelpunten en uitdagingen toegelicht.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Beoordeling weerstandsvermogen	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Beschikbare weerstandscapaciteit	664.374	652.274	640.874	655.374
benodigd weerstandsvermogen voor risico's	211.892	211.985	212.080	212.176
Restant weerstandsvermogen	**452.483**	**440.289**	**428.794**	**443.198**

Tabel 1. Bron: ontwerp begroting 2020 Plassenschap Loosdrecht, bladzijde 16.

In de ontwerp begroting 2020 geeft het Plassenshap Loosdrecht aan, zoals uit bovenstaande tabel blijkt, dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruimschoots voldoende is om de gekwantificeerde risico's af te dekken. In voorkomende gevallen zal in eerste instantie een beroep gedaan worden op de post onvoorzien en als deze niet toereikend is op de algemene reserve om tegenvallers op te vangen, zeker voor de grotere financiële tegenvallers. Mocht de algemene reserve niet toereikend zijn dan staan de deelnemende partijen in de gemeenschappelijke regeling hiervoor garant.

Zienswijzen

In onze zienswijzen van 2018 hebben wij gepleit voor een transparante, inzichtelijke begroting, waarbij de inhoudelijke doelen duidelijk zijn vertaald naar de financiën. Daarnaast hebben wij erop gewezen dat de begroting moet voldoen aan de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Wij hebben in onze zienswijzen 2018 aangegeven deze verbeteringen terug te willen zien in de begroting 2020. Wij constateren dat aan de vraag m.b.t. BBV is voldaan. De ontwerp begroting 2020 is volgens de financiële verslaggevingsregels van het BBV opgesteld. Het BBV is onlangs gewijzigd met als gevolg dat de begroting er voortaan anders uit komt te zien. Deze stelselwijziging geschiedt budgetneutraal, maar de begrotingsopbouw wijzigt ten opzichte van voorgaande begrotingen. Enerzijds technisch, doordat de wijze van rentetoerekening en overhead wijzigt. Anderzijds in de presentatie, omdat een aantal verplichte overzichten aan de huidige begroting (meerjarig) wordt toegevoegd. Daarnaast dienen rente, het begroot rekeningresultaat en overhead in een apart programma financiën gepresenteerd te worden.
Wat betreft onze andere zienswijzen in 2018, constateren wij dat de inzichtelijkheid van de begroting verder vergroot kan worden door een duidelijke link te leggen tussen de beleidsvoornemens en de financiële consequenties. We lezen in de begroting 2020 dat eind 2019 de visie, de strategische doelen en de inspanningen, die nodig zijn om deze te realiseren in 2020 en verder, worden vastgesteld. Hiertoe wordt een begrotingswijziging voorgelegd aan het bestuur. Wij zouden graag zien dat daarbij een doelenboom wordt opgenomen en dat deze doelenboom wordt vertaald naar de financiële programma's met daarbij een verantwoording van de kosten per subproduct.

Recreatie Midden-Nederland

Plassenschap Loosdrecht heeft samen met de twee andere deelnemers de Gemeenschappelijke Regeling Midden-Nederland (RMN) opgericht voor de uitvoeringstaken. Bij de RMN vindt op dit moment een transitie plaats om de organisatie toekomstbestendig te maken. De continuïteit van de bedrijfsvoering van RMN is op dit moment onzeker. RMN is momenteel bezig om via de volgende proces-stappen een oplossing voor dit probleem te vinden:
Processtap 1: Onderbouwing en transparantie (momenteel in uitvoering)
Processtap 2: Afwegingskader (juli / september)
Processtap 3: Verkenning opties voor de toekomst (september/ oktober 2019)

Processtap 4: Resultaat en besluitvorming (november/ december)
Processtap 5: Uitwerking (1e helft 2020)

Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat het transitiebudget niet voldoende is om de basis op orde te krijgen. Aannemelijk is dus dat het Plassenschap voor 2019 een bijdrage zal moeten leveren aan de kosten van de transitie, waarvan de hoogte en of die structureel zullen zijn op dit moment nog onbekend is. Deze bijdrage zal worden omgeslagen naar de deelnemers van het Plassenschap, waaronder de provincie Noord-Holland. Dit komt bovenop de verhoging van de deelnemersbijdrage (zie hieronder) die noodzakelijk is om o.a. fouten uit het verleden te herstellen.
Om er zorg voor te dragen dat RMN na de transitie als stabiele organisatie verder gaat, vinden wij het belangrijk dat de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling het toezicht op RMN adequaat invullen. Wij vragen daarom aan het Plassenschap om te onderzoeken hoe de eigenaarsrol optimaal kan worden ingevuld.

Provinciale bijdrage 2020 aan Plassenschap Loosdrecht e.o.

De ontwerp begroting gaat uit van een verhoging van de deelnemersbijdrage van 6%. Deze is noodzakelijk vanwege:
- een structureel hogere doorbelasting van Recreatie Midden-Nederland omdat de loonkosten hoger zijn dan eerder geraamd. Sinds de reorganisatie in 2016 – als gevolg van de liquidatie van recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied – zijn de formatieramingen en het verwerken van de loonindexatie als gevolg van cao-wijzigingen te laag geweest.
- De groot onderhoud- en investeringsplannen van Plassenschap Loosdrecht e.o. zorgen meerjarig voor extra kosten in de rente en afschrijvingen.

<u>Indexering</u>
In plaats van indexatie van eerder aangekondigde 1,5% kiest het Plassenschap Loosdrecht e.o. voor de verhoging van de deelnemersbijdrage met 6%.

<u>Extra verhogingen van de deelnemersbijdrage</u>
Het dagelijks bestuur van het recreatieschap waarin ook onze provincie vertegenwoordigd is, heeft op 27 juni jl. besloten, in afwijking van de Kadernota 2020 – in verband met een hogere doorbelasting van uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland – de deelnemersbijdrage met 6% te verhogen in plaats van met 1,5% te indexeren. Op deze manier komt het recreatieschap op een sluitende begroting 2020 en meerjarenbegroting.
De provinciale bijdrage in 2019 is € 501.740,- (€ 404.500,- + € 95.440 doorschuif btw).
In 2020 wordt de provinciale bijdrage met deze 6% verhoging € 428.770,-. Het verschil is € 24.270,-. Daar komt ook nog een doorschuif btw van € 87.582,- bij. Hiermee wordt de provinciale bijdrage in 2020 € 516.352,-. De provincie krijgt de BTW later terug.

<u>Begrotingswijziging 2019</u>

In de aangeleverde ontwerp begroting 2020 wordt aangegeven dat: *"eind 2019 het Programma Loosdrechtse Plassen ter vaststelling zal worden voorgelegd aan het dagelijks en algemeen bestuur. Hierin zijn de visie en strategische doelen vastgelegd en worden de benodigde inspanningen voor 2020 en verder uiteengezet. Duurzaamheid en circulariteit zullen nadrukkelijke aandacht krijgen in het programma. Ten tijde van het opstellen van deze begroting zijn nog niet alle inspanningen geprogrammeerd. Eind 2019 wordt tegelijkertijd met de vaststelling van het programma een begrotingswijziging aan het bestuur voorgelegd".*
Dit zou kunnen betekenen dat eind dit jaar een begrotingswijziging voor 2019 voorgesteld wordt. In dit geval hebben wij als deelnemer van het Plassenschap de mogelijkheid tijdens de DB- en AB-vergaderingen onze reactie te geven en indien besloten wordt tot begrotingswijziging, daarop een zienswijze van PS te kunnen geven.

Provinciaal budget
Het provinciale budget voor de recreatieschappen in 2020 biedt voldoende ruimte om in de ontwerp begroting 2020 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. gevraagde bijdrage van de provincie te kunnen betalen.

4. Proces en procedure

Het besluit van uw Staten zal zo snel mogelijk worden gestuurd aan het dagelijks bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 78-2019

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 10 september 2019;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluiten:

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2018 en in te stemmen met de ontwerpbegroting 2020 van Plassenschap Loosdrecht e.o.

2. Onderstaande zienswijzen op de ontwerpbegroting 2020 vast te stellen:

    a) Wij verzoeken het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. de inzichtelijkheid van de begroting verder te vergroten en hiertoe bij de begrotingswijzing de visie en de strategische doelen uit het Programma Loosdrechtse Plassen door te vertalen naar een doelenboom waarbij inzichtelijk wordt gemaakt wat de verschillende doelen en daarbij horende (sub)producten gaan kosten.
    b) Wij constateren dat RMN in zwaar weer zit. U geeft in de ontwerpbegroting aan dat sinds de reorganisatie in 2016 – als gevolg van de liquidatie van recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied – er fouten zijn gemaakt in de formatieramingen en het verwerken van de loonindexatie als gevolg van cao-wijzigingen. Onder andere deze fouten leiden nu tot een verhoging van de deelnemersbijdrage. Er is een transitie nodig om de organisatie toekomstbestendig te maken en de bedrijfsvoering bij RMN uit de kwetsbare positie te halen. Als deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling is het Plassenschap Loosdrecht e.o. gehouden aan de financiële tekorten bij RMN. Dit vraagt om een intensiever toezicht op de bedrijfsvoering bij RMN door het Plassenschap. Wij verzoeken het bestuur van Plassenschap derhalve om te onderzoeken hoe er optimaler invulling kan worden gegeven aan de rol van eigenaar van RMN en in het bestuur hierover een besluit te nemen.

3. De zienswijzen op de ontwerpbegroting 2020 toe te sturen aan het dagelijks bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

Haarlem, 11 november 2019

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

PROTOCOL VOOR DE ACCOUNTANTSCONTROLE OP DE JAARSTUKKEN 2019 VAN DE PROVINCIE NOORD-HOLLAND

1. Inleiding

Provinciale Staten hebben aan Publiek Belang Accountants B.V. opdracht verstrekt de accountantscontrole als bedoeld in artikel 217 lid 2 Provinciewet, voor de provincie Noord-Holland uit te voeren met ingang van de controle van het boekjaar 2018 tot en met het boekjaar 2020 met de mogelijkheid tot verlenging met twee keer één jaar. De jaarstukken en het financieel beheer, zoals uitgeoefend door of namens het college van Gedeputeerde Staten, zijn object van controle.

1.1 Doelstelling

Provinciale Staten moeten voor de uitvoering van de accountantscontrole aan een aantal zaken nader invulling geven. Met dit protocol stellen Provinciale Staten nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor de controle van de jaarstukken 2019 en de controle van de SISA bijlage (zie voetnoot).

1.2 Wettelijk kader

De Provinciewet, art. 217 lid 2, schrijft voor dat de Staten één of meer accountants aanwijzen als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art. 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een rapport van bevindingen.

2. Normenkader

Ten behoeve van de controle wordt een normenkader opgesteld.

Het normenkader is nodig voor de controle door de externe accountant, specifiek de jaarlijkse interim controle en de jaareindecontrole 2019. In Noord-Holland is het de procedure dat in het najaar een concept normenkader door de directie wordt vastgesteld voor de uitvoering van de interim controle. Begin 2020 komt het definitieve normenkader beschikbaar.

Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording hoeven Provinciale Staten dit normenkader niet expliciet vast te stellen, maar kunt u het kader ook bevestigen door het voor kennisgeving aan te nemen'.

3. Speerpunten voor de controle

Voor de controle kunnen max. drie speerpunten worden meegegeven aan de accountant. Deze speerpunten zijn op moment van vaststellen van het controleprotocol nog niet bekend.
De Rekeningencommissie bepaalt uiterlijk eind 2019 welke speerpunten voor de controle aan de accountant worden meegegeven.

2.1 Te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties

Goedkeuringstolerantie

De accountant gebruikt ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de provincie Noord-Holland, de volgende goedkeuringstoleranties:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelsonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	<= 1%	> 1% < 3%	-	>= 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	<= 3%	> 3% <10%	>=10%	

Rapporteringtolerantie

Voor de rapporteringtolerantie stellen de Staten als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid ≥ € 100.000 rapporteert.

2. 2 Rechtmatigheid

Rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole heeft betrekking op het voldoen aan de wettelijke kaders en regelgeving en strekt zich uit over alle baten en lasten evenals de balansmutaties in de jaarrekening. Aan deze baten en lasten en balansmutaties liggen financiële beheerhandelingen ten grondslag.

Het Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (Bado). onderscheidt de volgende financiële beheerhandelingen:

- Overdrachten aan of van natuurlijke personen en aan rechtspersonen (bijvoorbeeld subsidies, uitkeringen, belastingen en heffingen);
- Transacties waarbij een tegenprestatie wordt verkregen of geleverd;
- Financieringen, waaronder opgenomen en uitgezette leningen en de daarbij behorende rente en aflossingen;
- Vermogensmutaties (bijvoorbeeld {rechtstreekse} mutaties van reserves en voorzieningen en de afschrijvingssystematiek).

De accountantscontrole voor de provincie Noord-Holland richt zich op de beoordeling of deze financiële beheerhandelingen zijn uitgevoerd volgens de wet- en regelgeving en of dit in de administratie op de juiste wijze is vastgelegd.

Rechtmatigheidscriteria

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen 9 rechtmatigheidscriteria worden onderkend:

1. het begrotingscriterium;
2. het voorwaardencriterium;
3. het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium;
4. het calculatiecriterium;
5. het valuteringcriterium;
6. het adresseringscriterium;
7. het volledigheidscriterium;
8. het aanvaardbaarheidscriterium en
9. het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt door de accountant al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
Hierbij vindt toetsing van de gerealiseerde lasten aan de begrote lasten plaats, opdat van overschrijdingen kan worden vastgesteld of deze passen binnen het geformuleerde beleid en of ze verwijtbaar zijn.

2. Het voorwaardencriterium.
Dit betreft toetsing aan nadere voorwaarden die in specifieke wet- en regelgeving is opgenomen. Concreet betekent dit dat door Provinciale Staten limitatief moet zijn bepaald aan welke, in wet- en regelgeving vastgelegde voorwaarden de accountant moet toetsen.

3. *Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)*;
Het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium betreft de toetsing van het gevoerde beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik.

3. Strekking verklaring bij de jaarstukken
De accountant zal GS vooraf op de hoogte stellen bij een mogelijke clausulering van de accountantsverklaring. Als een clausulering van de verklaring plaatsvindt, zal door de accountant in zijn rapport van bevindingen aan PS een nadere toelichting worden gegeven. Bij het maken van een afweging over de strekking van de verklaring betreffende rechtmatigheid moet worden meegenomen in hoeverre sprake is van aanspreekbaar/beïnvloedbaar gedrag door GS/het ambtelijk apparaat of in hoeverre regels/voorschriften door externe invloeden niet konden worden nageleefd (vertraging bij aanleverende/aanvragende instellingen/instanties, vertraging in oplevering van vereiste externe controlerapporten etc.).

SISA staat voor *single information en single audit*. Het is een systematiek die in Nederland door de Rijksoverheid is ingevoerd voor de verantwoording van onder andere specifieke uitkeringen aan medeoverheden. Hierdoor hoeven gemeenten en provincies voortaan nog maar op één moment per jaar (*single information*) informatie aan het Rijk te leveren. Bij de controle van deze informatie wordt vervolgens gesteund op de controle die de organisatie zelf al uitvoert (*single audit*). De Rijksoverheid voert hiervoor geen aparte controle (meer) uit.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 oktober 2019

Onderwerp: Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2019

Kenmerk:

Bijlagen: **ontwerpbesluit**
controleprotocol 2019

1. Inleiding

Inleiding

De Provinciewet, art. 217 lid 2, schrijft voor dat de Staten één of meer accountants aanwijzen als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art. 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een rapport van bevindingen.

Provinciale Staten hebben aan Publiek Belang Accountants B.V. opdracht verstrekt de accountantscontrole als bedoeld in artikel 217 lid 2 Provinciewet, voor de provincie Noord-Holland uit te voeren met ingang van de controle van het boekjaar 2018 t/m het boekjaar 2020 met de mogelijkheid tot verlenging met twee keer één jaar. De jaarstukken en het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het college van Gedeputeerde Staten, zijn object van controle.

Provinciale Staten moeten voor de uitvoering van de accountantscontrole aan een aantal zaken nader invulling geven. Met dit protocol stellen Provinciale Staten nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor de controle van de jaarstukken 2019 en de controle van de SISA bijlage.

Indien nodig kan het controleprotocol tussentijds bijgesteld worden.

2. Voorstel

Ik stel u namens de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur voor het bijgaande ontwerpbesluit vast te stellen.

S.S. Doevendans , voorzitter Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

M. de Zwart , griffier commissie

Ontwerpbesluit

Nr. 79-2019

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

van 28 oktober 2019;

besluiten:

het protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2019 van de Provincie Noord-Holland vast te stellen.

Haarlem, 11 november 2019

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d. 11 november 2019
Commissie Economie, Financiën en Bestuur
Datum commissievergadering 28 oktober 2019

Onderwerp: Voordracht 79: 'controleprotocol controle jaarrekening 2019

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

5 november 2019

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht als hamerstuk te agenderen voor de PS-vergadering van 11 november 2019
Voor de gemaakte opmerkingen en vragen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de commissie EFB van 28 oktober 2019.

8.a. Voordracht 'controleprotocol controle jaarrekening 2019

Dhr. **Zoon** (PvdD) vraagt de voorzitter van de rekeningencommissie aan te geven welke verdere invulling en speerpunten wordt gedacht en of hiervoor input nodig is.

Mw. **Bezaan** (PVV) constateert dat op pagina 2 van het protocol inzake de rapporteringstolerantie vermeld staat dat de accountant elke fout of onzekerheid groter of gelijk aan 100.000 euro rapporteert. Is het mogelijk dit bedrag te verlagen naar 50.000 euro? Wat zouden de praktische gevolgen hiervan zijn?

Dhr. **Heijnen**, voorzitter rekeningencommissie, antwoordt dat het protocol is voorgelegd aan de rekeningencommissie en daar waren geen opmerkingen over. Op 10 oktober jl. is met dhr. Dekker en de accountant gesproken over een controleplan waar dit protocol onder ligt, waarin veel aandacht wordt gegeven aan de aanbevelingen van de accountant en aan het verbeterplan Financiële Hygiëne. De rekeningencommissie kan speerpunten meegeven, maar daar moet nog verder over gesproken worden, maar er waren dermate veel aanbevelingen voor de financiële hygiëne, dat het hier waarschijnlijk bij blijft. Deze leggen al een grote focus op de werkzaamheden van de accountant. Rapporteren over afwijkingen boven 100.000 euro was twee keer onderwerp van gesprek met de accountant. Volgens hem is dit al een laag bedrag, want normaliter wordt bij de omvang van de provinciale begroting een bedrag van 300.000 euro gehanteerd. Daarom heeft de rekeningencommissie verzocht het bedrag van 100.000 euro te handhaven.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk aan PS wordt doorgestuurd.

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	1029
Extern Zaak ID	1175373
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 november 2019
Agendapunt	8.e
Omschrijving	Overeenkomst afsluiting "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen NNN" (VD-82).
Organisatieonderdeel	BEL/GRN

Geagendeerd	Vergaderdatum
PS-vergadering	**11 november 2019**
Ingekomen stukken ter kennisname	31 oktober 2019

Toelichting

De provincie werkt aan het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Binnen het NNN is een flink aantal percelen waarop nog agrarische productie plaatsvindt, soms met een subsidie voor agrarisch natuurbeheer. Op deze percelen is een verandering nodig om de natuur te realiseren. De overeenkomst “Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het Natuurnetwerk Nederland” wordt aangegaan met vier agrarische collectieven, LTO-Noord, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland en is ter afsluiting van het verkenningsjaar en is de basis om in drie pilotgebieden aan de slag te gaan om het NNN af te maken. Hierbij kunnen zowel bestaande instrumenten worden toegepast (omschakelen naar natuurbedrijf, verkoop van gronden aan de provincie, bedrijfsverplaatsing), als nieuwe instrumenten worden ingezet, zoals ontpachting en duurzaam agrarisch natuurbeheer met aanvullende natuurafspraken. De overeenkomst is binnenkort te vinden de website van de provincie Noord-Holland bij ingekomen stukken Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Mw. W.J. Ates-Janssens
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143784
janssensw@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 SEP. 2019

Kenmerk
1175373/1256430

Uw kenmerk

Betreft: Overeenkomst ter afsluiting van "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN"

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, inclusief bijlagen, over het verkenningsjaar 'biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN'. Dit verkenningsjaar kwam voort uit de door uw Staten aangenomen motie 126-2017, welke eveneens is bijgevoegd. Een toelichting op de inhoud van de stukken treft u aan in de voordracht.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

4 bijlagen:

- voordracht en ontwerp-besluit
- overeenkomst
- kaart drie pilotgebieden
- motie 126-2017

Overeenkomst

Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het Natuurnetwerk Nederland

Stichting Landschap Noord-Holland, Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, Staatsbosbeheer, Agrarische natuur- en landschapsvereniging De Lieuw Texel, Gebiedscooperatie Noord-Holland Zuid U.A., Vereniging agrarisch natuurbeheer Hollands Noorden, Vereniging agrarisch natuur- en landschapsbeheer Water, Land & Dijken, LTO-Noord en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, hierna te noemen: "partijen";

hebben kennisgenomen van:

1. Het op 19 november 2018 door Provinciale Staten van Noord-Holland vastgestelde Programma Natuurontwikkeling 2019-2023, met daarin de volgende relevante passages (pagina 15):

    - *"Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een duurzaam beschermde en beheerde ecologische structuur. In respectievelijk de beheertypen- en ambitiekaart van het Natuurbeheerplan zijn de natuurdoelen opgenomen en is te zien of sprake is van een ambitie naar een ander natuurdoel. De toegekende beheer- en ambitietypen zijn in overeenstemming met het beheer dat nodig is om de doelstellingen van Natura 2000 en/of de Kaderrichtlijn Water te realiseren."*

    - *"Soms kent de beheertypenkaart binnen het NNN nog een agrarisch beheertype toe. In deze gebieden is sprake van een overgang naar het uiteindelijk beoogde natuurbeheer dat in de ambitiekaart is benoemd. Om deze ambitie te realiseren zal met ingang van het Programma Natuurontwikkeling 2022-2026 niet langer agrarisch natuurbeheer binnen het NNN worden gesubsidieerd, met inachtneming van eventueel doorlopende subsidiebeschikkingen."*

2. De inhoud van motie 126, aangenomen door Provinciale Staten van Noord-Holland op 13 november 2017, waarin Gedeputeerde Staten wordt verzocht om:

    - *"in het komende verkenningsjaar in overleg te treden met de agrarische collectieven en TBO's over hoe de biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN gehaald zouden kunnen worden (zoals al door de gedeputeerde toegezegd in de expertbijeenkomst) en daarvoor een neutrale procesbegeleider aan te trekken;*
    - *hiervan regelmatig een terugkoppeling te geven aan de commissie NLM;*
    - *te onderzoeken welke andere werkwijzen en/of financiële of juridische instrumenten er nodig zijn om de provinciale doelen op dit gebied te behalen met inzet van*

samenwerkende agrarische collectieven en TBO's en de resultaten van het onderzoek zo mogelijk in te zetten om de bestaande instrumentenkoffer ten behoeve van de realisatie van NNN te vergroten."

3. Het coalitieakkoord 2019-2023 van de provincie Noord-Holland, getiteld "Duurzaam doorpakken!", waarin op pagina 19 staat:

    - *"Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) levert een grote bijdrage aan dit biodiversiteitsherstel door nieuwe natuurgebieden te realiseren en bestaande natuurgebieden te verbinden. Afronding van het NNN in 2027 blijft ons doel. In deze collegeperiode willen wij 3.000 hectare nieuwe NNN realiseren."*[1]

    - *"Agrarisch natuurbeheer past enkel binnen het NNN als sprake is van 'duurzaam agrarisch natuurbeheer', waarbij de beheerder zich committeert aan langjarig beheer van NNN-waardige kwaliteit."*

Constateren dat:

1. Partijen tijdens het op basis van motie 126 gestarte verkenningsjaar met elkaar over het in de motie genoemde vraagstuk hebben gesproken, onder begeleiding van een onafhankelijke procesbegeleider. Tijdens gesprekken, presentaties en werkbezoeken in het verkenningsjaar is bevestigd dat:

    a. de afronding van het Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland in 2027 een gezamenlijke ambitie is, waarin alle partijen een belangrijke rol te spelen hebben;

    b. ondanks de daling van de weidevogelpopulatie op provinciaal en nationaal niveau, de provincie Noord-Holland van internationaal belang blijft voor het behoud van weidevogels en alle partijen grote inspanningen leveren om deze daling te keren, welke in enkele gebieden ook tot herstel van de weidevogelpopulatie leidt;

    c. duurzaam herstel van de weidevogelpopulatie alleen mogelijk is indien aan alle voorwaarden voor goed weidevogelbeheer is voldaan, zoals voldoende aanwezigheid van kruidenrijk grasland, openheid van het landschap, een passende waterstand en adequaat beheer van predatoren en zomerganzen;

[1] Het gaat hier om het afronden van het reeds begrensde Natuurnetwerk Nederland; niet om een aanvullende taakstelling.

d. bij het huidige agrarisch natuurbeheer niet de natuurdoelen van het NNN en Natura2000 leidend zijn, maar agrarische doelen, waardoor op die percelen (circa 1.835 hectare binnen het Noord-Hollandse deel van het Natuurnetwerk Nederland) momenteel niet wordt voldaan aan de voorwaarde dat het Natuurnetwerk Nederland een 'duurzaam beschermde en beheerde ecologische structuur' is;

e. een indrukwekkende hoeveelheid kennis beschikbaar is over succesvolle vormen van natuurontwikkeling en -beheer, de bijbehorende instrumenten en middelen, zowel in Noord-Holland als in andere provincies, waaruit blijkt dat goede beheerresultaten bij zowel terreinbeherende organisaties, agrarische collectieven als particuliere natuurbeheerders te vinden zijn;

f. er goede voorbeelden zijn van samenwerking tussen agrarische ondernemers, terreinbeherende organisaties en overheden, en het van belang is dat deze samenwerking en afstemming van activiteiten worden voortgezet, inclusief een open dialoog tussen pachters en verpachters over de wijze van uitvoering van het beheer en de daaraan verbonden kosten en vergoedingen, zoals betaalrechten;

g. natuurdoelen in het Natuurnetwerk Nederland overigens breder zijn dan weidevogels en bijvoorbeeld ook botanische doelen of doelen, voortvloeiend uit Natura2000 kunnen betreffen.

2. de afspraken die in deze overeenkomst worden gemaakt goed passen binnen en als uitwerking kunnen worden beschouwd van:
    a. het op 19 december 2018 gepresenteerde Deltaplan Biodiversiteitsherstel;
    b. het in maart 2019 door een coalitie van terreinbeherende organisaties, natuur- en milieuorganisaties, landbouworganisaties en onderwijsinstellingen gepresenteerde plan 'Groen Goud'.

Komen overeen:

3. In de volgende drie gebieden, met inzet van alle betrokkenen, pilots te starten om het Natuurnetwerk Nederland te voltooien, de Natura 2000-doelen (indien van toepassing) te realiseren en het beheer te optimaliseren:

a. Mijzenpolder. De Mijzenpolder is een open landschap met een grote NNN-opgave (totale NNN-begrenzing: circa 325 hectare), een gezonde weidevogelpopulatie, een relatief hoog waterpeil en weinig predatie. Het gebied is deels in eigendom van Staatsbosbeheer. Het eigendom van Staatsbosbeheer is voor het meerendeel verpacht op basis van pachtovereenkomsten van vóór 1977.

b. Eilandspolder-West. De Eilandspolder-West (totale NNN-begrenzing gehele Eilandspolder: circa 1.260 hectare) kent een mozaïek van verschillende eigenaren en vormen van beheer (zowel natuurbeheer als agrarisch natuurbeheer, vaak met pachtovereenkomsten van vóór 1977). Het gebied is grotendeels in eigendom van Landschap Noord-Holland.

c. Wormer- en Jisperveld. Ook in het Wormer- en Jisperveld (totale NNN-begrenzing: circa 1.455 hectare) zijn alle vormen van beheer aanwezig (zowel natuurbeheer door terreinbeherende organisaties en particuliere natuurbeheerders, als agrarisch natuurbeheer) en komen veel verschillende pachtvormen voor. De huidige samenwerkingsovereenkomst tussen Water, Land & Dijken, Natuurmonumenten en de agrariërs loopt af en het gebied kent veel nieuwe initiatieven.

4. Dat in elk van de pilotgebieden een gebiedsanalyse wordt uitgevoerd, waarin de natuurdoelen – inclusief de Natura2000-doelen – worden uitgewerkt in concrete inrichtings- en beheermaatregelen. De provincie financiert deze gebiedsanalyses. Op basis van de gebiedsanalyse wordt uitgewerkt welke van de hierna genoemde instrumenten kunnen worden ingezet. Dit betreft maatwerk en kan per gebied en per perceel verschillen, naar gelang de plaatselijke omstandigheden. Partijen zetten zich gezamenlijk en afzonderlijk in voor oplossingen per gebied.

5. Dat het gewenst is dat - naast de reguliere beheersubsidies die via het Stelsel Natuur- en Landschapbeheer (SNL) kunnen worden verstrekt - bij de uitvoering van de pilots gebruik te kunnen maken van een goed gevulde instrumentenkoffer en dat het van belang is dat de volgende instrumenten in Noord-Holland beschikbaar blijven, c.q. worden ontwikkeld:

a. verwerving van gronden op vrijwillige basis en continuering van de provinciale koopplicht, waarbij een financiële bijdrage van de provincie mogelijk kan zijn conform het vigerende provinciale grond- en natuurbeleid en subsidieregelingen;

b. zelfrealisatie door de grondeigenaar, waarbij een financiële bijdrage van de provincie mogelijk kan zijn conform de provinciale Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Noord-Holland (SKNL-regeling);

c. kavelruil of bedrijfsverplaatsing, waarbij een financiële bijdrage van de provincie of de inzet van provinciale ruilgronden mogelijk kunnen zijn conform het vigerende provinciale grond- en natuurbeleid en subsidieregelingen;

d. het omzetten van reguliere pachtovereenkomsten in erfpachtovereenkomsten inclusief functiewijziging en subsidiëring van natuurbeheer, waar nodig met aanvullende afspraken tussen (erf)pachter en (erf)verpachter over zowel inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen als de verdeling van kosten en vergoedingen;

e. ontpachting, waarbij financiële ondersteuning van de provincie beschikbaar kan komen conform een nader op te stellen regeling, zoals aangekondigd in het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023;

f. verwerving op basis van volledige schadeloosstelling en, indien dat niet tot resultaat leidt, onteigening, waarbij een financiële bijdrage van de provincie – na separate besluitvorming hierover door Gedeputeerde Staten – mogelijk kan zijn conform de wettelijke kaders en het vigerende provinciale grond- en natuurbeleid en subsidieregelingen. Hierbij wordt de werkwijze uit de grondstrategie Oostelijke Vechtplassen als uitgangspunt genomen;

g. Een nieuwe vorm van agrarisch natuurbeheer, genaamd ‘duurzaam agrarisch natuurbeheer’, waarbij naast het bestaande instrument van subsidiebeschikkingen voor agrarisch natuurbeheer, in een aparte overeenkomst (met een looptijd van 12 jaar) aanvullende afspraken voor kwalitatief NNN-waardig beheer worden gemaakt. Uitgangspunt bij duurzaam agrarisch natuurbeheer is dat de natuurdoelen voorop staan en de agrarische bedrijfsvoering ten dienste hiervan staat. Het opstellen van een natuurbedrijfsplan dat aansluit bij de gebiedsanalyse is verplicht bij deelname aan de pilot. In de bijlage staan de ecologische randvoorwaarden van duurzaam agrarisch natuurbeheer binnen het NNN;

h. herbegrenzing van NNN, conform het provinciaal beleid dat is vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (straks: Omgevingsverordening). De in het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023 aangekondigde optimalisatie van het Natuurnetwerk Nederland kan hiervoor een kader bieden;

i. opleiding van agrarische beheerders, het opstellen van natuurbedrijfsplannen en het voeren van beheerregie. Een financiële bijdrage van de provincie is bespreekbaar en vraagt nadere uitwerking;

j. inrichtingsmaatregelen, waarbij een financiële bijdrage van de provincie mogelijk kan zijn conform de provinciale Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Noord-Holland (SKNL-regeling) en de Uitvoeringsregeling Groen, paragraaf weidevogelbiotopen;

k. nieuwe instrumenten kunnen bij gezamenlijke overeenstemming worden toegevoegd.

6. Dat elk van de partijen naar eigen inzicht bepaalt of zij medewerking verleent aan de toepassing van de hierboven genoemde instrumenten. Wanneer bij de inzet van een instrument een financiële bijdrage van de provincie nodig is, onderzoekt en beslist de provincie over de mogelijkheid en hoogte van deze financiële bijdrage.

7. Dat de provincie onverkort vasthoudt aan de systematiek en de vergoedingen van het Stelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL), aangezien dit landelijk uniforme stelsel in nauw overleg tussen Rijk, provincies en beheerders tot stand is gekomen en het SNL is getoetst door de Europese Commissie, opdat de subsidie geen ongeoorloofde staatssteun oplevert.

8. Dat de pilots zullen plaatsvinden onder regie van de provincie Noord-Holland en worden begeleid door procesbegeleiders die door de provincie worden aangewezen en bekostigd. Voor elk van de drie pilots wordt een compacte werkgroep samengesteld (bij voorkeur bestaand uit minimaal vier en maximaal zeven personen, elk van hen minimaal een halve dag per week beschikbaar), die aan de slag gaan met de gebiedsanalyse, consultatie, het (laten) opstellen van natuurbedrijfsplannen, enzovoorts. De gebiedsanalyses van elk van de drie pilotgebieden worden uiterlijk 31 januari 2020 ter goedkeuring voorgelegd aan de portefeuillehouder natuur van Gedeputeerde Staten.

9. Dat in elk van de pilotgebieden een beheerregisseur wordt aangewezen, die beschikt over ruime kennis van het gebied en de voorliggende vraagstukken. De beheerregisseur geeft, voor percelen binnen het NNN, na overleg met betrokken partijen, bindende aanwijzingen aan de beheerders. Voor maatregelen zoals de inzet van chemische bestrij-

dingsmiddelen, rollen, slepen, eggen, beweiding en verstorende activiteiten is toestemming van de terreinbeherende organisatie (wanneer deze grondeigenaar is) nodig. De beheerregisseur wordt, na het inwinnen van advies bij de terreinbeherende organisaties en de agrarische collectieven, aangesteld en gefinancierd door de provincie. De beheerregisseur stelt een jaarlijks verslag op en stuurt dat aan alle betrokken partijen.

10. Dat partijen met de portefeuillehouder natuur van Gedeputeerde Staten tenminste tweemaal per jaar gezamenlijk de voortgang van de drie pilots zullen bespreken. Gedeputeerde Staten rapporteren hierover aan Provinciale Staten via het Programma Natuurontwikkeling.

11. Dat partijen ernaar streven uiterlijk 31 december 2020 de pilots te hebben afgerond door voor het gehele pilotgebied op perceelniveau te hebben vastgesteld op welke wijze het Natuurnetwerk Nederland zal worden gerealiseerd en welke instrumenten, inclusief financiering hiervan, worden ingezet.

12. Dat de ervaringen die in de pilots worden opgedaan en de instrumenten die daarbij worden ingezet, zullen worden geëvalueerd en benut om ook in andere gebieden het Natuurnetwerk Nederland te realiseren.

13. Dat ten aanzien van de Hoge Berg op Texel de werkwijze zal worden gevolgd zoals deze is beschreven in de brief d.d. 5 juni 2018 (kenmerk: 1084200/1084205) van Gedeputeerde Staten aan het bestuur van het Streekfonds Texel.

Bijlage bij artikel 4 lid g: **kenmerken van duurzaam agrarisch natuurbeheer binnen NNN (uitsluitend van toepassing voor de in de overeenkomst genoemde pilotgebieden)**

- Voor duurzaam agrarisch natuurbeheer binnen NNN komen uitsluitend in aanmerking:
    - agrarische ondernemers met eigen grond;
    - agrarische ondernemers die een reguliere pachtovereenkomst hebben met een terreinbeherende organisatie of andere eigenaren.

- Aanvullend op de beschikking voor agrarisch natuurbeheer sluiten de provincie, het agrarisch collectief, de grondeigenaar en (indien daarvan sprake is) de pachter een natuurovereenkomst, waarin zij afspraken maken om een NNN-waardige inrichting en beheer van de desbetreffende percelen te garanderen. In de natuurovereenkomst worden tenminste afspraken gemaakt over de onderwerpen die in deze bijlage worden genoemd.

- De looptijd van de natuurovereenkomst is 12 jaar. In de natuurovereenkomst garandeert de provincie Noord-Holland voor een periode van 12 jaar een beschikking voor agrarisch natuurbeheer, op voorwaarde van goede naleving door alle partijen die de natuurovereenkomst ondertekenen.

- Indien sprake is van strijdigheid tussen afspraken in de natuurovereenkomst, de beschikking voor agrarisch natuurbeheer en een eventuele pachtovereenkomst, prevaleren de afspraken in de natuurovereenkomst.

- Elke drie jaar vindt een evaluatie plaats, op basis waarvan de afspraken in de natuurovereenkomst in onderling overleg kunnen worden aangepast. Bij wijziging van relevante Rijks- of provinciale wet- en regelgeving worden de afspraken in de natuurovereenkomst hierop aangepast.

- Enkel bij eerstelijns-overdracht van het agrarisch bedrijf gaat ook de natuurovereenkomst over. In alle andere gevallen van overdracht is de natuurovereenkomst niet overdraagbaar, tenzij hiervoor toestemming wordt gegeven door alle betrokken partijen.

- Onderwerpen waarover in de natuurovereenkomst tenminste afspraken worden gemaakt zijn:

<u>Bemesting</u>
Om te bevorderen dat weidevogels en kuikens kunnen broeden, schuilen en foerageren, en het gras niet te snel groeit en kruidenrijk is, is enkel beperkte bemesting toegestaan, ten behoeve

van de bodemstructuur en een rijk bodemleven. De bemesting moet voldoen aan de volgende eisen:

- afhankelijk van de uitkomsten van de gebiedsanalyse wordt de maximale mestgift bepaald. Deze wordt vastgesteld op basis van de ecologische ruimte die blijkt uit de gebiedsanalyse en is in geen geval meer dan 170 kg stikstof en 70 kg fosfaat per hectare (mest plus beweiding);
- uitrijden van mest: uitsluitend ruige stalmest (van eigen runderen) en/of mengvormen (composteren, bokashi);
- Het gebruik van drijfmest is niet toegestaan. Voor bedrijven die geen ruige mest hebben is echter een overgangsperiode van twee jaar mogelijk. Agrarische bedrijven die nagenoeg volledig in het NNN zijn gelegen mogen op maximaal 50% van hun oppervlakte drijfmest gebruiken, mits de grondeigenaar hiervoor toestemming verleent. Daarbij mogen de hiervoor genoemde normen voor stikstof en fosfaat per hectare niet overschreden worden. In deze gevallen voelen de provincie, de agrarische collectieven en terreinbeherende organisaties een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om met de desbetreffende agrarische ondernemer een oplossing te vinden om het gebruik van drijfmest geheel af te bouwen.

<u>Waterpeil</u>

De bodem moet voldoende vochtig zijn en het waterpeil moet passen bij de te behalen natuurdoelstellingen. Water in de greppels in vooral april en mei is van groot belang. Daarbij gaan wij uit van een slootwaterpeil tussen 20 en 40 centimeter, maar blijft, indien dit de natuurdoelstellingen niet aantast, ruimte voor maatwerk in de vorm van hoogwatergreppels en plasdras, vast te leggen in het natuurbedrijfsplan. Indien er sprake is van hogere waterpeilen, worden deze niet verlaagd. Waar nodig voor het behalen van een Natura2000-doelstelling is het slootwaterpeil 0-40 centimeter (lokaal).

<u>Beweiding</u>

Voor agrarische bedrijven die slechts voor een beperkt gedeelte in het NNN zijn gelegen is het uitgangspunt dat alle NNN-hectares worden ingezet ten behoeve van natuurdoelen. Voor agrarische bedrijven die nagenoeg volledig in het NNN zijn gelegen geldt op bedrijfsniveau dat 60-80% van de oppervlakte van het bedrijf maailand is, en 20-40% van de oppervlakte van het bedrijf voor beweiding gebruikt wordt. De beheerregisseur bepaalt, na overleg met de betrokkenen, welke hectares worden ingezet voor maailand en/of beweiding en wat de maaidata zijn. Dit wordt vastgelegd in het natuurbedrijfsplan. Gedurende het jaar is bijstelling mogelijk, mits de beheerregisseur hiervoor toestemming geeft. Het uitgangspunt is behoud van oneffenheden in het land voor dekking en nestgelegenheid. Niet toegestaan zijn: het scheuren, egaliseren (door rollen en slepen) of ploegen van grasland.

Ten aanzien van zowel voorbeweiding als maaidata is het uitgangspunt dat weidevogels ongestoord hun kuikens moeten kunnen grootbrengen.

- Binnen dit uitgangspunt is voorbeweiding mogelijk, waarbij een noodzakelijke aanvullende rustperiode van minimaal 6 weken (1 mei - 15 juni of 8 mei - 22 juni) wordt gehanteerd.
- Binnen dit uitgangspunt is extensief beweiden mogelijk vanaf 1 april tot 15 juni. De maximale veedichtheid per hectare bedraagt 1,5 GVE met rustig vee of droge koeien, niet met paarden of schapen. Ten behoeve van het vervolg na de pilots wordt in het najaar van 2019 gestart met een onderzoek naar de ecologische consequenties van beweiden met schapen en wordt verkend onder welke voorwaarden beweiding met schapen mogelijk zou kunnen zijn. Indien kemphaan of watersnip aanwezig zijn is geen beweiding toegestaan.
- Binnen dit uitgangspunt wordt terughoudend omgegaan met nabeweiden. Nabeweiding gebeurt met oog voor de draagkracht van de bodem, alleen met runderen.

Maaien

Niet toegestaan zijn in het donker of in de schemer maaien.

Geen verstorende activiteiten

Activiteiten die weidevogels verstoren zijn niet toegestaan. Het bewerken van het land tussen 15 maart en 15 juni is niet toegestaan, tenzij met toestemming van de beheerregisseur en de terreinbeherende organisatie.

Bufferstroken

Bufferstroken langs sloten en rietkragen zijn tenminste twee meter breed en er worden niet bemest.

Bestrijdingsmiddelen

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan, tenzij in bijzondere gevallen en met toestemming van de beheerregisseur en terreinbeherende organisatie (wanneer deze grondeigenaar is).

Opleiding

In de natuurovereenkomst worden afspraken gemaakt over opleiding van de beheerder(s) ten behoeve van natuurbeheer.

Ondertekening door partijen:

Datum, plaats,

• Stichting Landschap Noord-Holland, gevestigd te Heiloo, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. E. Briët

……..

• Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, gevestigd te ’s-Graveland, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. W.J. Hellevoort

……..

• Staatsbosbeheer, gevestigd te Amersfoort, ten deze op grond van de geldende mandaatregeling Staatsbosbeheer rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevr. S. Tienkamp

……..

• Agrarische natuur- en landschapsvereniging De Lieuw Texel, gevestigd te Oudeschild, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door mw. M. Merkelbach

……..

• Vereniging agrarisch natuurbeheer Hollands Noorden, gevestigd te Aartswoud, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. K.W. Jonker

……..

• Gebiedscoöperatie Noord-Holland-Zuid, gevestigd te Amstelveen, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. G. Vink

……..

• Vereniging agrarisch natuur- en landschapsbeheer Water, Land & Dijken, gevestigd te Purmerend, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. J.W.C. Hoogendoorn

……..

• Land en Tuinbouw Organisatie Nederland, gevestigd te Zwolle, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door dhr. A. Hooijer

……..

• Provincie Noord-Holland, zetelend te Haarlem, ten deze ingevolge artikel 176 van de Provinciewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Commissaris van de koning, dhr.mr. A.Th.H. van Dijk, die ingevolge artikel 176 lid 2 van die wet deze vertegenwoordigingsbevoegdheid krachtens volmacht heeft opgedragen aan mw. E.A.S. Rommel, gedeputeerde Natuur, Landschap en Bodemdaling, handelend ter uitvoering van het besluit van gedeputeerde staten van Noord-Holland, d.d….;

……..

Motie overlegjaar agrarisch natuurbeheer

M126 / 13-11-2017

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op maandag 6 november 2017,
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht Natuurbeheerplan 2018 (VD65),

constateren dat:

- er op 12 oktober 2017 voor de commissie NLM een expert-bijeenkomst gehouden is over biodiversiteit in het Nationale Natuur Netwerk (NNN) en de rol van agrarisch natuurbeheer daarin;
- de aanleiding hiervoor mede de knelpunten waren uit het rapport van de Agrarische Natuurvereniging Water, Land en Dijken en LTO Noord;
- dat bij die bijeenkomst - naast een panel van experts, Statenleden, de Gedeputeerde en ambtenaren - ook de agrarische collectieven en de terrein beherende organisaties die grond verpachten (TBO's) aanwezig waren;
- dat agrarisch natuurbeheer in het regeerakkoord genoemd wordt in relatie tot de klimaatopgave en natuurherstel;
- dat in het Natuurbeheerplan vermeld staat op blz. 31 dat met ingang van het Natuurbeheerplan 2022 niet langer agrarisch natuurbeheer binnen het NNN zal worden gesubsidieerd met in achtneming van doorlopende subsidiecontracten;

overwegen dat:

- Provinciale Staten zich niet in voldoende mate hebben gerealiseerd wat de consequenties zouden kunnen zijn van het stoppen van de subsidie voor agrarisch natuurbeheer binnen NNN per 2022;
- het van belang is dat de Provincie, agrarische collectieven en TBO's gezamenlijk in overleg gaan om te bespreken hoe de biodiversiteit op gronden binnen het NNN het beste kan worden geborgd en ontwikkeld, hoe de beheerdoelen het beste kunnen worden bereikt en welk provinciaal beleid hier het beste aan bijdraagt;

verzoekt het college:

- in het komende verkenningsjaar in overleg te treden met de agrarische collectieven en TBO's over hoe de biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN gehaald zouden kunnen worden (zoals al door de gedeputeerde toegezegd in de expert-bijeenkomst) en daarvoor een neutrale procesbegeleider aan te trekken;
- hiervan regelmatig een terugkoppeling te geven aan de commissie NLM;
- te onderzoeken welke andere werkwijzen en/of financiële of juridische instrumenten er nodig zijn om de provinciale doelen op dit gebied te behalen met inzet van samenwerkende agrarische collectieven en TBO's en de resultaten van het onderzoek zo mogelijk in te zetten om de bestaande instrumentenkoffer ten behoeve van de realisatie van NNN te vergroten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Claudia Weemhoff (D66)

Andrea van Langen (VVD)

Willemien Koning (CDA)

Michel Klein (CU-SGP)

Aukelien Jellema (PvdA)

Anna de Groot (SP)

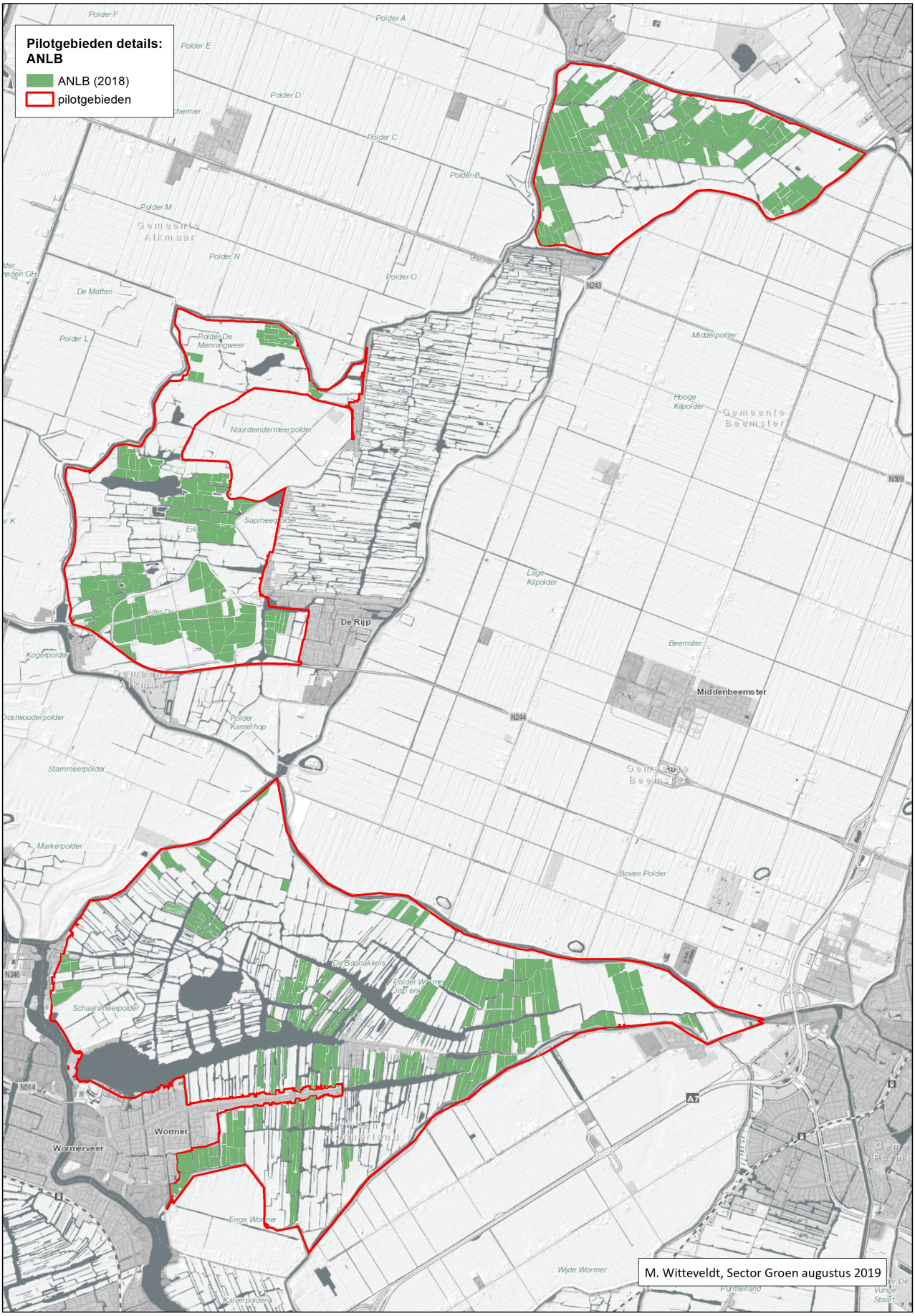
Pilotgebieden details:
ANLB
ANLB (2018)
pilotgebieden
Polder F
Polder A
Polder E
Polder D
Polder C
Polder B
Polder M
Gemeente Alkmaar
Polder N
Polder O
De Matten
Polder L
Polder De Menningweer
Noordeindermeerpolder
N243
Middelpolder
Hooge Kilpolder
Gemeente Beemster
N509
Sapmeerpolder
Lage Kilpolder
De Rijp
Beemster
Middenbeemster
Kogerpolder
Oostwouderpolder
Polder Kamerhop
N244
Stammeerpolder
Markerpolder
Boven Polder
De Baanakkers
N246
Schaalsmeerpolder
N514
A7
Wormer
Wormerveer
Enge Wormer
Wijde Wormer
Purmerland
M. Witteveldt, Sector Groen augustus 2019

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 17 september 2019

Onderwerp: Overeenkomst ter afsluiting van "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN"

Kenmerk: 1175373/1256430

Bijlagen:

- overeenkomst
- kaart drie pilotgebieden
- motie 126-2017

1. Inleiding

Met deze voordracht brengen wij u op de hoogte over het verloop van het "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN" en vragen wij uw instemming met de bijgevoegde overeenkomst, die het resultaat is van het verkenningsjaar. Daarnaast vragen wij u om motie 126-2017 als afgedaan te beschouwen.

2. Aanleiding en resultaat verkenningsjaar

De provincie Noord-Holland werkt aan het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland in 2027. Op percelen waar nu nog agrarische productie plaatsvindt, is een verandering nodig om de gewenste natuur te realiseren. Thans kunnen agrarische ondernemers binnen het NNN een subsidie ontvangen voor het uitvoeren van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Deze subsidiebeschikkingen lopen af in 2021. Omdat het NNN een duurzame ecologische structuur is, heeft de provincie in haar Natuurbeheerplan opgenomen dat zij deze terreinen een natuurfunctie wil geven en wil laten beheren met subsidie voor natuurbeheer. In het Natuurbeheerplan 2018 is opgenomen dat na 2021 geen subsidie meer wordt verleend voor agrarisch natuurbeheer in het NNN. Omdat dit gevolgen heeft voor alle betrokken partijen hebben uw Staten in november 2017 een motie aangenomen (126-2017) waarin u om een verkenningsjaar heeft gevraagd. Doel van dit verkenningsjaar was om in overleg te treden met terreinbeherende organisaties en agrarische collectieven over hoe biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN

behaald kunnen worden en te onderzoeken welke andere werkwijzen en/of financiële of juridische instrumenten er nodig zijn. Wij zijn dit verkenningsjaar gestart, onder leiding van een onafhankelijke procesbegeleider, mr. F.W.R. Evers, zoals de motie verzocht.

De agrarische collectieven, de terreinbeheerders, LTO-Noord en de provincie kijken terug op een verkenningsjaar dat intensief was, maar waarbij steeds in constructief overleg is gezocht naar samenwerking en consensus. Partijen hebben in het verkenningsjaar samen en met experts de knelpunten en kansen onderzocht. In het veld hebben zij kennisgenomen van succesvolle samenwerkings- en beheervormen, zowel binnen de provincie als bij andere provincies. Partijen zijn verheugd te kunnen melden dat het verkenningsjaar tot overeenstemming heeft geleid, die kan worden vastgelegd in een overeenkomst die door alle betrokken partijen wordt ondertekend. Deze overeenkomst wordt door middel van deze voordracht aan uw Staten voorgelegd. Tijdens de looptijd van het verkenningsjaar verscheen ook het nieuwe coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!'. Het in de overeenkomst vastgelegde resultaat is geheel in lijn met het coalitieakkoord; vandaar dat in de overeenkomst naar het coalitieakkoord wordt verwezen.

De essentie van de overeenkomst is dat partijen bevestigen dat:

- de afronding van het NNN en het verbeteren van de weidevogelstand een gezamenlijke ambitie is;
- het huidige agrarisch natuurbeheer, waarbij agrarische doelen in plaats van natuurdoelen voorop staan, niet voldoende is om het NNN als duurzaam beschermde en beheerde ecologische structuur te realiseren;
- de afspraken in deze overeenkomst kunnen worden beschouwd als uitwerkingen van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel (eind 2018) en het plan 'Groen Goud' (voorjaar 2019);
- in drie gebieden (Mijzenpolder, Wormer- en Jisperveld en Eilandspolder-West) pilots zullen worden gestart om het NNN te realiseren met een uitgebreide instrumentenkoffer en in nauw overleg met alle betrokken partijen. Deze pilots staan onder regie van de provincie, maar er zal door alle partijen aan worden meegewerkt;
- bij de uitvoering van deze pilots een uitgebreide instrumentenkoffer van belang is. Hierin zitten veel instrumenten die nu reeds beschikbaar zijn (zoals verwerving, particulier natuurbeheer en kavelruil), maar ook nieuwe instrumenten, zoals:
    - ontpachting (een provinciale subsidieregeling is in voorbereiding);

- de toepassing van erfpacht tussen terreinbeherende organisatie en agrarisch beheerder. Erfpacht is voor terreinbeheerders complex en grensverleggend, omdat de terreinbeheerders (en achterban) graag volledige zeggenschap houden op hun eigendom. Op enkele plekken in Noord-Hollnd wordt dit reeds toegepast. Erfpacht is een zakelijk recht. De erfpachter heeft in economische zin een positie die nagenoeg gelijk is aan de positie van de eigenaar. De erfpachter kan ook zelf de natuursubsidie aanvragen;
- duurzaam agrarisch natuurbeheer. Dit is een vorm van 12-jarig agrarisch natuurbeheer, met een aanvullende langjarige overeenkomst om natuureisen te borgen, inclusief afspraken over sturing en regie. Dit nieuwe instrument is toepasbaar in de pilots uitsluitend voor agrariërs (op eigen grond en agrariërs met reguliere pacht) die hun bedrijfsvoering willen en kunnen aanpassen om de NNN te realiseren. Duurzaam agrarisch natuurbeheer kan worden gezien als een 'plus' ten opzichte van het huidige agrarisch natuurbeheer, waardoor de NNN-doelen gerealiseerd worden. Tegelijkertijd bieden we continuïteit en zekerheid voor de agrarisch beheerder, hetgeen van belang is voor zijn bedrijfsvoering;

- de toepassing van de genoemde instrumenten geen recht is, maar steeds moet passen binnen de natuurdoelen in het gebiedsplan en met instemming van de provincie, die immers de overheid is die zich bekommert om het NNN en de financiering ervan;
- de pilots na drie jaar worden geëvalueerd. Evaluatiecriteria zullen worden bepaald samen met de partners in het gebied.

3. Vervolg: drie gebiedspilots

Partijen willen in drie pilotgebieden aan de slag gaan om, in nauw overleg met de lokale eigenaren en beheerders, een plan van aanpak te maken en uit te voeren om NNN te realiseren. De pilotgebieden zijn: Mijzenpolder, Wormer- en Jisperveld en Eilandspolder-West. Deze gebieden zijn gekozen omdat hier nog een aanzienlijke NNN- en Natura2000-opgave ligt en omdat in deze gebieden nog relatief veel agrarisch natuurbeheer binnen het NNN plaatsvindt (circa 350 hectare).

Nu partijen een gezamenlijke koers hebben gevonden en toe zijn aan het ondertekenen van een overeenkomst en starten van drie pilots, is de volgende stap om in gesprek te

gaan met de betrokken agrariërs in de pilotgebieden en een gebiedsanalyse uit te werken. Agrariërs wordt perspectief geboden, maar de basis zal steeds zijn: meegaan in de realisatie van NNN-waardige natuurkwaliteit of, als dat niet haalbaar is of gewenst wordt, een traject gericht op het voortzetten van de bedrijfsvoering elders. De gebiedsanalyse zal inzicht geven welke inrichting en beheer nodig zijn en wat per locatie passende instrumenten kunnen zijn. Per ondernemer zal een natuurbedrijfsplan worden opgesteld waarin ook verschillende instrumenten doorgerekend kunnen worden.

De overeenkomst heeft betrekking op de drie pilotgebieden. Voor agrarische ondernemers *binnen* de pilotgebieden, maar *buiten* de NNN-begrenzing verandert niets. Voor agrarische ondernemers buiten de pilotgebieden verandert er niets aan de huidige afspraken over agrarisch natuurbeheer die zij eventueel hebben met het collectief. Op 31 december 2021 eindigt hun beschikking collectief agrarisch natuurbeheer.

Als de gebiedspilots succesvol verlopen zullen de resultaten ervan mogelijk provinciebreed kunnen worden toegepast.

4. Doorkijk naar 2021

In 2021 zal de NNN-realisatie in de pilotgebieden in uitvoering zijn. In 2021 eindigt ook in heel Nederland het eerste tijdvak van zes jaar collectief agrarisch natuurbeheer. In datzelfde jaar komt er een landelijke evaluatie over het stelsel agrarisch natuurbeheer beschikbaar. Ook zal er zicht zijn op de doelen en de koers van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), dat bepalend is voor het agrarisch natuurbeheer na 2021 en de financiering. De mogelijkheid tot Europese subsidie voor agrarisch natuurbeheer (pijler 2 van het GLB) zal naar verwachting ook na 2021 worden gecontinueerd. De verwachting is dat vooral in pijler 1 – de directe inkomstensteun – verandering optreedt.

In 2021 ronden wij ook de vlakdekkende weidevogelmonitoring af, waardoor wij per gebied kunnen bepalen hoe de weidevogelstand zich heeft ontwikkeld en wat dat betekent voor het beheer van die gebieden.

5. Financiering, communicatie en (burger)participatie

<u>Financiering</u>

Voor de financiering van de NNN-realisatie zijn middelen beschikbaar in de Reserve Groen. Het coalitieakkoord 2019-2023 heeft hiervoor bovendien aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Hoewel nog niet exact te voorspellen is hoeveel middelen gemoeid zullen zijn met de drie gebiedspilots – dat hangt immers af van het verloop van de drie gebiedsprocessen en de keuzes die daarin worden gemaakt – zijn er voldoende middelen in de Reserve Groen beschikbaar om de gebiedspilots te kunnen financieren. Ook voor procesbegeleiding, het opstellen van natuurbedrijfsplannen en andere proceskosten zijn voldoende middelen beschikbaar. De gebiedspilots zullen worden opgenomen in het Programma Natuurontwikkeling, waardoor uw Staten het verloop kunnen volgen.

Communicatie en burgerparticipatie

Het verkenningsjaar en de voorliggende overeenkomst zijn vormgegeven in nauwe samenspraak met de drie betrokken terreinbeherende organisaties (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland), vier agrarische collectieven (Agrarische natuur- en landschapsvereniging De Lieuw Texel, Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid U.A., Vereniging agrarisch natuurbeheer Hollands Noorden, Vereniging agrarisch natuur- en landschapsbeheer Water, Land & Dijken) en LTO-Noord. Deze organisaties hebben periodiek intern overleg gevoerd c.q. “de achterban” geraadpleegd. Over het verkenningsjaar is door ons het afgelopen jaar periodiek gecommuniceerd. Onder meer in januari 2019 met een brief aan uw Staten over de bevindingen van de procesbegeleider en een eerste conceptovereenkomst.

Door middel van bijeenkomsten en individuele gesprekken worden betrokkenen geïnformeerd. Tijdens de gebiedspilots zal voortdurend overleg plaatsvinden met alle betrokken partijen, om gezamenlijk tot keuzes te komen. Communicatie zal zoveel mogelijk namens alle ondertekende partijen plaatsvinden. Tevens hebben wij informatieavonden georganiseerd voor belanghebbenden.

6. Proces en procedure

Het ondertekenen van de overeenkomst is de afronding van het verkenningsjaar en de start van de pilots in de Mijzenpolder, het Wormer- en Jisperveld en Eilandspolder-West. De pilots zullen plaatsvinden onder regie van de provincie. Procesbegeleiders worden hiervoor aangesteld en bekostigd door de provincie. De keuze uit instrumenten in de pilots is een gezamenlijk proces. In de pilotgebieden zal worden gestart met het opstellen van een gebiedsanalyse. Daaruit zal blijken welke instrumenten het beste ingezet kunnen worden,

op welke percelen. Mede vanwege de financiële consequenties zal een gebiedsplan en de keuze van het instrument enkel uitgevoerd kunnen worden met instemming van de provincie. Dat betekent dat mogelijk niet in alle gevallen, elk gewenst instrument ook kan worden toegepast. Dit zal sterk afhankelijk zijn van de vraag of daarmee dan ook de NNN-doelen ter plaatse gerealiseerd kunnen worden. Het is aan de provincie, als overheid die verantwoordelijk is voor de NNN-realisatie en deze ook bekostigt, om dat per situatie te beoordelen. Hierop zal via de jaarlijkse vaststelling van het Programma Natuurontwikkeling sturing worden gehouden.

De verwachting is dat in 2020 per gebied een gebiedsanalyse en plan gereed zijn en in 2021 de plannen in uitvoering zijn. De ervaringen in de pilots zijn nodig om te komen tot een aanpak voor andere NNN-percelen in Noord-Holland waar nu nog agrarisch natuurbeheer plaatsvindt. Die aanpak moet gereed zijn voordat de subsidie van collectief agrarisch natuurbeheer afloopt (eind 2021).

7. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 82-2019

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 september 2019;

gelet op:

uw motie 126-2017, die vraagt een verkenningsjaar te starten met terreinbeheerders en agrarische collectieven over de realisatie van biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN;

het coalitieakkoord 2019-2023 “Duurzaam doorpakken!”, waarin is opgenomen het doel het NNN af te ronden in 2027 en de uitspraak dat agrarisch natuurbeheer enkel past binnen het NNN als sprake is van ”duurzaam agrarisch natuurbeheer”, waarbij de beheerder zich committeert aan langjarig beheer van NNN-waardige kwaliteit;

de resultaten van het verkenningsjaar en ambitie van de organisaties om een overeenkomst te sluiten en in drie gebieden aan de slag te gaan om het NNN te realiseren;

besluiten:

1. in te stemmen met de Overeenkomst “Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN”;
2. motie 126-2017 als afgedaan te beschouwen.

Haarlem, 11 november 2019

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Natuur: Overeenkomst afsluiting "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen NNN" (A-agenda commissie NLG 14 oktober 2019)

De provincie werkt aan het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Binnen het NNN is een flink aantal percelen waarop nog agrarische productie plaatsvindt, soms met een subsidie voor agrarisch natuurbeheer. Op deze percelen is een verandering nodig om de natuur te realiseren. De overeenkomst "Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het Natuurnetwerk Nederland" wordt aangegaan met vier agrarische collectieven, LTO-Noord, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland en is ter afsluiting van het verkenningsjaar en is de basis om in drie pilotgebieden aan de slag te gaan om het NNN af te maken.

Eerste termijn:

De heer **De Wit** (VVD) is blij dat diverse partijen, zoals natuurverenigingen, agrariërs en de Provincie elkaar hebben gevonden middels deze overeenkomsten en daarmee kunnen bijdragen aan de natuur in de gebieden. De VVD is wel nieuwsgierig naar de uiteindelijke effectiviteit van deze samenwerking, in het bijzonder naar de nieuwe middelen die daarvoor worden ingezet, ontpachting en duurzaam agrarisch natuurbeheer.
Hoe leidt de inzet van deze middelen tot de gewenste doelen? De overeenkomst gaat niet over de beoordelingscriteria en succescriteria. Kunnen Gedeputeerde Staten toezeggen dat er zo snel mogelijk na inwerkingtreding een evaluatie richting Provinciale Staten komt in het kader van de uitvoering van de samenwerking. Op welke doelen of beoordelingscriteria zal de samenwerking worden beoordeeld?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt zich af hoe het verkenningsjaar is geweest. Zij kan zich voorstellen dat het moeizaam was.
Waarom zijn er 3 pilots? In de vorige periode is men een bepaalde weg ingeslagen, in het Coalitieakkoord bekrachtigd met 3000 hectaren natuur. Ze vraagt zich af of de bedrijven die meedoen een lot uit te loterij hebben gehaald of het zwaard van Damocles boven hun hoofd hebben hangen. Er hangt veel vanaf. Wat zijn de criteria? Die zijn diffuus, ze vraagt meer duidelijkheid aan Gedeputeerde Staten.

De heer **Zoon** (PvdD) vindt het mooi dat natuurdoelen voorop worden gesteld. Het zou eigenlijk geen pilot situatie moeten zijn, maar moeten gelden voor alle natuurgebieden. Dit is een specifiek gebied, in hoeverre kan deze pilot ook worden gebruikt in andere NNN gebieden?
Er wordt veel gesproken over stikstof, is vee überhaupt wel mogelijk binnen natuurgebieden? In hoeverre druist deze overeenkomst in tegen het beleid rondom de stikstof aanpak?

De heer **Mantel** (FvD) merkt op dat FvD was nog niet was vertegenwoordigd in dit huis toen in november 2017 de motie over NNN werd aangenomen. Deze motie is bij democratisch besluit aangenomen en dat respecteert FvD. Na bestudering heeft FvD een aantal eigenaardigheden ontdekt.
FvD is groot bewonderaar van het Noord-Hollandse landschap en voorstander van natuurontwikkeling. Zij zet echter vraagtekens bij de maakbaarheid van natuur. De Provincie heeft haar best gedaan om met vele netwerken en partners tot een plan te komen. Het actief betrekken van beroepsgroepen bij beleidsvorming is cruciaal voor een goed functionerende

democratie. De heer Mantel citeert uit de voordracht, pagina 4: “Agrariërs wordt perspectief geboden, maar de basis zal steeds zijn, meegaan in de realisatie van NNN waardige natuurkwaliteit of, als dat niet haalbaar is of gewenst wordt, een traject gericht op het voortzetten van de bedrijfsvoering elders.”
FvD heeft kennis genomen van de drie pilot gebieden en gelezen dat de Provincie zichzelf een instrumentarium heeft toebedeeld om de doelstellingen te behalen.
In dit instrumentarium staat, in de visie van FvD, een zorgelijk instrument. In de eindversie overeenkomst wordt op pagina 6 bij F gesproken over het onteigenen van bedrijven dan wel landerijen. Dat kan en mag volgens FvD niet gebeuren. Het onteigenen van privébezit van agrariërs is een stalinistische werkwijze waarmee FvD niet akkoord gaat.

Mevrouw **Strens** (D66) interrumpeert en vraagt of het instrument van onteigening wel kan worden toegepast bij de realisatie van een weg.

De heer **Mantel** (FvD) antwoordt dat als er honderd duizenden mensen gebruik van kunnen maken, het iets anders is dan een landgoed.

Mevrouw **Strens** (D66) merkt op dat het hier niet over een landgoed gaat, maar over een stuk natuur waar misschien wel honderd duizenden vogels gebruik van kunnen maken.

De heer **Mantel** (FvD) antwoordt dat het eraan ligt hoe groot het stuk grond is. Dat is in dit geval moeilijk te bepalen, aangezien het om pilot gebieden draait.
In de zienswijze PNO leest FvD dat meerdere inwoners, bedrijven en stichtingen zich zorgen maken over dit instrument. Zij hebben gevraagd om buiten de NNN begrenzing te worden geplaatst. Zij zijn bang dat de Provincie hun privé eigendommen zal onteigenen.
Voorzien Gedeputeerde Staten dat er agrariërs zijn die niet willen meewerken en verplaatsen?
Zijn Gedeputeerde Staten het met FvD eens dat onteigening een kwalijke zaak is en dat dit instrument uit de regio moet worden gehaald? Zo nee, waarom niet?
Het uitgangspunt zal zijn meegaan in de realisatie. Vinden Gedeputeerde Staten dan dat er nog sprake is van vrijwilligheid en goed overleg?
Agrariërs kunnen een vergoeding krijgen die recht doet aan de grondprijs van de locatie van het bedrijf. Als dezelfde agrariër zijn bedrijf wil voortzetten op een andere locatie in de Provincie, waar een hogere prijs voor de grond wordt gerekend, zijn Gedeputeerde Staten dan bereid om de hogere grondprijs te compenseren? Zo nee, waarom niet?

De heer **Van den Heuvel** (CU) meldt dat CU blij is met deze overeenkomst.
De evaluatie zou na drie jaar plaatsvinden. Kan er na een jaar een tussenevaluatie worden gedaan op onderdelen? Ingezette trajecten om NNN te verwerven buiten de pilot gebieden worden stilgezet. Hoe wordt daarmee omgegaan?

De heer **Bond** (CDA) meldt dat het CDA akkoord kan gaan met het stuk. Er moet nog wel het een en ander bij komen. Het CDA is blij dat wordt gezien dat de ambitie van 3000 hectare NNN niet zonder de boeren kan worden gehaald, als het gaat om agrarisch natuurbeheer. Anders wordt het een onbetaalbare en onhaalbare missie.
Doen alle partijen die hun handtekening hebben gezet nu mee?

De heer **Cardol** (GL) vindt het ook een interessante regeling om de komende jaren aan het werk

te gaan met het herstellen van biodiversiteit in de pilot gebieden. Het is goed om ervaring op te doen met nieuwe instrumenten. Over twee jaar moet het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zijn ingevuld. Hoe wordt het tempo erin gehouden?
Wat gebeurt er als grondeigenaren in de gebieden niet willen meedoen? Kunnen zij niets doen als zij geen beroep doen op financiële ondersteuning (artikel 6 overeenkomst)?
De contractperiode van 12 jaar lijkt GL goed. Wat gebeurt er daarna? Kan hier een bindende afspraak over worden gemaakt?
Wat gebeurt er de komende jaren buiten deze drie pilot gebieden? Wordt er gewacht op de ervaringen in deze gebieden of wordt er aan de slag gegaan met herstel in andere gebieden binnen en buiten NNN?
GL wil graag tussentijds worden geïnformeerd over de voortgang van de pilot.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat een verkenning naar biodiversiteit al eerder is gedaan door onderzoekers van de Universiteit van Leiden. Het bleek dat er in een eeuw tijd 112 verschillende plantensoorten bij zijn gekomen.
Agrariërs staan onder grote druk, terwijl ze een gewaardeerd aandeel leveren aan de Noord-Hollandse economie, werkgelegenheid en voedselvoorziening. De PVV is van mening dat agrarische doelen voorop dienen te staan en kan niet instemmen met het voorliggend besluit.

Mevrouw **Strens** (D66) vraagt zich af of deze afspraken voldoende zekerheid en toekomstperspectief bieden voor ondernemers en agrariërs om de omschakeling te kunnen maken naar een bedrijf dat meer gericht is op de natuur.
Worden de NNN in deze gebieden geborgd? Kunnen de doelstellingen worden behaald met deze set afspraken?
De evaluatiecriteria worden later vastgesteld. D66 ziet hier graag al meer op dit moment vastgelegd, waarbij de natuurdoelstellingen helder terug moeten komen.

Beantwoording door Gedeputeerde **Rommel**:
Ze is blij met het enthousiasme van de commissieleden. Het verkenningsjaar is juist ook door de inbreng van de commissie uitgevoerd. Met de agrariër zelf aan tafel is gekeken hoe de natuurdoelstellingen konden worden behaald. Het mooie aan deze overeenkomst is dat alle partijen eraan meedoen. Er zijn drie pilot gebieden omdat er met drie beheerorganisaties wordt samengewerkt.
De vraag over een evaluatie op korte termijn wordt meegenomen naar betrokken partijen. Zij stellen de evaluatiedoelen vast.
Gedeputeerde Rommel neemt dit punt mee naar deze partijen en zal hier op korte termijn op terugkomen. De overeenkomst moet eerst zijn getekend.

De heer **De Wit** (VVD) interrumpeert en vraagt Gedeputeerde om toe te zeggen dat na het ondertekenen van de overeenkomst en het bepalen van de evaluatiedoelen Gedeputeerde Staten de commissie informeren over de evaluatie.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de doelen snel zullen worden vastgesteld. Daarna wordt de commissie van de evaluatie op de hoogte gesteld.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) interrumpeert en vraagt om verduidelijking. De evaluatiecriteria moeten nog met de partijen worden vastgesteld. Er kunnen nuance verschillen zijn tussen de

doelen van de participanten aan de pilots en van de Provincie. Hoe wordt frictie voorkomen?

Gedeputeerde **Rommel** begrijpt de zorg. Dit heeft te maken met loslaten. Dat is ook in het verkenningsjaar gebeurd. Het zijn hele verschillende partijen waarmee wel overeenstemming is bereikt. Hierin kunnen de doelen ook worden neergezet. Dit zal in overleg gebeuren en kan niet van het ene op het andere moment. Ze komt zo snel mogelijk met de evaluatiedoelen, maar men moet eerst aan de slag.

Gedeputeerde **Rommel** vervolgt dat de instrumenten in gezamenlijkheid worden getest.
De pilots vinden vooral plaats in gebieden met weidevogels. Hoe verhoudt stikstof zich tot NNN?

De heer **Zoon** (PvdD) geeft een toelichting op zijn vragen.
Meestal wordt een pilot gebruikt om iets verder uit te rollen in andere gebieden. In hoeverre is dat hier van toepassing?
Er wordt nog steeds veehouderij mogelijk gemaakt binnen natuurgebieden. Parallel hieraan loopt een discussie om binnen natuurgebieden de veestapel te verminderen of zelfs te halveren. Staan de pilots niet haaks op dit beleid?

Gedeputeerde **Rommel** vertelt dat ze bij de bijeenkomsten in het verkenningsjaar met boeren buiten dit gebied heeft gesproken die ook willen meedoen. Ze willen nu al zekerheid en niet wachten tot de pilots zijn afgerond. Gedeputeerde wil nu al in gesprek gaan met deze boeren. Als de pilots zijn afgerond, wil men wat is geleerd van de pilots meenemen naar andere gebieden.
Over stikstof kan ze niet precies zeggen hoe het wordt meenomen, maar natuurlijk wordt hiernaar gekeken.

De heer **Mantel** (FvD) interrumpeert en heeft een vraag over de begrenzing op de kaart.
Er wordt uitgegaan van meegaan. Stel, een veehouder in het gebied wil echt niet en loopt het risico om te worden onteigend. En een veehouder buiten het gebied met een even groot landgoed wil wel. Wat is daar dan mogelijk?

Gedeputeerde **Rommel** wil niet op de zaken vooruitlopen. Als er een boer is die wil ruilen met iemand anders, dan zal de Provincie kijken hoe daarbij kan worden geholpen. Het gaat om vrijwilligheid om er samen uit te komen. Er wordt met de boeren overlegd wat nodig is.
Wat betreft het onteigenen, er wordt eerst met elkaar in overleg gegaan. Bijvoorbeeld de boeren die kwamen protesteren bij het provinciehuis willen wel, maar er wordt niet met ze gepraat. Gedeputeerde Staten zijn niet van mening dat onteigenen een kwalijke zaak is.
Hoe werkt het als een agrariër een hogere prijs kan krijgen voor hetzelfde stuk grond? Er wordt op een zorgvuldige manier met onteigening omgegaan. Wordt er een hogere prijs geboden, dan zal de Provincie kijken naar de marktconforme waarde. Op dat moment wordt gekeken wat de prijs is.

De heer **Mantel** (FvD) interrumpeert en licht zijn vraag toe. Stel, een melkveehouder gaat akkoord en accepteert de grondwaarde. Wil hij zijn bedrijf op een andere plek voortzetten, waar de grondprijs lager ligt, dan moet hij alsnog naar de bank voor een lening. Kan de Provincie dit compenseren?

Gedeputeerde **Rommel** kan geen algemeen antwoord geven op zulke specifieke vragen. Dat hangt van zoveel factoren af. Als er een concrete vraag ligt, dan kan daarnaar worden gekeken.
Alle partijen hebben toegezegd dat ze meedoen.
Zodra het contract is getekend, wordt er met tempo aan de slag gegaan.
Gedeputeerde vindt het nog te vroeg om na te denken over 'wat als partijen niet meedoen?' of 'wat daarna?' Men gaat eerst aan de slag. Problemen kunnen worden opgelost als ze zich voordoen.
Buiten de pilot gebieden wordt nog steeds doorgegaan. Het verkenningsjaar heeft veel aandachtsgebieden naar voren gebracht.
Gedeputeerde Staten gaan ervan uit dat er met de instrumenten voldoende zekerheid is voor agrarische ondernemers. Dat zal per gebied en per agrariër verschillend zijn.
Is dit genoeg voor het borgen van NNN? Zekerheid bestaat nooit. Dit is juist ingezet omdat er veel goeds gebeurde in de gebieden. Men wil de natuurdoelstelling op een hoger plan zetten.

Tweede termijn:

Mevrouw **Jellema** (PvdA) verwijst naar een passage waarin staat dat voor agrariërs binnen het pilot gebied, maar buiten de NNN begrenzing er niets verandert. Hoe kan dat?
In de pachtcontracten staat 12 jaar. In de vorige statenperiode was er over pachtcontracten nogal wat te doen. Ze moesten kortdurend zijn, met variatie en ook jonge boeren zouden in toerbeurt de kans moeten krijgen. Hoe verhoudt zich de 12 jaar tot de provinciale doelen?

Mevrouw **Strens** (D66) heeft gehoord dat de doelen gezamenlijk worden bepaald en tegelijkertijd moet de NNN doelstelling worden gerealiseerd. De evaluatiecriteria moeten worden vastgesteld. Heeft zij het zo goed begrepen?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat er binnen de pilot geen NNN gebieden zijn.
Het pachtbeleid wordt nog geëvalueerd.
Wat mevrouw Strens aangeeft, is juist.

De v**oorzitter** concludeert dat het stuk als hamerstuk door kan naar de Provinciale Staten .

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	840
Extern Zaak ID	1243373
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	11 november 2019
Agendapunt	9
Omschrijving	Voordracht Begroting 2020 (VD-73).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
PS-vergadering	**11 november 2019**
Ingekomen stukken ter kennisname	31 augustus 2019

Toelichting

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2020 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Na de eerste lezing in GS op 9 juli is gedurende de zomerperiode het coalitieakkoord verwerkt in de begroting en zijn enkele aanpassingen gedaan n.a.v. de gemaakte opmerkingen bij de eerste lezing.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
dhr J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

25 SEP. 2019

Kenmerk
1243373/1279901

Uw kenmerk

Betreft: Erratum Statenvoordracht begroting 2020

Geachte leden,

Op 29 augustus hebben wij uw Staten de begroting 2020 toegestuurd. In de Statenvoordracht bij de begroting 2020 is ook het ontwerp-instellingsbesluit voor de reserve klimaatadaptatie opgenomen.

Na het versturen van de voordracht is ons gebleken dat er een typefout staat in het ontwerp-instellingsbesluit van de reserve klimaatadaptatie. In het huidige ontwerp-instellingsbesluit van de reserve klimaatadaptatie staat dat de reserve gevoed wordt vanuit de € 13,2 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor een integraal waterplan en klimaatadaptatie. Het genoemde bedrag van € 13,2 mln. is per ongeluk gekopieerd vanuit het ontwerp-instellingsbesluit voor de reserve Gezonde leefomgeving. Het juiste bedrag, conform het coalitieakkoord, voor de reserve klimaatadaptaties is € 5,1 mln. Hieronder is het huidige ontwerp-instellingsbesluit en het juiste ontwerp-instellingsbesluit opgenomen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Instellingsbesluit Reserve Klimaatadaptatie

Het oude instellingsbesluit luidde:

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte reserve.
Bestemming	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinanciering aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW, OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Operationeel doel	3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de € 13,2 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor een integraal waterplan en klimaatadaptatie
Looptijd	t/m 2024
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve

Het nieuwe instellingsbesluit luidt:

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte reserve.
Bestemming	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinanciering aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW, OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Operationeel doel	3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de € 5,1 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor een integraal waterplan en klimaatadaptatie

Looptijd	t/m 2024
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve

Wij verzoeken u deze brief te betrekken bij de besluitvorming over de voordracht en het onjuiste ontwerp-instellingsbesluit van de reserve Klimaatadaptatie daarin te vervangen door het besluit zoals dat in deze brief is opgenomen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
1243373/1254278

Uw kenmerk

Betreft: Begroting 2020

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de begroting 2020.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

2 bijlage(n)

1. Voordracht begroting 2020
2. Begroting 2020

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Programmabegroting 2020

Voorwoord

Duurzaam doorpakken! Op naar een duurzaam, bereikbaar, leefbaar en innovatief Noord-Holland. Dat is de ambitie die dit college uitsprak toen in juni van dit jaar ons coalitieakkoord werd gepresenteerd. We zaten en zitten vol plannen. Voor de uitvoering van al die nieuwe plannen is ruim 200 miljoen euro beschikbaar. Hoe wij dit geld gaan besteden vindt u in de eerste begroting van dit nieuwe college. We zijn er trots op deze hierbij aan u aan te bieden.

Noord-Holland is een provincie om trots op te zijn. Je kunt er prima wonen, werken of je vrije tijd doorbrengen. Dat doen dan ook veel mensen, en dat willen wij zo houden. Maar we moeten ook keuzes maken. Keuzes voor de toekomst. Daarom versnellen we in 2020 de energietransitie in Noord-Holland. We ontwikkelen regionale energiestrategieën en sluiten een provinciaal energieakkoord. Ook maken we nieuwe afspraken met gemeenten zodat er meer woningen gebouwd gaan worden en komt er een leefbaarheidsfonds.

Verder investeren we in de fiets, het openbaar vervoer, wegen en verkeersveiligheid. Zo houden we Noord-Holland ook in de toekomst bereikbaar. Daarnaast willen we de biodiversiteit versterken en bodemdaling tegengaan. En we dragen bij aan cultuur, erfgoed, bibliotheken en sport. Bovendien financieren we herstructurering van bedrijventerreinen. Ook de kwaliteit van het openbaar bestuur in de provincie heeft onze aandacht. We zorgen voor meer en betere regionale samenwerking en gaan ondermijning tegen.

Uit de begroting en de meerjarenraming blijkt dat de provincie Noord-Holland financieel gezond is. De begroting is meerjarig structureel in evenwicht en we hebben voldoende weerstandsvermogen en –capaciteit. Financiële risico's kunnen we opvangen zonder dat het direct gevolgen heeft voor geplande uitgaven in de lopende begroting.

We vragen u onze beleidsdoelen en de financiële kaders voor 2020 vast te stellen. Maar we willen vooral het beleid samen met u verder vormgeven. We zitten in een periode van visievorming, onderzoek en beleidsontwikkeling en willen daar zowel coalitie als oppositie intensief bij betrekken. We willen transparant zijn en maken steeds duidelijk hoe wij u als Staten, maar ook medeoverheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers bij het beleid en de besluitvorming betrekken. Zodat we samen duurzaam kunnen doorpakken. Voor de toekomst van Noord-Holland en de Noord-Hollanders.

Zita Pels
Gedeputeerde Financiën

Inhoudsopgave

Inhoud

Programmabegroting 2020 1

1 Samenvatting 4

2 Programma's 10

Programma 1 Openbaar bestuur 11

Programma 2 Bereikbaarheid 27

Programma 3 Water 57

Programma 4 Milieu 68

Programma 5 Ruimte 81

Programma 6 Groen 106

Programma 7 Cultuur en Erfgoed 125

Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering 138

3 Paragrafen 147

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 148

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen 167

3.3 Financiering 171

3.4 Bedrijfsvoering 175

3.5 Verbonden partijen 182

3.6 Grondbeleid 209

3.7 Provinciale heffingen 213

4 Financiële begroting 222

5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 291

6. Bijlagen 295

1 Samenvatting

1.1 Inleiding

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2020-2023. De begroting is een belangrijk stuurinstrument van de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten de budgettaire kaders voor het jaar 2020 vaststellen. De voorliggende begroting is opgesteld op basis van het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' en de kaderbrief 2020. In deze samenvatting zijn de belangrijkste aspecten van deze begroting opgenomen.

Vanuit de intentie om meer digitaal te werken is er naast het boekwerk ook een digitale webversie van de begroting ontwikkeld. Deze is te vinden op onze website via de financiële portal van de provincie.

1.2 Financiële begroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1 Openbaar bestuur	23.348	22.430	22.417	22.502
2 Bereikbaarheid	231.261	205.956	169.517	172.060
3 Water	5.576	4.611	4.610	4.610
4 Milieu	32.886	27.860	27.691	27.550
5 Ruimte	36.821	23.995	20.392	17.253
6 Groen	90.891	86.163	82.164	68.854
7 Cultuur en Erfgoed	16.421	15.529	12.868	12.951
8 Financiën en Bedrijfsvoering	-359.030	-353.670	-347.693	-349.495
Totaal saldo van baten en lasten	**78.172**	**32.872**	**-8.036**	**-23.717**

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Stortingen	273.800	191.954	179.158	171.113
Onttrekkingen	-351.972	-224.826	-171.122	-147.396
Totaal mutaties reserves	**-78.172**	**-32.872**	**8.036**	**23.717**
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	**0**	**0**	**0**	**0**

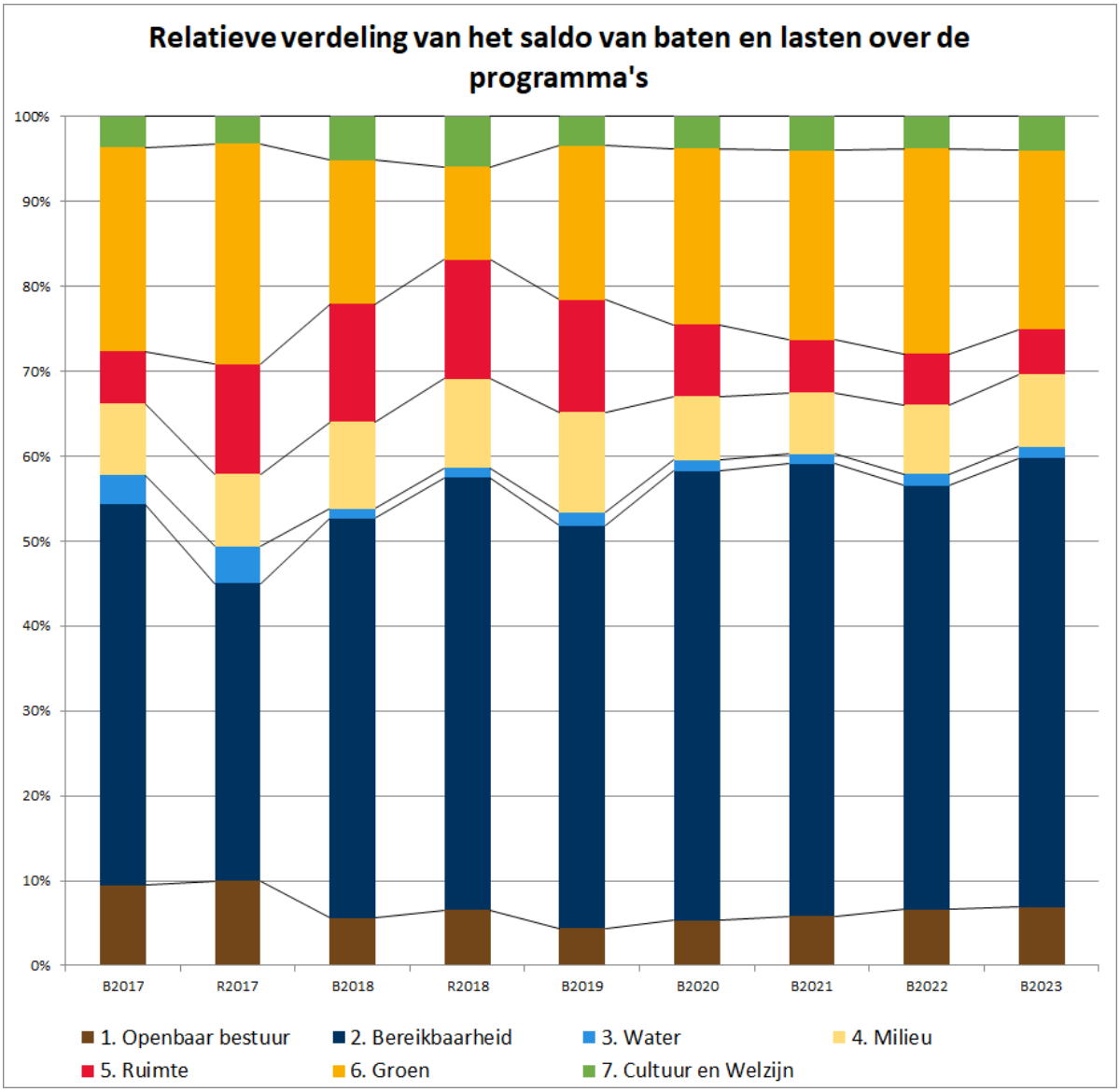

1.3 Structureel en reëel evenwicht

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Saldo van baten en lasten	78.172	32.872	-8.036	-23.717
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-78.172	-32.872	8.036	23.717
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	19.801	16.205	20.201	13.163
Structureel begrotingssaldo	**-19.801**	**-16.205**	**-20.201**	**-13.163**

Sluitende begroting
Uit de regel "Begrotingssaldo na bestemming " in bovenstaande tabellen per jaar blijkt dat de begrotingen 2020 t/m 2023 in evenwicht zijn.

Structureel evenwicht
Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, wordt gekeken of de structurele lasten en stortingen en onttrekkingen lager zijn dan de structurele baten. In de tabel hierboven zien we dat dit voor alle jaren het geval is. Daaruit blijkt dat de begroting 2020 een structureel evenwicht kent. Dit geldt ook voor de jaren 2021 tot en met 2023. In andere woorden: Al onze jaarlijks terugkerende lasten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Dit geeft de zekerheid dat wij ook op de wat langere termijn een robuust financieel beleid hebben. De structurele baten van de provincie bestaan voornamelijk uit de provinciefondsuitkering en de motorrijtuigenbelasting.

1.4 Overzicht financiële ontwikkelingen

Totaaloverzicht mutaties begroting 2020 - 2023

Het begrotingssaldo komt tot stand door de financiële ontwikkelingen waarover PS hebben besloten bij de kaderbrief 2020, de keuzes die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' en de financiële ontwikkelingen die in deze begroting zijn verwerkt. In onderstaande tabel is te zien wat het effect is van de kaderbrief, het coalitieakkoord en de mutaties die nieuw zijn in deze begroting op het begrotingssaldo. Een uitgebreide(re) specificatie van de financiële ontwikkelingen die zijn verwerkt in deze begroting is te vinden in hoofdstuk 4.2 - Opbouw van het begrotingssaldo van deze begroting waarin ook een toelichting is opgenomen op de niet-neutrale mutaties die nieuw zijn in deze begroting.

Opbouw begroting 2020 (bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Primitieve begroting 2020	0	0	-24.767	-26.550
1. Coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken!’	-62.484	10.700	46.950	46.150
2. Kaderbrief 2020	0	0	1.181	-146
3. Niet-budget neutrale mutaties in de begroting 2020	4.911	885	2.624	3.768
4. Sluitend maken jaarschijven door inzet saldo 2020	57.573	-11.585	-25.988	-23.221
Totaal begrotingssaldo	**0**	**0**	**0**	**0**

In de tabel hieronder is te zien hoe de mutaties na de kaderbrief 2020 waarover PS al hebben besloten het begrotingssaldo beïnvloeden gespecificeerd per operationeel doel.

Nieuwe mutaties begroting 2020 - 2023
(bedragen x € 1.000)

OD	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	117	117	117	117
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	25	25	25	25
1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	250	150	150	150
1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	150	150	150
1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren	1.000	1.000	1.000	1.000
1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	0	0	2.000	2.000
2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen	617	167	167	167
2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren	750	2.750	2.750	2.500
2.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren	-85.640	-1.071	-639	-593
2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden	3.810	105	191	380
2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren	186	219	-40	98
2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	420	710	1.504	1.753
3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	50	100	50	0
3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen	1.100	1.000	1.500	1.500
3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen	-190	-190	-190	-190
4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	80	80	80	80
4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren	2.213	1.705	1.802	1.863
4.1.6 Gezonde leefomgeving bevorderen	2.700	2.800	3.800	3.800
4.2.1 Bijdragen aan energietransitie	7.150	11.200	11.100	11.100
4.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie	0	350	350	350
5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen	290	150	0	0
5.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	5.000	5.000	5.000	5.000
5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	1.221	2.663	2.661	2.660
5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	2.500	2.500	2.500	2.500
5.3.2 Een innovatief klimaat bevorderen	-7.500	-13.250	750	750
5.3.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen	900	900	900	900
5.3.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	1.600	1.500	1.500	1.500
5.4.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	1.200	1.200	1.200	1.200

6.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden	1.000	5.000	5.000	4.000
6.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	150	0	0	0
6.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	350	2.600	3.500	4.000
6.2.4 Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
6.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	100	100	100	100
7.1.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	260	460	460	460
7.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	500	1.200	1.200	1.200
7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	300	690	-120	300
7.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten	1.000	0	1.500	1.500
7.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	500	500	500	500
8.1.1 Lokale heffingen innen	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
8.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren	1.949	3.186	4.737	4.779
8.1.7 Stelposten beheren	-421	-4.421	-4.421	-4.421
8.1.8 Algemene reserve beheren	57.573	-28.085	-25.988	-23.221
8.2.1 Overhead beheren	32	32	32	32
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren	-18	-18	-18	-18
8.2.3 Vennootschapsbelasting	26	26	26	26
Totaal	**0**	**0**	**23.586**	**26.697**

1.5 Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de begroting en lichten we een aantal algemene onderdelen toe. De indeling van de begroting is grotendeels vastgelegd in het "Besluit begroting en verantwoording (BBV)" waarin is opgenomen welke onderdelen verplicht moeten worden opgenomen in de begroting van een provincie. Daarnaast is de begroting opgesteld volgens het door Provinciale Staten opgestelde format. De begroting van de Provincie Noord-Holland is daarom als volgt opgebouwd:

- Inleiding en samenvatting
- Programmabegroting (BBV: Beleidsbegroting)
    - Programma's (BBV: Programmaplan)
    - Paragrafen
- Financiële begroting en meerjarenraming
- Bijlagen

De programmabegroting

Programma's

In de programmabegroting is te vinden wat de provincie in 2020 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Ieder programma begint met een doelenboom. Deze doelenboom bestaat uit een maatschappelijk doel, beleidsdoelen en operationele doelen. Na de doelenboom vindt u een toelichting op het te bereiken maatschappelijk doel. Ook wordt weergegeven welke verbonden partijen zijn ingezet om het doel te bereiken en zijn de vanuit het

besluit begroting en verantwoording (BBV) verplichte beleidsindicatoren opgenomen. De eerste financiële tabel in ieder programma is de budgettabel waarin de totale lasten en baten van dit programma staan vermeld. Deze tabel bevat de budgetten, waarop het budgetrecht van uw Staten van toepassing is.
Per beleidsdoel worden de prioriteiten voor 2020, de omgevingsfactoren die het bereiken van het doel zouden kunnen beïnvloeden en de samenwerkingspartners vermeld. Ook worden geplande beleidsdoelevaluaties hier vermeld. Wanneer er op deze plaats geen evaluaties zijn vermeld, betekent dit niet dat deze er niet zullen komen, maar dat ze op dit moment nog niet gepland zijn. Onder de operationele doelen wordt toegelicht wat de provincie in 2020 gaat doen om het operationele doel te bereiken Na deze toelichting volgt een tabel met indicatoren met als doel om het slagen van het operationele doel meetbaar te maken.

Paragrafen

Na de beleidsmatige programma's vindt u de paragrafen. Paragrafen vormen een andere doorsnede door de begroting en zijn bedoeld inzicht te verschaffen in aspecten, die door de hele beleidsbegroting heen kunnen lopen, zoals bijvoorbeeld het grondbeleid- en beheer dat gaat over zowel de gronden onder onze wegen, als gronden voor natuur. Of de paragraaf onderhoud van kapitaalgoederen die zowel gaat over in ons bezit zijnde (kantoor-)panden als over onze wegen en vaarwegen. De in onze begroting opgenomen paragrafen zijn wettelijk voorgeschreven in het BBV, het is echter ook toegestaan zelf paragrafen toe te voegen.

Financiële begroting en meerjarenraming

De financiële begroting heeft tot doel om meer inzicht te verschaffen in de financiële positie van de provincie en bestaat voornamelijk uit financiële tabellen, waarvan de meeste door het BBV voorgeschreven zijn.

2 Programma's

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

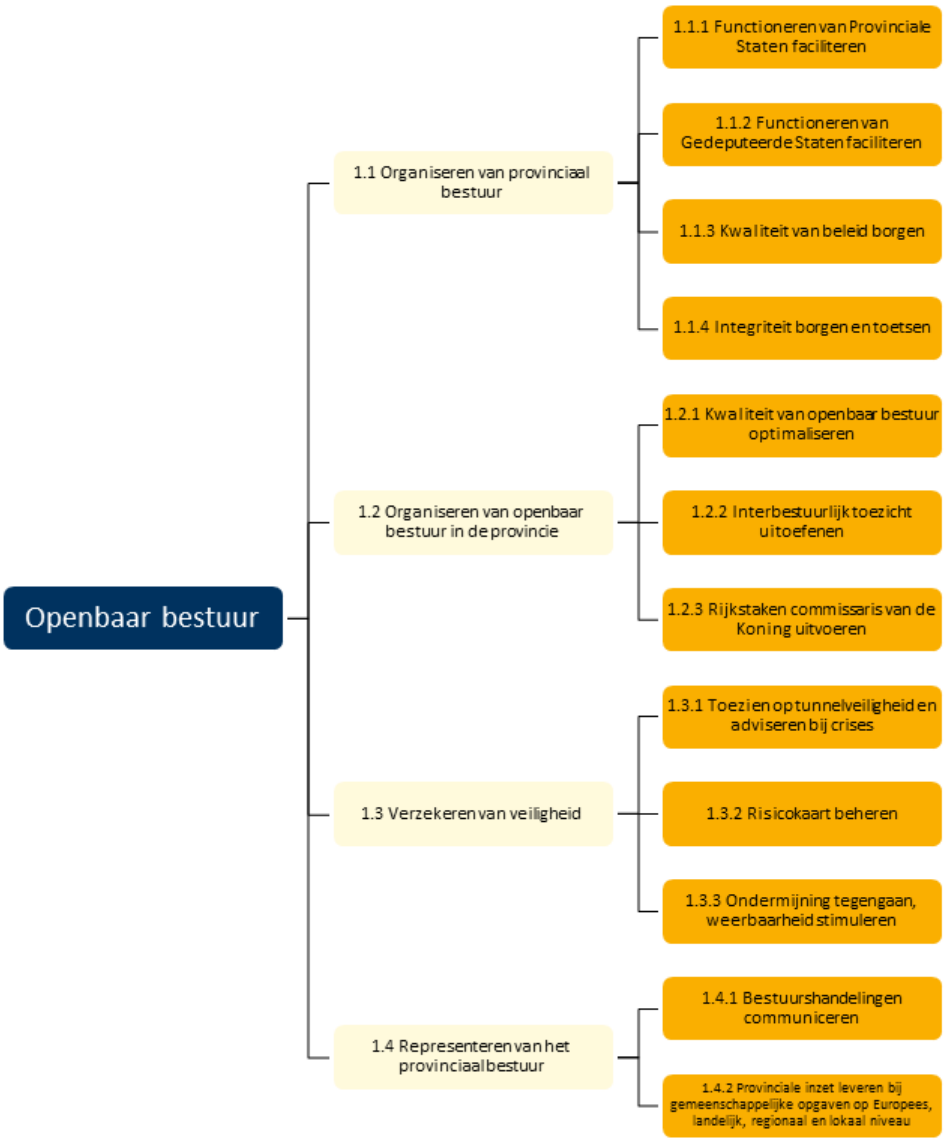

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. Wij zetten daar op in door de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen, regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, duidelijk te communiceren over wat we zelf doen en lobbyen voor Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet;
- Provinciewet;
- Wet revitalisering generiek toezicht;
- Wet gemeenschappelijke regelingen;
- Intrekkingswet WGR+;
- Wet algemene regels herindeling;

- Beleidskader gemeentelijke herindeling, BZK, 2018;
- Europese subsidieprogramma's (zoals EFRO, INTERREG);
- Ambtsinstructies commissaris van de Koning;
- Wet veiligheidsrisico's;
- Wet Bibob;
- Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw);
- Regeling provinciale risicokaart;
- Registratiebesluit externe veiligheid;
- Wet milieubeheer;
- Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI)

Provinciaal beleidskader

- Provinciaal beleidskader 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland', 2013;
- Ruimtelijke-economische Actie-Agenda-2016-2020 (MRA);
- Europastrategie Noord-Holland 2017-2021;
- Omgevingsvisie NH2050;
- IBT-beleid 2018-2021, inclusief Uitvoeringsplan 2018;
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland;
- Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK 2020);
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht;
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing;
- Beleidsregel integriteitstoets bij aanbesteden van opdrachten Noord-Holland 2010;
- Beleidsregel van de provincie Noord-Holland omtrent integriteitstoets bij omgevingsvergunningen;
- Beleidsregel integriteitstoets bij subsidies.
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie NH 2012;
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit:
- Regeling melden vermoeden misstand;
- Agenda toekomst van het toezicht

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
1.1	Organiseren van provinciaal bestuur	12.774	64	12.710	0	0	12.710
1.2	Organiseren van openbaar bestuur in de provincie	4.835	43	4.792	0	0	4.792
1.3	Verzekeren van veiligheid	494	0	494	0	0	494
1.4	Representeren van het provinciaal bestuur	5.364	12	5.352	183	0	5.169
	Totaal	**23.467**	**119**	**23.348**	**183**	**0**	**23.165**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
1	1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Kwaliteit van het openbaar bestuur

Beleidsindicator	Noord-Holland	Nederland
Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht in 2019	0	4
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2019	56%	56%
Opkomst Tweede Kamerverkiezingen 2017	83%	82%
Opkomst gemeenteraadsverkiezingen 2018	54%	55%

Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Onze rol
Noord-Hollanders hebben recht op een kwalitatief goed provinciaal bestuur.

Samenwerkingspartners
Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning werken samen met gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen, inwoners, bedrijven, organisaties, de media, de Randstedelijke Rekenkamer en het Interprovinciaal overleg (IPO).

Beleidsdoelevaluaties

Geen geplande evaluaties.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten. Tot de taken van de Statengriffie behoren onder andere: het faciliteren van PS- en commissievergaderingen, het ondersteunen van de agendacommissie en het Presidium. De activiteiten van Provinciale Staten worden zichtbaar gemaakt via live-uitzendingen van de Staten- en commissievergaderingen en via de website, in persberichten en sociale media.

Jaarlijks nodigen Provinciale Staten van Noord-Holland iemand uit de wereld van kunst, wetenschap of religie uit de Willem Arondéuslezing te houden. Met de lezing willen Provinciale Staten de herinnering aan deze kunstenaar en verzetsstrijder levend houden.

Provinciale Staten (PS) hebben de Ribbius Peletier-penning ingesteld vanwege 100 jaar vrouwenkiesrecht. De komende 5 jaar ontvangt elk jaar een andere persoon deze penning.

De Randstedelijke Rekenkamer voert jaarlijks diverse onderzoeken uit, gevraagd en ongevraagd.

Centraal voor deze collegeperiode staat dat de provincie vooral mét haar partners samenwerkt aan opgaven. We maken, in nauw overleg met Provinciale Staten, een agenda voor bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie. De agenda bestuurlijke vernieuwing richt zich zowel op de samenwerking tussen GS en PS, als op het stimuleren en vergroten van burgerparticipatie. GS steven naar een transparante bestuurscultuur en willen PS beter betrekken bij beleidsontwikkeling. Het doel is de rol van de Staten te versterken en de samenwerking tussen PS en GS te verbeteren.

Operationeel doel 1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	11 (2018)	12	12	12	12	12
Afhandelen binnengekomen schriftelijke vragen van Provinciale Staten	Aantal	112 (2017)	80	95	95	95	95
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	4 (2018)	3	3	3	3	3

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten verantwoord. Het betreft onder meer secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Voor een goed functionerend openbaar bestuur is het belangrijk om aan alle fasen van de beleidscyclus (agendering, beleidsvoorbereiding, -vorming, -uitvoering en het volgen van beleid) een robuust en op feiten gebaseerde invulling en onderbouwing te geven. Daarom is het essentieel te beschikken over actuele informatie en data met betrekking tot ontwikkelingen en trends binnen de provincie. Met die actuele informatie en data maken we onderbouwde beleidskeuzes mogelijk en verantwoorden we de effectiviteit van het gevoerde beleid. Daarnaast maakt deze informatie het (tussentijdse) bijsturen van beleid mogelijk, gericht op het realiseren van onze provinciale doelen en op het optimaal bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Zo bevorderen analyse en gebruik van en advisering over actuele (beleids)informatie en -data de effectiviteit van beleid.

Activiteiten die in dit kader worden uitgevoerd zijn:

1. *Het (vraaggestuurd) uitvoeren van onderzoeken en beleidsevaluaties*
   Door middel van onderzoeken wordt informatie verzameld voor de onderbouwing van nieuw of aangepast effectief beleid. Met beleidsevaluaties wordt de effectiviteit van het gevoerde beleid achteraf inzichtelijk gemaakt voor PS en voor de inwoners van Noord-Holland. Daarnaast zijn de uitkomsten van beleidsevaluaties, ook input voor de ontwikkeling van nieuw beleid. Daarbij worden onder meer de provinciale subsidieregelingen eens per vier jaar volgens de wet (art. 4:24 AwB) op doeltreffendheid geëvalueerd conform het door PS vastgestelde Evaluatiekader Subsidies. In 2020 wordt ook voor de tweede keer de Omgevingsscan uitgevoerd waarbij aan onze provinciale partners (medeoverheden, bedrijven, kennisinstellingen, belangenorganisaties en opdrachtnemers) wordt gevraagd wat zij vinden van de Noord-Hollandse ambtelijke manier van werken.
2. *Het inzetten en adviseren over de inzet van actuele (geo)data voor goed onderbouwde besluitvorming van (nieuw of aangepast) beleid*
   De provincie verzamelt, analyseert en maakt beleidsdata en –informatie (onder meer big-data) geografisch inzichtelijk, zet dit in bij de ontwikkeling en/of aanpassing van beleid

en deelt deze informatie ook met externen via onder meer het (Geo)Dataportaal (https://maps.noord-holland.nl/dataportaal) en door het verder ontwikkelen van datavisualisaties en dashboards. De provincie zorgt ook voor actuele en betrouwbare beleidsinformatie door het inrichten en beheren van de wettelijk verplichte basisregistraties en meetnetten, door publicatie van de provinciale plannen op Ruimtelijkeplannen.nl en door het borgen van de verplichte gegevenslevering aan landelijke voorzieningen en het Europese INSPIRE-initiatief.

3. *Het monitoren van beleid ten behoeve van eventuele bijstelling van beleid door het ontwikkelen van nieuwe monitors en het actualiseren van bestaande monitors.*

Operationeel doel 1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Uitgevoerde beleidsonderzoeken en -evaluaties	Aantal	5 (2018)	5	5	5	5	5
Opgestelde en geactualiseerde op data- en gis-analyse gebaseerde viewers en dashboards	Aantal	5 (2018)	5	5	5	5	5
Uitgevoerde monitors	Aantal	5 (2018)	5	5	5	5	5

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De integriteit van het openbaar bestuur, met name bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang. Particulieren en ondernemingen die van de provincie een omgevingsvergunning ontvangen, met wie een vastgoedtransactie wordt aangegaan, waarmee de provincie een inkooprelatie heeft of die voor de uitvoering van provinciaal beleid een subsidie ontvangen, kunnen op grond van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) worden getoetst. Afhankelijk van de uitkomst van deze Bibob-toets worden voor de waarborging van de integriteit van het openbaar bestuur aan de af te geven beschikking, dan wel transactie, aanvullende voorwaarden verbonden. Als er sprake is van een ernstig gevaar dat een vergunning, subsidie, opdracht of vastgoedtransactie mede wordt of zal worden misbruikt, dan wel zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen, wordt de relatie verbroken of niet aangegaan. Indien nodig wordt nader advies ingewonnen bij het Landelijk Bureau Bibob. Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. In 2020 worden de toetsen risicogestuurd uitgevoerd. Afhankelijk van onder andere de organisatiestructuur van een bedrijf, de branche waarin het bedrijf werkzaam is, de hoogte van een subsidierelatie, de verkoopprijs van vastgoed, de hoogte van het bedrag van een aanbesteding, alsmede op basis van tips van externen (OM, politie en omgevingsdiensten inzake het naleefgedrag van een bedrijf) wordt invulling gegeven aan het risicogestuurd toetsen ingevolge de Wet Bibob.

Voor de provincies Utrecht en Flevoland verzorgt de provincie Noord-Holland de uitvoering van het zogenaamde ‘eigen huiswerk onderzoek’. De provincie ondersteunt bovendien -desgevraagd en incidenteel- ook gemeenten in Noord-Holland bij het opstellen of uitvoeren van Bibob-beleid.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld om integer handelen blijvend onder de aandacht te houden en eventueel voorkomende dilemma’s op het terrein van integriteit mee te bespreken. De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden.

Daarom wordt een actief beleid gevoerd om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan. De provinciale organisatie beschikt over twee interne vertrouwenspersonen en één externe vertrouwenspersoon.

Operationeel doel 1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Aantal uitgevoerde Bibobtoetsen	Aantal	101 (2018)	100	100	100	100	100

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	8.557	4.865	4.739	4.739	4.779	4.864
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	1.889	3.806	3.891	3.886	3.886	3.886
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	789	3.340	3.447	3.430	3.428	3.428
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	450	662	697	697	697	697
	Totaal lasten	11.685	12.673	12.774	12.752	12.790	12.875
	Totaal baten	-38	-64	-64	-64	-64	-64
	Saldo van baten en lasten	11.648	12.609	12.710	12.688	12.726	12.811
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**11.648**	**12.609**	**12.710**	**12.688**	**12.726**	**12.811**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Onze rol

De provincie heeft een taak om de kwaliteit van andere overheden zoals gemeenten en waterschappen te bevorderen en te borgen.

Samenwerkingspartners

Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning voeren hun taken in nauw overleg uit met de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen en het Rijk.

Prioriteiten

- In 2020 zal de 4/5 mei herdenking nadrukkelijk in het teken staan van 75-jaar bevrijding. Vanwege de viering van dit lustrum worden in alle provincies, in nauwe samenwerking met het 4 en 5 mei-comité, extra initiatieven ontwikkeld om brede betrokkenheid te creëren. Volgend jaar viert ook Bevrijdingpop een jubileum: het 40-jarig bestaan. Om de initiatieven met betrekking tot de viering van 75 jaar vrijheid en 40 jaar Bevrijdingspop te ondersteunen, wordt eenmalig een budget van € 100.000 gereserveerd. Dit staat los van de reguliere sponsoring van Bevrijdingspop
- Omdat opgaven steeds meer gemeentegrenzen overschrijden, zijn wij in 2019 gestart met het opstellen van regionale samenwerkingsagenda's. Die verenigt zowel provinciale als gemeentelijke prioriteiten.

- In het Interbestuurlijk Programma 2018 is vastgelegd hoe Rijk, Provincies, Gemeenten en Waterschappen de komende jaren met elkaar omgaan. In dat kader is afgesproken dat er wordt gewerkt aan vernieuwing van het interbestuurlijk en financieel toezicht, zodat het toezicht zo effectief mogelijk is en passend bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven. In 2018 hebben het IPO, de VNG, en de ministeries van BZK en Financiën een gezamenlijke ontwikkelagenda voor het interbestuurlijk toezicht opgesteld, welke de komende jaren wordt uitgewerkt.

Omgevingsfactoren
De ministerraad stelde in maart 2019 het nieuwe "Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018" vast. Het beleidskader stelt stringentere voorwaarden aan het beginnen van een gemeentelijke herindeling (arhi-procedure) op initiatief van de provincie. Zo moet de provincie overleg voeren met de minister van BZK vóór een procedure te beginnen en moet er bij gemeenten sprake zijn van evidente bestuurskrachtproblemen waarvoor een oplossing uitblijft.

Beleidsdoelevaluaties

IBT Beleid 2018-2021 (vastgesteld door GS in 2017) geeft de wijze waarop binnen de provincie Noord-Holland het interbestuurlijk toezicht wordt uitgevoerd. Het jaarlijkse Uitvoeringsplan IBT geeft de accenten van het interbestuurlijk toezicht aan voor dat jaar. De vastgestelde thema's voor verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uit het Uitvoeringsplan 2019 worden in 2020 geëvalueerd.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie is (mede)verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur. Gemeentelijke opgaven hebben steeds vaker een regionaal karakter. Vanuit deze wettelijke rol en tegen deze achtergrond vinden wij het van belang dat gemeenten en regio's over voldoende bestuurskracht beschikken. Om dit te bereiken stimuleren we regionale samenwerking, voeren we bestuurlijk overleg met individuele gemeenten en in regionaal verband. Indien noodzakelijk starten we een provinciale arhi-procedure. Met onze financiële bijdrage aan het Convenant Versterking MRA dragen we bij aan het optimaliseren van het openbaar bestuur op metropoolniveau. Daarnaast voeren we in voorkomende gevallen strategische verkenningen uit.

Operationeel doel 1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Aantal bestuurlijke gesprekken gevoerd	Aantal	-	20	24	-	-	-
Aantal adviezen over herindelingen aan minister van BZK gegeven	Aantal	-	2	3	-	-	-

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De provincie draagt met het interbestuurlijk toezicht bij aan het goed uitvoeren van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen en levert hiermee een bijdrage aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Met het systematische toezicht op de

risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur en de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden: goed informatiebeheer en financieel beheer.
De wijze waarop Gedeputeerde Staten toezicht houden, is neergelegd in de beleidsnota IBT 2018-2021 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De thema-onderzoeken en praktijktoetsen zijn opgenomen in een jaarlijks Uitvoeringsplan, waarvan de eerste in maart 2018 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Voor 2020 worden de volgende onderzoeken voorzien: constructieve veiligheid - platte daken; evenementen en omgevingsrecht; water en gewasbeschermingsmiddelen; vrijkomende agrarische en andere bedrijventerreinen.
De jaarlijkse oordelen over de taakuitvoering van de gemeenten worden gepubliceerd.

Operationeel doel 1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Percentage	100 (2018)	100	100	100	100	100
In Uitvoeringsplan bepaalde verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd	Percentage	100 (2018)	100	100	100	100	100
Toezichtoordelen over voorgaand jaar gepubliceerd	Percentage	100 (2018)	100	100	100	100	100

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Over de uitvoering van zijn rijkstaken is de commissaris van de Koning verantwoording verschuldigd aan de Minister van BZK. Bij de afhandeling van verzoeken van inwoners aan de commissaris van de Koning om bemiddeling wordt standaard gebruik gemaakt van de methodiek van hoor en wederhoor. Voor de advisering over Koninklijke onderscheidingen wordt gewerkt met een digitaal systeem, waar gemeenten, provincies en Rijk gezamenlijk gebruik van maken. Per 1 september 2019 wordt er gewerkt met een nieuw digitaal systeem: LINT.
In geval van een bestuurlijke integriteitskwestie kan de commissaris van de Koning adviseren en bemiddelen en daarbij besluiten tot een zelfstandig integriteitsonderzoek. De commissaris brengt met redelijke tussenpozen ambtsbezoeken aan de gemeenten in Noord-Holland. In 2019 legt de commissaris 7 ambtsbezoeken af. Voor 2020 zijn 20 bezoeken aan gemeenten voorzien. Voorts worden door de commissaris van de Koning met alle burgemeesters en dijkgraven in Noord-Holland reguliere gesprekken gehouden.

Operationeel doel 1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Ingediende bemiddelingsverzoeken van inwoners zijn alle in behandeling genomen	Percentage	100 (2018)	100	100	100	100	100

Ambtsbezoeken aan alle gemeenten in NH gespreid over 2019 en 2020	Percentage	0 (2018)	7	20	20	-	-
Kennismakingsgesprekken met burgemeesters en dijkgraven in NH	Percentage	100 (2018)	100	100	100	100	100

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	4.786	2.280	2.230	2.126	2.126	2.126
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	33	1.469	1.547	1.547	1.547	1.547
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.527	1.026	1.058	1.058	1.058	1.058
	Totaal lasten	6.347	4.775	4.835	4.731	4.731	4.731
	Totaal baten	-41	-43	-43	-43	-43	-43
	Saldo van baten en lasten	6.306	4.732	4.792	4.688	4.688	4.688
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**6.306**	**4.732**	**4.792**	**4.688**	**4.688**	**4.688**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

1.3 Verzekeren van veiligheid

Onze rol

De commissaris van de Koning is op basis van zijn ambtsinstructie belast met het toezicht op en het bevorderen van de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.

Samenwerkingspartners

Omdat in de veiligheidszorg de bestuurlijke samenwerking centraal staat, wordt op dit domein nauw samengewerkt met gemeenten (in het bijzonder burgemeesters), veiligheidsregio's, en voor het tegengaan van ondermijning, ook met de drie Regionale informatie- en expertisecentra in Noord-Holland, het Openbaar Ministerie en het Rijk (Ministeries van J&V en BZK)

Prioriteiten

- Ook voor 2020 zal in het veiligheidsdomein de prioriteit liggen bij het tegengaan van ondermijning. In het interbestuurlijk programma is afgesproken gezamenlijk de weerbaarheid van de overheid en de maatschappij tegen ondermijning te versterken.
- In 2018 is gestart met de inzet op intensieve samenwerking tussen verschillende publieke en private instanties voor het opstellen en analyseren van ondermijningsbeelden, het opstellen van quick scans voor de weerbaarheid van gemeenten, regio's en provincie, en het ontwikkelen van een strategisch handelingsperspectief. Vanaf 2020 zullen concrete maatregelen voor het tegengaan van ondermijning geïmplementeerd worden.

Beleidsdoelevaluaties

Geen geplande evaluaties.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Om het toezicht op de tunnelveiligheid onafhankelijk van het reguliere beheer van provinciale tunnels te organiseren is de functie van de wettelijk voorgeschreven tunnelveiligheidsbeambte ondergebracht bij het Kabinet van de commissaris van de Koning. Aan het toezicht op de tunnelveiligheid wordt onder andere invulling gegeven via jaarlijkse onderzoeken die worden uitgevoerd door externe deskundigen. Het betreft de Waterwolftunnel en de Abdijtunnel.

De commissaris geeft invulling aan zijn toezichthoudende rol op de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg, door regelmatig netwerkbijeenkomsten te organiseren over een actueel veiligheidsthema, waarbij alle organisaties en instellingen die bij dat thema zijn betrokken worden uitgenodigd. Daarnaast worden de vergaderingen van het algemeen bestuur van de veiligheidsregio's in Noord-Holland bijgewoond door een liaison van de commissaris van de Koning. Wij hebben een piketorganisatie ingericht, waardoor de commissaris 24 uur per dag en 7 dagen per week geïnformeerd en geadviseerd wordt als zich rampen of zware ongevallen in de provincie voordoen, zodat de commissaris zijn toezichthoudende en bestuurlijke rol bij crises kan waarmaken. Om ook bij een (dreigende) watercrisis tijdig geadviseerd te kunnen worden hebben wij een bereikbaarheidsregeling. Bij dreigend hoogwater worden wij geïnformeerd door het landelijk Watermanagement Centrum om alle betrokkenen geïnformeerd te houden en eventuele maatregelen in de provincie af te stemmen. Deze rol neemt de provincie ook bij langdurige droogte om de directe negatieve effecten en gevolgen van droogte zoveel mogelijk te beperken. Omdat de sinds 2006 opgerichte veiligheidsregio's tot ontwikkeling gekomen zijn, is de feitelijke rol van de commissaris van de Koning tijdens crisis beperkt geworden. De ondersteunende piketorganisatie van de commissaris van de Koning blijft in 2020 continu maar in afgeslankte vorm beschikbaar. De wet op de veiligheidsregio wordt vanaf juni 2019 door het Rijk geëvalueerd waarbij tevens de rol van de commissaris van de Koning als toezichthouder op de veiligheidsregio's wordt belicht.

Zowel op ambtelijk niveau als op bestuurlijk niveau (burgemeesters) worden workshops georganiseerd over noodwetgeving inzake crisisbeheersing.

Operationeel doel 1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2 bestuurlijke netwerkbijeenkomsten t.a.v. een actueel thema georganiseerd, alsmede 1 ambtelijke en 1 bestuurlijke workshop crisisbeheersing	Aantal	4 (2018)	4	4	4	4	4
Alle vergadering van het Algemeen Bestuur van veiligheidsregio's in NH zijn door liaison van de commissaris van de Koning bijgewoond	Percentage	100 (2018)	100	100	100	100	100
Piketorganisatie is 24 uur, 7 dagen per week beschikbaar	Percentage	100 (2018)	100	100	100	100	100

1.3.2 Risicokaart beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart. Omdat de uitvoering van deze wetgeving - naast de provincie - ligt bij gemeenten en omgevingsdiensten dient voor het actueel houden van de gegevens in de Risicokaart nauw samengewerkt te worden met gemeenten en omgevingsdiensten. Hiervoor is de Risicokaart afhankelijk van de input van deze organisaties.
De provincie draagt zorg voor het actueel houden van de risico's van overstromingen. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

Operationeel doel 1.3.2 Risicokaart beheren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Actualiteit van de Risicokaart	Percentage	90% van de risico-objecten is in de risicokaart opgenomen (2018)	90% van de risico-objecten is in de risicokaart opgenomen	90% van de risico-objecten is in de risicokaart opgenomen	90% van de risico-objecten is in de risicokaart opgenomen	90% van de risico-objecten is in de risicokaart opgenomen	90% van de risico-objecten is in de risicokaart opgenomen

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

Criminelen maken gebruik van diensten van de bovenwereld. Boven- en onderwereld raken zo met elkaar verweven. Door de invloed en druk die criminelen zo op onze samenleving kunnen uitoefenen, raken normen vervaagd en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. Dit wordt ook wel 'ondermijning' genoemd. Ondermijning van het openbaar bestuur raakt het fundament van de democratische rechtsorde. Om de weerbaarheid tegen ondermijning te versterken, werken de overheden en hun partners - de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's), de belastingdienst en het Openbaar Ministerie) - samen in het Netwerk Weerbaar Bestuur. Dit is ook vastgelegd in het interbestuurlijk programma van het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen. Gemeenten worden uitgenodigd een vervolg te geven op de door de RIEC's opgestelde actuele ondermijningsbeelden voor hun gemeente c.q. regio en het opstellen van quick scans over de bestuurlijke weerbaarheid van de gemeente. Daarbij moet gedacht worden aan het ophalen en met de gemeenten en overige samenwerkingspartners analyseren van de ondermijningsbeelden en het zorgdragen dat er voor gemeenten/de regio een strategisch handelingsperspectief (in de vorm van mogelijke te nemen beleidsmaatregelen) wordt geboden in antwoord op de ondermijningsbeelden.
De provincie heeft in 2018/2019 hieraan ondersteuning geleverd met het project Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur. Eind 2019 wordt een initieel provinciaal weerbaarheidsbeeld voor de provincie zelf opgesteld en een strategisch handelingsperspectief opgeleverd. Bij wijze van pilot is voor twee gemeenten in Noord-Holland een gemeentelijke quick scan opgeleverd die in beeld brengt of een gemeente goed is voorbereid op eventuele kwetsbaarheden in de eigen organisatie op het gebied van integriteit, maar ook of zij weerbaar is tegen gerichte ondermijnende acties van buitenaf die uit het lokale ondermijningsbeeld naar voren komen. De focus ligt hierbij op potentieel kwetsbare werkprocessen.

De komende jaren zal de provincie blijven strijden tegen alle vormen van ondermijnende criminaliteit. De nadruk komt dan met name te liggen op de verbreding van de quick scans over meerdere gemeenten en de implementatie door gemeenten en provincie zelf van concrete maatregelen om ondermijning tegen te gaan aan de hand van het ontwikkelde handelingsperspectief. Daarnaast zal het handelingsperspectief actueel en doorontwikkeld moeten worden om de overheden blijvend weerbaar te houden. Tot slot zal met behulp van de financiering van lokale pilots door gemeenten, het betrekken van beroepsgroepen en ondernemers en het stimuleren van gemeenten zich aan te sluiten bij Meld Misdaad Anoniem worden gewerkt aan een verbeterde informatiepositie van en bewustwording bij relevante partijen.

Operationeel doel 1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Gemeenten/regio's beschikken over een quick scan over hun bestuurlijke weerbaarheid	Aantal	0 (2018)	4	20	-	-	-
De provincie beschikt over een actueel ondermijningsbeeld en een quick scan over de bestuurlijke weerbaarheid	Percentage	0 (2018)	100	100	100	100	100
Er is een strategisch handelingsperspectief opgesteld	Percentage	0 (2018)	100	100	100	100	100

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.3 Verzekeren van veiligheid

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	942	172	177	177	177	177
1.3.2	Risicokaart beheren	857	162	167	167	167	167
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	37	763	150	150	150	150
	Totaal lasten	1.837	1.097	494	494	494	494
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	1.837	1.097	494	494	494	494
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**1.837**	**1.097**	**494**	**494**	**494**	**494**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Onze rol
De inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een bestuur dat hen serieus neemt, een betrouwbaar bestuur met een luisterend oor, een besluitvaardig bestuur dat duidelijk is in zijn gekozen koers. Daarvoor is het belangrijk dat zowel inwoners als partners weten wat de provincie doet en dat zij invloed kunnen uitoefenen op het beleid.

Samenwerkingspartners
In communicatie en belangenbehartiging werkt de provincie samen met partners. In onze communicatie staan de Noord-Hollanders centraal. Hen willen we zo goed mogelijk informeren en betrekken. Daar waar mogelijk doen we dat in samenwerking met partners, bijvoorbeeld in projecten. Ook laten wij in onze mediapartners en inwoners aan het woord. De belangenbehartiging in Den Haag, Brussel of in de Metropoolregio Amsterdam gebeurt samen met andere overheden, gemeenten, provincies, Rijk, waterschappen en het maatschappelijk middenveld. Zo brengen we onze gezamenlijke opgaven krachtiger onder de aandacht.

Prioriteiten
Het coalitieakkoord Duurzaam doorpakken wordt in een nieuwe communicatiestrategie, een nieuw sponsorbeleid en een nieuwe Europastrategie vertaald. Daarnaast vragen in 2020 de herdenking van 75 jaar bevrijding en de sponsoring van Sail Amsterdam speciale aandacht. Ook wordt een agenda opgesteld voor bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie.

Beleidsdoelevaluaties

Geen geplande evaluaties.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie wil haar zichtbaarheid vergroten, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo zijn de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen. Zij kunnen zo het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen en beïnvloeden.

Wij hebben daartoe aan het begin van de vorige collegeperiode een nieuwe communicatiestrategie opgesteld. Als uitvoering daarvan zijn afgelopen jaren de website en het intranet vernieuwd, zijn we gestart een nieuw extern blad &Holland en zijn we actiever op sociale media als Twitter, Facebook, LinkedIn en Instagram. Ook is het persbeleid vernieuwd en sponsoren we evenementen om die mede mogelijk te maken, om beleidsdoelen via het evenement te kunnen communiceren en om het evenement te gebruiken voor relatiemanagement. Aan het begin van de nieuwe collegeperiode wordt een nieuwe communicatiestrategie opgesteld, gebaseerd op het nieuwe coalitieakkoord. In 2020 start de uitvoering voor deze communicatiestrategie.

In het coalitieakkoord Duurzaam doorpakken! is voor actieve communicatie en betrekken van inwoners opnieuw 400.000 euro per jaar gereserveerd. De betrokkenheid van bewoners wordt vergroot, onder meer met van bewonerspanels, permanente campagnes en actievere inzet van sociale media. Ook actieve communicatie over het werk van Provinciale Staten is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De precieze invulling van besteding van deze middelen wordt uitgewerkt in de nieuwe communicatiestrategie. Ook komt er een nieuw sponsorbeleid, waarin de speerpunten uit het coalitieakkoord en de ambities uit die communicatiestrategie worden vertaald.

Belangrijk speerpunt voor 2020 is daarnaast de verbetering van de arbeidsmarktcommunicatie. De provincie versterkt haar profiel als aantrekkelijke werkgever en verbetert communicatie over vacatures. Verder zal de provincie in 2020 de (online) middelen verder personaliseren, zodat inwoners makkelijker voor hen persoonlijk relevante informatie kunnen vinden. Ook starten we met de vernieuwing van het intranet voor medewerkers. Dit wordt ontwikkeld tot centrale werkplek die toegang biedt tot alle applicaties. Relatiemanagement en stakeholdersmanagement worden verbeterd. Speciale aandacht vragen in 2020 de herdenking van 75 jaar bevrijding en de sponsoring van Sail Amsterdam.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

De provincie pakt haar rol in samenwerkingsverbanden om te zorgen dat Noord-Hollandse opgaven ook gezamenlijk worden uitgevoerd. Zo is er een Europateam, waarvan twee leden permanent in Brussel zijn om relevante ontwikkelingen tijdig te signaleren en om te lobbyen voor Noord-Hollandse belangen. Ook worden Europese subsidies verworven en ingezet. Daarnaast is er een permanente vertegenwoordiger in Den Haag, die de schakel is tussen provinciebestuur en Tweede Kamer. Wij zijn lid van het Inter Provinciaal Overleg (IPO), volgen wat daar gebeurt, voeden het overleg en haken aan bij voor ons relevante onderwerpen. Op regionaal niveau zijn er regiomanagers die eerste aanspreekpunt zijn voor gemeenten en die zowel een goed netwerk in de regio hebben, als de provinciale dossiers die spelen in de regio overzien. In MRA-verband zijn wij betrokken bij de uitvoering van het MRA-convenant.

Operationeel doel 1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
(Regionale) samenwerkingsverbanden (afhankelijk van afspraken met regio's)	Aantal	2 (2019)	2	2	2	4	6

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.617	1.727	2.092	2.092	2.092	2.092
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	601	5.199	3.272	2.468	2.417	2.417
	Totaal lasten	2.218	6.926	5.364	4.560	4.509	4.509
	Totaal baten	-18	-12	-12	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	2.200	6.914	5.352	4.560	4.509	4.509
	Stortingen						
1.4.2	Resv. cofinanciering Europese projecten	3.000	0	0	0	2.000	2.000
	Onttrekkingen						
1.4.2	Resv. cofinanciering Europese projecten	1.382	-2.683	-183	0	0	0
	Resultaat	**6.581**	**4.231**	**5.169**	**4.560**	**6.509**	**6.509**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

Programma 2 Bereikbaarheid

Doelenboom

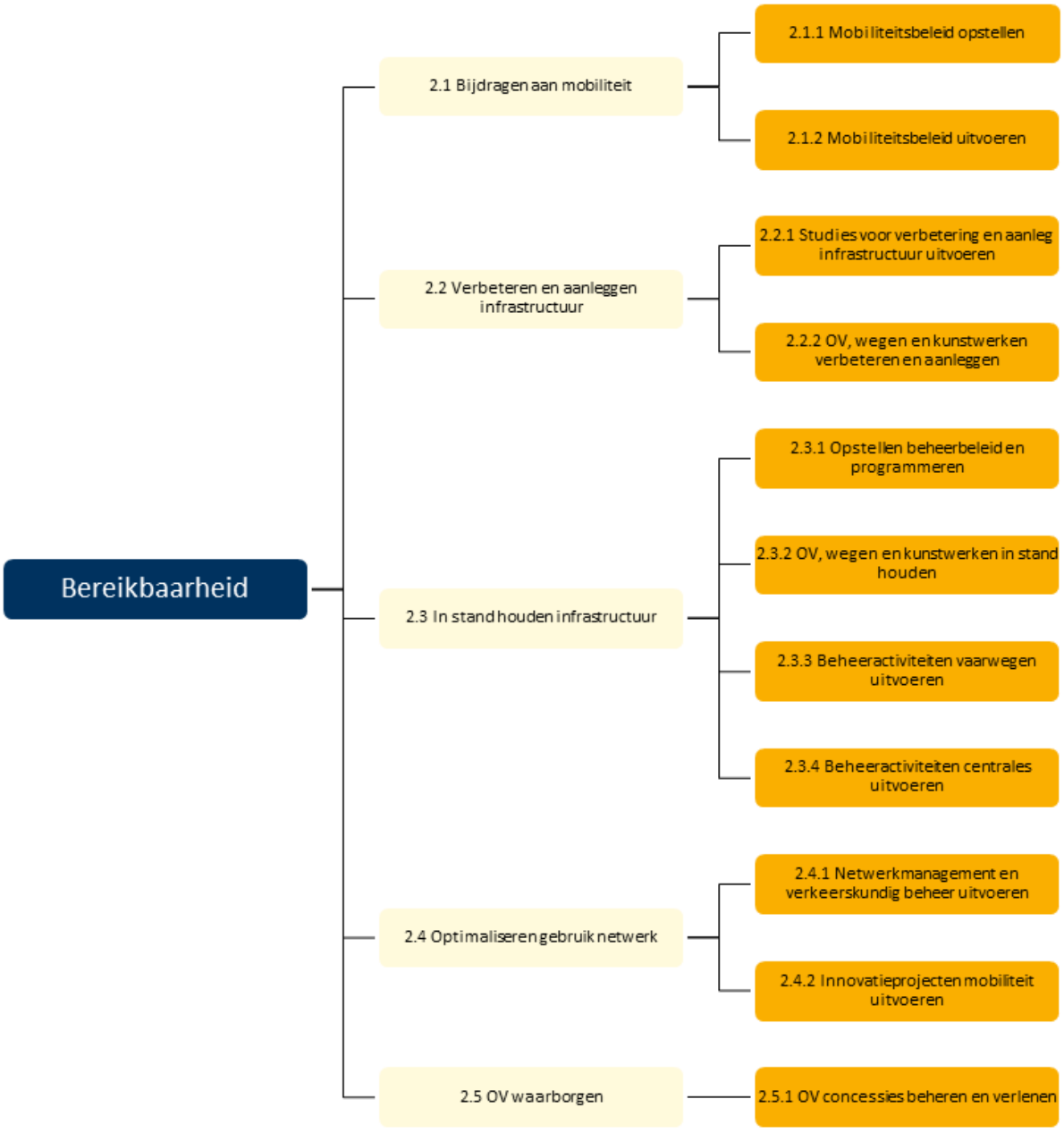

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Een goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor het functioneren van de economie in Noord- Holland en een vereiste om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven.

De provincie streeft hierbij naar een balans tussen economische groei en leefbaarheid in Noord-Holland. De groei van de economie en de grote woningbouwopgave in met name de Metropoolregio, leiden tot een grote toename van de vraag naar mobiliteit. Om het mogelijk te

maken dat mensen lopend, per fiets, met het openbaar voervoer of per auto hun bestemmingen kunnen bereiken, is een goede mobiliteitsstrategie van groot belang. Om Noord-Holland in de toekomst bereikbaar te houden, moet worden geïnvesteerd in alle vervoersmodaliteiten. Meer woningbouw zou niet moeten leiden tot meer verkeershinder.

Omdat we veel functies in een beperkte ruimte willen combineren, is een goede ruitmelijke ontwikkeling belangrijk. Groei van de mobiliteit wordt hiervoor zo efficiënt mogelijk ondervangen. Efficiënt in het gebruik van ruimte en van energie. Voor het mobiliteitssysteem staan hierbij keuzevrijheid en basisbereikbaarheid centraal. Vanwege de druk op de ruimte krijgen openbaar vervoer en vervoer per fiets extra aandacht.

Het werken aan deze opgaven gebeurt langs vijf strategische beleidsdoelen die ieder weer leiden tot concrete acties, voor nu en in de komende jaren.

1. Het eerste beleidsdoel focust op de bijdrage aan mobiliteit en bereikbaarheid in de provincie vanuit onze rol als samenwerkingspartner;
2. Het tweede beleidsdoel gaat om het verbeteren en aanleggen van de infrastructuur vanuit onze rol als infrastructuurbeheerder;
3. In het derde beleidsdoel staat beschreven hoe onze bestaande infrastructuur wordt behouden;
4. In het vierde beleidsdoel wordt gekeken naar de optimalisatie van het gebruik van het verkeersnetwerk;
5. Het laatste beleidsdoel gaat in op het OV en hoe dit wordt gewaarborgd door middel van onze OV-concessies.

In de beschrijving van deze doelen zijn de producten gevat die de provincie voor wat betreft mobiliteit en bereikbaarheid in 2020 wil opleveren. In de praktijk worden de werkzaamheden aan de provinciale infrastructuur ten behoeve van beleidsdoelen twee en drie geïntegreerd uitgevoerd. De provincie stemt de uitvoering van investerings- en verbeteringsprojecten af op de onderhouds- en vervangingsprojecten. Hiermee bereikt de provincie een efficiëntere uitvoering van de werkzaamheden aan het areaal, en vermindert de provincie de overlast voor gebruikers en omwonenden. Jaarlijks wordt deze programmering in onderlinge samenhang vastgesteld in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) en Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO).

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (2016)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050Investeringsstrategie NH infrastructuur
- Investeringsagenda Doorstroming OV 2015-2020
- Beleidskader Verkeersmanagement 2015-2020
- Koers Smart Mobility 2018
- Actieplan Geluid
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2016-2019

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
2.1	Bijdragen aan mobiliteit	55.894	427	55.467	53.453	20.768	22.782
2.2	Verbeteren en aanleggen infrastructuur	12.452	0	12.452	101.302	29.874	-58.977
2.3	In stand houden infrastructuur	106.428	33.764	72.664	39.699	41.053	74.018
2.4	Optimaliseren gebruik netwerk	34.939	1.666	33.273	9.487	1.178	24.964
2.5	OV waarborgen	57.405	0	57.405	56.733	51.034	51.706
	Totaal	**267.118**	**35.857**	**231.261**	**260.674**	**143.907**	**114.493**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
2	2.1.4	Beheersregeling Amstel	Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Mobiliteit

Beleidsindicator	Noord-Holland	Nederland
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie. (peildatum: 2018)	7,8	7,7

Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

2.1 Bijdragen aan mobiliteit

Onze rol

De provincie vervult een aantal rollen om de bereikbaarheid in Noord-Holland te verbeteren en duurzame mobiliteit te waarborgen. Naast de rol van infrastructuurbeheerder (doelen 2.2 tot en met 2.4) en concessieverlener voor het openbaar busvervoer (doel 2.5) draagt de provincie met partners samen bij aan het verbeteren van de mobiliteit en bereikbaarheid in brede zin. Dat doet de provincie bijvoorbeeld door gezamenlijk te werken aan plannen en/of programma's en het co-financieren van projecten van derden, bijvoorbeeld via uitvoeringsregelingen. Een voorbeeld van zo'n programma is het programma Samen Bouwen aan

Bereikbaarheid dat samen met de Rijksoverheid en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) wordt opgesteld. Om richting te geven aan onze samenwerkingen en ons beleid, zijn de ontwikkel- en sturingsprincipes uit de Omgevingsvisie nader uitgewerkt in de Agenda Mobiliteit. In de Agenda Mobiliteit zijn daarvoor de mobiliteitsopgaven voor de komende jaren benoemd in samenhang met de opgaven van de omgevingsvisie, zoals duurzame verstedelijking, klimaatverandering en gezondheid.

Samenwerkingspartners
De provincie werkt intensief samen met andere overheden, zoals de Rijksoverheid, gemeenten en waterschappen. Een belangrijke samenwerking voor de provincie is die in MRA-verband. Tegelijkertijd is de samenwerking met de regio's in het noorden van de provincie, Noord-Holland Noord, Alkmaar en West-Friesland, van groot belang. Dat geldt ook voor de samenwerking met organisaties die belangen vertegenwoordigen in de wereld van de mobiliteit (bijvoorbeeld TLN, EVO, ANWB, Rover, Fietsersbond en Schuttevaer).
Ten behoeve van innovaties en slimme mobiliteit (Smart Mobility), zoals ontwikkelingen in het gebruik van data, Mobility as a Service (MaaS) en slimme infrastructuur, zijn door de provincie nieuwe samenwerkingsvormen aangegaan met kennisinstellingen zoals universiteiten, autofabrikanten en leveranciers van mobiliteitsdiensten.

Prioriteiten
Een aantal punten wordt met prioriteit opgepakt:
- Agenda Mobiliteit als uitwerking van de Omgevingsvisie;
- MRA-programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid;
- Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld 2040 en de provinciale OV-visie 'toekomstbestendige bereikbaarheid';
  Regionale Mobiliteitsplannen MRA en NHN, als uitwerking van het Ontwerp Klimaatakkoord;
- Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid, als uitwerking van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid;
- Goederenvervoer over water;
- Programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland.

Deze prioriteiten zijn in de volgende paragrafen nader toegelicht.

Omgevingsfactoren
De economische ontwikkeling van de laatste jaren heeft invloed gehad op de demografische ontwikkelingen, de bedrijvigheid en daarmee de mobiliteit. Dit uit zich bijvoorbeeld in een toename van de kosten veroorzaakt door vertragingen in het verkeer. In 2017 vertegenwoordigde het totale aantal voertuigverliesuren een waarde € 63,1 miljoen. De stijging van de verliestijd ten opzichte van 2016 bedroeg 2,1%.

Beleidsdoelevaluaties

In 2019 heeft de provincie de Subsidieregeling kleine infrastructuur geëvalueerd. De regeling is op basis hiervan aangepast en wordt naar verwachting beter benut. Op dit moment wordt er een opvolgingsonderzoek uitgebreid, waarin wordt bekeken of een uitgebreide evaluatie zinvol is om uit te voeren. Hierover rapporteert de provincie verder in 2020.

2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Toelichting

De belangrijkste beleidsontwikkelingen die het komende jaar plaatsvinden zijn hieronder nader toegelicht.

Agenda Mobiliteit
In februari 2019 hebben Gedeputeerde Staten (GS) de discussienota Agenda Mobiliteit vastgesteld. De Agenda Mobiliteit geeft richting aan de opgaven die vanuit de Omgevingsvisie op het mobiliteitssysteem afkomen. De Agenda beschrijft enerzijds de opgaven voor mobiliteit en anderzijds de ambitie voor een efficiënt mobiliteitssysteem. De discussienota is besproken met de partners in de regio en de diverse andere stakeholders. Provinciale Staten (PS) zullen de Agenda Mobiliteit in november 2019 kunnen behandelen. Voor 2020 komen hier financieel geen wijzigingen uit voort.

MRA-programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid
De MRA is een aantrekkelijke en veelzijdige regio. Ruim 2,4 miljoen mensen wonen en werken hier. De economie groeit flink en dat trekt nóg meer bedrijven en mensen aan. Met als gevolg de bouw van 250.000 extra woningen. Deze verstedelijking biedt kansen, maar heeft ook een schaduwzijde. De wegen en het openbaar vervoer hebben hun grenzen al bijna bereikt. De uitdaging is om in deze dynamiek een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te behouden.

Deze urgente opgave kan alleen worden aangepakt door goed samen te werken. Daarom hebben de Rijksoverheid en de MRA met het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid de handen ineen geslagen. Het gaat om de ministeries Infrastructuur en Waterstaat (I&W), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), 32 gemeenten, 2 provincies en Schiphol, Rijkswaterstaat, NS en ProRail. In het programma pakken Rijk en regio de verstedelijking en bereikbaarheid voor de lange termijn in samenhang met elkaar op. De keuzes die hieruit voortkomen leiden uiteindelijk tot één stappenplan dat de mogelijkheid heeft tot aanpassen: het Ontwikkelpad Bereikbaarheid en Verstedelijking MRA. Dit ligt ter besluitvorming voor in een bestuurlijk overleg in het najaar van 2019 samen met beslissingen over mogelijke onderzoeken, verkenningen of nadere activiteiten. Voor het uitvoeren van deze onderzoeken, verkenningen en nadere activiteiten wordt in 2020 een bijdrage van de provincie Noord-Holland verwacht.

Regionale Mobiliteitsprogramma's
Van april tot november 2019 wordt parallel gewerkt aan de plannen van aanpak voor de Regionale Mobiliteitsprogramma's en het Koersdocument Duurzame Mobiliteit. De Regionale Mobiliteitsprogramma's zijn een uitwerking van het Ontwerp-Klimaatakkoord en worden in samenwerking met de regio's, het IPO en de Rijksoverheid opgepakt. Dit heeft dus vooral een externe focus. De inhoud gaat de provincie met deze partners bepalen, maar lijkt in eerste aanzet vooral gericht op *zero emissie*, elektrisch rijden en brandstoffenmix. Het Koersdocument Duurzame Mobiliteit gaat juist over de koers, keuzes en rol van de provincie Noord-Holland zelf en zal qua inhoud breder zijn dan de Regionale Mobiliteitsprogramma's. De plannen van aanpak van de Regionale Mobiliteitsplannen (RMP) worden behandeld op de Bestuurlijke Overleggen MIRT van najaar 2019. Voor het Koersdocument Duurzame Mobiliteit stuurt de provincie op november 2019. Voor het uitvoeren van plannen van aanpak, voortkomend uit de RMP's, verkenningen en nadere activiteiten wordt in 2020 een bijdrage van de provincie Noord-Holland verwacht.

Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld 2040 en de provinciale OV-visie 'toekomstbestendige bereikbaarheid'
Het Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld 2040 dient een gedragen en realistisch beeld op te leveren voor het totale openbaar vervoer in 2040 in de provincies Noord-Holland en Flevoland,

met richtinggevende uitspraken voor provinciegrensoverschrijdende verbindingen. Het is een samenwerking van 77 partijen. Alle gemeenten in Noord-Holland en Flevoland zijn betrokken, evenals het Rijk, vervoerders en belangenorganisaties.

Provincie Noord-Holland vindt een duurzaam, voor iedereen toegankelijk en samenhangend OV-systeem, van groot belang. Samen met onze partners stellen we hiervoor een OV-visie 'Toekomstbestendige bereikbaarheid'. Daarbij is niet alleen de mobiliteit binnen de MRA, maar ook de verbinding tussen de MRA en de aanliggende regio's van essentieel belang. We kijken daarbij naar mobiliteit in de volle breedte. Ook besteden we in de visie nadrukkelijk aandacht aan nieuwe concepten zoals mobility as a service en de beschikbaarheid van voldoende en hoogwaardig ingerichte P&R-locaties.

Er wordt een OV-fonds ingesteld voor investeringen in het openbaar vervoer. Investeringen vanuit het OV-fonds zijn ondergebracht in programma 5.

Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid
De provinciale opgave en ambities ten aanzien van verkeersveiligheid zijn afgeleid van het rijksbeleid, specifiek vertaald in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Op 14 februari 2019 is namens de provincies door het IPO het startakkoord ondertekend. Hierin conformeert de provincie zich aan de landelijke ambitie om toe te werken naar "nul verkeersdoden". Dit vergt een intensievere samenwerking met gemeenten, waterschappen, Openbaar Ministerie (OM), politie, RWS en andere maatschappelijke partners. Per regio worden regionale uitvoeringsprogramma's opgesteld waarin wordt weergegeven wat er jaarlijks wordt gedaan aan verkeersveiligheid. Voor de regio's Alkmaar, West-Friesland, Kop van Noord-Holland, Haarlem-IJmond en Gooi- en Vechtstreek neemt de provincie op verzoek van het Rijk hiertoe het initiatief. Daarnaast werkt de provincie in het gebied van de Vervoerregio Amsterdam mee aan het programma waarvoor de Vervoerregio aan de lat staat. Vanuit de rol van wegbeheerder werkt de provincie risicogestuurd aan het duurzaam veilig inrichten van het eigen wegennet.

Goederenvervoer over water
De provincie Noord-Holland wil het goederenvervoer over water actief stimuleren als duurzaam alternatief voor goederenvervoer over de weg. Dit willen we bereken door het behouden en uitbreiden van watergebonden logistieke bedrijventerreinen en laad- en loskade. Onderzocht gaat worden welke lokaties ontwikkeld kunnen worden voor de overslag van goederen naar het water.

Slimme en duurzame mobiliteit
Om de bijdrage van smart mobility aan de opgaven van de Omgevingsvisie te verdiepen is in 2018 de middellange termijn Koers Smart Mobility vastgesteld. Voor het invullen van de activiteiten die voortvloeien uit de routekaarten in deze koers, werkt de provincie naast het korte termijn uitvoeringsprogramma Smart Mobility, momenteel mee aan:

1. Krachtenbundeling Smart Mobility waar de twaalf provincies, de vijf grote steden en de Rijksoverheid vertegenwoordigd zijn. De provincie zit in het voorbereidingsteam en trekt twee bundels.
2. MRA-programma Smart Mobility, waarin afstemming plaatsvindt tussen verschillende Smart Mobility-programma's op MRA-niveau.
3. Cross-over programma TU Delft & Partners waarbij de combinatie van verschillende beleidsvelden (energie, infra, duurzaamheid en slim, logistiek) wordt verkend.
4. MaaS pilot Amsterdam Zuidas, waar we leren van de ervaringen uit deze en andere van de Mobility as a Service-pilots die het ministerie van Intrastructuur en Waterstaat heeft aanbesteedt.

Operationeel doel 2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
PS stellen voor de zomer (2019) de jaarlijkse actualisatie in programma als onderdeel van de agenda Mobiliteit vast	Aantal	0 (2018)	1	1	1	1	1
PS worden aan het eind van het jaar geïnformeerd over het BO MIRT	Aantal	0 (2018)	1	1	1	1	1

2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

Toelichting

De provincie draagt op meerdere manieren bij aan de uitvoering van mobiliteitsbeleid.

Jaarlijks stelt de provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bijvoorbeeld op het gebied van verkeersveiligheid) in staat om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Dit doet de provincie door middel van de *uitvoeringsregelingen kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding*.

Voor het versneld opwaarderen van een aantal *MRA-doorfietsroutes* heeft de provincie ruim € 16 miljoen beschikbaar gesteld. Een deel hiervan is voor het eigen areaal (€ 8,6 miljoen), een ander deel (€ 8,2 miljoen) voor derden (zoals gemeenten) in de vorm van subsidies.

Om het elektrisch rijden te bevorderen werkt de provincie met de MRA-partners en de provincie Utrecht samen in het project *MRA-E*. Voor 2020 moet opnieuw besloten worden over samenwerking, omdat de huidige samenwerkingsovereenkomst in dat jaar afloopt. Verwacht wordt dat de samenwerking wordt voortgezet. Vooruitlopend op die beslissing wordt er voor proceskosten MRA-E €75.000 in de begroting voor 2020 gereserveerd.

De vele bezoekers en het grote aanbod aan recreatiemogelijkheden leiden in het kustgebied van Zuid-Kennemerland op andere piekmomenten tot congestie en bereikbaarheidsproblemen. Wij willen deze problematiek samen met onze partners aanpakken in een nieuw *programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland*. Hierbij richten we ons op slimme OV-oplossingen, investeringen in fietsbereikbaarheid, het afstemmen van pendelvervoer met parkeerbeleid en andere innovatieve vormen van verkeersmanagement.

Verder valt onder dit doel de jaarlijkse storting die de provincie ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer doet voor de *OV-terminal bij station Amsterdam Zuid* (Reserve uitvoering mobiliteitsbeleid door derden). Ook de jaarlijkse vergoeding aan de vervoerders voor de omrijkosten ten gevolge van wegwerkzaamheden door gemeentelijke wegbeheerders worden uit deze reserve gedekt.

Investeringen vanuit het OV-fonds in het openbaar vervoer en OV-knooppunten zijn ondergebracht in programma 5.

Operationeel doel 2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Jaarlijkse subsidievaststelling betrokken regelingen	Aantal	3 (2018)	4	4	4	4	0

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 2.1 Bijdragen aan mobiliteit

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.1.1	Mobiliteitsbeleid opstellen	4.260	2.626	2.539	2.467	1.987	1.987
2.1.2	Mobiliteitsbeleid uitvoeren	33.060	101.135	53.355	46.947	11.680	11.477
	Totaal lasten	37.320	103.761	55.894	49.414	13.667	13.464
	Totaal baten	-742	-5.563	-427	-334	-1.023	-863
	Saldo van baten en lasten	36.578	98.198	55.467	49.080	12.644	12.601
	Stortingen						
2.1.1	Resv. Mobiliteitsbel.	0	4.359	655	205	205	205
2.1.2	Resv. fietsinfrastructuur	444	0	0	0	0	0
2.1.2	Resv. Uitvoeren Mob.beleid door derden	0	179.815	20.113	27.746	13.408	12.935
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort	18.454	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
2.1.1	Resv. Mobiliteitsbel.	0	-1.345	-1.124	-1.114	-635	-635
2.1.2	Resv. fietsinfrastructuur	104	-25.456	0	0	0	0
2.1.2	Resv. OLV-Greenport	0	-11.291	0	0	0	0
2.1.2	Resv. Uitvoeren Mob.beleid door derden	0	-98.157	-52.329	-45.925	-10.658	-10.455
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort	0	-59.391	0	0	0	0
	Resultaat	**55.580**	**86.732**	**22.782**	**29.992**	**14.964**	**14.651**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

2.2 Verbeteren en aanleggen infrastructuur

Onze rol

De provincie verbetert binnen het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) de bestaande infrastructuur en ontwikkelt nieuwe infrastructuur om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in de provincie te verbeteren.

De basis voor agendering van projecten in het PMI is de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi), die op 3 februari 2014 door Provinciale Staten is vastgesteld. Het uitgangspunt van de investeringsstrategie is een afwegingsmodel, waarbij de trajecten zijn gescoord op bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Slecht scorende trajecten en knelpunten, en trajecten die voor groot onderhoud in het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) staan geagendeerd, worden als studieproject opgenomen in het PMI. De iNHi wordt het komende jaar geactualiseerd.

Alle projecten in het PMI doorlopen drie fasen, te weten de studie-, plan- en realisatiefase. In de studiefase wordt onderzoek gedaan naar de problematiek en worden mogelijke oplossingen uitgewerkt, waarbij bijvoorbeeld wordt bekeken of bereikbaarheidsknelpunten kunnen worden opgelost door middel van verkeersmanagement, openbaar vervoer, gedragsbeïnvloeding of infrastructurele maatregelen. Aan het einde van de studiefase volgt een besluit over de oplossingsrichting en promoveert het project naar de planfase. Het is ook mogelijk dat aan het einde van de studiefase de conclusie wordt getrokken dat het project niet verder hoeft te worden uitgewerkt, bijvoorbeeld als er onvoldoende draagvlak is voor mogelijke oplossingen. In zo'n geval wordt een project geschrapt. In de planfase wordt de gekozen oplossing verder uitgewerkt. Daarna besluiten Provinciale Staten (PS) over het beschikbaar stellen van een uitvoeringskrediet en promoveert het project naar de realisatiefase. Na realisatie wordt het project afgerond en opgeleverd en wordt het een beheeractiviteit.

Het PMI wordt het komende jaar herzien en daarom dit jaar niet gelijktijdig met deze begroting in Provinciale Staten behandeld. Eventuele financiële consequenties van deze herziening worden via de reguliere P&C-cyclus aan de Staten voorgelegd.

Een totaal overzicht van alle lopende studies en in uitvoering zijnde projecten is te vinden in het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI).

Samenwerkingspartners
Net als bij andere andere doelen in dit programma, zijn mede-wegbeheerders (gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat), de Vervoerregio Amsterdam (VRA), belangenorganisaties en bewoners belangrijke samenwerkingspartners. Nog meer dan bij de andere doelen geldt die samenwerking bij het verbeteren en aanleggen van infrastructuur voor de reizigers, inwoners, aanwonenden en andere direkte stakeholders. De provincie doet dat steeds meer door de gebruiker in een vroegtijdig stadium bij de planvorming te betrekken. Voorbeelden van burgerparticipatietrajecten en co-creatie zijn de doorgang in Broek in Waterland, de nieuwe verbinding A8-A9 en de Bereikbaarheid Bollenstreek.

Prioriteiten
De belangrijkste prioriteiten voor 2020 zijn de onderstaande projecten:

- Verbinding A8-A9 (studie);
- bereikbaarheid Bollenstreek (studie);
- bereikbaarheid Waterland en onderdoorgang Broek in Waterland (plan en realisatie);
- fietsprojecten (studie);
- bereikbaarheid Den Helder (studie);
- bereikbaarheid Gooi- & Vechtstreek
- Cruquiusbrug (realisatie);
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) 't Gooi (realisatie);
- Wilhelminasluis (realisatie);
- centrale bediening bruggen en sluizen (realisatie);
- N243 Herinrichting (realisatie);
- N241 Herinrichting A.C. de Graafweg (realisatie).

In de toelichting in de volgende paragrafen is een aantal van deze projecten nader toegelicht.

Omgevingsfactoren
Een aantal ontwikkelingen is van invloed op de projecten ter verbetering of aanleg van infrastructuur. Specifiek van belang daarin om te noemen zijn:

Markt: door de overspannen arbeidsmarkt in de bouw, ontstaan na afloop van de crisis, komen de prijs, tijdigheid en kwaliteit van aanbiedingen en producten in het geding. De prijsstijgingen zetten zich de komende jaren vermoedelijk door. Als provincie anticiperen wij hierop door in onze ramingen altijd de meest recente landelijke prijsontwikkelingen mee te nemen.

Omgeving: Omgevingseffecten, zoals hinder voor omwonenden en verkeer, spelen al langere tijd een belangrijke rol in de projectuitvoering. Veiligheidsmanagement, zowel gericht op het verkeer als op de bouwplaats en omgeving ervan, is een belang dat in de afgelopen periode sterker onder de aandacht is gekomen en worden voortgezet. Een bijkomend gevolg is wel dat veel meer kosten worden gemaakt voor verkeers-begeleiding, afzettingen, communicatie en informatie. Steeds vaker worden projecten in samenwerking met de omgeving voorbereid. De Omgevingswet zal het vereisen, maar de burger vraagt het ook nu al: participatie en dus een andere verhouding tussen burgers en belanghebbenden en de provincie. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor, en vereist ontwikkeling in, alle fasen van werken: van studiefase tot en met realisatiefase.

Duurzaamheid. Provincie Noord-Holland heeft een grote ambitie ten aanzien van duurzame grond-, weg- en waterbouw (GWW). Dit is echter nog niet erg zichtbaar in de projecten. In iedere projectfase dient over duurzaamheid te worden nagedacht. In 2020 zal aan diverse aspecten van duurzaamheid meer inhoud gegeven worden. Om de duurzaamheidsambitie te realiseren is noodzakelijk dat duurzaamheid een alledaags thema is in de werkzaamheden van de organisatie. Dit gebeurt door invoering van de aanpak Duurzaam GWW. De Milieu Kosten Indicator (MKI) is een meeteenheid die wordt uitgewerkt voor het structureel meten van duurzaamheidseffecten. Dit wordt met urgentie opgepakt om de CO_2-effecten van ons beleid en onze projecten te meten, alsmede de effecten op welzijn en welvaart, zoals in het coalitieakkoord is aangekondigd. Hiervoor is het Programma Duurzame Infrastructuur gestart. Het doel is om de provinciale infrastructuur op termijn te laten voldoen aan de duurzaamheidsambities van de Provincie Noord-Holland. Bij aanleg van infrastructuur krijgt de duurzaamheidsambitie een plaats in de projectopdracht. Hetzelfde gebeurt voor het beheer van de infrastructuur in de gebiedscontracten. Voor projecten die al in uitvoering zijn of reeds zijn aanbesteed, wordt actief gezocht naar het toevoegen van duurzaamheidsmaatregelen zonder het lopende proces te frustreren.

Programma Aanpak Stikstof. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State geoordeeld dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. De consequenties van deze uitspraak worden in beeld gebracht.

Beleidsdoelevaluaties

In 2020 wordt de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) geactualiseerd. De beleidsuitgangspunten uit de Agenda Mobiliteit worden hierin verwerkt. Het PMI wordt herzien op basis van deze geactualiseerde iNHi.

2.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

Toelichting

In het PMI 2019-2025 zijn 37 studieprojecten opgenomen. In bijgaand overzicht zijn de uitgaven van het PMI weergegeven, verdeeld over de eerdergenoemde drie fasen: studie, plan en realisatie.

De provincie werkt aan de uitvoering van de studieprojecten uit het PMI 2019-2025. Het gaat onder meer om de studie Bereikbaarheid Den Helder, Broek in Waterland, de verkenningen N201-A4 (Kruiswegcorridor), N231-N232 in Schiphol-Oost en Amstelveen. Nieuwe studies, zoals die naar de bereikbaarheid van de Gooi- & Vechtstreek, worden als studiefase project opgenomen in

het PMI. De uitgaven voor deze studiefase projecten worden gedekt uit het budget studiefase van € 750.000. De kosten voor de voorbereiding van enkele specifieke projecten zoals de Verbinding A8-A9 en Bereikbaarheid Bollenstreek worden gedekt uit aparte voorbereidingskredieten voor deze projecten.

- Binnen het programma *Bereikbaarheid Waterland* wordt specifiek gekeken naar de leefbaarheidsproblemen in *Broek in Waterland*. In lijn met het proces van co-creatie dat is doorlopen, wordt de een onderdoorgang van de N247 als voorkeursvariant nader uitgewerkt.
- Binnen het project *Verbinding A8-A9* wordt de huidige voorkeursvariant verder onderzocht. Om het landschap te sparen wordt gekeken of het mogelijk is de weg verdiept of in een tunnel aan te leggen. In dit onderzoek wordt ook klimaatadaptatie meegenomen. Daarnaast investeren we op de korte termijn in de leefbaarheid rondom de N203, bijvoorbeeld in maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren.
- Het programma *Bereikbaarheid Bollenstreek* wordt gefaseerd gerealiseerd. Eind 2020 wordt de besluitvorming voor de uitvoering opgestart.
- De *fiets* is in toenemende mate een belangrijk onderdeel van de vervoersketen en van groot belang voor het bereikbaar houden van Noord-Holland. Daarnaast draagt fietsen bij aan een gezonde leefstijl. Om fietsverkeer te faciliteren investeren wij in het oplossen van fietsknelpunten en snelfietsroutes.

De uitgaven voor de projecten in de plan- en realisatiefase worden geactiveerd en afgeschreven in 50 jaar. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten (afschrijving) worden het begrotingsjaar erop in de begroting geraamd. Dit betekent dus dat de investeringsuitgaven van de begroting van 2019 pas in de begroting van 2020 in de vorm van kapitaallasten (1/50ste deel van deze uitgaven) zichtbaar worden. Doordat van de eerste projecten de afschrijvingsperiode (na 50 jaar) pas in 2069 eindigt, lopen de kapitaallasten in de aankomende jaren op: van € 17,1 miljoen in 2020 naar € 28,5 miljoen in 2023. Hier is in de meerjarenraming rekening mee gehouden.

De belangrijkste projecten die in 2020 (op basis van de huidige planning) promoveren naar de realisatiefase zijn HOV Noordwijk-Schiphol, HOV SOOMR (Schiphol Oost), de Noordelijke Ontsluiting Agriport op de N242 en de rotonde op de N501 op Texel. Naast de (reguliere) investeringen is er door het vorige College besloten tot extra investeringen van in totaal € 60 miljoen.

Operationeel doel 2.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Voortgang studies en projecten (aantal faseafrondingen)	Aantal	13 (2017)	10	20	20	30	30
Start nieuwe studies (studies nieuw opgenomen in PMI)	Aantal	13 (2017)	10	0	0	0	0
Afronding projecten (aantal gerealiseerd)	Aantal	17 (2017)	11	6	7	2	3

Investeringen

Bedrag (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kapitaallasten PMI	€ 5.280	€ 5.919	€ 6.744	€ 7.607	€ 8.407	€ 8.830	€ 9.509
Reserve kapitaallasten Weginfra	€ 2.116	€ 2.116	€ 2.116	€ 2.116	€ 2.116	€ 2.116	€ 2.116
Reserve kapitaallasten OV	€ 522	€ 522	€ 522	€ 522	€ 522	€ 522	€ 522
Kapitaallasten extra investeringen infrastructuur (€ 60 mln coalitieakkoord)	€ 70	€ 290	€ 600	€ 700	€ 900	€ 1.200	€ 1.200
	€ 7.988	**€ 8.847**	**€ 9.982**	**€ 10.945**	**€ 11.945**	**€ 12.668**	**€ 13.347**

In de onderstaande tabel is de aanwending van de hierboven genoemde extra investeringen van € 60 miljoen weergegeven. De investeringskosten van PMI-projecten kunnen naast de reguliere kapitaallasten PMI en kapitaallasten Extra investeringen gedekt worden uit bijdragen van derden én investeringsbijdragen provinciale reserves. Deze investeringsbijdragen reserves worden op basis van de (werkelijke) kasuitgaven van de betreffende projecten overgeheveld naar de reserves Kapitaallasten Weg- en OV-infrastructuur waar vervolgens de bedragen (analoog aan de kapitaallasten PMI regulier en Extra investeringen) geactiveerd worden (afschrijving in 50 jaar).

Projecten ten laste van kapitaallasten extra investeringen infrastructuur	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
N241-13: trajectbenadering N241, ged. N242-A7	€ 3.500	€ 6.000	€ 5.500	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15.000
N242-25: trajectstudie N242, ged. N508-N241	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.000	€ 5.000	€ 10.000
N243-06: trajectbenadering N243a	€ 0	€ 15.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15.000
Reservering PMI projecten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.000	€ 5.000	€ 10.000	€ 20.000
Bedragen (x € 1.000)	**€ 3.500**	**€ 21.000**	**€ 5.500**	**€ 5.000**	**€ 10.000**	**€ 15.000**	**€ 60.000**

2.2.2 OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen

Toelichting

De provincie Noord-Holland werkt continu aan het verbeteren van de infrastructuur op het gebied van openbaarvervoervoorzieningen (OV), (vaar)wegen, fietspaden en kunstwerken.

Doelstellingen hierbij zijn het optimaliseren van de doorstroming, veiligheid en leefbaarheid. Deze verbeteringen worden uitgevoerd in projecten, soms in combinatie met onderhoud aan de bestaande infrastructuur. Om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen maakt de provincie in projecten, waar mogelijk, actief gebruik van innovatieve manieren om aanleg en beheer efficiënter, veiliger en duurzamer te maken.

Enkele voorbeelden van deze activiteiten zijn:

- *Hoogwaardige Openbaar Vervoer verbinding (HOV) 't Gooi*
  Het is goed wonen in 't Gooi en dat wil de provincie Noord-Holland graag zo houden. De provincie vindt dat iedereen die in 't Gooi woont of werkt, op tijd en filevrij moet kunnen

reizen tussen Huizen en Hilversum. Huizen heeft geen NS-station. Een groot gemis, want de behoefte aan passend openbaar vervoer groeit. Daarom wordt er tussen Huizen en Hilversum een HOV-busverbinding aangelegd waar straks de R-NET bussen gebruik van gaan maken. HOV in 't Gooi is een gezamenlijk project van de gemeenten Huizen, Blaricum, Laren, Eemnes, Hilversum en de provincie Noord-Holland. Ook ProRail, Het Goois Natuurreservaat en Rijkswaterstaat zijn nauw betrokken bij dit HOV-project. Begin 2019 is het contract voor de bouw van een busbaan, een spoorwegonderdoorgang, een fly-over en een natuurbrug voor het deeltracé Laren-Hilversum gegund, in de loop van 2021 zal het project opgeleverd worden. De aanbestedingsprocedure voor deeltracé Eemnes-Laren start begin 2020.

- *Wilhelminasluis*
  De Wilhelminasluis (1903) in de binnenstad van Zaandam wordt samen met de naastgelegen Beatrixbrug en Wilhelminabrug vernieuwd. De huidige Wilhelminasluis is verouderd qua afmetingen en in een slechte bouwkundige en technische staat. De provincie Noord-Holland vervangt de komsluis door een nieuwe moderne schutsluis voor beroeps- en recreatievaart. Door de moderne rechte vorm verloopt het schutproces in de toekomst efficiënter. De werkzaamheden aan de Wilhelminasluis zijn in februari 2019 weer hervat. Daarmee is een periode van onzekerheid afgesloten en komt een vernieuwde Wilhelminasluis, Wilhelminabrug en Beatrixbrug weer dichterbij. De werkzaamheden duren tot eind 2020.

Een totaal overzicht van alle lopende studies en in uitvoering zijnde projecten is te vinden in het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI).

Operationeel doel 2.2.2 OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope	Percentage	-	100	100	100	100	100
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	-	80	80	80	80	80
Aantal bruggen die worden aangesloten op de brugbediencentrale	Aantal	-	-	12	12	6	-

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 2.2 Verbeteren en aanleggen infrastructuur

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.2.1	Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren	9.103	11.106	10.456	11.306	12.384	13.298
2.2.2	OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen	822	1.885	1.996	1.996	1.995	1.995
	Totaal lasten	9.925	12.991	12.452	13.302	14.379	15.293
	Totaal baten	-517	-99	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	9.408	12.892	12.452	13.302	14.379	15.293
	Stortingen						
2.2.1	Resv. Kapitaallasten OV	-67.892	0	0	0	0	0
2.2.1	Resv. Kapitaallasten Wegen	65.865	0	0	0	0	0
2.2.1	Resv. Ontwikkeling prov infrastructuur	0	274.508	29.874	16.874	16.874	16.874
	Onttrekkingen						
2.2.1	Resv. Kapitaallasten OV	-3.085	-522	-522	-522	-522	-522
2.2.1	Resv. Kapitaallasten Wegen	-987	-2.194	-2.116	-2.116	-2.116	-2.116
2.2.1	Resv. Ontwikkeling prov infrastructuur	0	-8.865	-98.664	-130	-75	-27
	Resultaat	**3.309**	**275.819**	**-58.977**	**27.408**	**28.540**	**29.502**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

2.3 In stand houden infrastructuur

Onze rol

De provincie is eigenaar en wegbeheerder van 645 km wegen, 50 km busbanen en 246 km vaarwegen. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (384 km) die eigendom van de provincie zijn. Op deze infrastructuur beheert de provincie 590 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten. Om de gebruiker vlot en veilig over de provinciale infrastructuur te laten gaan beheert de provincie ook een verkeerscentrale, dynamische verkeersmanagementsystemen (DVM), een tunnelcentrale, brugbediencentrale en diverse steunpunten.

De provinciale infrastructuur is van groot economisch en maatschappelijk belang. Instandhouding van deze provinciale infrastructuur is één van de wettelijke kerntaken van de provincie. In de begroting is voor de instandhouding € 106 miljoen gereserveerd. Goed beheer en structureel onderhoud zijn hierbij het uitgangspunt. De provincie volgt hierbij de principes van assetmanagement; de provincie Noord-Holland is sinds 2015 ISO-55001 en sinds 2019 ISO-9001 gecertificeerd.

De provincie Noord-Holland maakt bij de instandhouding van haar areaal onderscheid naar wegen (waaronder OV-wegen, fietspaden en bruggen), vaarwegen en bediencentrales. Om de werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren maakt de provincie jaarlijks een onderhoudsplanning, waarin zoveel mogelijk onderhoudsmaatregelen worden gecombineerd met verbetermaatregelen. De provincie heeft een zelfstandige rol als het gaat om het aanleggen en beheren van de

provinciale infrastructuur. Echter, de provinciale infrastructuur maakt onderdeel uit van het totale netwerk van hoofd- en onderliggend wegennet van Nederland. Samenwerking en afstemming met de andere (netwerk)partners hierin is dan ook essentieel.

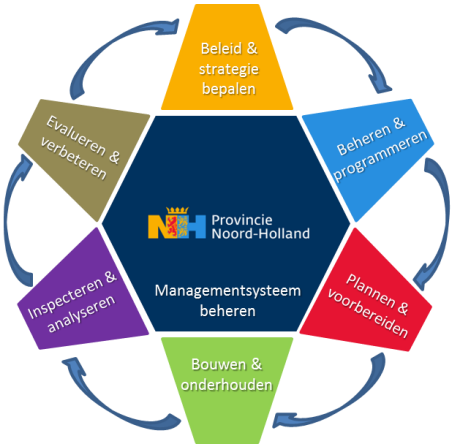

De samenwerkingspartners, met wie de provincie aan dit doel werkt:

- Voor de instandhouding van de infrastructuur is de provincie Noord-Holland 10-jarige gebiedscontracten aangegaan met verschillende gebiedsaannemers. In totaal zijn er zes gebiedscontracten, waarmee de provincie het beheer en onderhoud van de provincie vormgeeft. Daarnaast stemt de provincie de werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud af met Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschappen, Metropoolregio Amsterdam (MRA) en gemeenten.

De belangrijkste prioriteiten voor het in stand houden van de infrastructuur zijn:

- Verduurzaming infrastructuur. Ook op het gebied van infrastructuur wil de provincie bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO_2-doelstellingen en wil hier zelfs een voorloper in zijn.
- Versneld uitvoeren programma Machinerichtlijn. Om het programma in lijn te laten lopen met de aansluiting van de beweegbare kunstwerken op de bediencentrale, wordt het programma versneld uitgevoerd.
- Aanpak chroom-6 bruggen, zodat er geen vertraging ontstaat in de uitvoering van het benodigde onderhoud aan de kunstwerken.
- Verbeteren biodiversiteit. Gelet op de algehele achteruitgang van de biodiversiteit, heeft de provincie de ambitie om de biodiversiteit langs de infrastructuur te verbeteren

Omgevingsfactoren
zie 2.2. Verbeteren en aanleggen infrastructuur.

Beleidsdoelevaluaties

Tweejaarlijks wordt er landelijk een wegbelevingsonderzoek uitgevoerd. In 2020 streeft de provincie naar een verbetering van de waardering ten opzichte van 2019.

2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren

Toelichting

Het onderhoud van de provinciale infrastructuur is erop gericht om optimale prestaties te bereiken, in relatie tot de provinciale assetmanagement bedrijfswaarden: bereikbaarheid, veiligheid, imago en leefbaarheid. Dit wil de provincie bereiken tegen zo gunstig mogelijke kosten. Daarbij wordt er gestreefd naar een hoge tevredenheid bij de weggebruikers. In het Strategisch Assetmanagement Plan (voorheen Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen) staat beschreven hoe dit op een duurzame en innovatieve manier wordt bereikt met het gewenste kwaliteitsniveau als resultaat. Op basis van de daarin gestelde kaders en kwaliteitseisen wordt het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) opgesteld, waarin inzicht wordt gegeven in het onderhoudsprogramma en de benodigde financiering voor onderhoud van het areaal met inachtneming van de gestelde eisen. Jaarlijks in november wordt door Provinciale Staten (PS) het PMO behandeld en worden de kredieten hiervoor beschikbaar gesteld. Door de marktontwikkelingen en de aantrekkende economie blijven de kosten van infrastructuurprojecten stijgen. De onderhoudsbudgetten en kapitaallasten budget zijn op basis van de Grond, Weg- en Waterbouw (GWW-index) geïndexeerd.
Bij de Kaderbrief 2020 is besloten om, uit de vrijgevallen middelen als gevolg van het verlengen van de afschrijvingstermijn, een stelpost in te stellen. Dit ter dekking van de toenemende kosten in het programma Bereikbaarheid in de toekomst. Het gaat om een bedrag van € 2 miljoen vanaf 2022.

Verduurzaming
De provincie wil bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO_2-doelstellingen en wil hier een voorloper in zijn. Dit sluit aan op de duurzaamheidsambities. Daarbij zijn duurzaam bouwen en onderhouden met oog voor de gehele levensduur van het bouwwerk essentiële onderdelen om voorop te blijven lopen en in te zetten op kostenbesparing. Belangrijke doelstellingen hierin zijn 50% grondstoffenreductie en 50% minder CO_2-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. In 2019 is het plan $C0_2$-monitoring en -reductie vastgesteld door PS met daarbij de vaststelling van de huidige CO_2-footprint, de doelstelling van de CO_2-reductie en de concrete maatregelen, zoals duurzaam asfalt, ledverlichting en circulair bouwen, zie ook 2.4.

Optimaliseren gebruik netwerk
De doelstellingen en concrete maatregelen zijn verankerd in het Strategisch Assetmanagement Plan. Voor het project Energiebesparing, het vervangen van de huidige openbare verlichting (OVL) door ledarmaturen is €7 miljoen beschikbaar. In 2018 is hiervoor een marktconsultatie uitgevoerd en een Programma van Eisen geschreven. Uit de marktconsultatie blijkt dat de implementatie van de ledverlichting duurder is dan begroot. Voor de aannemers in de gebieden is het echter ook aantrekkelijk om de huidige verlichting te vervangen door nieuwe, onderhoudsvriendelijke ledarmaturen. Om inzicht te krijgen in de werkelijke kosten gaat de provincie in 2019-2020 de regio's één en zes voorzien van ledlampen. Ook worden over het hele areaal de relatief onzuinige Sox lampen vervangen.

Machinerichtlijn (MRL)
De provincie Noord-Holland is wettelijk verplicht om haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de Machinerichtlijn (MRL). De MRL is wetgeving voor veilig gebruik en beheersing van risico’s voor gebruikers, bedienend en onderhoudspersoneel van machines. Voor het uitvoeringsprogramma MRL voor beweegbare kunstwerken is € 11,8 miljoen beschikbaar. Vanuit landelijk perspectief is recentelijk een nieuw eenduidig referentiekader opgesteld. De provincie

wil de beweegbare kunstwerken opwaarderen naar het nieuwe landelijk toegepaste veiligheidsniveau. Totaal is hiervoor bij de kaderbrief 2020 € 5,5 miljoen extra beschikbaar gesteld. Om het programma in lijn te laten lopen met de aansluiting van de beweegbare kunstwerken op de bediencentrale, wordt het programma versneld uitgevoerd. Het programma wordt in 2024 afgerond in plaats van in 2026.

Aanpak chroom-6
In 2018 is vastgesteld dat in oude verflagen van ongeveer de helft van de beweegbare kunstwerken van de provincie chroom-6 voorkomt en mogelijk ook in oude verlagen van andere staalconstructies zoals OV-masten. Chroom-6 kan in stofvorm gevaarlijk zijn voor de gezondheid, met name voor het onderhoudspersoneel. De provincie is daarom meteen in overleg gegaan met gebiedscontractanten en er zijn extra beheersmaatregelen genomen. De meerkosten voor onderhoud worden op dit moment ingeschat op totaal € 4,6 miljoen (op basis van 23 objecten waar nu een verhoogd gehalte chroom-6 is vastgesteld). Voor het jaar 2020 is € 0,9 miljoen beschikbaar gesteld voor de dekking van de verwachte meerkosten, die de gebiedsaannemers maken voor de geplande onderhoudsmaatregelen 2020 aan deze kunstwerken.

Verbeteren biodiversiteit
Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit is er nog verbetering mogelijk bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. De provincie zal blijven inzetten op deze verbeteringen, waardoor de resultaten voor de buitenwereld direct zichtbaar worden. Voorbeelden hiervan zijn sinusmaaien, gefaseerd maaien en insectenhotels, in de vorm van staand en liggend dood hout. In het coalitieakkoord is € 0,5 miljoen per jaar hiervoor beschikbaar gesteld. Het kenmerk van sinusmaaien is dat er per maaironde altijd circa 15-30% van het areaal ongemaaid blijft staan. De overige delen worden gefaseerd in tijd en plaats gemaaid zodat er hoogteverschillen en daarmee luwteplekken ontstaan. Doordat een deel van het areaal wisselend blijft staan, blijft er, in tegenstelling tot de andere maaimethoden, altijd een stukje leefgebied voor flora en fauna behouden. De eerste resultaten zijn zeer positief. Deze maaimethode is alleen volledig toepasbaar in brede bermen. Daarnaast wordt "klepel-maaien" (verhakselen van gras, waardoor er verruiging van de beplanting ontstaat) zo min mogelijk gedaan.

Ook wordt verdere invulling gegeven aan de landschappelijke inpassing en biodiversiteit provinciale (vaar)wegen. Bij de kaderbrief 2019 is hiervoor tot en met 2023 € 0,35 miljoen per jaar beschikbaar gesteld. De komende jaren worden minimaal wee (vaar)wegen per jaar aangepakt waar de meeste landschappelijke en biodiversiteitswinst te behalen is. Ook worden de huidige faunapassages aangepakt zodat deze weer voldoen aan de kwaliteitseisen.

Operationeel doel 2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Vaststellen assetmanagement visie & strategieplan (4 jaarlijks)	Aantal	-	1	-	-	-	-
Vaststellen PMO (jaarlijks)	Aantal	1 (2018)	1	1	1	1	1
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	76 (2017)	80	80	80	80	80
CO2 meting implementeren en doelstelling vaststellen	Aantal	-	1	-	-	-	-

2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

Toelichting

Vanuit haar zelfstandige rol als wegbeheerder is de provincie verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. Daarvoor worden diverse activiteiten uitgevoerd, zoals vast en variabel onderhoud, diverse renovatieprojecten en vervangingen. Het vaste en variabele onderhoud is ondergebracht in zes gebiedscontracten. Renovaties en vervangingen zijn ondergebracht in projecten, soms in combinatie met aanleg van nieuwe infrastructuur. Om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen wordt in projecten waar mogelijk actief gebruikgemaakt van innovatieve manieren om aanleg en beheer efficiënter, veiliger en duurzamer te maken.

Enkele voorbeelden van deze activiteiten:

- *Gebiedscontracten*
  Het beheren en onderhouden van het provinciaal areaal wordt uitgevoerd door aannemerscombinaties, in de volgende zeven gebieden:
  - Gebied 1 Kop van Noord-Holland;
  - Gebied 2 Alkmaar en omgeving;
  - Gebied 3 West-Friesland (de gebieden 2 en 3 zijn samengevoegd in één gebiedscontract);
  - Gebied 4 Zuid-Kennemerland/IJmond;
  - Gebied 5 Zaanstreek-Waterland;
  - Gebied 6 Noord-Holland-Zuid;
  - Gebied 7 Gooi en Vechtstreek.

  Deze aannemerscombinaties zijn verantwoordelijk voor het dagelijks en variabel onderhoud, de programmering en planning hiervan, bouwcommunicatie en de klachtenafhandeling. De duur van het gebiedscontract is tien jaar, waarbij de prestaties vooraf zijn vastgelegd en in lijn zijn met het Strategisch Assetmanagementplan. De maandelijkse betalingen zijn gelijkmatig, behoudens extra opdrachten en uitbreidingen contract, zoals areaaluitbreiding. De samenwerking met de gebiedscontractanten verloopt goed. Ook zijn de gebiedscontracten binnen het beschikbare budget gegund.

- *Cruquiusbrug*
  Eén van de twee Cruquiusbruggen bij Heemstede is aan vervanging toe. In 2021/2022 start de provincie Noord-Holland met de aanleg van een nieuwe oostelijke brug (brug A), richting Heemstede. Dit wordt in 2020 aanbesteed. Deze nieuwe Cruquiusbrug wordt niet zomaar een brug. De provincie wil de nieuwe brug namelijk circulair, energiezuinig en onderhoudsarm bouwen. Ook gaat de provincie omwonenden en weggebruikers betrekken bij het tot stand komen van de plannen.

- *N243 Herinrichting*
  De N243 (Herinrichting) is de provinciale weg door Schermer (Noordervaart), Beemster (Schermerhornerweg en Middenweg) en Koggenland (provinciale weg). Het is een smalle weg met veel verkeer, een aantal drukke kruisingen en veel directe wegaansluitingen van woningen en bedrijven. De provincie maakt de N243 veiliger en voert groot onderhoud

uit. De provincie werkt voor deze herinrichting nauw samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de politie en de gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland. De werkzaamheden starten in 2020.

- *N235 en N247 Bereikbaarheid Waterland*
  Fietsers, automobilisten en reizigers in het openbaar vervoer hebben behoefte aan een bereikbaar Waterland (N235 en N247 Bereikbaarheid Waterland). Samenwerkende overheden zorgen er in diverse deelprojecten voor dat de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de N235 en N247 verbeteren. De leefbaarheid en de natuur mogen er niet op achteruitgaan. De provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam werken samen met de gemeenten Waterland, Purmerend, Edam-Volendam en Amsterdam aan de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in de regio Waterland.In maart 2019 is het provinciaal inpassingsplan (PIP) voor de N247 definitief vastgesteld. Daarmee is er groen licht voor de reconstructie van een groot deel van de N247 tussen Amsterdam en Edam-Volendam. In 2020 start de provincie met de werkzaamheden.

Een totaal overzicht van alle lopende studies en in uitvoering zijnde projecten is te vinden in het Provinciale Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO).

Operationeel doel 2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
% wegen (incl. kunstwerken) voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	97% (2018)	95	95	95	95	95
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope	Percentage	-	100	100	100	100	100
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	-	80	80	80	80	80

Investeringen

Zie voor de investeringen t.b.v. het in stand houden van OV, Wegen en kunstwerken het Provinciaal Meerjarenprogramma onderhoud (PMO)

2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Toelichting

Het beheer van vaarwegen wordt risicogestuurd uitgevoerd. Dat betekent dat op basis van inspectiegegevens van het areaal de noodzakelijke oeververvangingsprojecten worden geprogrammeerd.

Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd, evenals de afwikkeling van schades. In 2019 is gestart met een omvangrijk oeververvangingsproject, waarvan de uitvoering zal doorlopen tot maart 2021, in het Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-c). In dit project wordt circa 13 km oevers vervangen. Tevens zal in 2020 de uitvoering starten van twee kleinere oeververvangingsprojecten, circa vier km in het Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-a) en circa twee km in de Huigen- en Hoornsevaart (K07/K08-1).

Daarnaast zijn diverse andere oevertrajecten in voorbereiding. Hiervan zal de uitvoering in 2021 en 2022 plaatsvinden. Binnen oeververvangingsprojecten wordt succesvol gewerkt aan reductie van CO2-uitstoot, aanleggen van natuurvriendelijke oevers waar zinvol en mogelijk en het meenemen van kansen voor waterrecreatie.

Operationeel doel 2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	-	4,9	14	5	-	-
Ongeplande stremmingen door risicogestuurd beheer oevers	Aantal	-	0	0	0	0	0

2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren

Toelichting

De provincie beschikt over één verkeerscentrale in Hoofddorp van waaruit de bediening en bewaking van de Waterwolf- en Abdijtunnel en het Amstelaquaduct plaatsvindt, de zogenoemde "tunnel desk". Daarnaast wordt in de verkeerscentrale dagelijks alle informatie verzameld over de situatie op de weg. Dankzij deze informatie kan er snel gereageerd worden als er opstoppingen op de weg ontstaan. Bij een verstoring of ongeluk worden bijvoorbeeld verkeerslichten op afstand bediend en worden weginspecteurs snel naar de juiste locatie gestuurd. Dit vindt plaats vanuit de verkeersmanagement desk. Hiervoor zijn verschillende systemen in gebruik. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Dynamische Route Informatiepanelen (DRIP), verkeerslichten (VRI's) en camera's. Gezien de verwevenheid tussen de centrale systemen en de tunnelinstallaties wordt onder dit operationeel doel ook het (dagelijks) beheren en onderhouden van de Waterwolftunnel, de Abdijtunnel en het Amstelaquaduct uitgevoerd. Met het uitvoeren van de beheer- en onderhoudsactiviteiten wordt voldaan aan de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels.

Naast de verkeerscentrale in Hoofddorp beschikt de provincie over een bediencentrale voor het op afstand bedienen van bruggen en sluizen. Deze centrale is gelegen op het nieuwe duurzame en energieneutrale steunpunt De Lange Balk in Heerhugowaard. Ook bij deze centrale geldt dat het dagelijks beheren en onderhouden van de benodigde apparatuur om de bruggen en sluizen te kunnen bedienen, door de provincie wordt uitgevoerd.

De bediening van verkeerscentrale, tunnelcentrale en bruggencentrale is apart beschreven onder operationeel doel 2.4.1.

Operationeel doel 2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Halen van aanrijtijden en functieherstelttijden VRI's	Percentage	-	-	90	-	-	-
Beschikbaarheid Waterwolftunnel	Percentage	98,7 (2017)	97,5	97,5	97,5	97,5	97,5

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 2.3 In stand houden infrastructuur

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.3.1	Opstellen beheerbeleid en programmeren	645	353	374	374	2.374	2.374
2.3.2	OV, wegen en kunstwerken in stand houden	48.013	64.638	85.415	56.323	53.903	53.742
2.3.3	Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren	7.984	24.316	20.494	11.038	11.985	11.733
2.3.4	Beheeractiviteiten centrales uitvoeren	0	136	145	145	145	145
	Totaal lasten	56.643	89.443	106.428	67.880	68.407	67.994
	Totaal baten	-7.324	-9.418	-33.764	-3.328	-4.403	-1.630
	Saldo van baten en lasten	49.319	80.025	72.664	64.552	64.004	66.364
	Stortingen						
2.3.2	Resv. Groot onderhoud wegen	18.937	20.750	16.689	14.410	15.719	16.139
2.3.2	Resv. Investeringen Kunstwerken	0	13.526	7.900	1.800	1.000	1.200
2.3.2	Resv. Kapitaallasten invest.kunstwerken	12.035	10.971	8.574	1.300	800	600
2.3.3	Resv. Groot onderhoud vaarwegen	5.312	505	7.887	5.887	5.887	5.887
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	-23.550	75	3	0	0	0
	Onttrekkingen						
2.3.2	Resv. Groot onderhoud wegen	-9.983	-39.796	-22.027	-18.861	-14.854	-17.026
2.3.2	Resv. Investeringen Kunstwerken	0	-10.971	-8.574	-1.300	-800	-600
2.3.2	Resv. Kapitaallasten invest.kunstwerken	-128	-241	-1.239	-1.752	-1.839	-1.892
2.3.3	Resv. Groot onderhoud vaarwegen	-4.647	-9.542	-7.851	-4.786	-8.489	-5.373
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	0	-6	-8	-8	-8	-8
	Resultaat	**47.295**	**65.296**	**74.018**	**61.242**	**61.420**	**65.291**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

2.4 Optimaliseren gebruik netwerk

Onze rol

Met verkeersmanagementmaatregelen benut de provincie de beschikbare verkeersnetwerken zo optimaal mogelijk zodat aan de actuele vraag naar mobiliteit kan worden voldaan. Dat gebeurt onder andere door het optimaal afstellen van verkeerslichten, inzet van incidentmanagement, de inzet van Dynamische Route Informatiepanelen (DRIP's) en het stellen van eisen aan de beschikbaarheid van de netwerken bij (vaar)wegwerkzaamheden en evenementen.

De provincie Noord-Holland heeft een direct belang bij het stimuleren en ontwikkelen van innovaties. Door optimalisatie van producten en processen verbetert de provincie haar bedrijfswaarden. Daarnaast kunnen innovaties worden aangejaagd die de markt niet alleen kan realiseren. De provincie richt zich daarbij onder andere op levensduur verlengende innovaties die bijdragen aan duurzaam en efficiënt beheer en onderhoud van de infrastructuur. Hierbij wordt voor de realisatie samenwerking aangegaan met kennisinstituten, wegbeheerders en

marktpartijen. Verder wil de provincie haar infrastructuur inzetten om duurzame energie op te wekken en energiegebruik te reduceren om op deze manier bij te dragen aan de energietransitie.

Samenwerkingspartners
Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp worden de 260 provinciale verkeerslichten gecontroleerd en aangestuurd. Dit wordt ook voor 159 verkeerslichten van diverse gemeenten gedaan.

Met betrekking tot het openbaar vervoer zorgt de provincie ervoor, in samenwerking met gemeenten binnen het provinciale concessiegebied, dat de verkeerslichten voor buslijnen optimaal ingeregeld zijn. Daarnaast wordt samen met de openbaarvervoerbedrijven gewerkt aan optimalisatie van de ritten door de locatiebepaling en datauitwisseling tussen bus en infrastructuur verder te verbeteren. Dit voorkomt dat bussen ongewenste/onnodige verliestijd oplopen.

Met organisaties als het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, gemeenten, waterschappen, de Vervoerregio Amsterdam, kennisinstituten, ingenieursbureaus, aannemers, automobielfabrikanten en diverse andere marktpartijen wordt regelmatig overleg gevoerd.

Beleidsdoelevaluaties
Evaluatie rapportage beleidskaders verkeersmanagement vindt jaarlijks plaats, daaruit blijkt dat de eis van 6% verbeterde doorstroming wordt gehaald.

2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting
Verkeersmanagement op de weg
Op verschillende manieren wordt het gebruik van het beschikbare netwerk geoptimaliseerd. Het verkeer wordt geobserveerd met camera's en door lussen in de weg. Groentijden kunnen waar nodig worden aangepast en dat geldt ook voor vooraf vastgestelde scenario's. Dit zijn op elkaar afgestemde maatregelen die worden ingezet bij vooraf gedefinieerde situaties. Daarnaast zijn er 15 dynamische routepanelen waarmee weggebruikers geïnformeerd kunnen worden.

De data die gebruikt wordt voor verkeersmanagement wordt via diverse kanalen ook beschikbaar gesteld aan gebruikers van de verkeersnetwerken (reizigers, vervoerders, nood- en hulpdiensten et cetera).

Verkeersmanagement op de vaarweg
Het verkeersmanagement voor het vervoer over water wordt gedeeltelijk gestalte gegeven in het project "Blauwe Golf". Met het project Blauwe Golf wordt het optimum gezocht tussen doorvaart voor de scheepvaart en de hinder door brugopeningen voor het wegverkeer. Brugbedienaren van de provincie en andere overheden kunnen op basis van de informatie die ze krijgen de brugopeningen beter plannen. Schippers en automobilisten krijgen (geautomatiseerd) betere informatie over de doorstroming op de weg en over het water.

Het netwerkmanagement en verkeerskundig beheer bestaat uit een samenspel van een aantal dagelijks uit te voeren activiteiten. Waaronder de volgende activiteiten:

Bediening van bruggen, sluizen en tunnels
Objectbediening en -bewaking vindt op verschillende manieren plaats. Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp worden dag in, dag uit de Waterwolftunnel, Abdijtunnel en het Amstelaquaduct bewaakt.

De provincie Noord-Holland wil het vervoer over water stimuleren. Dit leidt tot een betere doorstroming van zowel de scheepvaart als het verkeer op de weg. Daarom start de provincie met de centrale bediening van bruggen en sluizen. Vanaf 2018 worden de eerste bruggen en sluizen in Noord-Holland vanuit één centrale plek bediend vanuit het energieneutrale steunpunt 'Weg en Waterhuis de Langebalk' in Heerhugowaard. Op deze centrale worden tot en met het tweede kwartaal 2022 in totaal 44 bruggen en sluizen in Noord-Holland aangesloten. De ambitie is om nog eens 36 bruggen en sluizen van andere beheerders aan te sluiten.

Het afstemmen van werkzaamheden en evenementen
Indien voor werkzaamheden/evenementen verkeersmaatregelen op de provinciale (vaar)weg noodzakelijk zijn, is hiervoor toestemming van het Verkeerscoördinatiepunt (VCP) vereist. Verkeersmaatregelen die een aanzienlijke invloed hebben op de doorstroming worden vooraf afgestemd binnen het samenwerkingsverband van alle (vaar)wegbeheerders in Noord-Holland, de RegioRegie. Deze afstemming start bij maken van een wegbeheerder overstijgende meerjarenplanning waarin een aantal jaren in de toekomst wordt gekeken. Vervolgens vindt de fijne afstemming plaats in het jaar van uitvoering. Deze afstemming vindt plaats binnen zogenaamde regiegroepen waarin alle wegbeheerders vertegenwoordigd zijn.

Incidentmanagement
De weginspecteurs van de provincie staan dagelijks klaar voor een vlotte en veilige doorstroming op de provinciale wegen. Het belangrijkste onderdeel hiervan is incidentmanagement. Incidentmanagement is het geheel aan maatregelen die beogen de weg zo snel mogelijk voor het verkeer vrij te maken nadat een incident heeft plaatsgevonden. Daarbij rekening houdend met de verkeersveiligheid, de behartiging van belangen van mogelijke slachtoffers en de beheersing van de ontstane schade. Om de aanrijtijden van de weginspecteurs zo kort mogelijk te houden wordt gewerkt vanuit diverse steunpunten. Door het invoeren van tweeploegendienst voor de weginspecteurs is de provincie in staat om ook bij een incident in de avondspits snel ter plaatse te zijn. Dit vraagt om een beperkte uitbreiding van het aantal weginspecteurs om zo de continuïteit van de dienstverlening te verzekeren en zich te kunnen houden aan de Arbeidstijdenwet. Hiervoor is in de Kaderbief 2020 budget beschikbaar gesteld. De ochtendploeg start om 6.00 uur 's ochtends en de middagploeg eindigt na de spits om 20.00 uur 's avonds. Ook het verdelen van weginspecteurs op basis van ongevallenconcentraties op de provinciale wegen draagt bij aan een vlotte en veilige doorstroming.

Gladheidsbestrijding
Veiligheid op de weg in de wintermaanden is van groot belang. Zodra er gladheid wordt verwacht staan de gladheidsbestrijders paraat om de weg op te gaan, ook midden in de nacht. Vanuit de diverse steunpunten vindt de (coördinatie van de) gladheidsbestrijding plaats. Informatie over het actuele strooiregime is te vinden op strooit.nu. In 2018 is gestart met de pilot Grass2grit waarbij de gladheid wordt bestreden met dooimiddel gemaakt van sap uit bermgras. Het project, dat drie jaar geleden als idee bij de provincie Noord-Holland begon, wordt meegefinancierd door middel van een Europese Life-subsidie en zal plaatsvinden op de N504 ten noorden van Alkmaar.

Optimaliseren verkeerslichten
In het Beleidskader Verkeersmanagement is vlot en veilig door Noord-Holland verder geoperationaliseerd. Hierin wordt als doel gesteld om 6% betere doorstroming en 10% betere betrouwbaarheid te realiseren. Eén van de maatregelen die bijdraagt aan dit doel is verkeerskundige optimalisatie van de verkeerslichten (VRI's), oftewel verkeerskundig beheer.

Nieuwe technologieën
Er komen nieuwe technologieën beschikbaar om de mobiliteit beter te faciliteren. De provincie bereidt zich voor op haar nieuwe rol, door het ontwikkelen en beproeven van een aantal veranderingen aan het areaal: zowel bij verkeersregelinstallaties en verkeerscentrale als bij wegontwerp. De consequenties hiervan worden in beeld gebracht evenals de wijze waarop de rol van de provincie in de toekomst als wegbeheerder en beleidsmaker moet worden ingevuld. Dit vindt plaats binnen het programma Smart Mobility. Veel proeven vinden plaats in landelijk en Europees verband (respectievelijk Beter Benutten en Europese subsidies aan consortia waarin de provincie participeert).

Operationeel doel 2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Verbeteren doorstroming d.m.v. optimaliseren VRI's	Percentage	6 (2017)	6	6	6	6	6
Gemiddelde aanrijtijd weginspecteurs op incidenten (in minuten)	Aantal	28 (2017)	30	30	30	30	30

2.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

Toelichting

De provincie heeft als streven om haar activiteiten continu te verbeteren. Hiertoe worden onder meer innovatieprojecten uitgevoerd ten aanzien van duurzaamheid en Smart Mobility. Innovaties starten bij een idee waarna er een studie wordt verricht, testen en pilots worden uitgevoerd om uiteindelijk dat innovatieve idee te realiseren. Hierna wordt er nagegaan of de resultaten voldoende veelbelovend zijn voor uitrol van het innovatieproject, er redenen zijn voor een nadere studie, of dat de resultaten aanleiding geven voor het veranderen van beleid of bijvoorbeeld stimulering van andere partijen.

Duurzame innovaties
Bij de verduurzaming van de infrastructuur richt de provincie zich op duurzaam bouwen en onderhouden van haar assets, met oog voor de gehele levensduur van het bouwwerk. De provincie zet hierin op innovaties die veel impact hebben op grondstoffen- en op CO_2-reductie.

- Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD)

De provincie draagt bij aan het ontwikkelen van verschillende IFD-specificaties. Voor IFD bouwen is door NEN de eerste NTA (Nederlandse Technische Afspraak) voor IFD van beweegbare bruggen opgeleverd. Deze wordt gebruikt voor de bouw van de Cruquiusbrug in de provincie Noord-Holland. Daarnaast wordt deze toegepast in de provincie Overijssel.

- Circulair bouwen

De provincie werkt aan een uniforme uitvraag voor circulair bouwen, ook bedoeld voor het uitvoeren van, een pilot te realiseren in circulaire bouw.

- Levensduurverlengende innovaties

Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduur verlengende innovaties zoals bijvoorbeeld epoxy asfalt dat een vier tot vijf keer langere levensduur heeft. Het programma is uitgebreid met onderzoek naar recyclebaarheid in samenwerking met de provincie Gelderland.

- Energieopwekking en –besparing

Bij het onderwerp energieopwekking en -besparing kan de provincie haar infrastructuur inzetten voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking Op deze manier wil de provincie bijdragen aan de energietransitie.
Innovaties op het gebied van energieopwekking en -besparing waar de provincie aan werkt zijn:

- De pilot Zwaar verkeer Solaroad. Op dit moment lopen er pilots in Noord- en Zuid-Holland. Op basis van de bevindingen uit dit traject zal het vervolg van het programma worden bepaald.
- Op meerdere plaatsen wordt een fietspad, of een deel hiervan, uitgerust met een zonnewegdek.
- Realisatie/monitoring van zonnepanelen op geleiderail.
- Het realiseren van een energieneutrale beweegbare brug (Cruquius).

Smart Mobility
Voor het onderdeel Smart Mobility maakt de provincie verkeerslichten intelligenter, waardoor de informatie aan de weggebruiker verbetert (onder andere adviessnelheid om groen te halen), prioriteit voor doelgroepen mogelijk wordt en de doorstroming op het netwerk verder geoptimaliseerd kan worden.

- De iVRI

De iVRI (intelligente Verkeersregeling) is ontwikkeld in het programma Beter Benutten ITS/Talking Traffic door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu samen met alle provincies, een groot aantal gemeenten en private partijen. Om alle 260 VRI's in de provincie uit te rusten als iVRI wordt een eerste tranche van 52 iVRI's neergezet om de innovatie te testen en de werking in de keten met diensten aan de weggebruiker te optimaliseren. Vervolgens is vanaf 2021 een uitrol gepland van ongeveer 25 VRI's per jaar. Samen met de reguliere vervanging (circa vijftien per jaar) zijn daarna dan in circa vijf jaar alle VRI's op provinciale wegen vervangen door iVRI's. Hiermee profiteert de provincie optimaal van de diensten die in het kader van Talking Traffic door de markt zijn ontwikkeld.

- Connected en zelfrijdende auto's

Daarnaast onderzoekt de provincie samen met verschillende autofabrikanten (Nissan, Fiat en BMW) de impact van connected en zelfrijdende auto's op onze rol als wegbeheerder en beleidsmaker. Met Nissan Research onderzoekt de provincie de rol die de infrastructuur kan spelen bij het automatisch rijden op provinciale wegen.

- Europees project Socrates

In het Europees project Socrates werkt de provincie met verschillende private partijen aan de informatie-uitwisseling tussen verkeerscentrales en de serviceproviders en automotive. In het Europees project Concorda gebruikt de provincie haar proeftuin voor Smart Mobility rondom Schiphol om samen met Fiat en NXP de Europese standaarden voor coöperatief rijden te testen.

- Coöperative adaptive cruise control

Samen met de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) en de TU Delft onderzoekt de provincie de impact van coöperative adaptive cruise

control (CACC) op doorstroming en veiligheid. Na eerste positieve resultaten uit een in 2018 gehouden pilot volgen nadere testen.

- Communicatietechnieken voertuigen en VRI's

Op Europees niveau is er discussie over de toepassing van twee verschillende communicatietechnieken tussen voertuigen en VRI's. De provincie past beide technieken toe en doet onderzoek naar specifieke toepassingen en de effecten daarvan.

- Interactie gebruiker Smart Mobility-toepassingen

De provincie zoekt interactie tussen de gebruiker en toepassingen van Smart Mobility, data-uitwisseling met logistieke partijen en fietsverkeer voor Smart Mobility-toepassingen worden onderzocht.

- Verbeteren effectiviteit regionaal verkeersnetwerk

Om de effectiviteit van het huidige verkeersmanagement in het regionale verkeersnetwerk verder te verbeteren, sluit de provincie verkeerslichten van gemeenten aan op de eigen verkeerscentrale. Daarnaast integreert de provincie de verschillende bediencentrales (verkeer, bruggen en tunnels) zodat deze efficiënter worden bediend.

Indicatoren

Binnen dit operationeel doel zijn twee verschillende indicatoren benoemd. Het aantal innovaties waaraan wordt gewerkt en daarnaast het budget dat jaarlijks wordt besteed aan innovaties ten opzichte van het complete budget dat wordt besteed aan de infrastructuur. Voor 2018, 2019 en 2020 is het percentage berekend, maar voor de jaren daarna dient nog te worden bepaald wat de hoogte hiervan is.

Operationeel doel 2.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Investeren in innovatieve projecten (aantal pilots)	Aantal	10 (2018)	10	10	10	10	10
Investeren in innovatieve projecten (t.o.v. totaal PMI / PMO)	Percentage	4 (2018)	7	7	-	-	-

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 2.4 Optimaliseren gebruik netwerk

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.4.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	26.087	23.008	24.423	24.548	25.423	25.158
2.4.2	Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren	5.310	12.138	10.516	1.436	1.644	1.029
	Totaal lasten	31.397	35.146	34.939	25.984	27.067	26.187
	Totaal baten	-2.269	-2.297	-1.666	-1.510	-1.510	-1.360
	Saldo van baten en lasten	29.128	32.849	33.273	24.474	25.557	24.827
	Stortingen						
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	0	25.159	1.178	848	528	133
	Onttrekkingen						
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	0	-11.113	-9.487	-407	-615	0
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten SolaRoad	-568	-1.992	0	0	0	0
	Resultaat	**28.560**	**44.903**	**24.964**	**24.915**	**25.470**	**24.960**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

2.5 OV waarborgen

Onze rol

De verstedelijkingsopgave in de provincie is alleen mogelijk als tegelijkertijd wordt gezorgd voor een goede ontsluiting door een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Goed openbaar vervoer is een essentiële voorwaarde om de provincie de komende decennia bereikbaar en leefbaar te houden en de economie verder te laten groeien. Goed openbaar vervoer houdt regio's aantrekkelijk om in te wonen, te werken, te leren, te ondernemen en te bezoeken. De provincie zet in op economisch vitale en leefbare regio's. Daarvoor is een verdere verbetering van (de kwaliteit van) het openbaar vervoer noodzakelijk. Wonen en werken, en oude en nieuwe woongebieden moeten duurzaam met elkaar worden verbonden. Een duurzaam, voor iedereen toegankelijk en samenhangend OV-systeem is daarbij van groot belang. De OV-verbindingen in de verschillende concessiegebieden moeten goed op elkaar zijn afgestemd, zodat OV-gebruikers ongestoord kunnen reizen. Wij zorgen, in overleg met de Vervoerregio en de gemeenten, voor onbelemmerde verbindingen en pakken knelpunten aan. Daarbij richten we ons niet alleen op de aansluiting tussen de MRA en Noord-Holland Noord, maar ook op de samenhang met de concessies in de aangrenzende provincies. De provincie kiest in 2020 voor openbaar vervoer waar de vraag van de reiziger centraal staat, en waar op verbindingen met veel vraag meer vervoer dient te worden geboden dan op verbindingen met minder vraag.

Op grond van de Wet personenvervoer 2000 (Wp2000) is de provincie de concessieverlener voor het openbaar vervoer per bus en auto in de provincie, uitgezonderd het grondgebied van de Vervoerregio Amsterdam. De provincie Noord-Holland kent momenteel drie concessies: Gooi en Vechtstreek, Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. Op basis van artikel 61 van de Wp2000 moet de provincie concessies voor openbaar vervoer aanbesteden.

De reserveringen voor het OV-fonds met als doel te investeren in het openbaar vervoer en OV-knooppunten zijn geplaatst onder programma 5 van deze begroting.

Samenwerkingspartners
Belangrijke samenwerkingspartners zijn andere opdrachtgevers voor het openbaar vervoer, de Vervoerregio Amsterdam, de gemeenten, belangenorganisaties, buurtbusverenigingen en natuurlijk de reizigers.

Prioriteiten
De belangrijkste prioriteiten zijn:

- *Concessie Gooi- en Vechtstreek*. Een aanbesteding is hét moment om het OV-aanbod nog eens onder de loep te nemen – en waar nodig te herzien –om aan te sluiten bij de vraag van de reiziger, bij het beleid en bij nieuwe ruimtelijke, vervoerkundige en technologische ontwikkelingen. Met de nieuwe concessie wil de provincie inspelen op veranderende mobiliteitspatronen van reizigers in de regio. In het voorjaar van 2020 zal de gunning van de concessie Gooi en Vechtstreek plaatsvinden. Daarna zal de implementatie van de concessie plaats gaan vinden.
- *Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld 2040 en de provinciale OV-visie 'toekomstbestendige bereikbaarheid*'. Deze toekomstbeelden kunnen mede bepalend zijn voor de doorontwikkeling van onze concessies. Het OV toekomstbeeld en de provinciale OV-visie zijn nader toegelicht onder beleidsdoel 2.1.

Omgevingsfactoren
Duurzaamheid. In het bestuursakkoord Zero Emissie Regionaal Openbaar Vervoer is de verduurzaming van het openbaar vervoer, vastgelegd in het Bestuursakkoord Zero Emissie Regionaal Openbaar Vervoer per Bus (Bestuursakkoord ZE 15 april 2016). Hierin hebben de regionale vervoerautoriteiten (provincies en vervoerregio's) met het Rijk het volgende afgesproken:

- Uiterlijk 2025 zijn alle nieuw instromende bussen emissievrij aan de uitlaat (tank-to-wheel)
- De nieuwe bussen maken in 2025 gebruik van 100% hernieuwbare energie of brandstof, die met het oog op economische ontwikkeling zoveel mogelijk regionaal wordt opgewekt
- OV-concessies hebben een zo gunstig mogelijke score op well-to-wheel CO_2-emissie per reizigerskilometer (wat zo gunstig mogelijk is, wordt nog geconcretiseerd).

ICT en mobiliteitsdiensten. De tweede belangrijke ontwikkeling is dat de wereld van mobiliteit in hoog tempo verandert. Nu kiezen burgers nog met welk beschikbaar vervoermiddel men zich wil verplaatsen, in de toekomst kan er worden gereisd met bijvoorbeeld een e-bike, een zelfrijdende bus of auto en/of deelt men de auto met anderen. Het op maat gemaakte mobiliteitspakket kan dan worden besteld via internet. De reiziger wil namelijk mobiliteit die aansluit op zijn vraag. Dit is niet langer de bus, de auto of de fiets maar een optimale mix van verplaatsingsmogelijkheden, ondersteund door ICT-toepassingen (Mobility as a Service – MaaS). Elektronische betaalvormen zijn volledig gewoongoed geworden. Men betaalt steeds meer met bankpassen en smartphones of op rekening achteraf. Ook in het openbaar vervoer wordt geëxperimenteerd met deze betaalmethoden, nu nog naast de OV-chipkaart, straks ter vervanging. Vervoerders bereiden de introductie van nieuwe betaalmethoden voor.

Beleidsdoelevaluaties

Klantwaardering openbaar vervoer gemeten door CROW-KpVV OV-Klantenbarometer.

2.5.1 OV concessies beheren en verlenen

Toelichting

De huidige concessie Gooi en Vechtstreek eindigt in juli 2021. De voorbereiding van de aanbesteding van de nieuwe concessie is gestart. Gunning aan de winnende vervoerder is voorzien in het eerste kwartaal van 2020.

In september 2017 is de nieuwe concessieperiode Haarlem-IJmond gestart, die loopt tot september 2027. Ten slotte is de concessie Noord-Holland Noord in 2017 gegund en is de nieuwe concessieperiode op 22 juli 2018 gestart, eveneens voor de periode van tien jaar. Dit betekent dat elke concessie zich in zijn eigen fase bevindt voor wat betreft beheer: Gooi en Vechtstreek in de eindfase van het huidige contract, Haarlem-IJmond gesetteld in het nieuwe contract en Noord-Holland Noord in het eerste jaar van de nieuwe concessieperiode. Elke fase brengt een eigen dynamiek met zich mee.

De provincie wil met een aanbesteding inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om de klanttevredenheid 0,1 hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. Door middel van aanbestedingen zoekt de provincie een vervoerder die deze doelstellingen kan bereiken.

Het huidige budget voor openbaar vervoer is het uitgangspunt voor de concessies aangevuld met eerder gereserveerde gelden voor verbetervoorstellen openbaar vervoer (EHBOV). Door de afspraken van het IPO met de vervoerders (het Heerenveenakkoord van 17 juni 2008) wordt elke concessie afgesloten na 2008 niet meer geïndexeerd met de index van de rijksbijdrage (voorheen de BDU-index) en/of het provinciefonds maar met de zogenoemde Landelijke Bijdrage Index (LBI): één landelijke indexering voor de periodieke aanpassing van de vergoedingen van alle concessieovereenkomsten, uitgesplitst naar techniek. Op het moment dat de lasten hierdoor het voor OV beschikbare budget overschrijden, zal een beroep worden gedaan op de stelpost prijsstijgingen.

Operationeel doel 2.5.1 OV concessies beheren en verlenen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
OV-Klantenbarometer (algemeen)	0	7,7 (landelijk cijfer 2018)	minimaal 0,1 hoger dan het landelijk gemiddelde	Idem	Idem	Idem	Idem
Reizigerskilometers	0	Zie jaarverslag 2018	Groei van ten minste 1% per jaar	Idem	Idem	Idem	Idem

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 2.5 OV waarborgen

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.5.1	OV concessies beheren en verlenen	51.736	50.650	57.405	54.548	52.933	52.975
	Totaal lasten	51.736	50.650	57.405	54.548	52.933	52.975
	Totaal baten	-6.812	-642	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	44.924	50.008	57.405	54.548	52.933	52.975
	Stortingen						
2.5.1	Resv. Openbaar Vervoer projecten	42.035	53.690	51.034	50.747	50.770	50.793
	Onttrekkingen						
2.5.1	Resv. Openbaar Vervoer projecten	-48.292	-71.980	-56.733	-53.880	-52.265	-52.307
	Resultaat	**38.667**	**31.719**	**51.706**	**51.415**	**51.438**	**51.461**

*doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

Programma 3 Water

Doelenboom

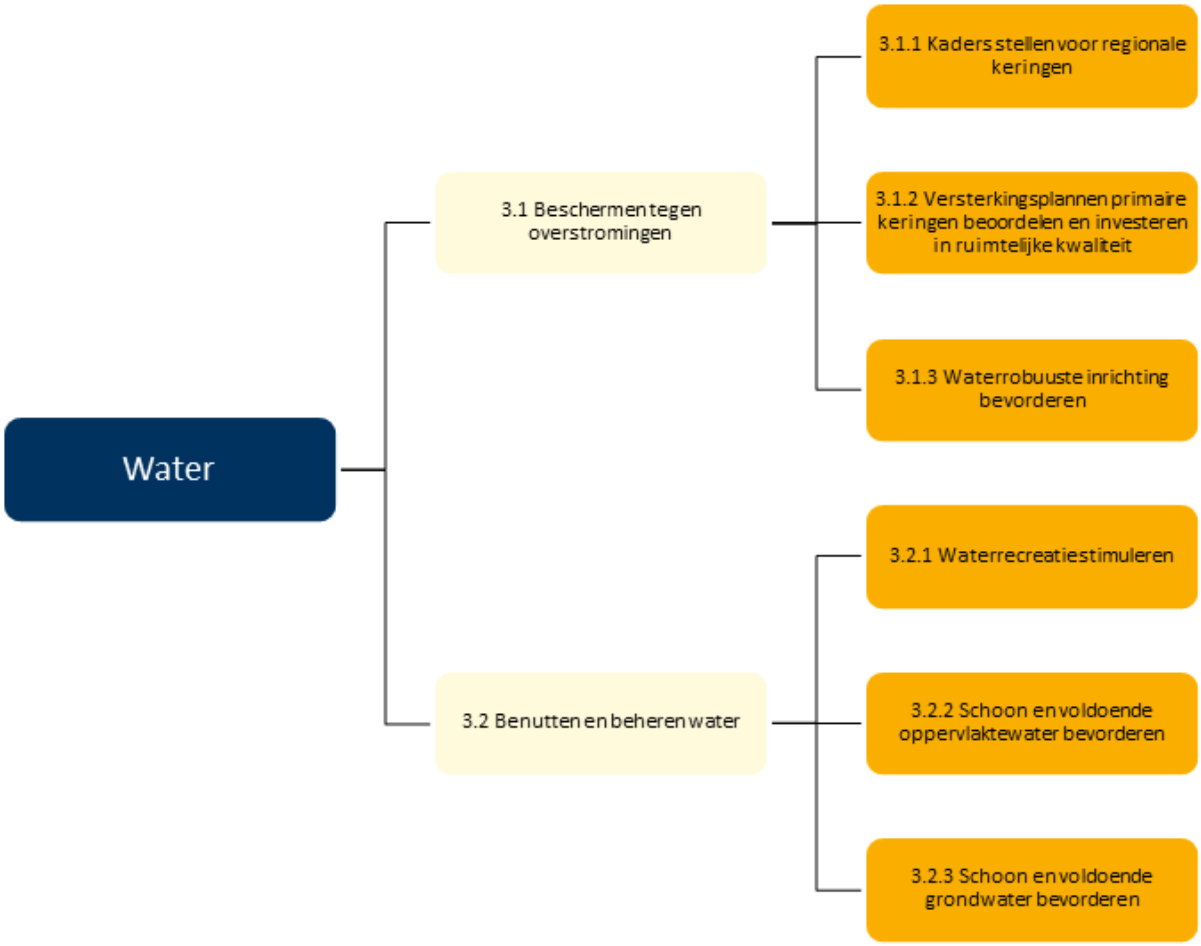

Maatschappelijk doel

De maatschappelijke doelen binnen het programma Water liggen vast in 'Watervisie 2016 - 2021' en 'Visie op de Waterrecreatie 2030'.

De hoofddoelen van Watervisie 2016 - 2021 zijn het beschermen tegen overstromingen en een duurzaam gebruik van het water voor verschillende doeleinden. Bij het beschermen tegen overstromingen staan drie elementen centraal: primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen, een robuuste ruimtelijke inrichting en effectieve calamiteitenplannen. Bij een duurzaam gebruik van het water gaat het om een zorgvuldig beheer van grond- en oppervlaktewater. Er mag geen uitputting of verontreiniging plaatsvinden. De beide hoofddoelen sluiten aan op de doelen van twee belangrijke Europese Richtlijnen: de ROR (Richtlijn Overstromingsrisico's) en de KRW (Kaderrichtlijn Water).

De doelstellingen uit de Visie op de Waterrecreatie 2030 zijn het versterken van de economische en maatschappelijke waarde van de waterrecreatie in Noord-Holland. Dit betreft het versterken van de groeipotentie en werkgelegenheid in deze sector en het, daar waar passend, faciliteren van de diverse vormen van waterrecreatie voor de inwoners en bezoekers van Noord-Holland.

Klimaatverandering en maatschappelijke opgaven als de energietransitie, biodiversiteit en woningbouwopgave maken dat het waterbeleid op een aantal aspecten aangepast, versneld of geïntensiveerd moet worden. Bij de versterking van primaire waterkeringen wordt ingezet op: versterkingsoplossingen die makkelijk zijn te versterken bij een verandering van het klimaat, op het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit en op het realiseren van extra ruimtelijke kwaliteit in de directe omgeving van dijkversterkingen. Hiervoor worden de middelen ingezet uit de Reserve Meekoppelkansen dijkversterkingen en kustontwikkeling.

Als uitwerking op het nationale Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (2018-2019) en het nationale bestuursakkoord klimaatadaptatie (2018) is in 2019 een verkenning uitgevoerd naar de wijze waarop de provincie buiten de doelen van de Watervisie invulling geeft aan deze opgave. De samenwerkende gemeenten op het gebied van klimaatadaptatie hebben een aanvraag gedaan bij het rijk voor procesondersteuning. De provincie Noord-Holland faciliteert dit in 2020. De provincie werkt samen met gemeenten, veiligheidsregio's en waterschappen in het verkrijgen van meer inzicht in vitale en kwetsbare infrastructuur. Eigen netwerken (onder andere wegen en kanalen) worden beoordeeld op klimaatbestendigheid. In het coalitieakkoord is € 5,1 miljoen aan extra middelen beschikbaar gesteld voor klimaatadaptatie.

De provinciale Omgevingsvisie is de kapstok om deze opgaven in relatie tot de andere grote maatschappelijke opgaven uit te werken en vast te leggen in de uitvoeringsprogramma's.

Wettelijk beleidskader

- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden
- Provinciale Ruimtelijke Verordening

Provinciaal beleidskader

- Watervisie 2021 'Buiten de oevers'
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
3.1	Beschermen tegen overstromingen	2.172	0	2.172	750	1.150	2.572
3.2	Benutten en beheren water	4.429	1.025	3.404	2.000	2.000	3.404
	Totaal	**6.601**	**1.025**	**5.576**	**2.750**	**3.150**	**5.976**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
3	3.2.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling waaronder waterbeheer

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	24%	59%	18%
Rijnland	0%	35%	48%	18%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	47%	23%	30%
Peildatum		2018		

Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

Toelichting:
De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in de categorieën goed, matig, ontoereikend en slecht. De beoordeling van de kwaliteit en de indeling in categorieën is conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) die in 2000 door het Europees Parlement is vastgesteld. De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden. De KRW maakt onderscheid tussen de chemische en de ecologische toestand van de waterlichamen. De chemische toestand wordt bepaald door meer dan 40 stoffen. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de 'fysisch-chemische' toestand (onder andere de concentratie van stikstof en fosfaat) en 4 biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe'. Dit principe houdt in dat indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet, de toestand van het waterlichaam niet als goed wordt beoordeeld. De toestand van de vier afzonderlijke biologische kwaliteitselementen is minder negatief dan het totaalbeeld volgens bovenstaande tabel.

3.1 Beschermen tegen overstromingen

Onze rol
Wij voeren actief beleid voor het beschermen van de provincie tegen schade en slachtoffers door overstromingen. Dit wordt gedaan op basis van de Waterschapswet, de Waterwet, de Wet Milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening. Daarnaast zijn de nationale Deltaprogramma's richtinggevend voor de provinciale ambities.

Het Rijk is verantwoordelijk voor de programmering van het versterken van primaire waterkeringen. De waterschappen voor het opstellen van een dijkversterkingsplan. De provincie is bevoegd gezag voor het goedkeuren van dit plan, het bijbehorende milieueffectrapport en het verlenen van de omgevings- en natuurvergunning voor de dijkversterking.

Bij de goedkeuring van het dijkversterkingsplan beoordeelt de provincie de landschappelijke inpassing, het compenseren en ontwikkelen van natuurwaarden en het terugbrengen van

recreatievoorzieningen. Waar mogelijk voegt de provincie in overleg met regionale partners extra ruimtelijke kwaliteit toe (o.a. extra natuur, recreatievoorzieningen). Hiermee wil de provincie de integrale gebiedsontwikkeling stimuleren. We stimuleren het "building with nature" principe bij het versterken van primaire waterkeringen zoals we dit gedaan hebben bij Petten en de Prins Hendrikpolder op Texel.

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. Deze veiligheidsnormen en de verplichte voortgangsrapportages m.b.t. regionale waterkeringen zijn opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. Met de Unie van Waterschappen (UvW) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) wordt een onderzoeksprogramma regionale keringen uitgevoerd.

De EU Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) verplicht de provincie om data aan te leveren voor het maken van overstromingsscenario's. Dit doet de provincie samen met de waterbeheerders. In 2020 en 2021 wordt er ook een overstromingsrisicobeheersplan opgesteld waaraan de provincie een bijdrage levert. De provincie participeert samen met de veiligheidsregio's en waterschappen in projecten voor het opstellen van evacuatiescenario's en calamiteitenoefeningen.

Prioriteiten

- *Aanpassen aan klimaatverandering*
  Hierbij gaat het om de thema's wateroverlast, hittestress, droogte en beperken van overstromingsrisico. In het kader van het Deltaprogramma hebben alle overheden met elkaar afgesproken dat Nederland in 2050 zoveel als redelijkerwijs mogelijk waterrobuust en klimaatbestendig moet zijn ingericht. In 2020 moeten alle overheden dit in hun ruimtelijke beleid hebben verankerd.Via het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en de Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS) wordt hier uitvoering aan gegeven. In november 2018 is het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie ondertekend door het Rijk met de gemeenten (VNG), waterschappen (UvW) en de provincies (IPO). In het Bestuursakkoord zijn afspraken opgenomen over de versnelling en de intensivering van het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten en de financiering. Ook in 2020 zal de provincie aanvullend op het uitvoeringsprogramma van de provinciale watervisie, extra inzet leveren om aan de nationale doelen te kunnen voldoen.
- *Omgevingswet en Deltaprogramma*
  Het nationale beleid staat in het teken van decentralisatie en het vergroten van doelmatigheid en efficiency van beleid. Provincies staan aan de lat voor integraal ruimtelijk-economisch beleid, waar water onderdeel van uitmaakt. Hiermee wordt voorgesorteerd op de komst van de Omgevingswet, die naar verwachting in 2021 van kracht zal worden. Het Deltaprogramma heeft als doel om ervoor te zorgen dat Nederland nu en in de toekomst is beschermd tegen hoogwater en beschikt over voldoende zoetwater. Met de minister van I&W en de Deltacommissaris zijn door het IPO afspraken gemaakt over acties die worden uitgevoerd door provincies.

Samenwerkingspartners
Samen met de waterschappen en de andere provincie is er een Visie regionale waterkeringen vastgesteld met een uitvoeringsprogramma. Dit programma bestaat onder andere uit het opstellen van leidraden voor het toetsen en versterken van regionale waterkeringen.

Beleidsdoelevaluaties

Geen geplande evaluaties.

3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De acties uit de Visie op de Regionale Waterkeringen 2016, die de provincies samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat hebben opgesteld, zijn verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen III (ORK III). Onderwerpen zijn onder andere zorgplicht, meerlaagse veiligheid en kennisontwikkeling ten aanzien van toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeert in het begeleidingsteam Visie en begeleidt ORK III.
De beheergebieden van de waterschappen overschrijden de provinciegrenzen. Om het toezicht per waterschap op eenzelfde manier invulling te geven, zijn er op het niveau West-Nederland afspraken gemaakt tussen drie provincies en acht waterschappen, vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014. Ook in 2020 gaat het hierbij om afspraken over het op een bepaalde tijd op orde zijn, toetsregels, format jaarrapportages et cetera. De provincie zit in het begeleidingsteam, stuurt op actualiteit en ziet toe op de uitvoering van de afspraken.

3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

Coördinatie dijkversterkingen, goedkeuringsbesluiten, opstellen programma's ruimtelijke kwaliteit
De provincie keurt op verzoek van het waterschap of Rijkswaterstaat dijkversterkingsplannen goed en verleent vergunningen (omgevingsvergunning, natuurvergunningen). De provincie heeft ook de wettelijke taak om op verzoek van de waterbeheerders de dijkversterkingsplannen en vergunningen ter visie te leggen. Belanghebbenden kunnen bij de Raad van State beroep instellen tegen de goedkeuringsbesluiten van Gedeputeerde Staten.

Wij verwachten dat de waterschappen in 2020 de dijkversterkingsplannen voor Durgerdam, Marken, IJburg 2e fase en Zeeburgereiland ter goedkeuring aan GS voorleggen. Voor de dijkversterking Markermeerdijken zullen er in 2020 mogelijk nog procedures worden gevoerd bij de Raad van State (voorlopige voorzieningen en bodemprocedures).

Voor de primaire waterkering tussen Den Oever en Den Helder (Balgzanddijk, Waddenzeedijk Wieringen, Amsteldiepdijk), de waterkering IJmuiden en de polder Katwoude worden in 2020 verkenningen afgerond dan wel wordt er gestart met het opstellen van een projectplan Waterwet. Voor zeven dijkversterkingen die zich in de verkennings- of ontwerpfase bevinden zijn er kansen op het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit aan de dijkversterking. Hiervoor is budget beschikbaar vanuit de Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling.

De provincie zet in op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van dijken die worden versterkt én op het daarbij direct oppakken van ontwikkelkansen in het aangrenzende gebieden.

Wij ondersteunen in 2020 initiatiefnemers die projecten willen ontwikkelen in relatie tot dijkversterkingen. Met bijdragen en op te stellen subsidieregelingen cofinancieren wij deze initiatieven. Reeds in uitvoering genomen ruimtelijke kwaliteitsprogramma's zijn die naar aanleiding van de versterkingen van de Havendijk Den Oever, Prins Hendrikpolder Texel en de Afsluitdijk. In aansluiting op de dijkversterking Markermeerdijken wordt er in 2020 samen met circa 15 regionale partijen een Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-

Amsterdam vastgesteld en wordt een bestuursovereenkomst met deze partijen ondertekend. Het gaat hierbij met name om recreatie- en natuurprojecten. Tegen de provinciale goedkeuring van het dijkversterkingsplan Markermeerdijken is beroep ingesteld bij de Raad van State. Na de definitieve uitspraak van de Raad van State (in 2020) maken we definitieve afspraken met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier over de financiële bijdrage (waaronder proceskosten) aan de recreatieve voorzieningen en natuurontwikkeling zoals deze zijn opgenomen in het dijkversterkingsplan.

Uitvoering programma's ruimtelijke kwaliteit
In 2020 zal naar verwachting worden gestart met het uitvoeren van de eerste projecten uit het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam. Van het programma ruimtelijke kwaliteit dat is gekoppeld aan de versterking van de Afsluitdijk - het zogenoemde Uitvoeringsprogramma Afsluitdijk - worden in 2020 het Off Grid Test Centre (OGTC) en de vismigratie in uitvoering genomen. Daarnaast zal er in 2020 een definitieve overeenkomst met het Rijk worden gesloten over de aanpak en uitbreiding van het monument.

Bijdragen aan Deltaprogramma
In opdracht van de Deltacommissaris leveren wij in 2020 inhoudelijke bijdragen aan het Programma Kust en het Onderzoeksprogramma zeespiegelstijging van het Deltaprogramma Waterveiligheid. De provincie vervult het voorzitterschap van het bestuurlijke Landelijk Overleg Kust (LOK) en van de ambtelijke Landelijke Kennisgroep Kust (LKK). Daarnaast coördineert de provincie de inhoudelijke inbreng voor het Deltaprogramma Waterveiligheid 2020.

In 2020 wordt gestart met de verkenning van de uitvoering van een programma identiteit kustplaatsen in het IJsselmeergebied.

3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen

Toelichting

Het nationale beleid Klimaatadaptatie is de laatste jaren in ontwikkeling. Naast de doelen van het uitvoeringsprogramma van de provinciale Watervisie (2016-2021), zal in 2020 bepaald worden hoe door de provincie naast de inzet vanuit het waterdomein, de integraal aanvullende opgave geformuleerd moet worden. Aanvullend zal de provincie in 2020 in ieder geval de volgende extra inzet leveren op:

- Waterschappen en de gemeenten ondersteunen in kennis en expertise voor het uitvoeren van de regionale risicodialoog klimaatadaptatie op grond waarvan regionale strategieën geformuleerd kunnen worden en die uiterlijk in 2020 in een uitvoeringsprogramma resulteren.
- Vitale en kwetsbare infrastructuur en stresstest eigen wegen.
- Leveren van kennis en expertise op het gebied van klimaatadaptatie bij gebiedsprogramma's als de MRA.
- Kennis en expertise leveren in provinciale projecten en programma's zoals OV-knooppunten.

In het coalitieakkoord is € 5,1 miljoen aan extra middelen beschikbaar gesteld voor klimaatadaptatie. Boven op de bovengenoemde inzet zal het budget besteed worden in 2020-2025 aan:

- Het vormgeven eigen beleid, aanvullend onderzoek, verbinden andere provinciale opgaven.

- Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen).

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 3.1 Beschermen tegen overstromingen

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
3.1.1	Kaders stellen voor regionale keringen	146	266	272	270	270	270
3.1.2	Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	1.016	2.738	1.645	890	890	890
3.1.3	Waterrobuuste inrichting bevorderen	163	251	255	254	254	254
	Totaal lasten	1.325	3.255	2.172	1.414	1.414	1.414
	Totaal baten	-1.238	-150	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	88	3.105	2.172	1.414	1.414	1.414
	Stortingen						
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	3.750	13.067	50	100	50	0
3.1.3	Resv. Klimaatadaptie	0	0	1.100	1.000	1.500	1.500
	Onttrekkingen						
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	-566	-1.460	-750	0	0	0
	Resultaat	**3.272**	**14.712**	**2.572**	**2.514**	**2.964**	**2.914**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

3.2 Benutten en beheren water

Onze rol

De opgave voor de provincie is om er samen met andere partijen voor te zorgen dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt voor drinkwater, landbouw, natuur en andere bestemmingen. Voorraden moeten zorgvuldig worden beheerd. Er mag geen uitputting of verontreiniging plaatsvinden en wateroverlast moet zo veel mogelijk worden voorkomen. De provincie is slechts één van de overheden die ervoor moeten zorgen dat het watersysteem duurzaam wordt gebruikt. Alle overheden hebben hierin een taak. Daarnaast hebben ook maatschappelijke partijen en inwoners hierin een belangrijke rol. Alleen door een goede samenwerking tussen deze partijen kunnen doelen worden bereikt. In de Watervisie 2021 en in het bijbehorende Uitvoeringsprogramma is dit verder uitgewerkt.

Voor waterrecreatie heeft de provincie Noord-Holland de rol van regisseur van de uitvoering van het programma waterrecreatie. De provincie is vanuit die rol onder meer de organisator van de samenwerkingsstructuur met externe partners. De provincie organiseert de overleggen en bijeenkomsten zoals die in de Visie zijn vastgelegd.

Samenwerkingspartners
Samenwerkingspartners zijn waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen (zoals LTO, drinkwaterbedrijven, recreatieschappen en watersportorganisaties).

Prioriteiten

- Voor waterrecreatie zet de provincie Noord-Holland met prioriteit in op de zogeheten aquapunctuurpunten (benoemd en geselecteerd in de Visie op de Waterrecreatie 2030), nieuwe zwemplekken en de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijke IJsselmeergebied.
- Voor oppervlaktewater wordt prioriteit gegeven aan het 'KRW-proof' maken van de provinciale vaarwegen. Door natuurvriendelijke oevers aan te leggen verbetert de ecologische kwaliteit van het water. Er wordt gewerkt aan uitvoering van de projecten uit de 'Kansenkaart natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarwegen' die in 2017 is opgesteld. In 2019 is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de verbetering van de vispasseerbaarheid van de tien provinciale schutsluizen. Mogelijk leidt deze studie vanaf 2020 tot concrete uitvoeringsprojecten.
- Voor grondwater wordt prioriteit gegeven aan het uitvoeren van 'projecten Kaderrichtlijn Water'. Deze hebben als doel om een goede toestand van het grondwatersysteem te bereiken en te behouden. Van bijzonder belang daarbij zijn met name de drinkwaterwinningen en Natura 2000-gebieden.

Beleidsdoelevaluaties
Geen geplande evaluaties.

3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting
Waterrecreatie bevindt zich op het raakvlak van waterkwaliteit, economie, mobiliteit, recreatie en toerisme. De reserve waterrecreatie heeft als doel het realiseren van de Visie op de Waterrecreatie Noord-Holland 2030, 'Water, bron van recreatie'. Deze is vastgesteld door Provinciale Staten op 3 oktober 2016.
In 2020 wordt er € 2 miljoen ingezet voor onder meer:

- Het realiseren van de zogeheten aquapunctuurpunten (beschreven in de Visie) en meekoppelkansen bij beheer en onderhoud van het eigen provinciaal areaal;
- Stimuleren van initiatiefnemers om het aantal zwemwaterlocaties uit te breiden met een subsidie voor onderzoek;
- Het uitvoeren van de afspraken uit het regionaal aanbod voor de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijke deel van het IJsselmeergebied.

Operationeel doel 3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Aantal subsidies voor het starten van onderzoek naar nieuwe zwemwaterlocaties	Aantal	-	2	2	-	-	-

3.2.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

Kwaliteit oppervlaktewater/KRW

De provincie stelt de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater vast in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en draagt bij aan een goede kwalitatieve toestand van oppervlaktewater. Deze bijdrage betreft vooral het 'KRW-proof' maken van de eigen provinciale vaarwegen (aanleg vispassages en natuurvriendelijke oevers). Maar wij werken ook breder aan de kwaliteit van het oppervlaktewater in de provincie. Bijvoorbeeld door deelname - samen met onder andere de waterschappen - aan het op agrarische bedrijven gerichte programma Bodem en Water, deelname aan het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB) en het uitvoeren van vismigratieonderzoek in het Noordzeekanaalgebied.
In het coalitieakkoord is € 21 miljoen uitgetrokken voor 'NNN, waterkwaliteit en bodemdaling'. Komende periode zullen er nadere afspraken gemaakt worden over de verdeling van dit budget. Vooralsnog wordt dit budget geplaatst bij OD 6.1.1. Zodra de verdeling is gemaakt en is goedgekeurd, zal het deel dat bestemd is voor de oppervlaktewaterkwaliteit geplaatst worden bij operationeel doel 3.2.2.

Zwemwater

De provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing van zwemwater (momenteel circa 150 zwemplekken), de beoordeling van de veiligheid en het informeren van het publiek. De waterbeheerder is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het zwemwater en de locatiehouder (vaak een gemeente of recreatieschap) beheert de zwemlocatie. De provincie heeft een subsidieregeling voor waterbeheerders en locatiehouders die hen stimuleert om maatregelen te treffen om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren. Deze regeling zal ook in 2020 worden opengesteld.

Zoetwater

De provincie draagt er samen met het Rijk en de waterbeheerders aan bij dat er voldoende zoet water is voor verschillende functies zoals landbouw, natuur en recreatie. In het kader van het Deltaprogramma Zoetwater zijn hiertoe per zoetwaterregio bestuursovereenkomsten afgesloten. De provincie doet samen met de waterbeheerders onderzoek naar de beschikbaarheid van zoet water onder normale en droge omstandigheden, en naar mogelijke maatregelen. Er worden gebiedsprocessen ten behoeve van waterbeschikbaarheid uitgevoerd in de urgente verziltingsgevoelige gebieden. Ook wordt waterbeschikbaarheid meegenomen in lopende gebiedsprocessen.
Naar aanleiding van de evaluatie van de droge zomer van 2018 worden door diverse partijen maatregelen uitgevoerd. De provincie zal de gebieden met kwetsbare natuur in kaart brengen en is betrokken bij de uitwerking van de regionale verdringingsreeksen.

Wateroverlast

De provincie draagt bij aan het beperken van wateroverlast. De actuele opgave, gebaseerd op de klimaatscenario's 2006, is bijna geheel gerealiseerd, mede doordat de provincie deze heeft gekoppeld aan andere gebiedsontwikkelingen. De nieuwe wateroverlastopgave, berekend op basis van nieuwe klimaatscenario's, wordt meegenomen in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. In de Omgevingsvisie is de ambitie opgenomen om Noord-Holland zo klimaatbestendig en waterrobuust mogelijk in te richten in 2050. Wateroverlast is een van de criteria van de klimaatstresstest, die voorwaarde is voor alle ruimtelijke (her)ontwikkelingen.

Operationeel doel 3.2.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Aanleg natuurvriendelijke oevers (in km)	Aantal	-	13	0,5	-	-	-

3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

De provincie is de beheerder van het grondwater (Kaderrichtlijn Water) en moet zorgen voor een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand van grondwater. De ondergrond moet duurzaam worden gebruikt, onder andere voor drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast moet het grondwaterbeheer worden afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verzilting van grondwatervoorraden moet worden voorkomen. De projecten die worden uitgevoerd om deze doelen te bereiken liggen vast in de Watervisie 2021 en zijn of worden uitgevoerd in de periode 2016 tot en met 2021.

Vergunningverlening grondwateronttrekking
De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie. Jaarlijks worden circa 25 vergunningen aangevraagd.

Uitvoeren projecten Kaderrichtlijn Water (KRW)
Om een goede toestand van het grondwater te bereiken en te behouden wordt een programma van 35 projecten uitgevoerd in de periode tot en met 2021. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de onder de KRW beschermde gebieden: drinkwaterwinningen en Natura 2000-gebieden. Een goede grondwaterstand, voldoende toevoer van water en een goede kwaliteit van het water zijn daarbij belangrijk.

Monitoring
De provincie beheert een provinciaal grondwatermeetnet. Grondwaterstanden worden continue gemeten en de grondwaterkwaliteit wordt periodiek (elke drie jaar) bepaald. Met behulp van deze metingen wordt inzicht verkregen in de toestand van het regionale grondwatersysteem. In 2020 wordt hierover gerapporteerd in interprovinciaal verband, voor deelstroomgebied Rijn-West.

Operationeel doel 3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	25	25	25	25	25	25
KRW projecten (aantal afgerond)	Aantal	5	5	10	15	0	0
Toestand rapportage	Aantal	-	0	1	-	-	-

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 3.2 Benutten en beheren water

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
3.2.1	Waterrecreatie stimuleren	759	4.857	2.220	2.218	2.218	2.218
3.2.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	3.368	2.140	1.285	1.081	1.080	1.080
3.2.3	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	1.691	901	924	923	923	923
	Totaal lasten	5.818	7.898	4.429	4.222	4.221	4.221
	Totaal baten	-2.121	-1.685	-1.025	-1.025	-1.025	-1.025
	Saldo van baten en lasten	3.697	6.213	3.404	3.197	3.196	3.196
	Stortingen						
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	972	2.826	2.000	2.000	2.000	2.000
	Onttrekkingen						
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	-2.078	-4.642	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
	Resultaat	**2.590**	**4.397**	**3.404**	**3.197**	**3.196**	**3.196**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

Programma 4 Milieu

Doelenboom

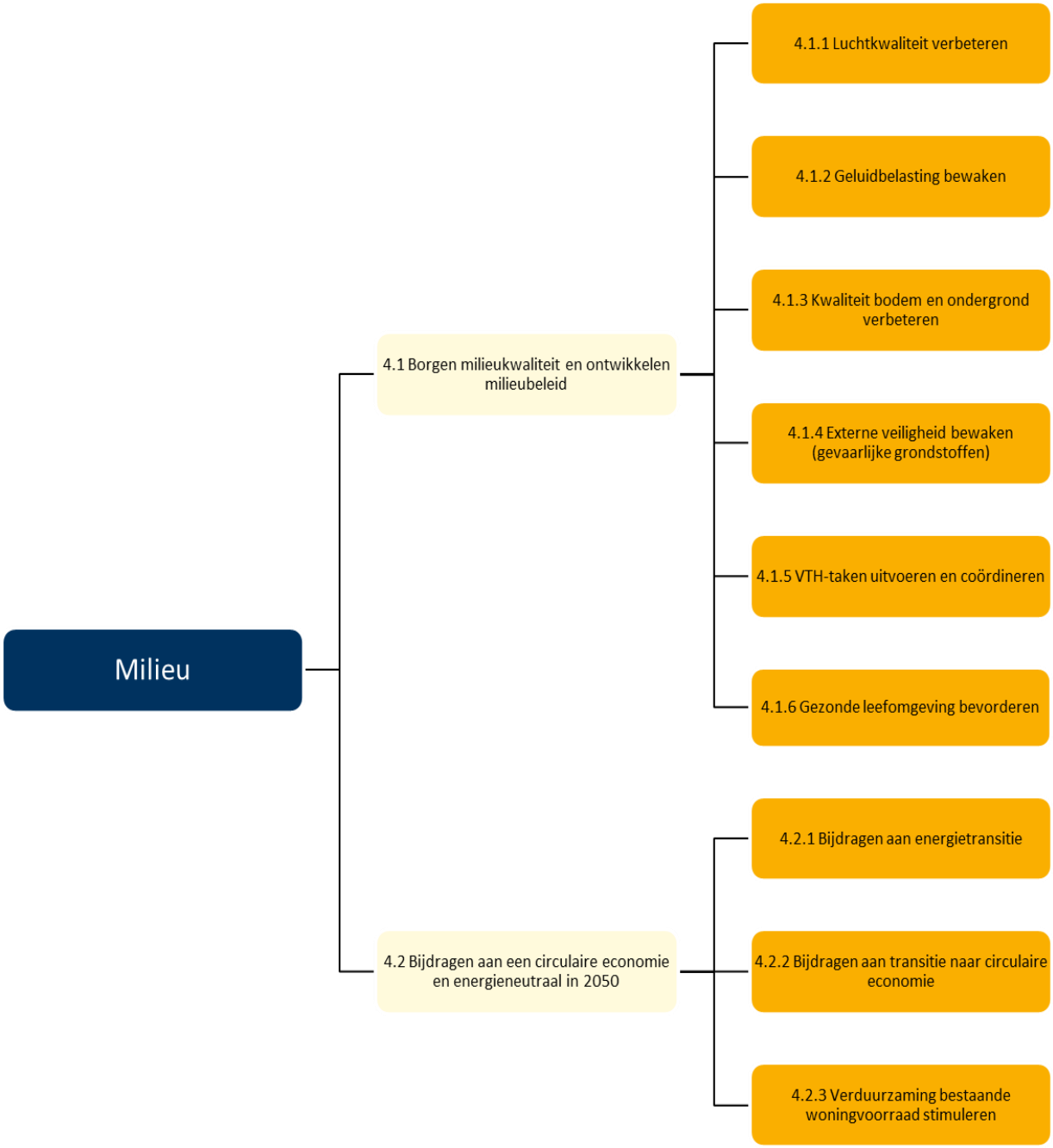

Maatschappelijk doel

De provincie draagt bij aan een gezonde en veilige leefomgeving. Verbetering realiseren we in samenwerking met gemeenten, bedrijfsleven, milieu- en natuurorganisaties en inwoners. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op dit gebied wordt in mandaat uitgevoerd door de omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten voeren deze taken uit binnen de kaders van de Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)-strategieën en op basis van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Met deze diensten hebben wij een eigenaars- en een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie.

We streven naar een goede balans tussen economische ontwikkeling en leefbaarheid. De milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan de wettelijke basiskwaliteit en waar mogelijk wordt gestreefd naar verbetering, onder andere World Health Organisation (WHO)-normen.

We onderschrijven de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs en werken mee aan de uitvoering van de Rijksambities, wat betekent dat we ons richten op 49% vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 en we de ambitie hebben per 2050 energieneutraal te zijn. We trachten de energiebehoefte te beperken, het gebruik van duurzame energie te maximaliseren en gebruik van grondstoffen zo efficiënt mogelijk te laten zijn. Daarbij hebben we de ambitie om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben en in 2030 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen. We stimuleren de transitie naar een circulaire economie door in te zetten op het hoogwaardig benutten van grondstoffen in bestaande ketens, het gebruik van fosiele brandstoffen vervangen door duurzaam geproduceerde en hernieuwbare grondstoffen en de ontwikkeling van nieuwe productiemethodes en productontwerpen.

Wettelijk beleidskader

- De regelgeving voor milieu, energie en circulaire economie komt deels vanuit Europa en deels vanuit het Rijk.

Provinciaal beleidskader

- Milieubeleidsplan
- Provinciale Milieuverordening
- Actieagenda circulaire economie
- Omgevingsvisie
- Verkenning ondergrondvisie
- Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
4.1	Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid	30.117	2.750	27.367	397	8.319	35.289
4.2	Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050	5.519	0	5.519	2.652	6.250	9.117
	Totaal	**35.636**	**2.750**	**32.886**	**3.049**	**14.569**	**44.406**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
4	4.1.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4	4.1.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4	4.1.2	RUD Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken

4	4.1.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4	4.1.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
4	4.1.2	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen.
4	4.2.1	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie.
4	4.2.1	Alliander N.V.	Energievoorziening.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Milieu, Energie en Klimaat

Beleidsindicator	Noord-Holland	Nederland
Luchtverontreiniging: CO2-emissie in ton (2016)	19.142.423	140.227.041
Energieneutraliteit: Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (2017)	15,0	120,2

Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

4.1 Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid

Onze rol

De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van bodembeheer en regionale luchthavens. Daarnaast is de provincie bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van wetgeving in het fysieke domein (milieu, water en natuur). Op het gebied van luchtkwaliteit heeft de provincie een stimulerende en samenwerkende rol.

Op het terrein van geluid is de provincie verantwoordelijk voor het bewaken van de geluidbelasting van provinciale wegen en van industrieterreinen van regionaal belang. Tevens is de provincie op basis van de Wet Milieubeheer (en straks de Omgevingswet) bevoegd om stiltegebieden aan te wijzen en regels te stellen inzake het voorkomen of beperken van geluidhinder in stiltegebieden.

Op basis van de Wet milieubeheer heeft de provincie beperkt ruimte om eigen regels te stellen. Die regels staan in de Provinciale Milieuverordening (PMV). Het gaat om de regels voor milieubeschermingsgebieden zoals stiltegebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en aardkundige monumenten. Ondertussen wordt, in het kader van de Omgevingswet, gewerkt aan een Provinciale Omgevingsverordening. De regelgeving uit de Provinciale Milieuverordening wordt in de komende periode overgezet naar de systematiek van de Omgevingswet en verwerkt in de Omgevingsverordening.

Bij de besluitvorming over plannen en projecten is het op basis van de Wet milieubeheer verplicht om een Milieueffectrapport (MER) op te stellen. De MER heeft tot doel het milieubelang volwaardig mee te nemen in de afwegingen. De provincie is bevoegd gezag voor de vaststelling en goedkeuring van (provinciale) plannen en projecten waarvoor een MER moet worden opgesteld.

De provincie kan ook in het kader van de vergunningverlening bevoegd gezag voor een MER zijn, bijvoorbeeld voor de vergunningen van Tata Steel.

Samenwerkingspartners
Per onderwerp variëren de samenwerkingspartners. De voornaamste partijen op milieugebied zijn het Rijk, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten, terrein beherende organisaties en bedrijven.

Prioriteiten
In het kader van de Omgevingsvisie is het provinciale milieubeleid op enkele onderdelen uitgebreid. Zo is er een pilot gestart voor het monitoren van de omgevingskwaliteit en worden er extra maatregelen getroffen om de geluidbelasting te verminderen en de stilte te bevorderen. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor de invoering van de Omgevingswet, bijvoorbeeld de overdracht van (een deel van) de bodemtaken naar gemeenten.

Omgevingsfactoren
Mede door de toenemende milieudruk in stedelijk gebied is een andere koers nodig om transities in gang te zetten om op langere termijn duurzaam te kunnen zijn en aan (nieuwe) normen te voldoen. Om de transities mogelijk te maken en kansen te benutten, is het noodzakelijk om nieuwe coalities aan te gaan en daarbij passend instrumentarium te ontwikkelen. De milieudialogen zijn hiervan een voorbeeld.

Beleidsdoelevaluaties
De pilot Monitoring Omgevingskwaliteit/ Hollandse Luchten zal in 2020 worden afgesloten met een evaluatie.

4.1.1 Luchtkwaliteit verbeteren

Toelichting
In het Milieubeleidsplan staat de volgende doelstelling geformuleerd: “het verder verbeteren van de luchtkwaliteit in Noord-Holland, gericht op het creëren van een gezonde leefomgeving voor haar inwoners”. De provincie neemt deel aan het Nationaal Actieplan Luchtkwaliteit (NAL) dat naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit streeft. Daarnaast wordt er door de overheden gezamenlijk gewerkt aan het ‘Schone Lucht Akkoord’ (SLA). Hierbij wordt een inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden ter verbetering van de luchtkwaliteit. Welke maatregelen hierin worden opgenomen, zal pas op een later moment bekend zijn. Een bestuurlijk akkoord hierover wordt eind 2019 verwacht.

Pilot Monitoring omgevingskwaliteit / Hollandse Luchten
Bij de behandeling van de provinciale Omgevingsvisie is motie 90-2017 aangenomen die Gedeputeerde Staten oproept om per 2050 omgevingswaarden vast te stellen op basis van de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Om onder de Omgevingswet omgevingswaarden te mogen vaststellen is het een voorwaarde dat de ontwikkeling ervan wordt gemonitord. Om die reden is een project gestart voor de monitoring van de omgevingskwaliteit (luchtkwaliteit, maar ook geur en geluid) door middel van sensoren. Het project richt zich op het Noordzeekanaalgebied en zal samen met partners (gemeenten, bedrijven en inwoners) worden uitgevoerd. Het project wordt in 2020 afgesloten met een evaluatie.

Varend ontgassen
Bij de uitvoering van het Milieubeleidsplan is veel energie gestoken in het sturen op een schonere scheepvaart en de lobby richting het Rijk en Europa ten behoeve van strengere emissie-eisen van de binnenvaart. Praktisch gezien heeft dit ertoe geleid dat de provincie Noord-Holland per 1

maart 2017 een verbod op varend ontgassen heeft ingesteld. Eind 2018 is in de haven van Amsterdam gestart met een proefneming van een ontgassingsinstallatie. Zodra deze operationeel is, zal ook gestart worden met toezicht en handhaving. Het protocol voor toezicht en handhaving is opgesteld met de samenwerkingspartners; dit zijn de Haven Amsterdam, de politie en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG).

Geur
De doelstelling van geurbeleid is toe te werken naar een verwaarloosbare geurhinder in Noord-Holland. Om deze doelstelling te realiseren is vooral geïnvesteerd in het toepassen van innovatieve technieken om een beter inzicht te krijgen in de aard en oorzaak van geur-gerelateerde klachten. In de Westpoort is de afgelopen jaren een netwerk met elektronische neuzen ('eNoses') opgezet. Naar aanleiding van het verbod op varend ontgassen in de Provinciale Milieuverordening is dit eNose-netwerk in 2018 flink uitgebreid langs het Noordzeekanaal en het Amsterdam Rijnkanaal. In de komende jaren zal dit wellicht nog verder worden uitgebreid. Als onderdeel van de pilot Monitoring omgevingskwaliteit zal dit netwerk mogelijk worden uitgebreid met extra meetapparatuur.

4.1.2 Geluidbelasting bewaken

Toelichting

Geluidbelasting provinciale wegen
Op grond van de Europese Richtlijn Omgevingslawaai dient de provincie iedere vijf jaar een Actieplan geluid op te stellen. Tot nu toe is dit drie keer gebeurd: in 2009, 2014 en 2018. In het Actieplan voor de periode 2018-2022 heeft de provincie haar ambities vastgelegd met betrekking tot het terugdringen van de geluidbelasting door provinciale wegen. Via motie 110 is geld gereserveerd voor het leggen van aanvullend stil asfalt en gevelmaatregelen bij geluidbelaste solitair gelegen woningen boven het vastgestelde ambitieniveau. Daarnaast is er, naar aanleiding van de PS-commissie Natuur, Landbouw, Water & Milieu (NLWM) van 28 mei 2018, extra budget opgenomen om aan de verhoogde ambitie (60/63 dB) met betrekking tot het reduceren van geluidsbelasting door provinciale wegen te voldoen. Door deze verhoogde ambitie worden meer woningen meegenomen in het onderzoek naar toepasbare en doelmatige geluidsmaatregelen.

Industrieterreinen van regionaal belang
In de Provinciale Milieuverordening zijn vijf industrieterreinen 'van regionaal belang' aangewezen. Dit houdt in dat de provincie bevoegd gezag is voor het geluidzonebeheer binnen de vastgestelde geluidzones van deze industrieterreinen. In het kader van de Omgevingswet vindt er een omzetting plaats van het beleid. Kern is dat er op een hoger niveau wordt gekeken naar de vraagstukken rond deze industrieterreinen, met name het vinden van een balans tussen een veilige leefomgeving en het bieden van voldoende ruimte voor bedrijven in de zwaardere milieucategorieën. Daarmee wordt een integratieslag gemaakt met het beleid voor externe veiligheid en ruimtelijke ordening.

Stiltegebieden
Er zijn 39 stiltegebieden benoemd in de Provinciale Milieuverordening. Hier geldt een algemene zorgplicht en er zijn gedragsregels opgenomen. In 2016/2017 is een herijking van het beleid uitgevoerd. Hieruit bleek dat drie stiltegebieden niet aan de eisen voldoen. Om die reden wordt er, in afstemming met de gebiedspartners, nieuw beleid ontwikkeld dat te zijner tijd zal worden opgenomen in de Omgevingsverordening.

Operationeel doel 4.1.2 Geluidbelasting bewaken

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Sanering geluidbelaste woningen boven 63 dB	Aantal	20	59	59	82	82	82
Extra stil asfalt (in km)	Aantal	0	1,1	2,2	3,3	4,4	4,4

4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

De provincie richt zich op het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van de bodem en de ondergrond. Het centrale uitgangspunt voor de Noord-Hollandse ondergrondvisie is dat er een goede balans wordt gevonden tussen bescherming, benutting en beheer van de ondergrond. Een belangrijk thema daarbij is de goede afstemming tussen bovengrondse ontwikkelingen en ondergrondse mogelijkheden en beperkingen. Met name de drukte in de ondergrond vanwege de toenemende hoeveelheid kabels en leidingen is daarbij een aandachtspunt. In de Verkenning ondergrondvisie zijn de provinciale opgaven voor de periode 2015-2020 opgenomen:

- Beschermen van de grondwaterkwaliteit ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening;
- saneren van verontreinigingen van bodem en grondwater ter bescherming van mens en milieu en ter verhoging van de (gewenste) gebruiksmogelijkheden van de ondergrond;
- beschermen van de (toekomst)waarde van de ondergrond inclusief het aardkundig en archeologisch erfgoed;
- faciliteren van energiewinning uit de bodem (bijvoorbeeld door geothermie, warmte-koudesystemen en warmtenetten).

Mijnbouwwet

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is bevoegd gezag voor vergunningen onder de Mijnbouwwet. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de winning van gas of aardwarmte (geothermie). Bij de meest recente wijziging van de wet hebben decentrale overheden een adviesrol gekregen. Vanuit deze rol kijkt de provincie naar de gevolgen van de winning voor onder andere het grondwater en de bovengrondse veiligheid.

Aardkundig erfgoed

Aardkundige waarden zijn die elementen en processen in het landschap die ons iets vertellen over de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van dat landschap. De provincie Noord-Holland heeft 79 gebieden aangewezen als aardkundig waardevol, waarvan er zestien de status ‘aardkundig monument’ hebben gekregen. Deze zestien worden beschermd door middel van bepalingen in de Provinciale Milieuverordening.

Bodemconvenant

In het landelijk bodemconvenant zijn afspraken vastgelegd tussen Rijk, provincies, gemeenten en hoogheemraadschappen over te bereiken doelen met betrekking tot bodem en ondergrond voor de periode 2016 tot en met 2020. Het Rijk stelt budget beschikbaar om de overeengekomen doelen te realiseren en doorlopende projecten van voor 2016 af te ronden. De provincie heeft een uitvoeringsprogramma vastgesteld waarin doelen en thema’s nader zijn uitgewerkt. De belangrijkste doelen zijn de aanpak van spoedlocaties bodemsanering, de gebiedsgerichte aanpak

van grondwaterverontreiniging, de aanpak van diffuse bodemverontreiniging als lood en de aanpak van nieuwe stoffen zoals PFAS. Een aandachtspunt na deze convenantsperiode vormt de invoering van de Omgevingswet en de opheffing van de Wet bodembescherming, waarbij bodemtaken afnemen en de taakverdeling tussen provincie en gemeente verandert. De provincie bereidt zich samen met gemeenten hierop reeds voor.

Spoedlocaties bodemsanering
Spoedlocaties zijn locaties waarbij de bodemverontreiniging tot onacceptabele risico's voor mens, ecosysteem of verspreiding leidt. Het doel is alle spoedlocaties voor 2021 aangepakt of beheerst te hebben. De aanpak ligt op schema. De aanpak van locaties met risico's voor de mens is grotendeels gereed. De resterende opgave betreft vooral de aanpak van locaties met verspreidingsrisico's.

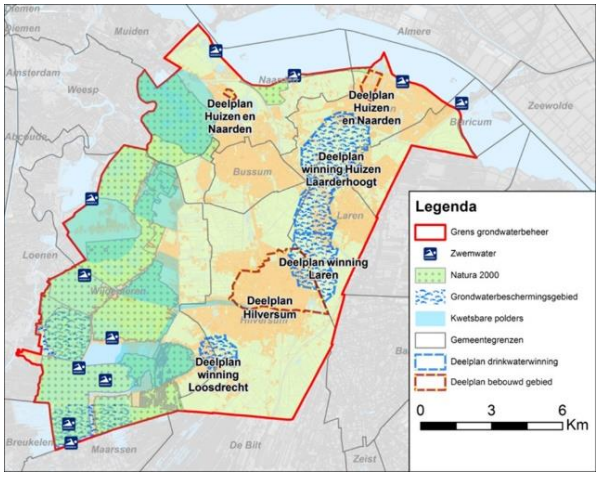

Gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi
In 't Gooi is sprake van vele, omvangrijke grondwaterverontreinigingen ten gevolge van industriële activiteiten in het verleden. Door de zandige bodem zijn deze verontreinigingen tot op grote diepte vermengd geraakt. De provincie pakt dit samen met vijf gemeenten, twee waterleidingbedrijven en het waterschap gebiedsgericht aan op basis van een langlopend (2011 tot 2021) convenant. Een nieuw convenant 2021-2031 is in voorbereiding. Mogelijk verontreinigde locaties worden onderzocht en indien nodig opgenomen in het beheerprogramma. De financiering hiervan vindt plaats op basis van bijdragen van de convenantpartners en op basis van afkoopafspraken met partijen die verantwoordelijkheid dragen voor verontreinigingen. Voor dit project bestaat een afzonderlijke website.

Stortplaatsen Wet milieubeheer
De provincie is verantwoordelijk voor het beheer en de nazorg van gesloten stortplaatsen en baggerdepots-Wm. Tijdens de exploitatie wordt per stortplaats vermogen opgebouwd middels nazorgheffingen. Dit vermogen wordt ondergebracht in een apart Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (Nazorgfonds), waarmee beheer en nazorg van de stortplaatsen na sluiting wordt gefinancierd. Na sluiting voert de provincie de nazorg uit. Momenteel worden stortplaatsen na exploitatie voorzien van een waterdichte afdekking. Deze dient in beginsel eeuwigdurend gemonitord en periodiek vervangen te worden om lekkage naar de omgeving te voorkomen. Dit is weinig duurzaam. Daarom participeert de provincie in een landelijk project om te komen tot duurzaam stortbeheer.

- Lijst spoedlocaties (peildatum oktober 2018):

4.1.4 Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)

Toelichting

In Noord-Holland zijn diverse bedrijven gevestigd die werken met gevaarlijke stoffen. Deze vallen onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Daarnaast vindt er transport plaats van gevaarlijke stoffen via weg, water, spoor en buisleidingen. Verder vallen ook de risico's als gevolg van het gebruik van de nationale luchthaven Schiphol en regionale luchthavens onder het beleid voor externe veiligheid. Voor een deel van de bedrijven in Noord-Holland die werken met gevaarlijke stoffen (vaak de wat grotere bedrijven, vallend onder het Besluit risico's zware ongevallen) is de provincie bevoegd gezag. Deze taken worden op basis van programmatische afspraken uitgevoerd door omgevingsdiensten.

Programma Impuls Omgevingsveiligheid

De Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) is een langlopend programma en bestaat uit vier deelprogramma's op het gebied van omgevingsveiligheid (externe veiligheid). Het programma wordt uitgevoerd door omgevingsdiensten, veiligheidsregio's en provincies. Het programma Impuls Omgevingsveiligheid is in samenwerking met de gezamenlijke provincies, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), IPO, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Brandweer Nederland opgesteld. Doel van het programma is om een kwaliteitsimpuls te geven aan het milieuwerkveld externe veiligheid en deze kwaliteit te borgen.

De middelen van het impulsprogramma 3 en 4 worden via een subsidie door de provincie ter beschikking gesteld aan de omgevingsdiensten en veiligheidsregio's. Zij wenden de middelen aan ter ondersteuning van de taakuitvoering van de gemeenten en ter versterking van hun eigen organisatie. Het programma IOV is in 2019 met een jaar verlengd met een afbouw van de financiële middelen voor deelprogramma 4 (van €646.000,- naar €512.000,-). Voor 2020 zal naar verwachting een verder afbouw plaatsvinden of stopt de IOV subsidie. Besluitvorming hierover vindt plaats na de zomer van 2020.

Afval

De provincie wil negatieve gevolgen voor de leefomgeving door opslag en verwerking van afval tegengaan. Dat doet de provincie enerzijds door te voorkomen dat afval ontstaat en door hergebruik of recycling te stimuleren. Anderzijds zorgt de provincie ervoor dat een groot aantal afvalverwerkende bedrijven in Noord-Holland zich aan de geldende wet- en regelgeving houdt. Dit doen we door voorschriften op te nemen in de omgevingsvergunningen van deze bedrijven en erop toe te zien dat ze deze voorschriften ook daadwerkelijk naleven. Deze taken worden in opdracht van de provincie door de omgevingsdiensten uitgevoerd.

4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken op het gebied van water, milieu, groen en bereikbaarheid worden door de omgevingsdiensten uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, zwemwater en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Samen met deze gemeenten en andere zogenoemde 'ketenpartners' in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeheerders, het Openbaar Ministerie en de politie, werken wij op een netwerkende wijze samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

De doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen voor de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken liggen vast in de VTH-strategieën. De omgevingsdiensten voeren deze VTH-strategieën uit. In uitvoeringsprogramma's leggen we vast welke activiteiten de omgevingsdiensten jaarlijks uitvoeren om een bijdrage te leveren aan het realiseren van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen. Hierbij geven we elk jaar prioriteiten aan waar de omgevingsdiensten extra aandacht aan besteden bij de uitvoering. Voor 2020 zijn dit de uitvraag naar de vergunde en daadwerkelijke emissies van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) bij bedrijven in Noord-Holland (€300.000), het professionaliseren van opdrachtgeverschap omgevingsdiensten (€ 156.000) en de ICT van OD NHN (€ 219.000 in 2020 en € 146.000 in 2021). Met het coalitieakkoord is extra geld beschikbaar gesteld voor het intensiveren van bestaande monitoring en handhaving op het gebied van natuur- en milieutaken en energiebesparing (€4 miljoen in de periode 2020 - 2023). Eind 2019, begin 2020 volgt een verdere uitwerking hiervan.

De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland hebben we verdeeld tussen de beleidsvelden 'groen' (natuur) en 'grijs' (milieu). Voor 'groen' hebben we met betrokken partijen zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord handhavingsuitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden gemaakt. In deze programma's staan de activiteiten die elke partij uitvoert in het betreffende gebied.

Operationeel doel 4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
VTH taken uitgevoerd conform Uitvoeringsprogramma's	Percentage	100	100	100	100	100	100
Prioriteiten uitgevoerd conform afspraak/ uitvoeringsprogramma	Percentage	100	100	100	100	100	100
Coördinatie uitgevoerd conform programma's	Percentage	100	100	100	100	100	100

4.1.6 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid en geur). Ook wordt geïnvesteerd in het verbeteren van de toezicht en handhaving, om zo de milieukwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving te verbeteren.

Ons huidige milieubeleid krijgt een plaats in dit programma, met speciale aandacht voor de problematiek rond zeer zorgwekkende stoffen en de verbetering van de luchtkwaliteit in het kader van het Schone Lucht Akkoord. Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.

In de verdere uitwerking van het programma wordt ingestoken op innovatie en de betrokkenheid van bewoners, bedrijven, instellingen en mede-overheden. De milieudialogen nieuwe stijl zijn hiervoor een instrument, net als de projecten en deelprogrogramma's die we samen met onze partners zullen ontwikkelen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 4.1 Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
4.1.1	Luchtkwaliteit verbeteren	531	2.038	901	599	599	599
4.1.2	Geluidbelasting bewaken	509	1.376	507	505	425	305
4.1.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	-309	10.124	1.159	585	220	220
4.1.4	Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)	555	626	64	64	64	64
4.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	19.807	26.407	27.486	25.827	25.740	25.719
	Totaal lasten	21.093	40.571	30.117	27.580	27.048	26.907
	Totaal baten	-4.085	-7.276	-2.750	-2.573	-2.208	-2.208
	Saldo van baten en lasten	17.009	33.295	27.367	25.007	24.840	24.699
	Stortingen						
4.1.3	Resv. bodemsanering	12.756	4.620	5.619	223	223	223
4.1.6	Resv. Gezonde Leefomgeving	0	0	2.700	2.800	3.800	3.800
	Onttrekkingen						
4.1.3	Resv. bodemsanering	-4.919	-8.757	-397	0	0	0
	Resultaat	**24.846**	**29.158**	**35.289**	**28.030**	**28.863**	**28.722**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

4.2 Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050

Onze rol

Wij leveren onze bijdrage aan het behalen van de landelijke doelstelling van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030 en 49% vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 en een circulair en energie neutraal Nederland in 2050. De provincie heeft de afgelopen jaren op verschillende manieren bijgedragen aan de versnelling van de energietransitie. Dit hebben we onder andere gedaan door de ontwikkeling van warmtenetten te ondersteunen, gemeenten door het Servicepunt Duurzame Energie te laten adviseren hoe nieuwe en bestaande woningen kunnen worden verduurzaamd, de industrie en de glastuinbouw te stimuleren energie te besparen en innovatie van de productie van groen gas uit biomassa te

ondersteunen. Om de transitie naar een circulaire economie aan te jagen heeft de provincie een zestal creatiesporen benoemd. Zo ondersteunt de provincie ondernemers met verschillende (financiële) instrumenten bij het ontwikkelen van circulaire innovaties, werken we in MRA-verband samen om belemmerende wet– en regelgeving weg te nemen, doen we onderzoek naar de ruimtelijke consequenties van een circulaire economie en zetten we in op circulair aanbesteden en inkopen. Vanuit deze invulling heeft de provincie ook een duidelijke verbindende rol tussen diverse initiatieven en ontwikkelingen bij bedrijven en overheden, regionaal tot (inter)nationaal.

Daarbij heeft de provincie op het gebied van zowel circulaire economie als energietransitie verschillende rollen, zoals het laten zien van voorbeeldgedrag, een kennisrol richting de regio, een stimulerende rol richting bedrijven et cetera.

Samenwerkingspartners
Het behalen van de landelijke doelstelling is een gezamenlijke opgave van alle partners. Overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners, maken allemaal onderdeel uit van de transitie en dragen bij aan het behalen van de doelstelling.

Prioriteiten
In de afgelopen jaren en met de komst van het Klimaatakkoord, de klimaatwetten en de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de urgentie en de inzet op energietransitie geïntensiveerd. Eind 2018 is de Omgevingsvisie met ontwikkelprincipes vastgesteld met nieuwe energie als belangrijk onderwerp. Genoemde deelgebieden zijn: warmte/geothermie, Noordzeekanaalgebied (NZKG), zonne-energie, energie-infra, wind, zon en circulaire economie. Begin 2020 wordt als vervolg op de Omgevingsvisie het beleidsprogramma 2015- 2019 en het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' een nieuw beleidsprogramma energietransitie opgesteld. Naast het borgen van de nieuwe koers uit het coalitieakkoord zal in 2020 ook uitvoering gegeven worden met de uitvoering van het coalitieakkoord. Speerpunten uit het coalitieakkoord zijn onder andere de regionale energiestratieen, een aangepaste koers voor wind op land, stimuleringsbeleid voor zon, gerichte inzet op warmteprojecten, onderzoek, beleid en innovatie en de verduurzaming van de eigen organisatie.

Ook zal in 2020 de Actieagenda Circulaire Economie aflopen. In 2020 wordt er een nieuw beleidsprogramma circulaire economie opgesteld waarin de nieuwe koers uit het coalitieakkoord wordt geborgd In 2020 zal er ook uitvoering worden gegeven aan de ambities uit het coalitieakkoord en het uitvoeren van de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie. Speerpunten uit het coalitieakkoord zijn het oprichten van een lerend platform samen met gemeenten en ondernemers en het ontwikkelen van initiatieven om afvalstromen en voedselverspilling te verminderen.

Omgevingsfactoren
In 2019 wordt er naar verwachting een landelijk Klimaat- en Energieakkoord gesloten en is een Klimaatwet tot stand gekomen. Daarmee is er versnelling gekomen in de aanpak. In 2018 is tevens de Staat van Energietransitie voor de provincie Noord-Holland opgesteld. Dit instrument voorziet in een breed overzicht aan monitoringsgegevens ten aanzien van de CO_2-emissie van de verschillende sectoren in Noord-Holland, alsook van de opwekking van duurzame energie.

Beleidsdoelevaluaties
Geen geplande evaluaties.

4.2.1 Bijdragen aan energietransitie

Toelichting

Wij leveren een bijdrage aan de energietransitie door het uitvoeren van de activiteiten zoals opgenomen in de beleidsagenda energietransitie 2020 -2024 en de totstandkoming en besluitvorming over de Regionale Energiestrategieën.

In het coalitieakkoord is €35,5 miljoen gereserveerd voor klimaat en energie. De concrete besteding van dit budget zal in dit nieuwe beleidsprogramma worden uitgewerkt. Belangrijke speerpunten uit het coalitieakkoord zullen worden opgepakt, zoals de Ressen, stimulering zon op daken, aangepaste koers wind op land en gerichte inzet op warmteprojecten, onderzoek, beleid en innovatie, Kostenposten in de lijn van de voorgaande inzet voor een nieuwe periode zijn gericht op een langjarig geothermie versnellingsprogramma, onze regierol (kennis, proces en onderzoek) op energie infrastructuur en zon stimuleringsmaatregelen. Uit de beschikbare middelen maakt de provincie 1 miljoen per jaar vrij voor de programmabegroting om lopende kosten zoals servicepunt duurzame energie, bijdragen aan diverse projecten en onderzoeken mee te financieren.

4.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie

Toelichting

Wij leveren een bijdrage aan de transitie naar een circulaire economie door het uitvoeren van onze vierjarige Actieagenda Circulaire Economie.

In 2020 wordt de Actieagenda afgerond. Waar het eerste jaar (2017) een aanloopjaar was, zal 2020 een oogstjaar worden. Het stimuleren van de ontwikkeling van circulaire innovaties door het MKB, het versterken van innovatieve netwerken en het faciliteren van ketenvorming van reststromen/grondstoffen wordt voortgezet. De rol van de provincie als aanjager van circulaire beleidsontwikkeling, als opdrachtgever en als inkoper/aanbesteder wordt verder verfijnd. Communicatie als instrument om bedrijven te verbinden en te inspireren met goede voorbeelden wordt onderdeel van de strategie voor deze transitie.

In het coalitie-akkoord ‘Duurzaam doorpakken’ is € 1,05 miljoen gereserveerd voor circulaire economie. Op basis van de ambities uit het coaltieakkoord en het nieuwe beleidsprogramma circulaire economie dat in 2020 wordt opgesteld, wordt bepaald hoe het beschikbare budget concreet zal worden besteed. Er zal uitvoering worden gegeven aan belangrijke prioriteiten uit het coalitieakkoord, zoals het oprichten van een lerend platform samen met gemeenten en ondernemers om kennis te delen en belemmeringen weg te nemen en het maken van afspraken in woonakkoorden om de volledige nieuwbouwopgave klimaatneutraal en circulair te realiseren. Ook zal uitvoering worden gegeven aan het opzetten van initiatieven rondom afvalstromen en voedselverspilling.

Operationeel doel 4.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Aantal bedrijven deelgenomen aan onze stimuleringsprogramma’s	Aantal	10	30	60	-	-	-
Icoonketens in de vorm van Living labs	Aantal	1	1	2	-	-	-

4.2.3 Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren

Toelichting

Met het programma *Verduurzaming bestaande woningvoorraad Noord-Holland* stimuleert de provincie particuliere woningeigenaren en corporaties hun woningen te verduurzamen. Binnen dit programma worden tevens diverse alternatieve financieringsvormen voor woningverduurzaming getest. Het programma is vastgesteld in 2018, heeft een looptijd van 3,5 jaar en voor de uitvoering hebben PS € 10.181.000 beschikbaar gesteld, waarvan het grootste gedeelte in 2019 is uitgegeven.

In 2020 is er nog € 360.333 beschikbaar voor het ondersteunen van duurzaamheidsinitiatieven van burgercollectieven en wordt € 253.530 ingezet voor het ontwikkelen van software voor woningverduurzamingsadviezen. Tot slot wordt in 2020 € 220.000 ingezet voor activiteiten waarbij woningbouwcorporaties worden gestimuleerd beter met elkaar samen te werken en met gemeenten af te stemmen op het vlak van verduurzaming van corporatie bezit.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 4.2 Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
4.2.1	Bijdragen aan energietransitie	7.309	27.309	3.106	2.098	2.097	2.097
4.2.2	Bijdragen aan transitie naar circulaire economie	395	1.093	1.262	606	605	605
4.2.3	Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren	1.215	8.494	1.151	149	149	149
	Totaal lasten	8.919	36.896	5.519	2.853	2.851	2.851
	Totaal baten	-31	-2.034	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	8.888	34.862	5.519	2.853	2.851	2.851
	Stortingen						
4.2.1	Resv. Energietransitie	0	15.121	6.150	10.200	10.100	10.100
4.2.2	Resv. Circulaire economie	0	1.148	100	350	350	350
4.2.3	Resv. Verduurzaming bestaande woningvo	0	9.346	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
4.2.1	Resv. Energietransitie	0	-13.122	-1.000	0	0	0
4.2.2	Resv. Circulaire economie	0	-495	-652	0	0	0
4.2.3	Resv. Verduurzaming bestaande woningvo	0	-8.346	-1.000	0	0	0
	Resultaat	**8.888**	**38.513**	**9.117**	**13.403**	**13.301**	**13.301**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

Programma 5 Ruimte

Doelenboom

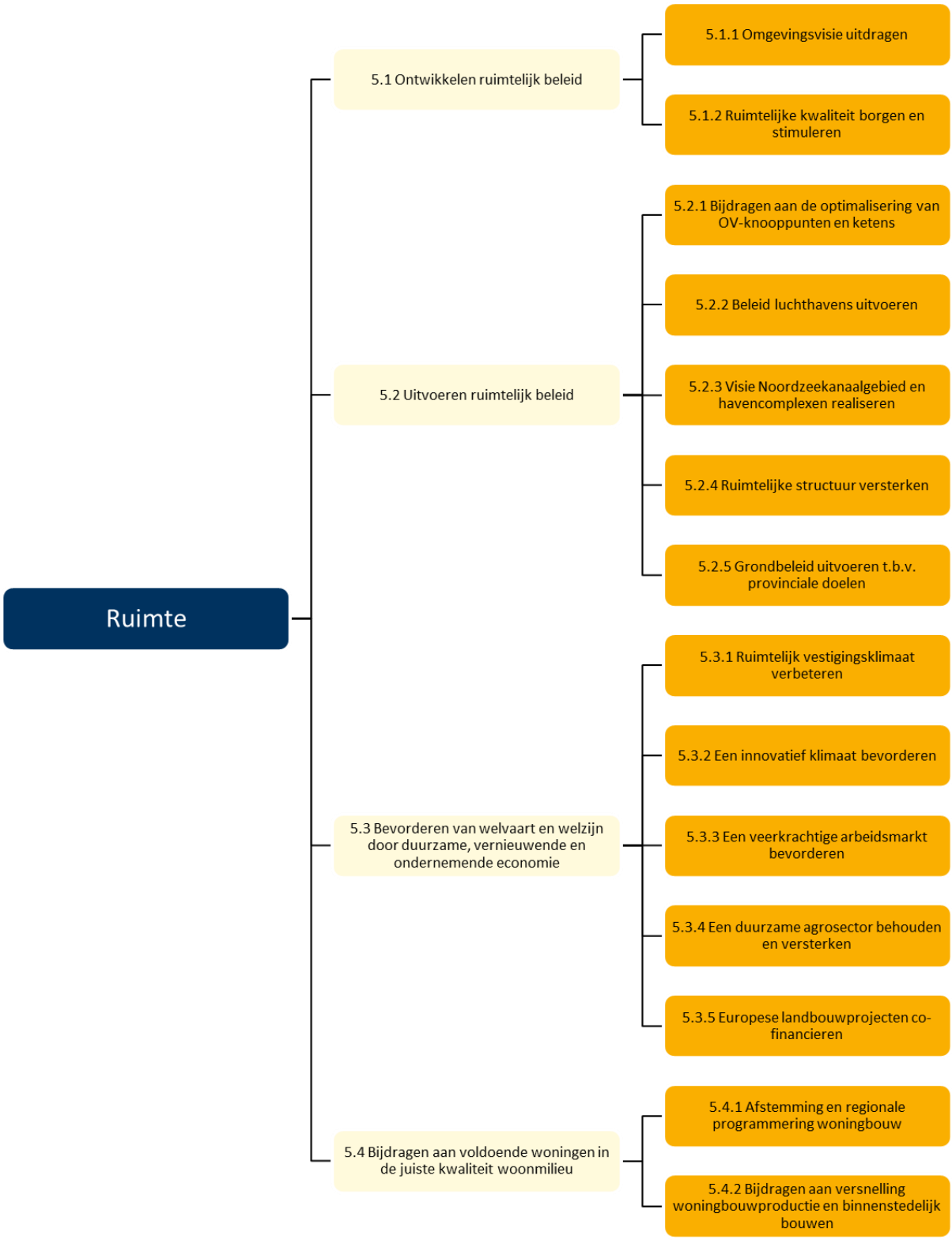

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van Noord-Holland. Diverse functies vragen in Noord-Holland om ruimte. De provincie bekijkt deze vragen in samenhang, maakt ruimtelijk-economisch beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.

Omdat we veel functies in een beperkte ruimte willen combineren, is een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk. Onze sturingsfilosofie is gebaseerd op de Omgevingswet: lokaal wat kan en regionaal wat moet. Dit is vastgelegd in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken. In 2018 is de provinciale Omgevingsvisie NH2050 vastgesteld. Daarin staat de lange termijn visie van Provinciale Staten van Noord-Holland voor de fysieke leefomgeving verwoord. De Omgevingsvisie is integraal van opzet en vervangt alle strategische visies die de provincie tot aan de vaststelling van de Omgevingsvisie had. Het vormt daarmee ons strategische lange termijnbeleid. Op basis van deze onze integrale Omgevingsvisie worden in de komende vier jaar vele acties en instrumenten ingezet voor de provinciale ambities op de langere termijn. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans in Noord-Holland tussen economische groei en leefbaarheid. Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Om deze te borgen hanteert de provincie twee basisrandvoorwaarden die gaan over gezondheid, veiligheid en klimaatadaptatie. Daarnaast gelden vier generieke ontwikkelprincipes die gaan over landschap, natuurinclusiviteit, clustering van activiteiten en de samenhang tussen de bovengrond en de ondergrond.
We vertalen de ambities van het collegeakkoord en de omgevingsvisie zo snel mogelijk in de provinciale omgevingsverordening.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet Ruimtelijke Ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
- Luchthavenindelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Omgevingswet (in ontwikkeling)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Luchthavenindelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML)

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)
- Provinciale Woonvisie “Goed wonen in Noord-Holland”
- Programma OV-knooppunten (“Maak Plaats!”)
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Strategisch Beleidskader Economie
- Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019
- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt
- Visie noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
5.1	Ontwikkelen ruimtelijk beleid	2.148	0	2.148	0	0	2.148
5.2	Uitvoeren ruimtelijk beleid	20.604	9.124	11.480	7.640	8.648	12.488
5.3	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie	21.589	193	21.396	5.970	6.500	21.926
5.4	Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu	1.797	0	1.797	1.100	1.200	1.897
	Totaal	**46.138**	**9.317**	**36.821**	**14.710**	**16.348**	**38.459**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
5	5.3.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
5	5.1.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.
5	5.3.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
5	5.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
5	5.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
5	5.3.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied.
5	5.3.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied.
5	5.3.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie.
5	5.3.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein.
5	5.3.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein.
5	5.3.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
5	5.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder.
5	5.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder.
5	5.3.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie.
5	5.3.2	Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie.
5	5.3.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Regionale economie

Beleidsindicator	Noord-Holland	Nederland
Werkgelegenheid: bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in de leeftijd van 15-75 jaar (peildatum: 2017)	70,9%	70,1%
Bruto regionaal product: % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar.* (peildatum 2018)	3,2%	2,7%

*voorlopige cijfers
Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

5.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Onze rol
We zijn verantwoordelijk voor voor het afwegen van mogelijkheden om wel of niet te bouwen in het buitengebied via onze ruimtelijke verordening, wij stellen kaders en stimuleren en regisseren via onze instrumenten zoals de provinciale Omgevingsvisie, de Provinciale Ruimtelijke Verordening (die op zal gaan in de nieuwe Omgevingsverordening), regionale samenwerkingsagenda's en integrale programma's. Bij het vormgegeven en behouden van de ruimtelijke kwaliteit in de provincie worden wij bijgestaan door het ontwerpteam, de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK/intern), Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO/extern) en de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK).

Samenwerkingspartners
We werken samen met gemeenten aan het verhogen van de kwaliteit van de gemeentelijke plannen en met initiatiefnemers voor ruimtelijke ontwikkeling. Deze rol zal toenemen onder de nieuwe Omgevingswet, vanwege de in deze wet opgenomen zorgplicht omgevingskwaliteit en door de grote transities die het landschap grondig zullen veranderen. Hoe zorgt de provincie ervoor dat deze ontwikkelingen blijven passen in het veranderende landschap?

Prioriteiten
Uitdragen van de Omgevingsvisie, het vaststellen van de eerste integrale Omgevingsverordening (de Omgevingsverordening NH2020), het voorbereiden van de Omgevingsverordening die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt (de Omgevingsverordening NH2021), en het stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit (waaronder het actualiseren van het instrumentarium ruimtelijke kwaliteit).

Beleidsdoelevaluaties
Geen

5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen

Toelichting
Provinciale Staten (PS) hebben een integraal strategisch langetermijnbeleid vastgesteld met de Omgevingsvisie NH2050. Elk van deze ambities is terug te vinden in de programma's twee tot en met zeven in deze begroting. De belangrijkste acht onderwerpen waar PS ambities over hebben vastgesteld zijn: Klimaatadaptatie (programma 3.1), gezonde leefomgeving waaronder bodem, water, lucht, geluid, veiligheid (programma 3.2 en 4.1), biodiversiteit (programma 6), economische transitie en energietransitie (programma 4.2 en 5.3), mobiliteit (programma 2), verstedelijking en landschap (programma 5, 6 en 7).

Om de Omgevingsvisie binnen en buiten de provinciale organisatie levend te houden en onder de aandacht te brengen, is continu actie noodzakelijk. Intern door voorlichting over de Omgevingsvisie. Daarnaast door advisering vanuit de vastgestelde visie aan GS, PS en ambtelijke organisatie bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van door PS in de visie gestelde ambities en doelen. Extern door voorlichting, informatie en advisering.

De vertaling van de Omgevingsvisie in ons juridisch instrumentarium vindt plaats door middel van de eerste integrale Omgevingsverordening. De Omgevingsverordening NH2020 wordt in de eerste helft van 2020 vastgesteld en is tevens een belangrijke stap richting implementatie van de Omgevingswet. In 2020 bereiden wij ook de Omgevingsverordening NH2021 voor, die klaar zal moeten zijn op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt.

De implementatie van (het gedachtegoed van) de Omgevingswet brengt met zich mee dat wij samen met partijen in onze ruimtelijke omgeving een instrumentarium opbouwen.

Het digitale stelsel Omgevingswet wordt ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK); via de provincie wordt in 2020 en verder ervaring opgedaan met de producten uit het digitale stelsel.

Tot slot wordt in 2020 een aantal nog nader in te vullen bijeenkomsten georganiseerd ter ondersteuning van een goede implementatie van (het gedachtegoed van) de Omgevingswet.

5.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting
Noord-Holland heeft grote ambities geformuleerd in haar Omgevingsvisie. Provinciale Staten hebben daarbij een sturingsfilosofie omarmd volgens het adagium: "lokaal wat kan, regionaal wat moet". De opgave staat altijd centraal en bepaalt of en zo ja met wie en met welke instrumenten we opgaven proberen aan te pakken.

Gedeputeerde Staten beschikken over meerdere instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen, waaronder de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). De nieuwe sturingsfilosofie geeft aanleiding om het instrumentarium ruimtelijke kwaliteit te actualiseren.

De ARO adviseert over de ruimtelijke kwaliteit van – veelal lokale – plannen die grote impact hebben op het landschap. De ARO, bestaande uit acht deskundigen, komt hiervoor gemiddeld negen keer per jaar bijeen en geeft tussen de 15 en 30 adviezen per jaar. Over de plannen die zijn

besproken, de adviezen die hierover zijn gegeven en de trends die worden gesignaleerd, wordt ieder jaar een jaarverslag gemaakt, in de vorm van een online magazine.

De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) is een onafhankelijk expert op het gebied van ruimtelijke ordening die GS adviseert bij veranderingen en ontwikkelingen op regionaal niveau. Door zijn onafhankelijke positie heeft de PARK een belangrijke rol binnen het debat over de inrichting van de fysieke ruimte in Noord-Holland. De adviezen van de PARK zijn zoveel mogelijk integraal, gebiedsgericht, agenderend en innovatief. GS hebben een nieuwe PARK aangesteld voor de periode van drie jaar, van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2021.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 5.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
5.1.1	Omgevingsvisie uitdragen	1.498	1.979	1.693	1.548	1.091	1.091
5.1.2	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	9.662	486	455	453	453	453
	Totaal lasten	11.160	2.465	2.148	2.001	1.544	1.544
	Totaal baten	-4.199	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	6.961	2.465	2.148	2.001	1.544	1.544
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**6.961**	**2.465**	**2.148**	**2.001**	**1.544**	**1.544**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

5.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Onze rol

De provincie vervult verschillende rollen. Als regisseur maken we samen met de partners in de regio afspraken over verstedelijkingsopgaven (in samenhang met bereikbaarheid) via OV-knooppunten, over hoe we adviseren over de ontwikkeling van Schiphol, de ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied en andere grote ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast vervullen we als provincie de expertrol, we brengen specifieke kennis in over de ontwikkelingen van knooppunten. We stimuleren ook ontwikkelingen door, naast kennis, financiële middelen voor ruimtelijke ontwikkelingen beschikbaar te stellen in de vorm van investeringen en onderzoeken. En we oefenen onze rol van bevoegd gezag uit door advisering over en toetsing van ruimtelijke plannen en als bevoegd gezag voor regionale luchthavens.

Samenwerkingspartners

Onze samenwerkingspartners zijn zeer divers van aard, en omvatten medeoverheden, private partijen, zoals Schiphol en Haven Amsterdam, vervoerders als NS, ProRail en Connexion, en maatschappelijke organisaties actief op het gebied van wonen, onderwijs, zorg, natuur, recreatie en cultuur.

Prioriteiten

- De ontwikkeling van de bestemming van de Averijhaven tot Energiehaven en stimuleren van het verbeteren van de leefbaarheid in de omgeving van Schiphol.
- De ruimtelijke inpassing van energietransitie in Noord-Holland, waaronder het Noordzeekanaalgebied.
- Bij OV-knooppunten geven we prioriteit aan de knooppunten die bijdragen aan de doelen voor woningbouw en uit de Omgevingsvisie.

Beleidsdoelevaluaties

Afhankelijk van de uitkomsten van de luchtvaartnota (voorzien eind 2019) van het Rijk zal in 2020 worden bezien of ons eigen regionale luchthavenbeleid geactualiseerd moet worden.

5.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Voor het faciliteren van de verstedelijking en het beter bereikbaar maken van woon- en werklocaties is een duurzaam en samenhangend OV-systeem nodig. In het coalitieakkoord 2019-2023 is besloten een OV fonds beschikbaar te stellen, waarvan het programma OV-knooppunten onderdeel is. Dit fonds wordt ingezet voor:

- Het optimaliseren van de ketenreis, waarbij met name de focus ligt op de relatie met OV-knooppunten.
- Het efficiënt benutten van de ruimte rondom stationsomgevingen en het verbeteren van de (leefomgevings)kwaliteit hiervan.
- Het verder ontwikkelen van kennis en instrumenten en het uitdragen hiervan.

In een bestedingsplan wordt nader bepaald welke prioriteiten worden gesteld en waarop de komende jaren wordt ingezet. Hierbij wordt gezocht naar samenhang met andere (zowel interne als externe) financieringsstromen om zoveel mogelijk synergie te behalen.

Ketenmobiliteit

De provincie zet zich in voor een goed functionerende ketenreis van deur tot deur. De reis met het openbaar vervoer is immers zeer zelden precies het beginpunt en eindpunt van een reis. Het is vaak een keten van verplaatsingen. De provincie zet zich in om deze ‘keten’ zo soepel mogelijk te maken en zo het openbaar vervoer aantrekkelijk te maken in de provincie. De inzet van de provincie hierin wordt nu geleverd vanuit meerdere doelen, zoals de inzet in de MRA in het programma stedelijke bereikbaarheid, het programma fiets en het aanbesteden van de concessies. Daarnaast zijn er ook veel partners die zich inzetten om de ‘keten’ te verbeteren. Door de groei van het aantal reizigers wordt dit steeds ingewikkelder, aangezien de ruimte op een knooppunt

vaak beperkt is. Vandaar dat het functioneren van het Ov-systeem steeds meer bepaald wordt door de kwaliteit van de knopen en ketens. De provincie wil in samenwerking met haar partners met dit programma een extra impuls geven aan het functioneren van de keten met bijbehorende knopen. In bovengenoemd bestedingenplan zal dit verder uitgewerkt worden.

Programma OV-Knooppunten
Het beleid voor OV-knooppunten wordt voortgezet. De provincie stimuleert woningbouw en bedrijvigheid rondom OV-knooppunten en draagt op meerdere manieren en vanuit verschillende rollen bij aan knooppuntenontwikkeling. Hiervoor is in 2014 het integrale programma OV-knooppunten gestart. Goede knooppuntontwikkeling komt alleen tot stand door goede samenwerking tussen een groot aantal partijen. Binnen het programma is veel kennis opgedaan op het gebied van knooppuntontwikkeling. In haar expertrol doet de provincie onderzoek en ontwikkelt zelf en samen met partners kennis en procesinstrumenten. Deze zijn overzichtelijk te vinden op het in 2019 ontwikkelde Kennisportaal OV-knooppunten. (Pagina voor samenwerkingspartners). In 2020 wordt verder gewerkt aan het doorontwikkelen van verschillende instrumenten. Ook doet de provincie (verder) onderzoek naar parkeren rondom OV-knooppunten. Daarnaast is in 2019 gestart met een inventarisatie van alle lopende en geplande projecten rond OV-knooppunten. Deze inventarisatie wordt ook in 2020 gebruikt als hulpmiddel om inzicht te krijgen en te bepalen waar we samen met partners synergie kunnen creëren. Verder monitort de provincie de voortgang van de programmadoelstellingen in haar jaarlijkse Monitor OV-knooppunten (Monitor 2017). Deze kennis wordt actief beschikbaar gesteld aan onze partners.

In haar coördinerende en verbindende rol zet de provincie samen met partners in op de strategieontwikkeling voor (gedeelten van) vijf corridors: de Zaancorridor, de Kennemerlijn, de Schipholcorridor en sinds 2019 ook de corridor Amsterdam-Hoorn en de Gooicorridor (zie indicatorentabel). Daarnaast blijft de provincie de ontwikkelingen op knooppunten verbinden met andere relevante (beleids)dossiers zoals Mirt-onderzoeken en de MRA actieagenda. Verder wordt op verschillende manieren een bijdrage geleverd aan concrete knooppuntontwikkelingen. Gemeenten staan aan het roer. De provincie heeft een stimulerende rol en ondersteunen onze partners met kennis en een breed scala aan procesinstrumenten. Afgaande op de inzet in 2019 verwacht de provincie dat voor circa 25 knooppunten te doen (zie indicatorentabel). Ten slotte stimuleert de provincie knooppuntontwikkeling met cofinanciering van projecten die een goede bijdrage leveren aan de doelstellingen van het programma. In 2020 wordt bij 6 van de eerder genoemde 25 knooppunten een vraag om cofinanciering verwacht. Het gaat hier veelal om complexe gebiedsontwikkelingen die langdurige trajecten kennen met meerdere samenwerkingspartners en (co)financiers. In het hierboven genoemde bestedingsplan wordt dit verder uitgewerkt.

Operationeel doel 5.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Coördineren van (delen van) corridors	Aantal	3	4	5	5	5	5
Stimuleren knooppunten door de inzet van kennis en proces-instrumenten	Aantal	28	20	25	25	25	25

5.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

De mainport Schiphol zorgt voor internationale bereikbaarheid. Dat is goed voor het Noord-Hollandse vestigingsklimaat en biedt werkgelegenheid op alle scholingsniveaus. Naast de lusten vragen wij echter aandacht bij het Rijk en de sector om ook de lasten, in de vorm van geluidshinder, CO2-emissies, fijnstof en veiligheidsrisico's te erkennen. Het Rijk is ten aanzien van Schiphol bevoegd gezag en zal hier in de komende jaren verder richting aan moeten geven. Als provincie proberen we actief sturing te geven aan de discussie om de impact van de luchtvaart op de diverse ruimtelijke belangen uit onze Omgevingsvisie scherp te agenderen. De inzet die wij gezamenlijk met de regionale partners in de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) hebben ingebracht blijft daarbij sturend om te borgen dat er inderdaad sprake is van de ontwikkeling van de internationale connectiviteit in balans met de leefomgeving. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar andere vervoersmodaliteiten als mogelijke substitutie voor de luchtvaart en de bereikbaarheid van de luchthaven die nu al enorm onder druk staat. Gecombineerd met de bereikbaarheidsvraagstukken vanuit de verstedelijkingsopgave ligt hier een complexe puzzel waar integrale wegingen moeten worden gemaakt. Naast de ontwikkeling van Schiphol is de provincie zelf bevoegd gezag voor regionale luchthavens in de provincie. De provincie richt zich op verschillende onderwerpen van het dossier luchthavens, namelijk:

Ontwikkeling Schiphol
De provincie overlegt met de sector, het Rijk, gemeenten en bewoners over de ontwikkeling van de luchtvaart als zodanig (vast te leggen in de nationale luchtvaartnota 2020-2050), de rol en positie van Schiphol (en Lelystad) daarbinnen en de algehele herziening van het luchtruim (voorzien in 2023). Centraal staat de balans tussen economische ontwikkeling en de kwaliteit van de leefomgeving, zoals dit in de provinciale Omgevingsvisie is vastgesteld.
Dat doet de provincie onder meer in de Omgevingsraad Schiphol (ORS; wettelijk verankerd). Binnen de ORS vormt de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) de delegatie namens de decentrale overheden rond Schiphol (44 gemeenten, 4 provincies). De provincie Noord-Holland is voorzitter en voert het secretariaat. Naar verwachting zal er ook in 2020, nadat de ORS in 2019 is geëvalueerd, en de jaren daarna een wettelijk verankerde vorm van regionaal overleg rond de nationale luchthavens zijn. In 2019 wordt deze structuur geëvalueerd. In de luchtvaartnota zal het Rijk aangeven hoe zij de betrokkenheid van de omgeving rond Schiphol in de toekomst wil borgen. Vanuit onze rol in de ruimtelijke ordening hebben de provincies ook nog een eigenstandige overlegstructuur met de ministers van Infrastructuur en Waterstaat en Defensie inzake luchtvaart (inclusief regionale luchtvaart).

Wonen-Vliegen
De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de regionale afspraken 'wonen en vliegen' en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour conform de brief die in maart 2018 naar Provinciale Staten is gestuurd.

Leefbaarheid
In het kader van leefbaarheid wordt samen met de sector gekeken of er aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden om de leefbaarheid te vergroten en hoe de provincie de uitvoering daarvan het beste kan beleggen. Dit zal naar verwachting vanaf 2020 zijn beslag krijgen als aanvulling op het lopende programma van de Stichting LeefbaarheidSchiphol dat tot en met 2020 loopt.

Schadeschap Luchthaven Schiphol
De provincie participeert in de gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol,

het gemeenschappelijk overheidsloket voor de afwikkeling van schadeclaims door de uitbreiding van Schiphol als gevolg van het besluit PKB Schiphol en Omgeving van 1995. Per 1 juni 2020 wordt het Schadeschap opgeheven. Naar verwachting is dan de huidige werkvoorraad afgehandeld.

Regionale luchthavens
Sinds de inwerkingtreding van de Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens (RBML) in 2009 is de provincie bevoegd gezag voor regionale luchthavens. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Verder verleent de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Een deel van de provinciale luchtvaarttaken wordt in opdracht van de provincie uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Voor het beleid ten aanzien van de provinciale luchtvaarttaken is in 2010 de Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens vastgesteld. Voor het grootste deel van de regionale luchthavens is inmiddels een provinciale vergunning (luchthavenregeling of luchthavenbesluit) vastgesteld: voor de regionale luchthavens Hilversum en Texel, en voor verschillende kleinere velden voor MLA's (ultralichte toestellen) en zweefvliegtuigen. De luchthavenbesluiten voor de helihavens Heliport Amsterdam en de standplaats van de traumahelikopter van het VUmc in Amsterdam die in 2019 zijn voorbereid worden naar verwachting in 2020 vastgesteld.

In 2020 wordt het provinciale regionale luchtvaartbeleid geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.

5.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

De ambitie is om met het Noordzeekanaalgebied (NZKG) een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het verbeteren van de internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam en, in samenhang met Haven Den Helder, de havencomplexen te versterken.

Om een integrale afweging te kunnen maken tussen bijvoorbeeld uitbreiding of transformatie en ruimte voor wonen of werken hebben de gezamenlijke partners in het gebied het Bestuursplatform NZKG opgericht. Het Bestuursplatform is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Visie NZKG 2040. Het is een overlegplatform waarin de gemeenten langs het Noordzeekanaal, het Rijk, de vaarwegbeheerder en de havenbeheerders elkaar informeren over actuele ontwikkelingen in het gebied om in te spelen op ontwikkelingen. Om dit in gang te zetten heeft het Bestuursplatform zijn eigen projectorganisatie: het projectbureau NZKG. Dit bureau voert het secretariaat en het projectleiderschap voor gezamenlijke acties. In de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 hebben wij, samen met onze partners, de regionale belangen voor dit gebied geformuleerd. Wij beschouwen deze visie als basis voor afspraken over de zonering van woningbouw en (havengebonden) bedrijventerreinen en voor het gesprek over transformatieopgaven.

Gezamenlijke projecten
In 2020 wordt voortgebouwd op de in 2019 ingezette lijn om meer aandacht te geven aan de energietransitie en circulaire economie. Zo zullen de twee reeds in 2019 gestarte cases te weten: plastic en autobanden (duurzaamheid in het NZKG) verder worden uitgewerkt. Ook wordt er gewerkt aan gezamenlijk vestigingsbeleid waarin circulaire economie en energietransitie belangrijke bouwstenen zullen zijn. Via het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma, te vinden op de

website, wordt verantwoording afgelegd. Ook is hier het actuele nieuws over ontwikkelingen te vinden.

Het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP)
Het Sluis Haven Informatiepunt (SHIP) zorgt voor een sterkere profilering van de regio door informatie te geven over de bouw van de nieuwe zeesluis, de toekomst van de regio, vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, energietransitie , duurzaam en innovatief ondernemen en technische beroepen en opleidingen. Het is een gezamenlijk project van het Bestuursplatform NZKG, onder verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Holland. De exploitatie is uitbesteed. In SHIP krijgt de bezoeker informatie over het gebied, de werking en bouw van de sluizen, innovatie en beroepen in het gebied. De bezoekers kunnen een rondleiding met een gids boeken, die hierdoor extra aantrekkelijk wordt. Om jongeren te interesseren voor techniek worden in het Technolab techniekworkshops voor basisscholieren gehouden. Voor leerlingen van vmbo klas 2 en havo/vwo klas 3 die voor een profielkeuze staan, is er in SHIP een lesprogramma ontwikkeld. Dit bestaat uit twee delen: een voorbereidende les op school en een jobtour bij SHIP.

Reserves Ontwikkeling havencomplexen
Het NZKG en Haven Den Helder hebben de ambitie om het gebruik van fossiele brandstoffen verder terug te dringen en om te zetten naar groene energie. Tevens speelt in beide complexen de druk op de fysieke en milieuruimte. Om de havencomplexen te ondersteunen in hun ontwikkeling wordt door de provincie ingezet op het versterken van de internationale concurrentiepositie van de gebieden, ten behoeve van werkgelegenheid en verduurzaming. Met name de bouw en het onderhoud van de windparken voor de kust van Noord-Holland en het Verenigd Koninkrijk geven de Noord-Hollandse zeehavens een unieke positie. Ook de aanlanding van wind op zee in de havengebieden is van cruciaal belang voor de energietransitie van Noord-Holland.
In het NZKG kan de ontwikkeling van de Energiehaven hier een belangrijke rol in spelen. Vanuit het NZKG zijn al diverse windparken gebouwd, waardoor het inmiddels een sterke positie op de markt heeft verworven. Door het versterken van het offshore windcluster draagt dit bij aan de versterking van de internationale concurrentiepositie van de MRA. Tevens levert de bouw en het onderhoud van windmolenparken (veel) werkgelegenheid en toegevoegde waarde op in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder.
Om op deze kansen in te spelen heeft de regio een idee ontwikkeld om van het baggerdepot Averijhaven een energiehaven te maken, gericht op de offshore wind. Dit idee heeft het Bestuurlijk Overleg Averijhaven, waarin vertegenwoordigd zijn Havenbedrijf Amsterdam, Zeehaven IJmuiden, de gemeente Velsen en TATA Steel, onder leiding van de provincie verder uitgewerkt. In 2019 is besloten over de ontwikkeling van een energiehaven. In 2020 wordt het besluit tot ontwikkeling van de energiehaven ter hand genomen.

Operationeel doel 5.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Secretariaat bestuursplatform	Aantal	3	4	4	4	4	4
Bezoekers SHIP/ voorlichting techniek onderwijs	Aantal	50.000	30.000	30.000	30.000	5.000	0
Ontwikkeling havencomplexen	Aantal	-	1	-	-	-	-

5.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

Ten aanzien van ruimtelijke ordening wordt in 2020 uitvoering gegeven aan het volgende:

1. Waarborgen provinciale doelstellingen door in gesprek te gaan met gemeenten over hun ruimtelijke plannen en visies. De provincie doet dat in dialoog binnen heldere kaders, waaronder de Omgevingsvisie, en in een vroegtijdig stadium. De sturingsfilosofie uit de Omgevingsvisie en de sturtingsfilosofie en doelstellingen van de Omgevingswet, die in 2021 of later in werking treedt, worden met deze werkwijze nader vormgegeven. De provincie wil hiermee de provinciale belangen en gemeentelijke belangen samenbrengen en waar nodig een afweging op bovenlokaal niveau maken. De formele RO-procedure voor bestemmingsplannen (inclusief het instrumentarium als zienswijze en reactieve aanwijzing) maakt deel uit van de werkwijze, als sluitstuk van het proces van ruimtelijke planvorming;
2. De provincie adviseert regio's over regionale visies, opgaven en afstemming en brengt de provinciale belangen hierbij in. Dit kan ook bovenregionaal of interprovinciaal zijn.
3. Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact worden adviezen opgesteld. De provincie voert daarnaast diverse onderzoeken en projecten uit ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland. De basis hiervan ligt in de Omgevingsvisie. Dit betreffen onderzoeken en projecten op gebied van ruimtelijke ontwikkelingen die niet al in andere operationele doelen zijn ondergebracht (zoals OV-knooppunten, Schiphol en Noordzeekanaalgebied). Wat studies en onderzoeken betreft gaat het bijvoorbeeld om aanvullende ruimtelijke verkenningen en strategieën van energietransitie, samenwerkingsagenda Zaanstad, samenwerkingsagenda IJsselmeergebied, Metropolitaan landschap, MRA, mobiliteitsagenda en digitale stelsel Omgevingswet.

In 2020 wordt het programma Bloemendalerpolder, voor zover het de (financiële) bijdrage in de ontwikkeling daarvan door de provincie betreft, afgewikkeld. Wel blijft de provincie hierbij nog betrokken op basis van haar grondposities, conform de samenwerkingsovereenkomst.

5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen - met name Bereikbaarheid: verbeteren en aanleggen infrastructuur en Groen: beschermen en ontwikkelen van een hoogwaardige toegankelijke groenstructuur - koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Deze activiteiten worden uitgevoerd binnen de kaders van in 2018 vastgestelde 5e Nota Grondbeleid. De vier kernwaarden in deze nota zijn rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. Hiernaast zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie die niet behoren tot de provinciale infrastructuur en niet in gebruik zijn voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. Een uitgebreide beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de hoeveelheid transacties, de financiële mutaties en de boekwaarden van de gronden wordt zichtbaar gemaakt in de Paragraaf Grondbeleid van deze begroting en in de Jaarrekening. De onderstaande KPI’s geven inzicht in de bijdrage van grond aan het realiseren van provinciale doelen. De laatste drie KPI's hebben betrekking op c.q. worden gefinancierd door programma Groen.

Operationeel doel 5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	0	6	12	-	-	-
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	6,9 (2018)	-	7	-	7,2	-
Verkoop t.b.v. Groen (Verkopen B.B.L.& Paso, behaalde opbrengst)	Bedrag	4 mln.	4 mln.	4 mln.	4 mln.	4 mln.	4 mln.
Aankoop NNN	Hectare	250	250	400	400	400	400
Ontpachting NNN	Hectare	n.v.t	n.v.t.	75	75	75	75

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 5.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
5.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	494	9.962	5.716	3.258	711	711
5.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	283	10.864	731	729	729	729
5.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	662	3.155	658	657	397	257
5.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	1.008	8.668	6.191	3.673	3.977	3.977
5.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	15.693	10.642	7.308	6.141	6.033	6.038
	Totaal lasten	18.140	43.291	20.604	14.458	11.847	11.712
	Totaal baten	-19.552	-20.301	-9.124	-9.136	-8.870	-8.874
	Saldo van baten en lasten	-1.412	22.990	11.480	5.322	2.977	2.838
	Stortingen						
5.2.1	Resv. OV Knooppunten	0	12.849	8.398	5.000	5.000	5.000
5.2.3	Resv. kap.lasten invest. havencomplexen	700	0	0	0	0	0
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	393	1.552	250	0	0	0
5.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	0	7.390	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
5.2.1	Resv. OV Knooppunten	0	-8.700	-5.000	-2.546	0	0
5.2.2	Resv. Leefbaarheidsfonds Schiphol	0	-10.000	0	0	0	0
5.2.3	Resv. kap.lasten invest. havencomplexen	-140	-140	-140	-140	-140	0
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	0	-1.500	0	0	0	0
5.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	0	-4.890	-2.500	0	0	0
	Resultaat	**-459**	**19.550**	**12.488**	**7.636**	**7.837**	**7.838**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

5.3 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Noord-Holland behoort tot de sterkste economische regio's van Nederland. De Noord-Hollandse economie is goed voor zo'n 21% van het Bruto Binnenlands Product en 18% van de banen van Nederland. Verreweg de meeste buitenlandse investeringen en buitenlandse vestigingen van bedrijven in Nederland komen in onze provincie terecht. Sterke troeven van Noord-Holland zijn onder meer de aanwezigheid van Amsterdam en Schiphol, de hoogwaardige en veelzijdige arbeidsmarkt, de aanwezigheid van bijzondere clusters als zeehavens, het luchthavencomplex, de zaadveredeling en Greenports, het Hilversumse Mediapark en sterke sectoren als de internationale handel, de logistiek, de financiële en zakelijke dienstverlening en de creatieve industrie in de Amsterdamse regio. Ook de uitstekende infrastructuur, zowel fysiek als digitaal (AMSIX) speelt daarbij een belangrijke rol. De provincie draagt bij door ruimte te geven aan vernieuwing, duurzaamheid en ondernemerschap.

Het economisch beleid staat dan ook ten dienste van de Noord-Hollandse maatschappij als geheel. Om die reden heeft de provincie Noord-Holland als haar doel voor het economisch beleid gekozen voor het bevorderen van welvaart én welzijn. Daarmee wordt een relatie gelegd met de nationale en internationale discussie over het begrip 'brede welvaart' (onder andere commissie-Stiglitz (2009) en commissie-Grashoff (2016)). De kern van het debat is de overtuiging dat welvaart meer is dan de omvang van het nationaal of persoonlijk inkomen. Ook aspecten als gezondheid, geluk, veiligheid, goed onderwijs, goede huisvesting en ontplooiingsmogelijkheden worden ervaren als welvaartscomponenten. Als één van de eerste overheden in Nederland heeft de provincie Noord-Holland besloten om deze 'brede welvaart'-aspecten te meten en in te zetten om er haar beleid aan te toetsen. Dit wordt gedaan met de Barometer Welvaart & Welzijn.

Onze rol

In het Strategisch Beleidskader Economie kiest de provincie ervoor om zoveel mogelijk uit te gaan van onze verbindende rol als middenbestuur en vanuit die rol te werken aan de optimale condities waarbinnen de economie zich verder duurzaam kan ontplooien. Vanuit die gedachte is de beleidsfocus gericht op het versterken van het vestigingsklimaat. Een goed vestigingsklimaat is een cruciale randvoorwaarde voor de economie en de aantrekkelijkheid van de regio voor bedrijven.

Prioriteiten

Binnen het brede begrip van 'vestigingsklimaat' is gekozen voor een focus op de volgende vestigingsplaatsfactoren:

- *Een aantrekkelijk en duurzaam ruimtelijk vestigingsklimaat (5.3.1)*
  Dit gaat over de beschikbaarheid van ruimte voor economische activiteiten, over bedrijventerreinen, kantoorlocaties, havens, Schiphol, detailhandel, digitale infrastructuur, internationalisering en ruimte voor toerisme. De beschikbaarheid van ruimte voor economische activiteiten is een absolute basisvoorwaarde voor een gezonde economie.

- *Een sterk innovatief klimaat (5.3.2)*
  Deze vestigingsplaatsfactor focust op het innovatief vermogen van het bedrijfslevenen de inzet van kennis, onderzoek en technologie om innovaties te verzilveren in nieuwe producten en nieuwe markten. De ontwikkeling en toepassing van kennis en innovatie is één van de belangrijkste concurrentiefactoren van de economie.
- *Een veerkrachtige arbeidsmarkt (5.3.3)*
  Hieronder wordt het aanbod van arbeid, de match tussen onderwijs en arbeidsmarkt, de inzetbaarheid van het menselijk kapitaal en de inclusieve arbeidsmarkt gedefinieerd. De factor arbeid behoort tot de klassieke productiefactoren en is een belangrijke randvoorwaarde voor de ontwikkeling van de economie.
- *Een sterke een duurzame agrosector (5.3.4 en 5.3.5)*
  De agrosector is duidelijk zichtbaar en beleefbaar in het Noord-Hollandse landschap én vertegenwoordigt een aanzienlijk economisch belang, vooral op gebied van export, innovatie en ketensamenwerking. Op het gebied van duurzaamheid en innovatie om te komen tot de gewenste transitie van de agrifoodketen, waaronder kringlooplandbouw, liggen er vele opgaven c.q. kansen. Met de opgave Vitaal Platteland waaronder het programma Natuurinclusieve Landbouw wordt bijgedragen aan behoud en versterking van de bodemvruchtbaarheid en (agro)biodiversiteit.

Omgevingsfactoren
De invloed die overheden op de economie hebben, is beperkt. Er zijn talloze omgevingsfactoren die van invloed zijn. Daarbij is de conjunctuurontwikkeling de belangrijkste. Deze is afhankelijk van de mondiale ontwikkeling van de economie. Nederland als handelsland is sterk afhankelijk van export als pijler onder de economie. De verwachting is dat de Brexit impact zal hebben op handelsstromen van en naar het Verenigd Koninkrijk (VK). Noord-Holland is goed voor een kwart van de export naar het VK. Ook het internationale handelsbeleid van de VS (handelsbeperkingen) kan veel impact hebben op de Europese en Nederlandse economie.
Naast de conjunctuurontwikkeling is er een aantal trends en ontwikkelingen, die invloed zullen hebben op de ontwikkeling van de Noord-Hollandse economie. Denk daarbij aan de ‘vierde industriële revolutie’. Die gaat over de enorme vooruitgang die de laatste jaren is geboekt op het terrein van digitalisering en datacommunicatie, waarbij steeds meer een versmelting wordt gezien tussen digitale, fysieke, cognitieve en biologische toepassingen. ‘Big data’ en het ‘internet of things’ zijn belangrijke aanjagers. Dit leidt tot toepassingen als zelfrijdende voertuigen en robotisering van productieprocessen zoals bijvoorbeeld in de logistiek. Een andere trend is het toenemend belang van de stad in het totaal van de economie. De wereld verstedelijkt in snel tempo en de economische marktstrategieën passen zich daarop aan. In Noord-Holland wordt dit teruggezien in de dominantie van de stad Amsterdam in de economische cijfers van Noord-Holland. Een laatste voorbeeld van een ontwikkeling in de economie is de toenemende focus op duurzaamheid. Dit is enerzijds een beleidsgedreven ontwikkeling, anderzijds ziet men ook steeds meer ondernemers die inhaken op de kansen die er liggen, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire economie, duurzame energie en duurzame landbouw.

Beleidsdoelevaluaties
- Over de voortgang van het economisch beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de voortgangsrapportage.
- Om te bepalen op welke manier het versnellingsprogramma GO!-NH en het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) in 2020 worden voortgezet, worden beide instrumenten gezamenlijk geëvalueerd in 2019.

5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

Toelichting

De provincie heeft projecten in voorbereiding en in uitvoering ter verbetering van het ruimtelijk vestigingsklimaat in de vorm van kantoor- en bedrijventerreinen, (zee)havens, Schiphol, detailhandel, digitale infrastructuur, internationalisering, en toerisme/verblijfsrecreatie. De beschikbaarheid van kwantitatief en kwalitatief voldoende (milieu)ruimte voor bedrijvigheid is een belangrijke vestigingsplaatsfactor omdat dit één van de basisvoorwaarden is voor economische ontwikkeling. Zonder ruimte voor economische activiteiten kan de economie zich niet verder ontplooien.

De provincie zet subsidieregelingen als de Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen (HIRB) en Uitvoeringsregeling Toekomstbestendige winkelgebieden voort om de vitaliteit en duurzaamheid van bestaande werklocaties te verbeteren. De opzet van de HIRB zal verbreed worden (HIRB-plus) om duurzaam ruimtegebruik ook op andere werklocaties dan alleen bedrijventerreinen te bereiken. We formuleren hierbij aanvullende ambities op het terrein van leefbaarheid, verduurzaming en CO2-reductie. Indicatoren zullen op basis van het HIRB-plus programma worden opgenomen.

Daarnaast gaat het in dit operationele doel om verbetering van de beschikbaarheid van breedband als randvoorwaarde voor de vestiging en operatie van bedrijven. Bedrijven vinden het aantrekkelijker om zich te vestigen in een omgeving met hoogwaardige en snelle digitale verbindingen. Ook wordt onderzocht hoe in ruimtelijke zin vraag en aanbod van verblijfsrecreatie beter afgestemd kan worden. Via projecten in samenwerking met diverse partijen stuurt de provincie op betere spreiding van het toerisme, mede ter ontlasting van Amsterdam. De provincie stimuleert de verduurzaming van de zeehavens en zet in op versterking van de haven en luchthaven van Den Helder (zie ook het operationeel doel 5.2.3). Via deelneming in Schiphol Area Development Company (SADC) versterkt de provincie samen met Schiphol, Haarlemmermeer en Amsterdam het vestigingsklimaat in de Schipholregio. In deze Schipholregio participeert de provincie in het MIRT onderzoek Zuidwest Amsterdam-Schiphol, waarbinnen de verdere ontwikkeling van de Kerncorridor Schiphol-Amsterdam moet bijdragen aan versterking van het internationale vestigingsklimaat. In Noord-Holland Noord wordt regionaal samengewerkt via het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord om daar de economie te versterken. Ook het programma De Kop Werkt! draagt hieraan bij. Tot slot voert de provincie in samenwerking met een aantal partijen een gericht marketing- en acquisitiebeleid uit om Noord-Holland op de kaart te zetten en internationale bedrijven aan te trekken. Vestiging van buitenlandse bedrijven zorgt voor nieuwe werkgelegenheid (geen verplaatsing van bestaande bedrijvigheid elders in de regio) en nieuwe toegevoegde waarde en draagt daarmee rechtstreeks bij aan de economie van Noord-Holland.

Operationeel doel 5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Herstructurering van 300 ha verouderd bedrijventerrein	Hectare	75 (2018)	75	-	-	-	-

Bij het opstellen van de begroting waren de doelen nog niet vastgesteld. Indicatoren zullen op basis van het HIRB-plus-programma worden opgenomen.

5.3.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

Om verduurzaming van de economie te versnellen ondersteunt de provincie over de volle breedte duurzame innovatie. Voor een deel verloopt het bevorderen van het innovatieklimaat via het Regionaal Budget Innovatie van de MRA. Daarnaast heeft de provincie een aantal instrumenten waarmee innovatie direct wordt bevorderd (als subsidieverlener, opdrachtgever of aandeelhouder). Deze instrumenten richten zich met name op het midden- en kleinbedrijf (mkb). De provincie richt zich hiermee op het vergroten van de transparantie van de kapitaalmarkt, het bijdragen aan 'investment readiness' (Programma Investeringsgereed Innovatief MKB: PIM) en aan de toegankelijkheid van kapitaal in de risicovolle fasen van innovatie (MIT-regeling en Innovatiefonds NH). Speciale focus bij de provinciale instrumenten ligt op duurzaamheid (energietransitie, circulaire economie en duurzame mobiliteit). Het programma Go!-NH heeft als doel duurzame innovaties sneller te laten ontwikkelen. De opdrachten voor GO!-NH en PIM lopen af in 2020, maar in het coalitieakkoord is voorzien dat de instrumenten worden doorgezet. Om te bepalen op welke manier het versnellingsprogramma GO!-NH en PIM in 2020 worden voortgezet, zijn beide instrumenten gezamenlijk geëvalueerd in november 2019. Bij het opstellen van deze begrotingstekst waren de uitkomsten nog niet bekend. Op basis van de evaluatie-uitkomsten zullen de indicatoren worden ingevuld.

De MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) is een landelijke regeling waaraan de provincie ook meedoet en cofinanciering van het Rijk voor ontvangt. Het innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners (kennisinstellingen) en richt zich op de vroege-fase-financiering.

Essentieel in het bevorderen van het innovatieklimaat is de samenwerking tussen verschillende partijen op een onderwerp. Binnen de door het Rijk ingestelde regiodeals en het interbestuurlijk programma (IBP) staat deze samenwerking centraal. De provincie heeft daarvoor € 3,75 mln in 2020 cofinanciering beschikbaar voor onderwerpen als innovatie, klimaat, regionale economie en vitaal platteland.

Operationeel doel 5.3.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Ondersteunde MKB'ers MIT-uitvoering	Aantal	80 (2018)	80	80	-	-	-
Ondersteunde MKB'ers Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM)	Aantal	100 (2018)	100	50	-	-	-
Versnellingsprogramma duurzaamheid Go!-NH (versnelde duurzame innovatieprojecten)	Aantal	40 (2018)	40	-	-	-	-

5.3.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

De arbeidsmarkt wordt nog altijd krapper en gelijktijdig veranderen of verdwijnen steeds meer banen door verdergaande technologisering en digitalisering. Daarmee is de mismatch in de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs meer en meer een vraagstuk voor zittend personeel en langdurig werkzoekenden. De om- en bijscholingsbehoefte, in lijn met de vraag van de markt, groeit daardoor gestaag. De maatschappelijke opgaven zoals energietransitie, duurzaam

bebouwde omgeving, toekomstbestendige mobiliteit en een circulaire economie inclusief gezonde voedselproductie, zijn belangrijke aanjagers in het beleid om de mismatch op te lossen. Iedereen moet kunnen meedoen, ook mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. De provincie blijft hiervoor de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden stimuleren en verduurzamen. Dit vindt plaats op campussen als Techport, TerraTechnica, ZaanCampus en in programma's zoals House of Skills. De komende jaren continueert de provincie de inzet van onze werkambassadeur als aanjager van onze beleidsuitvoering en kiezen daarbij voor extra focus op energietransitie, verduurzaming van de havens en transformatie van de agrarische sector. Bij dit alles is een inclusieve arbeidsmarkt een belangrijk uitgangspunt. Onderligger blijft de Visie voor Noord-Holland op de aansluiting Arbeidsmarkt en Onderwijs, die de provincie samen met de triple helix-partijen heeft opgesteld.

Operationeel doel 5.3.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Georganiseerde campusinitiatieven MBO campusvorming	Aantal	10 (2018)	15	-	-	-	-
Inzet werkambassadeur (projecten uit werkagenda)	Aantal	12 (2018)	10	-	-	-	-

5.3.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

De agrosector heeft een aanzienlijk economisch belang, met name op het gebied van export en innovatie, en beslaat een aanzienlijk deel van de Noord-Hollandse provincie. 60% van het oppervlak van Noord-Holland is gerelateerd aan de agrosector. In Nederland zijn de clusters Tuinbouw & Uitgangsmaterialen en Agri & Food benoemd als topsectoren. Noord-Holland is daarin een belangrijke speler met onder andere twee Greenports. Met name op het gebied van duurzaamheid waarin de kringlooplandbouwambities, een klimaatneutrale glastuinbouw, bodemdaling, leefbaarheid, volksgezondheids-, klimaat- en energievraagstukken en en een gezond verdienmodel liggen er integrale opgaven c.q. kansen. Wat er nodig is voor de transitie en wat de provincie daarin kan betekenen legt de provincie vast in de verdere uitwerking van een Voedselvisie als onderdeel van een opgave Vitaal Platteland. De provincie start met de sector een transitieacademie om de gewenste transitie te ondersteunen. Een duurzame agrosector is van groot belang, gezien de impact van de sector op het ruimtegebruik in de provincie Noord-Holland. Ingezet wordt op behoud en versterking en verduurzaming van de vijf ruimtelijk-economische landbouw- en visserijclusters: Greenport Aalsmeer, Greenport Noord-Holland Noord, Agri & Food MRA (Voedsel Verbindt), SeedValley en Visserij. Elk cluster kent haar eigen verduurzamingsopgaven. In de glastuinbouw ligt de nadruk op het vraagstuk rondom energie, warmte zoals geothermie en CO_2. Voor de grondgebonden sectoren ligt de opgave meer op waterkwaliteit en -kwantiteit, het vergroten van de bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit. De provincie stimuleert de teelt en afzet van biologische bollenteelt. In de MRA-regio zijn veel burgerinitiatieven rondom gezonde duurzame voeding van dichtbij de stad. De provincie participeert daarbij in de samenwerking Voedsel Verbindt. De zaadveredeling vraagt vooral de ruimte om zich te kunnen blijven ontwikkelen. Voor de visserij ligt er een uitdaging om innovatief en duurzaam te kunnen blijven vissen. In 2020 wordt voor het IJsselmeergebied gewerkt aan een overeenkomst om de visserijdruk in evenwicht te brengen met de draagkracht van het ecosysteem.

De biodiversiteit in het agrarisch gebied staat sterk onder druk, zo blijkt uit studies van onder andere het Planbureau voor de Leefomgeving. Het Programma Natuurinclusieve Landbouw (NIL, kringlooplandbouw) is gestart in 2018 en heeft als doel dat in 2030 alle grondgebonden landbouw in Noord-Holland bijdraagt aan behoud en versterking van de biodiversiteit, bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit, op en rond het bedrijf. Om kringlooplandbouw te stimuleren hebben Provinciale Staten financiële middelen beschikbaar gesteld. De provinciale beleidsambitie om de grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief te laten zijn is op basis van motie 110 uit 2018 overgenomen in de Omgevingsvisie. Die doelen richten zich op:

1. Het uitbreiden en versterken van het NIL-netwerk in Noord-Holland;
2. Het vergroten van de kennis en innovatie over te nemen NIL maatregelen in de praktijk;
3. Het ophalen van input voor nieuw provinciaal NIL-beleid t.b.v. de collegeperiode 2019-2023.

De provincie kiest voor een participatieve rol. Enerzijds via de living lab methode, waar verschillende partijen samenwerken aan NIL innovaties of oplossingen voor NIL knelpunten. Daarbij richt de provincie zich op vijf pijlers: netwerk, kennis, gebiedstrajecten, keteninnovaties en communicatie. Anderzijds doet de provincie dat door het verstrekken van opdrachten aan NIL stakeholders, zoals LTO Noord en Milieufederatie Noord-Holland of Greenport Noord-Holland Noord. Deze netwerkpartners brengt de provincie ook weer samen om over de output van hun opdrachten te sparren, wat weer kan leiden tot innovaties in samenwerking op NIL thematiek. Daarnaast moet het programma ook voldoende ruimte bieden aan het versterken en opschalen van goed lopende initiatieven in Noord-Holland.

Operationeel doel 5.3.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Resultaat Greenport NHN mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4 (2018)	4	4	4	4	4
Resultaat Greenport Aalsmeer mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4 (2018)	4	4	4	4	4
Geslaagde verplaatsingen van glastuinbouwbedrijven	Aantal	0	0	0	2	3	-
Deelnemende agrarische ondernemers aan activiteiten, pilots en experimenten die vanuit het programma NIL zijn gefinancierd	Aantal	40 (2018)	60	-	-	-	-

5.3.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

Toelichting

Het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) is het derde Europese subsidieprogramma ter financiering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) voor het ontwikkelen, verduurzamen en innoveren van het Nederlandse platteland. Het POP3 loopt van 2014 tot en met 2020 met uitfinanciering tot 2023. Het POP3 is een nationaal programma. Noord-Holland beschikt binnen dit programma over € 58,3 miljoen aan Europese middelen. Van dit bedrag is € 35,7 miljoen bestemd voor regelingen waarvoor de reserve Europese landbouwprojecten is bedoeld.

Het overige bedrag (22,6 miljoen) betreft agrarisch natuurbeheer uit de portefeuille Natuur. De provincie draagt voor deze POP3-periode circa € 12 miljoen bij voor de uitvoeringskosten en cofinanciering van projecten.

De jaarlijkse uitvoeringskosten zijn voor de subsidieverlening, afwikkeling en verantwoording naar Brussel, door de Rijkdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), kosten van controles door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en de kosten voor het Regiebureau POP. In de periode 2016-2019 zijn vooral subsidies verleend en kosten betaald voor RVO.nl. In 2019 heeft vrijwel al het beschikbare subsidiegeld een bestemming gekregen. In de periode 2020-2023 ligt daarom de nadruk op subsidiebetalingen. In 2020 worden alleen nog subsidies verleend voor de Regeling Jonge Landbouwers. Cofinanciering van projecten komt ook uit andere provinciale reserves en van waterschappen en gemeenten. Voor lopende projecten waarvan de subsidie in voorgaande jaren is verleend vinden termijnbetalingen plaats. Het Regiebureau POP is het landelijk secretariaat voor de uitvoering van het POP (zie www.regiebureau-pop.eu) en voor het Comité van Toezicht. Door de actieve houding benut de provincie Noord-Holland ten volle de subsidiemogelijkheden die het programma biedt. Het is belangrijk dat de provincie meer inzicht krijgt in de mogelijke sturingsmogelijkheden op de uitvoeringskosten van RVO.nl, de voortgang van projecten en daarmee de betalingen van de subsidies om de risico's op onderbesteding van de Europese middelen te verkleinen. In 2019 zijn de voorbereidingen gestart voor de nieuwe periode van het GLB 2021-2027, afspraken hierover worden in 2020 gemaakt.

Operationeel doel 5.3.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Subsidies voor jonge boeren en innovaties (aantal gesubsidieerde projecten)	Aantal	111 (2018)	42	10	-	-	-

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 5.3 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
5.3.1	Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	27.587	28.007	5.987	4.007	4.007	4.007
5.3.2	Een innovatief klimaat bevorderen	1.870	13.372	10.483	6.780	6.880	3.930
5.3.3	Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen	1.506	1.982	1.156	1.124	1.124	1.124
5.3.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	4.705	11.135	2.878	2.776	2.775	2.775
5.3.5	Europese landbouwprojecten co-financieren	7.739	1.984	1.085	385	385	335
	Totaal lasten	43.406	56.480	21.589	15.072	15.171	12.171
	Totaal baten	-9.687	-14.615	-193	-193	-193	-193
	Saldo van baten en lasten	33.719	41.865	21.396	14.879	14.978	11.978
	Stortingen						
5.3.1	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	3.500	3.500	2.500	2.500	2.500	2.500
5.3.2	Resv. MKB	0	15.556	3.750	3.750	3.750	750
5.3.4	Resv. Duurzame Landbouw	0	6.926	0	0	0	0
5.3.5	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	1.715	250	250	0	0	0
	Onttrekkingen						
5.3.1	Resv. Duurzame Zeehavens	91	0	0	0	0	0
5.3.1	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	-6.352	-3.727	-1.970	0	0	0
5.3.2	Resv. MKB	0	-6.725	-3.000	-3.000	-3.000	0
5.3.4	Resv. Duurzame Landbouw	0	-6.500	0	0	0	0
5.3.5	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	-7.739	-1.900	-1.000	-300	-300	-250
	Resultaat	**24.933**	**49.244**	**21.926**	**17.829**	**17.928**	**14.978**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

5.4 Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu

Onze rol

De vraag naar (betaalbare) woningen is groot en we willen in die behoefte voorzien. In Noord-Holland zijn er bovendien veel woningbouwplannen. Gemeenten maken regionale afspraken over woningbouw, die passen binnen de woningbehoefte en mogelijkheden. Er moet een zorgvuldige afweging worden gemaakt wat de beste plek is om te gaan bouwen, want we willen Noord-Holland leefbaar en aantrekkelijk houden.

De provincie treedt op als regisseur van de woningmarkt. Dat doet de provincie door gemeenten regionaal afspraken te laten maken over de woningmarkt en programmering. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) is regelgeving opgenomen over het maken van deze woningbouwafspraken. Gemeenten leggen deze afspraken vast in Regionale Actieprogramma's Wonen (RAP's), In lijn met de uitgangspunten van het RAP worden vervolgens regionale afspraken gemaakt over de programmering. Vanuit de provinciale woonvisiegelden kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor (regionale) projecten die voortkomen uit het RAP én binnen de beleidsdoelen van de provincie passen. Waar samenwerking tussen gemeenten uitblijft, stimuleren provincies actief dat de samenwerking alsnog tot stand komt.

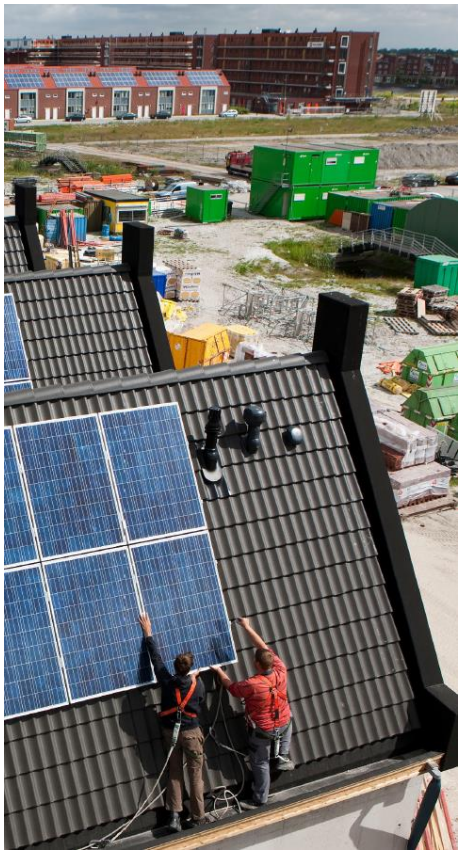

Vanuit haar rol als kennismakelaar en verbinder brengt de provincie partijen met elkaar in contact en zorgt voor een actuele informatievoorziening met betrekking tot onder andere woningbehoefte, plancapaciteit en woonzorggegevens.

We willen de woningbouwproductie versnellen. De provincie vervult een rol als aanjager van de woningbouw door, mede in samenwerking met de MRA, gemeenten te faciliteren in de versnelling van de woningbouwproductie.

De provincie zet in op bouwen waar behoefte aan is, zowel op de lange als korte termijn. Eerst binnen steden, daar willen de meeste mensen nu eenmaal graag wonen en is ook nog veel ruimte om te transformeren of verdichten, maar soms ook net buiten de randen van de stad.

Regionale afspraken bevatten bij de behoefte passende woningbouwplannen naar aantallen en type woning of woonmilieu. De locaties buiten bestaand stedelijk gebied (BSG) staan op een kaart. Plannen buiten bestaand stedelijk gebied (BSG) kunnen alleen worden toegevoegd als ze passen binnen provinciaal beleid zoals vertaald in de PRV. Om de woningbehoefte in beeld te krijgen, geeft de provincie bevolkingsprognoses per gemeente en per regio.

Het doel van de programmeringen is te zorgen dat vraag en aanbod van woningbouw kwalitatief en kwantitatief in balans zijn, nu en op de lange termijn. De regionale afspraken over woningbouw (woningbouwprogrammeringen) moeten gebaseerd zijn op het RAP. Het is aan gemeenten in regioverband om deze afspraken te maken.

Nieuwbouw maakt slechts een zeer beperkt deel uit van de totale woningvoorraad. Om de woonkwaliteit voor de Noord-Hollandse bevolking op peil te houden is het ook nodig om de bestaande voorraad toekomstbestendig te maken. Daarbij gaat het dan met name om energetische duurzaamheid (ondergebracht bij programma 4) en levensloopbestendigheid. Wij willen de transitie maken naar een volledig klimaatneutrale en circulaire bouw. Een goede ruimtelijke inpassing van woningbouwprojecten is daarnaast belangrijk.

Samenwerkingspartners
De provincie heeft met de Noord-Hollandse gemeenten per regio uitgangspunten en acties afgesproken op het gebied van nieuwe woningbouw en bestaande bouw, waaronder

betaalbaarheid, bouwen bij OV-knooppunten, duurzaamheid en voorzieningen. Deze afspraken staan in de Regionale Actieprogramma's Wonen (RAP's).

In het zuidelijk deel van de provincie neemt de provincie op het beleidsterrein wonen een actieve rol in de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam.

Met Bouwend Nederland (BNL) heeft de provincie een samenwerkingsagenda opgesteld. Hierin ligt het accent op de knelpunten bij woningbouw die gemeenten en marktpartijen ervaren. We gaan gezamenlijk actief grote projecten volgen en kijken of belemmeringen weggenomen kunnen worden. We gaan via de samenwerkingsagenda bovendien specifiek in gesprek met bouwers over de energietransitie en starten een pilot circulair bouwen.

Beleidsdoelevaluaties

Geen geplande evaluaties.

5.4.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

Volgens de Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte dienen (samenwerkende) gemeenten te zorgen voor de (boven)lokale afstemming van woningbouwprogrammering binnen de provinciale kaders en voor uitvoering van de woningbouwprogramma's. Provincies voeren, rekening houdend met de rijksdoelstellingen, de regie over de integratie en afweging van ruimtelijke opgaven van (boven)regionaal belang. Een RAP bevat uitgangspunten, afspraken en acties over nieuwbouw en bestaande bouw voor de periode 2016-2020, met de mogelijkheid om tussentijds bij te stellen wanneer daar aanleiding voor is. Op basis van het RAP kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor regionale projecten of onderzoeken.

Voor de periode 2016-2020 is er € 3 miljoen beschikbaar gesteld om projecten in het kader van de RAP's te subsidiëren.

De provincie zet bij de uitvoering van de subsidieregeling in op maatwerk: de ene regio heeft behoefte aan inventariserend onderzoek, terwijl de andere regio kan en wil gaan uitvoeren. De provincie zit aan tafel bij de overleggen waarin de ideeën voor projectaanvragen ontstaan.

Afspraken uit de RAP's tussen regio's en provincie worden in 2020 met de Monitor Woningbouw gemonitord. In 2020 is er bestuurlijk overleg tussen provincie en regio wat kan leiden tot bijstelling van afspraken in het RAP.

De provincie biedt in 2020 de mogelijkheid aan gemeenten en regio's om gebruik te maken van het instrument WoonZorgwijzer, om inzicht te bieden in de aandoeningen en beperkingen van mensen op wijk- en buurtniveau. De WoonZorgwijzer biedt regio's handvatten voor het maken van afspraken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen in relatie tot wonen in het RAP.

De provincie heeft een coördinerende rol bij de uitvoering van actie 1.1 van de MRA Actieagenda onderdeel bouwen & wonen: "Alle MRA-gemeenten maken afspraken over afstemming en programmering woningbouw. Alle MRA-gemeenten geven aan welke binnenstedelijke locaties komende 4-10 jaar ter beschikking komen."

Niet alleen voor woningbouwlocaties is ruimte nodig, maar ook voor bijvoorbeeld economie en duurzaamheid. In 2020 worden afspraken gemaakt over de integrale afweging hiervan, afgezet tegen de huidige en toekomstige, kwantitatieve én kwalitatieve, woningbehoefte. Aan de hand

hiervan wordt op MRA-niveau een prioritering gemaakt voor woningbouwlocaties voor de middellange termijn.

In het verlengde hiervan is door de provincie tevens een zogenaamde Viewer Woningbouwlocaties opgesteld voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord, waarin voor woningbouwplannen in één oogopslag is te zien of zij bijvoorbeeld in de invloedssfeer van een beschermingsregime of een OV-knooppunt vallen en wat de demografische behoefte in een gebied is. De beide viewers worden in 2020 geactualiseerd aan de hand van de nieuwe woningbouwmonitor.

Afgesproken is om de voortgang van grote woningbouwprojecten te gaan volgen. In 2018 is daarom onderzoek naar knelpunten bij woningbouwplannen uitgevoerd. Vanaf 2019 worden jaarlijks grote projecten tegen het licht gehouden. De belangrijkste bevindingen komen in 2020 in de Monitor Woningbouw.

5.4.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

De provincie heeft het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw vastgesteld. Hierin zijn diverse maatregelen opgenomen om de woningbouwproductie te versnellen.

In het uitvoeringsprogramma is in de vorige collegeperiode in totaal circa €15 miljoen beschikbaar gesteld voor de versnelling van de woningbouw. Dit budget wordt volgens de huidige planning en inzichten uiterlijk in 2020 volledig benut.

Het budget wordt ingezet voor het wegnemen van twee soorten knelpunten:

A. Financieel (een niet-sluitende businesscase door bijzondere kosten bij binnenstedelijk bouwen);
B. (Tekort aan) ambtelijke capaciteit en expertise bij gemeenten.

Voor het financiële knelpunt bij projecten (A) geldt dat er sprake is van maatwerkoplossingen, geen subsidieregeling. Hiervoor wordt het zogenaamde ‘knelpuntenbudget’ ingezet.

Voor het tekort aan ambtelijke capaciteit (B) wordt de oplossing gezocht in het inrichten van een flexibele schil en gebiedsontwikkelingsteams:

Flexibele schil. Met de flexibele schil wordt het knelpunt van personele capaciteit en expertise aangepakt welke gemeenten zelf niet uit de markt kunnen krijgen. Door dit als MRA gezamenlijk te organiseren kan de gevraagde kwaliteit worden bereikt. Voor deze flexibele schil geldt dat de daadwerkelijk afgenomen ureninzet door de gemeenten zelf wordt betaald. Vanuit het budget dat door de inleggende partijen beschikbaar wordt gesteld, worden de organisatiekosten betaald (het inhuren en zorgen voor efficiënte inzet in de MRA). Ook in 2020 wordt deze oplossing ingezet.

Gebiedsontwikkelingsteams. Voor gemeentelijke ‘gebiedsontwikkelingsteams' (GO-teams) die een relevante bijdrage leveren aan de versnelling van de woningbouwproductie in de MRA, kan extra capaciteit worden ingehuurd. Omdat het hierbij gaat om complexe gebiedsopgaven met een provinciaal/MRA-belang, is de insteek dat de extra inhuur voor deze teams voor een deel door de gemeente wordt betaald en voor een deel (maximaal 50%) vanuit het provinciaal budget voor versnelling van de woningbouw.

In het coalitieakkoord is daarnaast € 4,8 miljoen vrijgemaakt voor Wonen. De provincie zet dit in om knelpunten op te lossen en gemeenten te helpen om de woningbouwproductie te versnellen, onder andere met aanjaagteams of een bouwambassadeur. Tevens wil de provincie woonakkoorden sluiten met gemeenten en stakeholders en bekijkt de provincie de mogelijkheden voor begeleiding van expats bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam. De komende periode zullen deze doelen nader worden uitgewerkt.

De provincie werkt in het kader van de versnelling nauw samen met het Kernteam Versnelling van de MRA, door ambtelijke capaciteit te leveren voor het uitvoeren van acties 1.11 van de MRA Actieagenda, onderdeel bouwen & wonen: Het versnellen van de woningbouwproductie in de MRA door in de periode 2018-2025 105.000 nieuwe woningen in aanbouw te nemen. De genoemde flexibele schil is vanuit deze samenwerking met de MRA opgezet. In lijn met de inzet in de MRA, wordt het in 2019 door de provincie tevens in Noord-Holland Noord mogelijk gemaakt om extra inhuur te cofinancieren. Deze inzet richt zich op de voor de regio's belangrijke woningbouwopgaven. MRA Actie 1.11 betreft de korte termijn en wordt in samenhang met actie 1.1 (middellange en lange termijn) uitgevoerd (zie ook OD 5.4.1).

De samenwerkingsagenda met Bouwend Nederland loopt tot en met 2020. In 2019 is de samenwerkingsagenda geactualiseerd, en zijn acties bijgesteld en aangevuld.

Vanuit haar rol als kennismakelaar organiseert de provincie in 2020 tweemaal een Klankbordgroep Marktpartijen, om kennis en ervaring te delen. Regelmatig met elkaar in gesprek gaan, geeft een beter inzicht in elkaars standpunten, bevordert de samenwerking en maakt eerder ingrijpen bij knelpunten mogelijk.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 5.4 Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
5.4.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	3.855	2.086	1.743	1.739	839	839
5.4.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	328	7.054	54	54	54	54
	Totaal lasten	4.183	9.140	1.797	1.793	893	893
	Totaal baten	-821	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.362	9.140	1.797	1.793	893	893
	Stortingen						
5.4.1	Resv. Woonbeleid	0	6.579	0	0	0	0
5.4.2	Resv. Woningbouw	0	12.300	1.200	1.200	1.200	1.200
	Onttrekkingen						
5.4.1	Resv. Woonbeleid	0	-1.400	-1.100	-1.100	-200	-200
5.4.2	Resv. Woningbouw	0	-7.038	0	0	0	0
	Resultaat	**3.362**	**19.581**	**1.897**	**1.893**	**1.893**	**1.893**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

Programma 6 Groen

Doelenboom

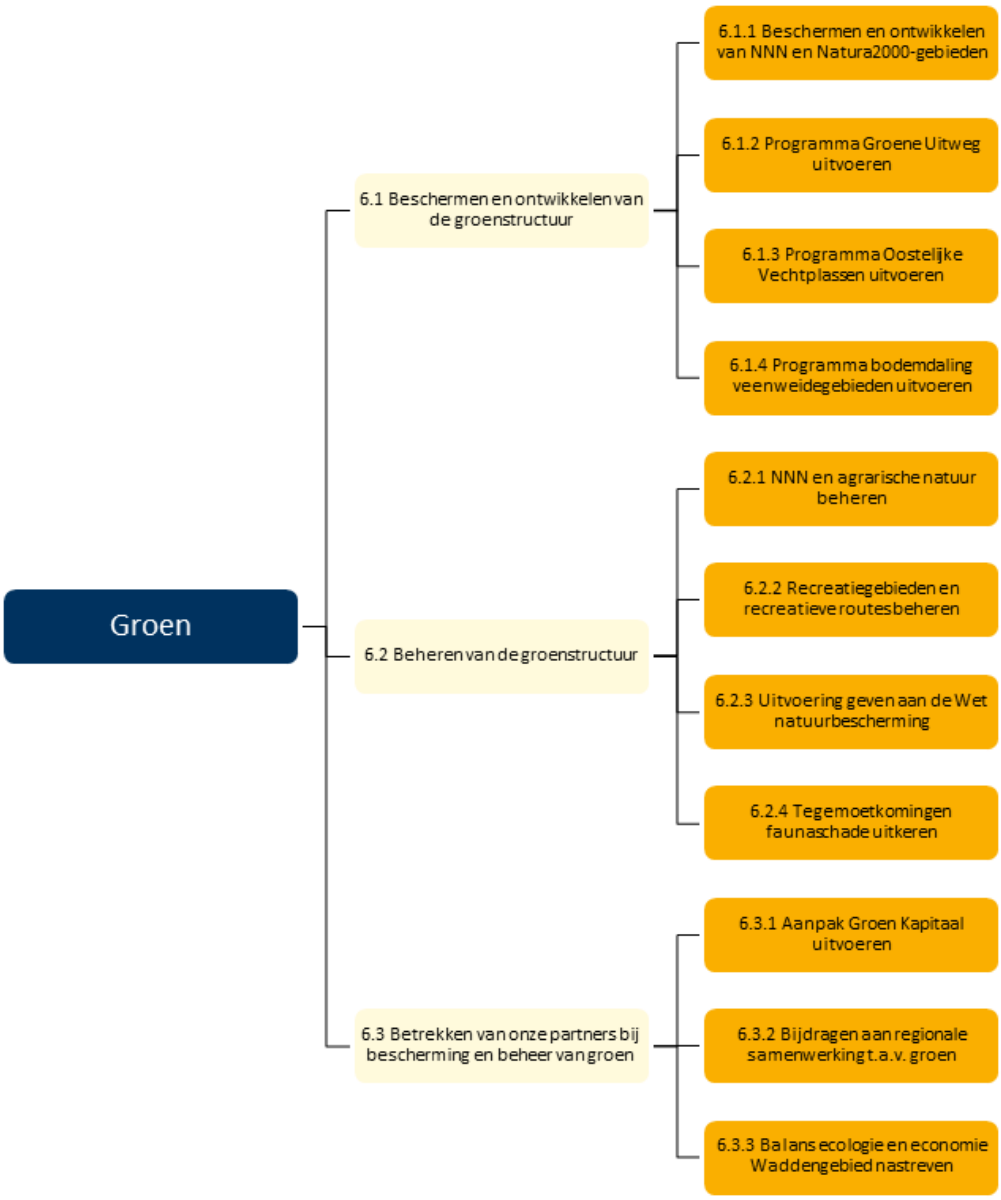

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

Noord-Holland is een prachtige provincie om in te wonen, te werken en vrije tijd in door te brengen. Dit komt mede door de grote diversiteit aan natuur- en cultuurlandschappen: bossen, heidevelden, duinen, veenweiden, open polders, kwelders en de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer. In Noord-Holland liggen negentien Europees beschermde natuurgebieden en vier werelderfgoederen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zowel bewoners als de overheid zich al ruim een eeuw inspannen om de waarden van deze gebieden veilig te stellen en te vergroten. Naast de waarde die de natuur in zichzelf heeft, levert zij ons ook grondstoffen, voedsel en economische productiviteit (drinkwaterzuivering in de duinen, duurzame bosbouw en het

afvangen van koolstofdioxide (CO_2) door bladgroen). Ook zorgen natuur en landschap voor een plezierige woon- en werkomgeving, wat bijdraagt aan een gunstig economisch vestigingsklimaat. Ten slotte hebben natuur en landschap *belevingswaarde* en zijn ze op die manier invloed op het welzijn van mensen.

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd onder druk, ook in Noord-Holland. Dit komt door een gebrek aan geschikt leefgebied voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen (onvoldoende waterkwaliteit, verdroging van natuurgebieden en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw). Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden. Het aan de Verenigde Naties gelieerde IPBES (*Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*) heeft in 2019 gerapporteerd over de staat van de biodiversiteit. De provincie herkent de urgentie van deze opgave en de noodzaak om maatregelen te nemen.

Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, zijn vruchten af te werpen. Natuurmonitoring laat zien dat de achteruitgang van de natuurkwaliteit gekeerd is (zie: 'Biodiversiteit in Noord-Holland' 2019, Planbureau voor de Leefomgeving 2018). Desondanks is de noodzaak voor herstel van de biodiversiteit nog steeds groot. Met name de ruimtelijke, water- en milieucondities moeten verbeterd worden voor duurzaam bestaan van soorten en ecosystemen. Dat moet resulteren in een sterke en veerkrachtige natuur, verweven met economische activiteiten, die bijdraagt aan duurzaam maatschappelijk welzijn. De integratie van natuurbeleid, (inter)nationaal milieu-, water- en landbouwbeleid zal hierbij helpen, omdat de opgaven in elk van deze beleidsterreinen sterk vergelijkbaar zijn.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormt de ruggengraat van de groenstructuur, waarbinnen ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en recreatiegebieden zijn gelegen. Tegelijkertijd biedt het NNN ruimte voor vrijetijdsbesteding. Wij vergroten de beleefbaarheid door aanleg van recreatieve routes en voorzieningen. Onze inspanningen blijven echter niet beperkt tot het NNN. Ook binnen het NNN staan natuur- en landschapswaarden onder grote druk. De provincie Noord-Holland bevordert daarom dat natuur ook hier een plaats krijgt door functiecombinaties te stimuleren: natuur en water, natuur en landbouw, natuur en infrastructuur, natuur en stedelijk gebied en natuur en economie.

Wettelijk beleidskader

De belangrijkste wettelijke kaders zijn:

- Wet natuurbescherming
- Omgevingswet
- Wet ruimtelijke ordening

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Programma Natuurontwikkeling
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen
- Bodemdaling veenweidegebieden

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
6.1	Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur	54.409	0	54.409	51.864	24.833	27.378
6.2	Beheren van de groenstructuur	34.126	375	33.751	0	250	34.001
6.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	2.914	183	2.731	0	5.000	7.731
	Totaal	**91.449**	**558**	**90.891**	**51.864**	**30.083**	**69.110**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
6	6.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
6	6.2.2	Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)	Beheer recreatiegebied
6	6.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
6	6.2.1	Stichting Goois Natuurreservaat	Beheer Natuurgebied
6	6.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
6	6.2.2	Recreatieschap Landschap Waterland	Beheer recreatiegebied
6	6.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
6	6.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied
6	6.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden

Beleidsindicator	Noord-Holland	Nederland
Ontwikkelde nieuwe natuur: de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)		
Verworven natuurgebied	29	1.105
Ingericht natuurgebied	41	1.920
Beheerde natuur: het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	34.830	477.630
Peildatum	2017	

Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

Toelichting:

Voor provincies geldt op basis van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) vanaf de Begroting 2018 de wettelijke verplichting door het IPO vastgestelde beleidsindicatoren in de begroting op te nemen. Voor het onderdeel 'Landschap' zijn dat bovenstaande. Gedetailleerde actuele informatie over NNN en natuurbeheer is terug te vinden in de Jaarstukken 2018,

paragrafen 6.1.1 (natuurontwikkeling) en 6.2.1 (natuurbeheer) én in het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024.

6.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Onze rol

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd onder druk, ook in Noord-Holland. Dit komt door een gebrek aan geschikt leefgebied voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen. Bij dit laatste gaat het bijvoorbeeld om zaken als onvoldoende waterkwaliteit, verdroging van natuurgebieden en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden. Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, zijn vruchten af te werpen. Dat zien we, omdat we de ontwikkeling van de biodiversiteit, zowel binnen als buiten het NNN, nauwgezet volgen. Wij blijven werken aan het beschermen, realiseren en beheren van een robuuste en hoogwaardige groenstructuur. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormt de ruggengraat van deze groenstructuur, waarbinnen ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en recreatiegebieden zijn gelegen. Tegelijkertijd biedt het NNN ruimte voor vrijetijdsbesteding. Wij vergroten de beleefbaarheid door aanleg van recreatieve routes en voorzieningen.

Samenwerkingspartners

Zowel bij de ontwikkeling, als bij de uitvoering van het beleid en de projecten werkt de provincie samen met:

- Bewoners, zoals initiatiefnemers van nieuwe projecten en omwonenden die bij projecten betrokken zijn, en gebruikers van natuur- en recreatiegebieden. Bovendien zijn er in Noord-Holland duizenden vrijwilligers actief in het beheer van natuur en landschap, milieu- en natuureducatie of met lokale of regionale initiatieven;
- bedrijven, zoals agrarische ondernemers, recreatieondernemers of projectontwikkelaars;
- maatschappelijke organisaties, zoals terreinbeherende organisaties of belangenbehartigers: Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, LTO-Noord, de agrarische collectieven, Milieufederatie of de Faunabeheereenheid;
- andere overheden, zoals het Rijk en de Europese Unie, andere provincies, gemeenten, waterschappen, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de recreatieschappen;
- regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Groene Hart, Laag Holland, de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland, de Metropoolregio Amsterdam en onze partners in het Waddengebied.

Al deze partners in het veld is de provincie dankbaar voor hun betrokkenheid, ideeën en kennis. Hun werk heeft een grote betekenis voor de bescherming en ontwikkeling van de biodiversiteit en landschappen in Noord-Holland.

Prioriteiten
De provincie Noord-Holland streeft naar voltooiing van het NNN in 2027, zowel in kwantitatief opzicht (realisatie van de als NNN begrensde hectares), als in kwalitatief opzicht (verbetering van de natuurkwaliteit). Veel biodiversiteitswinst kan geboekt worden door de verbetering van natuur-, milieu- en watercondities, door het tegengaan van verdroging, stikstof- en fosfaatemissies en verbetering van de waterkwaliteit. Daarom stellen wij in 2020 een 'Masterplan Biodiversiteitsherstel' op en zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor bijvoorbeeld het stimuleren van kruidenrijke akkerranden, bloemrijke bermen, zorgvuldig maaibeleid, het verminderen van gebruik van bestrijdingsmiddelen en het opstellen van een kennisagenda. In gebieden waar de provincie nog een grote natuuropgave heeft (de Oostelijke Vechtplassen en de veenweidegebieden) werken we met integrale programma's die zich niet enkel richten op natuurrealisatie of –herstel, maar tegelijkertijd op waterkwaliteit, klimaatadaptatie, energietransitie, het tegengaan van bodemdaling, het bieden van recreatieve mogelijkheden, landschapsbescherming, milieubescherming, natuurinclusieve landbouw en economische ontwikkeling.

Omgevingsfactoren
Natuur is dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en afhankelijk van vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische omstandigheden, de ontwikkeling van populaties buiten Noord-Holland en sociaaleconomische ontwikkelingen. De provincie probeert bij de ontwikkeling en uitvoering van haar beleid zoveel mogelijk te anticiperen op deze dynamiek en onvoorspelbaarheid. Dit doet de provincie onder andere door, waar mogelijk, een regionale aanpak toe te passen.

Beleidsdoelevaluaties
In het Programma Natuurontwikkeling, dat jaarlijks wordt geactualiseerd, doet de provincie verslag van hetgeen in het voorgaande jaar is gerealiseerd. Zo kan steeds worden beoordeeld of de gekozen aanpak de juiste is, of dat deze dient te worden bijgesteld.

6.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

Toelichting
De provincie Noord-Holland werkt onverminderd voort aan de bescherming en de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in 2027. In deze collegeperiode wil de provincie 3.000 hectare nieuwe NNN realiseren. Dat kan alleen door integrale gebiedsprocessen, samen met onze partners, onder leiding van gebiedsregisseurs. Zij worden uitgerust met een goed gevulde instrumentenkoffer, waarin instrumenten zitten als verwerving, het vergroenen of afkopen van pachtcontracten, volledige schadeloosstelling en, als uiterst middel, onteigening. De NNN-projecten zijn opgenomen in het Programma Natuurontwikkeling, dat jaarlijks ter besluitvorming aan Provinciale Staten wordt voorgelegd. De financiering voor projecten in het Programma Natuurontwikkeling is afkomstig uit meerdere dekkingsbronnen, maar de belangrijkste is de Reserve Groen, waarin conform coalitieakkoord de komende jaren extra middelen worden gestort.

Naast deze kwantitatieve doelstelling werkt de provincie aan kwaliteitsverbetering in de bestaande Natura 2000- en NNN-gebieden. In de Natura 2000-gebieden voeren de terreinbeherende organisaties natuurherstelmaatregelen uit, om de instandhoudingsdoelen van

deze gebieden te realiseren. Te denken valt aan baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bomenkap ten gunste van verstuiving in de duinen. De programmering en financiering van deze werkzaamheden loopt ook via het Programma Natuurontwikkeling. Daarnaast voelt de provincie zich verantwoordelijk om de versnippering van natuurgebieden, vaak als gevolg van infrastructurele maatregelen, tegen te gaan. Dit gebeurt door de aanleg van natuurbruggen, faunapassages en natuurvriendelijke oevers, waarbij Noord-Holland samenwerkt met waterschappen, Rijkswaterstaat en ProRail. Ook natuurvriendelijk bermbeheer langs provinciale wegen en oevers draagt hieraan bij.

Nieuwe natuurgebieden zijn belangrijk, maar het beschermen van bestaande natuurgebieden en landschappen is minstens zo belangrijk. Voor de planologische bescherming van het NNN en bijzondere provinciale landschappen vormt de Omgevingsverordening de hoeksteen. In 2019 is een zorgvuldige beschrijving gemaakt van de wezenlijke kenmerken en waarden van verschillende provinciale landschappen. Hiermee zijn ruimtelijke initiatieven beter te beoordelen, ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en gewenste ontwikkelingen te ondersteunen. De landschapswaarden blijven daarbij altijd het uitgangspunt.

Operationeel doel 6.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Realisatie 56.400 NNN in 2027	Hectare	Restantopgave 5.600 (per 01-01-2019)	5.350	4.600*	3.850	3.100	2.350
PAS: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen (door TBO ingepland en aanbesteed) (Cumulatief)	Percentage	-	65	86	100	100	100

* In het Coalitieakkoord 2019-2023 is de ambitie bijgesteld van 250 ha/jaar naar 750 ha/jaar. Dit kon niet meer worden meegenomen in een begrotingswijziging 2019. De nieuwe ambitie is daarom vanaf het begrotingsjaar 2020 doorgevoerd in de prestatie-indicator.

6.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A6, A1 en A9. Het programma komt voort uit de wens, die onder andere is verwoord in de Noordvleugelbrief van het Kabinet uit 2006, om het gebied duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. In de Noordvleugelbrief zijn zes thema's opgenomen die in aanmerking kwamen voor een rijksbijdrage van € 86,1 miljoen. Deze rijksbijdrage is, tezamen met € 9 miljoen provinciale cofinanciering, gestort in de Reserve Groene Uitweg. De zes thema's zijn: Natuurboulevard IJmeer, waterberging en natuurontwikkeling Horstermeer, recreatieve (vaar)verbindingen, fietspaden en fietsbruggen, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en behoud van het weidelandschap. De Groene Uitwegprojecten, hangend onder deze thema's, maken deel uit van het Programma Natuurontwikkeling (PNO), dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Diverse projecten zijn al gerealiseerd.

In 2020 wordt het Rondje Naardermeer - het opheffen van de recreatieve en ecologische barrière die de spoorlijn Weesp-Hilversum in het Naardermeer vormt - definitief afgerond. De voorbereiding van de natuurontwikkeling in de Horstermeerpolder (het maken van een gedragen

inrichtingsplan en een kavelruilplan) is in 2019 gestart en zal in 2020 worden opgeleverd. Daarna worden de ruimtelijke procedures doorlopen en zal de uitvoering ter hand worden genomen. In 2019 is gestart met de voorbereiding van het verleggen van de Mariahoeveweg en de parkeerplaatsen P1 en P2 in de Schootsvelden van Muiden (onder de noemer: "Verder met de Vesting"). In 2020 zal de daadwerkelijke uitvoering van deze projecten plaatsvinden. Ten slotte zal, net als in 2019, ook in 2020 de Uitvoeringsregeling voor het behoud van het weidelandschap worden opengesteld. Dit betekent dat de provincie de mogelijkheid behoudt om subsidies te verlenen aan agrariërs die maatregelen nemen ten behoeve van verduurzaming van hun bedrijfsvoering. Overige wijzigingen in de voortgang van het programma worden meegenomen in de vaststelling en begroting van het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024.

Operationeel doel 6.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Aantal projecten in voorbereiding	Aantal	-	7	1	0	0	0
Aantal projecten aanbesteed/beschikt	Aantal	-	3	7	1	-	-

6.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

In december 2017 is door negentien partijen het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, inclusief een uitvoeringsakkoord. Hiermee verbinden de provincies Noord-Holland en Utrecht, gemeenten, het waterschap, het Plassenschap Loosdrecht, recreatieondernemers, beheerders en gebruikers zich aan een meerjarige samenwerking om de Oostelijke Vechtplassen een forse kwaliteitsimpuls te geven. Onder regie van een stuurgroep, onder voorzitterschap van de portefeuillehouder Water, zijn partijen gezamenlijk aan de slag om opgaven voor natuur, water, recreatie, economie en leefomgeving uit te voeren. Hiervoor is ruim € 77 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 51 miljoen door de provincie Noord-Holland.

Het gebiedsakkoord bevat 20 onderwerpen die de komende tien jaar worden opgepakt. Voorbeelden zijn het baggeren van de Loosdrechtse Plassen, de aanleg van recreatieve verbindingen, de ontwikkeling van 800 hectare nieuw NNN, het herstel van legakkers, het verbeteren van de waterkwaliteit en het transformeren van de watersportsector, zodat deze meer inspeelt op actuele trends. Het is dus een bijzonder integraal en ambitieus programma, met aandacht voor veel verschillende thema's die een flinke positieve impact kunnen hebben op de leef- en woonomgeving. De projecten worden geprogrammeerd via het Programma Natuurontwikkeling; langs deze weg wordt ook jaarlijks over de voortgang gerapporteerd.

In 2019 zijn op elk van de thema's uit het programma projecten gestart. Een goed voorbeeld is de grondstrategie en de daaraan gekoppelde acties om gronden beschikbaar te krijgen voor tijdige NNN-realisatie. Vanaf 2020 zal jaarlijks circa 10-15% van het programma worden uitgevoerd, zodat het gehele programma in 2027 is afgerond.

Operationeel doel 6.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Voortgang uitvoering programma (cumulatief)	Percentage	-	10	20	35	45	60

6.1.4 Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren

Toelichting

De bodem in het veenweidegebied van grote delen van West- en Noord-Nederland daalt in rap tempo: soms met méér dan 1 centimeter per jaar. Dit is het gevolg van de ontwatering (verdroging) van het veen ten behoeve van agrarische functies. De bodemdaling heeft grote gevolgen voor het veenweidelandschap (dat langzaam maar zeker verdwijnt door de afbraak van de veenlaag), voor de waterhuishouding (die daardoor steeds meer versnippert) en voor het klimaat (aangezien veenafbraak ook leidt tot het vrijkomen van CO2). De provincie zet zich in om, samen met haar partners (waaronder het Rijk), gebiedsgericht, aan de hand van regionale bodemdalingsvisies, de bodemdaling te stoppen of te remmen en waar mogelijk te herstellen. Hierbij leggen we koppelingen met biodiversiteit, waterkwaliteit en verduurzaming van de agrarische sector.

In 2018 is een spoorboekje vastgesteld, waarin de stappen staan die tot en met 2019 worden gezet om te komen tot een Programma Bodemdaling Veenweidegebieden. In het Innovatieprogramma Veen en via het Veenweide Innovatiecentrum in Zegveld wordt onderzoek verricht naar nieuwe vormen van landbouw onder natte omstandigheden en naar peilgestuurde drainagetechnieken. In het natuurgebied Ilperveld wordt met de terreinbeherende organisaties verkend of hier veen-aangroei kan worden bereikt. In 2020 wil de provincie met het Programma Bodemdaling Veenweidegebieden starten. De ‘richtinggevende uitspraken’ en de consultatieronde van oud-minister Veerman leveren daarvoor de bouwstenen aan.

In 2020 gaan we in enkele specifieke gebieden aan de slag: de Burkmeer, de Blijkmeer (beide in Amsterdam-Noord) en Polder Westzaan. De Burkmeer is onderdeel van het project ‘Amsterdam Wetlands’, dat bijdraagt aan het remmen van bodemdaling, het vergroten van de biodiversiteit en het verbeteren van de waterkwaliteit. Voor de Blijkmeer - tevens potentieel baggerdepot in het kader van de versterking van de Markermeerdijken - wordt uit díe opgave financiering verwacht. Ten slotte wil de provincie in polder Westzaan verbrakking (een Natura2000-opgave) en bodemdaling integraal aanpakken. Bij verbrakking wordt de van oorsprong brakke bodem, die door menselijk ingrijpen in de loop der eeuwen steeds zoeter is geworden, weer zouter gemaakt. Hiermee wordt voorkomen dat unieke flora en fauna die specifiek in dit gebied voorkomt, definitief verdwijnt. Voor dit project is reeds financiering beschikbaar.

Indien dit alles verloopt zoals hier beschreven, dan is in 2020 voor de uitwerking van het Programma Bodemdaling Veenweidegebieden geen separaat budget nodig. In het Programma Bodemdaling zal de provincie een indicator benoemen voor het operationele doel.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
6.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden	21.647	50.617	38.686	40.262	39.780	26.884
6.1.2	Programma Groene Uitweg uitvoeren	6.428	8.868	13.053	7.254	2.385	320
6.1.3	Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren	3.358	2.573	2.522	2.197	2.197	2.197
6.1.4	Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren	0	326	148	147	147	147
	Totaal lasten	31.432	62.384	54.409	49.860	44.509	29.548
	Totaal baten	-41.008	-435	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	-9.575	61.949	54.409	49.860	44.509	29.548
	Stortingen						
6.1.1	Resv. Groen	16.933	40.722	23.193	28.163	26.343	24.273
6.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-9.720	683	0	0	0	0
6.1.2	Resv. Groene Uitweg	314	420	180	180	180	180
6.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen (OVP)	9.275	16.605	1.460	0	0	0
	Onttrekkingen						
6.1.1	Resv. Groen	-17.388	-64.086	-36.666	-36.787	-36.305	-23.409
6.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-64	-67	-67	-67	-67	-67
6.1.2	Resv. Groene Uitweg	-1.480	-12.267	-12.817	-7.018	-2.149	-84
6.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen (OVP)	-999	-10.348	-2.314	-1.990	-1.990	-1.990
	Resultaat	**-12.704**	**33.611**	**27.378**	**32.341**	**30.521**	**28.451**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

6.2 Beheren van de groenstructuur

Onze rol

Noord-Holland kent een groot aantal beheerders van natuur- en recreatiegebieden, landschap en cultuurhistorisch erfgoed: terreinbeherende organisaties, particuliere eigenaren, agrarische ondernemers, recreatieschappen, nationale parken, waterschappen en gemeenten. Zij zorgen voor professioneel, samenhangend beheer, in samenwerking met elkaar en met andere partners. Dit beheer kan vele vormen aannemen. Afhankelijk van de natuurdoelen en maatschappelijke wensen kan het variëren van zeer extensief, gericht op natuurlijke dynamiek, tot zeer intensief, met maatregelen zoals begrazing, beweiding, plaggen, kappen, hooien, maaien

en bejaging. Ook indirect beheer, gericht op het tegengaan van ongewenste externe invloeden zoals water- of bodemverontreiniging, is van groot belang. In beginsel streeft de provincie naar het bevorderen van natuurlijke dynamiek. Hierop wordt een uitzondering gemaakt als openbare veiligheid, zwaarwegende redenen van economisch belang, kwetsbare soortenpopulaties of cultuurhistorische waarden een intensiever beheer vragen.

De provincie is verantwoordelijk voor de sturing op- en medefinanciering van adequaat natuur-, recreatie- en landschapsbeheer. Hieronder wordt verstaan: beheer dat zich richt op het duurzaam, effectief en efficiënt realiseren van de beheerdoelen zoals vastgelegd in het Programma Natuurontwikkeling. Onder een goed natuur- en landschapsbeheer verstaat de provincie ook de uitoefening van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming ons geeft om kwetsbare natuurgebieden en inheemse plant- en diersoorten te beschermen en beheren. Deze taken (vergunning- en ontheffingverlening en handhaving) worden in opdracht van de provincie uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Samenwerkingspartners
Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Prioriteiten
Prioriteit is adequaat beheer van natuur- en recreatiegebieden, landschap en cultuurhistorisch erfgoed – duurzaam, effectief en efficiënt – conform de beheertypen- en ambitiekaart bij het Programma Natuurontwikkeling. De toegekende beheer- en ambitietypen zijn in overeenstemming met het beheer dat nodig is om de doelstellingen van Natura2000 en/of de Kaderrichtlijn Water te realiseren. Een andere prioriteit is een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft. Tot slot is het streven om de omvang van de tegemoetkomingen in faunaschade, die voor ongeveer 90% wordt veroorzaakt door jaarrond verblijvende ganzen, terug te brengen.

Omgevingsfactoren
Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Beleidsdoelevaluaties
De kwaliteit en het resultaat van het beheer toetst de provincie door certificering van beheerders (waarbij beheerders aan bepaalde eisen moeten voldoen), monitoring van natuurwaarden en gesprekken hierover tussen de provincie en beheerders. De Index Natuur en Landschap, die beschrijft welke typen natuur, agrarische natuur en landschap we in Nederland kennen, wordt periodiek herzien. Deze index vormt de basis voor afspraken tussen provincie en beheerder over beheervoorschriften en de berekende (standaard)kostprijs per beheertype. Ook vindt jaarlijks een analyse plaats van de faunaschade en de populatieontwikkeling van schadeveroorzakende diersoorten.

6.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting
De provincies zijn verantwoordelijk voor de sturing op, en medefinanciering van, adequaat natuur- en landschapsbeheer. De provinciale doelen voor het natuur- en landschapsbeheer worden vastgelegd in het Natuurbeheerplan, dat deel uitmaakt van het Programma Natuurontwikkeling. Daarnaast stelt de provincie via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) subsidie beschikbaar voor het beheer. Het gaat dan om natuur- en landschapsbeheer door terreinbeherende organisaties (bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland) en particuliere grondeigenaren én agrarisch natuurbeheer door agrarische ondernemers, verenigd in

vier Noord-Hollandse collectieven. In de begroting is rekening gehouden met de groei van het Natuurnetwerk Nederland zoals geprogrammeerd in het jaarlijks vast te stellen Programma Natuurontwikkeling (PNO). In 2019 en 2020 is en wordt de aandacht voor de kwaliteit van het natuurbeheer en de uitwisseling van kennis en ervaringen tussen de beheerders en de provincie geïntensiveerd, door middel van een reeks ‘goede gesprekken'. In de periode 2018-2020 worden gebiedsdekkende tellingen verricht in alle gebieden waar weidevogelbeheer plaatsvindt. Dit monitoringproject versterkt de uitwisseling van kennis en ervaringen tussen beheerders.
Het agrarisch natuurbeheer laat een toename van het beheer voor akkervogels zien. De eerste resultaten zijn positief en de provincie stimuleert kennisuitwisseling en monitoring van akkernatuur.

Stichting Gooise Natuurreservaat (GNR) ontvangt van de provincie een jaarlijkse bijdrage, die 25% van het exploitatietekort van de stichting bedraagt. Daarnaast ontvangt het GNR, zoals alle terreinbeherende organisaties, een SNL-subsidie voor natuur- en landschapsbeheer. Deze exploitatievergoeding en overigens ook het medebesturen in de stichting, vindt de provincie Noord-Holland niet langer passen bij het principe van gelijkberechtiging van de terreinbeherende organisaties. Immers, de provincie verstrekt ook geen exploitatievergoeding aan andere terreinbeherende organisaties en bestuurt ook niet mee in deze organisaties. Daarom is besloten om per 1 januari 2019 uit het GNR te treden en hiervoor een uittreedsom van € 6.501.420 beschikbaar te stellen. Tot op heden is dit bod nog niet geaccepteerd door de overige participanten. De provincie en de gemeente Amsterdam (die eveneens wil uittreden) zijn met de Gooise gemeenten in onderhandeling over de voorwaarden tot uittreding.

Als gevolg van motie 126, aangenomen door Provinciale Staten eind 2017, is medio 2018 een ‘verkenningsjaar’ gestart, waarin de provincie overlegt met de terreinbeherende organisaties, de agrarische collectieven en LTO-Noord over realisatie van het NNN en passende instrumenten. Dit verkenningsjaar richt zich op het bereiken van consensus over de wenselijkheid van nieuwe instrumenten om het NNN te realiseren, zoals ontpachting (een provinciale uitvoeringsregeling is inmiddels in voorbereiding), erfpacht en duurzaam agrarisch natuurbeheer met natuurafspraken.

Operationeel doel 6.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Beheerd areaal natuurbeheer	Hectare	27.600 (2018)	28.200	28.100	28.350	28.600	28.850
Beheerd areaal agrarisch natuurbeheer	Hectare	15.500	15.500	13.500	13.500	13.500	13.500

6.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

De recreatiegebieden zijn ongeveer 30 jaar geleden aangelegd, op basis van de recreatiebehoeften van toen. Deze behoeften zijn sindsdien soms veranderd, hetgeen gevolgen kan hebben voor de inrichting en het beheer. Om deze reden willen wij in de komende collegeperiode een nieuwe visie op recreatie en toerisme ontwikkelen. Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten in februari 2019 geconstateerd dat de huidige organisatie van het bestuur en beheer van recreatieschappen ongewenst is en aanpassing behoeft. In 2019 zijn wij, in goed overleg met de participanten in de recreatieschappen, gestart met de voorbereidingen de scheiding van beleidsvormings- en beheertaken van recreatieschappen, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. Dit zetten wij in 2020 voort. Uitgangspunt hierbij is een blijvende betrokkenheid van de provincie bij de werkzaamheden van de recreatieschappen.

Wandelen en fietsen zijn goede manieren om de Noord-Hollandse natuur en het landschap te beleven. De provincie levert een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet en Fietsplatform en verstrekt subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en voor de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland. De komende jaren verwacht de provincie tot een afronding van het netwerk te komen.

Operationeel doel 6.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Beheerd areaal recreatieschappen	Hectare	5.624 (2018)	6.621	5.624	5.624	5.624	5.624
Aantal bezoeken	Aantal	11.224.000	11.244.000	11.244.000	11.244.000	11.244.000	11.244.000

6.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden, die hierna worden toegelicht.

Natura 2000-gebieden

In Noord-Holland liggen negentien Natura 2000-gebieden. Inmiddels is voor elk van deze gebieden een beheerplan vastgesteld, met uitzondering van het gebied Oostelijke Vechtplassen (dat gebeurt in 2020). Initiatieven in of nabij Natura 2000-gebieden die negatieve gevolgen kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen, zijn alleen toegestaan als hiervoor een vergunning is verleend. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd hiervoor een besluit te nemen. Deze werkzaamheden zijn gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Op basis van wetgeving en door de provincie vastgestelde verordeningen en beleidsregels weegt de Omgevingsdienst af of een vergunning kan worden verleend en houdt zij toezicht op naleving van de wet. Het komende jaar zal veel aandacht worden besteed aan de gevolgen van Raad van State-uitspraak waarmee het Programma Aanpak Stikstof als juridisch kader voor vergunningverlening, is vernietigd.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming kent de zogenoemde ‘passieve’ en ‘actieve’ soortenbescherming. *Passieve* soortenbescherming behelst het naleven van de Wet natuurbescherming, waarbij bijvoorbeeld een ontheffing nodig is voor het verstoren van vleermuizen bij het renoveren van een gebouw. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming zijn de provincies ook verantwoordelijk geworden voor *actieve* soortenbescherming: het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van Europees en internationaal beschermde soorten en zogenoemde ‘rode-lijstsoorten’ en hun leefgebied. De provincie treft al maatregelen voor actieve soortenbescherming door haar werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer. Gelet op de nieuwe taak die de Wet natuurbescherming geeft, verkent de provincie samen met haar partners op welke wijze zij deze hier nog een extra impuls aan kan geven. Dit zal in het Programma Natuurontwikkeling 2020-2023 worden toegelicht. Daarnaast stelt de provincie voor de jaren 2020 en 2021 middelen beschikbaar om opvangcentra voor wilde dieren te ondersteunen.

Invasieve exoten

Sinds augustus 2016 is een Europees verbod van kracht op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal uitheemse planten en dieren: zogenoemde invasieve exoten. De soorten die door de Europese Commissie op de Unielijst zijn geplaatst, vormen een bedreiging voor andere

(inheemse) soorten en kunnen daardoor schadelijk zijn voor de biodiversiteit. Op grond van de Wet natuurbescherming heeft het Rijk in maart 2018 de verantwoordelijkheid voor de bestrijding van de meeste invasieve exoten gedecentraliseerd naar de provincies. In het Programma Natuurontwikkeling 2020-2023 lichten wij toe hoe wij deze bestrijding vormgeven.

Faunabeheer
De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. Tegelijkertijd kunnen deze beschermde dieren soms problemen veroorzaken. De provincie kan dan een vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij wordt steeds een balans gezocht tussen de instandhouding van een populatie en bescherming van de intrinsieke waarde van dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijke schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze werkzaamheden zij gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Basis hiervoor zijn verordeningen en beleidsregels die door de provincie zijn vastgesteld. Het faunabeheer wordt uitgevoerd door de partijen die zijn verenigd in de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland. Het faunabeheer gebeurt voor de meeste soorten op basis van een faunabeheerplan dat door Gedeputeerde Staten wordt goedgekeurd.

In Noord-Holland is de problematiek rond de grote populatie ganzen urgent. Ganzen horen bij het Noord-Hollandse landschap, maar de huidige populatie – met name jaarrond verblijvende ganzen – veroorzaakt veel schade aan agrarische gewassen en kan een gevaar vormen voor de vliegveiligheid. Het beleid van de provincie richt zich zowel op preventieve maatregelen, zoals nestbehandeling, het toepassen van verjagende middelen en het zoeken naar innovatieve oplossingen om schade tegen te gaan, maar ook op populatiebeheer door afschot en vangacties. De basis hiervoor ligt in het door de Faunabeheereenheid opgestelde, en door de provincie goedgekeurde Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland en het Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol.

Operationeel doel 6.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Percentage tijdig verleende besluiten Wnb (binnen wettelijke termijn)	Percentage	-	≥ 92	≥ 92	≥ 92	≥ 92	≥ 92
Aantal controles Handhaving Uitvoeringsprogramma (HUP)	Aantal	1.200 (2018)	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200

6.2.4 Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren

Toelichting
Agrarische ondernemers zijn in beginsel zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van schade door dieren aan hun gewassen, door verjaging of bestrijding. Echter, wanneer de overheid hen hierbij beperkingen oplegt, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van bescherming van wilde dieren, is de provincie op grond van de Wet natuurbescherming verantwoordelijk voor het uitkeren van een redelijke tegemoetkoming, die proportioneel is aan de opgelegde beperkingen. Door de sterke groei van de ganzenpopulatie is de financiële omvang van deze tegemoetkomingen gestegen van € 1,5 miljoen in 2007 naar € 7,1 miljoen in 2018. Hiermee is Noord-Holland, samen met de provincie Friesland, 'koploper'. De tegemoetkoming wordt, in mandaat, uitgekeerd door BIJ12-Faunafonds. Daarnaast financiert de provincie, samen met de andere provincies, de apparaatskosten van BIJ12-Faunafonds.

In Noord-Holland is ongeveer 90% van de tegemoetkomingen het gevolg van vraatschade door jaarrond verblijvende ganzen. Ganzen horen bij het Noord-Hollandse landschap. De omvang van de schade die zij veroorzaken is echter te groot geworden. Daarom wil de provincie Noord-Holland meer prikkels aanbrengen om ganzen snel en doelgericht te verjagen. Eén van deze prikkels is het verhogen van het eigen risico bij faunaschade van agrarische ondernemers van 5 procent naar 20 procent met ingang van het begrotingsjaar 2020. Zo verwachten wij de omvang van de tegemoetkomingen met circa € 2 miljoen te kunnen verlagen. Deze maatregel sluit aan bij een recent advies van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) – die bestaat uit vertegenwoordigers namens de landbouw, jacht, natuur, wetenschap en dierenwelzijn.

Operationeel doel 6.2.4 Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Tegemoetkomingen faunaschade	Bedrag	92.469	8.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.2 Beheren van de groenstructuur

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
6.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	14.186	19.060	18.810	18.827	19.969	21.537
6.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	7.067	6.916	7.142	7.106	7.044	7.127
6.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	446	1.951	1.998	1.994	1.893	1.893
6.2.4	Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren	7.526	8.918	6.176	6.175	6.175	6.175
	Totaal lasten	29.225	36.845	34.126	34.102	35.081	36.732
	Totaal baten	-437	-375	-375	-375	0	0
	Saldo van baten en lasten	28.788	36.470	33.751	33.727	35.081	36.732
	Stortingen						
6.2.3	Resv. Landschap	0	0	250	2.500	3.500	4.000
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**28.788**	**36.470**	**34.001**	**36.227**	**38.581**	**40.732**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

6.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Onze rol

Biodiversiteit beschermen en bevorderen vraagt méér dan het beschermen en afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN beslaat immers slechts 20 procent van het provinciaal grondgebied. Buiten het NNN liggen gebieden met andere functies, zoals landbouw, water, infrastructuur en stedelijk gebied. Ook hier staan natuur- en landschapswaarden onder grote druk. De provincie Noord-Holland bevordert daarom dat natuur ook hier een plaats krijgt door functiecombinaties te stimuleren: natuur en water, natuur en landbouw, natuur en infrastructuur, natuur en stedelijk gebied en natuur en economie. Zowel de natuur als deze andere functies kunnen daar baat bij hebben. Te denken valt aan dijkversterking met natuurlijke vooroevers, natuurvriendelijke bermen en oevers van (vaar)wegen, groene dorpen en steden met koele plekken en ruimte voor waterberging, (tijdelijke) natuur op bedrijventerreinen en duurzame, natuurinclusieve landbouw met een gezonde bodembiodiversiteit en natuurlijke plaagbestrijding.

Van natuur en landschap kan men genieten door het te zien, horen, beleven en zich erover te verwonderen. Veel mensen worden geraakt door het bijzondere natuurschoon of de weidse uitzichten die Noord-Holland rijk is en die vrijwel allemaal toegankelijk zijn voor bezoekers. Het is dan ook logisch dat de betrokkenheid van bewoners bij hun groene leefomgeving vaak groot is. Voor sommigen vormt dit de motivatie om zich in te zetten als vrijwilliger of als beroepskracht in het natuurbeheer of de natuur- en milieueducatie. Via het programma ‘Betrekken bij Groen’ ondersteunt de provincie hen.

In verschillende samenwerkingsverbanden werken wij met onze partners aan de bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap. Voorbeelden hiervan zijn het Waddengebied en het Waddenfonds, het Groene Hart, Laag Holland en de Nationale Parken.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Prioriteiten

In 2015 ging de aanpak Groen Kapitaal van start met de ondertekening van een convenant, waarin vijf initiatiefnemers de provincie opriepen zich in te zetten voor meer biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Inmiddels hebben vijftien partners zich bij Groen Kapitaal aangesloten en is de pioniersfase voorbij. Het besef dat een gezonde leefomgeving begint met een vitaal ecosysteem wordt steeds meer gemeengoed. Het netwerk van initiatiefnemers wordt dan ook steeds groter. Dit is goed nieuws, want een groot en sterk netwerk leidt tot goede projecten. Dit wordt onverminderd voortgezet.

Het programma ‘Betrekken bij Groen’ bestaat al langer en blijft succesvol om vrijwilligers in natuurbeheer en natuur- en milieueducatie te ondersteunen. Prioriteit ligt bij het bijsturen en stabiliseren van het dalend aantal vrijwilligers, waarbij de betrokkenheid van jongeren extra aandacht vraagt. Hiervoor heeft de provincie extra middelen beschikbaar gesteld.

Eind 2019 is gestart met een midterm review van het Investeringskader Waddengebied (IKW) 2016-2026. Deze review richt zich op het vaststellen van de voortgang in de eerste fase van het

IKW en eventueel bijsturen voor de tweede periode. In de eerste periode zijn diverse initiatieven vanuit Noord-Holland ondersteund, die tot uitvoering komen in de tweede periode. Hierover worden afspraken gemaakt met partners in de twee andere Waddenprovincies.

Omgevingsfactoren
Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Beleidsdoelevaluaties
Conform het door Provinciale Staten vastgestelde Evaluatiekader subsidies worden verstrekte subsidies periodiek geëvalueerd. In 2019 is het programma Betrekken bij Groen positief geëvalueerd. Daarnaast monitoren wij het aantal 'groene vrijwilligers' en het aantal betrokkenen bij evenementen die de provincie organiseert. Via het online netwerkplatform groenkapitaal.nl delen wij de effecten van initiatieven die de biodiversiteit stimuleren. Het Waddenfonds rapporteert over de projecten die worden uitgevoerd vanwege het Investeringskader Waddengebied.

6.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting
Biodiversiteit beschermen en bevorderen vraagt méér dan het beschermen en afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Ook buiten het NNN zijn immers natuurwaarden te vinden en zijn mensen betrokken bij bescherming en ontwikkeling van hun groene leefomgeving. Via de Aanpak Groen Kapitaal wil de provincie een beweging op gang brengen waarin natuurcombinaties de normaalste zaak van de wereld zijn. Natuur wordt daarin als vanzelfsprekend meegenomen bij agrarische bedrijfsvoering en bij de aanleg van wegen, sloten, dijken, woonwijken en bedrijventerreinen. Niet alleen omdat het goed is voor de natuur, maar omdat ook wij profiteren van de ecosysteemdiensten die de natuur te bieden heeft. Hierbij maakt de provincie dankbaar gebruik van alle energie en initiatieven die bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden hebben. Waar mogelijk helpen we deze initiatieven verder door hen een podium te bieden, waardering te uiten, kennis te delen en financiële steun te bieden. In het in 2017 verschenen rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving, "Een lerende evaluatie", wordt ook gewezen op het belang van dergelijke 'initiatieven van onderop'.

In 2018 hebben wij een online netwerkplatform opgezet: groenkapitaal.nl. Hier kunnen partijen ideeën aandragen voor natuur- en innovatieprojecten en op zoek gaan naar anderen die hieraan willen bijdragen. Daarnaast delen we hier via blogs kennis en inspiratie en is er een toolbox voor gemeenten toegevoegd. Tegelijk is de provincie via sociale media actief op Twitter, LinkedIn, Facebook en Instagram, met steeds meer volgers en bereik. Het aantal volgers op Twitter is een indicator voor dit doel, omdat dit medium het langst wordt gebruikt. Activiteiten zoals kenniscafés, labs en regelmatig een congres versterken de samenwerking en kennisdeling. De provincie breidt het netwerk van initiatiefnemers steeds verder uit, vanuit de gedachte dat een groot en sterk netwerk leidt tot goede en vernieuwende initiatieven en verspreiding, verbreding en verdieping van bestaande initiatieven. Mooie voorbeelden hiervan zijn 'Tiny Forest' en het eigen project 'Grass2Grit'.

Groene vrijwilligers leveren een enorme bijdrage aan het beheer, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap. Het programma 'Betrekken bij Groen' bestaat al langer en blijft succesvol om vrijwilligers in natuurbeheer en natuur- en milieueducatie ('tellers', 'vertellers' en 'herstellers') te ondersteunen. Ook in landelijk opzicht geldt 'Betrekken bij Groen' als een goed voorbeeld voor vrijwilligersondersteuning. Dit programma wordt uitgevoerd door de Noord-Hollandse

natuurorganisaties. Zij stellen materiaal, educatie en organisatie beschikbaar en organiseren jaarlijks een Dialoogdag, waar vrijwilligers met elkaar en met de provincie in gesprek treden. Het aantal vrijwilligers daalt echter als gevolg van vergrijzing. Jongeren willen zich minder langdurig binden aan vrijwilligerswerk. Daarom richt het programma Betrekken bij Groen zich sinds 2018 op flexibeler vormen van vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld rondom evenementen, om deze doelgroep te bereiken. Het doel is om het aantal vrijwilligers stabiel te houden. Om die reden intensiveert de provincie Noord-Holland haar ondersteuning voor 'Betrekken bij Groen', onder andere door meer ruimte te bieden voor groene burgerinitiatieven.

Operationeel doel 6.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Twitter-volgers Groen Kapitaal	Aantal	250 (2017)	1.000	2.000	3.000	4.000	5.000
Aantal vrijwilligers	Aantal	13.500 (2017)	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500

6.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

In één gebied komen vaak meerdere maatschappelijke opgaven samen, waardoor regionale samenwerking tussen verschillende partners van belang is. Deze regionale samenwerking vindt onder andere plaats in het Groene Hart, binnen Laag Holland, in de Nationale Parken en in de Metropoolregio Amsterdam. Voor de samenwerking in deze gebieden stelt de provincie een bijdrage beschikbaar.

Het Groene Hart is een uitgestrekt cultuurlandschap tussen de stedelijke centra van de Randstad. Zeventig procent van het gebied bestaat uit strokenverkaveling die typerend is voor veenweidegebieden en die sinds 1900 nauwelijks is veranderd. Binnen de stuurgroep Groene Hart richt de provincie Noord-Holland zich, samen met de provincies Utrecht en Zuid-Holland, op recreatie, promotie en het tegengaan van bodemdaling. In 2019 hebben de PARK's van de drie Groene-Hartprovincies advies uitgebracht over de grootschalige veranderingen in het landschap die verwacht worden als gevolg van klimaatverandering, bodemdaling en energietransitie.

Laag Holland is een bijzonder landschap met zijn cultuurhistorische dorpen, lintbebouwing en hoge natuurwaarden. Het is een gebied waar de ontstaansgeschiedenis van het landschap met zijn veengebieden en droogmakerijen nog goed te zien en te beleven is. De gebiedscommissie Laag Holland, waarin gemeenten, waterschap, terreinbeherende en agrarische organisaties zijn vertegenwoordigd, adviseert de provincie over beleidsmatige onderwerpen in het groenblauwe domein. Uiterlijk eind 2019 neemt de provincie een besluit over de bestuurlijke aansturing van het bodemdalingsvraagstuk in relatie tot de gebiedscommissie Laag Holland.

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) kent grote uitdagingen én kansen voor het landschap, als gevolg van ruimtelijk-economische transities die zich voltrekken: verstedelijking, de energietransitie, klimaatadaptatie, intensivering van de landbouw en de groeiende vrijetijdseconomie. Het landschap draagt op vele manieren bij aan het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de leefomgeving. Het biedt ruimte aan bijzondere natuurwaarden, voedselproductie, ontspanning en sport, waterberging, herbergt een schat aan cultuurhistorische waarden en geeft daarmee identiteit aan gebieden. De provincie heeft de regie genomen om binnen de MRA met gemeenten en maatschappelijke organisaties samen te werken aan deze integrale opgave. Het in

het coalitieakkoord aangekondigde Landschapsfonds kan een belangrijke rol spelen bij de landschappelijke beschermen en ontwikkeling van de metropoolregio.

De Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland vormen een visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden en richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. De provincie beschouwt de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving.

Operationeel doel 6.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Advisering door de gebiedscommissie Laag Holland (aantal adviezen aan GS)	Aantal	-	7	-	-	-	-

6.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura 2000-gebied. Dat vraagt om een zorgvuldige bescherming en ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden. Tegelijkertijd is het belangrijk dat het Waddengebied een vitaal gebied blijft, met voldoende economische kansen voor de mensen die er wonen, werken en ontspannen. De provincie streeft daarom naar een goede balans tussen ecologische en duurzame economische ontwikkelingen in het Waddengebied. Dit doet de provincie niet alleen, maar samen met een groot aantal partners zoals het Rijk, de Waddenprovincies Fryslân en Groningen, de waterschappen, gemeenten en de nog te vormen beheerautoriteit en beheerorganisaties zoals Rijkswaterstaat en natuurbeherende organisaties. Zo wordt met hen gewerkt aan het Programma ‘Naar een rijke Waddenzee’, aan onderzoek en vergunningverlening voor activiteiten die de gehele Waddenzee betreffen, en aan de totstandkoming van een gebiedsagenda van het Rijk voor de Wadden. Om het ‘Programma naar een Rijke Waddenzee’ (PRW) te kunnen continueren zijn in de Kaderbrief extra middelen beschikbaar gesteld. Ook zijn daarin extra middelen opgenomen voor ophoging van het reguliere budget regionale samenwerking en voor proceskosten voor het Investeringskader Waddengebied (zie verder hieronder). Voor 2020 gaat het om een bedrag van € 350.000.

Samen met de provincies Fryslân en Groningen is Noord-Holland sinds 2012 verantwoordelijk voor het Waddenfonds. Het Waddenfonds verleent subsidies aan projecten, die passen binnen de hoofddoelen van het fonds, namelijk natuurontwikkeling en duurzame economische ontwikkeling. Om de meerjarige ambities van de drie Waddenprovincies te kunnen realiseren hebben Provinciale Staten eind 2016 het Investeringskader Waddengebied (IKW) vastgesteld met daarin zes majeure opgaven: de natuurontwikkeling in de Waddenzee; havenontwikkeling en natuurverbetering; het versterken en vermarkten van de Waddenzee als werelderfgoed; vitale kust en Afsluitdijk; Eems-Dollardgebied in balans en energietransitie (‘eilanden op eigen kracht’). Een groot deel van de benodigde financiering voor deze opgaven komt uit het Waddenfonds. Aanvullend hierop cofinanciert de provincie kansrijke projecten via de Reserve Cofinanciering Waddenzee. Om dit mogelijk te maken zijn hiervoor via de Kaderbrief extra middelen beschikbaar gesteld. Voor 2020 gaat het om een bedrag van € 5.000.000. Ten slotte subsidieert het Waddenfonds ook projecten die niet onder de zes majeure opgaven vallen. Ook voor deze projecten stelt de provincie cofinanciering beschikbaar.

Operationeel doel 6.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Cofinanciering Waddenfondsprojecten	Aantal	10 (2018)	5	5	5	5	5

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 6.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
6.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.038	1.070	1.176	1.175	1.174	1.174
6.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	2.539	1.106	901	900	899	899
6.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	1.476	4.575	837	684	684	684
	Totaal lasten	5.053	6.751	2.914	2.759	2.757	2.757
	Totaal baten	-66	-393	-183	-183	-183	-183
	Saldo van baten en lasten	4.988	6.358	2.731	2.576	2.574	2.574
	Stortingen						
6.3.3	Resv. cofinanciering Waddenzee	911	951	5.000	5.000	5.000	2.000
	Onttrekkingen						
6.3.3	Resv. cofinanciering Waddenzee	-1.476	-3.750	0	0	0	0
	Resultaat	**4.422**	**3.559**	**7.731**	**7.576**	**7.574**	**4.574**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

Programma 7 Cultuur en Erfgoed

Doelenboom

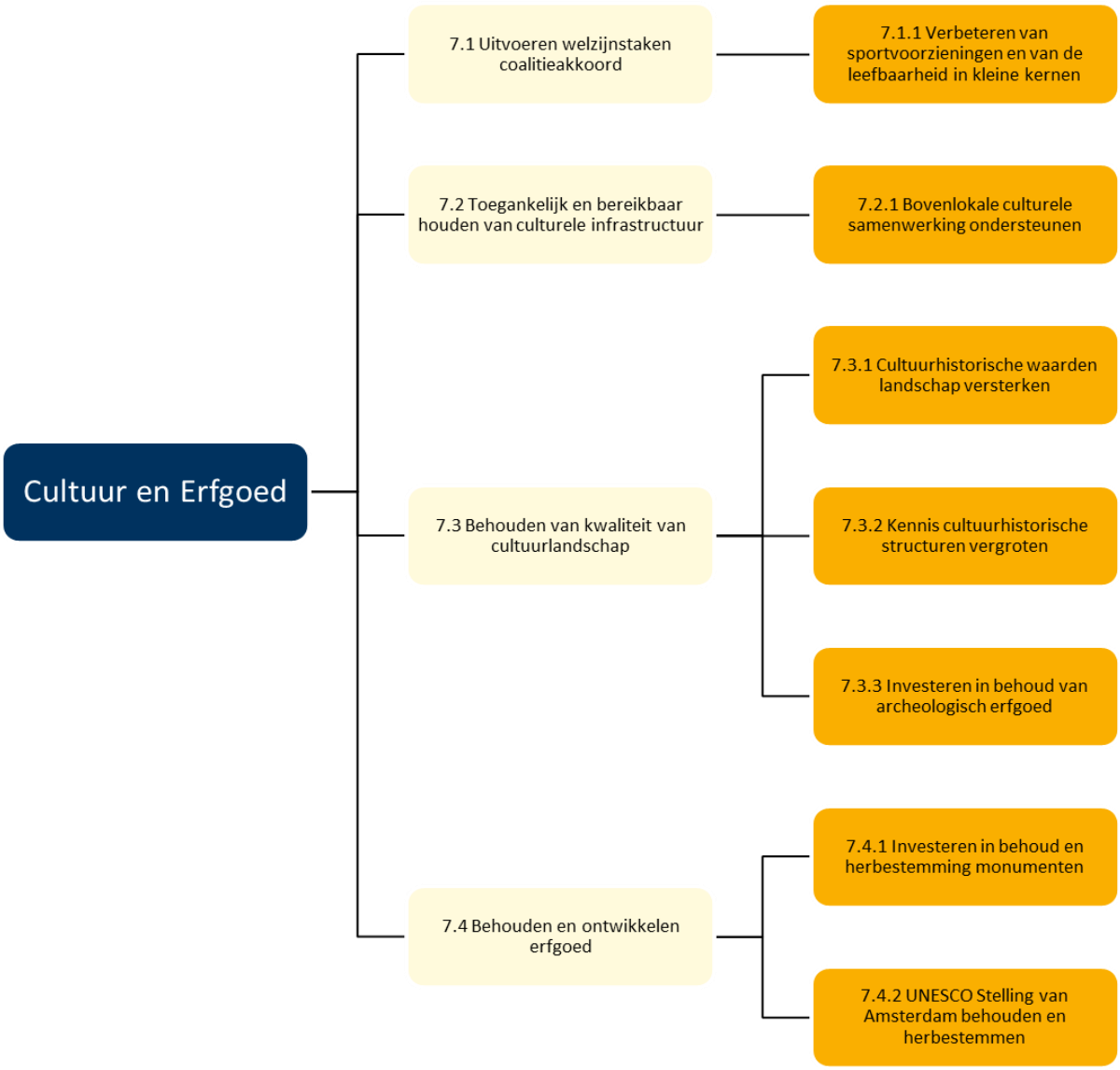

Maatschappelijk doel

De molens, de stolpen, de droogmakerijen, maar ook de West-Friese Omringdijk, de Stelling van Amsterdam en de talloze archeologische vindplaatsen: de rijke geschiedenis van Noord-Holland heeft een uniek landschap opgeleverd met een groot aantal kenmerkende structuren en objecten. Die culturele rijkdom is dus iets om te koesteren. En daarin speelt de provincie Noord-Holland een belangrijke rol. De provincie wil dat de kenmerkende (cultuur)kwaliteiten hét uitgangspunt zijn voor de verdere ontwikkeling van de provincie Noord-Holland en ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen met behoud van het goede.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Modernisering Monumentenzorg
- Beleidsbrief “Erfgoed telt”
- Bibliotheekwet
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- (cultuur als onderdeel van de "Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020")

Provinciaal beleidskader

- Erfgoedverordening Noord-Holland 2017
- Beleidskader "Cultuur in Ontwikkeling" 2017-2020
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
7.1	Uitvoeren van welzijnstaken	260	0	260	0	0	260
7.2	Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur	3.518	0	3.518	0	0	3.518
7.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap	3.585	30	3.555	0	0	3.555
7.4	Behouden en ontwikkelen erfgoed	9.088	0	9.088	7.449	6.751	8.390
	Totaal	**16.451**	**30**	**16.421**	**7.449**	**6.751**	**15.723**

Beleidsindicatoren

Culturele infrastructuur en monumentenzorg

Restauratievolume: % Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco	**Goed**	**Redelijk**	**Matig**	**Slecht**
Noord-Holland (peildatum 2018)	28%	48%	19%	5%
Nederland (peildatum 2018)	41%	42%	14%	4%

Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

Toelichting

Het restauratievolume van Rijksmonumenten zonder woonfunctie in Noord-Holland neemt jaarlijks af. In 2014 was 28% van het bestand in matige en slechte staat en 72% in redelijke en goede staat. Begin 2018 (in begroting opgenomen meting) was 24 % van het bestand in matige en slechte staat en 76% in redelijk en goede staat. De jongste meting van eind 2018 begin 2019 geeft een verhouding van 18% matig en slecht en 82% redelijk tot goed. Ondanks het kleiner worden hiervan blijft er een verschil in percentages met andere provincies. Oorzaak is vooralsnog het relatief grote aantal historische verdedigingswerken in onze provincie,waarvan de restauratie grote kosten met zich meebrengt zonder dat hier mogelijkheden tot continuerend gebruik of herbestemming tegenover staan.

7.1 Uitvoeren van welzijnstaken

Uit de breedte van welzijnstaken die provincies kunnen uitvoeren, kiest de provincie voor een duidelijke bijdrage aan leefbaarheid en de verduurzaming van bestaande netwerken.

Beleidsdoelevaluaties

Geen geplande evaluaties.

7.1.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Dat doet de provincie door het zelfinitiatief van gemeenschappen te stimuleren via een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland. Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang. Sporten ziet de provincie ook als een belangrijk middel om samenhang in een gemeenschap te versterken. In vrijheid en zonder discriminatie sporten is belangrijk. Het gaat om sporten met elkaar en in acceptatie ongeacht persoonlijke voorkeuren. Ook vindt de provincie het belangrijk dat sportaccommodaties verduurzamen, zodat zij op termijn besparingen kunnen inboeken wat de toekomstbestendigheid weer versterkt. Om te voorkomen dat iedereen het wiel zelf moet uitvinden, zet de provincie in op kennisdeling. Sportservice zou hier een rol in kunnen spelen, bijvoorbeeld via een provinciale subsidie

7.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Het in stand houden van culturele voorzieningen is primair een taak van gemeenten. Het gaat hier om bijvoorbeeld musea, bibliotheken, theaters, centra voor de kunsten, muziekscholen etc. Door bezuinigingen zijn vooral gemeenten in het landelijk gebied niet in staat alle (lokale) culturele voorzieningen overeind te houden. Het verdwijnen van deze voorzieningen heeft effect op de leefbaarheid van het gebied, al is het belang van lokale aanwezigheid vaak beperkter dan gedacht. Het effect van culturele voorzieningen op de leefbaarheid en toeristische en recreatieve aantrekkingskracht van een regio is voornamelijk afhankelijk van de bereikbaarheid en toegankelijkheid. De kwaliteit, de kwantiteit en de nabijheid van voorzieningen spelen een minder grote rol. Dit vraagt om een andere benadering van de culturele infrastructuur, waarbij de bereikbaarheid en toegankelijkheid van kwalitatief hoogwaardige culturele voorzieningen centraal staan. Dit betekent dat culturele infrastructuur een regionale opgave is met een belangrijke tweedelijnstaak voor de provincie als partner en bemiddelaar.

Onze rol
Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen.

Samenwerkingspartners
Belangrijke partners bij dit beleidsdoel zijn, naast gemeenten, ProBiblio en Plein C.

Prioriteiten
Ten aanzien van culturele infrastructuur zet de provincie in op de volgende activiteiten:

- Ontwikkelen van kennis en netwerk culturele infrastructuur;
- Stimuleren van en participeren in regionale cultuurnetwerken;
- Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk;
- Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van matching van het programma cultuureducatie met kwaliteit met gemeenten en OCW.

Omgevingsfactoren
De ontwikkeling van regioprofielen voor cultuur en culturele voorzieningen door het samenwerkingsverband Kunst, Cultuur en Erfgoed Metropoolregio Amsterdam heeft geleid tot het Regioprofiel MRA 2019-2024 “Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed”. Dit programma is ingediend bij het Ministerie van OCW.
In Noord-Holland Noord werken de drie deelregio’s met financiële steun van de provincie gezamenlijk aan een regionale visie op cultuur.
In juni 2019 is de kamerbrief van de minister van OCW over het nieuwe cultuurstelsel met aandacht voor de rol en positie van de stedelijke regio gepubliceerd**.** Aan de provincies is meer matching met rijksbeleid en fondsen gevraagd, zoals deelname aan de vervolgregeling Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024, een nieuw Programmafonds stedelijke regio’s en nieuwe matchingsregeling cultuurparticipatie waarbij de focus ligt op zorg met cultuur als middel.

Beleidsdoelevaluaties
Culturele infrastructuur maakt samen met de andere beleidsdoelen op erfgoedgebied onderdeel uit van het Beleidskader “Cultuur in ontwikkeling 2017-2020”. Het Beleidskader “Cultuur in ontwikkeling 2017-2020” wordt medio 2020 geëvalueerd.

7.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting
Regionale samenwerking
De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. Hiervoor is de Uitvoeringsregeling stimulering regionale samenwerking culturele infrastructuur gemeenten en culturele instellingen ontwikkeld.
Noord-Holland bestaat uit acht deelregio’s. Per deelregio verschilt de uitvoering, omvang en mate van afstemming. In 2019 zijn de drie noordelijke regio’s verder gaan samenwerken en vormen de regio Noord-Holland Noord. In het zuidelijke deel van de provincie werken de vijf deelregio’s samen in de MRA regio.
De provincie participeert in het samenwerkingsverband van de MRA. Cultuur wordt binnen het

hoofdstuk “De leefkwaliteit verbeteren” van de Ruimtelijk-economische Actie-agenda 2016-2020 als belangrijk thema benoemd en daarmee verbonden aan andere thema’s binnen de samenwerking zoals economie en landschap. In de MRA werkgroep Kunst, Cultuur en Erfgoed werkt de provincie samen met 32 gemeenten, de vervoerregio en de provincie Flevoland aan een betere spreiding en bereikbaarheid van culturele infrastructuur in de MRA. Deze samenwerking heeft in 2019 geleid tot het Regioprofiel MRA 2019-2024 “Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed”. De provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam zijn bestuurlijk trekker van het Regioprofiel MRA. Het Regioprofiel bevat 5 programmalijnen. De provincie Noord-Holland is tevens bestuurlijk trekker van de programmalijnen Samenwerking en Erfgoed. Deze programmalijnen passen binnen de kerntaken van de provincie, namelijk het stimuleren van regionale samenwerking en cultureel erfgoed, én geven invulling aan de provinciale rol van partner en bemiddelaar.
In 2020 wordt een vervolg gegeven aan de uitvoering van acties, die behoren bij de programmalijn Samenwerking.

ProBiblio
ProBiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit. Najaar 2019 is de nieuwe uitvoeringsagenda bibliotheekinnovatie verschenen. De provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek. De provincie verstrekt een subsidie aan ProBiblio voor de uitvoering van deze taak. In het Coalitieakkoord wordt de waarde van bibliotheken onderkend en de bijdrage aan Probiblio verhoogd zodat meer aangesloten kan worden bij de landelijke innovatieagenda.

Cultuureducatie
Binnen het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 wordt ingezet op een verdere verdieping van hetgeen in de periode 2013-2016 is gerealiseerd op het gebied van cultuuronderwijs in het primair onderwijs en het vergroten van het aantal deelnemende scholen. Cultuureducatie in het basisonderwijs is een doorlopende beleidslijn, die de provincie ziet als aanvulling op hetgeen het Rijk en de gemeenten als verantwoordelijkheid hebben. Daarom stelt de provincie aanvullende middelen beschikbaar, zodat het programma op 200 scholen in 32 deelnemende gemeenten gerealiseerd kan worden. De provincie geeft aan Plein C subsidie om deze taak uit te voeren. In het Coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken” is besloten cofinanciering beschikbaar te stellen voor het vervolg van het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2021-2024. Hierin wordt samengewerkt met het Rijk.

Operationeel doel 7.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Regionale samenwerking gemeenten (aantal gemeenten dat samenwerkt)	Aantal	21 (2018)	24	30	-	-	-

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 7.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
7.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	2.753	3.042	3.518	3.966	3.965	3.965
	Totaal lasten	2.753	3.042	3.518	3.966	3.965	3.965
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	2.753	3.042	3.518	3.966	3.965	3.965
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**2.753**	**3.042**	**3.518**	**3.966**	**3.965**	**3.965**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

7.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Noord-Holland kent een gevarieerd cultuurlandschap met boven- en ondergronds erfgoed(archeologie). Het cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke ruimtelijk kwalitatieve waarde en daarmee een economische, maatschappelijke en culturele waarde. Het beleid van de provincie voor het behoud van de kwaliteit van het cultuurlandschap is vastgelegd in het beleidskader 'Cultuur in ontwikkeling - cultuurbeleid 2017-2020'.
Specifiek voor het behoud van erfgoed in dit cultuurlandschap is de Omgevingsverordening (Hoofdstuk Monumenten en Bijzonder Provinciaal Landschap) en het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam – Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017- 2020 vastgesteld.
Om bij ontwikkelingen de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen zet de provincie in op het delen van kennis over de wettelijke kaders en inspireert zij haar partners hoe ontwikkelingen het beste vorm gegeven kunnen worden met behoud van cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Dit doet de provincie door het uitdragen van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, het organiseren van bijeenkomsten, met handleidingen en adviezen. De ruimtelijke kwaliteit is gewaarborgd in de Omgevingsverordening. Hiermee zijn kaders opgesteld om vanuit cultuurhistorische en landschappelijke waarden sturing te kunnen geven aan ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie heeft het erfgoed in het cultuurlandschap thematisch gebundeld in de zogenoemde structuurdragers van provinciaal belang. Dit zijn cultuurhistorische structuren: de historische dijkstructuren, de militaire verdedigingswerken, het industrieel erfgoed, het religieus erfgoed, het agrarisch erfgoed, de landgoederen en buitenplaatsen en de zogenoemde stolpenlinten.

Provinciale rol
De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. Denk aan het opstellen van wettelijke kaders, maar ook aan directe investeringen in het behoud en de benutting van monumenten en landschap. Daarnaast koppelt de provincie structuurdragers aan (provinciale) gebiedsopgaven. Dit beoogt kwaliteit te verbeteren en te leiden tot hoger maatschappelijk en economisch rendement. Daarnaast is de provincie eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot.

Samenwerkingspartners
Om onze beleidsdoelen te behalen werken wij samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers, eigenaren en initiatiefnemers.

Prioriteiten
Naast het behoud van het provinciale cultuurlandschap en de provinciale zorgplicht ten aanzien van de archeologische collectie heeft de provincie voor de komende jaren de volgende prioriteiten:

1. De Omgevingsvisie en -verordening vragen andere samenwerkingsvormen. In de komende jaren zullen de provinciale instrumenten omgevormd worden tot gebieds- en ontwikkelingsgerichte instrumenten ter ondersteuning van de partners;
2. Door middel van maatwerk wil de provincie gebiedsgericht een bijdrage leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuurdragers en het landschap;
3. De publieksfunctie van het archeologisch depot wil de provincie blijven versterken, zodat archeologie en ander erfgoed nog toegankelijker wordt gemaakt voor een breed publiek.

Omgevingsfactoren
Noord-Holland kent een aantal grote opgaven zoals woning- en mobiliteitsbehoefte, energietransitie en verduurzaming in de landbouw, die van invloed zijn op het cultuurlandschap. De provincie wil niet belemmerend zijn in deze ontwikkelingen, maar er wel voor zorgen dat de kwaliteit van het cultuurlandschap bewaard blijft. Dit betekent dat er soms keuzes gemaakt moeten worden.
Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van archeologische waarden en wettelijk is vastgelegd dat bij ruimtelijke ingrepen de verstoorder verantwoordelijk is voor zorgvuldig archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Daar waar wij als provincie eigenaar zijn van de vondsten houden wij toezicht op deze activiteiten, maar is de provincie grotendeels afhankelijk van gemeenten als het gaat om het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van onderzoek en opgravingen.

Beleidsdoelevaluaties
Het Beleidskader “Cultuur in ontwikkeling 2017-2020” zal medio 2020 worden geëvalueerd.

7.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting
In 2018 is de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie geactualiseerd en in 2019 is de Omgevingsverordening vastgesteld. In de Omgevingsverordening zijn Bijzonder Provinciaal Landschap en structuren benoemd en omschreven. In 2020 zal de provincie de leidraad en de

Omgevingsverordening onder de aandacht brengen bij gemeenten, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers en hen helpen om deze toe te passen bij ruimtelijke inpassingen. De provincie heeft bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een Steunpunt voor monumenten en archeologie voor gemeenten. Dit steunpunt zet zij in voor bredere ondersteuning bij het gebiedsgericht ontwikkelen met kwaliteit. Daarnaast geeft het steunpunt advies over behoud van structuurdragers en het brede erfgoedbeleid. In 2020 verstrekt de provincie een subsidie aan Mooi Noord-Holland en NMF voor de uitvoering van deze taak.
Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden wordt aangesloten op het bredere, ruimtelijke instrumentarium van de provincie zoals de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (voor integrale agendering opgave cultuur) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ordening (voor integrale advisering landschap en cultuurhistorie).

Operationeel doel 7.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Uitdragen leidraad (bijeenkomsten)	Aantal	4 (2018)	4	4	-	-	-

7.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

De provincie ziet kansen om het erfgoed binnen de cultuurhistorische structuren beter te behouden en te benutten door ontwikkeling van kennis en netwerk. Kennis via de Monumentenmonitor (vanaf 2014), die inzicht geeft in bouwkundige staat en benutting van de rijks- en provinciale monumenten in de provincie Noord-Holland. Hierdoor is bekend, dat de grootste opgave ligt in het industrieel, agrarisch en religieus erfgoed.
De provincie zet ook in op kennisontwikkeling en kennisdeling over herbestemming en verduurzaming van erfgoed. Deze kennis wordt gedeeld met de provinciale partners. De wijze waarop verschilt, omdat niet alle data vrijelijk gedeeld kunnen worden vanwege privacy-wetgeving. Het kan passief-openbaar (website) of actief-openbaar (thematische of gebiedsgerichte netwerkbijeenkomsten, zoals het duurzaam erfgoed congres) of in een kleinere setting.

Naast instandhouding investeert de provincie in het verder versterken en benutten van de provinciale structuurdragers, zoals het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam (SvA) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Om het verhaal van de cultuurhistorische structuurdragers voor een breed publiek toegankelijk te maken en draagvlak te creëren, wordt gebruik gemaakt van Oneindig Noord-Holland, de Provinciale Atlas Noord-Holland en regionale beeldverhalen.

Operationeel doel 7.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Regionale beeldverhalen (aantal campagnes)	Aantal	2 (2018)	3	3	-	-	-

7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland. In tien geselecteerde gebieden waar een bovengemeentelijk

archeologisch belang aan de orde is, probeert de provincie via ‘informatie en inspiratie’ gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan te zetten tot zorgvuldige omgang met deze waarden. De provincie zet zich ook in voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen. De provincie heeft daarnaast een wettelijke taak voor de instandhouding van een provinciaal archeologisch depot en het toegankelijk maken van de collecties en vondsten. De provincie heeft er voor gekozen deze taak breder in te vullen: via onderzoek van de collecties en de 'Noord-Hollandse Archeologische Publicaties Huis van Hilde' worden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt. Hiervoor is in 2015 het Huis van Hilde geopend. Een externe partij voert voor de provincie een deel van de publiekstaken uit. Denk hierbij aan rondleidingen, educatieve bijeenkomsten voor scholen, zaalverhuur en leveren van horeca-diensten. Na de eerste gebruiksjaren is er verbeterd inzicht in de kosten van het beheer en onderhoud van het gebouw. Met de Kaderbrief 2020 is er door Provinciale Staten extra budget beschikbaar gesteld voor het beheer en onderhoud.
In de afgelopen coalitieperiode heeft de provincie zich hard gemaakt voor onderwaterarcheologie. Samen met de andere kustprovincies is een succesvolle lobby gevoerd richting het Rijk om aandacht te vragen voor historische scheepswrakken, die als gevolg van natuurlijke erosie verloren dreigen te gaan. De provincie participeert actief in de uitwerking van het landelijke programma dat het Rijk hiervoor ontwikkelt. De provincie zet die investering voort en investeert in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten en uiteindelijk moeten de vondsten in een permanente tentoonstelling toegankelijk worden voor het brede publiek in museum Kaap Skil op Texel.

Operationeel doel 7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Publiekspublicaties over archeologisch onderzoek	Aantal	4 (2018)	4	4	-	-	-
Publiekstoegankelijk maken van collectie (tentoonstellingen)	Aantal	2 (2018)	2	2	-	-	-

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 7.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
7.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	987	639	651	650	650	650
7.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	812	792	846	844	844	844
7.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	1.692	1.986	2.088	2.496	2.036	2.119
	Totaal lasten	3.491	3.417	3.585	3.990	3.530	3.613
	Totaal baten	-30	-30	-30	-30	-30	-30
	Saldo van baten en lasten	3.461	3.387	3.555	3.960	3.500	3.583
	Stortingen						
	Onttrekkingen						
	Resultaat	**3.461**	**3.387**	**3.555**	**3.960**	**3.500**	**3.583**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

7.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

De grote variatie aan beschermde monumenten is bepalend voor de identiteit van de provincie. Door de grote hoeveelheid monumenten is er een permanente restauratieopgave. Daarnaast zorgen demografische en economische ontwikkelingen voor leegstand. Voor de meeste monumenten worden nieuwe functies gevonden. Voor incourante monumenten – zoals religieus, militair, agrarisch en industrieel erfgoed – ligt dit een stuk lastiger. Gezien de monumentale waarde en het grote maatschappelijk draagvlak voor behoud is sloop geen optie. Het beleid van de provincie is daarom gericht op het behoud van deze beschermde monumenten. Enerzijds door advisering en financiële ondersteuning van eigenaren bij de instandhouding en verduurzaming van hun monumenten, anderzijds door het stimuleren van nieuwe benutting bij leegstand.
Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie een speciale verplichting. De provincie is sinds 1996, toen de Stelling van Amsterdam op de UNESCO-werelderfgoedlijst werd geplaatst, siteholder/eerstverantwoordelijke van dit werelderfgoed. Dit betekent dat de provincie eerstverantwoordelijke is voor het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van dit werelderfgoed, alsook voor het uitdragen en breed bekendmaken van de waarde ervan.

De provinciale rol
De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten. De provincie doet dit door middel van directe advisering aan eigenaren, ontwikkeling van kennis en netwerk, subsidiëring en laagrentedragende financiering. Waar mogelijk verbindt de provincie met gebiedsontwikkeling. Enerzijds ter verrijking van deze ontwikkeling, anderzijds ter bundeling van financiering. De provincie treedt daarmee op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.
Als siteholder voor het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed. Zij doet dit door regels te stellen (vastgelegd in de Omgevingsverordening), overleggen met eigenaren/beheerders/gemeenten, het laten uitvoeren van onderzoeken met betrekking tot behoud, aanjagen en cofinancieren van herontwikkeling en het verlenen van opdrachten met betrekking tot het breder bekendmaken van (en communicatie over) het werelderfgoed. De provincie is geen eigenaar van dit werelderfgoed, dat zijn anderen waaronder groenbeherende organisaties, gemeenten, waterschappen en soms particulieren.

Samenwerkingspartners
Bij het behouden van genoemd erfgoed werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeherende organisaties, individuele eigenaren en ontwikkelaars. Wat betreft het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam wordt daarbij ook samengewerkt met UNESCO en de provincie Utrecht, omdat een deel van de Stelling van Amsterdam door de provincie Utrecht loopt. Met de projectorganisatie Nieuwe Hollandse Waterlinie (bestaande uit vier provincies) wordt samengewerkt om de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam toe te voegen aan het werelderfgoed Hiertoe is in januari 2019 het nominatiedossier ingediend bij UNESCO Parijs. Naar verwachting zal medio 2020 duidelijk zijn of de Nieuwe Hollandse Waterlinie als werelderfgoed wordt toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam. Beide linies zullen dan gezamenlijk de naam Hollandse Waterlinies gaan gebruiken.

Prioriteiten
Ten aanzien van behoud en herbestemming van het gebouwde erfgoed heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- Restaureren en verduurzamen van beschermde monumenten met focus op religieus, industrieel en agrarisch erfgoed;
- terugdringen van de restauratieopgave;
- herbestemmen en verduurzaming van leegstaand erfgoed;
- ontwikkelen van kennis en netwerk.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- Behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- breed uitdragen en bekendmaken van de (OUV) van dit werelderfgoed.

Omgevingsfactoren
Demografische en economische factoren dragen in grote mate bij aan de kansen van herbestemming. Herbestemmingsopgaven verschillen sterk. Met name in Noord-Holland Noord zal het niet altijd mogelijk zijn een economisch rendabele bestemming te vinden voor een monument. In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is gezien de economische groei en de aanwezige investeringskracht van de markt meer mogelijk. Dit vraagt om een eigen aanpak, met bijbehorend instrumentarium, dat aansluit op (her)bestemmingsontwikkelingen zelf, maar dat ook bruikbaar is in bredere gebiedsontwikkeling.

Beleidsdoelevaluaties
Het Beleidskader “Cultuur in ontwikkeling 2017-2020” wordt medio 2020 geëvalueerd. Het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020 zal in 2019 worden geëvalueerd.

7.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting
De provincie gebruikt de monumentenmonitor, de kansenkaart en de kennis van de loods herbestemming om op hoofdlijnen inzicht te krijgen in de bouwkundige staat van monumenten en hun economische ontwikkelpotentie. De data dienen primair voor beleidsontwikkeling. Met deze data worden ook keuzes gemaakt waar welke inzet gepleegd wordt. De provincie kiest voor investeren in dié monumenten, waar de kansen op een succesvolle herbestemming het grootst zijn. In 2020 zal aanvullend onderzoek gedaan worden naar de opgave, kansen en behoefte bij religieus erfgoed.
Daarnaast zet de provincie haar netwerk, de loods herbestemming en het Steunpunt Monumenten en Archeologie in om de kansrijke herbestemmingsopgaven boven tafel te krijgen en om met verschillende experts en betrokkenen te onderzoeken wat de meest kansrijke invulling is. Dit gebeurt tijdens de verschillende expertsessies en de Dag van de Herbestemming en adviezen aan eigenaren en initiatiefnemers. Daarnaast kunnen eigenaren gesubsidieerd haalbaarheidsonderzoeken uit laten voeren om tot een kansrijke herbestemming te komen, waarbij de erfgoedwaarde van het monument goed wordt meegewogen. Verduurzaming speelt hierbij een belangrijke rol en er kan binnen deze regeling ook apart een subsidie worden aangevraagd voor een energiescan.
Restauratie en verduurzaming is zowel aan de orde bij continuerend gebruik als bij

herbestemming. Bij continuerend gebruik zorgt verduurzaming voor vermindering van exploitatiekosten. De provincie zet daarom in op verduurzaming van monumenten. In 2020 zal de provincie kennisbijeenkomsten organiseren over het verduurzamen van monumenten. Voor restauratie, verduurzaming en herbestemming kan een beroep worden gedaan op respectievelijk restauratiesubsidies en laagrentedragende financiering.

Operationeel doel 7.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Loods herbestemming (aantal adviezen)	Aantal	30 (2018)	30	15	-	-	-
Inzet Fonds Herbestemming (aantal leningen)	Aantal	2 (2018)	3	3	3	3	3

7.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 UNESCO-werelderfgoed en sinds die tijd is de provincie Noord-Holland siteholder (eerstverantwoordelijke) voor dit werelderfgoed. De siteholder heeft de verplichting om zorg te dragen voor het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het werelderfgoed, alsook zorg te dragen voor het uitdragen en breed bekendmaken van deze OUV. De activiteiten die hiervoor ontwikkeld worden c.q. de instrumenten die ingezet worden, hebben alle als doel het behoud en de ontwikkeling van het werelderfgoed c.q. het breed bekendmaken van dit werelderfgoed. Er wordt gewerkt aan de hand van het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2017-2020. Daarnaast is de provincie nauw betrokken bij de uitbreiding van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie tot één groot werelderfgoed. In januari 2019 is hiertoe het nominatiedossier ingediend bij UNESCO Parijs. Naar verwachting zal medio 2020 bekend worden of de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam wordt toegevoegd aan het werelderfgoed. Beide linies zullen vanaf dan gezamenlijk de naam Hollandse Waterlinies voeren.

In het kader van het siteholderschap voor het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam voert de provincie onder meer de volgende activiteiten uit:

- Het verlenen van opdrachten in het kader van de siteholdertaak behoud van het werelderfgoed en uitdragen van de waarde van het werelderfgoed (communicatie). In 2020 verwacht de provincie meerdere opdrachten te zullen verlenen in het kader van communicatie en op het punt van restauratie/herbestemming van forten;
- Aanjagen van de ontwikkeling van informatiepunten bij diverse forten waar informatie over het werelderfgoed de Stelling van Amsterdam te vinden is. In 2020 zullen naar verwachting een of meerdere kleine informatiepunten worden geopend langs de Stelling van Amsterdam;
- Aanjagen en cofinancieren van de herbestemming van forten in het kader van behoud door ontwikkeling. In 2020 wordt nog doorgegaan met de herontwikkeling van Fort bij Kudelstaart en mogelijk ook Fort bij Aalsmeer.

In het coalitieakkoord wordt vanaf 2020 € 0,5 mln. per jaar beschikbaar gesteld ter dekking van de structurele kosten (proceskosten e.d.) van het siteholderschap. Daarnaast zijn in de reserve Stelling van Amsterdam middelen gereserveerd voor het co-financieren van (herbestemmings)opgaven en landschapsherstelplannen.

In het coalitie-akkoord is ook ruim € 10 mln. vrijgemaakt voor het instellen van een Landschapsfonds, waarvan een deel bestemd zal zijn voor het herstel van de Liniedijken. Deze middelen worden nu gestort in de nieuw in te stellen reserve Landschap binnen operationeel doel 6.3.2, In de komende periode zullen er nadere afspraken gemaakt worden over de besteding van de middelen in de reserve landschap en de verdeling over de verschillende (operationele) doelen.

Operationeel doel 7.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Opdrachten in kader siteholdertaak	Aantal	8 (2018)	6	5	-	-	-
Ontwikkeling informatiepunten	Aantal	2 (2018)	1	1	-	-	-
co-financiering herbestemmingsopgaven	Aantal	4 (2018)	2	1	-	-	-

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 7.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
7.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	11.115	8.347	6.183	6.181	3.981	3.981
7.4.2	UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	398	4.755	2.905	962	962	962
	Totaal lasten	11.513	13.102	9.088	7.143	4.943	4.943
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	11.513	13.102	9.088	7.143	4.943	4.943
	Stortingen						
7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	7.979	6.825	6.751	5.751	5.051	5.051
7.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	0	7.796	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	-13.575	-8.336	-5.510	-5.510	-3.310	-3.310
7.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	0	-4.300	-1.939	0	0	0
	Resultaat	**5.916**	**15.087**	**8.390**	**7.384**	**6.684**	**6.684**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering

Doelenboom

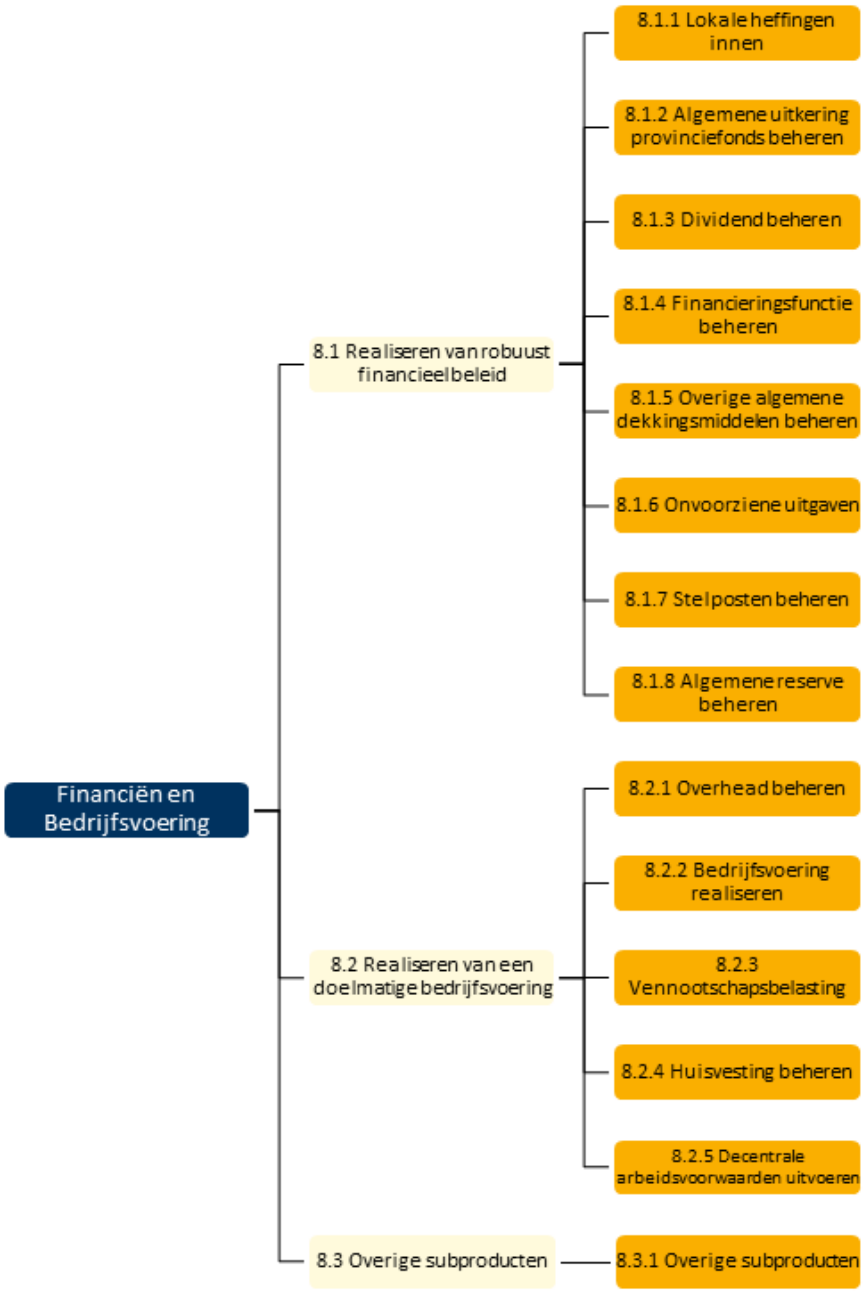

Maatschappelijk doel

Realiseren van robuust financieel beleid en van een doelmatige bedrijfsvoering rekening houdend met duurzaamheid

Het financieel beleid van de provincie is gericht op het realiseren van de provinciale beleidsdoelstellingen. Een belangrijk onderdeel is de financiële continuïteit van de beleidsuitvoering, het vermogen om zowel op korte als op lange termijn zonder grote risico's aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

De provincie richt haar organisatie optimaal in om als moderne, efficiënte, flexibele, toegankelijke en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda Samen Noord-Holland. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is de provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en betrouwbaar, transparant, doelmatig, doeltreffend en wendbaar is. De provincie vindt verduurzaming erg belangrijk. De organisatie investeert in duurzame huisvesting van de provinciale organisatie maar ook in meer verantwoorde inkoop van goederen en diensten.

In de paragraaf Bedrijfsvoering worden de doelen en activiteiten met betrekking tot de bedrijfsvoering specifiek toegelicht.

Wettelijk beleidskader

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Provinciaal beleidskader

- Financiële verordening Noord-Holland
- Nota Reserves 2018
- Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen
- IPO kompas 2020

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
8.1	Realiseren van robuust financieel beleid	2.722	431.758	-429.036	8.669	57.573	-380.133
8.2	Realiseren van een doelmatige bedrijfsvoering	72.005	1.999	70.006	2.624	1.420	68.802
8.3	Overige subproducten (oude doelenbomen)	0	0	0	0	0	0
	Totaal	**74.727**	**433.757**	**-359.030**	**11.293**	**58.993**	**-311.331**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
8	8.1.1	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Belegging
8	8.1.1	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Belegging

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

8.1 Realiseren van robuust financieel beleid

Robuust financieel beleid wordt vormgegeven door het realiseren van een sluitende begroting voor het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief. Om een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is te waarborgen en duurzaam te behouden, hanteren wij onderstaande begrotingsregels:

- Een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitend meerjarenperspectief;

- De risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;
- Realistisch geraamde uitgaven en inkomsten, met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten.

Voor de houdbaarheid van de provinciale financiële positie is het belangrijk om op langere termijn een structureel sluitende begroting te houden, waarin incidentele dekkingsmiddelen geen bepalende factor zijn, maar naar beschikbaarheid gebruikt worden voor incidenteel beleid.

Beleidsdoelevaluaties
Geen geplande evaluaties.

8.1.1 Lokale heffingen innen

Toelichting
Voor de provincie Noord-Holland bestaan de lokale heffingen in programma 8 uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting.

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaald wettelijk maximum. Het huidige wettelijk maximum bedraagt 113,2. Noord-Holland hanteert een tarief van 67,9%.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. In de paragraaf Provinciale heffingen in deze begroting is een overzicht opgenomen met de verschillende tarieven per provincie.

De komende jaren leiden de voorgestelde stimuleringsmaatregelen voor elektrisch vervoer tot een versmalling van de belastinggrondslag van de provincies. Het Ministerie van BZK erkent het belang van een eigen belastinggebied met een stabiele grondslag voor de provincies. Deze is nodig ten behoeve van de open huishouding en voldoende financiële middelen voor de uitvoering van maatschappelijke opgaven door de provincies. Om die reden zal de Provinciewet worden aangepast. Het ministerie zal voorstellen de Provinciewet te wijzigen om de provincies de mogelijkheid te geven belasting te heffen op alle personenvoertuigen. Deze wijziging zal, tezamen met de overige belastingmaatregelen die voortvloeien uit het Klimaatakkoord, worden meegenomen in het Belastingplan 2020. Het Belastingplan wordt op Prinsjesdag aangeboden aan de Tweede Kamer (september 2019).

Het effect op de opbrengsten is op dit moment nog niet vast te stellen.

8.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren

Toelichting
De totale uitkering uit het provinciefonds bestaat uit twee onderdelen: een algemene uitkering en zogenoemde decentralisatie-uitkeringen.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af)

hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

Het accres wordt twee keer per jaar meerjarig bijgesteld. Dit gebeurt in de meicirculaire van het provinciefonds en in de septembercirculaire van het provinciefonds. In de meicirculaire wordt de besluitvorming van de Voorjaarsnota van het Rijk meegenomen en in de septembercirculaire wordt dit geactualiseerd op basis van de zogenoemde miljoenennota die op Prinsjesdag verschijnt.

Decentralisatieuitkeringen zijn uitkeringen van tijdelijk beleid die niet via het verdeelmodel van het provinciefonds uitgekeerd worden. Ook deze middelen zijn in principe vrij besteedbaar.

8.1.3 Dividend beheren

Toelichting

De verwachte dividendopbrengst wordt behoedzaam geraamd op basis van de omvang van de dividenduitkeringen uit het verleden.

8.1.4 Financieringsfunctie beheren

Toelichting

Hieronder wordt het renteresultaat van de provincie opgenomen. Op dit moment bestaat het renteresultaat uit de ontvangen rentebedragen van de verstrekte langlopende rekeningen. In deze begroting is in hoofdstuk 4 (financiële begroting) een overzicht opgenomen met daarin de verstrekte langlopende leningen.

8.1.5 Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren

Toelichting

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd.

8.1.6 Onvoorziene uitgaven

Toelichting

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd. Tegenvallers moeten in principe binnen het programma zelf opgelost worden. Verder heeft de provincie een stelpost waarmee macro-economische tegenvallers opgevangen kunnen worden (zie hiervoor Operationeel doel 8.1.7).

Daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

8.1.7 Stelposten beheren

Toelichting

In de begroting hebben wij een aantal stelposten opgenomen ter dekking van (mogelijke) toekomstige lasten. Het gaat hierbij om de volgende stelposten:

- In het coalitieakkoord is een taakstellende doorlichting van de exploitatiebegroting: ‘oud voor nieuw beleid opgenomen. Hiervoor is een stelpost opgenomen van € 4 mln. voordelig, structureel vanaf 2021.
- Stelpost prijsstijgingen: Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Dit wordt jaarlijks bij de Kaderbrief berekend en bij de Zomernota en Begroting worden de daarvoor in aanmerking komende budgetten opgehoogd ten laste van deze stelpost. De omvang van deze stelpost loopt op van € 1,8 miljoen in 2019 naar €23,9 miljoen in 2023.
- Stelpost macro-economische tegenvallers: Voor mogelijke toekomstige tegenvallers is een stelpost opgenomen. In 2021 bedraagt de omvang € 3,2 miljoen en in de jaren daarna € 8,4 miljoen. Deze stelpost kan bijvoorbeeld ingezet worden om toekomstige bezuinigingen van het Rijk op te kunnen vangen.
- Doorschuif BTW: doorschuif BTW betreft BTW die aan de provincie wordt doorberekend en die de provincie vervolgens weer verhaalt op het BTW compensatiefonds. Hiervoor staan baten van € 3,2 miljoen geraamd.

8.1.8 Algemene reserve beheren

Toelichting

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico’s te kunnen opvangen. In de financiële verordening en de kadernota reserves wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om optredende risico’s af te dekken.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico’s en de weerstandscapaciteit toegelicht.

In het nieuwe Coalitieakkoord is een taakstellende doorlichting van de bestemmingsreserves opgenomen. Het doel hiervan is om €16,5 miljoen aan middelen vrij te spelen voor het Coalitieakkoord. Dit bedrag is vooralsnog aan de Algemene reserve onttrokken maar zal worden teruggeboekt als de bestemmingsreserves zijn doorgelicht en het bedrag uit deze bestemmingsreserves kan vrijvallen.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.1 Realiseren van robuust financieel beleid

Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
8.1.7 Stelposten beheren	0	1.856	2.722	7.808	18.890	25.892

Baten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
8.1.1 Lokale heffingen innen	-208.026	-208.757	-210.057	-210.057	-210.057	-210.057
8.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren	-201.063	-200.256	-211.453	-210.950	-216.534	-224.401
8.1.3 Dividend beheren	-1.569	-1.739	-7.080	-7.080	-7.080	-7.080
8.1.4 Financieringsfunctie beheren	-349	-318	-18	-12	-4	-4
8.1.7 Stelposten beheren	-3.223	-3.150	-3.150	-3.150	-3.150	-3.150
Totaal lasten	0	1.856	2.722	7.808	18.890	25.892
Totaal baten	-414.231	-414.220	-431.758	-431.249	-436.825	-444.692
Saldo van baten en lasten	-414.231	-412.364	-429.036	-423.441	-417.935	-418.800
Stortingen						
8.1.8 Algemene Reserve	43.390	20.792	57.573	0	0	0
Onttrekkingen						
8.1.8 Algemene Reserve	-52.214	-85.937	-8.669	-31.300	-25.988	-23.221
Resultaat	**-423.055**	**-477.509**	**-380.133**	**-454.741**	**-443.923**	**-442.021**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

8.2 Realiseren van een doelmatige bedrijfsvoering

Om succesvol uitvoering te geven aan de beleidsprogramma's hechten we in de bedrijfsvoering van de provinciale organisatie groot belang aan externe gerichtheid en zichtbaarheid voor de inwoners van Noord-Holland. Een adequate en efficiënte interne bedrijfsvoering is hier een essentiële voorwaarde voor.

Beleidsdoelevaluaties

Geen geplande evaluaties.

8.2.1 Overhead beheren

Toelichting

Om conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een beter inzicht te geven in de overhead zijn de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie onder een operationeel doel opgenomen. De kosten van de overhead zijn gedefinieerd als alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Om een innovatieve, verbindende en inspirerende provincie te blijven en daarbij zorg te

dragen voor een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt de bedrijfsvoering (optimaliseren van processen, digitalisering, wendbaarheid van organisatie en medewerkers) continu verbeterd. In de paragraaf Bedrijfsvoering zijn de doelen en de activiteiten om de bedrijfsvoering verder te ontwikkelen en te verbeteren, mede in relatie tot externe ontwikkelingen, benoemd. In de Begroting 2020 vindt intensivering plaats op de ondersteuning in de vorm van extra personele inzet, zoals is aangegeven in de Kaderbrief 2020. Dit om verder te kunnen groeien naar een 'datagedreven organisatie' zoals die is beschreven in onze datastrategie. Daarnaast staan verschillende bedrijfsvoeringsprocessen in toenemende mate onder druk. De bezetting dient in dat kader op enkele cruciale onderdelen, zoals het i-domein, communicatie, HRM, de financiële– en control-functie, subsidies en Woo/ Wob zowel kwalitatief als kwantitatief structureel versterkt te worden.

Zie voor een uitgebreidere toelichting de paragraaf Bedrijfsvoering (Kosten bedrijfsvoering).

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Toelichting

Onder het operationeel doel ‘Bedrijfsvoering realiseren’ zijn de lasten en baten opgenomen van de verhuur van de zogenaamde ‘plinten’ en de eerste etage op het Houtplein, de exploitatie van de parkeergarage aan de Dreef en het contract met de provincie Flevoland voor het gebiedsgericht beleid.

8.2.3 Vennootschapsbelasting

Toelichting

De provincie is vennootschapsbelastingplichtig voor de activiteiten waarmee zij in fiscaal opzicht een onderneming drijft. De wet- en regelgeving omtrent de vennootschapsbelasting alsmede wijzigingen in lopende activiteiten en/of nieuwe activiteiten worden blijvend gemonitord. Vooralsnog wordt de aangifte vennootschapsbelasting ingediend voor de deelname van ca. 40% van PNH in PolanenPark CV. Deze deelneming is fiscaal transparant waardoor het resultaat (zowel positief als negatief) bij de provincie belastbaar is. De verwachting is dat de deelname in PolanenPark CV - op basis van de huidige informatie en cijfers van de grondexploitatie – naar verwachting voor boekjaar 2020 leidt tot een VPB-last van circa € 26.000.

8.2.4 Huisvesting beheren

Toelichting

Ons gerenoveerde kantoor aan het Houtplein in Haarlem draagt bij aan een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering en aan een verlaging van de exploitatielasten. Het kantoor is na verbouwing in 2013 opgeleverd. De reserve Huisvesting is ingesteld om hieruit jaarlijks een deel van de kapitaallasten van de verbouwing te dekken en de meerjarige lasten zoveel mogelijk gelijk te laten blijven.

8.2.5 Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren

Toelichting

In 2016 is een GO-akkoord bereikt dat geresulteerd heeft in de beschikbaarstelling van een eenmalig bedrag van € 4.069.000. De bonden hebben ingestemd om het geld in te zetten voor een persoonlijk ontwikkelbudget, het Talent Budget (TB), welke te besteden is gedurende een periode van vijf jaar. GS hebben hiermee ingestemd op 7 maart 2017. Het Individueel Talent Budget is gestart op 1 oktober 2017 en eindigt op 30 september 2022. De reserve GO-gelden is ontstaan vanuit oude cao-afspraken.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 8.2 Realiseren van een doelmatige bedrijfsvoering

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
8.2.1	Overhead beheren	59.383	67.894	70.408	70.180	70.129	70.230
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	2.856	2.758	1.071	1.071	1.071	1.071
8.2.3	Vennootschapsbelasting	244	26	26	26	26	26
8.2.4	Huisvesting beheren	0	500	500	500	1.030	0
	Totaal lasten	62.483	71.178	72.005	71.777	72.256	71.327
	Totaal baten	-3.515	-3.587	-1.999	-2.006	-2.014	-2.022
	Saldo van baten en lasten	58.967	67.591	70.006	69.771	70.242	69.305
	Stortingen						
8.2.1	Resv. Bedrijfsvoeringskosten	0	3.811	1.420	1.420	1.420	1.420
8.2.2	Resv. Bedrijfsvoering	1.075	0	0	0	0	0
8.2.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	962	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
8.2.1	Resv. Bedrijfsvoeringskosten	0	-2.556	-1.342	-985	-985	-1.085
8.2.2	Resv. Bedrijfsvoering	-1.163	0	0	0	0	0
8.2.2	Resv. Organisatieveranderingen	-560	-968	0	0	0	0
8.2.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	-862	-1.355	0	0	0	0
8.2.4	Resv. huisvesting	-762	-782	-782	-782	-782	-819
8.2.5	Resv. GO-gelden	-374	-500	-500	-500	-1.030	0
	Resultaat	**57.283**	**65.241**	**68.802**	**68.924**	**68.865**	**68.821**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

8.3 Overige subproducten

8.3.1 Overige subproducten

Toelichting

De post overige subproducten is toegevoegd aan de begroting om in de begroting 2020 een vergelijking te kunnen maken met de jaarrekening 2018 en de begroting 2019. In de budgettabel hieronder zijn in de kolom 'rekening 2018' en begroting 2019 de stortingen en de onttrekkingen zichtbaar in/aan de reserves die in 2019 worden opgeheven als uitwerking van het beleid dat iedere reserve gekoppeld is aan één operationeel doel. De realisatiecijfers 2018 en de ramingen voor 2019 van deze vervallen doelen en de opgeheven reserves zijn geplaatst onder overige subproducten omdat deze niet aan een operationeel doel gekoppeld zijn in 2020.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 8.3 Overige subproducten (oude doelenbomen)

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
8.3.1	Overige subproducten (oude doelenbomen)	27.127	38	0	0	0	0
	Totaal lasten	27.127	38	0	0	0	0
	Totaal baten	-212	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	26.914	38	0	0	0	0
	Stortingen						
8.3.1	Resv. Actieprogramma 2010	3.637	0	0	0	0	0
8.3.1	Resv. EXIN-H	3.111	0	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Infrastructuur	59.879	0	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Programma Water als Econ. Drager	1.000	0	0	0	0	0
8.3.1	Resv. TWIN-H	101	0	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	26.937	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
8.3.1	Resv. Actieprogramma 2010	-4.986	-27.325	0	0	0	0
8.3.1	Resv. EXIN-H	-18.322	-57.925	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Infrastructuur	-42.675	-115.491	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	0	-5.340	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Programma Water als Econ. Drager	-504	-2.276	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Stedelijke vernieuwing	-2.145	0	0	0	0	0
8.3.1	Resv. TWIN-H	-27.587	-152.543	0	0	0	0
8.3.1	Resv. UNA	-26	-1.740	0	0	0	0
8.3.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	-19.913	-25.224	0	0	0	0
	Resultaat	**5.421**	**-387.825**	**0**	**0**	**0**	**0**

3 Paragrafen

Inleiding

In de paragrafen lichten wij de beleidslijnen toe van beheersmatige aspecten met grote financiële invloed, met grote politieke betekenis of aanzienlijk belang voor de realisatie van beleidsprogramma's. Het gaat om de volgende verplichte paragrafen: §

- Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Provinciale heffingen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Dit is van belang om in de begroting een zo betrouwbaar mogelijk beeld te kunnen geven van de financiële positie van de provincie. Deze paragraaf bevat een opsomming van de relevante risico's (gekwantificeerd in euro's) en geeft inzicht in de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen. Daarnaast wordt het weerstandsvermogen berekend. Dit is een kengetal dat wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door de in euro's gekwantificeerde omvang van de risico's. Met dit kengetal kunnen uitspraken gedaan worden over de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- Het beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's;
- Overzicht van relevante risico's;
- Berekening van de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen;
- Kengetallen.

Beleid

Het beleid is onder meer vastgelegd in de door PS vastgestelde Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement en de financiële verordening. De Kadernota bevat onder meer de volgende beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet:

- Bij de begroting en bij de jaarstukken wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar;
- Voor het berekenen van de hoogte van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt op basis van een modelmatige benadering van de werkelijkheid en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid;
- Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt één. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan één, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op een acceptabel niveau, namelijk minimaal 1.

Visie

De provincie Noord-Holland heeft een verscheidenheid aan wettelijke en autonome taken. Voor het uitvoeren van deze taken hebben Provinciale Staten doelstellingen geformuleerd. Om de kans op het bereiken van deze doelstellingen zo groot mogelijk te laten zijn, is het van belang actief te anticiperen op risico's en kansen. De visie ten aanzien van het risicomanagementsysteem, dat uitgaat van de doelstellingen van de provincie Noord-Holland, is als volgt: "De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het 'in control - zijn van de organisatie", bron: (Kadernota risicomanagement 2017-2020).

Risico's

Ongedekte risico's zijn alle risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000 of meer.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico optreedt in de komende vier jaar, geschat. Indien een risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen.

Voor het berekenen van het bedrag wordt gebruik gemaakt van een simulatiemethode (Monte Carlo). In deze simulatie wordt het zich wel of niet voordoen van alle risico's van de provincie met een computerprogramma 10.000 keer gesimuleerd. Een risico kan zich in de ene situatie wel voordoen en in de andere niet. Het bedrag van de ongedekte risico's die zich voordoen, verschilt dan ook van simulatie tot simulatie.

Het resultaat van de simulaties heeft inzicht in het hele gebied van mogelijke uitkomsten met een kansverdeling. De hoogte van de ongedekte risico's, die bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt meegenomen, is het bedrag waarmee met 99% kans de som van de risico's maximaal is (er is dus 1% kans dat het totaalbedrag van de ongedekte risico's de komende vier jaar groter is dan het berekende bedrag).

Voor de begroting 2020 hebben wij ons gericht op het uitvoeren van het bestaande integraal risicomanagementbeleid volgens de geldende wetgeving en actuele kaders. Dit houdt het volgende in:

- Monitoren van wijzigingen op de risico's ten opzichte van de jaarrekening 2018;
- Inventariseren van risico's kleiner dan € 2 miljoen en deze betrekken bij het bepalen van het weerstandsvermogen;
- Inventariseren van risico's groter dan € 2 miljoen die een weerslag zouden kunnen hebben op het weerstandsvermogen van de provincie Noord–Holland;
- Toelichten van risico's met een omvang groter dan € 2 miljoen;
- Berekenen van het netto risicobedrag met behulp van de simulatiemethode;
- Bepalen wat het incidentele en het totale weerstandsvermogen is.

Mutaties van risico's in de begroting 2020 ten opzichte van de jaarrekening 2018

Mutaties risico's (bruto)	Risico's	Risico nummer	Risico	Mutaties begroting 2020 tov rekening 2018	Afname/ Toename
			Totaal mutaties door gewijzigde risico's	-	-
Nieuw bij begroting	BEL	D79	Deelneming PDENH	3.400.000	toename
Nieuw bij begroting	BEL	D80	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	4.600.000	toename

Nieuw bij begroting	B&U	C06	Rondje Naardermeer	150.000	toename
			Totaal mutaties door nieuwe risico's	**8.150.000**	**toename**
Verwijderd bij begroting	BEL	A80	Samenwerkings- en uitvoeringsovereenkomst Bloemendalerpolder	125.000-	afname
Verwijderd bij begroting	CZ	A89	Claus en Kaan Glaswand Dreef	100.000-	afname
Verwijderd bij begroting	B&U	A91	Vervangen brug Oudekerk aan de Amstel	4.900.000-	afname
Verwijderd bij begroting	B&U	A88	Leeghwaterbrug A-02 vervanging	3.800.000-	afname
			Totaal mutatie door vervallen risico's	**8.925.000-**	**afname**

In totaal zijn de risico's bij de begroting met € 0,78 miljoen afgenomen ten opzichte van de jaarrekening 2018. Dit wordt verklaard door:

- Gewijzigde risico's: niet van toepassing
- Nieuwe risico's: toename ad € 8,15 miljoen
  Bij de begroting 2020 zijn drie nieuwe risico's geïnventariseerd. Dit risico wordt toegelicht verderop in de paragraaf voor zover ze groter zijn dan € 2 miljoen.
- Vervallen risico's: afname ad € 8,93 miljoen.
- Bij de begroting 2020 zijn vier risico's vervallen.

Risico's < 2 miljoen (bruto)

Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)	Risicobedrag
A. Juridische risico's	**1.200.000**
Schadeclaim i.v.m. asbest bij N201	500.000
Schadeclaim benzinestation	500.000
Aliander N23 Westfrisiaweg Oostergouw	200.000
B. Beleidsrisico	-
	-
C. Bedrijfsvoeringsrisico	**2.198.000**
Kosten opruimen afvalinrichtingen	1.000.000
Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	1.048.000
Rondje Naardermeer	150.000
D. Financieringsrisico's	**370.000**
Deelneming NV Recreatie Noord-Holland	370.000
E. Grondexploitatie risico's	-
	-

F. Risico's Verbonden Partijen	**1.990.000**
Borgstelling aan BNG i.v.m. krediet aan de RON	1.990.000
Totaal	**5.758.000**

Bij de inventarisatie van de risico's voor de begroting 2020 is het totaal bruto risicobedrag € 78,78 miljoen. In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de jaarrekening 2018, is het totaal bruto risico's afgenomen met € 0,78 miljoen.

Risico - inventarisatie bruto

Risico-inventarisatie (bruto)	Begroting 2019	Rekening 2018	Begroting 2020	Mutaties begroting 2020 t.o.v. rekening 2018	Afname / toename
A. Juridische risico's	35.025.000	15.625.000	6.700.000	8.925.000-	afname
B. Beleidsrisico's	-	-	-	-	-
C. Bedrijfsvoeringrisico's	2.048.000	2.048.000	2.198.000	150.000	toename
D. Financieringsrisico's	47.848.000	42.948.000	50.948.000	8.000.000	toename
E. Grondexploitatierisico's	2.680.000	2.922.500	2.922.500	-	-
F. Risico's verbonden partijen	14.846.095	16.007.595	16.007.595	-	-
Brutorisicobedrag	**102.447.095**	**79.551.095**	**78.776.095**	**775.000-**	**afname**

In de paragraaf weerstandsvermogen worden de risico's met een omvang groter of gelijk aan € 2 miljoen toegelicht. Deze worden gerubriceerd zoals in de tabel hierboven weergegeven.

A. Juridische risico's

De risico's die hier worden benoemd zijn juridisch van aard. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's is € 6,7 miljoen. Hiervan heeft € 1,2 miljoen betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen welke reeds in tabel 'Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)' zijn gespecificeerd.

A31. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.000.000	Terugkerend	1x per 20 jaar	4. Milieu	Continu

De provincie heeft de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Wabo en de betrokken wetten gemandateerd aan de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat er een risico dat onterecht (dan wel onvolledig, niet doelmatig of niet tijdig) vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd, waardoor financiële gevolgen voor bedrijven of derden kunnen ontstaan. Ook kunnen er financiële gevolgen zijn door het niet correct tot stand komen van een handhavingsbesluit of rechtsongelijkheid bij toezicht. Mogelijk risicogevolg is dat bedrijven

schadeclaims kunnen indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. In voorkomende gevallen kunnen schadeclaims oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

Beheersmaatregelen
Met de omgevingsdiensten zijn privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moet voldoen. In het geval van tekortkomingen in de uitvoering van deze overeenkomsten door onzorgvuldig of on(des)kundig handelen van de omgevingsdiensten ligt de aansprakelijkheid bij hen tot het bedrag van de betreffende dienstverlening. Daarnaast hebben PS op 8 juli 2016 een verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht vastgesteld met daarin de kwaliteitscriteria waaraan de omgevingsdiensten moeten voldoen. Als opdrachtgever bewaakt de provincie of de omgevingsdiensten daadwerkelijk aan de afspraken en criteria voldoen.

A87. Vaart in de Zaan Vernieuwen Wilhelminasluis (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 2.500.000	Eénmalig	25%	2. Bereikbaarheid	31 december 2020

In de vaststellingsovereenkomst met Heijmans is vastgelegd dat de provincie het incidentele risico draagt cf. sectie 3 van de CAR-verzekering voor schade die tijdens de werkzaamheden kan optreden aan de maalwand van het HHNK die verbonden is met de Westelijke kolkwand. Er wordt een tijdelijke constructie gemaakt om mogelijke schade aan de Maalwand te voorkomen en er is een monitoringsplan opgesteld. Hierop is door deskundigen een second opinion uitgevoerd. Dit risico bestaat gedurende de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden aan de Wilheminasluis van augustus 2019 tot december 2020. De maximaal overeengekomen schadevergoeding is € 2,5 miljoen. De werkzaamheden aan de Wilhelminasluis werden in februari 2019 hervat, waarbij gestart is met voorbereidende activiteiten zoals het uitvoeren van beheersmaatregelen.

B. Beleidsrisico's
Bij de begroting 2020 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

C. Bedrijfsvoeringrisico's
Bij de begroting 2020 zijn geen bedrijfsvoeringsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen. Er zijn drie risico's geïnventariseerd die kleiner dan € 2 miljoen zijn. Deze zullen hier niet nader worden toegelicht. Het risicobedrag is € 2,2 miljoen.

D. Financieringsrisico's
De risico's die tot deze categorie behoren, zijn risico's die gepaard gaan met de financiering van provinciaal beleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 50,94 miljoen. Hiervan heeft € 0,37 miljoen betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen. Deze zullen hier niet nader worden toegelicht.

D53a. Boekwaarde deelnemingen: Afvalzorg (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 12.600.000	Eénmalig	10%	4. Milieu	Continu

De provincie beschikt over aandelen in Afvalzorg Holding (90%; de overige 10% zijn in handen van de provincie Flevoland). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie Noord-Holland. Omdat Afvalzorg een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 12,6 miljoen per 31 december 2018. Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van Afvalzorg en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D53b. Boekwaarde deelnemingen: SADC (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 24.878.000	Eénmalig	5%	5. Ruimte	Continu

De provincie beschikt over aandelen in Schiphol Area Development Company (25%; de overige aandelen zijn in handen van Schiphol en de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie Noord-Holland. Omdat SADC een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van SADC en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D78. Lening Nationaal Restauratie Fonds (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 5.100.000	Eénmalig	10%	7. Cultuur en erfgoed	1 januari 2061

Het risico is dat de lening van (nu) € 5,1 miljoen (later € 9,1 miljoen) niet (volledig) wordt terugbetaald aan de provincie. De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op haar beurt doorleent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het NRF toetst of de ontvangers van leningen kredietwaardig zijn. Ook bekijkt het NRF in hoeverre voldoende zeker heid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Verder worden incassokosten op de eigenaar verhaald. Doordat er rente-toevoeging aan het fonds plaatsvindt, kunnen de kosten van niet terugbetaalde leningen (als dat niet volledig wordt gecompenseerd door de verkoop van het onderpand) ook met de ontvangen rente worden gecompenseerd. Als er betalingsproblemen zijn dan overleggen het NRF en de provincie daarover. Momenteel is het risico maximaal € 5,1 miljoen, later zal dit toenemen tot maximaal € 9,1 miljoen

Op dit moment is de provincie net gestart met het verbreden van het fonds, en is er nog betrekkelijk weinig geld door het NRF geleend aan eigenaren van monumenten. Ook zijn er momenteel geen betalingsproblemen met betrekking tot de verstrekte leningen.

D79. Deelneming PDENH (nieuw t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.400.000	Eénmalig	10%	5. Ruimte	2 april 2024

PDENH investeert met provinciale middelen in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie Noord-Holland. Als een lening aan een doelonderneming niet kan worden terugbetaald aan PDENH, of als een doelonderneming failliet gaat, is een afwaardering of afschrijving van die investering noodzakelijk. De financiële risico's zijn relatief beperkt omdat wordt geïnvesteerd in bestaande bedrijven, die al op de markt actief zijn. Verder wordt voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd (onderdeel van beheersmaatregelen).

Ondanks dat het risico relatief beperkt is gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het faillissement van Energyra (maart 2019), waarin PDENH heeft geïnvesteerd, laat zien dat de provincie veel geld kan verliezen als risico's zich daadwerkelijk voordoen. Daarentegen zijn in 2018 twee succesvolle exits door PDENH gerealiseerd (participaties die met een positief rendement zijn verkocht).

Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door PDENH neemt in de toekomst verder toe. Die uitbreiding van het fonds brengt geen andere of nieuwe risico's met zich mee dan die reeds in kaart zijn gebracht. Wel neemt de omvang van het financieel risico toe omdat de omvang van het uitgezet kapitaal toeneemt. De hoogte van een eventueel verlies, omdat een financiering niet of niet geheel wordt terugbetaald, laat zich echter op voorhand lastig kwantificeren.

Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 10% van het gemiddelde vermogen. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend omdat in de jaarstukken van de provincie ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

Voorziene risico's betreffen de afwaarderingen op investeringen van PDENH in haar eigen jaarrekening. De kosten als gevolg van faillissement van een investering waarop reeds is afgewaardeerd, worden gedekt uit de verliesvoorziening. De verliesvoorziening is qua omvang gelijk aan het totaal van de afwaarderingen op investeringen in de jaarrekening van PDENH. Het risicobedrag voor PDENH in het weerstandsvermogen dient ter dekking van de kosten als gevolg van faillissement van een investering waarop nog niet is afgewaardeerd.

D80. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (nieuw t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.600.000	Eénmalig	25%	6. Groen	31 december 2023

Per 1 januari 2016 is de subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) ingevoerd. Financiering vindt, conform Modelregeling subsidies

Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP) 2014 – 2020, plaats op basis van de verdeling 50% EU en 50% nationale financiering (provincies). De huidige cofinanciering vanuit de EU is echter geen 50%, maar 75%. De provincies betalen nu dus maar 25% van de kosten voor subsidies in plaats van de afgesproken 50%. Er is nog geen duidelijkheid over of de resterende 25% in de` toekomst alsnog bij de provincies in rekening wordt gebracht. Via deelname aan de Landelijke Werkgroep Financiën van Regiebureau POP zorgen wij ervoor dat dit onderwerp op de agenda blijft staan, proberen wij alternatieve financiering te bewerkstelligen en zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen.

E. Grondexploitatierisico's

De risico's die tot deze categorie behoren, hebben een relatie met het grondbeleid dat is verwoord in de paragraaf Grondbeleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 2,92 miljoen.

E01. Strategische aankopen, materiële vaste activa (ongewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 2.922.500	Eénmalig	10%	5. Ruimte	1 januari 2025

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer het krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2018 bedraagt dit € 29,2 miljoen.

F. Risico's Verbonden Partijen

De provincie voert in bepaalde gevallen beleidsdoelstellingen uit met behulp van samenwerkingsverbanden. Wanneer er sprake is van een financieel én een bestuurlijk belang voor de provincie of wanneer het samenwerkingsverband wordt verzelfstandigd in een publiek of privaatrechtelijk rechtspersoon, wordt dit samenwerkingsverband betiteld als verbonden partij. In deze rubriek worden die risico's met betrekking tot de verbonden partijen benoemd waarvoor de provincie aansprakelijk is.

Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 16 miljoen. Hiervan heeft € 1,99 miljoen betrekking op één risico kleiner dan € 2 miljoen die reeds in tabel 'Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)' zijn gespecificeerd.

F01. Reservering investeringsfonds RON (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 11.086.095	Eénmalig	30%	5. Ruimte	31 december 2031

Het betreft het risico samenhangende met de door de provincie verstrekte renteloze lening aan de RON. De lening loopt tot het einde van de looptijd van de RON, of zoveel eerder als de RON kan aflossen. Het risico is dat de lening niet afgelost kan worden bij einde looptijd RON.

Tegenover het afgeven van deze lening heeft de provincie het recht van 2e hypotheek verkregen op de betrokken gronden. Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%. De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie.
Begin 2016 hebben PS en de raden van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad ingestemd met een pakket van maatregelen om een doorstart van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied mogelijk te maken. Het businessplan van de RON geeft aan dat einde 2035 de terreinen van RON zijn uitgegeven en de leningen zijn terugbetaald. In het geval dat de uitgifte van bedrijventerreinen niet volgens het businessplan kan plaatsvinden moet in het slechtste geval de lening van de provincie volledig worden afgeschreven. Het risico betreft nu nog de omvang van de uitstaande lening ad € 11,09 miljoen.

F50. Dividenduitkeringen (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2018)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 2.931.500	Terugkerend	1x per 5 jaar	4. Milieu 5. Ruimte 7. Cultuur en erfgoed	31 december 2018

In de jaarrekening 2018 zijn de totale dividendinkomsten geraamd op € 11.726.000, toegerekend aan een zevental deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveren we volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de geraamde inkomsten als onderdeel van de Algemene Reserve. Voor hetzelfde bedrag wordt een netto-risico in de risicodatabase opgenomen. Daarmee wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet tot uitkering komt. Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen. De kans dat dit risico zich voordoet is laag. De impact van het risico wordt beperkt door de dividendinkomsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats waarin mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering worden besproken en eventueel maatregelen kunnen worden genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Berekening risico's

In dit onderdeel zal de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd worden met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. Bij de begroting 2020 zijn de berekeningen gedaan met 18 geïnventariseerde risico's. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 78,78 miljoen.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 25,88 miljoen

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 25,88 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

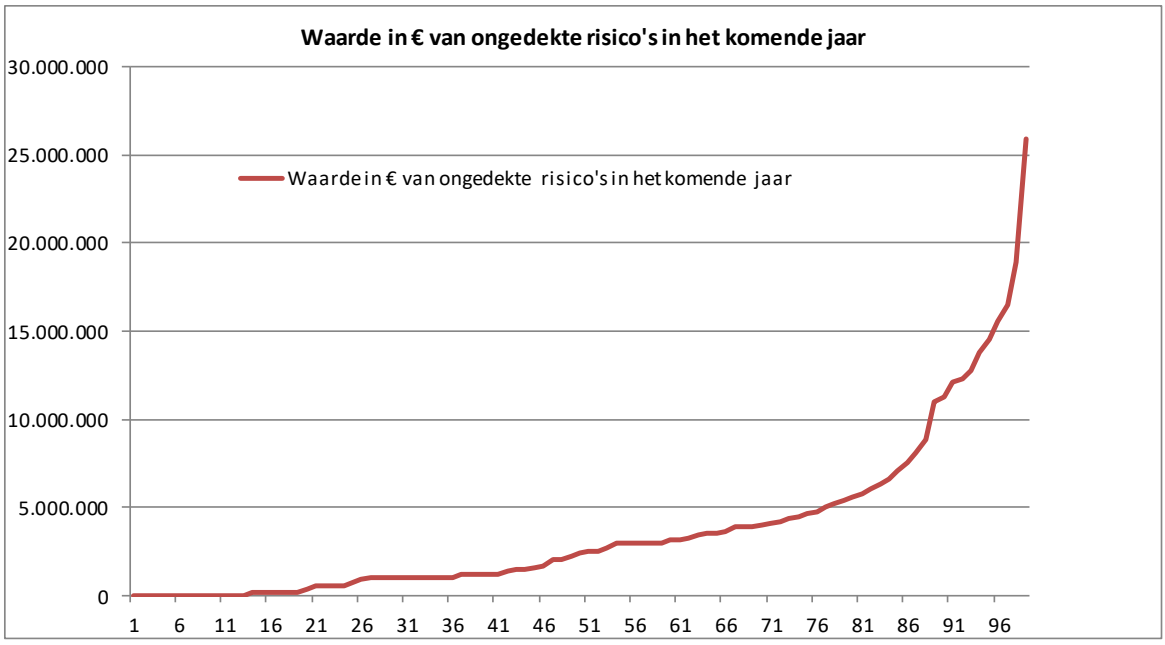

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 2,40 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 25,88 miljoen of lager.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 42,70 miljoen

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 42,70 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

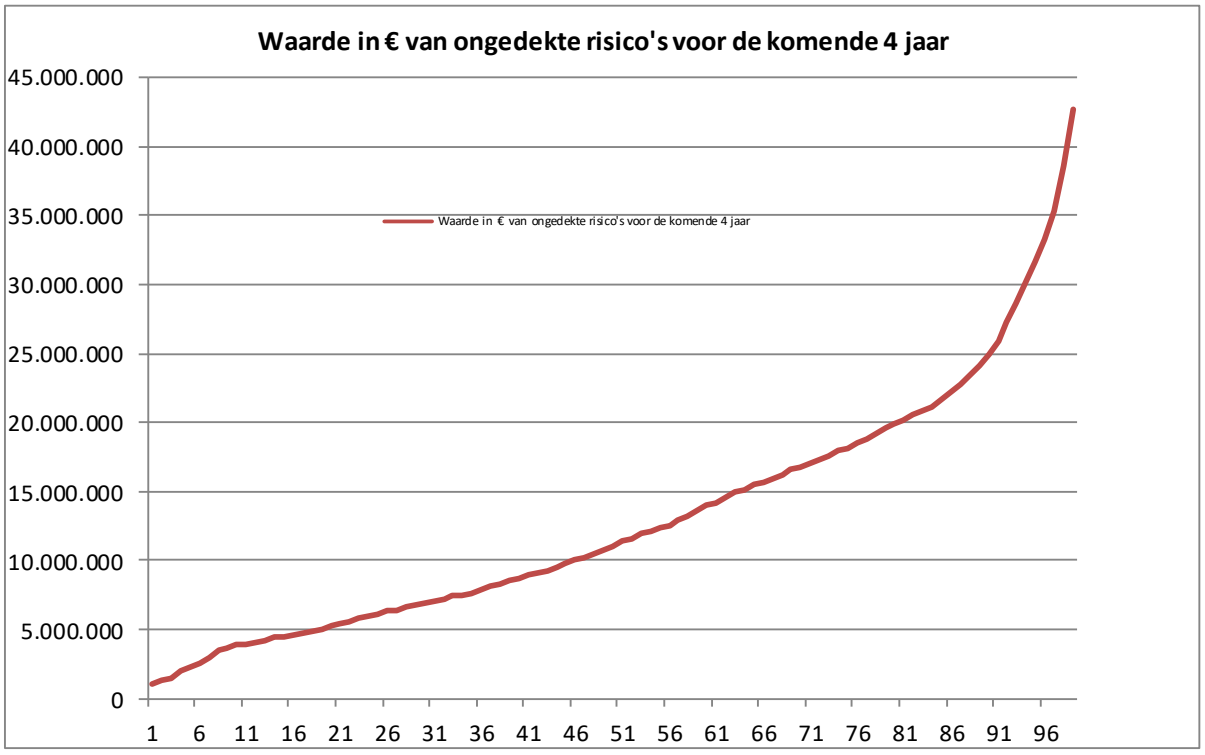

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 11,02 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 42,70 miljoen of lager.

Berekening weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- Algemene reserve;
- post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.
- de algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.
- de structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:
- onbenutte belastingcapaciteit;
- post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

De totale weerstandscapaciteit is de som van de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	74,42				74,42
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	74,42	-	-	-	74,42
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		139,80	139,80	139,80	419,40
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	139,80	139,80	139,80	419,40
Totale weerstandscapaciteit					**493,82**

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bestaat uit het saldo van de reserve ultimo 2020 ad € 82,4 miljoen minus de zogenaamde gelabelde bedragen ad € 3,2 miljoen en het negatieve geprognosticeerde resultaat van 2020 ad € 4,85 miljoen. Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de totale incidentele capaciteit € 74,42 miljoen bedraagt. De totale weerstandscapaciteit (incidenteel + structureel) bedraagt € 493,82 miljoen.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit
Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

- wij informeren PS over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;
- wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;
- de weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien deze zodanig aangetast is dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan PS een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

Berekening weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met zijn financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. Met andere woorden, indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de totale weerstandscapaciteit groter respectievelijk kleiner dan de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. In relatie tot de risicobereidheid, die immers in de hoogte van de ongedekte risico's is besloten, betekent dit het volgende. Indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de kans dat de totale weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen over een periode van vier jaar hoger respectievelijk lager dan 99%. Het incidentele weerstandsvermogen wordt berekend als incidentele weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van één jaar

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	74,42				74,42
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	74,42	-	-	-	74,42
Berekende risico's voor 1 jaar					25,88
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					**2,9**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	74,42				74,42
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	74,42	-	-	-	74,42
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		139,80	139,80	139,80	419,40
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	139,80	139,80	139,80	419,40
Totale weerstandscapaciteit					**493,82**
Berekende risico's voor 4 jaar					42,70
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					**11,6**

Uit bovenstaande blijkt dat de berekende weerstandsvermogen op basis van de incidentele capaciteit 2,9 bedraagt (was 2,3 bij jaarstukken 2018). Voor een periode van 4 jaar bedraagt het weerstandsvermogen 11,6 (was 11,5 bij jaarstukken 2018). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies
Bij de begroting 2020 zijn in totaal 18 risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 78,78 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 25,88 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 42,70 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2020 bedraagt € 74,42 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 2,9. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 493,82,89 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 11,6. Beide berekende quotiënten zijn groter dan 1 en dus kan met een zekerheid van 99% geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 is in het BBV voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen. Naast de set van kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de provincie. De zes kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. De solvabiliteitsratio;
4. Kengetal grondexploitatie;

5. Structurele exploitatieruimte;
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen).

De bovengenoemde regeling is inmiddels aangepast in verband met de introductie van de geprognosticeerde begin- en eindbalans in de begroting en meerjarenraming.

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgen provinciale staten meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans voor de jaren 2019 t/m 2023 ziet er voor de provincie Noord-Holland als volgt uit:

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Activa					
Immateriële activa	-	-	-	-	-
Materiële activa (investeringen)	728.191	795.664	862.476	939.904	991.944
Economisch nut	134.421	115.913	109.801	106.901	102.867
Openbare ruimte met maatschappelijk nut	593.770	679.751	752.675	833.003	889.077
Financiële vaste activa	143.272	159.272	159.272	159.272	159.272
Deelnemingen	143.272	159.272	159.272	159.272	159.272
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	57.783	57.223	56.587	56.377	56.377
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	365.131	307.475	241.819	176.163	115.507
Liquide middelen	900	500	350	350	250
Overlopende activa	28.510	32.043	37.866	39.007	41.053
Activa	1.323.787	1.352.177	1.358.370	1.371.073	1.364.403
Passiva					
Algemene reserves	72.909	121.813	90.513	64.525	41.304
Bestemmingsreserves	787.445	660.368	658.796	692.819	739.757
Voorzieningen	17.555	17.963	18.196	18.469	19.252
Netto-vlottende schulden	14.000	15.000	14.000	15.000	14.500
Overlopende passiva	431.878	537.033	576.865	580.260	549.590
Passiva	1.323.787	1.352.177	1.358.370	1.371.073	1.364.403

1. Berekening netto schuldquote

BBV stelt dat: de netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bedragen x € 1.000	Rekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Vaste schulden (art. 46)	-	-	-	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	13,7	14,0	15,0	14,0	15,0	14,5
C	Overlopende passiva (art. 49)	226,3	431,9	518,0	567,9	567,3	532,7
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	-	-	-	-	-	-
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	497,6	365,1	307,5	241,8	176,2	115,5
F	Liquide middelen (art. 40)	1,0	0,9	0,5	0,4	0,4	0,3
G	Overlopende activa (art. 40a)	31,6	28,2	26,2	25,2	24,9	26,0
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518,9	483,2	483,4	452,0	458,4	463,2
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-55,9%%**	**10,6%**	**41,1%**	**69,6%**	**83,1%**	**87,5%**

**2019 t/m Derde begrotingswijziging 2019*

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Voor de jaren t/m 2018 is hiervan sprake. Vanaf 2019 slaat dit echter om. Uit de liquiditeitsprognose blijkt echter dat voor 2024 geen tekort ontstaat aan middelen. Dit valt ook af te leiden uit regel E 'Uitzettingen < 1 jaar'. Hier blijft in alle jaren een positief saldo over tot ultimo 2023. Voor nu zijn er nog geen rentelasten meegenomen in de begroting die voortvloeien uit het aantrekken van vreemd vermogen ter dekking van het tekort.

2. berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bedragen x € 1.000	Rekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Vaste schulden (art. 46)	-	-	-	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	13,7	14,0	15,0	14,0	15,0	14,5
C	Overlopende passiva (art. 49)	226,3	431,9	518,0	567,9	567,3	532,7
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	58,6	57,8	57,2	56,6	56,4	56,4

E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	497,6	365,1	307,5	241,8	176,2	115,5
F	Liquide middelen (art. 40)	1,0	0,9	0,5	0,4	0,4	0,3
G	Overlopende activa (art. 40a)	31,6	28,5	26,2	25,2	24,9	26,0
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518,9	483,2	483,4	452,0	458,4	463,2
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-67,2%**	**-1,3%**	**29,3%**	**57,1%**	**70,8%**	**75,4%**

**2019 t/m Derde begrotingswijziging 2019*

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

		Rekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Eigen vermogen (art. 42)	1.093,40	860,40	782,20	749,30	757,30	781,10
B	Balanstotaal	1.358,80	1.323,79	1.352,18	1.358,37	1.371,07	1.364,40
	Solvabiliteit A/B * 100%	**80,47%**	**65,00%**	**57,85%**	**55,16%**	**55,23%**	**57,25%**

**2019 t/m Derde begrotingswijziging 2019*

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (cq de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit voorzieningen en overlopende passiva. Voor de gevormde voorzieningen is de last reeds genomen. Hiervoor zal dus geen aanspraak meer gemaakt hoeven worden op de reserves. De overlopende passiva bestaan met name uit verplichtingen die gedekt worden door ontrekkingen aan de bestemmingsreserves. Dit laatste zorgt voor de daling van de omvang van het eigen vermogen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals onder 1- en in de paragraaf financiering vermeld, hoeft de provincie in de komende jaren nog geen vreemd vermogen aan te trekken. Ook dit zorgt ervoor dat de hier genoemde solvabiliteitsratio's ruim voldoende zijn.

4. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient een getrouwe waardering te worden opgenomen in de jaarstukken.

	Bedragen x € 1.000	Rekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	-	-	-	-	-	-
B	Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	-	-	-	-	-	-
C	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	519,00	483,20	483,40	452,00	458,40	463,20
	Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**

**2019 t/m Derde begrotingswijziging 2019*

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzcht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bedragen x € 1.000	Rekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Totale structurele lasten	292,00	419,60	383,80	386,10	392,00	404,10
B	Totale structurele baten	493,90	470,10	450,80	450,00	455,30	462,80
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	90,50	58,50	54,20	54,90	50,80	52,30
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	3,80	8,20	7,10	7,20	7,80	6,70
E	Totale baten	518,90	483,20	483,40	452,00	458,40	463,20
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**22,20%**	**0,04%**	**4,12%**	**3,58%**	**4,43%**	**2,83%**

**2019 t/m Derde begrotingswijziging 2019*

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken

met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

		Rekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	80,5	81,4	83,0	83,0	83,0	83,0
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	84,3%	83,4%	81,8%	81,8%	81,8%	81,8%

**2019 t/m Derde begrotingswijziging 2019*

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten tarief heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2020 is de onbenutte belastingcapaciteit berekent op € 139,8 miljoen.

Conclusie en samenvatting

	Rekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Netto schuldquote	-55,9%	10,6%	41,1%	69,6%	83,1%	87,5%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-67,2%	-1,3%	29,3%	57,1%	70,8%	75,4%
3. Solvabiliteitsratio	80,5%	65,0%	57,9%	55,2%	55,2%	57,3%
4. Grondexploitatie	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
5. Structurele exploitatieruimte	22,2%	4,1%	4,1%	3,6%	4,4%	2,8%
6. Belastingcapaciteit	84,3	83,4	81,8	81,8	81,8	81,8

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om een inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een provincie over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt voor de komende jaren dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit vertoont om eventuele tegenvallers op te vangen.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 82%). Noord-Holland heeft het laagste opcenten tarief van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de begroting van 2020 van € 139,8 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Op basis van de huidige liquiditeitsprognose is te verwachten dat niet voor 2024 een tekort aan middelen ontstaat. Daarom zijn er ook geen rentelasten opgenomen in deze begroting voor het aantrekken van vreemd vermogen. Zie hiervoor ook regel A onder '1 Berekening netto schuldquote'.

De verwachte solvabiliteitsratio ligt de komende jaren tussen 80% en 55%. De daling wordt vooral veroorzaakt door verwachte investeringen uit de bestemmingsreserves. Dit is de verklaring voor de daling van de bestemmingsreserves.Omdat de financiële verplichtingen met name bestaan uit voorzieningen (waarvoor de last al in de exploitatie is genomen) en overlopende passiva die gedekt zijn uit de bestemmingsreserves, is de kans zeer klein dat de provincie niet aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen grondexploitatie kent. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties te verwachten.

Het kengetal structurele exploitatieruimte toont aan dat er structureel evenwicht is in de komende jaren.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed omschreven kan worden.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Economische groei in Noord-Holland vereist goede bereikbaarheid. Een snelle doorstroming in een goed ingerichte, schone en veilige omgeving is van groot belang, zowel voor werk als vrije tijd, ongeacht het vervoermiddel. Daarom zet Noord-Holland in op het vergroten van die bereikbaarheid, waarbij leefbaarheid en veiligheid de uitgangspunten zijn.

Goede bereikbaarheid staat of valt met robuuste en veilige verbindingen. Voor beheer en onderhoud van wegen, voor een vlottere doorstroming én voor leefbaarheid, kiest het bestuur voor innovatieve, duurzame en slimme oplossingen.

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De Provincie beheert 645 km wegen, 384 km fietspaden, 50 km busbanen, 246 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur).

Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden. Om hieraan te voldoen hebben wij de principes van assetmanagement en gebiedscontracten omarmd.

De provincie Noord-Holland is sinds 2015 gecertificeerd beheerder conform de internationale norm voor Assetmanagement ISO 55001. Wij zetten, als gecertificeerd beheerder, in op continue verbetering en ontwikkeling van de organisatie. Dit doen we door de kwaliteit van onze werkprocessen voortdurend te toetsen.

Assetmanagement beoogt de benodigde maatregelen voor instandhouding van het areaal af te wegen op basis van de aspecten areaalprestatie, faalrisico's en kosten. Waar eerder de degradatie van de technische staat leidend was voor het plegen van onderhoud, is nu het op bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau functioneren van het areaal leidend. Dit is vastgelegd in het Strategische Assetmanagement Plan (SAMP). Voorheen was de naam "Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen", maar omdat de naam "Strategische Assetmanagement Plan" beter de lading dekt en ook een voorgeschreven product is vanuit Assetmanagement ISO 55001 is voor deze naamsverandering gekozen. In het SAMP staat beschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand worden gehouden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

Om voor alle kapitaalgoederen de afweging tussen functieprestatie, faalrisico's en instandhoudingkosten te kunnen maken, is de beheerstrategie opgesteld. Hierin staat omschreven hoe de kwaliteitsniveaus bepaald worden, welk beeld de provincie heeft van areaalfuncties en –prestaties en hoe de faalrisico's bepaald worden.

In het SAMP worden beeldkwaliteitsniveaus gehanteerd. Gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek, zijn de onderstaande kwaliteitsniveaus vastgesteld voor de verschillende onderdelen van de provinciale infrastructuur.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Wegen overig	C
Fietspaden	B
Haltevoorzieningen	B
Vrij liggende busbanen	B
Vaarwegen	(C/D) *)
Milieueffecten	B

* Risico gestuurd

Om het gebiedsgericht beheer te kunnen uitvoeren, worden binnen de ambtelijke organisatie de verschillende beheeraspecten en processen per gebied uitgewerkt. Een belangrijk instrument bij het gebiedsgericht werken, is de uitrol van de gebiedscontracten, waarbij de instandhouding van het areaal naar de markt wordt gebracht. De gebiedscontracten voorzien erin dat het bepalen en uitvoeren van het vast en variabel onderhoud worden uitbesteed en alleen de (vervangings-) investeringen door de provincie zelf wordt geprogrammeerd. Op deze wijze worden alle te nemen maatregelen aan het infrastructurele areaal op gebiedsniveau afgewogen op basis van de doelen en bedrijfswaarden van de provincie Noord-Holland. Inmiddels zijn alle gebiedscontracten operationeel en wordt de instandhouding van het provinciaal areaal uitgevoerd middels deze gebiedscontracten. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals bijvoorbeeld Centrale Brugbediening, Dynamische Verkeersmanagement (DVM), Gladheidscoördinatie.

Programma Meerjaren Onderhoud & Provinciale Programma Infrastructuur

Alle maatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en in een planning opgenomen, de "Provinciale Programmaplanning Infrastructuur". Een extractie daaruit voor de eerstvolgende 8 jaren wordt nader uitgewerkt en opgenomen in het bestuurlijk vast te stellen

Provinciale Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO/instandhouding)

en het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI /nieuw aanleg)

Het PMO 2020-2027 geeft aan welke onderhoudsmaatregelen noodzakelijk zijn. Daarmee wordt gewaarborgd dat de infrastructuur met de beschikbare middelen ook in de toekomst blijft voldoen aan de in de SAMP vastgestelde onderhoudsniveaus.

Het PMO is opgebouwd per beheergebied. Het dagelijks en variabel onderhoud is in uitvoering bij een gebiedsaannemer. Deze aannemer is zelf verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. Het aantal losse projecten variabel onderhoud dat niet is verwerkt in de gebiedscontracten is hierdoor sterk verminderd en loopt de komende jaren nog verder af. Het

PMO is minder een op zichzelf staand maatregelenprogramma en meer een financieel kader. Dit heeft alles te maken met het feit dat bijna al het variabel onderhoud voor de gebieden met een gebiedscontract wordt geprogrammeerd door de gebiedsaannemer binnen de vaste jaarlijkse contractprijs. De vervangingsinvesteringen zitten niet in het gebiedscontract en worden via het PMO zichtbaar gemaakt. De kredieten hiervan worden door PS beschikbaar gesteld.

Verbeteren van de maatregelenprogrammering

Binnen de directie Beheer en Uitvoering wordt gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, waarbij de hinder beleving voor de gebruiker tot een minimum wordt beperkt, bij een zo efficiënt mogelijke besteding van de beschikbare middelen. In de contracten met de gebiedsaannemers is (en wordt) geëist dat zij werken met zo min mogelijk hinder voor gebruiker door onder meer vast te leggen dat grootschalige ingrepen in de infrastructuur alleen met minimale tijdsintervallen van meerdere jaren mogen plaatsvinden.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden voor 2020 kan als volgt worden ingedeeld.

- Maincontract
- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan.
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor zowel het planmatig als het niet-planmatig onderhoud voor het kantoorpand Houtplein 33, het nieuwe gebouw Dreef 1 & 3, is een “maincontract” afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit houdt één contract in, voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In het meerjarenonderhoudsplan is ook de periodieke vervanging van cv-installaties meegenomen. Om de drie jaar vindt een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast. Een nieuwe inspectie is in 2019 uitgevoerd.
Er zal onderhoud worden uitgevoerd in Paviljoen Welgelegen aan de installatietechnische onderdelen. En er zal in dit jaar onderhoud aan het dak plaatsvinden. Vervolgens zal er divers onderhoud waaronder schilderwerk, aan de villa’s, Dreef 1 en Welgelegen worden uitgevoerd. Daarnaast worden aan de andere panden kleinere reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv's, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie) wordt uitgevoerd.
Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

In onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten en vervangingsinvesteringen weergegeven. De kosten in de tabel onder ad e. en f. hebben uitsluitend betrekking op (onderhouds-)kosten aan panden die bij de provincie in bezit zijn. Hierin zijn de kosten voor tijdelijke huisvesting (onder andere servicekosten) niet meegenomen.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
A) Onderhoud wegen	€ 69.817.000	€ 60.345.000	€ 51.487.000	€ 53.329.000
B) Onderhoud vaarwegen	€ 14.676.000	€ 12.868.000	€ 13.361.000	€ 12.861.000
C) Vervangingsinvesteringen wegen	€ 44.513.000	€ 23.725.000	€ 29.376.000	€ 25.701.000
D) Vervangingsinvesteringen vaarwegen	€ 15.066.000	€ 23.417.000	€ 15.889.000	€ 9.661.000
E) Planmatig onderhoud gebouwen	€ 890.000	€ 890.000	€ 890.000	€ 890.000
F) Regulier onderhoud gebouwen	€ 265.000	€ 265.000	€ 265.000	€ 265.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 145.227.000**	**€ 121.510.000**	**€ 111.268.000**	**€ 102.707.000**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 59.579.000**	**€ 47.142.000**	**€ 45.265.000**	**€ 35.362.000**

3.3 Financiering

Algemeen

De financiering van de provincie Noord-Holland vindt plaats conform de voorwaarden genoemd in de Wet financiering decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de uit de Treasuryfunctie voortvloeiende risico's. De Treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de Treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke- en provinciekaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2015;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2010; gewijzigd maart 2014;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland; oktober 2015.

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt op het moment van opmaken van deze begroting niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2020 niet verwacht.

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening en het treasurystatuut en zijn nader uitgewerkt in de Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen 2015. Uitgangspunt bij deze Uitvoeringsrichtlijn is dat Gedeputeerde Staten haar voornemens uit het coalitieakkoord wil realiseren en eveneens de maatschappelijke doelen uit de begroting nastreeft. Hiervoor heeft zij de beschikking over een breed instrumentarium variërend van voorlichting en communicatie tot regelgeving en het inzetten van financieringsinstrumenten. In de praktijk is er veelal sprake van de inzet van een samenhangend en divers instrumentarium. Niet overal is een financiële prikkel nodig of wenselijk en de inzet van de verschillende instrumenten is doel- en context-gebonden. De voorwaarden waaronder zij ingezet worden vragen om maatwerk. Zie bijlagen 5.4.1 en 5.4.3 voor een overzicht van de mutaties in 2018 met betrekking tot de verstrekte geldleningen en uitzettingen, gewaarborgde leningen en andere garantieverplichtingen (vanuit de publieke taak).

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen te bieden voor het eenduidig behandelen van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Wij houden ons bij het uitvoeren van de Treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving.

Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) hebben wij de risico's van het uitzetten van middelen kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk. Doordat het bij het Rijk alleen mogelijk is in deposito's uit te zetten blijft de hoofdsom bovendien te allen tijde intact. Dit betekent dat ook geen sprake is van koersrisico. De provincie loopt evenmin valutarisico, aangezien het Rijk alleen de mogelijkheid geeft middelen uit te zetten in euro's.

Bij het uitzetten van middelen sturen wij daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de twee volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie geschiedt door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, gaan wij hier niet nader in. Gezien de huidige liquiditeitspositie zal van het aantrekken van middelen in 2020 geen sprake zijn. Gelet op de lange termijn liquiditeitsprognose zal dit ook in de eerstvolgende jaren daarna niet nodig zijn.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet over het toezicht van de uitzettende overheid vallen. De rentevergoeding op deze uitzettingen is doorgaans (licht) hoger dan bij de schatkist. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken wij gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen. Naar verwachting zal de provincie in 2020 geen gebruik maken van deze mogelijkheid aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat.

Liquiditeitsprognoses
De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

Renteverwachtingen
Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die wij ieder kwartaal opstellen met twee of drie rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft ons geleerd dat de door ons geraadpleegde instanties voor 2018 nog steeds zeer lage rente niveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-

courant te laten staan. Uitzettingen bij de schatkist leveren op 10 mei 2019 bij een deposito van 9 jaar slechts 0,03 % rente op. De provincie had ultimo 2018 bij de Schatkist € 390,6 miljoen in rekening-courant staan.

Financieringstekort
Van het aantrekken van middelen is op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses vooralsnog geen sprake.

Kasgeldlimiet/Renterisiconorm
De Wet Fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid zal de provincie Noord-Holland in 2020 binnen deze normen blijven. Overschrijding van de kasgeldlimiet zal niet aan de orde zijn, omdat in 2020 geen kasgeldleningen worden aangetrokken.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de jaren 2020-2023 niet aan de orde, omdat de provincie verwacht voor 2020-2023 geen lang vreemd vermogen nodig te hebben.

Kasgeldlimiet

	Renteresultaat	2019	2020	2021	2022	2023
	De externe rentelasten over de korte en lange					
A.	Financiering	-	-	-	-	-
B.	De externe rentebaten	318.000	18.000	12.000	4.000	4.000
	Totaal door te rekenen externe rente	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden					
C.	Doorberekend	-	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het					
	betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht					
	Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief					
	overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000

De wijzigingen in het BBV leiden ertoe dat zolang de provincie geen externe financiering heeft aangetrokken (leningen), aan de taakvelden geen rente over het eigen vermogen mag worden

toegerekend. Het renteresultaat in bovengenoemd overzicht heeft derhalve betrekking op ontvangen rentebaten over verstrekte langlopende geldleningen. Voor een specificatie van de verstrekte geldleningen wordt verwezen naar staat 4.4.1 in deze begroting.

3.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

Provincie Noord-Holland richt haar organisatie optimaal in om als wendbare en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda Samen Noord-Holland. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is de provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en transparant, doelmatig, doeltreffend en wendbaar is. Om succesvol uitvoering te geven aan onze programma's hechten we groot belang aan onze externe gerichtheid en zichtbaarheid voor onze inwoners. Een adequate en efficiënte interne bedrijfsvoering is hier een essentiële voorwaarde voor.

Samenwerking met andere provincies
In samenwerking met de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland blijft de provincie Noord-Holland zich richten op het verhogen van de kwaliteit van de bedrijfsvoeringdienstverlening en het delen van bedrijfsvoering-expertise en -kennis. De focus ligt hierbij op de uitwisseling van personeel, gezamenlijke aanbestedingen en kennisuitwisseling. Gezamenlijk wordt onderzoek gedaan naar de kansen die er liggen op deze verschillende deelterreinen. Verder wordt er ook in IPO-verband intensief en constructief samengewerkt op diverse bedrijfsvoeringterreinen.

Ambities coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken
De ambities van de nieuwe coalitie van GroenLinks, VVD, D66 en PvdA staan in het coalitieakkoord Duurzaam doorpakken. Hierin maakt de provincie Noord-Holland zich sterk voor een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie. Wij besturen onze provincie op een moderne, transparante manier, in samenwerking met de inwoners van Noord-Holland en onze partners. Wij kiezen voor een duidelijke koers, laten onze kleuren zien en gunnen elkaar successen.

We staan voor solide financieel beleid. De begroting is meerjarig structureel in evenwicht. Dit betekent dat wij structurele uitgaven ook structureel dekken. Ook is het belangrijk om voldoende weerstandvermogen en –capaciteit te hebben zodat financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder effect op de lopende begroting. Kunnen inspringen op ontwikkelingen die voor Noord-Holland belangrijk zijn is mogelijk omdat we ruimte laten voor tussentijdse aanpassing van de begroting.

We streven er naar om in 2030 de gehele provinciale organisatie energieneutraal te hebben gemaakt. Om dit doel te bereiken wordt in drie stappen gewerkt
1. Het verbruik van energie terugbrengen.
2. Het afschaffen van het gebruik van fossiele brandstoffen.
3. Het zelf opwekken van de verbruikte energie.

Samen Noord-Holland naar het nieuwe normaal
De directie heeft haar ambities voor de gewenste ambtelijke werkwijze vastgelegd in de Toekomstagenda. Deze is recentelijk aangepast met een blik op de visie op 2025: wij werken toe naar "het nieuwe normaal". We zijn bij de start van Samen Noord-Holland begonnen met de basis op orde te krijgen en ruimte nemen voor nieuwe dingen uitproberen. Met het nieuwe normaal focussen we ons de komende tijd op eigenaarschap via het programma Financiële hygiëne en op elkaar aanspreken. Voor dit laatste onderwerp gebruiken we DADEN (de aansprekende dialoog effectief & normaal).

In 2020 zullen we ook een nieuwe omgevingsscan 2.0 laten uitvoeren.

Om de sturing op de genoemde ambities verder te ontwikkelen en te verbeteren, mede in relatie tot externe ontwikkelingen, werken wij in 2020 aan de volgende activiteiten:

Digitalisering

De gevolgen van de informatiemaatschappij zijn een belangrijk thema voor de provincie Noord-Holland. Dat betreft zowel de “klassieke ICT” als de zgn. “dataficering” en het inspelen op overige technologische ontwikkelingen. Al deze ontwikkelingen hebben een grote impact op ons werk. Sinds 2016 werken we aan de uitvoering van het Concern Informatieplan (CIP) 2016-2020. Dit zal in 2020 worden geactualiseerd. De uitvoering van het CIP loopt langs een aantal strategische programmalijnen.

ICT en informatievoorziening
Dit omvat de interne digitalisering van onze organisatie en het vernieuwen van onze technische infrastructuur. Projecten met als doel optimale ondersteuning van de bedrijfsvoeringprocessen hebben betrekking op een breed spectrum, van eigentijds sturen en verantwoorden en gebruikersgemak tot het opnieuw inrichten en verbeteren van documentmanagement en workflowmanagement. Het programma Optimaal Digitaal bereidt de provincie Noord-Holland voor op optimaal digitaal werken en samenwerken aan en met bestanden. Daarnaast richten we ons op de verbetering van bedrijfsvoeringprocessen, zoals de verbetering financiële informatievoorziening.

Werkplek van de toekomst
Het programma Nieuw Technisch Fundament realiseert een nieuwe technische fundering voor de ICT van de provincie. Door slim gebruik te maken van ICT diensten binnen de publieke ‘cloud’ en met een sterke focus op kennisontwikkeling in- en buiten huis. Hiermee zorgen we voor een meer flexibele ICT Infrastructuur, hebben we als provincie meer controle over onze ICT en zijn we niet meer afhankelijk van één ICT dienstverlener. Doel is dat alle functionaliteiten en informatie gebruiksvriendelijk en overal, altijd en veilig beschikbaar komt op elk apparaat. Belangrijkste projecten zijn: een nieuw Identificatie en autorisatieplatform en een nieuwe cloud/online werkplek.

De IV-basis op orde
Door de sterk toenemende wettelijke verplichtingen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy, informatie-uitwisseling en het beschikbaar stellen van data (open data) zijn aanpassingen nodig aan de ICT & informatievoorzieningsinfrastructuur van de provincie. Deze aanpassingen hebben te maken met ICT-architectuur, informatieveiligheid, kennis- en informatiemanagement, portfoliomanagement, inrichting en sturing (‘governance’) en informatiebeheer.

Digitale dienstverlening
De provincie wil een transparante, open en toegankelijke organisatie zijn waar intensief en gelijkwaardig wordt samengewerkt met onze buitenwereld, en waar verschillende soorten informatie en data toegankelijk worden gemaakt voor de buitenwereld. Daarvoor maken we de provincie digitaal toegankelijk voor iedereen, en bieden we informatie, data en gegevens zoveel mogelijk actief en aan de voorkant aan. Tenzij er een wettelijke of bestuurlijke noodzaak is dit niet te doen. Projecten die binnen dit thema vallen zijn project Open WOB, Open Data, Digitaal 2020, doorontwikkeling van de Website en de implementatie van de Wet Open Overheid.

Data
Provinciale Staten hebben in 2018 een datastrategie vastgesteld. Om deze te realiseren bouwen we in 2020 een data-infrastructuur, geven invulling aan de organisatie-inrichting die nodig is om

datagedreven te kunnen werken, geven vorm aan de data-architectuur, aan een innovatie-omgeving, de benodigde bemensing en de benodigde om- en bijscholing voor ons personeel.

Overige technologische ontwikkelingen
De technologische ontwikkelingen gaan razendsnel. In 2020 onderzoeken we pilotgewijs hoe ontwikkelingen zoals kunstmatige intelligentie, robotica, biometrie, virtual reality etc. kunnen worden toegepast bij opgaven in onze rol als wegbeheerder en in onze beleidsvorming.

Communicatie

Communicatie draagt bij aan het creëren en benutten van kansen. Dat doen we door samenhang te creëren in de thema's die belangrijk zijn voor de provincie, maar vooral in de thema's die de inwoners van Noord-Holland belangrijk vinden. We weten de aansluiting te vinden bij de beleving van de belangrijkste doelgroep. Niet gedacht vanuit middelen, maar vanuit de verwachtingen van de buitenwereld. Van buiten naar binnen. Daarmee vergroten we de communicatiekracht en wordt de meerwaarde en legitimiteit van de provincie zichtbaar. We faciliteren de boegbeelden van de provincie om als organisatie communicatiever te worden en effectiever in de themacommunicatie. Communicatie zorgt voor focus en keuzes in de onderwerpen die buiten leven. Scherpe keuzes maken betekent ook loslaten en draagvlak creëren voor de keuzes. Communicatie speelt een verbindende rol tussen de thema's en tussen bestuur en de verschillende onderdelen van de organisatie. Uiteraard blijft het vakmanschap op het gebied van bijvoorbeeld schrijven, woordvoering, crisiscommunicatie en sociale media daarbij de basis.

Speerpunten in 2020 zijn:

- Uitvoering nieuwe communicatiestrategie op basis van het nieuwe coalitieakkoord;
- Personaliseren en regionaliseren online communicatiemiddelen, te beginnen met digitale nieuwsbrief NH Weekbericht;
- Start vernieuwen intranet en uitbouwen tot één centrale werkplek, ook voor andere applicaties;
- Doorontwikkelen website en sociale media;
- Actief persbeleid;
- Versterken profiel provincie als aantrekkelijke werkgever en verbeteren communicatie over vacatures;
- Relatiemanagement en stakeholdersmanagement professionaliseren;
- Jaarprogramma sponsoring en relatiemanagement uitvoeren.

Personeel en Organisatie

Het HRM-beleid van de Provincie Noord-Holland blijft gericht op een optimale inzet van ons personeel in een organisatie die werkt in een dynamische omgeving. We geven ruimte aan onze medewerkers om zich duurzaam te ontwikkelen tot zelfbewuste en extern georiënteerde ambtenaren.

We zetten in op het verstevigen van onze positie op de arbeidsmarkt, het aantrekken en behouden van (jong) talent. Dit doen we onder meer in samenwerking met andere partijen, zoals de Metropool Regio Amsterdam en omliggende provincies. We willen een inclusieve, diverse organisatie zijn, waarin alle (toekomstige) werknemers tot hun recht komen, ongeacht hun leeftijd, levensfase, functieverblijfsduur, geslacht, herkomst of beperking. We versterken onze arbeidsmarktcommunicatie en zetten een recruiter in voor het zoeken naar kandidaten bij moeilijk vervulbare functies.

PNH hanteert Strategische personeelsontwikkeling als een doorlopend proces waarin balans gezocht wordt tussen de gewenste personeelscapaciteit om onze doelen te bereiken en het beschikbare personeelsbestand dat ingezet kan worden. Met de juiste inzet van talenten van onze medewerkers leidt dit tot een duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Tevens geeft dit handvatten om beter te sturen op beschikbare interne en externe capaciteit.

We zijn een lerende organisatie, waarin we werken aan een open cultuur. Leidinggevenden en medewerkers werken permanent aan hun vakmanschap en talentontwikkeling. We investeren in opleiding en training, waarbij het leren steeds meer plaatsvindt tijdens en in het werk. Dilemma's maken onderdeel uit van het dagelijks werk. Integriteit blijft daarom een belangrijk onderwerp om over in gesprek te gaan met elkaar.

Capaciteitssturing
Begin 2019 is binnen de ambtelijke organisatie een nieuw "spelconcept" rondom capaciteitssturing geïntroduceerd. Daarbij maken we onderscheid tussen regulier werk en projecten. We brengen de totale omvang van het werk en het beschikbaar budget in de komende jaren in beeld en bezien welke capaciteit benodigd is om het werk uit te voeren. Afhankelijk van de looptijd van werkzaamheden bepalen we of er vast, tijdelijk of extern personeel wordt ingezet. Daarbij kijken we ook naar het strategisch belang om bepaalde functies "in huis" te organiseren en de beschikbaarheid van capaciteit op de arbeidsmarkt. Met dit nieuwe spelconcept is er sprake van een meer flexibele en innovatieve sturing op de personele capaciteit waarbij wendbaarheid, efficiency, kennisbehoud en kwaliteitsverbetering achterliggende doelstellingen zijn.

Fiscaliteit

Vennootschapsbelasting (VPB)
Met ingang van 1 januari 2016 is PNH als gevolg van een wetswijziging vennootschapsbelastingplichtig geworden voor de activiteiten waarmee zij in fiscaal opzicht een onderneming drijft. De wet- en regelgeving omtrent de vennootschapsbelasting alsmede wijzigingen in lopende activiteiten en/of nieuwe activiteiten worden blijvend gemonitord. Vooralsnog wordt de aangifte vennootschapsbelasting ingediend voor de deelname van ca. 40% van PNH in PolanenPark CV. Deze deelneming is fiscaal transparant waardoor het resultaat (zowel positief als negatief) bij PNH belastbaar is. De verwachting is dat de deelname in PolanenPark CV - op basis van de huidige informatie en cijfers van de grondexploitatie – naar verwachting voor boekjaar 2020 leidt tot een vpb-last bij PNH van circa € 26.000.

BTW
Het btw-regime van diverse (grootschalige) projecten en activiteiten wordt met, en op initiatief van, betrokken sectoren besproken en geanalyseerd. Indien noodzakelijk wordt er afgestemd met de Belastingdienst. Momenteel lopen ten aanzien van een aantal (grootschalige) projecten en activiteiten inzake het btw-regime afstemmingen of zijn afstemmingen recent afgerond. Inzet is om voorkomende btw-vragen organisatiebreed op te pakken en daar waar nodig de afdelingen te ondersteunen met advies. Onderzocht wordt in hoeverre nadere implementatie en borging in de processen ten aanzien van btw verder mogelijk en noodzakelijk is.

Loonheffingen
1. Wet DBA
Met ingang van 1 mei 2016 is de Verklaring arbeidsrelaties (VAR) afgeschaft en vervangen door de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA). Deze wet maakt opdrachtgevers mede verantwoordelijk voor de juiste (fiscale) beoordeling van arbeidsrelaties met opdrachtnemers, zoals zzp'ers. De handhaving van de Wet DBA is in beginsel uitgesteld tot in ieder geval 1 januari

2020. Het kabinet streeft er naar om de zogenoemde opdrachtgeversverklaring in 2020 gereed te hebben. De doelstelling is om wet- en regelgeving ten aanzien van de (verplichte) arbeidsovereenkomst bij een laag tarief en de opt-out mogelijkheid voor hoge tarieven op 1 januari 2021 in werking te laten treden. De provincie heeft afstemming gezocht met de Belastingdienst over de uitvoering van de Wet DBA en de borging in haar processen, de gemaakte afspraken in dit kader zijn vooralsnog nog steeds van kracht. De provincie houdt de wijzigingen in de wet- en regelgeving goed in de gaten.

2. Boekenonderzoek
De Belastingdienst heeft eind 2018/begin 2019 het validatie onderzoek Loonheffingen over het jaar 2016 afgerond. De naheffingsaanslag bedroeg ruim € 98.000 en is medio maart 2019 voldaan. Ondanks dat er een (niet-materiële) naheffingsaanslag is opgelegd (0,02%), zijn er relatief weinig fiscale fouten aangetroffen voor een organisatie van deze omvang.

Subsidies

Op het terrein van subsidies werken wij in 2020 verder aan de ontwikkeling van digitaal subsidiebeheer en – aanvraagformulieren om alle partijen een efficiënter subsidieproces te kunnen uitvoeren.

We passen in 2020 het subsidieproces en de uitvoering daarvan aan, zodat aan de verantwoordingseisen, die de externe accountant stelt op basis van het BBV, kan worden voldaan. Voor het subsidieproces zal de Interne-Controlefunctie binnen de organisatie een structurele plaats krijgen.

Inkoop

Inkoop en aanbesteding
In 2020 wordt verder invulling gegeven aan het inkoopbeleid 2017-2021 ‘Samen inkopen voor Noord-Holland’, met name op het gebied van Innovatie en Maatschappelijk verantwoord inkopen (duurzaam inkopen, social return en mensenrechten).

Acties naar aanleiding van de evaluatie van de uitvoering van het social return beleid worden uitgevoerd. De structurele samenwerking met andere provincies wordt voortgezet zoals bij de gezamenlijke energieinkoop. We ontwikkelen een strategische visie op contractmanagement voor de provincie en inventariseren de strategische contracten en leveranciers.

Planning en Control

Planning en control cyclus
Provinciale Staten hebben aanbevelingen geformuleerd om de begrotingssystematiek te verbeteren vanuit de ambitie de planning- en control cyclus verder te ontwikkelen en digitaliseren (PS-besluit van 12 februari 2018). De P&C producten voor 2019 en volgende jaren zijn in lijn hiermee opgezet. In 2019 is doorgegaan met het werken om de kwaliteit en het totstandkomingsproces van de P&C-producten verder te verbeteren en het eigenaarschap te vergroten.

Verbeteren Financiële Informatievoorziening
Het financieel systeem en de bijbehorende procedures en werkwijzen worden herijkt op basis van de geïnventariseerde financiële informatiebehoefte van de provinciale organisatie. Volgens

planning wordt eind 2019 de implementatie van de herinrichting van het nieuwe financieel systeem opgeleverde, zodat het heringerichte systeem met ingang van 2020 kan worden gebruikt.

Financiële hygiëne
Samen met de herinrichting van het financieel systeem en de ontwikkeling van het eigenaarschap in de P&C-cyclus worden in de financieel-administratieve hygiëne (juiste, volledige en up-to-date administratieve gegevens in de loop van het jaar) en de onderliggende administratieve processen verstrekt, zodat zowel de financiële functie als de lijn het juiste inzicht hebben in de actuele financiële cijfers en de administratieve onderbouwing.

Met de uitvoering van bovenstaande acties streven wij ernaar om de informatievoorziening aanmerkelijk te verbeteren en daardoor minder druk te leggen op het jaarrekening- en controleproces en de interne beheersing gedurende het jaar aanzienlijk te verbeteren.

Interne beheersing en risicomanagement
De provincie Noord-Holland heeft de meerjarige ambitie om snel, open en transparant te kunnen anticiperen op ontwikkelingen in een in toenemende mate complexer wordende en veranderende omgeving. De provincie zet de komende jaren in op het verder optimaliseren van haar management control systeem. Dit is het systeem waarbinnen informatie wordt verzameld en gebruikt om de performance van organisatieonderdelen of de organisatie in zijn geheel te kunnen evalueren in relatie tot de strategische doelen. Het systeem draagt bij aan en beïnvloedt het gedrag binnen de organisatie gericht op het realiseren van deze strategische doelstellingen.

De ingezette lijn om toe te werken naar een situatie waarbij het college van Gedeputeerde Staten in 2022 zelfstandig een rechtmatigheidsverklaring afgeeft wordt verder uitgewerkt in 2020. In aanvulling hierop richt de provincie zich ook op het verder “in control” komen en worden projecten uitgevoerd die bijdragen aan onder meer het versterken van de Governance, in overeenstemming werken met wet- en regelgeving; risicomanagement en procesbeheersing.

Risicomanagement blijft ook in 2020 een belangrijk middel om de kwaliteit van de besluitvorming en de effectiviteit en efficiëntie van projecten en bedrijfsvoering te vergroten. Risicomanagement is inmiddels een essentieel onderdeel geworden van interne beheersing.

De (Verbijzonderde) Interne Controle op de rechtmatigheid is stevig neergezet in de organisatie. Hiermee is een solide basis gelegd om toe te groeien naar de rechtmatigheidsverklaring in 2022. Een vervolgambitie is om de omslag te maken van een gegevens naar een systeemgerichte benadering waarbij de procesbeheersing waar mogelijk plaatsvindt in de eerste lijn. Dit sluit aan bij de principes van eigentijds sturen en verantwoorden waarbij het management primair verantwoordelijk is voor de strategie en de daarvan afgeleide doelstellingen, de sturing en beheersing van haar processen en voor het managen van de risico’s.

Kosten Bedrijfsvoering

Binnen de begroting wordt onderscheid gemaakt in kosten voor taakvelden/ begrotingsprogramma's en overhead.

De kosten van overhead zijn gedefinieerd als alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de begroting 2020 vindt intensivering plaats op deze ondersteuning in de vorm van extra personele inzet, zoals is aangegeven in de Kaderbrief 2020. De bezetting dient op enkele cruciale onderdelen, zoals het i-domein, communicatie, HRM, de financiële– en control functie, subsidies en Woo/ Wob zowel kwalitatief als kwantitatief structureel versterkt te worden. In totaal wordt de formatie met 35,5 fte uitgebreid.

Om de doelen te bereiken wordt naast personeel dat in dienst is van de provincie Noord-Holland ook gebruik gemaakt van externe krachten. In het kader van de innovatieve capaciteitssturing wordt de grens tussen eigen personeel en externen steeds meer vloeiend en flexibel aangepast op de opgave waar de provincie voor staat. Wij informeren u over de inzet van de totaal benodigde capaciteit.

De onderstaande kosten vertegenwoordigen de totale kosten van de bedrijfsvoering. Onderdeel van de materiële kosten zijn de kapitaallasten van de nieuwe kantoorpanden aan het Houtplein en de Dreef over een periode van 25 jaar, waarvan een deel direct ten laste komt van de reserve huisvesting.

Kosten benodigde capaciteit	Budget 2020
Loon	123,09
Overig	36,53
Totaal	**159,62**

* Bedragen x € 1.000.000

De capaciteit wordt ingezet voor de realisatie van investeringen als ook voor opgaven, projecten en reguliere taken. In onderstaande tabel zijn nog niet de consequenties van het coalitieakkoord verwerkt, omdat pas bij de uitwerking van dit akkoord zicht ontstaat op de effecten op de benodigde capaciteit. Het is de bedoeling om bij de eerste begrotingswijziging 2020 de weerslag van dit akkoord op de capaciteit per programma te tonen. Dit deel van de paragraaf bedrijfsvoering zal dan ook onderdeel uitmaken van de eerste begrotingswijziging.

Onderstaand overzicht toont de toedeling van de capaciteit in fte's en euro's naar de verschillende begrotingsprogramma's.

Begrotingsprogramma	Toebedeelde capaciteit in fte's	Toebedeelde kosten in euro's (x 1.000.000)
Programma 1	112	€ 9,65
Programma 2	273	€ 27,38
Programma 3	27	€ 2,54
Programma 4	38	€ 3,67
Programma 5	117	€ 11,30
Programma 6	70	€ 7,10
Programma 7	23	€ 2,14
Programma 8*	487	€ 80,06
Totaal programma's	**1147**	**€ 143,85**
Ten laste van investeringskredieten	126	€ 15,77
Totaal	**1273**	**€ 159,62**

* Programma 8: waaronder personele overhead en materiële kosten zoals huisvesting en ICT

3.5 Verbonden partijen

Algemeen

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke risico's dient op grond van het BBV en de Wet gemeenschappelijke regelingen de paragraaf Verbonden partijen opgenomen te worden in de begroting en jaarrekening.

In de nota verbonden partijen 2014 is opgenomen dat een verbonden partij een instrument is dat de overheid kan benutten om maatschappelijke doelstellingen uit het collegeprogramma of de programmabegroting te behalen. Daarbij verwacht de overheid dichter bij de realisatie van haar (publieke) doelen te komen.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (vennootschappen, hierna: A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Wij zien, net als de rijksoverheid, de drinkwatervoorziening als een publieke taak en wij hebben geen voornemen onze deelneming in PWN te verminderen.

Ten aanzien van Afvalzorg hebben Provinciale Staten uitgesproken dat de activiteiten van deze vennootschap een publiek belang dienen. Uitbreiding van de activiteiten van Afvalzorg buiten het gebied van Noord-Holland en Flevoland (de huidige aandeelhouders) achten wij niet uitgesloten, mits in principe de decentrale overheden in het betreffende gebied daarvoor tot de vennootschap

toetreden. Noord-Holland zal echter altijd een bepalende meerderheid in de vennootschap willen hebben. Vooralsnog zijn er geen concrete mogelijkheden tot uitbreiding en richt Afvalzorg zich met name op verdere verbetering van haar eigen bedrijfsprocessen.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, RON, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen. Deze taak werd voorheen uitgevoerd door de provinciale afdeling Groenbeheer. Alle aandelen zijn bij de provincie geplaatst.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol dient ter afstemming van belangen tussen de diverse overheden in de regio.

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Bij het aangaan van een verbinding met en bij het aansturen van een verbonden partij streven wij ernaar:

- Afspraken met de verbonden partijen vast te leggen (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling) en te monitoren;
- Afspraken met de verbonden partijen te maken over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie en deze te monitoren;
- Te beoordelen of andere partijen die betrokken zijn bij de verbonden partijen andere belangen kunnen hebben naast het gezamenlijk belang.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. Dat betekent dat in de Raden van Commissarissen van de provinciale deelnemingen geen leden van Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten worden benoemd. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

De jaarstukken van verbonden partijen worden beoordeeld op een aantal financiële criteria: positief resultaat, solide financiële verhoudingen (eigen vermogen versus vreemd vermogen), dividendverwachtingen etc. Ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren en de verwachtingen voor de komende jaren. Dit gebeurt in nauw overleg met de betrokken beleidssectoren. De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code (“Code”), die van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland, worden zoveel mogelijk toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen. Wij informeren Provinciale Staten over de ontwikkelingen bij de deelnemingen in onze jaarstukken en de begroting. Daarbuiten worden Provinciale Staten actief geïnformeerd als daar aanleiding toe is.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben in 2018 plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Innovatiefonds Noord-Holland B.V. is in april 2018 opgericht. De provincie Noord-Holland is 50% aandeelhouder;
- Op 8 oktober 2018 hebben Provinciale Staten besloten om het fondsvermogen van PDENH op te hogen met de tweede tranche (€ 25 miljoen) tot een totaal van € 55 miljoen;
- In 2016 is er een agiostorting geweest van € 2 miljoen op de door de provincie gehouden aandelen in het kapitaal van de RON. In april 2018 is er van deze agiostorting € 1 miljoen teruggestort naar de provincie;
- De vier aandeelhouders in SADC hebben in maart 2018 een leenfaciliteit aan SADC ter beschikking gesteld van € 3,375 miljoen per aandeelhouder. In 2018 heeft SADC geen gebruik gemaakt van deze faciliteit.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 5 "Ruimte" onder operationeel doel 5.3.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.3. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 4.1.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn opgenomen in programma 1 "Openbaar bestuur".

Inkomsten

In 2018 ontvingen wij ca. € 11,7 miljoen aan dividend. Voor 2019 en volgende jaren is een opbrengst begroot van ca. € 7 miljoen per jaar. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. Een aanzienlijk deel van de ontvangen dividenden wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale deelnemingen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- aan Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN) is een leningfaciliteit verstrekt van € 750.000, bedoeld voor participatie in een Startersfonds;
- de in het verleden met Polanenpark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8.000.000;
- aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 635.000;
- aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. is een renteloze lening verstrekt ten behoeve van investeringen in bedrijventerreinen. Eind 2016 bedroeg de totale schuld € 11.086.095. Ten behoeve van het project Hoogtij is een borgtocht verstrekt aan de BNG Bank N.V. voor € 35 miljoen, waarvoor het Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor 1/3 een contragarantie heeft gesteld aan de provincie Noord-Holland;

- aan de stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiele risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Voor een aantal deelnemingen is vanwege dit risico een bedrag in het provinciale weerstandsvermogen opgenomen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Risico's binnen Gemeenschappelijke Regelingen

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR. In het provinciale weerstandsvermogen is hiervoor een aantal posten opgenomen.

Bovenstaande risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Overzicht verbonden partijen

Deelneming

1 Alliander N.V.

OD	4.2.1	
Vestigingsplaats	Arnhem	
Nominale waarde aandelen	62654400	
% belang	9,16	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA	
Publiek doel	Energievoorziening.	
Bijdrage provinciale doelen	Investeringen in energie-infrastructuur Bijdragen aan duurzaamheidsinitiatieven	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	3.942.000.000	4.129.000.000
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	4.127.000.000	4.216.000.000
Resultaat	**2017**	**2018**
	203.000.000	334.000.000
Dividend	**2017**	**2018**
	9.506.000	13.738.000

2 N.V. Afvalzorg Holding

OD	4.1.2	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Nominale waarde aandelen	12600000	
% belang	90	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA	
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen.	
Bijdrage provinciale doelen	Beheer en exploitatie afval-stortlocaties	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	56.653.000	66.635.000
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	129.447.000	121.720.000
Resultaat	**2017**	**2018**
	5.420.000	11.238.000
Dividend	**2017**	**2018**
	1.125.000	1.125.000

3 N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

OD	3.2.2	
Vestigingsplaats	Velserbroek	
Nominale waarde aandelen	6806703	
% belang	100	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA	
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer	
Bijdrage provinciale doelen	Levering drinkwater Beheer natuurgebieden	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	228.231.000	236.197.000

Vreemd vermogen	2017	2018
	561.421.000	554.205.997
Resultaat	**2017**	**2018**
	8.924.000	8.610.000
Dividend	**2017**	**2018**
	652.337	659.000

4 Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

OD	6.2.2
Vestigingsplaats	Haarlem
Nominale waarde aandelen	370.000
% belang	100
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Bijdrage provinciale doelen	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Wijzigingen (betreffend jaar)	

Eigen vermogen	2017	2018
	3.521.717	3.668.593
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	1.788.973	1.416.574
Resultaat	**2017**	**2018**
	135.542	146.875
Dividend	**2017**	**2018**

5 Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

OD	5.3.1
Vestigingsplaats	Schiphol
Nominale waarde aandelen	3.424.680
% belang	25
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC
Publiek doel	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied.
Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden Werving en acquisitie
Wijzigingen (betreffend jaar)	

Eigen vermogen	2017	2018
	105.705.000	106.399.000
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	24.703.000	21.632.000
Resultaat	**2017**	**2018**
	3.242.000	692.000
Dividend	**2017**	**2018**

6 Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)

OD	5.3.1
Vestigingsplaats	Zaanstad
Nominale waarde aandelen	787.500
% belang	33,30
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied.

Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	4.792.000	3.310.000
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	75.098.000	66.910.000
Resultaat	**2017**	**2018**
	-1.042.000	1.518.000
Dividend	**2017**	**2018**

7 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

OD	5.3.1	
Vestigingsplaats	Alkmaar	
Nominale waarde aandelen	26.460	
% belang	49	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC	
Publiek doel	Ontwikkeling Economie.	
Bijdrage provinciale doelen	Marketing en acquisitie Versterking economie	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	805.677	843.112
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	1.962.178	2.545.259
Resultaat	**2017**	**2018**
	-83.942	37.345
Dividend	**2017**	**2018**

8 PolanenPark B.V.

OD	5.3.1	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Nominale waarde aandelen	7.200	
% belang	40	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA	
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein.	
Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	450.318	1.060.976
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	1.337.633	4.397.111
Resultaat	**2017**	**2018**
	62.250	610.658
Dividend	**2017**	**2018**

9 PolanenPark C.V.

OD	5.3.1		
Vestigingsplaats	Schiphol		
Nominale waarde aandelen	7.200		
% belang	40		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV		
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein.		
Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden		
Wijzigingen (betreffend jaar)			
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		1.575.679	5.940.949
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		18.972.584	18.805.327
Resultaat		**2017**	**2018**
			4.365.141
Dividend		**2017**	**2018**

10 Zeehaven IJmuiden N.V.

OD	5.3.1		
Vestigingsplaats	IJmuiden		
Nominale waarde aandelen	408.402		
% belang	8,40		
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting		
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.		
Bijdrage provinciale doelen	Beheer en exploitatie van visafslag en havenfaciliteiten		
Wijzigingen (betreffend jaar)			
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		22.030.000	24.711.000
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		36.704.000	34.940.000
Resultaat		**2017**	**2018**
		2.813.000	2.755.000
Dividend		**2017**	**2018**
		24.504	24.504

11 Zeestad Beheer B.V.

OD	5.1.1		
Vestigingsplaats	Den Helder		
Nominale waarde aandelen	9.000		
% belang	50		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA		
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder.		
Bijdrage provinciale doelen	Stedelijke vernieuwing		
Wijzigingen (betreffend jaar)			
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		18.000	
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
Resultaat		**2017**	**2018**

Dividend	2017	2018

12 Zeestad C.V.

OD	5.1.2
Vestigingsplaats	Den Helder
Nominale waarde aandelen	6.900.000
% belang	49
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder.
Bijdrage provinciale doelen	Stedelijke vernieuwing
Wijzigingen (betreffend jaar)	

Eigen vermogen	2017	2018

Vreemd vermogen	2017	2018
	36.806.679	

Resultaat	2017	2018

Dividend	2017	2018

13 Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)

OD	4.2.1
Vestigingsplaats	Haarlem
Nominale waarde aandelen	18.000
% belang	100
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie.
Bijdrage provinciale doelen	Participaties in duurzame energie bedrijven
Wijzigingen (betreffend jaar)	

Eigen vermogen	2017	2018
	610.855	472.926

Vreemd vermogen	2017	2018
	4.457	4.463

Resultaat	2017	2018
	-486.347	-137.929

Dividend	2017	2018

14 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

OD	8.1.1
Vestigingsplaats	Den Haag
Nominale waarde aandelen	1.525.875
% belang	1,10
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Bijdrage provinciale doelen	n.v.t.
Wijzigingen (betreffend jaar)	

Eigen vermogen	2017	2018

	4.953.000.000	4.991.000.000
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	135.072.000.000	132.518.000.000
Resultaat	**2017**	**2018**
	393.000.000	337.000.000
Dividend	**2017**	**2018**
	1.000.974	1.544.185

15 Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

OD	8.1.1	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Nominale waarde aandelen	11.845	
% belang	0,20	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA	
Publiek doel	Belegging	
Bijdrage provinciale doelen	n.v.t.	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	1.628.000.000	1.726.000.000
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	85.495.000.000	81.989.000.000
Resultaat	**2017**	**2018**
	123.000.000	100.000.000
Dividend	**2017**	**2018**

16 Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

OD	5.3.2	
Vestigingsplaats	Amsterdam	
Nominale waarde aandelen	36.038	
% belang	16,90	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA	
Publiek doel	Ontwikkeling economie.	
Bijdrage provinciale doelen	Participaties in medische en life science bedrijven	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	12.558.798	13.353.119
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	14.278	201.540
Resultaat	**2017**	**2018**
	-300.046	794.321
Dividend	**2017**	**2018**

17 Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V.

OD	5.3.2
Vestigingsplaats	Haarlem
Nominale waarde aandelen	1
% belang	100
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie.

Bijdrage provinciale doelen	Participaties in duurzame economie bedrijven	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
	4.686.878	14.616.148
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
	658.769	1.743.882
Resultaat	**2017**	**2018**
	-469.696	-4.901.787
Dividend	**2017**	**2018**

18 Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

OD	5.3.2	
Vestigingsplaats	Amsterdam	
Nominale waarde aandelen	8.000	
% belang	50	
Bestuurlijk belang	stemrecht AVA	
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie	
Bijdrage provinciale doelen	Stimuleren innovatie/duurzaamheid	
Wijzigingen (betreffend jaar)		
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
		1.702.762
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
		1.176.544
Resultaat	**2017**	**2018**
		-184.238
Dividend	**2017**	**2018**

19 SolaRoad B.V.

OD	4.2.1.	
Vestigingsplaats	Delft	
Nominale waarde aandelen	400	
% belang	40	
Bestuurlijk belang	Aandeelhouderschap	
Publiek doel	Doorontwikkeling en commercialisering SolaRoad-technologie	
Bijdrage provinciale doelen		
Wijzigingen (betreffend jaar)	PNH toegetreden tot de B.V. op 3 juni 2019	
Eigen vermogen	**2017**	**2018**
Vreemd vermogen	**2017**	**2018**
Resultaat	**2017**	**2018**
Dividend	**2017**	**2018**

Gemeenschappelijke regelingen

1 Schadeschap Luchthaven Schiphol

OD	5.1.2		
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Bestuurlijk belang	Zorgvuldige en tijdige afwikkeling van de schadevergoedingen		
Visie en beleidsvoornemens	Met het oprichten van het Schadeschap in 1998 hebben overheden één loket willen instellen voor burgers en bedrijven voor schadeveroorzakende besluiten van overheden over Schiphol.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.		
Activiteiten	Het Schadeschap behandelt verzoeken om schadevergoeding van omwonenden/bedrijven rond Schiphol die schade lijden ten gevolge van overheidsbesluiten op grond van de Wet Luchtvaart over Schiphol.		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De activiteiten van het Schadeschap Schiphol hebben bijgedragen aan effectieve regionale samenwerking om schadegevallen formeel en zorgvuldig af te handelen.		
Bevoegdheden	Via gemeenschappelijke regeling		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland (1 stem)		
Algemeen bestuur	A. Tekin, 8 leden, 22 stemmen		
Dagelijks bestuur	A. Tekin		
Andere deelnemers en stemaandeel	· Aalsmeer (2 stemmen), · Amstelveen (2 stemmen), · Haarlemmermeer (2 stemmen), · Nieuwkoop (1 stem), · Uitgeest (1 stem), · Zaanstad (2 stemmen) · Ministerie van Infrastructuur en Milieu (11 stemmen).		
Financieel belang	Baten begroting 2019	4.733.750	
	Deelnemersbijdragen	0	
	Provinciale bijdrage	0	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		233.021	233.613
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		85.085	738.886
Resultaat		**2017**	**2018**
		553	592
Algemene toelichting	Het Schadeschap Luchthaven Schiphol is opgericht door de Provincie Noord-Holland, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (voorheen Verkeer en Waterstaat), het Hoogheemraadschap van Rijnland en 21 (deel)gemeenten rondom de luchthaven. Het Schadeschap is belast met de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de Planologische Kernbeslissing Schiphol van 1995, en de daarop volgende Luchthavenindelingsbesluiten en de Luchthavenverkeersbesluiten. Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol.		

2 Recreatieschap Spaarnwoude

OD	6.2.2
Vestigingsplaats	Haarlem
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied.
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	J. Chr. van der Hoek 1 stem
Dagelijks bestuur	J. Chr. van der Hoek

Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem M. van Doorninck (Amsterdam) 1 stem B. Diepstraten (Velsen) 1 stem M. Sedee-Schuitemaker (Haarlemmermeer) 1 stem R. Berkhout (Haarlem)		
Financieel belang	Baten begroting 2019	6.305.231	
	Deelnemersbijdragen	2.955.084	
	Provinciale bijdrage	1.525.046	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		17.947.422	17.136.409
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		1.605.729	1.793.998
Resultaat		**2017**	**2018**
		0	0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.		

3 Recreatieschap Groengebied Amstelland

OD	6.2.2		
Vestigingsplaats	Amstelveen		
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage		
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Beheer recreatiegebied		
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen		
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	J. Chr. van der Hoek 1 stem		
Dagelijks bestuur			
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem J. Langenacker (Ouder-Amstel) 1 stem (Diemen) 1 stem F.Gordon (Amstelveen) 3 stemmen M.van Doorninck/L.Ivens/ S.Kukenheim (Amsterdam)		
Financieel belang	Baten begroting 2019	4.402.945	
	Deelnemersbijdragen	3.223.967	
	Provinciale bijdrage	902.277	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		2.894.971	3.366.692
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		2.969.620	2.354.786
Resultaat		**2017**	**2018**
		0	0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgt de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Geesterambacht getreden.		

4 Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)

OD	6.2.2		
Vestigingsplaats	Haarlem		
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.		
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Beheer recreatiegebied		
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen		
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	J. Chr. van der Hoek 6 stemmen		
Dagelijks bestuur			
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem R.J. Monen (Oostzaan) 1 stem J. Schalkwijk (Wormerland) 2 stemmen R. Quakernaat (Landsmeer) 3 stemmen M.T.A. Hegger (Purmerend)		
Financieel belang	Baten begroting 2019	2.312.741	
	Deelnemersbijdragen	1.762.700	
	Provinciale bijdrage	1.017.078	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		2.896.926	2.647.268
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		519.140	95.716
Resultaat		**2017**	**2018**
		0	0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.		

5 Recreatieschap Landschap Waterland

OD	6.2.2
Vestigingsplaats	Haarlem
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	J. Chr. van der Hoek 1 stem
Dagelijks bestuur	
Andere deelnemers en stemaandeel	5 stemmen M. van Doorninck(Amsterdam) 1 stem A.J.M. van Beek (Beemster) 1 stem B. ten Have (Waterland) 4 stemmen S. Munnikendam (Zaanstad) 2 stemmen H. Schutt (Edam-Volendam) 1 stem R. Quakernaat (Landsmeer)

Financieel belang	Baten begroting 2019	700.102	
	Deelnemersbijdragen	667.960	
	Provinciale bijdrage	345.068	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		1.929.435	2.118.710
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		37.648	37.585
Resultaat		**2017**	**2018**
		0	0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.		

6 Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

OD	6.2.2		
Vestigingsplaats	Haarlem		
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.		
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Beheer recreatiegebied		
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden.		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.		
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	J. Chr. van der Hoek 1 stem		
Dagelijks bestuur	J. Chr. van der Hoek		
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem A.W.M. Schoorl (Heemskerk) 1 stem P.F. Dijkman (Alkmaar) 1 stem S. Munnikendam (Zaanstad) 1 stem A.N. Dellemijn (Heiloo) 1 stem H.J. Niele-Goos(Beverwijk) 1 stem J.M. Kloosterman (Uitgeest) 1 stem R. de Haan (Castricum)		
Financieel belang	Baten begroting 2019	1.670.386	
	Deelnemersbijdragen	1.458.720	
	Provinciale bijdrage	802.635	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		2.095.611	2.114.998
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		98.827	129.158
Resultaat		**2017**	**2018**
		0	0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.		

7 Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

OD	6.2.2		
Vestigingsplaats	Utrecht		
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage		
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Beheer recreatiegebied		
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden.		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.		
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	J. Chr. van der Hoek en J.P.H.M. Van Gilse		
Dagelijks bestuur	J. Chr. van der Hoek		
Andere deelnemers en stemaandeel	6 stemmen F. Ossel D. van Enk J.J. de Kloet 6 stemmen F. van Liempt J. Helling P. van Rosssum 2 stemmen M. Pennarts W. Ubaghs 2 stemmen K. Diepeveen L. van Hooijdonk	Wijdemeren Stichtse Vecht Provincie Utrecht Gemeente Utrecht	
Financieel belang	Baten begroting 2019	2.333.300	
	Deelnemersbijdragen	1.385.500	
	Provinciale bijdrage	406.300	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		1.794.700	
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		2.195.300	
Resultaat		**2017**	**2018**
		283.400	
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.		

8 Beheersregeling Amstel

OD	2.1.4
Vestigingsplaats	n.v.t.
Bestuurlijk belang	Er kan gesteld worden dat de Amstel doelmatig wordt beheerd. Dit is mogelijk omdat door de beheerregeling het beheer bij één provincie, de provincie Noord-Holland is belegd. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is daarmee eenduidig geregeld.
Visie en beleidsvoornemens	De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht wensen een doelmatig beheer van de Amstel als vaarweg. Het gaat dan om een vlotte en veilige scheepvaart op de Amstel.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).
Activiteiten	De provincie Noord-Holland beheert en onderhoudt de Amstel vanaf de Tolhuissluis tot de provinciale beheergrens nabij de Omval in Amsterdam. Noord-Holland doet dit ook

	op de binnen de provincies Utrecht en Zuid-Holland gelegen delen van de Amstel.		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	D.m.v. de Beheersregeling Amstel is ook in 2017 een doelmatig vaarweg- en nautisch beheer van de Amstel tussen Tolhuissluis en Omval Amsterdam uitgevoerd. Daarmee is een bijdrage geleverd aan de hierboven vermelde doelen.		
Bevoegdheden	De provincie Noord-Holland treedt op als technisch en nautisch beheerder van de Amstel, gedeelte Omval-Amsterdam-Tolhuissluis.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	n.v.t		
Dagelijks bestuur	n.v.t		
Andere deelnemers en stemaandeel			
Financieel belang	Baten begroting 2019	0	
	Deelnemersbijdragen	0	
	Provinciale bijdrage	0	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		0	0
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		0	0
Resultaat		**2017**	**2018**
		0	0
Algemene toelichting	De Beheersregeling Amstel is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht ter behartiging van een doelmatig beheer van de Amstel.		

9 Randstedelijke Rekenkamer

OD	1.1.1
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Visie en beleidsvoornemens	De Randstedelijke Rekenkamer ziet het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies en eventueel andere publieke organen te bevorderen. Kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid ziet de Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Rekenkamerfunctie
Activiteiten	De Randstedelijke Rekenkamer verricht onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De Rekenkamer informeert primair de Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Met haar onderzoeken beoogt de rekenkamer bij te dragen aan het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording. In 2017 heeft de rekenkamer (vervolg-) onderzoek gedaan naar: · De regierol van de provincie op het gebied van natuurcompensatie. · Het beheer en onderhoud van wegen en civiele · Het functioneren van het recreatieschap Spaarnwoude en de ingezette maatregelen om de belangrijkste (financiële) problemen en risico's op te lossen respectievelijk te beheersen. · De doorvoering van de verbetervoorstellen voor de uitvoeringspraktijk van het Waddenfonds sinds de decentralisatie in 2012 en de betekenis daarvan voor de beslissing over en de uitvoering en monitoring van projecten en de informatievoorziening aan PS · De mate waarin de provincie erin slaagt om via de subsidieregeling de bouwkundige staat verbeteren en de monumentale waarden te behouden van rijksmonumenten die gerestaureerd moeten worden.
Bevoegdheden	De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet vastgelegd. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt vastgesteld na overleg met de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	Er is één lid van de Randstedelijke Rekenkamer. Per ultimo 2018 is dat dr. ir. A.W.C. Hoenderdos-Metselaar MBA.

Dagelijks bestuur	Het lid van de rekenkamer vervult tevens de functie van directeur.		
Andere deelnemers en stemaandeel	Andere deelnemers zijn de provincies Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht. Iedere deelnemer heeft hetzelfde stemaandeel.		
Financieel belang	Baten begroting 2019	1.617.600	
	Deelnemersbijdragen	1.610.600	
	Provinciale bijdrage	434.875	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		321.327	381.601
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		688.215	656.331
Resultaat		**2017**	**2018**
		0	0
Algemene toelichting	De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht.		

10 Openbaar lichaam Waddenfonds

OD	6.3.3
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Bestuurlijk belang	Gezamenlijk beheren en programmatisch besteden van de gelden van het Waddenfonds.
Visie en beleidsvoornemens	Het Waddenfonds is na het rapport van Adviesgroep Waddenzeebeleid (commissie Meijer) oorspronkelijk opgericht in 2007 om de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap te stimuleren. Er is toen €800 miljoen ter beschikking gesteld voor aanvullende investeringen in het Waddengebied. Hiertoe is in 2007 het Waddenfonds opgericht. Het Waddenfonds loopt tot en met 2026. Later is daar door de Tweede Kamer een economische doelstelling aan toegevoegd. Het Rijk heeft het Waddenfonds per 1 januari 2012 overgedragen aan de drie Waddenprovincies, Noord-Holland, Groningen en Fryslân. In totaal is er met de decentralisatie van het Waddenfonds een bedrag gemoeid van ruim € 562 miljoen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Activiteiten	Het beheer van het Waddenfonds, opstellen en vaststellen subsidieverordening en jaarprogramma, verstrekken van subsidies ten laste van het Waddenfonds; het op privaatrechtelijke titel besteden van middelen ten laste van het Waddenfonds; de voorbereiding van het door provinciale staten vast te stellen Uitvoeringsplan Waddenfonds. Deze activiteiten worden uitgevoerd met inachtneming van het bestuursakkoord en de door provinciale staten vastgestelde beleidskaders met betrekking tot het werkingsgebied van het Waddenfonds. (zie artikel 4 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds). Voorts worden er een Jaarprogramma (art.8), Jaarverslag (art. 9), Begroting (art. 27) en Jaarrekening (art. 28) opgesteld).
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	In 2017 hebben diverse projecten subsidie ontvangen van het Waddenfonds. Drie van deze projecten hebben een bijdrage voor provinciale cofinanciering ontvangen. Dit betreft de projecten: 1. de bouw van een uitzichtpunt/steiger in de Waddenzee (van circa 150 meter lang) bij de Cocksdorp op Texel; 2. verlenging van het verblijf in de Museumhaven door toeristische arrangementen mogelijk te maken bij Willemsoord in Den Helder; 3. filmproductie Silence of the Tides over de Wadden.
Bevoegdheden	Aan het openbaar lichaam Waddenfonds zijn de volgende publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen: De verordenende bevoegdheid, voor zover het vaststellen van een wettelijk voorschrift als bedoeld in artikel 4.23, eerste lid, Awb, noodzakelijk is ten behoeve van het verstrekken van subsidies ten laste van de begroting van het Waddenfonds; het nemen van besluiten inzake het verstrekken van subsidie ten laste van de begroting van het Waddenfonds, overeenkomstig titel 4.2 Awb. (Zie artikel 5 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds)
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen bestuur	Naam AB-leden vanuit Noord-Holland: G.L.J. Leerink, M.T. Cardol, gedeputeerde C.J. Loggen. 3 stemmen
Dagelijks bestuur	C.J. Loggen

Andere deelnemers en stemaandeel	Provincie Fryslân en Provincie Groningen 1 stem Deelnemers Provincie Groningen: H. Staghouwer (DB) 1 stem Deelnemers Provincie Fryslân: K. Kielstra (DB)		
Financieel belang	Baten begroting 2019	29.308.000	
	Deelnemersbijdragen		
	Provinciale bijdrage		
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		101.936.372	112.404.455
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		82.129.983	70.979.298
Resultaat		**2017**	**2018**
		14.290.922	19.106.835
Algemene toelichting	Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.		

11 Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek

OD	4.1.2		
Vestigingsplaats	Lelystad		
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD		
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.		
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	E.P. Stigter stem 6%		
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid		
Andere deelnemers en stemaandeel	Flevoland 29,74 % Wijdemeren 3,56 % Lelystad 13,20 % Gooise Meren 6,40 % Almere 7,84 % Urk 2,32 % Zeewolde 6,15 % Dronten 7,27 % Huizen 1,83% Noordoostpolder 8,53% Hilversum 2,10 % Weesp 3,20 % Blaricum 0,88 % Laren 0,97%		
Financieel belang	Baten begroting 2019	12.123.093	
	Deelnemersbijdragen	11.615.588	
	Provinciale bijdrage	845.003	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		1.855.199	1.421.501
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		4.489.808	4.434.824
Resultaat		**2017**	**2018**
		729.145	193.830
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.		

12 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

OD	4.1.2		
Vestigingsplaats	Zaandam		
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD		
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.		
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	A. Tekin en E.P. Stigter stem 20%		
Dagelijks bestuur	A. Tekin		
Andere deelnemers en stemaandeel	Amsterdam 30 % Haarlemmermeer 16 % Zaanstad 9 % Aalsmeer 5 % Amstelveen 5 % Diemen 5 % Ouder-Amstel 5% Uithoorn 5 %		
Financieel belang	Baten begroting 2019	45.410.000	
	Deelnemersbijdragen	44.032.000	
	Provinciale bijdrage	11.822.000	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		5.371.000	3.884.000
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		17.691.000	15.970.000
Resultaat		**2017**	**2018**
		1.659.000	0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.		

13 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

OD	4.1.2
Vestigingsplaats	Hoorn
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD.
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	E.P. Stigter stem 25%
Dagelijks bestuur	E.P. Stigter
Andere deelnemers en	Den Helder 6 %

stemaandeel	Hollands Kroon 7 % Schagen 7 % Texel 3 % Drechterland 3 % Enkhuizen 2 % Hoorn 8 % Koggenland 2 % Medemblik 6 % Opmeer 2 % Alkmaar 9 % Bergen 4 % Castricum 4 % Heiloo 2 % Heerhugowaard 5 % Langedijk 3 %	Stedebroec 2 %	
Financieel belang	Baten begroting 2019	18.744.956	
	Deelnemersbijdragen	18.744.956	
	Provinciale bijdrage	6.833.235	
Eigen vermogen	**2017**		**2018**
	2.113.536		2.594.658
Vreemd vermogen	**2017**		**2018**
	4.993.376		4.117.834
Resultaat	**2017**		**2018**
	1.233.364		1.365.135
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.		

14 Omgevingsdienst IJmond

OD	4.1.2		
Vestigingsplaats	Beverwijk		
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD		
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.		
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	A. Tekin stemmen 13 (van 100)		
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid		
Andere deelnemers en stemaandeel	Beemster 2 Beverwijk 15 Bloemendaal 1 Edam-Volendam 2 Haarlem 20 Heemstede 1 Heemskerk 8 Oostzaan 1 Purmerend 2 Uitgeest 3 Velsen 27 Wormerland 2 Zandvoort 2 Waterland 0	Landsmeer 1	
Financieel belang	Baten begroting 2019	10.289.359	

	Deelnemersbijdragen	6.319.403	
	Provinciale bijdrage	815.879	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		558.225	509.260
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		8.546.628	8.551.522
Resultaat		**2017**	**2018**
		13.416	10.512
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.		

Privaatrechtelijke rechtspersonen

15 Interprovinciaal Overleg

OD	1.4.2		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Bestuurlijk belang	Afstemming en belangenbehartiging		
Visie en beleidsvoornemens	Interprovinciale afstemming en belangenbehartiging		
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen		
Doel	Belangenbehartiging provincies		
Activiteiten	Afstemming en belangenbehartiging		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Belangenbehartiging in Den Haag en in Brussel op verschillende relevante provinciale dossiers.		
Bevoegdheden	Het IPO treedt op als vertegenwoordiger van de twaalf provincies richting het Rijk, op die dossiers die voor de provincies van belang zijn.		
Bestuurders en stemaandeel			
Algemeen bestuur	A. Er, G.E.E. Everduim		
Dagelijks bestuur	E.P. Stigter		
Andere deelnemers en stemaandeel			
Financieel belang	Baten begroting 2019	16.247.755	
	Deelnemersbijdragen	16.247.755	
	Provinciale bijdrage	1.573.185	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		138.265	769.900
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		9.315.235	10.192.372
Resultaat		**2017**	**2018**
		138.265	769.900
Algemene toelichting	De provincie Noord-Holland neemt deel in een interprovinciaal samenwerkingsverband. Het voornaamste doel van de vereniging is gezamenlijke belangenbehartiging op nationaal en Europees niveau.		

16 Stichting Goois Natuurreservaat

OD	6.2.1
Vestigingsplaats	Hilversum
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit leden van de verschillende colleges van Burgemeester en Wethouders, en van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De stemverhouding in het bestuur is als volgt: provincie Noord-Holland 4 stemmen; gemeente Amsterdam 2 stemmen; gemeente Gooise Meren 3 stemmen, gemeente Blaricum 1 stem; gemeente Hilversum 4 stemmen; gemeente Huizen 2 stemmen; gemeente Laren 1 stem De voorzitter en twee externe deskundigen- bestuursleden hebben elk 1 stem.
Visie en beleidsvoornemens	In de visie van de stichting leveren de waardevolle kenmerken van landschap, natuur en cultureel erfgoed (samen het "natuurschoon") een belangrijke bijdrage aan het welzijn van de mens. Het behoud van deze waarden in het Gooi vindt het Gooisch Natuurreservaat daarom van groot belang voor de bewoners en bezoekers van de regio, voor nu en later. Iedereen dient de natuur en het landschap te kunnen ervaren en dient er kennis over te kunnen vergaren. De verkregen ervaringen en inzichten zullen leiden tot sympathie voor natuurbescherming, een voorwaarde voor duurzaam behoud

	van de terreinen. De stichting is bovendien van mening dat de voor het Gooi kenmerkende flora en fauna, los van de betekenis voor het welzijn van de mens, recht hebben op voldoende leefruimte van goede kwaliteit. Om het ecologisch functioneren van de natuurterreinen of – op grotere schaal – de Gooise stuwwallen te kunnen waarborgen, moet over eigendoms- en bestuursgrenzen heen worden gekeken. Uiteindelijk gaat het om het Gooi als deel van de Heuvelrug en als schakel in het Natuurnetwerk Nederland. Het Gooisch Natuurreservaat beheert circa 2800 hectare natuurgebied.		
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen		
Doel	Beheer Natuurgebied		
Activiteiten	Het aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden, het bevorderen en reguleren van het recreatieve gebruik van de gebieden, handhaving en toezicht in natuurgebieden, belangenbehartiging van natuur in multidisciplinaire projecten, het verzorgen van natuur- en milieueducatie.		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Met de provinciale participantenbijdrage heeft GNR voornoemde activiteiten kunnen uitvoeren, in aanvulling op de provinciale subsidies voor natuur-en recreatiebeheer. Hiermee hebben deze middelen bijgedragen aan de realisatie van onze doelstelling om het groen te beschermen en tevens recreatief te benutten.		
Bevoegdheden	Aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden, voor zover binnen het statuut is toegestaan. De stichting heeft geen publiekrechtelijke bevoegdheden.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur			
Dagelijks bestuur			
Andere deelnemers en stemaandeel			
Financieel belang	Baten begroting 2019	5.969.430	
	Deelnemersbijdragen	2.969.700	
	Provinciale bijdrage	742.430	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		1.553.529	1.837.957
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		896.571	931.988
Resultaat		**2017**	**2018**
		159.261	267.018
Algemene toelichting	De provincie Noord-Holland vormt, samen met vijf Gooise gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren) en de gemeente Amsterdam, de Stichting Gooisch Natuurreservaat. De stichting heeft als doel de instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze te eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en aan het publiek het genot van dat natuurschoon te verzekeren door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen.		

17 Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

OD	5.1.2
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Visie en beleidsvoornemens	Realiseren van gebiedsgerichte projecten en individuele maatregelen conform het convenant Leefbaarheid 2007 (onderdeel van de Aldersafspraken 2007)
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen
Doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
Activiteiten	Uitvoering en monitoring bestuurlijk overleg en coordinatie van de plannen, voorvloeiende uit het convenant.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De stichting draagt zorg voor een betere balans tussen lusten en lasten van Schiphol. Door investeringen in de omgeving die belast wordt door vliegtuiggeluid, waar ruimtelijke beperkingen zijn door de nabijheid van Schiphol en hinder beperkende maatregelen niet mogelijk zijn, wordt de leefbaarheid verbeterd.
Bevoegdheden	Beheren van gelden, beoordelen van aanvragen voor uitkeringen, verstrekken van uitkeringen.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	geen deelneming aan AB vanuit PNH
Dagelijks bestuur	geen deelname PNH
Andere deelnemers en stemaandeel	J. Bolhoeve B. Schneiders

Financieel belang	Baten begroting 2019		
	Deelnemersbijdragen	0	
	Provinciale bijdrage	0	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		48.399.433	46.645.865
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		288.483	265.075
Resultaat		**2017**	**2018**
		-432.259	-401.784
Algemene toelichting	De Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio is opgericht teneinde de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving in de Schipholregio, in de ruimste zin van het woord te bevorderen.		

18 Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

OD	5.2.3		
Vestigingsplaats	IJmuiden		
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG		
Visie en beleidsvoornemens	De ambitie is om met het NZKG een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het verbeteren van de internationale concurrentiepositie van de metropoolregio Amsterdam		
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen		
Doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.		
Activiteiten	Minimaal 4 keer per jaar komt het bestuursplatform bijeen		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Ruimte-intensiveringsmonitor, inventarisatie leefbaarheidsdoelstellingen en uitvoering, werkateliers duurzaamheid en leefbaarheid, Synopsis SHIP.		
Bevoegdheden	Benoemen programmamanager, opdrachtgever regionale projecten uit het uitvoeringsprogramma en verantwoordelijk voor de jaarrekening van de stichting.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	Gedeputeerde mw. Z. Pels (voorzitter) 4 leden in AB, provincie Noord-Holland heeft 1 stem		
Dagelijks bestuur	Gedeputeerde mw. Z. Pels		
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem Wethouder H. Krieger namens gemeente Zaanstad 1 stem Wethouder S. Ferraro namens gemeente Beverwijk 1 stem Wethouder J. Verwoort namens gemeente Velsen 1 stem Wethouder J. Nobel namens gemeente Haarlemmermeer		
Financieel belang	Baten begroting 2019	192.831	
	Deelnemersbijdragen	192.831	
	Provinciale bijdrage	58.657	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		261.134	234.386
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		392.521	283.314
Resultaat		**2017**	**2018**
		-6.583	-26.748
Algemene toelichting			

19 Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

OD	5.3.1
Vestigingsplaats	IJmuiden
Bestuurlijk belang	8,4%
Visie en beleidsvoornemens	Beheer en ontwikkeling van haven- en visveilinginfrastructuur t.b.v. economische ontwikkeling
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen
Doel	Ontwikkeling haven en economie.
Activiteiten	
Realisatie provinciale doelen / geleverde	Beheren aandelenpakket en ontvangst dividenden

prestaties			
Bevoegdheden	De provincie benoemt één lid van het Bestuur van de Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.		
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	Z. Pels (lid) 5 stemmen		
Dagelijks bestuur	n.v.t.		
Andere deelnemers en stemaandeel			
Financieel belang	Baten begroting 2019		
	Deelnemersbijdragen	0	
	Provinciale bijdrage	0	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		22.030.000	24.711.000
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		34.940.000	36.704.000
Resultaat		**2017**	**2018**
		2.813.000	2.755.000
Algemene toelichting	Cijfers betreffen Zeehaven IJmuiden N.V.		

20 Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

OD	5.3.1		
Vestigingsplaats	Schagen		
Bestuurlijk belang	Bijdrage aan de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en aan het kenniseconomie-cluster in Petten.		
Visie en beleidsvoornemens	Voorbereiding van de bouw van een nieuwe hoge flux reactor ter vervanging van de bestaande 50 jaar oude reactor. Ministerie van EZ en de Provincie Noord-Holland hebben elk € 40 mln gereserveerd voor deze voorbereiding. Het verstrekte krediet dient terugbetaald te worden. Het is de bedoeling dat de private sector de bouw en exploitatie op zich gaat nemen.		
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen		
Doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.		
Activiteiten	Het doen ontwerpen van een nieuwe reactor en het regelen van de benodigde vergunningen. Interesseren van de private sector.		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Het project betreft de voorbereidingsfase voor de bouw van een nieuwe reactor die moet leiden tot continuering van het aanbod aan medische en industriële isotopen, en behoud en zo mogelijk de versterking van de researchlocatie Petten.		
Bevoegdheden	De Stichting heeft een Raad van Toezicht en een directeur die gebonden is aan de toestemming van het Ministerie EZ en de Provincie Noord-Holland voor wat betreft belangrijke activiteiten en opnemen van krediet.		
Bestuurders en stemaandeel	H.J. van der Lugt		
Algemeen bestuur			
Dagelijks bestuur			
Andere deelnemers en stemaandeel			
Financieel belang	Baten begroting 2019	17.500.000	
	Deelnemersbijdragen	17.500.000	
	Provinciale bijdrage	17.500.000	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		-28.854.075	
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		38.175.397	
Resultaat		**2017**	**2018**
		-11.265.756	
Algemene toelichting			

Publiekrechtelijk rechtspersoon

21 Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland

OD	4.1.2
Vestigingsplaats	Haarlem

Bestuurlijk belang	Wettelijke taak		
Visie en beleidsvoornemens	Het zorgdragen dat de omgeving van een na 1996 gesloten stortplaats Wet Milieubeheer geen nadelige gevolgen ondervindt van de gesloten stortplaats.		
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke rechtspersonen		
Doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.		
Activiteiten	Beheren van de financiële middelen en het bekostigen van de nazorg van na 1996 gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer		
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Beschermen van omgeving van gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer. Uitvoering van nazorg van gesloten stortplaats De Poel. Goedkeuring verleend aan het aangepaste nazorgplan van de geopende stortplaats Sortiva en eindinspectie uitgevoerd voor de te sluiten stortplaats Hollandse Brug. Beheer van de middelen in het Nazorgfonds. Bepaling van de doelvermogens voor de geopende stortplaatsen alsmede de nazorgheffing 2016.		
Bevoegdheden			
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland		
Algemeen bestuur	College van Gedeputeerde Staten		
Dagelijks bestuur	Gedeputeerden Pels en Tekin		
Andere deelnemers en stemaandeel	Geen		
Financieel belang	Baten begroting 2019	1.263.533	
	Deelnemersbijdragen	0	
	Provinciale bijdrage	0	
Eigen vermogen		**2017**	**2018**
		48.534.552	
Vreemd vermogen		**2017**	**2018**
		9.277	
Resultaat		**2017**	**2018**
		796.684	
Algemene toelichting	Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland is opgericht teneinde de kosten te kunnen bestrijden van de nazorg van een na 1-9-1996 gesloten stortplaats Wet milieubeheer binnen de provincie Noord-Holland.		

3.6 Grondbeleid

Algemeen

Voor veel van de provinciale doelstellingen is het nodig om gronden aan te kopen, kortere of langere tijd te beheren en/of te verkopen. Zo willen wij het Natuurnetwerk Nederland afronden, bestaande wegen optimaliseren en nieuwe wegen en hoogwaardige openbaar vervoersverbindingen realiseren. Bij onze grondtransacties streven wij ernaar om duurzame landbouw en agrarische structuurversterking te bevorderen. Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor ons een middel voor het realiseren van provinciale doelen en geen doel op zich.

Onze grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van het door Provinciale Staten in november 2018 vastgestelde 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. Zowel aankoop als verkoop van gronden geschiedt in principe op basis van onafhankelijke taxaties. Als overheid mag de provincie geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en geen staatssteun verlenen, waardoor slechts beperkt en gemotiveerd van marktconforme waarden afgeweken kan worden. Tevens zijn wij er als overheid aan gehouden om niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachten en verkoop van gronden vindt daarom op zodanig wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft. Hier wordt alleen van afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt in principe op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen of aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld. De provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond wil omzetten in grond met een natuurfunctie. Deze eigenaar kan SKNL subsidie aanvragen voor de waardevermindering van de grond door deze omzetting en voor de benodigde inrichtingsmaatregelen. De inzet van de verschillende grondinstrumenten wordt uitvoeriger besproken in de nota Provinciale Natuuropgave (PNO) 2019-2023 (voorheen Provinciaal Programma Groen (PMG).

Financieel gezien wordt jaarlijks vanuit de grondportefeuille een bijdrage overgeheveld aan de reserve Groen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de verkoop van provinciale gronden die wij van het Rijk voor dit doel hebben gekregen (voormalige BBL-gronden).

Tevens heeft de provincie in 2014 gronden van het Rijk gekregen om met de opbrengst daarvan de subsidie aan de gemeente Haarlemmermeer (in het kader van compensatiemaatregelen Schiphol; PASO) te kunnen financieren. Tot 2023 zullen deze gronden gefaseerd in de markt worden gezet waarbij tevens wordt gekeken hoe deze zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet om andere beleidsdoelen te ondersteunen. Op jaarbasis wordt gekeken of er ten opzichte van de boekwaarde winst of verlies optreedt. Deze winst of verlies wordt toegevoegd aan of verrekend met de reserve Groen

Kavelruil

De provinciale landbouwgronden worden zo effectief mogelijk ingezet voor het verbeteren van de agrarische structuur. Hiervoor wordt het instrument vrijwillige kavelruil ingezet. Op dit moment

lopen er vrijwillige kavelruilprocessen op Wieringen en in de Gooi- en Vechtstreek. Onderzocht wordt in hoeverre er kavelruilen in andere gebieden kunnen worden opgezet.

Infrastructuur

Ook in 2020 zal, waar nodig, grondverwerving plaats vinden ten behoeve van de provinciale infrastructuur. In 2019 was het grootste project de majeure grondverwerving ten behoeve van de verbreding van de N241b. Hiervoor zijn ca. 60 dossier/eigenaren geïdentificeerd. In 2019 zijn reeds > 10 verwervingen minnelijk afgerond. Andere projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan de N236, N239, N246, N247, N417, N517 en de N522, de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Daarnaast zal ten behoeve van de uitvoering van het nieuwe collegeprogramma de nodige (nieuwe) grondverwervingsprojecten aan de orde zijn. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.

Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet en/of in het kader van het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) en Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, maar zal tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders van het door PS vastgestelde grondbeleid bewaken.

Grondbanken

De werking van grondbanken is in 2018 geëvalueerd en geconstateerd dat deze weinig tot geen meerwaarde hebben gehad. In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten om de grondbanken af te bouwen en geen nieuwe instellen. Andere, meer flexibele grondinstrumenten zoals kavelruil, strategische grondaankopen en in voorkomende gevallen verpachtingen ten dienste van natuurontwikkeling en agrarische structuurversterking, kunnen hiervoor in de plaats komen.

Strategische grondaankopen

Met het krediet “Strategische grondaankopen” hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen t.b.v. provinciale doelen, gronden aan te kopen. In 2016 hebben PS besloten om het krediet de komende 10 tot 15 jaar af te bouwen van €97 miljoen naar €20 miljoen, door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening. Met de bijstelling in de jaarrekening 2018 resteert per 31-12-2018 een krediet van € 40 miljoen. Hiervan zit ca. € 29,2 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. De belangrijkste strategische grondeigendommen zijn:

- Percelen aangekocht in de kavelruilen n.a.v. het voormalig gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer;
- het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB);
- Zonneweide Jaagweg, voorheen bekend als Distriport;
- SLP Zuid, ook wel bekend als het kassengebied Rozenburg.

Over de ontwikkelingen van deze percelen in 2019 zal worden gerapporteerd in de jaarrekening 2019. Het krediet en de eigendommen strategische grondaankopen worden ingezet ten behoeve van provinciale doelen. Dit kan zijn agrarische structuurversterking d.m.v. kavelruil in het voormalig Wieringerrandmeergebied, energietransitie (Distriport/zonnepark Jaagweg) en/of (mogelijk op termijn) enkel de verkoop van de gronden.

In 2020 gaan wij onderzoeken of het vrij beschikbare krediet strategische aankopen ingezet kan worden voor strategische aankopen in de zoekgebieden van de beoogde verbinding A8-A9 en Duinpolderweg, aangezien in deze gebieden naast de infrastructurele opgaven ook andere provinciale doelen (NNN, Stelling van Amsterdam) aan de orde zijn.

Beheer en verkoop

De provincie bezit een oppervlakte van ca. 20.000 hectare grond. Een groot deel van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen. Daarnaast zijn ca. 7.200 ha grond en 64 woningen in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via een beheerovereenkomst. Het resterende vastgoed, ca. 2.700 ha grond, ca. 800 ligplaatsen, 24 benzinestations en ca. 70 gebouwen, wordt beheerd via pacht, verhuur, erfpacht en bruikleen. Jaarlijks ontvangt de provincie hiervoor ongeveer € 3,5 miljoen aan inkomsten. Dit beheer omvat ca. 1.500 contracten. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop. Sinds 2017 worden percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen ten aanzien van natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit. Daardoor verminderen de pachtinkomsten. Deze inkomstenderving wordt met een bedrag van ca. € 300.000 vanuit de programmabegrotingen Groen en Landbouw gecompenseerd.

Overtollig vastgoed wordt verkocht. Het gaat hier bijvoorbeeld om vastgoed dat eerder verworven is om een provinciaal doel te realiseren, bijvoorbeeld de aanleg van een weg. Zodra dit doel gerealiseerd is kan het overtollige vastgoed verkocht worden. Indien een provinciaal project vervalt, zoals bijvoorbeeld het voormalige Wieringerrandmeer, dan wordt het betreffende vastgoed ingezet of voor het realiseren van andere provinciale doelen en/of het wordt verkocht. Uitgangspunt voor verkoop is transparantie, marktconformiteit en rechtmatigheid en/of met verkoop wordt een provinciaal doel gerealiseerd. Verkoop van vastgoed gebeurt in principe op basis van een onafhankelijke taxatie. Hiervan kan worden afgeweken als het object een zodanig lage waarde heeft dat een dergelijke taxatie qua kosten de waarde overstijgt.

Verantwoording GS aan PS

Ten alle tijden wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de Provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom altijd een beroep op geheimhouding worden gedaan.
- Gedeputeerde Staten leggen aan Provinciale Staten verantwoording af over alle aan- en verkopen van grond. Vanwege de bovengenoemde kanttekeningen zal het daarbij in de praktijk ook kunnen gaan over verantwoording achteraf (m.n. via de jaarrekening), waarbij GS toelichten welke van de geraamde doelstellingen wel en niet zijn gehaald en waarom.

Overzicht provinciale gronden op balans

Onderstaand treft u een overzicht van de boekwaarden per 31-12-2018 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Boekwaarde per 31-12-2018	Saldo oppervlakte ha	Laatste taxatiewaarden	Bedrag	Aantal ha
Materiële vaste activa (strategische grondaankopen)					
1. Bloemendalerpolder	€ 4.963.261	77,7146	1 januari 2005	-	-
2. Zonneweide Jaagweg (voorheen Distriport)	€ 7.300.000	112,2735	9 maart 2018	€ 7.300.000	-
3. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein Anna Paulowna	€ 2.011.000	16,5988	28 februari 2017	€ 2.011.000	-
4. Perceel Groetweg/Alkmaarseweg, Middenmeer (beoogd motorcrossterrein)	€ 650.000	14,5865	14 februari 2017	€ 1.015.000	-
5. Bergweg 30, Bloemendaal	€ 225.807	0,0000	Betreft bloot eigendom, geen taxatie vereist	-	-
6. Perceel Hoofdweg 511 te Haarlemmermeer	€ 380.000	4,8000	13 februari 2017	€ 380.000	-
7. Perceel Wieringen (aankoop en verkoop t.b.v. kavelruil)	€ 4.333.218	-	-	-	-
8. SLP-zuid (voorheen percelen Kassengebied Rozenburg)	€ 9.362.512	13,4789	17 februari 2017	€ 13.670.000	-
Totalen	€ 29.225.798	239,4523			
Overige materiële vaste activa					
9. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 5.937.723	241,6467	19 februari 2018	€ 17.376.550	387
10. Percelen PASO	€ 17.738.826	356,6203	19 februari 2018	€ 20.620.555	359
11. Percelen BBL	€ 8.724.160	1073,6344	8 maart 2018	€ 63.011.124	1310
12. Percelen Beheergrondbank Laagholland	€ 1.341.061	129,826	19 februari 2018	€ 4.916.244	130
Totalen	€ 33.741.770	1801,7274			

3.7 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en -heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en -heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het Provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zoveel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening, voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijv. leges) dan bij belastingen (bijv. opcenten motorrijtuigenbelasting). De paragraaf Provinciale heffingen geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen wordt rekening gehouden houden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en -heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter de desbetreffende heffingsverordening onverbindend verklaren. Bij de jaarrekening 2018 hebben wij u inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de provinciale leges.

Realiseren sluitende begroting door minder uitgaven en niet door meer heffen

In het coalitieakkoord Duurzaam doorpakken! (2019-2023) is aangegeven dat structurele uitgaven structureel gedekt worden en dat het tarief van de opcenten motorrijtuigenbelasting (voor het laatst verhoogd in 2009) niet wordt verhoogd. De provincie Noord-Holland blijft naar verwachting ook in 2020 de provincie met het laagste opcenten tarief.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

Welke belastingen/heffingen kent de provincie Noord-Holland?

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en -heffingen:

- Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent *provinciale opcenten* op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.

- Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie Noord-Holland de *grondwaterheffing*.
- Rechten: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent *leges en overige rechten*.

Naast de hierboven vermelden provinciale heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de *nazorgheffing gesloten stortplaatsen*.

Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 is het fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wm een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999 vastgesteld.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren "provinciale opcenten". De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaald wettelijk maximum. Het huidige wettelijk maximum bedraagt voor 2019 113,2 (Provinciewet artikel 222, 2de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer. Dit cijfer wordt in augustus/september van dit jaar bekend gemaakt. Op het moment dat dit cijfer bekend wordt, weten we ook wat het nieuwe maximum tarief opcenten per 1 januari 2020 gaat worden. Het huidige tarief (2019) in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9.
Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (bijvoorbeeld de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct en egaliserend werkend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in het aantal voertuigen van grootwagenparkhouders in Nederland en het aantal voertuigen in de provincie Noord-Holland. Ten opzichte van 31 december 2017 is het aantal lease-voertuigen in de provincie Noord-Holland in 2018 met bijna 12.000 voertuigen toegenomen, een stijging van 15%.

Nederland	**31-12-2013**	**31-12-2014**	**31-12-2015**	**31-12-2016**	**31-12-2017**	**31-12-2018**
Personenauto's	423.588	450.366	492.712	505.212	528.296	557.453
Motoren	480	331	337	386	422	450
	424.068	**450.697**	**493.049**	**505.598**	**528.718**	**557.903**

Noord-Holland						
Personenauto's	59.464	56.687	70.895	69.050	78.944	90.903
Motoren	76	65	64	107	117	129
	59.540	**56.752**	**70.959**	**69.157**	**79.061**	**91.032**

Aandeel Noord-Holland						
Personenauto's	14%	13%	14%	14%	15%	16%
Motoren	16%	20%	19%	28%	28%	29%

Ontwikkeling brandstofgebruik voertuigen

In het Belastingplan 2017 is bepaald dat voor plug-in hybride auto's met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km de MRB (en opcenten) voor de jaren 2017 tot en met 2020 de helft van het reguliere tarief bedraagt. Voor voertuigen met alleen een elektromotor of met waterstofverbranding is men geen motorijtuigenbelasting verschuldigd. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling aan in het soort brandstof van de voertuigen (incl. motoren) vanaf 2015 t/m het 1ste kwartaal 2019. Het onderstaande overzicht toont aan dat met name het aantal voertuigen dat gebruik maakt van elektro en aardgas t.o.v. 2015 toeneemt. De toename van het aantal elektrische voertuigen na 31 december 2018 tot 31 maart 2019 is opvallend.

Aantal voertuigen (incl. motoren)	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-3-2019
Benzine	1.087.296	1.108.350	1.132.844	1.157.701	1.166.026
Diesel	181.922	180.091	178.935	175.768	173.447
Electro	2.591	3.618	5.321	8.932	11.259
Waterstof	-	-	-	-	-
Gas	6.200	5.830	5.523	5.359	5.334
Aardgas	2	1.295	1.451	1.688	1.682
Overige	22	41	81	120	127
Schoongas	16.133	15.027	13.841	12.833	12.517
Totaal	**1.294.166**	**1.314.252**	**1.337.996**	**1.362.401**	**1.370.392**

Ontwikkeling gewichtsklassen voertuigen

Overeenkomstig de landelijke trend is ook in de provincie Noord-Holland een ontwikkeling waar te nemen dat met name in de gewichtsklasse 1.050 t/m 2.050 kg het aantal voertuigen toeneemt.

Aantal voertuigen (incl. motoren)	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
0 t/m 1.050 kg	40,3%	39,9%	39,1%	38,5%
1.051 t/m 2.050 kg	57,4%	57,6%	58,5%	59,0%
2.051 t/m 3.050 kg	2,2%	2,3%	2,3%	2,3%
3.051 t/m 3.551 kg	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Op basis van de gewichtsuitdraai per 1 januari 2019 wordt een opbrengst provinciale opcenten voor 2019 verwacht van € 208,7,1 miljoen (personenauto's € 207,3 miljoen en motoren € 1,4 miljoen). Voorgesteld wordt om voor 2020 en 2021 t/m 2023 rekening te houden met een structurele opbrengst van € 210,0 miljoen, waarbij gerekend is met het huidige tarief opcenten van 67,9. blijft gehandhaafd. De gewichtsuitdraai per 31 maart 2019 bevestigt deze ontwikkeling.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Begroting 2017	195,4	195,4	195,4	-	-	-	-
Jaarrekening 2017	201,9	-	-	-	-	-	-
Kaderbrief 2018-2021	-	199,4	199,4	199,4	199,4	-	-
Begroting 2018	-	199,4	199,4	199,4	199,4	-	-
Jaarrekening 2018	-	208,0	-	-	-	-	-
Kaderbrief 2019-2022	-	204,1	204,1	204,1	204,1	204,1	-
Begroting 2019	-	-	204,1	204,1	204,1	204,1	-
Kaderbrief 2020-2023	-	-	208,7	208,7	208,7	208,7	208,7
Begroting 2020	-	-	-	210,0	210,0	210,0	210,0

Autobrief II

Het wetsvoorstel Wet uitwerking Autobrief II is op 5 juli 2016 door de Eerste Kamer aangenomen. De wet is op 1 januari 2017 in werking getreden. Het wetsvoorstel is een uitwerking van de Autobrief II en bevat beleid over de autobelastingen van 2017 tot en met 2020

Het beleid autobelastingen van 2017 tot 2020 in hoofdlijnen;

- Verlaging van de aanschafbelasting personenauto's en motorrijwielen (bpm) voor 2020 met in totaal 14,7 %.
- Verlaging van 2 % van de motorrijtuigenbelasting voor alle personenvoertuigen.
- Verhoging van de motorrijtuigenbelasting voor vervuilende dieselpersonenvoertuigen en dieselbestelauto's vanaf 1 januari 2019.
- Vermindering van het aantal bijtellingscategorieën van 4 naar 2.
- Verlaging van het algemene bijtellingspercentage van 25 naar 22.
- Versterking van de fiscale stimulering van volledig elektrische auto's door bijtelling van 4%.

Klimaatakkoord

De komende jaren leiden de voorgestelde stimuleringsmaatregelen voor elektrisch vervoer tot een versmalling van de belastinggrondslag van de provincies. Het Ministerie van BZK erkent het belang van een eigen belastinggebied met een stabiele grondslag voor de provincies. Deze is nodig ten behoeve van de open huishouding en voldoende financiele middelen voor de uitvoering van maatschappelijke opgaven de provincies. Om die reden zal de Provinciewet worden aangepast. Om een versmalling van de belastinggrondslag van de provincies te voorkomen zal het Ministerie voorstellen de Provinciewet te wijzigen om de provincies de mogelijkheid te geven belasting te heffen op alle personenvoertuigen. Deze wijziging zal, tezamen met de overige belastingmaatregelen die voortvloeien uit het Klimaatakkoord worden meegenomen in het Belastingplan 2020. Het Belastingplan wordt aangeboden aan de Tweede Kamer op Prinsjesdag (september 2019).

Heffingen

Grondwaterheffing

Sinds 1 januari 2010 is de Grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer,

waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2019 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 874.000,-.(afgerond). Er is een voorziening ingesteld met als tot doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan en is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Voor 2020 wordt een heffingsopbrengst geraamd van € 800.000,-.

Rechten

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Door de afnemers van zo'n dienst moeten leges worden betaald ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvesting en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor o.a. het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (wet Wabo), Waterwet, Wet Natuurbescherming en Wegenwet.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges kostendekkend zijn of worden. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met de o.a. uitvoerende organisaties zoals de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODZNKG) en de Omgevingsdienst Noord-Holland-Noord (ODNHN) wordt gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening van de verschillende legestarieven.

Voor de komende jaren wordt verwacht dat, door de bestendiging van de huidige economische ontwikkelingen, het aantal reguliere Wabo-aanvragen in de komende jaren zal toenemen. Het voornemen is om ingaande het belastingjaar 2020 leges te gaan heffen in het kader wet Luchtvaart. Ook voor de vergunningen wet Natuurbescherming die worden die door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN) worden afgegeven worden ingaande 2020 leges geheven. De legestarieven van de vergunningen in het kader van de wet Luchtvaart en de wet Natuurbescherming worden opgenomen in de tarieventabel 2020, die in het 4de kwartaal 2019 ter vaststelling aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Voor 2020 worden de totale legesopbrengsten geraamd op circa € 3 miljoen.

Gevolgen Omgevingswet

Naast de discussies rond de eventuele financiële consequenties voor de opcenten motorrijtuigenbelasting voortvloeiende uit het Klimaatakkoord worden er momenteel vooruitlopende op de invoering van de Omgevingswet (per 1-1-2021) ook discussies gevoerd over de legesheffing. Zo bestaat er bij de invoering van de Omgevingswet de mogelijkheid om (weer) leges te heffen voor aanvragen milieuvergunning. In de loop van 2020 worden Provinciale Staten hier nader over geadviseerd en worden de legesverordening en tarieventabel voor het belastingjaar 2021 aangepast.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Evenals in de jaren 2018 en 2019 wordt voor het begrotingsjaar 2020 geen opbrengst geraamd.

Opbrengst belastingen en lokale heffingen

Voor 2020 gaat de totale opbrengst belastingen en lokale heffingen € 213,8 miljoen bedragen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2017	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Opcenten motorrijtuigenbelasting	201,9	208,0	204,1	210,0
Grondwaterheffing	0,8	0,9	0,8	0,8
Leges	2,6	-	-	-
* WABO	-	2,3	1,5	2,0
* niet-WABO	-	0,7	0,5	1,0
Totaal provinciale belastingen/heffingen	**205,3**	**211,9**	**206,9**	**213,8**
Nazorgfonds stortplaatsen	0,5	-	-	-
Totaal	**205,8**	**211,9**	**206,9**	**213,8**

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op basis van de zogenoemde gewichtsuitdraaien opcenten motorrijtuigenbelasting die de provincie Noord-Holland periodiek van de Belastingdienst ontvangt, is het verantwoord de verwachte opbrengst te verhogen. Vanaf 2015 is er een stijging van het aantal voertuigen te zien (auto's en motoren) van gemiddeld 1,5% tot 1,8% per jaar. De gewichtsuitdraai per 31 maart 2019 laat ten opzichte van 31 december 2018 over 1ste kwartaal 2019 een stijging van het aantal voertuigen zien van 0,6%. De gewichtsuitdraaien van afgelopen jaren laten voorts zien dat het aantal dieselvoertuigen ten opzichte van 2015 zowel in aantallen als procentueel afneemt. Bij de voertuigen die gebruik maken van andere brandstoffen (aardgas, elektro) zien wij met name een stijging van het aantal elektrische voertuigen. Waren dat er in 2015 nog 2.591, in de

gewichtsuitdraai per 31 maart 2019 bedraagt het aantal elektrische voertuigen 11.259. Voor 2020 gaan wij uit van een opbrengst van € 210 miljoen.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcenten-tarief. In onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie. Hierbij wordt aangetekend dat de tarieven voor 2020 voorlopig zijn en gebaseerd zijn op de beschikbare informatie per april 2019. Voor de provincie Noord-Holland is bij de berekening van de opbrengst uitgegaan van het thans geldende tarief opcenten van 67,9. De tarieven opcenten motorrijtuigenbelastingen opcenten dienen door Provinciale Staten te worden vastgesteld. De eventuele wijzigingen op het tarief 2019 dienen vóór 1 december 2019 kenbaar te worden gemaakt bij het Ministerie van Financiën.

Provincie	2018	2019	2020
Drenthe	92,0	92,0	92,6
Flevoland	79,0	79,8	80,6
Friesland	70,0	71,1	87,0
Gelderland	89,2	89,2	89,2
Groningen	89,3	90,4	91,6
Limburg	77,9	77,9	77,9
Noord-Brabant	76,1	76,1	76,1
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Utrecht	72,6	72,6	72,6
Zeeland	82,3	89,1	89,1
Zuid-Holland	90,4	90,4	91,7
Gemiddeld	**80,6**	**81,4**	**83,0**
Maximum tarief	**111,8**	**113,2**	**113,2 *)**

Grondwaterheffing

Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Rekening houdende met de ramingen en gerealiseerde opbrengsten over de afgelopen jaren wordt voor 2020 wordt een heffingsopbrengst geraamd van € 800.000,-.

Leges

De verwachting is dat het aantal aanvragen WABO door de aantrekkende economie zal toenemen. Daarentegen worden een aantal grote projecten zoals de Zeesluizen IJmuiden afgerond, waardoor voor deze projecten geen legesopbrengsten kunnen worden geraamd.

Voor de overige leges wordt de stijging veroorzaakt door o.a. de leges voor de vergunningen in het kader van de Luchtvaartwetwet en Wet Natuurbescherming. Voor 2020 rekening gehouden met een opbrengst van in totaal € 3 miljoen.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

De nazorgheffing gesloten stortplaatsen wordt jaarlijks door Provinciale Staten separaat vastgesteld in de tarieventabel nazorgheffingen. De tarieven 2020 zijn nog niet vastgesteld. Voor

2020 wordt evenals in 2018 en 2019 geen opbrengst geraamd. In 2017 bedroeg de totale heffing € 510.000,-.

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies in 2020 mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Voor 2020 is het maximum nog niet bekend. Naar verwachting wordt dit in augustus/september 2019 bekend gemaakt. Uitgaande van de verwachte opbrengstraming voor 2020 van € 210,0 miljoen en het huidige opcenten-tarief (67,9) is de opbrengst per opcent € 3 miljoen(afgerond). Uitgaande van het maximumtarief opcenten 2019 zijnde 113,2 zijn 45,3 opcenten onbenut. De theoretische (meer)opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit bedraagt afgerond € 139,8 miljoen. Ontwikkelingen rond de voertuigvolumegegevens blijken uit de gewichtsuitdraaien, die per kwartaal door de Belastingdienst beschikbaar worden gesteld.

Prognose opcenten 2020 (x € 1.000.000)	Opcenten tarief 2020	Opbrengst per opcent (x € 1.000.000)	Maximum opcenten tarief 2019	Maximale opbrengst 2020 (x € 1.000.000)	Onbenutte belastingcapaciteit 2020 (x € 1.000.000)
210,00	67,90	3,09	113,20	349,80	139,80

Kostendekkendheid leges in 2020

De uitvoering van de vergunningverlening en handhaving is opgedragen aan de omgevingsdiensten (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord(RUDNHN) en is opgenomen in de lumpsum bekostiging. Het onderstaande overzicht geeft enig inzicht in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Bij de vaststelling van de legesverordening en tarieventabel 2020 geven wij u inzicht in de meer actuele kosten verbonden aan de vergunningverlening. Nader onderzoek in de toe te rekenen is wenselijk. Aan de hand van de thans beschikbare gegevens menen wij te kunnen concluderen dat de legestarieven (nog) niet kostendekkend zijn.

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Raming baten 2020	Raming lasten 2020	Kostendekkend 2020
WABO	OD NZKG	€ 2.000.000	€ 1.453.000	137,65%
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 217.000	€ 367.000	59,13%
Waterwet	OD NZKG	€ 225.000	€ 1.051.000	21,41%
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 5.000	€ 80.000	6,25%
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 75.000	€ 35.000	214,29%
Wadloop	provincie Fryslân	€ 14.000	€ 32.000	43,75%
Wet Natuurbescherming*	Bij12/faunafonds	€ 290.000	€ 300.000	96,67%
Wet Natuurbescherming*	OD NHN	€ 150.000	€ 2.555.000	5,87%
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 46.000	€ 127.000	36,22%
Overige	provincie Noord-Holland	-	-	-
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.022.000**	**€ 6.000.000**	**50,37%**

* Deze leges worden ontvangen bij de Uitvoerende organisatie en worden verrekend met de bijdrage die de provincie Noord-Holland moet betalen (bijvoorbeeld voor de Faunaschade). Daarmee lopen deze baten niet via de begroting van de provincie Noord-Holland.

Financiële kengetallen

	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A) Opcenten motorrijtuigenbelasting	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
B) Landelijke gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	80,4	80,6	80,6	81,4	83,0
C) Aantal opcenten t.o.v. landelijke gemiddelde (A / B) x 100%	84,5%	84,2%	84,2%	83,5%	81,8%

4 Financiële begroting

4.1 Inleiding

Artikel 3 en de artikelen 17 t/m 23 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevatten de wettelijke eisen waaraan de financiële begroting en meerjarenraming moeten voldoen.

Over het algemeen is in dit hoofdstuk de volgorde van de wetsartikelen aangehouden. Om de leesbaarheid en de verbanden tussen jaren zo goed mogelijk in beeld te brengen, hebben we er voor gekozen de tabellen en toelichtingen voor het begrotingsjaar 2020 enerzijds en de meerjarenraming 2020 - 2023 anderzijds te integreren in één hoofdstuk, waarin een compleet meerjarig beeld wordt gegeven.

4.2 Meerjarenraming

4.2.1 Meerjarenraming 2020-2023

Openbaar bestuur (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	22.087	25.471	23.467	22.537	22.524	22.609
Baten	-97	-119	-119	-107	-107	-107
Saldo van baten en lasten	**21.990**	**25.352**	**23.348**	**22.430**	**22.417**	**22.502**
Storting reserves	3.000	0	0	0	2.000	2.000
Onttrekking reserves	1.382	-2.683	-183	0	0	0
Resultaat	**26.372**	**22.669**	**23.165**	**22.430**	**24.417**	**24.502**

Bereikbaarheid (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	187.020	291.990	267.118	211.128	176.453	175.913
Baten	-17.664	-18.019	-35.857	-5.172	-6.936	-3.853
Saldo van baten en lasten	**169.357**	**273.971**	**231.261**	**205.956**	**169.517**	**172.060**
Storting reserves	71.641	583.358	143.907	119.817	105.191	104.766
Onttrekking reserves	-67.586	-352.861	-260.674	-130.801	-92.876	-90.961
Resultaat	**173.411**	**504.468**	**114.493**	**194.971**	**181.831**	**185.864**

Water (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	7.143	11.153	6.601	5.636	5.635	5.635
Baten	-3.359	-1.835	-1.025	-1.025	-1.025	-1.025
Saldo van baten en lasten	**3.784**	**9.318**	**5.576**	**4.611**	**4.610**	**4.610**
Storting reserves	4.722	15.894	3.150	3.100	3.550	3.500
Onttrekking reserves	-2.644	-6.102	-2.750	-2.000	-2.000	-2.000
Resultaat	**5.862**	**19.110**	**5.976**	**5.711**	**6.160**	**6.110**

Milieu (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	30.012	77.467	35.636	30.433	29.899	29.758
Baten	-4.116	-9.310	-2.750	-2.573	-2.208	-2.208
Saldo van baten en lasten	**25.897**	**68.157**	**32.886**	**27.860**	**27.691**	**27.550**
Storting reserves	12.756	30.234	14.569	13.573	14.473	14.473
Onttrekking reserves	-4.919	-30.720	-3.049	0	0	0
Resultaat	**33.734**	**67.671**	**44.406**	**41.433**	**42.164**	**42.023**

Ruimte (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	76.889	111.376	46.138	33.324	29.455	26.320
Baten	-34.259	-34.916	-9.317	-9.329	-9.063	-9.067
Saldo van baten en lasten	**42.630**	**76.460**	**36.821**	**23.995**	**20.392**	**17.253**
Storting reserves	6.308	66.900	16.348	12.450	12.450	9.450
Onttrekking reserves	-14.140	-52.520	-14.710	-7.086	-3.640	-450
Resultaat	**34.798**	**90.840**	**38.459**	**29.359**	**29.202**	**26.253**

Groen (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	65.710	105.980	91.449	86.721	82.347	69.037
Baten	-41.511	-1.203	-558	-558	-183	-183
Saldo van baten en lasten	**24.200**	**104.777**	**90.891**	**86.163**	**82.164**	**68.854**
Storting reserves	17.713	59.381	30.083	35.843	35.023	30.453
Onttrekking reserves	-21.407	-90.518	-51.864	-45.862	-40.511	-25.550
Resultaat	**20.506**	**73.640**	**69.110**	**76.144**	**76.676**	**73.757**

Cultuur en Erfgoed (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	17.928	19.741	16.451	15.559	12.898	12.981
Baten	-30	-30	-30	-30	-30	-30
Saldo van baten en lasten	**17.898**	**19.711**	**16.421**	**15.529**	**12.868**	**12.951**
Storting reserves	7.979	14.621	6.751	5.751	5.051	5.051
Onttrekking reserves	-13.575	-12.636	-7.449	-5.510	-3.310	-3.310
Resultaat	**12.301**	**21.696**	**15.723**	**15.770**	**14.609**	**14.692**

Financiën en Bedrijfsvoering (x € 1.000)

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	89.609	73.072	74.727	79.585	91.146	97.219
Baten	-417.959	-417.807	-433.757	-433.255	-438.839	-446.714
Saldo van baten en lasten	**-328.349**	**-344.735**	**-359.030**	**-353.670**	**-347.693**	**-349.495**
Storting reserves	140.091	24.603	58.993	1.420	1.420	1.420
Onttrekking reserves	-172.092	-479.960	-11.293	-33.567	-28.785	-25.125
Resultaat	**-360.351**	**-800.093**	**-311.331**	**-385.817**	**-375.058**	**-373.200**

Totaal 2020 tot en met 2023 (bedragen x € 1.000)

Programma 1 t/m 8

	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten	496.400	716.249	561.585	484.922	450.355	439.470
Baten	-518.993	-483.239	-483.413	-452.049	-458.391	-463.187
Saldo van baten en lasten	**-22.593**	**233.010**	**78.172**	**32.872**	**-8.036**	**-23.717**
Storting reserves	264.208	794.991	273.800	191.954	179.158	171.113
Onttrekking reserves	-294.982	-1.028.001	-351.972	-224.826	-171.122	-147.396
Resultaat	**-53.367**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

4.2.2 Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

Noord-Holland heeft een nieuwe coalitie van GroenLinks, VVD, D66 en PvdA. Op woensdag 12 juni 2019 presenteerden zij hun plannen voor de komende 4 jaar. Het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' bevat ruim € 200 miljoen aan extra investeringen in schone energie, goede bereikbaarheid per auto, fiets en openbaar vervoer, een gezonde leefomgeving, cultuur, natuur, schoon water, natuurinclusieve landbouw en open landschap. Dit coalitieakkoord vormt samen met de door uw Staten vastgestelde kaderbrief 2020 de basis voor de wijzigingen van de ramingen in deze begroting ten opzichte van ontwerpbegroting. Daarnaast zijn in de begroting 2020 een aantal autonome ontwikkelingen verwerkt en een aantal onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen. Op deze plaats vermelden wij de meer algemene opmerkingen en geven per kostensoort aan waarop de ramingen zijn gebaseerd.

Overzicht exploitatie en mutaties reserves gespecificeerd naar kostensoort (x € 1.000)

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023
Exploitatie					
Baten	-483.239	-483.413	-452.049	-458.391	-463.187
Capaciteitskosten	88.302	90.234	90.159	90.084	90.084
Directe lasten	262.405	230.616	183.244	187.226	175.306
Kapitaallasten	20.235	18.743	21.447	24.449	26.601
Overdrachten	345.307	221.993	190.072	148.597	147.480
Totaal Exploitatie	**233.010**	**78.172**	**32.872**	**-8.036**	**-23.717**
Reserves					
Baten	-1.028.001	-351.972	-224.826	-171.122	-147.396
Kapitaallasten	0	0	0	0	0
Stortingen	794.991	273.800	191.954	179.158	171.113
Totaal Reserves	**-233.010**	**-78.172**	**-32.872**	**8.036**	**23.717**
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Baten
De ramingen van de baten zijn o.a. gebaseerd op:

- De opgaven van december 2019 van de belastingdienst over de opcenten (Zie paragraaf “Provinciale heffingen”). Er is geen belastingverhoging toegepast.
- De meicirculaire 2019 van het provinciefonds. In de kaderbrief konden de effecten van deze circulaire nog niet worden meegenomen. In de begroting is de raming geactualiseerd op basis van deze circulaire.
- Een actualisatie van de dividend verwachtingen.

Capaciteitskosten
De basis voor de raming van de capaciteitskosten is de vastgestelde formatiesterkte van personeel in dienst van de provincie plus de ingehuurde capaciteit plus de materiële overhead, zoals ICT en huisvesting. Door het feit dat er capaciteitskosten aan investeringen worden toegerekend, is het bedrag in deze tabel niet gelijk aan de totale capaciteitskosten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Kapitaallasten
De ramingen van de kapitaallasten voor investeringen zijn met name gebaseerd op het PMI en PMO (vervanging).

Directe lasten en overdrachten
De directe lasten en overdrachten zijn gebaseerd op de bedragen in de meerjarenraming 2020-2023 aangevuld met de financiële consequenties van het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!', de kaderbrief 2020 en een aantal autonome ontwikkelingen zoals toegelicht in hoofdstuk 4.3.1 van deze begroting.

Het onderscheid tussen de onderdelen directe lasten en overdrachten is op het moment van begroten minder relevant, omdat hiertussen in de loop van het jaar veel verschuivingen plaatsvinden. Dit komt omdat budgetten in eerste instantie op directe lasten worden geraamd. De budgetten verschuiven naar overdrachten als bepaald is dat er bijvoorbeeld ook werkelijk een subsidieregeling is vastgesteld of is bepaald op welke manier (subsidie of deelname aan een project) een provinciaal doel moet worden bereikt.

4.2.3 Verklaring van aanmerkelijke verschillen

Overzicht aanmerkelijke verschillen lasten (x € 1.000)

Nr	Lasten per programma	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Verschil t.o.v. jaarrekening 2018	Verschil t.o.v. Begroting 2019
1	Openbaar bestuur	25.087	25.471	23.467	-1.620	-2.004
2	Bereikbaarheid	258.661	875.348	411.024	152.363	-464.324
3	Water	11.865	27.047	9.751	-2.114	-17.296
4	Milieu	42.768	107.701	50.205	7.436	-57.496
5	Ruimte	83.197	178.276	62.486	-20.711	-115.790
6	Groen	83.423	165.361	121.532	38.108	-43.829
7	Cultuur en Erfgoed	25.907	34.362	23.202	-2.705	-11.160
8	Financiën en Bedrijfsvoering	229.700	97.674	133.720	-95.980	36.045
	Totaal van de lasten	760.608	1.511.240	835.385	74.778	-675.854

Overzicht aanmerkelijke verschillen baten (x € 1.000)

Nr	Baten per programma	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Verschil t.o.v. jaarrekening 2018	Verschil t.o.v. begroting 2019
1	Openbaar bestuur	-1.285	2.802	302	1.587	-2.500
2	Bereikbaarheid	85.250	370.880	296.531	211.281	-74.349
3	Water	6.002	7.937	3.775	-2.227	-4.162
4	Milieu	9.034	40.030	5.799	-3.235	-34.231
5	Ruimte	48.399	87.436	24.027	-24.372	-63.409
6	Groen	62.918	91.721	52.422	-10.496	-39.299
7	Cultuur en Erfgoed	13.606	12.666	7.479	-6.127	-5.187
8	Financiën en Bedrijfsvoering	590.051	897.767	445.050	-145.001	-452.717
	Totaal van de baten	813.975	1.511.240	835.385	21.411	-675.854

Algemene oorzaken van verschillen

Over het algemeen zijn de verschillen tussen de jaarschijven van de vorige begroting en de huidige te verklaren aan de hand van een beperkt aantal oorzaken. Aan de lastenkant zijn de belangrijkste hiervan de variaties in uitvoering van incidentele projecten en subsidies. Deze zijn ongelijkmatig over de jaren verdeeld. Het ene jaar gebeurt slechts voorbereiding, terwijl in het volgende jaar de uitvoering van start gaat en volop wordt uitgegeven. Veel van deze projecten dekken wij uit onze reserves. Het overzicht van stortingen en onttrekkingen dat u vindt bij de financiële tabellen geeft u hierin inzicht.

Verdere algemene oorzaken van de verschillen zijn:

- Mutaties in de kasraming van reserves als gevolg van (bijvoorbeeld) het later afrekenen van subsidies/aanvragen van voorschotten door subsidieontvangers, en vertraging in projecten.
- Mutaties in de raming van begrotingsposten gerelateerd aan de voortgang in projecten/declaratiegedrag van leveranciers
- Mutaties in de financieringslasten gerelateerd aan de voortgang in projecten · budgetmutaties (intensiveringen/ extensiveringen) met een incidenteel karakter of ongelijkmatig verloop tussen de jaren.
- Voorstellen voor nieuw beleid
- (mutaties in) specifieke uitkeringen van het Rijk
- Verschuivingen van budgetten uit administratief technische overwegingen

Specifieke oorzaken
De belangrijkste verklaring van verschillen tussen 2019 en 2020 is te vinden in de verwerking van de coalitieakkoord en de kaderbrief 2020. Daarnaast hebben zich echter ook nog ontwikkelingen voorgedaan, die in deze begroting zijn verwerkt. In de toelichting op de opbouw van de exploitatie is te vinden op welke wijze het coalitieakkoord en de kaderbrief in de begroting en de meerjarenraming zijn verwerkt en is een toelichting te vinden op de mutaties die nieuw zijn in deze begroting.

4.2.4 Structureel en reëel evenwicht

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Saldo van baten en lasten	78.172	32.872	-8.036	-23.717
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-78.172	-32.872	8.036	23.717
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	19.801	16.205	20.201	13.163
Structureel begrotingssaldo	**-19.801**	**-16.205**	**-20.201**	**-13.163**

2020

Bedragen * € 1.000

Programma	Incidenteel			Structureel			Totaal
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Openbaar bestuur	436	-62	374	23.031	-57	22.974	23.348
Bereikbaarheid	92.504	-32.590	59.914	174.614	-3.267	171.347	231.261
Water	2.750	0	2.750	3.851	-1.025	2.826	5.576
Milieu	5.641	0	5.641	29.995	-2.750	27.245	32.886
Ruimte	19.334	0	19.334	26.804	-9.317	17.487	36.821
Groen	48.273	0	48.273	43.176	-558	42.618	90.891
Cultuur en Erfgoed	7.444	0	7.444	9.007	-30	8.977	16.421
Financiën en Bedrijfsvoering	1.383	0	1.383	73.344	-433.757	-360.413	-359.030
Totaal Exploitatie	**177.765**	**-32.652**	**145.113**	**383.822**	**-450.761**	**-66.939**	**78.174**
	Storting	Onttrekking	Saldo	Storting	Onttrekking	Saldo	Totaal
Openbaar bestuur	0	-183	-183	0	0	0	-183
Bereikbaarheid	121.081	-256.454	-135.373	22.826	-4.220	18606	-116767
Water	3.150	-2.750	400	0	0	0	400
Milieu	14.569	-3.049	11.520	0	0	0	11520
Ruimte	16.348	-14.570	1.778	0	-140	-140	1638
Groen	6.890	-51.797	-44.907	23.193	-67	23126	-21781
Cultuur en Erfgoed	0	-7.449	-7.449	6.751	0	6751	-698
Financiën en Bedrijfsvoering	57.573	-8.669	48.904	1420	-2.624	-1204	47700
Totaal Reserves	**219.611**	**-344.921**	**-125.310**	**541.90**	**-7.051**	**47.139**	**-78.171**
Eindtotaal	397.376	-377.573	19.803	438.012	-457.812	-19.800	0

2021

Bedragen x € 1.000

Programma	Incidenteel			Structureel			Totaal
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Openbaar bestuur	153	-50	103	22.384	-57	22.327	22.430
Bereikbaarheid	36.936	-1.998	34.938	174.192	-3.174	171.018	205.956
Water	2.000	0	2.000	3.636	-1.025	2.611	4.611
Milieu	2.005	0	2.005	28.428	-2.573	25.855	27.860
Ruimte	7.270	0	7.270	26.054	-9.329	16.725	23.995
Groen	43.905	0	43.905	42.816	-558	42.258	86.163
Cultuur en Erfgoed	5.505	0	5.505	10.054	-30	10.024	15.529
Financiën en Bedrijfsvoering	1.026	0	1.026	78.559	-433.255	-354.696	-353.670
Totaal Exploitatie	**98.800**	**-2.048**	**96.752**	**386.123**	**-450.001**	**-63.878**	**32.874**

	Storting	Onttrekking	Saldo	Storting	Onttrekking	Saldo	Totaal
Openbaar bestuur	0	0	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	100.270	-126.068	-25798	19.547	-4.733	14.814	-10.984
Water	3.100	-2.000	1100	0	0	0	1.100
Milieu	13.573	0	13573	0	0	0	13.573
Ruimte	12.450	-6.946	5504	0	-140	-140	5.364
Groen	7.680	-45.795	-38115	28.163	-67	28.096	-10.019
Cultuur en Erfgoed	0	-5.510	-5510	5.751	0	5.751	241
Financiën en Bedrijfsvoering	0	-31.300	-31300	1.420	-2.267	-847	-32.147
Totaal Reserves	**137.073**	**-217.619**	**-80.546**	**54.881**	**-7207**	**47.674**	**-32.872**
Eindtotaal	**235.873**	**-219.667**	**16.206**	**441.004**	**-457.208**	**-16.204**	**0**

2022

Bedragen x € 1.000

Programma	Incidenteel			Structureel			Totaal
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Openbaar bestuur	193	-50	143	22.331	-57	22.274	22.417
Bereikbaarheid	7.028	-3.073	3.955	169.425	-3.863	165.562	169.517
Water	2.000	0	2.000	3.635	-1.025	2.610	4.610
Milieu	2.005	0	2.005	27.894	-2.208	25.686	27.691
Ruimte	3.824	0	3.824	25.631	-9.063	16.568	20.392
Groen	38.454	0	38.454	43.893	-183	43.710	82.164
Cultuur en Erfgoed	3.305	0	3.305	9.593	-30	9.563	12.868
Financiën en Bedrijfsvoering	1.556	0	1.556	89.590	-438.839	-349.249	-347.693
Totaal Exploitatie	**58.365**	**-3.123**	**55.242**	**391.992**	**-455.268**	**-63.276**	**-8.034**

	Storting	Onttrekking	Saldo	Storting	Onttrekking	Saldo	Totaal
Openbaar bestuur	2.000	0	2.000	0	0	0	2.000
Bereikbaarheid	87.160	-88.111	-951	18.031	-4.765	13.266	12.315
Water	3.550	-2.000	1.550	0	0	0	1.550
Milieu	14.473	0	14.473	0	0	0	14.473
Ruimte	12.450	-3.500	8.950	0	-140	-140	8.810
Groen	8.680	-40.444	-31.764	26.343	-67	26.276	-5.488
Cultuur en Erfgoed	0	-3.310	-3.310	5.051	0	5.051	1.741
Financiën en Bedrijfsvoering	0	-25.988	-25.988	1.420	-2.797	-1.377	-27.365
Totaal Reserves	**128.313**	**-163.353**	**-35.040**	**50.845**	**-7.769**	**43.076**	**8.036**
Eindtotaal	186.678	-166.476	20.202	442.837	-463.037	-20.200	0

2023

Bedragen x € 1.000

Programma	Incidenteel			Structureel			Totaal
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Openbaar bestuur	278	-50	228	22.331	-57	22.274	22.502
Bereikbaarheid	2.945	-300	2.645	172.968	-3.553	169.415	172.060
Water	2.000	0	2.000	3.635	-1.025	2.610	4.610
Milieu	2.005	0	2.005	27.753	-2.208	25.545	27.550
Ruimte	774	0	774	25.546	-9.067	16.479	17.253
Groen	23.493	0	23.493	45.544	-183	45.361	68.854
Cultuur en Erfgoed	3.305	0	3.305	9.676	-30	9.646	12.951
Financiën en Bedrijfsvoering	526	0	526	96.693	-446.714	-350.021	-349.495
Totaal Exploitatie	**35.326**	**-350**	**34.976**	**404.146**	**-462.837**	**-58.691**	**-23.715**
	Storting	Onttrekking	Saldo	Storting	Onttrekking	Saldo	Totaal
Openbaar bestuur	2.000	0	2.000	0	0	0	2.000
Bereikbaarheid	83.240	-86.191	-2.951	21.526	-4.770	16756	13.805
Water	3.500	-2.000	1.500	0	0	0	1.500
Milieu	14.473	0	14.473	0	0	0	14.473
Ruimte	9.450	-450	9.000	0	0	0	9.000
Groen	6.180	-25.483	-19.303	24.273	-67	24206	4.903
Cultuur en Erfgoed	0	-3.310	-3.310	5.051	0	5051	1.741
Financiën en Bedrijfsvoering	0	-23.221	-23.221	1.420	-1.904	-484	-23.705
Totaal Reserves	**118843**	**-140655**	**-21.812**	**52270**	**-6741**	**45529**	**23.717**
Eindtotaal	154.169	-141.005	13.164	456.416	-469.578	-13162	0

Specificatie van de incidentele Baten en lasten

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.3.2	Projecten voor derden wegen	-28.409	-1.948	-2.973	-
2.3.3	Projecten voor derden vaarwegen	-4.000	-	-	-
	Overige incidentele baten <1 mln.	-243	-100	-150	-350
	Totaal incidentele baten	**-32.652**	**-2.048**	**-3.123**	**-350**
	Incidentele Onttrekkingen aan reserves	-344.921	-217.619	-163.352	-140.654
	Totaal incidentele baten (inclusief reserves)	**-377.573**	**-219.667**	**-166.476**	**-141.005**

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.1.2	Incidentele subsidies Openbaar vervoer	30.471	29.152	-	-
6.1.1	Programma Natuurontwikkeling	35.206	36.787	36.305	23.409
2.3.2	Projecten voor derden wegen	28.409	1.948	2.973	-
6.1.2	Programma Natuurontwikkeling (Groene Uitweg)	12.817	7.018	2.149	84
2.1.4	Aanpassen Boerenverdrietsluis	8.000	-	-	-
2.1.2	Subsidies doorfietsroutes	5.750	1.500	-	-
2.5.1	Incidentele subsidies openbaar vervoer	5.634	-	-	-
7.4.1	Subsidies monumenten	5.243	5.243	3.043	3.043
5.2.1	OV knooppunten	5.000	2.546	-	-
2.4.2	Smart mobility	4.833	-	-	-
2.4.2	Verduurzaming infrastructuur	4.203	325	318	
5.3.2	Cofinanciering regiodeals en IBP	3.750	-	-	-
5.3.2	MKB innovatiestimulering topsectoren (MIT)	3.000	3.000	3.000	-
5.2.4	Kwaliteitsfonds bloemendalerpolder	2.500	-	-	-
3.2.1	Subsidies waterrecreatie	2.000	2.000	2.000	2.000
5.3.1	Subsidies herstructurering bedrijventerreinen	1.970	-	-	-
7.4.2	Uitvoeringsprogramma SvA/NHW	1.939	-	-	-
4.1.5	Intensivering handhaving- en bijzondere opdrachten omgevingsdiensten	1.587	1.000	1.000	1.000
2.1.1	Mobiliteitsbeleid algemeen	1.124	1.114	635	419
2.1.2	Subsidies gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid	1.000	1.000	1.000	1.000
5.3.5	Plattelandsontwikkelingsprogramma	1.000	300	300	250
4.2.3	Subsidies verduurzaming bestaand woningvoorraad	1.000	-	-	-
4.2.1	Energieakkoord	1.000	1.000	1.000	1.000
4.2.1	Subsidies warmteagenda	1.000	-	-	-
	Overige incidentele lasten <1 mln.	9.329	4.867	4.642	3.121
	Totaal incidentele lasten	**177.765**	**98.800**	**58.365**	**35.326**
	Incidentele toevoegingen aan reserves	219.610	137.073	128.313	118.843
	Totaal incidentele lasten (inclusief reserves)	**397.375**	**235.872**	**186.677**	**154.168**

Structurele stortingen in reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
2.3.2	Resv. Groot onderhoud wegen	14.939	13.660	12.144	15.639
2.3.3	Resv. Groot onderhoud vaarwegen	7.887	5.887	5.887	5.887
6.1.1	Resv. Groen	23.193	28.163	26.343	24.273
7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	6.751	5.751	5.051	5.051
8.2.1	Resv. Bedrijfsvoeringskosten	1.420	1.420	1.420	1.420
Eindtotaal		**54.190**	**54.881**	**50.845**	**52.270**

Structurele onttrekkingen aan de reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
8.2.4	Resv. huisvesting	-782	-782	-782	-819
8.2.5	Resv. GO-gelden	-500	-500	-1.030	0
2.2.1	Resv. Kapitaallasten Wegen	-2.116	-2.116	-2.116	-2.116
2.2.1	Resv. Kapitaallasten OV	-522	-522	-522	-522
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	-8	-8	-8	-8
2.1.2	Resv. Uitvoeren Mob.beleid door derden	-205	-205	-205	-205
2.2.1	Resv. Ontwikkeling prov infrastructuur	-130	-130	-75	-27
2.3.2	Resv. Kapitaallasten invest.kunstwerken	-1.239	-1.752	-1.839	-1.892
6.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-67	-67	-67	-67
5.2.3	Resv. kap.lasten invest. havencomplexen	-140	-140	-140	0
8.2.1	Resv. Bedrijfsvoeringskosten	-1.342	-985	-985	-1.085
Eindtotaal		**-7.051**	**-7.207**	**-7.769**	**-6.741**

4.2.6 EMU saldo

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde begin- en eindbalans voorgeschreven. Dit betekent dat vanaf de begroting 2017 een geprognosticeerde begin- en eindbalans wordt opgenomen op basis waarvan de berekening van het EMU-saldo voor de jaren t/m 2023 afgeleid kan worden. Met het opnemen van de geprognosticeerde balans krijgen de Staten meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. In de tabellen hieronder zijn zowel het EMU-saldo als de geprognosticeerde balans voor de jaren 2019 t/m 2023 opgenomen:

Berekening EMU-saldo provincie Noord-Holland (bedragen x € 1.000)

Onderdeel	Omschrijving	2019 *)	2020	2021	2022	2023
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (BBV art.17c)	-233.010	-78.172	-32.872	8.036	23.717
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	13.818	16.702	19.406	22.408	24.560
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.944	960	783	783	783
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-145.318	-139.741	-140.018	-135.653	-108.188
5	De in mindering op de hierboven genoemde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het rijk, de provincies, de Europese Unie en overigen	39.930	38.784	48.583	35.442	31.388
+6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord.	5.548	16.783	5.218	375	200
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
+8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-9.829	-552	-550	-510	-
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen e.d.) en die nog vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-	-	-
-11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-	-	-
	EMU-saldo	**-326.917**	**-145.236**	**-99.450**	**-69.119**	**-27.540**

* t/m de derde begrotingswijziging 2019

Geprognosticeerde balans 2019 t/m 2023

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000		31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	728.191	795.664	862.476	939.904	991.944
	Economisch nut	134.421	115.913	109.801	106.901	102.867
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	593.770	679.751	752.675	833.003	889.077
	Financiële vaste activa	143.272	159.272	159.272	159.272	159.272
	Deelnemingen	143.272	159.272	159.272	159.272	159.272
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	57.783	57.223	56.587	56.377	56.377
	Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	365.131	307.475	241.819	176.163	115.507
	Liquide middelen	900	500	350	350	250
	Overlopende activa	28.510	32.043	37.866	39.007	41.053
	Activa	1.323.787	1.352.177	1.358.370	1.371.073	1.364.403
Passiva						
	Algemene reserves	72.909	121.813	90.513	64.525	41.304
	Bestemmingsreserves	787.445	660.368	658.796	692.819	739.757
	Voorzieningen	17.555	17.963	18.196	18.469	19.252
	Netto-vlottende schulden	14.000	15.000	14.000	15.000	14.500
	Overlopende passiva	431.878	537.033	576.865	580.260	549.590
	Passiva	1.323.787	1.352.177	1.358.370	1.371.073	1.364.403

4.3 Uiteenzetting financiële positie

4.3.1 Opbouw van het begrotingssaldo

4.3.1.1 Opbouw exploitatie

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn voornamelijk het gevolg van de verwerking van het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! en de kaderbrief 2020. Daarnaast vinden exogene en onvermijdelijke bijstellingen plaats. Hieronder is te vinden op welke wijze het coalitieakkoord en de kaderbrief in de begroting 2020 en de meerjarenraming zijn

verwerkt. Daarnaast is een toelichting opgenomen van de niet budget neutrale wijzigingen die nieuw zijn in deze begroting.

Opbouw begroting 2020 (bedragen x € 1.000

Onderwerp	2020	2021	2022	2023
Ontwerpbegroting 2020	0	0	-24.767	-26.550
1. Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!'	-62.484	10.700	46.950	46.150
2. Kaderbrief 2020	0	0	1.181	-146
3. Niet-budget neutrale mutaties in de begroting 2020	4.911	885	2.624	3.768
4. Sluitend maken jaarschijven door inzet saldo 2020	57.573	-11.585	-25.988	-23.221
Totaal begrotingssaldo	**0**	**0**	**0**	**0**

1. Verwerking van het coalitieakkoord in de begroting 2020 (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
	1. Klimaat				
4.2.1	Klimaatakkoord	5.500	10.000	10.000	10.000
4.2.1	Visie ondergrond en energie-infrastructuur	400	-	-	-
4.2.1	Pilot Zonne energie	100	100	-	-
	2. Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid				
5.4.2	Wonen	1.200	1.200	1.200	1.200
2.1.2 & 2.2.1	Bereikbaarheid en mobiliteit	7.500	5.500	5.500	5.250
2.2.1	Investeringen leefbaarheid A8/A9-verbinding	11.000	-	-	-
2.1.1	Verkennende onderzoeken	450	-	-	-
5.2.1	Openbaar-vervoerfonds	5.000	5.000	5.000	5.000
2.1.2	Fietsbeleid	-	2.000	2.000	2.000
	3. Leefomgeving en economie				
5.3.1	Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	2.500
5.3.2	MKB-instrumenten	750	750	750	750
4.2.2	Circualire economie	-	350	350	350
5.3.3	Inclusieve arbeidsmarkt	900	900	900	900
4.1.6	Gezonde leefomgeving	2.700	2.800	3.800	3.800
7.2.1, 7.4.1 & 7.4.2	(onderwater) archeologie, monumenten en erfgoed	1.800	800	2.300	2.300
7.2.1	Cultuureducatie	50	750	750	750
7.2.1	Probiblio	450	450	450	450
7.1.1	Sport en verduurzaming accomodaties	200	400	400	400
	4. Vitaal landelijk gebied				
6.1.1	Natuurnetwerk Nederland, waterkwaliteit en bodemdaling	1.000	7.000	7.000	6.000
6.1.1 & 2.3.2	Masterplan biodiversiteit	2.000	2.000	2.000	2.000

3.1.3	Integraal waterplan en klimaatadaptatie	1.100	1.000	1.500	1.500
6.3.1	Groene vrijwilligers: betrekken bij Groen	100	100	100	100
6.2.4	Faunafonds, verhogen eigen risico	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
6.2.3	Opvangcentra wilde dieren	100	100	-	-
4.1.5	Handhaving natuur- en milieutaken en energiebesparing	1.000	1.000	1.000	1.000
3.1.2	Programma identiteit kustplaatsen Ijsselmeer	50	100	50	-
5.3.4	Voedselvisie	1.600	1.500	1.500	1.500
6.3.2	Landschapsfonds (incl. liniedijken)	250	2.500	3.500	4.000
6.2.2	Recreatie en toerisme	150	-	-	-
	5. Openbaar bestuur				
1.2.1, 1.3.3 & 1.4.1	Bestuurscultuur en bestuurskracht	700	700	700	700
1.4.2	Cofinanciering EU-projecten	-	-	2.000	2.000
4.2.1	Klimaatneutrale provinciale organisatie	1.150	1.100	1.100	1.100
1.4.1	Sponsoring evenementen	600	600	600	600
	Vrijval reserves, stortingen en stelposten				
5.3.2	Vrijval Cofinanciering regiodeals/IBP	-8.250	-14.000	-	-
2.2.1	Vrijval reservering Bereikbaarheid Bollenstreek	-79.000	-	-	-
2.2.1	Vrijval OV risicoreservering HOV Gooi	-9.500	-	-	-
2.2.1	Vrijval reservering OV zuidtangent	-10.034	-	-	-
2.1.2	Verlagen storting Reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
8.1.7	Taakstellende doorlichting exploitatiebegroting: ‘oud voor nieuw beleid’	-	-4.000	-4.000	-4.000
8.1.8	Taakstellende doorlichting bestemmingsreserves	-	-16.500	-	-
	Totaal	**-62.484**	**10.700**	**46.950**	**46.150**

2. Verwerking de kaderbrief 2020 in de begroting 2020 (bedragen x € 1.000)

OD	Regel in Kaderbrief	2020	2021	2022	2023
1.1.3	T - Capaciteit voor uitvoering evaluatiekader subsidies	44	44	44	44
2.1.2	M - OV-terminal Zuidas	0	2.845	0	0
2.2.1	I - Indexering PMI F - aanpassing afschrijvingstermijn	-7.164	-7.734	-8.176	-8.860
2.3.1	Stelpost vrijval agv verlenging afschrijvingstermijnen	-	-	2.000	2.000
2.3.2	H - Chroom 6, F - aanpassing afschrijvingstermijn I - indexering PMO wegen G - Areaaluitbreiding J - Machinerichtlijn W - Verzekeren continuiteit dienstverlening weginspecteurs	-851	-3.289	-4.449	-4.085
2.3.3	I - Indexering PMO vaarwegen F - aanpassing afschrijvingstermijn,	-1.368	-2.200	-2.331	-2.395
2.4.1	G - Areaaluitbreiding	-32	-47	-47	-47
4.1.1	P - Gezonde leefomgeving: onderzoek RIVM	300	0	0	0
4.1.5	S - Professionaliseren opdrachtgeverschap omgevingsdiensten K - ICT omgevingsdienst NHN O - Zeer zorgwekkende stoffen	1.019	646	500	500
5.3.2	N - Participatiefonds duurzame economie Noord-Holland (PDENH)	619	630	703	727
6.3.3	R - Cofinanciering Waddenfonds investeringskader Waddengebied Q - Wadden	5.350	5.200	5.200	2.200
7.3.3	L - Huis van Hilde	179	193	206	221
8.1.1	C - Motorrijtuigenbelasting	-4.600	-4.600	-4.600	-4.600
8.1.2	B - Provinciefonds	443	761	530	557
8.1.7	D – Indexeringen ophogen stelpost prijsstijgingen E – Gewijzigde systematiek verwerking afrekeningsverschillen	4.677	6.598	7.508	9.499
8.1.2	Algemene Reserve – Sluitend maken jaarschijven 2020 en 2021	-2.859	-3.215	0	0
8.2.1	V - Basis op orde, U - Datagedreven werken	4.243	4.168	4.093	4.093
	Totaal kaderbrief	**0**	**0**	**1.181**	**-146**

3. Nieuw in de begroting 2020 (bedragen x € 1.000)

OD	Naam	2020	2021	2022	2023
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	117	117	117	117
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	25	25	25	25
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	100	0	0	0
2.1.1	Mobiliteitsbeleid opstellen	167	167	167	167
2.2.1	Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren	-856	-1.821	-1.389	-1.343
2.3.2	OV, wegen en kunstwerken in stand houden	3.810	105	191	380
2.3.3	Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren	186	219	-40	98
2.4.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	-80	210	1004	1.253
3.2.3	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	-190	-190	-190	-190
4.1.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	80	80	80	80
4.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	1.213	705	802	863
5.1.1	Omgevingsvisie uitdragen	290	150	0	0
5.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	-279	-837	-839	-840
7.1.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	60	60	60	60
7.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	0	390	-420	0
8.1.1	Lokale heffingen innen	-1.300	-1.300	-1.300	-1.300
8.1.2	Algemene uitkering provinciefonds beheren	1.949	3.186	4.737	4.779
8.1.7	Stelposten beheren	-421	-421	-421	-421
8.2.1	Overhead beheren	32	32	32	32
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	-18	-18	-18	-18
8.2.3	Vennootschapsbelasting	26	26	26	26
Totaal		**4.911**	**885**	**2.624**	**3.768**

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Onder dit operationeel doel zijn de kostenstijgingen opgenomen voor de vergoedingen aan PS leden en de kosten voor de ondertiteling van de opnamen van PS en commissievergaderingen.

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Op basis van de gerealiseerde kosten in voorgaande jaren en de aanvullende milieu eisen bij de nieuwe aanbesteding wordt de raming voor de taxikosten GS omhoog bijgesteld.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

In 2020 is het 75 jaar geleden dat Nederland werd bevrijd. Het is nu al bekend dat 9 andere provincies mee gaan werken om dit groots te vieren. Ook de provincie Noord-Holland wil daar graag aan meedoen. Het voorstel is om hiervoor € 100.000 ter beschikking te stellen.

2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Betreft de meerjarige verwerking van de bijdrage van de provincie Noord-Holland aan het IPO voor de kerntaak bereikbaarheid.

2.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

De mutaties zijn het gevolg van de bijstelling van de kapitaallasten op basis van de werkelijk gerealiseerde PMI-investeringen en de ramingen voor de komende jaren.

2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

In verband met aanpassingen in de planning van het programma Centrale Brugbediening verschuift de storting in de reserve investeringen Kunstwerken. De aanpassing van de storting is echter een aanpassing van de bedragen voor de jaren 2020 t/m 2024. Per saldo blijft de storting in de reserve Kunstwerken ongewijzigd. Daarnaast heeft actualisatie van budgetten plaatsgevonden op basis van herijking van gebiedscontracten (nulmeting) en op basis van meerjarige capaciteitsplanningen projectteams.

2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Actualisatie van budgetten op basis van herijking van gebiedscontracten (nulmeting) en op basis van meerjarige capaciteitsplanningen projectteams.

2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Betreft de actualisatie van diverse budgetten, waaronder:

- Bijdrage PNH € 150.000 aan project Smart Mobility MRA
- Beheer onderhoud tunnels en aquaducten € 350.000 waaronder de inhuur van een wegenverkeersleider.
- Minder uitgaven voor 2020 ad € 375.000 betreffende de kosten van de verbindingen netwerken omdat er minder bruggen zijn aangesloten dan was gepland in het project Centrale afstandsbediening.
- Actualisatie van de kapitaallasten op basis van investeringen in de steunpunten

3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

De verwachte lege-opbrengsten zijn omhoog bijgesteld

4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Extra capaciteit wordt ingezet voor de nazorg van gesloten stortplaatsen

4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

- De door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in 2017 ingevoerde prestatiegerichte financiering (PGF) is in 2019 gevalideerd. Hierdoor worden de tarieven van de door de OD uitgevoerde taken omhoog bijgesteld. Daarnaast hebben volumewijzigingen plaatsgevonden als gevolg van toegenomen vraag, ambities en wettelijke verplichtingen.
- Voor bijzondere projecten voert de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op basis van opdrachtverlening de VTH-taken uit. Deze taken maken geen deel uit van de uitvoeringsovereenkomst met de omgevingsdienst. Hiervoor worden leges geheven die in principe kostendekkend zijn. In 2020 gaat het om de projecten Zeesluizen, Markermeerdijken en Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV).
- Hogere bijdrage omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek in verband met de omgevingsvisie
- Actualisatie van de verwachte opbrengsten uit de heffing van leges

5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen

Omdat de inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld is in 2020 en 2021 extra budget nodig voor het houden van bijeenkomsten, pilots en het digitaal systeem omgevingswet.

5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

- Actualisatie van de verwachte huur- en pacht opbrengsten
- Actualisatie van het meerjarig onderhoudsplan
- De raming voor de verkoopopbrengsten (excl. BBL en PASO) is geactualiseerd. Dit leidt tot meer (netto) inkomsten

7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed
Betreft een verschuiving van lasten naar eerdere jaren.

7.1.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen
Betreft een bijdrage aan Dorpswerk ter ondersteuning van initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang.

8.1.1 Lokale heffingen innen
Op basis van de toename van het aantal voertuigen in de eerste maanden van 2019 wordt de verwachte opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting naar boven bijgesteld met € 1,3 miljoen.

8.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren
Op basis van de meicirculaire wordt de algemene uitkering vanuit het provinciefonds naar beneden bijgesteld.

8.1.7 Stelposten beheren
De stelpost prijsstijgingen wordt naar beneden bijgesteld

8.2.1 Overhead beheren
Betreft de kosten voor aanschaf en het onderhoud van ICT-apparatuur voor PS-leden. Deze aanschaf vloeit voort uit de gewijzigde rechtspositieregeling voor PS-leden

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren
Actualisatie van de verwachte opbrengsten uit leges

8.2.3 Vennootschapsbelasting
De provincie is VPB plichtig voor de deelname in PolanenPark CV.

4.3.1.2 Geprognotiseerde balans

Geprognotiseerde balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgen provinciale staten en de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans moet qua informatiebehoefte aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. Het is van belang dat deze (nieuwe) balans in ieder geval voldoende informatie bevat om inzicht te bieden in de ontwikkeling van het EMU-saldo (zie tabel 4.2.5 in deze begroting). Door het opnemen van de geprognosticeerde balans bevat de begroting ook voldoende informatie om de ontwikkeling van de kengetallen, die ingevolge artikel 11, derde lid, van het BBV, in de begroting en het jaarverslag moeten worden opgenomen, voor drie jaren volgend op de begroting te berekenen. De

kengetallen (zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze begroting) die reeds moesten worden opgenomen geven provinciale staten en de raad meer inzicht in de financiële positie. Het opnemen van de ontwikkelingen van de kengetallen voor de jaren na de begroting draagt bij aan die doelstelling.

In de tabel hieronder is de geprognosticeerde balans t/m 2023 opgenomen

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000		31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	728.191	795.664	862.476	939.904	991.944
	Economisch nut	134.421	115.913	109.801	106.901	102.867
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	593.770	679.751	752.675	833.003	889.077
	Financiële vaste activa	143.272	159.272	159.272	159.272	159.272
	Deelnemingen	143.272	159.272	159.272	159.272	159.272
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	57.783	57.223	56.587	56.377	56.377
	Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	365.131	307.475	241.819	176.163	115.507
	Liquide middelen	900	500	350	350	250
	Overlopende activa	28.510	32.043	37.866	39.007	41.053
	Activa	1.323.787	1.352.177	1.358.370	1.371.073	1.364.403
Passiva						
	Algemene reserves	72.909	121.813	90.513	64.525	41.304
	Bestemmingsreserves	787.445	660.368	658.796	692.819	739.757
	Voorzieningen	17.555	17.963	18.196	18.469	19.252
	Netto-vlottende schulden	14.000	15.000	14.000	15.000	14.500
	Overlopende passiva	431.878	537.033	576.865	580.260	549.590
	Passiva	1.323.787	1.352.177	1.358.370	1.371.073	1.364.403

4.3.2 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

In dit voorgeschreven onderdeel van de financiële begroting wordt inzicht geboden in de verplichtingen die de provincie heeft ten aanzien van arbeidskosten die jaarlijks een beslag leggen op de begroting. Het gaat hier om verplichtingen die in een jaar ontstaan en in latere jaren tot uitbetaling komen, maar niet op de balans zijn opgenomen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	2020	2021	2022	2023
Vakantiedagen	-	-	-	-
Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit	-	-	-	-
Werkloosheidsuitkeringen				
* als gevolg van reorganisatie	€ 46.000	€ 35.000	-	-
* overige werkloosheidsuitkeringen	€ 101.000	€ 59.000	€ 34.000	€ 4.000
Totaal	**€ 147.000**	**€ 94.000**	**€ 34.000**	**€ 4.000**

Vakantiegelden
Door de invoering van het individueel keuzebudget (voortkomend uit de cao) worden vakantiegelden in het lopende jaar volledig uitbetaald.

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit
Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment nog via de personeel- en salarisadministratie maandelijks een uitkering ontvangen. De Statenleden zijn buiten beschouwing gelaten conform artikel 44, lid 3 van het BBV.

Werkloosheidsuitkeringen
Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment maandelijks een uitkering ontvangen van het UWV en/of Loyalis.

4.3.3 Investeringen

In de tabel hieronder worden de netto geactiveerde investeringen weergegeven. Het gaat hierbij om het bedrag van het bruto investeringsbedrag minus de bijdragen welke van derden worden ontvangen en de eventuele desinvesteringen. De investeringen zijn ingedeeld per programma.

Bedragen x € 1.000	Overzicht van netto investeringen per programma	2020	2021	2022	2023
Programma	**Lopende investeringen:**				
	Materiële vaste activa				
	Investeringen met een economisch nut				
5	Gronden Wieringerrandmeer	2.750-	2.688-	-	-
5	Strategisch grondbeleid	14.033-	2.330-	375-	-
5	Beheergrondbank Laag-Holland	-	200-	-	200-
2	Steunpunten voor dagelijks beheer (vaar)wegen	1.300	2.131	1.298	-
2	Provinciale wegen	29.848	40.038	41.524	39.074
2	Aanleg ecologische oevers	3	-	-	-
2	Investeringen Openbaar Vervoer	-	-	-	-
2	DVM (intelligente verkeerslichten)	1.650	825	825	825
2	Vervanging kunstwerken	8.574	1.300	800	600
	Totaal materiële vaste activa	24.592	39.076	44.071	40.299
	Financiële vaste activa				
5	Kapitaaldeelname Life Science Fonds Amsterdam	-	-	-	-
4	Participatiefonds deelnemingen Duurzame Energie	15.000	-	-	-
	Innovatiefonds Noord-Holland	1.000			
	Totaal financiële vaste activa	16.000	-	-	-
	Totaal lopende investeringen	**40.592**	**39.076**	**44.071**	**40.299**
	Vervangingsinvesteringen:				
2	Vervangingsinvesteringen wegen PMO	44.513	23.725	29.376	25.701
2	Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	15.069	23.417	26.389	10.601
	Totaal vervangingsinvesteringen	**59.582**	**47.142**	**55.765**	**36.302**
	Totaal netto investeringen	**100.175**	**86.218**	**99.836**	**76.600**

4.3.4 Activa

4.3.4.1 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 en 52)

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen

Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2019	Investeringen 2020	Desinvesteringen 2020	Bijdragen van derden 2020	Afwaarderingen 2020	Afschrijving 2020	Boekwaarde per 31-12-2020
1. Immateriële activa							
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-	-	-	-	-	-	-
2. materiële vaste activa							
A. Investeringen met een economisch nut	**134.421**	**1.300**	**16.783**	-	-	**3.026**	**115.912**
- Gronden en terreinen	58.728	-	16.783	-	-	-	41.945
- Bedrijfsgebouwen	75.693	1.300	-	-	-	3.026	73.967
B. Investeringen in openbare ruimte met een							
maatschappelijk nut	**593.770**	**138.441**	-	**38.784**	-	**13.676**	**679.751**
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	593.770	138.441	-	38.784	-	13.676	679.751
Totaal materiële vaste activa	728.191	144.504	16.783	38.784	-	16.702	795.663
Totaal geactiveerde investeringen	**728.191**	**144.504**	**16.783**	**38.784**	-	**16.702**	**795.663**

4.3.4.2 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 36)

Staat van financiële vaste activa

	Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2019	Investeringen in 2020	Desinvesteringen in 2020	Herwaarderingen in 2020	Afschrijvingen in 2020	Boekwaarde per 31-12-2020
A.	**Kapitaalverstrekkingen aan:**						
	- deelnemingen	143.272	16.000	-	-	-	159.272
B.	**Leningen aan:**						
	- openbare lichamen	38.569	-	-	-	-	38.569
	- deelnemingen	11.721	-	-	-	-	11.721
C.	**Overige langlopende leningen**	7.493	-	560	-	-	6.933
	Totaal financiële vaste activa	**201.055**	**16.000**	**560**	-	-	**216.495**

4.3.5 Kapitaallasten

Overzicht van de in de meerjarenraming verwerkte kapitaallasten 2020-2023

Nummer product	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
	A. Capaciteitskosten				
	Grond Houtplein				
	Renovatie Houtplein	1.643	1.643	1.643	1.643
	Nieuwbouw Dreef	557	557	557	557
	Totaal A	2.200	2.200	2.200	2.200
	B. Directe kosten				
172.12	Parkeergarage Dreef	407	407	407	407
308.01	Aanleg van provinciale wegen	5.441	6.301	7.436	8.398
308.16	Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten wegen	2.116	2.116	2.116	2.116
311.20	Vervangingsinvesteringen wegen PMO	3.226	4.116	4.591	5.178
311.27	Vervangingsinvesteringen Kunstwerken	1.239	1.752	1.839	1.892
311.36	DVM (intelligente verkeerslichten)	-	110	165	220
318.23	Steunpunten B&U	-	-	796	948
338.02	Aanleg ecologische oevers	8	8	8	8
338.20	Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	1.057	1.388	1.842	2.325
343.14	Investeringen OV (reserve kapitaallasten)	522	522	522	522
606.07	Investeringen Groen (reserve kapitaallasten)	67	67	67	67
718.20	Kapitaallasten Havencomplexen	140	140	140	-
838.11	Archeologie opdrachten	279	279	279	279
	Totaal B	14.502	17.206	20.208	22.360
Bedragen x € 1.000	**Totaal A + B**	**16.702**	**19.406**	**22.408**	**24.560**

4.3.6 Financiering

4.3.6.1 Overzicht van het renteresultaat

In onderstaande tabel wordt het renteresultaat van de provincie weergegeven. Het gaat hierbij om de werkelijk ontvangen of betaalde rente. Aangezien de provincie geen vreemd vermogen hoeft aan te trekken om beleidswensen te financieren is van betaalde rente geen sprake op dit moment. Een nadere specificatie van de ontvangen rente voor 2018 is terug te vinden in tabel 4.4.1 van deze begroting.

	Renteresultaat	2019	2020	2021	2022	2023
	De externe rentelasten over de korte en lange					
A.	Financiering	-	-	-	-	-
B.	De externe rentebaten	318.000	18.000	12.000	4.000	4.000
	Totaal door te rekenen externe rente	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden					
C.	Doorberekend	-	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het					
	betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht					
	Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief					
	overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-318.000	-18.000	-12.000	-4.000	-4.000

4.3.6.2 Staat van investeringen en financiering

2020

Bedragen x € 1.000	Begin 2020	Vermeerderingen 2020	Verminderingen 2020	Afschrijvingen 2020	Eind 2020
Activa					
Immateriële activa	-	-	-	-	-
Materiële activa (investeringen)	728.192	139.741	55.567	16.702	795.664
Economisch nut	134.422	1.300	16.783	3.026	115.913
Openbare ruimte met maatschappelijk nut	593.770	138.441	38.784	13.676	679.751
Financiële vaste activa	143.271	16.000	-	-	159.271
Deelnemingen	143.271	16.000	-	-	159.271
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	57.781	-	560	-	57.221
Activa	929.244	155.741	56.127	16.702	1.012.156
Passiva					
Algemene reserves	72.909	57.573	8.669	-	121.813
Bestemmingsreserves	787.445	216.227	240.763	102.540	660.369
Voorzieningen	17.555	960	552	-	17.963
Passiva	877.909	274.760	249.984	102.540	800.145
			mutatie		
			-160.676		
Tekort aan financieringsmiddelen	**-51.335**				**-212.011**

2021

Bedragen x € 1.000		Begin 2021	Vermeerderingen 2021	Verminderingen 2021	Afschrijvingen 2021	Eind 2021
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	795.664	140.018	53.800	19.406	862.476
	Economisch nut	115.913	2.131	5.218	3.026	109.801
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	679.751	137.887	48.583	16.380	752.676
	Financiële vaste activa	159.271	-	-	-	159.271
	Deelnemingen	159.271		-	-	159.271
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	57.221	-	635	-	56.586
	Activa	1.012.156	140.018	54.435	19.406	1.078.333
Passiva						
	Algemene reserves	121.813	-	31.300	-	90.513
	Bestemmingsreserves	660.369	191.954	193.526	-	658.797
	Voorzieningen	17.963	783	550	-	18.196
	Passiva	800.145	192.737	225.376	-	767.506
				mutatie		
				-98.816		
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-212.011**				**-310.827**

2022

Bedragen x € 1.000		Begin 2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Eind 2022
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	862.476	135.653	35.817	22.408	939.904
	Economisch nut	109.800	1.298	375	3.822	106.901
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	752.676	134.355	35.442	18.586	833.004
	Financiële vaste activa	159.271	-	-	-	159.271
	Deelnemingen	159.271		-	-	159.271
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	56.586	-	210	-	56.376
	Activa	1.078.333	135.653	36.027	22.408	1.155.551
Passiva						
	Algemene reserves	90.513	-	25.988	-	64.525
	Bestemmingsreserves	658.797	179.158	145.136	-	692.819
	Voorzieningen	18.196	783	510	-	18.469
	Passiva	767.506	179.941	171.634	-	775.813
				mutatie		
				-68.911		
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-310.827**				**-379.738**

2023

Bedragen x € 1.000		Begin 2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Eind 2023
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	939.905	108.188	31.588	24.560	991.945
	Economisch nut	106.901		200	3.834	102.867
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	833.004	108.188	31.388	20.726	889.078
	Financiële vaste activa	159.271	-	-	-	159.271
	Deelnemingen	159.271		-	-	159.271
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	56.376	-			56.376
	Activa	1.155.552	108.188	31.588	24.560	1.207.592
Passiva						
	Algemene reserves	64.525	-	23.221	-	41.304
	Bestemmingsreserves	692.819	171.113	124.175	-	739.757
	Voorzieningen	18.469	783		-	19.252
	Passiva	775.813	171.896	147.396	-	800.313
				mutatie		
				-27.540		
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-379.739**				**-407.279**

4.3.7 Stand en mutaties van reserves

4.3.7.1 Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

2020

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Overheveling van andere reserve	Onttrekking	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	72.909	57.573	-	-8.669	-	-	121.813
	Totaal algemene reserves	**72.909**	57.573	-	**-8.669**	-	-	**121.813**
	Programma 1 Openbaar bestuur							
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	5.399	-	-	-183	-	-	5.216
			-					
	Programma 2 Bereikbaarheid		-					
2.1.1	Mobiliteitsbeleid	3.014	450	205	-1.124	-	-	2.545
2.1.2	Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door derden	81.658	20.113	-	-52.124	-205	-	49.442
2.2.1	Kapitaallasten Wegen	102.640	-	-	-2.116	-	-	100.524
2.2.1	Kapitaallasten OV	25.316	-	-	-522	-	-	24.794
2.2.1	Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	265.643	29.874	-	-130	-	-98.534	196.853
2.3.2	Groot Onderhoud Wegen	14.475	14.939	1.750	-20.627	-	-1.400	9.137
2.3.2	Investeringen kunstwerken	2.555	7.900	-	-	-8.574	-	1.881
2.3.2	Kapitaallasten VIK	22.637	-	8.574	-1.239	-	-	29.972
2.3.3	Kapitaallasten Vaarwegen	309	-	3	-8	-	-	304
2.3.3	Groot Onderhoud Vaarwegen	1.912	7.887	-	-4.952	-1.753	-1.146	1.948
2.4.2	Innovatieprojecten Mobiliteit	14.646	1.178	-	-9.487	-	-	6.337
2.5.1	Openbaar Vervoer Projecten	18.511	51.034	-	-56.733	-	-	12.812
	Programma 3 Water							
3.1.2	Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	27.451	50	-	-750	-	-	26.751
3.1.3	Klimaatadaptie	-	1.100	-	-	-	-	1.100
3.2.1	Waterrecreatie	2.374	2.000	-	-2.000	-	-	2.374
	Programma 4 Milieu							
4.1.3	Bodemsanering	20.736	5.619	-	-397	-	-	25.958
4.1.6	Gezonde Leefomgeving	-	2.700	-	-	-	-	2.700
4.2.1	Energietransitie	1.999	6.150	-	-1.000	-	-	7.149
4.2.2	Circulaire economie	653	100	-	-652	-	-	101
4.2.3	Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	1.000	-	-	-1.000	-	-	-

	Programma 5 Ruimte							
5.2.1	OV-Knooppunten	4.149	8.398	-	-5.000	-	-	7.547
5.2.3	Ontwikkeling Havencomplexen	6.803	250	-	-	-	-	7.053
5.2.3	Kapitaallasten investeringen Havencomplexen	420	-	-	-140	-	-	280
5.2.4	Ruimtelijke Ontwikkeling	2.500	-	-	-2.500	-	-	-
5.3.1	Herstructurering bedrijventerreinen	2.940	2500	-	-1.970	-	-	3.470
5.3.2	MKB Innovatie-Instrumenten	8.831	3.750	-	-3.000	-	-	9.581
5.3.4	Duurzame Landbouw	426	-	-	-	-	-	426
5.3.5	Europese Landbouwprojecten	1.633	250	-	-1.000	-	-	883
5.4.1	Woonbeleid	5.179	-	-	-1.100	-	-	4.079
5.4.2	Woningbouw	5.262	1200	-	-	-	-	6.462
	Programma 6 Groen							
6.1.1	Groen	62.771	23.193	-	-35.206	-	-1.460	49.298
6.1.2	Groene Uitweg	24.131	180	-	-12.817	-	-	11.494
6.1.2	Kapitaallasten Groen	3.221	-	-	-67	-	-	3.154
6.1.3	Oostelijke Vechtplassen (OVP)	14.533	1.460	-	-2.314	-	-	13.679
6.3.2	Landschap	-	250	-	-	-	-	250
6.3.3	Cofinanciering Waddenzee	842	5.000	-	-	-	-	5.842
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed							
7.4.1	Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	3.128	6.751	-	-5.510	-	-	4.369
7.4.2	SvA/NHW Werelderfgoed	3.496	-	-	-1.939	-	-	1.557
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering							
8.2.2	Bedrijfsvoering	5.260	1.420	-	-1.342	-	-	5.338
8.2.3	Huisvesting	14.463	-	-	-782	-	-	13.681
8.2.4	GO-Gelden	2.732	-	-	-500	-	-	2.232
8.3.1	Stedelijke Vernieuwing*	305	-	-	-	-	-	305
8.3.1	Investeringsimpuls duurzame zeehavens	1.493	-	-	-	-	-	1.493
	Totaal Bestemmingsreserves	**787.444**	**205.696**	**10.532**	**-230.231**	**-10.532**	**-102.540**	**660.369**
	Totaal Reserves	**860.353**	**263.269**	**10.532**	**-238.900**	**-10.532**	**-102.540**	**782.182**

2021

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Overheveling van andere reserve	Onttrekking	Overhevelingen naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	121.813	-	-	-14.800	-	-16.500	90.513
	Totaal algemene reserves	**121.813**	-	-	**-14.800**	-	**-16.500**	**90.513**
	Programma 1 Openbaar bestuur							
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	5.216	-	-	-	-	-	5.216
	Programma 2 Bereikbaarheid							
2.1.1	Mobiliteitsbeleid	2.545	-	205	-1.114	-	-	1.636
2.1.2	Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	49.442	27.746	-	-45.720	-205	-	31.263
2.2.1	Kapitaallasten Wegen	100.524	-	-	-2.116	-	-	98.408
2.2.1	Kapitaallasten OV	24.794	-	-	-522	-	-	24.272
2.2.1	Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	196.853	16.874	-	-130	-	-	213.597
2.3.2	Groot Onderhoud Wegen	9.137	13.660	750	-17.461	-	-1.400	4.686
2.3.2	Investeringen kunstwerken	1.881	1.800	-	-	-1.300	-	2.381
2.3.2	Kapitaallasten VIK	29.972	-	1.300	-1.752	-	-	29.520
2.3.3	Kapitaallasten Vaarwegen	304	-	-	-8	-	-	296
2.3.3	Groot Onderhoud Vaarwegen	1.948	5.887	-	-3.170	-750	-866	3.049
2.4.2	Innovatieprojecten Mobiliteit	6.337	848	-	-407	-	-	6.778
2.5.1	Openbaar Vervoer Projecten	12.812	50.747	-	-53.880	-	-	9.679
	Programma 3 Water							
3.1.2	Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	26.751	100	-	-	-	-	26.851
3.1.3	Klimaatadaptie	1.100	1.000	-	-	-	-	2.100
3.2.1	Waterrecreatie	2.374	2.000	-	-2.000	-	-	2.374
	Programma 4 Milieu							
4.1.3	Bodemsanering	25.958	223	-	-	-	-	26.181
4.1.6	Gezonde leefomgeving	2.700	2.800	-	-	-	-	5.500
4.2.1	Energietransitie	7.149	10.200	-	-	-	-	17.349
4.2.2	Circulaire economie	101	350	-	-	-	-	451
4.2.3	Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	-	-	-	-	-	-
	Programma 5 Ruimte							
5.2.1	OV-Knooppunten	7.546	5000	-	-2.546	-	-	10.000

5.2.3	Ontwikkeling Havencomplexen	7.053	-	-	-	-	-	7.053
5.2.3	Kapitaallasten havencomplexen	280	-	-	-140	-	-	140
5.2.4	Ruimtelijke Ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-
5.3.1	Herstructurering bedrijventerreinen	3.470	2.500	-	-	-	-	5.970
5.3.2	MKB Innovatie-Instrumenten	9.581	3.750	-	-3.000	-	-	10.331
5.3.4	Duurzame Landbouw	426	-	-	-	-	-	426
5.3.5	Europese Landbouwprojecten	883	-	-	-300	-	-	583
5.4.1	Woonbeleid	4.079	-	-	-1.100	-	-	2.979
5.4.2	Woningbouw	6.462	1.200	-	-	-	-	7.662
	Programma 6 Groen							
6.1.1	Groen	49.298	28.163	-	-36.787	-	-	40.674
6.1.2	Groene Uitweg	11.494	180	-	-7.018	-	-	4.656
6.1.2	Kapitaallasten Groen	3.154	-	-	-67	-	-	3.087
6.1.3	Oostelijke Vechtplassen (OVP)	13.679	-	-	-1.990	-	-	11.689
6.3.2	Landschap	250	2500	-	-	-	-	2.750
6.3.3	Cofinanciering Waddenzee	5.842	5.000	-	-	-	-	10.842
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed							
7.4.1	Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	4.369	5.751	-	-5.510	-	-	4.610
7.4.2	SvA/NHW Werelderfgoed	1.557	-	-	-	-	-	1.557
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering							
8.2.2	Bedrijfsvoering	5.338	1.420	-	-985	-	-	5.773
8.2.3	Huisvesting	13.681	-	-	-782	-	-	12.899
8.2.4	GO-Gelden	2.232	-	-	-500	-	-	1.732
8.3.1	Stedelijke Vernieuwing*	305	-	-	-	-	-	305
8.3.1	Investeringsimpuls duurzame zeehavens	1.493	-	-	-	-	-	1.493
	Totaal Bestemmingsreserves	**660.368**	**189.699**	**2.255**	**-189.005**	**-2.255**	**-2.266**	**658.796**
	Totaal Reserves	**782.181**	**189.699**	**2.255**	**-203.805**	**-2.255**	**-18.766**	**749.309**

2022

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Overheveling van andere reserve	Onttrekking	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	90.513	-	-	-25.988	-	-	64.525
	Totaal algemene reserves	**90.513**	-	-	**-25.988**	-	-	**64.525**
	Programma 1 Openbaar bestuur							
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	5.216	2.000	-	-	-	-	7.216
	Programma 2 Bereikbaarheid							
2.1.1	Mobiliteitsbeleid	1.636	-	205	-635	-	-	1.206
2.1.2	Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	31.263	13.408	-	-10.453	-205	-	34.013
2.2.1	Kapitaallasten Wegen	98.408	-	-	-2.116	-	-	96.292
2.2.1	Kapitaallasten OV	24.272	-	-	-522	-	-	23.750
2.2.1	Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	213.596	16.874	-	-75	-	-	230.395
2.3.2	Groot Onderhoud Wegen	4.686	12.144	3.575	-13.454	-	-1.400	5.551
2.3.2	Investeringen kunstwerken	2.381	1.000	-	-	-800	-	2.581
2.3.2	Kapitaallasten VIK	29.520	-	800	-1.839	-	-	28.481
2.3.3	Kapitaallasten Vaarwegen	296	-	-	-8	-	-	288
2.3.3	Groot Onderhoud Vaarwegen	3.049	5.887	-	-3.663	-3.575	-1.251	447
2.4.2	Innovatieprojecten Mobiliteit	6.778	528	-	-615	-	-	6.691
2.5.1	Openbaar Vervoer Projecten	9.679	50.770	-	-52.265	-	-	8.184
	Programma 3 Water							
3.1.2	Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	26.851	50	-	-	-	-	26.901
3.1.3	Klimaatadaptie	2.100	1.500	-	-	-	-	3.600
3.2.1	Waterrecreatie	2.374	2.000	-	-2.000	-	-	2.374
	Programma 4 Milieu							
4.1.3	Bodemsanering	26.181	223	-	-	-	-	26.404
4.1.6	Gezonde leefomgeving	5.500	3.800	-	-	-	-	9.300
4.2.1	Energietransitie	17.349	10.100	-	-	-	-	27.449
4.2.2	Circulaire economie	451	350	-	-	-	-	801
4.2.3	Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	-	-	-	-	-	-
	Programma 5 Ruimte							

5.2.1	OV-Knooppunten	10.000	5.000	-	-	-	-	15.000
5.2.3	Ontwikkeling Havencomplexen	7.053	-	-	-	-	-	7.053
5.2.3	Kapitaallasten investeringen havencomplexen	140	-	-	-140	-	-	-
5.2.4	Ruimtelijke Ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-
5.3.1	Herstructurering bedrijventerreinen	5.970	2.500	-	-	-	-	8.470
5.3.2	MKB Innovatie-Instrumenten	10.331	3.750	-	-3.000	-	-	11.081
5.3.4	Duurzame Landbouw	426	-	-	-	-	-	426
5.3.5	Europese Landbouwprojecten	583	-	-	-300	-	-	283
5.4.1	Woonbeleid	2.979	-	-	-200	-	-	2.779
5.4.2	Woningbouw	7.662	1.200	-	-	-	-	8.862
	Programma 6 Groen							
6.1.1	Groen	40.674	26.343	-	-36.305	-	-	30.712
6.1.2	Groene Uitweg	4.656	180	-	-2.149	-	-	2.687
6.1.2	Kapitaallasten Groen	3.087	-	-	-67	-	-	3.020
6.1.3	Oostelijke Vechtplassen (OVP)	11.689	-	-	-1.990	-	-	9.699
6.3.2	Landschap	2.750	3.500	-	-	-	-	6.250
6.3.3	Cofinanciering Waddenzee	10.842	5.000	-	-	-	-	15.842
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed							
7.4.1	Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	4.610	5.051	-	-3.310	-	-	6.351
7.4.2	SvA/NHW Werelderfgoed	1.557	-	-	-	-	-	1.557
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering							
8.2.2	Bedrijfsvoering	5.773	1.420	-	-985	-	-	6.208
8.2.3	Huisvesting	12.899	-	-	-782	-	-	12.117
8.2.4	GO-Gelden	1.732	-	-	-1.030	-	-	702
8.3.1	Stedelijke Vernieuwing*	305	-	-	-	-	-	305
8.3.1	Investeringsimpuls duurzame zeehavens	1.493	-	-	-	-	-	1.493
	Totaal Bestemmingsreserves	**658.797**	**174.578**	**4.580**	**-137.903**	**-4.580**	**-2.651**	**692.821**
	Totaal Reserves	**749.310**	**174.578**	**4.580**	**-163.891**	**-4.580**	**-2.651**	**757.346**

2023

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Storting	Overhevelin g van andere reserve	Onttrekking	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	64.525	-	-	-23.221	-	-	41.304
	Totaal algemene reserves	**64.525**	-	-	-23.221	-	-	**41.304**
	Programma 1 Openbaar bestuur							
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	7.216	2.000	-	-	-	-	9.216
	Programma 2 Bereikbaarheid							
2.1.1	Mobiliteitsbeleid	1.206	-	205	-635	-	-	776
2.1.2	Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	34.013	12.935	-	-10.250	-205	-	36.493
2.2.1	Kapitaallasten Wegen	96.292	-	-	-2.116	-	-	94.176
2.2.1	Kapitaallasten OV	23.750	-	-	-522	-	-	23.228
2.2.1	Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	230.395	16.874	-	-27	-	-	247.242
2.3.2	Groot Onderhoud Wegen	5.551	15.639	500	-15.626	-	-1.400	4.664
2.3.2	Investeringen Kunstwerken	2.581	1.200	-	-	-600	-	3.181
2.3.2	Kapitaallasten VIK	28.481	-	600	-1.892	-	-	27.189
2.3.3	Kapitaallasten Vaarwegen	288	-	-	-8	-	-	280
2.3.3	Groot Onderhoud Vaarwegen	447	5.887	-	-3.163	-500	-1.710	961
2.4.2	Innovatieprojecten Mobiliteit	6.691	133	-	-	-	-	6.824
2.5.1	Openbaar Vervoer Projecten	8.184	50.793	-	-52.307	-	-	6.670
	Programma 3 Water							
3.1.2	Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	26.901	-	-	-	-	-	26.901
3.1.3	Klimaatadaptie	3.600	1.500	-	-	-	-	5.100
3.2.1	Waterrecreatie	2.374	2.000	-	-2.000	-	-	2.374
	Programma 4 Milieu							
4.1.3	Bodemsanering	26.404	223	-	-	-	-	26.627
4.1.6	Gezonde leefomgeving	9.300	3.800					13.100
4.2.1	Energietransitie	27.449	10.100	-	-	-	-	37.549
4.2.2	Circulaire economie	801	350	-	-	-	-	1.151
4.2.3	Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	-	-	-	-	-	-
	Programma 5 Ruimte							

5.2.1	OV-Knooppunten	15.000	5.000	-	-	-	-	20.000
5.2.3	Ontwikkeling Havencomplexen	7.053	-	-	-	-	-	7.053
5.2.3	Kapitaallasten investeringen havencomplexen	-	-	-	-	-	-	-
5.2.4	Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-
5.3.1	Herstructurering bedrijventerreinen	8.470	2.500	-	-	-	-	10.970
5.3.2	MKB Innovatie-Instrumenten	11.081	750	-	-	-	-	11.831
5.3.4	Duurzame Landbouw	426	-	-	-	-	-	426
5.3.5	Europese Landbouwprojecten	283	-	-	-250	-	-	33
5.4.1	Woonbeleid	2.779	-	-	-200	-	-	2.579
5.4.2	Woningbouw	8.862	1.200	-	-	-	-	10.062
	Programma 6 Groen							
6.1.1	Groen	30.712	24.273	-	-23.409	-	-	31.576
6.1.2	Groene Uitweg	2.687	180	-	-84	-	-	2.783
6.1.2	Kapitaallasten Groen	3.020	-	-	-67	-	-	2.953
6.1.3	Oostelijke Vechtplassen (OVP)	9.699	-	-	-1.990	-	-	7.709
6.3.2	Landschap	6.250	4.000	-	-	-	-	10.250
6.3.3	Cofinanciering Waddenzee	15.842	2.000	-	-	-	-	17.842
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed							
7.4.1	Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	6.351	5.051	-	-3.310	-	-	8.092
7.4.2	SvA/NHW Werelderfgoed	1.557	-	-	-	-	-	1.557
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering							
8.2.2	Bedrijfsvoering	6.208	1.420	-	-1.085	-	-	6.543
8.2.3	Huisvesting	12.117	-	-	-819	-	-	11.298
8.2.4	GO-Gelden	702	-	-	-	-	-	702
8.3.1	Stedelijke Vernieuwing*	305	-	-	-	-	-	305
8.3.1	Investeringsimpuls duurzame zeehavens	1.493	-	-	-	-	-	1.493
	Totaal Bestemmingsreserves	**692.821**	**169.808**	**1.305**	**-119.760**	**-1.305**	**-3.110**	**739.759**
	Totaal Reserves	**757.346**	**169.808**	**1.305**	**-142.981**	**-1.305**	**-3.110**	**781.063**

4.3.7.2 Toelichting op de reserves

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	4 Milieu
Looptijd	onbepaald

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Milieu
Looptijd	2019 t/m 2020

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2020

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering van projecten in het kader van de Waddenzee en de decentralisatie van het Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Programma	6 Groen
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere

	Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Milieu
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Europese Projecten Landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2026

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	4 Milieu
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	De looptijd van de reserve is afhankelijk van de, nog te besluiten, specifieke aanwending. Vooralsnog wordt de einddatum bepaald op 31-12-2021.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	6 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2025

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	6 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 2022

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	onbepaald

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Programma	5 Ruimte

Looptijd	t/m 2023

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009 Eindigt op: 2038

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	2015 - 2019

	Reserve Investeringen Kunstwerken
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Realiseren van investeringen in kunstwerken.
Instellingsbesluit	Derde begrotingswijziging 2019
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	6 Groen

Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Programma	5 Ruimte
Looptijd	De reserve wordt ingesteld bij de laatste begrotingswijziging 2018. De looptijd is gelet op het BBV gekoppeld aan de duur van de afschrijving.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Klimaatadaptie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	- Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	3 Water
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	6 Groen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	3 Water
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2025. Dijkversterkingen zijn zowel qua voorbereiding als uitvoering langlopende projecten. Meekoppelkansen kunnen vaak pas worden uitgevoerd als de waterkering is versterkt. De looptijd van de reserve is om die reden tot eind 2025.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	De afronding van de, in het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, genoemde opgaven is vooralsnog voorzien in 2027.

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum

	Reserve OV-Knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een goede bijdrage te leveren aan de totale knooppuntontwikkeling. Het gaat veelal om complexe gebiedsontwikkelingen die langdurige trajecten kennen met meerdere (co)financiers. Hiervoor gelden randvoorwaarden en is een toetsingskader met heldere criteria opgesteld. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	5 Ruimte
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Stedelijke Vernieuwing
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De regeling Stedelijke Vernieuwing heeft als doel het stimuleren van de stedelijke vernieuwing in steden en dorpen in de provincie door o.a. het beschikbaar stellen van financiële middelen. Het gaat hierbij om het inzetten van provinciale middelen.
Instellingsbesluit	ISV-1 tijdvak 2000 t/m 2004 Verordening Stedelijke Vernieuwing Noord-Holland 2000, vastgesteld door PS op 19 juni 2000, nummer 24 en ISV-2 tijdvak 2005 t/m 2009 Verordening Stedelijke Vernieuwing. ISV-3 tijdvak 2010 t/m 2014 Verordening stedelijke vernieuwing 2011, vastgesteld door PS op 15 november 2010, punt 8 bij voordracht 74.
Programma	5 Ruimte
Looptijd	Vanaf: 19 juni 2000 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	7 Cultuur en Erfgoed
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019

Programma	4 Milieu
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	3 Water
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

4.3.8 Stand en mutaties van de voorzieningen

4.3.8.1 Staat van het verloop van de voorzieningen

2020

2020	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	-	-		-	-
2. Kosten reorganisatie	82.000	-	42.000	-	40.000
3. Pensioenen leden GS	12.557.000	586.000	510.000	-	12.633.000
4. Grondwaterheffing	1.982.000	197.000	-	-	2.179.000
5. Bodembeheertaken	2.934.000	177.000	-	-	3.111.000
Totaal voorzieningen	17.555.000	960.000	552.000	-	17.963.000

2021

2021	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	-	-	-	-	-
2. Kosten reorganisatie	40.000	-	40.000	-	-
3. Pensioenen leden GS	12.633.000	586.000	510.000	-	12.709.000
4. Grondwaterheffing	2.179.000	197.000	-	-	2.376.000
5. Bodembeheertaken	3.111.000	-	-	-	3.111.000
Totaal voorzieningen	17.963.000	783.000	550.000	-	18.196.000

2022

2022	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	-	-	-	-	-
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	-
3. Pensioenen leden GS	12.709.000	586.000	510.000	-	12.785.000
4. Grondwaterheffing	2.376.000	197.000	-	-	2.573.000
5. Bodembeheertaken	3.111.000	-	-	-	3.111.000
Totaal voorzieningen	18.196.000	783.000	510.000	-	18.469.000

2023

2023	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	-	-	-	-	-
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	-
3. Pensioenen leden GS	12.785.000	586.000	-	-	13.371.000
4. Grondwaterheffing	2.573.000	197.000	-	-	2.770.000
5. Bodembeheertaken	3.111.000	-	-	-	3.111.000
Totaal voorzieningen	18.469.000	783.000	-	-	19.252.000

4.3.8.2 Toelichting op de voorzieningen

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Instellingsbesluit	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Programma	4 Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	Najaarsbericht 2005
Instellingsbesluit	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Instellingsbesluit	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Programma	3 Water
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Instellingsbesluit	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

4.4 Overige financiële overzichten

4.4.1 Langlopende leningen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de uitstaande leningen in 2020 inclusief de hiervoor ontvangen rente, de aflossing in 2020 en het nog uitstaande saldo ultimo 2020.

Bedragen x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Rente	Restantbedrag per 01-01-2020	Te verstrekken leningen in 2020	Totaal van de rente in 2020	Aflossing in 2020	Restandschuld per 31-12-2020	Laatste jaar van aflossing
Leningen aan openbare lichamen								
Gemeente Hilversum (1)	18.681		18.681	-	-	-	18.681	2029
Gemeente Laren (1)	10.011		10.011	-	-	-	10.011	2029
Gemeente Gooische Meren (1)	9.877		9.877	-	-	-	9.877	2029
Leningen aan openbare lichamen	38.569		38.569	-	-	-	38.569	
Leningen aan deelnemingen								
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	635	4,10%	635	-	14	-	635	2021
Reg. Ontwikk.mij. voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (3)	13.607	3,50%	11.086	-	-	-	11.086	div.
Leningen aan deelnemingen	14.242		11.721	-	14	-	11.721	
Overige langlopende leningen								
Nationaal Restauratiefonds (4)	9.100	3,87%	5.100	-	-	-	5.100	2060
Stichting Streekrekening Texel (5)	1.500	0,028	1.500	-	-	-	1.500	2042
Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) (6)	1.380	1,00%	560	-	-	560	-	2020
Vila Nieuwland (7)	123	2,60%	123	-	3	-	123	2025
Collectief Agrarisch Natuurbeheer (8)	850	0,52%	210	-	1	-	210	2022
Overige langlopende leningen	12.953		7.493	-	4	560	6.933	
Totaal	**65.763**		**57.783**	**-**	**18**	**560**	**57.223**	

Organisatie/instelling	Datum & nummer besluit PS of GS
Gemeente Hilversum (1)	976112/1013313
Gemeente Laren (1)	976112/1013313
Gemeente Gooische Meren (1)	976112/1013313
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	GS 21-06-2011;33454
Reg. Ontwikk.mij. voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (3)	17-02-03;22/27-11-06;111
Nationaal Restauratiefonds (4)	21-06-2011;27350
Stichting Streekrekening Texel (5)	21-06-2011;27350
Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) (6)	13-03-2012;6149
Vila Nieuwland (7)	226465/561131
Collectief Agrarisch Natuurbeheer (8)	GS 2015; 184

(1) Betreft de verkoop in 2017 van het terrein Crailo aan de gemeenten Hilversum, Gooische Meren en Laren voor een bedrag van €33,2 miljoen ex.BTW (incl.BTW 38,57 mln.).
Hierbij heeft de provincie NH een uitgestelde betaling verleent aan de gemeenten voor een bedrag van € 33,2 miljoen tot uiterlijk 31-12-2029, waarbij de gemeenten vrij zijn om (delen) eerder te betalen.
Aan de gemeenten wordt een rentevergoeding in rekening gebracht van 0% over de eerste 6 jaar (2018-2023) en 0,4% per jaar over de tweede 6 jaar (2024-2029).

(2) Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een rentedragende lening verstrekt, welke dient tot aflossing van een schuld van IJmuider Delta BV aan een dochter van Regionale Ontwikkelingsmij. voor het Noordzeekanaalgebied NV.(RON). De leningsovereenkomst heeft een looptijd van 10 jaar.

(3) Betreft een door PS verstrekt kredietfaciliteit tot maximaal € 13.606.700,- voor de financiering van projecten die de RON (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V.) initieert c.q. in participeert. Bij besluit van PS van 13-2-2003; nr.22 is een leenfaciliteit van € 6,8 mln. beschikbaar gesteld. Bij besluit van 27-11-2006; nr.111 is de faciliteit verhoogd met € 6.806.700,-. De gemeente Amsterdam heeft dezelfde faciliteit beschikbaar gesteld. Bij besluit nummer 64 is op 11 juli 2011 ingestemd met het Convenant Doorstart RON en alle daarbij behorende documentatie. Uitvloeisel van het Convenant doorstart RON is dat de aan de RON verstrekte kredieten in 2012 over zijn gegaan naar de Provincie en de gemeente Amsterdam gezamenlijk en omgezet zijn in een achtergestelde renteloze lening. In 2013 heeft de gemeente Amsterdam haar aandeel in de RON plus voornoemde lening ingebracht in Havenbedrijf Amsterdam N.V. bij de verzelfstandiging van haar havenbedrijf. In november 2016 is het gedeelte van voornoemde gezamenlijke lening van het Havenbedrijf Amsterdam N.V. afgelost door de RON onder de voorwaarde dat het Havenbedrijf Amsterdam N.V. de gelden zal aanwenden voor de aanleg van een kade op Hoogtij. Er zal in 2018 gestart worden met de aanleg van de kade. Het gevolg van de aflossing is dat er een nieuwe achtergestelde leningsovereenkomst is gesloten tussen de provincie Noord-Holland en de RON en dat de provincie een tweede recht van hypotheek heeft verkregen op de Hoogtij gronden. De hoogte van de lening bedraagt € 11.086.095.

(4) De renteloze lening aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) vloeit voort uit de Samenwerkingsovereenkomst dd.15 november 2017 met de Stichting Nationaal Restauratiefonds ter verbreding van het Noord-Hollands Fonds voor monumenten ten bate van herbestemming, restauratie en verduurzaming van beschermde monumenten en karakteristiek vastgoed in Noord-Holland. De hoogte van het Fonds bedraagt € 9,1 mln. waarvan reeds € 5,1 mln. is gestort. Zodra de rekening-courant van het Fonds minder dan € 1 mln. bedraagt zal een 2e tranche van € 2 mln. worden gestort. Het NRF gaat uit het fonds hypothecaire leningen verstrekken voor de restauratie van provinciale monumenten en stolpboerderijen. De looptijd van de overeenkomst loopt tot 2060.

(5) Aan de Stichting Streekrekening Texel is in 2012 een renteloze lening met een looptijd van 30 jaar verstrekt ten behoeve van het beheer van de Hoge Berg te Texel.

(6) De provincie Noord-Holland ondersteunt initiatieven voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Er worden renteloze leningen in de planontwikkelingsfase verstrekt voor de kosten voor het opstellen van een Programma van Eisen, een Voorlopig en Definitief Ontwerp en een bestek van de te realiseren woningen. Door aflossing van dit uitgeleende geld vloeit dit terug in het provinciale fonds en is dan opnieuw beschikbaar voor andere CPO projecten (een zogenaamd revolverend fonds). Een specificatie van de uitstaande leningen is op de sector Financiën aanwezig.

(7) Betreft een lening t.b.v. een uitgestelde betaling door geldnemer naar aanleiding van de verkoop van de Wierschuur in het kader van het herontwikkelingsplan Wieringerrandmeer.

(8) Betreft een subsidie in de vorm van een lening waarmee de recent opgerichte gecertificeerde agrarische collectieven in staat kunnen worden gesteld een bijdrage te verlenen aan agrarisch natuur-, landschaps- en waterbeheer in Noord-Holland. Deze leningen zullen in 2022 worden afgelost.

4.4.2 Investeringskredieten

4.4.2.1 Overzicht van het verloop van de investeringskredieten

Overzicht van het verloop van de investeringskredieten (Bedragen * € 1.000)

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Besluit van PS/begrotings-wijziging	Totaal krediet	Te besteden vanaf 2019	Vermoedelijke uitgaven 2019	Vermoedelijke uitgaven 2020	Nog te besteden in volgende jaren
1. IMMATERIELE VASTE ACTIVA						
c.bijdragen aan activa in eigendom van derden:						
Diverse wegenprojecten derden (niet te activeren)	diverse	11.258	-		0	0
Bijdragen van derden		8.917-	-		-	-
Bijdragen t.l.v. reserves/BDU		2.340-				-
subtotaal		-	-		-	-
2. MATERIELE VASTE ACTIVA						
a. Investeringen met een economisch nut:						
Gronden en terreinen						
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200	-		-	
idem	25-06-2007;50	32.800				
idem	NJN 2008	35.000	10.774			33.020
idem, verlaging krediet	18-11-2013;64	13.000-				
Strategisch grondbeleid(oud)	begroting 2007	15.000				
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	17.000-				
Verlaging krediet	Jaarrekening 2017	40.000-				
grondverkopen				5.463-	16.783-	
subtotaal		**40.000**	**10.774**	**5.463-**	**16.783-**	**33.020**
Beheergrondbank Laag Holland	14-2-2011;15	5.000	3.659		-	3.744
verkoop van grond				85-		
subtotaal		**5.000**	**3.659**	**85-**	-	**3.744**
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.400	3.015	1.404	1.300	310
Investeringen in steunpunten B&U	23-05-2016;29	3.100				
		8.500	**3.015**	**1.404**	**1.300**	**310**
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:						
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:						
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	1.381.125	391.129	73.901	68.632	248.596
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	806.519-	245.296-	39.930-	38.784-	166.582-
subtotaal		**574.606**	**145.833**	**33.971**	**29.848**	**82.014**
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek/Duinpolderweg	8-10-2018;51	4.800	4.797	-	-	4.797
Bijdragen van Prov.Zuid-Holland en VRA		3.200-	3.197-	-	-	3.197-
subtotaal		**1.600**	**1.600**	-	-	**1.600**

*Tabel loop verder op de volgende pagina

Vervolg van de tabel op de vorige pagina

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Besluit van PS/begrotings-wijziging	Totaal krediet	Te besteden vanaf 2019	Vermoedelijke uitgaven 2019	Vermoedelijke uitgaven 2020	Nog te besteden in volgende jaren
Vervangingsinvesteringen wegen:						
Voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO wegen	diverse	203.794	140.337	47.612	44.513	48.212
Vervangingsinvesteringen vaarwegen:						
Voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO vaarwegen	diverse	88.930	54.179	11.355	15.069	27.756
subtotaal		**292.724**	**194.516**	**58.966**	**59.582**	**75.968**
PMO-projecten:						
Projecten Machinerichtlijnen	6-11-2017;60	11.800	16.389	6.589	7.100	2.700
24-uurs centrale brugbediening	6-11-2017;60	9.000	3.794	3.794	-	-
Vervangingsinvesteringen kunstwerken	6-11-2017;60	10.680	4.762	388	1.247	3.127
Zelfbediening Roskamsluis	6-11-2017;60	427	427	200	227	-
Uitrol intelligente verkeerslichten	PMO 2018/PMO 2019	4.515	4.515	-	1.650	2.865
Aanleg ecologische oevers	LBW 2017;2017-75	428	188	75	3	110
subtotaal		**36.850**	**30.075**	**11.046**	**10.227**	**8.802**
Groenprojecten:						
Natuurbrug Zeepoort	Zomernota 2017	3.696	664	-	-	664
Verkoop van grond						
Verbinden en ontsnipperen faunapassages	Zomernota 2017	321	0	-	-	0
subtotaal		**4.017**	**665**	-	-	**665**
3. FINANCIELE VASTE ACTIVA						
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:						
Life Science Fonds Amsterdam	16-03-2009;14	2.000	8		-	8
Participatiefonds deelnemingen Duurz. Energie	1e wijz.2010	85.000	66.184	14.041	15.000	37.143
Solaroad		-	400	400	-	-
subtotaal		**87.000**	**66.593**	**14.441**	**15.000**	**37.152**
Totaal		**1.050.297**	**456.729**	**114.281**	**99.174**	**243.274**

VJB = Voorjaarsbericht, NJN = Najaarsbericht.

4.4.2.2 Specificatie kredieten PMO wegen en vaarwegen

4.4.2.2 Specificatie kredieten PMO Wegen

VERVANGINGSINVESTERINGEN WEGEN

Kredieten 2011 t/m 2013:	
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	65.300,00
Totaal prognose 2011 t/m 2013	63.545,93
Ruimte krediet 2011 t/m 2013	**1.754,07**

Kredieten 2012:	**krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2023**
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503	nvt*	2.951	-	-	-	-
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15	nvt*	5.233	850	-	-	-
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3	nvt*	4.666	-	-	-	-
N248b-01 GO km 3,55-18,70	nvt*	6.054	-	-	-	-
N249a-01 GO km 0,00-12,6	nvt*	5.080	-	-	-	-
N517a-01 GO km 0,05-1,83	nvt*	704	-	-	-	-
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI	nvt*	2.204	-	-	-	-
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan	nvt*	4.160	-	-	-	-
N240a-01 GO km 7,0-10,0	nvt*	-	-	-	-	-
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI	nvt*	200	-	-	-	-
N245b-01 GO km 29,3-35,9	nvt*	790	-	-	-	-
N417a-01 GO km 8,9-10,8	nvt*	451	20	50	16	-
N509a-01 GO km 2,0-7,3	nvt*	2.447	-	-	-	-
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2	nvt*	1.874	-	-	-	-
Totaal kredieten 2012	***37.340***	***36.815***	***870***	***50***	***16***	-

Kredieten 2013:	**krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022**
N520a-01 GO km 0,05-5,17	nvt*	1.915	-	-	-	-
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50	nvt*	1.040	-	-	-	-
N201b-02 GO km 35,9-40,43	nvt*	889	-	-	-	-
N232c-01 overdracht aan Amstelveen	nvt*	650	-	-	-	-
N236a-01 vervanging verhardingen	nvt*	2.133	-	-	-	-
N241a-01 bijdrage PMI	nvt*	0	-	-	-	-
N248a-01 bijdrage PMI	nvt*	1.880	-	-	-	-
N512a-01	nvt*	1.221	-	-	-	-
N521a-01 GO km 0,00-2,43	nvt*	1.261	-	-	-	-
Totaal kredieten 2013	***14.210***	***10.989***	-	-	-	-

Kredieten 2014:	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2023**
N206a-01 GO km 36,09-37,00	850	767	-	-	-	-
N239b-01 GO	1.650	1.305	-			
N244c-02 Bijdrage aan PMI	6.000	6.000	,	-	-	-
N516a-02 vervangen KW 25b16	2.050	2.031	-	-	-	-
Totaal kredieten 2014	***10.550***	***10.104***	-	-	-	-

Kredieten 2015:	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg	3.000	2.990	-	-	-	-
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48	1.500	1.459	-	-	-	-
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.680	425	676	-	-	-
Totaal kredieten 2015	***9.180***	***4.874***	***676***	-	-	-

Kredieten 2016:	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N205b-03	670	460	-	-	-	-
N242Ld-01	350	211	-	-	-	-
N243a-03	700	408	-	-	-	-
N302a-01	1.071	1.081	-	-	-	-
N506a-02	2.000	177	3.033	-	-	-
N507a-02	2.000	2.000	-	-	-	-
N236a-02	2.700	949	256	-	-	-
Totaal kredieten 2016	***9.491***	***5.286***	***3.289***	-	-	-

Kredieten 2017:	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N240b-01	5.200	-	3.600	-	-	-
N520b-02	1.000	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2017	***6.200***	-	***3.600***	-	-	-

Kredieten 2018:	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N231b-01	4.714	750	83	-	-	-
N243a-04	8.700	-	4.667	85	-	-
N247a-06	1.450	31	102	467	543	670
N240c-01	750	-	375	-	-	-
N247b-02	3.600	227	2.285	1.703	51	-
Totaal kredieten 2018	***19.214***		***7.512***	***2.255***	***594***	***670***

Kredieten 2019:	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N506a-03	3.700	177	2.816	-	-	-
N201b-07	-	-	120	420	-	-
N197a-01	-	-	410	-	-	-
N201c-03	1.430	-	1.430	-	-	-
N239a-03	2.090	-	-	-	-	-
N241b-03	10.850	3.635	2.750	6.396	5.060	890
N247a-03	1.500	41	86	326	-	464
Totaal kredieten 2019	***19.570***	***3.853***	***7.612***	***7.142***	***5.060***	***1.354***
	125.755	***71.920***	***23.559***	***9.447***	***5.671***	***2.024***

** In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten. Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.*

Kredieten 2014: kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	zie B-01	€ 7.839	€ 655			
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04	€ 17.525	€ 58	€ 102	-	-	-
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging	€ 10.100	€ 4.613	€ 3.209	-	-	-
Totaal kredieten 2014	***27.625***	***12.509***	***3.967***	-	-	-

Kredieten 2015: kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	€ 4.400	€ 953	€ 168	€ 2.873	€ 3.541	€ 1.904
Totaal kredieten 2015	***4.400***	***953***	***168***	***2.873***	***3.541***	***1.904***

Kredieten 2016: kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K09 Beatrixbrug 19D19	12.700	3.267	332	614	-	-
K17 Brug Ouderkerk	6.500	5.051	5.006	525	908	-
Totaal kredieten 2016	***19.200***	***8.318***	***5.338***	***1.139***	***908***	-

kredieten 2017: kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K20m Kogerpolderbrug-03	5.700	2.000	187	905	-	-
K20N Stolperbasculebrug	11.600	-	3.950	6.700	-	-
Totaal kredieten 2017	***17.300***	***2.000***	***4.137***	***7.605***	-	-

kredieten 2018 kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N248b Waardbrug 14G11	-	-	300	400	7.033	-
Totaal kredieten 2018	-	-	***300***	***400***	***7.033***	-

kredieten 2019 kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
N248b Schagerbrug A 14G14	4.600	-	-	-	-	-
K1 Zijperbrug 14D30	4.600	-	-	400	400	4.590
Totaal kredieten 2019	**€ 9.200**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 400**	**€ 400**	**€ 4.590**
N239a-01 vervangen wegconstructie en kunstwerk	-	-	-	-	-	-
N203 Kunstwerk 19D04 B-01 vervangen	-	-	102	-	-	-
Vervangen observatiecamera's	-	-	1.000	-	-	-
HOV2-03 Vervanging KM 0 tot KM 2,75	-	-	100	-	-	-
K01-02 Vervanging 14D30	-	-	-	400	-	4.720
N242a-05 Vervanging KM 31 tot KM 43,4	-	-	500	1.000	-	-
N242a-06 Vervanging KM 45,6 tot KM 46,92	-	-	-	-	-	-
N242Ld-02 Vervanging KM 42,9 tot KM 45,2	-	-	-	-	637	-
N244a-01 Vervanging KM 33,7 tot KM 41,1	-	-	60	60	60	60
N250-04 Vervanging 09D01	-	-	-	-	-	620
N201b-08 Vervanging KM 36 tot KM 36,7	-	-	-	-	-	-
N231b-01 vervangen	-	-	83	-	-	-
N240b-01 Vervanging KM 10,45 tot KM 21	-	-	5.200	-	-	-
N248b-05 Vervanging 14G11	-	-	-	-	7.220	-
K01-02 Vervanging 14D30	-	-	-	400	400	-
N242Ld-02 Vervanging KM 42,9 tot KM 45,2	-	-	-	-	637	-
N246a-03 Vervanging KM 15,75 tot KM 25,16	-	-	-	-	2.470	-
N248b-03 Vervanging 14G14	-	-	-	-	400	5.290
N248b-03 vervangen Schagerbrug A 14G14	-	-	-	-	-	5.153
14C02-01 Vervanging 14C02	-	-	-	-	-	1.340
Totaal	**€ 0**	**€ 0**	**€ 7.045**	**€ 1.860**	**€ 11.824**	**€ 17.183**
Totaal kredieten kunstwerken	**77.725**	**23.780**	**13.909**	**12.418**	**11.881**	**6.494**
Totaal krediet wegen	**203.480**	**95.700**	**44.513**	**23.725**	**29.376**	**25.701**

4.4.2.2 Specificatie kredieten PMO Vaarwegen

VERVANGINGSINVESTERINGEN VAARWEGEN

Kredieten 2011 t/m 2013 oevers		besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	25.500	27.491	-	-	-	-	-
Ruimte krediet 2011 t/m 2013	**25.500**	**27.491**	-	-	-	-	-

Kredieten 2015: oevers							
omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45-68,0	3.500	3.356	463	-	-	-	
K4/5/6-c vervanging vwv 19	4.500	412	4.037	123	-	-	
K2/K3 vervangingen vwv 15	11.700	8.012	436	-	-	-	
Totaal kredieten 2015	***19.700***	***11.780***	***4.937***	***123***	-	-	-

Kredieten 2016: oevers	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K4/5/6c vaarwegvak 20	14.250	709	1.925	2.332	2.860	-	-
Totaal kredieten 2016	***14.250***	***709***	***1.925***	***2.332***	***2.860***	-	

kredieten 2017	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K4/5/6a vaarwegvak 18	7.300	352	449	4.325	1.363	-	-
K7/8 vaarwegvak 21	4.800	273	445	2.817	993	-	-
K20/10/09a-01 vaarwegvak 6	840	-	840	-	-	-	-
Totaal kredieten 2017	***12.940***	***626***	***1.735***	***7.142***	***2.356***	-	-

kredieten 2018 oevers	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K20a-01 vaarwegvak 5	2.040	-	200	300	1.400	1.500	-
K20/10/09b-01 vaarwegvak 7	2.800	-	300	1.200	1.300	-	-
Totaal kredieten 2018	***4.840***	-	***500***	***1.500***	***2.700***	***1.500***	

kredieten 2019 oevers	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K9-01 vaarwegvak 8	-	-	-	200	640	100	-
K20m-a-01 vaarwegvak 10	-	-	-	100	100	1.300	-
K20Na-01 vaarwegvak 4	-	-	400	400	2.200	-	-
K20Zb-01 vaarwegvak 11	-	-	-	-	500	3.100	3.400
Totaal kredieten 2019	-	-	***400***	***700***	***3.440***	***4.500***	

Totaal kredieten oevers	**77.230**	**40.605**	**9.496**	**11.797**	**11.356**	**6.000**	-

kredieten 2017: kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2019	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023
K20N KVVS Kolkwand	€ 11.600	€ 762	€ 1.458	€ 472	€ 1.271	€ 4.204	€ 3.761
Totaal kredieten 2017	***11.600***	***762***	***1.458***	***472***	***1.271***	***4.204***	***3.761***
Totaal kredieten kunstwerken	**11.600**	**762**	**1.458**	**472**	**1.271**	**4.204**	**3.761**
Totaal kredieten Vaarwegen	**88.830**	**41.367**	**10.955**	**12.269**	**12.627**	**10.204**	**3.761**
K20a-02 Vervanging Vaarwegvak 5			300	1.300	-	-	-
K20a-01 vervangen oever vwv 5			100	200	1.900	1.900	-
K11-a-01 Vervanging Vaarwegvak 22			-	200	2.350	-	-
K18-a-01 Vervanging Vaarwegvak 16			-	200	200	1.285	-
K18-b-01 Vervanging Vaarwegvak 17			-	200	200	4.000	-
K20z-b-01 Vervanging Vaarwegvak 13			-	400	5.140	8.000	-
K19n-b-01 Vervanging Vaarwegvak 30			-	100	100	200	780
K19n-c-01 Vervanging Vaarwegvak 31			-	100	100	200	1.110
K19o-a-01 Vervanging Vaarwegvak 32			-	-	100	100	100
K19z-a-01 Vervanging Vaarwegvak 34			-	100	100	100	960
K19n-a-01 Vervanging Vaarwegvak 29			-	-	-	100	100
K20z-a-01 Vervanging Vaarwegvak 12			-	-	-	200	200
K7/8-02 Vervanging Vaarwegvak 21			-	-	100	100	650
K20m-b-01 Vervanging Vaarwegvak 11			-	-	500	-	-
Totaal kredieten Vaarwegen			**11.355**	**15.069**	**23.417**	**26.389**	**7.661**

4.4.2.3 Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende land- en vaarwegen in 2015

Studiefase:

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totale netto investeringen studiefase t.l.v. kapitaallasten PMI	**0**	**0**	**1**	**4,8**	**9,55**	**15,65**

Planfase:

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	Projecten in de PLANFASE	t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bereikbaarheid							
K20-07	Verlengen Koopvaardersschutsluis	0,00	0,30	0,30	0,35	2,00	2,05
N231-17	Ongestoord Logistieke Verbinding	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	netto investeringen planfase bereikbaarheid	**0,00**	**0,30**	**0,30**	**0,35**	**2,00**	**2,05**
Verkeersveiligheid							
	netto investeringen planfase verkeersveiligheid	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Trajectbenadering							
N201-33	Trajectbenadering N201c	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00
N241-13	Trajectbenadering N241b, ged. N242-A7	3,64	3,46	2,03	7,75	14,30	5,58
N247-17	Trajectbenadering N247b, ged. N244-A7	0,04	0,07	0,50	0,33	0,01	0,00
	netto investeringen planfase trajectbenadering	**3,67**	**3,52**	**3,02**	**8,08**	**14,31**	**5,58**
	Totale netto investeringen planfase	**3,67**	**3,82**	**3,32**	**8,43**	**16,31**	**7,63**

Realisatiefase:

Bedragen x € 1

projectnr.	Projecten in de REALISATIEFASE	t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bereikbaarheid							
alg-29a	Nieuwbouw Wilhelminasluis	4,99	-	7,55	1,68	2,85	-
alg-29b	Vervangen Zaanbrug	0,60	-	-	-	-	-
alg-40	Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland	0,97	1,28	0,54	-	-	-
HOV-05	HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk	1,01	1,77	3,49	8,44	-	-
HOV-07	HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)	-	-	-	1,00	-	-
K20-05	Verminderen kwetsbaarheid vlotbruggen Noordhollands Kanaal	0,86	0,07	-	-	-	-
N208-05	Aanleg fietsverbinding langs de N208	0,68	-	-0,09	0,81	-	-
N247-16	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, ged. A10-Edam	3,74	-	1,08	5,21	6,09	13,75
N250-01	Doorstroming in Den Helder (kortetermijnmaatregelen)	-	0,45	0,52	-	-	-
N517-01	Verlengen busbaan N517 en aanleg linksafstrook	0,75	0,23	1,59	-0,89	-	-
N520-03	Reconstructie kruispunt N520-Bennebroekerweg	-	0,27	-	-	-	-
N522-05	Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk	10,32	2,28	1,51	1,16	1,12	-
	netto investeringen realisatiefase bereikbaarheid	**23,93**	**6,34**	**16,17**	**17,41**	**10,06**	**13,75**
Verkeersveiligheid							
alg-43	Fietsknelpunten rapport Fietsersbond	-	-	-	-	-	-
N236-07	Reconstructie N236, deel 4	12,82	0,82	1,31	-	-	-
N236-11	Reconstructie N236, deel 6	0,15	0,17	1,25	-	-	-
N417-02	Herinrichting N417	1,49	0,02	0,04	1,90	0,57	-
N525-05	Kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg	0,09	0,20	0,32	0,61	-	-
	netto investeringen realisatiefase verkeersveiligheid	**14,54**	**1,21**	**2,91**	**2,50**	**0,57**	**-**
Trajectbenadering							
N201-29a	Trajectbenadering N201a, Cruquiusbrug A	0,21	0,44	0,47	2,02	0,95	2,04
N231-16	Trajectbenadering N231b, ged. N201-N232	0,88	1,19	0,01	-	-	-
N236-08	Trajectbenadering Franse Kampweg (N236) en N524	0,26	-	0,00	-	-	-
N239-08	Trajectbenadering N239a, ged. N242-A7	0,80	0,52	1,70	1,92	-	-
N243-06	Trajectbenadering N243a	-	-	-	-	4,08	-
N244-07	Trajectbenadering N244a, deel A: N244, ged. N242-N246 en N246, ged. N244-A8	5,87	8,65	0,68	1,86	-	-
N244-08	Trajectbenadering N244a, deel B: Kogerpolderbrug	2,12	7,04	0,35	1,05	-	-
N244-09	Trajectbenadering N244a, deel C: Beatrixbrug	7,57	1,80	0,17	0,06	-	-
N504-09	Trajectbenadering N245a: deel N504, ged. N245-N242	0,75	0,53	2,06	-	-	-
N506-02	Trajectbenadering N506a	0,07	0,18	1,00	-	-	-
N509-05	Trajectbenadering N509a	0,12	0,51	-	-	-	-
	netto investeringen realisatiefase trajectbenadering	**18,64**	**20,85**	**6,44**	**6,90**	**5,03**	**2,04**
	Totaal netto investeringen realisatiefase	**57,10**	**28,41**	**25,52**	**26,81**	**15,67**	**15,79**

Nazorgfase:

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	Projecten in de NAZORGFASE	t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bereikbaarheid							
alg-44	Blauwe Golf vervolg	-	-	-	-	-	-
N207-03	Verdubbeling N207, ged. A4-N205	30,00	-0,28	-	-	-	-
N235-01	Bereikbaarheid Waterland: KT-maatregelen N235	1,05	0,42	-	-	-	-
N235-03	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235	8,36	-3,41	-	-	-	-
N242-11	Broekhornpolder	9,16	-3,00	-	-	-	-
N242-19	Aanpassingen N242, ged. N504-Leijerdijk, incl. par.weg	1,74	0,10	-	-	-	-
N244-01	Verdubbeling N244, gedeelte A7-N247	20,00	0,26	-	-	-	-
N247-21	Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	0,23	-	-	-	-	-
N248-01	Vervangen Stolperophaalbrug	15,12	0,16	-	-	-	-
N509-02	Reconstructie brug Oosthuizen	3,42	0,04	-	-	-	-
N525-03	Reconstructie N525-op/afritten A1 en Vredelaan	0,03	0,06	-	-	-	-
	netto investeringen nazorgfase bereikbaarheid	**89,11**	**-5,66**	-	-	-	-
Verkeersveiligheid							
HOV-09	Verkeersveiligheid Abdijtunnel	3,29	-	-	-	-	-
N023-03	Westfrisiaweg: Bermverharding deel N506 en N302	0,58	-	-	-	-	-
N203-07	Reconstructie N203, ged. op/afrit N246-Lindenlaan	3,68	0,03	-	-	-	-
N205-08	Bermverharding N205, ged. N232-Vijfhuizerweg	0,45	-	-	-	-	-
N236-06	Reconstructie N236, deel 1	10,17	0,29	-	-	-	-
N236-09	Reconstructie N236, deel 2	0,63	-	-	-	-	-
N239-06	Herinrichting N239, ged. Coppershorn-N240	2,84	-	-	-	-	-
N241-01	Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	18,18	6,82	-	-	-	-
N241-06	Herinrichting kruispunt N241-Langereis	9,37	-0,26	-	-	-	-
N248-03	Reconstructie N248 en parallelweg, ged. N245-N249	6,65	0,05	-	-	-	-
	netto investeringen nazorgfase verkeersveilighe	**55,85**	**6,92**	-	-	-	-
Trajectbenadering							
N201-29b	Trajectbenadering N201a, ged. Heemstede-Fokkerweg	4,03	0,01	-	-	-	-
N232-11	Trajectbenadering N232a, ged. Haarlem-N205	0,10	-	-	-	-	-
N240-12	Trajectbenadering N240c, ged. N239-N302	2,41	-	-	-	-	-
N245-13	Trajectbenadering N245a: deel N245, ged. N508-N504	0,07	-	-	-	-	-
N502-03	Trajectbenadering N502c, Callantsoog-Callantsogervaar	0,02	0,30	-	-	-	-
N516-03	Trajectbenadering N516a	2,71	0,10	-	-	-	-
N518-03	Trajectbenadering N518a	0,69	0,00	-	-	-	-
N526-01	Trajectbenadering N526a	0,23	0,08	-	-	-	-
	netto investeringen nazorgfase trajectbenaderin	**10,26**	**0,48**	-	-	-	-
	Totaal nruto investeringen nazorgfase	**155,21**	**1,74**	-	-	-	-

4.4.3 Staat van gewaarborgde leningen

Staat van gewaarborgde leningen dienstjaar 2020

Nummer	2013*	10004*	27001*	27002*	Totaal
Oorspronke-lijk bedrag	€ 2.382.346	€ 3.333.016	€ 3.374.310	€ 3.403.352	€ 12.493.024
Doel van de geldlening	2e fase nieuwbouw en renovatie psych. centrum	3e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	Bouw verpleeghuis Heemswijk	Bouw verpleeghuis Heemswijk	
Door wie de geldlening is aangegaan	St.Geestelijke Gezondheidszorg NH-Noord	Prinsenstichting	Viva ! Zorggroep	Viva ! Zorggroep	
% of deel gewaar- borgd provincie	100%	100%	100%	100%	
Datum van het besluit PS c.q. GS	18-01-1982;005	19-05-1980;019	15-06-1981;036	15-06-1981;036	
Datum van het besluit Koninklijke Goedkeuring	17-05-1982;006	21-08-1980;170	30-09-1981;002	30-09-1981;002	
Rente- %	6,25	2,25	5,02	5,60	
Restantbedrag van de lening aan het begin van het dienstjaar 2020					
Totaal	€ 397.059	€ 128.193	€ 232.696	€ 340.335	€ 1.098.283
Gewaar- borgd door provincie	€ 397.059	€ 128.193	€ 232.696	€ 340.335	€ 1.098.283
Totaal- bedrag gewone en buiten- gewone aflossing	€ 79.411	€ 128.193	€ 116.356	€ 113.445	€ 437.405
Restantbedrag van de lening aan het einde van het dienstjaar 2020					
Totaal	€ 317.648	€ 0	€ 116.340	€ 226.890	€ 660.878
Gewaarborgd door provincie	€ 317.648	€ 0	€ 116.340	€ 226.890	€ 660.878
Laatste aflossings-jaar	2024	2020	2021	2022	

Bij de met "*" aangeduide nummers van de borgstellingen is ten behoeve van de provincie zekerheid gevestigd op het onderpand.

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2019

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Looptijd	Provinciaal aandeel in procenten	Provinciaal aandeel in euro's
1) Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	2022	6,20	-
2) BNG Bank	financiering van het project Hoogtij van de RON N.V.		50 (max)	26.000.000
	(oorspronkelijk 70 mln. in 2018 verlaagd nr.52 mln.)			
3) BNG Bank	(her-) financiering van PolanenPark BV		max.	20.000.000
	(besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)			
Totaal				**46.000.000**

1) Betreft garantstelling van het aandeel in de rente en aflossing van zgn. convenantsleningen aangegaan door het Nationaal Groenfonds.
2) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV. van 33,3%. Volgens opgave van de bank bedroeg het werkelijke aandeel per 31-12-2018 € 25,5 miljoen.
3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV). Volgens opgave van de bank bedroeg de werkelijke stand van het krediet per 31-12-2018 € 14 miljoen.

4.5 Overzicht van lasten en baten per taakveld

Taakvelden (x € 1.000)		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.	**Algemene dekkingsmiddelen**	**347.501**	**-785.710**	**-438.210**	**270.512**	**-658.062**	**-387.550**	**269.277**	**-609.942**	**-340.665**	**267.305**	**-594.091**	**-326.786**
0.1	Uitkering provinciefonds	0	-211.453	-211.453	0	-210.950	-210.950	0	-216.534	-216.534	0	-224.401	-224.401
0.2	Opbrengst provinciale belastingen	0	-210.057	-210.057	0	-210.057	-210.057	0	-210.057	-210.057	0	-210.057	-210.057
0.3	Geldleningen en uitzettingen	0	-18	-18	0	-12	-12	0	-4	-4	0	-4	-4
0.4	Deelnemingen	0	-7.080	-7.080	0	-7.080	-7.080	0	-7.080	-7.080	0	-7.080	-7.080
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten	3.348	-5.130	-1.782	8.434	-5.137	3.297	19.516	-5.145	14.371	26.518	-5.153	21.365
0.6	Overhead	70.327	0	70.327	70.099	0	70.099	70.578	0	70.578	69.649	0	69.649
0.6	Overhead	1.420	-1.342	78	1.420	-985	435	1.420	-985	435	1.420	-1.085	335
0.7	Vennootschapbelasting	26	0	26	26	0	26	26	0	26	26	0	26
0.8	Mutaties reserves	272.380	-350.630	-78.250	190.534	-223.841	-33.307	177.738	-170.137	7.601	169.693	-146.311	23.382
1.	**Bestuur**	**24.031**	**-138**	**23.893**	**23.283**	**-126**	**23.157**	**23.270**	**-126**	**23.144**	**23.355**	**-126**	**23.229**
1.1	Provinciale Staten	4.945	-14	4.931	4.944	-14	4.930	4.984	-14	4.970	5.069	-14	5.055
1.2	Gedeputeerde Staten	5.322	0	5.322	5.317	0	5.317	5.317	0	5.317	5.317	0	5.317
1.3	Kabinetszaken	2.668	-43	2.625	2.568	-43	2.525	2.568	-43	2.525	2.568	-43	2.525
1.4	Bestuurlijke organisatie	6.373	-12	6.361	6.339	0	6.339	6.286	0	6.286	6.286	0	6.286
1.5	Interbestuurlijk toezicht op de regio	626	0	626	625	0	625	625	0	625	625	0	625
1.6	Openbare orde en veiligheid	1.228	-50	1.178	1.228	-50	1.178	1.228	-50	1.178	1.228	-50	1.178
1.9	Bestuur, overige baten en lasten	2.869	-19	2.850	2.262	-19	2.243	2.262	-19	2.243	2.262	-19	2.243

2.	**Verkeer en vervoer**	**267.396**	**-35.857**	**231.539**	**211.406**	**-5.172**	**206.234**	**176.731**	**-6.936**	**169.795**	**176.191**	**-3.853**	**172.338**
2.1	Landwegen	153.460	-30.689	122.771	111.134	-4.004	107.130	106.280	-5.768	100.512	105.715	-2.835	102.880
2.2	Waterwegen	25.307	-5.168	20.139	15.821	-1.168	14.653	16.768	-1.168	15.600	16.751	-1.018	15.733
2.3	Openbaar vervoer	88.629	0	88.629	84.451	0	84.451	53.683	0	53.683	53.725	0	53.725
3.	**Water**	**6.959**	**-1.468**	**5.491**	**5.995**	**-1.468**	**4.527**	**5.629**	**-1.103**	**4.526**	**5.629**	**-1.103**	**4.526**
3.1	Waterkeringen	2.275	0	2.275	1.516	0	1.516	1.516	0	1.516	1.516	0	1.516
3.2	Kwantiteit oppervlaktewater	1.285	0	1.285	1.081	0	1.081	1.080	0	1.080	1.080	0	1.080
3.3	Kwantiteit grondwater	2.016	-1.025	991	2.015	-1.025	990	2.015	-1.025	990	2.015	-1.025	990
3.4	Kwaliteit oppervlaktewater	860	0	860	860	0	860	860	0	860	860	0	860
3.5	Kwaliteit grondwater	523	-443	80	523	-443	80	158	-78	80	158	-78	80
4.	**Milieu**	**28.377**	**-2.307**	**26.070**	**23.175**	**-2.130**	**21.045**	**23.006**	**-2.130**	**20.876**	**22.865**	**-2.130**	**20.735**
4.1	Bodembescherming	636	-177	459	62	0	62	62	0	62	62	0	62
4.2	Luchtverontreiniging	633	0	633	332	0	332	332	0	332	332	0	332
4.3	Geluidhinder	390	0	390	388	0	388	308	0	308	188	0	188
4.4	Vergunningverlening en handhaving	20.814	-2.055	18.759	19.156	-2.055	17.101	19.069	-2.055	17.014	19.048	-2.055	16.993
4.5	Ontgronding	0	-75	-75	0	-75	-75	0	-75	-75	0	-75	-75
4.6	Duurzaamheid	5.904	0	5.904	3.237	0	3.237	3.235	0	3.235	3.235	0	3.235
5.	**Natuur**	**87.063**	**-558**	**86.505**	**82.371**	**-558**	**81.813**	**78.059**	**-183**	**77.876**	**64.666**	**-183**	**64.483**
5.1	Natuurontwikkeling	58.432	-183	58.249	53.882	-183	53.699	48.530	-183	48.347	33.569	-183	33.386
5.2	Beheer natuurgebieden	20.457	-375	20.082	20.320	-375	19.945	21.461	0	21.461	23.029	0	23.029
5.3	Beheer flora en fauna	8.174	0	8.174	8.169	0	8.169	8.068	0	8.068	8.068	0	8.068
5.9	Natuur, overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	**Regionale economie**	**33.512**	**-499**	**33.013**	**26.773**	**-499**	**26.274**	**26.550**	**-239**	**26.311**	**23.493**	**-239**	**23.254**

6.1	Agrarische aangelegenheden	4.169	0	4.169	3.183	0	3.183	3.182	0	3.182	3.132	0	3.132
6.2	Logistiek	6.706	-499	6.207	4.724	-499	4.225	4.464	-239	4.225	4.324	-239	4.085
6.3	Kennis en innovatie	6.039	0	6.039	6.004	0	6.004	6.004	0	6.004	3.004	0	3.004
6.4	Recreatie en toerisme	10.998	0	10.998	10.962	0	10.962	10.900	0	10.900	10.983	0	10.983
6.9	Regionale economie, overige baten en lasten	5.600	0	5.600	1.900	0	1.900	2.000	0	2.000	2.050	0	2.050
7.	**Cultuur en maatschappij**	**17.032**	**-30**	**17.002**	**16.140**	**-30**	**16.110**	**13.479**	**-30**	**13.449**	**13.562**	**-30**	**13.532**
7.1	Cultuur	13.207	-30	13.177	12.116	-30	12.086	9.456	-30	9.426	9.539	-30	9.509
7.2	Maatschappij	3.825	0	3.825	4.024	0	4.024	4.023	0	4.023	4.023	0	4.023
8.	**Ruimte**	**23.515**	**-8.818**	**14.697**	**17.220**	**-8.830**	**8.390**	**13.512**	**-8.824**	**4.688**	**13.517**	**-8.828**	**4.689**
8.1	Ruimtelijke ordening	16.194	-8.818	7.376	12.361	-8.830	3.531	12.100	-8.824	3.276	12.105	-8.828	3.277
8.2	Volkshuisvesting	1.127	0	1.127	1.127	0	1.127	227	0	227	227	0	227
8.3	Stedelijke vernieuwing	6.194	0	6.194	3.732	0	3.732	1.185	0	1.185	1.185	0	1.185
	Totaal taakvelden	**835.385**	**-835.385**	**0**	**676.875**	**-676.875**	**0**	**629.513**	**-629.513**	**0**	**610.583**	**-610.583**	**0**

5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2020
	Programma 2 Bereikbaarheid	
2.1.2	Stichting CROW: Bijdrage kennisplatform verkeer en Vervoer	€ 185.000
2.1.2	Gemeente Amsterdam: ZuidasDOK	€ 28.600.000
2.1.2	RWS: Busvoorzieningen A1	€ 1.500.000
2.1.2	Gemeente Alkmaar: Kogendijk/N9	€ 1.500.000
2.1.2	Gemeente Hilversum: OV SAAL Kleine spoorbomen	€ 2.750.000
2.1.2	Gemeente Hilversum: OV SAAL Fietsenstalling	€ 1.000.000
2.1.2	Gemeente Haarlem: Doorfiets route K'land	€ 301.500
2.1.2	Gemeente Velsen: Doorfiets route K'land	€ 463.089
2.1.2	Gemeente Haarlemmmermeer: Doorfiets route Haarlem-Amsterdam	€ 305.300
2.1.2	Gemeente Haarlem: Doorfiets route Haarlem-Amsterdam	€ 108.058
2.1.2	Gemeente Aalsmeer: Ongestoord Logistieke Verbinding	€ 9.928.000
2.1.2	Gemeente Haarlem: Investerings agenda OV	€ 1.718.000
2.1.2	Gemeente Haarlem: Investerings agenda OV	€ 1.169.000
2.1.2	Gemeente Heerhugowaard: Investerings agenda OV	€ 1.080.000
2.1.2	RWS: Investerings agenda OV	€ 1.075.000
2.3.2	Gemeente Haarlem, onderhoud busbaan Schalkwijk	€ 249.000
2.3.3	Gemeente Den Helder, aanpassingen Boerenverdrietsluis	€ 6.000.000
2.5.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer	€ 50.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2020
	Programma 3 Water	
3.1.2	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Markermeerdijken	€ 500.000
3.1.2	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, aanleg wandel en fietspaden i.k.v. dijkplaatsen en het nemen van inrichtingsmaatregelen voor natuur voor de dijkversterking van Noord-Amsterdam	€ 10.000.000
3.1.3	Provincie Zuid-Holland, procesondersteuning door Infram van de zoetwaterregio West-Nederland	€ 10.000
3.1.3	Provincie Groningen, procesondersteuning door Infram van de zoetwaterregio IJsselmeergebied	€ 3.000
3.1.3	HHNK, regiomanager Zoet zout knooppunt	€ 10.000
3.2.1	Rijkswaterstaat, opknappen en uitbreiden monument Afsluitdijk	€ 1.000.000
3.2.1	HHNK: Aquapunctuurpunt Engewormerburg	€ 750.000
3.2.1	Gemeente Amsterdam: opstellen zwemwaterprofiel zwemplek Marineterrein	€ 3.000
3.2.1	Gemeente Gooise Meren: vooronderzoek naar twee nieuwe zwemplekken	€ 25.000
3.2.1	Sailwise (Stichting Watersport Gehandicapten Nederland): renovatie accommodatie eiland Robinson Crusoe	€ 175.000
3.2.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, uitvoeringsmiddelen voor aquapunctuurpunt Oudesluis, conform GS-besluit d.d. 4 december 2018	€ 50.000

3.2.1	Gemeente Haarlem: aanleg steigers voor diverse doelgroepen in Leidsevaart	€ 7.500
3.2.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, procesgeld voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar het realiseren van een verbinding voor pleziervaart met het Groetkanaal, conform GS-besluit d.d. 4 december 2018	€ 50.000
3.2.2	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier / Waterberging en Natuur	€ 450.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2020
	Programma 4 Milieu	
4.1.5	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	€ 99.704
4.1.5	Regionale Brandweer Amsterdam/Amstelland	€ 17.250
4.1.5	Milieudienst IJmond	€ 91.052
4.1.5	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	€ 312.484
4.1.5	Omgevingsdienst Flevoland-Gooi en Vechtstreek	€ 43.260
4.2.1	N.V. HVC Alkmaar/ afvang CO2 bij biovergister Middenmeer	€ 794.000
4.2.1	OCAP BV/CO2 vervloeier en lokaal distributienetwerk voor glastuinbouwgebieden Alton en Het Grootslag	€ 3.000.000
4.2.3	Duurzaam Bouwloket/integratie woningadviestool in website energieloket	€ 50.000
4.2.3	Green Home/integratie woningadviestool in website energieloket	€ 50.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2020
	Programma 5 Ruimte	
5.2.1	Gemeente Alkmaar, verbetering kwaliteit openbare ruimte en bereikbaarheid rond het station	€ 200.000
5.2.1	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld fase 2	€ 2.500.000
5.2.1	Gemeente Heerhugowaard, bijdrage aan de doelstelling OV-knooppunten	€ 5.700.000
5.2.1	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld fase 1	€ 3.000.000
5.2.1	Zaandijk Zaanse Schans, bijdrage aan de doelstelling OV-knooppunten	€ 5.000.000
5.2.2	Vervolg Nieuw West Airport Express	€ 80.000
5.2.2	Stichting Ondersteuning Omgevingsraad Schiphol (SOORS)	€ 112.500
5.3.1	Gemeente Amsterdam/Regionale Detailhandelsvisie Groot Amsterdam	€ 10.000
5.3.1	Gemeente Haarlemmermeer/Regionale Detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden	€ 10.000
5.3.1	NBTC Holland Marketing/HollandCity strategie	€ 150.000
5.3.1	Port of Den Helder/Paleiskade	€ 550.000
5.3.2	Horizon/Smart Industry Hub	€ 150.000
5.3.2	Gemeente Zaanstad, Regiodeal ZaanIJ	€ 3.000.000
5.3.3	Nova College/Techport Instroom Carrière project	€ 50.000
5.3.3	ROC van Amsterdam Vakschool Technische Installaties/bewustwording en studiekeuze	€ 20.000
5.3.3	Nova College/Smart JIT Maintenance	€ 90.000
5.3.3	ROC De Kop/Offshore-Wind-Maintenance	€ 90.000

5.3.4	Greenport Aalsmeer/programmabureau	€ 150.000
5.3.4	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma	€ 100.000
5.3.4	Greenport Noord-Holland Noord/programmabureau	€ 165.000
5.3.4	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma	€ 100.000
5.3.4	Greenports Nederland/programma	€ 150.000
5.3.4	Stichting Voedsel Verbindt/Voedsel Verbindt	€ 50.000
5.4.2	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld	€ 3.000.000
5.4.2	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Zaandam	€ 1.000.000
5.4.2	Gemeente Haarlem/ Gebiedsontwikkeling Koepelterrein Versnelling binnenstedelijk bouwen	€ 1.000.000

OD	**Naam subsidie aanvrager**	**Max subsidie 2020**
	Programma 6 Groen	
6.1.1	Groengebied Amstelland; Groene Uitweg Gaasperplas Centraal (GV66)	€ 450.000
6.1.2	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (NHN23) 6 ha, 3e fase	€ 239.144
6.1.2	Gemeente Schagen; Boskerpark realisatie NNN Inrichting (NHN16)	€ 247.000
6.1.2	Landschap Noord-Holland; NNN inrichting Zandpolder (NHN17)	€ 700.000
6.1.4	Landschap Noord-Holland; Transitie natte teelten Laag Holland	€ 100.000
6.1.4	Landschap Noord-Holland; CO2-buffer Veenmos	€ 80.000
6.2.1	Natuurmonumenten; Overgangsbeheer Life	€ 255.500
6.2.1	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland; Begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 35.000
6.2.1	Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken; Correctie Beheervergoeding	€ 35.000
6.2.1	Staatsbosbeheer; Toezicht natuurgebieden	€ 213.000
6.2.1	Landschap Noord-Holland; NNN Inrichting Zandpolder (NHN17)	€ 700.000
6.2.2	Agrarische Natuurvereniging Hollands Noorden; Doorontwikkelen Akkerbeheer	€ 45.000
6.2.2	Goois Natuurreservaat	€ 841.460
6.2.2	Nationaal Park Zuid-Kennermerland	€ 121.789
6.2.2	Nationaal Park Duinen van Texel	€ 166.530
6.2.2	Gemeente Haarlemmermeer: Invoering duurzaam watersysteem en aanleg ondiepe plas PARK21	€ 5.697.359
6.2.2	Gemeente Haarlemmermeer; Groen-recreatieve projecten	€ 2.070.000
6.2.2	Stichting Wandelnet; coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken wandelen 2020-2022	€ 60.000
6.2.2	Stichting Landelijk Fietsplatform; coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken fietsen 2020-2022	€ 60.000
6.2.4	Faunabeheereenheid	€960.000
6.3.2	Landschap Noord-Holland; Uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen'	€ 608.000
6.3.2	Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken; Boerderij-educatie Laag Holland	€ 80.000
6.3.2	Bureau Promotie Laag Holland	€ 80.000
6.3.3	Merk Fryslân; Vermarkten Wadden Werelderfgoed	€ 610.000
6.3.3	Stichting Sense of place; Project Sense of place	€ 350.000
6.3.3	Stichting Feel The Night; Project Dark Sky Wadden	€ 350.000

6.3.3	Landschapsbeheer Groningen; Terpen- en Wierdenland	€ 350.000
6.3.3	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Koepelkosten Ruim baan voor Vissen	€ 413.000
6.3.3	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Noordkop	€ 138.000
6.3.3	Vogelbescherming Nederland; Wij- en Wadvogels	€ 400.033

OD	**Naam subsidie aanvrager**	**Max subsidie 2020**
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed	
7.1.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland	€ 60.000
7.1.1	Sportservice	€ 120.000
7.2.1	Plein C	€ 250.000
7.2.1	Probiblio	€ 2.384.240
7.3.1	Stichting NMF/Steunpunt M&A	€ 180.865
7.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A	€ 279.135
7.3.2	Molenfederatie	€ 15.000
7.3.2	Noord-Hollands Archief	€ 125.000
7.3.3	Museum Kaap Skil/Beheer- en behoudaspecten permanente tentoonstelling Palmhoutwrak	€ 360.000
7.3.3	Stichting Huis van Hilde/publieksfunctie Huis van Hilde	€ 125.000
7.4.1	Staatsbosbeheer/Wierdijk	€ 330.000
7.4.1	ROP Midden West	€ 17.000
7.4.2	Waternet/Fort Spion	€ 330.000
7.4.2	Stichting Liniebreed Ondernemen/publiekscommunicatie Stelling van Amsterdam	€ 74.000
7.4.2	Fort Resort Beemster/Restauratie Fort aan de Middenweg	€ 600.000
7.4.2	Gemeente Gooise Meren/Vestingplein Muiden	€ 800.000
7.4.2	Gemeente Gooise Meren/herstructurering parkeerplaatsen, openhouden schootsvelden, verlegging Mariahoeveweg	€ 2.200.000
7.4.2	Stichting Fort van Hoofddorp/Fort bij Hoofddorp	€ 110.000

6. Bijlagen

7.1 Bestuur en directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	9
Forum voor Democratie	8
D66	6
PvdA	6
CDA	4
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Onno Beljaars	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

7.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website; klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

7.3 Waar zijn wij te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene email

post@noord-holland.nl

7.4 Lijst met gemeenten

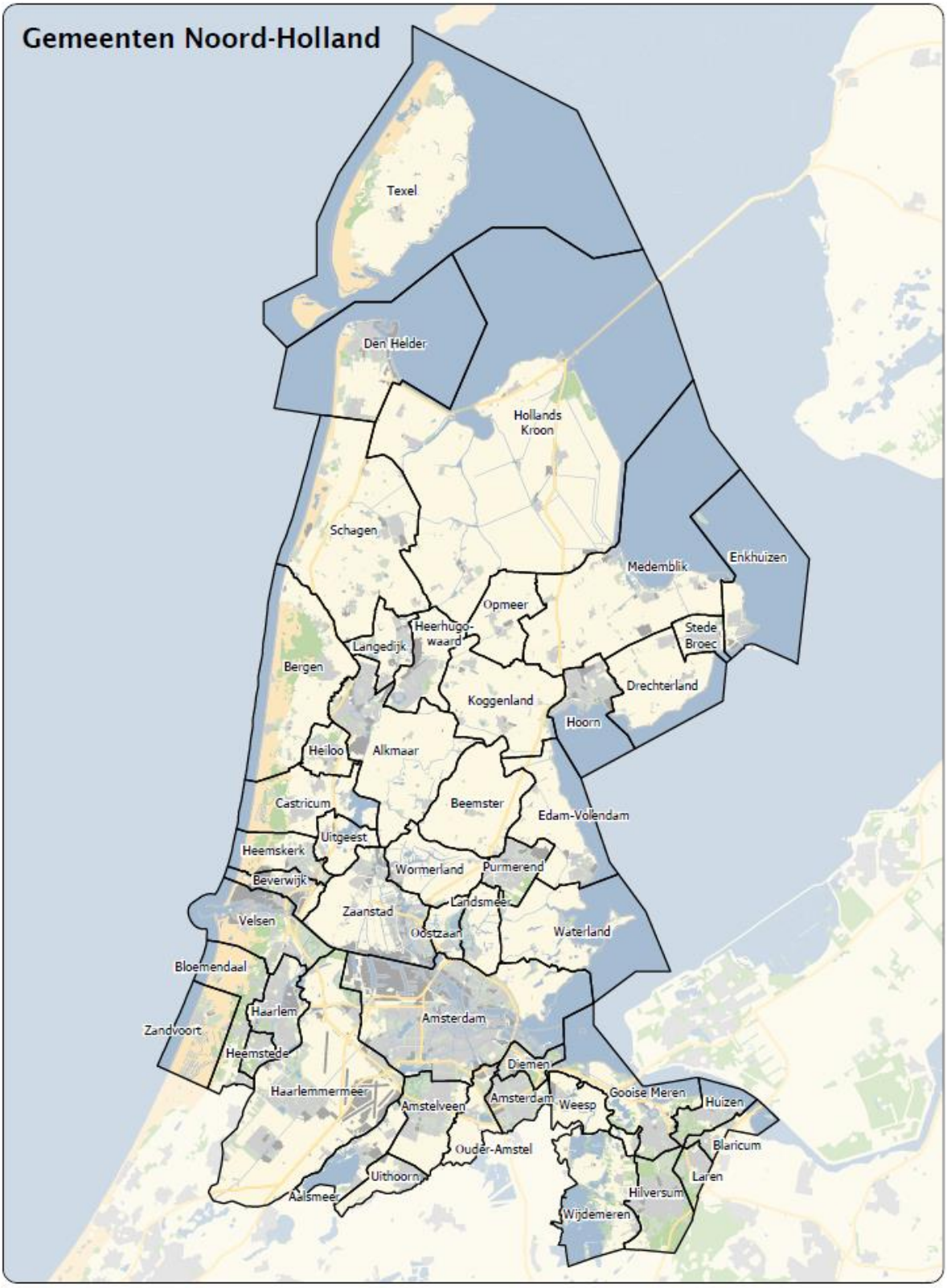

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Langedijk
B	Laren
Beemster	M
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	O
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	P
D	Purmerend
Den Helder	S
Diemen	Schagen
Drechterland	Stede Broec
E	T
Edam-Volendam	Texel
Enkhuizen	U
G	Uitgeest
Gooise Meren	Uithoorn
H	V
Haarlem	Velsen
Haarlemmermeer	W
Heemskerk	Waterland
Heemstede	Weesp
Heerhugowaard	Wijdemeren
Heiloo	Wormerland
Hilversum	Z
Hollandse Kroon	Zaanstad
Hoorn	Zandvoort
Huizen	

7.5 Bronvermelding

Beeld
Ruud Karstens, Bas Beentjes, Ciska Prijden,Merlin, Daleman, Dirk-jan van Dijk, Theo Baart, Rogier Redeker, Hanno Lans, Bart Homburg,

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 2 OKT. 2019

Kenmerk
1243373/1284387

Uw kenmerk

Betreft: Memorie van antwoord bij de begroting 2020

Geachte leden,

Ter kennisname zenden wij u bijgaand de memorie van antwoord bij de begroting 2020 toe.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Memorie van antwoord bij de begroting 2020

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Memorie van antwoord bij de Programmabegroting 2020

Inhoud

Memorie van antwoord bij de Programmabegroting 2020 1
EFB CDA Kuiper Vraag 66 GS 9
EFB CDA Kuiper Vraag 67 Van Dijk 9
EFB CDA Heijnen Vraag 79 Pels, Loggen 10
EFB CDA Kuiper Vraag 80 Pels 11
EFB CDA Heijnen Vraag 81 Pels 12
EFB CDA Heijnen Vraag 82 Pels 12
EFB CDA Heijnen Vraag 84 Pels 13
EFB ChristenUnie Michel Klein Vraag 271 Pels 13
EFB ChristenUnie Gerjan van den Heuvel Vraag 272 Van Dijk 14
EFB ChristenUnie Michel Klein Vraag 274 Pels 14
EFB ChristenUnie Gerjan van den Heuvel Vraag 278 Pels 15
EFB ChristenUnie Michel Klein Vraag 281 Van der Hoek 16
EFB ChristenUnie Michel Klein Vraag 282 Tekin 16
EFB D66 Arja Kapitein Vraag 51 Van der Hoek 17
EFB D66 Arja Kapitein Vraag 52 Van der Hoek 17
EFB D66 Emre Kanik Vraag 53 Pels, Loggen 18
EFB FvD Johan Dessing Vraag 203 Van Dijk 19
EFB FvD Johan Dessing Vraag 204 Van Dijk 20
EFB FvD Johan Dessing Vraag 205 Van Dijk 20
EFB FvD Johan Dessing Vraag 206 Van Dijk 21
EFB FvD Johan Dessing Vraag 207 Van Dijk 21
EFB FvD Johan Dessing Vraag 208 Van Dijk 22
EFB FvD Johan Dessing Vraag 209 Van der Hoek 22
EFB FvD Johan Dessing Vraag 210 Van Dijk 23
EFB FvD Johan Dessing Vraag 211 Van Dijk 23
EFB FvD Johan Dessing Vraag 212 van der Hoek 24
EFB FvD Johan Dessing Vraag 213 GS 25
EFB FvD Johan Dessing Vraag 214 Van der Hoek 25
EFB FvD Johan Dessing Vraag 215 Van Dijk 26
EFB FvD Johan Dessing Vraag 216 Van Dijk 27
EFB FvD Johan Dessing Vraag 217 Van der Hoek 28
EFB FvD Johan Dessing Vraag 218 Van Dijk 28
EFB FvD Johan Dessing Vraag 220 Pels 29
EFB FvD Johan Dessing Vraag 226 Van der Hoek 29
EFB FvD Johan Dessing Vraag 234 Pels 30
EFB FvD Johan Dessing Vraag 235 Pels, Rommel 30
EFB FvD Johan Dessing Vraag 236 Pels 31
EFB FvD Johan Dessing Vraag 237 Van der Hoek 32
EFB GL R. Zaal Vraag 239 Pels 33
EFB GL R.Zaal Vraag 240 Van Dijk, van der Hoek 34
EFB GL W.Dulfer Vraag 241 Pels 34

EFB GL W.Dulfer Vraag 242 Pels....35
EFB GL R.Zaal Vraag 243 Van Dijk....35
EFB GL W.Dulfer Vraag 244 Van Dijk....36
EFB GL W.Dulfer Vraag 264 Pels....36
EFB GL W.Dulfer Vraag 266 Pels....37
EFB GL W.Dulfer Vraag 268 Pels....37
EFB GL W.Dulfer Vraag 270 Pels....38
EFB PvdD F.Zoon Vraag 141 Van der Hoek....38
EFB PvdD I. Kostic Vraag 158 Van Dijk....39
EFB PvdD I. Kostic Vraag 159 Pels, van der Hoek....39
EFB PvdD I. Kostic Vraag 160 Pels, van der Hoek....40
EFB PvdD I. Kostic Vraag 161 Pels....40
EFB PvdD I. Kostic Vraag 162 Pels....41
EFB PVV I. Bezaan Vraag 22 Pels....41
EFB PVV I. Bezaan Vraag 23 Pels....42
EFB PVV N. Kaptheijns Vraag 41 Van der Hoek....42
EFB PVV I. Bezaan Vraag 44 Pels....43
EFB PVV I. Bezaan Vraag 45 Pels....44
EFB PVV I. Bezaan Vraag 46 Pels....45
EFB PVV I. Bezaan Vraag 47 Pels....45
EFB PVV I. Bezaan Vraag 48 Stigter....46
EFB PVV I. Bezaan Vraag 49 Stigter....47
EFB SP W. Hoogervorst Vraag 3 Tekin....47
EFB VVD Mevr. van Geffen Vraag 175 Pels....48
EFB VVD Mevr. van Geffen Vraag 176 Pels....48
EFB VVD Mevr. Larson Vraag 179 Van der Hoek, Pels....49
EFB VVD Mevr. Larson Vraag 180 Pels....50
EFB VVD Dhr. Hartog Vraag 181 Pels....51
EFB VVD Dhr. Hartog Vraag 182 Pels....51
EFB VVD Dhr. van der Maas Vraag 183 Van Dijk....52
EFB VVD Dhr. van der Maas Vraag 184 Van Dijk....53
EFB VVD Dhr. van Gilse Vraag 189 Pels....54
EFB VVD Bas de Wit Vraag 198 Van der Hoek, Pels....55
EFB VVD Bas de Wit Vraag 199 Van Dijk....56
EFB VVD Bas de Wit Vraag 200 GS....56
EFB, M&B SP W. Hoogervorst Vraag 11 Tekin....57
EFB, M&B SP W. Hoogervorst Vraag 12 Tekin....57
EFB, M&B SP W. Hoogervorst Vraag 14 Stigter....58
EFB, NLG CDA Heijnen Vraag 83 Tekin....58
EFB, NLG PvdD I.Kostic Vraag 163 Rommel....59
EFB, NLG VVD Bas de Wit Vraag 201 Rommel....59
EFB, NLG, RWK, M&B PvdD F. Zoon Vraag 164 Stigter....60
EFB, RWK ChristenUnie Michel Klein Vraag 283 Stigter....60

EFB, RWK PVV N. Kaptheijns Vraag 27 Pels 61
M&B CDA Kuiper Vraag 68 Tekin 61
M&B CDA Heijnen Vraag 69 Tekin 62
M&B CDA Kuiper Vraag 70 Tekin 62
M&B CDA Kuiper Vraag 71 Tekin 63
M&B ChristenUnie Michel Klein Vraag 273 Tekin 63
M&B ChristenUnie Gerjan van den Heuvel Vraag 279 Tekin 64
M&B D66 Marcel Steeman Vraag 50 Tekin 64
M&B D66 Marcel Steeman Vraag 54 Tekin 65
M&B D66 Marcel Steeman Vraag 55 Tekin 65
M&B FvD Johan Dessing Vraag 219 Tekin 66
M&B FvD Johan Dessing Vraag 221 Tekin 66
M&B FvD Johan Dessing Vraag 222 Tekin 67
M&B GL J. Gringhuis Vraag 245 Tekin 67
M&B GL Van der Waart Vraag 246 Tekin 67
M&B GL Van der Waart Vraag 248 Pels, Tekin 68
M&B GL Van der Waart Vraag 250 Tekin 68
M&B GL Van der Waart Vraag 251 Tekin 69
M&B GL Van der Waart Vraag 252 Tekin 69
M&B GL Van der Waart Vraag 253 Tekin 70
M&B GL Van der Waart Vraag 254 Tekin 70
M&B GL J.Gringhuis Vraag 255 Tekin 71
M&B GL Gringhuis Vraag 256 Tekin 71
M&B GL Van der Waart Vraag 257 Tekin 71
M&B GL Er Vraag 267 Rommel, Tekin 72
M&B PvdD F. Zoon Vraag 90 Tekin 72
M&B PvdD F. Zoon Vraag 91 Tekin 72
M&B PvdD F. Zoon Vraag 92 Tekin 73
M&B PvdD J. Hollebeek Vraag 93 Tekin 73
M&B PvdD J. Hollebeek Vraag 94 Tekin 74
M&B PvdD J. Hollebeek Vraag 95 Tekin 74
M&B PvdD J. Hollebeek Vraag 96 Tekin 75
M&B PvdD J. Hollebeek Vraag 97 Tekin 75
M&B PvdD F. Zoon Vraag 98 Tekin 76
M&B PvdD F.Zoon Vraag 122 Tekin 76
M&B PvdD F. Zoon Vraag 123 Tekin 77
M&B PvdD J. Hollebeek Vraag 155 Tekin 77
M&B PVV M. Deen Vraag 30 Stigter 78
M&B PVV M. Deen Vraag 31 Tekin 79
M&B PVV M. Deen Vraag 32 Tekin 80
M&B PVV M. Deen Vraag 33 Stigter 81
M&B PVV M. Deen Vraag 34 Stigter 82
M&B PVV M. Deen Vraag 40 Pels 82

M&B SP W. Hoogervorst Vraag 1 Tekin....83
M&B SP W. Hoogervorst Vraag 4 Tekin....83
M&B SP W. Hoogervorst Vraag 5 Tekin....83
M&B SP W. Hoogervorst Vraag 6 Tekin....84
M&B SP W. Hoogervorst Vraag 7 Tekin....84
M&B SP W. Hoogervorst Vraag 10 Tekin....85
M&B SP W. Hoogervorst Vraag 15 Pels....85
M&B SP W. Hoogervorst Vraag 17 Pels....86
M&B VVD Mevr. van Meerten-Kok Vraag 165 Tekin....86
M&B VVD Mevr. van Meerten-Kok Vraag 166 Tekin....87
M&B VVD Mevr. van Meerten-Kok Vraag 167 Tekin....87
M&B VVD Mevr. van Meerten-Kok Vraag 168 Tekin....88
M&B VVD Dhr. Terwal Vraag 170 Tekin....88
M&B VVD Dhr. Terwal Vraag 171 Tekin....89
M&B VVD Mevr. van Geffen Vraag 172 Tekin....89
M&B VVD Mevr. van Geffen Vraag 173 Pels....90
M&B VVD Mevr. van Geffen Vraag 174 Pels....90
M&B VVD Dhr. Hartog Vraag 177 Tekin....91
M&B VVD Dhr. Hartog Vraag 178 Tekin....91
M&B VVD Dhr. van der Maas Vraag 185 Tekin....92
M&B VVD Bas de Wit Vraag 192 Tekin....93
M&B VVD Dhr. Bolkestein Vraag 202 Pels....94
M&B, NLG GL J.Gringhuis Vraag 247 Tekin....94
M&B, NLG GL Van der Waart Vraag 249 Rommel, Tekin....95
M&B, RWK VVD Mevr. van Meerten-Kok Vraag 169 Loggen, Tekin....95
NLG CDA J.H.M. Bond Vraag 73 Loggen....96
NLG CDA Heijnen Vraag 76 Rommel,....96
NLG CDA Heijnen Vraag 77 Rommel....97
NLG CDA Heijnen Vraag 78 Rommel....97
NLG CDA Heijnen Vraag 85 Rommel....98
NLG CDA Koning-Hoeve Vraag 86 Rommel....98
NLG CDA Koning-Hoeve Vraag 87 Rommel....99
NLG CDA Koning-Hoeve Vraag 88 Tekin....99
NLG CDA Koning-Hoeve Vraag 89 Rommel....100
NLG Christenunie Michel Klein Vraag 275 Van der Hoek....100
NLG ChristenUnie Gerjan van den Heuvel Vraag 280 Rommel....101
NLG ChristenUnie Michel Klein Vraag 284 Rommel....102
NLG D66 Amélie Strens Vraag 56 Loggen....102
NLG D66 Amélie Strens Vraag 57 Loggen....103
NLG D66 Amélie Strens Vraag 58 Loggen....103
NLG D66 Amélie Strens Vraag 59 Loggen....103
NLG D66 Amélie Strens Vraag 60 Rommel....104
NLG D66 Amélie Strens Vraag 61 Rommel....104

NLG D66 Arja Kapitein Vraag 62 Van der Hoek 105
NLG D66 Arja Kapitein Vraag 63 Van der Hoek 105
NLG D66 Amélie Strens Vraag 64 Rommel 106
NLG FvD Johan Dessing Vraag 223 Loggen 106
NLG GL R.Cardol Vraag 260 Rommel 107
NLG GL R.Cardol Vraag 261 Rommel/Loggen 107
NLG GL R.Cardol Vraag 262 Rommel 108
NLG GL R.Cardol Vraag 263 Rommel 108
NLG GL R. Cardol Vraag 265 Rommel 109
NLG GL R.Cardol Vraag 269 Rommel 109
NLG PvdD F.Zoon Vraag 99 Loggen, Rommel 109
NLG PvdD I. Kostic Vraag 100 Loggen 110
NLG PvdD I. Kostic Vraag 101 Loggen 111
NLG PvdD I. Kostic Vraag 102 Loggen 112
NLG PvdD I Kostic Vraag 103 Loggen 112
NLG PvdD I Kostic Vraag 104 Loggen 113
NLG PvdD I Kostic Vraag 105 Loggen 113
NLG PvdD I. Kostic Vraag 106 Van der Hoek 114
NLG PvdD J. Hollebeek Vraag 114 Rommel 114
NLG PvdD J. Hollebeek Vraag 115 Rommel 115
NLG PvdD I. Kostic Vraag 116 Van der Hoek 116
NLG PvdD I. Kostic Vraag 117 Van der Hoek 117
NLG PvdD I. Kostic Vraag 118 Van der Hoek 118
NLG PvdD I. Kostic Vraag 119 Van der Hoek 118
NLG PvdD I. Kostic Vraag 120 Van der Hoek 119
NLG PvdD I Kostic Vraag 121 Van der Hoek 119
NLG PvdD F.Zoon Vraag 124 Rommel 120
NLG PvdD F.Zoon Vraag 125 Rommel 120
NLG PvdD F.Zoon Vraag 126 Rommel, Loggen 121
NLG PvdD F.Zoon Vraag 127 Rommel 121
NLG PvdD F. Zoon Vraag 128 Rommel 121
NLG PvdD F. Zoon Vraag 129 Rommel 122
NLG PvdD F. Zoon Vraag 130 Rommel 122
NLG PvdD J. Hollebeek Vraag 131 Rommel 122
NLG PvdD F. Zoon Vraag 132 Rommel 123
NLG PvdD F.Zoon Vraag 133 Rommel 123
NLG PvdD F.Zoon Vraag 134 Van der Hoek 124
NLG PvdD F.Zoon Vraag 135 Rommel, Stigter 124
NLG PvdD F.Zoon Vraag 136 Rommel 125
NLG PvdD F.Zoon Vraag 137 Rommel 125
NLG PvdD F.Zoon Vraag 138 Rommel 125
NLG PvdD F.Zoon Vraag 139 Rommel 126
NLG PvdD F.Zoon Vraag 140 Rommel 126

NLG PvdD I.Kostic Vraag 142 Rommel 127
NLG PvdD I.Kostic Vraag 143 Rommel 127
NLG PvdD I. Kostic Vraag 144 Van der Hoek 128
NLG PvdD I. Kostic Vraag 145 Van der Hoek 128
NLG PvdD I. Kostic Vraag 151 Tekin 129
NLG PvdD I. Kostic Vraag 154 Rommel, Van der Hoek 130
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 24 Rommel 131
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 29 Rommel 132
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 35 Loggen 133
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 36 Loggen 133
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 37 Tekin, Rommel 134
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 38 Loggen, Tekin 134
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 39 Tekin 135
NLG PVV R. van Tiggelen Vraag 43 Rommel 136
NLG SP W. Hoogervorst Vraag 8 Tekin 137
NLG SP W. Hoogervorst Vraag 9 Rommel, Tekin 137
NLG SP W. Hoogervorst Vraag 13 Rommel 138
NLG SP W. Hoogervorst Vraag 21 Rommel 138
NLG VVD Bas de Wit Vraag 193 Loggen 139
NLG VVD Bas de Wit Vraag 194 Van der Hoek 139
NLG VVD Bas de Wit Vraag 196 Rommel 140
NLG VVD Bas de Wit Vraag 197 Rommel 141
NLG, EFB PvdD I. Kostic Vraag 146 Van der Hoek 141
NLG, EFB PvdD I. Kostic Vraag 147 Van der Hoek 142
NLG, EFB PvdD I. Kostic Vraag 148 Van der Hoek 143
NLG, EFB PvdD I. Kostic Vraag 150 Van der Hoek, Tekin 144
NLG, EFB PvdD I. Kostic Vraag 152 Van der Hoek, Loggen, Rommel 144
NLG, EFB PvdD I. Kostic Vraag 153 Van der Hoek 145
NLG, EFB SP W. Hoogervorst Vraag 18 Loggen, van der Hoek 146
NLG, EFB, RWK PvdD I. Kostic Vraag 149 Van der Hoek, Stigter, Tekin 146
NLG, M&B PVV R. van Tiggelen Vraag 25 Tekin 147
NLG, RWK CDA J.H.M. Bond Vraag 72 Loggen 147
RWK Cda Vraag 74 Loggen 148
RWK CDA Sanderse Vraag 75 Pels, Loggen 148
RWK ChristenUnie Gerjan van den Heuvel Vraag 276 Loggen 149
RWK ChristenUnie Gerjan van den Heuvel Vraag 277 Loggen 149
RWK D66 Suzanne Klaassen Vraag 65 Stigter 150
RWK FvD Johan Dessing Vraag 224 Loggen 150
RWK FvD Johan Dessing Vraag 225 Loggen 151
RWK FvD Johan Dessing Vraag 227 Loggen 151
RWK FvD Johan Dessing Vraag 228 Loggen 152
RWK FvD Johan Dessing Vraag 229 Loggen, Rommel 152
RWK FvD Johan Dessing Vraag 230 Loggen 153

RWK FvD Johan Dessing Vraag 231 Loggen 154
RWK FvD Johan Dessing Vraag 232 Stigter 155
RWK FvD Johan Dessing Vraag 233 Loggen 155
RWK FvD Johan Dessing Vraag 238 Pels 156
RWK GL A. Gielen Vraag 258 Stigter 156
RWK GL A. Gielen Vraag 259 Stigter 156
RWK PvdD F. Zoon Vraag 107 Stigter 157
RWK PvdD F. Zoon Vraag 108 Stigter 157
RWK PvdD F. Zoon Vraag 109 Stigter 158
RWK PvdD F. Zoon Vraag 110 Stigter 158
RWK PvdD F. Zoon Vraag 111 Stigter 159
RWK PvdD J. Hollebeek Vraag 112 Loggen 159
RWK PvdD J. Hollebeek Vraag 113 Loggen 160
RWK PvdD I. Kostic Vraag 157 Stigter 161
RWK PVV I. Bezaan Vraag 26 Loggen 162
RWK PVV N. Kaptheijns Vraag 42 Loggen 162
RWK SP W. Hoogervorst Vraag 2 Tekin, Loggen 163
RWK SP W. Hoogervorst Vraag 16 Stigter 163
RWK SP W. Hoogervorst Vraag 19 Loggen 164
RWK SP W. Hoogervorst Vraag 20 Loggen 164
RWK VVD Dhr. van Gilse Vraag 186 Rommel 165
RWK VVD Dhr. van Gilse Vraag 187 Loggen 165
RWK VVD Dhr. van Gilse Vraag 188 Loggen 166
RWK VVD Mevr. Kaamer van Hoegee Vraag 190 Stigter 166
RWK VVD Mevr. Kaamer van Hoegee Vraag 191 Loggen 167
RWK VVD Bas de Wit Vraag 195 Loggen 167
RWK,M&B PvdD I. Kostic Vraag 156 Stigter, Pels 168
RWK,NLG PVV N. Kaptheijns Vraag 28 Tekin 169

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
66	EFB	CDA	Kuiper
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
GS			Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

VRAAG:

De uitgaven in 2018 waren 4.786. In de begroting 2019 is 2.280 opgenomen en

voor 2020 2.230. Zijn de uitgaven in 2019 in overeenstemming met het begrote bedrag gezien de eerdere veel hogere uitgaven in 2018? Ma.w. hoe reëel is het bedrag dat voor 2020 is opgenomen?

ANTWOORD:

Ja.

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
67	EFB	CDA	Kuiper
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Van Dijk			Ondermijning tegengaan

VRAAG:

Gezien de toenemende druk om ondermijning tegen te gaan, waarom wordt het budget van 763.000 in 2019 verlaagd naar 150.000 in 2020 ?

ANTWOORD:

Vanuit motie 110 (zie ook tweede begrotingswijziging 2018) is er voor het tegengaan van ondermijning in totaal 8 ton beschikbaar gesteld in 2018 en 2019. Hiervan is momenteel € 763.000 geraamd in 2019. Omdat het niet lukt om dit allemaal tot besteding te laten komen, wordt bij de laatste begrotingswijziging 2019 voorgesteld om € 302.000 via de Uitgestelde Intentie, af te ramen in 2019. De resterende raming in 2019 wordt dan € 461.000. Bij de eerste begrotingswijziging 2020 wordt voorgesteld de € 302.000 weer op te ramen in 2020. Daardoor wordt het beschikbare budget in 2020 € 452.000.

In 2020 wordt het project geevalueerd en bekeken of een bedrag van € 150.000 voor de daarop volgende jaren volstaat.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
79	EFB	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels, Loggen	7.1.

VRAAG:

Er ontbreekt een meerjarige budgettabel voor operationeel doel 7.1. Graag ontvangen wij deze alsnog.

ANTWOORD:

Deze tabel is per ongeluk niet opgenomen. Hierbij treft u deze alsnog aan.

Budgettabel beleidsdoel 7.1

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 7.1 Uitvoeren van welzijnstaken

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
7.1.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	171	180	260	460	460	460
	Totaal lasten	171	180	260	460	460	460
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	171	180	260	460	460	460
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	171	180	**260**	**460**	**460**	**460**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
80	EFB	CDA	Kuiper

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

VRAAG:

Gaarne een toelichting op de fluctuaties in de uitgaven:

2018: 398

2019: 4.755

2020: 2.905

2021 e.v.: 962

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel. Voor operationeel doel 7.4.2 betekend dit dat de capaciteitskosten niet zijn meegenomen in de kolom rekening 2018. Daarnaast is er in 2018 relatief weinig aan co-financiering van herbestemmingsopgaven uitgegeven, vandaar een lager bedrag in 2018.
In 2019 is geraamd dat € 3,9 miljoen aan co-financiering van herbestemmingsopgaven zal worden uitgegeven als ook nog eens € 400.000,- aan proceskosten. Deze 3 posten (capaciteitskosten, co-financiering van herbestemmingsopgaven en proceskosten) tellen op tot € 4.755 miljoen).
Voor 2020 is een raming gemaakt van € 462.000,- capaciteitskosten, € 500.000,- aan proceskosten en € 1.943 miljoen aan middelen voor co-financiering van herbestemmingsopgaven. Dit alles telt op tot € 2.905 miljoen.
Het huidige uitvoeringsprogramma voor de Stelling van Amsterdam loopt t/m 2020. In 2020 zullen GS een nieuw uitvoeringsprogramma voor de jaren 2021 e.v. vaststellen. Voor de jaren 2021 en verder zijn er daarom nog geen middelen op de begroting gereserveerd voor uitgaven voor co-financiering van herbestemmingsopgaven, maar bestaat de post van € 962.000,- uit € 462.000,- capaciteitskosten en € 500.000,- proceskosten voor het siteholderschap.

Vanuit het landschapsfonds dat voor meer beleidsdoelen wordt ingezet zal er ook geld beschikbaar komen voor de liniedijken. De verdeling en focus van het landschapsfonds wordt nog uitgewerkt

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
81	EFB	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	8.1.8.

VRAAG:

Waar is het bedrag van 16,5 mln aan vrijvallende middelen voor de taakstellende doorlichting bestemmingsreserves op gebaseerd?

Wat zijn de gevolgen voor de algemene reserve als de taakstellende doorlichting niet de beoogde middelen opleverd?

ANTWOORD:

Bij de opstelling van het coalitieakkoord is aan de hand van de globale bestedingsplannen per bestemmingsreserves een inschatting gemaakt van wat een realistische en haalbare hoogte voor de taakstellende doorlichting zou zijn. Op basis van deze eerste inschatting is de taakstelling van €16,5 miljoen bepaald.

Als de taakstellende doorlichting niet de volledige € 16,5 mln. op zou brengen leidt dit tot een lagere stand van de algemene reserve. Als blijkt dat deze stand onder de hiervoor opgestelde norm komt zullen er maatregelen genomen moeten worden om deze weer op peil te brengen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
82	EFB	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Schatkistbankieren

VRAAG:

Welke gevolgen heeft de dalende rente voor schatkistbankieren?

Heeft de huidige negatieve rente op de 10-jaars Nederlandse staatsobligatie gevolgen voor het rendement op schatkistbankieren? Maw. is het denkbaar dat de provincie NH een negatieve rente ontvangt op het geld dat bij het Rijk wordt gestald?

ANTWOORD:

Geen.

Nee, in de rekeningcourant overeenkomst tussen rijk en provincie wordt verwezen naar art.6 regeling schatkistbankieren decentrale overheden. Art 6 lid 3 zegt dat als de rente vergoeding negatief is, de rente gelijkgesteld wordt aan 0.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
84	EFB	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Dividend

VRAAG:

Waar is de lagere verwachting op dividend van 11,7 mln in 2018 naar 7 mln voor 2019 e.v. op gebaseerd?

ANTWOORD:

In 2017 (dividend 2018) was bij Alliander sprake van een toename van de omzet, als gevolg van een stijging van de gereguleerde tarieven. In deze stijging zat ook de compensatie van precariolasten uit voorgaande jaren.

Ook in 2018 (dividend 2019) was sprake van incidenteel hogere baten vanwege de verkoop van Allego. Voor de komende jaren wordt geen rekening gehouden met hogere dividendontvangsten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
271	EFB	ChristenUnie	Michel Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	1.4

VRAAG:

Onder 1.4, Overzicht financiële ontwikkelingen staat bij de vierde bullet “Sluitend maken jaarschijven door inzet saldo 2020” Hoe kunnen wij nu al besluiten over een mogelijk rekeningresultaat van 2020? Of is het verkeerde jaar aangeduid?

ANTWOORD:

De getallen die hier genoemd worden komen voort uit de prognoses van het doorrekenen van het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord is een aantal ombuigingen opgenomen. Deze resulteren in vrijvallende bedragen uit reserves in 2020, die GS willen inzetten in latere jaren. Het gaat dus niet sec om het inzetten van het totale “mogelijke jaarrekeningresultaat”, maar om het anders inzetten van middelen die al in de begroting waren geraamd en in reserves opgenomen en die wij nu verschuiven naar andere doelen en andere jaren. Administratief technisch leidt dit tot een storting in de algemene reserve in 2020 en een onttrekking in latere jaren. Daarbij hebben GS er met de ombuigingen uiteraard voor gezorgd een sluitende begroting te presenteren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
272	EFB	ChristenUnie	Gerjan van den Heuvel

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	1.1.1

VRAAG:

Waarom is 2017 gekozen als peildatum voor het indienen van schriftelijke vragen? Wat was het aantal in 2018? Op welke aannames is het lagere getal voor 2020 en verder gebaseerd? Wat zijn de consequenties als 2018 als nulmetingsjaar zou zijn gekozen?

ANTWOORD:

In de begroting 2018 is begonnen met het opnemen van indicatoren in de begroting. Deze indicator is voor het eerst opgenomen in de begroting 2019. De nulmeting was toen het aantal vragen dat is gesteld in 2017. Het aantal in 2017 is als nulmeting blijven staan. Het aantal schriftelijke vragen in 2018 betrof 154 stuks. Voor 2019 waren er 80 vragen verwacht. Op 23-9-2019 zijn er reeds 76 schriftelijke vragen binnengekomen. Vanwege de verkiezingen en de wisseling van PS heeft het proces van vragen stellen ongeveer drie maanden stilgelegen in 2019. Met de kennis van nu, is het verwachte aantal jaarlijkse vragen voor 2020-2023 te laag. De verwachting is nu dat er circa 150 vragen per jaar worden gesteld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
274	EFB	ChristenUnie	Michel Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	8.1.1

VRAAG:

Noord-Holland heeft uitgesproken de goedkoopste provincie te willen zijn en blijven als het gaat om de opcenten. Noord-Holland rekent 67,9%, terwijl de op één na goedkoopste provincie Friesland 71,1% rekent. Bijgevolg is de belastingcapaciteit van Noord-Holland met inachtneming van dit uitgangspunt nog aanwezig.

Technische vraag:

Welke financiële ruimte ontstaat als we de opcenten ophogen tot 71,0?

ANTWOORD:

Uitgaande van de geraamde opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting van € 210,0 miljoen bedraagt de opbrengst per opcent € 3.093.000,--.

Tarief opcenten	Opbrengst
71	€ 219.603.000 ,--

Het verhogen van het tarief opcenten naar 71 betekent een meeropbrengst van circa € 9,5 miljoen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
278	EFB	ChristenUnie	Gerjan van den Heuvel
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Pels			8.1.1

VRAAG:

U schrijft “Op basis van de toename van het aantal voertuigen in de eerste maanden van 2019 wordt de verwachte opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting naar boven bijgesteld met € 1,3 miljoen.

Waarop is deze meeropbrengst gebaseerd?

Welk percentage elektrische c.q. groene auto’s verwacht u?

Met welke prognoses betreffende de autoverkoop rekent u? Kunt u die toevoegen aan de beantwoording?

ANTWOORD:

Aan het begin van het kalenderjaar ontvangt de provincie een theoretische raming van de Belastingdienst. De theorische raming 2019 bedroeg € 208,7 miljoen. In de raming is geen rekening gehouden met de ontwikkeling van het aantal voertuigen in de loop van het jaar. Elk kwartaal ontvangt de provincie een gewichtsuitdraai waarin meer actuele informatie wordt verstrekt over de ontwikkeling van het aantal voertuigen en het brandstofgebruik.

De gewichtsuitdraai per 31 maart 2019 geeft een toename van het aantal voertuigen te zien ten opzichte van 31-12-2018 van circa 0,6%. De gewichtsuitdraai per 30 juni 2019 laat eenzelfde stijging zien.

Voor wat betreft het percentage elektrische c.q. groene auto’s is de verwachting dat het aandeel elektrische c.q. groene auto’s zal toenemen. De ontwikkeling wordt gemonitord aan de hand van de gewichtsuitdraaien die per kwartaal worden ontvangen.

Onderstaand overzicht geeft aan dat het percentage elektrische c.q. groene auto’s in onze provincie over de 1ste 6 maanden van 2019 van 0,7 naar 1,1 % is toegenomen.

Soort brandstof	31-12-2018	30-6-2019
benzine	85 %	83,6 %
diesel	12,9 %	13,9 %
elektrisch	0,7 %	1,1 %
Overige groene brandstof	1,4 %	1,4 %
	100 %	

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
281	EFB	ChristenUnie	Michel Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	1.4.2

VRAAG:

U begroot voor 2022 en 2023 2 miljoen per jaar voor storting in reserve “Cofinanciering EU-projecten”. Waar is dat voor bedoeld, en waarom pas in 2022/23?

ANTWOORD:

Dit is conform de afspraken in het Coalitieakkoord om Noord-Hollandse projecten die uit het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) een Europese subsidie ontvangen te ondersteunen met provinciale cofinanciering tot een maximum van 25%.

De uitgaven voor het nieuwe EFRO programma starten waarschijnlijk pas vanaf 2022. Hierbij zijn we afhankelijk van de planning van de Europese Commissie.

Deze projecten zijn gericht op het stimuleren van innovaties, het verbeteren van de concurrentiepositie en het stimuleren van de werkgelegenheid in Noord-Holland.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
282	EFB	ChristenUnie	Michel Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.2.1

VRAAG:

Hoe kunnen de afwijkingen van de kapitaallasten zo groot zijn? Als we 1,8 miljoen minder kapitaallasten hebben, betekent dat dus 90 miljoen minder investeringen?

ANTWOORD:

De mutaties in de kapitaallasten worden veroorzaakt door verschuivingen in de gerealiseerde en de geplande investeringen en deels door de gewijzigde afschrijvingstermijnen.

€ 1,2 mln. van de afwijking in de kapitaallasten van 2021 wordt veroorzaakt door verschuivingen in de gerealiseerde en de geplande investeringen in de periode 2018-2020. Hieronder een specificatie:
10,9 mln. minder gerealiseerd in 2018
28,4 mln. minder gepland in 2019
26,8 mln. minder gepland in 2020
= 66,1 mln. minder investeringen in de periode 2018-2020.

€66,1 mln. / 50 jaar (afschrijvingstermijn) = 1,3 mln. minder aan kapitaallasten in 2021.

Daarnaast wordt € 0,5 mln. van de verlaagde raming voor de kapitaallasten in 2021 veroorzaakt door de aangepaste afschrijvingstermijnen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
51	EFB	D66	Arja Kapitein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	1.4

VRAAG:

In de budgettabel 1.4 zijn er grote verschillen in de jaarbedragen in de regel 1.4.2 “Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau”. In 2019 is 5,2 miljoen voorzien terwijl in 2020 en daarna hier de helft daarvan besteed wordt. Kunt u een toelichting geven op deze verschillen?

ANTWOORD:

De lasten behorende bij 1.4.2 bestaan deels uit het subsidieplafond 2019 voor de cofinanciering van projecten die een Europese subsidie hebben ontvangen, de subsidieverplichtingen van voorgaande jaren, de bijdrage voor het IPO en de bijdrage voor de provincie Zeeland. Na 2020 zijn nog geen subsidieplafonds opengesteld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
52	EFB	D66	Arja Kapitein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3

VRAAG:

De barometer welzijn & welvaart geeft een breed beeld van hoe goed het gaat in Noord-Holland. Op p. 95 wordt aangegeven dat in de economische cijfers de regio Amsterdam (wij nemen aan niet alleen de ‘stad’) een dominante rol speelt. Dat is dan waarschijnlijk ook zo in de barometer. Is het mogelijk om de barometer uit te gaan splitsen in regio Amsterdam, NHN en NHZ in de toekomst?

ANTWOORD:

De digitale omgeving van de Barometer Welvaart & Welzijn biedt de mogelijkheid om in te zoomen op deelregio’s en/of gemeenten op de meeste van de thema’s en indicatoren. Echter, voor sommige indicatoren is dit niet mogelijk omdat de gegevens niet op een kleiner niveau beschikbaar zijn dan dat van de provincie. Het is mogelijk om in de vormgeving een uitsplitsing te maken in regio’s, maar omdat een aantal indicatoren geen regionale data heeft, zal dit een incompleet beeld opleveren ten opzichte van het provinciale beeld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
53	EFB	D66	Emre Kanik

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels, Loggen	7.1.1

VRAAG:

Hoeveel budget is de komende jaren beschikbaar voor Dorpswerk Noord-Holland en verduurzaming sportlocaties? Bij dit doel ontbreekt een budgettabel

ANTWOORD:

Deze tabel is per ongeluk niet opgenomen. Hierbij treft u deze alsnog aan.

Budgettabel beleidsdoel 7.1

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel 7.1 Uitvoeren van welzijnstaken

	Lasten	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
7.1.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	171	180	260	460	460	460
	Totaal lasten	171	180	260	460	460	460
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	171	180	260	460	460	460
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	171	180	**260**	**460**	**460**	**460**

*Doordat de doelenboomstructuur in 2019 is gewijzigd en budgetten soms zijn samengevoegd of juist verdeeld over meerdere operationele doelen zijn de realisatiecijfers uit 2018 op OD-niveau niet altijd goed te vergelijken met de cijfers vanaf 2019.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
203	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Functioneren PS

VRAAG:

Forum voor Democratie hecht in grote mate aan een goede functionering van de provinciale overheid als bestuurslaag. In de begroting rept GS over het belang van het functioneren van Provinciale Staten en legt uit: 'De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten. Tot de taken van de Statengriffie behoren onder andere: het faciliteren van PS- en commissievergaderingen, het ondersteunen van de agendacommissie en het Presidium. De activiteiten van Provinciale Staten worden zichtbaar gemaakt via live-uitzendingen van de Staten- en commissievergaderingen en via de website, in persberichten en sociale media.' Gelet op het feit dat de rekening voor het faciliteren van het 'Functioneren van Provinciale Staten' voor 2018 €8.557.000 bedraagt, en uit de toelichting op de begroting GS niet volgt wáárom GS voor de komende jaren hier slechts rond de €4.700.000 begroot; vraagt de FvD zich af: hoe verklaart GS deze halvering?

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018.. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

Ter verduidelijking:
binnen programma 1 – openbaar bestuur waren de activiteiten/middelen die in de stuctuur van 2019 verdeeld zijn over de operationele doelen: 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, en 1.2.1 binnen de structuur van 2018 nog onderdeel van éénzelfde operationeel doel. Namelijk: 1.1.1 De kwaliteit van het bestuur in Noord-Holland optimaliseren. In 2018 zijn alle capaciteitskosten voor deze activiteiten verantwoord op 1 begrotingspost. Het is achteraf niet mogelijk deze begrotingspost nog uit te splitsen over de verschillende doelen, die pas in 2019 zelfstandig zijn opgenomen. Daarom zie je de capaciteitskosten die voor al deze 4 operationele doelen gemaakt zijn terug onder 1 operationeel doel in 2019. In dit geval onder OD 1.1.1-Functioneren van Provinciale Staten faciliteren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
204	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Functioneren GS

VRAAG:

1. Anderzijds, is voor het functioneren van de Gedeputeerde Staten meer dan het dubbele begroot dan in 2018 gerekend is - te weten: ca. €3.900.000 tegenover €1.889.000, respectievelijk. Een toename in gelden voor het bestuur, ogenschijnlijk ten koste van de Provinciale Staten roept bij Forum voor Democratie de nodige vragen op. Zulks, nu de slager hier zijn eigen vlees keurt, en met name nu GS in de toelichting rept over ‘vervoer van GS-leden’ en ‘representatieve bijeenkomsten’ als kostenposten die vallen onder ‘Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren’. Graag verneemt Forum voor Democratie van de Gedeputeerde Staten dan ook een nadere specificatie van de uitgaven aan ‘Functioneren van Gedeputeerde Staten Faciliteren’ en in het bijzonder van het aandeel ‘representatieve bijeenkomsten’ en ‘vervoer van GS-leden’ daarin.

ANTWOORD:

Zie voor het antwoord op de vraag over hoe de kosten in 2019 zich verhouden tot 2018 ook het antwoord op vraag 203.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
205	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Functioneren GS

VRAAG:

Nu in de toelichting op het punt ‘Functioneren van de Gedeputeerde Staten faciliteren’ ook ‘secretariële en administratieve ondersteuning’ als mogelijke kostenpost genoemd wordt, verneemt Forum voor Democratie tevens graag de grootte van het aandeel dat door salarissen van GS-ondersteuning wordt uitgemaakt. In het geval dat er salarisverhogingen zijn toegekend, ontvangt Forum voor Democratie graag een (gemotiveerde) toelichting op de redenen hiertoe.

ANTWOORD:

De kosten voor secretariële, administratieve en andere ambtelijke ondersteuning zijn in 2020 geraamd op € 1.553.000. Er hebben geen substantiële salarisverhogingen plaatsgevonden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
206	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Functioneren bestuur

VRAAG:

Als dé meest democratische partij van Nederland neemt Forum voor Democratie verheugd kennis van het feit dat GS meer geld uittrekt voor 'kwaliteit' en 'integriteit' van het bestuur en onderschrijft dan ook de zinsnede: 'De integriteit van het openbaar bestuur, met name bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang.' Wel vraagt Forum zich af waaruit de - beslist niet geringe - toename in de begroting (van ca. €4.739.000 ten opzichte van de rekening 2018: €789.000) bestaat; nu deze toename onvoldoende blijkt uit de begroting. In de toelichting op het punt 'kwaliteit' lijkt het namelijk louter te gaan om administratieve, weinig kostbare maatregelen. Graag ontvangt Forum een gemotiveerd antwoord op deze vraag.

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
207	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Bibob

VRAAG:

Graag ontvangt Forum voor Democratie een specificatie van het aandeel dat de zogeheten 'Bibob-toetsen' hebben in de begrote gelden voor de komende jaren ten aanzien van het punt 'integriteit borgen en toetsen'.

ANTWOORD:

De directe uitgaven voor Bibob bedragen € 34.000. De capaciteitskosten die aan Bibob worden toegerekend bedragen € 663.000. In totaal zijn de kosten voor Bibob € 697.000.

De Bibob-onderzoeken vinden risicicogestuurd plaats.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
208	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Bestuur

VRAAG:

Forum voor Democratie vraagt zich af waaruit de halvering in de begroting voor ‘kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren’ bestaat, ten opzichte van de rekening daarvoor in 2018. Zulks, temeer, in het licht van het belang dat GS zegt te hechten aan kwalitatief en integer openbaar bestuur; onder meer tot uitdrukking gebracht in de (onder vraag 13 reeds aangehaalde) zinsnede: De integriteit van het openbaar bestuur, met name bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang.’

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018.. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

De specificatie van de uitgaven in 2020 betreft: personeelskosten voor GS-leden en oud GS-leden € 1.688.000; inhuur voor vervoer GS € 125.000; kosten voor nationale ombudsman, proces- en griffierechten, bezwaar en beroep € 84.000; capaciteitskosten (voornamelijk salariskosten eigen personeel) die aan GS kunnen worden toegerekend € 1.553.000 en huisvestingskosten die aan GS kunnen worden toegerekend € 441.000.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
209	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	Bestuur

VRAAG:

Forum voor Democratie vraagt zich af waaruit de substantiële toename in de begroting voor ‘interbestuurlijk toezicht uitoefenen’ bestaat, ten opzichte van de rekening voor die post van 2018 - ca. €1.500.000 tegenover €33.000, respectievelijk - nu dit uit de toelichting onvoldoende blijkt.

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018.. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
210	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Bestuur

VRAAG:

GS geeft aan dat voor haar ‘in het veiligheidsdomein de prioriteit [zal] liggen bij het tegengaan van ondermijning’. Forum voor Democratie is een groot voorstander van het waarborgen en verbeteren van de veiligheid, en onderkent ‘ondermijning’ als een groot gevaar voor een goed functionerend bestuur. Minder enthousiast is Forum voor Democratie over de constatering dat de toegenomen begroting voor het punt ‘ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren’ één-op-één ten koste lijkte te gaan van de tunnelveiligheid in de provincie. Voor die laatste post is de komende jaren immers ongeveer slechts €180.000 begroot, ten opzichte van een rekening van €942.000 in 2018. Forum voor Democratie acht het snoeien in gelden voor tunnelveiligheid volstrekt onverantwoord en maakt zich grote zorgen over de veiligheid van Noord-Hollandse autobestuurders. Hoe verklaart GS de verhouding tussen de toegenomen begrote gelden voor ‘ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren’ en de lagere begroting voor ‘toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises’? Wanneer GS hier geen verhouding ziet, ontvangt Forum voor Democratie graag gemotiveerd de beweegredenen achter de keuze voor de lagere begroting voor tunnelveiligheid voor de komende jaren en ziet graag een antwoord op de vraag waarom GS dit verantwoord acht in het kader van verkeersveiligheid.

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

In de begroting 2018 waren beide operationele doelen onder één doel ondergebracht. Een splitsing van de toen voor dat samengestelde doel begrote kosten met terugwerkende kracht naar de nieuwe opgesplitste doelen is niet mogelijk.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
211	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Bestuur

VRAAG:

Langs dezelfde lijn ontvangt Forum voor Democratie graag de beweegredenen achter de keuze om minder te begroten voor de komende jaren voor het punt ‘risicokaart beheren’ - te weten: ca. €170.000 ten opzichte van een rekening van €857.000 in 2018. Deze risicokaart is immers een nuttig instrumentarium gebleken voor de Noord-Hollanders en versterkt hun (gevoel van) veiligheid.

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
212	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
van der Hoek	EU

VRAAG:

In een tijd van groeiende scepsis ten opzichte van de Europese Unie, vraagt Forum voor Democratie zich allereerst af: waarom, hoe en waar GS noodzaak ziet voor een prominentere rol van de Europese Unie in de provincie Noord-Holland.

ANTWOORD:

De Noord-Hollandse inzet is erop gericht om de belangen van Noord-Holland in Europa te behartigen.

Conform de afspraken in het Coalitieakkoord worden Noord-Hollandse projecten die een Europese subsidie ontvangen ondersteund met provinciale cofinanciering.

Noord-Holland beperkt zich tot inzet op slechts drie Europese subsidiestromen: Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, Kansen voor West en Interreg. De eerste vanwege het grote belang van het Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling voor de agrarische sector en het platteland in Noord-Holland. De tweede en derde vanwege het belang voor het Noord-Hollands bedrijfsleven en kennisinstellingen. Ook zijn Kansen voor West en Interreg de énige Europese subsidiestromen waar de provincie een daadwerkelijke regie/sturende rol in heeft. De fondsen dragen bij aan de realisatie van onze doelen voor een duurzame en vitale economie en platteland.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
213	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
GS	EU

VRAAG:

Specifiek vraagt Forum voor Democratie zich af waarom GS gekozen heeft voor een enorme toename in de begroting voor het punt: 'Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau', variërend van €2.417.000 - €5.199.000 (voor de jaren 2019 - 2023) ten opzichte van een rekening in 2018 van slechts €601.000. Zulks, temeer, nu in de toelichting op dit punt vage begrippen voorkomen als 'Europateam' en 'regiomanagers'. Forum voor Democratie ontvangt dan ook graag een specifiek overzicht van de werkzaamheden van het 'Europateam', de samenstelling van het 'Europateam', de hoogte (en opmaak) van de salarissen van het 'Europateam' en hun Curriculum Vitae. Dit om de Provinciale Staten ervan te vergewissen dat het 'Europateam' werkelijk Noord-Hollandse belangen nastreeft, en geen (financiële) belangen hebben in de Europese Unie, of belangenverstrengelingen van andere aard.

ANTWOORD:

Zie voor het antwoord op de vraag over hoe de kosten in 2019 zich verhouden tot die in 2018 ook het antwoord op vraag 203.

Het is daarnaast zo dat in 2018 de lasten lager uitgevallen doordat er minder subsidies verleend zijn dan verwacht en doordat een reservering voor de overprogrammering van de 1e fase van Kansen voor West is vrijgevallen.

De lasten behorende bij 1.4.2 bestaan deels uit het subsidieplafond 2019 (de maximale provinciale subsidiebijdrage die PS ter beschikking hebben gesteld voor dit doel) voor de cofinanciering van projecten die een Europese subsidie hebben ontvangen, de subsidieverplichtingen van voorgaande jaren, de bijdrage voor het IPO en de bijdrage voor de provincie Zeeland. Na 2019 zijn nog geen subsidieplafonds opengesteld. Het Europateam wordt bemenst door provincie-ambtenaren, er worden geen externe krachten ingehuurd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
214	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	EU

VRAAG:

Voorts ontvangt Forum voor Democratie graag een nadere toelichting op de zinsnede: 'Ook worden Europese subsidies verworven en ingezet'. Hóe is GS voornemens Europese subsidies in, en voor, Noord-Holland te 'verwerven'? Moet er daarbij gedacht worden aan lobbygroepen of campagnes - en hoeveel gaat dit kosten?

ANTWOORD:

Noord-Holland is, samen met het Rijk, waterschappen, en het IPO, voorbereidingen aan het treffen om uit het Europese Fonds voor Regionale Ontwkkelingen (EFRO) en het GLB voor de periode 2021-2027 enkele miljoenen euro's aan subsidie te verwerven voor het stimuleren van innovaties in het MKB en voor plattelandsontwikkeling. Dit is één van de taken van het ambtelijk Europateam en kost geen extra capaciteit en geen extra kosten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
215	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Bestuur

VRAAG:

Wat wordt de rol van de ‘permanente vertegenwoordiger’ en op welke wijze wordt deze een ‘schakel’ tussen de Tweede Kamer en het provinciebestuur? Waarom ziet GS noodzaak voor een extra ‘lijn’ tussen provinciaal- en rijksbestuur, nu deze verhoudingen immers al sinds jaar en dag in de Nederlandse (grond)wet verankerd zijn? Tevens, om welke aspecten van de Tweede Kamer gaat het hier? Moet Forum voor Democratie daarbij denken aan een één-tweetje met de landelijke fracties van de partijen die in de Noord-Hollandse coalitie zitten - te weten: GroenLinks, PvdA, VVD en D’66? En, tot slot, waarom zou dit publieke gelden moeten kosten?

ANTWOORD:

De provincie Noord-Holland heeft een adviseur public affairs die de oren en ogen van de provincie in de Tweede en Eerste Kamer is en die ons college adviseert over belangenbehartiging op dossiers die onze provincie regarderen, zoals de energietransitie, duurzame verstedelijking en een gezonde leefomgeving.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
216	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Provinciaal referendum

VRAAG:

Als meest democratische partij van Nederland is Forum voor Democratie verheugd over het provinciale referendum. Wat zouden de kosten zijn van het raadgevend provinciaal referendum, zoals die in het leven is geroepen door de referendumverordening 2018? Hoe worden deze kosten berekend? Op welke wijze - meer specifiek: uit welke post of reserve - gaat de provincie gelden beschikbaar stellen voor het bewerkstelligen van provinciale referenda?

ANTWOORD:

Als een referendum wordt georganiseerd op basis van de Referendumverordening Noord-Holland zullen de Noord-Hollandse gemeenten daar veel werk aan hebben en zullen zij kosten maken. Het gaat daarbij met name om kosten van de stemprocedure, zoals de kosten van verzending van de oproepingskaarten en stembiljetten, huur van stemlokalen en meubilair, presentiegelden voor stembureauleden, stembussen en ambtelijke kosten.

Er is geen ervaring met een provinciaal referendum, maar om een inschatting van de kosten te kunnen geven is er gekeken naar de uitkomsten van de evaluatie van het landelijk referendum over het Associatieverdrag met Oekraïne. In aanvulling hierop is een vragenlijst aan gemeenten verzonden, waarin zij zijn verzocht om inzicht te geven in onder andere de te verwachten (extra) kosten bij een dergelijk referendum.
Uit het Evaluatierapport, in combinatie met de door gemeenten verstrekte informatie, volgt dat de te verwachten kosten die gemeenten zullen moeten maken bij schatting ten minste 5 tot 5,4 miljoen euro per referendum zullen bedragen. Bij een gecombineerde verkiezing zou het bedrag iets lager kunnen zijn, in verband met efficiëntievoordelen bij verzending van oproepingskaarten en stembiljetten en bij de bemensing van stembureaus.

Uit artikel 146 van de Provinciewet volgt dat provinciale staten in hun verordeningen medewerking tot de uitvoering daarvan van de gemeentebesturen kunnen vorderen. De kosten, verbonden aan deze medewerking, worden voor zover zij ten laste van de betrokken gemeenten blijven, door de provincie aan hen vergoed. Daarnaast zal de provincie zelf kosten maken, die worden ingeschat op Zo'n € 500.000,00 (voorlichting en communicatie, vacatiegelden en reis- en verblijfkosten referendumcommissie, ambtelijke inzet/inhuur).Voor een provinciaal referendum komen de kosten ten laste van de provincie daarmee op zo'n 5.500.000,- tot 5.900.000,- euro. PS is hierover geïnformeerd door GS bij de vaststelling van de nieuwe Referendumverordening Noord-Holland op 23 april 2018 middels brief 1000711/1045338.

De provinciale begroting voorziet op dit moment niet in het beschikbaar stellen van provinciale middelen voor een referendum. De procedure die dan gevolgd moet worden is dat bij begrotingswijziging deze extra middelen geraamd moeten worden. In het Coalitieakkoord is dit niet voorzien en is er dus ook geen rekening mee gehouden in de meerjarenbegroting. Dekking kan dan ook alleen worden gevonden wanneer elders in de begroting wordt bezuinigd of wanneer extra inkomsten worden gegenereerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
217	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	Provincie toezichthouder gemeentes

VRAAG:

In de beantwoording op de schriftelijke vragen aangaande AEB van mevr. J Vastenhouw (Forum voor Democratie) antwoordt GS dat de zij geen formele verantwoordelijkheid draagt in deze. In het coalitieakkoord wordt op pagina 17 benoemd dat (...) de provincie de taak heeft om de kwaliteit van andere overheden zoals Gemeenten te borgen en controleren (...). In de beantwoording op bovengenoemde vragen komt hierover niets terug. Ziet GS haar rol dan toch anders en zo ja, hoe ziet GS haar rol dan? Zo nee, klopt het dat GS in bovengenoemde kwestie haar rol heeft nagelaten nu de kwaliteit van bijvoorbeeld Gemeente Amsterdam inzake AEB te bediscussiëren valt?

ANTWOORD:

Nee. Op 1 januari 2014 is de gemeentelijke dienst Afval Energie Bedrijf verzelfstandigd in AEB Holding N.V. waarvan de aandelen 100% in eigendom zijn van de gemeente Amsterdam. Hierin opereert Amsterdam vanuit haar autonome bevoegdheid. In onze toezichthoudende rol hebben wij geen bevoegdheid om daar gericht op te sturen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
218	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Veiligheid

VRAAG:

Forum voor Democratie hecht veel waarde aan veiligheid. In de balk van resultaat lijkt het alsof het budget de komende jaren gehalveerd is. Gelet op de toenemende ondermijning snapt Forum voor Democratie niet hoe de financiële middelen die hiervoor beschikbaar worden gesteld moeten worden geïnterpreteerd. Hoe kan het teruglopen van 1.837.000 euro in 2018 naar 494.000 euro in 2020 worden uitgelegd door GS?

ANTWOORD:

Zoals aangegeven in de toelichting onder de budgettabel is vanaf 2019 sprake van nieuwe operationele doelen. Daardoor zijn de cijfers voor 2019 en later op het niveau van de operationeel doelen niet vergelijkbaar met de cijfers over 2018. Op programmaniveau geldt die vergelijkbaarheid wel.

De ramingen voor 2019 en later zijn wel met elkaar te vergelijken op het niveau van het operationeel doel. Het verschil tussen 2019 en 2020 in operationeel doel 1.3.3 is te verklaren door de incidenele middelen die PS beschikbaar hebben gesteld bij de tweede begrotingwijziging 2018 voor : Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur: aanjaagteam bestuurlijke weerbaarheid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
220	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Cultuur & Erfgoed

VRAAG:

Waarom hecht GS zoveel waarde aan de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam? Wat zouden eventuele nadelen zijn bij het kwijtraken van deze status?

ANTWOORD:

In 1992 heeft de Nederlandse Staat het uit 1972 daterende Werelderfgoedverdrag van UNESCO geratificeerd. In 1995 heeft de Nederlandse Staat, in afstemming met GS Noord-Holland, vervolgens de Stelling van Amsterdam voorgedragen als werelderfgoed. In 1996 is de Stelling van Amsterdam daadwerkelijk op de UNESCO-werelderfgoedlijst geplaast. De provincie heeft daarbij de verplichting op zich genomen om 'siteholder' (eerstverantwoordelijke) te worden voor dit werelderfgoed. Deze verplichting geldt nog steeds en GS hecht dan ook veel waarde aan het op een goede wijze zorgdragen voor dit werelderfgoed. In principe is de werelderfgoedstatus voor altijd, het kwijtraken van de status is dan ook niet aan de orde.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
226	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	Vestigingsklimaat

VRAAG:

Als economisch-liberale, ondernemerspartij zou Forum voor Democratie graag zien dat er niet bezuinigd wordt op de post 'ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren'. Dit lijkt vanaf 2020 tot en met 2023 wel het geval te zijn. Nu Noord-Holland op een aantal innovatieve technologische gebieden een 'HUB' in wording is, vraagt Forum zich af waarom GS minder begroot voor het stimuleren van ondernemerschap. Wederom lijkt dit ten bate te komen van het bijna op iedere bladzijde terugkerende klimaat-mantra. Kortom: Forum voor Democratie wil van GS de beweegredenen achter deze bezuinigen weten en of deze ten bate komen aan het punt: 'een innovatief klimaat bevorderen'.

ANTWOORD:

Voor 5.3.1 geldt dat in de afgelopen jaren grote bedragen aan incidentele middelen ter beschikking zijn gesteld, onder andere voor De Kop Werkt! en de vast-draadloos oplossing binnen het breedbandproject en budget voor de regiodeals (2019-2020). Tevens is in 2019 de voorziening voor het laatste deel van de lening van Pallas (17,5 mln) in de begroting opgenomen. De incidentele middelen zijn besteed (De Kop Werkt!), deels doorgeschoven (vast-draadloos oplossingen) en deels verlaagd (vast-draadloos oplossingen en budget voor regiodeals/IBP). Er is geen sprake van bezuinigingen op de structurele middelen voor deze begrotingspost.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
234	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Cultuur & Erfgoed

VRAAG:

Voor Forum voor Democratie is een schrijnend punt van de begroting 2020 de wijze waarop GS omgaat met de cultuurhistorische schatten van de provincie Noord-Holland. Een zorgwekkende constatering in dit verband is namelijk de staat van de Noord-Hollandse monumenten: slechts 28% verkeert in goede conditie, 48% in redelijke conditie, 19% in matige conditie en 5% in slechte conditie. Dit staat tegenover een landelijk gemiddelde van: 41% dat in goede conditie verkeert; 42% in redelijke conditie; 14% in matige conditie en 4% in slechte conditie. In de begroting is toegelicht: 'ondanks het kleiner worden hiervan [percentage van in slechte staat verkerende monumenten] blijft er een verschil in percentages met andere provincies. Oorzaak is vooralsnog het relatief grote aantal historische verdedigingswerken in onze provincie, waarvan de restauratie grote kosten met zich meebrengt zonder zonder dat hier mogelijkheden tot continuerend gebruik of herbestemming tegenover staan.' Als partij met het grootste historische besef en de grootste liefde voor de vaderlandse geschiedenis vraagt Forum voor Democratie zich af of GS gemotiveerd uit kan leggen waarom zij het verantwoord en gepast acht om zo weinig te begroten voor monumentenzorg - 'investeren in behoud en herbestemming monumenten' - in de jaren 2019-2023, ten opzichte van de veel hogere kosten van €11.115.000 in 2018. Ziet GS, voorts, mogelijkheden om op dit punt een eventuele concessie te doen aan de oppositie en een correctie op de begroting aan te brengen?

ANTWOORD:

De veel hogere kosten van € 11.115.000 in 2018 geven een vertekend beeld. Dit komt omdat de beschikbare middelen (subidieplafond) ad € 5.000.000 voor 2017 pas begin 2018 konden worden verplicht en aldus in de rekening van 2018 zijn opgenomen. De € 11.115.000 bevat dus het subsidieplafond ad € 5.000.000 van 2017 + het subsdieplafond ad € 4.866.135 van 2018.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
235	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels, Rommel	Cultuur & Erfgoed

VRAAG:

Hoe verantwoordt GS bezuinigingen op cultuur en historie, genoemd op bladzijde 127 van de begroting, terwijl het elders op de begroting meer dan (maar liefst) 200 miljoen spendeert aan het klimaat-mantra?

ANTWOORD:

Het college zet het beleid voort en levert daarvoor de benodigde budgetten. Bij beleidsdoelen 7.2, 7.3 wordt het budget van 2019 zo goed als gehandhaafd. Bij beleidsdoel 7.4 is er sprake van handhaven van het budget voor 7.4.1 (herbestemming) maar een daling op 7.4.2 (Unesco werelderfgoed). Er wordt wel gestort in de reserve van de Stelling van Amsterdam.

Vanuit het landschapsfonds dat voor meer beleidsdoelen wordt ingezet (ook buiten dit hoofdstuk) zal er ook meer geld beschikbaar komen voor de liniedijken. De verdeling en focus van het landschapsfonds wordt nog uitgewerkt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
236	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Surplus-gelden terug naar de burger

VRAAG:

Waar het gaat om provinciale heffingen en lastendruk op Noord-Hollandse burgers, wil Forum voor Democratie, tot slot, graag benadrukken dat heffingen natuurlijk niet blind gehandhaafd - of verhoogd - móeten worden - zij kunnen immers ook verlaagd worden. Dit geldt temeer in de situatie waarin surplussen ontstaan, zoals de provincie Noord-Holland niet vreemd is. Forum voor Democratie is dan ook van mening dat surplus-gelden hun weg terug zouden moeten vinden naar de burger. 1. Forum voor Democratie vraagt zich af of GS het als mogelijkheid zou kunnen erkennen dat heffingen worden verlaagd, in plaats van louter gehandhaafd. 2. Zo niet: waarin bestaat voor GS de noodzaak heffingen als regel te handhaven of te verhogen en waarom is GS niet bereid hiervan af te wijken? 3. Wat is volgens GS een betere besteding van deze surplus-gelden dan het terugkeren naar te veel belaste burgers? 4. Hoe waardeert GS het conflict tussen het belang van de burger enerzijds om zo laag mogelijk belast te worden, en anderzijds het belang van een overheid om de schatkist altijd zoveel mogelijk te vullen. Welk belang dient te prevaleren? 5. Tot slot: hoe ziet GS het heffings-beleid voor zich de komende jaren?

ANTWOORD:

In de paragraaf provinciale heffingen leest u dat de provincie verschillende soorten belastingen en heffingen kent. In uw vraag spreekt u van heffingen. Wij nemen aan dat u daarmee ook belastingen bedoelt.

1. Technisch gesproken bestaat de mogelijkheid om de belastingen te verlagen. Het betreft een politieke keuze. PS stellen de tarieven vast. In het coalitieakkoord hebben wij afgesproken de belastingen niet te verhogen. In de begroting stellen wij daarnaast voor dat heffingen kostendekkend moeten zijn.

2. Zie vraag 1. PS stellen de tarieven vast.

3. Het is ons niet duidelijk welke surplus-gelden u precies bedoelt. Wanneer op enig moment middelen vrijkomen worden deze altijd aan PS ter besluitvorming voorgelegd.

4. Het college ziet geen strijdige belangen tussen burgers en overheid. Het college handelt in opdracht van de door de inwoners van Noord-Holland democratisch gekozen Provinciale Staten om maatschappelijke doelen te bereiken in het belang van de inwoners van de provincie Noord-Holland.

5. In het coalitieakkoord is afgesproken de opcenten niet te verhogen. In de begroting is opgenomen de tarieven voor leges en heffingen kostendekkend te laten zijn.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
237	EFB	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	EU

VRAAG:

Waaruit bestaat precies de ‘Cofinanciering EU-projecten’? Wat houdt dit in en waarom bestaat dit? Deze gelden kunnen beter gebruikt worden voor sommige van de hierboven genoemde bezuinigingen.

ANTWOORD:

De provinciale cofinanciering wordt ingezet voor het Noord-Hollands bedrijfsleven die een Europese EFRO, Interreg of LIFE subsidie ontvangen in de periode 2021-2027. Deze projecten zijn gericht op het stimuleren van innovaties, het verbeteren van de concurrentiepositie en het stimuleren van de werkgelegenheid in Noord-Holland. Voor de Europese Landbouwfondsen zijn er zijn aparte reserves.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
239	EFB	GL	R. Zaal

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

In de voordracht van GS staat deze tabel. Wat verklaart dat de optellingen niet kloppen?

ANTWOORD:

De bedoeling van de tabel was om het verloop van de algemene reserve weer te geven met en zonder herstelplan. Door beide in 1 tabel op te nemen is deze inderdaad wat lastig leesbaar. Hieronder treft u dezelfde cijfers aan in 2 separate tabellen, waardoor duidelijker wordt hoe de optellingen verlopen.

Verloop algemene reserve zonder herstelplan

Bedragen * €1.000	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Begroot resultaat voorgaand boekjaar		-	-	-	-
Beginstand =eindstand vorig jaar	138.054	72.909	121.813	90.513	64.525
Storting	7.340	-	-	-	-
Storting op basis van coalitieakkoord	13.452	57.573			
Onttrekking	-85.937	-8.669	-3.215	-	-
Onttrekking op basis van coalitieakkoord			-11.585	-25.988	-23.221
Vrijval t.b.v. Coalitieakkoord*	-	-	-16.500	-	-
Eindstand exclusief herstelplan	**72.909**	**121.813**	**90.513**	**64.525**	**41.304**

Verloop algemene reserve met herstelplan

Bedragen * €1.000	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Begroot resultaat voorgaand boekjaar		-	-	-	-
Beginstand =eindstand vorig jaar	138.054	77.609	133.213	126.613	110.725
Storting	7.340	-	-	-	-
Storting op basis van coalitieakkoord	13.452	57.573			
Onttrekking	-85.937	-8.669	-3.215	-	-
Onttrekking op basis van coalitieakkoord			-11.585	-25.988	-23.221
Vrijval t.b.v. Coalitieakkoord*	-	-	-16.500	-	-
Taakstellende doorlichting bestemmingsreserves coalitieakkoord*	-	-	16.500	-	-
Ramingen herstelplan o.b.v. septembercirculaire 2018	4.700	6.700	8.200	10.100	12.200
Eindstand na herstelplan	**77.609**	**133.213**	**126.613**	**110.725**	**99.704**

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
240	EFB	GL	R.Zaal

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Van Dijk, van der Hoek

VRAAG:

Er is een werkgroep Jongeren ingesteld. Zijn de begrote kosten van deze werkgroep in de begroting te vinden?

ANTWOORD:

In de begroting 2020 zijn nog geen aparte kosten geraamd voor deze werkgroep. Provinciale Staten leveren leden aan voor deze werkgroep. Daarna wordt een planning en interne begroting gemaakt. Deze worden aan het Presidium voorgelegd ter goedkeuring. Het Presidium bekijkt dan of de te maken kosten binnen de provinciale begroting passen of dat hiervoor aanvullende middelen aan PS gevraagd worden bij de eerstvolgende begrotingswijziging.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
241	EFB	GL	W.Dulfer

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

Wat is de relatie tussen de begrippen Totaal saldo van baten en lasten t.o.v. het begrip INCIDENTELE baten en lasten? (en waarom zijn de laatste juist gekoppeld aan het STRUCTUREEL begrotingssaldo? (pag5; tabel 1.3)

ANTWOORD:

Alle baten/lasten in de begroting zijn geclassificeerd als ofwel incidentele ofwel structurele baten/lasten. Het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten wordt gemaakt op basis van de voorschriften hierover in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Tabel 1.3 op pagina 5 laat eerst zien wat het totale begrotingssaldo is. Daaronder laat de tabel zien welk deel van dit totale saldo een incidenteel karakter heeft. Als het incidentele saldo wordt afgetrokken van het totale saldo resteert het structurele begrotingssaldo.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
242	EFB	GL	W.Dulfer

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

Wat is de relatie tussen het totaal van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (p.5) en de post 4(p.6). Sluitend maken jaarschijven door inzet saldo 2020 (pag 6, tabel 1.4), hoe verhouden de bedragen hiervan zich tot elkaar?

ANTWOORD:

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn de door Provinciale Staten vastgestelde bedragen die GS onttrekken of toevoegen aan de bestemmingsreserves of aan de algemene reserve. Het item “sluitend maken jaarschijven” betreft de administratieve verwerking van een verschuiving van middelen over de jaren. Vrijvallende bedragen in het ene jaar worden in een later jaar gebruikt om een incidenteel negatief saldo te dekken. Deze verschuiving vindt plaats door storting in de algemene reserve in het ene jaar en onttrekking in het andere jaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
243	EFB	GL	R.Zaal

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Van Dijk

VRAAG:

De provincie kent een samenwerking met Prodemos Huis voor Democratie en Rechtsstaat. Is deze in de begroting te vinden?

ANTWOORD:

De provincie werkt voor bezoeken van scholen aan het provinciehuis en voor het programma ‘Baas van Noord-Holland’, waarbij ambtenaren een gastles geven op scholen, samen met Prodemos. Zij hebben een methodiek ontwikkeld en ondersteunen bij de bezoeken aan het provinciehuis. Hier is geen aparte begrotingspost voor opgenomen. De verwachte kosten voor 2020 bedragen € 12.800 en deze zijn begroot als onderdeel van operationeel doel 1.4.1 – Bestuurshandelingen communiceren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
244	EFB	GL	W.Dulfer

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	1.3.3

VRAAG:

tabel 1.3, post 1.3.3. Waarom wordt hiervoor in de begroting veel minder opgenomen dan in 2019, terwijl de maatschappelijke druk om intensivering vraagt en wij in de technische briefing van 16/9 over ondermijning ook begrepen dat daar plannen voor zijn?

ANTWOORD:

Vanuit motie 110 is er voor het tegengaan van ondermijning in totaal 8 ton beschikbaar gesteld in 2018 en 2019. Hiervan is momenteel € 763.000 geraamd in 2019. Omdat het niet lukt om dit allemaal tot besteding te laten komen, wordt bij de laatste begrotingswijziging 2019 voorgesteld om € 302.000 via de Uitgestelde Intentie, af te ramen in 2019. De resterende raming in 2019 wordt dan € 461.000. Bij de eerste begrotingswijziging 2020 wordt voorgesteld de € 302.000 weer op te ramen in 2020. Daardoor wordt het beschikbare budget in 2020 € 452.000.

In 2020 wordt het project geevalueerd en bekeken of een bedrag van € 150.000 voor de daarop volgende jaren volstaat.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
264	EFB	GL	W.Dulfer

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	

VRAAG:

Vragensteller is van mening dat een begroting separaat helder en duidelijk leesbaar moet zijn zonder de verplichting daar de voordracht bij te lezen ter verduidelijking. Uit de begroting valt niet op te maken waarom de bedragen onder de post 8.1.8. op pag.8, Algemene reserve beheren voor de jaren 2020, 2022 en 2023 wel gelijk zijn aan de post 4., tabel 1.4, maar voor het jaar 2021 verschillend zijn. Graag een reactie van GS.

ANTWOORD:

Wij delen uw mening dat de begroting separaat helder en duidelijk leesbaar moet zijn. De voordracht bevat aanvullend een samenvatting van een aantal belangrijke onderdelen.

In tabel 1.4 staat de ontwikkeling van de begroting op verschillende momenten in de tijd. In de tabel eronder op pagina 7 en 8 staan alle mutaties vermeld op de tijdstippen ná de kaderbrief. Omdat het coalitieakkoord is verwerkt ná de kaderbrief, is het totaal van deze tabel gelijk aan de regels 1, 3 en 4 van tabel 1.4. In respectievelijk regel 1 en regel 4 van tabel 1.4 is als plus èn als min een bedrag van 16,5 miljoen opgenomen. Dit verklaart het verschil in 2021.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
266	EFB	GL	W.Dulfer

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	8.1.7

VRAAG:

tabel 8.1, post 8.1.7. Waarom laat de portefeuillehouder de lasten van stelpost Beheren oplopen van 2.7 Mln in 2020 naar 26 Mln in 2023?

ANTWOORD:

Het oplopen van de stelpost wordt met name veroorzaakt door de stelpost prijsstijgingen (zie hiervoor ook de toelichting in paragraaf 8.1.7). Dit gebeurt op basis van het beleid om rekening te houden met het effect van toekomstige prijsstijgingen op de exploitatie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
268	EFB	GL	W.Dulfer

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Zie vraag

VRAAG:

Pag 253 e.v. Uit tabel 4.3.7.1 Staat van het verloop van de Reserves blijkt dat een aantal reserves zelfs in 2023 nog een substantieel eindsaldo heeft, terwijl uit tabel 4.3.7.2. Op pag 261 e.v. blijkt dat de looptijd van deze reserves al jaren eerder is geëindigd. Wat is daarvan het nut en waarom worden deze eindsaldo's na afloop niet teruggestort in de Algemene Reserve? Voorbeelden hiervan zijn de reserves 8.3.1. Stedelijke Vernieuwing (2019), 4.2.2. Circulaire economie (2020) en 6.6.3. Cofinanciering Waddenzee (2019)

ANTWOORD:

In de reserves zijn bedragen opgenomen die door PS voor een bepaald doel zijn bestemd. Vervolgens wordt jaarlijks op de begroting geraamd, wat de verwachting is wanneer deze middelen worden uitgegeven. Het komt daarom voor, dat bedragen in reserves zitten, waarvan de planning wanneer deze worden uitgegeven nog niet bekend is. Dit verklaart het eindsaldo. De komende jaren zullen de plannen concreter worden, waarna bedragen op de begroting kunnen worden gezet. Wanneer na afloop van de looptijd middelen resteren in een reserve, wordt dit aan PS voorgelegd. In principe vallen de middelen vrij, maar PS kunnen ook besluiten de looptijd van de reserve te verlengen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
270	EFB	GL	W.Dulfer

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	2.3.5

VRAAG:

Waarom zijn de posten 338.02 en 838.11 onder kapitaallasten opgenomen en niet onder reguliere exploitatie?

ANTWOORD:

Het overzicht waaraan u refereert omvat een specificatie van de afschrijvingslasten die in de begroting zijn opgenomen. Deze lasten zijn onderdeel van de reguliere exploitatie en worden dus begroot onder het operationeel doel waar deze onder vallen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
141	EFB	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.1

VRAAG:

De lening voor Stichting Voorbereiding Pallas-reactor à €40 miljoen exclusief rente is op 10 dec. 2018 (kenmerk 1.083.816-1.148.670) verlengd tot 1 juli 2020. Waar in de begroting is de terugbetaling van dit bedrag terug te vinden?

ANTWOORD:

De terugbetaling van de lening is als zodanig niet terug te vinden in de begroting 2020 aangezien dit een balansmutatie betreft: een vordering wordt afgelost en met hetzelfde bedrag verhoogt onze liquiditeitspositie. Overigens is er een voorziening getroffen voor de gehele lening aan Pallas. Op het moment dat wij een terugbetaling ontvangen kan dit deel van de voorziening vrijvallen. Wanneer dit aan de orde is zal deze vrijval van de voorziening worden opgenomen in de eerstvolgende begroting(swijziging).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
158	EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	Paragraaf 3 (3.4) Bedrijfsvoering

VRAAG:

De provincie heeft meerdere malen aangegeven dat ze wil uitstralen dat “iedereen erbij hoort”. Maar het is ons opgevallen dat in bijna alle beeldende publicaties (foto’s/video’s online en offline) van de provincie, nauwelijks diversiteit in mensen (huidskleur, afkomst, e.d.) te zien is, terwijl Noord-Holland een van de meest diverse provincies van Nederland is. Zichtbaarheid is een belangrijke tool om meer verschillende mensen zich welkom te laten voelen en om zich te kunnen herkennen in het werk dat de provincie doet.

Is de provincie van plan om het communicatiebeleid op dit vlak aan te passen?

ANTWOORD:

Voor het eind van 2019 zal de nieuwe communicatiestrategie 2020-2023 door Gedeputeerde Staten worden vastgesteld. In deze nieuwe strategie zal, meer dan voorheen, de nadruk worden gelegd op het bereiken van alle Noord-Hollanders. Diversiteit is daarin een belangrijk aandachtspunt. In onze communicatiemiddelen willen we de diversiteit van de Noord-Hollanders uitstralen in woord en beeld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
159	EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels, van der Hoek	Paragraaf 3 (3.4) Bedrijfsvoering

VRAAG:

“Inkoop en aanbesteding In 2020 wordt verder invulling gegeven aan het inkoopbeleid 2017-2021 ‘Samen inkopen voor Noord-Holland’, met name op het gebied van Innovatie en Maatschappelijk verantwoord inkopen (duurzaam inkopen, social return en mensenrechten). Acties naar aanleiding van de evaluatie van de uitvoering.”

Worden hier straks ook dierenrechten en dierenwelzijn bij betrokken?

ANTWOORD:

Bij realisatie/onderhoud van werken wordt bij de voorbereiding van de aanbesteding in de planning voor de uitvoering altijd rekening gehouden met broedseizoen, zeldzame/bedreigde diersoorten e.d. Steeds vaker legt de provincie ook ecoducten en faunapassages (bijv. Naardermeer) aan. Hiermee betrekt de provincie reeds de belangen (rechten) van dieren waar dat van toepassing is bij aanbestedingen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
160	EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels, van der Hoek	Paragraaf 3 (3.4) Bedrijfsvoering

VRAAG:

Wat is precies de stand van zaken als het gaat om maatschapelijk verantwoord inkopen door de provincie? Hoeveel procent van producten/diensten die worden ingekocht zijn duurzaam, diervriendelijk, en voldoen aan mensenrechten-eisen? Hoeveel extra geld is vorig jaar vrijgemaakt om hier betere resultaten in te boeken? En hoeveel is dat dit jaar en de komende jaren t/m 2023?

ANTWOORD:

Omdat niet alle inkoop centraal wordt gedaan, zijn deze gegevens niet beschikbaar. Wel beschikken we over gegevens uit de MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) zelfevaluatie-tool. Dit betreft dan alleen EU aanbestedingen. 24 in totaal sinds 1-1-2018, waarvan 13 met een duurzaamheidscriterium (bio based, circulair en milieuvriendelijk). De provincie legt, voor die productgroepen waarvoor duurzaamheidseisen zijn gesteld, deze voor 100% door naar de leveranciers.

Er is geen apart budget voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Per project wordt gekeken of het stellen van MVI-eisen leidt tot hogere kosten (dat is namelijk niet altijd het geval) en of deze uit het opdrachtbudget gedekt kunnen worden.

Per opdracht wordt ook bekeken of, en zo ja, in welke mate nadere eisen gesteld (kunnen of moeten) worden op het gebied van duurzaamheid, diervriendelijkheid en mensenrechten. Heel algemeen wordt in onze inkoopvoorwaarden (voor leveringen en diensten) geëist dat leveranciers voldoen aan wet- en regelgeving.

Nb. Eisen en wensen die voortvloeien uit MVI moeten altijd voldoende relatie met de opdracht hebben en proportioneel zijn. Daarom kunnen niet altijd meteen grote stappen gezet worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
161	EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Paragraaf 3 (3.4) Bedrijfsvoering

VRAAG:

In het kader van maatschapelijk verantwoord inkopen: overweegt de provincie om standaard plantaardige producten in te kopen en aan te bieden (eventueel in lijn met “Carnivoor? Geef het door.” En naar voorbeeld van gemeente Amsterdam https://amsterdam.partijvoordedieren.nl/initiatieven/carnivoor-geef-het-door)?

Hoe verhoudt dit beleid zich tegenover het grootste onderzoek naar de voetafdruk van ons voedsel in de geschiedenis, uitgevoerd door Oxford Universiteit en dat stelt: plantaardige eiwitten hebben vergeleken met dierlijke eiwitten altijd het minste impact op onze planeet (op het gebied van bijv. landgebruik, emissies en watergebruik). Het advies is helder: de meest effectieve manier om onze planeet leefbaar te houden, is door over te schakelen naar plantaardige eiwitten.

ANTWOORD:

Het aanbod in het bedrijfsrestaurant is vraaggestuurd, dus als de provincie 100% vega wil, dan zou dat in beginsel kunnen. Inmiddels is er bijvoorbeeld al wel de Meatless Monday en een veganistische borrelkar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
162	EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	o.a. Paragraaf 3 Bedrijfsvoering

VRAAG:

Hoeveel middelen worden vrijgemaakt om het initatiefvoorstel van o.a. PvdD en GL, om Noord-Holland een actieve Regenboogprovincie te laten worden, uit te voeren? Waar wordt dan precies in geïnvesteerd? Waarom zien we dit nergens terug in de begroting? Aangezien GS al eerder aangaf gebrek aan expertise te hebben binnen eigen muren op dit gebied: worden er middelen vrijgemaakt om iemand een aantal uur per week aan te stellen om zich bezig te houden met een gedegen invulling van een actieve rol van de provincie?

https://noordholland.groenlinks.nl/nieuws/noord-holland-wordt-een-actieve-regenboogprovincie

ANTWOORD:

De bedragen zijn naar verwachting niet zodanig hoog dat zij zelfstandig zichtbaar zullen zijn in de begroting. Wij zien diversiteit als een belangrijk aspect van ons HRM-beleid.

Aan de uitwerking van het Regenbooginitiatief wordt nu gewerkt. Wij zullen hierop terugkomen in de Statencommissievergadering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
22	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	NVT

VRAAG:

VRAAG:
Waar in de programma's van de begroting zitten vrij besteedbare middelen (middelen die dus nog niet juridisch verplicht zijn) en hoe hoog zijn deze?

ANTWOORD:

De hoogte van de vrij besteedbare middelen is niet op deze manier aan te geven.

Na vaststelling van de begroting door PS is het aan GS om financiele verplichtingen in juridische zin aan te gaan. Zolang dat niet is gebeurd, zijn de middelen in beginsel nog vrij besteedbaar.

Daarnaast vloeien uit de meerjarenraming die door PS is vastgesteld een aantal langjarige verplichtingen voort, die niet direct beinvloedbaar zijn. Voorbeelden zijn gebiedscontracten, kapitaallasten voortvloeiend uit investeringen, de bijdragen aan omgevingsdiensten, maar ook de dienstverbanden van onze werknemers.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
23	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	NVT

VRAAG:

“Op basis van de gewichtsuitdraai per 1 januari 2019 wordt een opbrengst provinciale opcenten voor 2019 verwacht van € 208,7,1 miljoen (personenauto’s € 207,3 miljoen en motoren € 1,4 miljoen). Voorgesteld wordt om voor 2020 en 2021 t/m 2023 rekening te houden met een structurele opbrengst van € 210,0 miljoen, waarbij gerekend is met het huidige tarief opcenten van 67,9. blijft gehandhaafd. De gewichtsuitdraai per 31 maart 2019 bevestigt deze ontwikkeling.”

VRAAG:
Kunt u aangeven wat de structurele opbrengst wordt van de opcenten als niet wordt uitgegaan van 67.9, maar van 65.0 en 60.0 als tarieven?

ANTWOORD:

Uitgaande van de geraamde opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting van € 210,0 miljoen bedraagt de opbrengst per opcent € 3.093.000,--.

Tarief opcenten	Opbrengst
65	€ 201.045.000,--
60	€ 185.580.000,--

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
41	EFB	PVV	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3

VRAAG:

“Ook aspecten als gezondheid, geluk, veiligheid, goed onderwijs, goede huisvesting en ontplooiingsmogelijkheden worden ervaren als welvaartscomponenten. Als één van de eerste overheden in Nederland heeft de provincie Noord-Holland besloten om deze ‘brede welvaart’-aspecten te meten en in te zetten om er haar beleid aan te toetsen. Dit wordt gedaan met de Barometer Welvaart & Welzijn.”

VRAAG:
Op welke wijze wordt “veiligheid” ingevuld?

ANTWOORD:

Veiligheid is in de Barometer Welvaart & Welzijn nu niet een aspect dat specifiek gemonitord wordt, maar veiligheid is wel impliciet onderdeel van het aspect ‘Leefbaarheid woonbuurt’ onder het thema ‘milieu en leefomgeving’. Hierin geven bewoners een oordeel over de leefbaarheid van hun woonomgeving, waarbij ze het aspect veiligheid kunnen meewegen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
44	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Prog Cultuur en Erfgoed

VRAAG:

“De provincie wil dat de kenmerkende (cultuur)kwaliteiten hét uitgangspunt zijn voor de verdere ontwikkeling van de provincie Noord-Holland en ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen met behoud van het goede.”

VRAAG:
Wat wordt precies bedoeld met “nieuwe ontwikkelingen” en “behoud van het goede”?

ANTWOORD:

In deze context bedoelen wij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij behoud van erfgoed in brede zin wordt meegenomen. Denk bijvoorbeeld aan de transformaties in het havengebied van Amsterdam naar wonen waarbij het industrieel erfgoed een belangrijke rol heeft gespeeld in de planvorming voor de nieuwe woonwijken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
45	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Prog Cultuur en Erfgoed

VRAAG:

Kunt u aangeven wat de provincie dit jaar en komende jaren doet en/of gaat doen m.b.t. behouden en promoten van cultureel erfgoed dat te maken heeft met onze glorieuze Gouden Eeuw? (dit jaar is ook het jaar van de Gouden Eeuw)
Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.

ANTWOORD:

Binnen het provinciaal beleid richten wij ons niet specifiek op het thema Gouden Eeuw. Ons beleid is gericht op erfgoed in brede zin.
Wel ondersteunen wij samenwerking op het gebied van erfgoed en toerisme. Zo zetten wij in op de nationale en internationale marketingstrategie van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) waar Noord-Hollandse steden aan de hand van het thema Gouden Eeuw onder de aandacht worden gebracht zodat er meer spreiding plaatsvindt. Dit traject is in 2017 gestart, maar het is de bedoeling dat dit ook de komende jaren wordt voortgezet. Vanuit de provincie hebben wij een financiële bijdrage geleverd voor deelname aan de verhaallijn 'Gouden Eeuw'.
Daarnaast hebben wij in 2018 de regio West-Friesland ondersteund om de beleefbaarheid van de Gouden Eeuw te versterken. Dit heeft geresulteerd in producten als een boekje en toeristische kaart met een beschrijving van 44 Gouden Eeuw iconen in het gebied (samen met Oneindig NH).
Op dit moment zijn we met de regio in gesprek voor een nieuwe bijdrage. De regio heeft hiervoor een voorstel ingediend voor de ontwikkeling van een interactieve app, een programmering rond het verhaal van de Slag op de Zuiderzee en het plaatsen van informatieborden bij een aantal iconen.
Onze inzet rond de Gouden Eeuw voor de komende jaren dient nog te worden bepaald op basis van ons nieuw op te stellen cultuurbeleid. Onze ondersteuning uit 2018 en 2019 aan de regio West-Friesland heeft er toe geleid dat de regio met een meerjarig programma voor de Gouden Eeuw aan de slag is gegaan.

Sponsoring
Vanuit het sponsoringsbeleid hebben wij tijdens de IronMan in de toeristische promotieorganisatie Holland boven Amsterdam gevraagd om op de bezoekersmarkt de toeristische bezienswaardigheden in West-Friesland te promoten. Hierbij stond het themajaar Gouden Eeuw centraal.

Tijdens de UITmarkt (Amsterdam, 23-24-25 augustus) was de provincie Noord-Holland aanwezig met een paviljoen met als centraal thema Innovatief Noord-Holland. Hierin werden innovaties uit de Gouden Eeuw gekoppeld aan innovaties van deze tijd (met een toelichting op de rol van Noord-Holland hierin, bijv. windenergie en smart mobility). Bij de toelichting in het paviljoen was er ook aandacht voor de schaduwzijde van de Gouden Eeuw en was er een lezing van Nancy Jouwe (o .a. Mapping Slavery) voor culturele instellingen en publiek over hoe je het verhaal van de slavernij het beste onder de aandacht kunt brengen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
46	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Prog Cultuur en Erfgoed

VRAAG:

Kunt u aangeven of de provincie dit jaar binnen haar cultuurbeleid extra aandacht schenkt aan de Gouden Eeuw? Zo ja, op welke manier & zo nee, waarom niet? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Zie het antwoord op vraag 45

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
47	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Prog Financiën & Bedrijfsvoering

VRAAG:

“De provincie vindt verduurzaming erg belangrijk. De organisatie investeert in duurzame huisvesting van de provinciale organisatie maar ook in meer verantwoorde inkoop van goederen en diensten.”

VRAAG:
Betekent dit ook dat provinciale ambtenaren, de CvK en gedeputeerden voor o.a. werkbezoeken geen gebruik meer maken van het vliegtuig en zoveel mogelijk met het OV reizen? Zo nee, waarom niet? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Voor de ambtenaren is de Regeling reis- en verblijfkosten, verhuiskosten en pensionkosten provincie Noord-Holland 2016 van toepassing. Hierin is aangegeven hoe zij reizen. Daarbij is de keuze voor het gebruik van duurzame reis-opties opgenomen (fiets, OV, pool-auto, eigen auto in die volgorde). Daarnaast zijn de poolauto’s die gebruikt worden voor een deel elektrisch en voor een deel CNG (groen gas).

In de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers zijn de o.a. reisvoorzieningen voor bestuurders opgenomen. Zij kunnen gebruik maken van het openbaar vervoer of eigen auto. Tevens geldt de Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers provincie Noord-Holland 2019. Hierin is bepaald dat de dienstauto kan worden ingezet voor zakelijk gebruik. De dienstauto’s voldoen aan de eisen op het gebied van duurzaamheid zoals vastgelegd door agentschap.nl

Verder zijn wij op dit moment bezig met aanschaf van nieuwe dienstauto’s waarbij duurzaamheid een leidend principe is. Het profiel voor de dienstauto’s wordt op korte termijn aan u voorgelegd. Als een buitenlandse dienstreis wordt gemaakt, wordt PS hierover geïnformeerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
48	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	Par. Bedrijfsvoering

VRAAG:

"ICT en informatievoorziening

Dit omvat de interne digitalisering van onze organisatie en het vernieuwen van onze technische infrastructuur. Projecten met als doel optimale ondersteuning van de bedrijfsvoeringprocessen hebben betrekking op een breed spectrum, van eigentijds sturen en verantwoorden en gebruikersgemak tot het opnieuw inrichten en verbeteren van documentmanagement en workflowmanagement. Het programma Optimaal Digitaal bereidt de provincie Noord-Holland voor op optimaal digitaal werken en samenwerken aan en met bestanden. Daarnaast richten we ons op de verbetering van bedrijfsvoeringprocessen, zoals de verbetering financiële informatievoorziening."

Uit een bericht van Binnenlands Bestuur (1) komt naar voren dat uit de op basisbeveiliging.nl staande Faalkaart blijkt dat het over het algemeen slecht is gesteld met de veiligheid van ICT van Nederlandse gemeenten.

Hoogleraar Pras toonde onlangs ook al aan dat de cruciale digitale infrastructuur van Nederland kwetsbaar is en dat o.a. het kennisniveau van Nederlandse politici over ICT tekort schiet. (2)

VRAAG:
Wat is en wordt door de provincie ondernomen om de ICT-omgeving zo veilig mogelijk te maken voor onze burgers, ondernemers en provinciale overheid? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Tot 1 januari 2019 was de informatiebeveiliging van de provincie ingericht op basis van de Interprovinciale Baseline voor Informatiebeveiliging (IBI). Vanaf 1 januari 2019 volgt de provincie het nieuwe formele normenkader voor informatiebeveiliging, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit geldt voor de gehele overheid. Op basis van de BIO en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) heeft de provincie haar informatiebeveiligings- en privacybeleid aangescherpt om het beveiligingsniveau binnen de provincie structureel te verhogen. Er is een plan opgesteld, waarin de vereiste privacy- en informatiebeveiligingsacties in samenhang zijn gebundeld met een doorkijk naar de komende jaren. Verantwoordelijk voor de uitvoering van het plan zijn de Chief Information Security Officier (CISO) en de Functionaris Gegevensbescherming (FG).

Voor iedere gegevensverwerking wordt een Business Impact Analyse (BIA) en indien noodzakelijk een Privacy Impact Assessment (PIA) gehouden. Beide analyses brengen de impact en de mogelijke risico's van een gegevensverwerking in kaart. Vervolgens worden de benodigde maatregelen bepaald om de gevonden risico's te mitigeren. Daarnaast voert een professionele derde partij ieder jaar een penetratietest uit. Dit soort testen geeft inzicht in zwakheden op technisch en/of organisatorisch gebied en levert concrete informatie op waarmee verbeteringen in de informatiebeveiliging kunnen worden gerealiseerd. De testresultaten van de afgelopen keer waren positief voor de provincie.

Binnen de overheid zijn adoptieafspraken gemaakt over standaarden voor internetveiligheid en informatieveiligheid. De afspraak is dat alle websites en mailomgevingen van de overheid, ook die

1 **https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/nieuws/faalkaart-toont-kwetsbaarheid-ict-overheden.10559222.lynkx**

2 **https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/nieuws/belangrijke-nederlandse-ict-infrastructuur-is.10414668.lynkx**

van de provincie, beveiligd moeten zijn met beveiligingsstandaarden conform de richtlijnen van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). De provincie heeft deze standaarden geïmplementeerd. Het Forum Standaardisatie van de overheid meet ieder halfjaar de voortgang van de implementatie van deze standaarden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
49	EFB	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

Stigter

ONDERDEEL BEGROTING

Par. Bedrijfsvoering

VRAAG:

Wat wordt door de provincie en eventuele partners ondernomen om het kennisniveau inzake ICT veiligheid van de provinciale overheid (politici, bestuurders, ambtenaren en gezien haar rol ook de griffie) op pijl te houden en waar mogelijk verder te vergroten? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Informatie is voor de provincie van levensbelang. Onderzoeken tonen aan dat onvoldoende bewustzijn bij gebruikers van informatie in de meeste gevallen de oorzaak is van incidenten op het gebied van informatieveiligheid. Om het bewustzijn te vergroten is de provincie in samenwerking met een leverancier gestart met een meerjarige bewustzijnscampagne. De campagne bestaat uit meerdere onderdelen die op maat worden gemaakt, zoals phishingmails, bijeenkomsten, penetratietesten, filmpjes en andere interventies. Het doel is alle medewerkers van de provincie bewustmaken van informatieveiligheid. Daarnaast besteedt de provincie met berichten op het intranet aandacht aan de actualiteit op dit terrein.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	EFB	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

Tekin

ONDERDEEL BEGROTING

2.1

VRAAG:

Waar kan ik een evaluatie vinden van de subsidieregeling ‘Kleine Infrastructuur’?

ANTWOORD:

In het evaluatiekader subsidies 2018 is afgesproken dat het evaluatiekader elke 4 jaar worden geëvalueerd. Voorafgaand aan een volgende evaluatie vindt eerst opvolgingsonderzoek plaats. De regeling is nu net geëvalueerd in een opvolgingsonderzoek, door de sector O&I. De conclusie van dat onderzoek is dat een uitgebreide evaluatie niet nodig is aangezien er al veel in de regeling is veranderd. Daarom wordt de regeling in 2023 geëvalueerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
175	EFB	VVD	Mevr. van Geffen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

Hoe kan de provincie 3,2 miljoen aan baten hebben vanwege btw-compensatie?

ANTWOORD:

Dit betreft de begrote BTW die de provincie kan terugvorderen bij het BTW compensatiefonds.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
176	EFB	VVD	Mevr. van Geffen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

p. 273 Langlopende leningen. Waarom zijn er grote verschillen in de rentepercentages bij uitstaande leningen. Waarom betalen gemeenten geen rente, betalen deelnemingen Zeehaven IJmuiden 4,1% en RON 3,5%, en weer anderen 2,6% of 1% of zelfs 0,028% ?

ANTWOORD:

In de leningovereenkomst is bepaald welk rentepercentage wordt gehanteerd. Dit rentepercentage is gebaseerd op de rentestand op het moment van afsluiten en het risico wat de provincie loopt.

M.b.t. gemeenten (betreft verkoop Crailo) is bepaald dat over de eerst 6 jaar de rente gesteld is op 0% en de daarop volgende 6 jaar 0,4% conform bestuurlijke afspraken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
179	EFB	VVD	Mevr. Larson

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek, Pels	5.3.2

VRAAG:

Welke instrumenten zet de provincie concreet in om innovatie binnen het MKB te bevorderen? Hoe wordt de effectiviteit van deze instrumenten gemeten?

ANTWOORD:

De Provincie is vorig collegeperiode gestart met vier nieuwe innovatieinstrumenten:

- De subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren. Hierin werken we samen met het Rijk en vanuit EZK wordt de regeling periodiek geëvalueerd.

- Het Innovatiefonds Noord-Holland. Hierin werken we samen met enkele kennisinstellingen. Nadat fondsdeel 1 is afgerond zal er een evaluatie plaatsvinden.

- Het investeringsgereedheid programma PIM en het versnellingsprogramma Go!-NH. Beiden programma's worden op dit moment geëvalueerd.

Daarnaast was er al het fonds PDENH. Dit fonds is de afgelopen periode op verschillende manieren geëvalueerd.

Overigens is het meten van de effectiviteit van innovatiestimulering in zijn algemeenheid erg lastig, omdat er zoveel zaken zijn die het succes van een innovatie beïnvloeden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
180	EFB	VVD	Mevr. Larson

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

1. Kan percentueel en normatief worden aangegeven hoe groot de flexibele schil is in de organisatie? Zowel in fte's als in euro's.

2. Op welke wijze denkt de organisatie / provincie zich te kunnen onderscheiden als werkgever om zodoende de moeilijke vervulbare functies te bemensen met vast personeel?

ANTWOORD:

Op pagina 177 wordt gesproken over meer flexibele en innovatieve sturing op de personele capaciteit waarbij wendbaarheid, efficiency, kennisbehoud en kwaliteitsverbetering achterliggende doelstellingen zijn. De term "flexibele schil" wordt niet gebruikt.

Voor de capaciteitstoekenning is onderscheid gemaakt naar werkzaamheden met een permanent karakter en werkzaamheden met een projectmatig karakter. In de praktijk worden deze projectmatige werkzaamheden weer opgevolgd door nieuwe projecten.

In totaal is er 1273 fte aan capaciteit toegekend. Hiervan is 1000 fte € 94.835.000 beschikbaar voor personele inzet van permanente aard en 273 fte, € 36.411.000 voor personele inzet tbv projecten. De projectmatige inzet komt neer op 21% van de personele capaciteit en 28% van het totale beschikbare budget.

Afhankelijk van de looptijd en aard van werkzaamheden, het strategisch belang om bepaalde functies "in huis" te organiseren en de beschikbaarheid van capaciteit op de arbeidsmarkt wordt bepaald of de projectmatige werkzaamheden worden uitgevoerd door vast, tijdelijk of extern personeel.

De afgelopen maanden is er actief gewerkt aan een aantal verbeteringen rond het versterken van het profiel als aantrekkelijke werkgever. Zo is het onderscheidende profiel van ons als werkgever in kaart gebracht. Uit interviews onder management en medewerkers komt naar voren dat de provincie onder ander onderscheidend is in het vertrouwen en zelfstandigheid waarmee medewerkers hun werk kunnen uitvoeren; de inhoud van het werk; de ontwikkelingsgerichtheid en doorgroeimogelijkheden; collega's en het maatschappelijk nut.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
181	EFB	VVD	Dhr. Hartog

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

Op pagina 136 wordt gesproken over het aanjagen van de ontwikkeling van informatiepunten bij forten en dat er naar verwachting in 2020 één of meerdere van deze punten geopend gaan worden. Op pagina 137 staat dat er voor 2019 1 punt begroot is en voor 2020 1. Moet ik hieruit afleiden dat de verwachting is dat de begrootte realisatie voor 2019 achterloopt? Op welke wijze worden de bestemde middelen voor het siteholderschap aangewend voor de realisatie van de hier bedoelde begrootte doelen en tot welke bedragen?

ANTWOORD:

Voor 2019 hebben we begroot dat er 1 informatiepunt wordt geopend. Op dit moment is dit informatiepunt nog niet gerealiseerd, omdat we hierin afhankelijk zijn van andere partijen (eigenaren/beheerders van forten). Wel wordt er hard aan gewerkt.

De middelen voor het siteholderschap zullen worden aangewend voor (proces)kosten die de provincie maakt in haar taak als siteholder van het werelderfgoed. Denk hierbij aan kosten voor onderzoek, kosten voor communicatie waaronder websitebeheer, het inrichten van informatiepunten (communicatie over het werelderfgoed is een verplichting voor de siteholder), maar ook aan de kosten die gemaakt worden om te komen tot een (mogelijk) gedeeld siteholderschap als straks de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding op de Stelling bij het werelderfgoed wordt gevoegd. De financiering van herbestemmingsopgaven verloopt via de Reserve Stelling van Amsterdam.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
182	EFB	VVD	Dhr. Hartog

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

Op pagina 136 wordt tevens gesproken over het Aanjagen en cofinancieren van de herbestemming van forten in het kader van behoud door ontwikkeling. De terminologie lijkt erop te duiden dat aanjagen en cofinanciering los van elkaar worden gebruikt als middel om gewenste ontwikkelingen aan te jagen, is dat een juiste aanname? Welke kaders zullen worden gehanteerd bij het inzetten van cofinanciering door de provincie?

ANTWOORD:

Aanjagen en cofinancieren van herbestemming van forten zijn twee middelen die nauw met elkaar verbonden zijn. Door het aanjagen van herbestemming, proberen we eigenaren van forten zover te krijgen een fort een nieuwe functie te geven. Leegstand van een fort betekent immers verval, terwijl een nieuwe functie voor een fort kan zorgen voor een goed onderhoud en behoud van dit fort. Vervolgens kan de provincie co-financieringsmiddelen ter beschikking stellen voor de restauratie van een dergelijk fort. Dit gaat via een subsidie op de lijst buiten uitvoeringsregeling die PS vaststellen. Bij de subsidieverlening is het ‘Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam – Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020’ leidend.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
183	EFB	VVD	Dhr. van der Maas

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	

VRAAG:

Onder 3 Paragrafen, in paragraaf 3.1., onder Risico's staat geen beschrijving van het voor deze begroting gevolgde proces ter identificatie van de risico's. Welk proces is gevolgd en in hoeverre kan er op worden vertrouwd dat alle risico's in kaart zijn gebracht?

ANTWOORD:

Kaders

Het kader rondom risicomanagement is vastgelegd in de Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen. Daarnaast zijn bepalingen opgenomen in de financiële verordening, de kadernota reserves en de nota verbonden partijen.

Praktijk

Binnen de provincie wordt risicomanagement als volgt in praktische zin vorm gegeven:

Bij besluitvorming over nieuwe zaken wordt in het GS/PS voorstel inzicht gegeven in de risico's die spelen bij besluitvorming.

Bij grote (infrastructurele) projecten is er een uitgebreide risicovastlegging van de projectrisico's. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de Riskman methode. Deze worden vastgelegd in een risicomatrix en gedurende de looptijd van het project gemonitord.

Voor activiteiten anders dan grote (infrastructurele) projecten wordt tijdens budgethoudersgesprekken aandacht besteed aan de lopende risico's.

Bij de beschrijving van werkprocessen (o.a. inkoop, subsidies, salarissen) wordt inzicht gegeven in de risico's in de processen. Er is een nieuw project gestart om tot actuele procesbeschrijvingen te komen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
184	EFB	VVD	Dhr. van der Maas

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van Dijk	

VRAAG:

Onder paragraaf 3.1 staat tevens dat er gebruik wordt gemaakt van het Monte Carlo model. In hoeverre is in de praktijk achteraf getoetst of het Monte Carlo model de realiteit benaderd voor provinciale risico's?

ANTWOORD:

De wijze waarop het risicomanagement binnen de provincie wordt vormgegeven is vastgelegd in de kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen.

Er wordt achteraf geen toets uitgevoerd in hoeverre het Monte Carlo model de realiteit benadert voor provinciale risiso's. De omvang van de algemene reserve is wel steeds toereikend gebleken om de risico's op te vangen.

De hoogte van het risico wordt op hoofdlijnen bepaald door 3 factoren: het maximale risico, de kans dat het zich voordoet, de statistische simulatie via de montecarlo methode.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
189	EFB	VVD	Dhr. van Gilse

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	1.2

VRAAG:

Is het mogelijk om bij de “Financiële bergoting in één oogopslag” ook de kolommen voor 2017, 2018 en 2019 te vermelden, zoals dat ook gebeurt in de grafiek met de “Relatieve verdeling van het saldo van baten en lasten over de programma’s”?

ANTWOORD:

Ja, Het uitgebreide overzicht is hierbij opgenomen.

Saldo van baten en lasten per programma (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2017	Rekening 2017	Begroot 2018	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1 Openbaar bestuur	27.912	23.064	25.905	22.057	25.352	23.348	22.430	22.417	22.502
2 Bereikbaarheid	132.701	81.104	217.131	171.971	273.971	231.261	205.956	169.517	172.060
3 Water	10.221	10.110	5.236	3.880	9.318	5.576	4.611	4.610	4.610
4 Milieu	24.941	20.120	47.232	35.507	68.157	32.886	27.860	27.691	27.550
5 Ruimte	18.253	29.921	63.988	47.302	76.460	36.821	23.995	20.392	17.253
6 Groen	71.090	60.064	78.534	36.823	104.777	90.891	86.163	82.164	68.854
7 Cultuur en Erfgoed	10.631	7.458	23.543	19.990	19.749	16.421	15.529	12.868	12.951
8 Financiën en Bedrijfsvoering	-371.191	-375.811	-350.736	-360.123	-344.807	-359.030	-353.670	-347.693	-349.495
Totaal saldo van baten en lasten	**-75.442**	**-143.970**	**110.833**	**-22.593**	**232.977**	**78.172**	**32.872**	**-8.036**	**-23.717**

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2017	Rekening 2017	Begroot 2018	Rekening 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Stortingen	415.808	416.975	306.431	264.208	794.991	273.800	191.954	179.158	171.113
Onttrekkingen	-345.393	-313.345	-420.062	-294.982	-1.028.001	-351.972	-224.826	-171.122	-147.396
Totaal mutaties reserves	**70.415**	**103.630**	**-113.631**	**-30.774**	**-233.010**	**-78.172**	**-32.872**	**8.036**	**23.717**

Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	**-5.027**	**-40.340**	**-2.798**	**-53.367**	**-33**	**0**	**0**	**0**	**0**

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
198	EFB	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Van der Hoek, Pels

VRAAG:

Er is een lening ad EUR 11 mln verstrekt aan de RON. Deze lening is zonder vast aflosschema en zonder een rentevergoeding verstrekt.

Waarom is deze lening destijds zonder (lineair) aflosschema en zonder rentevergoeding verstrekt?

Hoeveel is er tot op heden afgelost op de lening, ten opzichte van de oorspronkelijke hoofdsom?

Uit welke bron zal de RON in staat zijn om na afloop van de commitmentperiode van de lening, de volledige aflossing te voldoen? Hoe bestendig is die aflosbron?

Welke partij heeft het eerste hypotheekrecht op de gronden, en waarom heeft de provincie dit niet? Heeft de provincie een recht van parate executie op de verhypothekeerde gronden?

ANTWOORD:

1. Het betreft hier een omzetting van een lening uit 2003 aan de Investeringsmaatschappij Noordzeekanaalgebied C.V. voor de financiering van projecten uit te voeren door de RON. De lening is bij de doorstartt van RON achtergesteld en renteloos gemaakt als maatregel om de financieringsbehoefte van de RON te verlagen, waarbij ook de gemeente Amsterdam, als toenmalig mede-vennoot in Investeringsmaatschappij Noordzeekanaalgebied C.V., haar lening heeft achtergesteld en renteloos gemaakt. Sinds 2016 betreft het een lening van enkel de Provincie Noord-Holland aan de RON.

2. Tot op heden hebben er geen aflossingen plaats gevonden op de lening. In het convenant 2011 en de daarna gewijzigde kredietovereenkomst is afgesproken dat RON de lening aan de provincie uiterlijk per de datum waarop de bedrijfsactiviteiten eindigen volledig dient te hebben terugbetaald.

3. Uit verwachte kasstromen van voornamelijk het HoogTij project. Volgens de laatst vastgestelde grondexploitatie wordt een aanzienlijke winst op dit project verwacht. Na afwikkeling van het project ontvangt RON NV naar verwachting dus naast het in het project gestopte eigen vermogen (waaruit ze de lening al kan aflossen) tevens een forse winst.

4. Voor de lening van de provincie zijn tweede hypotheekrechten gevestigd op de gronden van HoogTij en Bruynzeel. Indertijd was een eerste recht van hypotheek aan de toenmalige financier, BNG bank verstrekt. Door de herfinanciering in 2016, waarbij de provincie en gemeente Zaanstad jegens de bank borg gingen staan met een contragarantie van de derde aandeelhouder, Havenbedrijf Amsterdam, is het 1e hypotheekrecht overgegaan van de BNG bank naar de drie aandeelhouders ter dekking van hun borgstelling.

5. Ja, de provincie heeft een recht van parate executie op de verhypothekeerde gronden maar met de kanttekening dat de partijen met het eerste recht van hypotheek de executie kunnen overnemen (waartoe de provincie ook behoort zie het antwoord op de vorige vraag)

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
199	EFB	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Van Dijk

VRAAG:

In de grafieken zijn berekening te zien van de waarschijnlijkheid dat een bepaald risicogedrag zich zal voordien, voor zover 1 als 4 jaar. Opvallend is de stijle lijn aan het einde van de curve (vanaf 90ste percentiel). Welke factoren vergroten het staartrisico, en in welke mate zijn deze risico's door de provincie te beheersen?

ANTWOORD:

Factoren die het staartrisico vergroten:
Deze factoren laten zich niet specifiek benoemen. Er zou sprake kunnen zijn van omgevingsfactoren die maken dat veel van de risico's die zijn meegenomen in de simulatie zich zullen voordoen.

De mate waarin deze risico's door de provincie zijn te beheersen is sterk afhankelijk van de aard en oorzaak van het risico dat zich voordoet, de mate van voorspelbaarheid en beïnvloedbaarheid. Het risicomanagementproces is er op gericht risico's te identificeren, en hierop passende maatregelen te formuleren waarmee de risico's op een aanvaardbaar niveau uitkomen

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
200	EFB	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

GS

VRAAG:

In de tabel op pagina 151 is te zien dat de juridische risico's flink afnemen in de jaren 2018-2020. Wat verklaart deze daling? Welke drijvers leiden er mogelijk toe dat de juridische risico's de komende jaren (2020-2023) toch zouden kunnen toenemen?

ANTWOORD:

De daling wordt veroorzaakt door het vervallen van een aantal juridische risico's uit de paragraaf.

Er zijn op dit moment geen specifieke drijvers te noemen die kunnen zorgen voor een eventuele toename van de juridische risico's in de komende jaren. Wij blijven de risico's monitoren en conform de regels daarvoor opnemen in de pargraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	EFB, M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.1

VRAAG:

Budgettabel beleidsdoel 2.3 - wat veroorzaakt de enorme toename in lasten (2.3.1) in begrotingsjaren 2022 en 2023?

ANTWOORD:

Dit betreft de stelpost van 2 miljoen euro in het programma Bereikbaarheid die structureel is opgenomen vanaf 2022 als tegenhanger van de financiële ruimte die is ontstaan door lagere kapitaallasten in begroting / meerjarenraming als gevolg van de langere afschrijvingstermijnen. De nieuwe afschrijvingstermijnen zijn afgestemd met de accountant en voldoen aan wet- en regelgeving die voorschrijft dat de afschrijvingstermijnen gebaseerd moeten zijn aan de verwachte toekomstige gebruiksduur. Deze stelpost afkomstig uit de Kaderbrief 2020 is bedoeld om knelpunten binnen dit programma Bereikbaarheid in de toekomst op te kunnen vangen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	EFB, M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.5.1

VRAAG:

Budgettabel – beleidsdoel 2.5: OV waarborgen

Waar komt de enorme resultaattoename vanaf 2020 specifiek vandaan?

ANTWOORD:

In 2019 heeft de herverdeling van reserves plaatsgevonden, als gevolg van een nieuwe doelenboom en het standpunt 1 OD = 1 reserve. Hierbij is er in 2019 € 22 miljoen extra aan de reserve Openbaar Vervoer projecten onttrokken en gestort in andere reserves binnen het programma 2. Bereikbaarheid. Tevens is er vanuit de opgeheven reserve EXIN-H € 1,7 miljoen overgeheveld naar de reserve Openbaar Vervoer projecten. Als gevolg hiervan drukt dit het resultaat in 2019 met € 20,3 miljoen t.o.v. de jaren erna.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14	EFB, M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1

VRAAG:

ODENH

Is dit fonds iets anders dan PDENH? Wat is het verschil?

ANTWOORD:

ODENH is het Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland BV, dat fonds heeft geen investeringen meer in haar portefeuille en wordt momenteel afgewikkeld. ODENH is eerder opgericht dan PDENH en investeerde uitsluitend in initiatieven op het gebied van duurzame energie. PDENH is qua fondsomvang veel groter en investeert in bedrijven en projecten op het gebied van duurzaamheid in brede zin.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
83	EFB, NLG	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	A. Deelnemingen

VRAAG:

Waarom acht de provincie het niet uitgesloten om te investeren in een uitbreiding van de afvalzorg buiten de provinciegrenzen? Graag een verwijzing naar het onderliggende beleid.

ANTWOORD:

In 1996 is door PS besloten dat ter verkrijging van een adequate schaal van opereren N.V. Afvalzorg Holding in beginsel kan overgaan tot samenwerking/fusie/overname met c.q. van andere (stort)bedrijven ook als zij hun werkterrrein buiten de provincie Noord-Holland hebben. Daarbij is de afspraak gemaakt dat een dergelijk besluit altijd eerst aan de aandeelhouders (provincies Noord-Holland en Flevoland) wordt voorgelegd

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
163	EFB, NLG	PvdD	I.Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.1 6.2.3 4.1.6

VRAAG:

Erkent de provincie, als een van de belangrijkste overheidslagen als het gaat om natuurbescherming, dat meer natuureducatie belangrijk is? Zijn GS bereid daar middelen voor vrij te maken (o.a. voor scholen)?

ANTWOORD:

Ja, wij vinden natuureducatie van groot belang. Om die reden hebben wij in het coalitieakkoord aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor het programma Betrekken bij Groen. We ondersteunen geen natuureducatie op scholen; dit is een taak van de gemeenten. Met het programma Betrekken bij Groen worden groene vrijwilligers ondersteund en dragen we incidenteel bij de ontwikkeling van lespakketten, zoals ‘De Wilde Stad’ en recent een bijenlespakket.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
201	EFB, NLG	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	

VRAAG:

Waarom ontbreekt een recente taxatie van het perceel Bloemendalerpolder en perceel Wieringen? Wat zegt dat over de werkelijk verwachte waarde van de grond, en de boekwaarde?

ANTWOORD:

Een recente taxatie van de Bloemendalerpolder was niet noodzakelijk, omdat in 2012 reeds door ondertekening van een Samenwerkings- en Uitvoeringsovereenkomst (SUOK) de verkoop en het verkoopbedrag is overeengekomen.

N.B. Op 17 april 2019 is de verkoopakte gepasseerd en zijn de gronden voor ca. €7,25 miljoen verkocht aan de GEM Bloemendalerpolder. In de jaarrekening 2019 wordt deze transactie verantwoord.

De percelen Wieringen betreffen de percelen die de provincie in de verschillende kavelruilen in het voormalige Wieringerrandmeergebied in bezit krijgt. In 2018 hebben weer verschillende kavelruilen plaatsgevonden. De percelen worden tegen de aanschafwaarde op de balans gezet. De som van de aanschafwaarden (tegen getaxeerde waarden) betreft daarmee de boekwaarde ‘percelen Wieringen’. Vanwege de recente transacties was een nieuwe taxatie niet nodig.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
164	EFB, NLG, RWK, M&B	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	alle

VRAAG:

Onlangs luidde het advies aan de Hoge Raad bij de Urgenda-zaak: bescherming tegen opwarming van de aarde en de uitstoot van CO2 en andere broeikasgassen maken onderdeel uit van de zorgplicht die de Staat aan Nederlandse burgers heeft en die in het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens is vastgelegd. Nederland is verplicht om over twee jaar ten minste 25 procent minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990.

Heeft u de begroting aangepast aan deze vereiste? Graag een doorrekening geven van hoe de samenstelling van de begroting uiteindelijk voldoende gaat bijdragen aan het doel van ten minste 25 procent minder broeikasgassen binnen 2 jaar. Ook graag benoemen welke concrete projecten daaraan bijdragen en welke nog lopende projecten dat juist niet of onvoldoende doen.

Als u de begroting nog niet heeft aangepast op die uitspraak, wanneer gaat u dat doen?

https://www.nrc.nl/nieuws/2019/09/13/advies-aan-hoge-raad-houdt-urgenda-uitspraak-in-stand-a3973253

ANTWOORD:

Het Rijk is verweerder in de Urgenda-zaak. Het Rijk is ook partij in de internationale verdragen waarop Urgenda zich beroept. Wanneer de verplichting van het Rijk, zoals deze is verwoord in de uitspraken van Rechtbank en Hof, definitief wordt (het gaat vooralsnog over een advies van de Advocaat-Generaal aan de Hoge Raad), kan dit gevolgen hebben voor de provincies, maar dit is nu niet het geval.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
283	EFB, RWK	ChristenUnie	Michel Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1

VRAAG:

De begrootte bijdrage voor energietransitie zijn enorm ongelijk verdeeld over de komende 4 jaar: 27 miljoen in 2020 en 3/2 miljoen in de jaren daarna. Waar is deze verdeling op gebaseerd? Lopen we zo niet het risico aan het eind van 2020 veel geld door te moeten schuiven?

ANTWOORD:

Zie hiervoor het antwoord op vraag 109.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
27	EFB, RWK	PVV	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	5.2.3

VRAAG:

“Tevens levert de bouw en het onderhoud van windmolenparken (veel) werkgelegenheid en toegevoegde waarde op in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder.”

VRAAG:
Kunt u zo gedetailleerd mogelijk aangeven wat momenteel de algemene inschatting is inzake de omvang van deze werkgelegenheid, waar deze inschatting op gebaseerd is en waar de genoemde toegevoegde waarde precies uit bestaat?

ANTWOORD:

Werkgelegenheid

Uitkomsten uit het Onderzoek RVO, gebaseerd op de Nederlandse offshore wind roadmap voor de periode 2019-2023 zijn:

- De directe werkgelegenheid voor de installatiefase voor de komende vijf jaar is ca. 2.480 arbeidsjaren.

- Jaarlijkse terugkerende directe werkgelegenheid aan onderhoud- en operatiefase ca. 320 FTE, vanaf het moment dat alle windparken in operationeel zijn.

Aangezien de windparken in de periode 2019-2023 voor de kust van Noord-Holland komen te liggen, is de verwachting dat dit voor onderhoud tot werkgelegenheid zal leiden in Noord-Holland. AYOP en de haven van Den Helder zijn op dit moment gezamenlijk aan het onderzoeken wat dit betekent voor de werkgelegenheid binnen de provincie Noord-Holland.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
68	M&B	CDA	Kuiper

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	Mobiliteitsbeleid uitvoeren

VRAAG:

De lasten voor de uitvoering van het mobiliteitsbeleid worden van 2019 op 2020 bijna

gehalveerd (101.135 -53.355). Volgens de meerjarenbegroting daalt dit zelfs naar

11.680 in 2022. Gaarne een toelichting.

ANTWOORD:

In de jaren tot 2021 zitten in de lasten nog de incidentele uitgaven voor de Zuidas-DOK , de investerings agenda OV, oplossen fietsknelpunten en OV SAAL. Deze incidentele uitgaven bedragen in 2020 € 32,7 mln en in 2021 € 33,5 mln. Deze bedragen vervallen na 2021.

Vanaf 2020 is de jaarlijkse korting van € 4 mln. op de Kleine Infra structuur in de begroting verwerkt. In de begroting is nog niet de € 6 mln voor doorfiets routes opgenomen vanaf 2021.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
69	M&B	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	Verbeteren en aanleggen infrastructuur

VRAAG:

Wat is het verschil tussen de status ‘studie’ voor de projecten verbinding A8/A9 / bereikbaarheid bollenstreek en de status ‘plan en realisatie’ voor de bereikbaarheid Waterland en onderdoorgang Broek in Waterland. De eerste twee trajecten hebben immers al een voorkeursvariant, terwijl dat voor de laatste niet het geval is. Graag een toelichting.

ANTWOORD:

Het vaststellen van een voorkeursvariant is onderdeel van de studiefase. Het project onderdoorgang Broek in Waterland is in de begroting in één regel omschreven met de overige maatregelen in het kader van het project Bereikbaarheid Waterland welke zich wel in de plan- en realisatiefase bevinden. De studie onderdoorgang Broek in Waterland (PMI project N247-22) bevindt zich nog in de studiefase.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
70	M&B	CDA	Kuiper

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	Beheeractiviteiten vaarwegen

VRAAG:

Waarom dalen de uitgaven (structureel)met ingang van 2021 van 20.494 naar 11.038?

ANTWOORD:

Volgens opgave wordt in het jaar 2020 het werk aan de Boerenverdrietsluis in Den Helder afgerond. In 2020 zijn hiervoor als last opgenomen een bedrag van € 8 miljoen, bestaande uit een bedrag aan uitvoeringskosten van € 4 miljoen en een subsidie van € 4 miljoen. Deze € 8 miljoen verklaart het overgrote deel van de daling in de uitgaven tussen het jaar 2020 en 2021. De uitvoeringskosten worden verrekend met de gemeente Den Helder, omdat het een werk voor een derde partij betreft. Hiervoor is aan de batenkant een bedrag opgenomen van € 4 miljoen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
71	M&B	CDA	Kuiper
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

VRAAG:

Waarom de verlaging in de Meerjarenbegroting van 10.516 in 2020 naar 1.436 in 2021 en volgende jaren?

ANTWOORD:

Voor de innovatieprojecten mobiliteit zijn middelen gereserveerd in de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Dit betreffen incidentele uitgaven aan projecten die in een specifiek jaar gepland zijn.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
273	M&B	ChristenUnie	Michel Klein
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.1.2

VRAAG:

In de reserve fietsinfrastructuur wordt niet meer gestort; als we goed begrijpen omdat deze reserve bij de 3de begrotingswijziging is opgeheven en opgegaan in een grotere reserve; op welke manier kan nu in de gaten gehouden worden welk deel specifiek voor fietsinfrastructuur bedoeld is?

ANTWOORD:

De bijdragen aan derden zullen in OD 2.1.2 apart gespecifieerd worden.

De bijdragen voor eigen provinciale infra zullen in het kader van de 2e actualisatie 2019 PMI apart aan u te besluitvorming worden voorgelegd

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
279	M&B	ChristenUnie	Gerjan van den Heuvel

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

Een van de grote opgaven waar we mogelijk voor komen te staan is de uitbreiding van de Noord-Zuid lijn in beide richtingen. Ik heb hierover in de begroting niets kunnen vinden. Wordt er al voorgestorteerd op deze investering en zo ja, waar kan ik deze vinden in de begroting?

ANTWOORD:

Nee, want dit is nog een voornemen tot studie/uitwerking. Wel is voor doortrekken van de NZ-lijn naar Zaandam/Purmerend studiebudget opgenomen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
50	M&B	D66	Marcel Steeman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin | Prog 2

VRAAG:

Het schema met de relatieve verdeling saldo baten & lasten over de programma's geeft een goed beeld van de ontwikkeling van de uitgaven. Meer dan 50% van de bestedingen zijn voor mobiliteit en worden niet uitgesplitst terwijl op dit gebied wel keuzes gemaakt moeten gaan worden tussen de modaliteiten. Kan dit in de toekomst of zelfs ook naar het verleden toe uitgesplitst worden in bijvoorbeeld vaarwegen, kunstwerken, bruggen, autowegen, fiets en OV?

ANTWOORD:

Het uitsplitsen van deze middelen is deels mogelijk. In de taakveldenraming en –realisatie achterin resp. de begroting en jaarstukken ziet u een uitsplitsing op de wettelijk verplichte taakvelden landwegen, waterwegen en openbaar vervoer. In onze begroting kiezen wij zelf voor de indeling in operationele doelen. Het apart uitsplitsen van fietspaden en bruggen is niet eenvoudig administratief realiseerbaar en zeker niet altijd mogelijk naar het verleden, omdat deze meestal worden meegenomen in 1 investering met de aanleg en onderhoud van wegen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
54	M&B	D66	Marcel Steeman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.2

VRAAG:

In welk programma is het ontwikkelen van het provinciale hoofdfietsnetwerk terug te vinden? Uitvoering van motie M31-10juli2017

ANTWOORD:

Bij de behandeling van het Perspectief Fiets in de staten in januari 2019 is Motie 31 afgedaan. Het Perspectief Fiets is terug te vinden als onderdeel van programma 2 - bereikbaarheid. Binnen dit programma vallen zowel de maatregelen die we treffen voor doorfietsroutes als het oplossen van knelpunten voor de fiets. De kosten die voor deze maatregelen worden gemaakt binnen het eigen areaal vallen onder operationeel doel 2.2.1 (Ontwikkelen provinciale infrastructuur). De kosten die worden gemaakt op het areaal van derden (gemeenten) vallen onder operationeel doel 2.1.2 (uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
55	M&B	D66	Marcel Steeman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.2

VRAAG:

Samenwerkingspartners.

Hoe worden “reizigers” anders dan met tevredenheidsonderzoek en tellingen bij planvorming betrokken? Hoe vaak is er overleg met organisaties als ROCOV en ROVER? Wat is de rol van PS daarin?

ANTWOORD:

De reizigers worden betrokken via het Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer (Rocov).

Het Rocov is een organisatie van vrijwilligers die een bij wet geregelde taak vervult: namens de reizigers adviseren over het openbaar vervoer in Noord Holland (gevraagd en ongevraagd). Er is veelvuldig informeel contact, maar formeel wordt er 4x per jaar overlegd in de 3 concessies. Met het Rocov vindt 2x per jaar een gesprek met PS plaats.

Rover is een belangenvereniging waarmee we waar nodig op ambtelijk en bestuurlijk niveau contact hebben.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
219	M&B	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	A8-A9

VRAAG:

Forum voor Democratie hecht veel waarde aan het bereikbaar houden van onze provincie. Het realiseren van een directe verbinding tussen de A8-A9 is daarbij onontbeerlijk. In het coalitieakkoord staat 'Leidend bij de definitieve keuze voor een voorkeursvariant is het behoud van de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam'. Kunnen wij hieruit opmaken dat indien de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam in het geding komt de aanleg van de verbindingsweg sowieso niet doorgaat? Wat is hier de uitleg bij?

ANTWOORD:

Nee. De huidige voorkeursvariant zal verder worden onderzocht. Wij gaan de komende maanden samen met de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de regionale partners in een landschapsplan verkennen welke mogelijkheden er zijn om de unieke waarde van het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam in stand te houden en te versterken en om de Verbinding A8-A9 tot stand te brengen. Op basis van onder andere de uitkomsten van het landschapsplan en de gesprekken met de minister van OCW stellen wij vast wat dit betekent voor het voorkeursalternatief. Bij een 'go' van minister en PS op de weg op basis van het landschapsplan, zal het ministerie UNESCO informeren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
221	M&B	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	Vaarwegen

VRAAG:

De 'Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren' zijn voor 2019 begroot op €24.316.000.000,- terwijl het resultaat voor 2018 'slechts' uitkwam op €7.984.000.000,-. Hoe is deze procentueel enorme toename te verklaren?

ANTWOORD:

Deze vraag betreft vergelijkende cijfers uit het verleden. Voor een deel ontstaat het verschil tussen 2018 en 2019 door de wijzigingen in de doelenboomstructuur tussen deze jaren. Daarnaast is in 2019 een bedrag van 10 miljoen opgenomen t.b.v. de Boerenverdrietsluis (5 miljoen ten laste van de provincie, 5 miljoen ten laste van baten derden). Het besluit hierover is genomen door PS bij de kaderbrief 2019.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
222	M&B	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	Onderhoud wegen

VRAAG:

De reservering voor ‘Groot onderhoud wegen’ is voor 2019 begroot op €39.769.000.000,- terwijl het resultaat voor 2018 ‘slechts’ neerkomt op €9.983.000.000,-. Hoe is dit te verklaren?

ANTWOORD:

Deze vraag betreft vergelijkende cijfers uit het verleden. De door u vermelde bedragen verwijzen naar de onttrekking aan de reserve Groot onderhoud wegen.Voor een deel ontstaat dit verschil door de wijzigingen in de doelenboomstructuur tussen 2018 en 2019 en het herschikken van de reserves. Voor dit laatste wordt in 2019 een bedrag van 12,2 miljoen onttrokken aan de reserve Groot onderhoud wegen en gestort in de (nieuwe) reserve Investeringen kunstwerken. PS besluit hierover bij de derde begrotingswijziging 2019. Daarnaast kende de jaarrekening 2018 een onderuitputting van 7,8 miljoen en een bijbehorend lagere onttrekking aan de reserve. Daarover is bij de jaarrekening 2018 gerapporteerd

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
245	M&B	GL	J. Gringhuis

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.1

VRAAG:

Omgevingsfactoren: kan er een beeld worden geschetst van het aantal voertuigverliesuren over de afgelopen jaren?

ANTWOORD:

Ja, de voertuigverliesuren over de eerder jaren zijn beschikbaar. Deze cijfers zullen aan de commissie M&B worden toegestuurd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
246	M&B	GL	Van der Waart

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.2

VRAAG:

Waarom heeft de fiets alleen in studiefase prioriteit?

ANTWOORD:

Dat is niet het geval. De Fietsersbond heeft op verzoek van de provincie een rapport opgesteld met infrastructurele knelpunten voor het fietsverkeer in de provincie Noord-Holland. Deze knelpunten worden nu met prioriteit onderzocht in de studiefase, en gaan waar gewenst door naar plan en realisatiefase.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
248	M&B	GL	Van der Waart

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels, Tekin	2.3.1

VRAAG:

50 % grondstoffenreductie t.o.v. 1990? Wat was het percentage hergebruik destijds, en wat zou nu haalbaar zijn. Kan het ambitieuzer?

ANTWOORD:

Het jaartal 2019 heeft uitsluitend betrekking op de CO2 doelstelling in het tweede deel van de zin. De genoemde 50% grondstoffenreductie sluit aan bij de ambitie van het rijksbrede programma circulaire economie. Dat richt zich op de ontwikkeling naar een vóór 2050 te realiseren circulaire economie. De ambitie van het kabinet is om samen met maatschappelijke partners in 2030 een (tussen) doelstelling te realiseren van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen). Er is nog geen referentie jaar vastgesteld. De doelstelling wordt ambitieus geacht, dit dient verder onderbouwd en uitgewerkt te worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
250	M&B	GL	Van der Waart

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.3

VRAAG:

Bij vaarwegen wordt genoemd dat risicogestuurd beheerd wordt. Geldt dit dan niet voor bv weginfra en kunstwerken?

ANTWOORD:

Bij wegen en kunstwerken wordt risicogestuurd beheer toegepast, alleen op een hoger kwaliteitsniveau dan bij vaarwegen. Bij vaarwegen worden de oeverconstructies op het laagste kwaliteitsniveau beheerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
251	M&B	GL	Van der Waart
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.3

VRAAG:

(tabel) wat zijn de baten?

ANTWOORD:

Wanneer de provincie areaal van derden (waterschappen, gemeentes) onderhoudt, dan vallen de betalingen voor verrichte werkzaamheden onder de baten. Een deel van de baten is structureel terugkerend en daarmee een vast bedrag per jaar. Ook zijn er eenmalige projecten, waardoor het totaal aan baten per jaar kan variëren. De grootste eenmalige baten in 2020 komen uit werkzaamheden voor de projecten‘de Zaanbrug’ en ‘A9 aansluiting Heiloo’.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
252	M&B	GL	Van der Waart
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.3

VRAAG:

(tabel) Onttrekkingen zijn dit jaar beduidend hoger, hoe komt dat? Betreft dit 1e en 2e actualisatie??)

ANTWOORD:

Het vast en variabel onderhoud is uitbesteed middels gebiedscontracten. Tijdens het gefaseerde uitbestedingstraject zijn al lopende projecten niet overgedragen maar worden uitgevoerd door de provincie. De kosten hiervoor worden gedekt door de onttrekkingen. Deze projecten gaan richting afronding, vandaar dat de onttrekkingen aflopen en in 2019 deze het hoogste zijn. Ook zal er altijd een deel van het variabel onderhoud door de provincie zelf worden uitgevoerd waardoor altijd onttrekkingen zullen zijn.

De waarden voor het jaar 2019 zijn inclusief begrotingswijzigingen die dit jaar hebben plaatsgevonden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
253	M&B	GL	Van der Waart

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.4

VRAAG:

Waarop is de eis van 6% verbeterde doorstroom gebaseerd? Geldt dit alleen voor bepaalde trajecten waar veel reistijdverlies is?

ANTWOORD:

De 6% verbeterde doorstroming is vastgelegd in het beleidskader verkeersmanagement 2015-2020. Het is één van de afspraken uit dit beleidskader en heeft betrekking op het verbeteren van de doorstroming bij de provinciale verkeerslichten. Afgesproken is om minstens eens in de 3 jaar elk verkeerslicht te evalueren op het aspect doorstroming. Op trajecten waar sprake is van grote veranderingen in gebruik worden de verkeerslichten vaker geevalueerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
254	M&B	GL	Van der Waart

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.4.1

VRAAG:

Is de pilot Grass2 gritt al (een winterperiode) operationeel? Zo ja, wat zijn de eerste bevindingen uit de pilot ?

ANTWOORD:

De fabriekshal op de Dulleweg 18 in Broek op Langedijk is gereed. De diverse machines zijn besteld. Tussen nu en februari 2020 worden de machines geïnstalleerd. Vanaf 15 oktober wordt de gladheidbestrijding op de N504 uit het lopende contract gehaald en overgenomen door de projectorganisatie van grass2grit. Vanaf 2020 wordt voor de gladheidsbestrijding op de N504 het grassap bij het strooimengsel gevoegd. De laboratoriumtesten uitgevoerd door TNO zijn erg positief en laten zien dat het geconcentreerde grassap uitstekende vriespunt verlagende eigenschappen heeft.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
255	M&B	GL	J.Gringhuis
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.5

VRAAG:

Welke brandstoffen vallen onder 100% hernieuwbare energie?

ANTWOORD:

Vooralsnog wordt uitgegaan van elektrische bussen, uitgerust met een accu of brandstofcel (waterstof). Elektriceit/ waterstof wordt daarbij geproduceerd uit hernieuwbare bronnen. Binnen de definitie van hernieuwbare energiebron vallen: wind en zon, waterkracht en biomassa.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
256	M&B	GL	Gringhuis
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.5

VRAAG:

Er wordt nog geconcretiseerd wat een zo gunstig mogelijke score op well-to-wheel co2-emissie per reizigerskilometer inhoudt. Wanneer kunnen we deze concretisering verwachten?

ANTWOORD:

Deze concretisering is onderdeel van de landelijke programma-aanpak ter uitvoering van het bestuursakkoord. Momenteel wordt vanuit dit programma verkend op welke wijze een dergelijke score kan worden gemeten. Wij verwachten in 2020 daar meer informatie over te kunnen verstrekken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
257	M&B	GL	Van der Waart
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			Nvt

VRAAG:

Klopt het dat de bijdrage aan het spoor naar Zandvoort (zuid Kennemerland) nog niet in de begroting staat? Is dit onderdeel van programma 5?

ANTWOORD:

Ja, dat klopt. Dit is onderdeel van het programma Bereikbaarheid Kust Zuidkennemerland dat binnen begrotingsprogramma 2 – bereikbaarheid valt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
267	M&B	GL	Er

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Rommel, Tekin

VRAAG:

Waarom gaat GS, terwijl het coalitieakkoord daar geen aanleiding toegeeft, in 2020 onderzoeken of het vrij beschikbare krediet strategische aankopen ingezet kan worden voor strategische aankopen in de zoekgebieden van de beoogde verbinding A8-A9 en Duinpolderweg?

ANTWOORD:

De zoekgebieden van de beoogde verbinding A8-A9 en Duinpolderweg zijn ruimtelijk gezien dynamische gebieden waarin verschillende maatschappelijke opgaven samenkomen.

Onderzocht gaat worden of de inzet van het krediet strategische aankopen een bijdrage kan leveren aan de provinciale doelen in dit gebied. Uiteraad met inachtneming van het huidige coalitieakkoord.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
90	M&B	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin | 2.1.2

VRAAG:

Er wordt €16 miljoen beschikbaar gesteld voor MRA-doorfietsroutes. Op pagina 33 wordt gesproken over subsidie van €8.2 miljoen, echter op pagina 232 staat €7.250 miljoen. Hoe verhouden deze bedragen zich tot elkaar?

ANTWOORD:

Van de 8,2 miljoen is € 1 miljoen al in 2019 geraamd waardoor er in de begroting 2020 nog het restant van 7,2 mln geraamd wordt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
91	M&B	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin | 2.1.2

VRAAG:

In welke reserve is de €8.6 miljoen begroot voor MRA-doorfietsroutes op eigen areaal terug te vinden?

ANTWOORD:

De € 8,6 mln zit niet in een reserve, maar zijn opgenomen in de meerjarenraming kapitaallasten PMI (operationeel doel 2.2.1)

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
92	M&B	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.1.2

VRAAG:

Op p 236, Verwerking coalitieakkoord, staat dat er 3x €2 miljoen voor Fietsbeleid begroot is. Is dit onderdeel van de MRA-doorfietsroutes of is dit separaat?

ANTWOORD:

Dit is een nieuw budget (separaat) als gevolg van het coalitieakkoord.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
93	M&B	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.2.1
	2.2.2

VRAAG:

Bij welke herinrichtingsprojecten van provinciale wegen is (mogelijk) aan de orde dat er bomen worden gekapt, en hoeveel bomen betreft dit – per project -?

ANTWOORD:

Bij herinrichtingsprojecten kan het nodig zijn dat bomen moeten worden gekapt. Aan de voorkant van een project is niet altijd bekend of er sprake zal zijn van bomenkap of om hoeveel bomen het gaat. Het kappen van bomen gebeurt alleen als er geen andere oplossing is. Bijvoorbeeld als de veiligheid in het geding is of wanneer er onvoldoende ruimte is om de werkzaamheden uit te voeren. In sommige gevallen is herplant verplicht (vanuit de Wet Natuurbescherming). Aan het einde van het kalenderjaar zal inzichtelijk worden gemaakt bij welke afgeronde projecten bomen zijn gekapt en/of zijn herplant.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
94	M&B	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.1

VRAAG:

Hoeveel kilometer berm beheert de provincie, hoeveel daarvan wordt ecologisch beheerd, en wat zijn de resultaten van het ecologisch beheer tot nu toe?

ANTWOORD:

Het overgrote deel van de bermen ligt langs ca. de ca. 700 km provinciale wegen. Ca. 75% van deze bermen wordt ecologisch beheerd door maaien-afvoeren in diverse varianten (sec maaien-afvoeren en steeds meer gefaseerd maaien of sinusmaaien). De resultaten hiervan zijn nog niet eenduidig kwantificeerbaar. In samenwerking met de Vlinderstichting wordt onderzocht of de monitoringsmethode 'Mijn berm bloeit' een representatief beeld geeft van de waarde van bermen voor insecten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
95	M&B	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.1

VRAAG:

Betekent ecologisch bermbeheer dat het maaisel niet direct afgevoerd wordt?

ANTWOORD:

Bij ecologisch bermbeheer wordt het maaisel meestal afgevoerd, maar niet altijd. De hoofddoelstelling bij ecologisch bermbeheer is dat het maaisel in ieder geval niet langer dan een paar dagen blijft liggen en dat er niet geklepeld (verhakselt en laten liggen) wordt. Soms is het echter niet mogelijk of onwenselijk (vanuit verkeersveiligheid) in 2 werkgangen te werken en wordt maai-zuigen toegepast.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
96	M&B	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.1

VRAAG:

Is de € 0,5 miljoen per jaar die beschikbaar is gesteld voor ecologisch beheer van bermen éxtra op een al bestaand budget, ofwel, hoe verhoudt dit bedrag zich tot wat al beschikbaar is voor ecologisch bermbeheer?

ANTWOORD:

De € 0,5 miljoen is bovenop het bestaande budget voor het beheer van bermen. Met het bestaande budget wordt ca. 75% van het areaal ecologisch beheer uitgevoerd en ca. 25% wordt geklepeld; er is onvoldoende ruimte om echt uitvoering te kunnen geven aan sinusmaaien. Met behulp van dit extra budget kan door middel van sinusmaaien een kwalitatieve verbetering van het ecologisch bermbeheer worden uitgevoerd én kunnen meer bermen worden omgezet van klepelen naar maaien-afvoeren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
97	M&B	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.1

VRAAG:

Er wordt aangegeven dat “klepel-maaien”zo min mogelijk gedaan wordt. Wat is zo min mogelijk en is dit opgenomen in de prestatieregels voor de gebiedscontracten?

ANTWOORD:

Met ‘zo min mogelijk’ wordt bedoeld dat alleen daar geklepeld wordt waar het echt niet anders kan of waar een duurdere maatregel (maaien-afvoeren) geen toegevoegde waarde voor biodiversiteit zal opleveren (bijv. hele smalle stroken tussen rijbaan en fietspad, of hele smalle bermen met geleiderails).

Niet alle gebiedscontracten zijn gelijk. Waar nodig worden de gebiedscontracten aangepast en vindt verbetering van de prestatieregels plaats.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
98	M&B	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.2

VRAAG:

Aangezien de aansluiting A9 Heiloo niet als project met prioriteit voor 2020 staat vermeld, betekent dit dat (een deel) van de reservering terug is gekomen in de begroting? Waar is dit te vinden en voor welk bedrag?

ANTWOORD:

Aansluiting A9 Heiloo is een project van derden: een project dat de provincie in opdracht van de gemeente Heiloo uitvoert.

Voor het project heeft de provincie in 2017 en 2018 subsidie verleend (uit de reserve TWIN-H) aan de gemeente Heiloo.

Het feit dat het project niet als prioriteit in de begroting is opgenomen, betekent niet dat de opdracht tot uitvoering (van de gemeente aan de provincie) is ingetrokken c.q. dat de subsidie aan de gemeente is ingetrokken. Er zijn daarom geen middelen teruggekomen

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
122	M&B	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	5.2.2

VRAAG:

Op welke manier wordt de provincie betrokken bij de luchtruim herziening en het bestuurlijke overleg hierover?

ANTWOORD:

Bij herinrichtingsprojecten kan het nodig zijn dat bomen moeten worden gekapt. Aan de voorkant van een project is niet altijd bekend of er sprake zal zijn van bomenkap of om hoeveel bomen het gaat. Het kappen van bomen gebeurt alleen als er geen andere oplossing is. Bijvoorbeeld als de veiligheid in het geding is of wanneer er onvoldoende ruimte is om de werkzaamheden uit te voeren. In sommige gevallen is herplant verplicht (vanuit de Wet Natuurbescherming). Aan het einde van het kalenderjaar zal inzichtelijk worden gemaakt bij welke afgeronde projecten bomen zijn gekapt en/of zijn herplant.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
123	M&B	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	5.2.2

VRAAG:

Hoe verhoudt de extra vliegroutes en vliegbewegingen voor vliegveld Lelystad, zoals dit op dit moment in de planning zit, tot de inzet van de provincie voor kwaliteit van de leefomgeving?

ANTWOORD:

De afspraak over de openstelling van Lelystad maakt onderdeel uit van de afspraken uit het Aldersakkoord uit 2008 over selectieve groei van Schiphol. Dat is destijds door de ORS partijen ingebracht als één en ondeelbaar pakket en als zodanig ook overgenomen door de Tweede Kamer. Er is politiek nooit afstand gedaan van die afspraken uit dat akkoord. De minister is nog steeds bezig deze afspraken in wetgeving vast te leggen.

Ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling van de luchtvaart (bovenop de afspraken uit het Aldersakkoord) pleit de provincie voor een betere balans tussen de diverse belangen zoals beschreven in onze Omgevingsvisie waaronder de impact op gezondheid en de leefomgeving.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
155	M&B	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.1.1. 4.1.6

VRAAG:

“Om Noord-Holland in de toekomst bereikbaar te houden, moet worden geïnvesteerd in alle vervoersmodaliteiten. “

Waar baseert u zich op dat in -alle- vervoersmodialiteiten (inclusief de auto) moet worden geinvesteerd? Erkent u niet dat we voor leefbaarheid minder auto’s op de weg moeten hebben en juist extra moeten investeren in duurzamere vormen van vervoer en prikkels zoals meer thuiswerken?

ANTWOORD:

Dit is gebaseerd op de Omgevingsvisie Noord-Holland, vastgesteld op 18 november 2018.

Tot 2040 worden er in Noord-Holland ca 230.000 woningen gebouwd. Dat bijna net zoveel als 3x een stad ter grootte van Haarlem. Verwachting is dat de mobiliteit groeit met 40%.

Deze groei willen we zoveel mogelijk opvangen met een goede ruimtelijke ordening, investeringen in OV en fiets, het faciliteren van de overstap en gebruik maken van nieuwe technieken en diensten.

Het is echter niet mogelijk op de volledige groei van de mobiliteit op te vangen met alternatieven voor de auto. Het aandeel auto is hiervoor simpelweg te groot. Het OV en de fietspaden hebben onvoldoende capaciteit om dit op te vangen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
30	M&B	PVV	M. Deen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1

VRAAG:

De provincie Noord-Holland is voor 40% aandeelhouder van SolaRoad B.V. (de nominale waarde van de aandelen is 400.000 euro)

VRAAG:
Wat zijn juridische en financiele gevolgen als de provincie de aandelen van de hand zou doen? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Een verkoop van de aandelen betekent juridisch dat de Provincie niet meer aandeelhouder van SolaRoad B.V. is. Financieel hangt het af van de behaalde opbrengst of er sprake is van winst of verlies (ten opzichte van de nominale waarde) op de aandelentransactie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
31	M&B	PVV	M. Deen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	Par. Grondbeleid

VRAAG:

31M&BPVVM. DeenPar. GrondbeleidTekin210“Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.”

VRAAG:
Zijn er momenteel bij de provincie in beheer zijnde rotondes die "geadopteerd" zijn door derden voor bv. reclamedoeleinden? Zo ja, welke en onder welke voorwaarden?

ANTWOORD:

Uit oogpunt van verkeersveiligheid is het plaatsen van extra borden of andere uitingen bij een rotonde ongewenst. Bestuurders hebben op deze uitwisselpunten van verkeer al hun aandacht nodig om veilig de rotonde op- en af te rijden en te anticiperen op het gedrag van medeweggebruikers. Elk extra bord gaat ten kosten van deze aandacht. Dit geldt in het bijzonder voor uitingen die geen enkel verband houden met de verkeerssituatie of het gewenste verkeersgedrag. Om deze redenen is het stringent beleid van de provincie om niet mee te werken aan de plaatsing van reclame-uitingen e.d. langs de provinciale weg.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
32	M&B	PVV	M. Deen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.1.2

VRAAG:

“Om het elektrisch rijden te bevorderen werkt de provincie met de MRA-partners en de provincie Utrecht samen in het project MRA-E. Voor 2020 moet opnieuw besloten worden over samenwerking, omdat de huidige samenwerkingsovereenkomst in dat jaar afloopt. Verwacht wordt dat de samenwerking wordt voortgezet. Vooruitlopend op die beslissing wordt er voor proceskosten MRA-E €75.000 in de begroting voor 2020 gereserveerd.”

VRAAG:
Kunt u aangeven wat de kosten en baten (in de breedste zin van de woorden) tot op heden zijn van deze samenwerking en wat eventuele juridische en financiele gevolgen zijn voor de provincie als de samenwerking niet wordt verlangd? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

In het projectbureau worden kennis en kunde gebundeld ten behoeve het bevorderen van elektrisch vervoer. De projectkosten van de samenwerking en uitvoeringskosten waaronder de investering in openbare laadinfrastructuur bedragen sinds de start van de samenwerkingsovereenkomst in 2014 in totaal € 10.347.000. Dit bedrag werd samengebracht door de lokale en regionale overheden binnen de samenwerking en door financiële bijdragen van marktpartijen, de Europese Unie en de Rijksoverheid.

Het bundelen van de vraag naar openbare laadinfrastructuur bij bewoners op regionaal niveau heeft door schaalgrootte tot kostenbesparingen geleidt bij zowel markt als overheid. Dit heeft er voor gezorgd dat een steeds groter deel van de uitvoeringskosten wordt terugverdiend; het exploitatierecht van een omvangrijk netwerk aan laadinfrastructuur heeft steeds meer waarde voor markpartijen.

De maatschappelijke baten bestaan uit:

· Schoon en stil vervoer, daarmee een gezonde en prettige leefomgeving. Inmiddels is de stikstof uitstoot ook bepalend voor de doorgang van o.a. woningbouw en hier kan elektrisch vervoer een oplossing bieden.

· Verminderen van de CO2 uitstoot en het beperken van de gevolgen van klimaatverandering.

· Economische groei in de vorm van een aantrekkelijk vestigingsklimaat, een groeiende regionale elektrisch vervoer sector en succesvolle internationale export.

· Het mogelijk maken en bevorderen van de overstap naar een volledig duurzame energievoorziening.

Bij het beëindigen van de samenwerking dienen lopende verplichtingen aan gemeenten en markt te worden voldaan. Dit betekent dat voornamelijk dat reeds in opdracht gegeven oplaadinfrastructuur wordt gerealiseerd. De uitvoeringskosten voor het begeleiden en laten plaatsen van de reeds in opdracht gegeven laadinfrastructuur in 2020 worden geraamd op € 100.000 voor de gehele regio. Er wordt bij beëindiging een eindafrekening opgesteld tussen de betrokken overheden: provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht, vervoerregio Amsterdam en de gemeenten Almere en Amsterdam. Uitgangspunt bij de eindafrekening is dat naar rato van voorgaande bijdragen wordt afgerekend. Omdat een sluitende jaarbegroting de norm is binnen het samenwerkingsverband is een dergelijke afrekening buiten de eerder genoemde € 100.000 naar verwachting zeer gering.

Tot slot is een juridische consequentie dat de provincie de Voorwaarden deelname inkoop Oplaadinfrastructuur MRA-Elektrisch (1189985/1189989) dient in te trekken, dit zijn de voorwaarden waaronder gemeenten zich kunnen aansluiten bij het gezamenlijk inkopen en plaatsen van laadpalen

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
33	M&B	PVV	M. Deen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	2.4.2

VRAAG:

“De pilot Zwaar verkeer Solaroad. Op dit moment lopen er pilots in Noord- en Zuid-Holland. Op basis van de bevindingen uit dit traject zal het vervolg van het programma worden bepaald.

o Op meerdere plaatsen wordt een fietspad, of een deel hiervan, uitgerust met een zonnewegdek.”

Op deorkaan.nl werd op 17-7-2019 het volgende bericht geplaatst:
https://www.deorkaan.nl/solaroad-mislukt-op-grote-weg/

VRAAG:
Wat is momenteel de stand van zaken inzake het project op Noord-Hollandse bodem en zijn er plannen om het project nu wel te beëindigen? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Na een ontwikkelperiode vanaf 2013, die begonnen is met een zonnefietspad, zijn in maart twee proefvakken SolaRoad Zwaar Verkeer in gebruik genomen. Eén van ca. 50 meter langs de parallelweg van de N232 in Noord-Holland en circa 100 meter op de busbaan langs de N218 bij Spijkenisse in Zuid-Holland.

Kort na de opening zijn op 13 maart jl. beschadigingen aan de pilots geconstateerd. Er zijn direct maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te kunnen waarborgen. In de voorafgaande validatie, tijdens de zeer uitvoerige testperiode, is het fenomeen dat nu is opgetreden niet gesignaleerd. De samenwerkende partijen in de pilots Zwaar Verkeer (Zuid-Holland, Noord-Holland, Strukton en TNO) hebben een diepgaand onderzoek uitgevoerd om de precieze oorzaak en het proces dat heeft geleid tot de huidige situatie te achterhalen.

Provincie Noord-Holland heeft de pilot gefaseerd ingezet in 2 fases van 50 meter lengte waarbij op dit moment één fase is uitgevoerd. Provincie Noord-Holland neemt daadwerkelijk de pilot af en draagt daarnaast bij aan de ontwikkeling in de vorm van een zogenaamd ‘Living Lab’.

De uitkomst van het onderzoek is zeer recent bekend geworden. Duidelijk is dat herstel van de elementen die te Schiphol zijn geplaatst, niet mogelijk is. Over de status van de pilot en een mogelijk vervolg zult u nader worden geïnformeerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
34	M&B	PVV	M. Deen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	2.4.2

VRAAG:

Kunt u aangeven hoeveel subsidie SolaRoad in totaal tot op heden heeft ontvangen en uit welke “potjes” deze subsidies afkomstig zijn?

ANTWOORD:

Er is in het totale traject géén subsidie verleend aan SolaRoad. In 2013 hebben Provinciale Staten ingestemd met een deelname van € 1.500.000 in het consortium TNO-Ooms-Imtech-provincie Noord-Holland dat in samenwerking de eerste zonnefietspad ter wereld realiseerde.

Deze samenwerking is voortgezet met het consortium TNO-Strukton (rechtsopvolger Ooms) en provincie Noord-Holland in een doorontwikkeling naar een variant Zwaar Verkeer. Hiervoor is in het College Programma 2015-2019 € 2.700.000 gereserveerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
40	M&B	PVV	M. Deen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	4.2

VRAAG:

“Ook zal in 2020 de Actieagenda Circulaire Economie aflopen. In 2020 wordt er een nieuw beleidsprogramma circulaire economie opgesteld waarin de nieuwe koers uit het coalitieakkoord wordt geborgd In 2020 zal er ook uitvoering worden gegeven aan de ambities uit het coalitieakkoord en het uitvoeren van de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie.”

VRAAG:
Komt er ook een soort van MKI of andere periodieke kosten-batenanalyse voor het analyseren van beleid t.b.v. een circulaire economie? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD:

Circulaire economie is een economische transitie die zich in grote dynamiek ontwikkeld. Om hierin mee te kunnen bewegen is in de Ontwikkelingsvisie gekozen voor “creatiesporen”, met een proces van lerend evalueren. Alle concrete activiteiten binnen deze sporen worden op hun effectiviteit en impact geevalueerd.

Voor de monitoring van de doelstelling voor een transitie naar een circulaire economie wordt in samenwerking met zowel de regio (MRA) als nationaal (IPO, Rijk, Pbl) gewerkt aan een goede methode. De planning is om deze in 2020 in te regelen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	M&B	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			prog 2

VRAAG:

Klanttevredenheid OV in Noord-Holland: 7,8

Wie bepalen dit klanttevredenheidscijfer? Wordt ook de mening gevraagd van inwoners waar geen OV (meer) is?

ANTWOORD:

De reizigers in openbaar vervoer.
Nee, want het is een tevredenheidsscore over het gebruik van het OV.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	M&B	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.1.1

VRAAG:

Het goederenvervoer over water wordt gestimuleerd. Is er ook budget beschikbaar?

Stimuleren we ook de kleine binnenvaart?

ANTWOORD:

In de begroting is geen geld gereserveerd voor goederenvervoer over water. Ook in de reserve is hier geen geld voor gereserveerd.

Er wordt geen onderscheid gemaakt in kleine en grote binnenvaart.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	M&B	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.1.2

VRAAG:

Programma ‘Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland’: is er (al) een tijdsplanning?

ANTWOORD:

Nee, dit wordt nader bepaald in de uitwerking van het coalitieakkoord.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.2.1

VRAAG:

Extra investeringen infrastructuur - € 60 miljoen – zijn er specifieke doelen of gaat dit bedrag in de grote pot?

ANTWOORD:

Specifeke doelen zijn de verkeersveilige inrichting N241, verkeersveilige inrichting N243, trajectbenadering N242 en een reservering voor lopende PMI projecten in de studiefase.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.1

VRAAG:

Er wordt hier gesproken van ‘regio’s 1 en 6’ – hoe is deze regio-indeling, en waar wordt deze indeling voor gehanteerd?

ANTWOORD:

De genoemde onderhoudsgebieden (regio-indeling) 1 en 6 zijn respectievelijk ‘Kop van Noord-Holland’ en ‘Noord-Holland Zuid’.

De hier bedoelde indeling van regio’s heeft betrekking op de indeling van het provinciale grondgebied in 7 onderhoudsgebieden. Zie het kaartje op pagina 44 van de begroting. De onderhoudsgebieden zijn zodanig ingedeeld, dat er een passende omvang ontstaat van te onderhouden areaal dat op efficiënte wijze integraal kan worden georganiseerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.1

VRAAG:

Gebiedscontracten onderhoud – wanneer zijn deze contracten gestart?

Vinden er tussentijdse evaluaties plaats, en wanneer vinden die plaats?

ANTWOORD:

In 2015 is het eerste gebiedscontract gegund voor onderhoudsgebied 1 (Kop van Noord-Holland). Dit was een pilot contract. De opvolgende onderhoudsgebieden 2 t/m 7 zijn gegund tussen eind 2016 en april 2018. De looptijd van alle in totaal 6 gebiedscontracten (gebieden 2 en 3 zijn in één contract aanbesteed) is 10 jaar.

Tijdens de gefaseerde aanbesteding van de verschillende gebiedscontracten zijn de aanbestedingsresultaten doorlopend geëvalueerd en de aanbevelingen verwerkt in de opvolgende contracten. In het contract van het laatste gebied dat is aanbesteed, is dus de meeste leerervaring verwerkt. Momenteel wordt gewerkt aan het verwerken van deze leerervaring in de oudere gebiedscontracten. Deze harmonisatie wordt volgens planning eind 2019 afgerond.

Begin 2019 is er een interne audit opgeleverd naar de gebiedscontracten. Eén van de aanbevelingen die gaat worden opgevolgd is om in 2021 een ‘midterm evaluatie’ uit te voeren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15	M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	4.2.2

VRAAG:

Krijgt de ‘Actieagenda Circulaire Economie’ als instrument een vergelijkbaar vervolg?

Wat is/wordt de provinciale rol in de circulaire economie: regievoerend, faciliterend of anders?

Is het budget toereikend - € 1,05 miljoen is immers niet heel veel ….

ANTWOORD:

Op dit moment wordt gewerkt aan een versnelde update van de Actieagenda voor de komende vier jaar.

De rol van de provincie is divers, zoals ook in de ontwikkelingsvisie onderkent. Wij voeren regie, verbinden, faciliteren, geven het goede voorbeeld, subsidieren.

Zoals in de huidige Actieagenda benoemd is circulaire economie een integraal onderdeel van diverse activiteiten bij de provincie. Subsidies voor het MKB met een circulaire innovatie (zoals GO!-NH) worden vanuit economie gefinancierd, een circulaire aanbesteding van wegen wordt vanuit beheer en onderhoud gefinancierd. Het specifieke budget voor circulaire economie is daarmee slechts een deel van de kosten die aan de circulaire economie besteed worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17	M&B	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	5.2.3

VRAAG:

Wat kost het Sluis Haven Informatiepunt (SHIP) ons in de komende jaren?

De prognose bezoekersaantallen is voor 2023 “0”. Waarom?

ANTWOORD:

Het SHIP wordt gefinancieerd door de bijdrage van alle partners van het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied en sponsors. De middelen hiervoor zijn in 2017 allemaal vastgelegd. Uit deze middelen wordt jaarlijks een bedrag van

€ 260.000,- gehaald voor de exploitatie en de jaarlijkse aanpassingen.

Het SHIP staat er voor vijf jaar en het wordt beeindigd per 1-1-2022.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
165	M&B	VVD	Mevr. van Meerten-Kok

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	

VRAAG:

“ Voor het koersdocument Duurzame Mobiliteit stuurt de provincie op november 2019…. Hiervoor wordt in 2020 een bijdrage verwacht”. Kunt u uitleggen waar deze bijdrage uit bestaat? Is deze louter financieel of ook inhoudelijk? En zo ja financieel, waar kan ik deze bijdrage vinden in de begroting?

ANTWOORD:

De provincie is trekker van de totstandkoming van de Regionale Mobiliteitsplannen (uitwerking Klimaatakkoord). De financiële bijdrage bestaat uit proceskosten. De financiële bijdrage valt binnen het begrote budget van operationeel doel 2.1.1. (Mobiliteitsbeleid opstellen).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
166	M&B	VVD	Mevr. van Meerten-Kok

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

In 2020 is hiervoor een bedrag van euro 85.415 begroot. Het jaar daarna daalt de investering aanzienlijk naar euro 57.323. Hoe verklaart u dit?

ANTWOORD:

Dit wordt met name veroorzaakt doordat na 2020 een afname is van projecten van derden die geraamd staan. Deze worden neutraal geraamd in de baten en lasten. Voor de latere jaren kunnen nieuwe projecten voor derden worden toegevoegd die in latere begrotingen worden verwerkt. Daarnaast geldt voor het jaar 2021 dat een bedrag van circa € 18 miljoen aan de lasten- en batenkant voor een werk voor derden ten onrechte niet volledig is opgenomen. Dit wordt opgenomen in de volgende begroting.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
167	M&B	VVD	Mevr. van Meerten-Kok

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

OV concessie: Er is geen splitsing per concessie gemaakt in de begroting. Graag zou ik deze ontvangen. Is in de begroting rekening gehouden met de extra 10% budgettaire ruimte voor de concessie G&V?

ANTWOORD:

Gooi en Vechtstreek: ca. € 10,4 mln.
Haarlem-IJmond: ca. € 16,7 mln.
Noord-Holland Noord: ca. € 21,6 mln.

De jaarlijkse bijdrage voor G&V is inclusief de 0,3 mln. per jaar voor aanvullende mobiliteitsoplossingen. Naast de jaarlijkse bijdrage is er voor deze concessie nog € 7 mln. gereserveerd voor de transitie naar emissievrij OV (Zero Emissie), € 2 mln. voor de ontwikkeling van de ketenreis in G&V en € 0,4 mln. voor eventuele buurtbussen in de concessie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
168	M&B	VVD	Mevr. van Meerten-Kok

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.5.1

VRAAG:

tabel Beleidsdoel 2.5 OV Waarborgen. Er is in 2020 euro 57.405 begroot, de jaren daarna worden de investeringen weer minder. Hoe verklaart u dit?

ANTWOORD:

2020 is het laatste jaar waarin de “oude” OV visie middelen worden besteed. (Een nieuwe OV visie is nog niet budgettair verwerkt in de begroting). Tevens raakt de buffer in de reserve OV projecten voor het opvangen van prijsstijgingen (indexering) uitgeput, waarna we in de toekomst verdere prijsstijgingen gaan financiering vanuit de stelpost prijsindex (programma 8) i.p.v. de OV middelen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
170	M&B	VVD	Dhr. Terwal

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	

VRAAG:

Op pagina 36 wordt gesteld dat in iedere projectfase van grond-, weg- en waterbouw over duurzaamheid dient te worden nagedacht en hier in het Programma Duurzame Infrastructuur uitvoering aan wordt gegeven. In hoeverre brengt dit streven extra kosten en vertraging in de uitvoering met zich mee voor de prioritaire projecten genoemd op pagina 35?

ANTWOORD:

Het Programma Duurzame Infrastructuur zal niet met terugwerkende kracht aanvullende eisen opnemen voor projecten die al in de realisatiefase zijn. Dit betekent dat er geen extra kosten en vertraging worden voorzien. Voor deze projecten geldt dat in de voorbereidingsfase duurzaamheid is meegenomen op basis van toenmalige inzichten. De kosten hiervan zijn in de al aangevraagde kredieten verwerkt. Een voorbeeld is het hergebruik van grondstoffen middels toepassing van de methode IFD (Industrieel Flexibel en Demontabel bouwen) dat wordt ingezet op de Cruquiusbrug.

Voor de prioritaire projecten die nog in de studiefase zijn, zal duurzaamheid een integraal onderdeel zijn het project. Het Programma Duurzame Infrastructuur draagt hieraan bij door potentiële maatregelen nader te concretiseren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
171	M&B	VVD	Dhr. Terwal

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

Op pagina 34 wordt gesteld dat de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) het komende jaar wordt geactualiseerd. Is het mogelijk om het huidige iNHi te ontvangen?

ANTWOORD:

Deze kunt u vinden via:

https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Verkeersveiligheid_doorstroming_en_leefbaarheid/Beleidsdocumenten/Investeringsstrategie_Noord_Hollandse_infrastructuur.org

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
172	M&B	VVD	Mevr. van Geffen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

Goederenvervoer over water: ‘onderzocht gaat worden welke locaties ontwikkeld kunnen worden voor de overslag van goederen naar het water’. Wat wordt de vorm van dit onderzoek, hoe gaat dit onderzocht worden en zijn naar verwachting daarvan de resultaten voor PS in 2020 ook bekend?

ANTWOORD:

Dit onderzoek is gestart met een kortlopende inventarisatie van aanwezige watergebonden bedrijventerreinen langs het onlangs vastgestelde Kernnet, aanwezige kansen voor bedrijvigheid en kansen/bedreigingen voor de scheepvaartsector. Het bouwt voort op het onderzoek van Panteia en het vervolgonderzoek van Royal Haskoning DHV.

De onderzoeksmethoden zijn GIS-analyse (aanwezigheid en spreiding van watergebonden bedrijventerreinen), literatuuronderzoek (kansen/bedreigingen voor de scheepvaartsector, met name uit de twee voorgaande onderzoeken) en interviews (kansen/bedreigingen voor de scheepvaartsector, validatie en situationering van de bevindingen uit de voorgaande onderzoeken).

Er zijn twee tussenresultaten die GS kan delen met PS. De eerste betreft de vaststelling van het eerder uitgevoerde vervolgonderzoek van Royal Haskoning DHV, en de GIS-analyse van aanwezige bedrijventerreinen. Dit moment vindt in december 2019 plaats. Het tweede moment zal volgen in het begin van 2020, wanneer de kortlopende inventarisatie is afgerond.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
173	M&B	VVD	Mevr. van Geffen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

p. 78 Prioriteiten. Aangegeven wordt dat de actieagenda Circulaire Economie in 2020 afloopt en dat een nieuw beleidsprogramma in 2020 wordt opgesteld. Tevens wordt aangegeven dat er geen geplande beleidsdoelevaluaties zijn. Bij sommige programma's is er wel een beleidsdoelevaluatie (zoals 4.1, pagina 71), bij andere niet. Wat zijn daarvoor de afwegingen? Is de beoogde opstelling van nieuw beleid een dergelijke overweging? Waarom zou het voor deze actieagenda wel of niet zinvol kunnen zijn om een beleidsdoelevaluatie te houden?

ANTWOORD:

Het gaat om een transitie die inmiddels op stoom begint te komen. Er is nog geen aanleiding voor het bijstellen van beleid (Ontwikkelvisie). In de opzet van het beleid is gekozen voor een adaptieve aanpak middels actieagenda;s. Om dat goed te kunnen doen is ingezet op lerend evalueren van de effectiviteit en impact van activiteiten (Actieagenda). Vanwege de hoge dynamiek in deze transitie wordt gewerkt aan een versnelde update van de Actieagenda.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
174	M&B	VVD	Mevr. van Geffen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

p. 93 financiële paragraaf 5.2.3 In 2019 wordt 2,5 miljoen (5x) meer uitgegeven dan in 2020 en 2021. Ik kan uit de begeleidende tekst niet lezen waar dat verschil in zit?

ANTWOORD:

In 2019 heeft het NZKG een eenmalige impuls van € 1 miljoen ontvangen vanuit Energietransitie. Tevens is er in de begroting 2019 rekening gehouden met een vooronderzoek naar de Energiehaven van € 1,5 miljoen (waarvan circa 75% bijdragen wordt door andere partijen). Dit zijn eenmalige kosten waardoor de lasten in 2019 € 2,5 miljoen hoger zijn geraamd dan in de jaren erna.
Note: het vooronderzoek naar de Energiehaven zal later van start gaan dan verwacht, waardoor de lasten in 2019 worden afgeraamd bij de Laatste begrotingswijziging 2019 en bijgeraamd bij de eerste begrotingswijziging 2020.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
177	M&B	VVD	Dhr. Hartog

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

Op pagina 37 komt naar voren dat binnen het project Verbinding A8-A9 de huidige voorkeursvariant nader wordt onderzocht. Om het landschap te sparen wordt gekeken of het mogelijk is de weg verdiept of in een tunnel aan te leggen. In dit onderzoek wordt ook klimaatadaptatie meegenomen. Daarnaast investeren we op de korte termijn in de leefbaarheid rondom de N203, bijvoorbeeld in maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Aan welke concrete maatregelen denkt de provincie in deze, wat is op korte termijn en welke bedragen zullen hiermee zijn gemoeid?

ANTWOORD:

In het coalitieakkoord is 11 mln. euro gereserveerd voor leefbaarheids-maatregelen in Krommenie. Welke maatregelen dat zouden moeten zijn is onderwerp van onderzoek. U wordt binnenkort geïnformeerd over de doorwerking van het coalitieakkoord in het project A8-A9, waaronder de planning.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
178	M&B	VVD	Dhr. Hartog

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

Op pagina 37 wordt het belang van het gebruik van de fiets als middel in de vervoersketen onderstreept en wordt aangegeven dat de provincie investeert in het oplossen van fietsknelpunten. Vragen die hierbij opkomen zijn: welke rol speelt de uitkomst van de fietsprojecten studie waar op pag. 36 over wordt gesproken? Wordt bij het inventariseren van knelpunten onderscheid gemaakt tussen knelpunten zoals die ervaren kunnen worden door de verschillende groepen gebruikers zoals tussen forenzen/scholieren aan de ene kant en recreanten aan de andere kant? Op welke wijze bepaalt PS de kaders en de omvang van de middelen die hiervoor worden ingezet? Worden de uitkomsten van de studie waar op pagina 36 over wordt gesproken hiervoor gebruikt?

ANTWOORD:

De knelpunten en opgaven met betrekking tot de fiets zijn gedefinieerd in het Perspectief Fiets. De focus van het perspectief ligt vooral op de bereikbaarheid, van het openbaar vervoer, (stedelijke)voorzieningen en woon- en werkgebieden. Daartoe is naast het regionale netwerk ook een doorfietsroutenetwerk bepaald. Fietsinfrastructuur moet geschikt zijn voor alle typen doelgroepen onafhankelijk van hun motief. Wel kan de uitstraling of locatie van de verschillende paden accentverschillen betekenen in de uitvoering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
185	M&B	VVD	Dhr. van der Maas

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin

VRAAG:

Ook in dezelfde paragraaf onder “Mutaties van risico’s in de begroting 2020 ten opzichte van de jaarrekening 2018”, staat dat het risico met betrekking tot de Leeghwaterbrug is verwijderd. Betreft dit het hele risico? Zo niet, welk bedrag blijft dan over? Zo wel, betekent dit dat het 99% zeker is dat de nieuwe genoemde opleveringsdatum gehaald wordt?

ANTWOORD:

De aannemer wil de kosten die samenhangen met de vertraging bij de provincie in rekening brengen en heeft hiervoor een claim ingediend. Deze claim is in zijn geheel afgewezen. Dit laat onverlet dat de aannemer meent in zijn recht te staan. Hierover wordt overleg gevoerd. Als partijen niet tot overeenstemming komen, kan de aannemer conform contract de claim voorleggen aan de rechtbank.

In de begroting is er gelet op de lopende onderhandelingen voor gekozen om het risico dat we bij de leeghwaterbrug lopen niet verder te kwantificeren. Aangezien het de belangen van de provincie kan schaden als deze informatie in openbare stukken komt. Het feitelijke risico is blijven bestaan.

Met de opdrachtnemer is overeengekomen dat de brug uiterlijk eind maart 2020 weer in gebruik genomen wordt. Absolute zekerheid kan hierover niet gegeven worden. De planning is beoordeeld en robuust maar dat laat onverlet dat zich altijd onvoorziene omstandigheden kunnen voordoen waardoor de planning toch niet gehaald kan worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
192	M&B	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	2.3.2.

VRAAG:

De provincie hanteert diverse gebiedscontracten voor het beheer en onderhoud van OV, wegen en kunstwerken. Dit is een belangrijke taak van de provincie, bijvoorbeeld om de veiligheid op de provinciale wegen te garanderen. In bedrijfsmatige termen kan men spreken van noodzakelijke vervangingsinvesteringen om de bestaande infrastructuur op peil te houden.

Hoe wordt, binnen een gebiedscontract, bepaald aan welke vervangingsinvesteringen prioriteit wordt gegeven, en wie bepaalt dat?

Hoe wordt samenwerking vormgegeven voor bijvoorbeeld het onderhouden van veel gerbuikte provinciale wegen, die overstijgend zijn aan de grenzen van de gebiedscontracten?

Om bovenstaande vragen meer kleur te geven: welke vervangingsinvesteringen zullen in de jaren 2020-2023 plaatsvinden op de N240, welke in gebieden 1 en 3 ligt?

ANTWOORD:

De vervangingsinvesteringen vallen buiten de scope van de gebiedscontracten. Deze worden geprogrammeerd in het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) en uitgevoerd in separate provinciale projectorganisaties. De noodzakelijke vervangingsinvesteringen worden bepaald aan de hand van inspecties en levensduur. De nota infrastructurele kapitaalgoederen (strategisch assetmanagementplan) is hiervoor het beleidsmatige kader. Zie pagina 167. Het PMO wordt ieder najaar aangeboden aan de Provinciale Staten voor besluitvorming.

De gebiedsgrenzen zijn zodanig gekozen dat het ‘opknippen’ van (vaar)wegtrajecten op logische plekken gebeurd, waardoor afstemmingsrisico’s worden beperkt. Toch blijft gebiedsoverstijgende afstemming in de meerjarenprogramma’s noodzakelijk. Daarvoor zijn er medewerkers van de sector BSP (de netwerkadviseurs) belast met de gebiedsoverstijgende afstemming van het onderhoud en de investeringen op de provinciale netwerken. In de voorbereiding en de uitvoering wordt afstemming gezocht in KernRegie en RegioRegio onder aanvoering van onze verkeersmanagers.

De gebiedsgrens tussen gebieden 1 en 3 ter plaatse van de N240 ligt op de Westfriesche omringdijk. Daar wordt het traject van de N240 onderbroken over een lengte van circa 1,2 km. De opgave voor het deel van de N240 in gebied 1 verschilt van gebied 3.

N240 gebied 1: vervangen van de rijbaan en vaste kunstwerken.

N240 gebied 3:

Studie naar een rotonde met de N239 en een parallelweg,

Voorbereiding herstel van scheuren in de rijbaan

Aanplanten groen in de bermen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
202	M&B	VVD	Dhr. Bolkestein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Pels

VRAAG:

Over PDENH

Dit fonds is opgezet als revolverend fonds, dus om (op termijn) winst noch verlies te maken, zodat het fonds kan blijven voortbestaan zonder dat de provincie hieraan structureel middelen hoeft bij de dragen. Toch laat 2018 een fors verlies zien van bijna 5 miljoen euro. Wat is de prognose voor 2019? Op welke termijn verwacht het college dat het verlies over 2018 zal worden gecompenseerd?

ANTWOORD:

PDENH is opgezet als revolverend fonds, met de verwachting dat de investeringen gedurende de looptijd van het fonds minimaal worden terugverdiend, waarbij tussentijdse verliezen worden terugverdiend uit het rendement op andere investeringen. Het is gebruikelijk dat dit soort risicovolle investeringen een lange looptijd hebben en dat tussentijds verliezen worden geleden. Onze verwachting is nog steeds dat PDENH aan het eind van de looptijd revolverend zal zijn.

Het verlies over 2018 is het gevolg van het faillissement van Energyra (3,1 miljoen euro) en van twee boekhoudkundige afwaarderingen op investeringen in de jaarrekening van PDENH, als gevolg van een herwaardering van de risico's op die investering.

Op dit moment is niet te voorzien in hoeverre er zich in 2019 verliezen voordoen. Dat zal pas duidelijk worden zodra het interne valuation committee van PDENH een nieuwe herwaardering van de portefeuille heeft uitgevoerd (die wordt verwacht voor de jaarrekening 2019).

Het is op dit moment niet te voorspellen op welke termijn het verlies over 2018 wordt gecompenseerd. Op korte termijn worden geen (positieve of negatieve) exits door het fonds voorzien.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
247	M&B, NLG	GL	J.Gringhuis

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Tekin | 2.2.2

VRAAG:

HOV in 't Gooi (p. 38) In 2013 heeft PS 10 miljoen beschikbaar gesteld voor natuurcompensatie. Kunt u aangeven waaraan dit geld is/wordt besteed?

ANTWOORD:

De maatregelen die ten behoeve van een goede inpassing en met behulp van deze middelen worden gerealiseerd, zijn:

1 Bijdrage verbreding ecoduct € 2.000.000
2 Bouwkosten verleggen Weg over Anna's Hoeve (incl. K&L) € 4.600.000
3 Compensatie grondexploitatie gemeente Hilversum € 2.300.000
4 Scherm op fly-over € 1.200.000
5 Opstellen inrichtingsvisie € 300.000
6 Ecologisch onderzoek € 200.000

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
249	M&B, NLG	GL	Van der Waart

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel, Tekin	2.3.1

VRAAG:

Op welke wijze wordt invulling gegeven aan biodiversiteit bij vaarwegen?

ANTWOORD:

Bij vaarwegen wordt al sinds lange tijd ingezet op gefaseerd maaibeheer van de rietoevers in en langs het water. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers gerealiseerd. Ook vindt op dit moment onderzoek plaats naar het verbeteren van de (vis)passeerbaarheid van de (provinciale) sluizen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
169	M&B, RWK	VVD	Mevr. van Meerten-Kok

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen, Tekin	

VRAAG:

“In het coalitieakkoord 2019-2023 is besloten een OV fonds beschikbaar te stellen, waarvan het programma OV-knooppunten onderdeel is” .In de tabel “operationeel doel 5.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens” worden vervolgens de bijdragen genoemd. Ik zie hier geen verhoging van de bijdragen. Zijn hierin eventuele bijdragen van het OV fonds al opgenomen? Zo nee, waarom niet? Wanneer kunnen we de uitwerking van het fonds verwachten?

ANTWOORD:

De tabel in de toelichting betreft de aantallen knooppunten waaraan we bijdragen dmv het leveren van kennis of inzet van instrumenten, dus niet alleen met fianciele middelen.

De tabel heeft alleen betrekking op de activiteiten vanuit het programma OV-knooppunten. De doelstellingen met OV/Ketenreis overlappen wel.

In de begroting 2020 is gekozen voor een pragmatische oplossing om de middelen van het OV-fonds in de al bestaande reserve OV-knooppunten te storten. Dit omdat nog gewerkt wordt aan de uitwerking van het OV-fonds (visie/bestedingsplan). De verwachting is dat deze voor de zomer 2020 gereed is. Aan de hand van deze uitwerking wordt bekeken hoe dit het beste kan worden verwerkt in de begroting.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
73	NLG	CDA	J.H.M. Bond
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Loggen			3.2.1

VRAAG:

2 miljoen naar stimulering waterrecreatie. Hoe verhoudt zich dit tot budget tot verbetering oppervlakte water kwaliteit?

Ik zie een nadruk in budgettering op ecologische verbetering door natuurvriendelijke oevers aan te leggen, maar is dit afdoende om de waterkwaliteit te verbeteren?

ANTWOORD:

Zie vraag 102.

Nee, dat is niet voldoende. Maar wij en ook andere overheden doen meer. Zie ook vraag 100.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
76	NLG	CDA	Heijnen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel,			5.3.4.

VRAAG:

De ambities om alle grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief te laten zijn is fors. Twee vragen:

Welke percentage grondgebonden landbouw is nu natuurinclusief?

Hoe zie het groeipad (in percentages) er tot 2030 uit?

Hoe staat dit groeipad in relatie tot de daling van de beschikbare middelen van 11,1 mln in 2019 tot structureel ongeveer 2,8 mln voor 2020, 2021, 2022 en 2023?

ANTWOORD:

- ongeveer 15%.

- Dit percentage leiden we af uit het rapport Kringlooplandbouw in de praktijk. Dit landelijke rapport geeft een indicatie van bedrijfstypen zoals we die procentueel in Nederland tegenkomen. Noord-Holland is daarmee vergelijkbaar en dezelfde meetlat uit het rapport is voor natuurinclusief te gebruiken, omdat binnen de kringlooplandbouw ook parameters als bodem, water en biodiversiteit zijn opgenomen.

- Een groeipad in percentages werkt in een transitieproces niet. We kunnen een transitieproces niet regisseren. Bovendien is onze rol vooral een schakel in het proces. In een transitie moet elke agrarische ondernemer in staat gesteld worden om bij te dragen vanuit het verdienmodel van zijn of haar eigen bedrijf. Er is geen relatie met de afname van de middelen. De verklaring voor de afname van de middelen is dat er in 2019 incidenteel de reserve gelden vanuit motie 110 voor CO2 en warmte en de TWIN-H Verplaatsing Glastuinbouw aan de landbouwbegroting zijn toegevoegd. Deze middelen worden in 2019 verplicht.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
77	NLG	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.1.

VRAAG:

Wat heeft de uitbreiding van 1 ha. NNN in de afgelopen jaren gemiddeld gekost? Graag een uitsplising per jaar.

ANTWOORD:

Voor verwerving en inrichting van nieuwe NNN hanteren wij normkosten. Dit zijn de gemiddelde kosten voor verwerving of inrichting per hectare grasland, bouwland of bollengrond. Deze zijn opgenomen in paragraaf 6.2.4 van het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024, dat dit najaar aan uw Staten wordt voorgelegd. Ook voor het natuurbeheer hanteren wij normkosten. Die variëren van ongeveer 10 euro per jaar (voor open water) tot circa 2000 euro per jaar per hectare (voor bijv. trilveen).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
78	NLG	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	Instellen landschapsfonds

VRAAG:

Voor de instelling van een landschapsfonds worden op pagina 236 bedragen genoemd van 0,25 mln voor 2020, 2,5 mln voor 2021, 3,5 mln voor 2022 en 4 mln voor 2023. Deze bedragen zijn echter niet terug te vinden bij de budgettabel voor operationeel doel 2.3.6. Waarom niet?Tweede vraag. Op pagina 137 wordt aangegeven dat het herstel van de liniedijken onderdeel uitmaakt van het landschapsfonds. Om welk bedrag gaat het ten opzichte van het totaal (nominaal en in percentages)?

ANTWOORD:

1. In het overzicht op pagina 236 en in het overzicht van het verloop van de reserves staat het verkeerde operationeel doel genoemd bij het Landschapsfonds respectievelijk de Reserve Landschap. Hier staat nu 6.3.2 en dit moet zijn: 6.2.3. In de budgettabel van beleidsdoel 6.2 op pagina 119 zijn onder de stortingen de bedragen terug te vinden die in de Reserve Landschap worden gestort. Deze komen overeen met de genoemde bedragen in het overzicht op pagina 236.

2. Op dit moment wordt nog verkend welke maatregelen gewenst zijn voor de liniedijken en welk deel van het Landschapsfonds hiervoor nodig is. Wij verwachten uw Staten in 2020 te kunnen informeren over de opzet en besteding van het Landschapsfonds.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
85	NLG	CDA	Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	Reserve Groen

VRAAG:

Wat veroorzaakt de vrijval van 1,46 mln uit de reserve Groen (6.1.1.)?

ANTWOORD:

Deze € 1,46 miljoen heeft betrekking op de middelen die tijdelijk in de Reserve Groen gestort zijn ten behoeve van de Oostelijke Vechtplassen (OVP). Bij de Reserve OVP is ditzelfde bedrag terug te vinden in de kolom “storting in de reserve”. Feitelijk wordt deze € 1,46 mln. overgeheveld van de reserve Groen naar de reserve Oostelijke vechtplassen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
86	NLG	CDA	Koning-Hoeve

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	Operationeel doel

VRAAG:

Hoe komt het dat het budget voor beheerd areaal agrarisch natuurbeheer naar beneden gaat in 2020 en volgende jaren? Wat ligt daaraan ten grondslag? Wat is daarvan het gevolg?

ANTWOORD:

De op pagina 116 weergegeven tabel bevat geen budgetten maar het aantal hectares. Deze zijn naar beneden bijgesteld op basis van de realisatie 2018 (13.315 ha., afgerond 13.350 ha.). Zie hiervoor paragraaf 6.2.1. op pagina 86 van de Jaarstukken 2018 (PS 8 juli 2019).

Op pagina 119 staat het verloop van het budget voor operationeel doel 6.2.1. Hieruit blijkt inderdaad een lichte daling van het budget in 2020 ten opzichte van 2019. Dit wordt veroorzaakt door een ophoging van het budget in 2019, onder andere ten gevolge van de nog niet afgeronde onderhandelingen over de voorgenomen uittreding uit het Goois Natuurreservaat (GNR), waardoor de bijdrage aan het GNR over 2019 alsnog moet worden voldaan.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
87	NLG	CDA	Koning-Hoeve

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	Tegemoetkoming Faunaschade

VRAAG:

Hoe is de daling van de tegemoetkoming faunaschade van 8918 in 2019 naar 6.176 in 2020 te verklaren. Dit verschil is groter dan de 2 miljoen die in het coalitieakkoord wordt genoemd.

ANTWOORD:

Het verschil tussen beide bedragen wordt verklaard door de afname van het budget van € 2 miljoen naar aanleiding van de in het Coalitieakkoord genoemde verhoging van het eigen risico bij faunaschade én een incidentele ophoging van het budget in 2019 à € 745.000 (Derde Begrotingswijziging 2019) ten gevolge van de Begrotingswijziging van BIJ12/Faunafonds die voor de provincies de schade afhandelt.

Het verschil van € 2 miljoen naar aanleiding van het Coalitieakkoord valt overigens wel terug te zien in de op dezelfde pagina vermelde indicator ‘Tegemoetkomingen faunaschade’.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
88	NLG	CDA	Koning-Hoeve

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	

VRAAG:

Het project Grass2Gritt wat zijn projectkosten en wanneer zijn uitkomsten project te verwachten?

ANTWOORD:

De totale projectkosten zijn €3.924.878,- + €300.000,- voor huurkosten fabriekshal. De bijdrage van de EU is € 2.247.256,-. De overige financiële middelen (cofinanciering) wordt bijgedragen door de provincie Noord-Holland en de 4 betrokken partners. We hebben de ambitie om in de winter 2019/2020 op grote schaal grassap te produceren en voor het eerst het grassap op de weg (N504) te testen. Over de eerste resultaten worden PS in het voorjaar geïnformeerd. De uiteindelijke uitkomsten moeten uiterlijk op 31-3-2023 aan de EU worden gerapporteerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
89	NLG	CDA	Koning-Hoeve

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	Aanpak groen kapitaal

VRAAG:

Er wordt gestreeft naar 5000 twittervolgers, wat is het praktisch nut daarvan? Wat bedragen de onkosten om dit te bereiken?

ANTWOORD:

De aanpak Groen Kapitaal is er op gericht de maatschappelijke betrokkenheid bij natuur te verhogen. De groei van het aantal Twittervolgers naar aanleiding van netwerkbijeenkomsten en via het platform Groen Kapitaal (initiatieven, kennis en inspiratie) is geschikt om deze maatschappelijke betrokkenheid te monitoren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
275	NLG	Christenunie	Michel Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.4

VRAAG:

In 2019 zijn 60 pilots gefinancierd, maar we zien voor de aankomende jaren weinig sturing. Echter, we hebben als provincie het doel om in 2030 volledig circulair zijn: grondgebonden en natuurinclusief. Op welke wijze en in welk proces worden realistische doelen gesteld om de provinciale doelen te behalen?

ANTWOORD:

Vanuit een opgave Vitaal Landelijk Gebied willen we ook aan samenhangende integrale voedselvraagstukken (klimaatadaptie, waterkwaliteit en -kwantiteit, natuur en landbouw) aandacht geven vanuit een interdiciplinaire benadering. Een nadere uitwerking hierop vindt nog plaats en is ook afhankelijk van andere partijen in het netwerk.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
280	NLG	ChristenUnie	Gerjan van den Heuvel

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.2.4.

VRAAG:

Het Faunafonds kent in technische zin een garantstelling: als er schade is, dan wordt uitgekeerd vanuit het Faunafonds. De afgelopen jaren hebben we moeten bijboeken, terwijl er een taakstellende bezuiniging lag. Die taakstelling is wat wonderlijk omdat we weinig stuur hebben over waar b.v. een gans gaat fourageren. Vraag:Welke instrumenten heeft u om hierin te sturen? Zijn deze anders dan in 2018, waarbij de geprognosticeerde besparing 2 ton was en de daadwerkelijke overschrijding 2,9 miljoen?

ANTWOORD:

In het coalitieakkoord is de invoering van een eigen risico opgenomen. Dit wordt een nieuw instrument dat in 2018 nog niet beschikbaar was. De hoogte van de faunaschade is, zoals u terecht stelt, onvoorspelbaar. Deze hangt immers onder andere af van populatiedynamiek, weersomstandigheden en de prijs van gras. Wij baseren onze ramingen op prognoses van BIJ12/Faunafonds; het expertisecentrum op dit vlak.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
284	NLG	ChristenUnie	Michel Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.2.4

VRAAG:

U schrijft: “Eén van deze prikkels is het verhogen van het eigen risico bij faunaschade van agrarische ondernemers van 5 procent naar 20 procent met ingang van het begrotingsjaar 2020. Zo verwachten wij de omvang van de tegemoetkomingen met circa 2 miljoen te kunnen verlagen. Deze maatregel sluit aan bij een recent advies van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) – die bestaat uit vertegenwoordigers namens de landbouw, jacht, natuur, wetenschap en dierenwelzijn.”. Vraag: op welke manier sluit deze maatregel aan bij het MARF advies?

ANTWOORD:

De MARF schrijft op pagina 27:
“Het hanteren van de huidige regeling biedt door de algemene, niet aan bedrijfsopbrengst gekoppelde, korting op de uit te keren schadetegemoetkoming te weinig prikkels voor de grondgebruikers en faunabeheerders om zich in te zetten voor de eerste twee stappen in de strategie van de schadeaanpak: voorkomen en bestrijden.”
De MARF refereert in deze constatering naar het door hen ingewonnen advies van Pels Rijcken over de maatschappelijke optimalisatie van de faunaschadesystematiek. Pels Rijcken stelt in het advies:
“Bovendien krijgen agrariërs als gevolg van de kortingsmethodiek van 5% altijd het overgrote deel van hun schade vergoed. Indien wordt uitgegaan van een

kosten-batenafweging, zullen de kosten van het treffen van voorzorgs- of

schadebeperkende maatregelen in de regel dus niet opwegen tegen de baten (de

schade die daarmee zou worden voorkomen en die niet zou worden vergoed).

Wij denken dat dit kan veranderen indien wordt gewerkt met een drempel. Als gevolg van die drempel worden agrariërs namelijk gedwongen om de kosten van de

schadebeperkende maatregelen af te wegen tegen de schade die daarmee is te

voorkomen. Omdat die schade in het geval van een drempelmethodiek niet meer

nagenoeg volledig zal worden vergoed, hebben zij ook een daadwerkelijke incentive om de redelijke schadeveroorzakende maatregelen te treffen.”

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
56	NLG	D66	Amélie Strens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3

VRAAG:

De beleidsindicatoren voor waterkwaliteit geven het beeld voor de peildatum 2018. Hoe is de ontwikkeling door de jaren heen?

ANTWOORD:

Op de site www.waarstaatjeprovincie.nl treft u de cijfers aan vanaf het jaar 2014, voor elk van de klassen goed, matig, ontoereikend en slecht.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
57	NLG	D66	Amélie Strens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.1

VRAAG:

Vraag over budgettabel 3.1 m.b.t. de reserve 3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking. Is deze reserve voldoende voor de geplande dijkversterkingen d.w.z. 7 verkenningen?

ANTWOORD:

Omdat voor de 7 verkenningen nog niet duidelijk is of deze dijkversterkingen daadwerkelijk doorgaan en er nu nog onvoldoende inzicht is in kansrijke meekoppelkansen bij deze dijkversterkingen is nu nog geen zicht op benodigd budget.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
58	NLG	D66	Amélie Strens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2

VRAAG:

In 2019 is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd voor de verbetering van de vispasseerbaarheid van de schutsluizen. Is deze studie beschikbaar voor PS?

ANTWOORD:

Deze haalbaarheidsstudie zal naar verwachting in december 2019 worden afgerond. Het rapport zal na oplevering aan PS beschikbaar worden gesteld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
59	NLG	D66	Amélie Strens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.2

VRAAG:

Hoeveel geld is er in 2020 beschikbaar voor de subsidieregeling voor waterbeheerders en locatiehouders t.b.v. zwemwaterkwaliteit?

ANTWOORD:

Het voornemen is om hier in 2020 een bedrag van € 250.000,- voor uit te trekken, net als in 2019. Dit bedrag is beschikbaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
60	NLG	D66	Amélie Strens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.1

VRAAG:

Op pagina 111 staan in de tabel 6.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en natura2000 dezelfde hectares (ha) vermeld als in het coalitieakkoord = 750 ha per jaar. Prima dus.

Echter op pagina 93 onder Grondbeleid staan andere getallen (tabel 5.2.5). Hier staat 4*400 = 1600 en 250 in 2019 = 1850.

Welke aantallen zitten nu dus in de begroting verwerkt? Wat is leidend? De getallen bij Grondbeleid of bij Natuur? Als de getallen van Natuur leidend zijn, hoe worden de resterende 1200 ha dan gefinancierd via grondbeleid? Als de getallen van Grondbeleid leidend zijn, hoe worden dan de resterende 1200 ha gerealiseerd?

ANTWOORD:

De 750 ha per jaar betreft gerealiseerde natuur. Dat wil zeggen verworven én ingericht. Van de in te richten gronden is echter een deel reeds in ons bezit. Deze hectares moeten nog wél worden ingericht. Naast verwerving zijn er ook hectares die worden gerealiseerd middels een subsidie functiewijziging (SKNL), alsmede door grondruil en ontpachting. Zowel de reeds verworven hectares als de hectares SKNL zitten niet in de op pagina 93 genoemde hectares.

In het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024, dat op 17 september jl. door ons college is vastgesteld en op 4 november ter besluitvorming aan uw Staten wordt voorgelegd, staat in paragraaf 6.2.1 welke projecten momenteel in de realisatiefase zitten en in paragraaf 6.2.4. welke hectares nog te verwerven en/of in te richten zijn.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
61	NLG	D66	Amélie Strens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	5.2.5

VRAAG:

Wordt de 300 ha ontpachting ook gecompenseerd in extra ha nieuwe natuur?

ANTWOORD:

De 300 ha die ontpacht gaat worden is reeds begrensd als NNN, maar is nog geen gerealiseerde NNN. Vanwege de bestaande pachtcontracten die op deze gronden liggen, zijn deze 300 ha namelijk in agrarisch gebruik. Nadat deze gronden ontpacht zijn, kunnen deze 300 ha worden ingericht en beheerd als NNN. Compensatie is niet aan de orde.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
62	NLG	D66	Arja Kapitein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.5

VRAAG:

Begroting vermeldt dat het belangrijk is dat de provincie meer inzicht krijgt in de mogelijke sturingsmogelijkheden op de uitvoeringskosten van rvo.nl, de voortgang van projecten en de betalingen van subsidies. Welke activiteiten zijn daarvoor gepland?

ANTWOORD:

Voor de sturing op de uitvoeringskosten hanteren we de voortgangsrapportages die inzicht geven in de bestede uren. Als een stijging van de gedeclareerde uren onvoldoende te verklaren is treden we in overleg met RVO.nl..Veel kosten komen voort uit Europese verplichtingen. Over de voortgang van de projecten en betalingen hebben we met RVO.nl afgesproken om direct met projecteigenaren te overleggen indien uit de verplichte voortgangsraportage blijkt dat de planning vertraagd.

De focus ligt op de grote projecten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
63	NLG	D66	Arja Kapitein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.1

VRAAG:

In tabel 5.3 is bij 5.3.1 een forse vermindering te zien voor ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren (van 28 miljoen in 2019 naar 6 miljoen in 2020)

Ook bij 5.3.4 duurzame agrosector behouden en versterken is het bedrag in 2019 11 miljoen en gaat het daarna terug naar minder dan 3 miljoen. Kunt u deze verschillen nader toelichten?

Klopt het dat er van 2021-2027 een nieuwe GLB periode in gaat waarin er nieuwe subsidiemogelijkheden komen? Zo ja, waarom wordt daar nog geen budget voor gepland?

ANTWOORD:

Voor 5.3.1 geldt dat in de afgelopen jaren grote bedragen aan incidentele middelen ter beschikking zijn gesteld, onder andere voor De Kop Werkt! en de vast-draadloos oplossing binnen het breedbandproject en budget voor de regiodeals (2019-2020). Tevens is in 2019 de voorziening voor het laatste deel van de lening van Pallas (17,5 mln) in de begroting opgenomen. De incidentele middelen zijn besteed (De Kop Werkt!), deels doorgeschoven (vast-draadloos oplossingen) en deels verlaagd (vast-draadloos oplossingen en budget voor regiodeals/IBP).

5.3.4 In 2019 zijn incidenteel de reserve gelden vanuit motie 110 voor CO2 en warmte en de TWIN-H Verplaatsing Glastuinbouw aan de landbouwbegroting toegevoegd. Deze middelen worden in 2019 verplicht.

Ja de nieuwe GLB periode loopt van 2021-2027 met nieuwe subsidiemogelijkheden. De verwachting is echter dat het NSP één jaar later van start gaat en het budget van 2021 wordt geprogrammeerd via het POP3. Er wordt gewerkt aan een Nationaal Strategisch Plan (NSP) voor het GLB waarvoor de provincies in 2021 cofinanciering gevraagd zal worden. Het is prematuur om hier al voor de begroting 2020 budget voor te ramen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
64	NLG	D66	Amélie Strens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.1

VRAAG:

In programma 6.1.1 is de ambitie van 3000ha nieuwe NNN realiseren in deze bestuursperiode vermeld. Dat is 750 ha per jaar.

Midden op pagina 111 staat cursief de opmerking:

* In het Coalitieakkoord 2019-2023 is de ambitie bijgesteld van 250 ha/jaar naar 750 ha/jaar. Dit kon niet meer worden meegenomen in een begrotingswijziging 2019. De nieuwe ambitie is daarom vanaf het begrotingsjaar 2020 doorgevoerd in de prestatie-indicator.

Betekent dit dat ook daadwerkelijk pas in 2020 een begin gemaakt wordt met het versnellen van het realiseren van nieuwe natuur of is daar wel direct mee gestart medio 2019?

ANTWOORD:

Met de versnelling die nodig is om in deze collegeperiode 3.000 hectare NNN te realiseren, is direct na het verschijnen van het coalitieakkoord gestart. Zo wordt momenteel gewerkt aan organisatorische aanpassingen (zoals de start van een gebiedsprogramma Laag Holland, naar analogie van de Oostelijke Vechtplassen) en een doorlichting van de NNN-begrenzing om nieuwe kansen te identificeren. Ook heeft ons college op 17 september jl. een besluit genomen over de afronding van het Verkenningsjaar. Over de verdere aanpak van de NNN-realisatie worden uw Staten in het najaar van 2019 nader geïnformeerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
223	NLG	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Dijkversterking

VRAAG:

De reservering voor ‘Meekoppelkansen bij dijkversterking’ is voor 2019 begroot op €13.067.000.000,- terwijl het resultaat voor 2018 ‘slechts’ neerkomt op €3.750.000.000,-. Hoe is deze in verhouding enorme toename te verklaren?

ANTWOORD:

De incidentele toename van de storting in de reserve ‘Meekoppelkansen bij dijkversterking’ in het boekjaar 2019 wordt veroorzaakt doordat incidenteel € 9,2 mln wordt overheveld vanuit de in 2019 opgeheven reserves TWIN-H en Actieprograma 2010 naar de reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking. Deze overheveling is onderdeel van de herschikking van de reserves waarover PS hebben besloten bij de begroting 2019 en die is afgerond bij de derde begrotingswijziging 2019.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
260	NLG	GL	R.Cardol

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.1

VRAAG:

Schema 6.1.1.: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen in relatie tot PAS. Waarom is geen percentage (van wat?) genoemd en wat is de relatie met de huidige PAS-problematiek?

ANTWOORD:

De Indicator onder operationeel doel 6.1.1 betreft de reeds geplande maatregelen in het Europese netwerk van Natura2000 gebieden die tot doel hebben de negatieve effecten van stikstofdepositie te herstellen, bijvoorbeeld door het afplaggen van duingebied. Deze werkzaamheden moeten in 2021 afgerond zijn. Het percentage verwijst naar het totaal van de in samenspraak met terreinbeherende organisaties (TBO's) geplande werkzaamheden. Zie hiervoor ook het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024, dat op 17 september jl. door ons college is vastgesteld en op 4 november ter besluitvorming aan uw Staten wordt voorgelegd.

De huidige discussie rondom de PAS naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State, draait om het verlenen van vergunningen voor activiteiten die stikstofdepositie tot gevolg hebben, waarbij vooruit werd gelopen op de positieve effecten van bovengenoemde herstelmaatregelen in Natura2000 gebieden. De uitspraak van de Raad van State heeft dus geen gevolgen op de reeds in gang gezette maatregelen ter herstel en verbetering van de biodiversiteit.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
261	NLG	GL	R.Cardol

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel/Loggen	6.1.3

VRAAG:

In Oostelijke Vechtplassen is sprake van 800 ha nieuwe natuur/NNN: in welk tempo kan dit worden gerealiseerd (10-15% van het totale programma p.j., d.w.z. 80-120 ha p.j.)? Hoe verhoudt deze ambitie zich dat tot de begrote bedragen p.j.?

ANTWOORD:

In de jaren 2018 t/m 2021 is/wordt gestart met de NNN realisatie in Oostelijke Vechtplassen. Dit gebeurt per deelgebied (er zijn 8 deelgebieden). De eerste jaren ligt het accent van het werk op het beschikbaar krijgen van gronden en het maken van inrichtingsplannen. De oplevering van de gerealiseerde hectares NNN zal in de jaren 2023-2027 plaatsvinden. In het PNO zijn de begrote bedragen voor de NNN realisatie opgenomen. Op basis van de voortgang van de realisatie in de deelgebieden, worden deze bedragen jaarlijks aangescherpt en verwerkt in het nieuwe PNO.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
262	NLG	GL	R.Cardol

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.4

VRAAG:

“In 2018 is een spoorboekje vastgesteld, waarin de stappen staan die tot en met 2019 worden gezet om te komen tot een Programma Bodemdaling Veenweidegebieden.” Dat is een heel kort en overzichtelijk spoorboekje?! Klopt dit? Wat is het spoorboekje? Hoe komt de provincie tot een plan?

ANTWOORD:

Vooruitlopend op een Programma Bodemdaling Veenweiden, is een spoorboekje opgesteld met voorbereidende acties voor de jaren 2018 en 2019. Als stap in dat proces is aan prof. dr. C.P. Veerman gevraagd om de wensen, inbreng en randvoorwaarden van de partners inzake bodemdaling te inventariseren. Zijn advies ‘Haren kost geen tijd!’ is in juli openbaar gemaakt. Zijn conclusies, randvoorwaarden en adviezen voor het vervolgproces worden nu nader uitgewerkt. Integraliteit met andere opgaven is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Daarom werken wij nu aan een meer integraal programma veenweiden, waarvan bodemdaling en de klimaatopgave een belangrijk onderdeel zijn. Wij focussen daarbij allereerst op Laag Holland. Doel is om via integrale processen in de verschillende deelgebieden, samen met betrokkenen, maatregelen te gaan treffen om de biodiversiteit te verhogen, het NNN te realiseren, de waterkwaliteit te verbeteren en de bodemdalings- en klimaatopgave te realiseren. Onder de noemer ‘Amsterdam Wetlands’ is een voorstel voor financiering bij het Rijk ingediend, in het kader van het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
263	NLG	GL	R.Cardol

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.4

VRAAG:

“Indien dit alles verloopt zoals hier beschreven, dan is in 2020 voor de uitwerking van het Programma Bodemdaling Veenweidegebieden geen separaat budget nodig.” Wat wordt hiermee bedoeld; waarom niet?

ANTWOORD:

Het tegengaan van bodemdaling gebeurt doorgaans in gebiedsprocessen, waarin ook aandacht is voor natuurontwikkeling, waterkwaliteit en landbouw. Wanneer investeringen nodig zijn om bodemdaling tegen te gaan, zullen deze vaak kunnen worden gefinancierd uit bestaande budgetten voor deze doelen. Om die reden lijkt vooralsnog geen separaat investeringsbudget voor bodemdaling nodig.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
265	NLG	GL	R. Cardol
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			6.2.1

VRAAG:

"Als gevolg van motie 126 … is medio 2018 een 'verkenningsjaar' gestart, waarin de provincie overlegt met de terreinbeherende organisaties, de agrarische collectieven en LTO-Noord over realisatie van het NNN en passende instrumenten." Wanneer zijn de resultaten bekend?

ANTWOORD:

Ons college heeft op 17 september jl. de overeenkomst vastgesteld die de partijen in het verkenningsjaar hebben bereikt. Deze overeenkomst is ter besluitvorming aan uw Staten gezonden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
269	NLG	GL	R.Cardol
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			6.2.1

VRAAG:

Als komende jaren het NNN fors wordt uitgebreid, ligt het dan niet voor de hand in komende jaren ook een grotere uitgave voor SNL-subsidies te begroten?

ANTWOORD:

Ervaring leert dat lang niet voor alle hectares ingerichte natuur ook daadwerkelijk beheersubsidie wordt aangevraagd. Om geen onnodig beslag te leggen op provinciale middelen is de keuze gemaakt om vooralsnog uit te gaan van een toename van 250 hectare per jaar. Wij zullen de subsidieaanvragen zorgvuldig monitoren. Mocht er onvoldoende budget voor beheersubsidie beschikbaar zijn, zullen wij dit via de reguliere P&C cyclus aan uw Staten voorleggen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
99	NLG	PvdD	F.Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Loggen, Rommel			6.1.1

VRAAG:

Op dit moment wordt 0% van de KRW gehaald (p. 59). Een belangrijke oorzaak hiervan is bemesting en gifgebruik dat uitspoelt naar het oppervlaktewater. Op p. 65 wordt nadere toelichting gegeven. €21 miljoen wordt uitgetrokken voor 'NNN, waterkwaliteit en bodemdaling'. Met wie worden er nadere afspraken gemaakt over de verdeling van dit budget?

ANTWOORD:

Voor wat betreft waterkwaliteit zal over de besteding met name met de waterschappen gesproken worden en waar nodig zullen met hen afspraken worden gemaakt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
100	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.2

VRAAG:

Op dit moment voldoet 0% van de wateren aan de KRW-normen ‘ecologische kwaliteit’ (p.59). In 2027 moet 100% voldoen. Wanneer wil het college voor welk percentage van het oppervlaktewater de ‘goede ecologische kwaliteit’ bereikt hebben, gelet op de urgentie?

ANTWOORD:

Er zijn geen tussendoelen. Ter vermijding van misverstanden maken wij n.a.v. deze vraag twee opmerkingen.

De provinciale rol en invloed m.b.t. de kwaliteit van oppervlaktewater is relatief beperkt. Realisatie van waterkwaliteitsdoelen is in belangrijke mate de taak van de waterbeheerders. Een voorbeeld hiervan is het Landbouwportaal. Het Rijk beschikt voor de waterkwaliteit over de belangrijkste sturingsmogelijkheden (onder andere wet- en regelgeving op het gebied van landbouw/mest). De provincie draagt wel bij aan waterkwaliteitsverbetering. Enerzijds door door haar eigen vaarwegen ecologisch te verbeteren (vispasseerbaarheid verbeteren, natuurvriendelijke oevers aanleggen) en anderzijds door inzet van eigen beleidsinstrumenten, met name op de terreinen natuur en landbouw. Ook vervullen wij een rol in het programma Bodem en Water, waaruit het genoemde Landbouwportaal is voortgekomen.

De KRW-doelen (die door de provincie worden vastgesteld op voorstel van de waterbeheerders) zijn bovendien niet statisch. Ze worden elke zes jaar opnieuw bepaald, op basis van actuele inzichten en gegevens. Op dit moment wordt voor alle KRW-waterlichamen gewerkt aan de technische afleiding van doelen die gaan gelden voor de periode 2022-2027, en aan een passend maatregelenpakket. Doelen kunnen hoger of lager uitvallen dan de doelen voor de huidige KRW-periode (2016-2021).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
101	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.2

VRAAG:

Blijkens de website waarstaatjeprovincie.nl voldoen de wateren in het gebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vechtstreek ook in geen van de gevallen aan de KRW-normen ‘chemische toestand’. Er zijn, zie de website waarstaatjeprovincie.nl, ook provincies waarin 80, 90 of 100% van het oppervlaktewater een goede chemische toestand heeft. Welke maatregelen nemen die provincies die niet in Noord-Holland worden genomen?

ANTWOORD:

De beoordeling van de chemische toestand van oppervalktewaterlichamen vindt plaats o.b.v. de Europese lijst van ‘prioritaire stoffen’, die voor alle waterbeheerders geldt. Voor de bepaling van de chemische toestand van waterlichamen geldt evenals voor de ecologie het principe van ‘one out all out’: als een van stofcategorieën niet voldoet, voldoet de chemische toestand van het waterlichaam niet aan de norm. De stofcategorie ‘ubiquitaire stoffen’ zorgt in dit verband voor de meeste problemen. Dit zijn stoffen waarvan de productie of het gebruik al is verboden, maar die vanwege persistentie nog lang in het milieu zullen voorkomen.

De provinciale rol t.a.v. de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater is erg beperkt. De rol van waterbeheerders en Rijk is veel groter. De gegevens op de site waarstaatjeprovincie.nl zijn (indirect) afkomstig van de waterschappen, die hun gegevens leveren aan het Informatiehuis Water.

Wij kunnen de grote verschillen tussen waterschappen op deze site op dit moment niet goed verklaren. Uit contact met de beheerder van de site waarstaatjeprovincie.nl, die het beheer uitvoert in opdracht van de provincie Z-H, is in ieder geval gebleken dat in de gegevens over de jaren 2015 en 2016 fouten zijn geslopen die nog niet zijn gecorrigeerd.

We hebben nog vragen uitstaan bij het Informatiehuis Water en enkele waterbeheerders en zullen u nader informeren zodra wij voldoende over de oorzaken van de verschillen in beeld hebben.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
102	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.2

VRAAG:

Welke concrete projecten gaan worden uitgevoerd om de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren?

ANTWOORD:

Voor wat de provincie betreft staat in 2020 een bedrag van 200.000,- euro op de begroting voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarwegen.

Van de 21 miljoen euro die in het coalitieakkoord voor o.a. waterkwaliteit is uitgetrokken, staat 1 miljoen euro op de begroting 2020 (storting in de reserve groen). Over hoe dit bedrag concreet gaat worden besteed is nog geen besluit genomen, maar als het gaat om waterkwaliteit kan onder andere worden gedacht aan de KRW-pilot uit het coalitieakkoord en aan projecten die kunnen voortvloeien uit de haalbaarheidstudie voor de verbetering van de vispasseerbaarheid van de schutsluizen (zie pag. 64 van de begroting).

Overigens probeert de provincie de waterkwaliteit niet alleen met het waterbeleid te verbeteren, maar ook met haar landbouw- en natuurbeleid. Denk bijvoorbeeld aan het beleid voor natuurinclusieve landbouw.

Zie ook vraag 100

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
103	NLG	PvdD	I Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.3

VRAAG:

Waar is te vinden welke 35 projecten de provincie uitvoert om een goede toestand van het grondwater te bereiken en te behouden?

ANTWOORD:

Deze 35 projecten staan in bijlage 1 van de Watervisie 2021.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
104	NLG	PvdD	I Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.3

VRAAG:

In hoeverre voldoet het grondwater aan de eisen van de KRW?

ANTWOORD:

Alle grondwaterlichamen in Noord-Holland voldoen aan de KRW-eisen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
105	NLG	PvdD	I Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.3

VRAAG:

Op welke plekken in Noord-Holland wordt grondwater gewonnen ten behoeve van drinkwater?

ANTWOORD:

Er zijn in Noord-Holland zes gebieden waar grondwater wordt gewonnen ten behoeve van drinkwater. Dit zijn het Noord-Hollands Duinreservaat (NHD), de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) en vier wingebieden in het Gooi te weten: Huizen, Laarderhoogt, Laren en Nieuw-Loosdrecht.

Voor het NHD en de AWD geldt dat een beperkt deel van de productie natuurlijk duinwater is. Er is sprake van extra onttrekking, dus meer onttrekking dan toevoer van oppervlaktewater uit Rijn en IJsselmeer.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
106	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	3.2.2

VRAAG:

Wat zijn tot nu toe concrete resultaten van het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen, en hoelang bestaat dit overleg al?

ANTWOORD:

Het LMB focust op concrete maatregelen die bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit. Concrete resultaten zijn onder meer het versnellingsprogramma uit 2017 met daarin een samenhangend pakket van kansrijke maatregelen gericht op de KRW-doelen. Een van de projecten uit het versnellingsprogramma is de aanpak van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater in het project Schoon erf, schone sloot. In 2016 is gestart met de uitrol van dit project in de bloembollenteelt in Noord-Holland in de periode 2016-2018 hebben 30 bedrijven deelgenomen. In 2018 is het project opgenomen als thema in het Landbouwportaal Noord-Holland. Vanaf mei 2018 hebben meer dan 150 agrarische bedrijven, met name bollentelers, zich aangemeld voor een coachbezoek om de emissie van gewasbeschermingsmiddelen aan te pakken. Twee andere projecten betreffen 'Beter organisch Bemesten' en een project gericht op fosfaatreductie via drainage. Het overleg bestaat sinds 2001, en wordt periodiek aangepast. De focus ligt sinds 2014 op de KRW.

De taak van het LMB is het signaleren, adresseren en bewaken van vraagstukken en maatregelen over milieu en bollenteelt inclusief het verankeren in regelgeving en het delen van kennis. In het LMB werken vier provincies en vier waterschappen met veel bollenteelt samen met de sector en zijn er korte lijnen met het Rijk.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
114	NLG	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	5.2.5

VRAAG:

Grondbeleid: Hoeveel hectare grond verpacht de provincie aan agrariërs?

ANTWOORD:

Wij verpachten ca. 1900 hectare grond aan agrariërs

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
115	NLG	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	5.2.5

VRAAG:

Stelt de provincie duurzaamheidseisen aan grond die zij verpacht aan agrariers, zoals het bevorderen van biodiversiteit en biologische bedrijfsvoering? Zo ja, welke?

ANTWOORD:

Gebruiksvoorwaarden ten behoeve van provinciale doelen op het gebied van natuur, water en duurzame landbouw

Bij de gronduitgifte worden in alle geliberaliseerde pachtcontracten gebruiksvoorwaarden opgenomen die bijdragen aan de provinciale doelstellingen op de beleidsterreinen natuur (waaronder biodiversiteit), water (kwaliteit & kwantiteit) en duurzame landbouw (bodem & korte ketens).

De gebruiksvoorwaarden voor de percelen binnen NNN-begrenzing zijn afgestemd op de doelen die daarvoor in het vigerende Natuurbeheerplan zijn aangegeven. Voor percelen waarvoor het Natuurbeheerplan geen doelen bevat (dit zijn percelen buiten de NNN-begrenzing en zonder weidevogeldoelstelling) gelden alleen voorwaarden die de biodiversiteit en de waterkwaliteit bevorderen.

Gebruiksvoorwaarden voor percelen binnen NNN-begrenzing

Percelen met een weidevogeldoelstelling (d.w.z. ambitietype gericht op weidevogels)
- Gebruik van vaste stalmest is toegestaan, maar kunstmest en drijfmest zijn niet toegestaan.
- Gebruik van bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan.
- Maaien tussen 15 maart en 15 juni is niet toegestaan.
- Grasland mag niet worden gescheurd.
- Bouwland, bollenland en tuingrond moeten verplicht worden ingezaaid met het graszaadmengsel BG11 of rietzwenkgras.

Voor dit pakket aan voorwaarden geldt een korting op de pachtprijs van 75%.

Percelen met ambitietype Wintergastenweide N13.02

- Bestrijdingsmiddelen zijn niet toegestaan.
- Grasland mag niet worden gescheurd.

Voor dit pakket aan voorwaarden geldt een korting op de pachtprijs van 40%.

Overige percelen

- Bestrijdingsmiddelen en bemesting, in welke vorm dan ook, zijn niet toegestaan
- Bouwland, bollenland en tuingrond moeten verplicht worden ingezaaid met het graszaadmengsel BG11 of rietzwenkgras.

- Grasland mag niet worden gescheurd.

Voor dit pakket aan voorwaarden geldt een korting op de pachtprijs van 75%.

Gebruiksvoorwaarden voor percelen buiten NNN-begrenzing

Percelen met een weidevogeldoelstelling (d.w.z. beheertype open grasland)

- Gebruik van bestrijdingsmiddelen en mest is toegestaan, maar er geldt een mest- en spuitvrije strook langs de schouwsloten van 3 meter, gemeten vanaf de insteek van de sloot bovenop de verplichte 25 cm mest- en spuitvrije zone voor grasland. Op percelen smaller dan 50 meter geldt een mest- en spuitvrije zone van 2 meter.
- Grasland mag niet worden gemaaid tussen 15 maart en 15 juni.
- Bestaand grasland mag niet worden gescheurd.

Voor dit pakket aan voorwaarden geldt een korting op de pachtprijs van 40%.

Overige percelen grasland

- Bestrijdingsmiddelen en bemesting zijn toegestaan, maar er dient een mest- en spuitvrije strook langs de schouwsloten te worden aangebracht van 3 meter gemeten vanaf de insteek van de sloot bovenop de verplichte 25 cm mest- en spuitvrije zone. Voor percelen smaller dan 50 meter geldt een mest- en spuitvrije strook langs de schouwsloten van 2 meter breed.

- Bestaand grasland mag niet worden gescheurd anders dan na toestemming van de verpachter*.

Voor dit pakket aan voorwaarden geldt een korting op de pachtprijs van 5%.

*Beoordeling op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening artikel 26

Percelen bouwland, bollenland en tuinland:

- Bestrijdingsmiddelen en bemesting zijn toegestaan, maar er dient een mest- en spuitvrije strook langs de schouwsloten te worden aangebracht van 3 meter gemeten vanaf de insteek van de sloot bovenop de verplichte 50 cm mest- en spuitvrije zone. Voor bouwland groter dan 5 ha dient een strook van 6 meter aangehouden te worden, beginnende 50 cm uit de insteek van de sloot.

- Er geldt een verplichting tot het inzaaien met een inheems bloemrijk kruidenmengsel in de mest- en spuitvrije strook.

- De pachter van bouwland dient jaarlijks een bouwplan in ter afstemming met de provincie. De provincie behoudt zich het recht voor om het ingediende bouwplan af te wijzen als dit een negatief effect kan hebben op de bodemkwaliteit.

Voor dit pakket aan voorwaarden geldt voor bouwland een korting op de pachtprijs van 20%.

Voor dit pakket aan voorwaarden geldt voor bollen- en tuinland een korting op de pachtprijs van 30%.

NB. Voor alle percelen waar bestrijdingsmiddelen niet zijn toegestaan, geldt dat handmatige, pleksgewijze bestrijding van onkruid (zoals akkerdistels) wel is toegestaan, in overleg met de Beheerder Grondzaken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
116	NLG	PvdD	I. Kostic
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Van der Hoek			5.3.4

VRAAG:

Hoeveel middelen zijn beschikbaar voor het stimuleren van biologische landbouw en naar welk percentage wordt gestreefd?

ANTWOORD:

Wij hebben geen specifiek bedrag voor biologisch landbouw beschikbaar gesteld en streven ook geen percentage na. In de omgevingsvisie is de ambitie vastgelegd om de grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief te laten zijn. De biologisch (grondgebonden) landbouw zien wij als één van de pioniersgroepen als het gaat om natuurinclusief werken. Er wordt niet gestreefd naar een percentage biologisch daarbinnen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
117	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.4

VRAAG:

Eind 2018 kwam het grootste onderzoek naar de voetafdruk van ons voedsel in de geschiedenis uit. Het was een baanbrekend onderzoek van Oxford Universiteit, dat o.a. 40.000 boerenbedrijven had betrokken in de cijfers. De conclusie was helder en tot nu toe wetenschappelijk onweersproken: plantaardige eiwitten hebben vergeleken met dierlijke eiwitten altijd het minste impact op onze planeet (op het gebied van bijv. landgebruik, emissies en watergebruik). Het advies is helder: de meest effectieve manier om onze planeet leefbaar te houden, is door over te schakelen naar plantaardige landbouw.

Erkennen de GS dat we meer moeten inzetten op plantaardige eiwitten, om integraal problemen rond o.a. verschillende broeikasgasemissies, watervervuiling, verlies aan biodiversiteit en bodemkwaliteit aan te pakken?

Hoeveel geld stelt de provinicie beschikbaar om bij te dragen aan deze zogenaamde ‘eiwittransitie’? Om welke projecten/acties gaat het dan precies? Wordt er ook iets gedaan om gebruik van dierlijke eiwitten te ontmoedigen of in ieder geval niet te faciliteren?

http://www.ox.ac.uk/news/2018-06-01-new-estimates-environmental-cost-food

ANTWOORD:

Wij streven naar meer circulairiteit in de landbouw (kringlooplandbouw) voor een integrale aanpak van broeikasgasemissies, watervervuiling, verlies aan biodiversiteit en bodemkwaliteit. Vanuit de markt zien wij een toenemende vraag naar de ontwikkeling van plantaardige eiwitten in de voedselvoorziening.

Vanuit een opgave Vitaal Landelijk Gebied willen we aan samenhangende integrale voedselvraagstukken (klimaatadaptie, waterkwaliteit en -kwantiteit, natuur en landbouw) aandacht geven vanuit een interdisciplinaire benadering. Daarbij is ook aandacht voor eiwittransitie. Wij vinden het echter van belang om de verduurzaming van de veehouderij te blijven faciliteren gelet op de genoemde opgaven. Wij hebben immers geen rol in het gebruik van dierlijke eiwitten, dat wordt vooral door de markt bepaald.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
118	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.4

VRAAG:

Wat wordt precies verstaan onder kringlooplandbouw? Graag ook een praktijkvoorbeeld beschrijven.

ANTWOORD:

Kringlooplandbouw is het optimaliseren van het bedrijfsrendement in de brede zin (economisch en sociaal-maatschappelijk) door zo veel mogelijk gebruik van eigen bronnen in evenwicht en met respect voor de omgeving (bodem-, lucht-, water- en natuurkwaliteit, landschappelijke waarde, klimaat en dierenwelzijn).

Voorbeeld: De teelt van gewassen is in de kringlooplandbouw zo ingericht dat mineralen en organisch materiaal niet meer 'ontsnappen'. Zij worden optimaal benut. Gewassen benutten voedingsstoffen uit de bodem beter dan nu. En mogelijk binden gewassen, bijvoorbeeld aardappel en rijst, straks ook stikstof uit de lucht voor hun voeding. Zoals de vlinderbloemigen nu al doen. Met behulp van precisielandbouw worden voedingsstoffen heel gericht aan de planten gegeven die dat nodig hebben.

Diervoer wordt in de kringlooplandbouw gemaakt van reststromen uit de gewassenteelt en voedingsindustrie. Denk aan de delen van planten die we nu als onbruikbaar beschouwen, zoals stro en loof. Deze worden met behulp van insecten, wormen of paddenstoelen omgezet in voedingsrijke grondstoffen voor diervoer.

De dieren zetten reststromen en gewassen die niet bruikbaar zijn voor onze consumptie om in hoogwaardige eiwitrijke voeding voor mensen: melk, eieren, vlees. En hun mest vormt een waardevolle bron van organisch materiaal. Daarmee wordt de bodem weer opgeladen en is de cirkel van de kringloop zo ver als mogelijk rond. Echter een groot deel van de primaire producten komt in de menselijke keten en komt niet terug in de primaire productieketen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
119	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.4

VRAAG:

Welk percentage van de landbouw in Noord-Holland is biologisch? Welk percentage van de landbouw in Noord-Holland is (biologische) akkerbouw?

ANTWOORD:

3% van het Noord-Hollands areaal is biologisch. Binnen dat biologisch areaal is 8% akkerbouw i.e. 397 hectare.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
120	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.4

VRAAG:

Hoeveel procent van respectievelijk de veehouderij, de akkerbouw, de fruitteelt en bollenteelt in Noord-Holland is biologisch?

ANTWOORD:

- ruim 5% van alle runderen in de provincie is biologisch. Dit zijn met name melk- en kalfkoeien. Ongeveer 10% van de biologische runderen in Nederland staat op Noord-Hollandse bedrijven.
- 1% van het areaal opengronds-tuinbouw (incl. fruiteelt en sierteelt) is biologisch
- 1% van het areaal akkerbouw is biologisch
- 0,7% van het aantal bollenbedrijven is biologisch

Zie ook monitor Agrimatie.nl:
https://www.agrimatie.nl/PublicatieRegio.aspx?subpubID=2518&sectorID=7230&themaID=2267&indicatorID=2013

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
121	NLG	PvdD	I Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.4

VRAAG:

Hoeveel geld trekt het college deze periode uit voor het stimuleren van de teelt van biologische bollen en welk percentage biologische bollenteelt in de provincie wil het daarmee bereiken?

ANTWOORD:

Wij hebben geen specifiek bedrag voor biologisch landbouw beschikbaar gesteld en streven ook geen percentage na.

In de omgevingsvisie ligt de ambitie vastgelegd om de grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief te laten zijn. De biologisch (grondgebonden) landbouw zien wij als één van de pioniersgroepen als het gaat om natuurinclusief werken. Er wordt niet gestreeft naar een percentage biologisch daarbinnen.

Op dit moment onderzoekt een biologische bollenboer de afzet in het buitenland (Azië, VS, Europa), omdat die markten/consumenten op dit moment meer openstaan voor duurzame producten en daar ook meer voor willen betalen. Dit onderzoek maakt reeds onderdeel uit van het Programma Natuurinclusieve landbouw Noord-Holland. De inzet van de provincie richt zich vanuit dit oogpunt in eerste instantie op het behoud van het bestaande biologisch areaal. Wij dragen in 2019 € 20.000,- bij aan de communicatie en promotie gericht op de vraag en afzet van biologische bloembollen. Als de ondernemer succesvol is op de buitenlandse markt is er een kleine kans dat andere bedrijven ook die markt willen betreden. Op dit moment zijn er dan ook geen andere bollenbedrijven bekend die willen omschakelen naar biologische landbouw. Vooral het uitblijven van een afzetmarkt is daaraan debet.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
124	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1

VRAAG:

Er wordt gesproken over hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Welke stappen worden ondernomen om dit te verminderen?

ANTWOORD:

Het rijk en provincies werken samen aan de opgave om de fosfaat- en stikstofemissies terug te dringen. De adviescommissie Remkes is gevraagd om advies te geven over de aanpak na de uitspraak van de Raad van State. Het rijk en provincies zullen gezamenlijk komen tot een vervolgaanpak nu de PAS niet meer ongewijzigd door kan gaan en maatregelen om te komen tot stikstofreductie nodig zijn.

Het terugdringen van uitspoeling van fosfaat wordt op landelijk niveau aangepakt, door middel van het actieprogramma Nitraatrichtlijn, de landelijke regels voor grondgebondenheid in de melkveehouderij en de invoering van fosfaatrechten voor melkrundvee om onder het Europese fosfaatplafond te blijven.

De te grote uit- en afspoeling van nutriënten (fosfaat en stikstof) naar het oppervlaktewater, ten gevolge van bemesting door de landbouw, leidt op veel plaatsen in Noord-Holland tot eutrofiering, oftewel tot een slechte of matige ecologische waterkwaliteit. In het programma Bodem en Water werken waterschappen, provincie en landbouworganisaties samen om agrariërs te stimuleren zodanige (bovenwettelijke) maatregelen op hun bedrijf te nemen dat de emissies afnemen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
125	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1

VRAAG:

Hoeveel middelen worden er gereserveerd voor het Masterplan Biodiversiteitherstel, en is hier ook de uitvoering al voor begroot?

ANTWOORD:

Op pagina 28 van het Coalitieakkoord en pagina 236 van de begroting is te vinden hoeveel middelen zijn gereserveerd voor het Masterplan Biodiversiteit. Het gaat om een bedrag van € 8 miljoen, waaruit zowel de beleidsontwikkeling als de –uitvoering gefinancierd zullen worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
126	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Rommel, Loggen | 6.1

VRAAG:

Wat wordt er bedoeld met “een regionale aanpak” bij de dynamiek en onvoorspelbaarheid van de natuur?

ANTWOORD:

De ervaring leert dat we onze doelen voor natuur, water, bodem, recreatie en landbouw het beste kunnen bereiken door een integrale aanpak die op regionale schaal wordt vormgegeven. Een goed voorbeeld hiervan is het gebiedsprogramma Oostelijke Vechtplassen. Wij zijn voornemens om ook voor Laag Holland een vergelijkbaar gebiedsprogramma te ontwikkelen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
127	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Rommel | 6.1.1

VRAAG:

Bij het instellen van de EHS (later NNN) in 1990 moest er van de 55.925 ha geplande natuur nog 15.226 ha verworven worden. Bij de overgang naar de provincies in 2010 resteerde hier nog 4.442 ha van. Hoeveel hectare natuur moet er nog verworven worden aan het einde van de collegeperiode (na 33 jaar EHS beleid)?

ANTWOORD:

In het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024, dat op 17 september jl. door ons college is vastgesteld en op 4 november ter besluitvorming aan uw Staten wordt voorgelegd, is een prognose gegeven voor de realisatie van het NNN.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
128	NLG	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER | **ONDERDEEL BEGROTING**

Rommel | 5.2.5

VRAAG:

Hoe wordt de 600 hectare gerealiseerd die het verschil is tussen de opgave NNN voor deze collegeperiode (3.000 hectare) en het totaal van Aankoop NNN en ontpachting NNN (2.400 hectare, incl. nulmeting)?

ANTWOORD:

Zie antwoord op vraag 60.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
129	NLG	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	5.2.5

VRAAG:

Wat betekent precies die nulmeting 250 hectare, vooraf aan 2019?

ANTWOORD:

De nulmeting is onderdeel van het format van de Begroting, in dit geval de Indicatoren. De begrote indicator wordt afgezet tegen een gerealiseerde waarde uit het verleden. Dit is in het geval van de aankoop van NNN niet correct opgenomen in de begroting, door een spraakverwarring tussen de termen ‘gerealiseerde NNN’ en door de provincie ‘aangekochte NNN’. De nulmeting 2018 ‘gerealiseerd NNN’ bedraagt de vermelde 250 ha, de nulmeting ‘aankoop NNN’ bedraagt 132 ha. Voor een duiding van dit verschil: zie antwoord op vraag 60.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
130	NLG	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.1

VRAAG:

Welk bedrag ontvangen de terreinbeherende organisaties gezamenlijk, per jaar, voor Herstelmaatregelen in het kader van de PAS?

ANTWOORD:

In het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024, dat op 17 september jl. door ons college is vastgesteld en op 4 november ter besluitvorming aan uw Staten wordt voorgelegd, staan in paragraaf 6.2.2. de prognoses voor de jaren 2019-2022.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
131	NLG	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	5.2.5

VRAAG:

Grondbeleid: Hoeveel hectare betreft de verkopen van BBL- en PASO-gronden?

ANTWOORD:

Uitgaande van de gemiddelde prijs van € 6,-/m2 voor agrarische grond, komt de geraamde verkoop in de begroting van €4 miljoen euro neer op ca. 67 hectare te verkopen grond.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
132	NLG	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	5.2.5

VRAAG:

Hoeveel hectare van die BBL- en PASO-gronden zijn in de omgeving van Schiphol gelegen, en is bij verkoop van deze gronden de voorwaarde gesteld dat op deze gronden geen voor ganzen aantrekkelijke gewassen mogen worden geteeld?

ANTWOORD:

In totaal ligt er 480 hectare van de BBL- en PASO-gronden in de omgeving van Schiphol. De verwachting is dat er in 2020 een verkoop van 24 ha van deze gronden gaat plaatsvinden. In de zone rondom Schiphol onderzoeken wij momenteel of wij onze pachtvoorwaarden aan kunnen passen op dit punt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
133	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.2

VRAAG:

Er valt te lezen dat er een Uitvoeringsregeling behoud weidelandschap wordt opgesteld. Over welk behoud wordt hier gesproken: het weidelandschap met houtwallen, bloemrijke randen en een hoog waterpeil, of het huidige weidelandschap met diverse varianten Engels raaigras?

ANTWOORD:

Nee, de in de vraag genoemde voorbeelden zijn subsidies die vallen onder de Uitvoeringsregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (SVNL-A, zie operationeel doel 6.2.1). De uitvoeringsregeling voor het behoud van het weidelandschap heeft tot doel het behouden van het weidelandschap in z'n huidige verschijningsvorm in het Groene Uitweggebied. De regeling voorziet in subsidies voor:

Verduurzaming van de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld zonnepanelen)

Verbeteren van de bewerkbaarheid van het land (bijvoorbeeld de aanleg van kavelpaden)

Verbreden van de landbouw (neventak, zoals bijvoorbeeld een bed and breakfast)

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
134	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	6.2.3

VRAAG:

Hoe gaat de toewijzing van middelen voor opvangcentra voor wilde dieren plaatsvinden? Wordt er overleg gepleegd met betrokken organisaties, zoals Egelopvang Haarlem?

ANTWOORD:

Momenteel wordt verkend op welke wijze de aanvullende middelen die in het coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld, kunnen worden besteed. Hierbij wordt met betrokken organisaties overlegd. Wij verwachten uw Staten eind 2019 te kunnen informeren over onze aanpak.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
135	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel, Stigter	6.2.3

VRAAG:

In hoeverre zijn de werkzaamheden van GS gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord? Valt hierbij ook de afweging onder zoals deze bijvoorbeeld staan vermeld in de PRV artikel 19 lid 4 (afweging of er sprake is van groot openbaar belang, reële alternatieven etc.)?

ANTWOORD:

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord voert, in mandaat van Gedeputeerde Staten, de bevoegdheden uit die GS hebben op grond van de Wet natuurbescherming. Het gaat dan met name om vergunning- of ontheffingverlening en handhaving voor Natura2000-gebieden, beschermde diersoorten en bosareaal. Afwegingen die betrekking hebben op de PRV vallen hier niet onder.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
136	NLG	PvdD	F.Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			6.2.3

VRAAG:

Is er een aanwijzing door het Rijk gegeven over invasieve exoten die worden bestreden, waarover overeenstemming is geweest met GS (conform lid 3 artikel 3.19 WNB)? Wat is de inbreng geweest of wordt de inbreng van GS inzake invasieve exoten?

ANTWOORD:

Per 1 januari 2018 zijn Gedeputeerde Staten van provincies verantwoordelijk voor de bestrijding van de door de minister aangewezen invasieve soorten. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft inmiddels 49 invasieve soorten aangewezen. Dit zijn ook de soorten die door de Europese Commissie op grond van de Europese Exotenverordening zijn aangewezen. Er is (nog) geen overeenstemming geweest met GS conform lid 3 artikel 3.19 Wnb. De inbreng van GS inzake invasieve exoten zal bestaan uit het vaststellen van (toekomstig) provinciaal beleid, waarvoor in het Programma Natuurontwikkeling 2020-2024 al een aanzet is gegeven.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
137	NLG	PvdD	F.Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			6.2.3

VRAAG:

Valt een verbod op bepaalde teelt van gewassen ook onder de preventieve maatregelen waar de provincie zich op gaat richten?

ANTWOORD:

Wij hebben ten aanzien van de keuze van gewasteelt geen formele bevoegdheden. Wel hebben wij invloed op de gewassen die op onze eigen gronden worden verpacht. In de zone rondom Schiphol onderzoeken wij momenteel of wij onze pachtvoorwaarden aan kunnen passen op dit punt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
138	NLG	PvdD	F.Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			6.2.3

VRAAG:

Wordt met vangacties van ganzen bedoeld vergassingsacties?

ANTWOORD:

Ja

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
139	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.2.3

VRAAG:

Het ganzenbeheerplan loopt af in 2020. Wordt voor de vernieuwing een brede evaluatie uitgevoerd?

ANTWOORD:

Ja, de evaluatie van het ganzenbeheerplan is in opdracht van de Faunabeheereenheid (FBE) uitgevoerd. Hierbij zijn zowel de ecologische, juridische als praktische kanten van het ganzenbeheer geëvalueerd. Deze evaluatie dient als input voor het nieuwe ganzenbeheerplan.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
140	NLG	PvdD	F.Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.2.4

VRAAG:

Het type gewas dat verbouwd wordt is van invloed op het risico op schade dat gelopen wordt. In hoeverre worden gewas types meegenomen in het eigen risico voor agrarische ondernemers bij uitkering van faunaschade?

ANTWOORD:

Momenteel wordt de invoering van het eigen risico, zoals genoemd in het coalitieakkoord, uitgewerkt. Wij kunnen uw vraag op dit moment dus nog niet beantwoorden. Wij verwachten begin 2020 een voorstel aan uw Staten te doen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
142	NLG	PvdD	I.Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.2.3

VRAAG:

Tegen invasieve exoten worden bestrijdingsactiviteiten ondernomen en worden dieren dikwijls op gruwelijke manieren en met niet-specifieke middelen gedood. Dit terwijl er vaak niet-dodelijke oplossingen mogelijk zijn. Natuurexperts zeggen dat een sterke, evenwichtige natuur met een gevarieerd onderwaterleven en zo min mogelijk menselijk ingrijpen de beste remedie is voor invasieve exoten.

Hoeveel middelen heeft u vrijgemaakt voor niet-dodelijke, diervriendelijke alternatieven? Hoeveel middelen heeft u vrijgemaakt voor het creëren van 'meer robuuste ecosystemen' en natuurlijk herstel als middel? Kunt u een overzicht geven van onderzoeken en projecten die in dat kader worden gesteund door de provincie? Hoe verhoudt dat zich tot de middelen en tijd die beschikbaar worden gesteld om de dieren te doden?

ANTWOORD:

Wij spannen ons in om de invasieve exoten die de natuurdoelen van Natura2000-gebieden bedreigen, te bestrijden of beheren waardoor kwetsbare ecosystemen kunnen worden beschermd. Het uitgangspunt is dat invasieve exoten worden gedood ten behoeve van inheemse soorten en de biodiversiteit. Wel wordt er geëxperimenteerd met het terugplaatsen van de bestreden invasieve exoten in de voedselketen. Vrijwel alle projecten die wij via het Programma Natuurontwikkeling (PNO) financieren dragen bij aan het realiseren van meer robuuste ecosystemen, waarbij natuurlijk herstel de voorkeur verdient. Een overzicht van alle projecten staat in het PNO. Wanneer sprake is van exotenbestrijding vindt de uitvoering doorgaans plaats door jagers, terreinbeheerders of vrijwilligers/particulieren, dus hiermee is geen provinciale tijdsinzet gemoeid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
143	NLG	PvdD	I.Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.2.1.

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van het totaal (per jaar, van begin tot heden) aan besteed geld voor alle vormen van het doden van dieren (faunabeheer/jacht, exotenbeleid, [sport]visserij)?

ANTWOORD:

In 2018 waren de kosten direct gerelateerd aan het doden van dieren € 239.496. De afgelopen vijf jaar hebben de kosten gefluctueerd tussen de €40.000 en dit bedrag. Hierbij speelden met name de juridische mogelijkheid tot het uitvoeren van de ganzenvangacties en de aanwezigheid van grote groepen ganzen een rol.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
144	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	6.2.3.

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van het totaal (per jaar, van begin tot heden) aan besteed geld voor verbeteren van dierenwelzijn? Graag met toelichting over om wat voor projecten/acties/beleid het precies gaat.

ANTWOORD:

Tot op heden werden er binnen de provinciale begroting geen specifieke middelen voor dierenwelzijn aangewend. In het Coalitieakkoord 2019-2023 zijn hiervoor wel middelen vrijgemaakt. Zie hiervoor pagina 19 van het Coalitiekoord. Het beschikbare budget is terug te vinden in het 'Overzicht nieuw beleid 2019-2023' op pagina 28 van het Coalitieakkoord. In de begroting is dit terug te vinden op pagina 237 (post: Opvangcentra wilde dieren). Zie verder ook het antwoord op vraag 145.

Wel zijn er via het Europese subsidieprogramma POP3 drie regelingen opengesteld, waarin ook dierenwelzijn is meegenomen als één van de thema's voor verduurzaming van de landbouw. Zie hiervoor het antwoord op vraag 146.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
145	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	6.2.3.

VRAAG:

Dierenwelzijn is een van de expliciete thema's van de commissie NLG en vanuit de wetgeving heeft ook de provincie een zorgplicht tegenover dieren. Waarom wordt daar niets expliciet over gezegd in de begroting? Hoe gaan GS investeren in dierenwelzijn?

ANTWOORD:

GS vinden dierenwelzijn van belang. De Wet natuurbescherming kent bijvoorbeeld een zorgplicht. Omdat met de uitvoering van de zorgplicht weinig financiële middelen zijn gemoeid, is het onderwerp dierenwelzijn in onze begroting niet uitgebreid beschreven. Wel zijn in het coalitieakkoord middelen gereserveerd voor de ondersteuning van opvangcentra voor wilde dieren. Wij informeren uw Staten eind 2019 over onze aanpak voor dit onderwerp.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
151	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	4.1.1

VRAAG:

“Bij de behandeling van de provinciale Omgevingsvisie is motie 90-2017 aangenomen die Gedeputeerde Staten oproept om per 2050 omgevingswaarden vast te stellen op basis van de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).”

De oproep was om ‘op z’n laatst tegen 2050’ van WHO-normen uit te gaan. Erkent GS dat WHO een prominente organisatie is die als geen andere de expertise in huis heeft om te kunnen oordelen over normen voor gezondheid en dat -als we gezondheid van mensen op eerste plaats willen zetten – we het beste kunnen uitgaan van WHO-normen? Welke middelen worden daarom ingezet om eerder dan 2050 de WHO-normen te handhaven?

ANTWOORD:

Ja, wij erkennen de expertise van de WHO en streven ernaar hun advieswaarden zo snel als realistisch mogelijk is te bereiken. We doen dit door middel van een programmatische aanpak en een financiële impuls (Leefbaarheidsfonds/Reserve Gezonde Leefomgeving) ter hoogte van € 13,1 miljoen. Het geld zal grotendeels worden ingezet voor het verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (w.o. luchtkwaliteit).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
154	NLG	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel, Van der Hoek	6.2.3; 5.3.4; 5.3.5 4.1.6 3.2.3 4.1.3 5.3.5

VRAAG:

“De provincie kiest voor een participatieve rol. Enerzijds via de living lab methode, waar verschillende partijen samenwerken aan NIL innovaties of oplossingen voor NIL knelpunten. Daarbij richt de provincie zich op vijf pijlers: netwerk, kennis, gebiedstrajecten, keteninnovaties en communicatie. [..] Daarnaast moet het programma ook voldoende ruimte bieden aan het versterken en opschalen van goed lopende initiatieven in Noord-Holland.”

Hoe verhoudt dit beleid zich tegenover het grootste onderzoek naar de voetafdruk van ons voedsel in de geschiedenis, uitgevoerd door Oxford Universiteit en dat stelt: plantaardige eiwitten hebben vergeleken met dierlijke eiwitten altijd het minste impact op onze planeet (op het gebied van bijv. landgebruik, emissies en watergebruik). Het advies is helder: de meest effectieve manier om onze planeet leefbaar te houden, is door over te schakelen naar plantaardige eiwitten. Hoe probeert de provincie in dit programma daarop aan te sturen?

ANTWOORD:

Het programma natuurinclusieve landbouw richt zich specifiek naar aanleiding van een motie op het versterken van de biodiversiteit, verbeteren van de waterkwaliteit en optimaliseren van de bodemvruchtbaarheid. De uitvoering van de motie vindt plaats in 2018/2019.

Vanuit het onderzoek waar u naar refereert wordt gekeken naar het huidig voedselsysteem, haar tekortkomingen en de voedselvraagstukken die daaruit voortkomen. Vanuit een opgave Vitaal Landelijk Gebied willen we ook aan samenhangende integrale voedselvraagstukken (klimaatadaptie, waterkwaliteit en -kwantiteit, natuur en landbouw) aandacht geven vanuit een interdiciplinaire benadering. En zoals eerder genoemd bij het antwoord op Statenvraag 117 is daarbij ook aandacht voor eiwittransitie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
24	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	Grondbeleid

VRAAG:

“Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt in principe op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.”

VRAAG:
Kunt u aangeven hoe vaak dit jaar (tot nu toe) het instrument van onteigening is toegepast, waarvoor en wat de gebruiksfunctie van gronden was en wordt?

ANTWOORD:

Onteigening algemeen:

Onteigening bestaat uit twee delen, het administratieve gedeelte en het gerechtelijke gedeelte. De provincie start voor grote infrastructurele projecten altijd de administratieve (onteigenings-) procedure op. Dit gebeurt in een relatief vroege fase in het proces van de grondverwerving, meestal als de eigenaren één a twee biedingen hebben gehad. Door middel van een GS-besluit worden de onteigeningsstukken naar de Corporate Dienst van Rijkswaterstaat gestuurd. RWS houdt een hoorzitting en stelt het concept-Koninklijk Besluit op. Dit concept-KB wordt door de Raad van State getoetst en daarna door de Koning en de minister ondertekend. In dit KB worden de percelen ter onteigening aangewezen. Ondertussen wordt er door onderhandeld en gemiddeld wordt 90 à 95 % minnelijk verworven. Indien er geen overeenstemming is bereikt dan zet de provincie de gerechtelijke onteigening in door middel van een dagvaarding bij de rechtbank.

Ten aanzien van de realisatie van natuur geldt dat voor een aantal projecten GS het besluit hebben genomen om desnoods onteigening in te zetten. Deze projecten zijn nog niet zover dat de administratieve onteigening is opgestart.

Overzicht onteigeningszaken:

Het is in 2019 niet voorgekomen dat de provincie een dagvaarding heeft ingezet. Wel zijn er drie administratieve onteigeningsprocedures ten behoeve van de realisatie van infrastructuur gestart. Het betreft de N522-vervanging Brug Ouderkerk, waarbij een gedeelte bedrijventerrein en agrarische grond nodig zijn voor een parallelweg. Voorts betreft het de reconstructie N241b, tussen Nieuwe Niedorp en de A7. De gronden die hiervoor nodig zijn, zijn grotendeels agrarische percelen, doch ook groenstroken en enkele woonerven. Op deze gronden worden gedeelten van de weg, berm en sloot gerealiseerd.

Het laatste project is de reconstructie N247 tussen Amsterdam en Edam-Volendam met uitzondering van de gemeente Broek in Waterland. Ook in dit geval zijn de meeste gronden agrarisch, doch ook enkele bedrijfserven en waterkeringen zijn benodigd. Op deze gronden worden gedeelten van de weg, busbaan, OV-overstappunt, P&R-terrein, berm en sloot gerealiseerd, alsmede een ontsluitingsweg en kanteldijkjes.

Ter info: Vorig jaar, in 2018, zijn er totaal 4 dagvaardingen uitgebracht. Van deze vier is in twee gevallen de grond inmiddels onteigend. In drie gevallen was dat een bedrijventerrein ten behoeve van HOV in ’t Gooi. De grond is bestemd voor een ontsluitingsweg. Bij het laatste geval ging het om agrarische grond ten behoeve van de reconstructie N246. Die grond werd omgevormd tot berm en sloot behorende bij de N246.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
29	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	2.2

VRAAG:

“Programma Aanpak Stikstof. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State geoordeeld dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. De consequenties van deze uitspraak worden in beeld gebracht.”

Op 9-9-2019 publiceerde het Parool het volgende artikel:
https://www.parool.nl/amsterdam/stikstofuitspraak-blokt-bouw-duizenden-woningen-in-noord-holland~bedc0dec/

VRAAG:
Wat gaat het college aan activiteiten ondernemen om (waar mogelijk) de betreffende projecten toch doorgang te laten hebben en wat zijn eventuele gevolgen voor onderliggende Begroting 2020?

ANTWOORD:

Zie ook het antwoord op vraag 124. Het rijk en provincies werken samen aan de opgave om de fosfaat- en stikstofemissies terug te dringen. De adviescommissie Remkes is gevraagd om advies te geven over de aanpak na de uitspraak van de Raad van State. Het rijk en provincies zullen gezamenlijk komen tot een vervolgaanpak nu de PAS niet meer ongewijzigd door kan gaan en maatregelen om te komen tot stikstofreductie nodig zijn. De rekentool Aerius is recent aangepast waarmee initiatiefnemers berekeningen kunnen uitvoeren. Aan de totstandkoming en besluitvorming over een gewijzigde beleidskader wordt momenteel hard gewerkt. Het is derhalve op dit moment nog niet mogelijk om aan te geven wat onder het nieuwe, nog in ontwikkeling zijnde, beleidskader mogelijk is. Gedeputeerde Staten realiseren zich de noodzaak om zo snel mogelijk met betrokken partners een werkbaar nieuw beleidskader vast te stellen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
35	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Prog. 3

VRAAG:

“Klimaatverandering en maatschappelijke opgaven als de energietransitie, biodiversiteit en woningbouwopgave maken dat het waterbeleid op een aantal aspecten aangepast, versneld of geïntensiveerd moet worden.”

VRAAG:
Kunt u zo gedetaileerd en onderbouwd mogelijk aangeven welke klimaatveranderingen het aanpassen, versnellen of intensiveren van een aantal aspecten van het waterbeleid noodzakelijk maken? (waar mogelijk met metingen)

ANTWOORD:

In het bestuursakkoord klimaatadaptatie 2018 en in het nationale programma Deltaplan Ruimtelijke adaptatie hebben alle overheden met elkaar afgesproken om in 2020 klimaatadaptatie mee te nemen in beleid en handelen en in 2050 klimaatadaptief en waterrobuust te zijn ingericht. Daarvoor worden nu de zogenaamde klimaatstresstesten uitgevoerd die in de loop van 2020 duidelijk maken waar de urgentie ligt. In 2022 moeten de provincies een nieuwe waterprogramma’s vaststellen. De uitkomsten van de stresstesten zijn hier een belangrijk input voor.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
36	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Prog Water

VRAAG:

Kunt u t.a.v. klimaatverandering aangeven in hoeverre er rekening wordt gehouden met Global Cooling? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

In de provincie Noord-Holland zijn nog geen initatieven bekend voor Global Cooling.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
37	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin, Rommel	Prog Milieu

VRAAG:

“De provincie draagt bij aan een gezonde en veilige leefomgeving. Verbetering realiseren we in samenwerking met gemeenten, bedrijfsleven, milieu- en natuurorganisaties en inwoners.”

VRAAG:
Kunt u zo gedetailleerd mogelijk aangeven welke milieu- en natuurorganisaties subsidie van de provincie ontvangen, waar ze precies subsidies voor krijgen en hoe hoog eventuele subsidies zijn? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

De subsidies die wij verstrekken aan natuur- en milieuorganisaties staan genoemd in de lijst Subsidies buiten uitvoeringsregeling, welke deel uitmaakt van de begroting. In deze lijst staat ook aangegeven voor welk project de subsidie wordt verstrekt. De meeste van deze projecten hebben betrekking op natuurontwikkeling en is in meer detail terug te vinden in het Programma Natuurontwikkeling, dat ons college op 17 september jl. heeft vastgesteld en dat ter besluitvorming aan uw Staten is gezonden.

Daarnaast verstrekt ons college subsidie aan terreinbeheerders voor het beheer van natuurgebieden. De totale omvang van deze subsidies is eveneens te vinden in het Programma Natuurontwikkeling. U vindt dit overzicht in het hoofdstuk Financiën, in de financiële tabel voor het natuurbeheer.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
38	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen, Tekin	Prog Milieu

VRAAG:

Kunt u aangeven of er in 2018 en 2019 infra- en woningbouwprojecten zijn aangepast en/of geschrapt door inbreng van natuur- en milieuorganisaties? Zo ja, graag zoveel mogelijk details.

ANTWOORD:

Voor woningbouwprojecten zijn de gemeenten verantwoordelijk. De provincie heeft geen zicht op het aanpassen of schrappen van projecten door inbreng van natuur- en milieuorganisaties.

Bij Infraprojecten houden wij in de voorbereiding rekening met wensen uit de omgeving en eisen die Flora- en faunawetgeving stelt. Er zijn in 2018 en 2019 geen projecten geschrapt of aangepast door inbreng van natuur- en milieuorganisaties.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
39	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Tekin	4.1

VRAAG:

“Daarnaast is de provincie bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van wetgeving in het fysieke domein (milieu, water en natuur).”

VRAAG:
Kunt u een lijst van de huidige bestuurlijke boetebedragen overleggen die worden gehanteerd door de provincie en (waar mogelijk) aangeven hoe deze boetebedragen zich verhouden tot de gehanteerde boetebedragen in onze buurprovincies? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en Omgevingsdienst IJmond hebben in hun VTH-strategieën een lijst vastgesteld waarbij bij elke genoemde overtreding een dwangsombepaling is opgenomen. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord hanteert standaardbedragen voor zover het handhaving betreft met betrekking tot milieuwet- en regelgeving de

Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijn versie 2018-10 van het Landelijk Informatiepunt milieuhandhaving en voor zover het handhaving betreft met betrekking tot zwemwaterwet- en regelgeving de Richtlijn dwangsommen en Ontheffingen Provincie Noord-Holland versie 9-1-2017. Deze leidraden en richtlijnen zijn landelijk afgestemd. Door Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hanteert geen standaard dwangsombedragen. Voor elke dwangsom die wordt opgelegd, geldt dat de gekozen bedragen gerelateerd zijn aan de zwaarte van het door de overtreding geschonden belang. Tevens wordt bij de vaststelling van de bedragen de beoogde effectieve werking van de dwangsomoplegging betrokken.

Voor wat betreft het strafrechtelijk spoor geldt dat voor eenvoudige feiten de standaardbedragen worden gehanteerd uit de ‘Boetebase’. Zie hier: https://www.om.nl/onderwerpen/feiten-tarieven/ Indien een feit hier niet is opgenomen, wordt het boetebedrag door de officier van justitie bepaald.

Bijlagen:

VTH-strategie OD NHN: https://www.odnhn.nl/dsresource?objectid=7699c665-a70a-41e5-9ed6-6757866e9bd3&type=PDF

VTH-strategie ODIJ: https://www.odijmond.nl/publish/pages/3012/04_bijlage_2_vth-strategie_milieu_2019-2022.pdf

VTH-strategie OFGV: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2019-84276.pdf

Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen: https://www.infomil.nl/publish/pages/116473/leidraadhandhavingsactiesentermijnen2018-10.doc

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
43	NLG	PVV	R. van Tiggelen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.4

VRAAG:

“Ten slotte wil de provincie in polder Westzaan verbrakking (een Natura2000-opgave) en bodemdaling integraal aanpakken. Bij verbrakking wordt de van oorsprong brakke bodem, die door menselijk ingrijpen in de loop der eeuwen steeds zoeter is geworden, weer zouter gemaakt. Hiermee wordt voorkomen dat unieke flora en fauna die specifiek in dit gebied voorkomt, definitief verdwijnt. Voor dit project is reeds financiering beschikbaar.”

VRAAG:
Wordt er onderzoek gedaan naar en/of maatregelen genomen tegen eventuele negatieve gevolgen van het verbrakken van genoemd gebied en andere gebieden waar vergelijkbare plannen zijn? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.

ANTWOORD:

Uitsluitend polder Westzaan kent een verbrakkingsopgave vanwege Natura2000 doelen. Het plan is om het brakke water uit te malen op de Zaan. Er zijn volgens huidig onderzoek geen significante gevolgen voor het watersysteem, mits het debiet aan inlaatwater laag blijft en het water via het Zaangemaal wordt afgevoerd. Het project bevindt zich in de studiefase. Bij uitvoering van de plannen volgt een definitief onderzoek en worden alle mogelijke effecten door de waterbeheerder getoetst in een vergunningprocedure in het kader van de Waterwet.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	NLG	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.3.1

VRAAG:

Chroom-6: welke specifieke maatregelen worden in onze provincie genomen, en welk budget is hiervoor beschikbaar?

ANTWOORD:

De volgende maatregelen zijn reeds genomen:

-bij geplande onderhoudswerkzaamheden aan (oude) verflagen waarbij stof kan ontstaan, wordt er eerst gericht onderzoek/bemonstering gedaan aan het desbetreffende onderdeel.

- per gebiedsaannemer en per investeringsproject (zover relevant), wordt er een plan van aanpak opgesteld over hoe men omgaat met het chroom 6 in (oude) verflagen.

-bij de sloop van de oude Beatrixbrug en Kogerpolderbrug zijn extra maatregelen getroffen. De stalen onderdelen zijn in grootst mogelijke stukken gedemonteerd en direct in containers gehesen en afgevoerd. Onderdelen die te groot waren om in 1 keer in de container te worden gehesen, zijn eerst lokaal gesaneerd van chroom 6. Hierbij is gebruik gemaakt van puntafzuiging en technieken die gangbaar zijn in de asbestverwijderingsbranche.

De bovenstaande kosten zijn gefinancierd uit de risicobudgetten van de gebiedscontracten en uit het risicobudget van het desbetreffende investeringsproject. Vanaf 2020 worden extra maatregelen, conform de hierboven genoemde plannen van aanpak, verwacht in het reguliere onderhoud. Hiervoor is bij de kaderbrief 2020 budget voor ‘chroom 6’ beschikbaar gesteld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	NLG	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel, Tekin			2.3.1

VRAAG:

Verbeteren biodiversiteit: is € 0,5 miljoen voldoende? Of is dit bedrag alleen bedoeld voor maatregelen binnen programma 2?

ANTWOORD:

Dit bedrag is direct gekoppeld aan beheer infrastructuur (programma 2) voor optimalisatie van de groenobjecten in het gehele provinciale areaal. De verwachting is dat het voldoende zou moeten zijn.

Daarnaast worden de gelden uit de Kaderbrief 2019 gebruikt voor verbetermaatregelen landschappelijke inpassing én biodiversiteit; aanplant van bomen of struiken waar deze wel zijn gewenst, maar nog niet aanwezig zijn.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13	NLG	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			3.2.2

VRAAG:

Gebieden met kwetsbare natuur: wanneer worden deze in kaart gebracht?

Hoe gedetailleerd gaat dit gebeuren?

ANTWOORD:

Naar aanleiding van de droogte van vorig jaar is in kaart gebracht welke natuurgebieden schade (dreigen te) ondervinden van deze droogte. In onze provincie zijn met name de veenweidengebieden kwetsbaar. In ons op te stellen gebiedsprogramma Laag Holland zal dit aspect ook worden meegenomen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
21	NLG	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			prog 6

VRAAG:

Biodiversiteit:

“Beleid tot herstel van de biodiversiteit begint z’n vruchten af te werpen” – hoe verhoudt zich deze opmerking met eerdere frasen in de begrotingstekst, zoals bijvoorbeeld op bladzijde 99? Daar wordt herhaaldelijk gerept van ‘staat onder grote druk’ en ‘wordt bedreigd’ …

ANTWOORD:

Positief is dat de grote achteruitgang in biodiversiteit in een groot deel van de natuurgebieden gestopt is. Bijvoorbeeld in de duinen is te zien dat de vegetatie zich aan het herstellen is, dankzij inrichtings- en beheermaatregelen. Desondanks hebben – zowel binnen de natuurgebieden maar zeker ook daarbuiten – veel kwetsbare soorten nog steeds een bedreigde status, en is het gewenste herstel van de biodiversiteit nog niet bereikt. Kortom: er worden successen geboekt, maar er ligt ook nog een grote opgave voor ons.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
193	NLG	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	3.2.2.

VRAAG:

De beschikbaarheid van zoetwater zal de komende jaren een grote maatschappelijke uitdaging kunnen zijn, kijkend ondere andere naar ons drinkwater, de landbouw en natuurgebieden. De provincie onderneemt hier ook acties op, zoals inventarisatie van kwetsbare gebieden. Het bouwen aan een strategische zoetwatervoorraad door overheid en particulieren/bedrijven kan in dit kader buitengewoon relevant worden de komende jaren.

Hoeveel middelen uit de begroting 2020 worden ingezet voor het bevorderen van de aanwezige zoetwatervoorraad in Noord-Holland?

In welke mate zijn initiatieven om de strategische watervoorraad van Noord-Holland te vergroten, onderdeel van deze middelen, en hoeveel is dat? Wat zijn deze initiatieven?

ANTWOORD:

Voor zoete grondwatervoorraden geldt dat erop wordt toegezien dat voorraden niet worden aangetast. Concreet betekent dit dat bij vergunningaanvragen voor grondwateronttrekking wordt gekeken of de onttrekking niet groter is dan de grondwateraanvulling. Dit gebeurt door de omgevingsdienst en de kosten voor vergunningverlening en toezicht Waterwet bedragen € 380.000,--

Voor oppervlaktewater werkt de provincie binnen het deltaprogramma zoetwater samen met Rijk, waterbeheerders, en andere partijen. In 2020 wordt voor ca. € 350.000,-- bijgedragen aan pilots en projecten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
194	NLG	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	5.3.5.

VRAAG:

In november 2019 zal de nieuwe Europese Commissie aantreden, waarna ook de Europese meerjarenbegroting vastgesteld zal worden. De landbouwfondsen in die meerjarenbegroting zijn historisch gezien altijd omvangrijk. Daarnaast is het mogelijk dat binnen deze fondsen accentverschuiving zal optreden in relatie tot de aanwending van de beschikbare middelen. In de afgelopen jaren heeft de provincie kunnen profiteren van Europese subsidieregelingen.

Welke gevolgen kan de beschikbaarheid van Europees subsidieregelingen hebben op de (meerjaren)begroting van de provincie, en welke ruimte is er binnen de huidige begrotingskaders om tot eventuele co-financieringsprojecten te komen vanaf 2020?

ANTWOORD:

Voor het landbouwfonds:

Cofinanciering is concreet nodig vanaf 2021. Het was prematuur om hier al voor de begroting 2020 budget voor te ramen. De nieuwe GLB periode loopt van 2021-2027 met nieuwe subsidiemogelijkheden. De verwachting is echter dat het NSP één jaar later van start gaat en het budget van 2021 wordt geprogrammeerd via het POP3. Er wordt gewerkt aan een Nationaal Strategisch Plan (NSP) voor het GLB waarvoor provincies cofinanciering gevraagd zal worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
196	NLG	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.1.4.

VRAAG:

Het Programma Bodemdaling Veenweidegebieden is een belangrijk provinciaal beleidsinstrument om de problemen in het gebied aan te pakken. Daarvoor worden diverse acties ondernomen. Financiering daarvoor in 2020-2023 is in de budgettabel opgenomen. Voor 2020 zijn in de tekst concrete projecten genoemd waaraan de provincie middelen besteed.

Welke resultaten wenst GS te halen met de aanwending van de middelen in 2020, die aangewend worden voor de genoemde projecten? Op welke wijze wordt gemonitord in hoeverre deze resultaten gerealiseerd worden? Als ik de zinsnede “In het … operationele doelen” zo mag lezen dat antwoorden op de hiervoor gestelde vragen nog komt, wanneer mogen we dit Programma Bodemdaling verwachten?

Welke consequenties heeft de beleidsevaluatie van de beoogde resultaten in 2020 voor de beschikbaarstelling van additionele middelen in de periode 2021-2023?

ANTWOORD:

GS willen komen tot een integraal programma voor de veenweiden in 2020 (zie ook het antwoord op vraag 262). De realisatie van de bodemdalings- en de klimaatopgave is onderdeel van dit programma. Belangrijke parameter is de vermindering van de uitstoot aan broeikasgassen (de CO2-eq-reductie), die behaald kan worden met dit programma. Op een zestal locaties in Nederland is dit jaar gestart met onderzoek hoeveel vermindering van broeikasgasuitstoot met verschillende maatregelen kan worden bereikt. Medio 2022 zijn de resultaten beschikbaar. Op dat moment kan een indicator (een concreet getal aan reductie in kg CO2-eq) worden benoemd voor het operationele doel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
197	NLG	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Rommel	6.2.4.

VRAAG:

De afgelopen jaren zijn de schade-uitkeringen voor met name vreetschade fors toegenomen. In het coalitie-akkoord heeft GS hier een aanpak op geformuleerd met als doel om de schade te verminderen door onder andere meer preventieve prikkels bij ondernemers te leggen.

Op basis van welke informatie begroot GS de verwachte uit te keren schadecompensatie voor de jaren 2020 en verder?

Hoe monitors GS de effectiviteit van het in te stellen beleid vanaf 2020? Op basis van welke aspecten of KPI's wordt het beleid geevalueerd, en hoe verzamelt GS informatie over die aspecten/KPI's?

ANTWOORD:

De hoogte van de faunaschade is onvoorspelbaar. Deze hangt immers af van populatiedynamiek, weersomstandigheden en de prijs van gras. Wij baseren onze ramingen op prognoses van BIJ12/Faunafonds; het expertisecentrum op dit vlak.

De effectiviteit van dit beleid monitoren wij door de omvang van de tegemoetkomingen die wij moeten verstrekken, nauwkeurig te volgen. Wij beschouwen ons beleid succesvol als de omvang van deze tegemoetkomingen daalt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
146	NLG, EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	6.2.3; 5.3.4; 5.3.5 4.1.6 4.2.1

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van geld/middelen/informatie die via Europese subsidieprogramma's waar de provincie gebruik van maakt direct of indirect worden besteed aan dierenwelzijn? Waar worden die middelen dan precies in geinvesteerd?

ANTWOORD:

Via het Europese subsidieprogramma POP3 zijn er drie regelingen opengesteld, waarin ook dierenwelzijn is meegenomen als één van de thema's voor verduurzaming van de landbouw. Er zijn 6 projecten die ondermeer bijdragen aan het thema dierenwelzijn en subsidie hebben ontvangen. De investeringen betreffen dan met name voorzieningen voor dierenwelzijn in het stalsysteem (strooiselboxen, welzijnsvriendelijke vloeren, meer ruimte per dier) en duurzame voeding met een verlaagde emissie.

De regeling jonge landbouwers kent een aantal onderdelen voor de verduurzaming van de veehouderij zoals maatregelen voor weidegang, koematrassen en vermindering van ammoniakemissie.

Zie ook het antwoord op vraag 149.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
147	NLG, EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	6.2.3; 5.3.4; 5.3.5 4.1.6 4.2.1

VRAAG:

Wat wordt precies bedoeld met “duurzame agrosector” (graag alle aspecten waarop getoetst wordt toelichten op basis van wetenschapplijk onderzoek)?

Hoe verhoudt dit beleid zich tegenover het grootste onderzoek naar de voetafdruk van ons voedsel in de geschiedenis, uitgevoerd door Oxford Universiteit en dat stelt: plantaardige eiwitten hebben vergeleken met dierlijke eiwitten altijd het minste impact op onze planeet (op het gebied van bijv. landgebruik, emissies en watergebruik). Het advies is helder: de meest effectieve manier om onze planeet leefbaar te houden, is door over te schakelen naar plantaardige eiwitten. http://www.ox.ac.uk/news/2018-06-01-new-estimates-environmental-cost-food

ANTWOORD:

In deze wordt het begrip ‘duurzaamheid’ vooral toegepast in de context van land- en tuinbouw en visserij, voedselproductie en -consumptie en platteland, natuur en landschap. Omdat de term verschillend wordt gebruikt, moet het nader gedefinieerd worden. Veel gebruikt is de definitie van VN-commissie Brundtland (1987): ‘Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoefte van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoefte te voorzien in gevaar te brengen.’
Anders geformuleerd willen we nu geen activiteiten ondernemen die het leven van onze kinderen en kleinkinderen problematisch maken. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan uitputting van energie en grondstofbronnen, aantasting van milieu, natuur, landschap en klimaat en vernietiging van vruchtbare land- en tuinbouwgronden.
Onze agri-food sector kent een brede vertegenwoordiging van sectoren en bijbehorende ketens: veehouderij, glastuinbouw, (zaad)veredeling, akkerbouw, tuinbouw, visserij en fruitteelt. Elke sector heeft ook specifieke aandachtpunten om te verduurzamen. Op de website van Agrimatie staan feiten en cijfers over de duurzaamheidsprestaties van de Noord-Hollandse land- en tuinbouw. Via deze portal is informatie over prestaties van de land- en tuinbouwsectoren eenvoudig en snel toegankelijk. Op de portal presenteert Wageningen Economic Research actuele cijfers en duiding aan ontwikkelingen op de thema’s milieu & ruimte, economie

https://www.agrimatie.nl/PublicatieRegio.aspx?subpubID=2518&sectorID=7230&themaID=7201&indicatorID%20=%202013

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
148	NLG, EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	6.2.3; 5.3.4; 5.3.5 4.1.6 4.2.1

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van projecten waar POP3 naartoe gaat en welk percentage daarvan veehouders betreft (inclusief mestvergisting) en welk percentage naar duurzame akkerbouw?

Hoe verhoudt dit beleid zich tegenover het grootste onderzoek naar de voetafdruk van ons voedsel in de geschiedenis, uitgevoerd door Oxford Universiteit en dat stelt: plantaardige eiwitten hebben vergeleken met dierlijke eiwitten altijd het minste impact op onze planeet (op het gebied van bijv. landgebruik, emissies en watergebruik). Het advies is helder: de meest effectieve manier om onze planeet leefbaar te houden, is door over te schakelen naar plantaardige eiwitten.

ANTWOORD:

Er zijn in de regelingen Fysieke investeringen en Europese Innovatie Partnerschappen (EIP) 24 projecten gesubsidieerd. 8 projecten (33%) betreffen veehouderij, waarvan 3 projecten (13%) investeren in monomestvergisting, 7 projecten (29%) betreffen akkerbouw, 9 projecten tuinbouw (38%) en 3 projecten bollenteelt (13%).

Voor de regeling voor Jonge landbouwers (Jola), betreft een investeringsregeling voor duurzame investeringen. Bij deze regeling wordt geen onderscheid gemaakt naar het type bedrijf akkerbouw of veehouderij. Het overgrote deel betreft aanvragen voor zonnepanelen. Ca 10% van de aanvragers vragen subsidie aan voor investeringen voor de veehouderij (zoals systemen voor weidegang en stalvoorzieningen) en circa 20% voor de akker- tuinbouw (bijvoorbeeld precisielandbouwtechnieken en niet kerende grondbewerking).

Vanuit het onderzoek waar u naar refereert wordt gekeken naar het huidig voedselsysteem, haar tekortkomingen en de voedselvraagstukken die daaruit voortkomen. Vanuit een opgave Vitaal Landelijk Gebied willen we ook aan samenhangende integrale voedselvraagstukken (klimaatadaptie, waterkwaliteit en -kwantiteit, natuur en landbouw) aandacht geven vanuit een interdiciplinaire benadering. En zoals eerder genoemd bij het antwoord op Statenvraag 117 is daarbij ook aandacht voor eiwittransitie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
150	NLG, EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek, Tekin	6.2.3; 5.3.4; 5.3.5 4.1.6 4.2.1

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van geld/middelen/informatie die via Europese subsidieprogramma's waar de provincie gebruik van maakt direct of indirect worden besteed aan gezondheid? Waar worden die middelen dan precies in geinvesteerd?

ANTWOORD:

Op de website www.Europaomdehoek.nl

vindt u alle projecten in Noord-Holland die een Europese subsidie hebben ontvangen. U kunt een selectie maken op thema en fondsen.

Voor de provincie zijn de fondsen EFRO, Interreg, ELFPO en LIFE relevant. Deze fondsen dragen zowel direct als indirect bij aan het Noord-Hollands beleid op het gebied van milieu, klimaat, gezondheid, waterkwaliteit en natuur.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
152	NLG, EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek, Loggen, Rommel	6.2.3; 3.2.2 3.2.3

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van geld/middelen/informatie die via Europese subsidieprogramma's waar de provincie gebruik van maakt direct of indirect worden besteed aan waterkwaliteit en natuur? Waar worden die middelen dan precies in geinvesteerd?

ANTWOORD:

Op de website www.Europaomdehoek.nl

vindt u alle projecten in Noord-Holland die een Europese subsidie hebben ontvangen. U kunt een selectie maken op thema en fondsen.

Voor de provincie zijn de fondsen EFRO, Interreg, ELFPO en LIFE relevant. Deze fondsen dragen zowel direct als indirect bij aan het Noord-Hollands beleid op het gebied van milieu, klimaat, gezondheid, waterkwaliteit en natuur.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
153	NLG, EFB	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek	6.2.3; 5.3.4; 5.3.5 4.1.6 3.2.3 4.1.3 5.3.5

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van geld/middelen/informatie die via Europese subsidieprogramma's waar de provincie gebruik van maakt, direct of indirect worden besteed aan de veehouderij en visserij? Waar worden die middelen dan precies in geinvesteerd?

ANTWOORD:

Wij ondersteunen de veehouderij via het POP3 (ELFPO).

Twee regelingen voor innovatie: totaal verleend € 4.289.602,-, waarvan 50% Europese subsidie en 50% provincie

Europese Innovatie Partnerschappen: € 2.411.781,92, waarvan 50% Europese subsidie en 50% provinciale bijdrage.

Deze middelen zijn (in)direct ten goede gekomen aan de verduurzaming van de veehouderij. In totaal hebben 8 projecten in de veehouderij subsidie ontvangen vanuit POP3. Deze middelen worden geinvesteerd in het uitrollen van innovaties of juist het testen en ontwikkelen van innovaties. Er is geinvesteerd in de bouw van innovatieve stallen die bijdragen aan een klimaatneutrale veehouderij, verbinding boer-burger (door bouw ontvangstruimte), diervriendelijke stalsystemen (wroetstal, vrijloopstal) en onderzoek naar inzet zeewier als veevoer voor terugdringen methaanuitstoot.
De regeling jonge landbouwers wordt tot en met 2020 jaarlijks opengesteld en kent een aantal onderdelen voor de verzuurzaming van de veehouderij zoals maatregelen voor weidegang koematrassen en vermindering van ammoniakemissie.
Met de regeling voor kavelruil ondersteunen wij Stivas. Bij kavelruilprojecten kan het ook gaan om veehouderijbedrijven. Wij ondersteunen het kavelruilproces en de ruilkosten.

Wij ondersteunen geen visserijprojecten met Europese middelen

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
18	NLG, EFB	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen, van der Hoek	5.3.4

VRAAG:

Participeert de provincie in het proces dat moet leiden tot de 'Ijsselmeeragenda'?

2020: overeenkomst voor het Ijsselmeergebied om de visserijdruk in evenwicht te brengen met de draagkracht van het ecosysteem. Met wie, hoe en met welke economische resultaten?

ANTWOORD:

Ja, wij participeren met het ministerie van LNV (trekker), Rijkswaterstaat, de provincies Friesland en Flevoland, Stichting Blauwe Hart, Vogelbescherming Nederland, NVWA, RVO.nl, de Producentenorganisatie IJsselmeer en Sportvisserij Nederland. Wij hebben zowel een rol vanuit onze verantwoordelijkheid voor de vergunningverlening voor de wet natuurbescherming als financieel in de bijdrage aan maatregelen voor een duurzame IJsselmeervisserij. Het economische resultaat is dat duidelijk wordt hoeveel er in de toekomst nog kan worden gevist en voor hoeveel visserijbedrijven dit mogelijkheden geeft om te investeren in hun bedrijf (zie ook brief aan PS nr 1187322/1187333).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
149	NLG, EFB, RWK	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Van der Hoek, Stigter, Tekin	6.2.3; 5.3.4; 5.3.5 4.1.6 4.2.1

VRAAG:

Kunt u een overzicht geven van geld/middelen/informatie die via Europese subsidieprogramma's waar de provincie gebruik van maakt direct of indirect worden besteed aan milieu en klimaat? Waar worden die middelen dan precies in geinvesteerd?

ANTWOORD:

Op de website www.Europaomdehoek.nl

vindt u alle projecten in Noord-Holland die een Europese subsidie hebben ontvangen. U kunt een selectie maken op thema en fondsen.

Voor de provincie zijn de fondsen EFRO, Interreg, ELFPO en LIFE relevant. Deze fondsen dragen zowel direct als indirect bij aan het Noord-Hollands beleid op het gebied van milieu, klimaat, gezondheid, waterkwaliteit en natuur.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
25	NLG, M&B	PVV	R. van Tiggelen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.3

VRAAG:

“Op deze infrastructuur beheert de provincie 590 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten.”

VRAAG:
Kunt u aangeven wat de kosten zijn van ecoducten/natuurbruggen/faunapassages die in beheer zijn van de provincie Noord-Holland en hoeveel buiten gebruik zijn?

ANTWOORD:

De groeninrichting aan de bovenzijde van de ecoducten/natuurbruggen is in beheer van de aangrenzende terreinbeheerder. De provincie Noord-Holland beheert het constructieve deel van dit kunstwerk. Faunapassages worden wel in zijn geheel onderhouden door PNH.

De beheerkosten voor ecoducten/ natuurbruggen/faunapassages bedragen ca. € 0,5 miljoen per jaar.

Alle ecoducten/natuurbruggen zijn in gebruik. Niet alle faunapassages zijn in gebruik; van een aantal wordt onderzocht in hoeverre handhaving noodzakelijk is.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
72	NLG, RWK	CDA	J.H.M. Bond
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Loggen			3.2.2

VRAAG:

“Naar aanleiding van de evaluatie van de droge zomer van 2018 worden door diverse partijen maatregelen uitgevoerd. De provincie zal de gebieden met kwetsbare natuur in kaart brengen en is betrokken bij de uitwerking van de regionale verdringingsreeksen.”

Er is sprake van diverse partijen; wie zijn dit concreet? Welke budgetten van de andere partijen zijn daarmee precies gemoeid? Wat is de prioriteit binnen totaalbudget?

ANTWOORD:

Samen met de Noord-Hollandse waterbeheerders en terreinbeheerders en in overleg met de andere provincies brengen we de gebieden met kwetsbare natuur in kaart.

De uitwerking van de verdringingsreeks komt voort uit de beleidstafel droogte en vindt plaats in de Regionale Droogte Overleggen (RDO) West-Midden en Noord. Hieraan nemen provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat deel. Hier is geen budget mee gemoeid alleen personele inzet. Uit de beleidstafel droogte komt ook de aanbeveling voor Joint Fact Finding IJsselmeer voort. Naast personele inzet is daar om een bijdrage van 10.000 euro per organisatie gevraagd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
74	RWK	Cda	

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.2.1

VRAAG:

In de toelichting staat dat er ongeveer evenveel knooppunten in 2020 als in 2019 zijn die voorzien worden van co-financiering en andere stimulering. Hoe rijmen we dat dat met de halvering van het budget voor 2020 op pag 93?

ANTWOORD:

De tabel in toelichting betreft de aantallen knooppunten waaraan we bijdragen dmv het leveren van kennis of inzet van instrumenten, dus niet alleen met financiele middelen.

Daarnaast verschilt per knooppunt de complexiteit en daarmee de behoefte aan cofinanciering. soms gaat het om kleinere en soms om hogere bedragen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
75	RWK	CDA	Sanderse

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels, Loggen	5.2.3 visie nzkg + havencomplexen realiceren
	5.2.4 ruimtelijke structuur versterken

VRAAG:

Waarom zo'n enorme teruggang in budget tov '19?

ANTWOORD:

5.2.3 In 2019 heeft het NZKG een eenmalige impuls van € 1 miljoen ontvangen vanuit Energietransitie. Tevens is er in de begroting 2019 rekening gehouden met een vooronderzoek naar de Energiehaven van € 1,5 miljoen (waarvan circa 75% bijdragen wordt door andere partijen). Dit zijn eenmalige kosten waardoor de lasten in 2019 € 2,5 miljoen hoger zijn geraamd dan in de jaren erna.
Note: het vooronderzoek naar de Energiehaven zal later van start gaan dan verwacht, waardoor de lasten in 2019 worden afgeraamd bij de Laatste begrotingswijziging 2019 en bijgeraamd bij de eerste begrotingswijziging 2020

5.2.4 In het budget voor 5.2.4 zit in 2019 en 2020 nog uitgaven vanuit de reserve Ruimtelijke ontwikkeling. In 2019 voor het kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder en de Kop werkt en in 2020 voor het kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder. Vanaf 2021 zijn deze projecten afgerond en zit er geen budget meer in de reserve.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
276	RWK	ChristenUnie	Gerjan van den Heuvel

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.4.2

VRAAG:

De bijdrage in de komende jaren aan de versnelling van de woningbouwopgave is geraamd op €54.000. Vraag: uit welke elementen bestaat de opbouw van dit getal? Met andere woorden: wat gaat dit concreet opleveren?

ANTWOORD:

Het huidige beleid voor ‘afstemming en regionale programmering woningbouw’ loopt af. De Provinciale Woonvisie en de RAP’s eindigen eind 2020. De bedragen die begroot zijn voor de periode daarna betreffen capaciteitskosten (ambtelijke inzet) voor de woonakkoorden.

Voor het aanjagen van de woningbouwproductie kan een deel van de voor de periode 2020 – 2024 beschikbare € 4,8 miljoen worden ingezet. Een deel dit geld zal worden ingezet voor uitvoering van de woonakkoorden.

Als onderdeel van de op te stellen Woonagenda (in uitwerking op de Omgevingsvisie en het coalitieakkoord) wordt hiervoor een invulling en verdeling voorbereid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
277	RWK	ChristenUnie	Gerjan van den Heuvel

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.4

VRAAG:

2019 wordt 12,3 miljoen toegevoegd gereserveerd voor woningbouw Voor de komende jaren wordt 1,2 miljoen per jaar hieraan toegevoegd. In hoeverre lukt het ons om het geld ook daadwerkelijk hiervoor in te zetten? Dit ook in het perspectief van de verwachtte uitgaven van €54.000 per jaar.

ANTWOORD:

De € 12,3 miljoen betreft het restant van het budget van in totaal € 15 miljoen voor het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw. Het uitvoeringsprogramma loopt tot en met 2020, er worden door gemeenten diverse aanvragen voorbereid voor deze beschikbare subsidie. Circa € 6,1 miljoen van het totale budget is nog beschikbaar voor nieuwe aanvragen in 2020.

Een deel van de voor de periode 2020 – 2024 beschikbare € 4,8 miljoen kan worden ingezet voor het aanjagen van de woningbouwproductie, een deel voor uitvoering van de woonakkoorden. Als onderdeel van de op te stellen Woonagenda (in uitwerking op de Omgevingsvisie en het coalitieakkoord) wordt hiervoor een invulling en verdeling voorbereid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
65	RWK	D66	Suzanne Klaassen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2

VRAAG:

In welk operationeel doel is de zonne-aanjager uit het coalitieakkoord terug te vinden? Eerder is deze rol benoemd als zonne-makelaar in de brief van GS van 21 maart.

ANTWOORD:

De initiatieven op het gebied van zon vallen onder operationeel doel 4.2.1. Bijdragen aan energietransitie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
224	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	OV-knooppunten

VRAAG:

FvD ziet graag een nadere opheldering ten aanzien van de ruime begrotingen tot 2021: €9.962.000 in 2019; €5.716.000 in 2020; €3.285.000 voor 'bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens'; in het licht van de rekening van 2018 van €494.000. Wat zijn nu de grote kostenposten in deze optimalisering van OV-Knooppunten? Tel hierbij nog eens de stortingen op reserveringen voor OV-Knooppunten en negatieve onttrekkingen op en men komt in de provincie uit op een bedrag van meer dan €40 miljoen voor het jaar 2019. Forum voor Democratie wil daarom eigenlijk twee zaken in algemene zin weten: a) wat maakt dit project zo kostbaar; en b) wat maakt dit project zo belangrijk voor de provincie?

ANTWOORD:

In 2018 bevonden we ons in de beginfase van de realisatie van knooppuntontwikkeling. Bovendien gaat het om langdurige complexe gebiedsontwikkelingen. De omvang van de opgaven en daarmee de behoefte aan cofinanciering verschilt per knooppunt

Grootste kostenposten zijn in 2019 Zaandam Kogerveld en Heerhugowaard (verbeteren bereikbaarheid knooppunt, optimaliseren deur-tot-deur reis, verbeteren leefomgevingskwaliteit /openbare ruimte)

Van het totaalbedrag van 37 miljoen is nog 17 mln beschikbaar vanuit de vorige coalitieperiode. Dit laatste deel is nagenoeg volledig toegekend dan wel gereserveerd door GS voor langjarige complexe gebiedsontwikkelingprojecten. De rest van het bedrag betreft de middelen uit het OV-fonds, waarvoor de inzet nog bepaald wordt (ov-visie/bestedingsplan).

OV-knooppunten zijn belangrijk voor de provincie omdat het mogelijkheden biedt om de urgente opgaven op het gebied van verstedelijking en bereikbaarheid te faciliteren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
225	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Ruimte

VRAAG:

Forum voor Democratie ziet ook graag een nadere specificatie van de kosten voor ‘ruimtelijke structuur versterken’.

ANTWOORD:

Zie de toelichting onder punt 3 onder OD 5.2.4. Doordat situaties verandelijk zijn kun nu geen exacte verdeling van het budget worden gegeven.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
227	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Woningbouw

VRAAG:

In de begroting staan geen concrete cijfers opgenomen over hoe groot de bouwopgave in Noord-Holland is. Heeft GS zicht op het aantal woningen dat in totaal in Noord-Holland in aanbouw moet worden genomen om de wooncrisis een halt toe te roepen? Zo ja, hoeveel woningen moeten er de aankomende jaren in aanbouw worden genomen? 105.000 binnen de MRA voor de periode 2018-2025

ANTWOORD:

Gedeputeerde Staten heeft op 3 september jl. de Bevolkingsprognose 2019 - 2040 vastgesteld. Dit rapport bevat de actuele verwachting voor de ontwikkeling van de woningbehoefte. Voor de MRA is de verwachting dat het gaat om 78.900 woningen in de periode 2019-2025. Zie hiervoor ook blz. 19 van de bevolkingsprognose.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
228	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Woningbouw

VRAAG:

Hoe ziet GS de ruimtelijke verdeling van het aantal nieuw te bouwen woningen voor zich in Noord-Holland? Is het mogelijk om een overzicht te krijgen van het aantal woningen dat er per gemeente opgeleverd moet worden volgens GS?

ANTWOORD:

Voor het woningbouwprogramma geldt dat de vraag leidend is.

Afhankelijk van de huidige én toekomstige woningbehoefte wordt regionaal bepaald hoeveel woningen er waar nodig zijn. Deze behoefte is per regio, per gemeente én per periode in beeld gebracht in de provinciale Bevolkingsprognose 2019 - 2040 (zie figuren 44, 45 en 46 in het via deze link te downloaden document met de prognose).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
229	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen, Rommel	Woningbouw

VRAAG:

De recente stikstof-uitspraak van de Raad van State en de strenge EPC-normen die vooral woningbouwcorporaties in Amsterdam treft, lijken de bouw-ambities uit het coalitieakkoord en de uitwerking in de begroting in de weg te staan. Wat acht GS in de aankomende jaren een realiseerbare bouwopgave in het licht van de implicaties van deze uitspraak? GS zou, volgens de nieuwe rekenmethode, in staat moeten zijn aan te geven wat er qua woningbouw wél haalbaar is en ook op welke termijn.

ANTWOORD:

Het rijk en provincies werken samen aan de opgave om de stikstofemissies terug te dringen. De adviescommissie Remkes is gevraagd om advies te geven over de aanpak na de uitspraak van de Raad van State. Het rijk en provincies zullen gezamenlijk komen tot een vervolgaanpak nu het PAS niet meer ongewijzigd door kan gaan en maatregelen om te komen tot stikstofreductie nodig zijn. De rekentool Aerius is recent aangepast waarmee initiatiefnemers berekeningen kunnen uitvoeren. Aan de totstandkoming van en besluitvorming over een gewijzigd beleidskader wordt momenteel hard gewerkt. Het is derhalve op dit moment nog niet mogelijk om aan te geven wat onder het nieuwe, nog in ontwikkeling zijnde, beleidskader mogelijk is. Gedeputeerde Staten realiseren zich de noodzaak om zo snel mogelijk met betrokken partners een werkbaar nieuw beleidskader vast te stellen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
230	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Woningbouw

VRAAG:

Zijn er gemeenten waar GS het ‘eenvoudiger’ acht om woningen in aanbouw te nemen? Zo ja, welke gemeenten zijn dit en zou een verplaatsing van de bouwopgave naar deze gemeenten een oplossing kunnen bieden voor het oplossen van het woningtekort?

ANTWOORD:

Nee. Ten eerste hebben zowel gemeenten met een lagere druk op de woningmarkt als gemeenten/regio’s waar de markt oververhit is, te maken met knelpunten die de bouw belemmeren (bijvoorbeeld hoge bouwkosten, gebrek aan personele capaciteit (bij bouwers én gemeenten) en benodigde investeringen in infrastructuur).

Ten tweede bepaalt de provincie niet waar mensen moeten wonen of waar gemeenten moeten bouwen. Voor het woningbouw-programma geldt dat de vraag leidend is. Afhankelijk van de huidige én toekomstige woningbehoefte wordt regionaal bepaald hoeveel woningen er nodig zijn en op welke locaties deze worden gebouwd. In elke regio is (ruim) voldoende planaanbod om in de vraag te voorzien.

Vanuit het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw proberen we samen met gemeenten én marktpartijen om knelpunten weg te nemen en de productie aan te jagen, in de hele provincie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
231	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Woningbouw

VRAAG:

Voor ‘afstemming en regionale programmering woningbouw’ werd in 2018 €3.855000 gerekend; in 2019 is daarvoor €2.086.000 begroot; in 2020: €1.743.000; in 2021: €1,739.000; in 2022: €839.000; en in 2023: €839.000; hier is de implicatie dat de begroting tussen 2019 - 2023 rap afneemt. Ten tweede, voor ‘Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen’, werd in 2018 €328.000 uitgegeven; in 2019 is daarvoor €7.054.000 begroot, in 2020: €54.000, in 2021: €54.000; in 2022: €54.000; en in 2023: €54.000.’ Met name deze laatste begroting is schrikbarend en gaat van €7.054.000 in 2019, naar slechts €54.000 in 2020. Gelet op deze begrotingsdisciplines vraagt Forum voor Democratie zich af waarom GS deze sterk aflopende begrotingen realistisch en verantwoord acht - met het oog op de hogere rekeningen in 2018 - en hoe GS met deze begrotingen denkt te kunnen voorzien in een immer stijgende Noord-Hollandse woningbehoefte.

ANTWOORD:

Het huidige beleid voor ‘afstemming en regionale programmering woningbouw’ loopt af. De Provinciale Woonvisie en de RAP’s eindigen eind 2020. De bedragen die begroot zijn voor de periode daarna betreffen capaciteitskosten (ambtelijke inzet).

Voor ‘Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen’ geldt dat het beleid tot eind 2020 loopt. In totaal was hiervoor € 15 miljoen beschikbaar, een deel daarvan is al uitgekeerd of bestemd (onder andere voor de flexibele schil in zowel de MRA als in NH-noord). Voor het nog onbelegde restant van het subsidiebudget (circa 6,1 miljoen) kunnen gemeenten tot en met 2020 nog een (regionaal afgestemde) aanvraag doen voor versnellingsprojecten met een financieel knelpunt.

In het coalitie-akkoord is (onder stortingen) opnieuw geld gereserveerd voor de begrotingspost wonen: € 4.800.000. Op het moment van opstellen van de begroting was nog niet bekend hoe de kasramingen hiervoor er uit gaan zien.

Een deel van de beschikbare € 4,8 miljoen kan worden ingezet voor het aanjagen van de woningbouwproductie, een deel voor uitvoering van de woonakkoorden. Als onderdeel van de op te stellen Woonagenda (in uitwerking op de Omgevingsvisie en het coalitieakkoord) wordt hiervoor een invulling en verdeling voorbereid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
232	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	Woningbouw

VRAAG:

Voor het programma 'Verduurzaming bestaande woningvoorraad Noord-Holland' is €10.818.000 beschikbaar gesteld. Acht GS dit een effectief programma om de woningnood verder op te lossen? Zo ja: waarom, en op welke wijze is dit een effectief programma? Zo nee: waarom niet en wat zou een effectiever programma zijn?

ANTWOORD:

Doel van dit programma is niet om de woningnood op te lossen. Hiervoor wordt verwezen naar het uitvoeringsprogramma 'Binnenstedelijk bouwen en versnelling woningbouw'. Doel van programma 'Verduurzaming bestaande woningvoorraad Noord-Holland' is om eigenaren-bewoners te helpen met energiebesparing en het verduurzamen van de energievoorziening zodat de energiekosten dalen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
233	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	Woningbouw

VRAAG:

Ten slotte volgt hier een technische suggestie van Forum voor Democratie. Om de bovengenoemde woningbouw-problematiek het hoofd te bieden, zou de provincie bijvoorbeeld een fonds op kunnen richten voor de Kop van Noord-Holland en andere regio's waar een grote vraag naar woningen bestaat. Zulks naar het voorbeeld van een recente subsidie van €2 miljoen die verstrekt is aan de MRA, voor het versnellen van de bouw van woningen aldaar. Graag zien wij uw visie op dit voorstel.

ANTWOORD:

De MRA maakt gebruik van middelen die beschikbaar zijn gesteld op grond van het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw dat door GS en PS is vastgesteld. Deze middelen zijn ook beschikbaar voor versnellingsprojecten in Noord-Holland Noord (regio's Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Alkmaar). Per 1 oktober 2019 is voor Noord-Holland Noord een specifieke Uitvoeringsregeling vastgesteld, waar een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar is voor versnellingsprojecten in Noord-Holland Noord. Hierbij gaat het om tijdelijke extra personele inzet, vergelijkbaar met de flexibele schil in de MRA.

In hetzelfde Uitvoeringsprogramma is naast budget voor een flexibele schil (= cofinancering van extra inhuur) ook subsidie beschikbaar voor versnellingsprojecten met een financieel knelpunt. Daar kunnen gemeenten uit heel Noord-Holland een beroep doen, met een door de eigen regio gedragen voorstel voor inzet van dit budget.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
238	RWK	FvD	Johan Dessing

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Pels	Klimaat

VRAAG:

Hoe gaat de 'Klimaatneutrale provinciale organisatie' in z'n werk?

ANTWOORD:

De 12 provincies hebben in 2019 allemaal een routekaart energieneutraal gemaakt voor de huisvestingspanden. Deze routekaart is gemaakt voor de huisvestingspanden (inclusief het Paviljoen) en de acht steunpunten van B&U. De uitvoering van de routekaart voor de provincie Noord-Holland begint in 2019 en eindigt in 2028. De term energieneutraal betekent dat we in onze huisvesting geen niet hernieuwbare bronnen (aardgas) meer gebruiken en dat we alle verbruikte energie zelf opwekken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
258	RWK	GL	A. Gielen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1

VRAAG:

In hoeverre worden de Ressen (zie 4.2.1) gefaciliteerd met provinciaal geld ten opzichte van het nationale bedrag wat hier beschikbaar voor is gesteld?

ANTWOORD:

In 2019 hebben wij € 1,5 miljoen euro ter beschikking gesteld voor de ondersteuning van het RES proces. (zie het bestedingsvoorstel middelen energietransitie d.d. 21 maart 2019). In 2020 maken de RES-sen gebruik van het door het nationale programma beschikbaar gestelde budget.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
259	RWK	GL	A. Gielen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1

VRAAG:

Hoe is de post 4.2.1 (energietransitie) voor 2019 opgebouwd? (27 in 2019 tov 3 per jaar in de jaren daarna). Hoe gaat dit concreet worden besteedt?

ANTWOORD:

Zie hiervoor het antwoord op vraag 109.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
107	RWK	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1

VRAAG:

Er wordt €35,5 miljoen gereserveerd voor klimaat en energie. Dat is een eenmalig bedrag, zo is te lezen op pagina 80. Op pagina 236 staat echter het bedrag verspreid over 4 jaar. Hoe verhoudt zich dit tot elkaar?

ANTWOORD:

Het bedrag van € 35,5 miljoen voor klimaat en energie komt het uit coalitieakkoord. Dit bedrag wordt verspreid over vier jaar beschikbaar gesteld. Daarna is er geen budget meer voor klimaat en energie, tenzij er in de volgende coalitieperiode weer geld beschikbaar wordt gesteld. Het is dus geen structureel budget.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
108	RWK	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2

VRAAG:

Om de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs te halen moet op verschillende vlakken gewerkt worden aan de broeikasgasuitstoot. De uitgaven hiervoor zijn verspreid over diverse Programma's in de Begroting. Kan er een overzicht gegeven worden hoeveel middelen de provincie begroot om de doelstellingen van 2030 te behalen?

ANTWOORD:

De belangrijkste bijdragen zijn:

- € 35,5 miljoen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord (energietransitie); € 400.000 voor de visie ondergrond en energie-infrastructuur; € 200.000 voor pilots zonne-energie (allen OD 4.2);

- € 21 miljoen voor Natuurnetwerk Nederland, waterkwaliteit en bodemdaling (OD 6.1.1, hiervan komt het onderdeel bodemdaling mede ten goede aan de klimaatdoelen);

- € 4 miljoen voor handhaving natuur- en milieutaken en energiebesparing (OD 4.1.5, hiervan komt het onderdeel energiebesparing ten goede aan de klimaatdoelen);

- € 4,5 miljoen voor een klimaatneutrale provinciale organisatie (OD 4.2.1).

Daarnaast zijn er middelen beschikbaar die ook in meerdere of mindere mate bijdragen aan de klimaatdoelen, denk aan Verduurzaming infrastructuur (OD 2.4.2), Circulaire Economie (OD 4.2.2), MKB- instrumenten (OD 5.3.2), Voedselvisie (OD 5.3.4) en Sport en verduurzaming sportaccommodaties (OD 7.1.1).

7.1.1 Sport en verduurzaming sportaccomodaties (€1.400.000 t/m 2023, komt gedeeltelijk ten goede aan klimaatdoelen).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
109	RWK	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.3

VRAAG:

Er is €35,5 miljoen gereserveerd voor klimaat en energie. Op pag. 80 staat dat er in 2019 €27 miljoen gereserveerd is voor bijdrage energietransitie. In 2020 is dat €3,1 miljoen, in 2021 € 2,1 miljoen, in 2022 €2,2 miljoen en ook in 2023 € 2,1 miljoen.
Waar wordt in 2019 concreet €27 miljoen aan uitgegeven en zijn de bedragen voor de jaren daarop volgend niet te krap begroot? Dit zijn namelijk de jaren waarin juist de plannen van o.a. de RES uitgevoerd moeten worden.

ANTWOORD:

Van de € 35,5 miljoen uit het Coalitieakkoord is € 4 miljoen als procesmiddelen op de begroting gezet (€ 1 miljoen per jaar in de jaren 2020 t/m 2023). De ander ruim € 1 miljoen per jaar in deze jaren betreffen capaciteitskosten.

De overige middelen uit het coalitieakkoord (zijnde € 31,5 miljoen) zijn gestort in de reserve Energietransitie. Deze middelen staan nog niet op de begroting omdat de plannen hiervoor nog verder worden uitgewerkt. Zodra duidelijk is wat we van deze middelen in welk jaar gaan doen, worden de kasramingen opgenomen bij een begroting(swijziging). Elk jaar maken wij een bestedingsvoorstel voor deze reserve.

De middelen die opgenomen zijn voor 2019 (€ 27 miljoen) zijn grotendeels de restant middelen die beschikbaar zijn gesteld n.a.v. motie 110, zijnde ruim € 24 miljoen bij motie 110 en ruim € 10 miljoen bij de kaderbrief 2019. U bent over de verdeling van deze middelen geïnformeerd door middel van brieven van GS.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
110	RWK	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.3

VRAAG:

Te lezen is dat voor verduurzaming woningvoorraad het geld vrijwel is uitgegeven. Betekent dit ook dat de doelstellingen van het programma behaald zijn?

ANTWOORD:

Het programma verduurzaming bestaande woningvoorraad is vanaf medio 2018 operationeel. De meeste activiteiten zijn inmiddels gestart of staan op het punt om te starten. Het programma heeft nog een looptijd van maximaal 3 jaar, waardoor het nog te vroeg is om resultaten te melden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
111	RWK	PvdD	F. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.3

VRAAG:

Hoeveel woningen verwacht het college deze collegeperiode energieneutraal te krijgen met het Programma Verduurzaming bestaande woningvoorraad Noord-Holland?

ANTWOORD:

Doel van het programma is om in deze collegeperiode 25.000 eigenaar-bewoners van bestaande woningen te stimuleren verduurzamings-maatregelen te treffen. Regionale energieloketten adviseren eigenaren hoe zij hun woning in stappen energieneutraal kunnen maken. In de praktijk nemen woningeigenaren de tijd voor realisatie van maatregelen. De Energieloketten rapporteren jaarlijks over het aantal adviezen dat zij hebben gegeven, welke maatregelen er worden uitgevoerd en wat de investering hiervan is. Begin volgend jaar zullen wij u informeren over de resultaten van 2019.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
112	RWK	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.1.2

VRAAG:

In de begroting 2020 wordt (net zoals in het coalitieakkoord) herhaaldelijk gesteld dat er sprake moet zijn van een balans tussen economie en leefbaarheid. Balans suggereert conflicterende belangen en/of wederzijdse invloed op elkaar. In dat kader is het vreemd dat er op pagina 82 gesteld wordt dat 'de provincie ruimtelijk-economisch beleid maakt'. Ruimtelijk beleid zou immers een afweging moeten zijn tussen alle beleidsvelden die ruimtelijke functies met zich meebrengen. Economie zou daar dus al als vanzelfsprekend onderdeel van zijn. Is het dit constaterende dan niet zo dat wanneer men stelt dat economie dusdanig belangrijker is dan andere beleidsvelden, en zij in balans moet zijn met leefbaarheid, er dan ook geen sprake moet zijn van ruimtelijk leefbaarheidsbeleid?

ANTWOORD:

Omdat dit programma Ruimte zowel de ruimtelijke als economische ontwikkeling behandelt, wordt hier gesproken over ruimtelijk-economisch beleid. In de ruimtelijke ontwikkeling worden alle relevante aspecten dus ook leefbaarheid meegenomen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
113	RWK	PvdD	J. Hollebeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.2.

VRAAG:

De provincie stimuleert woningbouw rond OV-knooppunten. Op de website van de samenwerkingspartners is de planviewer van OV-knooppunten op te vragen. Hierin is te zien dat in 2018 (tot Q3) er 8.832 en in 2017 er 10.944 woningen zijn gerealiseerd. De optelling van de achterliggende factsheets laat echter veel lagere woningaantallen zien (5.687 resp 9.841). Tevens is vaak slechts een enkele woning gerealiseerd, wat niet significant te noemen is.

Wordt het OV-knooppunten beleid ongewijzigd voortgezet, inclusief focus op enkele woningen rond een knooppunt? Of wordt er een intensivering bewerkstelligd richting de woningbouw opgaven rond OV-Knooppunten?

ANTWOORD:

Het beleid voor OV-knooppunten wordt voortgezet, waarbij prioriteit wordt gegeven aan woningbouw (en bedrijvigheid) rondom knooppunten.

Eerst genoemde aantallen zijn van toepassing op de woningbouw in heel Noord-Holland en niet alleen op de OV-knooppunten, zoals in de factsheets. Om uiteenlopende redenen kan het voorkomen dat een gemeente in sommige jaren relatief weinig woningbouw realiseert rondom OV-knooppunten. Voor woningbouwcijfers en analyse zie tussentijdse monitor OV-knooppunten 2018.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
157	RWK	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1 4.2.2 6.1.1 6.1.3

VRAAG:

Wetenschap waarschuwt voor het volgende effect van biomassa uit bijv. mest: “De toepassing van biomassastromen heeft ook meer indirecte duurzaamheidsrisico’s. De toepassing van een nevenstroom kan ervoor zorgen dat een niet-duurzaam proces wordt gestimuleerd, wat zelfs kan leiden tot een zogenaamde ‘lock-in’ ervan. De vergisting van mest is hiervan een goed voorbeeld. Mest is een primaire nevenstroom uit veeteelt. Nederland heeft een groot mestoverschot, dus het lijkt logisch om dit om te zetten in energie door middel van mestvergisting. Hierdoor wordt echter de nutriëntenkringloop niet gesloten en wordt er niets gedaan aan de problemen die kleven aan grootschalige veeteelt. Gaat dus in tegen kringlooplandbouw. Dit terwijl we wel afhankelijk worden van een nevenproduct van grootschalige veeteelt voor onze energievoorziening. Zo creëren we in feite een noodzaak om een niet-duurzame situatie in stand te houden, oftewel: een lock-in”

Hoe rijmt het provinciaal biomassabeleid precies met die feiten? Gaan GS stoppen met middelen inzetten voor biomassa uit mest?

ANTWOORD:

De provincie heeft op twee uitzonderingen na nu geen eigen biomassabeleid. De uitzonderingen betreffen het aanvullende convenant voor de biomassacentrale in Diemen en de aanvullende criteria voor het investeringsregelement van PDENH. We volgen voor het overige nu nog het biomassabeleid van het Rijk. Dit betekent dat de Europese Richtlijn (de Renewable Energy Directive) van toepassing is en idem de SDE-criteria wanneer een initiatiefnemer SDE-subsidie aanvraagt. Op 21 november vindt een Benen op Tafel overleg met PS plaats over wat nodig en wenselijk is ten aanzien van biomassa, ook om een start te maken met de invulling van de biomassapassage uit het coalitieakkoord (“Wij wenden onze invloed aan om de uitbreiding van bestaande of bouw van nieuwe grootschalige biomassacentrales tegen te gaan”). Nut en noodzaak van energiewinning uit mest kan hierbij aan de orde komen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
26	RWK	PVV	I. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	1.2.2

VRAAG:

“Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur en de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden: goed informatiebeheer en financieel beheer.”

VRAAG:
Hoeveel statushouder zijn er dit jaar in totaal gehuisvest in alle gemeenten van Noord-

Holland en hoe verhoudt dat cijfer zich tot de taakstelling?

ANTWOORD:

Gezamenlijke taakstelling van de Noord-Hollandse gemeenten voor 2019: 1964.

De achterstand van de Noord-Hollandse gemeenten op 1 januari 2019 was 829. Dus totaal voor 2019 te huisvesten verblijfsgerechtigden: 2793.

Op peildatum 1 september 2019 was de stand van zaken van de gerealiseerde huisvesting 1716.

Dit houdt in dat tot het einde van 2019 (september tot en met december) op de taakstelling voor 2019 nog 248 verblijfsgerechtigden gehuisvest moeten worden. Daarnaast moet de achterstand van 829 nog ingelopen worden. Dus in totaal nog 1077 te huisvesten verblijfsgerechtigden tot 1 januari 2020.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
42	RWK	PVV	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.4

VRAAG:

“Om de woningbehoefte in beeld te krijgen, geeft de provincie bevolkingsprognoses per gemeente en per regio.”

VRAAG:
Wordt bij deze prognoses ook rekening gehouden met de nog altijd gaande zijnde asielzoekerscrisis in Europa? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Ja, dit is beschreven op blz. 17-18 van de provinciale Bevolkingsprognose 2019 - 2040. rapportage over de prognose. De provincie gaat hierbij uit van de landelijke verwachtingen van het CBS.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	RWK	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin, Loggen			prog 2 en 5

VRAAG:

Waarom worden investeringen uit het OV-fonds ondergebracht in programma 5 (Ruimte) en niet in programma 2 (Mobiliteit)?

ANTWOORD:

In de begroting 2020 is gekozen voor een pragmatische oplossing om de middelen van het OV-fonds in de al bestaande reserve OV-knooppunten (programma 5) te storten. Hiervoor is gekozen vanwege de inhoudelijke samenhang. Er wordt gewerkt aan de uitwerking van het OV-fonds (visie/bestedingsplan). De verwachting is dat deze voor de zomer van 2020 gereed is. Aan de hand van deze uitwerking wordt bekeken hoe dit kan worden verwerkt in de begroting.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16	RWK	SP	W. Hoogervorst
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Stigter			4.2.3

VRAAG:

“Verduurzaming bestaande woningvoorraad NH” - € 10,5 miljoen.

Is er een overzicht hoe dit geld besteed is, vooral in 2019?

ANTWOORD:

Het leeuwendeel van de middelen is in 2019 besteed, zie onderstaand per actie uit het programma

Activiteit: Regionaal energiebesparings-programma woningen
Begroot: € 7.600.000
Besteed tot sept ’19: € 7.430.000

Activiteit: Ontwikkelen energieadvies software 2.0
Begroot: € 600.000
Besteed tot sept ’19: € 202.824

Activiteit: Ondersteuning lokale duurzame energie coöperaties
Begroot: € 1.081.000
Besteed tot sept ’19: € 371.688

Activiteit: Ondersteuning Innovatieve financieringsvormen
Begroot: € 400.000
Besteed tot sept ’19: € 397.000

Activiteit: Kennisontwikkelings-programma corporaties
Begroot: € 500.000
Besteed tot sept ’19 € 60.000

In 2020 komt het restant tot besteding.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
19	RWK	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.2.4

VRAAG:

Samenwerking met Bouwend Nederland (BN):

Er komt een pilot circulair bouwen. Waar, met wie en op welke termijn?

ANTWOORD:

Het afgelopen jaar is het ondanks inspanningen vanuit zowel BNL als de provincie niet gelukt om concrete pilots van de grond te krijgen. Circulair bouwen is een nieuwe tak van sport en nog sterk in het pioniersstadium. Bouwers lopen tegen belemmeringen aan in de regelgeving, kosten zijn vaak hoger en er is geen keten van opdrachtgevers, architecten, leveranciers van grondstoffen, bouwers en slopers die dit gezamenlijk oppakken. Ook ontbreekt kennis. Daarnaast vergen pilots een lange voorbereidingstijd, net als bouwprojecten zelf. Samen met BNL gaan we daarom de afspraak anders invullen. In 2020 gaan we samen met BNL enkele kenniscafés organiseren, ‘circulair bouwen cafés’, waar bv. voorlopers een presentatie houden en kennis uitgewisseld wordt/knelpunten met elkaar besproken worden. We willen een eerste kenniscafé begin 2020 organiseren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
20	RWK	SP	W. Hoogervorst

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.4.2

VRAAG:

Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw:

Het budget van € 15 miljoen is op in 2020.

Is de € 4,8 miljoen dat in het Coalitieakkoord is gereserveerd een vervangend bedrag? Voor vier jaar structureel? Wat is de opzet van de regeling die er aan ten grondslag komt te liggen?

ANTWOORD:

Het budget van € 4,8 miljoen is voor de periode 2020 – 2024. Dit budget kan deels worden ingezet voor het aanjagen van de woningbouwproductie en deels voor uitvoering van de woonakkoorden. Als onderdeel van de op te stellen Woonagenda (in uitwerking op de Omgevingsvisie en het coalitieakkoord) wordt hiervoor een invulling en verdeling voorbereid. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de opgedane ervaring en resultaten van het uitvoeringsprogramma tot nu toe.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
186	RWK	VVD	Dhr. van Gilse
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Rommel			5.1

VRAAG:

Er staat onder ‘Samenwerkingspartners’ dat de rol zal toenemen “…door de grote transities die het landschap grondig zullen veranderen.” Is het juist om aan te nemen dat het landschap grondig zal veranderen, omdat dit nog geheel afhangt van de te maken keuzes door de regio’s in de RES-sen?

ANTWOORD:

Het landschap zal niet alleen veranderen afhankelijk van nog te maken keuzes rond de RES-sen, maar ook door andere factoren waaronder bodemdaling, verstedelijking, enz.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
187	RWK	VVD	Dhr. van Gilse
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Loggen			5.1.2

VRAAG:

Aangegeven wordt dat de nieuwe sturingsfilosofie vanuit de Omgevingsvisie (‘lokaal wat kan, regionaal wat moet’) aanleiding is om het instrumentarium ruimtelijke kwaliteit te actualiseren. Vervolgens staat er een omschrijving van de huidige taken van de ARO (Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling) en de PARK (Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit) en niet van wat er zou moeten wijzigen en waarom. Kunt u dit alsnog aangeven?

ANTWOORD:

De verandering zal vooral inhouden een verschuiving van de toetsende rol achteraf naar een proactieve, stimulerende en adviserende rol vooraf.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
188	RWK	VVD	Dhr. van Gilse

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.4.2

VRAAG:

Voor het wegnemen van knelpunten in ambtelijke capaciteit en expertise bij gemeenten om de woningbouwproductie te versnellen zijn er de flexibele schil en de gebiedsontwikkelingsteams beschikbaar. Beide worden in de tekst gelinkt aan de MRA. Zijn ze alleen daar of ook buiten de MRA inzetbaar?

ANTWOORD:

De MRA maakt gebruik van middelen die beschikbaar zijn gesteld op grond van het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw dat door GS en PS is vastgesteld. Deze middelen zijn ook beschikbaar voor versnellingsprojecten in Noord-Holland Noord (regio's Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Alkmaar). Per 1 oktober 2019 is voor Noord-Holland Noord een specifieke Uitvoeringsregeling vastgesteld, waar een bedrag van 1,2 miljoen euro beschikbaar is voor versnellingsprojecten in Noord-Holland Noord. Hierbij gaat het om tijdelijke extra personele inzet, vergelijkbaar met de flexibele schil in de MRA.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
190	RWK	VVD	Mevr. Kaamer van Hoegee

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter	4.2.1

VRAAG:

In paragraaf 4.2.1 staat:

''Uit de beschikbare middelen maakt de provincie 1 miljoen per jaar vrij voor de programmabergoting op lopende kosten zoals servicepunt duurzame energie, bijdragen aan divere projecten en onderzoeken mee te finacieren.''

Vraag:

Welk bedrag werd er tot en met 2019 per jaar vrijgemaakt om bovengenoemde kosten te financieren?

Als ik naar de incidentele uitgaven kijk op pagina 232, zijn deze kosten dan genoemd onder het kopje Energie akkoord?

ANTWOORD:

In de coalitieperiode 2015 - 2019 bedroeg dit bedrag ook € 1 miljoen euro.

Deze kosten zijn inderdaad genoemd onder het kopje energieakkoord op pagina 232.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
191	RWK	VVD	Mevr. Kaamer van Hoegee

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.1

VRAAG:

Onder samenwerkingspartners staat dat de inzet zal toenemen. Bij een grotere inzet, verwacht ik ook grotere uitgaven. Op basis van de Budgettabel van pagina 80 valt op te maken dat de kosten in de tijd alleen maar afnemen, hoe komt dat?

ANTWOORD:

In de ruimtelijke ordening vindt een beweging plaats van toetsing van ruimtelijke plannen achteraf naar advisering en daarmee inzet vooraf. Budgettair (in de capaciteitskosten) is er geen sprake van een verandering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
195	RWK	VVD	Bas de Wit

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Loggen	5.2.1

VRAAG:

De bijdrage die de provincie kan leveren aan de optimalisatie van OV-knooppunten in verschillende regio's in Noord-Holland is een belangrijk, door de regio's zeer gewaardeerd beleidsinstrument. Op deze manier maakt de provincie regionale ontwikkelkansen mogelijk, hetgeen de leefbaarheid van de provincie versterkt.

Hoeveel van de in de begroting 2020-2023 gepresenteerde lasten inzake beleidsdoel 5.2.1 zijn nog niet bestemd voor concrete projecten, en zijn in die zin nog vrij aan te wenden voor nieuwe projecten?

Welke vraag voor financiering onder beleidsdoel 5.2.1. Is er op dit moment bij GS bekend vanuit de diverse regionale projecten, en hoe verhoudt die vraag zich tot de beschikbare middelen?

Op basis van welke criteria wordt beoordeeld of projecten uit de regio's van Noord-Holland kansrijk zijn om financiering vanuit de provincie te krijgen inzake beleidsdoel 5.2.1.?

ANTWOORD:

1. De lasten zijn bestemd voor projecten waarvoor de middelen gereserveerd danwel toegekend zijn door GS. Ook zijn in deze lasten gedeeltelijk procesposten en capaciteitskosten opgenomen.

Het grootste deel van het budget van OV-knooppunen uit de vorige coalitieperiode is gereserveerd dan wel toegekend. Er is nog een klein bedrag over van rond de 2 mln. euro. Dit wordt meegenomen in het bestedingsplan van het OV-fonds.

2. Er lopen verschillende gebiedsontwikkelingen waarbij we samenwerken met gemeenten en partners en een financiele vraag verwachten. Deze zijn nog niet concreet aan GS voorgelegd.

De projecten dienen te voldoen aan de doelstellingen van het programma OV-knooppunten. Voor nadere criteria zie blz 7 en 8 van de PS Voordracht Middelen OV-knooppunten dd. 4 oktober 2017 (kenmerk 934343-993537).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
156	RWK,M&B	PvdD	I. Kostic

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	ONDERDEEL BEGROTING
Stigter, Pels	4.2.1 4.2.2 6.1.1 6.1.3

VRAAG:

“Dit hebben we onder andere gedaan door de ontwikkeling van warmtenetten te ondersteunen, gemeenten door het Servicepunt Duurzame Energie te laten adviseren hoe nieuwe en bestaande woningen kunnen worden verduurzaamd, de industrie en de glastuinbouw te stimuleren energie te besparen en innovatie van de productie van groen gas uit biomassa te ondersteunen.”

Voor welke biomassa-projecten geeft de provincie precies middelen beschikbaar en hoeveel (graag een overzicht met beschrijving per project en hoe dat bijdraagt aan een duurzame toekomst). Wordt integraal gekeken naar impact van biomassa, d.w.z. ook naar impact op landgebruik, echte duurzame alternatieven, dierenwelzijn, bodem- en watergebruik, biodiversiteit?

Hoe rijmen investeringen in biomassa met het feit dat er no te veel vraagtekens worden gesteld bij het duurzaamheidsaspect van biomassa?

Hoe rijmt het provinciaal biomassabeleid met de volgende rapporten, die o.a. stellen dat biomassa voor energetisch gebruik (laagwaardige toepassing) concurreert met echt duurzame alternatieven en circulaire economie en kringlooplandbouw in de weg kan zitten? : https://www.gnmf.nl/wp-content/uploads/2019/02/Hoogwaardige-inzet-houtige-biomassa-GNMF-20feb19.pdf
http://www.greenpeace.nl/Global/nederland/2014/Campagnes/Klimaat-Energie/PDF's/Biomassa-als-grondstof-of-als_brandstof.pdf

ANTWOORD:

Zie voor wat betreft het biomassabeleid het antwoord op vraag 157. Aanvullend hierop:
er worden inderdaad veel vraagtekens gezet bij de duurzaamheid van biomassa, tegelijk wordt het zonder biomassa extra moeilijk de klimaat- en energiedoelen te halen. Nut en noodzaak, kans en keerzijde van biomassa kunnen we verder bespreken op 21 november, tijdens het Benen op Tafeloverleg over biomassa.

Wat betreft biomassaprojecten die de provincie financieel steunt: hierbij kan het gaan om rechtstreekse subsidies, investeringen via PDENH en middelen die via de MKB-instrumenten aan bedrijven worden verstrekt.

Rechtstreekse subsidies:

Aan een onderzoekscentrum voor de productie van groen gas en waterstof uit biomassa. Het centrum faciliteert bedrijven die innovatieve technieken voor de productie van groen gas en waterstof testen. Deze energiedragers moeten op termijn fossiele grondstoffen vervangen in onder andere de chemische industrie en bij zwaar vervoer.

Aan een innovatieve vergasser met het hoogste omzettingsrendement van biomassa naar groen gas.

PDENH heeft op dit moment financiering verstrekt aan drie initiatieven waarbij (indirect) sprake is van gebruik van biomassa:

Een biomassavergistings-installatie die wordt gevoed met lokaal groente(snij) afval. De vergister levert groengas voor circa 2.000 huishoudens.

Een bedrijf dat financiering biedt voor energiebesparende maatregelen in het MKB, maar het is

géén biomassaproject. Financiering wordt – direct en indirect – gearrangeerd voor duurzame projecten, waarbij vooral wordt geïnvesteerd in zon- en LED-projecten. Ook is er een bescheiden financiering van warmteprojecten, waarbij het gaat om warmtepompen, infrarood panelen en biomassa-projecten.

Bij de biomassa projecten moet worden voldaan aan Europese duurzaamheidseisen (zoals de NTA 8080 richtlijn) en aan de eisen voor fijnstofuitstoot. Deze projecten worden gefinancierd, maar via een derde partij. Het bedrijf is immers de intermediair die financiering helpt arrangeren.

Aanleg van een warmtenet in een eerste fase voor ongeveer 2.200 woningen en 5 gebouwen, waaronder enkele scholen en een zorginstelling. De eerste warmtebron is een duurzame biomassacentrale die dit jaar wordt gebouwd. Er worden houtsnippers van Nederlands snoeihout verbrand voor de verwarming van water waarmee woningen en gebouwen worden verwarmd. Het betreft gecertificeerde, duurzame biomassa van binnenlandse herkomst.

De twee MKB-instrumenten die voor financiële steun aan biomassaprojecten kunnen worden gebruikt zijn het Innovatiefonds NH en de MIT-regeling. (MKB Innovatiestimulering Topsectoren). Het Innovatiefonds NH heeft tot dusver geen biomassaprojecten ondersteund. De MIT-regeling is een algemene subsidieregeling die open staat voor vrijwel alle sectoren van de economie. Er wordt bij de aanvragen getoetst of de plannen passen binnen de agenda's van de Topsectoren en binnen de eisen die aan haalbaarheidsonderzoeken en Onderzoeks- en Ontwikkelingsprojecten worden gesteld. Het gaat hierbij om landelijke en Europese kaders. De provincie voert deze regeling sinds 2016 uit, in samenwerking met het ministerie van EZK. Sinds die periode zijn er enkele honderden subsidies verleend. Hierbij is niet getoetst of er sprake is van gebruik van biomassa. Wij hebben dan ook geen zicht op deze specifieke informatie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
28	RWK,NLG	PVV	N. Kaptheijns
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**ONDERDEEL BEGROTING**
Tekin			2.2

VRAAG:

"De Milieu Kosten Indicator (MKI) is een meeteenheid die wordt uitgewerkt voor het structureel meten van duurzaamheidseffecten. Dit wordt met urgentie opgepakt om de CO2-effecten van ons beleid en onze projecten te meten, alsmede de effecten op welzijn en welvaart, zoals in het coalitieakkoord is aangekondigd."

VRAAG:
Kunt u aangeven wie de MKI gaat uitwerken, op welke wetenschappelijke aannames MKI wordt gebaseerd en wanneer de Staten de uitgewerkte MKI op inhoud kunnen beoordelen?

ANTWOORD:

De Milieu Kosten Indicator (MKI) is de uitkomst van een duurzaamheidsberekening in DuboCalc (Duurzaam Bouwen Calculator). DuboCalc is ontwikkeld door Rijkswaterstaat en berekent de milieueffecten van een materiaal, een bouwwerk -of methode. De gehele levenscyclus komt daarbij in beeld. DuboCalc rekent vervolgens de milieueffecten om tot één getal: de MKI. Hoe lager de MKI, hoe duurzamer. Een lage MKI betekent CO2-reductie en een bijdrage aan circulariteit. Toepassing van de MKI wordt uitgewerkt door sector IGI van directie B&U. Naar verwachting kan de uitwerking in 2020 worden aangeboden.

Provincie Noord-Holland

2019 | 73

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 27 augustus 2019

Onderwerp: Begroting 2020

Kenmerk: 1243373/1254264

Bijlagen:
1. Begroting 2020 en meerjarenraming 2020-2023

1. Inleiding en leeswijzer

De begroting is een belangrijk stuurinstrument van de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten de budgettaire kaders voor het jaar 2020 vaststellen. De voorliggende begroting is opgesteld op basis van het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' en de kaderbrief 2020.

Vanuit de intentie om meer digitaal te werken en om de begroting aantrekkelijker te maken om te lezen is er naast het boekwerk van de begroting dat als bijlage bij deze voordracht is te vinden, ook een digitale webversie van de begroting ontwikkeld. Deze is te vinden op onze website via https://www.noord-holland.nl/Bestuur/Financien. Ook is naar aanleiding van de opmerkingen van zowel de externe accountant als de Staten over de omvang van de jaarrekening 2018 gewerkt aan een reductie in de omvang van deze begroting binnen de gestelde kaders vanuit het Besluit begroting en verantwoording(BBV).

Leeswijzer voordracht
In paragraaf 2 is een beknopte samenvatting van de begroting opgenomen. Een meer uitgebreide samenvatting is te vinden in hoofdstuk 1 van de begroting zelf. Provinciale Staten worden in deze voordracht gevraagd drie nieuwe reserves in te stellen waarvan de ontwerp instellingsbesluiten zijn opgenomen in paragraaf 3 van deze voordracht. Naar aanleiding van het herstelplan algemene reserve dat bij de begroting 2019 is meegestuurd aan uw Staten is in paragraaf 4 van de voordracht een update opgenomen van dit herstelplan inclusief een overzicht van het verwachte verloop van de Algemene reserve.

2. Toelichting op de begroting 2020

Financieel overzicht
Onderstaand overzicht geeft weer wat de invloed is geweest op het begrotingsaldo van de kaderbrief, het coalitieakkoord en de in deze begroting voorgestelde mutaties.

Opbouw begroting 2020

Bedragen * € 1.000	2020	2021	2022	2023
Min is voordelig				
Primitieve begroting 2020	0	0	-24.767	-26.550
1. Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!'	-62.484	10.700	46.950	46.150

2. Kaderbrief 2020	0	0	1.181	-146
3. Niet-budget neutrale mutaties in de begroting 2020	4.911	885	2.624	3.768
4. Sluitend maken jaarschijven door inzet saldo 2020	57.573	-11.585	-25.988	-23.221
Totaal begrotingssaldo	0	0	0	0

De begroting bestaat uit 8 programma's. Onderstaand overzicht laat zien hoeveel de provincie de komende jaren per programma per saldo verwacht uit te geven of te ontvangen en wat de begrote mutaties in de reserves zijn.

Bedragen * € 1.000	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Min is voordelig				
1. Openbaar bestuur	23.348	22.430	22.417	22.502
2. Bereikbaarheid	231.261	205.956	169.517	172.060
3. Water	5.576	4.611	4.610	4.610
4. Milieu	32.886	27.860	27.691	27.550
5. Ruimte	36.821	23.995	20.392	17.253
6. Groen	90.891	86.163	82.164	68.854
7. Cultuur en Welzijn	16.421	15.529	12.868	12.951
8. Financiën	-359.030	-353.670	-347.693	-349.495
Totaal saldo van baten en lasten	**78.172**	**32.872**	**-8.036**	**-23.717**
Mutaties Reserves	-78.172	-32.872	8.036	23.717
Totaal begrotingssaldo	**0**	**0**	**0**	**0**

Verwerking van het coalitieakkoord in de begroting
In de nu voorliggende begroting zijn de ambities van het coalitieakkoord zo goed mogelijk financieel en inhoudelijk vertaald naar de operationele doelen. Natuurlijk vragen sommige onderwerpen, zeker waar het om relatief nieuwe of uitgebreide onderwerpen gaat, om een verdere uitwerking. Deze uitwerking kan ook leiden tot begrotingswijzigingen, die wij via de reguliere cyclus van begrotingswijzigingen aan uw Staten zullen voorleggen.
Wij hebben daarnaast het voornemen om u een voorstel voor te leggen over de wijze waarop wij onze ambities en doelen uit het coalitieakkoord willen presenteren in de programma's en doelenbomen in de komende begrotingen.

De relatie tussen bestemmingsreserves en programmabudgetten
Een deel van de middelen die in het coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld voor nieuw beleid wordt bij deze begroting in verschillende bestemmingsreserves gestort. Pas op het moment dat het bestedingsplan van de betreffende reserve concreet genoeg is, worden de uitgaven uit de reserve als programmabudget in een jaarschijf van de begroting geraamd. De ambities waarvoor deze middelen worden gereserveerd zijn nog niet zover uitgewerkt dat de verwachte uitgaven per jaarschijf ook al begroot kunnen worden. Dit heeft tot gevolg dat het saldo van een aantal bestemmingsreserves in deze begroting een stijgend verloop laat zien en dat programmabudgetten nog niet zijn opgehoogd met de budgetten voor de bestedingsplannen. Het budget is door de storting in de bestemmingsreserves wel voor het doel vastgelegd. Wanneer de plannen waarvoor deze middelen worden gereserveerd verder uitgewerkt zijn kunnen ook de verwachte uitgaven uit de betreffende reserves worden verwerkt in de begroting. Dit zal voor 2020 door middel van een begrotingswijziging gebeuren en voor latere jaren bij de begroting 2021.

Leges

Momenteel wordt de legesverordening 2017 met de daarbij behorende tarieventabellen geactualiseerd. In het najaar wordt de legesverordening 2020 ter vaststelling aan PS aangeboden. In dit voorstel wordt aan PS inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de leges en waar mogelijk ook in de kostendekkendheid van de verschillende vergunningsaanvragen.

3. Instellingsbesluiten nieuwe Reserves

Voor de realisatie van een aantal opgaven in het coalitieakkoord is het nodig om een drietal nieuwe reserves in te stellen. Bij de instelling van een nieuwe reserve hoort conform de financiële verordening een instellingsbesluit. In het instellingsbesluit stellen PS vast, wat het doel, de functie, de looptijd en maximale hoogte is van een reserve en wordt vastgelegd, hoe de besluitvorming over de bestedingen uit de reserve verloopt. PS besluit over het onttrekken en storten in een reserve, tenzij dit in de aangegeven besluitvormingsprocedure in het instellingsbesluit aan GS wordt overgedragen. Hieronder vindt u per in te stellen reserve het ontwerp instellingsbesluit. Het betreft de reserves: Gezonde leefomgeving, Klimaatadaptatie en Landschap.

Instellingsbesluit Reserve Gezonde leefomgeving

	Reserve Gezonde Leefomgeving
Functie	Budgetgerichte reserve
Bestemming	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma ‘Gezonde Leefomgeving’ opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Operationeel doel	4.1.6 Gezonde leefomgeving bevorderen
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de € 13,2 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor de programmatische aanpak gezonde leefomgeving.
Looptijd	t/m 2024
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve

Instellingsbesluit Reserve Klimaatadaptatie

	Reserve Klimaatadaptatie *(foutieve tekst, zie erratum ingevoegd na pagina 7)*
Functie	Budgetgerichte reserve.
Bestemming	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinanciering aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW, OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma’s. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven).

	- Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Operationeel doel	3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de € 13,2 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor een integraal waterplan en klimaatadaptatie
Looptijd	t/m 2024
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve

Instellingsbesluit Reserve Landschap

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte Reserve
Bestemming	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Operationeel doel	6.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de € 10,3 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor het landschapsfonds (incl. liniedijken)
Looptijd	t/m 2024
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve

4. Ontwikkelingen Algemene reserve

Doel van het aanhouden van een algemene reserve
In de financiële verordening van de provincie en de nota reserves staat het volgende vermeld over het doel en de minimale omvang van de algemene reserve:

> *De algemene reserve maakt deel uit van een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen. De buffer is minimaal gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening en begroting betrekking hebben, is bepaald.*
>
> *De omvang van de algemene reserve bedraagt tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening, met een minimum gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft is bepaald.*

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit het provinciefonds, de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, dividenden en het renteresultaat.

Het herstelplan uit de begroting 2019
Bij de Jaarrekening 2017, de Begroting 2019 en de Derde begrotingswijziging 2019 is een laag niveau ontstaan van de algemene reserve. De oorzaken hiervan zijn onder andere de vorming van een voorziening bij de Jaarrekening 2017 en Derde begrotingswijziging 2019 voor Pallas.

Om het niveau van de algemene reserve terug te brengen op het vereiste niveau is bij de Begroting 2019 een zogenaamd herstelplan geformuleerd.

Wijziging in systematiek van het BTW-compensatiefonds gebruikt voor herstelplan
Het herstelplan houdt in dat o.a. de extra middelen die wij verwachten te ontvangen uit de provinciefondsuitkering bij de septembercirculaire van het ministerie van BZK in de algemene reserve gestort zullen worden. Deze extra middelen komen jaarlijks bij de septembercirculaire beschikbaar vanwege een wijziging van de systematiek van het provinciefonds. Tot en met 2018 was deze zogenaamde "ruimte onder het btw-compensatiefonds" structureel opgenomen in de circulaires en door provincies structureel als voordeel in hun begrotingen verwerkt. Vanaf 2019 is dat niet meer het geval en is deze ruimte meerjarig verwijderd uit het provinciefonds. Ook de provincie Noord-Holland heeft deze inkomsten conform het advies van het ministerie niet meer meegenomen in de meerjarenraming. Jaarlijks in de septembercirculaire komt dit bedrag incidenteel, niet meer structureel, weer beschikbaar. Op dat moment ramen wij dat incidentele bedrag als extra inkomsten en storten wij het in de algemene reserve ten behoeve van het herstelplan.

In het in de begroting 2019 opgenomen herstelplan zijn deze bedragen geraamd op basis van de meicirculaire. In de opstelling hieronder zijn deze ramingen geactualiseerd op basis van de septembercirculaire en zijn de effecten van de kaderbrief en begroting inclusief het coalitieakkoord verwerkt.

Overzicht verloop algemene reserve

Bedragen * €1.000	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Begroot resultaat voorgaand boekjaar		-	-	-	-
Beginstand	138.054	72.909	121.813	90.513	64.525
Storting	7.340	-	-	-	-
Storting op basis van coalitieakkoord	13.452	57.573			
Onttrekking	-85.937	-8.669	-3.215	-	-
Onttrekking op basis van coalitieakkoord			-11.585	-25.988	-23.221
Vrijval t.b.v. Coalitieakkoord*	-	-	-16.500	-	-
Eindstand exclusief herstelplan	**72.909**	**121.813**	**90.513**	**64.525**	**41.304**
Taakstellende doorlichting bestemmingsreserves coalitieakkoord*	-	-	16.500	-	-
Ramingen herstelplan o.b.v. septembercirculaire 2018	4.700	6.700	8.200	10.100	12.200
Eindstand na herstelplan	**77.609**	**133.213**	**126.613**	**110.725**	**99.704**

Op basis van het coalitieakkoord is in de derde begrotingswijziging opgenomen dat het resultaat daarvan, geraamd op 13,4 miljoen, in de algemene reserve wordt gestort. Daardoor bereikt deze direct op 2,4 miljoen na het gewenste niveau van ca. 80 miljoen. In 2020 vallen volgens het coalitieakkoord bedragen vrij uit bestemmingsreserves. Deze worden toegevoegd aan de algemene reserve. In 2021 is verder op dit moment een onttrekking geraamd van 16,5 miljoen. In het coalitieakkoord is opgenomen dat dit geen onttrekking aan de algemene reserve is, maar een taakstellende doorlichting van de bestemmingsreserves. Omdat de doorlichting op dit moment nog niet heeft plaatsgevonden, kan nog niet aangegeven worden welke reserves het betreft. In de opstelling m.b.t. het herstelplan hierboven is geraamd, dat de doorlichting heeft plaatsgevonden en het bedrag weer wordt teruggestort in de algemene reserve.

Vergelijking verloop algemene reserve
Door alle maatregelen stijgt de algemene reserve direct in 2019 tot bijna het gewenste niveau en in 2020 tot ruim boven het gewenste niveau. In de jaren erna worden deze middelen weer ingezet en uiteindelijk daalt de algemene reserve weer. Zonder herstelplan zou de reserve weer dalen tot onder het gewenste niveau. Het herstelplan blijft dus nodig.

Aan de blauwe lijn zien we, dat het coalitieakkoord er voor zorgt dat de stand van de algemene reserve al direct omhoog gaat en er ook geen sprake meer is van een te lage stand in de komende jaren. Met daarnaast het geactualiseerde herstelplan (op basis van de septembercirculaire 2018) eindigt de algemene reserve op bijna 100 miljoen aan het einde van de coalitieperiode. Op basis van de huidige gegevens is er dus een solide begroting en algemene reserve aanwezig gedurende de hele coalitieperiode.

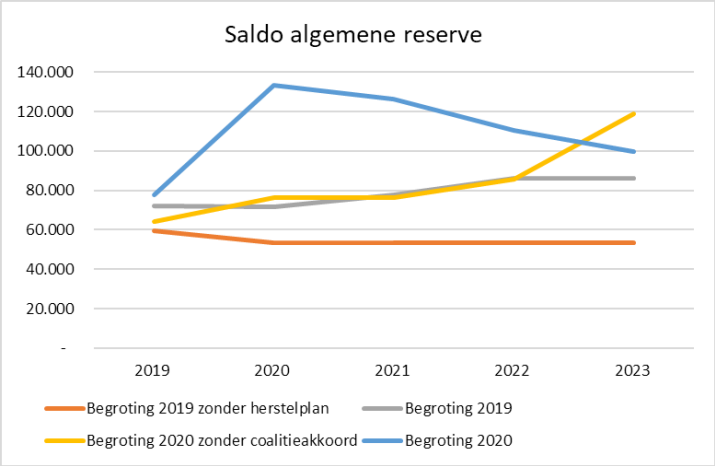

5. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
dhr J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

25 SEP. 2019

Kenmerk
1243373/1279901

Uw kenmerk

Betreft: Erratum Statenvoordracht begroting 2020

Geachte leden,

Op 29 augustus hebben wij uw Staten de begroting 2020 toegestuurd. In de Statenvoordracht bij de begroting 2020 is ook het ontwerp-instellingsbesluit voor de reserve klimaatadaptatie opgenomen.

Na het versturen van de voordracht is ons gebleken dat er een typefout staat in het ontwerp-instellingsbesluit van de reserve klimaatadaptatie. In het huidige ontwerp-instellingsbesluit van de reserve klimaatadaptatie staat dat de reserve gevoed wordt vanuit de € 13,2 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor een integraal waterplan en klimaatadaptatie. Het genoemde bedrag van € 13,2 mln. is per ongeluk gekopieerd vanuit het ontwerp-instellingsbesluit voor de reserve Gezonde leefomgeving. Het juiste bedrag, conform het coalitieakkoord, voor de reserve klimaatadaptaties is € 5,1 mln. Hieronder is het huidige ontwerp-instellingsbesluit en het juiste ontwerp-instellingsbesluit opgenomen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Instellingsbesluit Reserve Klimaatadaptatie

Het oude instellingsbesluit luidde:

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte reserve.
Bestemming	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinanciering aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW, OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Operationeel doel	3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de € 13,2 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor een integraal waterplan en klimaatadaptatie
Looptijd	t/m 2024
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve

Het nieuwe instellingsbesluit luidt:

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte reserve.
Bestemming	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinanciering aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW, OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Operationeel doel	3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de € 5,1 mln. die in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! beschikbaar is gesteld voor een integraal waterplan en klimaatadaptatie

Looptijd	t/m 2024
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen ten behoeve van de dekking van de doelen van de reserve

Wij verzoeken u deze brief te betrekken bij de besluitvorming over de voordracht en het onjuiste ontwerp-instellingsbesluit van de reserve Klimaatadaptatie daarin te vervangen door het besluit zoals dat in deze brief is opgenomen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Ontwerpbesluit

Nr. 73-2019

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 27 augustus 2019;

besluiten:

1. De reserves Gezonde leefomgeving, Klimaatadaptatie, en Landschap in te stellen conform de in deze voordracht opgenomen instellingsbesluiten.

2. De begroting 2020 en meerjarenraming 2020-2023 vast te stellen;

Haarlem, 11 november 2019

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

5. A- agenda Algemeen

5.a Voordracht Begroting 2020 e Memorie van Antwoord

Er hebben zich twee insprekers aangemeld.

INSPREKER 1

De heer De Wit spreekt in namens LTO- Noord. De inspreker spreekt over punt 6.2.4 van de Begroting 2020, namens alle boeren die gewasschade hebben. De spreker hanteert twee uitgangspunten, zijnde rechtvaardigheid en vertrouwen. De boer, jager en overheid zorgen voor balans in een ecosysteem. Bij de gans is het ecosysteem ontwricht, en is er sprake van frustrerende overlast door de faunaschade. Het lijkt erop of iemand steeds vaker een deuk in je auto schopt, en vervolgens de schade kan worden geclaimd via een langdurige procedure, die 300 Euro kost. Dit vindt de inspreker niet rechtvaardig. De inspreker spreekt zich uit tegen het invoeren van de 20% eigen risico bij faunaschade. In de regeling is geen rekening ermee gehouden dat de ganzen die in de zomer in Nederland zijn, geen trekkende ganzen zijn, en bij verjagen dus niet weggaan maar bij de buren terecht komen. De afspraak in het Ganzenakkoord is dat terug wordt gegaan naar een instandhoudingsnorm zoals vastgelegd in 2005, met een eigen risico van 5%. Dit is nu de norm. Draagvlak onder alle partijen is van belang. Het korten is niet effectief voor de lange termijn. Indien GS het beleid volgen dat in het MFAS rapport is opgenomen, kan de inspreker met een gerust hart huiswaarts gaan.

VRAGENRONDE

De heer **Klein** (CU) vraagt de inspreker tot te lichten waarom de inspreker denkt dat de Begroting niet in lijn is met het rapport van de Maatschappelijke Adviesraad Faunabeheer.
De heer De Wit in het rapport is opgenomen dat draagvlak het belangrijkste is om de faunaschade echt op te lossen. Het rapport geeft aan eerst in gesprek te gaan, dan gebiedsgericht oplossingen te zoeken en vervolgens pas de financiële paragraaf in te vullen. De inspreker hecht aan het zich houden aan de gemaakte afspraken en de voorgenoemde lijn te volgen.

De heer **Bond** (CDA) vraagt hoeveel geld de inspreker kwijt is aan preventieve maatregelen en welke eisen doorvoor gesteld worden.
De heer De Wit meldt dat indien frustratie dubbel telt, hij veel tijd en geld kwijt is aan de schade. Een kwart van de faunaschade komt door ganzenoverlast. Om voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen dient eerst veel papieren te worden ingevuld. De boer dient de ganzen eerst te verjagen. Er dient gebiedsgericht te worden gekeken. De inspreker wil geen genoegdoening, hij wil geen schade.

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt waarom er 30 jaar geen schade was en waardoor het ecosysteem is verstoord?
De heer De Wit legt uit dat ganzen 30 jaar geleden tot beschermde diersoort zijn uitgeroepen. De broedende ganzen in de Oostvaardersplassen hebben daar geen eten en vliegen in tien minuten naar de landerijen van de inspreker toe. De ganzen zijn overzomerend geworden terwijl het beleid is gebaseerd op een trekkende gans.
Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt of de oorzaak van de overlast ook ligt in het gebruik van andere soorten gras.
De heer De Wit meldt dat de gans voedzaam gras zoekt om op te vetten. De analyses over de jaren heen van zijn gras laten zien dat de eiwitwaarden zijn gras zijn gedaald.
Mevrouw **Kapitein** (D66) vraagt wat de inspreker aan preventieve maatregelen neemt en hoe preventieve actie gestimuleerd kan worden.

De heer De Wit meldt de ganzen weg te jagen. Dit werkt niet bij een overzomerende gans. Een preventieve maatregel is het in de plannen van Natura2000 gebieden opnemen dat er gebiedsgericht goed beheert kan en mag worden, zodat de gebiedsgerichte plannen niet vastlopen op het beleid voor de Natura2000 gebieden.

De heer Zuurbier spreekt in op persoonlijke titel. Hij is een vollegronds groenteteler uit Heerhugowaard. Hij spreekt in over de gewasschade door fauna. De inspreker is boos over het voornemen het eigen risico omhoog te brengen tot 20%. De afgelopen vijf jaar heeft hij een schade geleden van ongeveer 350.000 Euro, waarvan 100.000 Euro wordt vergoed vanuit het Faunafonds. Zijn investeringen over de afgelopen jaren lopen op tot 200.000 Euro. De spreker heeft van begin maart tot eind september twee personen voltijds in dienst die zich bezig houden met beschermingsmaatregelen. De inspreker voelt zich geschoffeerd door de zinsnede dat boeren gestimuleerd dienen te worden de schade preventief aan te pakken, omdat dit hij reeds volop en actief doet.

De voorzitter geeft de Begroting 2020 uit voor discussie en vraagt de commissie te spreken over de onderwerpen die de Commissie NLG aangaan.

EERSTE TERMIJN
De heer **Zoon** (PvdD) vertelt dat de PvdD als uitgangspunt voor de beoordeling van de Begroting 2020 hanteert of de begroting zorg draagt voor de natuur. Van belang is of er wordt gewerkt aan het vastleggen van CO2 op natuurlijke wijze. De Begroting neemt echter alleen de CO2 reductie in ogenschouw. Ten aanzien van het faunabeheer meent de PvdD dat dierenwelzijn alleen op papier wordt meegenomen. Plezierjacht op Provinciale gronden is de PvdD een doorn in het oog, net als de ganzenjacht. Dit roept om een invalshoek vanuit dierenwelzijn. De genoemde twee onderwerpen zal de PvdD nader uitwerken tijdens de Statenvergadering. De stikstofproblematiek en de uitbreiding van de NNN wordt onder één hoofdstuk geplaatst (6.1.1). Dit maakt besturen lastig. De PvdD zal op dit onderwerp verder ingaan bij de behandeling van de PNO.

Mevrouw **Kostic** (D66) vervolgt het betoog van de PvdD. Voor de PvdD is het hoofdpunt van de stikstofproblematiek dat het systeem vast zit. De politiek kan daar wat aan doen. Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat de veestapel dient te worden ingekrompen om een reductie van CO2 uitstoot te bewerkstelligen. Het grootste onderzoek, uitgevoerd door de Oxford University, tot nu toe gedaan, leidt tot de conclusie de leefbaarheid het meest effectief kan worden vergroot dat het overschakelen naar plantaardige eiwitten. De transitie naar gezonde akkerbouw en fruitteelt is dus de meest efficiënte en effectieve maatregel. Daar ziet de PvdD te weinig van terug in de Begroting 2020, en mist de inzet van bestuurlijke handgrepen. Boeren zullen met kennis en budget worden geholpen. Een bestuurlijke maatregel is het vrijmaken van budget voor het saneren van bedrijven in de buurt van Natura2000 gebieden. Ook kunnen Europese subsidies worden ingezet voor de omschakeling naar duurzame akkerbouw. De POP3 gelden kunnen worden gebruikt om jonge boeren te helpen de transitie te maken. Nu wordt er teveel geld aan ‘greenwashing’ en halve maatregelen besteed. Mestvergisters zijn niet de oorzaak van het probleem en zeewier is een hoogwaardige voedselbron voor mensen en niet alleen voor vee. Voor dierenwelzijn is slechts 200.000 Euro over vier jaar vrijgemaakt. Dierenwelzijn dient meer middelen te ontvangen.

De heer **Van den Heuvel**(CU) laat weten dat voor de CU de aanpak van faunaschade het belangrijkste punt van aandacht is bij deze begrotingsbehandeling. De CU vraagt de coalitie een plan op te stellen

dat past bij de problemen die de boeren ervaren en wat werkzaam is. De in CU wenst subsidies voor maatregelen en een drempel voor het eigen risico. Hierop zal de CU bij de behandeling in de Statenvergadering terugkomen. De CU acht de uitwerking van de opgave die GS zich hebben gesteld om in 2030 volledig circulair te zijn matig. Uit de antwoorden van GS op vragen hierover gesteld dor CU, kwam naar voren dat GS bezig zijn met de uitwerking van plannen met een interdisciplinaire benadering. Kan GS deze nadere uitwerking toelichten?

De heer **Cardol** (GL) meldt dat hij niet uitgebreid zal spreken over de Begroting 2020. De vraag van GL is een vervolgvraag op de eerder gestelde vraag over paragraaf 6.6.1.4 over Bodemdaling. Komt er door de PAS een versnelling in het traject? Is er daarvoor meer budget nodig? Dient dit budget dan te worden opgenomen in de Begroting 2020? De tweede vraag van GL sluit aan bij de vraag van de PvdD over waterkwaliteit. De kwaliteit van het oppervlaktewater is slecht door uitspoeling van landbouwgif en meststoffen. Dit vraagt om nieuwe regelgeving. Worden er in het beleid over natuurinclusieve landbouw specifieke doelstellingen opgenomen ter voorkoming van deze uitspoeling? In vervolg op vraag 106 over de bollenteelt, vraagt GL of er meer bekend is over de voorbeeldprojecten die worden genoemd.

De heer **Bond** (CDA) kondigt een amendement aan over de schandalige tekst die is opgenomen onder het faunabeheer, waaruit zou blijken dat boeren niet zouden investeren. Het CDA vindt het een onrecht dat de boeren te maken krijgen met een eigen risico van 20% Hierover zal het CDA een motie indienen. Het feit dat het budget wat hiermee vrijvalt zou worden ingezet voor het verduurzamen van de sector ziet het CDA als een dubbel onrecht, want daarmee worden misschien bedrijven geholpen die geen schade hebben. Het CDA vraagt of de Begroting 2020 nog zal wijzigen in verband met de consequenties die de stikstofproblematiek met zich meebrengt?

Mevrouw **Kapitein** (D66) dankt GS voor de uitgebreide beantwoording van de vragen. D66 vraagt over voldoende beschikbare middelen om alle handhavingstaken, zoals zijn afgesproken in het coalitie akkoord, de Wet natuurbescherming en de taken die nodig zijn ten aanzien van de PAS en Tata Steel/ Harsco uit te voeren. Op bladzijde 276 wordt de nieuwe reserve ‘Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in de dichtbevolkte Provincie’ geïntroduceerd. D66 wil hier ambitieuzere doelen voor opstellen en wil daarom investeren in het landschap en landschapselementen rondom het cultureel erfgoed versterken. Klopt het dat deze reserve dit doel kent? De paragraaf over het versterken en verduurzamen van de sector bevat voornamelijk beleid uit de vorige coalitieperiode. D66 vindt het geslaagd verplaatsen van de glastuinbouwbedrijven, in het kader van de concentratie daarvan, een doel dat minder prioriteit heeft dan de doelen die voortvloeien huidige voorliggende problematieken, zoals de stikstofproblematiek. Voor D66 wordt het opstellen van een nieuwe voedselvisie, zoals opgenomen in het coalitieakkoord, meer en meer belangrijk. We verwachten daarop inzet van GS.

Gedeputeerde **Tekin** meldt dat GS begin 2020 op de financiële uitwerking van de handhavingstaken van 2019 terug te zullen komen. Voor de VTH taken hebben GS gezegd dat er aan de voorkant geen slot op zit, maar GS wel beter inzicht willen in de benodigde budgetten. GS werken aan het beter inzichtelijk krijgen. GS kunnen PS over dit onderwerp nu nog niet volledig informeren over 2020. GS steken extra middelen in energiebesparing.

Gedeputeerde **Rommel** meldt in het overleg met de Fauna Beheer Eenheden te hebben afgesproken hoe tot een nieuw Ganzenakkoord kan worden gekomen. De overleggen daarvoor gaan de komende tijd plaatsvinden. Gedeputeerde **Rommel** zal PS op de hoogte houden van deze gesprekken.

> De heer **Van den Heuvel**(CU) vraagt of dat kan betekenen dat de regeling van tafel gaat en het eigen risico van 20% wordt aangepast.
> Gedeputeerde **Rommel** meldt dat het eigen risico is afgesproken in het coalitieakkoord. Er vindt inventarisatie plaats van de problemen, die kunnen leiden tot aanpassing van het Ganzenakkoord.

In reactie op de vragen over de PAS meldt Gedeputeerde **Rommel** dat er in de nabije toekomst gewerkt gaat worden aan gebiedsgerichte aanpak en het in kaart brengen van de maatregelen die nodig zijn voor de gebieden die niet begroot zijn. Hierover zal de Minister worden aangesproken. Dit geldt ook voor het vraagstuk rondom de bodemdaling. Gedeputeerde **Rommel** zegt toe hierop terug te komen bij PS. In reactie op de vraag van D66 meldt Gedeputeerde **Rommel** terug te komen op de invulling van het nieuwe Landschapsfonds.
Mevrouw **Kapitein** (D66) vraagt of de doelstellingen ruimer zijn dan nu in de Begroting is opgenomen.
Gedeputeerde **Rommel** meldt dat de bewoordingen nog dienen te worden vastgesteld.
De heer **Bond** (CDA) vraagt hoe GS de gelden willen verdelen die vrijkomen door het verhogen van het eigen risico.
Gedeputeerde **Rommel** meldt hierover afspraken zullen worden gemaakt in het Ganzenakkoord.
De heer **Bond** (CDA) vindt het vreemd dat de Fauna Beheer Eenheid hierover zal gaan.
Gedeputeerde **Rommel** meldt dat de middelen zijn toegekend aan het voedselbeleid.
De heer **Bond** (CDA) meldt hierop terug te zullen komen.

De heer **Cardol** (GL) heeft twee vragen gesteld over waterkwaliteit.
Gedeputeerde Van der Hoek meldt dat GS zullen terugkomen in de Statenvergadering op de vraag van GL of uitspoeling als doelstelling zal worden opgenomen. Gedeputeerde Van der Hoek zegt toe terug te komen op de vraag over de resultaten van de projecten in de bollenteelt. Gedeputeerde Van der Hoek vraagt of D66 heeft aangegeven de ontwikkelingen in de glastuinbouw niet goede ontwikkelingen meer te vinden.
Mevrouw **Kapitein** (D66) legt uit dat in het licht van de huidige ontwikkelingen de glastuinbouw een andere plaats zou dienen te krijgen in de prioriteitsstelling van de doelen.
De heer **Bond** (CDA) meent dat het bestaande beleid rondom de glastuinbouw dient te worden uitgevoerd omdat de glastuinbouw anders niet kan investeren in de doelen die PS van belang achten.
Gedeputeerde Van der Hoek dankt mevrouw **Kapitein** (D66) voor haar verduidelijking.

De voorzitter stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken en het advies in de vorm van het verslag wordt doorgeleid naar de Statenvergadering van 11 november 2019

Uittreksel concept-verslag commissie RWK 14-10-2019 - Begroting 2020

4. A-Agenda Algemeen

4a. Voordracht Begroting 2020 en Memorie van Antwoord

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2020 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Na de eerste lezing in GS op 9 juli is gedurende de zomerperiode het coalitieakkoord verwerkt in de begroting en zijn enkele aanpassingen gedaan n.a.v. de gemaakte opmerkingen bij de eerste lezing.

Eerste termijn:

Alle fractieleden spreken over de begroting hun complimenten uit naar Gedeputeerde Staten en de ambtenaren. De meesten vinden het een toegankelijk verhaal.

Mevrouw **Zaal** (D66) is blij met de wijze waarop de middelen worden ingezet voor de doeleinden, zoals neergelegd in het coalitieakkoord. Voor sommige zaken wordt er gewacht op de uitvoering. Voor klimaat wacht D66 met smart op de uitwerking van het wind op land beleid en zon op land beleid.
D66 zal bij de behandeling van de begroting in de Staten aandacht vragen voor het landschap. Alle maatregelen die worden genomen hebben een enorme uitwerking op het landschap. Wat D66 mist in de begroting, is hoe de regimes voor landschapsbescherming zullen uitwerken. Dat zit voor een deel in de Omgevingsverordening. Dit is voor D66 een belangrijk punt en men wil dat hierop maatwerk wordt geleverd. D66 heeft al eerder een motie ingediend om bij de provinciale landschappen gebruik te maken van de mogelijkheden die de Wet Natuur biedt. Mevrouw Zaal vraagt hiervoor nogmaals aandacht. Ze wil graag in overweging meegeven om gebruik te maken van de mogelijkheid om nationale parken, zoals Amsterdam Wetlands en Noord Kennemerduinen, aan te merken en hiervoor financiering van buiten te krijgen. Voor deze thema's zal D66 bij de behandeling van de begroting in de Staten, eventueel met moties of amendementen, aandacht vragen.
D66 vindt wat er in de begroting staat uitgewerkt over het Landschapsfonds nog te beperkt. Dit punt is ook ingebracht bij de Commissie NLG.

Mevrouw **Van Wijnen** (GL) sluit zich aan bij de opmerkingen van D66, met name over het landschap. Ze ervaart het als 300 pagina's die niet te begrijpen zijn zonder een cursus overheidsfinanciën te hebben gevolgd. Ze vraagt of zoiets in de toekomst zou kunnen worden samengevat in een Infographic.
De portefeuille ruimte was voor mevrouw Van Wijnen nog een beetje aftasten. Ze vindt de zaken die erin staan overtuigend begroot.
Ze verwijst naar de hoofd indicatoren op pagina 84, het bruto regionaal product bij ruimte en de werkgelegenheid. Het onderwerp ruimte gaat over balans. Hoe verenigen we de natuur, economische wensen en woonwensen met elkaar? Ze vindt het jammer dat er alleen economische indicatoren worden genoemd. Waarom zijn deze gekozen en is het mogelijk om een bredere set te gebruiken die ook recht doet aan het bevorderen van welzijn en leefbaarheid?

Mevrouw Gielen (GL) noemt het onderwerp energie. Donderdag ligt het Klimaatakkoord voor en er is al uitgebreid gesproken over de RES. Er staan ons grote uitdagingen te wachten. Deze zullen beslag leggen op mensen en middelen in alle onderdelen van de provinciale organisatie. Mevrouw Gielen vraagt zich af of het budget voor klimaat en energie toereikend is voor deze uitdagingen. Is er hierbij ruimte voor ambitie, zoals afgesproken in het coalitieakkoord? Is er bij de budgettering rekening gehouden met inpassing van het Klimaatakkoord?

De heer Van Tiggelen (PVV) heeft nog aanvullende vragen over vraag 28 inzake de milieukosten indicator.
De heer Van Tiggelen citeert: “Een lage NKI betekent CO2 reductie en bijdrage aan circulariteit.” Sinds wanneer is CO2 slecht voor het milieu? Ons leven hangt er immers vanaf, letterlijk. De mensheid stoot 600 ton CO2 uit. Kunnen wij in de toekomst een milieuheffing tegemoet zien?
De PVV is voorstander van hergebruik van grondstoffen. Ook hebben ze geen bezwaar tegen circulair. Zaken die nauwelijks of niet te recyclen zijn, kunnen onmogelijk als duurzaam worden bestempeld. Zonnepanelen bijvoorbeeld.
De begrippen klimaatadaptatie en klimaatbestendig komen voorbij. De PVV vindt rekening houden met klimaatverandering verstandig. Het valt de PVV op dat rekening houden met afkoeling niet ter sprake komt. Is Gedeputeerde bekend met het werk van astrofysicus Professor Valentina Zharkova? Zij doet voorspellingen die wel uitkomen. Zij hanteert slechts één model die ook het verleden kan verklaren.

De heer Klein (CU) interrumpeert en vraagt aan de heer Van Tiggelen of hij kan verklaren waarom haar werk niet in het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) rapport wordt betrokken?

De heer Van Tiggelen (PVV) kan wel het een en ander vertellen over het IPCC. Het heeft met wetenschap niets van doen. Daarom wordt haar werk niet in het rapport betrokken. Heeft men een ‘foute mening’, dan komt men niet aan bod. Men bedrijft daar wetenschap met hand opsteken. De heer Van Tiggelen noemt deze organisatie een farce.
Is het Gedeputeerde bekend dat mensen met een warmtepomp in een strenge winter in de kou worden gezet? Moet hiermee rekening worden gehouden?

De heer Klein (CU) interrumpeert en meldt dat hij een warmtepomp heeft en de afgelopen winter niet in de kou heeft gezeten.

De heer Van Tiggelen (PVV) antwoordt dat de echte kou nog moet komen.

Mevrouw Zaal (D66) reageert op het betoog van de heer Van Tiggelen. Hij citeert uit wetenschappelijke onderzoeken, maar vertelt tevens onwaarheden over warmtepompen en het niet recyclebaar zijn van zonnepanelen. Dat gebeurt nog niet op grote schaal, maar dat betekent niet dat het niet mogelijk is. Mevrouw Zaal neemt hier afstand van.

De heer Van Tiggelen (PVV) geeft aan dat hij het advies opvolgt van Greta Thunberg, het bekende tienermeisje uit Zweden. Zij roept op om naar wetenschappers te luisteren. Dat doet de PVV en dat zouden meer mensen moeten doen.

Mevrouw **De Vries** (PvdA) vindt de begroting een toegankelijk verhaal, maar een infographic zou wel prettig zijn. De meeste uitgangspunten van het coalitieakkoord zijn verwerkt.
Er liggen urgente zaken, benoemd in de energietransitie en het tekort aan betaalbare woningen. Het is in deze nieuwe opzet van de begroting lastig in te schatten of hier voldoende inpassing aan is gegeven, maar mevrouw De Vries gaat ervan uit van wel. De geldende indicatoren staan vast in het coalitieakkoord.
Zoals vandaag is benadrukt in acties, is er een uitdaging bijgekomen. Hoe gaan we om met de financiële gevolgen van de Programma Aanpak Stikstof (PAS) uitspraak. Inkrimping van de agrarische sector lijkt onvermijdelijk, maar dat moet wel op een eerlijke manier gebeuren. Hoe wordt dat ingepast in deze begroting? Wat betekent de PAS uitspraak voor de versnelling van de bouw van betaalbare woningen? Dat moet nu worden ingepast. De Provincie heeft hierbij een verbindende rol. Wat de PvdA betreft, is de Woonambassadeur hiervoor de aanjager. Mevrouw De Vries mist de concrete invulling van deze essentiële functie in de begroting. De PvdA overweegt op dit punt een amendement.

De heer **Hollebeek** (PvdD) vindt de begroting ook lastig te lezen. Hij dankt Gedeputeerde Staten voor de uitstekende beantwoording van de vragen.
Voor de PvdD zijn er nog een paar losse eindjes.
Voor de verduurzaming van de woningvoorraad is het geld op en er zijn nog niet veel resultaten bekend. Het duurt nog drie jaar totdat het programma klaar is. De PvdD vindt het vreemd om daarop te wachten. Is een tussentijdse evaluatie mogelijk?
Bij de ontwikkeling van woningbouw nabij OV-knooppunten lukt het gemeenten soms niet om meer of minder te bouwen. Wat zijn hiervoor de redenen?
De heer Hollebeek gaat in op de constante focus op de balans tussen economie en leefbaarheid. Waarom is er wel ruimtelijk economisch beleid en geen ruimtelijk leefbaarheidsbeleid? Hier is op geantwoord dat er sprake is van ruimtelijke en economische ontwikkeling en daarom wordt ruimtelijk economisch beleid apart genoemd. De heer Hollebeek vraagt zich af of er dan geen ontwikkeling is in leefbaarheid, milieu, veiligheid of gezondheid.

Mevrouw **Seggelink** (PvdD) vindt het mooi dat er 35,5 miljoen voor het klimaatakkoord wordt gereserveerd. Aan de andere kant is er niemand die kan garanderen dat dat voldoende is. Ze noemt het zorgwekkend dat dit een eenmalig bedrag is, dat de komende vier jaar wordt besteed. Daarna is het aan toekomstige coalities om verder budget te bepalen. Is het niet de taak van de huidige coalitie om juist nu structureel budget te realiseren tot 2030 en misschien wel tot 2050?

Mevrouw **Van Andel** (CDA) ziet dat het coalitieakkoord in een mooie begroting is neergelegd. Het CDA ziet graag de concrete acties die daaruit voortkomen.
Mevrouw Van Andel heeft een vraag over de woningbouw en de RES, aansluitend op het punt van mevrouw Gielen (GL). Er is provinciaal geld beschikbaar gesteld om de RES te ondersteunen. Dat geld komt vanaf 2020 vanaf het nationale programma. Betekent dat dat er dan provinciaal minder geld wordt uitgetrokken voor de woningbouw en de RES? Is het niet ook gewenst om een provinciale bijdrage te blijven doen?

De heer **Klein** (CU) ziet in de begroting nog veel ruimte om mee te denken over de concrete uitvoering. Dat doet de CU graag en zal bij de behandeling in de Staten met voorstellen komen.
De CU heeft nog een paar concrete vragen over wonen. Voor het aanjagen van woningbouw is budget gereserveerd met acties. Hoe wordt gemonitord of dat voldoende is? Hoe kan wellicht worden bijgestuurd in capaciteit?
Kan Gedeputeerde een termijn of concrete ambitie noemen voor het streven om de bouw klimaatneutraal en circulair te maken?
In de begroting staat dat Gedeputeerde Staten woonakkoorden willen sluiten met gemeenten en belanghebbenden. Wat wordt er bedoeld met een woonakkoord en wat wordt daarin afgesproken?

De heer **Dekker** (FvD) is opgetogen over de helderheid van het document. FvD sluit zich aan bij de opmerkingen van de PvdA. Er zijn nieuwe prioriteiten die niet in de begroting konden worden afgedekt, maar die wel aandacht verdienen in de verdere behandeling. Bij de volgende behandeling wil FvD graag weten hoe om te gaan met ontwikkelingen rondom stikstof en fosfaat. Heeft dat nog invloed op de invulling van het budget?

De heer **Smaling** (SP) vindt het een goed leesbare begroting, zeker vergeleken met de rijksbegroting. De cijfers zijn goed te koppelen aan de voornemens.

Beantwoording door Gedeputeerde **Stigter**:
Hij dankt de Statenleden voor de complimenten voor de begroting en de beantwoording van de vragen. Hij zal deze doorgeven. Hij was zelf ook positief verrast door de helderheid van de stukken.
D66 vroeg aandacht voor het landschapscomponent. Een deel daarvan past meer bij de Commissie NLG. De ruimtelijke component ligt wel bij de Commissie RWK. In de Omgevingsvisie is een helder kader vastgesteld voor de beschermde landschappen. In het coalitieakkoord staat hoe deze coalitie daar tegenaan kijkt. Dit moet worden vertaald in de nieuwe Omgevingsverordening. Hier wordt morgen bij Gedeputeerde Staten over gesproken. Het vervolgproces bestaat uit de ruimtelijke vertaling van de diverse landschapsregimes.
Er werd een suggestie gedaan om te kijken of er in Noord-Holland meerdere nationale parken kunnen worden aangewezen. Het Landschapsfonds geeft hij mee aan zijn collega waar landschap en natuur onder valt.
Er was onduidelijkheid over wat onder welke commissie valt. Uiteindelijk is alles ruimte. Veel vraagstukken binnen de provincie kennen een ruimtelijk component. Overkoepelende ruimtelijke onderwerpen, zoals de Omgevingsverordening, komen bij de Commissie RWK aan de orde. De ruimtelijke componenten mobiliteit en landschap komen bij afzonderlijke commissies aan de orde.
Er zijn twee waardevolle suggesties gedaan om de leesbaarheid van de begroting nog meer te vergroten. En ook om daarbij andere indicatoren aan te hangen dan alleen economische groei, zoals de waarde van de leefbaarheid. Gedeputeerde vindt dit zinvolle suggesties. Maar dit ligt bij de verantwoordelijke voor de overall begroting. Hij zal de suggesties meegeven aan de Gedeputeerde Financiën. Hier wordt over gesproken bij de volgende begroting.
Is het budget toereikend om het coalitieakkoord uit te voeren? Men is nu druk bezig om het coalitieakkoord te vertalen naar het beleid en de bijbehorende middelen. Als zich nieuwe vragen voordoen, zoals stikstof, dan wordt er opnieuw over gesproken.

De 35 miljoen voor klimaat en energie is niet het enige waaruit kan worden geput. De verduurzaming van de samenleving raakt alle portefeuilles. De 35 miljoen is een stimulans, maar er worden ook middelen uit andere portefeuilles betrokken.
Gedeputeerde denkt dat men in staat is om met elkaar de ambities te realiseren.
CO2 is niet slecht voor het milieu. Maar het probleem doet zich voor als er een cumulatie van CO2 uitstoot is, die verstrekkender is dan ons klimaat kan hebben. Dan ontstaan er broeikaselementen die leiden tot de opwarming van de aarde. Wij baseren ons op de IPCC, een discussieplatform waar alle klimaatwetenschappers hun opvattingen kunnen ventileren. Dat is het uitgangspunt voor de mondiale klimaatafspraken die in Parijs zijn gemaakt en voor het regeerakkoord en deze vormt het vertrekpunt voor deze coalitie.
Verreweg de meeste warmtepompen doen het. Ook klassieke radiatoren kunnen het begeven.
Is de woningbouw voldoende of niet voldoende? Bij deze provincie ligt een groot woningbouw vraagstuk. De overheden worden hierin gestimuleerd tot planontwikkeling en planuitvoering. Vanuit de coalitie zijn er middelen ter beschikking gesteld. Er wordt gemonitord tot welke effecten dit leidt, ook in MRA verband. Er zijn veel verschillende redenen waarom er wel of niet wordt gebouwd. Dat kan ruimtelijk zijn of de beschikbaarheid van mensen om woningen te bouwen, dat kunnen lokale discussies zijn of stikstof. Gedeputeerde noemt het actuele stikstof dossier, waardoor nu nagenoeg geen enkele vergunning meer wordt verleend. Het is zaak van dit College om dit zo snel mogelijk weer op te starten. Hierop zijn beleidsregels gemaakt, in de hoop om de woningbouw productie weer van de grond te krijgen. Het debat wordt nog gevoerd met deze Staten. Er zullen maatregelen moeten worden genomen om ruimte te creëren. Vandaag stond het op gang krijgen van de vergunningverlening op de agenda. Omdat het College zo snel mogelijk ruimte wil geven aan de woningproductie, is men niet meegegaan met andere provincies om dit op te schorten.
Wat doet de woonambassadeur en wanneer zal deze met iets komen? Men is op dit moment samen met partners uit het veld bezig met de Woonagenda. De verwachting is dat deze er het volgende voorjaar is. Vervolgens vloeien Woonakkoorden hieruit voort. Hierop wordt de Woonambassadeur ingezet. De Woonakkoorden gaan over het hoe, wat en wat is daarvoor nodig. Dat zal maatwerk zijn.
Voor de verduurzaming van de woningvoorraad is een regeling opengesteld, Gedeputeerde Staten zullen volgen hoe dat loopt. Zij krijgen signalen van gemeenten dat de regeling goed aansluit bij de behoefte. Alle gemeenten doen mee. Vóór de zomer 2020 zal hierover worden terug gerapporteerd.
Er is een suggestie gedaan voor structureel budget voor het klimaat. Dit neemt Gedeputeerde mee met hoe er wordt aangekeken tegen de toekomst. Dit gaat om opgaven die niet alleen voor deze coalitieperiode zijn, maar daar overheen gaan. Hij ondersteunt de opmerking.
Gedeputeerde is tevreden met wat er voor de komende coalitieperiode hiervoor is geregeld.
De Provincie gaat monitoren wat er wordt gebouwd en waarom er niet wordt gebouwd als er wel ruimte is. De Provincie ondersteunt gemeenten hierbij. Er is gevraagd of dit voldoende is.
Recentelijk heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) 1 miljard Euro ter beschikking gesteld om woningbouw te stimuleren. Samen met MRA partners wordt gekeken hoe deze middelen kunnen worden benut.
Op dit moment draagt de Provincie zorg voor het hele Programma RES. Vanaf volgend jaar gaat het Rijk hieraan een bijdrage leveren. Dan kunnen deze middelen worden besteed aan de uitvoering van de energietransitie.
Er werd een termijn gevraagd waarin helder is gemaakt hoe het klimaatneutraal en circulair bouwen in de praktijk gaat. Dit wordt meegenomen met de Woonagenda.

Stikstof speelde als vraagstuk ten tijde van het sluiten van het coalitieakkoord nog niet zo prominent als nu. Gedeputeerde kan nog niet veel zeggen over wat dat betekent voor de inzet van het Rijk, Provincie en gemeenten. Dat moet nog worden uitgewerkt. Het vaststellen van de beleidsregels betekent financieel nog erg weinig. Er zal meer ruimte worden geven om dingen te kunnen doen voor de Provincie. Hoe om te gaan met het advies van Remkes over de langere termijn, daar moet men meer de diepte over in.

Tweede termijn:

Mevrouw **De Vries** (PvdA) wacht de uitwerking van de financiële gevolgen van de PAS uitspraak af.
De kosten voor de functie van Woonambassadeur zijn niet in de begroting meegenomen.

Mevrouw **Van Wijnen** (GL) hoorde van Gedeputeerde bij het punt over de indicatoren het voorbehoud dat dit niet zijn portefeuille is. Ze vindt het mooi dat het waardevolle suggesties zijn, maar dat is nog weinig concreet. Hoe gaat dat verder? Ze is bang dat het verzandt als dit in een breder verband wordt besproken. Haar vragen blijven zweven.

De **voorzitter** stelt voor om het mee te geven aan Gedeputeerde voor de vergadering van Gedeputeerde Staten en het nog een keer bij Provinciale Staten aan de orde te stellen.
Het advies van de Commissie RWK zal in de vorm van het verslag aan Provinciale Staten worden gestuurd ten behoeve van de Provinciale Staten vergadering van 11 november.
Het punt over de Woonambassadeur kan wellicht vóór de Provinciale Staten vergadering van 11 november worden opgehelderd.

Uittreksel uit conceptverslag Statencommissie M&B van 28 oktober 2019.

Behandeling begroting 2020 en Memorie van Antwoord

4a. Voordracht Begroting 2020 en Memorie van Antwoord

De commissie wordt gevraagd die onderdelen van de Programmabegroting en Memorie van Antwoord te bespreken waarvoor deze commissie verantwoordelijk is. In het behandelvoorstel wordt aangegeven welke onderdelen onder deze commissie vallen.

De heer **Hoogervorst** (SP) bedankt de ambtenaren voor de zorgvuldige beantwoording. De SP heeft nog wat vervolgvragen. Goederenvervoer over water krijgt de steun van de SP. Vreemd is dat er geen budget voor is. Hoe wil de gedeputeerde deze vervoersmodaliteit gaan stimuleren?
Er is geen tijdsplanning voor het programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland: Is er een relatie met de ontwikkelingen rondom Formule 1 in Zandvoort?
De SP vindt het Leefbaarheidsfonds een uitstekend middel om knelpunten op het gebied van leefbaarheid te kunnen verzachten. Het benoemde probleem van de A8 West is groot. De SP doet het dringende beroep om goed te luisteren naar deze problematiek. Met voornoemd fonds zijn grote slagen te maken. Hoe wordt het Leefbaarheidsfonds ingericht? Aan welke criteria moeten projecten voldoen om in aanmerking te komen voor een bijdrage? Met welke middelen wordt het fonds gevuld? Over de aanpak van de Chroom 6 problematiek vindt overleg plaats. Wat houdt het overleg in? Zijn er al resultaten?

Mevrouw **Kuiper** (CDA) verwijst naar Programma 2 Bereikbaarheid waarin ambities staan genoemd. In het coalitieakkoord staat aangegeven dat eenmalige incidentele vrijval Bereikbaarheid bollenstreek is van 79 miljoen euro. Dat vindt zijn vertaling in deze begroting. Vele jaren is bestuurlijk en ambtelijk hard gewerkt aan een oplossing, samen met Provincie Zuid-Holland, gemeenten en betrokken bewoners en bedrijven. Het laten vrijvallen van 79 miljoen euro haalt het fundament weg onder de realisatie van een duinpolderweg. Wat leidde tot deze beleidsafweging? Welk gesprek was er dan met alle Noord-Hollandse belanghebbenden en provincie Zuid-Holland over een voorkeursvariant en de verdere realisatie van de weg als die 79 miljoen euro niet meer in de reserve zit? Het CDA begrijpt dat door een dergelijke wijziging van inzicht is door de vier aan de coalitie deelnemende partijen ingestemd, ook door de VVD, van wie de gedeputeerde jarenlang de bestuurlijk trekker is geweest van dit project, dit besluit niet van tafel zal gaan. Het is onbegrijpelijk dat Provinciale Staten die eerst bereid waren om deze vele miljoenen te reserveren voor de bereikbaarheid van de bollenstreek, nu zonder uitleg moet instemmen met een koerswijziging. Wanneer krijgen Provinciale Staten een inhoudelijke verklaring van het laten vrijvallen van 79 miljoen euro en de gekozen fasering? De C-agenda bevat een brief van gemeente Haarlemmermeer. Ook zij vraagt aan de gedeputeerde wanneer over welke onderdelen een besluit wort genomen, omdat dit van belang is voor de grote woningbouwopgave.
Herkent de gedeputeerde zich in de bezorgdheid over de bereikbaarheid van gemeente Haarlemmermeer. Vindt de gedeputeerde ook dat er prioriteit moet worden gegeven aan het adresseren van deze bezorgdheid, gezien de gevolgen voor de bouwopgave van deze gemeente? Welke communicatie vond tot nu toe plaats met andere partners? Wanneer kan de gemeenteraad van Haarlemmermeer een reactie verwachten, of nog beter een planing.
Volgens de begroting is de verbinding A8/A9 een prioriteit. Het CDA stelde technische vragen bij coalitieakkoord. Het behoud van de werelderfgoed status is leidend. Het ICOMOS rapport heeft

aangegeven dat er voor dat behoud geen enkele variant, zelfs geen tunnel, is toegestaan. Hoe verhoudt zich dat met feit dat de voorkeursvariant verder zal worden onderzocht?
Terecht wordt ingestoken op het versterken van OV-knooppunten. Dit maakt het gebruik van openbaar vervoer aantrekkelijker. Wat het CDA betreft zijn dit niet alleen NS stations maar ook knooppunten met alleen bussen. Kan de gedeputeerde al een reactie geven op het succesvolle OV-fiets concept?

Mevrouw **Van Meerten** (VVD) spreekt namens de VVD complimenten uit voor de voorliggende begroting. Het is helder en transparant stuk. De VVD is zeer tevreden over het feit dat coalitieafspraken reeds zijn vertaald in deze begroting. De begroting is door gebruik van de doelenboom heel inzichtelijk maar minder duidelijk over de effecten van doelen. De effecten van het gevoerde beleid moeten duidelijk zijn. Dit geeft de Statenleden meer sturingsmogelijkheden. Meer handvaten om te kunnen sturen op de effecten, zijn wenselijk.
Hoofdstuk 2.2 spreekt over projectprioriteiten. Alle projecten hebben een status, behalve het project Bereikbaarheid Gooi en Vechtstreek. Wat is hiervan de reden? In 2016 zijn conclusies van de analyse fase in het kader van het MIRT-onderzoek en mogelijke oplossingen besproken en aanvaard door de bestuurders. Het zou jammer zijn als dit MIRT-rapport terzijde wordt geschoven. De VVD is geen voorstander van een nieuwe studie. Kan een inkijk worden gegeven in het plan van aanpak van deze prioriteit?
De VVD vindt het belangrijk kom verder in te zetten op het vrachtvervoer over water. Veel wegen zijn overvol. Een onderzoek naar mogelijke overslaglocaties is in gang gezet. De VVD wacht de uitkomsten met belangstelling af en rekent erop dat Gedeputeerde Staten daarna snel met voorstellen komen.
Wonen binnen de MRA is in de toekomst niet voor iedereen een reële optie. Doorstroming naar het Noorden van de provincie moet dan ook goed worden geregeld. De VVD vraagt hieraan aandacht te besteden in de begroting. In het kader van de N247 zullen keuzes moeten worden gemaakt. De VVD zal scherp zijn op de toekomstbestendigheid van de te nemen maatregelen.

De heer **Steeman** (D66) stelt vast dat de opbouw van deze provinciale programmabegroting anders is dan hij gewend is. Dat is even wennen voor de heer Steeman. In andere commissies is een oproep gedaan voor een oplegger of een meer leesbare publieksversie. D66 sluit zich daarbij graag aan.
Opvallend is het ontbreken van de rol van inwoners. D66 wil iedereen in gelegenheid stellen om mee te denken. Het gaat om vroegtijdig informeren en het creëren van draagvlak. Dat bespaart tijd in het verdere proces. Doe als provincie aan risicovoorkoming in plaats van risicobeheersing en -simulatie.
De discussie over opcenten heeft D66 in andere commissies al gevoerd. De antwoorden en toezeggingen van gedeputeerde Pels ziet D66 graag op de Statenagenda.
Rondom mobiliteit ligt er een focus op de MRA en samen bouwen aan bereikbaarheid. Wat D66 betreft zijn de overige regio's te veel buiten beeld geraakt. Die regio's met hun eigen bereikbaarheidsvraagstukken zouden beter belicht moeten worden met hun eigen bereikbaarheid agenda's.
De mobiliteitsagenda zal de komende tijde worden overheerst door het Klimaatakkoord en stikstof vraagstukken. D66 had graag gezien dat de terechte nadruk, die in de programmabegroting wordt gelegd op SMART Mobility, nog steviger moet worden verbonden met concrete doelstellingen op het gebied van duurzame mobiliteit.
De provincie heeft een rol in het faciliteren van een dekkende en betrouwbare laadinfrastructuur. Inmiddels nam de provincie een goede rol in het verkennen van de mogelijkheden die waterstof biedt in transport- en vervoersvraagstukken. Is de provincie voldoende toegerust voor die rollen?

De heer **Deen** (PVV) bedankt voor de beantwoording van schriftelijke vragen. Het antwoord op vraag 32 zou nog wat duidelijker kunnen. Als kosten en baten die voortvloeien uit de samenwerking om elektrisch rijden uit te rollen, noemt de gedeputeerde enkele maatschappelijke baten. Het verminderen van de CO2 uitstoot, het beperken van de gevolgen van de klimaatverandering en een economische groei in de vorm van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Wellicht kunnen deze maatschappelijke baten worden onderbouwd met cijfers?

De heer **Gringhuis** (GL) zegt dat GL blij is dat er in de begroting goede ontwikkelingen zijn rondom mobiliteit, zoals het beschikbaar stellen van een OV fonds. De bereikbaarheid van Den Helder krijgt extra aandacht. GL sluit zich aan bij de woorden van D66 dat de bereikbaarheid ten noorden van MRA en het noordelijk deel van de MRA goed moeten zijn.
Op pagina 35 staan de prioriteiten voor 2020 genoemd. Opvallend is dat het verlengen van de Noord/Zuidlijn naar Zaanstad en Purmerend niet wordt genoemd. Waarom?
Wanneer volgen de cijfers van het aantal verliesuren (vraag 245)?

Mevrouw **Doevendans** (PvdA) begrijpt dat nog niet alle startnotities en uitwerking agenda's gereed zijn, aangezien de Staten aan het begin van een periode staan. Het is goed om te zien dat al een deel is meegenomen in deze begroting. De PvdA voelt dat een verandering op dit domein doorgemaakt gaat worden in de komende vier jaar. Provinciale Staten moeten worden meegenomen in de vraag hoe en wat. Blijkens de afgelopen BOT overleggen is er nog steeds een vraag naar buurtbussen en flexibel vervoer. PvdA vindt het ook daar belangrijk om te kijken welke mogelijkheden er zijn en naar wat Provinciale Staten kunnen meegeven in concessies, zodat flexvervoer ook wordt meegenomen als het gaat om de toekomstbestendigheid. De PvdA is erg blij dat het fietsvervoer verder wordt ontwikkeld. Dat is belangrijk om mensen uit de auto te krijgen. Een voorwaarde is dat het openbaar vervoer goed is, maar dat men ook per fiets eenvoudig van A naar B kan reizen.

De heer **Hollebeek** (PvdD) bedankt voor de uitvoerige beantwoording van vragen. Op twee vragen rezen nog vervolgvragen, zoals over de bomenkap bij herinrichtingsprojecten van provinciale wegen. Waarom is aan de voorkant van een project niet bekend of er sprake zal zijn van bomenkap en zo ja om hoeveel bomen het dan gaat? Nu moet achteraf maar worden bezien of en hoeveel er gekapt is. Dat kan niet de bedoeling zijn.
Vraag 94 omvat het aantal kilometers berm dat de provincie beheert. De vraag was hoeveel daarvan ecologisch wordt beheerd. Het antwoord suggereert dat er alleen sprake is van diverse varianten van maaien en afvoeren. Wordt ook aandacht besteed aan een actief zaaibeleid voor een betere habitat voor vlinders en andere insecten?
Ten slotte rest er nog een vraag over de strategisch aankopen inde zoekgebieden van de beoogde verbinding A8 en A9 en de duinpolderweg. Geldt niet voor geheel Noord-Holland dat het ruimtelijk dynamische gebieden zijn, waarin verschillende maatschappelijke opgaven samen komen? Op welke maatschappelijke opgaven wordt specifiek gedoeld bij twee voornoemde gebieden?

De heer **Dessing** (FvD) spreekt van een gedegen begroting. Voor de antwoorden op vragen en inzet die daarvoor is geleverd spreekt FvD dank uit. Die antwoorden zijn op dit moment afdoende.

De heer **Klein** (CU) sluit zich aan bij de vragen van de CDA-fractie over de verbinding A8/A9. Waarom wordt toch doorgegaan met het onderzoeken van de voorkeurvariant, wanneer door ICOMOS is aangegeven dat op deze manier de Stelling van Amsterdam in gevaar komt?

CU stelde technische vragen over de reserve Fietsinfrastructuur en bedankt voor de beantwoording. De middelen zijn opgenomen in de Algemene reserve. Hoe kan in de gaten worden gehouden of het lukt om plannen voor de fiets uit te voeren? Bij het project voor de verbetering van de N245 worden de fietspaden er even uitgehaald. Dat is jammer. Het is laag hangend fruit. De aanpak van de fietspaden wordt nu weer op de lange baan geschoven. Hoe voortvarend lukt het de provincie om haar hoge ambities voor de verbetering van fietsinfrastructuur in de gaten te houden?
Inzake de N247 is nauwelijks geld gereserveerd voor een onderdoorgang. Waar komt dat geld uiteindelijk vandaan?

Gedeputeerde **Pels** licht toe dat de indicatoren en doelen vastzitten aan de beleidsstukken. Wanneer rondom Mobiliteit een besluit wordt genomen dan vindt men in dat besluit de doelen en de indicatoren. Die vinden vervolgens hun weg naar de begroting. De begroting is de koepel van alle deelstukken. Het college van Gedeputeerde Staten gaat bekijken hoe die zaken beleidsrijker kunnen worden gemaakt. Provinciale Staten kijken vervolgens bij elk stuk of het de doelen zijn die worden nagestreefd en of deze goed zijn geformuleerd en ze beoordelen of de indicator inzichtelijk maakt wat nodig is aan informatie. Provinciale Staten spelen een belangrijke rol door steeds goed te letten bij beleidsstukken of daarin iets moet worden aangepast.
Bij de jaarrekening worden de resultaten opgeleverd. Dat is het moment om te kijken of is waargemaakt wat in de begroting voorgenomen werd. Zoals in het coalitieakkoord staat, wordt toegewerkt naar een impact-analyse. Bekeken wordt wat het effect van het beleid is op die indicatoren. De gedeputeerde geeft als winstwaarschuwing mee dat het als midden bestuur wat lastiger inzichtelijk te maken is wat precies het effect bij de provincie is, vanwege de samenwerking met andere overheden.

Gedeputeerde **Tekin** meent dat sommige vragen beter aan de orde hadden kunnen worden gesteld bij de behandeling van het PMI. Echter een uitgebreide beantwoording volgt. Het klopt dat geen geld is gereserveerd voor goederenvervoer over water. Zoals mevrouw Van Meerten zei, wordt nu al onderzocht waar 'hubs' langs het water strategisch geplaatst kunnen worden. Dat gebeurt samen met de regio. Op dit moment is een locatie bij Alkmaar in het vizier. De gedeputeerde kan proberen geld te vinden in de eigen begroting, maar ook kan, via het college, aan Provinciale Staten worden gevraagd of ze bereid zijn daarvoor financiën vrij te maken. Dat het op de prioriteitenlijst en in de begroting staat, zegt wel iets over het onderwerp en de waarde die de coalitie er aan hecht. De gedeputeerde moet eerst zijn huiswerk doen. Hij is daar op dit moment mee bezig. Hij kan niet inschatten hoe veel tijd hij daarvoor nodig heeft. De komende tijd gaan de Staten meer horen en lezen over goederenvervoer over water. Begin 2020 moet wel duidelijk zijn wat er mogelijk is qua hubs langs het water. De gedeputeerde heeft voorbeelden nodig om tot een visie te komen. Met andere partners in het veld wil hij zaken nu afpellen om te kunnen beoordelen wat reëel is. De Staten worden daarbij betrokken. In de vorige periode is al wat voorwerk gedaan.
Zuid Kennemerland zit in de begroting. Het wachten is op de bestuursovereenkomst (BOK) over de spoorse maatregelen. Vooraf maakt de gedeputeerde geen cent over. Aan het einde van dit jaar hoopt het college van GS het gesprek met Provinciale Staten te voeren over de spoorse maatregelen en de bijdrage vanuit de provincie van 1,45 miljoen euro. Vanuit zijn verantwoordelijkheid zet de gedeputeerde wat vaart achter het sluiten van de BOK.
Over het Leefbaarheidsfonds zegt de gedeputeerde het volgende. Als te veel claims op het fonds worden gelegd dan is het fonds snel leeg. Onlangs waren er sessies met gemeenteraden en besturen. De gedeputeerde heeft daarin aangegeven dat kaders moeten worden opgesteld. Een onderdeel van het kader zou cofinanciering vanuit gemeenten kunnen zijn om heet commitment gezamenlijk waar

te maken. De gedeputeerde werkt aan een kader voor het fonds. Hij hoorde het verhaal van Zaanstad en van de inspreker. Er is sprake van twee leefbaarheidsfondsen; één voor Krommenie-Assendelft met daarin 11 miljoen euro. Daarnaast is er 13.1 miljoen euro, waarvan al een deel naar een andere inzet gaat. Wat overblijft voor het leefbaarheidsfonds wordt nu bekeken.

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) hoe het zich verhoudt als de gedeputeerde enerzijds zegt dat kaders moeten worden gesteld om het fonds handen en voeten te geven en anderzijds dat van 13.1 miljoenen euro al dingen zijn 'weggelekt'. Dat is raar want er zijn nog geen kaders.

Gedeputeerde **Tekin** verwijst naar het coalitieakkoord waarin 13,1 miljoen voor het Leefbaarheidsfonds staat. Daaruit worden ook zaken gefinancierd, zoals de extra VTH-taken (circa 4 miljoen euro). Dat bedrag moet er in ieder geval vanaf worden gehaald. De gedeputeerde komt met de winstwaarschuwing dat als iedere keer als er een inspreker komt, er wordt geput uit het leefbaarheidsfonds, het fonds dan na 3 rondes leeg is. Het is de bedoeling om op basis van kaders en urgentie te kijken naar de verdeling. Met gemeenten zou een gezamenlijke lobby moeten worden opgericht. Het is geen kwestie van de knip trekken als provincie. Mogelijk worden Provinciale Staten gevraagd om te helpen bij de lobby in de Tweede Kamer. In deze provincie zijn knelpunten, waarbij niet alleen geld een punt is. De vraag daaraan vooraf is om gezamenlijk met de omgeving en desbetreffende gemeenten een lobby richting het Rijk of andere partners te houden, voordat de provincie de portemonnee moet trekken. Anders als zijn voorganger, zal deze gedeputeerde niet gaan wachten op een vraag vanuit de gemeente. De gedeputeerde hoeft niet actief op zoek naar partners in het kader van het cofinanciering-systeem. Het gebeurt al. Partners melden zich al. Het gesprek met de regio moet gericht worden aangegaan. Ongericht is de gedeputeerde het geld uit het Leefbaarheidsfonds snel kwijt.
Chroom 6: bovenleidingen op het spoor zijn eigendom van NS. De heer Hoogervorst vroeg naar de eerste resultaten. Wat bedoelt de SP daarmee?

De heer **Hoogervorst** (SP) las dat het college van GS met andere partijen in gesprek is over mogelijke oplossingen voor het Chroom 6 probleem. Welke oplossingen zijn denkbaar om het Chroom 6 probleem dat ook provinciale kunstwerken treft veilig te vervangen?
Gedeputeerde **Tekin** komt er op terug. Hij meent dat zijn voorganger al de nodige middelen wist vrij te maken.

Gedeputeerde Staten vinden de bereikbaarheid van de Haarlemmermeer en Bollenstreek urgent, vooral het Noord-Hollandse deel waar woningbouw gaat plaatsvinden. Dit college wil een fasering. Deze coalitie meent dat het bedrag van 79 miljoen euro op korte termijn niet nodig is. De gedeputeerd voert het goede gesprek en daar neemt hij de tijd voor. Hij was bij zijn collega-gedeputeerde in Zuid-Holland en wethouders van gemeenten in Zuid-Holland. Het ligt voor de hand dat de tekst van het coalitieakkoord Noord-Holland in Zuid-Holland tot vragen leidt. De gedeputeerde brengt het Noord-Hollandse belang onder het voetlicht. Niet alleen met gemeente Haarlemmermeer maar ook met bewonersgroepen en de regio wordt gekeken naar het grotere deel dan alleen de Bennebroekerweg. De laatste wordt versneld opgepakt, maar voor de duinpolderweg in brede zin vraag de gedeputeerde om hem nog wat meer tijd te gunnen

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kuiper** (CDA) of het betekent dat, op het moment dat samen met alle andere partners geconcludeerd wordt dat er oeververbindingen moeten komen de ringvaart en die duinpolderweg toch doorgang moet vinden, het bedrag van 79 miljoen euro weer wordt

teruggehaald op de begroting voor de bereikbaarheid van de bollenstreek. Is het tijdelijk dat het bedrag van 79 miljoen euro uit de reserve is gehaald?

Gedeputeerde **Tekin** herhaalt wat hij eerder zei: gefaseerd, eerst het Noord-Hollandse deel en het Noord-Hollandse belang onder het voetlicht brengen. Mevrouw Kuiper komt tot een conclusie waar het college niet is. Het zijn haar woorden wanneer zij die conclusie trekt. De gedeputeerde kiest zijn eigen woorden: eerst de Nieuwe Bennebroekerweg, want daar gaat woningbouw plaatsvinden. Hoe het over de ringvaart heen er uit gaat zien, daar durft de gedeputeerde nog niets over te zeggen.

Bij interruptie merkt mevrouw **Kuiper** (CDA) op dat zij geen conclusie trok. Ze vroeg alleen of ze gedeputeerde goed begrepen had. In de brief van de gemeenteraad van Haarlemmermeer staat dat er ook een urgentie zit in het vervolg. Hoe ziet het college van Gedeputeerde Staten dat proces? Wat is het tijdpad?

Gedeputeerde **Tekin** gaat geen tijdpad noemen. Hij weet niet waar het op uitkomt of wanneer. Mevrouw Kuiper gaat de gedeputeerde te snel. Hij vraagt haar het college van Gedeputeerde Staten wat tijd te gunnen om een duidelijk idee te krijgen van hoe de toekomst eruit ziet.

Over de verbinding A8/A9 volgt eind november schriftelijke informatie. Daarbij zal worden uitgelegd hoe de tekst in het coalitieakkoord zich verhoudt tot de nabije toekomst, het landschapsplan, een eventuele ondertunneling en de omgang met de tekst van Unesco.

De gedeputeerde vindt het wel erg bijzonder wanneer de commissie spreekt over de ‘bereikbaarheid MRA’ en ‘bereikbaarheid niet MRA’. De MRA is georganiseerd en de provincie is daarbij betrokken. De komende jaren worden circa 240.000 woningen in de MRA gebouwd. De gedeputeerde is niet een bestuurder die denkt dat er buiten de MRA verder niks is. Hij is bezig om de regio’s uit te dagen om met suggesties te komen. Bijvoorbeeld: Alkmaar heeft zelf een regiobeeld. West Friesland en Den Helder zijn ermee bezig. De gedeputeerde kan daarmee aantonen dat er een topprioriteit is vanuit de regio. Indien gewenst worden regio’s geholpen om hun prioriteiten op papier te zetten.

Bij interruptie vertelt mevrouw Van Meerten (VVD) dat het haar opviel dat er in de tekst meer aandacht is voor de MRA. Oplossingen voor bijvoorbeeld Broek in Waterland komen nog naar de Staten. De VVD gaat heel scherp kijken of er bijvoorbeeld geen tweebaanstunnel wordt gebouwd, terwijl vanwege de bouwopgave mogelijk een vierbaantunnel nodig zou zijn. Het is belangrijk om de woningbouwopgave in het Noorden van de provincie in de gaten te houden.

Gedeputeerde **Tekin** wil op basis van de inhoud een open manier het gesprek aangaan met de regio’s. Naast het MIRT-rapport spelen heel veel actuele zaken. Via het PMI en andere instrumenten gaan de Staten daarover meer terugzien.
De suggestie ten aanzien van het koppelen van Smart Mobility en duurzame mobiliteit neemt het college mee. Het Regionale Mobiliteitsplan moet juist daar zijn beslag krijgen.

Wat elektrisch rijden betreft worden de gedeputeerde en de PVV het toch niet eens. De gedeputeerde kan cijfers geven maar de vraag is of dat helpt om de PVV over de streep te trekken. Autoluw maken van gebieden heeft effect op het vestigingsklimaat te creëren door autoluw te worden.
Het college is bezig met uitwerkingsagenda’s en daarin komt het onderzoek terug naar de doortrekking van de Noord/Zuidlijn naar het Noorden.

De gedeputeerde meent dat de informatie over verliesuren al had toegestuurd. Als dat niet het geval is, dan volgt de informatie alsnog.

Op enig moment is duidelijk of bomenkap noodzakelijk is. Wanneer dat moment is en wat de politiek of het bestuur daarop nog kan sturen, daarop komt de gedeputeerde terug.
Op de vraag van de PvdD over de bermen volgt een schriftelijk antwoord.
Het is niet de bedoeling dat Provinciale Staten niet meer kunnen zien wat Gedeputeerde Staten aan het doen zijn, bijvoorbeeld wanneer het gaat om de fietsinfrastructuur.
Over de strategische aankoop zegt de gedeputeerde dat die projecten nog op tafel liggen. Het is heel gebruikelijk om al op tijd dergelijke aankopen te doen, anders is het te laat. De maatschappelijke opgave zou bijvoorbeeld woningbouw kunnen. Daarbij komt bereikbaarheid om de hoek kijken.
Zoals men zal begrijpen kan de gedeputeerde nu niet nader ingaan op de benodigde financiën voor een ondertunneling van de provinciale weg in Broek in Waterland. Wellicht ziet het er minder rooskleurig uit dan Provinciale Staten nu denken.

De heer **Steeman** (D66) vraagt hoe de gedeputeerde de suggestie van D66 in het kader van gebrek aan participatie in de praktijk gaat vertalen.
Terugkomend op de discussie MRA versus de rest merkt de heer Steeman op dat de antwoorden van de gedeputeerde beter zijn gebalanceerd dan de tekst in de begroting. D66 had die lijn graag vastgelegd gezien in de begroting.

Tweede termijn:
Van de tweede termijn wordt geen gebruik gemaakt.Het advies van de commissie zal in de vorm van een verslag aan Provinciale Staten worden toegezonden.

Uittreksel uit verslag commissie EFB van 28 oktober 2019 vwb Begroting 2020 en Memorie van Antwoord.

1. A-agenda Algemeen

   4.a. Voordracht Begroting 2020 en Memorie van Antwoord

Mw. **Bezaan** (PVV) dankt voor de beantwoording van de technische vragen, maar zij heeft twee aanvullende vragen over de vragen met nummers 41 en 48. Veiligheid is onderdeel van de leefbaarheid woonbuurten. Waarom wordt veiligheid – vraag 41 – dan niet expliciet gemonitord in de Barometer Welvaart en Welzijn? Penetratietesten geven inzicht in zwakheden op technisch of organisatorisch gebied en deze leveren concrete informatie op voor verbeteringen in de informatiebeveiliging. Hoe hoog zijn de kosten voor de inzet van deze professionele externe partij?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) dankt voor de beantwoording van de vele technische vragen. Hij vraagt zich af wat wordt bedoeld met 'communicatiestrategie over het nieuwe coalitieakkoord'. Indien deze reeds is opgesteld, dan graag een toelichting. Er vindt een extra investering plaats van 60 miljoen euro voor infrastructuur. Is dit bedrag al verdeeld of moet dat nog gebeuren? Datzelfde geldt voor het leefbaarheidsfonds. Is hier al een kader voor opgesteld of gaat het enkel om een plan?

Mw. **Strens** (D66) geeft complimenten voor de heldere begroting die is gebaseerd op het coalitieakkoord. In eerste instantie tonen de begroting en meerjarenraming aan dat de provincie financieel gezond is, structurele lasten worden gedekt met structurele baten. Door het toekennen van één operationeel doel per reserve is de transparantie en leesbaarheid toegenomen. Met name aan de inkomstenkant zijn grote ontwikkelingen gaande en het wordt gewaardeerd dat het college naar goede oplossingen zoekt. De mogelijkheid van het heffen van opcenten kan niet oneindig doorgaan en de uitkering uit het Provinciefonds valt lager uit door de trap-op/trap-af methode. Ook in de toekomst moet de provincie eigen inkomsten kunnen genereren met een eigen belastinggebied. Hoe beoordeelt de gedeputeerde deze ontwikkeling in relatie tot de begroting? Zijn er alternatieve mogelijkheden om de begroting structureel in balans te houden? Is het IPO betrokken bij de bespreking van de trap-op/trap-af methodiek om meerjarig meer financiële zekerheid te garanderen? In de begroting zit een groot aantal incidentele middelen met een structureel karakter, zoals de middelen voor het klimaat en voor versnelling van de woningbouw, die ook na 2023 nodig zijn voor de kerntaken. Hoe beoordeelt de gedeputeerde deze werkwijze?

Dhr. **Zoon** (PvdD) dankt voor de antwoorden op de technische vragen. In 2017 hebben de CU en de PvdD een initiatiefvoorstel ingediend voor maatschappelijk verantwoord inkopen. Vermeld staat dat dit proportioneel moet zijn, maar wat wordt hiermee bedoeld? De uitkomst van de procedure van Urgenda in het kader van de opwarming tegen het Rijk van vier jaar geleden heeft ook impact op de provincies. Tot op heden negeren de provincies deze uitkomsten, maar er moet nu iets gaan gebeuren of er moeten in ieder geval financiële risico's in de begroting worden voorzien en dat is tot op heden nog niet het geval. De PvdD heeft overigens een voorkeur voor snel actie ondernemen. De aanpak stikstof heeft veel raakvlakken met verduurzaming, economie en financiën. Het zou goed zijn dit in het provinciale beleid te borgen. De PvdD zal een motie indienen om de Urgendazaak serieus te nemen en de provinciale taken op te pakken en verzoekt de overige fracties deze motie te ondersteunen. Dierenwelzijn wordt voornamelijk genoemd in combinatie met de jacht. Voor de opvang van wilde dieren is 200.000 euro gereserveerd. Dit is incidenteel geld, maar dat moet

structureel worden, want de opvang loopt over vele jaren door. Hoe gaat de gedeputeerde zijn portefeuille dierenwelzijn uitvoeren, want het is een lege portefeuille zonder fondsen. Hoe kan de gedeputeerde door PS worden geholpen om deze portefeuille te vullen? Een economisch en ecologisch gezonde landbouw vergt een drastische afname van het aantal dieren en economisch gezien heeft dat grote impact op de boeren. Voorgesteld wordt om hier in de economische agenda ruimte voor te scheppen, aangezien dit in de begroting niet gebeurd is.

Dhr. **Dekker** (FvD) dankt voor de beantwoording van de technische vragen. Er wordt verzocht om een toelichting op de EU-subsidiestromen die op andere basis gestoeld zijn dan voorgesteld door de provincie. Hoe gaat de provincie om met uiteenlopende doelstellingen? De provincie houdt toezicht op de steden, maar in Amsterdam is veel misgegaan met AEB. Het provinciale toezicht ziet ook op de borging van behoorlijk bestuur en behoorlijk financieel beheer. Wat zijn de leerpunten voor de provincie uit het drama rond AEB?

Dhr. **Heijnen** (CDA) constateert dat de landbouw en aanpalende bedrijven een van de belangrijkste sectoren van de economie is met veel werkgelegenheid, ook in Noord-Holland. 61% van de grond in de provincie wordt gebruikt door de boeren en deze sector behoort tot een van de meest innovatieve in de wereld. Het bestuur wordt daarom opgeroepen om te luisteren naar de boeren en hun bijdrage aan de economie te waarderen. Voorgesteld wordt om samen met de minister en de boeren het gesprek aan te gaan over het opschorten van de stikstofmaatregelen en per 1 december met nieuwe maatregelen te komen. De provincie staat er goed voor, de meerjarenbegroting is sluitend en kent ruime reserves. De taakstellende doorlichting van de reserves die zijn afgesproken in het coalitieakkoord, leiden tot de vraag waarop het bedrag van 14 miljoen euro is gebaseerd en waarom dit via een taakstelling wordt gedaan. Dat betekent dat het geld echt gevonden moet worden, maar wat zijn de gevolgen als er doelen in de reserves gewijzigd moeten worden? De legestarieven zijn niet kostendekkend. In 2020 wordt nieuw beleid opgesteld, zijn GS voornemens om de leges dan wel kostendekkend te laten zijn?

Mw. **Kuiper** (CDA) is voorstander van verhoging van de bijdrage aan ProBiblio, want de vraag is of men met deze bijdrage uitkomt op het landelijk gemiddelde van provinciale bijdragen. Zij constateert dat naast het Rijk en gemeente, ook de provincie middelen beschikbaar stelt voor uitvoering van het programma 'Cultuureducatie met kwaliteit'. In 2020 kunnen 200 scholen in 32 gemeenten hier gebruik van maken, maar er zijn veel meer basisscholen in Noord-Holland. Wil de gedeputeerde in overleg gaan met het Rijk en de gemeenten om meer kinderen op basisscholen cultuureducatie aan te bieden? Er komt een focus op verduurzaming van sportaccommodaties. Waarom menen GS dat de inschakeling van Sportservice als kenniscentrum voor de verbouwing van lokale sportverenigingen het meest efficiënt is? Ook RVO houdt zich hiermee bezig. Zijn er al afspraken gemaakt met Sportservice over hun inzet en hoe kijkt zij aan tegen deze uitbreiding van haar werkzaamheden?

Dhr. **Hartog** (VVD) vraagt of het mogelijk is om prestatie-indicatoren te hanteren, want niet alle cijfers kunnen gekoppeld worden aan resultaten.

Mw. **Larson** (VVD) vraagt welke rol de provincie voor zichzelf ziet bij de Brexit en de handelsbeperkingen door de VS en welke interventies worden overwogen. Is hier sprake van en met welke partners wordt gesproken?

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat in de begroting bij het nieuwe beleid – waarvan de eerste contouren zichtbaar zijn – wordt uitgegaan van oude prestatie-indicatoren. Daarom is het goed deze op korte termijn te heroverwegen en daar wil GL graag aan meewerken. Als voorbeeld wordt genoemd het programma Ruimte waar de indicatoren geheel economisch zijn, maar bij welzijn en ruimte past een breder scala van indicatoren. Hij vraagt of in de nota die in het voorjaar van 2020 wordt verwacht, de indicatoren worden aangepast. De algemene reserve van de provincie is stevig, het weerstandvermogen is robuust en de exploitatieruimte voor de komende jaren ziet er goed uit. De provincie staat er financieel goed voor. GL kijkt uit naar een heldere bestedingsplanning, zodat er eerder inzicht ontstaat in de uitputting en besteding van de reserves. De leesbaarheid van deze begroting zou verbeterd zijn, maar bij het narekenen blijkt dat getallen moeilijk navolgbaar zijn, vaak omdat de gebruikte begrippen een andere inhoud hebben. Hier zou meer eenduidigheid in gebracht moeten worden. Hoe denkt het college over het met Infographics duidelijk en eenvoudig communiceren van de begroting naar het bredere publiek?

Dhr. **Hartog** (VVD) sluit zich hierbij aan, daarom zou het goed zijn wanneer er naast een kwalitatieve meting ook een effectmeting zou plaatsvinden.

Dhr. **Dulfer** (GL) kijkt uit naar de vervolgstappen voor het nieuwe beleid. De begroting is een middel om beleid uit te voeren en doelstellingen te realiseren, zoals een gezondere leefomgeving, een toekomstbestendig klimaatbeleid, een betere bereikbaarheid voor alle modaliteiten, meer circulaire economie, een groen landelijk gebied en een bestuurscultuur die hopelijk dichter bij de mensen komt te staan.

De **voorzitter** schorst de vergadering op verzoek van het college. De vergadering wordt heropend.

Gedeputeerde **Pels** dankt voor alle complimenten en zij is blij met het meer inhoudelijke debat in de commissie in plaats van dat het enkel gaat over de opzet of het proces van de begroting. De algemene reserve is afgenomen, mede vanwege een grote voorziening voor Pallas, daarom is een herstelplan opgesteld voor de algemene reserve. Dat was al bij de begroting 2019 bekend. De enkele inzet van de septembercirculaire is waarschijnlijk onvoldoende, daarom zal het college een voorstel doen voor een aanvulling van de algemene reserve met extra middelen. In dit kader wordt er in de komende periode extra aandacht besteed aan de onderbesteding om te kijken welke winst hier behaald kan worden.

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat de begroting en de algemene reserve – gebaseerd op cijfers van rond de zomer – er goed voor staan. Wat is er volgens de gedeputeerde aan de hand?

Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat de begroting verschillende standen van de algemene reserve toont en het is logisch dat dit tot verwarring leidt. Het herstelplan is nog niet volledig verwerkt omdat er in de begroting geen rekening wordt gehouden met middelen die mogelijkerwijs naar de provincie toekomen. Dat geldt ook voor de septembercirculaire, men kan niet vooraf vaststellen dat de middelen zeker naar de provincie komen, dus wordt er ook geen rekening mee gehouden. Het gaat dus niet om de vraag of er voldoende middelen beschikbaar zijn – dat is niet zo, want er is een herstelplan nodig – maar dat de algemene reserves op verschillende plekken in verschillende functies in de begroting terugkomen. Hierdoor is wellicht verwarring ontstaan. Het doel van de taakstelling is het vinden van middelen voor het dekken van de nieuwe plannen. Bij de reserves kan meer inzichtelijk gemaakt worden voor hoeveel en voor welk deel een bestedingsplan is opgesteld en of er

nog ruimte beschikbaar is. Er wordt gestart met het opstellen van een kader van een bestedingsplan, evenals wat dat betekent voor de eventuele vrije ruimte. In de vorige periode zijn 69 miljoen euro aan vrije middelen gevonden en die exercitie zal ook dit jaar worden uitgevoerd. Dat kan zeker tot de noodzaak van het maken van keuzes leiden.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt waarom er vooraf al een bedrag wordt genoemd, want een specifieke taakstelling van 14 miljoen euro kan leiden tot een doelredenering. Het zou beter zijn om eerst de analyse uit te voeren en dan de beschikbare gelden opnieuw in te zetten.

Gedeputeerde **Pels** meldt dat er in het coalitieakkoord een heldere taakstelling ligt om tot 14 miljoen euro te komen voor het nieuwe beleid. Het is goed om alles in kaart te brengen om er een stevig bestedingsplan onder te leggen. Tevens zal worden aangegeven wanneer en welke middelen incidenteel en structureel genoemd kunnen worden. De leges worden heroverwogen, want deze moeten kostendekkend zijn en dat is nu niet zo. In de volgende vergadering wordt de nieuwe legesverordening voorgelegd en deze verordening gaat uit van kostendekkendheid. Tevens wordt hard gewerkt aan het project Financiële Hygiëne, de budgetgesprekken vinden nu plaats en hieruit ontstaan nu al nieuwe inzichten die zullen bijdragen aan een betere verslaglegging bij de jaarrekening. Tevens loopt er een ROB-onderzoek naar de lasten van het klimaatonderzoek en naar de opcenten. Vanuit het IPO wordt met het Rijk meegedacht over het vormgeven van het toekomstige belastingbeleid voor de provincie in het kader van het trap-op/trap-af principe. Hiervoor worden binnenkort de gesprekken gestart.

Mw. **Strens** (D66) vraagt of de gedeputeerde deze collegeperiode financiële gevolgen verwacht en of er iets moet worden ondernomen.

Gedeputeerde **Pels** meldt dat in deze periode geen rekening wordt gehouden met verwachte stijging van de opcenten, maar dit kan wel bepalend zijn voor de ruimte voor nieuw beleid. Daarom zit men hier als college stevig in, omdat de provincies voldoende middelen moeten hebben voor het nieuwe beleid. Over het opnemen in de begroting van de juiste informatie en verbetering van de inzichtelijkheid dient het gesprek voortdurend gevoerd te worden. Indicatoren zijn in principe gekoppeld aan beleid. De doelen van het beleid zijn zichtbaar in de doelenboom en de indicatoren worden in de begroting opgenomen. De begroting wordt gevoed door alle beleidsstukken en bij het vaststellen van het beleid wordt nagegaan of de indicatoren ten opzichte van de doelstelling nog kloppen of dat er aanpassing nodig is. Hier kan zeker nog een slag gemaakt worden. Dit proces duurt langer dan de periode tot de volgende begroting, omdat dit een beleidsmatig proces is. Zij zegt toe na te gaan hoe de begroting voor de burgers meer inzichtelijk gemaakt kan worden, bijvoorbeeld door middel van Infographics. In de begroting is de verdeling van het bedrag van 60 miljoen gedeeltelijk euro opgenomen. De vragen over het leefbaarheidsfonds en mobiliteit dienen bij de betreffende gedeputeerde neergelegd te worden. De doelen die de provincie stelt, moeten door de markt gerealiseerd worden, dus deze doelen moeten wel haalbaar en realiseerbaar zijn. Ook in MRA-verband wordt getracht om door middel van samenwerking en een grotere inkoopkracht en volume een aantrekkelijker situatie te creëren voor de marktpartijen. Er wordt gewerkt aan nieuw inkoopbeleid, dus PS kunnen nog invloed uitoefenen op de doelen. Het is voor GS lastig om een extern risico zoals Urgenda en de PAS concreet in bedragen uit te drukken. Dat risico wordt gewaardeerd op het moment dat er beleidskeuzes gemaakt moeten worden. Men is in gesprek met ProBiblio over hun inzet voor de komende jaren. Gemeenten kunnen niet verplicht worden om mee te doen aan het programma Cultuureducatie met kwaliteit. Maar wanneer gemeenten niet deelnemen,

dan betekent dat niet dat zij geen cultuureducatie aanbieden. Wel wordt samen met Plein C gewerkt aan het in kaart brengen van witte vlekken, zodat hierop in de nieuwe periode met extra geld kan worden ingezet. Sportservice is niet de enige partij voor duurzaamheid, want NOC*NSF en de KNVB zijn hier ook mee aan de slag. Wel heeft Sportservice ervaring opgedaan met het adviseren van verenigingen in Noord-Brabant. Hierover wordt momenteel het gesprek gevoerd. De impactanalyse die wordt opgezet, gaat hopelijk een beter antwoord geven op het inzetten van indicatoren om de impact van beleid beter zichtbaar te maken. Overigens is het lastig om altijd het effect van het provinciaal handelen te meten vanwege de positie tussen Rijk en gemeenten, maar het zal wel inzichtelijk worden gemaakt.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat in het kader van de communicatiestrategie een plan wordt opgesteld dat ziet op een aantal accentverschuivingen, zoals integer, transparant, inclusief, eigentijds provinciaal bestuur waar iedereen gehoord wordt en waar burgers een eigen inbreng kunnen leveren. Deze aspecten wil men laten terugkomen in de nieuwe communicatiestrategie/plan. Men wil van een zendende organisatie naar een meer luisterend orgaan komen, burgerparticipatie stimuleren en bestuurders en medewerkers beter in staat stellen om te monitoren wat er in de maatschappij gebeurt, waarbij de Statenleden nadrukkelijk ook als ambassadeur kunnen optreden om de bekendheid van de provincie te stimuleren en het vertrouwen te vergroten. In november besluiten GS over het communicatieplan en voor het einde van het jaar wordt het toegezonden aan PS.

Gedeputeerde **Van der Hoek** benadrukt dat ook het college overtuigd is van het grote economische belang voor de provincie van de agrarische sector. Hierover bestaat geen verschil van mening met PS. Er vindt momenteel overleg plaats over de situatie rond de PAS, onder andere met de agrarische sector. Gedeputeerde Rommel is lid van de kerndelegatie die hierover met het Rijk in gesprek is.

Dhr. **Heijnen** (CDA) constateert dat een aantal boeren heeft aangegeven naar Friesland te willen verhuizen omdat ze daar wel welkom zijn aangezien Friesland de beleidsregel onmiddellijk heeft ingetrokken.

Gedeputeerde **Van der Hoek** meldt dat het intrekken van de beleidsregel niet noodzakelijk is, dat gaat niet helpen. Het gaat met name over de onvrede over het extern salderen - dat nog niet van toepassing is - en het verschil tussen het Rijk en de provincie/IPO bij de interpretatie van de beleidsregel voor stikstofbeperking. Deze punten moeten onderwerp van het gesprek met de sector zijn. De rol van de provincie bij de Brexit is beperkt, omdat het Rijk samen met de EU hiervoor aan de lat staat en hierop intervenieert. Wel vindt met het Rijk bestuurlijk afstemmingsoverleg plaats over de mogelijke gevolgen en welke verantwoordelijkheid de provincie hierbij moet nemen. Hij is persoonlijk betrokken bij Europa en de rapporteur geeft uitleg over de stand van zaken. Op eventuele gevolgen dient de provincie zich zeker voor te bereiden, zoals ten aanzien van de douaneactiviteiten. Er is echter veel onzekerheid en weinig directe sturing. Barometer Welvaart en Welzijn: de informatie is afkomstig van de Veiligheidsmonitor van het CBS en veiligheid maakt hier geen onderdeel van uit. De focus ligt op welvaart en welzijn en die cijfers worden opgenomen in de eigen barometer. Eerst dient de invulling van de portefeuille Dierenwelzijn te worden besproken onder andere met de PvdD alvorens wordt besloten over incidenteel en structureel geld. Later deze maand staat een gesprek gepland met een opvangcentrum en de wethouders Dierenwelzijn, ook over de beschikbare middelen. De gedeputeerde komt in een later stadium terug op de resultaten (commissie NLG). Zo mogelijk wordt gebruikt gemaakt van EU-subsidiestromen die helpen bij het uitvoeren van het provinciaal beleid en waarbij zelf de keuze kan worden gemaakt waaraan dit geld

besteed kan worden. Het is niet zo dat er subsidies worden toegekend waarmee de provincie wordt gedwongen om tegen haar wil bepaalde zaken aan te pakken. De situatie AEB is geen onderdeel van het IBT-onderzoek want het is een eigen verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit proces wordt niet door de provincie gemonitord of gevolgd en er worden dan ook geen lessen uit getrokken.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat jaarlijks een penetratietest wordt uitgevoerd om te onderzoeken of van buitenaf het automatiseringssysteem van de provincie gekraakt kan worden. Op basis van de resultaten worden aanbevelingen gedaan. De test kost een paar duizend euro per jaar.

Tweede termijn

Dhr. **Dulfer** (GL) vraagt hoe de provincie er begrotingstechnisch eigenlijk voorstaat, want met het huidige coalitieakkoord en gebaseerd op de septembercirculaire 2018 komt de algemene reserve ruim boven de grens van 80 miljoen euro, de begroting is structureel in evenwicht voor de komende jaren, het weerstandsvermogen heeft een coëfficiënt van 3 terwijl die minimaal 1 moet bedragen en het weerstandsvermogen komt op de langere termijn zelfs uit boven 11,5. Op basis van deze gegevens concludeert de gedeputeerde dat zonder de septembercirculaire de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed kan worden omschreven. De gedeputeerde waarschuwt de commissie er nu voor dat de septembercirculaire van 2019 gaat tornen aan deze conclusies. Hoe zit dit precies?

Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat deze begroting al is opgesteld voordat het nieuwe coalitieakkoord is afgesloten. De extra middelen in de reserves zijn nog niet geactiveerd en dat kan ook niet in de begroting gedaan worden als hier geen zekerheid over bestaat. Het financiële plaatje moet op dit moment kloppen maar een aantal middelen van het coalitieakkoord moet nog geactiveerd en gestort worden. De taakstelling kan nog niet verwerkt worden omdat nog niet duidelijk is waar deze vandaan komt, daarom wordt deze geboekt ten laste van de algemene reserve. Al jarenlang is bekend dat de provincie een hele goede financiële positie heeft maar die goede positie wordt elk jaar minder, dus op een gegeven moment is het zover dat er misschien een keer geld geleend zal moeten gaan worden. Hoewel dit moment steeds verder opschuift in de toekomst, gaat het een keer gebeuren. De komende jaren zal het minder gemakkelijk worden om geld te vinden, mede door allerlei externe omstandigheden en de opcenten die minder meer zullen worden.

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dus dat de provincie er nu goed voorstaat. Hoe ziet de septembercirculaire er precies uit en wanneer komt die op tafel?

Gedeputeerde **Pels** benadrukt dat alles in beweging is. Zij noemt als voorbeeld Pallas waarvoor een voorziening is getroffen. Zij zegt de commissie toe de septembercirculaire 2019 toe te sturen. [1]

De **voorzitter** meldt dat het verslag van deze commissie als advies aan PS wordt aangeboden.

---

[1] De septembercirculaires zijn te vinden op: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/provinciefonds/circulaires-provinciefonds

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

INGEKOMEN - 7 NOV. 2019

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 7 NOV. 2019

Kenmerk
1243373/1310020

Uw kenmerk

Betreft: Beantwoording openstaande vragen begroting 2020

Geachte leden,

in de memorie van antwoord op de begroting 2020 is toegezegd nog aanvullende informatie aan Provinciale Staten te versturen over de voertuigverliesuren (vraag 245) en de chemische toestand van het oppervlaktewater (vraag 101). Daarnaast is bij de behandeling van de begroting 2020 in de verschillende commissies toegezegd een aantal vragen schriftelijk te beantwoorden. Zowel de nog openstaande toezeggingen vanuit de memorie van antwoord bij de begroting 2020 als de toezeggingen vanuit de Statencommissies die om een reactie vragen voor de behandeling van de begroting in Provinciale Staten worden afgehandeld middels deze brief.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Commissie /Fractie	Pfh.	Openstaande vraag/toezegging	Antwoord
EFB	Pels	Het delen van de Septembercirculaire 2019.	**Septembercirculaire 2019** De circulaires van het provinciefonds zijn openbaar en dus voor iedereen toegankelijk via de website van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Alle circulaires voor het provinciefonds, waaronder de septembercirculaire 2019, zijn te vinden op de volgende webpagina: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/provinciefonds/circulaires-provinciefonds
M&B (Vraag 245 in memorie van antwoord)	Tekin	Ja, de voertuigverliesuren over de eerdere jaren zijn beschikbaar. Deze cijfers zullen aan de commissie M&B worden toegestuurd.	**Aanvullende informatie vraag 245 memorie van antwoord (Voertuigverliesuren)** De ontwikkeling van de hoeveelheid voertuigverliesuren in de afgelopen jaren is als volgt (Bron Kerncijfers Mobiliteit 2018, Kennisinstituut Mobiliteitsbeleid): 2014: 45,4 miljoen voertuigverliesuren 2015: 55,6 miljoen voertuigverliesuren 2016: 61,4 miljoen voertuigverliesuren 2017: 63,3 miljoen voertuigverliesuren 2018: 68,8 miljoen voertuigverliesuren (raming) 2022 78,9 miljoen voertuigverliesuren (raming) Dit betreft de voertuigverliesuren op het hoofdwegennet in Nederland. * Er is geen data beschikbaar voor de jaren 2019, 2020 en 2021
M&B	Tekin	Op vraag 94 uit de memorie van antwoord op de begroting is door de PvdD de volgende aanvullende vraag gesteld: Wordt bij het ecologisch beheer van de bermen ook aan inzaaien gedaan om de biodiversiteit te vergroten?	**Ecologische beheer Bermen** De provincie Noord-Holland is enigszins terughoudend met het inzaaien van bloemenmengsels in bestaande situaties. Vaak is de bestaande vegetatie al zodanig soortenrijk dat het door middel van het toegepaste verschralingsbeheer voldoende is om de diversiteit in vegetatie te laten toenemen. Daar waar blijkt dat ter plaatse zeer weinig soorten aanwezig zijn en de locatie kansrijk is, kan extra inzaaien met bloemenmengsels worden toegepast. Dit is bijvoorbeeld gerealiseerd langs de N508 Oterleek. Nu in voorbereiding is de N232 ter hoogte van de te realiseren snelfietsroute Schiphol-Badhoevedorp, gedeelte tussen Sloterweg-A9. Bij alle nieuw in te zaaien oppervlakten is de doelstelling een bloemenmengsel in combinatie met een grasmengsel (veelal B3) toe te passen. (Zaadmengsels zijn uitsluitend van biologische teelt).
M&B	Tekin	N.a.v. vraag 122 uit de memorie van antwoord is de volgende aanvullende vraag gesteld: Op welk moment in het project is wel bekend hoeveel bomen er gekapt/herplant worden?	**Bomenkap** Bij de afronding van de ontwerpfase, na het doorlopen van inspraakprocedures, is bekend hoeveel bomen er gekapt en aangeplant worden. Daarna kunnen, tijdens de uitvoering, zich situaties voordoen waardoor hierop bijstellingen plaatsvinden. Te denken valt aan dat de exacte locatie en/of de staat van de boom toch anders is, dan waar vooraf vanuit was gegaan of dat aanvullende eisen worden gesteld in de kapvergunning.

M&B	Tekin	Aanpak Chroom-6: Met welke externe partijen heeft PNH overleg over de aanpak van Chroom-6.	**Aanpak Chroom-6** Er is een plan van aanpak opgesteld door een extern ingenieursbureau. Als basis hiervoor is het plan van aanpak van ProRail gebruikt. Het plan van aanpak van de provincie Noord-Holland is mede tot stand gekomen door de overleggen die zijn gevoerd met de huidige contractaannemers van de gebiedscontracten. Daarnaast is over de problematiek van Chroom 6 contact met de andere provincies, Rijksvastgoedbedrijf, Defensie en ProRail.
NLG	Rom mel /Logg en	Nemen we bij de uitwerking van natuurinclusieve landbouw ook doelstellingen op voor de uitspoeling meststoffen en landbouwgif?	**Natuurinclusieve Landbouw** Natuurinclusieve landbouw is een onderdeel van de integrale verduurzaming van de agrarische keten. De effecten van natuurinclusieve landbouw dragen direct en indirect bij aan de doelstellingen van de verduurzaming van de landbouw en ook op de inzet op de vermindering van het gebruik en emissies van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen. Op het moment wordt gewerkt aan een nadere uitwerking van natuurinclusieve landbouw en de transitieacademie zoals die zijn opgenomen in het coalitieakkoord. Onderwerpen zoals de toepassing van mest en gewasbeschermingsmiddelen komen daarin terug. De wet- en regelgeving rondom mest en gewasbeschermingsmiddelen liggen bij het Rijk en Europa.
NLG	Van der Hoek /Logg en	Bij vraag 106 over het LMB worden goede projecten genoemd om waterkwaliteit te verbeteren: is er al iets bekend over de resultaten van deze projecten?	**Oppervlaktewaterkwaliteit** Waarschijnlijk wordt met de vraag het effect van de projecten op de kwaliteit van het oppervlaktewater bedoeld, omdat de resultaten van de projecten immers al staan beschreven in de Memorie van antwoord. Dit effect is niet bekend omdat het - in z'n algemeenheid - niet goed mogelijk is om in het water waargenomen verbetering van de waterkwaliteit 1-op-1 te relateren aan uitgevoerde verbeterprojecten. Er kunnen immers ook andere oorzaken zijn. Wel zijn er aanwijzingen voor een positief effect op de oppervlaktewaterkwaliteit. Bij het project Schoon Erf Schone Sloot werden metingen gedaan in de erfput van bedrijven die aan het project deelnamen. De somconcentratie van de geanalyseerde stoffen per deelnemend bedrijf in Noord-Holland nam van 2016 op 2017 met gemiddeld 35% af.
NLG (Vraag 101 in memorie van antwoord)	Logge n	Op vraag 101 uit de memorie van antwoord op de begroting is een nadere toelichting toegezegd. Die is opgenomen in de bijgevoegde bijlage.	**Aanvullende informatie vraag 101 memorie van antwoord (chemische toestand oppervlaktewater)** Zie de bijlage (memo beantwoording vraag 101) bij deze brief.
RWK	Logge n	Graag een toelichting waarom de kosten voor de bouwambassadeur niet in de begroting zijn opgenomen.	**Kosten bouwambassadeur** Op dit moment wordt gewerkt aan de woonagenda. Deze wordt naar verwachting dit voorjaar aan uw staten voorgelegd. Hierin wordt de begroting voor wonen uitgewerkt, inclusief de rol en financiering van de bouwambassadeur.

RWK	Loggen	De brede indicatoren zijn BRP en werkgelegenheid, (blz. 84). Belangrijk om in de gaten te houden, maar is het echt zo dat als het BRP stijgt, dat dat dan komt omdat wij de Omgevingsvisie goed hebben uitgedragen? Dat lijkt een wankele redenatie. Als hoofdambitie van de Omgevingsvisie noemt u het bewaken van het evenwicht tussen economische groei en leefbaarheid. Ook heeft u het over het bevorderen van welvaart en welzijn in uw beleidsdoel 5.3, maar indicatoren waarmee we zien of leefbaarheid en welzijn verbeteren ontbreken. Juist bij een thema als Ruimte, waar het gaat om het evenwicht tussen alle ruimtelijke functies, zou het volgens ons voor de hand liggen om gebalanceerde indicatoren te kiezen, die laten zien hoe je juist dat evenwicht bewaart. - Kan de Gedeputeerde toelichten waarom voor deze indicatoren gekozen is? En of hij mogelijkheden ziet een bredere set te gaan gebruiken, die vanuit verschillende kanten belicht hoe diverse beleidsdoelen samenkomen?	**Indicatoren programma ruimte** GS hebben er niet zelf voor gekozen om de indicatoren voor Werkgelegenheid en BRP op te nemen in de begroting bij het programma ruimte. Alle provincies zijn vanuit het Besluit begroting en verantwoording (artikel 8, lid 3a) verplicht om de bij ministeriële regeling vast te stellen beleidsindicatoren op te nemen in de begroting. In de ministeriële regeling beleidsindicatoren provincies is vastgesteld welke beleidsindicatoren de provincies precies op dienen te nemen in de programmabegroting. De indicatoren BRP en werkgelegenheid zijn 2 van de in totaal 12 verplicht gestelde indicatoren die het beste bij ons begrotingsprogramma ruimte passen en zijn om die reden opgenomen in de begroting onder het programma ruimte. Naast deze verplichte indicatoren heeft de provincie ook 'zelf gekozen' indicatoren, deze zijn in de begroting niet opgenomen onder het programma maar bij de toelichting op het operationeel doel waar de indicator betrekking op heeft. Zie bijvoorbeeld bladzijde 88 en 91. Voor de volgende begroting zullen we nagaan of er aanvullende indicatoren mogelijk zijn.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
C.J. Loggen

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

1 bijlage(n)

Memo beantwoording vraag 101

Provincie
Noord-Holland

Betreft: vraag 101 MvA begroting 2020

Memo

In de memorie van antwoord bij de begroting 2020 is in het antwoord bij vraag 101, nadere informatie toegezegd:

VRAAG 101:
Blijkens de website waarstaatjeprovincie.nl voldoen de wateren in het gebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vechtstreek ook in geen van de gevallen aan de KRW-normen 'chemische toestand'. Er zijn, zie de website waarstaatjeprovincie.nl, ook provincies waarin 80, 90 of 100% van het oppervlaktewater een goede chemische toestand heeft. Welke maatregelen nemen die provincies die niet in Noord-Holland worden genomen?

ANTWOORD:
De beoordeling van de chemische toestand van oppervalktewaterlichamen vindt plaats o.b.v. de Europese lijst van 'prioritaire stoffen', die voor alle waterbeheerders geldt. Voor de bepaling van de chemische toestand van waterlichamen geldt evenals voor de ecologie het principe van 'one out all out': als een van stofcategorieën niet voldoet, voldoet de chemische toestand van het waterlichaam niet aan de norm. De stofcategorie 'ubiquitaire stoffen' zorgt in dit verband voor de meeste problemen. Dit zijn stoffen waarvan de productie of het gebruik al is verboden, maar die vanwege persistentie nog lang in het milieu zullen voorkomen.
De provinciale rol t.a.v. de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater is erg beperkt. De rol van waterbeheerders en Rijk is veel groter. De gegevens op de site waarstaatjeprovincie.nl zijn (indirect) afkomstig van de waterschappen, die hun gegevens leveren aan het Informatiehuis Water.
Wij kunnen de grote verschillen tussen waterschappen op deze site op dit moment niet goed verklaren. Uit contact met de beheerder van de site waarstaatjeprovincie.nl, die het beheer uitvoert in opdracht van de provincie Z-H, is in ieder geval gebleken dat in de gegevens over de jaren 2015 en 2016 fouten zijn geslopen die nog niet zijn gecorrigeerd.

We hebben nog vragen uitstaan bij het Informatiehuis Water en enkele waterbeheerders en zullen u nader informeren zodra wij voldoende over de oorzaken van de verschillen in beeld hebben.

Voor elk waterschap zijn er verschillen in chemische waterkwaliteit en verschillen in het monitoringsprogramma. Om het verhaal niet te complex te maken is gesproken met drie partijen: het Informatiehuis Water (IHW), waterschap Scheldestromen en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Het IHW verzamelt de waterkwaliteitsgegevens van alle waterschappen in Nederland; 'waarstaatjeprovincie.nl' betrekt zijn gegevens v.w.b. waterkwaliteit van het IHW. Scheldestromen is een waterschap in de provincie Zeeland, waar voor alle waterlichamen de chemische waterkwaliteit 2018 voldoende was.
HHNK is het grootste waterschap in Noord-Holland; voor geen enkel waterlichaam was de chemische waterkwaliteit 2018 voldoende.

- **Informatiehuis Water**
  Het uitvoeren van de waterkwaliteitstoetsingen en de duiding van de resultaten van de KRW-beoordeling is de verantwoordelijkheid van de waterbeheerders. Een verklaring waarom het beeld van de KRW-beoordelingen voor de ene waterbeheerder anders is als die van een andere beheerder, dient dan ook primair aan de betreffende waterbeheerders gevraagd te worden.

  IHW heeft wel een beeld hoe de beoordelingen tot stand gekomen zijn, wat een mogelijke verklaring voor de verschillen tussen Zeeland (waterschap Scheldestromen) en hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier kan zijn. De KRW-beoordeling wordt uitgevoerd volgens de regels en procedures die zijn vastgelegd in het Protocol Monitoring en Toestandsbeoordeling oppervlaktewaterlichamen KRW. Daarin is onder andere opgenomen dat waterbeheerders niet alle stoffen in alle waterlichamen hoeven te monitoren; dat zou ook een te zware en dure monitoringinspanning met zich meebrengen. Redenen om bepaalde stoffen niet te monitoren kunnen zijn dat er geen emissies van de betreffende stof in het beheergebied voorkomen, of dat uit eerdere monitoring gebleken is dat de stof niet wordt aangetroffen. Daarnaast is het voor de beoordeling toegestaan bepaalde toetsresultaten in één waterlichaam representatief te verklaren voor andere -vergelijkbare- waterlichamen: de zogeheten 'projectie'. Er kan dan een oordeel voor meerdere waterlichamen verkregen worden op grond van monitoring en toetsing in één waterlichaam.

  De verschillen tussen Scheldestromen en Hollands Noorderkwartier worden in ieder geval mede verklaard doordat Scheldestromen slechts een heel beperkt aantal prioritaire stoffen in het KRW-monitoringprogramma heeft opgenomen. De kans dat een eindoordeel voor de chemische toestand negatief is (voldoet niet), is vanzelfsprekend kleiner als er minder stoffen gemeten en getoetst worden. Hollands Noorderkwartier daarentegen heeft een behoorlijk

uitgebreid monitoringprogramma voor de prioritaire stoffen (meer stoffen in meer waterlichamen). Daarnaast maakt voor zover bekend Scheldestromen meer gebruik van de mogelijkheid van projectie, waardoor eindoordelen voor de chemische toestand (op basis van een beperkt aantal stoffen) voor enkele waterlichamen van toepassing verklaard worden op meerdere waterlichamen.

- **Waterschap Scheldestromen**
  - Het waterschap beheert alleen binnenwater. Er zijn in het gebied van Scheldestromen weinig lozingen (b.v. effluent RWZI's) op het binnenwater. Er zijn wel lozingen op het buitenwater.
  - Arseen is een ubiquitaire stof die voorkomt maar door 'projectie' komt dit niet tot uiting in de toestandsbeoordeling. Door 'projectie' wordt het meetresultaat van waterlichaam x van toepassing verklaard op andere waterlichamen. Vanaf volgend jaar stopt Scheldestromen met deze projectie.
  - Koper is een andere stof die voorkomt, maar is veelal gebonden, waardoor de biobeschikbaarheid laag is. Die lage biobeschikbaarheid telt mee bij het toetsoordeel.
  - Verder treedt er verdunning op door kwel vanuit de ondergrond.

- **Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier**

  De chemische toestand wordt beoordeeld aan de hand van EU-normen. Tot 2017 vond de beoordeling plaats voor 33 stoffen; vanaf 2017 voor 45 stoffen (of combinaties van stoffen). Het betreft een jaarlijkse beoordeling op basis van meetgegevens van drie meetjaren (maandelijkse metingen). In 2018 is de resultante te zien van metingen uit eerdere jaren 2017 en daarvoor. Wanneer er in een waterlichaam 1 stof niet voldoet ('one out- all out'), dan komt er uit de beoordeling chemie 'voldoet niet'.

  De oorzaak van 100% 'voldoet niet' in HHNK-gebied heeft ook te maken met de methodiek zoals deze is vastgelegd in de richtlijnen monitoring en het protocol toetsen en beoordelen. De waterschappen in Rijn-West hebben in het verleden de toegestane keuze gemaakt om voor de chemie hun metingen niet zelf te doen, maar gebruik te maken van metingen van RWS in IJsselmeer en Markermeer. HHNK gebruikt het water uit deze meren als inlaatwater. RWS meet alle stoffen.
  Bij HHNK (en ook bij enkele andere waterschappen) is recent geconcludeerd dat dit geen goed beeld geeft. Vanaf 2017 zijn ze op eigen meetpunten deze stoffen gaan meten. De verwachting is dat

hierdoor de uitkomsten vanaf 2019 anders zal zijn en ook wateren 'voldoet' zullen scoren.

Voor de toetsing en beoordeling van stoffen wordt het stappenplan gebruikt van IHW, te vinden op de IHW site. Ook dit is in de loop van de jaren aangepast. Tenslotte zijn ook normen van een aantal stoffen in de loop der jaren aangepast. https://www.ihw.nl/aquo-kit en https://www.ihw.nl/aquo-kit-stappenplannen en ook: https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/monitoring/richtlijn-krw/2011-richtlijn-krw/

Motie / Amendement Begroting 2020 (na 2e termijn)	Voor	Tegen
M65-2019 FvD Biomassacentrales in provincie Noord-Holland		
M66-2019 CDA Verzoek tot verdubbeling subsidie Dorpswerk Noord-Holland		
Ingetrokken - M67-2019 CDA Onderzoek naar lange termijn kosten NNN		
M68-2019 PvdD Bomen voor klimaat en stikstof		
M69-2019 PvdD Urgenda maatregelen		
Ingetrokken M70-2019 PvdD Meerjarenraming Klimaat		
M71-2019 PvdD Transitiecoach melkveehouderij		
M72-2019 PvdD Pop3-subsidies voor natuurinclusieve landbouw		
M73-2019 PvdD Inzetten op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen		
M74-2019 PvdD Dierenwelzijn meenemen bij sponsoring evenementen		
M75-2019 PvdD Brede groep burgers betrekken bij sponsoring evenementen		
Ingetrokken M76-2019 PvdD ruimtelijk-economisch beleid		
M77-2019 PVV Global cooling		
M78-2019 PVV Verkoop aandelen SolaRoad b.v.		
Ingetrokken M79-2019 SP RES-maatregelen - Jaag huurders niet op extra kosten		
Aangehouden M80-2019 SP Bijdrage uit leefbaarheidsfonds tbv aanpak geluidsoverlast A8-west		
M81-2019 SP Invloed Formule 1 op vogels Natura 2000-gebied		
Ingetrokken M82-2019 CU Transitiefonds Landbouw		
M83-2019 CU Fietsvriendelijkheid stoplichten		
Ingetrokken M84-2019 CU Groene paragraaf		
M85-2019 50+-PvdO Gemeente Amsterdam onder verscherpt toezicht		
M86-2019 50+-PvdO Meer toiletten erbij iedereen blij		
M87-2019 50+-PvdO Maximaal 500m loopafstand tot OV		
M88-2019 50+-PvdO Meest ouderenvriendelijke provincie		
M89-2019 DENK KetiKoti		
Ingetrokken M90-2019 DENK Cultuureducatie met kwaliteit		
M91-2019 GL Vieren van seksuele en genderdiversiteit		
M92-2019 D66 Groencertificaten		
M93-2019 D66 Draagvlak voor voedselvisie		
M94-2019 D66 Snelheidsverlaging op provinciale wegen		

M95-2019 D66 Snel weer bouwen		
M96-2019 PvdA Leefbaarheidsmonitor		
M97-2019 FvD Garantie duurzame houtstook		
M98-2019 FvD Vergroting bekendheid NH burgers met provinciaal referendum burgerinitiatief en inspraak		
M99-2019 CU Transitiefonds Landbouw		
M100-2019 CU Stapsgewijze ophoging eigen risico faunafonds		
M101-2019 CU Overleg over terugdringen faunaschade en inzet op preventie		

M 68 / 11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

AANGENOMEN

Motie Bomen voor klimaat en stikstof

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem, ter bespreking van de begroting 2020;

constaterende dat:

- het Nederlandse bosareaal is afgenomen;[1]
- bomen middels CO_2-opslag een flinke bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van klimaatverandering[2][3];
- mensen die in het groen wonen, blijer en gelukkiger zijn en minder snel ziek worden;[4]

overwegende dat:

- Nederland wereldkampioen biodiversiteitsverlies is: nog maar 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit is aanwezig, tegenover 70 procent wereldwijd;[5]
- bomen en bossen bijdragen aan het in stand houden of vergroten van biodiversiteit;
- de bevolking bos aanmerkt als één van de meest gewaardeerde landschappen om in te recreëren;[6]
- het Rijk klimaatbossen ondersteunt voor vastlegging van stikstof[7];

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- de kansen voor klimaatbossen met locaties in beeld te brengen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

---

[1] 'Het Nederlandse bos als bron van CO_2-opslag,' Mart-Jan Schelhaas, Eric Arets, Henk Kramer (Wageningen Environmental Research), Vakblad Natuur Bos Landschap, september 2017
[2] 'Goodbye - and good riddance - to livestock farming', George Monbiot, The Guardian, 4-10-2017 https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/oct/04/livestock-farming-artificial-meat-industry-animals
[3] 'Restored forests breath life into efforts against climate change', Justin Gillis, 23-12-2014 https://www.nytimes.com/2014/12/24/science/earth/restored-forests-are-making-inroads-against-climate-change-.html
[4] 'Groen, gezond en productief; The Economics of Ecosystems & Biodiversity (TEEB NL): natuur en gezondheid,' KPMG, 2012
[5] 'Nederland is kampioen biodiversiteitsverlies in Europa,' NRC, 26 juni 2014 https://www.nrc.nl/nieuws/2014/06/26/nederland-is-kampioen-biodiversiteitsverlies-in-e-1393477-a382924
[6] 'Plan bos- en houtsector levert bijdrage aan klimaatdoelen,' 24 oktober 2016, https://www.staatsbosbeheer.nl/Over-Staatsbosbeheer/Nieuws/2016/10/plan-bos-en-houtsector-levert-bijdrage-aan-klimaatdoelen
[7] https://www.nporadio1.nl/homepage/19085-kabinet-wil-klimaatbos-om-stikstofuitstoot-tegen-te-gaan

AANGENOMEN

M6g/11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

GROEN LINKS
NOORD-HOLLAND

Motie Urgenda-maatregelen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de Begroting 2020;

constaterende dat:

- Urgenda samen met 700 organisaties een pakket maatregelen heeft opgesteld waarmee de reductieverplichting van broeikasemissies voor 2020 kan worden behaald[1];
- een soortgelijke motie in de Tweede Kamer is aangenomen[2];

overwegende dat:

- veel van de voorgestelde maatregelen provinciale uitvoering hebben;

gehoord de discussie,

roepen het college van GS op:

- de door Urgenda geïnventariseerde maatregelen serieus te nemen en per maatregel te bekijken waar de provincie actief mee aan de slag kan;
- PS zo snel mogelijk daarover te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon

Partij voor de Dieren

---

[1] https://www.urgenda.nl/wp-content/uploads/Urgenda-40-puntenplan.pdf
[2] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2019Z14345&did=2019D29418

AANGENOMEN

M74/ 11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

PvdA NOORD-HOLLAND

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

Noord-Holland D66

Motie Dierenwelzijn Meenemen bij Sponsoring Evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de begroting 2020;

constaterende dat:

- de provincie tot en met 2023 elk jaar 600.000 euro aan evenementen sponsoring uitgeeft;
- de provincie medeverantwoordelijk is voor het welzijn van dieren en een zorgplicht heeft;
- de provincie de provinciale bescherming van dieren erkent en gewicht geeft door een portefeuille en Gedeputeerde Dierenwelzijn in te stellen;
- bij evenementen regelmatig dieren worden gebruikt;

overwegende dat:

- op dit moment de provincie wel bereid is duurzaamheidsvoorwaarden te stellen aan de sponsoring, maar geen voorwaarden over dierenwelzijn heeft gesteld;
- PS de kaders van dit beleid bepaalt;
- binnen de huidige kaders het sponsoren van evenementen waarbij bijvoorbeeld kerkuilen ingezet worden voor vermaak blijkbaar toegestaan is, terwijl zulke shows volgens onder andere de Vogelbescherming dierenleed veroorzaken [1];
- PS met de motie tegen het levend koken van kreeften en krabben bij evenementen al heeft aangegeven dierenwelzijn belangrijk te vinden bij evenementen;

gehoord de discussie,

roepen het college van GS op:

- dierenwelzijn mee te laten wegen in het beleid voor sponsoring van evenementen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon, Partij voor de Dieren	Anouk Gielen GroenLinks	Emre Kanik D66	Lars Voskuil PvdA

[1] https://www.vogelbescherming.nl/over-ons/standpunten/standpunt-roofvogelshows

M 03/11-11-2019

Christen Unie
Provinciale Staten Noord-Holland

AANGENOMEN

Motie Fietsvriendelijkheid stoplichten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019 in Haarlem;

constaterende dat:
- Provinciale Staten het belangrijk vinden om het fietsverkeer te stimuleren;
- verkeerslichtinstallaties op een effectievere manier kunnen worden ingezet om de doorstroming van fietsers te optimaliseren;

van mening dat:
- inwoners van Noord-Holland uitgedaagd moeten worden om de fiets te gebruiken omdat deze hen snel en veilig naar de bestemming brengt;
- het fietsgebruik onder de inwoners van Noord-Holland moet groeien;
- kleine aanpassingen bij verkeerslichtinstallaties (bijvoorbeeld eerder groen voor fietsers) een betere doorstroming van fietsverkeer met zich meebrengt en dat inwoners sneller de fiets pakken;

dragen GS op:
- te onderzoeken op welke kruispunten de doorstroming ten behoeve van fietsers geoptimaliseerd kan worden door verkeerlichtinstallaties aan te passen, zodat de doorstroming veiliger en sneller verloopt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

AANGENOMEN

M 91 / 11-11-2019

Motie Vieren van seksuele en genderdiversiteit

De Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 11 november 2019, hebben kennis genomen van de Begroting 2020 (VD-73);

constaterende dat

- elf van de twaalf provincies zich inmiddels hebben uitgeroepen tot Regenboogprovincie;
- deze provincies actief beleid voeren ten aanzien van de emancipatie van LHBTIQ+ (Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender, Intersekse, Queer en andere vormen van diversiteit in gender, sekse en seksualiteit);
- een aantal provincies de ambitie hebben om bij te dragen aan de zichtbaarheid van LHBTIQ+;

overwegende dat:

- er jaarlijks een groot festival wordt georganiseerd om te vieren dat je kunt zijn wie je bent en mag houden van wie je wil; de Pride Amsterdam, met als hoogtepunt de wereldberoemde en unieke Canal Parade;
- deelname aan de Canal Parade een goede manier is om te laten zien dat de provincies staan voor inclusiviteit;
- de Canal Parade het moment bij uitstek is om samen met elkaar de diversiteit te vieren en de LHBTIQ+ gemeenschap een hart onder de riem te steken;

verzoekt het college van GS:

- om samen met de andere provincies met een boot deel te nemen aan de Canal Parade 2020;
- hierover op korte termijn in overleg te treden met de andere provincies en de resultaten daarvan terug te koppelen aan PS;

en gaat over tot de orde van de dag.

Rosan Kocken (GroenLinks)
Robert Zaal (GroenLinks)
Sandra Doevendans (PvdA)
Gert-Jan Hartog (VVD)
Emre Kanik (D66)
Ines Kostic (Partij voor de Dieren)
Wim Hoogervorst (SP)

M92/11-11-2019

PvdA

AANGENOMEN

Motie Groencertificaten

De Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 11 november 2019, hebben kennis genomen van de Begroting 2020 (VD-73);

constateren dat:

- in Noord-Holland nu 50.600 hectare natuur in het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) is gerealiseerd;
- in het coalitieakkoord is opgenomen dat het gehele NNN van Noord-Holland (56.400 hectare) in 2027 voltooid moet zijn;
- in de vorige bestuursperiode hierop al voortgang is geboekt, en regelingen & instrumenten zijn aangepast om het doel te bereiken;
- dat hiervoor nu in de plannen is opgenomen dat in deze bestuursperiode 3.000 hectare nieuwe NNN gerealiseerd wordt;
- hiervoor extra middelen zijn gereserveerd, maar niet duidelijk is of dit genoeg is;
- de natuuropgave van de provincie niet alleen een investering in ons landschap, de biodiversiteit en gezondheid is, maar ook een vorm is van CO2-opslag;

overwegen dat:

- In de provincie Noord-Holland veel bedrijven en inwoners bezig zijn hun CO2 uitstoot te verlagen;
- de handel in CO2-emissierechten (ETS) alleen is voorbehouden aan multinationals, en MKB en particulieren hier geen gebruik van kunnen maken;
- deze bedrijven en individuele Noord-Hollanders hun CO2-uitstoot kunnen compenseren door middel van de aanleg van natuur;
- we de inzet en betrokkenheid van burgers en bedrijven bij nieuwe natuurgebieden graag willen intensiveren;

dragen Gedeputeerde Staten daarom op om:

- te onderzoeken in hoeverre de aanleg van nieuwe natuur gefinancierd kan worden door de verkoop van groencertificaten aan bedrijven en inwoners die hun CO2 voetafdruk willen verlagen;
- Provinciale Staten over de resultaten hiervan te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Amélie Strens
D66 Noord-Holland

Rien Cardol
GroenLinks

M93/11-11/2019

AANGENOMEN

Motie: Draagvlak voor voedselvisie

De Provinciale Staten van Noord-Holland hebben op 11 november 2019 kennis genomen van de statenvoordracht VD-73 Begroting 2020;

constateren dat:

- het Rijk in juni een nieuwe visie op landbouw, natuur en voedsel heeft gelanceerd: Waardevol en Verbonden. Hierin staat een omslag naar kringlooplandbouw centraal.
- in het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" is afgesproken dat de provincie stappen wil zetten naar verduurzaming van de landbouw en de gewenste transitie daarvoor gaat beschrijven in een "Voedselvisie";
- de recente signalen uit de samenleving duidelijk maken dat de landbouwsector betrokken wil zijn bij de veranderingen en daar ook goed in kan meedenken (en een aantal agrariërs ook al laat zien dat natuurinclusieve bedrijfsvoering kan);
- de Provincie Noord-Holland eerder pro-actief een participatietraject heeft geëntameerd voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie #NH2050, die samen met overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners tot stand gekomen is en waarin het ontwikkelen van natuurwaarden en een economisch duurzame agrarische sector centraal staat;

overwegen dat:

- de Voedselvisie een grote maatschappelijke transitie teweeg gaat brengen;
- inwoners deze transitie moeten gaan dragen en derhalve meegenomen moeten gaan worden in het veranderingsproces;
- de hele voedselketen betrokken moet worden bij het opstellen van de Voedselvisie opdat het weer een coproductie wordt van alle stakeholders - zoals de Omgevingsvisie #NH2050;

verzoeken het college

- bij het opstellen van de voedselvisie belanghebbenden(*) actief te betrekken - in het verlengde van het totstandkomingsproces van de Omgevingsvisie;
  (*) dus ook inclusief burgers/inwoners
- bij het opstellen van de voedselvisie aan te sluiten op de nieuwe visie van het Rijk;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arja Kapitein	Rien Cardol	Gert Jan Leerink	Bas de Wit	Michel Klein
D66	Groen Links	PvdA	VVD	Christen Unie

M94/11-11-2019

AANGENOMEN

Motie snelheidsverlaging op provinciale wegen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, Haarlem, ter behandeling van de begroting.

Constaterende dat:

- De uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) er toe geleid heeft dat talloze projecten, waaronder woningbouwprojecten, in Noord-Holland, zijn gestagneerd;
- Het Adviescollege Stikstofproblematiek in haar eerste advies de urgentie van het probleem benadrukt en diverse maatregelen voorstelt;
- Een van die maatregelen het naar beneden bijstellen van de snelheidslimieten op o.a. provinciale wegen betreft;*
- De provincie verantwoordelijk is voor het bepalen van de snelheidslimiet op provinciale wegen;
- Volgens de ANWB een snelheid van ongeveer 80 km/u optimaal is voor de doorstroming** en een lagere snelheid voorts een gunstig effect heeft op omgevingskwaliteit, waaronder begrepen de luchtkwaliteit, verkeersveiligheid en het klimaat;

Overwegende dat:

- Het omlaag brengen van de snelheidslimiet een maatregel is die enerzijds de stikstofuitstoot aanzienlijk kan terugdringen en anderzijds een maatregel is die snel kan worden ingevoerd;
- Er een grote urgentie is om maatregelen te nemen om de stikstofemissie te reduceren;***
- Een lagere snelheid ook een verbetering kan bewerkstelligen voor de verkeersveiligheid;

Van mening dat:

- De provincie de aanbevelingen van het Adviescollege Stikstofproblematiek voortvarend ter hand dient te nemen;
- Het gelet op de nijpende krapte op de woningmarkt het belangrijk is dat woningbouwprojecten snel worden hervat;

Verzoekt Gedeputeerde Staten

1) Te onderzoeken:
- wat de (omgevings- en veiligheids-) effecten zijn van;
- en in hoeverre een bijdrage geleverd kan worden aan de oplossing van de stikstofproblematiek door;

a) het verlagen van de snelheidslimiet binnen het provinciale wegennet van 100 km/u naar 80 km/u en;
b) het (verder) verlagen van de snelheidslimiet op het gehele provinciale wegennet in de omgeving van Natura 2000 gebieden; bijvoorbeeld naar 70 of 60 km/u.

2) De bevindingen uit dit onderzoek op korte termijn (in 2019) te rapporteren aan PS.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ilse Zaal	Rosan Kocken	Sandra Doevendans
D66 NH	GroenLinks NH	PvdA NH

---

* https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/snelheidslimiet-moet-bouwplannen-redden.10920752.lynkx

** www.anwb.nl/verkeer/veiligheid/snelheid

***Niet alles kan: rapport commissie Remkes

Mg6/11-11-2019

AANGENOMEN

PvdA Noord-Holland

D66 noord-holland

Motie leefbaarheidsmonitor

De Provinciale Staten van Noord-Holland hebben op 11 november 2019 kennis genomen van de statenvoordracht VD-73 Begroting 2020;

constaterende

- Dat de leefbaarheid op een aantal plekken in onze provincie onder grote druk staat
- Dat een gezonde en vitale leefomgeving voor de inwoners van al onze dorpen en steden van het allergrootste belang is
- Dat in het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" is afgesproken de monitoring met betrekking tot een aantal aspecten van leefbaarheid te intensiveren

Voorts overwegende

- Dat de druk op de leefbaarheid in bepaalde gebieden binnen onze provincie door te verwachten ontwikkelingen de komende jaren alleen maar zal toenemen;
- Dat een gezonde en vitale leefomgeving een samenspel is van vele factoren en daarom een integrale aanpak vereist;
- Dat het de provincie aan een instrument ontbreekt om factoren welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving op gebiedsniveau, integraal te kunnen volgen en beoordelen;
- Dat het College werkt aan het opstellen van de kaders voor de leefbaarheidsfondsen in Noord-Holland;
- Dat het van belang is om in dat kader een leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen om de verschillende factoren die van invloed zijn op de leefbaarheid in beeld te brengen en de effectiviteit van het beleid te monitoren;

verzoeken het college

- In het kader van de uitwerking van de kaders van de leefbaarheidsfondsen een integrale provinciale leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen, waarin gebiedsgericht zoveel mogelijk factoren welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving worden meegenomen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdA NH Fractie D66 PvdD SP

MgS/11-11-2019

AANGENOMEN

Forum voor Democratie

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

CDA

50 PLUS

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

SP

DENK

Motie 'Vergroting bekendheid van Noord-Hollandse burgers met provinciaal referendum, burgerinitiatief en inspraak'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem, ter behandeling van de begroting 2020,

Constaterende dat:

- Gedeputeerde Staten burgerparticipatie belangrijk vinden[1];
- Noord-Hollanders sinds 2018 het recht van initiatief tot een provinciaal referendum hebben, zoals neergelegd in de provinciale referendumverordening;
- Noord-Hollanders ook andere mogelijkheden tot participatie hebben, zoals die uit hoofde van 'Verordening burgerinitiatief', en de 'Provinciale inspraakverordening';
- uit contacten met, en geluiden vanuit, het Noord-Hollandse electoraat is gebleken dat Noord-Hollandse burgers in onvoldoende mate bekend zijn met deze instrumenten;
- informatie op het inspraak-gedeelte van de website van de provincie[2] verouderd is, in het bijzonder het document: 'Leden commissies 2015-2019';

Overwegende dat:

- het geboden en waardevol is om die bekendheid van zoveel mogelijk Noord-Hollandse burgers met het referendum te vergroten, en zo de afstand tussen het bestuur en de Noord-Hollandse bevolking te verkleinen;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- de volgende vier communicatie-uitingen die bekendheid in grote mate zouden versterken te organiseren en uit te voeren;

---

[1] Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken', p. 23.
[2] https://www.noord-holland.nl/Bestuur/Inspraak

- de mogelijkheid tot het initiëren van een referendum, burgerinitiatief of inspraak opnemen in een (digitale) brochure en die onder Noord-Hollandse burgers verspreiden;

- het doen van (meer) uitingen hieromtrent op sociale media; te denken valt hierbij aan een aparte website, en gebruik van de sociale media Facebook, Twitter en Instagram;

- het opstellen en verspreiden van een infographic met wegwijzer over alle mogelijke manieren van inspraak en meedenken die Noord-Hollandse burgers t.a.v. het bestuur hebben;

- de informatie op de website toegankelijk en up to date houden;

… en gaan over tot de orde van de dag

Ondertekening,

Joyce Vastenhouw (Forum voor Democratie)

Ilse Bezaan (PVV)

Gideon Everduin (DENK)

Willemien Koning (CDA)

Jaap Hollebeek (PvdD)

Wil van Soest (50Plus)

Eric Smaling (SP)

Forum voor Democratie

M102/11-11-2019

AANGENOMEN

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen te Haarlem op 11 november 2019 ter bespreking van de begroting,

Motie: Meer toiletten erbij maakt iedereen blij

Constaterende dat:

- Mobiliteit, natuurbeheer en recreatie belangrijke kerntaken zijn van de provincie;
- Iedereen zo'n vijf tot acht keer per dag naar het toilet moet;
- Eén op de tien Nederlanders af en toe tot vaak thuisblijft vanwege het ontbreken van openbare toiletten[1];
- Busstations, park&rides, natuurgebieden en toeristische overstappunten (TOP's) vaak (nog) geen toiletten hebben;
- Nederland het VN-Verdrag Handicap heeft ondertekend en geratificeerd, en zich daarmee verplicht de buitenruimte en het openbaar vervoer toegankelijk te maken voor iedereen;
- Steeds meer gemeenten, provincies en natuurorganisaties werk maken van openstelling van toiletten in hun eigen gebouwen en bij winkels en horeca in het centrum en/of investeren in openbare toiletunits, en deze aanmelden op de HogeNood-app;

Overwegende dat:

- Iedereen zich vrij zou moeten voelen om de deur uit te gaan;
- De wens is dat mensen de auto laten staan en vaker het openbaar vervoer of de fiets nemen als dat kan.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- Te inventariseren bij welke busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten (openbare) toegankelijke toiletten in onze provincie ontbreken;
- Bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horeca-gelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de HogeNood- app; en waar geen horeca is, te kijken of een openbaar toilet te realiseren is.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

---

[1] Bron: onderzoek van ECORYS gecombineerd met gegevens van de Maag Lever Darm Stichting en Continentie Stichting Nederland: Er zijn 2 miljoen buikpatiënten en 1,5 miljoen blaaspatiënten, van wie één op de vier regelmatig tot vaak thuisblijft vanwege een gebrek aan toiletten, en één op de drie soms. Dit zijn ruim 5 resp. 6% van de 17 miljoen Nederlanders, samen één op de tien.

VERWORPEN

M 65/11-11-2019

Forum voor Democratie

50 PLUS

Motie
Biomassacentrales in de Provincie Noord - Holland

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem, ter behandeling van de Begroting 2020.

Constaterende dat:
- Het verbranden van biomassa aantoonbaar schadelijk is voor de luchtkwaliteit en dus de volksgezondheid;
- energie opgewekt uit verbranding van biomassa alleen rekenkundig schone energie oplevert;

overwegende dat:
- bij de energietransitie gekozen moet worden voor echte schone energie waarbij de volksgezondheid niet in het gedrang komt.

Verzoekt Gedeputeerde Staten, ervoor zorg te dragen dat bij de uitwerking van de regionale energiestrategie (RES) geen ruimte wordt geboden aan biomassacentrales zolang niet bewezen is dat deze daadwerkelijk op duurzame wijze energie opwekken en duurzamere alternatieven mogelijk zijn om de doelstellingen te behalen,

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Ralf Dekker & Daniël van den Berg (Forum voor Democratie)

Wil van Soest, mede-indiener (50PLUS) PV/D O

Forum voor Democratie

AANGEHOUDEN

M 66 / 11-11-2019

Motie Begroting 2020: Verzoek tot verdubbeling subsidie Dorpswerk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat

- Dorpswerk Noord-Holland begin 2017 op verzoek van de provincie is ontstaan uit een fusie van het Platform Dorpshuizen en de Vereniging van Kleine Kernen,

- Dorpswerk Noord-Holland goed werk verricht als ondersteuner van het vrijwilligerswerk op het platteland, als aanjager van vernieuwing, verbinder van burgerinitiatieven en als spreekbuis,

- Dit doelstellingen zijn die uitstekend passen bij de missie waarin Dorpswerk al jaren aantoont een uitstekende samenwerkingspartner te zijn voor de Provincie Noord-Holland en gemeenten.

Overwegende dat

- 'Duurzaam doorpakken' ook een van de doelstellingen van Dorpswerk Noord-Holland is en zij graag samen met de provincie en de inwoners van de provincie streven naar een duurzaam, bereikbaar, leefbaar en innovatief Noord-Holland.

- Dorpswerk Noord-Holland meer wil inzetten op de ondersteuning van haar leden in de energietransitie en wil helpen bij het in gang zetten van duurzame stappen die kunnen leiden tot een grotere energiebesparing, bijvoorbeeld de aanleg van zonnepanelen op dorpshuizen.

- Het maken van een dorpsvisie die 'omgevingswet-proof' is, een uitdaging vormt voor vele dorpsraden en dat Dorpswerk Noord-Holland inzet op het ondersteunen van dorpsraden, om de omslag in denken en handelen te kunnen maken.

- De halvering van de gezamenlijke subsidie naar € 60.000 Dorpswerk Noord-Holland parten speelt en de ambities van de organisatie in de weg staat.

Verzoeken het College van GS om

- De provinciale begroting voor 2020 bij te stellen en Dorpswerk Noord-Holland voor 2020 en volgende jaren te ondersteunen met een bedrag van € 120.000 per jaar.

- De extra uitgaven van € 60.000 per jaar te vinden binnen de begroting Cultuur & Erfgoed waaruit Dorpswerk Noord-Holland nu reeds zijn subsidie ontvangt.

en gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen (CDA) Michel Klein (CU)

INGETROKKEN

M 67/11-11-2019

Motie: onderzoek naar kosten lange termijn Natuur Netwerk Nederland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat

- De provincie Fryslân in een onderzoeksrapport van 2018 inzicht heeft gekregen in de financiële consequenties van het Natuur Netwerk Nederland,
- Uit dit onderzoek blijkt dat de kosten op de langere termijn onbetaalbaar zijn voor deze provincie en de provincie Fryslân heeft aangegeven te weinig geld te hebben om hun doelstellingen te realiseren,
- Het rapport een aantal aanbevelingen heeft meegegeven, waarvan sommigen een keus bevatten om te kiezen voor een afgeslankte versie of het niet aanleggen van NNN,

Overwegende dat

- In het huidige coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland is afgesproken 3000 hectare NNN te verwezenlijken,
- Voor de provincie Noord-Holland inzicht in de kosten van het beheren van het NNN ook van belang is,
- Inzicht in de kosten kan zorgen tot het op tijd bijsturen voor Noord-Holland voor het daadwerkelijk verwezenlijken van de plannen,

Verzoekt het College van GS om

- Een onderzoek in te stellen naar de kosten van het beheren van het NNN op langere termijn voor de provincie Noord-Holland en een analyse te maken of deze kosten op lange termijn te dragen zijn

en gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen (CDA)

INGETROKKEN

M70/11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Motie Meerjarenraming Klimaat

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de begroting 2020;

constaterende dat:

- het klimaatakkoord is begroot tot 2023;

overwegende dat:

- de klimaatdoelstellingen in het klimaatakkoord tot 2030 en 2050 reiken;
- bij grote meerjarenprogramma's, zoals het PMI, het al gebruikelijk is om een meerjarenraming op te stellen;

gehoord de discussie,

roepen het college van GS op:

- een meerjarenraming klimaat op te stellen,

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Wim Hoogervorst
SP

AANGEHOUDEN

M71/11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Transitiecoach voor melkveehouderij

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de Begroting 2020;

constaterende dat:

- het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) constateert dat er een structurele verandering van het landbouw- en voedselsysteem nodig is [1][2];
- gezien het stikstof- en klimaatprobleem moeilijke tijden aankomen voor de melkveehouders en krimp in de lucht hangt;
- de provincie in het kader van Groen Kapitaal ook bodemcoaches heeft;

overwegende dat:

- boeren bij de transitie naar meer natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw hulp nodig zullen hebben;
- een landbouwtransitiecoach ingesteld door de provincie, boeren kan helpen door bijvoorbeeld mee te kijken hoe een nieuw winstgevend bedrijfsmodel gericht op meer natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw kan worden opgesteld;

gehoord de discussie,

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- een transitiecoach aan te stellen voor hulp bij omschakeling van melkveehouders naar natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

[1] https://themasites.pbl.nl/balansvandeleefomgeving/jaargang-2018
[2] https://www.pigbusiness.nl/artikel/137790-pbl-minder-dierlijke-eiwitten-gaan-produceren/

M 72/11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

PvdA
NOORD-HOLLAND

VERWORPEN

Motie POP3-subsidies inzetten voor natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de Begroting 2020;

constaterende dat:

- de provincie via het POP3 Europese en eigen middelen steekt in landbouw[1];
- het Planbureau voor de Leefomgeving, de Gezondheidsraad, de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en het grootste onderzoek ooit op dit gebied van de Universiteit van Oxford[2] constateren dat een ingrijpende verandering in het landbouw- en voedselsysteem nodig is om de lange termijn doelen van het klimaat-, natuur- en milieubeleid te halen[3];
- de milieudruk samenhangt met de grote oppervlakte die de landbouw bestrijkt en het grote aantal dieren dat gehouden wordt[4];

overwegende dat:

- natuurinclusieve kringlooplandbouw (i.e. landbouw met een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit) goed aansluit bij deze gevraagde ingrijpende verandering;
- uit o.a. van onderzoek van Alterra en ARC2020 is gebleken dat Europese landbouwsubsidies in het algemeen natuurverlies juist in stand houden en dus de doelen van een natuurinclusieve, kringlooplandbouw schaden[5][6];
- in het Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' staat dat de provincie investeert in natuurinclusieve en kringlooplandbouw;
- het landbouwsysteem door een transitie heen gaat en de boeren daar hulp bij nodig hebben;
- het een vorm van kapitaalvernietiging is om te blijven investeren in de gangbare landbouw terwijl een transitie gaande is;

gehoord de discussie,
verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- POP3-subsidies waar mogelijk in te zetten om stappen te maken richting meer natuurinclusieve, diervriendelijke kringlooplandbouw en boeren daarbij te ondersteunen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Lars Voskuil
Partij van de Arbeid

---

[1] Tot nu toe gaat er naar de veehouderij minstens € 6.701.383,92, waarvan 50% Europese subsidie en 50% provinciale bijdrage.
[2] http://www.ox.ac.uk/news/2018-06-01-new-estimates-environmental-cost-food
[3] https://themasites.pbl.nl/balansvandeleefomgeving/wp-content/uploads/pbl-2018-balans-van-de-leefomgeving-2018-3160.pdf ; http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/Protein_Puzzle_web_1.pdf; Gezondheidsraad (2011) Richtlijnen goede voeding ecologisch belicht ; Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2014) Naar een voedselbeleid.
[4] https://themasites.pbl.nl/balansvandeleefomgeving/wp-content/uploads/pbl-2018-balans-van-de-leefomgeving-2018-3160.pdf
[5] https://www.wur.nl/nl/nieuws/WNF-Europese-landbouwsubsidies-houden-natuurverlies-in-stand.htm
[6] http://www.arc2020.eu/agriculture-atlas-tied-to-the-land/

M173/11-11-2019

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

VERWORPEN

Motie inzetten op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de Begroting 2020;

constaterende dat:

- de provincie sinds dit jaar een portefeuille dierenwelzijn heeft;
- de provincie medeverantwoordelijk is voor het welzijn van dieren en een zorgplicht heeft;

overwegende dat:

- dieren een zeer belangrijke rol spelen in de provincie als medebewoners met intrinsieke waarden en belangen;
- dieren kunnen lijden;
- dieren recht hebben op leefruimte binnen onze provincie;
- onder andere het advies 'Verbinden en vernieuwen, naar een nieuwe balans tussen preventie en vergoeding' ingaat op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen[1];

gehoord de discussie,

roepen het college van GS op:

- meer onderzoek uit te voeren naar diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen,

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

[1] https://www.bij12.nl/nieuws/raad-adviseert-provincies-over-beperking-schade-door-beschermde-diersoorten/

M75/11-11-2019

VERWORPEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Motie Brede Groep Burgers Betrekken Bij Sponsoring Evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van de Begroting 2020;

constaterende dat:

- de provincie tot en met 2023 elk jaar 600.000 euro aan evenementen sponsoring uitgeeft;
- de provincie wil groeien van een zendende organisatie naar een organisatie die continue in gesprek is met ál haar inwoners en die ambitie ook bij evenementensponsoring wil oppakken;

overwegende dat:

- op dit moment mensen geen enkele inspraak hebben over de te sponsoren evenementen;
- als de provincie burgers ten minste één evenement zelf laat bepalen, dat de betrokkenheid van burgers bij provinciaal beleid en bestuur zou versterken;
- PS de kaders van het evenementenbeleid bepaalt;

gehoord de discussie,

roepen het college van GS op:

- zo snel mogelijk Noord-Hollanders de gelegenheid (bijvoorbeeld met inzet van sociale media) te geven om ten minste één te sponsoren evenement te bepalen, binnen de kaders van respect voor natuur, milieu, dierwelzijn en leefomgeving;
- verdere invulling van dit initiatief eerst voor te leggen aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Wim Hoogervorst
SP

M76/11-11-2019

INGETROKKEN

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Ruimtelijk-economisch beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 november 2019, ter bespreking van het de Begroting 2020;

constaterende dat:

- in de Begroting 2020 herhaaldelijk wordt gesteld dat er sprake moet zijn van een balans tussen economie en leefbaarheid;
- in de Begroting 2020 staat dat de Provincie 'ruimtelijk-economisch beleid' maakt;

overwegende dat:

- ruimtelijk beleid een afweging zou moeten zijn tussen alle beleidsvelden die ruimtelijke functies met zich meebrengen;
- economie daar aldus vanzelfsprekend deel van uitmaakt;
- het begrip 'balans' suggereert dat er een evenwichtige situatie is tussen conflicterende en/of elkaar wederzijds beïnvloedende factoren;
- nergens in de Begroting 2020 sprake is van 'ruimtelijk-leefbaarheidsbeleid' of 'ruimtelijk-ecologisch beleid';
- er dit constaterende geen sprake is van balans tussen economie en leefbaarheid in het ruimtelijk beleid;

gehoord de discussie,

verzoeken het college van GS:

- de term ruimtelijk-economisch beleid niet meer te gebruiken in haar beleidsdocumenten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon

Partij voor de Dieren

VERWORPEN

M77/11-11-2019

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Motie Global Cooling

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 11 november 2019, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2020 (VD-73),

Constaterende dat:
- Uit data van Hadcrut4 en het IPCC (AR5, 2018) blijkt dat er geen significante stijging is van de gemiddelde mondiale temperatuur in de laatste 20 jaar en de laatste jaren zelfs een temperatuurdaling zichtbaar is, terwijl het CO2-gehalte in de atmosfeer fors is gestegen;
- Al jaren wereldwijd kouderecords worden gevestigd;
- Chinese en Russische wetenschappers waarschuwen voor een periode van Global Cooling met alle gevolgen van dien;
- Het huidige klimaatbeleid, waar de energietransitie een belangrijk onderdeel van is, geen rekening houdt met de gevolgen van Global Cooling.

Overwegende dat:
- Het huidige klimaatbeleid gigantische sociaal-economische, ruimtelijke en milieu gerelateerde gevolgen gaat hebben voor onze samenleving;
- Voorkomen moet worden dat nog meer belastinggeld wordt verspild aan beleid dat een niet bestaand probleem probeert op te lossen.

Roept het College op om:
- Bij het Rijk aan te geven dat het vastgestelde provinciale traject inzake de energietransitie niet zal worden doorlopen, voordat er uitgebreid onafhankelijk onderzoek is gedaan naar de gevolgen van Global Cooling;
- Zo snel mogelijk onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de gevolgen van Global Cooling voor het provinciaal klimaatbeleid en op basis van de onderzoeksresultaten dit beleid aan te passen.

En gaan over tot de orde van de dag.

M. Deen
PVV N-H

VERWORPEN

M78/11-11-2019

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

SP

Motie verkoop aandelen SolaRoad B.V.

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 11 november 2019, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2020 (VD-73),

Constaterende dat:

- De zonnewegdekken van SolaRoad B.V. in zowel Zuid- als Noord-Holland te maken kregen met grote mankementen, waarbij het zonnewegdek bij Haarlemmermeer (N232) werd geconfronteerd met water onder de toplaag, waardoor preventief verkeersmaatregelen moesten worden genomen en het noodzakelijk was om rijplaten over het wegvak te leggen;
- De provincie Noord-Holland voor 40% aandeelhouder is van SolaRoad B.V. en de nominale waarde van de aandelen 400.000 euro bedraagt.

Overwegende dat:

- De provincie Zuid-Holland als launching customer heeft besloten het niet zinvol te vinden betrokken te blijven bij de huidige pilot en daardoor geen rol meer heeft in het proefproject;
- Het provinciaal bestuur verantwoord met belastinggeld van de Noord-Hollandse burgers dient om te gaan en daarom niet als aandeelhouder moet participeren in projecten als SolaRoad;
- Het geen publieke taak is om innovatieve projecten te ondersteunen in de fase voordat sprake is van een marktrijp product.

Roept het College op om:

- Zo snel mogelijk de Noord-Hollandse aandelen in SolaRoad B.V. te verkopen en de opbrengst te storten in de Algemene Reserve.

En gaan over tot de orde van de dag.

M. Deen
PVV N-H

W. Hoogervorst
SP

W. v. Soest
50plus / Partij v/d Ouderen

M179/11-11-2019

INGETROKKEN

motie
vergadering Provinciale Staten – 11 november 2019
agendapunt 9– Begroting 2020 (VD-73)

Energiemaatregelen RES: Jaag huurders niet op extra kosten

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:
- De energietransitie van iedereen moet zijn.

Overwegende dat:
- De lusten en lasten eerlijk verdeeld moeten worden op een manier die voor iedereen zichtbaar en tastbaar is.

Besluit het college van GS te verzoeken:
- In het kader van de Regionale Energie Strategieën er op toe te zien dat maatregelen om huurwoningen energiezuinig te maken nooit zullen leiden tot huurstijgingen die groter zijn dan de daling van de energiekosten.

Eric Smaling
SP

AANGEHOUDEN

M 50/11-11-2019

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 11 november 2019
agendapunt 9 – Begroting 2020 (VD-73)

bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds t.b.v. aanpak geluidsoverlast A8-west

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:
- in het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken' een Leefbaarheidsfonds wordt aangekondigd;
- dit Leefbaarheidsfonds in eerste instantie zal worden gevuld met € 13,1 miljoen;
- de kaders voor dit Leefbaarheidsfonds nog moeten worden vastgesteld;
- het verkeer op de A8-west (gemeente Zaanstad) enorme geluidsoverlast veroorzaakt voor de bewoners langs dit wegvak en hierdoor de leefbaarheid onder grote druk staat;
- zowel Rijk als gemeente Zaanstad bereid lijken financieel bij te dragen aan geluidswerende maatregelen langs dit wegvak, als ook de provincie een bijdrage levert.

Overwegende dat:
- de bewoners van de gemeente Zaanstad die langs de A8-west wonen al jarenlang actief streven naar een goede aanpak van de geluidsoverlast;
- de aanpak van de geluidsoverlast langs de A8-west een goede reden is om een beroep te doen op het Leefbaarheidsfonds;
- de aanpak van de geluidsoverlast een goede pilot is om de uitwerking van het Leefbaarheidsfonds te monitoren.

Besluit het college van GS te verzoeken:
- de kaders voor het Leefbaarheidsfonds op zeer korte termijn ter bespreking en vaststelling voor te leggen aan PS;
- deze kaders dusdanig op te stellen dat het mogelijk is een project als hier genoemd mede te kunnen financieren met een bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds;
- het project 'Aanpak van de geluidsoverlast langs de A8-west', in samenwerking met het Rijk en de gemeente Zaanstad van de grond te krijgen met behulp van een financiële bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds;
- PS op korte termijn te informeren over de stand van zaken van dit project.

Eric Smaling
SP

VERWORPEN

M 01/11-11-2019

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 11 november 2019
agendapunt 9 – Begroting 2020 (VD-73)

Invloed Formule 1 op vogels Natura 2000-gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:
- In mei 2020 een Formule 1-evenement is beoogd op het Circuit Park Zandvoort en de intentie bestaat die in de twee jaren daarna te herhalen;
- Het circuit is omringd door het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid;
- Weinig bekend is over de invloed van een dergelijk evenement met cumulatieve geluidsbelasting op de vogelstand én het broedgedrag van vogels in dat gebied.

Overwegende dat:
- Circuit Park Zandvoort in het kader van de Wet Natuurbescherming een zorgplicht heeft m.b.t. het omringende Natura 2000-gebied;
- De provincie als bevoegd gezag daarop moet toezien.

Besluit het college van GS te verzoeken:
- Onderzoek uit te zetten naar de invloed van het Formule 1-evenement op de vogelstand én het broedgedrag van vogels in het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, indien het evenement daadwerkelijk plaats vindt.

Eric Smaling
SP

M02/11-11-2019

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

INGETROKKEN

Motie Transitiefonds Landbouw

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 9: *"Begroting 2020"* (VD-73);

constaterende dat:

- agrariërs essentieel zijn voor onze voedselvoorziening maar ook voor de zorg voor het landelijke gebied;
- de landbouw voor een grote opgave staat om de transitie te maken naar een duurzame kringlooplandbouw;
- een kringlandbouw bij kan dragen aan herstel van biodiversiteit, kortere ketens en het herstellen van de verbinding tussen burgers en boeren;
- de provincie in een Voedselvisie vast gaat leggen wat nodig is om deze transitie te maken en wat de provincie daarin kan betekenen;
- de stikstofproblematiek zorgt voor voor extra uitdagingen in de landbouw en de inrichting van het landelijk gebied;

overwegende dat:

- het in het belang van ons allemaal is dat de landbouw in evenwicht komt met de draagkracht van de grond en de omgeving;
- deze transitie geld kost en niet verwacht kan worden dat deze kosten alleen door individuele agrariërs gedragen kunnen worden;
- agrariërs perspectief moeten worden geboden op een manier om hun bedrijf voort te zetten waarbij ze een eerlijke prijs voor hun producten krijgen;
- de provincie nog geen geld heeft gereserveerd voor de kosten van de transitie;
- andere overheden zich inmiddels voorbereiden op de kosten die gemaakt moeten worden voor deze transitie;

verzoekt het college:

- een Transitiefonds Duurzame Kringlooplandbouw vorm te geven, waarbij:
  - in dit fonds de komende 4 jaar 5 miljoen euro per jaar wordt gestort;
  - deze kosten worden gedekt uit het verhogen van de opcenten naar 69,6%;
- dit voorstel in de eerstvolgende begrotingswijziging te verwerken en aan PS voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

INGETROKKEN

M 04/11-11-2019

Christen Unie
Provinciale Staten Noord-Holland

SP

Partij voor de Dieren

Motie Groene paragraaf

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019 te Haarlem, ~~ter behandeling van agendapunt 9: *"Begroting 2020"* (VD-73)~~;

constaterende dat:

- Nederland het klimaatverdrag van Parijs heeft ondertekend;
- de provincie Noord-Holland zich het doel heeft gesteld om in 2050 klimaatneutraal te zijn;
- de stikstofcrisis tot grote onrust heeft geleid bij onder meer de agrarische sector en de bouwsector;

overwegende dat:

- de recente stikstofcrisis verstrekkende gevolgen heeft voor tal van sectoren zoals de agrarische sector en de bouwsector;
- de poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor tal van bouwprojecten;
- daarmee zowel de economische gevolgen (o.a. werkgelegenheid, woningbouw) als de effecten op natuur (o.a. biodiversiteit) milieu (o.a. fijnstof en ultrafijnstof) en klimaat (o.a. zeespiegelstijging en gevaar van verzilting van kostbare landbouwgrond) buitengewoon groot kunnen zijn;

van mening dat:

- de gevolgen van ons handelen niet alleen in economische zin, maar ook qua impact op natuur en milieu meegenomen moeten worden;
- het daarom belangrijk is om bij iedere voordracht voor PS rekening te houden met de eventuele gevolgen van het besluit voor natuur en klimaat;
- er in het verleden besluiten zijn genomen waarbij de effecten op het natuur en milieu niet of onvoldoende mee zijn genomen in de afwegingen;

voorts overwegende dat:

- een precieze berekening van de effecten over het algemeen moeilijk te maken is;
- veel beleidsbeslissingen van de provincie invloed hebben op genoemde problematiek;

voorts van mening dat:

- het vaak wel goed mogelijk is om bij de verschillende keuzemogelijkheden te bepalen welke opties meer of minder bijdragen aan de klimaatdoelen van de provincie;
- het belangrijk is om deze afwegingen expliciet te maken bij het nemen van beslissingen;

M85/11-11-2019

VERWORPEN

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen te Haarlem op 11 november 2019 ter bespreking van de begroting,

Motie: Gemeente Amsterdam onder verscherpt toezicht

Constaterende dat:

- De gemeente Amsterdam afstevent op een negatief rekeningen resultaat voor 2019;
- Voorzieningen voor risico's vooruit worden geschoven;
- Amsterdam in strijd met verordeningen het mobiliteitsfonds gebruikt voor evenwicht in de begroting.

Overwegende dat:

- De informatievoorziening over lopende risico's, zoals bij de noodlijdende afvalverwerker AEB te wensen overlaat;
- De focus op duurzaamheidsambities de gemeentefinanciën onder druk zet.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- Te onderzoeken of de gemeente Amsterdam onder een verscherpt toezicht kan worden gesteld;
- Indien dit mogelijk is, dit toezicht ook uit te voeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

Daniël van den Berg
Fractie voor Democratie

M86/11-11-2019

INGETROKKEN

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen te Haarlem op 11 november 2019 ter bespreking van de begroting,

Motie: Meer toiletten erbij maakt iedereen blij

Constaterende dat:

- Mobiliteit, natuurbeheer en recreatie belangrijke kerntaken zijn van de provincie;
- Iedereen zo'n vijf tot acht keer per dag naar het toilet moet;
- Eén op de tien Nederlanders af en toe tot vaak thuisblijft vanwege het ontbreken van openbare toiletten[1];
- Busstations, park&rides, natuurgebieden en toeristische overstappunten (TOP's) vaak (nog) geen toiletten hebben;
- Nederland het VN-Verdrag Handicap heeft ondertekend en geratificeerd, en zich daarmee verplicht de buitenruimte en het openbaar vervoer toegankelijk te maken voor iedereen;
- Steeds meer gemeenten, provincies en natuurorganisaties werk maken van openstelling van toiletten in hun eigen gebouwen en bij winkels en horeca in het centrum en/of investeren in openbare toiletunits, en deze aanmelden op de HogeNood-app;

Overwegende dat:

- Iedereen zich vrij zou moeten voelen om de deur uit te gaan;
- De wens is dat mensen de auto laten staan en vaker het openbaar vervoer of de fiets nemen als dat kan.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- Te inventariseren bij welke busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten (openbare) toegankelijke toiletten in onze provincie ontbreken;
- Bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horeca-gelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de HogeNood- app;
- Provinciale Staten in het eerste kwartaal 2020 over de voortgang van de inventarisatie te informeren en eventuele financiële consequenties betrekken bij de voorjaarsnota 2020.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

---

[1] Bron: onderzoek van ECORYS gecombineerd met gegevens van de Maag Lever Darm Stichting en Continentie Stichting Nederland: Er zijn 2 miljoen buikpatiënten en 1,5 miljoen blaaspatiënten, van wie één op de vier regelmatig tot vaak thuisblijft vanwege een gebrek aan toiletten, en één op de drie soms. Dit zijn ruim 5 resp. 6% van de 17 miljoen Nederlanders, samen één op de tien.

M07/11-11-2019

AANGEHOUDEN

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen te Haarlem op 11 november 2019 ter bespreking van de begroting,

Motie: Maximaal 500 meter loopafstand tot OV

Constaterende dat:

- verschillende inwoners van de provincie Noord-Holland op dit moment geen OV-haltes in hun wijk of buurt hebben;
- er bij de inwoners grote zorgen zijn over de beschikbaarheid van OV in hun wijken en buurten.

Overwegende dat:

- er veel haltes verdwenen zijn;
- er wellicht nog meer haltes gaan verdwijnen;
- dat eraan bij kan dragen dat veel inwoners een nog grotere afstand moeten overbruggen om bij een ov-halte te komen.

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- een overzicht aan te leveren van locaties met een loopafstand naar een OV-halte van meer dan 500 meter;
- te herbevestigen dat de streefafstand tot OV-haltes niet groter is dan 500 meter.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

W. van Soest

Daniël van den Berg
Forum voor Democratie

PVV
M. Deen

M 30/11-11-2019

AANGEHOUDEN

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen te Haarlem op 11 november 2019 ter bespreking van de begroting,

Motie: Meest ouderenvriendelijke provincie

Constaterende dat:

- diverse Nederlandse steden zich aangesloten hebben bij de Age Friendly Cities van de wereldgezondheidsorganisatie (WHO);

Overwegende dat:

- in de hele provincie het aantal inwoners boven de 65 plus sterk toeneemt[1].
- ouderen steeds langer thuis blijven wonen;
- eenzaamheid een groot maatschappelijk probleem is;
- veel ouderen zo lang mogelijk zelfredzaam en veerkrachtig willen zijn, ondanks toenemende kwetsbaarheid.
- ouderen geconfronteerd worden met obstakels om deel te kunnen nemen en bij te kunnen dragen aan de samenleving;
- de wereldgezondheidsorganisatie (WHO) een gestructureerd kader heeft opgesteld om inzicht te krijgen en te komen tot meer ouderenvriendelijke omgevingen.

Van mening dat:

- de provincie kan bijdragen aan het verbeteren van de fysieke en sociale omgeving van ouderen zodat zij op een prettige en waardevolle manier langer zelfstandig kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de samenleving;

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- te inventariseren in hoeverre de provincie Noord-Holland al invulling geeft aan het kader ouderenvriendelijke omgeving van de wereldgezondheidsorganisatie, en waar de ontwikkelkansen liggen;
- in samenspraak met ouderenbonden te inventariseren welke knelpunten worden ervaren en deze te prioriteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

W. van Soest.

Daniël van den Berg
Fractie voor Democratie

Ilse Bezaan
Partij voor de Vrijheid

[1] Prognose 2017-2014, Provincie Noord-Holland; https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Demografie/Beleidsdocumenten/Bevolkingsprognose_Noord_Holland_2017_2040.pdf

M dg/11-11-2019

VERWORPEN

Motie 'Keti Koti'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem.

Constaterende dat:

- De Provincie een sponsorbijdrage verleent aan publieksevenementen die een Noord-Hollands karakter, een bovenregionale uitstraling en een grote zichtbaarheid hebben.
- De provincie hierbij aansluit op haar kerntaken.
- De sponsorbijdrage zich bij voorkeur richt op het realiseren van een maatschappelijk doel, zoals verduurzaming of participatie.
- De provincie zich wil profileren bij doelgroepen met diverse culturele achtergronden.

Overwegende dat:

- Keti koti, een jaarlijks terugkerend evenement is waar stilgestaan wordt bij de afschaffing van de trans-Atlantische slavernij, welke plaatsvindt in de provincie Noord-Holland en daarmee een regionaal karakter heeft.
- Keti Koti een evenement is waarbij de gehele Noord-Hollandse samenleving met haar diversiteit samenkomt om een gedeelde geschiedenis te herdenken en de afschaffing van het trans-Atlantische slavernijverleden te vieren.

- Het sponsoren van het jaarlijks terugkerend evenement Keti Koti door de provincie Noord-Holland, bijdraagt aan de profilering en positieve uitstraling van de provincie.

- Het sponsoren van het jaarlijks terugkerend evenement Keti Koti door de provincie Noord-Holland, bijdraagt aan een bredere en versterkte culturele infrastructuur, voor zowel de provincie als diens bewoners met al haar diverse culturele achtergronden.

Verzoekt het college van de gedeputeerde staten:

- Het evenement Keti Koti een sponsorbijdrage toe te kennen die wordt verleend aan publieksevenementen, wegens het hebben van een cultuurhistorisch en regionaal karakter.
- Het jaarlijks terugkerende evenement Keti Koti, mee te nemen in de jaarbegroting van 2020.

En gaan over tot de orde van de dag,

Gideon Everduim — Ines Kostic

DENK — Partij voor de Dieren

M go/11-11-2019

INGETROKKEN

DENK
NOORD-HOLLAND

Motie 'Cultuureducatie met Kwaliteit'
Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem.

Constaterende dat:

- Cultuureducatie een kerntaak van de provincie is. De provincie te kennen heeft gegeven, slechts een aanvullende rol te willen spelen in de beleidsdoelen vanuit het rijk en de gemeente. De provincie een duidelijkere en juist leidende rol kan vervullen, aangezien het één van haar kerntaken is.
- CmK (Programma Cultuureducatie met Kwaliteit) zich nu slechts toespitst op cultuureducatie in het primair onderwijs.
- Het CmK vanaf 2021 een nieuwe koers gaat varen, er meer ruimte komt voor het inspelen op lokale behoeften, zoals aandacht voor het voortgezet onderwijs (VO) en daarmee dus ook het VMBO. Alsmede gelijke kansen voor elke burger in de provincie. Daarmee geeft de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap gehoor aan wensen uit de sector.

Overwegende dat:

- Onderwijs nu al gebaat is bij een samenwerking tussen PO en VO. Het een gemiste kans zou zijn als de Provincie vanuit haar kerntaak met betrekking tot cultuureducatie, het VO buiten de begroting laat.
- Het CmK in hun doelstelling wil bereiken dat kinderen worden opgevoed tot creatieve en kritische volwassenen, maar er amper rekening wordt gehouden met de culturele diversiteit en culturele inclusiviteit van de bewoners in de provincie.

Verzoekt het college van de gedeputeerde staten:

- In de huidige begroting alleen bij te dragen aan CmK, wanneer daarin rekening wordt gehouden met de nieuwe koers van 2021-2024, waarbij de samenwerking wordt opgezocht tussen het PO-VO, ter bevordering van meer culturele diversiteit, culturele inclusiviteit en gelijke kansen voor elke burger in de provincie.

En gaan over tot de orde van de dag,

Gideon Everduim

DENK

Mgs/11-11-2019

INGETROKKEN

Motie snel weer bouwen

De Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 11 november 2019, hebben kennis genomen van de Begroting 2020 (VD-73);

constateren dat:

- het coalitieakkoord middelen heeft vrijgemaakt voor versnelling van de woningbouw;
- gemeenten worstelen met een enorme woningbouw opgave en stagnerende vergunningverlening door stikstof en PFAS problematiek;

overwegen dat:

- de provincie kennis en ondersteuning kan leveren om de vergunningverlening te bespoedigen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Stagen om:

- de middelen voor versnellen van de woningbouw snel gericht in te zetten om de stagnerende woningbouw en vergunningverlening op te lossen met inzet van de flexibele schil en de Bouwambassadeur om vertraagde en vastgelopen projecten vlot te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ilse Zaal	Annette de Vries	Joost van Gilse	Rien Cardol
D66 Noord-Holland	PvdA Noord-Holland	VVD Noord-Holland	GroenLinks Noord-Holland

VERWORPEN

M 97/ 11-11-2019

Forum voor Democratie

Motie
Garantie 'duurzame' houtstook

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019, te Haarlem, ter behandeling van de Begroting 2020.

Constaterende dat:
- GS het onwenselijk acht dat er van elders ter wereld hout wordt geïmporteerd en gestookt in Nederlandse biomassacentrales;
- GS het onwenselijk acht dat er 'vies' hout wordt verstookt Nederlandse biomassacentrales;
- GS heeft toegezegd zorg te dragen voor voor het feit dat het hout dat wordt verstookt in Nederlandse biomassacentrales uit Nederland afkomstig is en 'schoon' is.

Overwegende dat:
- PS haar controlerende taak naar behoren moet kunnen uitvoeren;

Verzoekt Gedeputeerde Staten, eens per zes maanden PS bewijsstukken aan te leveren dat het hout dat in Nederlandse biomassacentrales wordt verstookt 'schoon' hout is en en tevens uit Nederland afkomstig is,

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Ralf Dekker & Daniël van den Berg
Forum voor Democratie

Mgg/11-11-2019

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

VERWORPEN

Motie Transitiefonds Landbouw

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 november 2019 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 9: *"Begroting 2020"* (VD-73);

constaterende dat:

- agrariërs essentieel zijn voor onze voedselvoorziening maar ook voor de zorg voor het landelijke gebied;
- de landbouw voor een grote opgave staat om de transitie te maken naar een duurzame kringlooplandbouw;
- een kringlandbouw bij kan dragen aan herstel van biodiversiteit, kortere ketens en het herstellen van de verbinding tussen burgers en boeren;
- de provincie in een Voedselvisie vast gaat leggen wat nodig is om deze transitie te maken en wat de provincie daarin kan betekenen;
- de stikstofproblematiek zorgt voor voor extra uitdagingen in de landbouw en de inrichting van het landelijk gebied;

overwegende dat:

- het in het belang van ons allemaal is dat de landbouw in evenwicht komt met de draagkracht van de grond en de omgeving;
- deze transitie geld kost en niet verwacht kan worden dat deze kosten alleen door individuele agrariërs gedragen kunnen worden;
- agrariërs wiens bedrijfsvoering in de knel komt door de stikstofproblematiek perspectief moet worden geboden om hun bedrijf op een andere manier of een andere plek voort te kunnen zetten of om gecompenseerd te worden;
- de provincie nog geen geld heeft gereserveerd voor de kosten van de transitie;
- andere overheden zich inmiddels voorbereiden op de kosten die gemaakt moeten worden voor deze transitie;

verzoekt het college:

- een Transitiefonds Kringlooplandbouw vorm te geven, waarbij:
    - in dit fonds de komende 4 jaar 5 miljoen euro per jaar wordt gestort;
    - deze kosten worden gedekt uit het verhogen van de opcenten naar 69,6%;
- dit voorstel in de eerstvolgende begrotingswijziging te verwerken en aan PS voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

M100/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: Stapsgewijze ophoging eigen risico faunaschade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- De voorgenomen bezuiniging op het faunafonds door een verhoging van het eigen risico van 5% naar 20% door de agrarische sector als erg onrechtvaardig wordt ervaren.
- Het college van GS eerder heeft toegezegd, met goedkeuring PS (26-09-16), dat de tegemoetkoming schade op niveau 95% blijft totdat het schadeniveau 2005 is gehaald.
- Dit niveau nog niet is bereikt.
- De middelen voor het deltaplan biodiversiteit opgehaald worden door een verhoging van het eigen risico, waardoor slechts een beperkt aantal ondernemers hiervoor opdraait.
- De argumentatie voor de verhoging van het eigen risico percentage ("een extra prikkel om ganzen te verjagen") volgens de sector geen recht doet aan de maatregelen die de sector neemt.
- Nu al veel kleine faunaschades niet worden gemeld vanwege uitgebreide administratieve procedures om voor schadevergoeding in aanmerking te komen.

Overwegende dat:

- Agrariërs zich uitermate inspannen om faunaschade te voorkomen.
- Biodiversiteit wordt beperkt wanneer ganzen een hectare land kaalvreten.
- In de begroting 2020 een opbrengst is opgenomen van 2 miljoen door het verhogen van het eigen risico van 5% naar 20%.
- Deze besparing niet zeker is, omdat de werkelijke kosten afhankelijk zijn van de optredende schade.
- GS heeft aangegeven te willen vasthouden aan deze opbrengst.

Draagt GS op om:

- Het eigen risico nu niet te verhogen naar 20% maar stapsgewijs uit te voeren.
- Het eigen risico pas te verhogen naar 20% als het schadeniveau van 2005 is bereikt.
- De beoogde besparing op het Faunafonds te realiseren door in te zetten op preventie.
- Indien toch extra dekking nodig is voor het stapsgewijs verhogen van het eigen risico, deze te vinden binnen het programma Groen.

En gaat over tot de orde van de dag,

Michel Klein
ChristenUnie

Dennis Heijnen
CDA

M101/11-11-2019

VERWORPEN

Motie: Overleg over terugdringen faunaschade en inzet op preventie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 11 november 2019,

Constaterende dat:

- De voorgenomen bezuiniging op het faunafonds door een verhoging van het eigen risico van 5% naar 20% door de agrarische sector als erg onrechtvaardig wordt ervaren.
- Het college van GS eerder heeft toegezegd, met goedkeuring PS (26-09-16), dat de tegemoetkoming schade op niveau 95% blijft totdat het schadeniveau 2005 is gehaald.
- Dit niveau nog niet is bereikt.
- De argumentatie voor de verhoging van het eigen risico percentage ("een extra prikkel om ganzen te verjagen") volgens de sector geen recht doet aan de maatregelen die de sector neemt.
- Nu al veel kleine faunaschades niet worden gemeld vanwege uitgebreide administratieve procedures om voor schadevergoeding in aanmerking te komen.
- De Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) een advies heeft uitbracht waarin de nadruk ligt op het voorkomen van schade door gebiedsgerichte maatregelen.

Overwegende dat:

- Agrariërs zich uitermate inspannen om faunaschade te voorkomen.
- Biodiversiteit wordt beperkt wanneer ganzen een hectare land kaalvreten.
- Het beperken van het optreden van schade leidt tot een besparing op de uitgaven voor het Faunafonds.

Draagt GS op om:

- Het komende jaar in overleg te treden met de agrarische sector om gebiedsgerichte maatregelen uit te werken die gezamenlijk uitzicht bieden op de beoogde besparing op de uitgaven voor het Faunafonds op lange termijn.
- Zich op de korte termijn in te zetten voor extra preventieve maatregelen met als doel de daadwerkelijk optredende schade te beperken naar het niveau van 2005.

En gaat over tot de orde van de dag,

Michel Klein
ChristenUnie

Dennis Heijnen
CDA